

Holy Bible

Aionian Edition®

**Kitabu ka Kanu
Baga Sitemu Bible**

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®
Kitabu ka Kanu
Baga Sitemu Bible
Language: Baga Sitemu
Guinea

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 9/10/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Pioneer Bible Translators, 2015

Formatted by Speedata Publisher 5.3.10 (Pro) on 12/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously and <https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>
All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Volunteer help and comments are welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Barka Sitemu at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal!* However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Barka Sitemu at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 06/21/25 - 468 translations now available in 230 languages.
- 09/01/25 - 538 translations now available in 291 languages.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Dəkəcop	11
Kəwur	126
A Lewy	232
Kələm	311
Sariyε	411
Yosuwe	501
Rut	558

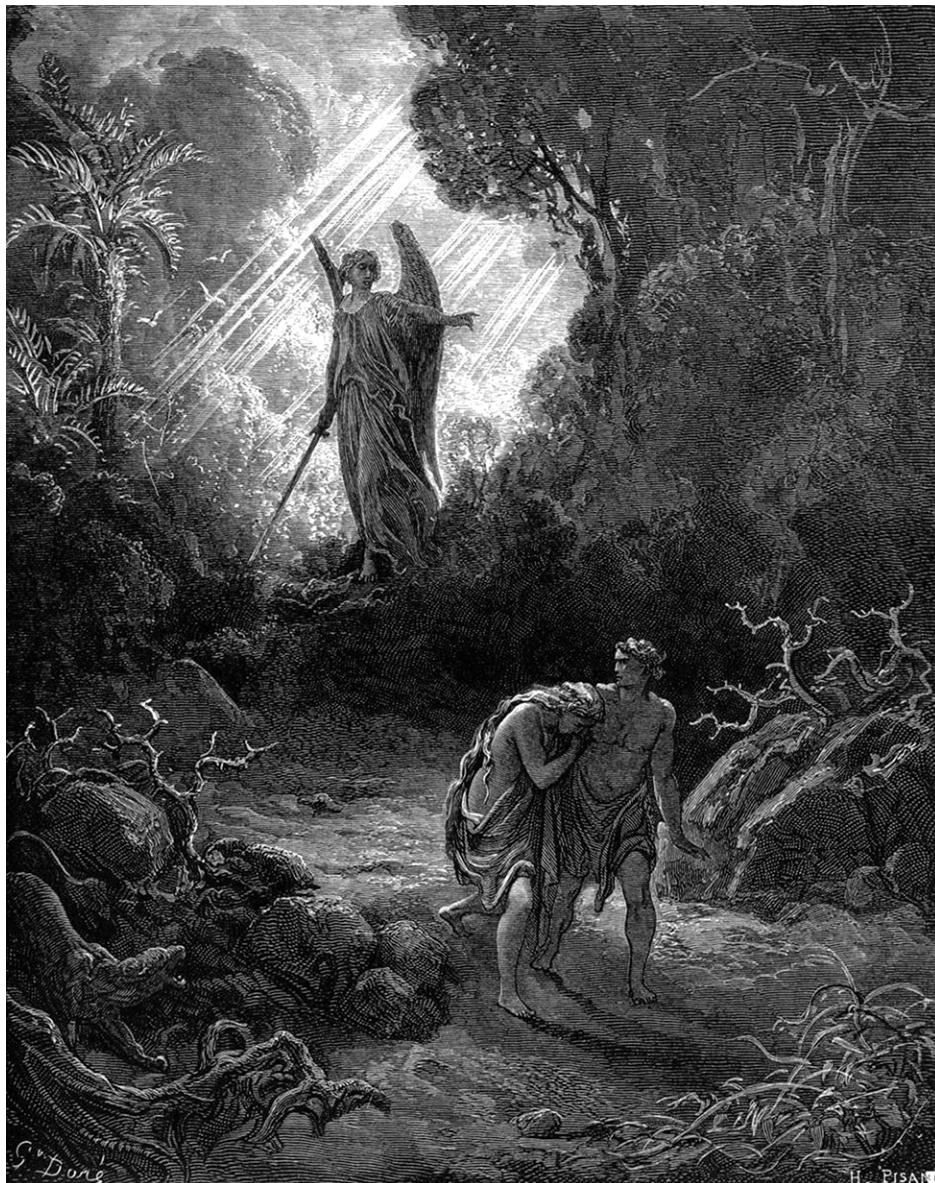
NEW TESTAMENT

Matiye	569
Mark	652
Luk	701
Yebəc ya Asom a Yesu	788
Sak	872
1 Isarj	881
2 Isarj	890
3 Isarj	892

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Nte MARIKI Kanu owurene fum dale da Edey mo, k'encambər meleke kerub ntende
dec dempe dale da Edey, kə dakma nde dencifikələ deccesəŋe nənc,
nte təysəŋe ta alətərnə kətok ka kəyinə wəyəŋ mo.

Genesis 3:24

Dəkəcop

1 Dəkəcop, kə Kanu kəwure kəm k'antəf. **2** Təm tatəkə antəf əjenayə fə teyi, kubump kənayi kəba kəroj. Mba Amera ɲa Kanu əjenayi sə domun kəroj əjocbum ɲi. **3** Kə Kanu kələku: «Pəwaŋkəra peyi!» Kə pəwaŋkəra peyi. **4** Kə Kanu kənəŋk a pəwaŋkəra pentesə. Kə Kanu kəŋgbey pəwaŋkəra kə kubump. **5** Kə Kanu kəwe pəwaŋkəra «dəsək», kə kəwe kubump «pibi.» Kə dəfəy deyi, kə bətbət beyi, kə təyəne dəsək dəcəkə-cəkə. **6** Kə Kanu kələku sə: «Pəkuymə peyi, nte təŋsəŋe domun deyersəne mə!» **7** Kə Kanu kəyə kə pəkuymə peyi kə pəŋgbey domun d'antəf kə dakəroj, kə teyi tatəkə. **8** Kə Kanu kəwe pəkuymə mpə «kəm.» Kə dəfəy deyi kə bətbət beyi, kə təyəne dəsək da mərəj. **9** Kə Kanu kələku: «Domun ndə deyi kəm tantəf mə, dolorjanə tofo tin, pəwosu peyi, powur, peyi takəroj!» Kə teyi tatəkə. **10** Kə Kanu kəwe tofo towosu «antəf,» kə kəwe mofo mme mela domun mə «cəba.» Kə Kanu kənəŋk a tentesə tatəkə. **11** Kə Kanu kələku sə: «Antəf əjopoj pubuk, yika ɲa defet, kə tək yokom nyə yende yockom antəf kəroj tacıja mə! Yəyə sə defet da yi!» Kə teyi tatəkə. **12** K'antəf əjompoj pəbuk, kə yika yəyə defet, kə tək yokom yəyə defet da yi. Kə Kanu kənəŋk sə a tentesə. **13** Kə dəfəy deyi kə bətbət beyi, kə təyəne dəsək da maas. **14** Kə Kanu kələku sə: «Yomotər-motər yeyi dəpəkuymə, nte təŋsəŋe dəsək dəgbeyenə kə pibi mə! Kə təyəne megbəkərə ma təm, dəsək kə meren. **15** Yəyəne yomotər-motər ya pəkuymə nyə yende yəcsəŋ antəf pəwaŋkəra mə!» Kə teyi tatəkə. **16** Kə Kanu kəwure yomotər-motər mərəj kə kəndət yi. Pomot pəpəj

petasärne dässök, kə pomot pefet petasärne pibi. Kə Kanu kewure cəs kə kəndət. **17** Kə Kanu kəndət yomotər-motər nyə dəkəm yəcsəŋ antəf pəwaŋkəra. **18** Pomot pəpəŋ petasärne dässök, pomot pefet kə cəs yətasärne pibi, təsəŋe pəwaŋkəra pegbeyenə kə kubump. Kə Kanu kənəŋk a tentesə. **19** Kə dəfəy deyi, kə bətbət beyi, kə təyəne dässök da maŋkələ. **20** Kə Kanu kəloku sə: «Yəjesəm ya dəkəba yəcsep dəromun. Bəmp yəcfelər-felər kəm tantəfl!» **21** Kə Kanu kewure sem yəpəŋ ya dəromun dokom dokom, kə yəŋerəŋ-ŋerəŋ ya dəromun, kə domun doncop kəsep. Kə Kanu kewure sə bəmp dokom dokom. Kə Kanu kənəŋk a tentesə. **22** Kə Kanu kəmpocə yi pətət, kə kəloku: «Nəyəne akombəra, nəla, nəlas domun da dəkəba, kə bəmp, yəla antəf kəronj!» **23** Kə dəfəy deyi kə bətbət beyi, kə təyəne dässök da kəcamət. **24** Kə Kanu kəloku sə: «Antəf ŋəyo yəŋesəm dokom dokom, sem yəcəl, yeliŋe-liŋe, kə sem ya dəkulum, fəp fa yi kə dokom da yi!» Kə teyi tatəkə. **25** Kə Kanu kewure sem ya dəkulum dokom dokom, yəcəl dokom dokom kə yeliŋe-liŋe fəp dokom dokom. Kə Kanu kənəŋk a tentesə. **26** Kə Kanu kəloku: «Awa, palompəs fum teyi tosu, wəwurene kosu, nwə endetasärne lop ya dəkəba, bəmp ya darenc, yəcəl kə yeliŋe-liŋe ya dəntəf fəp mə!» **27** Kə Kanu kəsel afum ntə təŋsəŋe ŋawurene kə nkən mə, kə kəsel ŋa ŋawurene kə nkən Kanu yati. Kə kəsel ŋa wərkun kə wəran. **28** Kə Kanu kəmpocə ŋa pətət, kə kəloku: «Nəyəne akombəra, nəla, nəlas antəf, nəboc antəf təfanj tonu! Nətasärne lop ya dəkəba, bəmp nyə yəŋfelər darenc mə, sem kə yeliŋe-liŋe ya dəntəf fəp.» **29** Kə Kanu kəloku: «Isəŋ nu yika nyə yəyo defet dakayi

mə, kə yokom ya tək. Yəyənə nu yeri. **30** Səm ya dəntəf, bəmp ya darenc, yəfelər-fələr ya darenc, kə yeliŋe-liŋe ya dəntəf, ca fəp nyə yəjesəm mə, isəŋ yi dəmnə yika yobuk yəyənə yi yeri.» Kə teyi sə tatəkə. **31** Kə Kanu kənəŋk a mes məkə ənayə mə fəp, mətət dəm mənayi. Kə dəfəy deyi kə bətbət beyi, kə təyənə dəsək da camət-tin.

2 Dəsək da camət-tin dadəkə, di d'analəpəs kəm kə antəf, kə ca yəkə yeyi yi disre mə. **2** Tataka ta camət-mərəŋ, kə yolompəs ya Kanu fəp yelip, k'əsak, k'əyəsəm tataka ta camət-mərəŋ ta yəbəc yən. **3** Kə Kanu kəsəŋ tataka ta camət-mərəŋ pəleli. K'eleləs pi, bawo dəsək dadəkə də Kanu kəsak yəbəc ya kəlompəs yəkə ənayi mə. **4** Dəkəyəfə da kəm k'antəf də dadəkə, nte awurə yi mə. Nte MARIKI Kanu owurə antəf kə kəm mə, **5** ali tətək pa dale pin pənayi fe antəf kəronj, ali ayika ŋa dale ŋin ŋənapoŋ fe tem tatəkə. Bawo MARIKI Kanu ənatore fe wəcafən dəntəf, fum ənayi fe sə, nwə əmbəc antəf mə. **6** Mba kifir kəncpə dəntəf, nke kəncdəməs antəf fəp mə. **7** Kə MARIKI Kanu əselə fum kəbof ka dəntəf. Kə Kanu kəfurup kə dolołəm kifir ka kəyinə doru, kə fum əyənə paka peyəsəm. **8** Kə MARIKI Kanu əmbəf tək yokom nde dale da Edeŋ, kəca nke dec dəmpə mə, k'emberse di fum nwə ənasəl mə. **9** Kə MARIKI Kanu əsəŋə kə tək yokom yəbət kədi yompoŋəs-poŋəs fəp, kəlekənə kətək ka kəyinə wəyerənə katina nke kənacəmə nde dale dacə mə, kə kətək ka kəcərənə pətət kə pəlec. **10** Kə kəŋgbəkə kəwur Edeŋ, nke kəncdəməs dale mə. Kə kəŋgbəkə kərkə kərkə kəyerənə dale disre waca maŋkələ. **11** Kəca kəcəkə-cəkə k'ancwe «Pisəŋ», ki kənəŋkər atəf ŋa Hawila fəp, nde kəma kəyi mə. **12**

Nde ambəp kəma kəsoku pəs mə, tək yobotu ambənc,
kə masar mətət meyim sej. **13** Kəca ka mərəj k'ajwe
«Kihəj», ki kənərjkər atəf ἡja Kus. **14** K'ajwe kəngbəkə ka
maas «Tikər», ki kəcepər kəca nke dec dəmpə dare da
Asur mə. Kəngbəkə ka manjkələ kəyəne «Efərat.» **15** Kə
MARIKI Kanu əlek fum, k'emberse kə dale da Edej disre, a
pəcbəfət ca, pəcbuməne sə di. **16** Kə MARIKI Kanu entiŋ-
tiŋ fum: «Məntam kədi yeri ya dale dandə fəp. **17** Mba
ta mədi pokom pa kətək ka kəcərəne pətət kə pələc de!
Bawo dəsək ndə məndedi pokom pa ki mə, məŋfi!» **18**
Kə MARIKI Kanu oluku: «Pəmar fə wərkun pəyi sona!
Indelompəs wəmarəs kən, nte təŋsəŋe ἡayi mərəj mə.»
19 Kə MARIKI Kanu əŋkərə sem ya dale kə bəmp ya darenc
nyə ənawure dəntəf mə, pədeməmən nte fum ende pəcwe
yi mə. Nte təŋsəŋe yowure yən fəp yəyə mewe mme fum
ende pəcwe yi mə. **20** Kə fum əsəj sem yəcəl fəp mewe,
kə bəmp ya darenc kə fum əsəj sə sem ya dəkulum fəp
mewe. Mba nte təyəne ta fum mə, əsətə fə nwə endetam
kəcmar kə mə. **21** Kə MARIKI Kanu əsəj wərkun mere
məpəj, k'endire. Kə Kanu kəwure wərkun kəbənt kəkəsək
ka dəbəkəc. Kə kəluksərne sə, kə kəntaməs dənda. **22**
Kə MARIKI Kanu olompəs wəran kəbənt kəkəsək nke
ənawure wərkun mə, k'əŋkenə wərkun wəran nwə. **23** Kə
wərkun oŋkule: «Apayo!» «Wəkawə, kəbənt ka bənt yem,
tesəm ta sem yem.» Wəkawə andewe «wəran» wənəncəne
ka wərkun, bawo nnə dis dem d'awure kə. **24** Ti təsəŋe nte
wərkun əŋsakə kas kə kərə pəsekərəne kə wəran kən mə.
ienda fəp kəsəkər kə ἡanayi, ta ἡanlapərəne-ε.

3 Abok ȝenacare mes ȝetas sem ya dale fep nyε MARIKI
Kanu εnawure mə. K'abok ȝeyif wəran: «Kanu kəloku nu
ti yati a ta nədi yokom ya tək ya dale dandə ba?» **2** Kə
wəran oluku abok: «Səndi yokom ya tək ya dale dandə
yati. **3** Mba kətək nke kəyi dale dacə mə, Kanu kəloku:
<Ta nədi yokom ya ki, ta nəgbuȝene ȝaj ki! Kə nəyə ti-ε,
nəñfi.» **4** K'abok ȝoloku wəran: «Nəfəfi! **5** Bawo Kanu
kəncare, a dəsək ndə nəndi yi mə, fər yonu yeñmepε, nəyi
pəmo Kanu nke kəncare pətət kə pəleç mə.» **6** Kə wəran
enəj̄k a pokom pa kətək pəmbət kədi, pəmbət kəməmən,
pəntam kəsəj̄ kəcəre pətət kə pəleç. Kə wəran ongbotu
pokom k'endi. K'əsəj̄ wos wəkə ȝanasol mə, kə wəkakə sə
endi. **7** Kə ȝamepε fər, kə ȝancarene a kəsəkər kə ȝawur.
Kə ȝangbotu bəpər, kə ȝasət maŋkara kə ȝamberne mi. **8**
Dec dərəfəy, ntə tefef towur mə, wərkun kə wəran ȝane
dim da MARIKI Kanu, nwə ȝonckətəs mə. Wərkun kə wəran
kə ȝanj̄kə ȝagbəpnə ȝabəle MARIKI Kanu fər kirij, tək ya
dale dadəkə dacə. **9** Kə MARIKI Kanu ewe wərkun eyif kə:
«Deke məyi-ε?» **10** Kə wərkun oluku Kanu: «Dim d'in'am
dale disre, k'inesε, bawo iwur kəsəkər, ti t'iŋgbəpnəne.»
11 Kə MARIKI eyif kə sə: «Anə'mentər əm a kəsəkər kə
məwur-ε? Cepə məndi pokom pa kətək kəj̄kə inamən'am
mə ba?» **12** Kə wərkun oluku: «Wəran nwə məsəj̄ im
mə, nkən əsəj̄ im pi k'ina sə indi.» **13** Kə MARIKI Kanu
eyif wəran: «Ta ake tə məyəne tante-ε?» Kə wəran oluku
Kanu: «Abok ȝetiŋkər im, k'indi pokom pampε.» **14** Kə
MARIKI Kanu oluku abok: «Bawo məsəj̄ wəran kəciya,
kəsəj̄ əm kənder pəleç sem yəcol, kə sem ya dop fəp dacə.
Kor kə mənde məcliȝene, məcdi kəbof mataka ma kiyi

kam doru fəp. **15** Kəbərəs əm k'inder dacə kə wəran, kəyəfə nəna həj awut a wəran kəbəp awut a məna, abok! Wəran ende pəcputək əm domp, məna abok, məcənəj kə dəmne atek.» **16** Kə Kanu kəloku wəran: «Indeyə kəbekəs kam kəccu'm. Pəcuca pə mənde məckom. Məfanj mam məndekə nda wos əm. Mba endetasərn'am.» **17** Kə Kanu kəloku wərkun: «Bawo məncənkəl dim da wəran kam, kə məndi pokom pa kətək nkə inamən'am kədi mə, indesəŋ antəf pəlec tetam: Pəcuca pə mənde məcsətər ni yeri yam dəsək o dəsək kiyi kam doru fəp. **18** Yika ya dəkulum yə mənde məcdi. Mba antəf ənde ənockom am bəjək kə əgbəŋkələ. **19** Kawone ka tobu tam kəndesəŋ'am kəcsəm kəcom həj təm ntə məndelukus dəntəf nde məyəfə mə. Bawo kəbof kə məyənə, dəkəbof məndesəlukus.» **20** Kə wərkun əsəŋ wəran kən tewe ta «Hawa», bawo nkən Hawa əyənə iya wəka afum a doru fəp. **21** Kə MARIKI Kanu olompə Adama kə wəran kən, Hawa, yamos ya akata, k'ember əja yi. **22** Kə MARIKI Kanu oluku: «Ah! Ntə fum ende pəyi oj pəmə səna mə, pəcərə pəlec kə pətət, səkəmbərnə ta pətənc kəca pəlek sə pokom pa kətək kəyinə wəyəŋ, pədeyi oj doru katina.» **23** Kə MARIKI Kanu owurenen Adama dale da Edeŋ disre, pəkəbəc antəf nyə ənəsələ kə mə. **24** Ntə MARIKI Kanu owurenen fum dale da Edeŋ mə, k'əncəmbər mələkə kerub ntende dec dəmpə dale da Edeŋ, kə dakma ndə dəncfikələ dəccəsəŋə nənc, ntə təŋsəŋə ta alətərnə kətək ka kəyinə wəyəŋ mə.

4 K'Adama əjambəpənə kə wəran kən Hawa, kə Hawa əmbəkəs, k'oŋkom Kayin. Kə Hawa oluku: «Isətə wan wərkun kəmar ka MARIKI disre.» **2** Kə Hawa oŋkom sə

wəfet ka Kayin nwε anawe Abel mə. K'Abel ende pəyənε wəkək ka cir kə ŋkesiya. Kə Kayin ɔyənε wəbifti. **3** Kə təm tələma tende təbəp, kə Kayin əlek yokom ya dəntəf, k'εŋkərε yi MARIKI kədeloŋnε. **4** K'Abel nkən sə, εŋkərε MARIKI yokom yəcəkə-cəkə ya yəcəl yən kə moro ma yi. Kə MARIKI əməmənε Abel kə kəloŋnε kən fər yətət. **5** Mba MARIKI εnaməmənε fe Kayin kə kəloŋnε kən fər yətət. Kə pəntələ Kayin, k'εŋey kəro. **6** Kə MARIKI eyif Kayin: «Ta ake tə pəntəlen'am-ε, ta ake tə məŋeyə kəro-ε? **7** Kə məŋkət belbel-ε, məndesel. Kə məŋkət pəlece-ε, kiciya kəy'əm dəkusunka kə mefan ma ki mey'əm. Mba məsəp mətasərnε ki.» **8** Kə Kayin əncəpər wənc Abel. Mba ntε ŋanayi dale mə, kə Kayin εyefər wənc Abel kəsutənε, k'endif kə. **9** Kə MARIKI eyif Kayin: «Deke wənc əm Abel eyi-ε?» Kə Kayin oluku: «Incərə fe. Cəpə wəkəkəs kən iyənε ba?» **10** Kə Kanu kəyif Kayin: «Cəke cə məyə wənc əm-ε? Dim da mecir ma wənc əm deyi kəkule-kule kəyefə dəntəf haŋ nnə iyi mə. **11** Ndəkəl oŋ, kətolan'am k'antəf ŋender pəleç, nŋə ŋewani kusu kə məsəŋə ŋi kəmerəs mecir ma wənc əm mə. **12** Kə mənde məcbəc antəf-ε, ŋəfəde ŋəcsəŋ əm pəbotu pa ŋi. Ti tə pənde pəctəlen'am məccəpə-cepe dəkəbəc.» **13** Kə Kayin oluku MARIKI: «Pəlel pa kiciya kem pəmbək kəsare. **14** Məmbələs im məkə nnə antəf ŋam ŋebi ŋeyi mə. Pənamar im kəgbəpən'am, kə kəcepə-cepe dəntəf, kə fum εmbəp im dənda-ε, pədif im.» **15** Mba, kə MARIKI oluku kə: «Kə fum endif Kayin-ε, aŋlukse ayək ŋən camət-mərəŋ.» Kə MARIKI eŋgbesi Kayin ntε təŋsəŋə aŋə ŋambəp kə mə, ta ŋasut kə ŋadif. **16** Kə Kayin owur fər ya MARIKI kirij dale

da Edeŋ, k'ɔŋkɔ pəyi atɔf ɲa Nodu nde dec dəmpe dale
da Edeŋ mɔ. **17** Kɔ Kayin ɲambəpənɛ kɔ wəran kɔn. Kɔ
wəkakɔ ɛmbekəs k'ɔŋkom Henok. Kɔ Kayin owure dare
k'ɔsɔŋ di tewe ta wan kɔn Henok. **18** Kɔ Henok oŋkom
Iradu, k'Iradu oŋkom Mehuyayel, kɔ Mehuyayel oŋkom
Metusayel, kɔ Metusayel oŋkom Ləmek. **19** Kɔ Ləmek ɛlek
aran mərəŋ, pacwe wəkin «Ada,» kɔ wəka mərəŋ «Cila.»
20 K'Ada oŋkom Yabal, nkɔn ɔyənɛ wətem ka akɛk yəcəl
acepɛ-cepɛ. **21** Tewe ta wənc tənayənɛ Yubal: Nkɔn ɔyənɛ
wətem k'afer coŋkəlo k'afula luk. **22** Kɔ Cila nkɔn sɔ
dəmne oŋkom Tubal Kayin, nwe ɛncgbɛc ca fəp ya kɔpər
kɔ ya fec mɔ. Wəkire kɔn ancwe Nahama. **23** Kɔ Ləmek
oloku aran ɔn: «Ada kɔ Cila nəcəŋkəl dim dem! Aran a
Ləmek nəsu ləŋjəs nəcəŋkəl moloku mem. K'asut im-ɛ,
indif fum. K'ambopər im-ɛ, indif wanfet. **24** Kɔ pəyənɛ
padif afum camət-mərəŋ kəlukse ayɛk ɲa Kayin-ɛ, andedif
afum 77, a paclukse ayɛk ɲa Ləmek.» **25** Adama kɔ Hawa
ŋasətɔ sɔ wan. Kɔ Hawa ewe kɔ «Sət», ti tɔ tatəkɔ «Kanu
kəsɔŋ im sɔ wələma kədeyən'em Abel wəkɔ Kayin endif
mɔ.» **26** Kɔ Sət ende pəkom wan pacwe kɔ Enəs. Təm
tatəkɔ t'anacop kəkor-koru tewe ta MARIKI.

5 Buk ba dokombəra da Adama bɔ bambe. Dəsək ndɛ
Kanu kəsel Adama mɔ, k'ɛsel kɔ, pəwurenenɛ kɔ nkɔn Kanu.
2 Wərkun kɔ wəran k'ɛsel ɲa, k'ompoce ɲa pətət, k'ewe ɲa
tewe ta «fum,» dəsək ndɛ ɛncsel ɲa mɔ. **3** Adama endesətɔ
meren 130, k'ɔsətɔ wan wəwurenenɛ kɔ nkɔn, pəmə tɔkɔ eyi
mɔ, k'ɔsɔŋ kɔ tewe ta Sət. **4** Ntɛ Adama oŋkom Sət mɔ,
k'eyi sɔ doru meren 800, mme ɛnasətɔ sɔ awut arkun
k'awut aran mɔ. **5** Kəwon ka Adama doru kənasətɔ meren

930, a k'endefi. **6** Set εnasətə meren 105, a k'endekom Enəs. **7** Nte Set oŋkom Enəs mə, k'eyi sə doru meren 807, mmə εnakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. **8** Kəwon ka Set doru kənasətə meren 912, k'efi. **9** Enəs εnasətə meren 90 a pədekom Kenaj. **10** Nte Enəs oŋkom Kenaj mə, k'eyi sə doru meren 815, mmə εnakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. **11** Kəwon ka Enəs doru fəp kənasətə meren 905, k'efi. **12** Kə Kenaj əsətə meren 70 a k'endekom Mahalalel. **13** Ntc oŋkom Mahalalel mə, kə Kenaj eyi sə doru meren 840, mmə εnakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. **14** Kəwon ka Kenaj doru fəp kənasətə meren 910, k'efi. **15** Mahalalel εnasətə meren 65 a k'endekom Yəredu. **16** Nte Mahalalel oŋkom Yəredu mə, k'eyi sə doru meren 830, mmə εnakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. **17** Kəwon ka Mahalalel doru fəp, kənasətə meren 895, k'efi. **18** Yəredu εnasətə meren 162 a k'endekom Henok. **19** Nte Yəredu oŋkom Henok mə, k'eyi sə doru meren 800, mmə εnakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. **20** Kəwon ka Yəredu doru fəp kənasətə meren 962, k'efi. **21** Henok εnasətə meren 65 a k'endekom Metusela. **22** Nte Henok oŋkom Metusela mə, k'əsətə sə meren 300 ŋasol kə Kanu. K'oŋkom sə awut arkun k'aran aləma. **23** Kəwon ka Henok doru fəp kənasətə meren 365. **24** Kə Henok εncəmə dəpə da Kanu darəŋ, kə tende telip, bawo Kanu kənalek kə pəyi wəyəŋ. **25** Metusela εnasətə meren 187 a k'endekom Ləmek. **26** Nte Metusela oŋkom Ləmek mə, k'əsətə sə meren 782, mmə εnakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. **27** Kəwon ka Metusela doru kənasətə meren 969, k'efi. **28** Ləmek εnasətə meren

182 a k'endekom wan wərkun. **29** Kə Lemek ewe wan wəkakə «Nuha.» K'oloku: «Wəkawə ende pəcyamsə-yamsə su, kəcəm-cəmne ka pucuy mpe yebəc yocuca nyə waca womboc antəf nyə, MARIKI ənasəj pəleç tetosu mə.» **30** Nte Lemek oñkom Nuha mə, k'eyi sə doru meren 595. K'oñkom sə awut arkun k'awut aran aləma. **31** Kəwon ka Lemek doru fəp kənasətə meren 777, k'efi. **32** Nuha ənasətə meren 500 a k'endekom Sem, Ham, kə Yafet.

6 Nte afum ŋancop kəla antəf kəroj mə, k'anjkoməs ayecəra. **2** Kə məlekə ŋanəjk a ayecəra aka afum ŋantesə. Kə ŋayək-yək aran ajan ayecəra akakə dacə. **3** Kə MARIKI oluku: «Ifaŋ fe kəsak afum ŋayine kifir kəyine doru nkə inasəj ŋa mə, bawo fum səm dəm yə. Kəyi kən doru kəfəde kəccepər sə meren 120.» **4** Təm tatəkə tə cərgba cənayi doru, nte awut a Kanu ŋantəfərnə ayecəra aka afum, akə ŋasəj ŋa awut mə. Awut akakə ŋanayənə abə akur a təm tatəkə. **5** Kə MARIKI ənəjk deyerjki bəkəc da afum dəla doru, dəsək o dəsək məcəm-cəmne məlec gəbəcərəm mə afum ŋayine. **6** Kə MARIKI əŋaŋne tələr kəsel kən fum, k'abəkəc ŋeŋkafələ kə. **7** Kə MARIKI oluku: «Kənim k'inder afum aŋe inasel mə, kəyəfə afum, kəbəp səm, kəkə ka yeliŋe-liŋe haŋ bəmp ya darenc, bawo iŋaŋne tələr kəsel kəŋjan.» **8** Mba kə Nuha əsətə kəŋjanənə ka MARIKI, bawo Kanu kənanəjk dolompu dən. **9** Tecepərenə ta Nuha təntə: Nuha, fum wətət ənayi pəlomp, pəsol kə Kanu. **10** Nuha, awut maas ŋ'enakom: Sem, Ham kə Yafet. **11** Mba nnə fər ya Kanu kiriŋ, afum ŋanatesə fe bəkəc. Mes məlec gəbəcərəm mənayi doru. **12** Kanu kənanəjk a doru dəsəkpə, bawo afum fəp ŋanagbaymə-gbaymə dəpə

dötöt. **13** Ti t'enasoŋe Kanu kəloku Nuha: «Incem-cemne
kəmələk yeŋesəm ya doru fəp, bawo tes taŋan təsoŋe
kə doru dəla kədəkəterenə, kənim ɲa k'in der doru. **14**
Məcaŋe abil ɲəpəŋ cəbam ca kawe, məwure ɲi sədukələ
səlarəm, məsop ɲi kərtal tedisre kə todoru. **15** Nte tə
məndecaŋ ɲi: ɻəbəl cururu 300 (metər 137), ɻəwəkəl
cururu 50 (metər 23), ɻotukme cururu 30 (metər 14).
16 Məgbəpər ɲi tadarenc, məsak kururu katin (metər
dacə) kəyefə nde kəronj haŋ nde dəkəpom, məwure ɲi
kumba kəsək, mədeŋər ɲi dək maas. **17** Bawo ina, domun
dəlarəm d'indesak nde dendemələk ca fəp mə. Mpə o
mpə perjesəm doru mə, pendefi. **18** Kə məna, indesek sə
danapa kə məna, məde məberə debil kə wəran kam, awut
am k'aran aŋan! **19** Məde məbersenə sə ɲi disre sem ya
doru fəp mərəŋ mərəŋ, workun kə wəran, nte təŋsəŋe
nəde nəyi doru kə yi mə. **20** Səm yeŋesəm ya doru fəp,
yorkun kə yəran, yefət kə yəpəŋ, yede yələtərn'am nte
təŋsəŋe yi sə yede yeyi doru mə. **21** Awa, məten yeri fəp,
məmenkərəne yi nte təŋsəŋe nəde nəcsətə yedi nəna kə
yi mə.» **22** Ti tə Nuha ənayə, ənayə mes fəp mme Kanu
kənaloku kə mə.

7 Kə MARIKI kəloku Nuha: «Məberə abil disre, məna
k'afum am fəp, bawo iŋkokcə a mən'olomp fər yem kirinj
dətemp dandə dacə. **2** Məlekənə sem yətət camət-mərəŋ
camət-mərəŋ, yorkun kə yəran, mba sem yəlec, məlek yi
mərəŋ mərəŋ: Workun kə wəran gbəcərəm. **3** Kə bəmp,
məlekənə yi fəp dacə, yorkun camət-mərəŋ kə yəran
camət-mərəŋ. Ti t'endesəŋe yi sə yeyi doru. **4** Pəncəmə
mata camət-mərəŋ, itore wəcafən mata 40 kə pibi 40

camcam. Təm tatəkə indefeñ nnə doru afum aŋε inasəl mə fəp.» **5** Nuha εnayə məyə fəp, mmə MARIKI εnasom kə mə. **6** Nuha εnasətə meren 600 a kə domun dendekal antəf. **7** K'embərə debil kə wəran kən, awut ən k'aran ajan, nte təŋsəŋe ηayacne domun ndə dənaban antəf mə. **8** Səm yətət kə yeləc, bəmp kə səm yefət yefət nyə yenliŋe-liŋe mə fəp, **9** kə Kanu kəmbərəse yi abil disre nde Nuha eyi mə, mərəŋ mərəŋ yorkun kə yəran, pəmə təkə Kanu kənaloku ti mə. **10** Nte tataka ta camət-mərəŋ tencepər mə, kə domun dəmbəŋ antəf. **11** Kəren nkə Nuha əsətə meren 600, tataka ta wəco kə camət-mərəŋ, ŋof ŋa mərəŋ disre, kə domun dombunce dəcəŋgbəkə fəp, kə kəm kəŋbitə pəpəŋ. **12** Kə wəcafən oncop kətuf mata 40 kə pibi 40. **13** Dəsək dayi də Nuha εnabərə debil kə wəran kən k'awut ən, Sem, Ham, kə Yafət, k'aran ajan maas, **14** kə səm ya dop kə ya dare yin yin kə səm yefət yefət, bəmp kə taktaka. **15** Kə yeŋesəm (səm) yorkun kə yəran mərəŋ mərəŋ nyə yənayi doru mə, kə yender nde abil ŋa Nuha ŋeyi mə. **16** Kə yorkun kə yəran səm dokom fəp, yəmbərə abil disre pəmə təkə Kanu kənaloku ti Nuha mə, kə MARIKI kəŋgbətər ŋa kumba. **17** Kə domun dəmbəŋ antəf mata 40, nte domun dəmpə mə, k'abil ŋofoy. **18** Nte domun dəncpe mə, ti tə abil ŋoncfoy. **19** Kə domun dəmbərəne kəpə haŋ kə mərə meŋeci fəp meŋkale. **20** (Təlpəs oŋ kə domun dəmpə haŋ kə dencepər cururu wəco kə kəcamət mərə kəroŋ). Kə domun dəmpə kə deŋkal mərə meŋeci haŋ cururu wəco kə kəcamət (metər camət-mərəŋ). **21** Ca nyə yənayi antəf kəroŋ, a yecŋesəm mə fəp, kə yefi: Bəmp, səm yəcəl, səm ya dop kə yeliŋe-

liŋε fəp kələkənə afum. **22** Kəyefə paka mpe pənayi antəf kəroŋ a pecŋesəm mə, kə pefi. **23** Kə Kanu kəfəŋ dəntəf paka mpe pencŋesəm mə, kəyefə fum haŋ kəbəp səm yəpəŋ, yefet yefet kə bəmp, k'enim yi doru fəp. Mənə Nuha gbəcərəm, aka kələ kən disre kə səm nyə yenayi debil mə, ḡanafis. **24** Domun dənabaŋ antəf haŋ mataka 150.

8 Kə Kanu kəncəm-cəmne Nuha, səm ya dop kə yəcəl ya dare, nyə yenayi kə Nuha abil disre mə. Kə Kanu kəwure afef doru, kə domun doncop kətor. **2** Kəba ka dəntəf kə darenc cəməpənə, kə wəcafən əsak kətuf. **3** Kə domun dembelə antəf kəroŋ tepic tepic. Mata 150 disre, kə domun dəncəsə dəntəf. **4** Tataka ta wəco kə camət-mərəŋ, ḡof ḡa camət-mərəŋ, k'abil ḡendə tərə tin ta Ararat kəroŋ. **5** Kə domun dəncəsə haŋ ḡof ḡa wəco. Tataka təcəkə-cəkə ta ḡof ḡaŋjəkə, kə mərə meŋeci moncop kəwure səbomp. **6** Tataka ta 40, kə Nuha eŋgbiti wunder nwə snaber abil mə. **7** K'əsak abəmp ḡa ser ḡin kə ḡəŋkə. Pəwon fe kə ḡoluksərnə, pənamar Nuha pəkar domun delip kəwosər dəntəf. **8** Kə Nuha əsak sə antantoriya kəkəməmən kə pəyənə a domun d'ontor-ə. **9** Mba ḡənasətə fe kəfo nkə ḡəntam kəndə mə, bawo domun dənasərəbaŋ antəf fəp, kə ḡoluksərnə nde debil. Kə Nuha əntənc kəca k'oşumpər ḡi, k'embərsə debil. **10** K'əŋkar sə mata camət-mərəŋ, k'əsak sə ḡi. **11** K'antantoriya ḡoluksərnə dec dərəfəy ḡəgbəm təbəpər təcaŋk ta kətək ka olif. Kə Nuha əncərə katina a domun dəncəsə. **12** K'əŋkarene sə haŋ tataka ta camət-mərəŋ, k'əsak sə antantoriya. Mba ntə ḡi ḡəŋkə mə, ḡenalukus fe sə nnə eyi mə. **13** Tataka təcəkə-cəkə ta

ηοf ηαcəkə-cəkə nŋe Nuha əsətə meren 601, ti tə domun dənasak antəf. Kə Nuha eŋgbipi abil, k'əməmən doru. K'enəŋk a domun fəp dowosər. **14** Tataka ta wəco mərəj kə camət mərəj, ηοf ηαcəkə-cəkə ηayi, antəf fəp ηenawos fər. **15** Kə Kanu kəloku Nuha: **16** «Məwur abil disre, məna kə wəran kam, awut am k'aran ajan. **17** Məwurene sə səm yeləpəs nyε yeyi abil disre kə məna mə. Kə bəmp dokom fəp, səm yefet kə yəpəj, yesam doru yokom.» **18** Kə Nuha owur debil nkən kə wəran kən k'awut ən k'aran ajan. **19** Kə səm, bəmp kə yeliŋe-liŋe yowur fəp dokom dokom. **20** Kə Nuha olompəs tetek toloŋne MARIKI, k'εlek səm kə bəmp yosoku dacə yin yin, k'əncəfε yi MARIKI nde tetek toloŋne kəronj. **21** Kə MARIKI εmbəŋ ambənc ηa kəloŋne nŋe ηontore-tore kə abəkəc mə, k'olokune dəbəkəc, «Ifəsəsəj antəf pəlec teta fum. Kance kə, bawo afum mecem-cəmne meləc meyi ηa dəbəkəc kəyefə dowut dajan, mba ifəsələsər ca nyε yenesəm doru pəmə ntε intəp ti kəcyə mə.» **22** «Kəwon ka antəf doru fəp, kəbəf kə kətel, pəwonu kə pəcaŋki, kətən kə dərəj, dəsək kə pibi, yəfədelip.»

9 Kə Kanu kəmpoce Nuha pətət k'awut ən, kə kəloku ηa: «Nəyənə akombəra, nəkom pəlarəm, nəlas antəf. **2** Kəyefə məkə, səm ya doru fəp, kəbəp bəmp, səm yefet kə lop, yende yecnesə nu. Nəndetam kəcsəm yi. **3** Paka o paka mpə peyi wəyerj pəckət mə, pəyənə nu peri pəmə ntε inasəj nu yokom ya yika yecəŋk kə ya tək mə. Isəj nu oj ndəkəl yayəkə fəp. **4** Mba ta nəde nəcsəm wəsəm nwə wəsərəyə mecir ma wi mə. **5** Indeyif nu teta mecir monu, mmə məyənə kəyi doru konu mə. Indeyif sə ti səm fəp nyε

yendedif fum mə. Pəmə ntə indeyif ti fum nwə endedif wənc mə.» **6** «Nwə endif fum mə, padif sə (məna wəkayi), bawo Kanu kəlompəs fum pəwurene kə nkən sərka. **7** Kə nəna, nəyəne akombəra, nəkom pəlarəm, nəsamsər doru.» **8** Kə Kanu kəloku sə Nuha k'awut ən: **9** «K'ina, indesek sə danapa kə nəna, kəbəp ka yuruya yam kə nəna nəncepər-ε, **10** kə ca fəp nyə yənəŋkər nu mə: Bəmp, sem ya dare kə ya dop, nyə yowur debil mə, kə nyə andekom nno doru mə. **11** Isek danapa kə nəna, ntə t'indeyə: Domun dəfədesədi antəf, wəcafən əfədesəyi nwə endeləsər antəf mə.» **12** Kə Kanu kəndenjər: «Paka pa danapa dosu pəmpə mpə pendeyi su dacə kə nəna doru o doru, kəbəp ka ca yeñesəm. **13** Isəkən ambəncəran (asinqi) əjem nde dəkəp. In'ende kəccəm-cəməs im temer ntə isəj antəf mə. **14** Təm o təm ntə wəcafən ende pəcbiyε, a asinqi ənowur mə, **15** incəm-cəmne temer təkə inasəj nu kə ca nyə yeñesəm doru mə, wəcafən əfədesətuf nwə endesələsər ca ya doru fəp mə. **16** Dəkəp ambəncəran əjəkəyi. K'indenəŋk əj-ε, indecəm-cəmne temer ta danapa dem ta doru o doru ntə inalek kə ca fəp nyə yeñesəm doru mə.» **17** Kə Kanu kəñgbəkəreñe sə moloku mame Nuha: «Asinqi əjementər temer ntə isəj nu kə ca ya doru nyə yeñesəm mə.» **18** Awut a Nuha aŋə əjanawur debil mə əjanayəne: Sem, Ham, kə Yafət. Ham əyəne papa wəka Kanaŋ. **19** Awut a Nuha aŋəne maas əgəbəkəre sə kəlas antəf. **20** Kə Nuha əyəne wəbifti antəf k'əmbəf əgəbəŋkələ ya wən. **21** Kə Nuha omun member k'encis. K'əŋkə pəwur kəsəkər nde abal əjən disre. **22** Ntə Ham papa wəka Kanaŋ ənəŋk kas Nuha pəyi kəsəkər mə, k'əŋkə pəloku ti awənc aja mərəŋ, aŋə

janayi nde doru mə. **23** Sem kə Yafet ŋaļek kəloto. Mərəj maļan fəp, kə ŋaļkumpnə kəloto kaļkə dəcəro. Kə ŋaļkə cəkəmuntəra kə ŋaļkə ŋabəp papa kəjan pəyi kəsəkər. Kə ŋaļkump kə kəsəkər kəļkə ənafəntəre mə. Mba nte ŋanakafəli cəro cəjan a kə ŋaļkə kas kəjan cəkəmuntəra mə, ŋananəyj fe kas kəjan kəsəkər. **24** Nte pəncərnej Nuha kəcis kaļkə disre mə, k'aloku kə təkə pənayi kə nte ənacis mə, kə təkə wan kən wəlpəs ənayə kə mə. **25** Kə Nuha oluku: «Intolane Kanaļ pələc! Kanaļ pəyəne wəcar ka acar a awənc aļa!» **26** Kə Nuha oluku sə: «Intola MARIKI, Kanu ka Sem, Kanaļ pəyəne wəcar kəjan! **27** Kanu kəyac Yafet! Yafet pəyi abal ŋa Sem disre, Kanaļ nkən pəyəne wəcar kəjan!» **28** Kə Nuha eyi sə doru meren 350, nte domun dəlarəm dencepər mə. **29** Kəwon ka Nuha doru fəp, kənasətə meren 950, a k'endefi.

10 Dokombəra da awut a Nuha: Semy, Ham, kə Yafet dəndə. Awut a Nuha ŋanakom awut, nte domun dəlarəm denacepər mə. **2** Awut a Yafet ŋanayəne: Komər, Makək, Maday, Yawaļ, Tubal, Mesək, kə Tiras. **3** Awut a Komər: Askenas, Rifat, kə Tokarma. **4** Awut a Yawaļ: Elisa, Tarsis, Kitim, kə Dodanim. **5** Awut akako ŋanakom afum aje ŋayersəne kəndə cəba kəsək mə, kə təf yanjan, kə cusu cəjan, kə cusuňka cəjan nde təf yanjan. **6** Awut a Ham ŋanayəne: Kus, Misira, Put, kə Kanaļ. **7** Awut a Kus: Seba, Hawila, Sabta, Rama, kə Sabatača. Awut a Rama: Saba kə Dedaļ. **8** Kus ənakom sə Nimrod, nkən onuňkene kəyəne korgba doru dandə. **9** Nimrod ənayəne wəpen korgba nde fər ya MARIKI kiriļ. Ti tə alokəne: «Pəmə Nimrod, korgba kəpən nde fər ya MARIKI kiriļ.» **10** K'erjekəre dəbe

kəresna Babel, Erck, Akad, kə Kalne nde atof nya Sijhar. **11**
Dəndo atof ŋarjəkə ŋo Asur ənawur, k'əncəmbər Niniwe,
dare da Rehobot, Kalah, **12** kə Rəseŋ, dare dəpəŋ dəkə
dənayi Niniwe kə Kalah dacə mə. **13** Kə Misira ənayəne
wətem k'afum aŋe: Aka Lud, aHanam, aLehab, aNaftu, **14**
aPatərus, aKasəlu (aŋe aFilisti ŋawur dacə mə) k'aKaftor.
15 Kə Kanaŋ oŋkom Cidonj, coco cən, kə Het. **16** Kanaŋ
ənayəne wətem ka cusuŋka cəlarəm: Aka Yebus, Amər,
aKirkas, **17** aHewy, aHarki, aSini, **18** aka Arwad, aCemar,
aHamat. Ti disre kə cusuŋka ca Kanaŋ cənde cəsamsər. **19**
Cələncər ca aKanaŋ cənakə kəyəfe Cidonj, Kerar kəsək,
haŋ Kasa, kə kəca ka Sodom, kəca ka Komora, kəca ka
Adma kə kəca ka Ceboyim, haŋ Lasah. **20** Awut a Ham ŋo
akakə, dəcusuŋka cusuŋka, dəcusu cusu, dətəf təf. **21** Kə
Sem wəbeki ka Yafət, əsətə sə awut. Sem əyəne wətem ka
Heber k'afum ən fəp. **22** Awut a Sem ŋanayəne: Helam,
Asur, Arpaksad, Lud, k'Aram. **23** Awut a Aram ŋanayəne:
Huc, Hul, Kəter kə Mas. **24** Arpaksad ənakom Səlah. Kə
Səlah oŋkom Heber. **25** Kə Heber oŋkom awut arkun
mərəŋ. Tewe ta wəkin tənayəne Pelek, bawo tem tən tə
antəf ŋenayerəne. Kə tewe ta wənc tənayəne Yoktan. **26**
Kə Yoktan oŋkom Almodad, Səlef, Hacarmawet, Yərah, **27**
Hadoram, Husal, Dikalah, **28** Hobal, Abimayəl, Saba, **29**
Ofir, Hawila, kə Yobab. Akaŋe fəp awut a Yoktan ŋanayi.
30 Kə ŋandə kəyəfe ka Mesa, Sefar kəsək, haŋ nde mərə ma
nde dec dəmpə mə. **31** Awut a Sem ŋo akakə, dəcusuŋka
cusuŋka, dəcusu cusu, dətəf təf. **32** Cusuŋka ca awut a
Nuha cə cacəkə, kə təkə aŋkom nya mə. Afum akaŋe ŋo

afum ɻawur dəris a kə ɻandeyersenə dəntəf, doru fəp nte domun dəlarəm denacepər mə.

11 Tem tatəkə doru fəp kusu kin k'anccəp, pacloku, moloku min mayi. **2** K'afum ɻande ɻako kəca nkə dec dəmpə mə, kə ɻanəŋk mərə atəf ɻa Siŋhar, kə ɻandə mi dacə. **3** Kə ɻalokənə: «Pasut birik, pacəf bi!» Kə birik bəcəf babəkə bəyənə ɻa masar, kə kərtal kəyənə ɻa dos. **4** Kə ɻaloku sə: «Paŋkən, pacəmbər dare kə kələ nkə domp da ki dendekə haŋ dəsə kəm mə. Nte təŋsəŋə pasətə tewe mə, təsəŋə su sə kətəsamsər doru.» **5** Kə MARIKI ontor kədeməmən dare kə kələ nkə afum ɻanccəmbər mə. **6** Kə MARIKI oluku, «Nəməmən afum aŋe! Fəp faŋan kusu kin kə ɻancəp. Nəməmən sə nte ɻancəp kəyə mə. Tələm o tələm teyi fe nte təŋmənə ɻa kəyə ka təfaŋ taŋan mə. **7** Paŋkən, pator, paŋoŋkəl-nəŋkəl kusu kəjan nte təŋsəŋə ta ɻanenənə sə mə.» **8** Kə MARIKI ɛsamsər ɻa doru, kə ɻasak kəcəmbər dare. **9** Ti t'awenə di Babəl, bawo difə MARIKI ɛnanəŋkəl cusu, k'ɛsaməsər afum doru. **10** Tecepərənə ta Sem təntə: Sem ɛnasətə meren 100, a pədekom Arpaksad, teren ta mərəŋ nte domun dənasak antəf mə. **11** Kəkom ka Arpaksad, kə Sem eyi sə doru meren 500, mme ɛnakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. **12** Arpaksad ɛnasətə meren 35, a pədekom Selah. **13** Kəkom ka Selah, Arpaksad ɛnasətə sə meren 403, mme ɛnakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. **14** Selah ɛnasətə meren 30, a pədekom Heber. **15** Kəkom ka Heber, Selah ɛnasətə sə meren 403, mme ɛnakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. **16** Kə Heber əsətə meren 34, a pədekom Pəlek. **17** Kəkom ka Pəlek, Heber

εnasətə sō meren 430, mme εnakom sō awut arkun k'awut aran aləma mə. **18** Pelek εnasətə meren 30, a pədekom Rehu. **19** Kəkom ka Rehu, Pelek εnasətə sō meren 209, mme εnakom sō awut arkun k'awut aran aləma mə. **20** Rehu εnasətə meren 32, a pədekom Seruk. **21** Kəkom ka Seruk, Rehu εnasətə sō meren 207, mme εnakom sō awut arkun k'awut aran aləma mə. **22** Seruk εnasətə meren 30, a pədekom Nahor. **23** Kəkom ka Nahor, Seruk εnasətə sō meren 200, mme εnakom sō awut arkun k'awut aran aləma mə. **24** Nahor εnasətə meren 29 a pədekom Terah. **25** Kəkom ka Terah, Nahor εnasətə sō meren 119, mme εnakom sō awut arkun k'awut aran aləma mə. **26** Terah εnasətə meren 70, a pədekom Abram, Nahor kə Haran. **27** Tecepərenə ta Terah təntə: Terah okom Abram, Nahor kə Haran nwə εnakom Lot mə. **28** Haran, fər ya kas kirij y'εnafi, atəf nŋe anakom kə mə, nde dare da Ur nde atəf ŋa Kaldi. **29** Abram kə Nahor ŋanençə. Wəran ka Abram ancwe Saray kə wəran ka Nahor, Milka. Milka, wan ka Haran εnayi, ŋapanjne kas kin kə Yiska. **30** Saray εnakom fe, εnasətə fe wan. **31** Kə Terah ɛlek wan kən Abram, kə wansə kən Lot, wan ka Haran, k'eləkənə sō Saray wəran ka Abram, kə ŋasol fəp fəjan kəwur ka nde dare da Ur nde atəf ŋa Kaldi kəkə ka atəf ŋa Kanaŋ. Kə ŋambəp atəf ŋa Haran kə ŋandə di. **32** Terah εnawon doru meren 205, a k'endefi dəndo atəf ŋa Haran.

12 Kə MARIKI oluku Abram: «Məwur atəf ŋam, dəjkom dam, kələ ka papa kam, məkə atəf nŋe indementər əm mə. **2** Indesəŋ'am kəyənə ka kas k'afum alarəm, indesəŋ əm pətət, indesəŋe tewe tam təbek. Məndetolanc afum

aljma pətət. **3** Indesəŋj pətət aŋe ŋandetolan'am pətət mə. Indesəŋj pəlec aŋe ŋandetolan'am pəlec mə. Tetam t'indesəŋjene cusuŋka ca doru fəp pətət.» **4** K'Abram owur Haraŋ pəmə təkə MARIKI ənaloku kə ti mə, kə Lət əncəpsə kə darəŋ. Tənatəŋne Abram pəsətə meren 75. **5** K'Abram əlek Saray, wəran kən, kə Lət wan ka wəbek'ən wərkun kə ca yəkə ŋanayə di mə, k'afum akə ənasətə Haraŋ mə. Kə ŋawur kəkə atəf ŋa Kanaŋ. Kə ŋambərə atəf ŋa Kanaŋ. **6** K'Abram əncali atəf haŋ kəfo nkə ancwe Səkəm, haŋ nde tofo nte Aŋkiri ŋa More ŋencəmə mə. Aka Kanaŋ ŋanayi atəf ŋaŋəkə tem tatəkə. **7** Kə MARIKI owurər Abram k'oloku kə: «Indesəŋj atəf ŋaŋe yuruya yam.» K'Abram olompəsə MARIKI mme menawurər kə mə, tetek toloŋne dəndo. **8** K'eyekti sə di saŋka, nde əncyefə pəckə dəmərə mə, kəca nkə dec dəmpə Betel mə. K'əncəmbər abal di, Betel beyi kə nde dec dəŋkalə mə, dare da Hay deyi kə nde dec dəmpə mə. K'ələ di tetek toloŋne MARIKI, k'ontola tewe ta MARIKI. **9** K'Abram əyefə kəcal-cali kəkə ka kəca ka Nəkef. **10** Dor dənayi dətəf, k'Abram ontor Misira kəkəcepərəne tem, bawo dor dənbək kəbək dəm. **11** Nte ələtərnə kəbərə Misira mə, k'oloku wəran kən Saray: «Məcəŋkəl im, incərə a wəran wətət teyi məyənə. **12** K'aka Misira ŋandekənəŋk əm-ɛ, ŋandekəluku: <Wəran kən əfə!> Tem tatəkə ŋandekədif im, ŋasak məna. **13** Mədekkə məloku ŋa a wəkire kem məyənə. Nte təŋsəŋe ŋasumpər im belbel tetam mə, tetam t'endekəsəŋe, ta ifi-ɛ.» **14** Nte Abram əmbərə Misira mə, k'aka Misira ŋanəŋk wəran nwə entesə pəcepərər. **15** K'akəsək a Firawona ŋanəŋk kə, kə ŋayek-yekəs kə

nda Firawona. Nte tə k'anjkere wəran nwə nde kələ ka Firawona. **16** Kə Firawona osumpər Abram belbel teta Saray, k'əsətə kəyefə səm yefet haŋ yəpəŋ, səfale, amarəs arkun k'aran kə yəkəmə. **17** Mba kə MARIKI əsəŋ Firawona k'affum ən runc yəpəŋ teta Saray, wəran ka Abram. **18** Kə Firawona ewe Abram, k'eyif kə: «Cəke cə məyə em nte? Ake'səŋə nte məntəlok'im a wəran kam əfə mə? **19** T'ake tə məloke a wəkire kam əfə-ε? Məsəŋ'em kəlek kə pəyənə wəran kem. Ndəkəl oŋ, wəran kam ewe. Məlek kə! Məkə!» **20** Kə Firawona oluku afum ən, «Nəsak kə pəkə nkən, kə wəran kən kə ca nyə yəyənə yən mə fəp.»

13 K'Abram əmpərnə Misira kəkə ka kəca ka Nəkəf, nkən, wəran kən kə ca yəkə ənaya mə fəp, pəsol kə wərok kən Lət. **2** Abram ənasətə daka dəlarəm, ənalə yəcəl, pəsam kə kəma. **3** K'eyefə kəcal-cali kəyefə ka Nəkəf haŋ Betel da ənadəf abal təcəkə-cəkə mə, Betel kə Hay dacə. **4** Kəca nkə ənanurjkenə kəlompəs tetek tolojnə Kanu dənda, k'Abram ojkorne tewe ta MARIKI. **5** Lət nwə əjanasol mə, nkən sə ənaya cir, əkesiya, cəna kəbəp cəbal. **6** Atəf əjenafetər əja kəyi kəjan tofo tin, bawo yəcəl yayan ənalə. **7** Kə kəcəp kənde kəyi akek a yəcəl ya Abram k'akek a yəcəl ya Lət dacə. Atəf əjanəkə sə, aKanaŋ k'aPerisi əjanandə əji təm tatəkə. **8** K'Abram oluku Lət: «Pəmar fe akek a yəcəl yam əjacəp k'akek a yəcəl yem. Səna sə pəmar fe su ti, bawo aka kələ kin disre əjə səyənə. **9** Antəf fəp əjə əjanə əney'əm fər kiriŋ mə. Kə məŋkə kəca kətət-ε, iŋkə kəmeriya. Kə məŋkə kəmeriya, iŋkə kətət, mba məwose səgbeyenə.» **10** Kə Lət eyekti fər k'ənəŋk aranta əja Yurdən təkə əjendəm mə (təm tatəkə ta Kanu

kəntaləsər Sodom kə Komora-ε), pənckə haj Cohar pəmə aranta (mərə) յa MARIKI, pəmə atəf յa Misira. **11** Kə Lot elək dale da Yurden fəp, k'əŋkə kəca nkə dec dəmpə mə, tatəkə tə յanagbeyenə kə Abram. **12** K'Abram endə atəf յa Kanan, kə Lot endə sədare sa aranta յa Yurden k'əndəf cəbal cən kəca ka Sodom. **13** Afum a Sodom յanatesə fe bəkəc, յancciya MARIKI. **14** Kə MARIKI oluku Abram, nte յasakəne oj kə Lot mə: «Məyekti fər kəyəfə dənda məyi mə, məməmən kəca kətət, kəmeriya nde dec dəmpə kə nde dəŋkale mə. **15** Bawo atəf յaŋe məŋnəŋk mə fəp indəsəŋ əm յi kə yuruya yam. **16** Indəsəŋe yuruya yam yəla haj ta antam kələm յa-ε, pəmə təkə antətam kələm kəbof antəf kəronj mə. **17** Məyəfə məkət atəf յaŋe dobolu kə dowokulu da յi, bawo indəsəŋ əm յi.» **18** Kə Abram encepə cəbal cən, k'ende pədəf ci nde tofo nte Aŋkiri յa Mamre yəncəmə mə kəsək, ta əmbələ Hebərəŋ-ε, k'olompəs di tetek tolojne MARIKI.

14 Təm tatəkə tə abə a təf maŋkələ յancyəfərənə kə abə a sədare kəcamət: Amrafel wəbə wəka Siŋhar, Aryok wəbə wəka Elasar, Kədər-Lahomer wəbə wəka Helam, kə Tidəhal wəbə wəka Koyim, **2** tənataŋne abə akakə յacyəfərənə kə abə a sədare kəcamət: Bera wəbə wəka Sodom, Birəsa wəbə wəka Komora, Sinab wəbə wəka Adma, Semeber wəbə wəka Ceboyim kə wəbə wəka Bela mbə bəyənə Cohar mə. **3** Abə akəŋe kəcamət fəp aranta յa Sidim dacə յanandə, nde pəyənə məkə Kəba Kədokət mə. **4** Meren wəco kə mərəŋ յayi kətam ka Kədər-Lahomer dəntəf, mba teren ta wəco kə maas kə յayeŋkər kə səbomp. **5** Teren ta wəco kə maŋkələ, Kədər-Lahomer

k'abə akə ɳyanaberənə mə, ɳasut aRefay nde dare da Asterot-Karnayim, kə ɳasut aSus nde Ham, kə ɳasut afum a Em nde Aranta ɳa Kiriyatayim. **6** K'abə maŋkələ ɳasut aHor ndaraŋan, nde mərə ma Sehir. Kə ɳambələs aHor haŋ nde tofo ntə Arjkiri ɳa Paran ɳencəmə mə, nde təgbərə kəsək. **7** K'abə akaŋe maŋkələ ɳaluksərnə Eyən-Mispe (ɳjəs ɳjəyənə Kades mə), kə ɳasut aka Amalek atʃf ɳaŋan fəp kə Amər aŋe ɳyanandə Hacacon-Tamar mə. **8** Kə abə a sədare kəcamət (Sodom, Komora, Adma, Ceboylim kə Bela, ti tə tatəkə Cohar) ɳambərənə kəsutənə nde aranta ɳa Sidim. **9** Akə sə ɳayı: Kədər-Lahomer wəbə wəka Helam, Tidəhal wəbə wəka Koyim, Amrafel wəbə wəka Sinhar, kə Aryok wəbə wəka Elasar. Abə maŋkələ ɳayefərənə kə abə kəcamət. **10** Ntə Aranta ɳa Sidim ɳenala caləmp ca kərtal mə, k'abə aŋe kəcamət dacə, wəbə wəka Sodom kə wəka Komora ɳayekse kə ɳantəmpənə ci disre. K'alpəs aŋe maas k'asədar aŋan ɳayekse kə ɳantəfərnə kəca ka dətərə. **11** K'atam a asədar a abə kəcamət ɳawətəs ca ya aka Sodom kə Komora kə yeri yaŋan fəp, kə ɳaŋkə. **12** Kə ɳasumpər sə Lət kə daka dən, nkən Lət wan ka wəbeki ka Abram ɛnayi, (kayefərənə kəŋke kənabəp Lət nwə pəyi Sodom). **13** Kə wəmulpə dəkəwan wəkin ende pəloku ti Abram wəHebəre, nwə ɛnandə nde kəfo nkə Arjkiri ɳa Mamre wəAmər ɳenacəmə mə. Mamre nwə pəyənə wənc ka ɛskəl kə Haner, aŋe ɳanacəŋəs kətəŋnə kə Abram mə. **14** Ntə Abram ene kəsumpər ka wan ka wəbek'ən mə, k'oloŋka asol ən afum 318 aŋe ɳanabaŋsə, akomənə ən dacə mə. K'ensepsə abə aŋe ɳanasumpər wan ka wəbek'ən darəŋ haŋ dare da Dan. **15** K'Abram

eyerəs kənay (kəgba) kən, kə ŋawəkərnə ŋa kəyəfərənə ka pibi, nkən Abram k'amar ən, kə ŋasut asumpər a wan ka wəbek'ən, kə ŋambələs ŋa hanj Hoba, nŋe ŋeyi Damas kəca kəmeriya mə. **16** K'oluksə ca fəp, k'oluksə sə Lət wan ka wəbek'ən, aran, k'afum alpəs aŋə. **17** Nte Abram osut Kədər-Lahomer k'amareṇə ən mə, kə wəbə wəka Sodom owur kədefayne kə nde aranta ŋa Sawe, nde pəyənə «Aranta ŋa Wəbə» mə. **18** Melkisedek, wəbə wəka Salem, eŋkere kəcom kə member: Melkisedek, wəlojnəc wəka Kanu nkə kəyi canu cələma fəp kəroj mə, εnayi. **19** Kə Melkisedek ontolanə Abram, k'oloku: «Məna Abram, Kanu nkə kəyi canu cələma fəp kəroj mə, Wəbə wəka dəntəf kə darenc, kəpoc'am pətət. **20** Ileləs Kanu nkə kəyi canu cələma fəp kəroj mə, nkə kəlek ayəfərənə am kə kəmbər əm dəwaca mə!» Kə Abram əsəŋ kə farile fa ca yəkə ŋanasətə dəkəwan mə fəp. **21** Kə wəbə wəka Sodom oluku Abram: «Məsəŋ im afum, məlek ca yayə fəp yam.» **22** Kə Abram oluksə wəbə wəka Sodom məcəp: «Indot kəca nnə MARIKI nwə eyi canu cələma fəp kəroj mə, nwə ɔyənə wəbə wəka darenc kə dəntəf mə. **23** Ifəlek ali paka pin ca yam dacə. Ali debeŋa kə pəyi fe ti-ε pəpətərc pa kəfta kam. Ti tə məntətam kəloku: <In'əsəŋə Abram kəyə daka.» **24** Ifəlek daka o daka, mənə yeri nyə afum em ŋandi mə, kə kəyer nkə atəmp em Eskəl, Haner, kə Mamre ŋasətə mə, bawo pəmar ŋasətə kəyer.»

15 Nte mes maməkə mencepar mə, kə MARIKI owurər Abram dəmərə k'oloku kə nte: «Ta mənesə, Abram! Ina yati indeyən'am aca. Indeluks'am kəway pəpəŋ.» **2** Kə Abram eyif Kanu: «MARIKI Wəbə kem, ake məndesəŋ im-

ε? Intas ta iyɔ wan-ε, wədelɛk kε kem ɔyɔnε Eliyeser wəka Damas.» **3** Kə Abram ənəcər: «Məsəŋ f'em awut, nwε aŋkom nde kələ kem disre mə, nkən endelɛk kε kem.» **4** Kə MARIKI oluku kə, «Ala, bafə nkən endeyɔnε wəlek ka kε kam, mba wan kam wəkom nwε endewur əm dəris mə yati.» **5** Kə MARIKI owureñe Abram abal ŋən disre, k'oloku kə: «Məgbətne kəm. Mələm cəs cacəkə, kə məntam-ε.» K'ənəcər: «Pəmə cəs cacəkə, yuruya yam afəde pactam kələm ŋa fəp.» **6** Abram ənagbekər kəlaŋ kən MARIKI. Ti tə MARIKI ənaləmə kə fum wəlompu. **7** Kə Kanu kəloku kə: «In'ɔyɔnε MARIKI nwε ənawur'am Ur ŋa aKaldi kədesəŋ əm atəf ŋaŋε, məde məlek ŋi ke mə.» **8** Kə Abram eyif: «MARIKI Wəbe kem, cəke c'indetam kəcərə a indesətə atəf ŋaŋε ke-ε?» **9** Kə Kanu kəloku kə: «Məker'em wana weyecəra win, wir wəran win, kə aŋkesiya ŋorkun ŋin fəp fayi ya meren maas maas, təpay tin kə apokpoka ŋin.» **10** Kə Abram əŋkərə səm yayəkə k'engber-gberi yi dacə dacə k'ombocəs yegber-gberi yayəkə mərəŋ mərəŋ yetəfərənə, kə bəmp, məlməl m'ənaboc yi ta aŋberi yi-ε. **11** Kə yəfən yontorər səm yegber-gberi yayəkə, mba k'Abram əmbələs yi. **12** Dec dendekale, k'Abram endirərnə, k'ayekyek ŋəpəŋ ŋəŋgbəpərnə kə k'enese dəməre. **13** Kə Kanu kəloku Abram: «Məcərə a yuruya yam yendeyɔnε acikəra atəf ŋocuru nŋe ŋontəyɔnε ŋaŋan mə. ŋandekəyɔnε di acar, andekətərəs ŋa di haŋ meren 400. **14** Mba Indetərəs afum aŋe ŋandecəmbər ŋa dacar mə, ŋandewur atəf ŋaŋəkə kə ca yəlarəm. **15** Kə məna Abram, məndekəbəp atem am pəforu disre, pawup əm detem dobotu disre. **16** Yuruya yam yendeluksərnə nnə mənə təm ta danapa da maŋkələ,

bawo Amor ḥantacepərər fe kiciya kəjan a idebeləs ḥa
de.» **17** Nte dec dəjkalə mə, k'asum ḥemət (dimi dontor)
kə teken pəncəsənje, nənc kə kinimə yencepər yoboc
ya səm yeyer yayəkə dacə. **18** Dəsək dadəkə də MARIKI
ənacaŋəs kəyi kəjan danapa kə Abram. Pəcloku Abram:
«Isəŋ yuruya yam kəyəfe ka kəŋgbəkə ka Misira haŋ
ɛfərat, kəŋgbəkə kəpəŋ: **19** Indəsəŋ yuruya yam atəf ḥa
aKeni, aKenisi, aKadmon, **20** ḥa aHewy, aPerisi, aRefay, **21**
ḥa Amor, aKanaj, aKirkas, kə aYebus.»

16 Saray wəran k'Abram ənakome fe kə wan. Mba ənayo
wəcar wəran wəMisira, pacwe kə Hakar. **2** Kə Saray oluku
Abram: «Mənəŋk, MARIKI əyamsər im kəsətə ka wan.
Məfəntərə kə wəcar kem, tələma intam kəsətər kə wan
wərkun.» Kə Abram əncəŋkəl dim da Saray. **3** Awa, kə
Saray wəran ka Abram əlek wəcar kən wəMisira, Hakar,
k'əsəŋ kə wos Abram pəyo kə wəran. Tənatəŋne kəndə ka
Abram atəf ḥa Kanan kəsətə meren wəco. **4** Kə Abram
ḥafəntərə kə Hakar, kə Hakar əmbəkəs. Nte əncərə a
əmbəkəs mə, Hakar əməmənə fe so Saray fər yətət. **5** Kə
Saray oluku Abram: «Mən'endesarə pəcuy pa mələməs
mmə ələməs im mə! Ina yati, in'elek wəcar kem k'imber
əm kə dəwaca, mba ntə ənəŋknə oj pəbəkəs mə, k'eyəfe
kəfər-fərəs im. Mba MARIKI omboc su kitı dacə (kəyi su
dacə), ina kə məna!» **6** Kə Abram olukse Saray moloku:
«Wəcar kam ey'əm dəwaca. Məyo kə təkə tentes'am mə.»
Awa, kə Saray əntərəs Hakar haŋ kə Hakar əyəksər kə,
k'əŋkə pəbəlkə. **7** Kə məleke ma MARIKI məŋkə məbəp kə
nde dətəgbərə kələmp kələma kəsək ta əmbələ kəŋgbəkə
nkə kəyi dəpə da Sur mə. **8** Kə məleke mmə meyif: «Hakar,

wəcar ka Saray, deke məyefə-ε? Deke mərjkə-ε?» Kə Hakar olukse mi moloku: «Mariki mem Saray, iyeksər.» **9** Kə meləkə ma MARIKI moloku, «Məluksərnə ndena Mariki mam, məkə məfəntəre kə dəntəf.» **10** Kə meləkə ma MARIKI moloku kə: «Indesəŋe yuruya yam yela həj ta antam kələm ŋa-ε.» **11** Kə meləkə ma MARIKI moloku kə: «Məmbəkəs tants, wan wərkun məndekom, wan wəkakə məde məsəŋ kə teve ta Səmayila, bawo MARIKI ene kəkule-kule ka pəcuy pam. **12** Wan kam endeyi pəməsəfale sa dop. Ende pəccəŋ afum fəp kəyəfərenə, fəp fəcyəfərenə kə nkən. Sona s'endende pəbəlenə afum alpəs aŋε.» **13** Kə Hakar ewe MARIKI mme mənalok-lokər kə mə, «Ata-El-Roy,» ti tə tatəkə: «Inəŋk nnə Kanu nkə kənəŋk im mə.» **14** Ti t'awenə kələmp kənəŋk, kələmp ka Lahay-Roy. Kələmp kənəŋk kəyi Kadəs kə Beredu dacə. **15** Kə Hakar oŋkome Abram wan wərkun, kə Abram ewe wan wəkakə Hakar ənakome kə mə teve ta Səmayila. **16** Abram ənasətə meren 86 təm ntə Hakar onckome kə Səmayila mə.

17 Ntə Abram əsətə meren 99 mə, kə MARIKI owurər kə, pəcloku kə: «In'əyəne Kanu nkə kəntam mes ma doru fəp mə, məkət fər yem kirinj, məcəmə pəlompu darəŋ. **2** Indecəŋəs danapa dosu, ina kə məna dacə, isəŋ əm yuruya yəlarəm.» **3** Kə Abram əncəp tobu dəntəf kə Kanu kəloku kə ntə: **4** «Ta ina, danapa dem dənde kə məna dacə: Məndeyəne kas ka afum a təf yəlarəm. **5** Afəsəw'am teve ta Abram, mba Abraham, bawo indesəŋ'am kəyəne ka kas ka afum a təf yəlarəm. **6** Indesəŋ əm dokombəra dəpəŋ, indesəŋ'am kəkom ka afum alarəm, abə yati ŋandeyi ŋa

dacə. **7** Indepenə danapa, ina kə məna dacə kəbəp ka yuruya Yam kə məna məfi-ε, indecəmə danapa dadəkə darəj kə yuruya Yam doru o doru. Təm tatəkə Kanu kam k'indeyənə kə ka yuruya Yam kə məna məndecepər-ε. **8** Indesəj əm kə yuruya Yam atəf hya Kanaŋ ɳaŋe məntəp kəcbərə mə fəp, ɳendeyənə ɳaŋan doru o doru, iyənə Kanu kəŋjan.» **9** Kə Kanu kəloku Abraham: «Məna kə yuruya Yam, dətemp dətemp nəleləs danapa ndə səncənəs mə. **10** Ntə tə nəndetəmpərərnə danapa dem ndə incənəs məna kə yuruya Yam kə məndecepər-ε. Nwə o nwə ɔŋyənə wərkun yuruya Yam dacə mə, pakənc kə. **11** Kəkənc konu kəndementər kəcəmə konu danapa dem darəj. **12** Kəyəfə dətemp kə dətemp awut anu arkun fəp packənc hya tataka ta camət-maas, pəyənə wəkom wəka kələ kam, kə pəyənə fe ti-ε fum nwə asətənə pəsam nnə wəcikəra eyi mə, ta ɔyənə wəka yuruya Yam mə. **13** Pəmar pade packənc nwə andekom nde kələ kam kə nwə andesətənə pəsam mə, ti tendeyənə kəfat ka danapa dem da doru o doru nde dis donu. **14** Wərkun nwə o nwə antəkənc mə, aŋwure wəkayi afum ən dacə, təm tatəkə danapa dem delip nnə nkən eyi mə.» **15** Kə Kanu kəloku sə Abraham: «Ntə təyənə ta wəran kam Saray mə, ta məwe kə sə Saray, kəyəfə məkə Sara s'ande pacwe kə. **16** Kəpoce kə k'inder, ipoce sə məna wan nwə endekom'am mə. Indepoce kə pətət, nkən endeyənə kəre ka təf yəlarəm. Abe a təf yəlarəm ɳandewur kə dəris.» **17** Kə Abraham əncəp kəro dəntəf kəsel, k'olokune dəbəkəc: «Wərkun wəka meren 100 əntam kəkom ba? Kə Sara əsətə meren 90 endekom ba?» **18** Kə Abraham oluku Kanu: «Məgbətnə Səmayila doru!»

19 Kə Kanu kəloku: «Ala! Wəran kam Sara endekom'am wan nwə məndewe Siyaka mə. Indecəmə danapa dosu darəŋ kə nkən, iyefə sə icəmə di darəŋ kə yuruya yən kə nkən encepər-ə danapa da doru o doru də. **20** Ntə tenderərnə ti mə, ine wəran kam pəctolane Səmayila: Indepoce kə pətət, indesəŋ kə dokombəra dəpəŋ indesəŋə yuruya yən yəla endeyənə kas ka abə wəco kə merəŋ kə wətem ka afum alarəm. **21** Mba ntə təyənə ta danapa dem mə, Sara oñkom'am təm tante dok.» **22** Ntə Kanu kəlip kəlok-lokər Abraham mə, kə Kanu kəmpə darenc. **23** K'Abraham əlek wan kən Səmayila kə afum aŋə anakom kələ kən disre mə fəp, kəbəp ka aŋə ənawayə pəsam pən mə, ti tə tatəkə arkun a kələ kən disre fəp. K'əŋkənc ŋa dəsək din dadəkə, pəmə təkə Kanu kənaloku kə ti mə. **24** Abraham ənasətə meren 99 a k'andekənc kə. **25** Wan kən Səmayila, ənasətə meren wəco kə maas a k'andekənc kə. **26** Dəsək dadəkə d'əŋkənc Abraham kə wan kən, Səmayila. **27** K'əŋkənc arkun aka kələ kən disre fəp, kəyefə acar aŋə anakom di mə haŋ akə ənawayə pəsam pən nnə acikəra ŋayi mə. K'əŋkənc ŋa fəp kə nkən Abraham.

18 Kə MARIKI owurər Abraham nde tofo ntə ŋkiri ya Mamre yənacəmə mə, tətəjŋə Abraham pəndə nde kusurka ka abal ŋən daŋ, təm ntə pəŋwone mə. **2** Kə Abraham eyekti fər, k'ənəŋk arkun maas ŋacəmə ta ŋambəle kə-ə. Ntə ənəŋk ŋa mə, k'ewirnə kəkəbəpənə kə ŋa, k'ontontnənə ŋa haŋ dəntəf. **3** Kə Abraham oluku wəkin ŋa dacə: «Mariki, ilətsən'am intam kəsətər əm kəwosen'em kəcəmə ka nnəna wacar kam ba? **4** Pakərə nu oŋ domun depic nəbikənə wəcək, nəŋesəm nnə kətək

nkə dəntəf. **5** Indesəŋ nu sə peri, ntə təŋsəŋe nu kəsətə
sə fənəntər mə, a nədekə təm tatəkə nəfədecepər nnə
nderem kifəli, iyi kiyi konu.» K'acikəra ŋaloku: «Tentesə!
Məyə təkə məloku mə.» **6** Kə Abraham əŋkə katəna katəna
abal ŋən disre nde Sara eyi mə, k'oloku kə: «Məkufe məlek
kəmbefe kətət tafala kəmaas məgbəntə akəŋə cəcom.» **7**
K'eyekse sə kəkə ka nde yəcəl yeyi mə, k'osumpər tana
pətət dis nde yəcəl yən dacə, k'əsəŋ pi wəcar kən wətemp
wəkin kə wəkakə olompəs pi katəna katəna. **8** Kə Abraham
elək fulaya kə məsə ma wana kə səm ya tana tatəkə
analompəs mə, k'əŋkə pəcəmbərər yi acikəra ən. Kə nkən
Abraham əncəmə ŋa kəsək kətək dəntəf, k'acikəra ŋacdi
yeri. **9** Ntə ŋalip kədi yeri mə, kə ŋayif Abraham: «Deke
wəran kam Sara eyi-ε?» Kə Abraham oloku ŋa, «Eyi nde
abal disre.» **10** Kə wəcikəra wəkin oloku: «Inder nnə
ndaram dok təm tantə wəran kam Sara endekom wan
wərkun.» Sara ənacəmə dəkusuňka Abraham tadarəŋ
pəccəŋkəl. **11** Abraham kə Sara ŋanasikər, ŋabek, Sara
ənawurene fe sə wətam kəsətə awut. **12** Kə Sara eselərnə
pəcloku: «Ndəkəl ntə isikər oj mə, pəbotu pendey'im sə
ba? Mariki wos im sə, esikər.» **13** Kə MARIKI eyif Abraham
«Ta ake tə Sara eselə-ε a pəcloku: «Mba kance kə, indetam
kəsətə wan nnə isikər mə ba?» **14** Tes teyi ntə tentambər
MARIKI mə ba? Dok təm tantə imboncər əm mə, inder
nnə ndaram, Sara endesətə wan wərkun.» **15** Kə Sara
eyemə, k'ombupərə «Isel fe,» bawo ənanesə. Kə MARIKI
əŋgbəkərə: «Ala, məsel!» **16** K'afum aŋe ŋayefə kəkə,
kə ŋaməmən kəca ka Sodom. Kə Abraham əncəmbər
ŋa kəkəlembərne ŋa. **17** Kə MARIKI eyifnə: «Iməŋkər

Abraham nt  ifa j k y o m  ba? **18** Abraham endey ne kas ka afum a at f  j p o j,  ja f n nt r. Afum a doru f p tet n t   j nd st n e k po e p t t. **19** Bawo inasom k  p l ku awut  n k  afum  n, a  ac m  d p  da ina MARIKI dar j,  ac m  p l om p  dar j k  sari e nt  t n s n e ina Kanu ilase Abraham dim nd   nas j  tet n m .» **20** K  MARIKI oloku Abraham: «Mes m m  ambon ce Sodom k  Komora m , m mb k k  kiciya ka mi k y o w yw y. **21** K tor k inder d nt f idem m n k  p y ne a nt  a l ku ta jan m  kance k - , k  p nt y ne ti- , ina s  ic re ti.» **22** K  acik ra a je  ay fe tofo tat k  k   nt f rn e k ca ka Sodom. MARIKI p s r yi k  Abraham. **23** K  Abraham  l t r ne k eyif Kanu: «M nd k t rs n  s  f um w l om p  p m  w lec ba? **24** T l ma afum at t  w co k cam t  ay  afum aka dare dad k  dac , m nd k l s r s  dare dad k  ba? M f tam k y aj n n   a t ta afum alom p  ak je w co k cam t a je  ay   a dac  m ?» **25** «T b l am m na k y o ka tant ! M f dedif n  f um w l om p  k  w t l omp , tämä tat k  w t d k t  p s t  p c uy pin pay  k  w d k t . T b l am m na n w  m y ne w b c k ti ka doru f p m , m f deyi ta m le l s sari e!» **26** K  MARIKI oloku: «K imb p nd  dare da Sodom dis  afum alom p  w co k cam t- , i y aj n n  alp s ak  tet jan.» **27** K  Abraham  y gb k r  k ol ku: «N m m n k t   y e k ab k c k lok lok r Mariki Kanu m , ina n w   y ne k bo f ka d nt f k  ka d n nc d m m . **28** T l ma afum alom p  ak je w co k cam t  y nd k but afum k cam t pal s r o j dare f p ba?» K  Kanu k lok ku: «If l s r di k imb p di afum alom p  w co ma k l e k  k cam t- .» **29** K  Abraham  nc m 

kə darəj kəloku kə toluku nte: «Tələma alompu wəco maŋkəle ŋ'andekəbəp di?» Kə Kanu kəloku: «Ifələsər, k'imbəp di alompu wəco maŋkəle-ε.» **30** Kə Abraham oluku: «Iləktərn'am, Mariki Kanu! Ta pətel'am k'ilok-loku sə-ε! Tələma alompu wəco maas ŋ'andekəbəp di?» Kə Kanu kəloku Abraham: «Ifələsər di k'imbəp dətəf afum alompu wəco maas-ε.» **31** Kə Abraham oluku: «Mariki Kanu, məŋarjnene məcəp mem. Tələma alompu wəco mərəj ŋ'andekəbəp di?» Kə Kanu kəloku Abraham: «Ifələsər di teta afum akakə wəco mərəj.» **32** Kə Abraham oluku: «Ilətsen'am, Mariki mem! Ta pətel'am, təlpəs t'indelok-lokər əm. Tələma alompu wəco ŋayi di.» Kə Kanu kəloku sə Abraham, «Ifələsər di teta afum akakə wəco.» **33** Nte ŋalip kəlok-loku mə, kə MARIKI əŋkə, kə Abraham olukus ndərən.

19 Dec dərəfəy kə melekə mme mərəj mender Sodom. Lət pənde dəkəbəre da dare. Nte ənəŋk mi mə, k'eyəfə kəkəbəpenə kə mi, k'ontontnene mi dəntəf. **2** Kə Lət oluku ŋa: «Ilətsenə nu, nəna mariki mem, nəder nnə kələ ka wəcar konu. Nəcepərenə de pibi, nəbikənə wəcək, nədena nəyəfə bətbətana suy, nəsumpər sə dəpə donu, nəkə.» Kə melekə moloku kə: «Ala, nnə tofo tantə tə səndecepərenə pibil!» **3** Mba kə Lət əncəmənenə ŋa ti darəj haj kə ŋade ŋaləpsər kəkə nde ndərən. K'olompəsə ŋa yeri yətət, k'empəcə ŋa cəcom, kə ŋəndi yeri. **4** Ta ŋantafəntərə-ε, k'afum a dare da Sodom ŋaŋkəl kələ, kəyəfə awut haj abeki fəp fəjan ŋanayi di, ali fum anasak fe. **5** Kə ŋawe Lət kə ŋayif kə: «Deke afum akə ŋayi-ε, aŋε ŋəmbərə nnə ndaram nnə pibi pampə mə? Məwurenenə ŋa

nnə səyi mə, nte təŋsəŋe səfəntərər ɲa mə.» **6** Kə Lət
owur dəkusuŋka nnə ɲayi mə, k'εŋgbət kumba tadarəŋ
tən. **7** K'oloku ɲa: «Ala, Anapa, Iletsenə nu ta nəyə pəleč
pampe! **8** Iletsenə nu! Iyə ayecəra mərəŋ atəcəre arkun,
iletsenə nu ikəre nu ɲa nnə dabanjka, nəyə ɲa məfaŋ
monu. Mba ta nəyə acikəra em nte o nte, bawo kəyi kem
kə ɲayine de!» **9** K'afum a Sodom ɲaloku kə: «Məbəlc day!
Məna wəcikəra məfaŋ kəbocər səna dəpə ndə səndekət
mə, kə məntəwurene ɲa-ε, təkə səndedeňər məna mə
tendecepər taŋan!» Kə ɲawen Lət pəpəŋ kə ɲalətərne
kumba kəkələsər ki. **10** Kə məleke mme mərəŋ mosumpər
Lət, kə məmberse kə, kə məŋgbət kumba. **11** Afum akə
janayi dəkusuŋka mə, kə məleke məsəŋ ɲa kətənəŋk,
kəyefə wanfet haŋ wəbeki, kə teyamse ɲa kənəŋk sə
kumba. **12** Kə məleke ɲayif Lət: «An'ə məyə sə nnə fum-ε?
Arkun aŋə məsəŋ aran mə, awut am arkun kə aran, kə
afum am fəp, akə məyə dare dande mə fəp, məwurene ɲa
nnə dare dande. **13** Kələsər kə sənder tofo tantə, bawo
MARIKI fər kirinj, nte aŋloke afum a dare dande mə,
təmbək. MARIKI osom su kədeləsər dare dande.» **14** Kə Lət
əŋkə pəbəp arkun aŋə ɲananənce awut ən mə, k'oloku ɲa:
«Nəkufe nəyefə de! Bawo MARIKI endeder kələsər dare
dande.» Mba, kə arkun akaŋə ɲancəm-cəmne a kəwoləs
kə Lət endə. **15** Pəndeyi dəsəka dələpəs kə məleke ɲaloku
Lət: «Mərokne məyefə de, məlek wəran kam, kə awut
am ayecəra aŋə ɲayi nnə mə, ta pəleč pedesətə ɲa kə
dare dande denciya mə.» **16** Mba Lət pəcwon, kə məleke
ŋasumpər ɲa waca, nkən kə wəran kən kə awut ən ayecəra
mərəŋ, kə məleke ɲawurene ɲa dare disre, bawo MARIKI

enafanj kəyac kə. **17** Nte mələkə ŋawurene ŋa dare disre
mə, kə mələkə min moloku Lət: «Məyekse nte təŋsəŋe ta
məfi mə! Ta məməmən tadarəŋ, ta məcəmbərəs tofo o
tofo nnə aranta ŋarje! Məkə məndə məyacne nde dətərə,
ta mədefi.» **18** Kə Lət oluku ŋa: «Ala, mariki mem! Təfətam
kəyi. **19** Ilətsen'am! Wəcar kam əsətər əm kəŋaŋnene
ntə məlas layidi dam nnə iyi mə, nte məsak im kəyi
doru mə, mba ifətam kəyekse ibəp tərə tatəkə a məctore
pələc, kə pəyi fe ti-ε ina sə, infi. **20** Ilətsen'am məŋnəŋk
dare dəkə, dələtərn'em k'iyekse ibəre di kə dəfətə sə.
Məc'em ikə ində iyacne di, defətə fe ba? Intam di kəbərə,
təsəŋ'em kəyi doru!» **21** Kə mələkə moloku kə: «Awa,
kətola kam kaŋkə disre, ifələsər dare dadəkə məŋle mə.
22 Awa, mərokne məkə, bawo ifətam kəyə tələm o tələm ta
məntabərə di-ε.» Ti t'əsəŋe nte awenə dare dadəkə Cohar
mə. **23** Dec dəncpe, a kə Lət əmbərə Cohar. **24** Kə MARIKI
əntufər aka Sodom kə Komora kəyefə darenc, pərbələ kə
nənc, nyə MARIKI əncsak mə. **25** Kə Kanu kələsər sədare
fəp, kə aranta, kə afum kəbəp ka yopon dəntəf fəp. **26**
Kə wəran ka Lət əməmən tadarəŋ, k'əntəŋkle k'əyəne
terəŋka ta mər. **27** Kə Abraham eyefə bətbət suy, k'əŋkə
nde tofo təkə ŋanacəmə kə MARIKI mə. **28** Kə Abraham
əməmən kəca ka Sodom kə Komora, k'əməmən sədare
sa aranta fəp, k'ənəŋk kinime kəcpe pəmə nte kinime
kəpəŋ kənde kəcpe daranta mə. **29** Nte Kanu kəncləsər
sədare sa aranta ŋanjəkə mə, kə Kanu kəncəm-cəmne
Abraham, kə kəyac Lət pələc nte kəncləsər sədare nse
Lət ənandə pəyacne mə. **30** Kə Lət eyefə Cohar k'awut ən
aran mərəŋ kəpə kəkənde dətərə, bawo ənanəsə kəndə

ka Cohar. K'əŋkə pəyi kumburjkum ka tərə tələma disre.

31 Kə wan wəran wəcəkə-cəkə wəka Lət oluku wəlpəs:
«Papa kosu əyəne wətem, fum eyi fe dətəf nwə endededer
su mə, pəmə ntə mes mosu mokur moloku ti mə. **32**
Məder səsənje kə kəmun member ntə təŋsənje pəfəntərər
su, təŋsənje səsətənə kə yuruya mə.» **33** Kə ŋasənje kas
kəŋjan kəmun member pibi papəkə. Kə wan kən wəran
wəcəkə-cəkə əŋkə pəfəntərə kə kas. Mba Lət ənacərenə
fe kəberə kə kewur ka wan kən. **34** Dəckəsək k'oluku
wəfətəra kən: «Ifəntərena nnə pibi kə papa. Pasənje kə
sə kəmun member nnə pibi, ntə təŋsənje məna sə nəkə
nəfəntərə kə nkən mə təsənje pasətənə kə yuruya mə.» **35**
Pəndesəbiye kə awut ən aran ŋasənje kə sə member. Pibi
papəkə kə wan kən wəran wəfət wəkə əŋkə pəberər papa
kəŋjan Lət, kə ŋafəntərə. Kas kəŋjan ənacərenə fe kəberə
kə kewur ka wəkakə sə. **36** Kə awut aran a Lət aŋə mərəŋ
fəp ŋambəkse Lət kas kəŋjan. **37** Kə wan wəran wəka
Lət wəcəkə-cəkə oŋkom wan wərkun, k'ewe kə Mohab.
Nkən əyəne papa ka aMohab, ŋayi doru həŋ məkə. **38** Kə
wan ka Lət wəran wəfət oŋkom wan wərkun, k'ewe kə
«Ben Ami.» Nkən əyəne papa ka aka Aməŋ ŋayi doru həŋ
məkə.

20 Kə Abraham eyefe di kəkə ka atəf ŋa Nekəf. K'ende
Kades kə Sur dacə, k'eyefe sə k'encepərenə təm Kerar.
2 Abraham oncloku afum aka di teta wəran kən Sara:
«Wəkire kem əfə.» Kə Abimelək, wəbe wəka Kerar, əmbəŋ
Sara. **3** Awa, kə Kanu kənder Abimelək dəməre ma pibi kə
kəloku kə: «Kəfi kə mənder teta wəran wəkə məsumpər
mə, bawo wəran wəlo əfə!» **4** Abimelək nwə ənatəgbujenə

wəran nwε mə, k'eyif: «Mariki mem, cəke cə pəyi-ε, kədif
kə mənder atəf ŋin ali ŋayənε afum alompu? **5** Nkən
Abraham yati ollok'im: «Wəkire kem əfə,» kə wəran yati
nkən sə oloku: «Wənc im wərkun əfə?» Abəkəc ŋosoku
ŋ'inayə, ali pəlec iyə fe.» **6** Kə Kanu kəloku kə dəmtere:
«Inçəre belbel ina sə, a abəkəc ŋosoku ŋə mənayə ntε
məcyə tante mə. Ina yati in'eyaməs am kədəktər im, ti
t'inatəwos'am a məgbuŋjene kə. **7** Ndəkəl, məluksə wəran
wəkawə wos. Bawo sayibə sa Kanu s'eyənε, endetolan'am
məyi doru. Kə məntəluksə kə-ε, məcəre a kəfi kə mənder
kə ca yəkə məyə mə fəp.» **8** Kə Abimelk eyefə bətbət
suy, k'ewe acar ən fəp. K'ələmər ŋa mere maməkə fəp.
Kə kənesə kəpəŋ kəsumpər afum akakə. **9** Kə Abimelk
ewe Abraham k'eyif kə: «Cəke cə məyə su tante-ε? Kə
kiciya kəre k'inciy'am-ε, ntε məsəŋə su, ina k'atəf ŋem
kəciya pəpəŋ mə? Məy'em məyə mmə pəntəmar məy'em
mə.» **10** Kə Abimelk eyif Abraham: «Cəke cə mənafəŋ ntε
məyə tante mə?» **11** Kə Abraham oloku: «Inacəm-cəmne a
kənesə Kanu kəyi fe nnə, a andedif im teta wəran kem. **12**
Ntε tendejərnə ti mə, kance kə, a wəkire kem əfə. Kas kin
kə səmpaŋne, səyerenə cere. K'ender sə k'eyənε wəran
kem. **13** Ntε Kanu kəsəŋ'em kəyefə kələ ka papa wəkem
mə, ti t'inoloku Sara: «Məlek'em layidi kəca nkə o nkə
səŋkə mə, mədeko məcloku a wənc əm wərkun iyənε.»»
14 Kə Abimelk elək cir, ŋkesiya, cəna kə acar arkun kə
aran k'əsəŋ Abraham k'olukse kə wəran kən Sara. **15** Kə
Abimelk oloku: «Atəf ŋem ŋə ŋaŋə nnə fər yam kirij,
məndə nnə pəndebət əm mə.» **16** K'oloku Sara: «Isəŋ
wənc əm wərkun məncəmbəl ma gbeti wul win, bəyən'am

aca nnə afum ɲayi mə, kəmentər a məncəre fe tələm
o tələm tes tante disre.» **17** Kə Abraham ontola Kanu,
kə Kanu kəntaməs Abimelék, wəran kən kə acar ən, kə
ŋantam kəkom, **18** bawo MARIKI ənasumpər aka kələ ka
Abimelék fəp dokombəra teta wəran ka Abraham, Sara.

21 Kə MARIKI əmbəŋ Sara pəmə təkə ənaloku ti mə,
kə MARIKI ələse kə dim dəkə ənasəj kə mə. **2** Kə Sara
əmbəkəs, k'oŋkome Abraham wan wərkun detem dən
disre, təm tatəkə Kanu kənaboncər kə mə. **3** Kə Abraham
ewe wan wərkun nwə Sara oŋkome kə mə «Siyaka.» **4** Kə
Abraham əŋkənc Siyaka wan kən wərkun nwə tataka ta
camət-maas tən, pəmə təkə Kanu kənasom kə ti mə. **5**
Abraham ənasətə meren tasar tin, ntə anckom wan kən
Siyaka mə. **6** Kə Sara oluku: «Kanu kəsəj'em kəselsər.
Nwə o nwə ene kəkom kem Siyaka mə, təŋyə kə mesel.» **7**
K'enderjər: «An'ənatam kəsəjə Abraham kəlaŋ a Sara
endeməsər awut-e? Mba iŋkome kə wan wərkun detem
dən disre.» **8** Kə wan əmbək k'awure kə məsə. Kə Abraham
omboc kəsata kəpoŋ dəsək ndə awure Siyaka məsə mə. **9**
Kə Sara ənəŋk wan wərkun, nwə wəran wəMisira Hakar
ənakome Abraham mə, pəcsel. **10** Kə Sara oluku Abraham:
«Məbeləs wan wəran wəcar nwə kə wan kən wərkun.
Bawo wan ka wəcar wəkawə ŋafədeparjne ke kə wan kem.»
11 Kə toluku tatəkə təntələ Abraham belbel teta wan kən.
12 Mba kə Kanu kəloku Abraham: «Ta tetəl'am teta wan
kam wərkun kə kərə, wəcar kam. Məwosene Sara ntə o
ntə əŋfajər əm mə. Bawo nnə Siyaka eyi mə, məndesətə
yuruya nyə yendetəmpər tewə tam mə. **13** Indeyənə
sə wan ka wəcar kam atəf. Bawo nkən sə yuruya yam

y'øyønø.» **14** Kø Abraham eyefø bøtbøt suy, k'elék kacom, k'elas apampe domun k'øsøj Hakar, k'endøndøsør kø wan, k'embeløs ña. Kø Hakar øjkø pøyi Tøgbøre ta Bersaba. **15** Nte apampe ñelip domun mø, kø Hakar esak wan tøtøk døntøf. **16** K'øjkafølør k'øjkø pøndø køsøk pøccøpøsne: «Ifaq fe køgbøtnø wan kem pøcfi.» K'øjkø pøndø pøbølenø kø dobolu da køløm ka ambøncøran katin pøteførne kø, pøcbok. **17** Kø Kanu køne wan dim, kø møleke ma Kanu mewe Hakar darenc kø meyif kø: «Ake'ntørs'øm-ø Hakar? Ta mønesø! Bawo Kanu køne wan kam dim nde eyi mø.

18 Møyefø mølek wan, møsumpør kø waca mørøj, bawo afum alarøm ñ'indesøj kø.» **19** Kø Kanu kømepi Hakar før k'enøjk kølømp. K'øjkø pølas apampe domun, k'øsøj wan k'omun. **20** Kø Kanu kømbum wan nwø encbek, pøyi døtegbøre mø, k'ende pøyønø wøpønø mbøncøran. **21** Kø Sømayila embek døndo tøgbøre ta Paran, kø kere øntønø kø wøran wøMisira. **22** Tem tatøkø, Abimølek ñasøl kø Pikøl, wøbe wøka asødar øn, k'ende pøloku Abraham: «Kanu køsol am mes mme mønyø mø føp. **23** Møderøm'em øj ma nnø, mæckorne Kanu a mæfødetiñkør im, awut em, kø awut-sø em, møderøm em so a mændetømpør em kø atøf nñø møyi mø abækøc ñosoku, pømø tøkø iyøn'am mø.» **24** Kø Abraham oloku: «Indørøm am ti.» **25** Mba kø Abraham ønal Abimølek tøta kølømp nkø acar a Abimølek ñanabønø fænøntør mø. **26** Kø Abimølek oloku: «Incøre fe nwø encayø tøyo tatøkø mø: Mønasønø f'em ti køcøre, møkø mændesønø em øj ti køcøre.» **27** Kø Abraham ølek ñkesiya, cir kø cøna, k'øsøj yi Abimølek. Kø ñaluksørne kø ñasek danapa mørøj marjan. **28** Kø Abraham encømbør

kəsək cir cəyecəra camət-mərəj ca yɔçal yən. **29** Kə Abimelək eyif Abraham: «İjesiya yəran camət-mərəj ya ake yə məncəmbər kəsək-ε?» **30** K'Abraham oluku Abimelək: «Məwose kəbañ ȳjesiya yəran camət-mərəj yayə təyənə kətəjnə kosu tes a in'ənakay kələmp kəjkə.» **31** Ti tə awenə tofo tatəkə «Bersaba», bawo dəndo kəfo kəjkə kə ȳanadərmənə. **32** Kə ȳantəjnə kəsek danapa dəndo Bersaba. Kə teyəfə dənda, Abimelək kə Pikəl wəbə ka asədar ən ȳayefə, kə ȳalukus atəf ȳa aFilisti. **33** Kə Abraham əmbəf abet Bersaba, k'oŋkormə MARIKI nwə əntəlip doru o doru mə. **34** K'Abraham encepərənə təm tobolu atəf ȳa aFilisti.

22 Ntə mes mme mencepər mə, kə Kanu kəmbocər Abraham dəpo, kə kəwe kə: «Abraham!» K'owosənə ki: «In'ewə!» **2** Kə Kanu kəloku: «Məlek oj wan kam sona Siyaka, wəkakə məmbətər mə. Məkə atəf ȳa Moriya dəndo, məkə məlojnən'em wan kam kəlojnə ka kəcəf nde tərə mpe indekəmentər əm mə.» **3** Kə Abraham eyəfə bətbət suy k'əŋgbək səfale sən kəbənda, k'elekənə acar ən atəmp mərəj kə wan kən Siyaka. Kə Abraham əŋgbəs tək nyə ənakəcəf Kanu polojnə mə, k'əntas nde kəfo kəjkə Kanu kənamentər kə mə. **4** Tataka ta maas, kə Abraham eyekti kəro k'ənəŋk kəfo kəjkə pəbəle. **5** K'oloku atəmp ən: «Nəyi nnə kə səfale. Siyaka k'ina, kəpə kə sənder nde kəroj kəkətontnənə Kanu. Kə səlip-ε, səndebəp nu nnə.» **6** Kə Abraham əlek tək nyə anakəcəf Kanu polojnə mə, k'əsarsər yi wan kən Siyaka, kə nkən əlek nənc kə faka. Kə ȳasol mərəj maⱪan kəkə. **7** Kə Siyaka ewe kas Abraham k'eyif kə: «Papa!» Kə wəkakə

owose: «In'ewε, wan kem!» Kə Siyaka oluku: «Nenc də
dandə kə tək, mba deke teŋkesiya təkə aŋkəlojnə Kanu
pacəf mə peyi-ε?» **8** Kə Abraham oluku: «Wan kem, Kanu
ki sərka kəŋkəsətə teŋkesiya ntə aŋkəcəfə kə polojnə
mə.» Kə ŋasol mərəŋ marjan sə kəkə. **9** Ntə ŋambəp kəfo
nke Kanu kənamentər kə mə, kə Abraham əncəmbər tetek
tolojnə Kanu, k'omboc tək. K'oŋkot wan kən Siyaka,
k'edeŋjər kə tək ya kəlojnə kəroŋ. **10** Kə Abraham əntənc
kəca k'elek faka kəkəfay wan kən amera. **11** Kə məleke
ma MARIKI mewe kə darenc. Kə moloku: «Abraham!
Abraham!» K'owose: «In'ewε!» **12** Kə məleke moloku: «Ta
mədeŋjər wan kam kəca, ta məyo kə tes o tes, bawo incərə
oŋ ndəkəl a məŋness Kanu, ntə məntəfaten'əm wan kam
mə, wan kam sona.» **13** Kə Abraham eyekti fər k'ənəŋknə
tadarəŋ aŋkesiya ŋorkun len ya ni yepətsərnə dərəntəm.
Kə Abraham oŋkə pəlek aŋkesiya nŋe k'əsəkpəre ni wan
kən, k'olojnə ni Kanu k'əncəf, k'əsak wan kən. **14** Kə
Abraham əsəŋ tofo tatəkə tewe ta «MARIKI əŋnəŋk.» Ti
tə aŋloke məkə: «Nde tərə ta MARIKI kəroŋ, andekənəŋk
kə.» **15** Kə məleke ma MARIKI məŋgbəkəre sə kəwe
Abraham darenc, **16** kə moloku: «Toloku ta MARIKI
indərəm'am ti, ina sərka! <Bawo məyo tante, məfatənə
f'em wan kam sona Siyaka, **17** indelas əm kəpoce pətət,
indesəŋe afum am ŋala pəmə cəs ca darenc kə asənc ŋa
kəba kəsək. Yuruya yam yendetasərnə aterənə ajan. **18**
Afum a doru fəp ŋandesətə kəpoce pətət teta yuruya yam,
bawo məncəŋkəl dim dem.»» **19** Kə Abraham oluksərnə
nde atəmp ən ŋanckar kə mə, kə ŋayeffe kə ŋasol fəp
fanjan kəkə Berseba, bawo Abraham Berseba ənandə. **20**

Ntε mes maməkə mencepər mə, k'ande paloku Abraham ntε: Milka ojkomε sə wenc Nahor awut arkun: **21** Huc wan kən wəcəkə-cəkə, Bus wenc wərkun, Kemuyel papa ka Aram, **22** Kesed, Haso, Pildas, Yidlaf kə Betuhel. **23** Kə Betuhel ojkom Rebeka. Awut arkun akanje camət-maas ŋə Milka εnakomε Nahor, wenc ka Abraham. **24** Kə wəlak'ən Rehuma, nkən sə εnakomε kə awut: Tebah, Kaham, Tahas, kə Mahaka.

23 Kəwon ka Sara doru kənasətə meren tasar tin wəco mərəj kə camət-mərəj, meren maməkə mə Sara εnasətə doru. **2** Sara εnafi nde dare da Kiriyat-Arba, ti tə tatəkə Hebərəj atəf ŋa Kanaŋ. Kə Abraham ender kətərjne kəwup ka Sara, pəbok kə. **3** Kə Abraham εyεfε pəsak wəran kən wəfi, k'oloku aHewy moloku mmə: **4** «Wəcikəra iyone, wəcepərenε tem nnə ndorunu, nəpoc em tofo towupenε nnə ndorunu, intam kəwup wəran kem, ibəlen'em kə.» **5** Kə aHewy ŋaloku Abraham: **6** «Məcəŋkəl su, mariki! Fum wəpəj wəka Kanu məyone su dacə. Məməmən kəfo nkə kəmbət əm mə, məwup wəran kam dəkəwupenε dosu dacə. Ali fum əfədefatənε dəkəwupenε dən kəwup ka wəran kam.» **7** Kə Abraham εyεfε k'ontontnənε afum a dətəf, aHewy fər kiriŋ. **8** Kə Abraham oluku ŋa ntε: «Kə nəwose a iwup wəran kem nnə ibəlen'em kə-ε, nəcəŋkəl im, nəluksə təfaj tem Hefəroj, wan ka Cohar. **9** A pəsak em kumburjkum ka Makpela nkə kəyone kən mə, nde dale dəkusu. Pəwayər im di gbeti mbə bentam kəsətə di mə, ntε təŋsəŋε pəyone di dəkəwupenε dem nəna dacə mə.» **10** Hefəroj εnandə aHewy dacə. Kə Hefəroj wəHewy oluku Abraham aHewy fər kiriŋ kə aŋe ŋancbərə dare

daajan dəkusunjka mə: **11** «Ala, mariki mem. Məcəŋkəl im! Isəŋ əm dale, k'isəŋ əm sə kumbuŋkum kəŋkə kəyi di mə. Isəŋ əm ki, fər ya awut a atəf ɳem kiriŋ. Məwup di wəran kam.» **12** Kə Abraham ontontnene afum aka dətəf. **13** K'oloku ntc Həfəronj, fər ya afum a dətəf kiriŋ: «Məna sə məkafələ məcəŋkəl im! Iŋsəŋ kəway ka dale! Məwosen'em ti, a idewup di wəran kem.» **14** Kə Həfəronj oluku Abraham: **15** «Mariki mem, məcəŋkəl im! Antəf ɳa gbeti məncəmbəl masar maŋkələ, ake babəkə bəyənc ina kə məna dacə-ε? Məwup di wəran kam!» **16** Ntə Abraham ene moloku ma Həfəronj mə, k'əsəŋ kə gbeti mbə ənabonc mə, gbeti məncəmbəl masar maŋkələ, fər ya aHewy kiriŋ. Gbeti məncəmbəl masar maŋkələ babəkə, bənayəne hake ɳa kəway ka antəf ɳaŋkə tem tatəkə nnə acaməs ɳayi mə. **17** Kə təyəne oŋ dale da Həfəronj ndə deyi Makpela, pətəfərəne di kə Mamre mə, kəyəfə dale kəkə kumbuŋkum hanj tək nyə yənacəmə dəkələncər mə fəp, **18** kə yəyəne oŋ ya Abraham fər ya aHewy kiriŋ kə aka ɳancberə dare dadəkə dəkusunjka mə. **19** Ntə tencepər mə, kə Abraham owup wəran kən Sara nde kumbuŋkum ka dale da Makpela, nde pəntəfərəne kə Mamre mə, ti tə tatəkə Hebəronj atəf ɳa Kanaŋ. **20** Dale kə kumbuŋkum nkə kənayi di mə, kə pəyəne di oŋ dəkəwupəne da Abraham ndə ənaway fər ya aHewy kiriŋ mə.

24 Abraham ənasikər, meren mən menabələ kətənc, MARIKI ənapoce kə pətət fəp. **2** Kə Abraham oluku wəcar kən nwə ənanarjkanə kəwon nnə ndərən mə, nwə onclompə kə ca yən mə: «Mədeŋ kəca kam aləjk ɳem tantəf, **3** Indesəŋ'am kədərəm MARIKI, Kanu nkə kəyi

darenc kō dāntōf mō, ta məlēkē wan kem wəran wəKanaŋ, afum akaŋe inde dacō mō. **4** Mba məde məkō atōf ŋem nde dāŋkom dem, məlēkē di wan kem Siyaka wəran.» **5** Kō wəcar kōn oluku kō: «Tələma ta wəran əŋkəwose kəccps' em darəŋ kəder ka nnə-ε, təm tatōkō ilukse wan kam atōf nŋe məyefé mō ba?» **6** Kō Abraham oluku: «Məkəmbərnē a məluksə wan kem dāndo de! **7** MARIKI, Kanu nkē kāyi darenc mō, nkē kəsəŋ' em kəsak afum em kō dāŋkom dem mō, nkē kəlok-lokər im a kədərm' em kəsəŋ ka atōf ŋanje yuruya yem mō, nkōn sərka endesom məlēkē məcəm' am fər kirij, dāndo məndekəlēkē wan kem wəran mō. **8** Kō wəran əntəkəwose kəcəm' am darəŋ-ε, injaŋnen' am kədərəm nkē isəŋ' am kədərəm mō. Mba ta məluksə wan kem dāndo de!» **9** Kō wəcar endəŋ kəca mariki mōn Abraham aləŋk tantōf, k'endərmə kō teta moloku maməkō. **10** Kō wəcar elék yəkəmə wəco yəkəmə ya mariki mōn dacō, k'əŋkō. Tənatəŋne pətəmpər daka da wəbe kōn dətət fəp. **11** Ntə əmbərə Mesopotami nde dare da Nahor mō, k'encəp yəkəmə suwu dare kəsək ta əmbəle kələmp ka domun-ε, dec dərəfəy təm təkō aran ŋajwur kəkəket domun mō. **12** K'ontola: «Məna MARIKI, Kanu ka Abraham mariki mem, məmar im kənəŋk ka paka mpe intən mō, ilətsen' am. Kō məyə ti-ε, məlasə mariki mem Abraham layidi dəkō mənasəŋ kō mō. **13** In'ewə incəmə nnə kələmp kəsək mō, k'ayecəra a afum a dare ŋawur kədekət domun-ε. **14** Pəyənə a wəyecəra nwə indeloku: «Ilətsen' am məti təbəl tam imun,» a wəkayi pəlok' im: «Məmun, isəŋ sə yəkəmə yam yomun,» pəyənə a wəkakō məmpoce wəcar kam Siyaka! Təm tatōkō indecərə

a məłasə mariki mem Abraham layidi dəkə mənasəŋ kə mə.» **15** Ənalip fe moloku, kə Rebeka wan ka Betuhəl, wan sə ka Milka kə Nahor wənc ka Abraham onjwur pəgbajnə təbəl tən. **16** Wəyecəra wətət teyi ənayi, ta əntacərə wərkun-ε, ali wərkun wəkin ənacərə fe kə dəran. K'ontor dəkələmp k'elas təbəl tən k'empə. **17** Kə wəcar əyekse kəkəfayne kə, k'oloku kə: «Məpoc em domun depic da təbəl tam, ilətsen'am.» **18** Kə Rebeka oluku: «Məmun, mariki mem!» K'embəlkər kətine kə təbəl tən, k'əsəŋ kə domun, k'omun. **19** Ntə elip kəsəŋ wəcar ka Abraham k'omun mə, k'oloku kə sə: «Indekətə yəkəmə yam domun yi sə yomun haŋ pətəŋnə yi.» **20** K'embəlkər kəneŋkəli domun dələpəs dəkəsamp, k'eyekse sə kəkəket domun dələma dəkələmp, k'əŋkətə yəkəmə fəp domun. **21** Kə wəcar ka Abraham eyifne teta wəyecəra nwə dəbəkəc, kə pəyənə a MARIKI eyi kəlompəsə kə pəkət pən-ε. **22** Ntə yəkəmə yelip kəmun mə, kə wərkun nwə əlek kurundə ka kəma ka təncəmbəl dacə, kə cəsora ca dəkəca mərəŋ ca kəma ka məncəmbəl wəco, kəsora kin o kin k'əsəŋ Rebeka. **23** Kə wərkun nwə eyif Rebeka: «An'okom əm-ε wəyecəra? Məlok'im ti ilətsen'am. Səntam kəsətə kəfo dəkəcepərənə pibi, nde kələ ka papa kam?» **24** Kə Rebeka oluku: «Wan ka Betuhəl iyənə, nwə Milka ənakome Nahor mə.» **25** K'endeŋər: «Məmpələ kə yika yəlarəm yeyi nnə ndorusu kə tofo tecepərənə pibi teyi sə di.» **26** Kə wərkun nwə ontontnənə MARIKI, **27** pəcloku: «Inkor-kor'əm məna MARIKI, Kanu ka mariki mem Abraham. Məna nwə məntəsak kəlas layidi ndə mənasəŋ kə mə, məcyənə mariki mem məfaŋ mən fəp mə! MARIKI məsol'em

kə məŋkər' em hanj nnə kələ ka awənc a mariki mem Abraham.» **28** Kə wəyecəra εyεksə k'əŋkə pələmər mes maməkə fəp kəre nde ndərən. **29** Rebeka εnayə wənc wərkun pacwe kə Labanj. Kə wəkakə εyεksə kəkəməmən wərkun nwə, nde dəkələmp. **30** Labanj εnanəŋkə Rebeka kurundə kə cəsora dəwaca, k'ənanenə kə pəcloku: «Ti tə wərkun wəkakə olək-lokər əm.» Kə wənc wərkun wəka Rebeka ender nda wərkun nwə, εnayi kələmp kəsək kə yəkəməs yən mə. **31** Kə Labanj oluku: «Məder məna nwə MARIKI ompoce mə! Ta ake tə məndeyine dabəŋka-ε? Ifəŋ dukulo k'ilompse yəkəməs yam tofo.» **32** Kə wərkun nwə εmbərə dəkələ. Kə Labanj ontore yesare ya yəkəməs, k'əsəŋ yi yika kə məmpələs. K'əsəŋ wərkun nwə kə afum aŋə εnasole mə domun debikənə wəcək. **33** Kə təyəfə dənda k'ancəmbərə kə yeri. Mba k'oloku: «Ifədi kərəsna paka, mənə iloku toloku nte inder kəloku mə.» Kə Labanj oluku kə: «Məlokus!» **34** K'oloku: «Awa. Wəcar ka Abraham iyəne. **35** Bel-bel bə MARIKI ompoce mariki mem pətət nwə əyəne fum wəlel mə. Kanu kəmpoce kə cəna ɳkesiya kə cir, gbeti kə kəma, acar arkun kə aran, yəkəməs kə səfale. **36** Sara wəran ka mariki mem ende pəkome kə wan wərkun detembərə dən disre. Wan wərkun wəkakə, nkən mariki mem əsəŋ daka dən fəp. **37** Mariki mem Abraham əsəŋ'em kədərəm, kəcloku: «Məfədetənə wan kem wəran ayecəra a Kanaŋ dacə atəf nnə iyı mə, **38** mba məde məkə nde iyəfə mə, kor kosu disre, mətənə di wan kem wəran.» **39** K'iloku Mariki mem: «Tələm ta wəran əŋkəwosəs kəcəps'em darəŋ kəder nnə-ε.» **40** K'olok'im: «MARIKI nwə iŋkət fər kirij mə, endesom məleke mən məbaŋ əm pəkət

pam. Mələke wan kem wəran nde kusuŋka kosu, pəyənə
sə wəka kor kosu.» **41** Kə Abraham olok'ım: «Indewur'am
kədərəm kaŋke imbers'am a mədərəm mə, kə pəyənə a
məŋkə nde kor kosu a ta awos'am, kəsəŋ ka wan wəran-
ε iŋŋajnen'am kədərəm kaŋke.» **42** Nte imbəpna məkə
nde dəkələmp mə, k'iloku: «MARIKI, Kanu ka mariki mem
Abraham, kə məŋwose kəlompəs em pəkət-ε, **43** in'əfə
nwε iyi kələmp ka domun kəsək mə.» Wəyecəra nwε
endewur kədekət domun mə, nwε indeloku: «Məpoc em
domun depic da təbəl tam imun,» **44** a wəkayi pəlok'ım:
«Məbaŋ məmun məna sərka, indesəkətə yəkəmə yam!»
Wəyecəra wəkakə pəyənə nwε MARIKI əncəmbərə wan
ka mariki mem Abraham mə! **45** Ilipna fe ti kəlokunc
dəbəkəc, kə Rebeka oŋwur pəgbajne təbəl dəkəbanca.
K'ontor dəkələmp k'əŋket domun. K'iloku kə: «lətsen'am
məpoc'em imun.» **46** K'embəlkər kətin'em təbəl tən təkə
əŋgbajnenə mə, k'olok'ım: «Məmun, indepoce sə yəkəmə
yam yomun.» K'imun, k'ompoce sə yəkəmə yem kə yomun.
47 K'iyif kə: «An'okom əm-ε wəyecəra?» K'olok'ım: «Wan
ka Betuhəl iyənə, wansə ka Nahor kə Milka.» K'imber
kə kurunde dololəm kə cəsora dəwaca. **48** K'intontnənə
MARIKI, k'iyek-yekəs kə, Kanu ka mariki mem Abraham,
nke kəsol'em kədelək wan ka wənc idesəŋ kə Siyaka wan
ka nkən Abraham mə. **49** Ndəkəl oŋ kə pəyənə a məwose
kəlase mariki mem Abraham pəsoku disre, layidi ndə
mənasəŋ kə mə, məsəŋ'em ti kəcəre, kə pəyənə fe ti-ε, iko
kəca kəmeriya, kə pəyi fe ti-ε, kətət.» **50** Labaŋ kə Betuhəl
ŋaloku: «Tes tante nda MARIKI teyəfe, səfətam kəloku ti
tələm o tələm. **51** Rebeka əfə wəkawə fər yam kirij, məlek

kə nəkə. Pəkə pəyənə wəran ka wan ka mariki mam pəmə
təkə MARIKI oluku ti mə.» **52** Ntə wəcar ka Abraham ene
moloku maməkə mə, k'ontontnənə MARIKI dəntəf. **53**
Kə wəcar k'Abraham owurə yosumpər-sumpər ya gbeti,
ya kəma, kə yamos k'əsəj yi Rebeka, k'ompocə sə Laban
wənc wərkun wəka Rebeka kə kəre kəjan pəlarəm. **54** Ntə
mes maməkə melip mə, wərkun nwə k'asol ən, kə ŋandi
yeri kə ŋamun, kə ŋancepərənə pibi. Dec dendesək, ntə
ŋayefə mə, kə wəcar nwə oluku: «Nəsak im iluksərnə nda
mariki mem.» **55** Kə Laban ŋaloku kə kəre: «Wan wəran
pəyi nnə kəresna mata wəco kə səna. Kə tencepər-ε,
məntam kəkə.» **56** Kə wərkun nwə oluku ŋa: «Ta nəsəj'em
kəwon ka nnə, bawo MARIKI olompəs em pəkət. Nəsak
im ilukus ndena mariki mem.» **57** Kə Laban ŋaloku kə
kəre: «Səwe wan wəran, səyif kə təkə əfaŋ mə.» **58** Kə
ŋawe Rebeka kə ŋayif kə: «Məfaŋ kəkə kə wərkun nwə
ba?» Kə Rebeka owose: «Ey.» **59** Laban kə kəre ŋasak
Rebeka kə wəran nwə ənabaŋ kə mə, wəcar ka Abraham
kə asol ən kə ŋajkə. **60** Kə ŋantolanə Rebeka kə ŋaloku kə:
«Məna wəkire kosu, məyənə wəka afum alarəm! Məyənə
fum nwə yuruya yən yendetam aterənə arjan mə!» **61** Kə
Rebeka eyefə kə acar ən ayecəra k'empesə yəkəmə kəroŋ,
k'encəmə wərkun nwə darəŋ. Kə wəcar ka Abraham elek
Rebeka kə ŋajkə. **62** Tətəŋne Siyaka pəlukus kəyefə ka
kələmp ka Lahay-Roy, pəndə nde atəf ŋa Nəkef. **63** Dəfəy
dələma kə Siyaka əŋkə dəŋkətəs dəkulum, endeyekti
för k'enəŋk yəkəmə yecder. **64** Rebeka endeyekti sə för
k'enəŋk Siyaka, k'ontor yəkəmə kəroŋ. **65** K'eyif wəcar
ka Abraham: «Wərkun wəre əfə wəkawə nnə dəkulum

nwə ender kəfaynə su mə?» Kə wəcar oluku kə: «Mariki mem mə.» K'elək kəloto kən k'εŋgbalərnə. **66** Kə wəcar ka Abraham ələmər Siyaka mes məkə ənacepərənə mə fəp. **67** Kə Siyaka eŋkekərə Rebeka abal ɳa kərə Sara disrə. K'elək Rebeka k'çyənə wəran kən, k'əmbətər kə. Ti t'ənasəŋə Siyaka pəwak kəpəl-pələs defi da kərə.

25 Kə Abraham elek sə wəran wələma, pacwe kə Ketura. **2** Kə Ketura oŋkomə kə awut arkun: Simraŋ, Yəksaŋ, Medaŋ, Madiyaŋ, Yisbak, kə Suwah. **3** Kə Yəksaŋ oŋkom Saba kə Dedarə. Awut arkun a Dedarə ɳanayonə afum a təf maas: Asuri, aLetusi kə aLeyumi. **4** Awut a Madiyan ɳanayonə Hefah, Hefer, Henok, Abidah, kə Eldaha. Akaŋe ɳanayonə awut a Ketura. **5** Abraham ənasəŋ daka dən fəp Siyaka. **6** Awut a alak'ən, k'ompocə ɳa, pəsərəyi doru, k'eŋkekərə ɳa poŋ pəbəlene ɳa wan kən Siyaka, atəf nŋe ɳeyi ntende kəca nkə dec dəmpə mə. **7** Kəwon ka Abraham doru kənasətə meren tasar tin wəco camət mərəj kə kəcamət. **8** Kə Abraham ontore kifir, k'efi ntə encepərənə detem dobotu mə, pəbek, pənəmbərə mataka ma doru, k'ənəŋkəl atem ən aŋe ɳanafi mə. **9** Siyaka kə Səmayila awut a Abraham, ɳawup kə nde dəkəwupənə da Makpela, nde dale da Həfəroŋ wan ka Cohar wəHewy, pətəfərənə di kə Mamre. **10** Dale dənayi nde Abraham ənaway nno aHewy ɳayi mə. Difo anawup Abraham kə wəran kən Sara. **11** Ntə defi da Abraham dencepər mə, kə Kanu kəmpocə wan kən Siyaka nwə ənandə nde kələmp ka Lahay-Roy kəsək mə. **12** Awut a Səmayila ɳə akaŋe, Səmayila wan k'Abraham, nwə wan wəran wəMisira Hakar wəcar ka Sara ənakomə Abraham mə. **13** Mewe ma awut a Səmayila

mεmε, tɔkɔ ɲanabékεnε mɔ: Nebayɔt coco ca Səmayila,
Kedar, Adebel, Mibəsam, **14** Misma, Dumah, Masa, **15**
Hadad, Tema, Yetur, Nafis, kɔ Kedema. Awut a Səmayila
ŋɔ akakɔ. **16** Mewe maŋjan mɔ maməkɔ tɛndɛ taŋjan cəgbo
cəgbo. Abε wəco kɔ mɛrəŋ ɲanayi ɲa kirin delay daŋjan.
17 Kɔyi ka Səmayila doru kənawon meren tasar tin wəco
maas kɔ camət mɛrəŋ. K'ontore kifir, k'ənəŋkɔl atem
ɔn akɔ ɲanafi mɔ. **18** Afum a Səmayila ɲayi kəyɛfɛ ka
Hawila haŋ Sur nse sənteférnε Misira mɔ, kækɔ ka kəca ka
Asiri. Yuruya ya Səmayila ɲanande ɲateférnε awɛnc aŋa
fəp. **19** Afum a Siyaka ŋ'aŋe, wan ka Abraham. Abraham
okom Siyaka. **20** Siyaka εnasɔtɔ meren wəco maŋkɔlɛ
a k'endeneŋce Rebeka, wan wəran wəka Betuhɛl wəka
Aram wəka Padaŋ-Aram, wəkire ka Laban wəka Aram. **21**
Kɔ Siyaka ontola MARIKI teta wəran kɔn, bawo εnakom fɛ
wan. Kɔ MARIKI ene kətola kɔn. Kɔ wəran kɔn Rebeka
ɛmbɛkəs. **22** Kɔ awut ɲayeférnε kɔ kor disrɛ, kɔ Rebeka
eyifnɛ: «Ak'ender im tantɛ-ɛ?» K'ɔŋkɔ pəkornε MARIKI.
23 Kɔ MARIKI oluku kɔ: «Afum a tɔf mɛrəŋ ɲay'ɛm dəkor,
afum mɛrəŋ akakɔ ɲandegbeyenɛ kewur ɛm dəkor. Afum
a wəkin nwɛ ɲandetasərnɛ aka wəka mɛrəŋ. Wəbeki
endeyi wəfet tantɔf.» **24** Dəŋkom dɔn k'anəŋk a cəberi
cayi kɔ dəkor. **25** Dəŋkom daŋjan, kɔ wəcəkɔ-cəkɔ ender
pəla cəfon cayim dəris pəmɔ wəsəm, k'awe kɔ Esayu. **26**
Kɔ tencepər, kɔ wəka mɛrəŋ ender pəsumpər atek ɲa
wəcəkɔ-cəkɔ. K'awe wəkakɔ Yakuba. Siyaka pəsɔtɔ təm
tatəkɔ oj meren wəco camət tin a k'andekomɛ kɔ awut
akaŋe. **27** Kɔ awut arkun aŋe ɲambɛk. Kɔ Esayu ende
pəyənɛ wəpen wətət, wəbətər kəyɛksɛ-yɛksɛ dəkulum

kətən ka səm yəpən, kə Yakuba nkən ɔyənə wəyi wəka dare, wətəsimse dis pəbətər kəndə d'abal. **28** Siyaka ənabətər Esayu bawo ənabətər səm nyə Esayu əncpən mə. Rebeka nkən pəbətər Yakuba. **29** Dəsək dələma kə Yakuba oncoñər mənc, kə Esayu ender pəyefə dəkulum dis dələl kə. **30** Kə Esayu oluku Yakuba: «Məpoc'em, iletsən'am idi pəyim pam papəkə bawo dis dələl im.» Ti tə asəñə Esayu tewe ta «Edəm». **31** Kə Yakuba oluku Esayu: «Məwayər im məkə dəkəcəmə da debeki dam.» **32** Kə Esayu oluku kə: «In'ewə icfi, ake dəkəcəmə da debeki dadəkə dendeyə em-e?» **33** Kə Yakuba oluku: «Məderəm'em kərcsna.» Kə Esayu əndərmə Yakuba k'əwayər kə dəkəcəmə da debeki dən. **34** Kə Yakuba ompoce Esayu kəcom, kə mənc maməkə. Kə Esayu endi yeri yayəkə, k'omun, k'eyefə k'əñkə. Tatəkə tə Esayu ənagbal dəkəcəmə da debeki dən.

26 Kə dor dende deyi dətəf, ndə dənaciyane kə dor dəcəkə-cəkə dəkə dənayı di təm ta Abraham mə. Kə Siyaka əñkə nda Abiməlek, wəbə ka aFilisti nde Kerar. **2** Kə MARIKI owurər Siyaka, k'oluku kə: «Ta mətor Misira, məyi atəf nəjə indeboncər əm mə. **3** Məndə atəf ənəjə. Isol'am, indepoc'am pətət, bawo məna kə yuruya yam ə'indəsəj antəf ənəjə fəp. Indelas təm tatəkə kədərəm nkə inaderme papa kam Abraham mə. **4** Indeyə yuruya yam yəla pəmə cəs ca darenc. Indesəj yuruya yam təf yayə fəp. Afum a doru fəp ənande ənacten kətola nnə yuruya yam yeyi mə. **5** Abraham ənacəñkəl dim dem, pəcəmə dəpə dem darəj, pəsumpər moloku mem, pəleləs məfərj mem kə sariyə sem.» **6** Kə Siyaka endə Kerar. **7** Nte afum a tofo tatəkə ənancyifət təta wəran kən mə, pəcloku əja:

«Wəkire kem ɔfɔ.» Pəcnesə kəloku a wəran kən ɔfɔ, ta afum a tofo tatəkə ŋadif kɔ, bawo Rebeka εnatesε. **8** Ntə kəyi kən kəncwon di mə, kə tosurenε Abiməlek wəbə ka aFilisti pəwure kəro dəwunder pəcməmən, k'εnəŋk Siyaka pəccεcεnε kə wəran kən Rebeka. **9** Kə Abiməlek ewe Siyaka k'eyif kɔ: «Wəran kam ɔyənε wəran nwε bal! Ake'səŋje ntə məloku su a wəkire kam ɔfɔ mə?» Kə Siyaka oluku kɔ: «Iloku ti kənesε disrε ta idefine tetən.» **10** Kə Abiməlek oluku kɔ: «Cəke məyə su tante? Pəpic pəcəmε wələma su dacə ŋafəntərε kə wəran kam, kə mən'ɔsəŋje su kəsare kiciya.» **11** Kə Abiməlek ɔsəŋ dim dadəkə afum ən fəp, ntε: «Fum nwε o nwε oŋgbuŋenε wərkun nwε kə wəran kən mə, məne padif wəkayi.» **12** Kə Siyaka ɔmbəf kəren kaŋkə dətəf k'entəl tasar tin ta təkə εnabəf mə, bawo MARIKI εnapoce kə pətət. **13** Kə wərkun nwε ɔsətə daka, k'emberenε kəsətə daka haŋ k'εnəŋkane kəyənε wəka daka wəpəŋ. **14** Siyaka εnayo yəcəl yəlarəm: Cəna, cir, ŋkesiya, kə acar alarəm, təsəŋje aFilisti ŋayənε kə kəraca. **15** Cələmp nce acar a kas Abraham ŋanakay kiyi kən doru mə, kə aFilisti ŋaməntən ci, kə ŋalas ci kəbof. **16** Kə Abiməlek oluku Siyaka: «Məyεfε ndorosu məkə bawo məmbək su fənəntər.» **17** Kə Siyaka εyεfε di, k'əŋkə pəcəmbər saŋka nde dəŋgbəl da Kerar kəsək. **18** Kə Siyaka əŋgbəkərε sə kəkay cələmp nce anakay təm ta kas Abraham, a kə aFilisti ŋaməntən ci kəcepər ka defi da Abraham mə. K'ewe sə ci mewe məkə kas εnawe ci mə. **19** Kə acar a Siyaka ŋaŋkay sə kələmp kələma, dəndo mərə dacə, kə ŋambəp ki disrε domun dətət. **20** Akək a yəcəl ya dare da Kerar ŋancaŋ akək a yəcəl ya Siyaka kəcəp,

ŋacsimsə kələmp, kə ŋaloku: «Kələmp kaŋkə kosu kə.» Kə Siyaka ewe kələmp kaŋkə Esək, bawo afum ŋanagbekələne ta ki kə nkən. **21** Kə acar a Siyaka ŋaluksərne sə kəkay kələmp kələma nkə anagbekələne sə taka ki mə, k'ewe ki Sitna. **22** K'elinj sanŋka sən dəndo, k'əŋkə pəkay sə kələmp kələma nkə anatəgbekələne ta ki mə, k'ewe ki Rehobot, bawo, oncloku: MARIKI pəyac su, pəsikəli su, kədesətə fənəntər atəf ŋaŋe. **23** Kə Siyaka əmpərne Bersaba. **24** Kə MARIKI owurər kə pibi papoko, k'oloku kə: «In'ɔyənc Kanu ka papa kam Abraham. Ta mənesə, bawo isol'am, indepoc'am pətət, indeyo sə yuruya yam ŋala, teta wəcar kem Abraham.» **25** Kə Siyaka əncəmbər di tetek tolojnə k'okorne tewe ta MARIKI. K'əncəmbər sə di abal, kə acar ən ŋaŋkay sə di kələmp. **26** Kə Abiməlek əyefə Kerar kəkənəŋk nkən Siyaka ŋasol kə Ahusat wanapa kən, kə Pikəl wəbe wəka asədar ən. **27** Kə Siyaka eyif ŋa: «Ta ake tə nənderenə nnə nderem-ɛ, bawo nənter im, kə nəmbələs im nde ndorunu?» **28** Kə ŋaloku kə: «Sənəŋk belbel a MARIKI osol'am. Ti tə səloke: A padərmənə, ti tə tatəkə məna kə səna, patəŋnə pasek danapa. **29** Ntə tendesəŋe ta məyə su ali pəlec pin, pəmə təkə sənatəyə əm pəlec, kə səyə əm pətət həŋ kə səsak əm kə məŋkə pəforu disre mə. Ndekkəl oŋ MARIKI ompoc'am.» **30** Kə Siyakaomboce ŋa kəsata, kə ŋandi yeri kə ŋamun. **31** Kə ŋayefə bətbət suy kə ŋandərmənə. Kə Siyaka ssak ŋa kə ŋalukus kə ŋasak Siyaka pəforu disre. **32** Dəsək din dadəkə də acar a Siyaka ŋander ŋaloku kə teta kələmp kəŋkə ŋanakay mə, kə ŋaloku kə: «Səsətə domun.» **33** Kə Siyaka ewe kələmp kaŋkə Sibeya. Ti təsəŋe ntə aŋwene

dare dadəkə Bersaba haŋ məkə mə. **34** Esayu kəsətə kən meren wəco maŋkələ, k'εlek aran aHewy, pacwe ŋa Sudit wan ka Beri kə Basmat wan ka Elən. **35** K'aran aHitara akaŋe mərəŋ ŋawonəs Siyaka kə Rebeka dis.

27 Siyaka ɔncyəne wətem, fər yəcləl kə haŋ kə tələpsər kə kətənəŋk. K'ewe wan kən wəcəkə-cəkə Esayu, k'oloku kə: «Wan kem!» Kə Esayu owose: «In'εwe!» **2** Kə Siyaka ɔŋgbəkəre: «Iyəne wətem, incəre fe dəsək dem defi. **3** Məlek oj yərepəne yam, cəbəlma cam kə ambəncəran, məkə dəkulum məkə məpən'em wəsem. **4** Məlompəs'em peri pəmə təkə imbatər ti mə. Məker'em pi, idi, nte təŋsəŋe ina yati itolan'am pətət a icfi mə.» **5** Rebeka pəccəŋkəl təkə Siyaka oncloku wan kən Esayu mə. Kə Esayu ɔŋkə dəkulum kəkəpen wəsem, pəkere. **6** Kə Rebeka oluku wan kən Yakuba: «Nte t'ine. Papa kam pəcloku wənc əm Esayu: **7** *(Məker'em wəsem. Məlompəs'em peri mpe indedi, itolan'am pətət nde MARIKI eyi mə, a icfi.)* **8** Ndəkəl oj wan kem məcəŋkəl dim dem, məyo təkə indelok'əm mə. **9** Məkə məlek'em nde yəçəl dacə, mbiyofo yətət mərəŋ. Ilompəs papa kam peri pətət pəmə təkə əmbatər pi mə. **10** Məndekene papa kam peri papəkə, nte təŋsəŋe pətolan'am pətət a pəcfi mə.» **11** Kə Yakuba oluku kəre Rebeka: «Ey, mba wənc im Esayu elə cəfon dəris, k'ina iyə fe ci. **12** Tələma papa wəkem pəkəwakəs im dis, endecər'em kətəlomp təsəŋ'em kəsətə pəlec ta isətə pətət-ε.» **13** Kə kəre oluku kə: «Təyəne a pəlec papəkə peder im! Məcəŋkəl gbəcərəm dim dem. Məkə məker'em mir.» **14** Kə Yakuba ɔŋkə pəlek mir, k'εŋkəre iya kən. Kə iya kən olompəs peri, pəmə təkə papa kən ənabətər pi

mo. **15** Kə Rebeka ɛlek yamos ya Esayu wan kən wəcəkəcəkə, yamos yətət yəkə ənatam kəsətə dəker mə, k'əsəj yi wan kən wəlpəs Yakuba k'emberne. **16** K'oŋkump Yakuba akata ɲa mbiyofo yəkə ɲanadif mə dəwaca kə dəkilim, kəbəp ka mofo məkə mənatʃyɔ cəfon mə. **17** Kə Rebeka əsəj wan kən Yakuba peri pəkə ənalompəs mə, kə kəcom. **18** Kə Yakuba oŋkə nde papa kən eyi mə, k'oloku: «Papa wəkem!» Kə Siyaka owose: «In'ewε. Mən'an'əfə-ε, Wan kem?» **19** Kə Yakuba oluku kas: «In'əfə Esayu wan kam wəcəkəcəkə. Iyə təkə məlokun'em mə. Məyefə ilətsen'am, məndə məsəm wəsem wem, nte təŋsəjə məna yati mətolan'em pətət mə.» **20** Kə Siyaka oluku wan kən: «Mba məyenj kəsətə wəsem wan kem!» Kə Yakuba oluku: «MARIKI Kanu kam kəker'em wi fər yem kirij.» **21** Kə Siyaka oluku Yakuba: «Məcəŋne oŋ wan kem, iwakəs əm, icəre kə pəyənə a wan kem Esayu əfə-ε.» **22** Kə Yakuba ələtərne kas Siyaka, k'ewakəs kə k'oloku: «Dim dandə da Yakuba də, mba waca wawε wa Esayu wə.» **23** Siyaka ənanepəl fe kə. Bawo waca wən wenala cəfon pəmə waca wa wənc Esayu, k'ontolane kə pətət. **24** K'eyif: «Mən'əfə məna wan kem Esayu?» Kə Yakuba owosənə kə: «Ey.» **25** Kə Siyaka oluku: «Məber'em isəm wəsem wa wan kem, nte təŋsəjə, ina yati itolan'am pətət mə.» Kə Yakuba əmbərə Siyaka yeri k'endi, k'εŋkərə kə sə member k'omun. **26** Kə kas Siyaka oluku sə: «Məcəŋne məcup im wan kem.» **27** Kə Yakuba əncəŋne, k'oncup kə. Kə Siyaka ene ambənc ɲa yamos ya Esayu. K'ontolane kə nte: «Ey, ambənc ɲa wan kem ɲeyi pəmə ambənc ɲa dale nde MARIKI ompoce pətət mə. **28** Kanu kəsəj əm

pəcaŋki pa darenc kɔ daka da dəntɔf: Malɔ kɔ member pəlarəm! **29** MARIKI pəsɔŋɛ, afum ɲay'əm dəntɔf, Kanu kəsɔŋɛ afum ɲatontnen'am! Kanu kəsɔŋɛ məyi awənc əm aŋa kəronj, Kanu kəsɔŋɛ awut a iya kam ɲatontnen'am dəntɔf! Kanu kəsɔŋ pəlec, wəkɔ ɛŋfanj'am pəlec mɔ, Kanu kəsɔŋ pətət wəkɔ ɛŋfanj'am pətət mɔ.» **30** Siyaka ɛnadelip kətolane Yakuba, Yakuba endeyefɛ kas dəntɔf, kɔ wənc Esayu ɛmbərɛ pəyefɛ dəkəpən. **31** Kɔ Esayu olompəs sə peri k'eŋkenɛ kas Siyaka. K'oloku kas: «Papa məyefc məsəm wesem wa wan kam, ntɛ tɔŋsɔŋɛ mətolan'em pətət məna yati mɔ.» **32** Kɔ kas Siyaka eyif kɔ: «Mən'an'ɔfɔ-ɛ?» Kɔ Esayu oluku kɔ: «In'ɔfɔ wan kam wəcəkɔ-cəkɔ Esayu.» **33** Kɔ pəyi Siyaka yamayama, yamayama pəpəŋj k'oloku: «An'ɔkɔ pəpən wesem k'ɛŋker'em-ɛ? Isəm yi a kɔ məndeder, intolanɛ kɔ pətət. Kətola pətət kəlip kəsumpər kɔ.» **34** Ntɛ Esayu ene moloku ma kas mɔ, k'embər kəbebe, k'oŋkule-kule pəpəŋj, k'oloku kas: «Ina sə mətolan'em pətət Papa.» **35** Kɔ Siyaka oluku kɔ: «Wənc əm enderɛnɛ cəmpənpən k'elék kətolane pətət kam.» **36** Kɔ Esayu oluku: «Cepɔ ntɛ asəŋ kɔ tewe ta Yakuba mɔ, ti t'ɛŋnəmps'em haŋ kəmerəj? Ənabaŋjər im təkɔ dəcəmə da debeki dem. Kɔ pəndesɔyi tante k'ɛŋlekər im sə kətolane pətət kem.» Kɔ Esayu endejər: «Papa, məməŋkərnɛ fe sə kətolane pətət kələma, məsəŋ im ki?» **37** Kɔ Siyaka oluku Esayu: «Isəŋ kɔ kəyi kam kəronj, k'isəŋ kɔ awənc aŋa fəp kəyi kɔ dəntɔf, k'isəŋ kɔ bəle kɔ wən. Cəke c'indeyənɛ məna-ɛ, wan kem?» **38** Kɔ Esayu eyif kas: «Kətola pətət kin kaŋkɔ gboŋ kɔ məyo ba, Papa? Ina sə mətolan'em pətət, Papa!» Kɔ Esayu ɛyefɛ kəbok. **39** Kɔ kas Siyaka oluku

kɔ: «Mənəŋk! Dəkəndə dam dəfədeyə daka da dəntəf Kɔ pəcaŋki mpe pəŋyefə darenc mə. **40** Dakma dam dendedəs əm doru, Məndeyi wənc əm dəntəf. Məndeyi tam tacinja Fənəntər fam fəndesəŋɛ, məccer kɔ məfaj mən.» **41** Kɔ Esayu əməŋkə Yakuba metelə, teta kətolanə pətət nke kas ənatolanə Yakuba mə. Esayu pəccəpəsnə dəbəkəc, «Mataka ma defi da papa wəkem məmbəle fe sə. Indedif wənc im Yakuba.» **42** K'anyaŋ paloku Rebeka məcəmçəmne meləc ma Esayu nnə Yakuba eyi mə. Kɔ Rebeka ewe wan kən Yakuba, k'oloku kɔ: «Məne ntə wənc əm Esayu əfan kəluks'am ayek mə, a pədif əm. **43** Awa wan kem, məcəŋkəl im! Məyefə, məkə məgbəpnə ndena wənc im wərkun Labaŋ nde Haran. **44** Məkə məyi di mataka, hanj metelə ma wənc əm melip. **45** Kɔ metelə ma wənc əm mendelip-ɛ, pəpələrnə pəcuy pəkə məyə kə mə, indew'am məder. Ta ake t'indebute nu mərəŋ monu dəsək din-ɛ?» **46** Kɔ Rebeka oluku Siyaka: «Doru dəŋgbəf im teta awut aran aHewy. Kɔ Yakuba ənənce wəHewy, wan wəran wəka dətəf pəmə akaŋɛ, ake indesəyo oŋ doru-ɛ?»

28 Kɔ Siyaka ewe Yakuba, k'ontolanə kɔ pətət, k'osom kɔ ntə: «Ta mənənce wəran wəka Kanəŋ. **2** Məyefə. Məkə Padaŋ-Aram, ndena papa ka iya kam. Məlek di wəran awut aran a ncək'am Labaŋ dacə. **3** Kanu ke kəntam mes fəp doru mə kəpoc'am pətət, kəsəŋ əm dokombəra, kəsəŋ'am məla ntə təŋsəŋɛ məyəne afum alarəm mə! **4** MARIKI pəsəŋ əm pətət pa Abraham kɔ yuruya yam ntə təŋsəŋɛ atəf ŋaŋe məyi decikəra mə, ŋey'əm dəwaca pəmə təkə Kanu kənasəŋ ŋi Abraham mə.» **5** Kɔ Siyaka əsak Yakuba k'anyaŋ Padaŋ-Aram, ndena Labaŋ wan ka

Betuhel, wəAram, wənc wərkun wəka Rebeka, iya wəka Yakuba kə Esayu. **6** Kə Esayu εnəjk a Siyaka ontolanε Yakuba pətöt, k'oloku kə kəkə sə Padaj-Aram pəkətən wəran, mba ntə Siyaka onctolanε kə mə, εnasom kə ntə: «Ta mənənce wəran wəka Kanaj de.» **7** Yakuba εnane moloku ma kas kə kərə, k'əjkə Padaj-Aram. **8** Kə Esayu εnəjk a mes ma awut aran aka Kanaj mənabət fe papa kən Siyaka. **9** Kə Esayu əjkə ndena Səmayila, k'elək di wəran pacwe kə Mahalat, wan wəran wəka Səmayila wan k'Abraham, wəkire ka Nebayət, kəberenə ka aran a Hewy akə εnayo mə. **10** Kə Yakuba εyefə Bersaba k'əjkə Haraj. **11** K'embəp tofo tələma k'endire di, bawo dec dənaləpə kə. Kə Yakuba elək tasar tin ta kəfo kajkə, k'efakənə pi, k'efəntərə kəfo kajkə. **12** K'ewərəp, k'εnəjk same səcəmə dəntəf domp da si docgbuñenə kəm məleke a Kanu məcfərəjk si, məcpə, moctor. **13** Kə MARIKI εncəmə same sasəkə darenc. K'oloku: «In'əyənə MARIKI, Kanu k'Abraham papa kam, kə Kanu ka Siyaka. Antəf ənəjkə məfəntərə mə, indesən əm ni məna kə yuruya yam. **14** Yuruya yam əndəla pəmə kəbof ka dəntəf. Məndewəkələs dəkəndə dam kəca kətət kə kəmeriya, nde dec dəmpe mə kə nde dəjkale mə. Afum a doru fəp ənənde ənəctənər əm kətolanε pətöt kə yuruya yam. **15** Ina yati in'osol'am, inde icbum əm kəca nkə o nkə məjkə mə, indeker'am atəf ənəje, bawo ifəsak əm ta intalas tantə injlok'əm mə.» **16** Kə Yakuba entime dəməre, k'oloku: «Tələma MARIKI eyi nnə tofo tante, k'intənacərə ti!» **17** K'enəsə k'oloku: «Mba tofo təyo wəywəy! Pənciyane fe də kə kələ ka Kanu, kusujka ka darenc kə!» **18** Kə Yakuba

eyefé bætbæt suy, k'elék tasar tókə εnafakene domp mə, k'encəmbər pi, k'oloŋjər pi kəronj moro məbəy teta kəpusə ka pi Kanu. **19** Kə Yakuba ewe tofo tatəkə Betel, mba dare dadəkə dənanuŋkene dəyə tewe ta Lus. **20** Kə Yakuba ontola pəcloku: «Kə pəyəne a Kanu kəsol'em kəcbum im dəpə nde iŋkət mə, kə pəyəne a kəŋsəŋ im kəcom kem kəsəm, kəsəŋ im sə yamos ibérne, **21** k'ilukus pəforu disre nde kələ ka papa wəkem-ε, awa MARIKI endeyəne Kanu kem. **22** Tasar tante incəmbər teta kəpuss ka pi Kanu mə, pendeyəne kələ ka Kanu. Indesəŋ əm farile fa mpə o mpə məndekəsəŋ im mə.»

29 Kə Yakuba eyefé kəkət kəkə ka atəf ŋa awut a nde dec dəmpə mə. **2** Kə Yakuba εnəŋk kələmp dəndo dəkulum, kə yəcəl yefet yefet yoloŋkanə mofo maas yecəmə kələmp kaŋkə kəsək, bawo kələmp kaŋkə kə yəcəl yoncmun. Tasar mpə pənayi kələmp dəkusu mə pənabək. **3** Difə yəcəl fəp yəncbəpəne. Pabiŋkəli tasar papəkə anaboc kələmp dəkusu mə, cir kə ŋkesiya yomun. Kə yelip-ε palukse tasar papəkə sə kələmp dəkusu. **4** Kə Yakuba eyif akək yəcəl: «Awənc im arja, aka deke ŋə nəyəne-ε?» Kə akakə ŋaloku kə: «Aka Haran ŋə səyəne.» **5** Kə Yakuba eyif ŋa: «Nəncəre Laban, wan ka Nahor?» Kə ŋawose: «Ey, səncəre kə.» **6** K'eyif ŋa: «Cəke cə pəyi kə-ε?» Kə akakə ŋaloku kə: «Daka o daka! Wan kən wəran Rasel ender wəkə kə yəcəl yefet yefet.» **7** Kə Yakuba oluku ŋa: «Dec dəsərəbək kəresna. Təm toloŋka yəcəl təntabəp fe. Nəsəŋ yəcəl domun, kə nəlip-ε nəkekəre yi kəresna yəkəsəmət.» **8** Kə ŋaloku kə: «Səfətam ti kə yəcəl fəp yəntəloŋkanə-ε, bawo ti tə səmbiŋkəli tasar ntə arjsuncə kələmp mə,

a yɔcɔl yefet yefet yomun.» **9** Yakuba eyi kəlok-lokər akék kə Rasel εmbərə kə yɔcɔl yefet yefet ya kas, bawo Rasel wəkék εnayi. **10** Ntε Yakuba εnəjk Rasel wan wəran wəka Labaŋ kə yɔcɔl yefet yefet ya Labaŋ mə, k'əncəŋne k'embijkəli tasar tatökə ancsunce kələmp mə. Kə yɔcɔl yefet yefet ya Labaŋ yomun. **11** Kə Yakuba oncup Rasel, k'eyefc kəfək, pəcbok. **12** Kə Yakuba oluku Rasel: «Fum ka papa kam iyənə, wan ka Rebeka iyənə.» Kə Rasel εyekse kəkəluku ti kas Labaŋ. **13** Ntε Labaŋ ene kəder ka Yakuba wan ka wəkire kən mə, k'eyekse k'ende pəsapnə Yakuba, k'əmakərənə kə. Kə Labaŋ ejkekərc kə nde kələ kən, kə Yakuba ələmər kə mes məkə menasətə kə mə fəp. **14** Kə Labaŋ oluku kə: «Kance kəsoku pes kə: Mecir min mə səmpajnə!» Kə Yakuba eyi ndena Labaŋ ɲof ɲin. **15** Kə Labaŋ ende pəluku Yakuba: «Bawo fum kem məyənə, məfədebəc'em kifəli? Məboncər im daka nde məfaŋ da kəway kam mə.» **16** Labaŋ εnayə ayecəra mərəŋ: Tewe ta Bəmbə bən tənayənə Leya, kə Cayi cən Rasel. **17** Leya εnatese fər dəkəro, mba Rasel εnanəŋkanə kətese. **18** Rasel εnabət Yakuba mes. Kə Yakuba oluku Labaŋ: «Indebəc'am meren camət-mərəŋ, teta wan kam wəran Cayi: Rasel.» **19** Kə Labaŋ oluku kə: «Kəsəŋ əm kə kəncepər im təkə iŋkəsəŋ kə wərkun wəcuru mə. Məyi nnə nderem!» **20** Kə Yakuba εmbəcə Labaŋ meren camət-mərəŋ teta Rasel. Kə meren camət-mərəŋ maməkə meyi, Yakuba dəfər pəmə mataka, bawo Rasel εnabət kə mes. **21** Kə Yakuba ende pəluku Labaŋ: «Məsəŋ im wəran wəkem bawo təm tem ta yəbəc telip, ifaŋ kənənəce kə.» **22** Kə Labaŋ ewe aka tofo tatökə fəp, kə ɲambəpənə k'omboc kəsata. **23** Pəndeyi

dofjy, k'elek wan kōn wəran Leya k'enkenē Yakuba, kō Yakuba enençē kō. **24** Kō Laban̄ əsōj wan kōn wəran Leya wəcar wəran nwē ancwe Silpa mō. **25** Dec dendesōk, kō Yakuba enəŋk a bafō Leya asōj kō. K'oloku Laban̄: «Cəke cō məyā em nte? Bafō teta Rasel t'imbač'am? Ta ake tō məntiňkər'em-e?» **26** Kō Laban̄ oluku: «Afəsōj səna ndorosu Cayi, ta antasōj Bəmbə-e. **27** Mələpəs tataka tolusər kō Bəmbə, a sədesōj əm sō Cayi kō məndewosē sō kəbəc'em tetōn meren camət-mərəŋ-e.» **28** Kō Yakuba əyə tatəkə, k'eləpəs tataka tolusər kō Leya, kō Laban̄ əsōj kō sō wan kōn wəran Rasel. **29** Kō Laban̄ elek wəcar kōn Bilha k'əsōj kō Rasel. **30** Ka Yakuba enençē sō Rasel nwē enabət kō mes, pətas Leya mō. K'embəce sō Laban̄ meren camət-mərəŋ. **31** Kō MARIKI enəŋk a ambətər fə Leya pəmə Rasel, k'əsōj Leya dokombəra. K'osumpər Rasel dokombəra. **32** Kō Leya embekəs. K'oňkom wan wərkun, k'ewe wan wəkakə Ruben. Ti tō tatəkə nnə eyi mō, «MARIKI enəŋk kəlapəs kem. Ndəkəl oj, wos im endebətər im.» **33** K'əŋgbəkəre sō kəbekəs, k'oňkom sō wan wərkun. Kō Leya oluku a: «MARIKI ene a ambətər f'em, k'əsōj im sō wəkawə.» Kō Leya əsōj wəkakə tewe ta Simeyəj. **34** Kō Leya oluksərnē k'embekəs, k'oňkom wan wərkun sō. K'oloku: «Tante taŋ, wos im endegbəkər'em, bawo iňkome kō awut arkun maas. It'anasaŋe wan wəkakə tewe ta Lewy.» **35** K'embekəs sō k'oňkom wan wərkun sō. K'oloku: «Tante taŋ indekor-koru MARIKI.» Ti tənawenē wan wəkakə tewe ta Yuda. Kō Leya əsak oj, kəkom.

30 Nte Rasel enəŋk a eyi fə kəkome Yakuba mō, k'əyəne wənc wəran Leya kəraca. Kō Rasel oluku Yakuba: «Məsərj

im awut kɔ pəyi fε ti-ε, injfi!» **2** Kɔ pəntεlε Yakuba nnɔ Rasel eyi mɔ, k'oloku: «Incəmε dəkəcəmε da Kanu, nkε kəntəsəŋ əm dokombəra mɔ?» **3** Kɔ Rasel oluku: «Wəcar kem wəran Bilha εwε, məfəntərε kɔ nkən ntε təŋsəŋε pəsətə wan mɔ. Nnɔ suwu sem s'endekom wan wəkakɔ, pəsəŋ'em kəyə wan.» **4** Kɔ Rasel əsəŋ Yakuba wəcar kɔn wəran Bilha. Kɔ Yakuba əŋkɔ kɔ, **5** Kɔ Bilha εmbəkəs, k'oŋkome Yakuba wan wərkun. **6** Kɔ Rasel oluku: «Kanu kəmboc'em kitı, kɔ kəne sə dim dem, kəmpoc'em wan wərkun.» Ti tənasəŋe wan wəkakɔ tewe ta Dan. **7** Kɔ Bilha wəcar ka Rasel, əŋgbəkərε sə kəbekəs, k'oŋkome Yakuba wan wərkun tamərəŋ. **8** Kɔ Rasel oluku: «Kanu kəmar im kəsiməs kɔ wənc im wəran Leya, k'intam kɔ.» Kɔ Rasel əsəŋ wan wəkakɔ tewe ta Naftali. **9** Ntε Leya εnəŋk a esak kəkom mɔ, k'elek wəcar kɔn Silpa k'əsəŋ kɔ Yakuba pənənce. **10** Kɔ Silpa wəcar ka Leya oŋkome Yakuba wan wərkun. **11** Kɔ Leya oluku a: «Pəbotu pender!» Kɔ Leya əsəŋ wan wəkakɔ tewe ta Kadu. **12** Silpa wəcar ka Leya əŋgbəkərε sə kəkom Yakuba wan wərkun tamərəŋ. **13** Kɔ Leya oluku: «Mba pəmbət im! εy, aran ŋande ŋackul'em on a pəmbət əm.» K'əsəŋ wan kakɔ tewe ta Aser. **14** Dəsək dələma katela kənayi, kɔ Ruben əŋkɔ dale. K'əŋkɔ pəsətə di yeri yokom yələma, k'εŋkərε yi iya kɔn Leya. Kɔ Rasel oluku Leya: «Ilətsən'am, məpoc'em yokom yələma nyε wan kam εŋker'am mɔ.» **15** Kɔ Leya oluku Rasel: «Pəntəŋne f'am ntε məmbaŋər im wos im mɔ, mənε məsətə sə yeri ya wan kem?» Kɔ Rasel oluku Leya: «Awa! Ndaram ende məkɔ fəntərε, kəway ka yeri ya wan kam.» **16** Dəfɔy dendebəp, ntε Yakuba εyεfε dale mɔ, kɔ Leya

ɔŋkɔ pəfayne kɔ, k'oloku Yakuba: «Nnɔ nderem mende
mɔkɔ fəntərɛ, bawo kəsətɔ kam pibi pəmɔkɔ, mɛnɛ ntɛ
isəkpərɛ pi yeri yəlɔma ya dale nyɛ wan kem ɛŋkerena
mɔ.» Kɔ Yakuba ŋafəntərɛ pibi papɔkɔ kɔ Leya. **17** Kɔ
Kanu kəmbaŋ Leya, k'embekəs. K'oŋkomɛ Yakuba wan
wərkun wəka kəcamət. **18** Kɔ Leya oluku: «Kanu kəsəŋ
im kəway kem. Ina nwɛ ilɛk wəcar kem wəran k'isəŋ kɔ
wos im mɔ.» Kɔ Leya ewe wan wəkakɔ Isakar. **19** Kɔ Leya
endesɔ pəbekəs, k'oŋkomɛ Yakuba sɔ wan wərkun wəka
camət-tin. **20** Kɔ Leya oluku: «Kanu ompoc'em! Tante
tan, wos im endeyi tofo tin k'ina, bawo inkome kɔ awut
arkun camət-tin.» Kɔ Leya ewe wan wəkakɔ Sabulon. **21**
Kɔ Leya ɛmbekəs, k'oŋkom wan wəran nwɛ enasəŋ tewe
ta Dina mɔ. **22** Kɔ Kanu kənde kəcəm-cəmne Rasɛl, kɔ
kane kətola kɔn, kɔ kəsəŋ kɔ dokombəra. **23** Kɔ Rasɛl
ende pəbekəs, k'oŋkom wan wərkun. K'oloku: «Kanu
kəliŋ im malap.» **24** Kɔ Rasɛl ewe wan kɔn wəkakɔ Isifu,
k'oloku: «MARIKI pəberen'em sɔ wan wərkun wəlɔma!»
25 Ntɛ Rasɛl oŋkom Isifu mɔ, kɔ Yakuba oluku Labaŋ:
«Məsak im ilukus nnɔ nderem, ikɔ nde atɔf ŋem. **26**
Məsəŋ im aran em k'awut em aŋɛ imbəc'am tetanjan
mɔ, ŋa ŋa səndekɔ, bawo məna yati məncərɛ yebəc
nyɛ imbəc'am mɔ.» **27** Kɔ Labaŋ oluku Yakuba: «Ifaŋ
a məboncər im kəway nkɛ indesəŋ əm mɔ. Canu cem
cəsəŋ'em kəcərɛ a MARIKI ompoc'em pətət tetam. **28**
Məboncər im kəway kam iŋsəŋ əm ki.» **29** Kɔ Yakuba
oluku Labaŋ: «Məna yati, məncərɛ kɔ təkɔ imbəc'am mɔ,
kɔ təkɔ isəŋɛ kɔ yɔcɔl yam yeyi mɔ. **30** Bawo yɔcɔl yepic
yɔkɔ inabəp'am mɔ, yela oj ndekəl. Kɔ MARIKI ompoc'am

kəlek dəsək nde imberə kələ kam mə, hanj məkə. Ndəkəl
oŋ ake təm tə indebəce afum em-ε?» **31** Kə Labaj eyif
kə: «Ak'indesəŋ əm-ε?» Kə Yakuba oluku: «Məfədesəŋ
im daka o daka. Kə məwose kəyə təkə indelok'əm mə,
indesəkəkəs yəcəl yam yefet yefet, ibum'am sə yi. **32** Məkə
indecepər yəcəl yam yefet yefet fəp dacə, mədekəcəmbər
ŋkesiya yetəmsər kə yecəmcəmər fəp kəsək yəyəne yərəŋ,
yəyəne yefet, ŋkesiya nyə yəyə lom yecapsər mə, kə cir
nəc cəncəmcəmər, nəc cəntəmsər mə. Yayəkə yendeyənə
kəway kem. **33** Dolompu dem deňmentər əm ti alna, kə
məndekəməmən kəway kem-ε. Mpə o mpə pə mənəŋk di
alna cir dacə ta pəntəmsər, ta pəncəmcəmər kə ŋkesiya
dacə ta pəncapsər alom mə, məcəre a iňkiyər əm pi.» **34**
Kə Labaj oluku Yakuba: «Awa! Iwose toluku tam.» **35** Awa,
dəsək dadəkə də, Labaj əncəmbər mbiyofo ya cəgber,
yecəmcəmər, cir cətəmsər kə cəcəmcəmər cir nəc cənaya
pəfer mə fəp, ŋkesiya yəkə yənaya alom ŋecapsər mə. Kə
Labaj elək yi fəp, k'ember awut ən dəwaca. **36** K'awut ən
ŋambələne yəcəl yayəkə, kəkət ka mata maas kə Yakuba
dacə nwə enckəkəs sə yəcəl ya Labaj mə. **37** Kə Yakuba
elək wara wəcaňk wa tək maas yeciyane, k'enaci wi pol ntə
təŋsəŋe pəfer pa kətək powur mə. **38** Kə Yakuba əndəfət
wara wawəkə ənanaci mə nde yəcəl yoncmun mə, ntə
təŋsəŋe yecnəŋk wara wawəkə mə, təsəŋe yorkun yecceç
yəran kə yender dəkəmun-ε. **39** Kə yəcəl yəncecənə wara
wawəkə kəsək, ti tənasəŋe yəcəl yockoməs mowut ma
cəgber, metəmsər kə məcəmcəmər. **40** Ntə Yakuba əŋgbəy
menjkesiya mə, k'encəmbər yi fər ya yəcəl ya Labaj kirin
nyə yənaya cəgber kə alom ŋecapsər mə, k'əsətə yəcəl

nye εnacəmbər tacinja ta owose yənəŋkələne kə ya Labaŋ mə. **41** Kəcəc nke o nke yəcəl yetifi yorkun yəcfaj kəcəc yəran mə, Yakuba εnclək wara wən wənaci pəcəmbər wi yəcəl fər kirij dəndo yoncmun mə, ntə təŋsəŋe yətam kəcəcəne, yəcnəŋk wara wawəkə mə. **42** Kə Yakuba εnəŋk a, pəcəl pelerŋki pəfaj kəcəc-ε, ədəf fe pi kəra kən kənaci. Kə tende tələpsər oj Yakuba kəyə yəcəl yetifi kə Labaŋ əyə yelenŋki. **43** Kə Yakuba ende pəyənə wəka daka wəpəŋ. K'əyə yəcəl yefet yefet yəlarəm, acar arkun, acar aran, yəkəmə kə səfale.

31 Kə Yakuba ene mecem-cemne ma awut a Labaŋ, əacloku: «Yakuba εlek daka da papa kosu fəp, di dəsəŋe kə kəyənə ka wəka daka dandə fəp.» **2** Kə Yakuba εŋgbəkərə a kəro ka Labaŋ kəyi fe sə nnə eyi mə, pəmə təkə pənayi cəkə-cəkə mə. **3** Kə MARIKI oluku Yakuba: «Məlukus atəf əja awisi aja, dəŋkom dam. Isol'am.» **4** Kə Yakuba ewe Rasel kə Leya aŋe ənanayi dale ənakek yəcəl yən cir kə əkesiya mə. **5** K'oloku əja: «Iŋgbəkərə a, kəro ka papa konu kəyi fe sə nnə iyı mə, pəmə təkə pənayi cəkə-cəkə mə. Mba Kanu ka papa kem kəsol'em. **6** Nəncərə nəna yati a imbəcə papa konu kə fənəntər fem fəp. **7** Mba papa konu εŋkafəli-kafəli, k'encepə-cepə kəway kem hanj wəco. Mba Kanu kəwose fe kə kəy'em pəlec. **8** Pənaloku a yetəmsər yəyənə kəway kam-ε, kə yəcəl fəp yənader yockoməs awut atəmsər. Pənaloku sə a ya cəgbər yəyənə kəway kam-ε, yəcəl fəp kə awut a cəgbər yo yənader yockoməs. **9** Kanu kəmbən yəcəl yən nnə papa konu eyi mə, kə kəsəŋ im. **10** Tem ntə yəcəl yəncfaj kəcəcəne mə, k'iyeŋti fər darenc, k'iwerəp a yəcəl yorkun nyε yəncceç

yeran mə, yenayə cəgbər, yətəmsər, yəcəmcəmər. **11** Kə
mələkə ma Kanu molok'im dəməre: «Yakuba!» K'iwoşə:
«In'ewə!» **12** Kə mələkə molok'im: «Məyekti fər məməmən.
Yəcəl yorkun fəp nyə yeyi kəcəc yeran mə, yəyə cəgbər
kə yəntəmsər kə yəcəmcəmər. Bawo inəjk məyə məkə
Labanj əy'əm mə fəp. **13** In'əyənə Kanu ka Betel, nde
mənacəmbər tasar, kə məbəy pi moro teta kəpus mə, nde
mənadərm'im mə. Ndəkəl oj, məyəfə atəf əjanə, məlukus
dəŋkom dam.» **14** Rasəl kə Leya əjaloku kə: «Mba səyə sə
ke nnə kələ ka papa kosu? **15** Mba ələm fə su oj pəmə
acikəra ba, bawo encaməs su, k'əndi pəsam posu. **16** Daka
nde Kanu kəmbənər papa kosu mə fəp, dendeyənə oj
dosu k'awut asu. Məyə təkə Kanu kəlok əm mə fəp.»
17 Kə Yakuba əyəfə, k'əndəs awut ən yəkəmə kəroj kə
aran ən. **18** Kə Yakuba osolə yəcəl yən kəkək, kə daka
dən fəp nde ənasətə mə, yəcəl nyə ənasətə Padaŋ-Aram
mə, k'əŋkə ndena papa kən Siyaka, atəf ən Kanaŋ. **19** Kə
Labanj ende pəkə kəgbət-gbət ənkesiya yən. Kə Rasəl eŋkiyə
merəŋka ma papa kən Labanj. **20** Kə Yakuba nkən entiŋkər
Labanj wəAram ntə ənckə ndərən, ta elembərnə kə mə.
21 Kə Yakuba əyəksə kə daka dəkə ənayə mə fəp, k'əyəfə
k'empimnə kəŋgbəkə, k'əntəfərnə mərə ma Kaladu. **22**
Tataka ta maas, k'ələku Labanj a Yakuba əyəksə. **23** Kə
Labanj əlek awənc aja kə ənəcəmə Yakuba dərəj kəkət ka
mata camət-merəŋ, kə ənəbəp kə nde mərə ma Kaladu.
24 Kə Kanu kənder Labanj wəAram dəməre ma pibi, kə
Kanu kəlok kə: «Məkəmbərnə kəlok-lokər Yakuba.» **25**
Kə Labanj əmbəp Yakuba pəcəmbər abal ən tərə kəroj.
Kə nkən sə dəmənə encəmbər abal ən kə awənc aja

tɔrɔ ta Kaladu kəronj. **26** Kɔ Labaŋ eyif Yakuba: «Cəke
cɔ məyə tante-ε? Ta ake tɔ məntiŋkər'em, məckekekərε
awut em aran pəmə afum aŋe asumpər dəkəwan mə-
ε? **27** Ta ake tɔ məŋgbərnənə kɔ məyekse-ε? Məntiŋkər
f'em ba, məyeksər f'em ba? K'inasak əm məkə pəbotu
disrε, pacleŋjəs, pacfula pacfer. **28** Məwose f'em kəcup
awut-sɔ em arkun kɔ awut em aran! Tante tarj məmbut
amer. **29** Intam kəyə əm pəlec, mba Kanu ka papa kam
kəlokus'em nendisna: «Məkembərnə kəloku ka Yakuba
pəlec!» **30** Bawo pəŋwon əm kəkə ndena papa kam, ta ake
tɔ məŋkiyεnε canu cem-ε?» **31** Kɔ Yakuba oluku Labaŋ:
«Indenanesər-nesər ti kəcəm-cəmne a, məndebajər im
awut am aran. **32** Mba məməmən nwε o nwε məŋnəŋkε
canu cam afum em dacə mə, wəkakə ejfi! Awənc asu
aŋa fər kirin məməmən məlek mpe o mpe pəyəne pam
mə məkekərε.» Mba Yakuba ənacərε fe a Rasəl ejkiyər
Labaŋ canu ca kusunjka kəŋjan. **33** Kɔ Labaŋ əmbərε abal
ŋa Yakuba, k'owur k'embərε ŋa Leya, k'owur k'embərε
abal ŋa acar aran aŋe mərəŋ, ənəŋk fe daka o daka.
Kɔ Labaŋ əmbərε abal ŋa Rasəl disrε. **34** Rasəl pəlek
mərəŋka pəboc mi dəntəf, k'elek dəcəm ndε aŋnəne
yəkəmə kəronj mə k'enderjər, k'eyefə k'endə di kəronj. Kɔ
Labaŋ efen-feni abal disrε fəp ənəŋk fe mərəŋka mmε.
35 Kɔ Rasəl oluku papa kən: «Mariki mem, ta pətel'am,
ntε intəyefen'am mə, təntəŋne iyo təkə teŋyi aran təm
o təm mə.» Kɔ Labaŋ əntən mərəŋka mmε haŋ, ənəŋk
fe. **36** Kɔ abəkəc ŋəmpə Yakuba, k'encaŋ Labaŋ kəcəp.
Kɔ Yakuba əlek moloku, k'oloku: «Deke iləsər-ε, deke
inciya-ε tante məncəm'em darəŋ mə? **37** Ntε məfen-

feni ca yem fəp mə, ake mənəŋk-ε ca yam ya dukulə-
ε? Məmentər im yi fər ya awənc im aja kə awənc əm
aja ŋabərə su dacə ina kə məna. **38** Meren wəco mərəŋ
mə iyi nnə ndaram. Mba aŋkesiya ŋam ŋin, wir wan win
wéléce fe kor, isəmə f'əm aŋkesiya yəcəl yam dacə. **39**
Injərə f'əm pəcəl pefi, in'ənasarə teta yi. Məncwer im
kəsəŋ ka kəway kə nys anckiyər im pəwaŋkəra kə pibi mə.
40 Inayi nnə nne yəccəf im pəwaŋkəra, kəfe kəcsut im
pibi, mere məbəlen'əm. **41** Təsətə meren wəco mərəŋ ntə
iyi nnə ndaram mə. Icbəc'am teta awut am aran meren
wəco kə maŋkəle, kə meren mme camət-tin, ta yəcəl yam
yəfət yəfət. Mba mənacepə-cepə kəway kem haŋ wəco. **42**
Pəyənə fe Kanu ka papa kem Abraham, Kanu Kəwəy-wəy
ka Siyaka kəsol'əm-ε, kə tantə tə məsak im ilukus waca
wəsəkər. Kanu kənəŋk malap mem, kə kalələs nkə inalələs
waca mə, ti tə kəmbocəsa su nendisna kiti.» **43** Kə Labəŋ
oloku Yakuba: «Awut arkun aŋəjə, awut aran aŋəjə kəbəp
yəcəl yayə fəp yemi yo. Cəke c'intam məkə kəyənə awut
em aran kə awut aŋə ŋaŋkom mə-ε? **44** Ndəkəl məder
səsek danapa fər ya fum wələma kiriŋ ina kə məna.» **45**
Kə Yakuba elek tasar tin, k'əncəmbər pi cos teta kəpus
ka pi. **46** Kə Yakuba oloku awənc aja: «Nəwətəs masar!»
K'awənc aja ŋawətəs masar kə ŋamboc təpesa. Kə ŋandə
təpesa papəkə kəroŋ kə ŋandi yeri. **47** Kə Labəŋ ewe
təpesa papəkə «Yekar Sahaduta,» kə Yakuba nkən ewe pi
«Kaled.» **48** Kə Labəŋ oloku: «Təpesa pampe peyi su məkə
dacə.» Ti tə asəŋə pi tewe ta Kaled. **49** Təpesa papəkə
p'aŋwe sə Mispe, bawo Labəŋ enaloku: «MARIKI kəgbəkərə
su ina kə məna kə səndesələrənə. **50** Kə məntərəs awut

em aran-ε, kə mələk sə aran aləma-ε, məcərə a bafə fum
eyi su dacə, mba Kanu yati.» **51** Kə Labaŋ oluku: «Təpəsa
pəmpə, kə tasar təkə incəmbər ina kə məna dacə mə. **52**
Təpəsa pa masar pampə kə tasar pəcəmbər cos pampə
peyi su dacə kətəjnə tes, a ifəsəcepər təpəsa pampə
kəkəcañərn'am kəyə ka pəlec, məna sə ta məcepər təpəsa
pampə kə tasar pampə kəkəcañərn'em kəkəyə pəlec.» **53**
Kə Labaŋ oluku: «Kanu ka Abraham kə Nahor, kə Kanu
ka kas kəjan kəyi su dacə.» Kə Yakuba endərmə Kanu
Kəwəy-wəy ka papa kən Siyaka. **54** Kə Yakuba olojnə tərə
tatəkə kəroj, k'ewe awənc aja kədedi yeri yayəkə. Kə
ŋandi yeri yayəkə kə ŋandire tərə papəkə kəroj. **55** Kə
Labaŋ eyəfe bətbət suy, k'oncup awut-sə ən arkun k'aran,
k'ontolane ŋa, k'oşumpər dəpə kəlukus ka nde ndərən.

32 Kə Yakuba sə əncəmə dəpə dən darəj, kə məleke
a Kanu ŋancepsə kə darəj. **2** Yakuba endenəŋk mi,
k'oloku: «Afan ŋa Kanu ŋə!» K'əsəŋ tofo tatəkə tewe ta
Mahanayim. **3** Yakuba pəyi tadarəj k'osom nda wənc
Esayu nwə ənayi kulum ka Edəm mə, atəf ŋa Sehir. **4**
Kə Yakuba osom ŋa ntə: «Ntə tə nəŋkəluku mariki wənc
im Esayu: «A wəcar kam Yakuba-ε, a iŋkə iwon nda
Labaŋ haŋ. **5** Iyə cəna, səfale, ŋkesiya, cir, acar arkun kə
aran. Ti t'isom'am nnə mariki wənc im eyi mə, pəctam
kəwose ibərə.» **6** K'asom ŋaluksərnə nnə Yakuba eyi
mə, kə ŋaloku kə: «Səŋkə nda wənc əm Esayu, nkən sə
kəlompəsnə k'ende kədebəp əm, kə afum 400.» **7** K'abəkəc
ŋəntəfəntəre Yakuba, kə kənesə kəsumpər kə. K'eyer
afum akə ŋanasol mə cəgba mərəj, kəbəp ŋkesiya, cir,
cəna haŋ yəkəmə. **8** Kə Yakuba oluku: «Kə Esayu əntəm

afum a kəgba kin-ε, a kə ɳanyeksε.» **9** Kə Yakuba oluku: «Kanu ka papa kem Abraham, Kanu ka papa kem Siyaka, MARIKI nwε olok'im: «Məlukus atəf ɳam nde arkom əm mə, indeyən'am pətət!» **10** Ifetər layidi kə pətət mpε məŋker'em mə, ina wəcar kam. Bawo nte inccepər Yurden yayε mə, togbo tem gbəcərəm t'inatəmpər, ndəkəl oŋ iyer afum em cəgba mərəŋ. **11** Ilətsen'am məbaŋ im, wənc im Esayu dəwaca! Bawo iŋnesε ta pədesut im, kə iya ka awut em. **12** Kə məna Kanu mənalok'im: «Indey'əm pətət, indeyə yuruya yam ɳala pəmə asənc ɳa dəkəba, nŋε antətam kələm mə.» **13** Difə Yakuba ənacepəreñc pibi. K'eyek-yék daka dən dəkə ənakere mə dacə kəkəpoce wənc Esayu: **14** Cir masar mərəŋ, mbiyofo wəco mərəŋ, ɳkesiya yəran masar mərəŋ kə yorkun wəco mərəŋ, **15** kə yəkəme yəran wəco maas kə awut ayi akə yəncmesər mə, cəna cəran wəco maŋkəle, mura wəco, səfale səran wəco mərəŋ kə sərkun wəco. **16** Kə Yakuba əsəŋ yəcəl yayəkə fəp fa yi kə dokom da yi acar ən, k'oloku ɳa: «Nəy'im kiriŋ, nəsole yəcəl yayε məsole mə-ε?» **18** Məloku kə: «Ya wəcar kam Yakuba yo, kəpoce kə nkə əsəŋ im a ikene mariki mem Esayu mə. Mba nkən əfə wəkə ender im tadarəŋ mə.» **19** K'osom sə kəsom kin kaŋkə, asole yəcəl ya mərəŋ, ya maas kəbəp ka alpəs akə ɳanayi tadarəŋ ɳasole yəcəl mə: «Tatəkə tə nəŋkəloku Esayu kə nəŋkəbəpəne-ε. **20** Nəloku kə: «Wəcar kam Yakuba ender su wəkə tadarəŋ.» Bawo Yakuba ənaloku: «Kəpoce kaŋke kəy'im kiriŋ mə,

ik'inqkotor-torenə kə abəkəc, a sədenəŋkənə fər disrə. Tələma endekəselən'em belbel.» **21** Kə yopocə yayəkə yeyi kə kirij, k'encepərenə pibi papəkə dəndo dəkulum. **22** Kə Yakuba eyəfə pibi papəkə, k'elək aran ən mərəj, amarəs aran ən mərəj k'awut ən wəco kə pin, k'encalənə ɳa dəŋgbəl da Yabək. **23** Ntə Yakuba elək aran ən, k'encalənə ɳa dəŋgbəl kə daka dəkə ənayə mə fəp. **24** Kə Yakuba eyi di sona. Pəndebiyə, kə fum wələma eyəfə kəsiməs kə Yakuba haŋ dəsəka. **25** Ntə wəsimənə kən ənəŋk, eyi fc kətam kə mə, k'osut kə nnə dətəkəc. Kə təkəc ta Yakuba towur pəcsiməs kə fum wəkakə. **26** Kə fum wəkakə oluku: «Məsak im ikə, bawo pəyi kəyə panpan.» Kə Yakuba oluku kə: «Ifəsak əm məkə ta məntolan'em-ə.» **27** Kə fum wəkakə eyif Yakuba: «Cəke c'aŋw'am-ə?» Kə Yakuba oluku: «Yakuba y'aŋw'em.» **28** Kə fum wəkakə oluku kə sə: «Yakuba yəfəsəyənə tewe tam, Yisrayel ɳ'ande pacw'am, bawo məsiməs kə Kanu kə afum, kə məntam ɳa.» **29** Kə Yakuba eyif fum wəkakə: «Ilətsən'am məboncər im tewe tam.» Kə fum nwə eyif kə: «Ta ake tə məfanə kəcərənə tewe tem-ə?» Kə fum nwə ontolənə Yakuba dəndo. **30** Kə Yakuba əsəŋ tofo tatəkə tewe ta Peniyəl, bawo nkən olokunə: «Inəŋk Kanu səgbətnənə, k'intəfi.» **31** Dec dəncpe a pəccəpər Peniyəl. Yakuba pəctorər təkəc tən. **32** Ti təsənə ntə awut a Yisrayel ɳantəsəm abənta ɳa dətəkəc mə, bawo abənta ɳa dətəkəc ɳə Kanu kənasut Yakuba, nde kəbənt ka dəkəcək kə kəbənt ka dəkumunt yəmbəpənə mə.

33 Kə Yakuba eyekti kəro k'ənəŋk Esayu pəcder pəsələ afum tasar tin. Kə Yakuba eyer awut Leya, Rasəl, kə acar

aję mərəj dac. **2** Kə Yakuba əncəmbər aran ən acar kiriŋ, k'awut ajan ŋancənc ŋa, kə Leya əncek k'awut ən ŋayı kə darəŋ, kə Rasel əncəmə kə wan kən Isifu eyi kə darəŋ. **3** Kə nkən yati encepər ŋa fər kiriŋ, k'ontontnəne Esayu dəntəf camət-mərəj, haŋ k'ələtərnə kə. **4** Kə Esayu əyekse kəkəbəpənə kə Yakuba wənc, k'əsapnə kə, k'ənəpsərnə kə dəkilim, k'oncup kə, kə ŋayefə fəp faŋan kəbok. **5** Kə Esayu eyekti kəro, k'ənəŋk aran kə awut, k'eyif: «Are ŋo akanje?» Kə Yakuba oluku kə: «Awut akanje ŋo Kanu kənamar im kəsətə nənəfər dən disre, ina wəcar kam.» **6** Kə aran ən acar ŋalətərnə Esayu, kə awut ajan, kə ŋantontnəne kə. **7** Kə Leya ələtərnə kə sə kə awut ən, kə ŋa sə ŋantontnəne kə, kə Isifu kə Rasel ŋalətərnə kə, kə ŋantontnəne kə. **8** Kə Esayu eyif kə: «Ake məndeyənə yəcəl yayə səncepər-cepər mə?» Kə Yakuba oluku kə: «Kətəŋne ka məna mariki mem k'inafan. Ti t'inacəm-cəmne kəsəŋ əm yi.» **9** Kə Esayu oluku Yakuba: «Yəlar im ina wənc im, məməŋkərnə yayə yəyənə yam.» **10** Kə Yakuba oluku Esayu: «Ala. Ilətsen'am, kə pəyənə a isətər əm kətəŋne, məwose məbaŋ kəpocə kem. Ti t'iməmənə kəro kam pəmə təkə aŋməmən kəro ka Kanu mə, kə məselən'em belbel. **11** Məbaŋ kəpocə kem nkə isəŋ əm mə, bawo Kanu kəmar im k'isətə daka dəkə ifaŋ mə fəp.» Kə Yakuba əncəməne ti Esayu darəŋ haŋ kə wəkakə owosə kəbaŋ ka kəpocə kaŋkə. **12** Kə Esayu oluku: «Parjkən, pasolnə dəpə, in'endey'əm kiriŋ.» **13** Kə Yakuba oluku: «Mariki mem, məncərə a awut ŋancuca kəkətənə, k'isolə sə mir mowut kə mana məməsə. K'ayə yi yəkət pəpəŋ dəsək din-ə yəcəl yowut fəp yenfi. **14** Mariki mem mə'yim

kirinj, indey'əm tadarəŋ, pəpic-pəpic isurene yəcol k'awut
poköt, haŋ ibere ndena wənc im nde atof ŋa Sehir.» **15**
Kə Esayu oluku: «Isakər'am afum em aləma akə isolə
mə.» Kə Yakuba eyif Esayu: «Ak'indeyəne ŋa-ε? Təfaŋ ta
ina, isotə kəŋjaŋne nnə məna mariki mem meyi mə.» **16**
Dəsək dadəkə də Esayu elek dəpə kəlukus ka Sehir. **17** Kə
Yakuba ɔŋkə dare da Sukət. K'ələ kələ kən k'ələne yəcol
yən ŋgbancan. Ti t'asəŋe tofo tatəkə tewe ta «Sukət». **18**
Kə Yakuba əmbəre kətamne disre dare da Səkəm, atof
ŋa Kanaŋ. K'əŋkə pəcəmbərəs dare kəsək kəbəre kən
kəyefə ka Padanj-Aram. **19** K'əway awut a Hamər arkun
dəwaca, papa ka Səkəm, tofokəl ta antəf nde ənacəmbər
abal mə. Ənaway di məncəmbəl tasar tin. **20** Kə Yakuba
əncəmbər di tetek tolojne Kanu, k'ewe tofo tatəkə «El-
Elohe-Yisrayel».

34 Dina, wan wəran nwə Leya ənakomə Yakuba mə,
eyefə kəkənəŋk awut aran a dətəf. **2** Səkəm, wan ka
Hamər wəHewy wəbe wəka dətəf, ənəŋk kə, k'əmbəŋ kə,
k'ombocərnə kə, k'əlapəs kə. **3** Kə Səkəm esektərnə teta
Dina wan wəran ka Yakuba, haŋ dəmoloku mən k'əsep
kəsətə ka kəbətər ka Dina. **4** Kə Səkəm oluku papa kən
Hamər: «Məsəŋ im wəyecəra wəkawə pəyəne wəran kem
wənənce.» **5** Kə Yakuba ende pəcəre a Səkəm əncəre wan
kən Dina deran. Mba ntə awut a Yakuba arkun ŋanayı
dale kə yəcol yən mə, kə Yakuba əncəŋkə ti haŋ kə ŋander
kəyefə dale. **6** Kə Hamər papa ka Səkəm ɔŋkə pəlok-lokər
Yakuba. **7** Kə awut a Yakuba ŋander kəyefə dale. Ntə ŋane
moloku maməkə mə, kə mosumpər ŋa. Kə pəntəle ŋa,
bawo Səkəm ənayo təyo ntə pənatəmar parjarjnənə kə

Yisrayel mɔ: Kəkiyε kacεre Dina wan ka Yakuba dεran, ta ŋayɔnε akin ayi-ε. **8** Kə Hamɔr oluku ŋa ntε: «Wan kem Səkem εfaj kəfan dəm wəkire konu Dina kənencε, nəsɔŋ kə kə pənencε, ilətsenε nu. **9** Antam kəkotərenε pacnencenε. Nəde nəcsɔŋ su awut anu aran, nəclək awut asu aran. **10** Nəndendε kə səna, atəf ŋendeyi nu dəwaca pəmə səna, nayı dε, nəccaməs, nətən sə de ntəf.» **11** Kə Səkem oluku papa kə awenc a Dina: «K'isətər nu kəwose-ε, iŋsɔŋ nu mpe o mpe nəjwer im mɔ. **12** Nəwer im kəfac kəpəŋ kə yopocε yəlarəm. Iŋsɔŋ nu yi. Mba nəsɔŋ wəyecəra wəkawε Səkem pənencε.» **13** Kə awut a Yakuba arkun ŋantiŋkər Səkem kə kas bawo Səkem ənakiyc kacεre ka wəkire kəjan dεran. **14** Kə awut a Yakuba ŋaloku Səkem kə kas: «Pəncuca su kəsɔŋ wəkire kosu, fum nwε antəkənc mɔ, bawo tendeyənε kəlapəs kosu. **15** Kə səndewose təfaj tonu-ε, mənε nəna sə nəwose kəyi pəmə səna, ti tə tatəkə arkun aje ŋayi nu dacə mə fəp pakənc ŋa. **16** Təm tatəkə sənjwose kəclək awut anu aran sənencε, nəna sə dəmne nəclək akosu nəcnencε. Sənde nnə kə nəna payənε sə afum akin ayi. **17** Mba kə nəntətam kəne təkə səloku a pakənc nu mɔ, səŋlək wan kosu Dina, səkə.» **18** Hamɔr kə wan kən Səkem ŋawose moloku mamkə, kəwose a pakənc ŋa. **19** Kə wan wərkun nwε oncop təyə tatəkə, bawo ənabətər Dina həŋ pəcepərər. Nkən Səkem sə, anabətər kə nde ndaraŋan patas aka di fəp. **20** Hamɔr kə Səkem ŋaŋkə nde dəkəbərə da dare darjan, kə ŋaloku afum a dare: **21** «Afum akanε ŋasəkε su bəkəc. ŋawose kəndε atəf ŋaŋe ŋaccaməs, atəf ŋaŋe ŋəwəkəl ŋa. Ande pacləkərenε aran kə ŋa. **22** Mba

afum akanjé kewose kəjan kəndé kə səna, payənə akin ayi, mənə pawose arkun aŋe ŋayi su dacə mə fəp, pakənc ŋa pəmə ŋa. **23** Yəcəl yanjan kə ca yanjan fəp yəfədeyənə yosu ba? Pawose təfaŋ tajjan gbəcərəm, ŋayi su də.» **24** Akə ŋanakə dəkəbəre da dare danjan mə fəp, kə ŋancəŋkəl Hamər kə wan kən Səkəm. Arkun akə ŋanader dəkəbəre da dare danjan dəkəcəŋkəl mə fəp, k'arŋkənc ŋa. **25** Tataka ta maas ta kəkənc kəjan, akənc ŋayi kəcunenə, kə awut a Yakuba mərəŋ, Simeyəŋ kə Lewy awənc arkun a Dina, ŋalekəs sakma səŋjan kə ŋander ŋacop dəkəbəre da dare danjan, nde afum a di ŋanacəm-cəmne kəyi pəforu disre mə. Simeyəŋ kə Lewy ŋawəkərnə arkun a dətəf kədifət han kə ŋalip ŋa fəp. **26** Kə ŋandifənə so Hamər kə Səkəm sakma səŋjan, kə ŋalek wəkire kəjan Dina ndena Səkəm kə ŋaŋkə. **27** K'awut a Yakuba ŋawəkərnə so afi, kə ŋaŋkiyər aka dare bawo mətəle mənayi ŋa kəlapəs ka wəkire kəjan Dina. **28** Kə ŋalek ŋkesiya, cir, cəna, sofale, yəcəl yəkə yənayi dare disre kə dəkuləm mə fəp. **29** Kə awut a Yakuba ŋawətəs ca ya afi, awut ajan, aran ajan, kə ca yəkə ŋanabəp nda Səkəm kə Hamər mə fəp kə ŋaŋkekərə. **30** Kə Yakuba oluku Simeyəŋ kə Lewy: «Nəyə em pəlec tetonu tendesəŋə aka Kanaŋ kə aka Perisi ŋadeter im! Nəncəre a səmpice, kəberenə kə ŋander kədesutənə kə ina, təm tatəkə ŋandesut im ŋaləsər afum em.» **31** Kə awut a Yakuba ŋaloku kas kəjan: «Səndewose Səkəm pəyə wəkire kosu pəmə wəran wəyi yamayama ba?»

35 Kə Kanu kəloku Yakuba: «Məyəfə məpə məkə məndə Betel, məlompəs di tetek toloŋnə Kanu nkə kənawurər əm, ntə mənayəksər wənc əm Esayu mə.» **2** Kə Yakuba oluku

afum ən, kə akə ŋanayi kə nkən mə: «Nəwurə nu dacə
canu cəcikəra. Nəsəkəsnə, nəsəkpər yəberne. **3** Kəyəfə
k'ander, paperne Betel. Dəndo iŋkəcəmbər tetek tolojne
Kanu nkə kənalok-lokər im dəsək nde inayi pəcuca disre,
a kə kəsol'em təm ntə inayi dəpə ickə decikəra mə.» **4**
Kə ŋasəŋ Yakuba canu cəcikəra nce cənayi ŋa dəwaca
mə fəp, kəbəp ya dələŋəs yaŋan. Kə Yakuba əmət yi nde
kətək kəpoŋ kəŋkə kəyi Səkəm kəsək mə. **5** Kə ŋaŋkə. Kə
ayek-yek ŋa Kanu ŋəŋgbəpərnə aka sədare səkəsək fəp,
kə ŋantətam kəcəmə awut a Yakuba darəŋ. **6** Kə Yakuba
ŋambərə kə akə ŋanacəmə kə darəŋ mə fəp, kəkə ka Lus,
ti tə tatəkə dare da Betel, atəf ŋa Kanaŋ. **7** K'əncəmbər di
tetek tolojne Kanu, k'ewe tofo tatəkə «El-Betel», bawo
difə Kanu kənawurər kə təm ntə ənayəksər wənc mə. **8** Kə
Debora, wəran nwə ənadusum Rebeka mə, efi. K'awup kə
Betel tantəf, nde aŋkiri dəntəf nŋəc awe tewe ta «Kətək ka
Məncər» mə. **9** Kə Kanu kəwurər sə Yakuba, ntə əmbərə
Padaj-Aram mə, kə kəmpocə kə pətət. **10** Kə Kanu kəloku
kə: «Mən'aŋwe Yakuba, mba afəsəw'am tewe ta Yakuba
tatəkə. 〈Yisrayel〉 ŋ'ande pacw'am oŋ.» Kə Kanu kəsəŋ
kə oŋ tewe ta Yisrayel. **11** Kə Kanu kəloku kə: «In'əyənə
Kanu nkə kəntam mes fəp mə. Məyənə wəkombəra, məla.
Afum a təf yəlarəm ŋə məndekom, abəc ŋandewur əm
dəris. **12** Atəf nŋəs isəŋ Abraham kə Siyaka mə, indesəŋ
əm ŋi kə yuruya yam kə məndecepər-ə. Indesəŋ ŋa atəf
ŋaŋə.» **13** Kə Kanu kəmbələ kə day, nde kənalok-lokər kə
mə. **14** Kə Yakuba əncəmbər tasar da kəfo kaŋkə Kanu
kənalok-lokər kə mə. K'oloŋər pi member kə moro məbəy
teta kəpuse ka pi Kanu. **15** Kə Yakuba əsəŋ tofo tatəkə

tewe ta Betel, nde Kanu kənalok-lokər kə mə. **16** Yakuba
eyɛfɛ Betel kə afum ɔn. ḥjanawak kəbələ sə kəbərə ka
Efrata, kə Rasel orjkom, kəkom kəcuy. **17** Eyi pəcuy pa
kəkom kaŋkə, kə wəbaŋ kən wan oluku: «Ta mənesə, bawo
məsətə sə wan wərkun!» **18** Ntə Rasel encfi mə, k'ewe
wan wəkakə Ben-Oni. Mba kə kas ewe kə Beŋyamin. **19** Kə
Rasel efi. K'awup kə nde dəpə da Efrata, nde Betləhem. **20**
Kə Yakuba ɛncəmbər tasar nde kufu ka Rasel, tasar popus
papəkə ɛnacəmbər kufu ka Rasel mə, pəsərɔyi di hanj
məkə. **21** Kə Yakuba ɔŋkə, pəcəmbər abal nde Mikədal-
Edər takəronj. **22** Ntə Yakuba eyi atof ḥaŋkə mə, kə Ruben
ɔŋkə pəfəntərər Bilha wəlakə ka papa kən, kə Yakuba
ɛncərə ti. Yakuba ɛnasətə awut arkun wəco kə mərəŋ; **23**
Awut a Leya: Ruben coco ca Yakuba, Simeyɔŋ, Lewy, Yuda,
Isakar, kə Sabulon. **24** Awut a Rasel: Isifu kə Beŋyamin. **25**
Awut a Bilha, wəmarəs ka Rasel: Dan kə Naftali. **26** Awut a
Silpa, wəmarəs ka Leya: Kadu kə Aser. Awut a Yakuba
ḥjanayi akakə, aŋɛ ɛnakom Padarj-Aram mə. **27** Kə Yakuba
ender kas Siyaka kəsək, nde Mamre, nde Kiriyat Arba,
nde pəyənɛ Hebərɔŋ mə, a kə Abraham kə Siyaka ḥjanayi
decikəra mə. **28** Kəwon ka Siyaka doru kənasətə meren
tasar tin kə wəco camət maas. **29** K'enɔgbij kifir. K'efi,
k'ənɔŋkal atem ɔn akə ḥjanafi mə, Siyaka ɛnasikər, doru
dətəŋne kə. K'awut ɔn Esayu kə Yakuba ḥyawup kə.

36 Dokombəra da Esayu də dandə, nwɛ aŋwe sə Edəm
mə. **2** Kə Esayu ɛlek aran ɔn, aran a Kanaŋ dacɔ: Ada,
wan wəran ka Elon wəHewy, Oholibama wan wəran ka
Ana, wan wəran ka Cibehɔŋ wəHewy, **3** Basmat wan
wəran ka Səmayila, wəkire ka Nebayɔt. **4** Kə Ada orjkomɛ

Esayu Elifas, kə Basmat oŋkom Rehuwel. **5** Kə Oholibama oŋkom Yehus, Yahelam, kə Korah. Awut a Esayu ŋo akakə aŋe anakomē kə Kanaŋ mə. **6** Kə Esayu ełek aran ən, awut ən arkun kə aran, afum ən aka kələ kən, yəcəl yən kə ca yəkə ənasotə atof ŋa Kanaŋ mə fəp, k'əŋkə atof ŋələma. K'əmbəle wenc Yakuba, **7** bawo yəcəl yənalar ŋa, ta ŋantam kəyi tofo tin-ε. Atof nŋe ŋanayi mə ŋenafetər ŋa tetə yəcəl yanjan yəlarəm. **8** Kə Esayu əndə nde mərə ma Sehir. Esayu, nkən ancwe so Edəm. **9** Dokombəra da Esayu, də dandə wətem ka yuruya nyə aŋwe Edəm mə, nde mərə ma Sehir kəronj. **10** Mewe ma awut a Esayu mə mame: Elifas wan ka Ada wəran ka Esayu, Rehuwel wan ka Basmat wəran ka Esayu. **11** Awut a Elifas ŋanayone: Teman, Omar, Sefo, Kahetam, kə Kenas. **12** Timna wəlakə ka Elifas ənayi wan ka Esayu. K'oŋkomē Elifas Amalek. Awut a Ada ŋo akakə wəran ka Esayu. **13** Mewe ma awut a Rehuwel mə mame: Nahat, Serah, Sama, kə Misa. Awut a Basmat ŋo akakə wəran ka Esayu. **14** Mewe ma awut a Oholibama wan wəran ka Ana, wansə ka Cibehəŋ, wəran ka Esayu: K'oŋkomē Esayu Yehus, Yahelam, kə Korah. **15** Mewe ma abə a yuruya ya Esayu məmə: Awut abə a Elifas, coco ca Esayu: Wəbe Teman, wəbe Omar, wəbe Sefo, wəbe Kenas, **16** wəbe Korah, wəbe Kahetam, kə wəbe Amalek. Abə a Elifas ŋo akakə, atof ŋa Edəm. Awut a Ada ŋo akakə. **17** Awut a Rehuwel, wan ka Esayu ŋo aŋe: Wəbe Nahat, wəbe Serah, wəbe Sama, kə wəbe Misa. Abə a Rehuwel ŋo akakə atof ŋa Edəm. Awut a Basmat ŋo akakə, wəran ka Esayu. **18** Awut a Oholibama ŋo aŋe, wəran ka Esayu: Wəbe Yehus, wəbe Yahelam, kə wəbe Korah. Abə a

Oholibama ŋo akanje wan wəran ka Ana, wəran ka Esayu.

19 Awut a Esayu ŋo akakɔ, kɔ abe ajan. Esayu nwɛ ancwe sɔ «Edəm» mɔ. **20** Awut a Sehir wəHori ŋo akanje: Lotaj, Sobal, Cibehəŋ, Ana, **21** Disəŋ, Eser, kɔ Disaŋ. Abe aHori ŋo akakɔ, awut a Sehir nde atɔf ŋa Edəm. **22** Awut a Lotaj ŋanayəne Hori kɔ Hemam. Wəkire ka Lotaj ɛnayəne Timna. **23** Awut a Sobal ŋanayəne Alwaŋ, Manahat, Ebal, Sefo, kɔ Onam. **24** Awut a Cibehəŋ ŋanayəne Aya kɔ Ana. Ana wəkakɔ ɛnafir kələmp nde dətəgbərɛ, pəkɔ dəŋkɔk səfale sa papa kɔn Cibehəŋ. **25** Awut a Ana ŋanayəne Disəŋ kɔ Oholibama, wan ka Ana wəran. **26** Awut a Disaŋ ŋanayəne: Hemdaŋ, Esbaŋ, Yitəran, kɔ Keran. **27** Awut a Eser ŋanayəne: Bilaj, Sawaj, kɔ Akaj. **28** Awut a Disaŋ ŋanayəne Huc kɔ Araŋ. **29** Abe a Hori ŋo akanje: Wəbe Lotaj, wəbe Sobal, wəbe Cibehəŋ, wəbe Ana, **30** wəbe Disəŋ, wəbe Eser, wəbe Disaŋ. Abe a Hori ŋa akakɔ, abe ajan atɔf ŋa Sehir. **31** Tem tatəkɔ abe ŋanatəmpər fɛ kərəsna dəbe nde atɔf ŋa Yisrayel. Mewe ma abe aŋe ŋanacepər atɔf ŋa Edəm mɔ, mɔ mame: **32** Bela, wan ka Behor, ɛnayəne wəbe Edəm, tewe ta dare dən tənayəne Dinaba. **33** Kɔ Bela efi. Kɔ Yobab wan ka Serah wəka Bəcəra ɛlek dəbe dən. **34** Kɔ Yobab efi. Kɔ Hucam wəka atɔf ŋa Temani ɛlek dəbe dən. **35** Kɔ Hucam efi. Kɔ Hadad wan ka Bedadu ɛlek dəbe dən. Nkɔn ɛnacəmbər Madiyan nde kulum ka Mohab. Tewe ta dare dən tənayəne Awit. **36** Kɔ Hadad efi. Kɔ Samla wəka Masreka ɛlek dəbe dən. **37** Kɔ Samla efi. Kɔ Sawul wəka dare da Rehobot Dəkəŋgbəkɔ ɛlek dəbe dən. **38** Kɔ Sawul efi. Kɔ Bal Hanan, wan ka Akbər, ɛlek dəbe dən. **39** Kɔ Bal Hanan wan ka Akbər

efi. Kə Hadar ɛlek dəbe dən. Tewe ta dare dən tənayəne Pawu, kə tewe ta wəran kən tənayəne Mehetabel, wan ka Materodu wəran, wan ka Mesahabu wəran. **40** Mewe ma abe a Esayu mə maməkə, dəcor dəcor, dətəf təf. Pəmə tatəkə mewe manjan moloku ti mə: Wəbə Timna, wəbə Alwa, wəbə Yetet, **41** wəbə Oholibama, wəbə Ela, wəbə Pinəj, **42** wəbə Kenas, wəbə Teman, wəbə Mibəcar, **43** wəbə Makdiyəl, wəbə Iram. Akajə ŋanayəne abe a Edəm, kə dəkəndə daňan atəf ŋəkə ŋanayəne abe mə. Esayu ənayəne wətem ka aka Edəm.

37 Kə Yakuba endə atəf ŋa Kanaŋ nde kas ənandə mə.
2 Dokombəra da Yakuba dənde: Kəsətə ka Isifu meren wəco kə camət-mərəj, kə Isifu eyəfe pəccəpse awənc aja darəj ŋackek ŋkesiya kə cir. Pəyəne wan wəfət, pəccəmə awut arkun a Bilha kə Silpa darəj, aran a kas. Mba Isifu encder pəcsəŋe papa kəjan kəcəre məcəmçəmne məlec məkə menccepər di mə fəp. **3** Yakuba ənabətər Isifu pətas awut ən alpəs aŋe fəp, bawo detem disre d'ənasətə kə. Kə Yakuba əsət burumus bənəŋkəsəl lom k'əsəj bi Isifu. **4** Kə awənc a Isifu ŋande ŋanəŋk, a kas kəjan əmbətər Isifu pətas ŋa fəp. Kə ŋameŋkə Isifu metele maməkə. Kə ŋayı ta ŋanjlok-lokər Isifu belbel-ε. **5** Kə Isifu əwərəp, k'əŋkə pəloku mere maməkə awənc aja, kə akakə ŋanaŋkanə sə kəter kə. **6** Kə Isifu oluku ŋa: «Awənc im aja, nəcəŋkəl mere mme iwerəpna mə! **7** Dəkulum ayina pacsek məmpəle. Pəwon fe kə kilim kem ka məmpəle kəyəfə kə kəncəmə sot! Kə cilim ca məmpəle ma nəna cənder cənəŋkər kem, kə cəntontnəne ki.» **8** Kə awənc aja ŋaloku kə: «Mba məna məncəm-cəmne kəyəne

ka wəbə ka səna ba? Məyi su kəronj?» Kə ŋambərəne sə
kəter kə teta moloku mən maməkə. **9** Kə Isifu endesə
pəwərəp, k'oloku sə ti awənc aja. K'oloku: «Iwərəpna
sə: Dec, ŋof kə cəs wəco kə pin yontontnən'em.» **10** Kə
Isifu oluku mere maməkə papa kən kə awənc aja. Kə
papa kən oŋkul-kulər kə, k'eyif kə: «Cəke cə mere mame
məwərəp mə moloku-ε? Məncəm-cəmne a səndeder, iya
kam, awənc əm aja, kə ina sədetontnən'am dəntəf?» **11**
Kə awənc a Isifu ŋayənə kə kəraca. Mba kə kas kəjan
əməŋkərnə kəwərəp kaŋkə. **12** Kə awənc a Isifu ŋande
ŋawur, kəkəkək ŋkesiya kə cir ya kas kəjan nde Səkəm.
13 Kə Yakuba oluku Isifu: «Awənc əm aja ŋayi Səkəm
ŋawureñə yəcəl kəkəsəmət. Məder, ifaŋ kəsom əm nde
ŋayi mə.» Kə Isifu owose: «In'ewə!» **14** Kə Yakuba oluku
kə: «Məkə məməmən em kə pəyənə a daka o daka dəyə fə
awənc əm aja kə yəcəl yefət yefət-ε. Məder məlok'im ti.»
K'osom kə kəyəfə ka aranta ŋa Hebərəŋ, kə Isifu əŋkə
Səkəm. **15** Kə wərkun wələma əŋkə pəbəp kə pəckafələ-
kafələ dəkulum. Kə wərkun nwə eyif kə: «Ake məntən-ε?»
16 Kə Isifu oluku kə: «Awənc im aja ŋ'intən, ilətseñ'am
məmentər im nde ŋayi kəkək yəcəl mə.» **17** Kə wərkun
nwə oluku kə: «ŋayəfe de, inenəna ŋa ŋacloku: <Paŋkən
kəca ka Dotəŋ.» Kə Isifu əncəmə ni yaŋan darəŋ kə yəcəl
haŋ k'əŋkə pəbəp ŋa Dotəŋ. **18** K'awənc aja ŋanəŋk
kə pəbələ, ta əntabəp ŋa-ε, kə ŋasekə kə kədif. **19** Kə
ŋalokənə: «Wəbə ka kəwərəp ender wəkə. **20** Nəder oŋ
padif kə, pagbal kə nde dəkələmp. Pakə paloku a wəsəm
wəsəm kə. Paməmən oŋ daka nde kəwərəp kən kəndeyənə
mə.» **21** Kə Ruben ene ti, k'əmbəŋ kə akakə dəwaca.

K'oloku: «Ta pasøŋe kə kəfi.» **22** Kə Ruben oluku sə:
«Ta nəwure mecir! Nəgbal kə kələmp kaŋke kəyi nnə
dətegbərə mə. Ta nədeňjər kə kəca!» Ənaloku ɲa moloku
mame, ntə təŋsøŋe pətam kəyac Isifu defi, pəkenə kə kas
mə. **23** Ntə Isifu əmbəp awənc aja mə, kə akakə ɲawure
kə burumus bənəŋkəsəl lom bəkə ənaberne mə. **24** Kə
ŋasumpər kə, kə ŋantore kə dəkələmp. Kələmp kaŋkə
kənawosər, ali domun kənayə fe. **25** Kə ŋandə ŋacdi yeri,
ŋandeyekti fər, kə ŋanəŋk afum a Səmayila ŋayefə atəf
ŋa Kaladu. Yəkəmə yaŋan yesare suray, cəl kə labunde
nye ŋankekərə Misira mə. **26** Kə Yuda eyif awənc aja:
«Ta ake tə andedife wənc kosu pameŋk mecir mən-ε?
27 Nəder pacamsər kə afum a Səmayila. Ta padenjər kə
kəca. Bawo wənc kosu əfə, mecir min mayi mə ampaŋne.»
K'awənc aja ŋanene kə moloku maməkə. **28** Kə acaməs
aMadiyaŋ aŋe ŋanccepər mə, ŋampənə Isifu dəkələmp.
Kə awənc a Isifu ŋancamsər kə aMadiyaŋ gbeti ncəmbəl
wəco mərəŋ, k'aMadiyaŋ ŋaŋkekərə Isifu Misira. **29** Ntə
Ruben oluksərnə kədeməmən kələmp disre mə, əmbəp
fe sə Isifu kələmp disre. K'ewal-wali yəberne yən. **30**
K'ęŋkafələ nnə awənc aja ŋayi mə, k'oloku: «Wan nwə
eyi fe sə nnə dəkələmp! Cəke indeyə oŋ-ε?» **31** Kə ŋalek
burumus ba Isifu, kə ŋafay ambiyofo amerə, kə ŋasopət
burumus babəkə mecir. **32** Kə ŋaŋkenə kas kəjan burumus
bənəŋkəsəl lom ba Isifu babəkə, kə ŋaŋkə ŋacloku kas
kəjan: «Yamos yayə yo səŋkə sənəŋk. Məna sə məməmən
ma kə pəyəne a burumus ba wan kam bə-ε.» **33** Kə Yakuba
ənəpəl bi, k'oloku: «Burumus ba wan kem bə! Wəsəm
wəleč wələma wəsəm kə! Wəsəm wəwatəri-watəri kə!» **34**

Kə Yakuba εwal-wali yamos yɔn, k'esekənε kəloto k'abek defi. K'ombok wan kòn Isifu matakə məlarəm. **35** Kə awut ɔn arkun kə aran fəp ŋayefə kətore-tore kə abəkəc. Mba k'ombupəre kəletsenε fəp. K'oloku: «Indebok wan kem han dəsək nde indekəbəp kə dabiya mə!» K'encəmə kəbok ka wan kòn darəj. (**Sheol h7585**) **36** Kə aMadiyan ŋancaməs Isifu Misira. Kə Potifar wətupε ka Firawona yeri nwε ɛnayonε wəbə ka abum a dəsaŋka sa Firawona mə, εway ko.

38 Təm tatəkə, Yuda pəbələnε awənc aja, k'əŋkə pəyi kə wərkun wələma nwε ancwe Hira mə, wəka Adulam ɛnayi. **2** Dəndo, kə Yuda ɛnəŋk wəyecəra wəKanaŋ wələma pacwe kə Suwa. K'elek kə k'enence k'ombocərəne kə. **3** Kə Suwa ɛmbəkəs, k'oŋkome Yuda wan wərkun k'ewe kə Er. **4** K'embəkəs sə k'oŋkom wan wərkun k'əsəŋ kə tewe ta Onaŋ. **5** K'əŋgbəkərə sə kəkom wan wərkun nwε ɛnawə Selah mə. Dare da Kisibu Yuda ɛnayi təm nte Suwa onckom Selah mə. **6** Kə Yuda εface coco cən wəyecəra nwε ancwe Tamar mə. **7** Mba Er, nwε ɛnayonε coco ca Yuda mə, ɛnatesə fe fər ya MARIKI kiriŋ. Kə MARIKI əsəŋə kə kəfi. **8** Kə Yuda oluku təŋə tən Onaŋ: «Məbocərəne wəran ka wəbek'am. Məsəŋə wəran kòn pəsətənε kə yuruya.» **9** Nte Onaŋ ɛnacərə a awut aŋe endesəŋ wəran ka wəbek'ən, ŋafədeyənε akən mə, kə Onaŋ ŋanckənafəntərə kə wəran ka wənc-ε, pəcləŋ domun dən d'arkun dəntəf, nte təŋsəŋə ta əsəŋə wənc kəsətə yuruya mə. **10** Məyə mən maməkə mənčbət fe MARIKI, k'əsəŋə sə nkən Onaŋ kəfi. **11** Kə Yuda oluku Tamar wəran ka wan kòn: «Məndə kəbal ka wos əm ndena papa kam haŋ wan kem wərkun Selah

pæbek.» Bawo Yuda onclockunε: «Wəkawε sə kəfi k'ender pəmə abek'ən.» Kə Tamar əŋkə pəyi nde kələ ka papa kən. **12** Kə mataka mclarəm mencepər, kə wan wəran ka Suwa, wəran ka Yuda, efi. Ntε abəkəc ŋenator Yuda mə, k'empərnε kəca ka Timna kə wanapa kən Hira wəka Adulam, nde akə ŋancfon ŋkesiya yən ŋanayi mə. **13** K'əŋkə paloku Tamar: Konci kam əntas Timna kəkəfon ŋkesiya yən yefət. **14** Kə Tamar owure yamos yən ya cəbokəra, k'ŋgbalərnε kəloto, k'ənepsərnε ki, k'əŋkə pəndə dəkəbere da Enayim nde dəpə da Timna. Bawo ənanəŋk a Selah embek, k'antəlek kə pasəŋ Selah pəyənc wəran kən. **15** Kə Yuda ənəŋk Tamar, kə pəyi kə pəmə wəran wəyamayama, bawo ənakumpənε kəro. **16** Kə Yuda əncaŋ Tamar moloku dəpə: «Taŋkən, səkə səfəntərε.» Bawo Yuda ənacərε fe a wəran ka wan kən wərkun əfə. Kə Tamar eyif kə: «Ake məndekəsəŋ im, kə məmbocərn'em-ε?» **17** K'oloku: «Injəkər'am wir wowut yəcəl yem dacə.» Kə Tamar oluku: «Mənə məsəŋ im paka pələm itəmpər haŋ məckərε wir wowut wawəkə.» **18** Kə Yuda eyif kə: «Ake indesəŋ əm haŋ ickərε wir wowut nwε-ε?» Kə Tamar oluku kə: «Məsəŋ im tamp tam, kəbənda kə kəgbo kaŋkə məntəmpər mə.» Kə Yuda əsəŋ kə yi. Kə Yuda əfəntərε kə Tamar, kə Tamar embekse Yuda. **19** Kə Tamar εyεfε k'əŋkə, k'owure kəloto kaŋkə ənagbalərnε mə, k'embernε sə yamos yən ya kəbal. **20** Kə Yuda osom wanapa kən wəAdulam, a pəkenε Tamar wir wowut, pəkerenε ca yəkə ənacəmbər di səkə mə. Mba ənanəŋk fe kə. **21** Kə wəkakə əŋkə pəcyifət afum akə ənabəp di mə: «Deke wəran wəten arkun, nwε əncəməna nno dəpə da Enayim mə, eyi-ε?» Kə

akakə ɲaloku kə: «Wəran wətən arkun ɔfɔcəmə nno.»

22 Kə wərkun nwə olukus k'ɔŋkə pəcloku Yuda: «Inəŋk fe kə. Ali afum a tofo tatəkə ɲaloku: «A wəran wətən arkun eyi fe nno.» **23** Kə Yuda oluku: «Pəməŋkərnə ca yem yəkə ɔntəmpər mə! Ta patenərnə malap. Bawo isom pakənə kə wir wowut kə məntənəŋk kə.» **24** Ntə yof maas yencepər mə, k'ande paloku Yuda: «Wəran ka wan kam ɔŋkət yamayama, kə təsəŋjə kə kəbekəs.» Kə Yuda oluku: «Nəwureñə kə. Pacəf kə!» **25** Ntə asole kə kəwureñə doru mə, k'osom nda konci kən: «Wəbekəsəs kem ɔyə ca nyε. Məsep məcəre nwə ɔyə tamp pampə, kəbənda kaŋkə, kə kəgbo kaŋkə mə.» **26** Kə Yuda ɛnepəl yi. K'oloku: «Tamar olomp pətas im, bawo iwose fe kəsəŋ kə wan kem Selah.» Difə tənalip ɛncəre fe kə sə dəran. **27** Ntə Tamar εyεfε kəkom mə, k'anəŋk a cəberi cəyi kə dəkor. **28** Tamar eyi kəkom. Kə wan wəcəkə-cəkə owurə kəca. Kə wəran wəbaŋ wan osumpər kənaka nkə kəca k'ɔŋkot kə debeja deyim dəkəca, pəcloku: «Wəkawə andenuŋkənə kəkom.» **29** Mbə kə kənaka nkə kəliŋ kəca, kə wənc onuŋkənə kəwur. Kə wəbaŋ wan eyifnə: «Kəpəc kəre kə məwure kaŋkε-ε?» Kə Tamar ewe wan wəkakə Pərec. **30** Kə wan wəka mərəŋ owur, nwə anakot debeja dəkəca mə, kə Tamar ewe wəkakə tewe ta Serah.

39 K'arŋkekəre Isifu Misira. Kə Potifar wəMisira, wəbə wəpəŋ wəka firawona, nwə ɛnayənə wəkiriŋ ka abum ɔn mə, εway kə afum a Səmayila dəwaca akə ɲanakəre kə Misira mə. **2** MARIKI ɛnasole Isifu, pəcuca fəp pə MARIKI ɛncbaŋ kə. Kələ ka Mariki mən wəMisira k'ɛnayi. **3** Kə Mariki mən ɛnəŋk a MARIKI osole Isifu. Mosumpər mən

fəp, MARIKI εncmar kə mectesə kə dəwaca. **4** Kə Isifu ende pəsətə kələŋ ka wəbe kən nwə εncbəcə mə. Kə wəkakə elək kə, k'əsəŋ kə dəbə da kəcəmbər-cəmbər mes ma kələ kən disre. K'elək daka dən fəp, k'ember di Isifu dəwaca pəclompse-lompse kə di kəcəmbər-cəmbər. **5** Nte Potifar eləŋ Isifu, a k'əsəŋ kə kəcəmbər-cəmbər ka mes ma kələ kən disre fəp mə, kə MARIKI ompoce kələ ka wəMisira nwə, teta Isifu. Kə kəpocə ka MARIKI kəsumpər daka da Potifar fəp, kəyefə dəker haŋ nde dale. **6** K'εsakərə teta daka dən fəp Isifu, nkən εnasumpər fe sə ntə o ntə məne yeri nyə endi mə. Mba Isifu fum wətət teyi εnayi. **7** Nte mes maməkə mencepər mə, kə wəran ka mariki mən ende pəcencər Isifu fər, k'oloku kə: «Məfəntərə kə ina!» **8** Kə Isifu εfati. K'oloku wəran ka mariki mən: «Mənəŋk ntə mariki mem elək mes mən fəp k'ember im dəwaca mə, təsəŋə əfəsəyə ntə o ntə dəker k'elək sə daka dən fəp k'əsəŋ im kəcəmbər-cəmbər. **9** Fum nwə o nwə eyi fe nnə kələ kaŋkə nwə elele pəcepər im mə. Əmənənə f'em ntə o ntə ta kələ kaŋkə məne məna, bawo wəran kən məyənə. Ak'endesəŋ'em oŋ kəyə pəlec pəpəŋ, iciyanə sə Kanu-ε?» **10** Kə wəran nwə εncəmənə Isifu moloku maməkə darəŋ haŋ mataka məlarəm. Mba Isifu εnawosə fe mecem-cemnə mən, kəcərə a ŋafəntərə kə nkən. **11** Dəsək dələma, kə Isifu εmbərə dukulə dəkəlompəs yəbəc yən. Mba dəsək dadəkə afum a kələ kaŋkə ali wəkin εnayi fe dəker. **12** Kə wəran nwə osumpər pəberne pa Isifu k'oloku kə: «Məfəntərə kə ina!» Kə Isifu εsakərə kə pəberne pən, k'eyekse k'owur doru. **13** Nte wəran nwə εnəŋk a Isifu εsakərə kə pəberne pən dəwaca, k'eyekse

k'owur doru mə. **14** K'ewe afum a kələ kəjan k'oloku ḥa ntə: «Nənəjik, wəHebare nwə wos im εŋkere pədefani su mə. Isifu ender im a pədefəntərə kə ina. Ti tə iŋkul-kuləne pəpəŋ. **15** Ntə endecəre a kəpənə k'ində dim mə, k'eyeksə. K'əsakər'em pəberne pən kə nkən owur nde doru.» **16** Kə wəran nwə ombocərnə pəberne pa Isifu kəsək, haj mariki ma Isifu pəcbərə dəker. **17** Kə wəran nwə oluku wos tin tayi, k'oloku kə: «Wəcar wəHebare nwə məŋkere su mə, ender im a pədefan'im. **18** Mba ntə iŋkule-kule pəpəŋ mə, k'əsak pəberne pən nnə iyı mə. Kə nkən εyeksə k'owur nde doru.» **19** Ntə mariki ma Isifu ene moloku ma wəran kən, nwə oncloku kə: «Ntə tə wəcar kam ɔy'em!» **20** Kə metəle məpəŋ mosumpər mariki ma Isifu. Kə wəkakə əmber Isifu dəbili kəca nkə wəbe εncber afum dəbili mə. Kə Isifu eyi dəndo dəbili. **21** Kə MARIKI osole Isifu, k'elas layidi da amera ḥobotu ḥəkə εnasəŋ kə mə. K'əsəŋε wəbe wəka dəbili kəmar kə. **22** Kə wəbe wəka dəbili εlek aka dəbili fəp k'əmber ḥa Isifu dəwaca, ntə o ntə tenccepər on di mə, Isifu tencepər dəwaca kəresna. **23** Wəbe wəka dəbili əncməmən fe sə ntə o ntə Isifu εnatəmpər dəwaca, bawo MARIKI εnasole kə, pəclompse kə mosumpər mən fəp.

40 Ntə mes maməkə mencepər mə, kə amarəs mərəŋ a Firawona, wəbe ka Misira, wətupe kə wəcəfə kən cəcom, ḥande ḥaciyane mariki manjan. **2** Kə pəntələ Firawona nnə amarəs ən mərəŋ ḥayi mə. **3** Kə Firawona osom k'asumpər ḥa, k'ajkə pacajər ḥa nde bili bəkə anacajər Isifu mə. **4** Kə wəbe ka aka dəbili oluku Isifu kəgbəkərə ḥa pəmə ntə εnayi ḥa kəsək mə. Kə ḥayi dəbili təm

tclarəm. **5** Pibi pin disre, kə amarəs a Firawona aŋe mərəŋ
ŋawerəp. Nwə o nwə, tewerəp tən tacija teciyane kə ta
wəkə. **6** Dec dendetək, kə Isifu ɛnəŋk ɲa ŋaməncne. **7**
Kə Isifu eyif amarəs a Firawona aŋe mərəŋ aŋe ŋanayi
dəbili kə nkən mə, k'eyif ɲa: «Ta ake tə nəŋeyə cəro
məkə-ε?» **8** Kə ŋaloku Isifu: «Səwərəpna nnə pibi, mba
fum eyi fe nnə nwə endetam kəluku su tedisre ta mere
maməkə mə.» Kə Isifu eyif ɲa: «Bafə Kanu kətəmpər
kəcəre ka tedisre ta mes ba? Nəlok'im ma mere monu.»
9 Kə wətupə ka Firawona yomunəs ələmər Isifu mere
maməkə ɛnawerəp mə. K'oloku: «Mere mme iwerəpna
mə: Aŋgbəŋkələ ɲa wen ŋeyin'em fər kiriŋ. **10** ʃəyə wara
maas. Nte aŋgbəŋkələ nnə ŋoŋgbuc mə kə cək ya yokom
yəmbək, kə yokom yayəkə yələl. **11** Tətəŋne itəmpər apət
nnə inctupe wəbə kem Firawona mə. K'ilək yokom yələma
k'ifəcəs yi nnə apət nnə inctupe Firawona mə disre, k'isəŋ
Firawona məncəncə ma pokom papəkə inafəcse kə dəpət
mə.» **12** Kə Isifu oluku kə: «Tedisre tayi təntə: Wara
wawəkə maas, mata maas mə. **13** Kə mata maas məncepər-
ε, Firawona endesəlukus kəyekt'əm domp, pəluks'am
yəbəc yam. Məndəsə məctupe kə yomunəs pəmə təkə
məncbəc ti mə, məcber kə yeri yəkə mənde kəctupe kə
mə dəkəca. **14** K'andesak əm-ε, ta mədekəpələrn'em,
ilətsen'am məlek'em layidi a məndekəmar im nnə wəbə
eyi mə. Nte təŋsəŋe pəwuren'em nnə kələ kəŋkə disre
mə. **15** Bawo atəf ɲa Hebəre ŋalək im k'aŋkəre Misira.
Kə nnə, ali tes iyə fe ntə andebər'em dəbili mə.» **16** Ntə
wəcəfə ka Firawona cəcom ɛnəŋk a moloku mme Isifu
oluku ma mere mə, məmbət kəne, k'oloku Isifu: «Ina

mere mem, mafala maas ma kəcom kəgbənt m'isareṇa. **17**
Kəfala kaŋkə kəŋjəcna ci dacə mə fəp, yeri yəkə wəcəf
cəcom ontup a pəcsəŋ yi Firawona mə fəp yeypina dənda.
Bəmp yəcsəm yeri yayəkə isareṇa kəfala disre mə.» **18** Kə
Isifu oluku kə: «Tedisre tayi tente: Cəfala cacəkə maas,
mata maas mə. **19** Kə mata maas məncepər-ε, Firawona
endepen'am darenc, pəber əm kəbənda dəkilim pəgbək
əm, bəmp yəsəm əm.» **20** Tataka ta maas, dəsək doluksər
da kəkom ka Firawona. K'omboce amarəs ən kəsata kəpoŋ.
K'əsəŋ wəcəfə kən cəcom dəbe dəpəŋ, amarəs ən fəp fər
kirij. **21** K'oluksə sə wəka mərəŋ wəkə yəbəc yəkə ənayi
cəkə-cəkə mə: Kə wəkakə oncop sə kəctup pəber Firawona
apət dəkəca. **22** Kə Firawona osumpər wəcəf cəcom wəpəŋ
pəmə təkə Isifu ənaloku ti mə. **23** Wətupə ka Firawona
yomunəs əncəm-cəmne fe sə Isifu, k'empələrnə kə.

41 Kə teren tin tencepər, teren ta mərəŋ, kə Firawona
əwərəp: Pəcəmə kəŋgbəkə nkə aŋwe Nil mə kəsək. **2**
Kə cəna cəran cətifi camət-mərəŋ cəncafe dəkəŋgbəkə.
Kə cəyefə kəsəmət dale. **3** Kə cəna cəran camət-mərəŋ
cələma cəleŋki cəncafe sə cəkə tadarəŋ dəkəŋgbəkə. Kə
ci cəŋkə sə cəcəmə cəcəkə-cəkə kəsək dəkəŋgbəkə. **4**
Kə cəna cəleŋki nce cəyefə kəsəm cəna cətifi cəkə. Kə
Firawona əntəmə. **5** Kə Firawona əŋgbəkərə sə kədirə,
k'ewərəp sə tamərəŋ. **6** Səbomp sa malə camət-mərəŋ
səpəŋ səwurəs atoka ŋin ŋətət. Kə səbomp sa malə səfət
səwurəs səcəkə-cəkə tantəf. **7** Kə səbomp sa malə səfət
nse səndi səbomp sa malə səpəŋ səlare səkə. Kə Firawona
əntəmə sə. Mere mayi mə maməkə. **8** Dec dendesək, kə
amerə ŋələcə-ləcə Firawona. K'ewe acərə mes k'abeki

a Misira fəp. Kə Firawona ələmər ŋa mere mən. Mba ali fum ənayi fe nwə ənctam kəloku kə tedisrə ta mere mən mə. **9** Kə wətupə kən yomunəs əlek moloku, k'oloku Firawona: «Incəm-cəmne məkə təpələrnə tem. **10** Pənatelə Firawona nnə amarəs ən ŋayi mə, k'osom k'asumpər im kə wəcəfə kən cəcom, k'ember su dəbili nde kələ ka wəbə ka abum ən. **11** Kə səwerəp ina kə wəka mərəj kem pibi pin. Nwə o nwə mere mən tacıja mmə antam kəloku tedisrə ta mi mə. **12** Tətəŋnə səyi bili bin kə wətəmp wəcar wəHebəre wəka wəbə ka abum a Firawona wələma. Kə səloku kə nwə o nwə mere mən k'oloku su tedisrə ta mi. **13** Kə tosurənə kə teyi pəmə təkə ənaloku nwə o nwə mə. Kə Firawona oluks'em yəbəc yem yəcəkəcəkə. K'əngbək wəka mərəj kem.» **14** Kə Firawona osom a pawenə kə Isifu. K'awurenenə kə katəna katəna dəbili. K'ofonne, k'əsəkpər yamos, k'əŋkə nde Firawona ənawə kə mə. **15** Kə Firawona oluku Isifu: «Iwərəp, mba ali fum isətə fe nwə oŋlok'im tedisrə ta mere mem mə. Mba alok'im a məntam kəloku tedisrə ta mere mmə aŋlok'əm mə.» **16** Kə Isifu oluku Firawona: «Bafə in'əfə! Kanu kəndeloku Firawona tedisrə ta mere mən.» **17** Kə Firawona oluku Isifu: «Mere mem-ε, kəŋgbəkə kəsək incəməna. **18** Kə cəna camət-mərəj cətət cətifi cəncəfə dəkəŋgbəkə, kə cəyəfə kəsəmət dale. **19** Kə cəna camət-mərəj cələma cəleŋki cəleç, ci cəncəfə sə cəkə tadərəj dəkəŋgbəkə. Mba intanəŋk fe Misira cəna cəleçə pəmə cacəkə. **20** Kə cəna cəleç cəleŋki nce cəyəfə kəsəm cəcəkə-cəkə camət-mərəj cətifi cətət cəkə. **21** Cəna cətifi nce cəcbərə cəleŋki dəputuk, ta ancərə kə pəyənə yati cəmbərə ci dəputuk-ε.

Kə cəna cəlec nce cənəŋkanc sə kələcc, pətas təkə cənalecc
mə. K'intəmə. **22** K'iwerəp sə ntə: Səbomp camət-mərəj
sa malə sətət səlare səwurəs atoka ɲin ɲayi. **23** Kə səbomp
camət-mərəj sa malə sələma səfət səwurəs səcəkə-cəkə
səkə tantəf. **24** Kə səbomp sa malə səfət nse səndi səbomp
sa malə səpərəj səkə. Iloku mere mame acərə mes. Mba
ali fum isətə fe nwə oŋlok'im tedisrə ta mi mə.» **25** Kə
Isifu oluku Firawona: «Mere ma Firawona fəp, toluku tin
tə moloku. Kanu kəyi kəmentər Firawona ntə kəndeyə
mə. **26** Cəna cətət nce camət-mərəj, meren camət-mərəj
mə. Kə səbomp sa malə sətət nse camət-mərəj, meren
camət-mərəj mə, mere min mə. **27** Cəna cəlec cəlenjki nce
cəmpəna cəkə tadarəj mə, meren camət-mərəj mə, kə
səbomp sa malə səfət nse, dor da meren camət-mərəj
də. **28** Pəmə təkə intəp ti kəcloku Firawona mə, Kanu
kəmentər Firawona təkə kəndeyə mə. **29** Meren camət-
mərəj ma kənəmbərəs mender mame atəf ɲa Misira fəp.
30 Kə meren camət-mərəj ma kənəmbərə mencepər-
ə meren camət-mərəj ma dor mendecəmə mi darəj:
Dor dadəkə dendelukse Misira darəj. **31** Kə dor dadəkə
dencepər-ə, afədetam kəcərə yati kə pəyənə a kənəmbərə
kənayı de tələma-ə. Debeki da dor dadəkə dendedənəjə ti.
32 Kə mənəŋk Firawona pəgbəkərə kəwərəp mere min
maməkə kəmerəj-ə, Kanu kəyi kəsənəj kə kəcərə: A mes
melip nnə kəyi mə, kəbelkər kə kənder on kəbəc yəbəc ya
ki. **33** Ntə Firawona əncərə on a Isifu ɔyo amerə, k'əncərə
sə mes mə, kə Firawona əsənəj kə dəbə atəf ɲa Misira disrə.
34 Firawona pəyəfə on, pəbonçəs akə ɲandeyənə abə aŋə
ŋandekətənə atəf ɲa Misira mə, ntə təŋsənə ɲabanjəs

katin ka kəcamət ka kəsətə yetəl yajan, atəf ɲa Misira
meren camət-mərəŋ ma kəməmbərə mme disre mə. **35**
Nyalonka yeri ya meren mobotu mme mender mə, ɲayə ti
dim da Firawona dəntəf. Firawona pəsom pameňk yeri
sədare fəp. **36** Yeri yayəkə yə andeməŋkə atəf, kədəm
ka meren camət-mərəŋ ma dor mme Isifu oluku kədeyi
mə, ntə təŋsəŋe ta dor dadəkə dedetam atəf ɲa Misira
mə.» **37** Kə moloku maməkə məmbət Firawona kə amarəs
on. **38** Kə Firawona eyif ɲa: «Andetam kəsətə fum pəmə
Isifu ba, pəyə amerə ɲa Kanu?» **39** Kə Firawona oluku
Isifu: «Ntə Kanu kəsəŋ əm kəcərə ka mes mame fəp mə,
fum o fum eyi fe nwe əsək domp, pəcərə mes pəmə məna
mə. **40** Məna Isifu, mən'endeyənə wəkiriŋ ka kələ kem,
afum a atəf ɳem fəp. Mən'ɔ ɳandeyi darəŋ, dəbə da ina
Firawona gbəcərəm dendecəpər dam.» **41** Kə Firawona
oluku Isifu: «Misira mə mame isəŋ əm dəbə da atəf ɳanç
fəp.» **42** Kə Firawona owurə kurunde kən dəkəca, k'ember
ki Isifu dəkəca. K'ember Isifu yamos yətət ya kəloto ka
səbenja sa kentəler. K'engbek kə kəma dəkilim. **43** Kə
Firawona əmbək Isifu abil ɲa dəkəwan ɳəkə ɳənaçənc
ŋən mə, kə ɳancək kəkə. Kə afum ɳayefə kəkul-kulənə ɲa:
«Abərek!» Tatəkə tə Firawona ənasəŋ Isifu dəbə, atəf ɲa
Misira. **44** Kə Firawona oluku sə Isifu: «In'ɔyənə Firawona!
Kə məntəwose-ə atəf ɲa Misira, ali fum əfəyekti də kəca,
k'əŋkəyekti kəcək kən atəf ɲa Misira.» **45** Kə Firawona
ewe Isifu tewe ta Misira «Cafənat Paheneyah.» K'əsəŋ kə
wəran pacwe kə Asnat, wan wəran ka Potifera, wəloŋne ka
dare da Hon. Kə Isifu owur kəkəcəre Misira mme ənasətə
kəkətənə dəbə ta əncərə mi mə. **46** Isifu ənasətə meren

wəco maas a Firawona pədecərə kə. Ntə ancəmbər kə dəbe mə, fər ya Firawona kiriŋ yə Isifu ənawur kəkəcərə atəf յa Misira fəp. **47** Meren camət-mərəŋ ma kənəmbərə maməkə disre, kə afum a Misira յambərənə kəbəc. **48** Kə Isifu oloŋka yeri yayıkə fəp Misira meren mmə camət-mərəŋ. K'oloŋka yeri ya sədare səfət səkə sənəŋkər sədare səpəŋ mə. **49** Isifu ənalоŋka kur ka yeri pəmə kəsənc ka dəkəba, kur kənabək haj paccəm-cəmne a dor dəfəsətam kəsumpər aka Misira. **50** Teren təcəko-cəkə ta dor, kə Isifu oŋkom awut arkun mərəŋ aŋe Asnat wan wəran ka Potifera wəloŋne ka dare da Hon ənakomə kə mə. **51** Kə Isifu ewe coco cən Manase, ti tatəkə Kanu kəsəŋe kə kəpələr ka pəcuy fəp kə kəsakənə kə aka kələ ka kas. **52** K'ewe wan kən təŋə Efrayim, ti tə tatəkə Kanu kəsəŋ kə dokombəra atəf nnə analapəs kə mə. **53** Kə meren camət-mərəŋ ma kənəmbərə melip. **54** Kə meren camət-mərəŋ ma dor moncop pəmə təkə Isifu ənaloku ti mə. Dor dənayi təf ya Misira fəp. Mba yeri yeməŋkərnə yənayi so atəf յa Misira fəp. **55** Ntə dor dosumpər aka Misira mə, kə յambokər Firawona kəsətə ka cəcom. Kə Firawona oluku aka Misira: «Nəkə nənəŋk Isifu, ntə oŋloku nu mə, nəyə tatəkə!» **56** Ntə dor dəmbək Misira mə, kə Isifu oncop kəcamsər aka Misira malə. Mba dor dəncək kəbək dəm atəf յa Misira. **57** Afum յacyɛfə mofo fəp ma Misira kədəway malə nnə Isifu eyi mə, bawo dor dənanəŋkanə kəbək Misira.

42 Kə Yakuba ene a məŋgbən meyi Misira. Kə Yakuba oluku awut ən: «Ta ake tə nəndeyinə nnə nəcməmənənə fər disre-ε?» **2** Kə Yakuba oluku: «Ine a malə meyi Misira.

Nətor nəkə nəwaye su dəndo malə, ta padefinə dor.» **3**
Kə awənc a Isifu wəco ɳantor kəkəway malə Misira. **4**
Mba Yakuba ənasak fe Benyamin wəkə ənapaŋne kərə kə
Isifu mə pəcepse awənc aja darəj, bawo Yakuba ənaloku:
«Benyamin əfəkə ta tes təlec tələma təkəsətə kə.» **5** Kə
awut a Yakuba ɳanjə Misira kəkəway malə pəmə təkə
afum alarəm ɳanckə Misira dəkəway malə mə, bawo dor
dənayi atəf ɳa Kanaŋ fəp. **6** Təm tatəkə Isifu pəyənə
wəbəs wəka sədare sa Misira. Nkən əncwayər afum a
Misira fəp malə. Kə awənc a Isifu ɳander ɳatontnənə
Isifu fər yən kiriŋ, ɳacəp mobu dəntəf. **7** Kə Isifu ənəŋk
awənc aja. K'ənəpəl ɳa. Mba owurər fe ɳa kəcərenə.
K'olok-lokərə ɳa dim deyenki, k'eyif ɳa: «Deke nəyefə-ə?»
Kə awənc aja ɳaloku kə: «Atəf ɳa Kanaŋ ɳə səyəfə, kə
sənder kəway nnə yeri.» **8** Kə Isifu ənəpəl awənc aja.
Mba awənc aja ɳananəpəl fe kə. **9** Kə Isifu əncəm-cəmənə
mere məkə ənawərəp tetajan mə. K'oloku ɳa: «Atən mes
ɳə nəyənə! Mes ma atəf ɳaŋə mə nənder kətən, nəkə
nəloku mi aka atəf ɳonu.» **10** Kə ɳaloku Isifu: «Ala, mariki
mem, dəkəway yeri gbəcərəm sənder. **11** Dəwənəca də
səyə fəp fosu, wərkun wəkin okom su. Səsəkənə bəkəc!
Səclək'əm a dəkəten yeri gbəcərəm sənder.» **12** Kə Isifu
oloku ɳa: «Kəbupərə ti kə nəndə, metambər ma atəf ɳaŋə
mə nənder kətən nəkəloku mi ndoronu.» **13** Kə awənc
aja ɳaloku Isifu: «Wəco kə mərəŋ wə sənayi kas kosu
kəkom nde Kanaŋ. Mba wəkə efətə su dacə mə eyi məkə
dəker kə papa kosu, kə wəkin ənafi.» **14** Kə Isifu oloku ɳa:
«Təkə iloku nu mə, ti təyənə kance: Atən mes ɳə nəyənə!
15 Awa, yəbəc nyə y'indecəmbər nu: İndərmə nu tewe

ta Firawona, nəfəwur nnə ta wəfət konu wəlpəs wəkakə
nəsak dəker mə ender-ε. **16** Nəsom wənc konu wəkin
pəkəkərə wənc konu wəkakə nəsak dəker mə. Kə nəna aŋe
endesak nnə mə, dəbili andeber nu. Andeməmən moloku
monu, pacərə kə pəyəne kance kə nəloku-ε. Kə pəyəne fe
ti-ε, inderme nu tewe ta Firawona atən mes ŋə nəyəne!»
17 Kə Isifu əmbər ŋa dəbili mata maas. **18** Tataka ta maas,
kə Isifu oloku ŋa: «Nəyə ntə, təsəjə nu kəyi doru. Iŋnesə
Kanu! **19** Kə pəyəne a nəsəkənə bəkəc-ε, nəsak wənc konu
wəkin dəbili. Nəna alpəs aŋe nəkenə afum anu yeri kəres
bawo dor deyi. **20** Nəkeren'əm wəfət konu wəkə nəsak
dəndo mə ntə təŋsəjə paməmən moloku monu kə pəyəne
a kance kə-ε, ta nədefi.» **21** Ti tə ŋanayo, ŋaclokənə: «Ey.
Sən'ənayo ti wənc kosu. Bawo anəŋk ayek ŋən, tem ntə
oncloku su a paŋajnənə kə mə, ta ancəŋkələ kə-ε. Ti tə
ayek ŋən ŋeyi kəsute su tante.» **22** Kə Ruben əlek moloku,
k'oloku ŋa: «Inaloku fe nu ti ba, ta nəyə wan nwə pəle?»
Mba nənacəŋkəl f'em. Ndəkəl onj awer su mecir mən.»
23 Awənc a Isifu ŋanacərə fe a Isifu ejne kusu kəŋjan
bawo wəcepərənə moloku ənayi kə dacə kə awənc aja. **24**
Kə Isifu əmbələ awənc aja, k'əŋkə pəbok. Ntə elip mə,
k'oluksərənə kədelok-lokər ŋa. K'əlek Simeyəŋ awənc aja
dacə, k'əmbər kə dəbili fər ya awənc aja kirin. **25** Kə
Isifu osom a palasə ŋa yeri dələba, palukse nwə o nwə
pəsam pən nde aləba ŋən, pasarsər ŋa yeri yayəkə. Ti tə
anayəne ŋa. **26** Kə awənc ən ŋasarsər səfale səŋjan yeri.
Kə ŋasumpər dəpə kə ŋaŋkə. **27** Kə wənc ka Isifu wəkin
ende pəsikəli aləba ŋən nde dəkarwaŋse pəfanj kəwure
səfale sən yika yəsəm, kə wəkakə ənəŋk pəsam pən aləba

ŋon disre. **28** K'oloku awenc aja: «Aluks'em pəsam pem. Ipempe nnə aləba ŋem.» Kə mera yezi ŋa yamayama kəcəre a ŋaŋkə dəkəway palukse ŋa sə pəsam paŋan. Kə ŋayifne: «Cəke cə Kanu kəyə su tante-e?» **29** Kə ŋambəre ndena papa kəjan Yakuba nde atəf ŋa Kanaŋ. Kə ŋaləmər kas kəjan mes məkə mənasətə ŋa mə fəp. **30** Kə ŋaloku kas kəjan: «Fum wəkə ɔyəne mariki ma atəf ŋa Misira mə, olok-lokəre su dim deyeŋki, k'enderə su kəyəne atən mes ma Misira mməs səndeloku aka nnə mə. **31** Kə səloku kə a səsəkəne bəkəc, bafə atən mes ŋə səyəne. **32** Kə Səloku kə sə a wəco kə mərəŋ wə sənayi kas kosu kakom, mba wəfət kosu eyi dəkər nde Kanaŋ, kə wəkin ənafi su dacə. **33** Kə mariki ma Misira moloku su: «Nte tə nəndeyə a itam kəcəre a nəsəkəne bəkəc. Nəsak wənc konu wəkin nnə, nəkenə afum anu yeri kəresna bawo dor deyi. **34** Nəkə, nəkər'em wəfət konu. Təm tatəkə, indecəre a bafə atən mes ŋə nəyəne, kə nəsəkəne bəkəc. Indeluksə nu wənc konu, təm tatəkə nəcəmə sə kəcaməs konu darəŋ dətəf.»» **35** Nte ŋambəre ndarajan akə ŋayuk malə məkə ŋanakərə mə, kə fəp fanjan ŋanəŋkəs-nəŋkəs pəsam paŋan nde ləba yanjan disre. ŋa kə kas kəjan nte ŋanəŋkəs pəsam nde ləba yanjan disre mə, kə kənesə kənder ŋa. **36** Kə kas kəjan Yakuba oluku ŋa: «Awut em ŋə nəfəŋ kəbaŋsər im! Isifu eyi fe sə doru, Simeyəŋ eyi fe sə doru, kə nəfəŋ sə kələkər im Benyamin-e! In'ə maməkə fəp mendetərəs.» **37** Kə Ruben oluku papa kən: «Məde məyə padif awut em mərəŋ k'intəkər'am Benyamin. Məbər im kə dəwaca, indekər'am kə.» **38** Kə Yakuba oluku: «Wan kem əfətor kə nəna, bawo wəbek'ən Isifu efi. Sona s'eyi oŋ. Kə təlec təsətə kə dəpo-

ε, cəke cə nəndeyə-ε, təm tatəkə nəŋsəŋ'əm kətore cəfon
cem cəfer dabiya kə abəkəc ŋocuy nde afi ŋayi mə.» (**Sheol**
h7585)

43 Dor dəncbek kəbek dəm dətəf. **2** Nte ŋalip kədi malə
məkə ŋanakərə kəyəfe Misira mə, kə Yakuba oluku awut
ən: «Nəluksərə, nəkə nəwayə su yeri yepic.» **3** Kə Yuda
oluku kə: «Wəbe ka Misira ənabejne su: ‹Ta inəjk nu sə
cəro, kə nəntəker'əm wənc konu wəlpəs-ε.» **4** Kə məŋwosə
kəsak wəfət kosu səkə-ε, səntor Misira kəkəway'am yeri.
5 Kə məntəwosə kəsak kə səkə-ε, səfətam kətor Misira
kəkəway'am yeri, bawo wərkun wəkakə ənaloku: ‹Ta
inəjk nu sə cəro kə nəntəker'əm wəfət konu-ε.» **6** Kə
Yakuba oluku: «Ta ake tə nənayən'əm pəlec tante, kəcloku
wərkun wəkakə a nəyə wəfət-ε?» **7** Kə awut ən ŋaloku:
«Wərkun wəkakə ənayifət su pəlarəm tetosu kə tokomene
tosu, pəcyif su: ‹Papa konu əsərəyi doru? Nəyə wənc
wələma sə?» Kə səluksə kə moloku maməkə. Sənatam
kəcərə, a endeloku su: ‹Nəkə nəker'əm wəfət konu!-?» **8**
Kə Yuda oluku papa kəjən Yakuba: «Məsak wəfət səkə kə
ina. Səndeyəfe səkə, təsənjə su kədeyi doru ta səfi-ε, məna
papa, awut asu kə səna. **9** In'əsən əm temer, teta wəfət:
In'ə məndewer kə, kə intəker'əm kə-ε, ta ilukə kə ider
ibər əm kə dəwaca-ε, in'endesare təm tatəkə kiciya doru
o doru nnə məyi mə. **10** Patəbəlsənə moloku-ε, kə səntam
ntə kəkə kəmərəj səluksə. **11** Kə papa kəjən Yakuba
oluku ŋa: «Bawo teyi tante, nəkə nəyə ntə: Nəlek yopocə,
ca ya atəf ŋaŋə yələma nətəmpərənə wərkun wəkakə:
Dəni, məsə ma cəme məpic, cibili, yamaku, məŋgbən
ma yalake kə cəla. **12** Nəlek pəsam pəkə nənakekərə

tɔcɔkɔ-cɔkɔ mɔ kəmərəŋ. Nəlukse pəsam pɔkɔ anabərə nu dələba mɔ, tɔlɔma ŋanaciya kəciya dəm. **13** Nəlek wəfət konu nəkɔ ndena wərkun wəkawə. **14** Intola MARIKI nwə ɛntam mes ma doru fəp mɔ, pəsəŋe wərkun wəkakɔ pəkɔ pəyənə nu nənəfɔr pəsak wənc konu wəkɔ osumpər mɔ nəder, nəkerenə sə Beŋyamin! Kɔ ina kɔ pəyənə a awut em ŋandewur im dəwaca-ɛ, awa ŋawur im dəwaca!» **15** Kɔ awut a Yakuba ŋalék yopocə yayəkɔ kɔ pəsam pəkɔ ŋanakekərə tɔcɔkɔ-cɔkɔ mɔ kəmərəŋ, kɔ Beŋyamin. Kɔ ŋayefə, kɔ ŋantor Misira. Kɔ ŋajkɔ ŋamentərnə Isifu. **16** Nte Isifu ɛnəŋk Beŋyamin kɔ awənc aja mɔ, k'oloku wəcamse kɔn: «Məberse afum akaŋe dəker, mədif pəcəl, məcoŋ, bawo afum akaŋe ŋə səndenadi məkɔ yeri tofo tin daŋana.» **17** Kɔ fum wəkakɔ ɔyə tɔkɔ Isifu ɛnaloku kɔ mɔ, k'emberse afum aŋe dəker ndena Isifu. **18** Kɔ awənc a Isifu ŋanesə nte anaberse ŋa ndena Isifu mɔ, kɔ ŋaloku: «Teta pəsam pəkɔ anasak ləba yosu disre mɔ ti t'aŋkərə su nnɔ. Aŋkərə su nnɔ, ŋadewəkərnə su ŋacəmbər su dacar kɔ səfale sosu.» **19** Kɔ ŋalətərnə wəcamse ka Isifu, kɔ ŋaloku kɔ moloku mme dəkusuŋka: **20** «Nəŋjaŋnənə su, mariki mem! Sənader tɔcɔkɔ-cɔkɔ kədeway yeri. **21** Nte sənclukus mɔ, kɔ səŋkɔsikəli ləba yosu karwaŋse, kɔ sənəŋk nwə o nwə pəsam pən nde aləba ŋɔn. Mba səŋkerenə sə pi. **22** Səŋkerenə sə pəsam pələma kədeway yeri. Səncərə fe nwə enaber pəsam papəkɔ nde ləba yosu disre mɔ.» **23** Kɔ wərkun nwə oluku ŋa: «Ta nənesə bəkəc yɔfɔr nu! Kanu konu kɔ, Kanu ka papa konu kənasəŋ nu pəsam nde ləba yonu. Pəsam ponu pənader im.» Kɔ wəcamse ka Isifu owurenenə Simeyɔŋ nnɔ awənc aja ŋayi

mə. **24** Kə fum wəkawə əmberse ŋa nde kələ ka Isifu disrə. K'əsəŋ ŋa domun, kə ŋambikənə wəcək. K'əsəŋ sə səfale səjan yika. **25** Kə ŋalompəs kəpocə kəajan, ŋackar kəder ka Isifu daŋ, bawo ŋananenə Isifu pəcloku: «Sən'endedi yeri daŋ dəməkə kə ŋa.» **26** Ntə Isifu ender dəkər daŋ mə, kə ŋasəŋ Isifu yopocə yaŋan nyə ŋanatəmpərenə kə mə, kə ŋantontnənə kə dəntəf. **27** Kə Isifu eyifət ŋa teta dis daŋan, k'eyif ŋa: «Papa konu wətem wəkə nəŋle mə, əntamnə? Əsərəyi doru?» **28** Kə awənc aja ŋaloku: «Wəcar kam, papa kosu əntamnə, əsərəyi doru.» Kə ŋantontnənə Isifu. **29** Kə Isifu eyekti fər. Ntə ənəŋk Beŋyamin wəpanjnc kən kərə mə, k'eyif ŋa: «Wəkawə əyəne wəfət konu wəlpəs, wəkə nənalok'im tetən mə?» K'ənəcər: «Kanu kəmar əm wan kem!» **30** Kə Isifu oncopər moloku, bawo ənctəyətəyə pəbotu pa kənəŋk ka wənc, ənafəŋ kəbok. Kə Isifu əmberə dukulə dən, k'ombok di haŋ. **31** Kə Isifu əsak kəbok, k'ombufərnə kəro, k'owur. K'əsəp kətəbok sə fər ya awənc aja kiriŋ. K'oloku: «Nəwurenenə su yeri.» **32** K'ambəre Isifu yeri tacija, awənc aja tacija, kə aMisira ŋa ŋayi sə tacija. Bawo aMisira ŋancwose fe kəpaŋne dap da yeri kə aHebəre. **33** Kə awənc a Isifu ŋandə fər yən kiriŋ. Kəyəfe ka coco ca papa kəajan haŋ wəfət kəajan nwe o nwe kə dəkəndə dən. Kə ŋayefə kəlokənə kəciyanə nkə kəyi ŋa ntə Isifu osumpər ŋa mə. **34** Kə Isifu əmberenə ŋa yeri yən nyə nkən encdi mə. Mba pəberenə mpe ənasəŋ Beŋyamin mə pənala kəcamət, pətas pa akə. Kə ŋamun haŋ kə pəntəŋne ŋa kə nkən Isifu.

44 Kə Isifu oluku wəcamsə kən: «Məlasə afum akanjə malə dələba pəmə təkə ləba yaŋan yəntam kəlek malə mə.

Məber pəsam paŋan nde ləba yaŋan disrə. **2** Məber sə apət
ŋem ŋomunə ŋa gbeti ŋəkə, nde aləba ŋa wəfət wəkə kə
pəsam pəkə ɛŋkərə kədewayə malə mə.» Kə wəcamse ka
Isifu ɔyə təkə Isifu ənaloku kə mə. **3** Dec dendesək, k'asak
afum aŋe kəlukus nde ndaraŋan kə səfale səŋjan. **4** ɿawur
dare disrə ta ŋantabəle-ε, kə Isifu oluku wəcamse kən:
«Məyefə məcəmə afum aŋe darəŋ harj məbəp ŋa. Məyif ŋa:
«Ta ake tə nəsəŋə pətət kəway pəlec-ε? **5** Bafə apət ŋaŋe
ŋo mariki mem oŋmune, ŋəsəŋə kə kəcərc təkə tender mə
ba? Nənciya kəyə tante nəyə mə.»» **6** Kə wəcamse ka Isifu
embələr ŋa k'embəp ŋa. K'ɔŋgbəkərenə ŋa moloku məkə
Isifu ənasom kə mə. **7** Kə ŋaloku wəcamse ka Isifu: «Ta
ake tə mariki oŋlok-lokərə su tante-ε? Səna amarəs am
səfətam kəyə tatəkə. **8** Sənuŋkəne kəresna kə səŋkərə nu
pəsam pəkə sənanəŋk nde ləba yosu mə, kəyefə Kanaj. Ta
ake tə səndekiyenə pəsam kə pəyi fe ti kəma nde kələ
ka mariki mam-ε? **9** Nwə o nwe aŋnəŋkə ca yayəkə mə,
padif kə, kə səna fəp səyənə acar a mariki mem!» **10** Kə
wəcamse ka Isifu oluku ŋa: «Awa. Ine nu sim! Nwə o nwe
aŋnəŋkə paka mə, əŋyənə wəcar kem. Nəna alpəs aŋe
nəŋkə.» **11** Kə ŋambəlkər-bəlkər kətore-tore ləba yaŋan
dəntəf kə ŋasikəli-sikəli yi. **12** Kə wəcamse ka Isifu oncop
kəfen-feni kəyefə aləba ŋa wəbeki, k'eləpsər aləba ŋa
wəfət. Kə wəcamse ka Isifu ɔŋkə pənəŋk apət nŋe nde
aləba ŋa Beŋyamin. **13** Kə awənc a Isifu ɿawal-wali yamos
yaŋan, kə ŋandəndəsər sə səfale səŋjan ləba yaŋan. Kə
ŋaluksərnə sə dare disrə. **14** Yuda kə awənc aŋa ŋander
sə nda Isifu wəkə ənasərəyi kəfo kaŋkə ŋanasak kə mə.
Kə ŋantəmpenə dəntəf Isifu fər kirij. **15** Kə Isifu eyif ŋa:

«Cəke cə nəyə tante-ε? Nəncəre fe a intam kəcəre təkə
təŋgbəpnə mə, təkə tender mə?» **16** Kə Yuda oloku: «Cəke
c'indeloku mariki mem-ε? Cəke c'indeloku mətam kəlanj
su-ε? Kanu kəmbəp amarəs am ɳaciya. Səyənə oj acar a
mariki mosu, kəyəfə səna haj wəkə anəjk apət aləba ɳon
disrə mə.» **17** Kə Isifu oloku: «Ifədebəc ti tatəkə! Fum nwə
anəjkə apət mə, endeyənə wəcar kem. Kə nəna, nəpernə
nəkə ndena papa konu bəkəc yoforu disrə.» **18** Kə Yuda
ələtərnə Isifu k'oloku kə: «Iləktərn'am mariki, məwosə
wəmarəs kam pəlok-lokər əm ta abəkəc ɳep'am nnə eyi
mə! Bawo məyi pəmə Firawona. **19** Təcəkə-cəkə Mariki
ənayifət amarəs ən pəcloku: «Nəyə kas kə pəyənə fe ti-ε
wəfət ba?» **20** Kə səwosenə kə: «Səyə kas kətem, kə wəfət
wan nwə ojkom detem dən disrə mə. Wəpajnə kən kərə
ənafi. Kərə kən kəkom, sona s'eyi oj, kə kas əmbətər
kə.» **21** Kə məloku amarəs am: «Nəkə nəkərə wəfət konu
inəjk kə fər yem.» **22** Kə səloku mariki mem: «Wəfət
kosu əfətam kəyəfə papa kosu kəsək. K'eyəfə kə kəsək-ε,
papa kosu ejfi.» **23** Kə məloku amarəs am: «Kə nəntəkərə
wəfət konu-ε, ta inəjk nu sə de.» **24** Ntə səluksərnə ndena
papa kosu wəmarəs kam mə, kə səluksə kə moloku ma
məna mariki mem. **25** Kə papa kosu oloku: «Nəkə sə
nəwayə su yeri yepic.» **26** Kə səloku kə: «Səfətam kəkə.
Mba kə səŋsole wəfət kosu-ε, səŋkə, bawo wərkun wəkakə
əfəwose kənəjk su cəro ta səŋkənə kə wəfət kosu pənəjk-
ε.» **27** Kə papa kosu wəmarəs kam oloku su: «Nəncəre
a wəran kem awut mərəj ɳ'enakom'em. **28** Kə wəkin
ende pəsak im. Iləj ti a wəkakə, anawatəri-watəri kə,
bawo intanəjk fe kə haj məkə. **29** Kə nəmbənər im sə

ndekəl wəkawε-ε, tes tedekəsətə kε-ε, pəcuy disre pə
nəndesəŋ'em kətore cəfon cem cəfer dabiya nde afi ŋayi
mə.) **(Sheol h7585)** 30 Ndekəl oj k'ilukus nde wəmarəs kam,
papa kem eyi mə, ta iŋkenε kə wəfət kosu nwə abəkəc ŋən
ŋosumpər mə, 31 ejfi katina kə əntənəŋke su wəfət kosu-
ε. Təm tatəkə amarəs am ŋandesəŋə wəmarəs kam papa
kosu kətorene cəfon cən cəfer dabiya pəcuy disre. **(Sheol**
h7585) 32 Bawo ina wəmarəs kam isəŋ kə temer kəlukse
kə sə wan kən, icloku papa kosu: «K'intəluks'am wəfət
kosu-ε, in'endesare kiciya doru o doru nnə papa kem eyi
mə!» 33 Ndekəl ilətsen'am: Ina wəmarəs kam iyi nnə.
Iyənε wəcar ka məna mariki mem. Wəfət kosu pəlukus kə
awənc im aja nde papa kosu eyi mə. 34 Cəke c'intam
kəlukus, ta ilukse wəfət kosu nnə papa kosu eyi mə-ε? Ha!
Intola fe kənəŋk pəleç pəkə pendekəsətə papa kosu mə,
k'intəluksə kə wəfət kosu-ε!»

45 Isifu ənatam fe sə kəməŋk mencər nnə afum akə
ŋanayi kə kəsək mə dacə, k'oŋkule: «Nəwurene afum
fəp!» Ali wəkin ənayi fe sə Isifu kəsək ntə encmentərnə
awənc aja mə. 2 K'eyəfe kəbok, aMisira kə aka kələ ka
Firawona ŋane kə dim kəbok. 3 Kə Isifu oluku awənc aja:
«In'əfə Isifu! papa kem əsərəyi doru ba?» Mba awənc
aja ŋanatam fe kəlukse kə moloku ntə pənciyane ŋa
kənəŋk kə sə mə. 4 Kə Isifu oluku awənc aja: «Ilətsene
nu, nələtərn'em.» Kə ŋalətərnə kə. K'oloku ŋa so: «In'əfə
Isifu wənc konu nwə nənacaməs a kə aŋkərə kə Misira
mə. 5 Ndekəl oj, ta nəwakəsnə. Ta pətəle nu kəcaməs
kem pakə'rem nnə, bawo kəbum konu, nəyi doru kə Kanu
kənabelkə'rem kəkərə nnə, iyi nu kiriŋ. 6 Teren ta mərəŋ

ta dor tə tante dətəf. Pəncəmə meren kəcamət afəde pacbifti, afəde pactəl. **7** Kanu kəker'em iyi nu kiriŋ, ntə təŋsəŋe nu kəsətə ka nnə atəf ŋaŋe yuruya mə, imar nu ta nəfi, icbum nu pəyeŋki pampə ayi kəcepərənə mə. **8** Ndəkəl oŋ, bafə nən'eker'em nnə, mba Kanu kə. Kanu kəncəmbər im iyənə papa ka Firawona, mariki ma kələ kən disre, wəkiriŋ ka sədare sa Misira fəp. **9** Nərokne nəpə nde papa kem eyi mə. Nəkə nəloku kə: «Ntə tə wan kam Isifu ənaloku su: Kanu kəncəmbər im mariki ma atəf ŋa Misira fəp. Ta məwon kəder nnə iyi mə! **10** Nde atəf ŋa Koseŋ ŋə məŋkəyi, məfədebəl'em, kəyəfə məna papa kəbəp awut am, awut-sə am, yəcəl yam yəpəŋ kə yefət hanj ca nyə məyə mə fəp. **11** Nnə tanj indetam kəcsəŋ əm ca fəp bawo pəsərəcəmə meren kəcamət a dor declip. Ti disre dor dəfədesumpər yəkə məyə mə.» **12** «Fətə nəŋgbətnə ti fər yonu, kə wəfət kem Benyamin əŋgbətən'em fər yən yati a in'oŋlok-lokər nu. **13** Nəkə nəloku papa kem kə pəlel mpe isətə Misira mə fəp. Nələmər kə ntə nənəŋk de mə fəp. Nərokne nətoreṇə papa kem nnə iyi mə.» **14** Kə Isifu ənapsərnə sə wəfət kən Benyamin dəkilim, kə ŋayefə kəbok. **15** Kə Isifu oncupəs awənc aja fəp. Kə ŋandələpsər kəndə tofo tin kə ŋalok-loku. **16** Kə moloku maməkə mesam kələ ka Firawona fəp disre, a awənc a Isifu ŋanderna məkə. Kə toloku tatəkə təmbət Firawona kə amarəs ən. **17** Kə Firawona oluku Isifu: «Mələku awənc əm aja: «Nəyə ntə: Nəlek yəcəl yonu, nəkə atəf ŋa Kanaŋ. **18** Nəlek papa konu kə afum ən, nəder nnə iyi mə. Indeyənə nu ntə o ntə tentesə atəf ŋa Misira mə. Nənde nəcdi yeri yoboru ya Misira.» **19**

Iwos'am kəloku awenc əm aja: «Nəyə ntə: Nələk cibil atəf ἡja Misira, nəkə nələk awut kə aran anu kə papa konu nəder.» **20** Ta nəŋjaŋne mclər teta ca yonu yəkə nəndekəsak di mə, bawo mpə o mpə peyi atəf ἡja Misira pəyənə pətət mə, pendeyənə ponu.» **21** Kə awut a Yakuba ἡayə tatəkə. Kə Isifu əsəŋ awenc aja cibil pəmə təkə Firawona enasom kə ti mə. K'əsəŋ ἡja so yeri yəkə ἡjanakə kəcdi dəpə mə. **22** Kə Isifu ompoce awenc aja fəp yamos yesəkpərə k'əsəŋ Beŋyamin gbeti məncəmbəl masar maas kə yamos kəcamət yesəkpərə. **23** Ca nyə yə Isifu enasəŋ pakene kas kəjan: Sofale surkun wəco səsare ca yətət ya Misira, kə səfale səran wəco səsare malə, cəcom kə yeri ta ntə əŋkəsumpər dəpə kəder Misira mə. **24** Kə Isifu əsak awenc aja kə ἡalukus. K'oloku ἡja: «Ta nəkəcəp dəpə de!» **25** Kə awenc a Isifu ἡayəfə Misira kə ἡampə Kanaŋ ndena papa kəjan Yakuba. **26** Kə awenc a Isifu ἡaloku kas kəjan teta Isifu kiyi kən doru so. Kə ἡaloku kas kəjan a Isifu əyənə wəbe wəka atəf ἡja Misira fəp. Mba abəkəc ἡenapə fe Yakuba bawo enalan fe ἡja. **27** Kə ἡaləmər kə moloku məkə Isifu enasom ἡja mə fəp. Ntə Yakuba enanəŋk cibil cəkə Isifu enasak kədelək kə mə, ti tənasəŋe kə oŋ abəkəc kəpə. **28** Kə Yakuba oluku: «Ilaj ti oŋ! Wan kem Isifu əsərəyi doru! Indekənəŋk kə a icfi.»

46 Kə Yakuba əŋkə kə ca yəkə ənayə mə. Ntə embərə Bersaba mə, k'oloŋne di Kanu ka papa kən Siyaka. **2** Kə Kanu kəlok-lokər Yakuba kənəŋk ka pibi disre. Kə Kanu kəwe kə: «Yakuba! Yakuba!» K'owose: «In'ewə!» **3** Kə Kanu kəloku kə: «In'əfə ina Kanu, Kanu ka papa kam. Ta mənesə kətor ka Misira. Bawo difə iŋkəsəŋ'am

kəyənəs ka kas ka afum alarəm. **4** Sən'endesol kətor ka Misira. In'endesəŋ'am sə kəpə. Isifu yati endeməp'əm fər waca wən.» **5** Kə Yakuba əyefə Bersaba. Kə awut a Yakuba ənəjkekərə kas kənjan, aran arjan, kə awut arjan cibil ca dəntəf disre nce Firawona ənasəŋ pakə kərə əna mə. **6** Kə ənəlek sə yəcəl yanjan kə ca yəkə ənənasətə atəf əna Kanaŋ mə. Kə Yakuba ənəkə Misira kə afum ən fəp. **7** K'ərəkenənə atəf əna Misira yuruya yən fəp, awut ən arkun kə awut-sə ən arkun, awut ən aran kə awut-sə ən aran. **8** Mewe ma awut a Yakuba mə mme, aŋe ənənakə Misira mə. Yakuba kə awut ən: Coco ca Yakuba, Ruben. **9** Awut a Ruben: Henok, Palu, Hecərəŋ, kə Karmi. **10** Awut a Simeyəŋ: Yemuyəl, Yamin, Ohad, Yakin, kə Cohar, kə Sawul wan wərkun wəka wəKanaŋjara. **11** Awut a Lewy: Kerson, Kehat, kə Merari. **12** Awut a Yuda: Hər, Onan, Səlah, Perec, kə Serah, mba Hər kə Onan ənənafı nde atəf əna Kanaŋ. Awut a Perec ənənayənə Hecərəŋ kə Hamul. **13** Awut a Isakar: Tola, Puwa, Yəb, kə Simrəŋ. **14** Awut a Sebuləŋ: Sered, Eləŋ, kə Yahalel. **15** Awut aŋe ənə Leya ənakome Yakuba nde Padəŋ-Aram, mba wan kən wəran Dina eyi fə ti. Kələk awut ən aran hanjarkun, ənənakə afum wəco maas. **16** Awut a Kadu: Cifyən, Haki, Suni, Ecəbəŋ, Eri, Arodi, kə Areli. **17** Awut a Asər: Yima, Yisuwa, Yisuwi, kə Beriya, kə Sera wəkire kənjan. Wan ka Beriya: Heber kə Malkiyəl. **18** Awut a Silpa wəmarəs nwe Labəŋ ənasəŋ wan kən wəran Leya mə, ənə akakə aŋe ənakome Yakuba mə. Ənənayi afum wəco kə camət-tin. **19** Awut a Rasəl, wəran ka Yakuba: Isifu kə Benyamin. **20** Kə Isifu nkən oŋkom Misira awut mərəŋ: Manase kə Efrayim, aŋe Asnat

wan wəran ka Potifera wəlojnəs ka dare da Hon, εnakomε Isifu mə. **21** Awut a Benyamin: Bela, Bekər, Asubel, Kera, Naman, Ehi, Rəs, Mupim, Hupim, kə Ardu. **22** Yuruya yayə yo Rasel εnasətənə nkən Yakuba, ɣanayi afum wəco kə manjkələ. **23** Wan ka Dan: Husim. **24** Mewe ma awut a Naftali məmə: Yacel, Kumi, Yecer, kə Silem. **25** Awut a Bilha yo akakə, Bilha nwə Laban εnasən̄ wan kən wəran Rasel mə pəyə kə wəcar, k'onjkomε ɣa Yakuba. ɣanayi afum camət-mərəŋ. **26** Afum aŋe ɣanacepse Yakuba kəkə ka Misira mə, ɣanayi afum wəco camət tin kə camət tin aŋe ɣanayənə akom ən mə, aləm fe aran a awut ən arkun de. **27** Awut a Isifu aŋe εnakom Misira mə: ɣanayi awut mərəŋ. Afum a Yakuba aŋe ɣanacəpse kə darəŋ kəkə ka Misira mə, ɣanayi fəp faŋan afum wəco camət mərəŋ. **28** Kə Yakuba osom Yuda pəyi kə kirinj kəkə ka Koseŋ ndena Isifu. Kə Yuda εmbərə atəf ɣa Koseŋ. **29** Kə Isifu εlek abil yoŋ k'empə Koseŋ kəkəbəpənə kə papa kən Yakuba. Isifu ɣajkəwurərənə kə papa kən, k'εnapsərnə kə dəkilim k'eyefə kəbok. K'ombok haj. **30** Kə Yakuba oluku Isifu: «Intam oŋ kəfi bawo inəŋk əm kəro, k'incərə oŋ a məyi doru!» **31** Kə Isifu oluku awənc aja kə afum a papa kən: «Ilukus ikə ilukse Firawona kəbərə konu. Ikə iloku kə a: «Awənc im aja kə afum a papa kem aŋe ɣanayi atəf ɣa Kanaŋ mə, ɣander nnə iyı mə. **32** Afum akek a ɣkesiya, cir, kə cəna yoŋ ɣayənə, bawo akek a acəl yo. ɣajkərə yəcəl yaŋan fəp kə ca yaŋan.» **33** Kə təm tendebəp nte Firawona endewe nu pəcyif nu: «Ake'yənə yəbəc yonu-ε?» **34** Nəcloku kə: «Sən'acar am, akek yo səyənə, kəyefə dətemp dosu haj məkə, yəbəc yayəkə

yə səmbəpə akombəra asu.» Ti disre, nayı Koseŋ, bawo pəcyik-yik aMisira kəndə kə akək a ŋkesiya kə cir.»

47 Kə Isifu əŋkə pəluksə ti Firawona. K'oloku kə: «Awənc im aja kə papa kem ŋander kəyefə ka atəf ŋa Kanaŋ kə yəcəl yaŋan ŋkesiya, cir kə cəna kəbəp ka ca yaŋan fəp. ɻayi tante atəf ŋa Koseŋ.» **2** Kə Isifu əlek awənc aja kəcamət k'ementər ŋa Firawona. **3** Kə Firawona eyif awənc a Isifu: «Ake'yəne yebəc yonu-ε?» Kə awənc a Isifu ŋaloku Firawona: «Sən'acar am, akək a ŋkesiya, cir kə cəna ŋə səyəne pəmə papa kosu aja.» **4** Kə ŋaloku sə Firawona: «Sənder kədendə atəf ŋaŋe, bawo dəkəcəl deyi fe sə nde acar am ŋayefə mə, kə dor dəmbək kəbek dəm atəf ŋa Kanaŋ. Məwose oŋ acar am kəndə atəf ŋa Koseŋ.» **5** Kə Firawona oluku Isifu: «Papa kam kə awənc əm aja ŋander nnə məyi mə. **6** Atəf ŋa Misira ɻey'əm dəwaca, mədəs papa kam kə awənc əm aja nnə pəntesə ŋa Koseŋ mə, kə məncərə sə awənc əm aja dacə afum alompu-ε, məcəmbər ŋa ɻackeks'em yəcəl.» **7** Kə Isifu əŋkərə papa kən Yakuba kədementər kə Firawona. Kə Yakuba ontolane Firawona. **8** Kə Firawona eyif Yakuba: «Meren cəke mə məyi doru-ε?» **9** Kə Yakuba oluku kə: «Meren mme isətə kəcepə-cepə disre mə, məmbəp meren tasar tin kə wəco maas, kiyi kem doru kəncepər katəna katəna. Incepərenə meren meyeŋki kiyi kem doru. Intasətə fe meren mme akombəra em ŋanasətə mə, mba tecepərenə doru tin tayi tə səncepərenə doru.» **10** Kə Yakuba ontolane sə Firawona. K'eyefə, k'əsak kə. **11** Kə Isifu əndəs papa kən kə awənc aja atəf ŋa Misira. K'əsəŋ ŋa antəf Misira, nde atəf ŋa Ramses, pəmə təkə Firawona ənaloku kə ti mə. **12** Kə Isifu

εntam oj kəgbékərə papa kòn, awenc aŋa, kò aka kélə ka papa kòn fèp pèmə tékə ŋanalanené mò. **13** Yeri yεnayi fe sò atof ŋa Misira fèp, bawo dor dènasətə fənəntər. Atof ŋa Misira kò atof ŋa Kanaŋ dor dèncléŋkès oj kéléŋkès dám afum a tøf yayøkø. **14** Kò Isifu εwetəs gbeti fèp mbε bεnayi atof ŋa Misira kò atof ŋa Kanaŋ mò. Pəcsəkpərε gbeti babøkø malø, kò Isifu εmbərse gbeti babøkø nde kélə ka Firawona. **15** Ntε gbeti ba Misira kò Kanaŋ belip mò, kò aMisira fèp ŋander nnø Isifu eyi mò. Kò ŋaloku: «Məsəŋ su yeri! Cepə səndefi fòr yam kiriŋ bawo gbeti beyi fe sò?» **16** Kò Isifu oloku: «Nəsəŋ yøcøl yonu. Injsəŋ nu kəcom kəsəkpε ka yøcøl yonu, bawo gbeti beyi fe sò.» **17** Kò ŋaŋkere Isifu yøcøl yaŋjan. Kò Isifu əŋsəŋ ŋa yeri kəsəkpε ka yøcøl yaŋjan: Fələs, yøcøl yefet kò yøpøŋ, səfale. Kò Isifu əsøŋ ŋa yeri ya teren tatøkø kəsəkpε ka yøcøl yaŋjan fèp. **18** Ntε teren tatøkø tencepər mò, kò aka Misira ŋander sò nnø Isifu eyi mò teren tækøsøk. Kò ŋaloku kò: «Səfətam kəməŋkər mariki mem a gbeti bosu belip, kò yøcøl yosu yelip. Daka o daka dəncəmε fe su sø, mènε dis dosu kò ntøf yosu. **19** Səndefi oj fòr yam kiriŋ ba, kò ntøf yosu? Məway su kò ntøf yosu kəsəkpε ka yeri. Tem tatøkø səyøne acar a Firawona, səna kò ntøf yosu. Məsəŋ su defet səbəc ta sədefi, ntøf yosu yedefəntərε għalməs.» **20** Kò Isifu εwayε Firawona ntøf ya Misira fèp, aka Misira fèp ŋanacaməs ntøf yaŋjan, bawo dor dènabekər ŋa. Kò atof ŋoyøne oj ŋa Firawona. **21** Kò Firawona εlek afum aŋε ŋanayi dəcələncər ca Misira mò, k'εŋkere ŋa sədare səpøŋ. **22** Mba Isifu εnaway fe ntøf ya aloŋne, bawo Firawona εnamøne kəwøy ka ntøf yaŋjan. Aloŋne ŋayi kəkekəs ka

Firawona disre, ti tō alojnē ḥjanat̄camse ntōf yanjan. **23**
Kō Isifu oluku afum a Misira: «Iway nu mōkō kō ntōf yonu,
nəyōne mōkō aka Firawona. Defet dēnde: Nəntam kēbōf
dāntōf. **24** Kō nənde nəctel-ε, nəde nəcsəj farile poboc pin
pa yetel yonu Firawona. Nəna nəlek yoboc maŋkèle nyε,
yendeyōne nu yeri ya dēker kō awut, yəyōne nu sō defet
da teren tōcōnc mō.» **25** Kō ḥjaloku Firawona: «Məlukse su
kəyi doru! Səsətə kəŋjaŋnēne ka mariki mosu, səndeyōne
acar a Firawona.» **26** Kō Isifu encəmbər ti kō təyōne mōkō
təyə ta Misira: Poboc pa kəcamət fəp pa Firawona pō.
Mənε ntōf ya alojnē gbəcərəm yətəyōne ya Firawona. **27**
Kō Yakuba endə atōf ḥja Misira, atōf ḥja Kosəj. Kō pəyōne
di ndaraŋan k'əyōne kas ka afum alarəm. **28** Kō Yakuba
eyi doru meren wəco kō camət-mərəj atōf ḥja Misira.
Kəwon ka Yakuba doru fəp kənasotə meren tasar tin wəco
maŋkèle kō camət mərəj. **29** Mataka ma Yakuba kələtəs
kəlip, k'ewe wan kōn Isifu k'oloku kō: «Kō məfanj kəmar
im-ε, məboc kəca kam aləjk ḥjem tantōf, məlek'em layidi
pəsoku disre nde məndetəmpər'em mō: Ilətsen'am ta
məwup im Misira! **30** K'indefəntərə kō papa kem aŋa-ε,
məwuren'em Misira. Məkō məwup im nde kufu kəŋjan
kəyi mō.» Kō Isifu oluku kō: «Indeyə təkə məlok'im mō.»
31 Kō Yakuba oluku: «Mədərəm'em ti.» Kō Isifu endermə
kō ti. Kō Yakuba ontontnē nde kəfənc kōn dəromp.

48 Nte mes maməko mencepər mō, k'ajkō paloku Isifu a
Papa kōn entamnē fe. Kō Isifu eļeknē awut ən mərəj
Manase kō Efrayim. **2** K'asəŋε ti Yakuba kəcərε, k'aloku
kō: «Wan kam Isifu eyi kəder nnə məyi mō.» Kō Yakuba
olorjka fənəntər fən k'eyefε, k'endə kəfənc kōn kərɔŋ.

3 Kə Yakuba oluku Isifu: «MARIKI nwə əntam mes fəp
ma doru mə ənawurər im dare da Lus nde atəf ɳa Kanaŋ
k'əsəŋ im temer kədepoc'em pətət. **4** K'olok'im: «Indesəŋ
əm dokombəra, indesəŋ'am kəla, indesəŋ'am kəyəne
wətem ka afum alarəm. Indesəŋ atəf ɳaŋe yuruya yam kə
məncepər-ε, atəf ɳaŋe ɳendeyəne ɳaŋjan doru o doru.» **5**
«Ndəkəl oŋ, awut mərəŋ aŋe məŋkom atəf ɳa Misira a
k'indeder nnə məyi mə, ɳandeyəne akemi. Efrayim kə
Manase ɳayəne akemi, pəmə təkə iyo Ruben kə Simeyəŋ
mə. **6** Mba awut aŋe məndekom oŋ aŋe mərəŋ tadarəŋ
mə, akam ɳandeyi akakə, awənc aŋa ɳə ɳandesotər kə.
7 Kəder kem Padaŋ, kə Rasel efir im dəpə da Kanaŋ,
ta pəmbəle su kəbere Efrata-ε. Difə inawup kə katina
dəndo dəpə da Efrata, nde pəyəne Betləhem mə.» **8**
Kə Yakuba əməmən awut a Isifu k'eyif: «Are ɳə akaŋε-
ε?» **9** Kə Isifu oluku papa kən: «Awut em ɳə, aŋe Kanu
kəsəŋ im nnə mə.» Kə Yakuba oluku: «Ilətsən'am məyə
ɳa ɳacəŋne nnə itolane ɳa.» **10** Detem dənalələs Yakuba
fər. Ənctam fe sə kənəŋk. Kə Isifu əncəŋ awut ən nde
Yakuba eyi mə, kə Yakuba oncup ɳa, k'əmakərəne ɳa. **11**
Kə Yakuba oluku Isifu: «Inacəm-cəmənə fe sə kədenəŋk
əm. Mba Kanu kəsəŋ'em k'inəŋk əm haŋ awut am!» **12**
Kə Isifu eliŋ awut kas dələŋk, k'əncəp kəro dəntəf. **13**
Kə Isifu osumpər mərəŋ maŋan fəp waca, pəsumpərε
Efrayim kəca kətət mba pəyi kəca kəmeriya ka Yakuba,
k'osumpərε Manase kəca kəmeriya mba pəyi Yakuba kəca
kətət, k'əncəŋne ɳa sə nde wətem kəŋjan eyi mə. **14**
Kə Yakuba əntənc kəca kən kətət, k'endeŋ ki Efrayim
dəromp nwə ənafete mə, k'endeŋər Manase kəca kən

kəmeriya dəromp. Ənacərə belbel təkə ənciyə waca wən mə, ali ntə Manase ənayəne wan wəcəkə-cəkə mə. **15** Motolane mmə mə Yakuba ənatolane Isifu: «Kanu nkə kənəṛk papa kem aja Abraham kə Siyaka tecepərenə tanjan mə, Kanu nkə kəŋkeks'im kəyəfe ntə iyi doru həj məkə mə, **16** Məleke mmə mənciyac im pələc mə, məsəŋə awut aje! Pawe ŋa tewe tem kə mewe ma papa kem aja, Abraham kə Siyaka. Kanu kəsəŋə ŋa kəkom pəlarəm nde atəf ŋəŋəkə dacə.» **17** Ntə Isifu ənəṛk kas pəcdeŋər Efrayim kəca kən kətət mə, kə təntəbət kə. Kə Isifu osumpər kəca ka kas, k'əncəŋ ntende domp da Manase ta pədeŋər ki Efrayim. **18** Kə Isifu oluku papa kən: «Ta məyo tante, fətə Manase əbek. Nkən pəmar məderər kəca kam kətət.» **19** Kə papa kən əfati, k'oloku: «İncərə ti, wan kem. İncərə ti! Nkən sə endeyəne wətem ka afum alarəm, endebək. Mba wənc Təŋə endebək kə, yuruya yən yendelas təf fəp.» **20** Kə Yakuba ontolane ŋa dəsək dadəkə, k'oloku: «Mən'endesəŋə Yakuba pəctolane a pəckule a: «Kanu kəsəŋ'am kəyi pəmə Efrayim, pəmə Manase!»» Tatəkə tə Yakuba ənacəmbər Efrayim Manase kiriŋ. **21** Kə Yakuba oluku Isifu: «Kəfi k'inder! Mba Kanu kəndesolə nu. Kəndelukse nu atəf ŋa atem anu. **22** Imberen'am pəkə awənc əm aja ŋantədesətə mə, ip'əyəne mpe inabaŋərə aka Amər dakma dem kə ambəncəran ŋem mə.»

49 Kə Yakuba ewe awut ən, k'oloku: «Nəloŋkanə iloku nu təkə tendeder nu kiriŋ mə. **2** Nəloŋkanə, nəcəŋkəl im awut a Yakuba! Nəcəŋkəl Yisrayel papa konu! **3** Ruben, məna coco cem, məna nwə inakom təm ntə inayə fənəntər mə: Məncepər awənc əm aja tokom, kə fənəntər.

4 Məyeŋk pəmə domun nde dənyekse dəkəŋgbəkə mə, mba məfədesoyonə wəkirij, Bawo mənapesə dəkəfəntərə da papa kam, Mənayik-yikəs kəfənc kem kəpesə ka ki, kə wəran kem wəkin. **5** Simeyəŋ kə Lewy dəwənca də ŋayə: ɻa ɻantəŋne, ɻasek kəkəyo pəlec. **6** Ala, ifan fe kənəŋkəl təŋkəndəm tarjan! Ta məcəm-cəmne mem metəŋne nde ɻantəŋne kəbəpəne mə! Bawo metəle manjan disre, ɻandif fum. Kəwose kəajan disre, kə ɻancopu-copu mura bənta. **7** Intolane metəle manjan pəlec, bawo məmbək pələsər. Intolane pəlec deyenki bəkəc danjan, bawo dəfəyəne nənəfər. Indeyerəs ɻa atəf ɻa Yakuba, Indesamsər ɻa atəf ɻa Yisrayel. **8** Yuda, məna, awənc əm aja ɻandeyek-yeķəs əm. Məndesumpər aterəne am cərəbə. Kə awənc əm aja ɻandecəp am səbomp fər yam kiriŋ. **9** Yuda, kusunuŋku kəwut kə məyəne. Dəkəwatəri-watəri wəsəm wam məyəfe, wan kem! Nkən ojnūt wəcək, pəfəntərə pəmə kusunuŋku. Pəmə kusunuŋku kəran: An'əntam ki kəyekti ta kəfaŋ-ε? **10** Kəgbo ka dəbe kəfəde kəcbələ Yuda, kəgbo ka dəbe kəndeyi yuruya yən dəwaca, haj təm ntə wəka kəgbo kəŋkə yati endeder mə, wəkə afum fəp ɻandeyi dəntəf mə. **11** Nkən (Yuda) ende pəckot səfale sən dəŋgbəŋkələ ya wən, pəckot wan ka si nde kətək ka wən, Ende pəcyak yamos yən dəwən, kə burumus bən, dəməncənca ma yokom ya wən. **12** Member mendəŋjə kə fər kəyimbərə, Məsə ma wana mendefertər əm sek. **13** Kə məna Sabulon, kəba kəsək məndendə, nde cibil cəndeyo kətənta mə. Cələncər ca atəf ɻaŋjəkə cəndewəkəl haj Sidoŋ. **14** Isakar, məna səfale səpəŋ sə məyəne, nse səŋfəntərə gbərə mərəŋ dacə mə. **15** Pənəŋk a kəfo

kajkə eyi kəñesəm mə kəntesə, k'atəf ɲəmbət. Pətirmi kumunt padəndəsər kə pəsarə, Yəbəc ya dacar y'endeyi.

16 Dan, endeyənə afum ən wəbe. Pəmə kusurjka kələma cusurjka cəlpəs ca Yisrayel cəkə. **17** Dan, endeyi pəmə abok nnej ɲeyi dəpə mə, aŋkisin nnej ɲeyi dəpə kəsək mə. Abok nnej ɲeňaq bənta ya afələs, a təsənjə wəyeksenə ka ni kətəmpənə mə. **18** Iŋgbəkər əm amera MARIKI, a məndeyac im! **19** Kadu, kənay kəndepaŋnə kə pəyəfə pəcəmə ɲa darəŋ kəbələs. **20** Ndena Asər, yeri yobonju yendela di. Antəf ɲam ɲende ɲəcsəŋ yeri nyə pəmar yoyənə yeri y'abə mə. **21** Naftali, were w'əyənə nwə weyi kiyi ka wi, ta tes o tes toŋkotərnə wi mə. Ende pəckoməs awut atət. **22** Isifu, popoŋ pa kətək kəkom pəyənə, Popoŋ pa kətək kəkom nkə kəcəmə kəŋgbəkə kəsək mə, wara wa ki wetilsərnə damba. **23** ɻandəktər kə, kə ɻampən. Apeňe mbəncəran ɻanayənə ayefərenə am. **24** Mba ambəncəran ɲən ɲende ɳetəŋnenə kə nkən sərka. Anacanjəs waca wən kəntam ka Kanu kə fənəntər fa Yakuba dəntəf. ɻyənə wəkəkəs kə togbu pa aka Yisrayel. **25** Tewe ta Kanu ka papa kam, nkə kəyənə wəmar kam mə, tewe ta Kanu nkə kəntam mes fəp ma doru mə, nkə kəndepoc'am mə: Kəpoce pətət nkə kəndeyefə darenc mə, kəpoce pətət nkə kənyefə dəntəf mə, kəpoce pətət ka awut alarəm kə yəcəl yəlarəm. **26** Kətolanə nkə papa kam ontolan'am mə, kəncepər kətolanə pətət ka aŋə ɳaŋkom im mə, haŋ dəkələpsər da mərə ma doru o doru. Kətolanə pətət kajkə kəyi Isifu dəromp, dəndo domp dacə da Isifu nwə əyənə wəbe ka awənc aja mə! **27** Benyamin, kalma k'əyənə nkə kəŋwatəri-watəri mə. Bətbət kəwatəri-watəri wəsəm wa

ki, dəfəy, pəyerəs yəsətə ya ki.» **28** Awut akanje ŋayənə cusuŋka wəco kə mərəŋ ca Yisrayel. Moloku mame mə kas kəjan ɛnaloku ŋa, ntə onctolane ŋa mə. Yakuba ɛnatolane ŋa nwə o nwə kə kətolane kən tacıja. **29** Ntə Yakuba elip kətolane awut ən mə, k'osom ŋa: «Intas kəbəp atem em aŋe ŋafi mə. Nəwup im kə papa kem aŋa, nde kufu kəŋkə kəyi nde dale da Hefəronj wəHewy mə, **30** nde kufu nkə kəyi dale da Makpela, Mamre kəsək, nde atəf ŋa Kanaŋ. Dale dadəkə də Abraham ɛnaway nno Hefəronj eyi mə, pəyənə di dəkəwupenə da afum ən. **31** Difə anawup Abraham kə wəran kən Sara, difə anawup Siyaka kə wəran kən Rebeka, difə inawup sə Leya wəran kem. **32** Dale kə kufu nkə kəyi di mə, Abraham ɛnaway di aHewy dəwaca.» **33** Ntə Yakuba elip kəsom awut ən mə, k'efəntərə dəkəfənc. K'engbir kifir k'ənəŋkələnə atem ən aŋe ŋanafi mə.

50 Kə Isifu ɛntəmpenə papa kən kəroŋ, k'ombok kə kəroŋ, k'oncup kə. **2** Kə Isifu osom acar ən akə ŋanayənə aten cəl mə, a ŋasop kas acəl niŋe ŋəsəŋe ta wəfi ente katəna mə. Kə aten cəl ŋasop Yakuba acəl ŋaŋəkə. **3** Kə təŋkə mata wəco maŋkələ. Təm tatəkə mataka maməkə m'ancsop afi acəl ŋa kətəte ŋaŋəkə, kə aMisira ŋambok kə mata wəco camət mərəŋ. **4** Ntə mataka ma kəbal kən mencepər mə, kə Isifu oluku afum akə ŋanayi nde saŋka sa Firawona mə, k'oloku ŋa: «K'intam kəsətər nu layidi-ε, nəloku ntə Firawona ilətsenə nu: **5** Papa kem ɛnasəŋ'em kədərəm, pəcloku: <Kəfi k'inder! Məkə məwup im nde kufu kəŋkə iŋkay nde atəf ŋa Kanaŋ mə.» Difə ifaŋ kəpə ikəwup papa kem. K'ilip-ε, inder.» **6** Kə Firawona oluku

kɔ: «Mərɛ məkɔ məwup papa kam pəmɔ tɔkɔ ɔsɔŋ'am kədərəm mɔ.» **7** Kɔ Isifu ɛmpɛ kəkəwup papa kɔn. Kɔ ɳampɛ kɔ abeki aka saŋka sa Firawona fəp kəbəp abeki a atɔf ɳa Misira. **8** Kɔ afum a Isifu fəp, kələk awɛnc aja kəbəp ka afum a papa kɔn, mɛnɛ awut afet, yɔcɔl yanjan yɔpɔŋ kɔ yefet ɳ'anasañ atɔf ɳa Koseŋ. **9** Isifu kɔ cibil ca dəntɔf k'ayeksene fəles ɳampɛ kɔ nkɔn, kɔ tɔsɔŋe aka a Kanaŋ kəla. **10** ɻandebəp pəferere pa Atad, nŋɛ ɳeyi Yurden takəroŋ mɔ, kɔ ɳawup Yakuba dəndo kəyek-yekeñ disre. Kɔ Isifu ombok kas mata camət-mərəŋ. **11** Kɔ ande a atɔf ɳanɔko, aka Kanaŋ, ɳayi kəbal ka Yakuba dəndo pəferere pa Atad. Kɔ ɳaloku: «Defi dəpɔŋ də dande a Misira dacɔ!» Ti t'asɔŋe tofo tatɔkɔ tewe ta «Abel Misira» nde Yurden takəroŋ. **12** Kɔ awut a Yakuba ɳayo tɔkɔ papa kəjan ɛnaloku ɳa mɔ. **13** Kɔ awut ɔn ɳankekəre kɔ atɔf ɳa Kanaŋ. Kɔ ɳawup kɔ nde kufu ka dale da Makpela, dale nde Abraham ɛnaway Hefəron wəHiti dəwaca mɔ, pəyɔ di dəkəwupene da afum ɔn, nde Mamre kəsək. **14** Ntɛ Isifu elip kəwup papa kɔn mɔ, k'oluksérne Misira kɔ awɛnc aja kɔ akɔ ɳanacəmbər kɔ, kəkəwup papa kɔn mɔ. **15** Ntɛ awɛnc a Isifu ɳanəŋ a papa kəjan efi mɔ, kɔ ɳaloku: «Kɔ Isifu ɛŋkafəle pəyɔne wəterenə kosu, kəluksə ka ayek ɳa pəlec mpe sənayo kɔ mɔ!» **16** Kɔ ɳasom a paloku Isifu: «Papa kam ɛnasom ntɛ a pəcfi: **17** <Ntɛ tɔ nəŋkəloku Isifu: O! Ilətsen'am məŋajnəne awɛnc əm aja pəlec kɔ kiciya kəjan, bawo ɳanayo əm pəlec! Ilətsen'am məŋajnəne oy kiciya ka acar a Kanu ka papa kam!»» Kɔ Isifu ombok ntɛ analoku kɔ moloku mamɔkɔ mɔ. **18** Kɔ awɛnc aja ɳander ɳa sərka ɳatempene Isifu dəntɔf kɔ

ŋaloku: «Sən'ɔfɔ akanjɛ acar am.» **19** Kɔ Isifu oluku ɲa:
«Ta nənesɛ. Cepɔ Kanu k'iyəne? **20** Nənasek'em kəyɔ ka
pəlɛc. Mba Kanu kənakafəli ti pətət, kəlompse ka ntɛ teyi
məkɔ mɔ, kɔ kəyac ka defi da afum alarəm. **21** Ndəkəl
oŋ, ta nənesɛ! Indetame nu məfanj monu fəp kɔ ma awut
anu.» Kɔ Isifu ontore-tore ɲa bəkəc, k'olok-lokərɛ ɲa dim
d'antɔf. **22** Kɔ Isifu ɛndɛ Misira nkɔn kɔ afum ɔn. K'eyi
doru meren tasar tin kɔ wəco. **23** Kɔ Isifu ɛnəŋk awut a
ɛfrayim hanj dətemp maas. Kɔ Makir, wan ka Manase,
oŋkom awut ɔn ləŋk ya Isifu kəroŋ. **24** Kɔ Isifu oluku
awenc aŋa: «Kəfi k'inder. Mba Kanu kəndemar nu ilan ti.
Kanu kəndepene nu nde atɔf ŋəkɔ kənalékɛ Abraham,
Siyaka kɔ Yakuba layidi kəsəŋ ɲa mɔ.» **25** Kɔ Isifu əsəŋɛ
awut a Yakuba kədərəm, pəcloku: «Kanu kəndemar nu
ilan ti. Nəde nəpene bənt yem, nəbələnɛ yi nnɔ.» **26**
Kɔ Isifu efi pəsətɔ meren tasar tin kɔ wəco. K'asop kɔ
acəl nŋɛ ŋəŋsəŋɛ wəfi kətəte katəna mɔ. Kɔ ŋambər kɔ
kaŋkəra ka tasar pəpat dəndo atɔf ɲa Misira.

Kəwur

1 Mewe ma awut a Yakuba mə mme, aŋe ŋanader Misira kə nkən Yakuba mə. Fəp fanjan ŋanakerenə aka wələ waŋan disre fəp: **2** Ruben, Simeyəŋ, Lewy, kə Yuda, **3** Isakar, Sabulon, kə Beŋyamin, **4** Dan, Naftali, Kadu kə Aser. **5** Yuruya ya Yakuba fəp ŋanayi afum wəco camət-mərəŋ. Tənatəŋne Isifu nkən pəyi təm tatəkə Misira. **6** Kə Isifu ende pəfi kə awənc aŋa, kə danapa dadəkə fəp. **7** Kə aka Yisrayel ŋande ŋasətə dokombəra, kə ŋala, kə kənay kəŋjan kəsətə səkət kəcepərər. K'atəf ŋa Misira ŋelare ŋa. **8** Nte təm tələma tencepər mə, kə fum wələma nwə ənatəcəre Isifu mə, ende pəyəne wəbə Misira. **9** Kə wəbə nwə Ende pəloku afum ən: «Nənəŋk, afum aka Yisrayel ŋala, kə ŋayə səkət ŋatas su. **10** Mənə patən kəcəre kəkət, nte andeyamsər ŋa dokombəra daŋan mə. Kə pəyəne fe ti-ε, kə kəwan kəyefε-ε, ŋantam kəmar aterenə asu kəsutənə, kə telip-ε, ŋamulpər su ŋawur atəf ŋaŋε. **11** Awa, kə aka Misira ŋancəmbər akirinj aŋe ŋanakəsəŋəs aka Yisrayel yebəc ya dacar mə. Ti disre, kə aka Yisrayel ŋancəmbər sədare sa Pitəm kə Ramses, pəyəne di dəkəməŋk da firawona. **12** Mba pəkət pa firawona penakət fe few, bawo tatəkə anctərəs aka Yisrayel mə, ti tə ŋanckom, ŋacla, ŋacwəkələs dəkənde daŋan, kə təsəŋε pater aka Yisrayel pəpəŋ. **13** Kə aka Misira ŋancəmbər aka Yisrayel yebəc ya dacar yeyenki. **14** K'aka Misira ŋandoktəsə aka Yisrayel doru yebəc yeyenki: Yebəc ya dos, ya birik, ya dale fəp. Yebəc ya dacar yayəkə yo ŋanacəmbər aka Yisrayel. **15** Kə wəbə wəka Misira Ende pəloku aran abəŋ awut aHebəre, pacwe wəkin «Sifra,»

kə wəka mərəŋ «Puwa.» **16** Kə wəbə wəka Misira oluku
ŋa: «Kə nənde kəcbanj aran aHebəre awut-ε, nəcməmən
ŋa kirinj. Nwə əŋyəne wərkun mə, nədif kə, nwə əŋyəne
wəran mə, nəsak wəkakə pəyi doru.» **17** Mba kə aran
abaŋ awut aŋe ŋanese Kanu, ŋayə fe nte wəbə ka Misira
ənaloku ŋa mə, kə ŋance awut arkun kə ŋayi doru. **18**
Kə wəbə wəka Misira ewe aran aban awut aŋe, k'eyif ŋa:
«Ta ake tə nəyəne tante-ε? Ta ake tə nəncene awut ajan
arkun ŋacyine doru-ε?» **19** Kə aban awut aŋe ŋaloku
firawona: «Nte təsəŋe ti mə, aran aHebəre ŋayi fe pəmə
aran aka Misira. Aran aHebəre ŋayeŋk mənc dəŋkom,
ŋaŋlip kəkom a səna aban awut səcbəp di.» **20** Kə Kanu
kəyəne aban awut aŋe pətət, k'aka Yisrayel ŋala, kə ŋasətə
sə səkət kə ŋancepərər. **21** Aban awut aŋe ŋananese Kanu,
itə Kanu kənasəŋe ŋa dokombəra. **22** Kə firawona ende
pəsom afum ən fəp: «Nəsumpər awut arkun aHebəre fəp,
aŋe ande packom mə, nəcgbal ŋa nde kəŋgbəkə ka Nil,
mba nəcsak gbəcərəm awut aran ŋayi doru.»

2 Kə wərkun wələma wəka kusujka ka Lewy ənənce
wəran wələma nwə ŋanapanjne kusujka kin kə nkən
mə. **2** Kə wəran nwə əmbəkəs, k'orjkom wan wərkun.
Kə wəran nwə ənəŋk dətət da wan, k'əŋgbəpnəne wan
kən yof maas. **3** Nte ənəŋk a əfəsətam kəgbəpnəne wan
mə, kə wəran nwə elek kəfala nkə andune cəŋkolma mə,
k'osop ki paka mpə powurenə kərtal kə bən ya cəme
mə, nte təŋsəŋe ki kəfəy mə. K'əmbər wan kəfala nkə
disrə, k'orjko pəcəmbər ki dəcəŋkolma nde aparpara ŋa
kəŋgbəkə ka Nil. **4** Kə wəkire ka wan nwə aŋgbal mə,
əncəme pəwak kəbələnə karjkəra nkə, nte təŋsəŋe pəctam

kæcære tøkø tendededer wan mɔ. **5** Kø wan wəran wəka firawona ende pætor nde kæŋgbækø kækøbikε-bikε, amarəs ɔn aran nyayi kækøtæs agbεp nyi kæŋgbækø ka Nil. Kø wan ka firawona wəran nwε ɛnəŋk kəfala cæŋkølma dacø, k'osom wəmarəs kɔn wəran kækølek ki. **6** Wan ka firawona wəran endegbipi kəfala nkε, k'ɛnəŋk wan: Wan wərkun ɛnayi, pæcbok. Kø tøyøne kø nɔnɔfør, k'oloku: «Wan wəHebəre wəløma ɔfø wəkawε!» **7** Kø wəkire ka wan nwε oluku wan ka firawona wəran: «Məfaŋ a ikø iwen'am wəkombəra wəHebəre wəløma, pədemsər'am wan wəkawε?» **8** Kø wan ka firawona wəran olukse wəyecəra ntε: «Məkø!» Kø wəyecəra nwε ɔŋkø pəwe iya wəka wan wəkakø anafir mɔ. **9** Kø wan ka firawona wəran oluku wəran nwε: «Məkenenε wan wəkawε məkø məcmesər'em kø belbel. Indesøŋ əm kəway.» Kø wəran nwε ɛlek wan, k'ɛməsər kø. **10** Ntε awure wan məsε mɔ, kø wəran nwε ɛlek kø, k'ɛŋkenε wan ka firawona wəran, pəyøne kø wan. K'ɔsøŋ kø tewe ta Musa bawo ti tø tatøkø «dəromun incafi kø.» **11** Ntε Musa ɛmbæk k'ɔyøne wətemp mɔ, dəsøk dəløma k'ende pækø kækøməmən awenc aŋa, k'ɔŋkø pənəŋk yεbæc yaŋan yeyenki nyε anacəmbər nyi mɔ. Ntε ɔncɔŋne kirij mɔ, k'ɔŋkø pənəŋk wəka Misira pəcsut wənc wəHebəre wəkin. **12** Kø Musa ɔməmən-məmən, ntε ɔntənəŋk fum mɔ, k'osut wəka Misira nwε k'endif, k'ɛlek kø k'ɛmət desənc. **13** Dəckøsøk kø Musa owur sɔ, k'ɔŋkø pənəŋk aHebəre mərəŋ nyacsutεnε. K'eyif wəkø ɛnadəkət mɔ: «Ta ake tø məŋsute wəkos əm-ε?» **14** Kø fum nwε oluku kø: «An'ɛcəmbər əm dεbe kø wəboc kitu su kəronj-ε? Kədif im kø mənder pəmø tøkø məndifsa wəka Misira mɔ ba?»

Kə Musa enesε, k'olokunε dəbəkəc: «Tələma ancərε tes tante iyəsa mə.» **15** Kə firawona ene təkə tənacepər mə, k'entən on kədif Musa. Mba kə Musa εyekse k'əmbəlc firawona, k'əŋkə atəf ɳa Madiyan. Ntə εmbərə Madiyan mə k'əŋkə pəndə kələmp kəsək. **16** Awa, wəlojnenə ka aka Madiyan εnayə awut aran camət-mərəj. Kə awut aran aŋə ɳander kədekət domun, kə ɳalasəs dəkəmun da yəcəl ya kas kəjan. **17** Kə akek aləma ɳander ɳabeləs ɳa. Kə Musa εyefə k'əŋkə pəbanj ɳa, k'əsəŋ yəcəl yanjan domun kə yomun. **18** Ntə ɳalukus nda kas kəjan Rehuwel mə, kə kas kəjan eyif ɳa: «Ta ake tə nənuŋkenenə məkə kəbərə-ε?» **19** K'ayecəra aŋə ɳaloku kas kəjan: «Wəka Misira wələma εyac su nnə akek ɳayi mə. Əŋketəna su domun yati, k'əsəŋ yəcəl yosu.» **20** Kə Rehuwel eyif ayecəra: «Deke eyi-ε? Ta ake tə nəsakə fum wəkakə-ε? Nəwe kə pəder pədi yeri.» **21** Kə Musa ende pəwose kəyi ka ndena Rehuwel, nwə εnasəŋ wan kən wəran Sefora kənənce mə. **22** Kə wəran kakə ende pəkom wan, k'awe kə Kərsəm, «Wəcikəra,» bawo k'oloku ti tə tatəkə: «Wəcikəra iyəne kərəsna atəf ɳocuru.» **23** Ntə pəwon mə, kə wəbə wəka Misira ende pəfi, aka Yisrayel ɳacgbis, ɳackulə-kuləne teta dacar deyeŋki dəkə ɳanayi mə. Kə kəmar nkə ɳancbok mə, kəmpə haŋ nde nkən Kanu eyi mə. **24** Kə Kanu kəne kigbis kəjan. Kə Kanu kəncəm-cəməne danapa nde ɳanacaŋəs kə Abraham, Siyaka kə Yakuba mə. **25** Kə Kanu kəməmən aka Yisrayel, kə kəlek te tanjan waca disre.

3 Kə Musa ende pəyioňe wəkək yəcəl ya Yetero, papa ka wəran kən, nwə εnayəne wəlojne wəka Madiyan mə.

Dəsək dələma, k'ende pəkekərə yəcəl k'encepər dətəgbərə, k'embəp Horeb tərə ta Kanu. **2** Kə məlekə ma MARIKI mowurər kə dənənc dəmar disrə, nde dərəntəm. Kə Musa əməmən, k'enəjk arəntəm fəp əyecmar, mba əyencteyə fe. **3** Kə Musa əncəm-cəmne: «Iluksərnə ma, iməmən tes ntə intatənəjk mə, ta ake tə arəntəm əyəntətəyəne-ə?» **4** Kə MARIKI ənəjk a kəluksərnə kə Musa endə kəkəgbəkərə tes ntə. Kə Kanu kəwe kə dəndo dərəntəm, k'oloku kə: «Musal! Musal!» K'owosene kə: «In'əwə!» **5** Kə Kanu kəloku kə: «Ta məcəjne nnə, məwure cəftə dəwəcək, bawo kəfo kañkə məncəmə mə, antəf əyosoku əyə.» **6** Kə kəndənərə: «In'əyəne Kanu ka papa kam, Kanu ka Abraham, Kanu ka Siyaka, Kanu ka Yakuba.» Kə Musa əyəkumpnə kəro, bawo ənanəse kəməmən Kanu. **7** Kə MARIKI oluku: «Inəjk belbel ntə antərəs afum em aŋə əyai Misira mə. Ine ntə əyai kəbokər kətərəs ka abə aŋə əyancəmbər əyə dacar fər kirinj mə, incərə pucuy paŋjan. **8** It'intorenə kədebaŋər əyə aka Misira, ipənə əyə sə atəf əyəŋə, ikekərə əyə atəf əyobotu, atəf əyəwokəlu disrə, nde atəf əyobotu dale k'awop, atəf əyə aka Kanaŋ, aHit, aka Amər, aPerisi, aHiwy kə aYebus əyandə mə. **9** Kəbok ka aka Yisrayel kənder oŋ həŋ nnə iyi mə, k'inəjk kətərəs kəlarəm nke aka Misira əyai kətərəs afum em mə. **10** Ndekkəl oŋ məkə, isom əm ndena firawona. Məwurenə afum em aka Yisrayel Misira.» **11** Kə Musa eyif Kanu: «An'iyəne-ə, ntə indekə nda firawona, ikəwurenə aka Yisrayel Misira mə?» **12** Kə Kanu kəloku kə: «In'osol'am! Təgbəkərə ntə tendesəŋ'am kəcərə a in'osom əm: Ntə məndewurenə aka Yisrayel Misira mə, fəp fonu nəde

nəcsalən'em nnə tərə ntə.» **13** Kə Musa oloku kə: «K'injka
nnə aka Yisrayel ɳayi mə, ikə icloku ɳa: Kanu ka atem
anu kəsom im nnə nəyi mə. Mba kə ɳarŋkoyif im ntə arjwe
ki mə, cəke c'inqələku ɳa-ε?» **14** Kə Kanu kələku Musa:
«Nwə iyəne mə, iyəne!» Kə kəndənejər: «Ntə tə məŋkələku
aka Yisrayel: Nwə arjwe «Iyəne» osom im nnə nəyi mə.» **15**
Kə Kanu kələku sə Musa: «Ntə tə məŋkələku aka Yisrayel:
«MARIKI, Kanu ka atem anu, Kanu ka Abraham, ka Siyaka,
ka Yakuba kəsom im nnə nəyi mə.» Tewe tem tə tatəkə
ta təm o təm, kə təcəm-cəmne tem tante tə dətemp kə
dətemp. **16** Məkə məloŋka abeki aka Yisrayel, mələku
ɳa: «MARIKI, Kanu ka atem anu Abraham, Siyaka, kə
Yakuba owurər im.» Kə kələku: «Incem-cəmne kəwurc
nu pəcuca pəkə ancəmbər nu Misira mə. **17** K'iləku a
kəwurene nu k'inder kətərəs disre nkə nəyi Misira mə,
ikekərə nu atəf ɳa aKanaj, aHit, aka Amər, aPerisi, aHiwy
kə aYebus, atəf nŋe ɳobon dale k'awop mə.» **18** «Aka
Yisrayel ɳarŋkəcəŋkəl dim dam, nəsol on nəkə, məna kə
abeki aka Yisrayel, ndena wəbə wəka Misira, nələku kə:
«MARIKI, Kanu ka aHebəre kəmbəp su. Ndəkəl məwose su
kəkət marənt ma mata maas nde dətegbərə, ntə təŋsəŋe
səkə səloŋne MARIKI Kanu kosu mə.» **19** Ina incərə a wəbə
ka Misira əfədekkəwose nu kəkə, ta pəyəne fənəntər fəsəŋe
kə ti-ε. **20** Kətənci k'inder kəca isut Misira, mes məwəyey-
wəy məpəŋ fəp m'indesutə Misira. Kə mes maməkə
məncepər-ε, ɳadesak nu nəkə. **21** Indesəŋe aka Yisrayel
ɳasətə kəmar ka kəbətər ka aka Misira. Kə nənde nəckə-ε,
nəfədekkə waca wəsəkər. **22** Aran aka Yisrayel fəp ɳade
ɳawer aran a Misira arjə ɳayi ndaraŋjan, kə pəyəne fe ti-ε,

aran akɔ ɲandɛ mɔ, ca ca gbeti, ya kɛma kɔ yamos, nyɛ nəndesarsər awut anu arkun kɔ aran mɔ. Ntɛ tɔ nəbarjər aka Misira ca cəŋjan.»

4 Mba kɔ Musa olukse MARIKI moloku: «Nyafodekəlaŋ im, nyafodekɔcəŋkəl dim dem. Ntɛ nyandekəloku mɔ: «MARIKI owurər f'am.»» **2** Kɔ MARIKI eyif kɔ: «Ake məntəmpər-ɛ?» Kɔ Musa oluku: «Kəgbo.» **3** Kɔ MARIKI oluku: «Mələm ki ma dəntəf.» Kɔ Musa ɛləm kəgbo kɔn dəntəf, kɔ kəgbo kəntəŋkəle abok. Kɔ Musa eyeksər ɲi. **4** Kɔ MARIKI oluku Musa: «Mətənc kəca məsumpər ɲi nde dəkaleŋja.» Kɔ Musa ɛntənc kəca k'osumpər ɲi, kɔ nyəntəŋkəle sɔ kəgbo kəca kɔn disre. **5** Kɔ MARIKI oluku Musa: «Tante t'endekəsəŋje aka Yisrayel kəlaŋ oj a MARIKI Kanu ka atem ajan, Kanu ka Abraham, Siyaka, kɔ Yakuba kəwurər əm.» **6** Kɔ MARIKI oluku sɔ Musa: «Məber kəca duma tantəf dəbəkəc,» kɔ Musa ɛmber kəca kɔn duma tantəf k'endeŋne dəbəkəc. Ntɛ eliŋne ki mɔ, «Eh!», kɔ sen səsumpər kɔ kəca kɔ kəferɛ, pəmɔ ntɛ kibi kəntufər paka mɔ. **7** Kɔ Kanu kəloku kɔ sɔ: «Məgbəkərə sɔ kədeŋne kəca dəbəkəc.» Kɔ Musa endeŋne sɔ kəca kɔn duma tantəf dəbəkəc, «Eh!», kɔ akata ɲa kəca kɔn ɲoluksərnɛ sɔ kəyi pəmɔ ɲɔcəkə-cəkə. **8** Kɔ MARIKI oluku Musa: «Kɔ pəyəne a ɲalaŋ f'am, ɲancəŋkəl fe dim da tegbekərə tewey-wey tɔcəkə-cəkə-ɛ, ɲandelanj əm teta tegbekərə tewey-wey tɔcənc tante. **9** Kɔ pəyəne a ɲasumpər fe sɔ moloku mam ta megbekərə mewey-wey mame mərəj-ɛ, ta ɲancəŋkəl dim dam-ɛ, məkət domun da Nil, məloŋ di antəf ɲowosu kəronj, domun da kəŋgbəkə ka Nil dadəkə məŋloŋ mɔ, dəŋyəne mecir antəf ɲowosu kəronj.» **10** Kɔ Musa oluku MARIKI: «Məŋjaŋne Mariki, mba

fum nwé ɔntɔfəfərənɛ temer mɔ iyɔnɛ. Bafɔ nendisna, bafɔ nendecna, bafɔ kayefɛ ntɛ mənalɛk kəlok-lokɛr ina, wəcar kam, a k'ilelɛ kusu kɔ temer mɔ. Tɛsəkpər fe. Bawo ilele kusu kɔ temer.» **11** Kɔ MARIKI oluku Musa: «An'ɔsəŋ fum kusu ntɛ tɔŋsɔŋɛ pətam kəlok-loku mɔ-ɛ? An'ɔsəŋɛ fum kəyənɛ bobo, kɔ pəyənɛ fe ti wətənɛ-ɛ? An'ɔsəŋɛ fum kənəŋk, kɔ pəyənɛ fe ti wətənəŋk-ɛ? Bafɔ in'ɔfɔ, ina MARIKI ba? **12** Ndækəl oŋ, məkɔ! Ina yati indekɔyi kɔ kusu kam, indekɔ ictəks'am tɔkɔ məndekɔ məclocu mɔ.» **13** Mba kɔ Musa oluku sɔ: «Məŋjaŋnɛ Mariki mba ilətsen'am, məsɔm wəlɔma wəkɔ məfaŋ mɔ.» **14** Kɔ pəntεlɛ MARIKI nnɔ Musa eyi mɔ, k'oloku Musa: «Bafɔ məyɔ wənc Aruna, wəLewy? Incərɛ a oŋlok-loku belbel. Gbɛs, nkɔn ender wəkɔ kədefayn'am. Kənəŋk kam kəndebət kɔ dəbəkəc. **15** Məde məlok-lokɛr kɔ, məde məloku kɔ ntɛ endekəloku mɔ. In'endekətəmpər kusu kam kɔ kɔn, iŋkətəks'on tɔkɔ nəndekɔ nəcyɔ mɔ. **16** Aruna endekəlok-lokɛr'am afum aka Yisrayel, endekɔ kəcyɔn'am kusu, məna məyɔ pəmɔ kanu nkɛ kəsom kɔ mɔ. **17** Mətəmpər kəgbo kəŋkɛ dəkəca, ki kɔ məŋkɔ məcmentɛrɛ megbəkərɛ məwəy-wəy.» **18** Kɔ Musa ɔŋkɔ, k'oluksərnɛ ndena Yetero papa ka wəran kɔn. Kɔ Musa oluku kɔ: «Ilətsen'am kəwos'em kəluksərnɛ Misira nde afum em ŋayi mɔ kəkənəŋk kɔ ŋasərɔyi doru-ɛ.» Kɔ Yetero oluku Musa: «Awa məkɔnɛ abəkəc ŋoforu.» **19** Kɔ MARIKI oluku Musa, dəndo atɔf ŋa Madiyan: «Məkɔ, məlukus Misira, bawo afum aŋɛ ŋanafan kədif əm mɔ, ŋafi.» **20** Kɔ Musa εlɛk wəran kɔ awut ɔn, k'endəs ŋa səfale kəronj, k'olukus atɔf ŋa Misira pətəmpər kəgbo nkɛ Kanu kənaloku kɔ kəlek mɔ. **21** Kɔ MARIKI oluku

Musa: «Ntε məyi kəlukus Misira mə, məkəkcə megbekərə mewey-wey məkə isəj'am kətam kəyə mə fəp, məkə məyə mi firawona fər kirij. Mba ina Kanu, iŋkə icyenjkəs kə domp ntε təŋsəŋe ta esak aka Yisrayel ŋakə mə. **22** Məkə məloku firawona: «Ntε tə MARIKI oluku: Yisrayel coco cem cə. **23** Ilok'əm a məsak wan kem pəkə, ntε təŋsəŋe pəkəsalən'em mə. Mba ntε məfati kəsak kə pəkə mə, kədif k'inder wan kam wəcəkə-cəkə.» **24** Kəlukus kəjan disre, kə Musa əŋkə pəcepərənə pibi kəfo kələma, kə MARIKI ender pəbəp kə, pəcfaj kədif kə. **25** Kə Sefora wəran kən elek tasar towoju, k'enjgbintə kərot ka wan kən, k'oŋgbuŋjenenə ki wəcək wa Musa, k'oloku: «Wos im wəka dəmecir məyən'em!» **26** MARIKI əncəm-cəmne fe sə kədif ka Musa teta kəkənc ka wan kən. Itə Sefora ənalokene sə Musa: «Wos im wəka dəmecir!» Toloku tantə t'aŋluku teta kəkənc. **27** Kə MARIKI oluku Aruna: «Məkə məbəpənə kə Musa nde dətəgbərə.» Kə Aruna əŋkə pəbəp wənc Musa nde tərə ta Kanu, k'əsapnə kə. **28** Kə Musa oluku wənc Aruna moloku kə megbekərə mewey-wey fəp mme MARIKI ənasom kə kəluku kə kəyə mə. **29** Musa kə Aruna ŋasol, kə ŋaŋkə ŋalŋka abeki aka Yisrayel fəp. **30** Kə Aruna olukse abeki a Yisrayel moloku mme MARIKI ənasom Musa kədeloku mə fəp, k'ementər megbekərə mewey-wey fər ya afum kirij. **31** Kə afum a Yisrayel ŋalŋ. Kə ŋancərə a MARIKI enderənə te təjan k'əncərə pəcuca pəkə ŋayi disre mə, kə ŋantontnə kəkor-koru belbel MARIKI.

5 Ntε tencepər mə, Musa kə Aruna ŋaŋkə ŋabəp firawona kə ŋaloku kə: «Ntε tə MARIKI oluku, Kanu ka aka Yisrayel:

Məsak afum em ɳakə ɳaboc'em kəsata ka sali nde dətegbərə.» **2** Kə firawona eyif ɳa: «An'ɔyənə MARIKI, nte indecəŋkəl dim dən, isak aka Yisrayel ɳakə mə? Incəre fe MARIKI, tamerəj ta ti sə, ifəsak aka Yisrayel ɳakə nnə o nnə.» **3** Kə Musa ɳaloku kə Aruna: «Kanu ka aHebəre kənabəp su. Məsak su, ilətsen'am, səkət mata maas dətegbərə səkolonjə MARIKI Kanu kosu, nte təŋsəŋə ta osute su arom kə dakma mə.» **4** Kə wəbə ka Misira eyif ɳa: «Məna Musa kə Aruna, ta ake tə nəfan kəyamə afum yəbəc yaŋjan-ε?» A cəke? Nəkə nəsumpər yəbəc yonu ya dacar. **5** Kə firawona oluku: «Nənəŋk, aka Yisrayel ɳala oŋ dətəf! Kə nəsəŋə ɳa kəsak yəbəc yaŋjan yeyenki.» **6** Dəsək din dadəkə də firawona osom abə a dacar aMisira kə abum aYisrayel, pəcloku: **7** «Ta nəgbəkərə sə kəcsəŋ aka Yisrayel məmpələ mosutə birik pəmə təkə nəsəŋsa ɳa nendisna kə nendecna mə. Məne ɳasərka ɳakə oŋ ɳactən mi! **8** Kələm ka birik nke ɳasutsa nendisna kə nendecna mə, nəgbəc ɳa ɳasut ki! Ta nəbelə ɳa kələm kajkə de! Bawo acembər ɳə ɳayənə! Ti tə ɳambokenənə, ɳacloku: «Paŋkən lojnə Kanu kosu.» **9** Nəberənə yəbəc ya afum akanə, pəmar ɳabəc yi nte təŋsəŋə ta ɳancəŋkəl sə moloku ma yem maməkə mə!» **10** Kə abə a dacar kə abum aYisrayel ɳaloku afum: «Nte tə firawona oluku: «Ifəsəsəŋ nu məmpələ! **11** Nəkə, nənasərka nətən məmpələ nnə o nnə nəntam kəsətə mi mə, mba ali pəpic afədebeli yəbəc yonu yeyenki nyə pəmar nu kəbəc mə.»» **12** Kə aka Yisrayel ɳasamsər atəf ɳa Misira fəp, kətən toka ya məmpələ mosutə birik. **13** Abə a dacar aMisira ɳacgbəŋgbəŋjər ɳa, ɳacloku: «Nəkuſə nəlip yəbəc yonu ya dəsək

o dəsək, pəmə cəkə-cəkə ntə məmpələs mencyi mə.» **14**
Ijanakə haŋ ŋacsut abum aYisrayel aŋe abə a Misira
aka firawona ŋanacəmbərə aka Yisrayel mə, ŋacyif ŋa:
«Ta ake tə nəntəbəpə məkə kələm ka birik bəkə nəsutsa
nendisna kə nendecna mə-ε?» **15** Kə abum aYisrayel
ŋaŋkə ŋabokənə nnə firawona eyi mə, kə ŋaloku kə: «Ta
ake tə məntərse tante acar am-ε? **16** Ayi fe sə kəsəŋ acar
am məmpələs, k'anjoku su sə: «Nəsut birik!» Mənəŋk ntə
aŋsut acar am mə, mba afum am yati, ŋasare kiciya.» **17**
Mba kə firawona oluksə ŋa: «Nəna nəncembər, nəfanə! Ti
tə nəŋlokənə: «Paŋkon loŋne MARIKI!» **18** Ndəkəl oŋ, nəkə
nəsumpər yəbəc yonu. Afəsəsəŋ nu məmpələs, mba kələm
ka birik bəkə ambonçər nu kəsut mə, kə nəndesut.» **19** Kə
abum aYisrayel ŋa sə ŋanəŋk pəcuca pəkə ŋayi mə ntə
aloku ŋa: «Afəbeli kələm ka birik bəkə ambonçər nu kəsut
dəsək o dəsək mə!» **20** Ntə abə aŋe ŋancəŋəs aka Yisrayel
yəbəc yeyenki ŋawur nda firawona mə, kə ŋambəp Musa
kə Aruna aŋe ŋackar ŋa mə. **21** Kə abum aYisrayel ŋaloku
Musa kə Aruna: «MARIKI pəməmən nu, pəsəŋ nu kəway!
Nəsəŋə firawona kə amarəs ən kəter su. Nəlek sakma kə
nəmber ŋa dəwaca ŋadif su!» **22** Kə Musa oluksərnə nnə
MARIKI eyi mə, k'oloku: «Mariki ta ake tə məyənə afum
akaŋə pəlec-ε? Itə mənasom em ba? **23** Kəyəfə ntə iŋkə
ndena firawona k'ilok-lokər kə tewe tam mə, pəlec dəm
peyi kəyə afum akaŋə, məyi fe kəyə tələm o tələm məbaŋ
afum am.»

6 MARIKI oloku Musa: «Kənəŋk kə mənder oŋ, ntə indeyə
firawona mə: Kəca ka fənəntər k'indesəŋənə kə kəsak aka
Yisrayel ŋakə. Təyə ta kəca ka fənəntər fem tendesəŋə

kə yati kəbeləs aka Yisrayel atəf ɳɔn disrə.» **2** Kə Kanu kəlok-lokər sə Musa, kəcloku kə: «In'ɔyənə MARIKI. **3** Inawurər Abraham, k'iwurər Siyaka, k'iwurər Yakuba, ina, Kanu nke kəntam mes ma doru fəp mə, mba təcəkə-cəkə inasəŋe fe ɳa kəcəre tewe tem ta «MARIKI». **4** Inasek sə danapa kə ɳa, k'isəŋ ɳa Kanaŋ atəf nŋe ɳanccepə-cepe kəndə mə. **5** K'inə sə kigbis ka aka Yisrayel aŋə aka Misira ɳayi kətərsə dacar mə, k'incəm-cəmne danapa ndə inasek kə ɳa mə. **6** Ti tə məŋkəlokenə aka Yisrayel a in'ɔyənə MARIKI, indewure nu yəbəc yeyeŋki nyə aka Misira ɳancəmbər nu mə, indewure nu yəbəc nyə aka Misira ɳayi kətərsə nu mə. Fənəntər fem f'indewurse nu ɳa dəwaca a idebocər ɳa kitı kəlel. **7** Indebaj nu ntə təŋsəŋe nəyənə afum em, iyənə Kanu konu mə. Tem tatəkə nəndecərə sə a in'ɔyənə MARIKI Kanu konu, nke kəwure nu yəbəc yeyeŋki nyə aka Misira ɳancəmbər nu mə. **8** Iŋkəberse nu atəf nŋe inadot kəca idərmə Abraham, Siyaka, kə Yakuba kəsəŋ nu mə. Ina MARIKI iŋkəsəŋ nu ɳi ɳəyənə ɳonu.» **9** Ti tə Musa ənaloku aka Yisrayel, mba ɳancne fe təkə Musa oncloku ɳa mə. Bəkəc yənaʃəfərənə ɳa teta yəbəc yeyeŋki yəkə ɳanayi disrə mə. **10** Kə MARIKI oluku sə Musa: **11** «Məkə məloku firawona wəbə ka Misira a pəsak aka Yisrayel ɳakə, ɳawur atəf ɳon.» **12** Kə Musa oluku fər ya MARIKI kirinj: «Kə aka Yisrayel ɳantəcəŋkəl im, cəke cə firawona əŋkəcəŋkəl im-ə, ina nwə ilelə temer mə?» **13** Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna, k'osom ɳa teta aka Yisrayel kə firawona wəbə ka Misira, ɳawureñə aka Yisrayel atəf ɳa Misira. **14** Mewe ma akirij aŋən dəwələ mə mme: Awut a Ruben Coco ca Yisrayel (Yakuba):

Henok, Palu, Hecərəŋ kə Karmi. Cor ca Ruben cənayi cacəkə. **15** Awut a Simeyəŋ: Yemuyəl, Yamin, Ohad, Yakin kə Cohar, Sawul wəkə wəKanaŋjara ənakomə kə mə. Cor ca Simeyəŋ cənayi cacəkə. **16** Mewe ma awut a Lewy mə mme təkə ɳaŋkomene mə: Kerson, Kehat kə Merari. Kəwon ka Lewy doru kənabəp meren tasar tin wəco maas kə camət-mərəŋ. **17** Awut a Kerson: Libni kə Simeyi, kə cor cəŋjan. **18** Awut a Kehat: Amram, Yicahar, Hebərəŋ kə Usiyəl. Kəwon ka Kehat doru kənasətə meren tasar tin wəco maas kə maas. **19** Awut a Merari: Mali kə Musi. Cor ca Lewy cənayi cacəkə kə təkə anacicəs taruku ta dokombəra da Lewy disre mə. **20** Kə Amram ənənce wəran nwe ancwe Yokəbed wəkire ka kas mə, kə wəkakə oŋkome kə Aruna kə Musa. Kəwon ka Amram doru kənasətə meren tasar tin wəco maas kə camət-mərəŋ. **21** Awut a Yicahar: Kore, Nefək kə Sikiri. **22** Awut a Usiyəl: Misayel, Elcafəŋ kə Sitiri. **23** Kə Aruna ənənce wəran nwe ancwe Eliseba mə, wan ka Aminadab wəran, wəkire ka Nasəŋ. Kə wəkakə oŋkome kə Nadab, Abihu, Elasar kə Itamar. **24** Awut a Kore: Asir, Elkana kə Abiyasaf. Cor ca Kore cənayi cacəkə. **25** Kə Elasar, wan ka Aruna, ənənce wəran awut aran a Putiyel dacə, kə wəkakə oŋkome kə wan wərkun nwe anawe Finehas mə. Akirin a cor ca Lewy ɳ'akakə. **26** Afum akaŋe mərəŋ Musa kə Aruna ɳə MARIKI ənaloku: «Nəwurene aka Yisrayel atəf ɳa Misira dəcor dəcor.» **27** Aruna kə Musa yati ɳanalok-lokər firawona wəbe wəka Misira teta kəwurene ka aka Yisrayel atəf ɳa Misira. **28** Dəsək nde MARIKI ənalok-lokər Musa nde atəf ɳa Misira mə, **29** kə MARIKI oluku Musa: «In'çyəne MARIKI. Məkə

mægbækere mæloku firawona wəbə ka Misira moloku fəp mmə ilok'əm mə.» **30** Kə Musa oluku fər ya MARIKI kiriŋ:
«Ina nwə ilele temer mə: Cəke cə firawona əŋkəcəŋkəl
im-ε?»

7 Kə MARIKI oluku Musa: «Məcəŋkəl im, indesəŋ'am kəyəne kanu nnə firawona eyi mə. Wənc əm Aruna nkən endedəŋk mi, nkən pəyəne sayibə sam. **2** Mən'endekə mæcloku təkə indekə icsom əm fəp, wənc əm pəcgbəkərenə mi firawona, nte təsəŋe pəsak aka Yisrayel ŋawur atəf ŋən mə. **3** Kə ina, in'əŋkə icyenjəs firawona domp, icyə Misira megbækere mewey-wey kə məyo məpəŋ məlarəm. **4** Firawona əfəcəŋkəl nu. Təm tatəkə t'iŋkəsute Misira kəca kem, iwurene aka Yisrayel afum em dəcor dəcor, citi cəpəŋ c'indewurenə ŋa atəf ŋa Misira. **5** Aka Misira ŋandecəre a in'əyəne MARIKI nte indesute ŋa kəca kem, iwurene aka Yisrayel di mə. **6** Musa kə Aruna ŋayə belbel təkə MARIKI ənasom ŋa mə. **7** Tənatəŋne Musa pəsətə meren wəco camət-maas, kə wənc Aruna meren wəco camət-maas kə maas, tem nte ŋanclok-lokər firawona mə. **8** Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: **9** «Təm nte firawona endeloku: <Nəyə tegbekəre təwey-wey mə,> məna mæloku Aruna: <Məlek kəgbo kam mələm ki firawona dəntəf.> Kəgbo kaŋkə kəndetəŋkəle kəyəne abok.» **10** Kə Musa ŋaŋkə kə Aruna nde firawona eyi mə, kə ŋayə pəmə təkə MARIKI ənasom ŋa mə. Kə Aruna ələm kəgbo kən dəntəf fər ya firawona kə amarəs ən kiriŋ, kə kəgbo kaŋkə kəntəŋkəle abok. **11** Mbə kə firawona ewe asər kə acəre mes a Misira. Dure fəp farjan kə ŋa sə ŋayə tin tayi. **12** Akakə fəp, kə ŋaləməs cəgbo cəjən dəntəf, kə

cəntəŋkələ bok. Mba kə kəgbo ka Aruna kəmerəs cəgbo cərjan. **13** Kə firawona eyerjk sə domp, k'efati kəcəŋkəl Musa kə Aruna pəmə təkə MARIKI ənaloku ti mə. **14** Kə MARIKI oluku Musa: «Firawona əntaŋ aləŋjəs, efati kəsak aka Yisrayel ɳakə. **15** Bətbətana, mədena məkə məbəp firawona təm ntə endena pəcder nde dəkəŋgbəkə mə. Mədena məcəmə məkar kə nde agbəp ɳa kəŋgbəkə ka Nil, mətəmpər kəgbo kaŋkə kənatəŋkələ abok mə. **16** Mədena sə məloku firawona: «MARIKI Kanu k'aHebəre kəsom im nnə məyi mə, idelok'əm: Məsak afum em ɳakə, ntə təŋsəŋe ɳakə ɳasalen'em nde dətəgbərə mə.» Mba məna, haŋ ndekəl məyi fe kəcəŋkəl ti. **17** Ntə tə MARIKI oluku: «Tantə tendesəŋ'am kəcərə a in'əyənə MARIKI: Kəsute k'inder domun da kəŋgbəkə ka Nil kəgbo kaŋkə, dətəŋkələ dəyənə mecir. **18** Lop nyə yeyi dəkəŋgbəkə mə, yendəfi. Domun da dəkəŋgbəkə dendesən pələc, aka Misira ɳafədewose sə kəmun ka domun da kəŋgbəkə kaŋkə.» **19** Kə MARIKI oluku Musa: «Məloku Aruna: Məlek kəgbo kam məcenc kəca kam domun da Misira kərəj kəyəfe ka domun da dəsəbo kəbəp ka da dəsəŋgbəl, haŋ da dəcumbul kəkə ka da yəməŋkə domun yaŋan fəp.» Domun dendetəŋkələ mecir, mecir mendeyi Misira fəp, haŋ dəyəməŋkə domun ya masar kə ya tək. **20** Musa kə Aruna ɳanaya pəmə təkə MARIKI ənasom ɳa mə. Kə Musa eyekti kəgbo kəsute ki domun da Nil fər ya firawona kə amarəs ən kiriŋ, kə domun da dəkəŋgbəkə fəp dəntəŋkələ mecir. **21** Kə lop nyə yənayi kəŋgbəkə ka Nil mə fəp yəfi, kə domun da Nil dəsən pələc, aka Misira ɳanctam fe sə kəmun domun da Nil, kə mecir meyi Misira fəp. **22** Kə

dure aka Misira ɲayə deser daajan fəp. Kə firawona eyenjk
sə domp, ɛncəŋkəl fe Musa kə Aruna, pəmə təkə MARIKI
enaloku ti mə. **23** Kə firawona olukus nde ndərən, ɛnaber
fe møyə maməkə dəbəkəc. **24** Kə aka Misira fəp ɲaŋkayəs
cələmp nde kəŋgbəkə ka Nil kəsək nte təŋsəŋe ɲasotə
domun domun mə, bawo ɲanctam fe sə kəmun domun
da Nil. **25** Kə mata camət-mərəŋ mencepər kəyefə nte
MARIKI osut domun da Nil mə.

8 Kə MARIKI oloku Musa: «Məde məkə nde firawona
eyi mə, məloku kə: «Nte tə MARIKI oloku: Məsak afum
em ɲakə nte təŋsəŋe ɲakə ɲasalən'em mə. **2** Kə məfati
kəsak ɲa ɲakə-ɛ, ina MARIKI, ijsute atəf ɲam fəntəl. **3**
Kəŋgbəkə ka Nil kəndesəp fəntəl, nyə yendepə yebəre
kələ kam disre, yebəre nde dəkəfəntəre dam, yepesə
nde kəfənc kam, yebəre sə nde wələ wa amarəs am
kə afum am fəp, yendebəre sə nde ancəf'am cəcom,
haŋ ampəcək'am cəcom mə. **4** Fəntəl yendefərəŋk əm,
yefərəŋk afum am kə amarəs am fəp.»» **5** Nte tə kə MARIKI
oloiku Musa: «Məloku Aruna: «Məcenc kəca kam kə kəgbo
kam kəŋgbəkə kəroŋ, nde dəsəŋgbəl sa Nil fəp, haŋ nde
dəcumbul, məpəne fəntəl atəf ɲa Misira.»» **6** Kə Aruna
encenc kəca kən domun da Misira kəroŋ, kə fəntəl yəmpə
kə yoŋkump antəf ɲa Misira. **7** Kə dure kə deser daajan
ɲa sə ɲayə pəmə tatəkə, kə ɲampəne fəntəl antəf ɲa
Misira. **8** Kə firawona ewe Musa kə Aruna k'oloku ɲa:
«Nətolane su MARIKI pəbəlen'em fəntəl yayə kə afum
em. Təm tatəkə ijsak afum aka Yisrayel, nte təŋsəŋe
ɲakə ɲaloŋne MARIKI mə.» **9** Kə Musa oloku firawona:
«Pəlel pam, ake təm t'indetolan'on, kə amarəs am, kə

afum aka atəf ɲam, ntə təŋsəŋe pəsələne fəntəl ya nde
ndaram kə ya nde wələ wam, pəcəmə ya nde dəkəŋgbəkə
gbəcərəm nyə əntədeliŋ mə-e?» **10** Kə firawona oluku
kə: «Məyə ti alna.» Kə Musa oluku kə: «Tendeyi pəmə
təkə məloku ti mə, təsən'am kəcəre a ali fum eyi fc
pəmə MARIKI Kanu kosu! **11** Fəntəl yendebəl'am kə wələ
wam, k'amarəs am, k'afum am, mənə nde dəkəŋgbəkə
ka Nil gbəcərəm yendeyi.» **12** Musa kə Aruna ɲawur
ndena firawona, kə Musa əletsene MARIKI teta fəntəl
nyə ənakəre firawona kətərəs kən mə. **13** Kə MARIKI əyə
təkə Musa ənaloku kə mə. Kə fəntəl yefis-fis kəyəfə nde
dəwələ, dəcəbaŋka haŋ nde dale. **14** K'alonjka-lorjka yi
mepesa mepesa, kə ambənc ɲa pəte pa yi ɲosumpər atəf
ŋa Misira fəp. **15** Mba ntə firawona ənəŋk a kəŋesəm
kander mə, k'eyeŋk sə domp, əncəŋkəl fe sə Musa kə
Aruna pəmə təkə MARIKI ənaloku ti mə. **16** Kə MARIKI
oluku Musa: «Məloku Aruna: 〈Məcenc kəgbo kam, məsute
ki kəbof ka dəntəf.〉 Kəbof kaŋkə kəndetəŋkələ mes-yəŋəŋ
Misira fəp.» **17** Itə ɲanaya. Kə Aruna encenc kəgbo kən
k'osute ki kəbof ka dəntəf. Kə kəbof kaŋkə kəntəŋkələ
mes nyə yəŋəŋ afum kə yəcəl mə, kə kəbof ka atəf
ŋa Misira fəp kəyəne mes. **18** Kə dure ɲa sə ɲawakəs
deser daŋan fəp ntə təŋsəŋe ɲa sə ɲawure mes-yəŋəŋ mə,
mba ɲanatam fe. Kə mes yəlar-lar afum kə yəcəl. **19** Kə
dure ɲaloku firawona: «Kəca ka Kanu kə!» Mba firawona
encyeŋk kəyeŋk dəm domp, owose fe kəcəŋkəl Musa kə
Aruna, pəmə təkə MARIKI ənaloku ti mə. **20** Kə MARIKI
oluku Musa: «Məde məyəfə bətbət suy, məkə məcəmə
dəpə dəkə firawona encepər mə. K'ende kəcwur kəkə

ka nde dækəŋgbəkə-ε, məde məloku kɔ: «Ntε tɔ MARIKI
oloku: Məsak afum em ntε təŋsəŋε ɳakə ɳasalen' em mɔ!
21 Kɔ məntəsak afum em ɳakə-ε, iŋwənər'on kənay ka
waŋkəp yəlarəm, kəyefə məna, kəkə amarəs am, kəbəp
afum am hanj wələ wam. Wələ wa aka Misira wendelare
waŋkəp hanj yokump antəf nŋε ɳayi mɔ. **22** Mba dəsək
dadəkə indegbəy atəf ɳa Koseŋ nde afum em ɳayi mɔ,
dəndo taŋ waŋkəp yəlarəm yəfəkəyi di, isəŋ'am oŋ kəcəre
a ina, MARIKI, iyi atəf ɳaŋε dacə. **23** Indeboc təgbəkərc
afum em kɔ afum am dacə, ntε tendeyənə teyace ta afum
em mɔ. Alna təgbəkərc təwεy-wεy tatəkə teŋyi.» **24**
Kɔ MARIKI ɔyə tatəkə. Kɔ waŋkəp yəlarəm yender nde
kələ ka firawona kɔ nde kələ ka amarəs ɔn, kɔ nde atəf
ɳa Misira fəp kɔ waŋkəp yəlarəm yayəkə yələsər atəf.
25 Kɔ firawona ewe Musa kɔ Aruna, k'oloku ɳa: «Nəkə
nəloŋnε Kanu konu nnə atəf ɳaŋε disre.» **26** Kɔ Musa
olukse firawona: «Pəntesə fe kəyə tatəkə, bawo kəloŋnε
nkε səŋkəloŋnε MARIKI Kanu kosu mɔ, kəloŋnε kɔ nkε
kəyik-yik aka Misira mɔ teta dinε daŋan, kɔ səloŋnε ki fər
yaŋan kirinj-ε, bafə ɳandeca-cas su ba? **27** Mata maas mɔ
səndekət nde dətegbərε a səkəloŋnε MARIKI Kanu kosu,
pəmə təkə ɔŋkəloku su ti mɔ.» **28** Kɔ firawona oloku:
«Ina kəsak nu k'inder nəkəloŋnε MARIKI Kanu konu nde
dətegbərε. Mba ta nəbələ de, nətolanen' em!» **29** Kɔ Musa
oloku firawona: «Inckəwur nnə ndaram intola MARIKI,
alna tuŋ waŋkəp yəlarəm yayε yəmbələ firawona, amarəs
ɔn kɔ afum ɔn. Mba ta firawona pəgbəkərc sə kəyembər
su, ta pəfati kəsak aka Yisrayel ɳakəloŋnε MARIKI.» **30**
Ntε Musa owur ndena firawona mɔ, k'ontola MARIKI.

31 Kə MARIKI ɔyə təkə Musa ɛnaloku kə mə, kə waŋkəp yəlarəm yəmbələ firawona, kə afum ən, kə amarəs ən. Ali awaŋkəp ŋin ŋenayi fe sə Misira. **32** Mba kə firawona ɛntaŋ aləŋjəs, owose fe kəsak aka Yisrayel ŋakə.

9 Kə MARIKI oluku Musa: «Məkə məbəp firawona, məkə məloku kə: «Nte tə MARIKI, Kanu ka aHebəre kəloku: Məsak afum em ŋakə nte təŋsəŋe ŋakə ŋasalən'em mə.» **2** Kə məfati kəsak ŋa ŋakə, məwon sə kəsumpər ŋa sə-ε, **3** MARIKI ojsutə yəcəl yam kəca nyə yeyi dəkulum mə, kəyəfə ka fəles kəbəp ka səfale, yəkəmə kəkə ka nde cəna kə ŋkesiya yeyi mə, yendesətə arom ŋelec. **4** Mba MARIKI endegbəy yəcəl ya aka Yisrayel nnə yəcəl ya aka Misira yeyi mə, ali pəcəl pin pəfədefi yəcəl ya aka Yisrayel dacə. **5** MARIKI ombonc dəsək ndə toncop mə, oluku a alna əŋyə ti atəf ŋa Misira disre.» **6** Kə MARIKI ɔyə ti dəckəsək. Kə yəcəl ya aka Misira yefi, ali pəcəl pa aka Yisrayel pin pənafi fe. **7** Kə firawona osom pakə patən mes maməkə. K'anjə pabəp ali pəcəl pa aka Yisrayel pin pənafi fe. Mba haj tem tante firawona ɛntaŋ aləŋjəs, ɛsak fe aka Yisrayel ŋakə. **8** Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: «Nəwət asum ŋa karərə kəca pet, Musa pələm ŋi darenc fər ya firawona kiriŋ. **9** Asum ŋaŋkə ŋendetəŋkəle kəfəl atəf ŋa Misira fəp kəroŋ. Kəfəl kəŋkə kəndesəŋ atəf ŋa Misira fəp kəyəfə afum kəbəp ka yəcəl pəkəfər-kəfər mpe pendeyəne ŋa bəce mə.» **10** Musa kə Aruna ŋawət asum ŋa karərə kə ŋaŋkə ŋabəp firawona, kə Musa ɛləm asum ŋaŋkə darenc, kə ŋəsəŋ afum kə yəcəl bəce ya arom. **11** Dure aMisira ŋanctam fe kəcəmə Musa fər kiriŋ, teta bəce nyə yenawur ŋa pəmə təkə yenawur aka Misira fəp

mə. **12** Kə MARIKI əncərjəs sə firawona kəyerk domp, encərjəkəl fə ŋa sə pəmə təkə MARIKI ənaloku ti Musa
mə. **13** Kə MARIKI oluku Musa: «Məde məyefə bətbət suy, məkə məmentərnə firawona kiriŋ. Məloku kə: «Nte tə MARIKI, Kanu ka aHebəre kəloku: Məsak afum em ŋakə, ŋasalən'em. **14** Bawo tante taŋ mən'indesəŋ pucuy pem fəp, kəyefə ka amarəs am kəbəp ka afum am fəp, nte təŋsəŋə məcərə a paka mpe o mpe powurene fə kə ina doru dandə. **15** Inacenc kəca isut am arom, məna kə afum am-ε, kə məməlkə nte doru dandə. **16** Mba isak əm kə məyi doru nte təsəŋə imentər əm fənəntər fem, təsəŋə sə tewe tem təsamsər doru fəp mə. **17** Kə məmpətəs sə afum em, məsak fə ŋa ŋako-ε, **18** intufər aka Misira alna dec dandə letər dəlarəm ndə dəntatətuf Misira kəyefə dəsək ndə moncop mə haj ndəkəl. **19** Ndəkəl oŋ, məsom nde dale pakərə pəcəl mpe o mpe kə daka ndə o ndə dəyənə dam mə, letər dendetorər afum kə yəcəl fəp kəronj nyə yeyi dale ta aloŋka yi dəkələ mə, yendefi.»» **20** Amarəs a firawona aŋə ŋananəsə toluku ta MARIKI mə, ŋamberse acar ajan kə yəcəl yanjan dəcəker katəna. **21** Mba aŋə ŋanatəber moloku ma MARIKI dəbəkəc mə, ŋasak acar ajan kə yəcəl yanjan dale disre. **22** Kə MARIKI oluku Musa: «Məpənə kəca kam darenc, letər dotor atəf ŋa Misira disre fəp, afum kəronj, yəcəl kəronj kə yika ya dale da Misira kəronj.» **23** Kə Musa əmpənə kəgħo kən darenc, kə MARIKI owure dim da pukule-kule, kə letər dontor, kə dəwə dosut antəf. Kə MARIKI ontore letər dəntəf pəpəŋ.
24 Kə letər dontor, nənc deccesəŋə letər dacə. Kəyefə nte doru dənacop mə haj məkə, letər, afef kə dəwə yəntator

fe Misira pəmə dəsək dadəkə. **25** Kə letər dontorər ca yəkə yənayi dale mə fəp, antəf ɳa Misira fəp kəyəfə ka afum kəbəp ka yəcəl. Kə letər dosut sə yika ya dale fəp, kə dentep-tepi sə tək ya dale fəp. **26** Atəf ɳa Kosej gbəcərəm nde aka Yisrayel ɳanayi mə, ɳə letər dənatətor. **27** Kə firawona osom pawenə kə Musa kə Aruna k'oloku ɳa: «Tante təŋ, inciya. MARIKI olomp, ina kə afum em sən'eciya. **28** Nətola MARIKI. Pukule-kule kə letər yəcəmə! Inşak nu nəkə, afəsəcəmbərəs nu kəkə.» **29** Kə Musa oloku firawona: «Kə indenawur dare-ε, indepenə waca wem nde MARIKI eyi mə. Pukule-kule pendenasake, letər dəfədenayi, tendesəŋ'am kəcəre a doru dandə da MARIKI də. **30** Mba incəre a məna kə amarəs am, nəfədesənəsə MARIKI Kanu.» **31** Akotan ɳenaleŋk, pundu pokom letər dənasəŋe yi kəlece. **32** Mba məŋben mələma menalecə fe, bawo mi moncwon kəkom, ti tə letər dənatələsəre mi. **33** Kə Musa owur ndena firawona kə dare disre, kə Musa encəncər MARIKI waca. Pukule-kule pa darenc kə letər yesake, kə wəcafən ɛsak kətuf. **34** Ntə firawona ɳəŋk wəcafən, kə letər yesak kətuf kə pukule-kule pa darenc pesake mə, k'əŋgbəkərə sə kəciya k'əntəŋ aləŋəs, nkən kə amarəs ən. **35** Kə firawona eyeŋk domp, ɛsak fe aka Yisrayel ɳakə, pəmə təkə MARIKI ɳənasəŋe ti Musa kələku mə.

10 Kə MARIKI oloku Musa: «Məkə məbəp firawona, bawo in'endesəŋe kə kətaŋ aləŋəs, nkən kə amarəs ən, ntə təsəŋe imentər məgbəkərə məwəy-wəy mem fər yaŋan kirij mə. **2** Ntə tendesəŋ'am kəsətə təkə mənde məcləku awut am kə awut-sə am mə, mes məmə iyo aMisira,

kə megbækəre mewey-wey mme iwure ndaranjan mə.
Tendesəŋ'on kəcəre a in'əyənə MARIKI.» **3** Musa kə Aruna
ŋaŋkə nde firawona eyi mə, kə ŋaloku kə: «Ntə tə MARIKI
Kanu ka aHebəre kəloku: Ake tem tə məndesak kəfati
kətontnen'em-ε? Məsak afum em ŋakəsalen'em. **4** Kə
məfati kəsak afum em ŋakə-ε, alna iŋkəre cəlaŋkəma atəf
ŋam. **5** Cəndekump atəf ŋam ali antəf ta aŋnəŋk-ε. Ci
cəndesəm yəbəf yəlpəs nyə letər dəsak mə, cəndesəm tək
yonu yəkə yeyi kəponj nde dəkulum mə fəp. **6** Cəndelas
wələ wam, wələ wa amarəs am, kə wələ wa aka Misira
fəp. Kəyefə awisi aja kəbəp ka atem am, ali wəkin ənəŋk
fə towurene ta ti haŋ məkə.» Kə Musa əmber firawona
kumunt, k'owur ndərən. **7** Kə amarəs a firawona ŋayif
kə: «Ake tem tə fum wəkawə endesak kəyənə su towul-
ε? Məsak afum aŋə ŋakəsalenə MARIKI, Kanu kəŋjan.
Məntacəre fə a Misira meyi kəlece ba?» **8** K'əŋkə sə
pawé Musa kə Aruna, kə ŋander nnə firawona eyi mə. Kə
firawona oluku ŋa: «Nəntam kəkəsalenə MARIKI, Kanu
konu. Mba are ŋaŋkə-ε?» **9** Kə Musa oluku kə: «Səŋkə
kə atəmp asu, atem asu, səŋkə kə awut asu arkun kə
ayecəra, səŋkə kə yəcəl yosu yəpəŋ kə yefət, bawo kəsata
ka MARIKI kə nnə səna səyi mə.» **10** Mba kə firawona
oluku ŋa: «MARIKI pəmar nu kə pəyənə icsak nu nəkə
nəna kə aran anu kə awut anu-ε! Təsək pes a nəyə məcəm-
cəmne məlec! **11** Təfanj tonu təfətam kəkət! Nəna arkun
nəkə nəsalenə MARIKI, tatəkə tə nəfanj!» K'ambełəs ŋa
firawona fər kiriŋ. **12** Kə MARIKI oluku Musa: «Məcenc
kəca atəf ŋa Misira, ntə təŋsəŋe cəlaŋkəma kəder mə,
cəpə, cəsəm yika ya dətəf fəp kə yobuk yəlpəs nyə letər

dənasak atof ḥja Misira mə.» **13** Kə Musa encenc kəgbo kən atof ḥja Misira, kə MARIKI owure afef kəyefə ka ntende dec dəmpə mə, kə afef ḥnowur Misira dəsək dadəkə fəp pibi kə pəwaŋkəra. Dec dendesək, afef ḥja ntende dec dəmpə mə ḥnejkere cəlaŋkəma. **14** Kə cəlaŋkəma cəmpə atof ḥja Misira fəp, kə cəndəs-dəs mofo fəp Misira disre. Nte tə doru doncop cəlaŋkəma cəntayi fe pəmə tatəkə, cəfəsəyi pəmə ti. **15** Kə cəlaŋkəma cəŋkump antof ḥja Misira fəp, kə cəmbiyəsər antof. Kə cəsəm yika ya dəntof fəp, kə yokom ya tək fəp, kə ca nce letər dənasak mə fəp. Misira disre fəp anasak fe ali pubuk pin pa kətək kə pəyəne fe ti-ε pa ayika ḥja dale. **16** Kə firawona əmbəlkər kəwe ka Musa kə Aruna. K'oloku ḥja: «Inciyanə MARIKI Kanu konu, k'inciyanə sə nəna. **17** Ndəkəl oj iletseñ'am məŋəŋnen'em kiciya kem təlpəs tante. Nətolan'em nnə MARIKI Kanu konu eyi mə, nte təŋsəŋe pəluks'em darəj defi dandə mə.» **18** Kə Musa owur ndena firawona, k'ontola MARIKI. **19** Kə MARIKI əŋkafəli afef ḥəpəj nje ḥenayefə kəca nkə dec dəŋkale mə, afef ḥanəkə ḥenafelərenə cəlaŋkəma cacəkə, kə ḥnejkekəre nde kəba ka Cəŋkolma. Ali kəlaŋkma kin afef ḥanəkə ḥenasak fe atof ḥja Misira fəp. **20** Mba kə MARIKI eyeŋkəs sə firawona domp, kə firawona əfati kəsak ka aka Yisrayel ḥakə. **21** Kə MARIKI oluku Musa: «Məcenc kəca kam darenc, kubump kətor atof ḥja Misira, kubump ka kəwakəs.» **22** Kə Musa encenc kəca kən darenc, kə kubump ka kəwakəs kəntor atof ḥja Misira fəp haj mata maas. **23** Nwə o nwə əncnəŋk fe wəkə, ali fum ənctam fe kəyefə dəkiyi dən haj mata maas. Mba aka Yisrayel fəp ḥanayo pəwaŋkəra nde ḥanayi mə. **24** Kə firawona

ewe Musa k'oloku kɔ: «Nəkɔ nəsalenɛ MARIKI! Mba yɔcɔl yonu yefet kɔ yɔpɔŋ taŋ nəndesak yi nnɔ, awut anu afet afet kɔ aran anu, nəntam kəkekərɛ ɲa.» **25** Mba kɔ Musa oluksɛ kɔ: «Məna yati, mənɛ mədesɔŋ su yɔcɔl yɔlɔma nyɛ səndekəlojnɛnɛ kɔ yɔkɔ səndekɔcɔfɛ MARIKI Kanu kosu mɔ. **26** Ntɛ tenderɛrɛnɛ ti mɔ, səndekenɛnɛ yɔcɔl yosu ali kəgboro kin səfɔdesak, bawo yi yɔ səndekəwure dacɔ nyɛ səndekəlojnɛnɛ MARIKI Kanu kosu. Səntacərɛ fɛ kərɛsna mpɛ səŋkəlojnɛnɛ MARIKI mɔ, mənɛ səcbɛrɛ dəndo.» **27** Kɔ MARIKI eyenjkas sɔ firawona domp, firawona ɛnafan fɛ sɔ kəsak aka Yisrayel ɲako. **28** Kɔ firawona oluku Musa: «Məwur nnɔ nderem! Məkembərnɛ ta inəŋk əm sɔ fɔr yem kirij, dəsɔk nde o nde mənder sɔ nnɔ mɔ, məŋfi dəsɔk dadəkɔ.» **29** Kɔ Musa oluku firawona: «Ntɛ məloku ti tatəkɔ mɔ, awa! Ifəsəgbəkərɛ kəder nnɔ fɔr yam kirij.»

11 Kɔ MARIKI oluku Musa: «Pəcuy pin gboŋ p'indesədejɛr firawona, kɔ Misira. Kɔ tencepər-ɛ, endesak nu nəwur dɛ. K'endelip kəsak nu a nəkɔ-ɛ, endeko haŋ pəcbələs nu dɛ few. **2** Məməŋkas afum am, ilətsen'am, a wərkun nwɛ o nwɛ kɔ wəran nwɛ o nwɛ ɲawer andɛ ajan ca ca gbeti kɔ kəma.» **3** Kɔ MARIKI əsɔŋ aka Yisrayel kəmar ka kəbətər nde fɔr ya aka Misira kirij. Musa sɔ yati fum ɛnayi nwɛ amarəs a firawona kɔ afum ɲanaleləs atof ɲa Misira mɔ. **4** Kɔ Musa oluku: Ntɛ tɔ MARIKI oluku: «Cəkçəkana, indenacepər Misira dacɔ. **5** Awut acəkɔ-cəkɔ fəp ɲandenafi atof ɲa Misira, kəyɛfɛ coco ca firawona wəkakɔ ɛnde dəcɔm dən dabs kəronj mɔ, haŋ kəkəbəp coco ca wəmarəs kən wəran wəkɔ ɛŋgbentɛ kɔ kəcom mɔ, kəkɔ haŋ awut acəkɔ-cəkɔ fəp a yɔcɔl. **6** Kəbok kəpɔŋ

kəndeyi Misira, kəbok nkə kəntatəyi Misira, a kə kəntəsəyi
də mə. 7 MBA ndena aka Yisrayel, ali acen ŋəfədekul-
kulər di kəyəfə fum, haj pəcəl, ntə təŋsəŋə nəcəre təkə
MARIKI ɛŋgbəy kəyə aka Misira nnə aka Yisrayel ŋayi
mə. 8 Amarəs am fəp ŋandeder ŋatontnən'əm ŋacloku:
«Məna kə afum aŋe ŋancəm'am darəj mə fəp, nəkə!»
Kə tencepər-ə, indewur atəf ŋaŋe.» Kə Musa owur nda
firawona, pətəle kə pəpəŋ. 9 Awa kə MARIKI oluku
Musa: «Firawona ɔfəkəcəŋkəl nu, ntə təŋsəŋə megbəkərc
məwəy-wəy mem mela atəf ŋa Misira mə.» 10 Musa
kə Aruna ŋayə megbəkərc məwəy-wəy mme fəp fər ya
firawona kiriŋ. Kə MARIKI eyeŋkəs domp da firawona
tuŋ, esak fe aka Yisrayel ŋawur atəf ŋon.

12 Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna nde atəf ŋa Misira:
2 «ŋof ŋaŋe ŋendeyəne nu oŋ ŋəcəkə-cəkə ŋa yof. ŋi
ŋendeyəne nu ŋəcəkə-cəkə ŋa teren. 3 Nəloku ti kəlonjkane
ka aka Yisrayel fəp, nəcloku ŋa: Tataka ta wəco ta ŋof
ŋaŋe, wəkombəra o wəkombəra, kə pəyəne fe ti-ə, kələ o
kələ ŋalek aŋkesiya ŋorkun ŋa teren tin, kə pəyəne fe ti-ə,
ambiyofo. 4 Kə afum a kələ ka wəkayi disre ŋampicər
pəcəl papəkə-ə, wəkayi pəlekəne andə ən akə ŋalətərenə
wələ mə, wəkayi pəməmən dəlay da afum a kələ kən.
Nəyerəs pəcəl papəkə, ntə nwə o nwə əntam kəsəm
mə. 5 Pəyəne pəcəl porkun pa teren tin mpe pəntəyə
dolokəp mə. Nəntam kələk aŋkesiya ŋorkun ŋa teren
tin, kə pəyəne fe ti-ə, ambiyofo. 6 Nəməŋk pi haj tataka
ta wəco kə maŋkələ ta ŋof ŋaŋe. Fitiri fa dəsək dadəkə,
kəlonjkane ka aka Yisrayel fəp ŋasurenə kəfayəs nwə
o nwə pəcəl pəkə əməŋkərnə kədif mə. 7 Palək mecir

maməkə pasop mi cəsək kə takəron ta fərəm fa kusunjka
ka kələ kəŋkə andesəm səm yayəkə mə. **8** Pakakəl səm
yayəkə pibi payi, pasəmə səm yayəkə cəcom cətəyə lebin
kə bəpər yodokət. **9** Afəsəm səm yayəkə yogbulpun, kə
pəyənə fe ti-ε, papeccə yi domun de! Aŋkakəl yi kəkakəl
dəm, kəyəfə domp kəbəp ka cəgboro cayı, kəkə yedisre
ya pəcəl papəkə. **10** Ali təsem tin ta nəsak pa dəckəsək.
Mba kə nəsak təsem tələma-ε, dəckəsək nəcəf pi. **11**
Nte tə pəmar nəlompəsne kəsəm səm yayəkə: Nəkotnc
mabamaba dəfi, nəberne cəfta, nətəmpər mogbo dəwaca.
Nəsəm yi katəna katəna. Ti tendeyənə kəsata ka Kəcepər
ka məleke medif teta kəleləs ka MARIKI. **12** Pibi pampe
pender mə, indecepər atəf ɲa Misira disre fəp, idifət
awut acəkə-cəkə a atəf ɲa Misira, kəyəfə ka nnə afum
ŋayi mə haŋ nnə yəcəl yeyi mə, kəbocər k'inder canu
ca Misira kiti kəlel. In'əfə MARIKI. **13** Mecir maməkə
mendekəyənə nu tegbekərə ta dəwələ nwə nəndekəyi mə:
K'indekə icnəŋk mecir-ε, indekə iccepər nu ta intorər
nu pəlec mpe o mpe pəyəmələk mə-ε, mpe indekə icsutə
atəf ɲa Misira mə. **14** Dəsək dadəkə dendeyənə nu dəsək
dəcəm-cəmənə, nədekə nəcboce kəsata kaŋkə MARIKI.
Nəde nəcboce kəsata kaŋkə nətəmpərne sariyə sasəkə
dətemp donu təm o təm.» **15** «Mata camət-mərəj disre,
nənde nəcsəm cəcom cətəyə lebin. Tataka təcəkə-cəkə,
nəwurenenə lebin nde wələ wonu, bawo nwə o nwə əŋsəm
kəcom kəyə lebin mə, kəyəfə tataka təcəkə-cəkə haŋ
tataka ta camət-mərəj ta kəsata kaŋkə, aŋwure wəkayi
afum aka Yisrayel dacə. **16** Tataka təcəkə-cəkə kə tataka
ta camət-mərəj nəde nəwe kəloŋkanə kəsoku teta kəleləs

ina MARIKI. Ali yεbεc ta fum pεsumpεr dεsεk dadεkɔ
mεrεj, mεnε yeri yonu yedi gβεcεrεm yε nεylompεs
dεsεk dadεkɔ nyε nωε o nωε εntam kεdi mω.» **17** «Nεbocε
kεsata ka Cεcom cεtεyε lebin, bawo dεsεk dadεkɔ yati
d'inawurene afum anu atεf yja Misira dεcor dεcor. Nεde
nεcboc kεsata kaŋkɔ tεm o tεm dεtεmp kε dεtεmp. **18**
yof yεcεkɔ-cεkɔ tataka ta wεco kε maŋkεlε tayi dec
dεrεfεy, nεsεm cεcom cεtεnεykεl lebin haj tataka ta
wεco mεrεj kε tin dec dεrεfεy. **19** Mata camεt-mεrεj
mmε disre, pεmar fe pabεp lebin nde wεlε wonu disre.
Nωε o nωε ɔyεsεm kεcom kεnεykεl lebin mω, aŋwurε
wεkayi kεlεnεkεnε ka aka Yisrayel dacω, pεyεnε wεka
Yisrayel, pεmω wεcikεra. **20** Ta nεsεm mpe o mpe pεyε
lebin mω. Cεcom cεtεnεykεl lebin gβεcεrεm cε nεntam
kεsεm, nnε o nnε nεndε mω.» **21** Kε Musa ewe abeki a
Yisrayel fεp, k'oloku yja: «Nεkε nεlek ykesiya, kε pεyεnε
fe ti-ε cir kεlε o kεlε pεcεl pin teta kεcepεr ka mεlεkε
medif, nεfayεs yi. Nεsu mεbεl mecir mamεkε mεbεrε mi.
22 Nεlek sε le ya hisεp nεcgbεt yi dεmecir ma poloŋne
mεkε meyi dεtεbεl mω, nεcsopεt mi dεfεrεm fa cumba ca
cusuŋka cεsεk kε takεronj ta wεlε wonu. Kε nεna dacω ali
fum ta pεwur nde kεlε kεnε haj dec dεsεk. **23** Ntε MARIKI
endenanεykεrε Misira kεcsutε yja pεlεc mω, k'εnεykε mecir
mamεkε nde fεrεm fa cusuŋka ca wεlε wonu-ε, MARIKI
encepεr kεcepεr dεm wεlε wonu kεronj, ɔfεsak wεmεlεk
kε pεlεc pεnε kεbεrε wεlε wonu. **24** Nεde nεmεykεrεnε ti,
tεyεnε oŋ sariyε sa mεna kε yuruya yam doru o doru.
25 Kε nεndεkε nde atεf nεyε MARIKI endekεsεj nu mω,
pεmω tεkε oluku ti mω-ε, nεdeko nεmεykεrεnε tokor-koru

tante. **26** Kə awut anu ŋandekøyif nu: «Cəke cə təyə tokur tante toloku-ε?» **27** Nəloku ŋa: «Kəlojnə ka kəcəm-cəməs nte MARIKI ənacepər wələ wa aka Yisrayel dəndo Misira nte oncsute Misira pələc, pəcyay wələ wosu mə.»» K'aka Yisrayel ŋantontnəne MARIKI, kə ŋancəpe kə suwu. **28** Ntə tatəkə tencepər mə, k'aka Yisrayel ŋasumpər dəpə, kə ŋanjə. Kə ŋayo tatəkə MARIKI ənasom Musa kə Aruna mə. **29** Cəkçək cəndebəp, kə MARIKI endifət awut acəkə-cəkə fəp nde atəf ŋa Misira, kəyəfə ka wan ka firawona wəcəkə-cəkə nwə ənande dəcəm dən dabe mə, həj wan wəcəkə-cəkə wəka fum nwə osumpər k'ember dəbili mə, kəbəp ka awut acəkə-cəkə a yəcəl fəp. **30** Kə firawona eyəfə pibi, nkən kə amarəs ən, kəbəp ka aka Misira fəp, bawo kələ kənayı fə nkə kənatəyə wəfi mə. **31** Pibi disre kə firawona ewe Musa kə Aruna, k'oloku ŋa: «Nəyəfə nəwur afum em dacə, nəna k'aka Yisrayel fəp! Nəkə nəsaləne MARIKI pəmə təkə nəloku ti mə. **32** Nəkenəne yəcəl yonu pəmə təkə nəloku ti mə. Nəkə! Nətolan'em sə!» **33** Aka Misira ŋancbelkər aka Yisrayel kəwur ka dətəf bawo ŋancloku: «Kəfi kə sənder fəp!» **34** K'aka Yisrayel ŋalekəne cəcom cəjan ta lebin dəntakəfəs ci-ε. Kə ŋangbanjəsne yənəktə yanjan cəcom pafəktər yi dəyamos yanjan. **35** K'aka Yisrayel ŋayo təkə Musa ənaloku ŋa mə: Kə ŋantola aka Misira ca ca gbeti, ya kəma, kə yamos. **36** Kə MARIKI əsəŋ aka Yisrayel kəmar ka kəbətər nde fər ya aka Misira, kə akakə ŋasəŋ aka Yisrayel ca cəkə ŋanafanjər ŋa mə. Ti disre kə ŋafonjət aka Misira. **37** K'aka Yisrayel ŋayəfə Ramses kəkə ka Sukət, kənay k'asədar kənatam kəyi arkun wul masar camət-tin ta aləm

awut k'aran arjan-ε. **38** Acikəra aləma ɳananəŋkələne
aka Yisrayel kəkə. ɳasoləne yəcəl yefet kə yərəŋ yanjan
yəlarəm. **39** Kə ɳalompəsə biskit bətənəŋkəl lebin ambefə
ŋəkə ɳanayefəne Misira mə. Kəmbefe kaŋkə kənapə fe
bawo ananəŋkəl fe ki lebin. Nte anabeləs ɳa Misira mə,
ɳanatam fe kəkar kəlompəsnə ɳadəmənə yeri ya dəpə.
40 Kəndə ka aka Yisrayel Misira kənawon meren masar
maŋkəle kə wəco maas. **41** Dəsək ndə meren mmə masar
maŋkəle kə wəco maas melip mə, dəsək dadəkə yati də
afum a MARIKI fəp ɳawur Misira dəcor dəcor. **42** Pibi
papəkə camcam MARIKI ɛnacepərənə pi kəwureñə aka
Yisrayel atəf ɳa Misira, pəmar pibi papəkə pəyənə aka
Yisrayel pəməŋkərənə dətemp kə detəmp kətədirənə teta
MARIKI, tendeyənə ɳa oŋ təyə tarjan tokur ta doru o
doru. **43** Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: «Nte tə sariyə
sa kəsata ka kəcəm-cəməs ka Kəcepər ka meləkə medif
səloku: Ali wəcikəra ta pəde pəcdi yeri yayəkə. **44** Wəcar
nwə awayə pəsam mə, ɛntam kədi yeri yonu, kə pəyənə a
aŋkənc kə-ε. **45** Amənə wəcikəra wəcepər kə wəbəc nwə
aŋsəŋ kəway mə kədi yi. **46** Səm yayəkə dəker aŋsəm yi,
afəkekərə yi kəfo kəcuru, ali kəbənt kin ta papor-poru. **47**
Kəlonjkanə ka aka Yisrayel fəp ɳamboc kəsata kaŋkə. **48**
Məna wəcikəra nwə məfanj kəboçə MARIKI kəsata kaŋkə
mə, mənə arkun a kələ kən disre fəp, pakənc ɳa. Wəkayi
ɛntam kələtərnə kəsata, pəyi kə pəmə wəka Yisrayel.
Mba wətəkənc nwə o nwə əfəsəm səm yayəkə. **49** Tətəkse
tin tatəkə t'amboncər wəYisrayel yati kə wəcikəra nwə
eyi nu dacə mə.» **50** K'aka Yisrayel ɳasureñə kəyə təkə
MARIKI ɛnasom Musa kə Aruna mə. **51** Dəsək dadəkə də

MARIKI εnawurenε aka Yisrayel atof ɳa Misira, pæk ɳa cægba cæjan dæcor dæcor.

13 Kø MARIKI oluku Musa: **2** «Nəpus'em awut acøkø-cøkø fəp, pøyøne aka afum, pøyøne aka yøcøl, nwø o nwø øyøne wan ka kere wæcøkø-cøkø aka Yisrayel dacø, wækemi ofø.» **3** Kø Musa oluku afum: «Nøde næccøm-cømne døsøk nde nøwur atof ɳa Misira, nde nønayøne acar mø, bawo søkøt sa køca ka nkøn MARIKI sønawurenø nu di. Ti disre ta pasøm paka o paka pønøjkøl lebin. **4** Nøjwur møkø ɳof ɳa Abib. **5** Tøm ntø MARIKI endekøbers'am atof ɳa Kanaø, nda aHit, nda Amør, nda aHiwy, nda aYebus, atof nøje øjomboø dale k'awop mø, nøje MARIKI εnadermø atem anu køsøj øm mø, mædekø mæcboce MARIKI køsata kajke ɳof ɳaøje. **6** Mata camøt-mørøj mæcsøm køcom cætønøjkøl lebin. Tataka ta camøt-mørøj mæboce MARIKI køsata. **7** Cøcom cætønøjkøl lebin c'andekø pacøsøm mata mamøkø camøt-mørøj. Pømar fe padékø pacnøjk nda nwø o nwø daka o daka dønøjkøl lebin, pømar fe yati padékø so pacnøjk ndaram lebin, atof ɳam disre fəp.» **8** «Døsøk dadøkø mæde mæloku wan kam ntø: ‹Teta tøkø MARIKI εnayøn'em ntø incwur Misira mø.» **9** Tendeyøne nu tegbekøre køca kam keroø kø tecømcømøs ta før yam, tøsøje metækø ma MARIKI mey'øm dækusu, bawo køca ka søkøt kø MARIKI εnawuren'am Misira. **10** Tataka tante ombonc mø tø mænde mæcboç onj køsata køn, køren o køren.» **11** «Kø MARIKI endekøbers'am Kanaø, pøsøj øm di, pømo tøkø enderm'am ti kø atem am mø, **12** mæde mæcsøj nwø o nwø øyøne wan wærkun wæcøkø-cøkø wøka wøran, kø awut acøkø-cøkø a yøcøl yam. Arkun

akə, MARIKI əyə ŋa. **13** Kə pəyənə a wan wəcəkə-cəkə wəka səfale əfə-ε, məwuruse si aŋkesiya, kə pəyənə fe ti-ε, ambiyofo. Kə məntəwurus si-ε, mətepi səfale sasəkə kilim. Məwurus sə awut arkun acəkə-cəkə a afum. **14** Alna kə wan kam endeyif əm: «Cəke cə tante toluku-ε?», məloku kə: «Səkət sa kəca sə MARIKI ənawurenə su Misira, nde atəf nŋe sənayənə acar mə. **15** Ntə firawona əncfati kəsak su səkə mə, kə MARIKI endifət awut acəkə-cəkə fəp atəf ŋa Misira, kəyəfə ka awut acəkə-cəkə a afum haŋ awut acəkə-cəkə a yəcəl. Ti təsənə nte iŋlorjnənə MARIKI pəcəl porkun mpe o mpe pəyənə pəcəkə-cəkə pa kərə ka pi mə, icwurus awut em arkun acəkə-cəkə.» **16** Tendeyən'am tegbekərə kəca kam kəronj kə tafəc mpe aŋkot əm dətobu fər yam dacə mə, bawo səkət sa kəca sə MARIKI ənawurenə su Misira.» **17** Ntə firawona əsak aka Yisrayel ŋakə mə, Kanu kəsolnənə fe ŋa dəpə da atəf ŋa aFilisti, ali nte pənayənə a dəpə dadəkə dələtərnə mə. Bawo Kanu kənalokunə: «K'aka Yisrayel ŋanəŋk kəwan-ε, ŋanajnə tələr kəwur kəjan Misira, təsənə ŋa sə kəluksərnə di.» **18** Kə Kanu kənəŋkərənə aka Yisrayel kəca ka dəpə da dətəgbərə, ntende kəba ka Cəŋkəlma. Aka Yisrayel ŋanawur atəf ŋa Misira ŋalompəsnə cəkəwan. **19** Kə Musa əlekənə bənt ya Isifu, bawo Isifu ənasənə awut a Yisrayel kədərəm, pəcloku: «Kə Kanu kəndemar nu-ε, nənde nəmitənə bənt yem, nəkekərə.» **20** K'aka Yisrayel ŋayəfə Sukət, kə ŋanjə ŋacəmbər saŋka sənən Etam, ntende tegbərə dəkusu. **21** MARIKI ənckət kə ŋa, danj pəkətənə ŋa kə acul ŋa kəp nte təŋsənə ŋa kəsolnə dəpə mə, kə pibi pəmot pa acul ŋa nənc pəsən ŋa pəwaŋkəra,

təŋsəŋe ɳa kətam kəköt daŋ kə pibi. **22** Acul ɳa kəp
ŋencliŋne fe aka Yisrayel fər kirij daŋ, acul ɳa pəmot pa
nenc ŋencliŋne fe ɳa sə fər kirij pibi.

14 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məloku aka Yisrayel a
ŋaluksərne ɳader ɳacəmbər saŋka səŋjan nde Pi Hirət
tekiriŋ, Mikədəl kə kəba dacə, ɳatefərnə Bal Cefəŋ. Kəfo
kaŋkə tekiriŋ kə nəŋkəcəmbər saŋka kəba kəsək. **3**
Firawona ɔŋkə pəcloke aYisrayel: «Kəyara-yara kə ɳandə
dətəf, pənciyane ɳa, təgbəre tendi ɳa!» **4** Indeyenjkəs
firawona domp, endecəmə ɳa darəŋ kəbeləs. Ti disrə,
indesətə kəyek-yejkəs dəməyo mme indeyo firawona
kə asədar ən fəp mo, aka Misira ɳandecərə a in'ɔyəne
MARIKI.» K'aka Yisrayel ɳayo ti. **5** K'aŋkə paloku wəbe
wəMisira a aka Yisrayel ɳayekse. K'abəkəc ɳa firawona
kə amarəs ən yeŋkafələ sə teta aka Yisrayel. Kə ɳayifnə:
«Cəke cə sənaya tante kəsak aka Yisrayel ɳakə-ə? Səŋbal
abəcə asu!» **6** Kə firawona osom a pasektər abil ɳon ɳa
dəkəwan, k'osole asədar ən kə ɳaŋkə. **7** Kə firawona
elek cibil ca dəkəwan cətət masar camət-tin, kə cibil ca
dəkəwan ca Misira cəlpəs, abə asədar ɳanayi ci kəroŋ. **8**
Kə MARIKI eyejkəs domp da firawona wəbe ka Misira:
k'encəmə aka Yisrayel darəŋ kəbeləs, mba aka Yisrayel
ɳanajec səbomp kəwur atəf ɳa Misira. **9** K'aka Misira
ŋancəmə aka Yisrayel darəŋ kəbeləs: Fələs ya firawona fəp
kə cibil cən ca dəkəwan, kəbəp ka ayəksənə ən fələs, kəkə
ka asədar ən, kə ɳaŋkə ɳabəp aka Yisrayel nde Pi Hirət
ntende kəba kəsək nde ɳanacəmbər saŋka ɳatefərenə Bal
Cefəŋ mo. **10** Ntə firawona ənclətərnə mo, aka Yisrayel
ŋandeyekti fər, apayol kə ɳanəŋk aka Misira ŋancəmə ɳa

darəŋ kəbələs. K'aka Yisrayel ɲanesε pəpəŋ, kə ɲarkul-
kulə MARIKI. **11** K'aka Yisrayel ɲaloku Musa: «Cufu cəla
fε Misira ntε məŋkərε su kədedif nnə dətəgbərε mə ba?
Cəke cə məŋyə su tante-ε, məwurene su Misira mə?»
12 Bafə sənalok'əm Misira: «Məce su səbəcə aka Misira,
bawo kəbəcə ka aMisira kəncepər su kəfi nnə dətəgbərε!»
13 Kə Musa oloku aka Yisrayel: «Ta nənese, nəcəmə gbiŋ,
nəgbətnə ntε MARIKI endeyac nu məkə mə, bawo aka
Misira akaŋe nəŋgbətnə məkə mə, nəfəsənəŋk ɲa few.
14 MARIKI endesutnənə nu, kə nəna, nəndə nəcaŋk.» **15**
Kə MARIKI oloku Musa: «Ta ake tə məŋkul-kulen'em-ε?
Məloku aka Yisrayel ɲasolnə dəpə daŋan darəŋ tuŋ kəkə.
16 Kə məna Musa məyekti kəgbo kam, məcenc ki dəkəba,
məgberi ki. Aka Yisrayel ɲakət kəba disre antəf ɲowosu
kərəŋ. **17** Kə ina MARIKI, kəyenkəs k'inder səbomp s'aka
Misira, ntε təŋsəŋe ɲacəmə nu darəŋ kəbələs mə. Difə
indeyek-yekəsnənə kələsər firawona, asədar ən fəp, cibil
cən ca dəkəwan, k'ayeksənə a ci. **18** Təm tatəkə, aka
Misira ɲandecərə a in'ɔyənə MARIKI, k'indeyek-yekəsnənə
firawona, kə cibil cən ca dəkəwan k'ayeksənə ən fəles.» **19**
Mələkə ma Kanu mme mencyi asədar aka Yisrayel tekirinj
mə, məŋkə məcəmə asədar aka Yisrayel tadarəŋ, acul ɲa
kəp nŋe ɲencyi ɲa tekirinj mə, ɲi sə kə ɲəŋkə ɲa tadarəŋ.
20 K'acul ɲa kəp ɲəŋkə ɲeyi asədar aka Yisrayel k'asədar
aka Misira dacə. Acul ɲa kəp nŋe ɲəncənə pibi kəsək k'aka
Misira, kəsək ka mərəŋ ɲəcsənə aka Yisrayel pəwaŋkəra
pibi disre. Pibi papəkə disre fəp, aka Yisrayel kə aka Misira
ŋanalətərenə fε. **21** Kə Musa entenci kəca kən dəkəba,
kə MARIKI owurε afef ɲəpəŋ nŋe ɲencye fε kəca nkə dec

dempə mə. Kə ŋewen pibi papəkə fəp domun da dəkəba kə ŋowosəs kəba, kə domun dəgbeyene. **22** K'aka Yisrayel ŋantor dəkəba antəf ŋowosu, kə domun deyi kəca kətət kə kəmeriya pəmə biŋkəli. **23** K'aka Misira ŋancəmə aka Yisrayel darəj kəbeləs kəyefə fələs ya firawona kəbəp cibil cən ca dəkəwan, kəkə ka ayeksənə ən fələs, fəp fanjan kə ŋantor dəkəba. **24** Dəsəka dələpəs kə MARIKI ontore fər, k'əməmən asədar aka Misira pəyi acul ŋa nənc kə ŋa kəp disre, k'osute asədar aka Misira pəyamayama. **25** Kə MARIKI əyamsər səntef sa cibil ca dəkəwan ca aka Misira kəkafələ belbel, kə təsənj ci kəyəlnə kəkət. K'aka Misira ŋaloku: «Payekse pamulpər aka Yisrayel, bawo MARIKI eyi kəsutnənə ŋa nnə aka Misira ŋayi mə!» **26** Kə MARIKI oloku Musa: «Məcenc kəca kam dəkəba, domun dəgbəpərnə aka Misira, kəyefə ka cibil cəjan ca dəkəwan kəbəp ka ayeksənə fələs anjan.» **27** Kə Musa encenc kəca kən dəkəba, dəsəka dələpəs kə kəba kəluksərnə təkə kənayi mə. Aka Misira ŋanayi kəyeksər kəba, mba kə MARIKI əngbəpər ŋa domun. **28** Kə domun dender kə dəŋgbəpərnə cibil cəjan ca dəkəwan, kə ayeksənə fələs kə asədar a firawona fəp, aŋe ŋanator dəkəba kəcepse ka aka Yisrayel mə. Ali wəkin ənamulpe fə. **29** Mba aka Yisrayel ŋa ŋackət kəba disre antəf ŋowos fər. Domun deyi ŋa kəca kətət kə kəmeriya pəmə biŋkəli. **30** Dəsək dadəkə də MARIKI ənabaŋ aka Yisrayel aMisira dəwaca. K'aka Yisrayel ŋanəŋk aka Misira ŋafis-fis daparpara. **31** K'aka Yisrayel ŋanəŋk fənəntər nfə MARIKI ənasute aka Misira mə. K'aka Yisrayel ŋanesə MARIKI, kə ŋalaŋ MARIKI kə Musa wəmarəs kən.

15 Ntε tencepər mə, Musa k'aka Yisrayel ɣaleŋsε MARIKI
teleŋ ntε: «Indeleŋsε MARIKI bawo ɻnamentər debeki da
kətam kən: ɬŋgbal afələs kə wəyeksənε ka ɣji dəkəba. **2**
MARIKI ɔyənε səkət sem kə teleŋ tem, Nkən ɔyənε wəyac
kem. Kanu kem kə, indeyek-yekəs kə. Kanu ka papa kem
kə, indekor-koru debeki dən. **3** MARIKI korgba kə! Tewe
tən tøyənε MARIKI. **4** Eləm dəkəba cibil ca dəkəwan ca
firawona kə kənay kən k'asədar. Asədar abanjse aMisira,
anakal ɣa nde kəba ka Cəŋkolma. **5** Kə putukum pa kəba
pəŋgbəpərnε ɣa, kə ɣantor kəba dəntəf pəmə masar. **6**
Kəca kam kətət, MARIKI, kəyə fənəntər fəwəy-wəy! Kəca
kam kətət, MARIKI, kəmputuk wəterənε kam. **7** Debeki
da dəbe dam dəsəŋə kəyet aŋe ɣancəm'am dəbəkəc mə.
Kə məwure metele mam-ε: Mendi ɣa pəmə ntε nenc
dendi tuktukur ya məmpələ mə. **8** Kifir k'aloləm ɣam
gbəcərəm kəsəŋə domun da dəkəba kəgbeyenε, kə yam
yəncəmə pəmə biŋkəli, kə domun da kəba dəntəf dəncəp.
9 Wəterənε kosu oncloku: «Kəbeləs ɣa k'inder, isumpər
ɣa! Ibaŋər ɣa ca cəŋan pəmə təkə pəncepərər kəbət im
mə. Kəwure k'inder dakma, iməlkə ɣa kəca kem!» **10** Kə
məfurup, kə kəba kəŋkal ɣa, kə ɣaŋkale pəmə ntε tomunt
pegbəleŋ pontor domun da dəkəba dəwəy-wəy disre mə.
11 Canu cəyi fe nce cəntəŋnənε kə məna MARIKI mə!
An'eyi pəmə məna, dosoku dam dəmbək, dəyo wəywəy,
nwə pəmar a pakor-koru mə, məna nwə məŋyə mes
mmə moŋwosəs kusu mə? **12** Məntenci kəca kam kətət
gbəcərəm, kə antəf ɣendi ɣa. **13** Kəsektərənε kam danapa
kə məŋkətənε afum am akaŋə mənawurus mə, fənəntər
fam fo məndesole ɣa, məliŋərnε ɣa nde dəkiyi dam

dosoku. **14** Ntε andε asu ηane ti mə, kə ηayikce. Kə kənesε kəpəj kəsumpər afum aka Filisti. **15** Ayekyek ηosumpər abε a atəf ηa Edəm, kə kəyikce kəsumpər afum akirij a Mohab, kə bəkəc yeləcε-lecε aka Kanaŋ fəp. **16** Kənesε kə ayekyek ηontorər ηa. Debeki da kəca kam, dənasəŋe ηa kəcaŋk pəmə tasar haŋ afum am ηaclip kəcepər, MARIKI, haŋ afum aŋe mənaway mə ηaclip kəcepər. **17** Məde məkekərə ηa məkə mədəs nde tərə kəronj mpə məsəŋ ηa ke mə, kəfo kaŋkə mənalompəs dəkiyi dam mə, MARIKI, dəndo kəfo kəsoku kaŋkə mənacəmbərə, Mariki, waca wam mə. **18** MARIKI əntəmpər dəbə doru o doru. **19** Bawo fələs ya firawona kə cibil cən ca dəkəwan kə ayəksənə fələs ən ηantəmpənə dəkəba. Kə MARIKI εŋgbəpər ηa domun da dəkəba, mba aYisrayel ηaŋkət antəf ηowosu kəba dacə, wəcək waŋan wowos fər.» **20** Kə sayibə Miriyam, wəkirs ka Aruna əlek tamba, kə aran aYisrayel fəp ηancəmə kə darəŋ, ηacpisə ηacfer mamba. **21** Kə Miriyam olukse ηa: «Nəlenjəse MARIKI, bawo ənamentər debeki da kətam kən. Ələm dəkəba afələs kə wəyəksənə ka ηi.» **22** Kə Musa əsəŋə aka Yisrayel kəyefə kəba ka Cəŋkolma, k'osolnənə ηa dəpə da təgbərə ta Sur. Kə ηaŋkət mata maas dətəgbərə, ηasətə fe domun. **23** Kə ηambərə Mara, mba ηanatam fe kəmun domun da Mara, bawo dənadokte. Ti tə awenə di tewe ta Mara «pədokət». **24** K'aka Yisrayel ηancop kəcəpənə-cəpənə nno Musa eyi mə, ηacloku: «Ake andemun-ε?» **25** Kə Musa oŋkorne MARIKI, kə MARIKI ementər kə kətək nke ənaləm dəromun mə, kə domun dadəkə dəyənə dobotu. Difə MARIKI ənasəŋ aka Yisrayel sariyə kə təyə tokur təkə ηande ηacyə doru o doru mə. Dəndo MARIKI

enawakəs kələrj kərjan. **26** Kə Musa oluku: «Kə məncəŋkəl belbel dim da MARIKI Kanu kam, kə məyə ntə tentesə MARIKI fər kiriŋ mə, məsu ləjəs məcəŋkəl mosom mən kə məməŋkərnə sariye sən fəp-ε, ali docu din ifəsəŋ əm ndə isəŋ aka Misira mə. In'əfə MARIKI, nwə əntaməs əm mə.» **27** K'aka Yisrayel ŋaŋkə ŋabərə Elim nde cələmp wəco kə mərəŋ cənayi kə komp wəco camət-mərəŋ mə. Kə ŋacəmbər saŋka səŋjan dəndo domun kəsək.

16 Kə kəloŋkanə ka aka Yisrayel fəp kəyefə Elim kə ŋaŋkə ŋabərə tegbərə ta Sin, mpə pəyi Elim kə Sinayi dacə mə, tataka ta wəco kə kəcamət ta ŋof ŋa mərəŋ nŋə ŋayefə Misira mə. **2** Awa kə kəloŋkanə ka aka Yisrayel fəp ŋancop kəcəpəne-cəpəne dəndo dətegbərə nnə Musa kə Aruna ŋayi mə. **3** Kə aka Yisrayel ŋaloku ŋa: «Ah! Ali MARIKI ənadifte su kəca kən Misira, ntə sənande carərə ca səm kəsək mə, ntə səncsəm cəcom haŋ sənembərə mə! Kədifte ka kəloŋkanə kaŋke fəp dor kə nəwurene su kədesak tegbərə tantə!» **4** Kə MARIKI oluku Musa: «Kətuſər nu k'inder cəcom kəyefə ka darenc. Afum ŋande ŋacwur ŋawetəs dəsək o dəsək nce ŋantam kəsəm dəsək mə, təm tatəkə indewakəs ŋa icərə kə pəyəne ŋancəmə metəksə mem darəŋ-ε. **5** Tataka ta camət-tin, kə ŋandelompəs yoko ŋawetəs mə, nəndesətə kəmərəŋ ka yeri ya dəsək o dəsək.» **6** Musa kə Aruna ŋaloku aka Yisrayel fəp: «Dəfəyana, nəndenacərə a MARIKI enawurene nu atəf ŋa Misira. **7** Bətbətana, nəndenanəŋk nərə da debeki da MARIKI, bawo ene kəcəpəne konu nnə nkən MARIKI eyi mə. Kə səna, ake səyəne ntə nəndecəpəne nnə səyi mə-ε?» **8** Kə Musa oluku: «MARIKI endenasəŋ nu məkə dəfəy səm

yəsəm, bətbətana cəcom nce nəndesəm haj nənəmbərəs mə. Kə MARIKI ene kəcəpənə nkə nəncəpənə nnə eyi mə. Kə səna ake səyənə-ε? Bafə nnə səyi mə nəncəpənə, mba nnə MARIKI eyi mə.» **9** Kə Musa oluku Aruna: «Məloku kəlonjkane ka aka Yisrayel: Nəder nələtərnə MARIKI fər kirij, bawo ene kəcəpənə konu.» **10** Aruna eyi kəlok-lokər kəlonjkane ka aka Yisrayel fəp, ŋandekafəli fər kəca ka ntende dətəgbərə, kə ŋanəŋk nərə da debeki da MARIKI dowur kəp disre. **11** Kə MARIKI oluku Musa: **12** «Ine kəcəpənə ka aka Yisrayel. Məloku ŋa nte: Dəfəyana səm yə nəndenasəm, bətbətana cəcom cə nəndenanəmbərə. Ti disre nəndecərə a in'əyənə MARIKI, Kanu konu.» **13** Pəndeyi dəfəy, kə bəmp yender yefəntərə yokump saŋka. Dec dendəsək kə kibi kəfəntərə antəf mofo fəp mme məŋkəl saŋka mə. **14** Nte kibi kəndeliŋne dəntəf mə, kə pəyi antəf ŋa tegbərə kəroŋ pəmə ca nce yowure məŋbən mə, ca cacako yeferə pəmə nte ance malə məsəkər antəf kəroŋ mə. **15** K'aka Yisrayel ŋaməmən kə ŋayifənə: «Ake də dandə-ε?» bawo ŋanacərə fe daka ndə dənayi mə. Kə Musa oluku ŋa: «Yeri yə nyə MARIKI əsəŋ nu mə. **16** Nte tə MARIKI osom: Nəwətəs nwə o nwə, yeri nyə yəntəm kətəŋne kə mə. Nwə o nwə pəwət liter mərəŋ da fum wəkin, kələm ka təkə nəyi dəcəbal mə.» **17** K'aka Yisrayel ŋayə tatəkə Musa ənaloku ŋa mə, k'aləma ŋəncepərər kələm, k'aləma ŋantəbəp kələm. **18** Mba nte anatubuc mə, nwə ənawət pəcepərər kələm mə, ombut təkə ənacepərər mə. Kə wəkə ənawət pəpic mə, əŋsətə kələm kəŋkə pənamar mə. Kə nwə o nwə əwətəs yeri nyə ŋənatam kətəŋne ŋa mə. **19** Kə Musa oluku ŋa: «Ali fum

ta pəfənərnə yeri ya dəckəsək.» **20** Mba ŋanacəŋkəl fə Musa, k'afum aləma ŋafənərnə yeri ya dəckəsək. Pəndeyi bətbət kə yeri yayəkə yembərə yet, kə yesən. Kə pəntəlcə Musa nnə afum akakə ŋayi mə. **21** Bətbət o bətbət, nwə o nwə encwət yeri yəkə yənctəŋnə kə kədi ka dəsək dadəkə mə, kə nne yənckənawonə-ε, yəsəŋgbər. **22** Tataka ta camət-tin, kə nwə o nwə ewət potubuc pa mata mərəj, liter manjkələ da fum wəkin. K'akirij a kəlonjkanə ka aka Yisrayel ŋanjəkə ŋalukse ti Musa. **23** Kə Musa oluku ŋa: «Ti tə MARIKI oluku. Alna dəsək da kəŋesəm də, ndə ampusə MARIKI mə. Nəpec yəkə pəmar nu kəpec təkə nəfaŋ mə, yecerne yəkə fəp, nəməŋkərnə yi haŋ bətbətana.» **24** Kə ŋaməŋk yeri yayəkə haŋ bətbət pəmə təkə Musa ənasom ŋa ti mə. Yeri yayəkə ŋanaməŋk mə, yet yənabərə fə yi, yənasən fə sə. **25** Kə Musa oluku ŋa: «Nədi yeri yayə məkə, bawo dəsək da kəŋesəm ndə ampusə MARIKI mə deyi məkə, nəfəsətə məkə yeri yewetəs dale. **26** Mata camət-tin disre nəntam kəwetəs yeri, mba simiti tataka ta camət-mərəj yeri yewetəs yəfəyi.» **27** Tataka ta camət-mərəj, kə afum aləma ŋawur kəkəwetəs yeri, mba ŋanasətə fə. **28** Kə MARIKI eyif Musa: «Haŋ təm tere tə nəndesak kəcfati kəməŋkərnə mosom kə metəkse mem-ε? **29** Nəməmən! Kə MARIKI əsəŋ nu simiti dəsək da kəŋesəm-ε, pəsəŋ nu sə tataka ta camət-tin yeri yəkə pəmar nu kədi mata mərəj mə. Nwə o nwə pəmar pəndə kəfo nkə eyi mə, ta nwə o nwə pəwur ndərən tataka ta camət-mərəj dəsək ndə ampusə MARIKI mə.» **30** Ntə tə, k'aka Yisrayel ŋaŋesəm simiti tataka ta camət-mərəj. **31** K'aka Yisrayel ŋawe yeri yayəkə «man». Yeri yayəkə yənawureñə məŋgbən ma

yika yələma, meferə, meyi dəkusu pəmə ntə kəcom kərjə
məsə ma cəme mə. **32** Kə Musa oluku: «Ntə tə MARIKI
osom: Nəlas kəfala ka liter mərəj katin yeri ya man,
nəməyəkə yi awut-sə anu, ntə təyəsəyə əjade əjanəjk cəcom
ncə iñsəy nu nəcdi nnə dətegbərə ntə iwuren'on atəf
ya Misira mə.» **33** Kə Musa oluku Aruna: «Məlek təndə
məber pi yeri ya man liter mərəj. Məkə məcəmbər pi
nde MARIKI fər kiriş, ntə təyəsəyə pameyəkə yi oj detəmp
da awut-sə anu mə.» **34** Pəmə tatəkə MARIKI ənasom
ti Musa mə, kə Aruna əlas təndə k'əñkə pəcəmbər pi
kiriş nde walake nwə wementər danapa dən, ntə təyəsəyə
pameyək yi mə. **35** K'aka Yisrayel əjandi man meren wəco
məjkələ həq təm ntə əjanader atəf nnə afum əjanandə
mə. Əjanadi man həq kəren nkə əjanader nde kələncər ka
atəf ya Kanaq mə. **36** Wəco wa potubucə pa omər pəncyo
potubucə pa efah katin.

17 Kə kəlorğanə ka aka Yisrayel fəp kəyəfə təgbərə
ta Sin kə kəcepə-cepə pəmə təkə MARIKI oncsom əja
ti mə. Kə əjancəmbər sajka nde Refidim, mba domun
domun dənayi fe ndə afum əjanctam kəmun mə. **2** Awa,
k'afum əyayefə kətənsər Musa kəcəp. Kə əjaloku: «Məsəy
su domun səmun!» Kə Musa olukse əja moloku: «Ta ake
tə nəntəns'em kəcəp-ə? Ta ake tə nəjwakse MARIKI-
ə?» **3** Mera yənawos aka Yisrayel, afum əjaccəpənə nnə
Musa eyi mə. Əjacloku: «Ta ake tə mənasəyə su kəpə
Misira, mədesəyə su kəfine mera yowosu, səna, awut
asu kə yəcəl yosu-ə?» **4** Kə Musa ojukule-kule pəckorne
MARIKI, pəcloku: «Cəke c'indəyənə afum akaşə-ə? Kə
pəncepər ndəkəl nnə-ə, əjandeca-cas im.» **5** Kə MARIKI

oloku Musa: «Məcepər aka Yisrayel tekiriŋ, məlekəne abeki aka Yisrayel. Məlekəne so kəgbo kam nkə mənasutə kəŋgbəkə ka Nil mə, məcəjnə kiriŋ. **6** K'ina, incəmə nna tekiriŋ tam, tasar ta tərə ta Horeb kəroj. Məsute tasar kəgbo kam, poŋwur domun nde aka Yisrayel ḥantam kəmun mə.» Kə Musa ɔyo ti, fər ya abeki aka Yisrayel kiriŋ. **7** Kə ḥawe kəfo kəŋkə Masa «kədəktər», kə Meriba «kəcəp», bawo aka Yisrayel ḥanatənsər di Musa kəcəp, kə ḥawakəs di MARIKI, kəcyifnə: «MARIKI eyi su dacə ba, ka eyi fe su dacə?» **8** Dəndo kəfo kəŋkə ancwe Refidim mə, difə aka Amalek ḥander ḥayekər aka Yisrayel kəwan. **9** Awa, kə Musa oluku Yosuwe: «Məyək-yəkə su dacə arkun, məwur məsutəne k'aka Amalek. Alna incəmə nde tərə dətelempən itəmpər kəgbo ka Kanu.» **10** Kə Yosuwe ɔyo təkə Musa ənaloku kə mə, kəkəsutəne k'aka Amalek. Musa, Aruna kə Hur ḥampə nde tərə dətelempən. **11** Kə Musa əmpənə kəca darenc-ε, aka Yisrayel ḥatasərnə aka Amalek. Mba k'ənckənatore waca-ε, aka Amalek ḥatasərnə aka Yisrayel. **12** Ntə waca wendeləl Musa mə, Aruna kə Hur ḥalek tasar kə ḥaŋkə ḥaboc pi Musa dəntəf kə wəkakə endə pi kəroj. Aruna kə Hur ḥasoc Musa waca darenc, Aruna kəca kin Hur kəca ka mərəj haŋ kə dec dəŋkə dəkale. **13** Kə Yosuwe əntəm Amalek k'afum ən, k'endifte ḥa dakma. **14** Kə MARIKI oluku Musa: «Məcicəs ti nde dəbuk, tede təyənə tecəmçəmənə, məloku Yosuwe belbel, a indənim Amalek ntə təŋsəŋə ali fum ta endecəm-cəmənə ḥa doru dandə mə.» **15** Kə Musa əncəmbər tetek tolojənə k'ewe di: «MARIKI ɔyənə tegbəkərə ta kətam kem.» **16** Kə Musa oluku: «Bawo ayektər dəbe da MARIKI kəca kələma,

MARIKI endesutene kəsutene dəm kə dətəmp o dətəmp
da aka Amalək.»

18 Yetero, wəlojnə ka Madiyan papa ka wəran ka Musa,
ene mes məkə Kanu kənayəne Musa k'aka Yisrayel afum
ən mə, k'encərə təkə MARIKI owurenə aka Yisrayel Misira
mə. **2** Kə Yetero papa ka wəran ka Musa, elek Sefora,
wəran ka Musa nwə ənalukus ndərən k'awut ən mərəj
mə, **3** Musa ənasəj tewe ta Kərsəm coco cən, bawo
ənaloku: «Wəcikəra iyəne nnə atəf əncərə ən mərəj.» **4**
Kə wan wəka mərəj, nkən ənawə Eliyeser, bawo Musa
ənaloku: «Kanu ka papa wəkəm kənder kədemar im, kə
kəyac im dakma da firawona.» **5** Wəran ka Musa k'awut
ən kə kas Yetero ənəndər ənəbəp Musa dətegbərə, nde
ənacəmbər saŋka tərə ta Kanu kəsək mə. **6** Kə Yetero
oloku Musa: «Ina papa wəka wəran kam, Yetero, inder
nnə məyi mə kə wəran kam kə awut ən mərəj.» **7** Kə
Musa enəgbintərnə papa ka wəran kən, k'encəpə kə suwu,
k'əmakərnə kə. Kə ənəyifəne nwə o nwə nte pəyi kə mə, kə
ŋəmbərə dabal. **8** Kə Musa ələmər papa ka wəran kən mes
məkə MARIKI ənayə firawona k'aka Misira mə fəp təta aka
Yisrayel, k'ələmər kə sə pəcuca pəkə ənənasətə dərə, kə
təkə MARIKI ənayac əja pi mə. **9** K'amera ənəmbət Yetero
təta pətət pəkə MARIKI ənayəne aka Yisrayel mə fəp, kə
təkə MARIKI ənəbaŋ aka Yisrayel aka Misira dəwaca mə.
10 Kə Yetero oloku: «Injkor-koru Kanu nkə kəbaŋ nu aka
Misira kə firawona dəwaca mə, MARIKI nwə ənwurə nu
dacar da aka Misira mə! **11** Incərə oj a MARIKI əmbək
pətas canu fəp, ənamentər ti nte aka Misira ənəctərəs aka
Yisrayel mə.» **12** Kə Yetero papa ka wəran ka Musa elek

pəcol mpe εnadekçəfə Kanu mə, k'olojnə sə yolojnə yələma. Aruna kə abeki aka Yisrayel fəp ŋander ŋadi yeri yayəkə kə papa ka wəran ka Musa Kanu fər kiriŋ.

13 Dəckəsək, kə Musa εnde kəboc kitikə aka Yisrayel, k'aka Yisrayel ŋacəmə Musa fər kiriŋ kəyefə bətbət haŋ dəfəy ntə təŋsəŋe Musa pəcəŋkəl moloku maŋjan mə. **14** Kə papa ka wəran ka Musa εnəŋk təkə Musa ənciyənə aka Yisrayel mə fəp, k'oloku: «Cəke cə məŋyənə aka Yisrayel tante fəp-ε? Ta ake tə mənənə nno sona-ε, ta ake tə afum ŋacəmen'am fər kiriŋ kəyefə təbətbət haŋ dəfəy-ε?» **15** Kə Musa oluku papa ka wəran kən: «Dəpə da Kanu d'affum ŋander kətən nno iyi mə. **16** Afum aŋə kəgbəkələnə kəmbərə dacə mə, ŋader ŋanəŋk im. Iboc kitikə afum akakə mərəŋ dacə, icsəŋe ŋa kəcərə sariyə sa Kanu kə metəksə mən.» **17** Kə papa ka wəran ka Musa oluku kə: «Tante məŋyo mə, tentesə fe. **18** Məŋlələsne dis, mələləs sə afum aka Yisrayel aŋə nəyi mə dis. Təyə tante tənaŋkanə kəlelə, məfətam kəyə ti sona. **19** Ndəkəl oŋ məcəŋkəl dim dem məwose iməŋkəs əm ntə təŋsəŋe nəsol kə Kanu mə! Ntə pəmar mə, məna məyənə afum aka Yisrayel nno Kanu kəyj mə, mən'ə pəmar məckenə Kanu moloku ma kəgbəkələnə ma aka Yisrayel. **20** Mələmər ŋa sariyə sa Kanu, kə metəksə mən. Məmentər ŋa sə dəpə dəkə pəmar ŋacəmə darəŋ mə, kə təyə ntə pəmar ŋa kəyə mə. **21** Məyək-yək afum alompu aka Yisrayel fəp dacə, aŋə ŋaŋnesə Kanu mə, afum akə ŋayenŋkə kance, aŋə ŋantəfan daka ndə dəntəsək mə. Məcəmbər afum wul o wul, afum am akakə məyək-yək mə, wəkin pəyənə ŋa wəbə, wələma wəbə wəka afum tasar tin, wələma wəbə

wəka afum wəco kəcamət, wələma wəbəs wəka afum wəco.

22 Afum ayək-yək akakə ŋacboce aka Yisrayel kitit tem fəp.

ŋackenə məna Musa mes məpəŋ, ŋa ŋackiti mes məfət

məkə. Məbelinə pəsarə, ŋa sə ŋamar əm kəsarə pi. **23**

Kə məyə tatəkə, Kanu kəcsoməs əm ti-ε, məfətərəsne.

Tamerəŋ ta ti, afum akajə ŋaŋkə ndaranjan pəforu disre.»

24 Kə Musa əncəŋkəl dim da papa ka wəran kən, k'čyə

tatəkə wəkakə ənaloku kə mə fəp. **25** Kə Musa εyək-yək

afum alompu Yisrayel fəp disre, k'əncəmbər ŋa dəbe:

Wəbəs wəka afum wul win, wəbəs wəka afum tasar tin,

wəbəs wəka afum wəco kəcamət, wəbəs wəka afum wəco.

26 K'akakə ŋamboce oj aka Yisrayel kitit tem fəp. ŋackenə

Musa mes mocuca kəboc kitit, ŋa ŋacboc kitit ka mes məfət

məkə. **27** Kə Musa elembərnə papa ka wəran kən, kə

wəkakə olukus nde atəf ŋən.

19 ŋof ŋa maas kəyefə ntə ŋawur Misira mə, k'aka

Yisrayel ŋambərə dəsək dadəkə nde tegbərə ta Sinayi.

2 K'aka Yisrayel ŋayefə Refidim mə, kə ŋaŋkə tegbərə

ta Sinayi. Dəndo kə ŋancəmbər saŋka ŋatefərnə tərə ta

di. **3** Kə MARIKI ewe Musa tərə kəronj, kə Musa əmpə di.

Kə MARIKI oluku kə: «Ntə tə məŋkəluku afum a Yakuba

akajə, moloku mame mə məŋkədəŋkər aka Yisrayel: **4**

Nənanəŋk nənasərka təkə inayə aka Misira mə: Pəyi pəmə

banca ya asiksik y'ifelərənə nu, kəkərə nu nnə iyi mə.

5 Ndəkəl oj, kə nəsu ləŋəs nəncəŋkəl dim dem belbel,

nəməŋkərnə sə danapa dem nde sənasek mə-ε, nəna aka

Yisrayel nəŋyənə akemi aka dətim afum fəp dacə. In'čyə

doru fəp, **6** mba kə nəna aka Yisrayel, nəndeyən'em

afum alorjne, nəyən'em sə afum asoku. Moloku mame mə

məŋkəloku ḥa.» **7** Kə Musa əŋkə pəwe abeki aka Yisrayel, k'ementər ḥa moloku mmə MARIKI ənasom kə mə. **8** K'aka Yisrayel fəp ḥasurəne kəluku Musa: «Səndeyə təkə MARIKI oluku mə fəp.» Kə Musa oluksə MARIKI moloku maməkə aka Yisrayel. **9** Kə MARIKI oluku Musa: «Indeder nno məyi mə, igbəpnə dəkəp kəpəŋ, ntə təŋsəŋe aka Yisrayel ḥacn'em dim ntə inde iclok-lokər əm mə, təsəŋe ḥa sə kəcgbəkər əm kəlaŋ təm fəp.» Kə Musa kəluksə MARIKI moloku ma aka Yisrayel. **10** Kə MARIKI oluku Musa: «Məkə nde aka Yisrayel ḥayi mə, məpus'em ḥa məkə kə alna teta kəbəpəne kəŋjan kə ina, ḥayak sə yamos yanjan. **11** ḥalip kəlompəsnə ḥackar dəsəkə, bawo tataka tatəkə, MARIKI endetor fər ya aka Yisrayel fəp kirij nde tərə ta Sinayi kəronj. **12** Məkə məcəmbər ḥa agbəp ḥa tərə haŋ mənəŋkər, məcloku ḥa: «Nəkəmbərnə ta nəpə dətərə, ta nəgbuŋenə sə agbəp ḥa pi. Nwə o nwə ogbuŋenə pi, mənə padif kə. **13** Wəkayi, kəca kəfəgbuŋenə kə, mba anca-cas kə kəca-cas dəm, kə pəyənə fe ti-ε, pasə-səsə kə cəbəlma. Pəyənə wəsem, pəyənə fum, nwə o nwə ongbuŋne pi mə, wəkayi əfəyi sə doru.» Təm ntə afula kəlen ka aŋkesiya dim dəpəŋ mə, afum ayək-yək ḥandenatam kəpəsə tərə kəronj.» **14** Kə Musa ontor dətərə kəder nno aka Yisrayel ḥayi mə, k'ompus ḥa, kə ḥayak sə yamos yanjan. **15** Kə Musa oluku aka Yisrayel: «Nəlompəsnə haŋ dəsəkə, ta nələtərnə aran.» **16** Tataka ta maas bətbət kə pəŋkulə-kulə darenc, kə pəmotər-motər, kə kəp kəpəŋ kəyi tərə kəronj. K'aluk ḥowure dim pəpəŋ, aka Yisrayel akə ḥanayi dəsaŋka mə fəp, ḥayefə kəyikcə. **17** Kə Musa owurenə aka Yisrayel dəsaŋka kəkəbəpəne kə Kanu, kə ḥaŋkə ḥacəmə

tərə dəntəf. **18** Tərə ta Sinayi fəp pəncəpə kinime, bawo MARIKI εnator di nənc disre. Kinime ka pi kəcpə pəmə kinime ka doco, kə tərə fəp pəyəfə kəyikcə pəpəŋ. **19** Ntə dim da aluk dəncnaŋkane kəkule pəpəŋ mə, Musa pəclok-loku, Kanu kəclukse kə moloku dəpukule-kule. **20** Kə MARIKI ontor nde tərə ta Sinayi kəroŋ, dəndo dətelempən, kə MARIKI ewe Musa, kə Musa εmpe. **21** Kə MARIKI oluku Musa: «Mətor məkə məmənə aka Yisrayel ta ŋabəlkər kədeməmən MARIKI de, ta tedesəŋə alarəm kəfi. **22** Ali alojnənə aŋe ŋantam kələtərn'em mə yati, ŋa sə ŋapusnə teta kəbəpənə kəŋjan kə ina, ta ŋasəŋə MARIKI kədedifət alojnə aləma kəgba kəŋjan.» **23** Kə Musa oluku MARIKI: «Aka Yisrayel ŋafədetam kəpə tərə ta Sinayi, bawo mənasom im belbel, məcloku: «Məmentər ŋa kələncər, məpus tərə teta kəbəpənə kəŋjan kə ina, məbəlenə pi afum.» **24** Kə MARIKI oluku kə: «Məkə, mətor, nəpə kə Aruna. Mba ta alojnənə kə aka Yisrayel ŋabəlkər kəpə nnə MARIKI eyi mə de, ta ŋadesəŋ'em kədifət afum kəgba kəŋjan dacə.» **25** Kə Musa ontor nnə afum ŋayi mə, k'olok-lokər ŋa.

20 Kə Kanu kəloku moloku mame fəp: **2** «In'əyənə MARIKI Kanu kam, in'owuren'am atəf ŋa Misira nde kələ ka dacar.» **3** «Məfədeyə canu cələma fər ya ina kiriŋ.» **4** «Ta məpat sə tərəŋka, ta məlompəs paka o paka mpə powurenenə kə pəkə peyi dəkəm, dəntəf, kə dəkəba mə. **5** Ta məde məctontnə ca yayəkə fər kiriŋ, ta məde məcsalənə yi sə, bawo ina MARIKI, Kanu kam, Kanu k'iyoŋe nkə kəyə kəraca mə, nkə kəŋlukse kəway ka kiciya ka papa nnə awut ən ŋayi mə, haŋ dətemp maas haŋ dətemp

mankälə da akɔ ḷanter im mə. **6** Mba intəmpər kəsektərnə danapa haŋ dətemp wul win da afum aŋe ḷambətər im, ḷaməŋkərnə mosom mem mə.» **7** «Ta mədekə məcbonc tewe ta MARIKI Kanu kam kifəli. MARIKI əfəŋjaŋnənə nwə omboncəs tewe tən kifəli mə.» **8** «Məccəm-cemnə dəsək da kəŋesəm ndə ampusə MARIKI mə, məpus'əm di. **9** Mata camət-tin tataka tolusər disre mədekə məcbəc, məclompəs yəbəc yam fəp mataka maməkə disre. **10** Mba tataka ta camət-mərəŋ, dəsək da kəŋesəm ndə ampusə MARIKI Kanu kam mə də. Ali yəbəc ta məbəc dəsək dadəkə, kəyefə məna, wan kam wərkun kə wəran, kəkə ka wəcar kam wərkun kə wəran, kəbəp ka yəcəl yam kə acikəra aŋe ḷayi sədare sam mə. **11** Bawo mata camət-tin mə MARIKI ənalompəs antəf, kəm, kəba kə ca cəkə yeyi doru mə fəp, k'engesəm tataka ta camət-mərəŋ. It'əsəŋe ntə MARIKI ompoce dəsək da kəŋesəm pətət, k'ampuse kə di mə.» **12** «Məleləs wisi kə wiri, ntə təŋsəŋe mataka mam meyi doru məbəl nde antəf ḷəkə MARIKI Kanu kam əsəŋ əm mə.» **13** «Ta mədif fum.» **14** «Ta məsumpər dalakə.» **15** «Ta məkiyε.» **16** «Ta məbanjə wənc əm sede sa yem.» **17** «Ta məyə fər gban-gban nno kələ ka wənc əm kəyi mə, Ta məyə fər gban-gban nno wəran ka wənc əm eyi mə, kəyefə wəcar kən wərkun kə wəran, wana wən, kəbəp ka səfale sən, ta məfanjə daka o daka da wənc əm abəkəc ḷeləc.» **18** K'afum fəp, ḷane pukule-kule pa darenc kə dim da aluk kə ḷanəŋk pəmotər-motər kə kinime kəcpə tərə kərəj. Ntə aka Yisrayel ḷanəŋk mes maməkə mə, kə ḷayikcə, kə ḷancəmə ḷabələnə tərə. **19** K'aka Yisrayel ḷaloku Musa: «Məlok-lokər su, səndecəŋkəl əm, mba

ta Kanu kəlok-lokər su, ta təsəjəs sədefi.» **20** Kə Musa oluku aka Yisrayel: «Ta nənesə, bawo kəwakəs konu kə Kanu kənderənə. Ntə əfanj mə a nənesə kə, ntə təjsəjəs ta nənciya mə.» **21** Aka Yisrayel ɻacəmə pəbələ, mba Musa nkən pəclətərnə kubump nkə MARIKI ənayi disre mə. **22** Kə MARIKI oluku Musa: «Ntə tə məjkəluku aka Yisrayel: <Nənəjək a dəkəm iyi kəlok-lokər nu. **23** Ta nəde nəclompəs ina fər kirij canu ca gbeti, kə pəyənə fe ti-ε, canu ca kəma. **24** Məde məlompəs'em tetek tolojnəc pa dos, mpe nənde kəclojnən'em kəronj yolojnə yəcəf kə yolojnə yam ya kəpajnə pəforu, ɻkesiya kə cir kə pəyənə fe ti-ε, cəna. Ina sə indeder əm icpoc'am pətət kəfo nkə o nkə inde icsəjəs kəcəm-cəmənə tewe tem mə. **25** Kə pəyənə a tetek tolojnəc pa masar pə məjkəlompəs-ε, ta məlompəs pi masar məpat. Bawo kə məmpat mi-ε, məjsəjəs mi kətəsək teta tetek tolojnə pem. **26** Ta nəlomps'em tetek tolojnəc mpe ande pacfərəjək a pakə palojn'em mə, ntə təjsəjəs ta panəjək wəkə əŋkəpəsə kəkəlojn'em mə kəsəkər.»»

21 «Məyə mokur fər ya Kanu kirij mme mə məjkəluku ɻja: **2** Kə məway wəcar wəHebəre-ε, pəyənə wəcar meren camət-tin. Teren ta camət-mərəj, pəwur yəjən dacar ali kəway əfəssəj. **3** Kə təyənə sona s'ənayi tem ntə əcbərə dacar mə, sona sən s'oŋwur sə. K'ənanənce-ε, wəran kən ɻajwur dacar. **4** Kə pəyənə a mariki mən əsəj kə wəran, wəran wəkakə pəkome kə awut arkun kə awut aran-ε, awut kə wəran, aka mariki mən ɻə ɻanjənə, nkən pəwur dacar sona sən. **5** Kə wəcar nwə oluku: <Imbətər mariki mem, awut em kə wəran kem, ifaŋ fe kəwur dacar-

ε,» **6** awa, mariki mən pələtərnəne kə Kanu, pəbakcər
kə dəkumba kə pəyi fe ti-ε, pəlek kə pəbakcər dəfərem
fa kumba kən. Mariki mən pəpifε kə abak aləŋəs, tem
tatəkə wəcar wəkakə endeyəne oŋ wəbəce kən doru o
doru.» **7** «Kə fum əncaməs wan kən wəran pəkəyəne
wəcar-ε, wəkakə əfəwur dacar pəmə awut arkun acar. **8**
Kə pəyəne a mariki mən ənaway kə pənənce-ε, telpəs ta
əmbət kə sə mes-ε, pəmar pəce fum wələma pəwurus
kə, mba sariyε səfəwose mariki maməkə kəcamsər kə
acikəra atəyəne aHebəre, bawo elip kəyembər kə. **9** Kə
pəyəne a mariki maməkə wan kən wərkun əwayε kə
kənənce-ε, pəmar pəyə kə təyə tin tayi kə awut ən aran
akom kə ŋandekə dəkələ-ε pəmə təkə təyə tokur fər ya
Kanu kiriŋ toluku ti mə. **10** Kə mariki mən ənənce sə
wəran wələma, pəmar fe pəbeli ntə o ntə əncyə wəran
wəkakə mə, kəyefə yeri kəbəp ka yamos, haŋ kəfəntərə.
11 Kə mariki mme əntəyəne wəran nwə mes mame maas-
ε, wəran wəkawə əntam kəwur dacar ali daka əfəsəŋ,
ali pəsam əfəsəŋ.» **12** «Fum nwə o nwə oŋsut wələma
haŋ pədif kə mə, məne padif wəkayi. **13** Kə pəyəne a
məŋyefəne fe kədif kən-ε, Kanu kəsəŋe k'efir əm dəwaca,
indementər əm kəfo nkə məntam kəyekse məkə məyacne
mə. **14** Nwə endife wənc cəmpənpən pəyefəne ti mə,
ali pəyacne tetek toloŋne pem kəroŋ, məkə məlek kə
ntə təŋsəŋe padif kə mə.» **15** «Nwə o nwə oŋsut kas, kə
pəyəne fe ti, kəre mə, məne padif wəkayi.» **16** «Nwə o nwə
eŋkiyε fum pəcaməs, kə pəyəne fe ti, panəŋke kə fum
wəkakə dəwaca mə, məne padif wəkayi.» **17** «Nwə o nwə
ontolane kas, kə pəyəne fe ti, kəre pəlec mə, məne padif

wəkayi.» **18** «Kə afum ɲangbekəlenε, wəkin pətəmp wəka
mərəj kən tasar, kə pəyənε fe ti aŋkulma, kə wəkakə
ɔntəfi mba pəwon kəfəntərε ti-ε, **19** kə təyənε a wəkakə
ɛntam kəyεfe pətəmpər kəgbo pəkətəs doru-ε, pəmar
pace wəkakə ɛnasut kə mə. Mba wəkakə ɛnasut kə pəsəŋε
kə kəcu mə, ɛmar kəsəŋ kə kəway ka nte ɛyamsə kə yebəc
mə, pətənε kə sə acəl hanj pətamnε.» **20** «Kə fum ɛntəmp
wəcar kən kətək, təyənε wəcar wərkun, wəran, kə wəcar
wəkakə efine ti-ε, aŋlukə wəkayi ayɛk. **21** Mba kə wəcar
wəkakə efi fe hanj tataka tin, mata mərəj mecepər-ε,
afyo fum wəkakə nte o nte bawo daka da mariki mən
d'ɔyənε.» **22** «Kə afum ɲasutənε ɲakə ɲasutərənε wəran
wəbekəs, təsəŋε wəkakə kəkom mba ta daka o daka dəsətə
kə sə-ε, pəmar wos ka wəran wəkakə ɲatəŋne kə aboc kit
ɲaboncər asutənε kəway nkə ɲaŋsəŋ fəp mə. **23** Mba kə
pəyənε a təsəŋ wəran wəbekəs kakə dolokəp-ε, kəway ka
defi kəyənε defi, **24** dəfər kə dəfər, desek kə desek, kəca
kə kəca, kəcək kə kəcək, **25** kəcəf k'ajnsəŋe kəcəf kəway,
kəbopər k'ajnsəŋe kəbopər kəway, kəfat k'ajnsəŋe kəfat
kəway.» **26** «Kə fum oŋsut wəcar kən wərkun, kə pəyənε
fe ti wəran hanj pəpici kə dəfər-ε, pəmar pəsak wəcar
wəkakə pəkə yəŋən, təyənε kəway ka dəfər dən. **27** Kə
fum osut wəcar kən hanj pəyotu kə desek-ε, pəmar pəsak
wəcar wəkakə pəkə yəŋən, təyənε kəway ka desek dən.»
28 «Kə wana wencaŋ wərkun, kə pəyənε fe ti wəran lən,
fum wəkakə pəfinε ti-ε, wana wawəkə wəmar kəca-cas
hanj wefi, səm ya wana wawəkə yəmar fe kəsəm, ti disre
kiti nkə o nkə afəsəbocər wəka wana wawəkə. **29** Mba kə
pəyənε a wana wə, tokur aŋa wenccəŋ afum lən, pacsonε

ti wəsərka kəcəre ta wəkakə εŋkəmbərnə wi haŋ wana
wawəkə wedif fum-ε, pəmar paca-cas wana wawəkə haŋ
wefi, wəka wana sə mənə padif kə. **30** Mba kə pəyənə a
kəway k'awer wəka wana wawəkə ntə təŋsəŋe ta andif
kə mə, pəmar pəsəŋ kəway kaŋkə awer kə mə fəp. **31**
Kə pəyənə a wana, wan wərkun kə pəyənə wan wəran
wendif-ε, təyə tokur fər ya Kanu kiriŋ tin tatəkə tə pəmar
pakətənə. **32** Kə pəyənə a wana nwə wəcar wərkun kə
pəyənə fe ti, wəcar wəran wendif-ε, pəmar pasəŋ sikəl
wəco maas mariki ma wəcar wəkakə, ntə təyənə ta wana
mə, paca-cas wi haŋ wefi.» **33** «Kə fum εŋkay abi, pəsak
ŋi fos ta εŋgbəpər ŋi, a wana wəder kə pəyənə fe ti, səfale
səder sətor abi ŋaŋəkə disre-ε, **34** wəkay ka abi εŋlek
pəcəl papəkə pəfi mə, pəsəŋ wəka pəcəl pəsam pəyənə
kəway ka pəcəl pən.» **35** «Kə wana wa fum wendif wana
wa wəkə-ε, ŋacaməs wana wəkə wəntəfi mə, ŋayerenə
pəsam, ŋayerenə sə səm ya wana wəkə wefi mə. **36** Mba
kə pəyənə tokur aŋa wana wə wenccəŋ len, paloku ti
wəsərka ta owose kəkəmbərnə wi-ε, tem tatəkə wəka
wana nwə wenccəŋ wəkə len a kə wefi mə, εŋlek wana
wefi, pəsəŋ wəkə wana weyi wəyej.»

22 «Kə fum eŋkiyə wana kə pəyənə fe ti aŋkesiya, kə
pəyənə fe ti wir-ε, təyənə a εfay pəcəl papəkə amera kə
pəyənə fe ti pəcaməs pi-ε, pəmar pəluksə cəna kəcamət
kəway ka wana win wəkə eŋkiyə mə, ŋkesiya majkəl
kəway ka ŋin ŋəkə eŋkiyə mə.» **2** Kə pəyənə pəbəpənə
wəke pəcberə kəkəkiyə, pasut kə haŋ pəfi-ε, ancəre fe
teta mecir ma wəkakə, afəluksə ayek ŋaŋəkə. **3** Mba kə
pəyənə a pəwarjkəra pə ambəpənə wəkayi dec dəsərəyi

de-ε, fum nwε ojsut wəke haŋ pədif kɔ mɔ, tεyεfεnε tɔ. Wədif kɔn εsare teta mecir ma wəke wəkakɔ. Mba wəke nwε aŋsumpɛr mɔ oŋlukse kəway ka paka pəkɔ eŋkiyε mɔ, k'ɔntɔtam kəsəŋ kəway ka pi-ε, pəmar pacaməs wəke wəkakɔ pasəŋ kəway ka pi. **4** K'ambəpε kɔ paka papəkɔ eŋkiyε mɔ pəsərɔyi wəyeŋ-ε, təyənε wana, səfale, aŋkesiya, wir, wəkayi pəmar pəlukse pəcɔl papəkɔ pədeŋjər pi pəcɔl pin. **5** Kɔ fum εsak yəcɔl yən, yəkɔ yəsəmε wənc yəbəf yən ya dale, kɔ pəyənε fe ti ŋgbəŋkəlɔ yən ya wən-ε, pəmar paməmən abəf ŋən nŋe ŋoŋkom belbel mɔ, pasəŋ wəkɔ yəcɔl yən yəsəmε yəbəf mɔ, yokom yən yəkɔ yentesc mɔ. **6** Kɔ fum ɛmber yika nenc, nenc dadəkɔ dəkɔ dəcɔf kur ka yetel dəbəf, təyənε a yəbəf yayəkɔ yələl, kɔ pəyənε fe ti yəsərəbuke-ε, pəmar wəber ka nenc dadəkɔ pəsəŋ kəway yi. **7** Kɔ fum əsəŋ wənde kɔn kəməŋk ka pəsam, kɔ pəyənε fe ti daka dələm, a pakɔ pakiyər wəkakɔ anasəŋ kəməŋk mɔ nde kələ kɔn disre k'anəŋk wəke wəkakɔ-ε, pəmar pəsəŋ kəmərəŋ ka daka dəkɔ ɛnakiyε mɔ. **8** Kɔ təyənε anəŋk fe wəke ka ca yayəkɔ-ε, pəmar wəkɔ anasəŋ daka kəməŋk pəkɔ pəmentərnε Kanu pədərəm a ɛncəre fe təsəle nte o nte ta daka dadəkɔ. **9** Tes o tes t'angbekələnε, təyənε ta wana, səfale, aŋkesiya, wir kɔ pəyənε fe ti, yamos, paka mpe o mpe pəsəle, afum mərəŋ ŋacgbekələnε kəyənε ka wəka pəcɔl kɔ pəyənε fe ti paka pələm-ε, agbekələnε akakɔ mərəŋ ŋako ŋamentərnε nda akiti for ya Kanu kirinj. Nwε kiti kəŋkəlcɛ mɔ, fum wəkakɔ pəsəŋ wəkɔ ŋanayi kəgbekələnε mɔ mərəŋ ma paka pəkɔ ŋanayi kəgbekələnε ta pi mɔ. **10** Kɔ fum əsəŋ wənc kəcɔl təyənε wana, səfale, aŋkesiya, wir təyənε pəcɔl mpe o

mpε, a pəcəl papəkə pefi, kə pəyənε fe ti, pətəpε kəcək, kə pəyənε fe ti pakiye pi, ta fum o fum əntəjnε ti-ε, **11** pəmar fum wəkə anasəŋ kəcəl mə, pəkə pədərmε wənc wəkə enasəŋ kə kəcəl mə a εŋkiye fe pəcəl pəkə wənc enasəŋ kə kəcəl mə. Tem tatəkə pəmar wəka pəcəl pəwose kədərəm kaiŋkə, pəmar fe sə wənc pəluksə kəway ka pi. **12** Mba kə pəyənε a arkiye pəcəl mpε nde kələ kən-ε, pəmar pəluksə kəway ka pi wənc wəkə enasəŋ kə kəcəl mə. **13** Kə pəyənε a wəsem wa dop wəwatəri-watəri pəcəl papəkə-ε, fum wəkə anasəŋ kəcəl mə, emar kəkenε sem yelpəs yayəkə wəkə enasəŋ kə kəcəl mə, wəkakə pəyənε sə wənəŋk ka ti. Tem tatəkə pəmar fe kə sə kəluksə kəway ka pi nwε enasəŋ kə kəcəl mə. **14** Kə fum əŋkə pəyefu pəcəl nno wənc eyi mə, a pəcəl papəkə pede pətəpε kəcək, kə pəyənε fe ti pefi kumunt ka wəka pəcəl papəkə darəŋ-ε, pəmar wəkə enakə pəyefu wənc pəcəl mə, pəluksə pi kəway. **15** Kə pəcəl papəkə pefi fər ya wəka pi kiriŋ-ε, kəluksə kəway ka pəcəl papəkə kəyi fe sə. Kə pəyənε anasəŋ kə daka a pəcyefu kə pəcəl papəkə-ε, pəntəjnε tatəkə. **16** Kə wərkun εŋkeltər wəyecəra wətəcəre wərkun, nwε wərkun əntatəfac mə, haŋ ŋafəntərε-ε, pəmar pəsəŋ kəfac ka wəyecəra wəkakə, pəlek kə sə pənənce. **17** Kə pəyənε a papa ka wəyecəra nwε owose fe kəsəŋ ka wərkun nwε wəyecəra kən-ε, təfəyamsə wərkun wəkakə kəsəŋ ka kəfac ka wəyecəra wəkakə ŋafəntərε kə nkən mə. **18** Ta nəsak wəran dure pəyi doru. **19** Nwε o nwε εŋfəntərər wəsem mə, məne padif wəkakə. **20** Nwε o nwε oŋloŋnε canu cəcuru ta pəyənε MARIKI-ε, məne pasut kə haŋ pəməlkə. **21** Ta mədir wəcikəra, ta məmentər kə sə fənəntər, bawo

nəna sō nənayi decikəra atəf ɲa Misira. **22** Ta nətərəs wəcəbokəra nwə o nwə, ta nətərəs sō wan nwə o nwə akombəra ən ɲafi mə. **23** Kə mətərəs fum wəkakə hanj kəbok kən kəder im-ε, ijne kəbok kən, **24** pəntəl'em pəpəŋ, dəkəwan indif'am dakma. Təm tatəkə məna sō wəran kam endeyənə wəcəbokəra, awut am ɲayənə atəyə kas. **25** Kə məmbər wətəyə daka pəsam afum em dacə-ε, ta məyə pəmə təkə wəbəs-bəsər wələma ənyə mə, ta məloku a mənc pədeñər'am għes dəkəluksə da debe dam. **26** Kə fum encəmbər'am səkə duma dən da kəfe-ε, məluksə kə di a dec dekkalə, **27** bawo duma dadəkə gbəcərəm dəyo dokumpə da dis dən. Dere d'əŋkəkumpənə a pəfəntərə-ε? Kə wəkayi oŋkorn'em-ε, ijne kə dim bawo Kanu nkə iyənə mə, ijyənə nənəfər. **28** Ta məfər-fərəs Kanu, ta mətolanə wəkirin wəka afum am pəlec. **29** Ta nəcwon kəkər'em yolojnə ya yetəl yonu. Nəcsəj im awut anu arkun acəkə-cəkə. **30** Ti tə pəmar sō məcyə nnə wana wam, aŋkesiya ɲam kə wir wam pəmar wan wəcəko-čəkə wəka pəcəl pam ɲayi kə kere mata camət-mərəj. Tataka ta camət-maas, məsəj im pi. **31** Afum apus ɲə nəndeyən'em, pəmar fe nəde nəcsəm sem nyə wəsəm wəwatəri-watəri dəkulim mə, nəde nəcgbale yi cen.

23 «Ta məkətənə yem. Ta məbaŋe fum wəlec kəbaŋe ka yem. **2** Ta məcəmə kənay darəj kəkəyə pəlec. K'andebocə afum kitı-ε, ta məlasnə kəca k'afum alarəm yem disre nəsəjə aboc kitı kəfer kitı. **3** Ta məbaŋe wətəyə daka dəŋkiti k'əntəyə kance-ε. **4** Kə məjkə məpətərnə wana wa wəterənə kam kə pəyənə fe ti səfale sən səsələ-ε, məsumpər si məkere kə dare. **5** Kə mənəŋk səfale

sa wāterenē kam sātempenē pēsare pa si dāntōf-ε, ta mācepēr, māmar kō kādeŋ-deŋi si pēsare. **6** Ta nāyay sariyē sa wēnc ēm wātōyō daka dāŋkiti. **7** Mābōlēnē tolou ta yem, ta māsōŋe wātōlēsər tes kō pāyōnē ti-ε wālōmpu kēfi, bawo ifōsak fum wāleč pākō yēŋjōn. **8** Ta mābanj kēpōcē ka dāŋkiti, bawo kēpōcē kāŋkō kēŋsōŋe anāŋk kātōsānāŋk kance, kāsōŋe sō kānāŋk kance ka alompu.

9 Ta mātōrēs wācikēra nwe endē ndaram mō. Nāncārē belbel tōkō pāŋyi kō mō, bawo acikēra nō nānayōnē atōf nja Misira.» **10** «Meren camēt-tin mācbōf antōf njam, mācpim yokom nja nji. **11** Mba teren ta camēt-mērēŋ māsōŋe nji kāŋsesām māsak nji. Itō afum am atōyō daka nāndinē sō nji kō sēm ya dop sō yōsōm yēlpēs yōkō. Māyo sō tin tāyi ta n̄gbōŋkēlō yam ya wēn kō tōk yam ya olif. **12** Mābāc yēbāc yam mata camēt-tin. Mba tataka ta camēt-mērēŋ, mālelēs dāsōk da kāŋsesām, ntē tāŋsōŋe wana kō sōfale sam yējesām dāsōk dadōkō mō, ntē tāŋsōŋe sō wan ka wācar kam wāran kō wācikēra n̄atām sō kāŋsesām mō.

13 Nācāmē māmē iloku nu mō fēp dārēŋ. Nākēmbārnē belbel ta nāde nāckorne canu cēcuru. Ta nācēm-cēmās mēwe ma canu cēcuru, ta panenē nu mi dākusū yati!» **14** «Kāren o kāren mādēkō mācbōc'ēm cēsata ca sali māas.

15 Mādē mācbōc'ēm kēsata ka cēcom cētōnāŋkēl lebin. Mata camēt-mērēŋ ma kēsata kāŋkō disre, nōf nja Abib, mādē mācsōm cēcom cētōnāŋkēl lebin, pāmō tōkō isom ēm ti Misira mō, bawo nōf nāŋkō disre nō mānawur di. Pāmar fe pade pacmentārnē fōr yem kiriŋ waca wāsōkēr.» **16** «Mādē mācbōc'ēm sō kēsata ka Kātēl, yokom yōcōkō-cōkō ya yōbōf yam ya dālē.» «Kō mānde mācbōc'ēm

kəsata ka Kəpim ka yəbəf yam ya teren dəkələpsər, kə
məlip kəlojka ka yokom ya tək yam-ε. **17** Kəmaas teren
disre pəmar arkun fəp afum anu dacə ɳamentərnə fər ya
Wəbe MARIKI kiriŋ.» **18** «Ta məloj mecir ma yolojne
nye məŋker'em mə paka pənəŋkəl lebin mpə o mpə.
Ta nəməŋkərnə moro ma polojne pem haŋ dəckəsək
bətbət. **19** Məde məckərə nde kələ ka MARIKI Kanu kam
yokom yəcəkə-cəkə ya yəbəf ya atəf ɳam. Ta məpəcə
wir mesə ma kərə ka wi de.» **20** «K'ina, indesom məleke
mmə mendey'əm kiriŋ, mmə mendekə mocbum əm dəpə
mə, mosol'am haŋ məberə kəfo nkə inalomps'am mə. **21**
Mədekə məkəmbərnə fər ya mi kiriŋ, mədekə məcəmə dim
da mi darəj. Ta məyenkər mi domp, bawo məfədekəŋajne
dətanji ləŋjəs dam, bawo tewe tem teyi mi disre. **22** Kə
məncəŋkal dim dən belbel, məyə təkə ilok'əm mə fəp-ε,
indeyənə wəter ka aterənə am, wəyefərənə ka aŋe ɳambəp
əm kəyefərənə mə. **23** Məleke mem mendekət fər yam
kiriŋ mekekərə nda Amər, aHit, aPerisi, aKanaŋ, aHiwy kə
aYebus, indekəmələk ɳa. **24** Ta mətontnənə canu cəŋjan,
ta məsalənə ci. Ta məcyə təkə ɳəŋyə mə, mba məcləsər
mərəŋka maŋan few, məcwəkəc masar motontnə məkə
ɳaccəmbər mə. **25** Kə nəndekə nəcsaline MARIKI Kanu
konu-ε, endekə pəcsəŋ pətət kəcom kam kə domun dam
pəbəlen'am docu. **26** Wəran wəcəŋ əfədekəyi atəf ɳam,
wəran wətəkom əfəkəsəyi di. Indesəŋ am kəwon doru. **27**
Ayek-yek ɳ'indenuŋkənə kəsak ɳey'əm kiriŋ, indewənə
afum akə nəndekə ndarajan mə fəp ancıyan, indekəsəŋə
aterənə anu fəp ɳayeksər nu. **28** Deme d'indenuŋkənə
isak dey'əm kiriŋ, nde dendekəbeləs aHiwy, aKanaŋ kə

aHit mə. **29** Ifədekəbeləs ɳa fər yam kiriŋ kəren kin, ta tedesəŋe atəf kəyə yer-yer, səm yəlec ya dop yəla nyə yendetərəs əm mə. **30** Pəpic pəpic p'indekə icbələs ɳa fər yam kiriŋ haŋ məcla məctam kəbaŋ atəf fəp. **31** Indekəboc'am kələncər kəyəfe ka kəba ka Cəŋkəlma haŋ nde kəba k'aFilisti, kəyəfe ka nde dətəgbərə haŋ nde kəŋgbökə ka Əfərat. Bawo indekəlek afum aka atəf ɳaŋəkə ibər əm ɳa dəwaca, ibələs ɳa fər yam kiriŋ. **32** Ta mədekəcanjəs danapa kə ɳa, ta məcaŋəs sə danapa kə canu cəjan. **33** ɳafədekə nde atəf ɳam, ntə təŋsəŋe ta ɳadesəŋ'am kəciya nnə iyi mə. Kə məsak afum akakə kəndə ndaram-ε, təŋsəŋ'am kəsali canu cəjan, təyən'am towul.»

24 Kə Kanu kəloku Musa: Məpe nə MARIKI iyi mə, məna, Aruna, Nadab kə Abihu, kə abeki wəco camət-mərəŋ aka Yisrayel, nədekə nətontn'em pəbələ. **2** Musa sona endelətərnə MARIKI, akə ɳafədelətərnə de, afum sə ɳafədepe kə nkən. **3** Kə Musa ender k'oloku moloku ma MARIKI maməkə fəp aka Yisrayel, kə mosom mən fəp. K'aka Yisrayel ɳawose dim din: «Moloku mme MARIKI oluku mə fəp, səndeyə mi». **4** Kə Musa encicəs moloku ma MARIKI fəp. Dec dendesək k'eyefə bətbət suy, k'encəmbər tetek toloŋne nde tərə dəntəf k'encəmbər sə masar wəco kə mərəŋ teta tecəmcəməs ta cusuŋka nce wəco kə mərəŋ ca Yisrayel. **5** K'osom atəmp aka Yisrayel ɳakenə MARIKI yoloŋne yəcəf, ɳakenə sə MARIKI mura ma kəloŋne ka kəpaŋne pəforu. **6** Kə Musa əlek dacə da mecir maməkə k'ember mi dətəbəl, k'ewəsəsər dacə da mecir tetek toloŋne kəronj. **7** K'əlek buk ba Danapa nde ɳanacəŋəs kə

MARIKI mɔ, k'εŋkaranjene bi aka Yisrayel. K'aka Yisrayel
ŋaloku: Səndecəmə təkə MARIKI oluku mə darəŋ fəp,
səndesəcəŋkəl kə. **8** Kə Musa elek mecir k'ewesəsər mi aka
Yisrayel, k'oloku: Nənəŋk mecir ma danapa nde MARIKI
esek kə nəna aka Yisrayel mə mame, kə mosom mən mme
nəntəŋne mə fəp. **9** Kə Musa ŋampə k'Aruna, Nadab,
Abihu kə abeki aŋs wəco camət-mərəŋ aka Yisrayel. **10** Kə
ŋanəŋk Kanu ka Yisrayel pəcəmbərər wəcək wa Ki tantəf,
pənayi pəmə nte aŋlompəs paka pəyə alom ŋa bulu mə,
pəmə təkə kəm kəŋsək mə. **11** Mba ənatenci fə kəca kən
afum apəŋ aka Yisrayel akakə kəroŋ. Kə ŋangbətnə Kanu,
kə ŋandi yeri kə ŋamun. **12** Kə MARIKI oluku Musa: Məpə
nnə iyi mə, nnə tərə kəroŋ məde məcəmə nno kəresna:
Walake wə masar w'indesəŋ əm, sariye kə tosom tem
t'incicəs wi kəroŋ nte məŋkətəkse aka Yisrayel mə. **13**
Musa εyεfε kə Yosuwe wəmarəs kən, kə Musa əmpə tərə
ta Kanu kəroŋ. **14** K'oloku abeki aka Yisrayel: «Nəkar su
nnə haŋ səder sə səbəp nu. Nəməmən Aruna kə Hur ŋayi
nu de kəsək. Nwə o nwə tes təmbəp mə, wəkayi pələtərnə
ŋa.» **15** Kə Musa əmpə sə dətərə, kə kəp kəŋgbəpər tərə.
16 Kə nərə da debeki da MARIKI deyi tərə ta Sinayi kəroŋ
oŋ, kə kəp kəŋgbəpər tərə haŋ mata camət-tin. Tataka ta
camət-mərəŋ, MARIKI pəyi dəkəp k'ewe Musa. **17** Nərə da
debeki da MARIKI dənawurene nenc aka Yisrayel dəfər
pəmə nte nenc dəpəŋ dende kəcmər tərə kəroŋ mə. **18** Kə
Musa əmbərə kəp kaŋkə disre, k'əmpə nde tərə kəroŋ. Kə
Musa əŋkə pəwon nde tərə kəroŋ mata wəco maŋkələ
daŋ kə pibi.

25 Kɔ MARIKI oloku Musa: **2** «Məloku aka Yisrayel a
ŋabarjəs kəfek kem. Nəbaŋ kəpocə ka nwə o nwə əŋsək
abəkəc pəs kəsəŋ ki mə. **3** Kəfek nke kə nəndebarjəsər
ŋa: Kəma, gbeti, kəpər, **4** cəloto cəgbət kare alom ŋa
məntambənc, alom ŋeyim ŋeyimbərər, cəloto nce andunə
səbenja sa kentəler kə nce andunə cəfon ca wir mə,
5 kata ya ŋkesiya nyə aŋgbət kare alom ŋeyim mə,
kata ya ntempeli, tək ya kasiya, **6** moro momotənə,
labundə dobotu ambənc ndə ande pacnəŋkəl moro məbəy
məsəkəsnə, kə suray səbotu ambənc, **7** kə masar mətət
mmə aŋwe onikəs mə kə mətət mələma mmə andebər
duma da efəd kə yuba yəgbəknə dəbəkəc mə. **8** Kəfo
kəsoku kə aka Yisrayel ŋandecəmbər'em, ntə təŋsəŋə
idetam kəndə ŋa dacə mə. **9** Pəmə yayəkə indementər əm
mə, məlompəs ca ya dəkiyi dosoku kə yosumpər-sumpər
ya di pəmə tatəkə.» **10** «Kaŋkəra ka kətək ka kasiya kə
ŋandelompəs. ɿatubuc ki dobolu cururu mərəŋ kə dacə,
kə dowokulu da ki kururu katin kə dacə kə dotukum da
ki kururu katin kə dacə. **11** Məsop kaŋkəra kaŋkə kəma
kəsoku pəs, tedisrə kə todoru, payə ki kəbər ka kəma
haŋ panəŋkər. **12** Palompəs cəsora maŋkələ ca kəma
nce andekəber kaŋkəra kaŋkə dəmoŋkubut mə cəsora
mərəŋ kəsək kin, kə cəkə mərəŋ kəsək ka mərəŋ kəŋkə.
13 Məpat cəgbo mərəŋ ca tək ya kasiya məsop ci kəma. **14**
Pasor cəgbo cacəkə dəcəsora ca kəma cacəkə, ntə təŋsəŋə
pade pactam kəseləŋ kaŋkəra kaŋkə pacgbajne mə. **15**
K'alip kəsor cəgbo cacəkə dəcəsora ca kaŋkəra-ε, pəmar
fə sə pasulu ci. **16** Kaŋkəra kaŋkə disre kə məŋkəber
walake nwə wementər danapa dem k'aka Yisrayel nwə

indesəŋ əm mə. **17** Afəŋk ŋəsəksə kiciya ŋaŋəkə, kəma kəsoku pes kə nəndekəlompse ŋi. Dobolu da ŋi dendeyə cururu mərəŋ kə dacə, kə dowokulu da ŋi kururu katin kə dacə. Afəŋk ŋaŋəkə ŋendeyəne ŋegbəpəre kaŋkəra. **18** Məlompse məleke kerub mərəŋ kəma kətemp, məselərenə mi dəkəcop kə dəkələpsər da afəŋk ŋəsəksə kiciya kəroŋ. **19** Məselərenə məleke kerub min dəkəcop da afəŋk ŋəsəksə kiciya kəroŋ, məleke kerub məkə dəkələpsər da ŋi kəroŋ. Məlompəs məleke kerub mərəŋ kə afəŋk ŋaŋəkə yəyəne paka pin nde dəkəcop kə dəkələpsər da ŋi kəroŋ. **20** Məleke maməkə mərəŋ mendekəperi banca takəroŋ, yi yokump afəŋk ŋəsəksə kiciya, metəfərenə meti cəro nde afəŋk ŋəsəksə kiciya kəroŋ. **21** K'alip kəber ki disre walake nwə wementər danapa dem kə aka Yisrayel nwə indesəŋ əm mə, məgbəpəre kaŋkəra afəŋk ŋəsəksə kiciya ŋaŋəkə. **22** Dənda afəŋk ŋaŋəkə kəroŋ sənde səcbəpenə, məleke kerub maməkə mərəŋ dacə mmə meyi afəŋk ŋəsəksə kiciya ŋaŋəkə angbəpər kaŋkəra kaŋkə kəroŋ mə. Difə indekə icsom əm məfan mem fəp məkə mənde məclokə aka Yisrayel mə.» **23** «Məlompse aməsa kətək ka kasiya. Dobolu da ŋi dəyo cururu mərəŋ, dowokulu da ŋi dəyo kururu katin, kə deyeci da ŋi kururu katin kə dacə. **24** Məsop aməsa ŋaŋəkə kəma kəsoku pes, məlompəs ŋi cəsək kəber ka kəma haŋ mənəŋkər. **25** Məboc cəbam cələma cəsək cacəkə maŋkəle tantəf, dowokulu da ci dəcyə kəca disre, mənepsər ci kəma haŋ mənəŋkər. **26** Məlompəs cəsora maŋkəle ca kəma, məboc ci dəmoŋkubut kəsurenenə ka yecəmənenə maŋkəle ya aməsa ŋaŋəkə. **27** Cəsora cacəkə maŋkəle cələtərnə fərem. Cəsora cacəkə

c'andekəsor cəgbo nce ande pacləkənə amesa ɳanjəkə mə.

28 Məpat cəgbo ca kətək ka kasiya, məsop ci kəma, cəgbo cacəkə c'andekə pactam kəgbəjnənə amesa ɳanjəkə. **29** Məlompse ɳi ca nce pəmar mə: Pəlet, məbəl, səpət kə mapan nyə andekə pacbəcə yolojnə ya moro kə wen mə, kəma kəsoku pes kə məndelompse yi. **30** Pəmar məde məccəmbər'em kəcom nkə ande pacləjn'em mə nnə amesa ɳanje kəronj təm o təm.» **31** «Məde məlompse pədətə səlamp kəma kətəmp kəsoku pes. Paselərenə pi kəyefə ka pəcəmənə kəkə təmboňk pa pi, yənənə ya səlamp, yogbuc ya pi, kə yowureñə ya yeləňk ya tək. **32** Tatəkə tə pənkəyi wara camət-tin wəŋkəyefə dətəmboňk paracə mə, kəca o kəca wara maas. **33** Kəra o kəra ka pədətə səlamp kəyo yogbuc maas kə yeləňk ya yi. Itə pənkəyi wara camət-tin nwə wəŋkəyefə dətəmboňk pa pədətə səlamp mə mə.

34 Təmboňk pa pədətə səlamp rəyə yənənə ya səlamp maňkələ nyə yəŋkəwureñə yeləňk ya tək yokom mə, yogbuc, kə yeləňk ya yi. **35** Wara wawəkə mərəj mərəj kəmaas nwə wəneyefə dətəmboňk paracə mə, dəkəyefə da wara mərəj o mərəj mənə pogbuc pin peyi wi tantəf. **36** Paselərenə yogbuc kə wara, patəmpe fəp fa yi ancəmbəl ɳin ɳa kəma kəsoku pes. **37** Məlompəs səlamp camət-mərəj səkə pəmar pacəmbər yənənə səlamp kəronj mə, nte təŋsəŋə səcweňki tekiriŋ mə. **38** Macaňk kə map mekayə meken sə fəp fa mi pəmar məyənə kəma kəsoku pes. **39** Pədətə səlamp, pəcəmbərə pa pi kə yosumpər-sumpər yayəkə, kəma kəsoku pes kilo wəco maas kə pəmar palompse yi. **40** Məna Musa məgbətnə belbel, məsurenə yebəc nyə məməmən nnə tərə kəronj mə.»

26 «Musa məlompse dəkiyi dosoku cəpol wəco ca kəloto ka səbeňa sa kentəler, ka alom ɲa məntambənc, alom ɲa bulu k'alom ɲeyim. Səbeňa sasəkə so məñkədune ci kəroj lulu ya məleke kerub. Yəbəc ya wəcerəj yendeyi yayəkə. **2** Dobolu da cəpol cacəkə fəp dəkə dəyə nke o nke cururu wəco mərəj kə camət-maas, kə dowokulu da kəpol nke o nke dəkə dəyə cururu mañkələs, cəpol fəp cəde cətəññenə potubuc. **3** Mədekə məgbətlənə-gbətlənə cəpol kəcamət dəwənca, məyə so tin tayi cəkə kəcamət. **4** Məwes-wesə dobol da kəloto kəcəkə-cəkə kəkəsək səbeňa s'alom ɲa məntambənc, məde mənut yi, məyə so tin tayi kəpol ka kəloto ka mərəj. **5** Dobol da cəloto cacəkə mərəj məwes-wesə di səbeňa wəco kəcamət, mənut yi, məsəñə yewes-wesi ya cəloto cacəkə mərəj fəp yosurene dəwənca. **6** Məde məlompəs ɲkora wəco kəcamət ya kəma nyə məndekəcəpərenə cəloto cacəkə mərəj mə, ntə tendesəñə cəloto ca dəkiyi dosoku kədeyənə kin mə. **7** Mədunə cəpol ca kəloto ka mərəj kətelər nke wəco kə pin cəfon ca wir, nce andekəperi dəkiyi dosoku kəroj mə. **8** Dobolu da kəpol nke o nke dede dəyə cururu wəco maas, kə dowokulu dede dəyə cururu mañkələs. Cəpol nce wəco kə pin fəp cəde cəyə potubuc pin payi. **9** Məgbətlənə tacıja cəpol kəcamət, kə cəpol cəkə camət-tin so tacıja. Kəpol ka camət-tin, pəmar ki kəyelə tekiriñ ta anğbancan. **10** Məde məlompəs yewes-wesi wəco kəcamət kəpol kəkəsək ka yəgbətlənə yəcəkə-cəkə, mənut yi. Kəpol kəkəsək ka yəgbətlənə ya mərəj so, məlompəs kəsək kayi yewes-wesi wəco kəcamət, mənut so yayəkə. **11** Məlompəs ɲkora wəco kəcamət ya kəpər nyə məndegbəkər deyewes-

wesi mə, nte təŋsəŋe aŋgbancan ŋøyəne ḥjin mə. **12** Dacəda cəpol ca cəloto dendecerne, paŋere di dəkiyi dosoku tadarəŋ. **13** Dobolu da cəpol ca cəloto decerne, pəmar payer di dacə kəsək o kəsək nte təŋsəŋe paŋer dəkiyi dosoku belbel mə. **14** Məlompse pokumpe pa aŋgbancan kata ya ŋkesiya yəkə aŋgbət karə kəyim mə, məgbəkərə sə kəlompse kata ya ntempeli pokumpe pa mərəŋ. **15** Məlompse fərem fa dəkiyi dosoku tək ya kasiya, nfe andekəcəmbər mə. **16** Pəmar fərem o fərem fəbol cururu wəco kə dowokulu da fi dəyə kururu katin kə dacə. **17** Fərem o fərem pəmar fəyə sek mərəŋ nyə yosol dəwənca mə, tatəkə tə pəmar payə fərem fa dəkiyi dosoku fəp. **18** Məlompse ntende kəca kətət ka di nde dec dəmpə mə fərem wəco mərəŋ. **19** Məlompse yecəmene wəco maŋkələ ya gbeti nyə məndekəcəmbər tantəf ta fərem wəco mərəŋ mə. Nfe o nfe fəyə yecəmene mərəŋ, kəsurenə ka bi yəkə pəmar paset sek mərəŋ yəkə fərem fəyə mə. **20** Kəca kəmeriya ka dəkiyi dosoku nde dec dəmpə mə, məlompse sə dəndo fərem wəco mərəŋ. **21** Yecəmene wəco maŋkələ ya gbeti, ti tə tatəkə yecəmene mərəŋ yede yeyi fərem fin tantəf. **22** Məde məlompəs fərem camət-tin fa təgbəkənə ta dəkiyi dosoku kəca ka ntende dec dəŋkale mə. **23** Məlompəs fərem mərəŋ tacıja nfe fəŋkəyi dəmoŋkubut nde təgbəkənə pa dəkiyi dosoku mə. **24** Məde məyə fərem fafəkə mərəŋ fəgbəpənə kəyefə tantəf, məkotərenə fi takəroŋ kəsora kin. Tin tayi t'andeyə fərem, mərəŋ fəkə feyi moŋkubut maməkə mərəŋ mə. **25** Itə tatəkə fərem camət-maas kə yecəmene wəco kə camət-tin ya gbeti, fərem o fərem fəyə yecəmene mərəŋ tantəf. **26** Məpat

cægbo ca kêtôk ka kasiya kêcamât nce andesumpârë färëm f p fa k s k kin ka d kiyi dosoku m . **27** C gbo kêcamât s  ca f r m fa k s k ka m r j ka d kiyi dosoku, k  c gbo kêcamât s  ca f r m fa t gb k n  ta d kiyi dosoku ntende dec d njkale m . **28** K gbo k rac  k mar k cep r  f r m fa k s k kin f p dac  k y f  f r m f c k -c k  ha j k b p f lp s. **29** M de m sop f r m f p k ma, m lomp c  c sora k ma nce andec p r n  c gbo cac k  m , m sop s  ci k ma. **30** K  mam k  melip- , m na Musa m yekti d kiyi dosoku, m c mb r di dowurene k  dand  iment r  m nn  t r  k ro j m . **31** M lomp c  k loto k k nj k  ka s ben  sa k nt ler, sa alom  ja m ntamb nc, sa alom  ja bulu, k  sa alom  neyim. Pawure k loto ka k  k ro j lulu ya m le k  kerub m r j. Y b c ya w c r j k du y ndeyi yay k . **32** M de m d t ki d mogbu ma k l  ma k t k ka kasiya mm  asop k ma k  m y   k ra ya k ma m , m c mb r mi d y c m n  ma k l  k ro j ya g t i. **33** N d t r k loto k k nj k   k ra tant f. K loto k k nj k  ka k  t dar j k' nk c mb r ka k ra nk  k y  walak  nw  w ment r danapa dem k  aka Y sr y l m . N d t k loto k k nj k  ka k  nt  t r s r j  k yer a gb p  osoku k  t ks  tosoku m . **34** K  m lip- , m gb p r  o j a f jk  os k se k ciya ka k ra nk  k ment r danapa dem k'aka Y sr y l nd  d t ks  tosoku. **35** M c mb r am sa k loto k k nj k  todoru, a gb p dis  nt nde k ca k t k ka nd  dec d mp  m , k  p d t e s l amp pi p t f r n  k  am sa nt nde k ca k meriya ka nd  dec d mp  m . **36** M de m d n  k su ka k' ng b nc l to c j r  ca s ben  sa k nt ler, pan jk s l s ben  sa alom  ja m ntamb nc, sa

alom ḥa bulu kɔ sa alom ḥeyim. **37** Məde məpate kəloto
kəjere mogbu kəcamət ma kətək ka kasiya, məsop mi
kəma, məgbəkər ḥkora ya kəma mogbu maməkə. Məselə
yecəmənə ya mogbu kəcamət yayəkə kəpər.»

27 «Məlompse tetek tolojnə Kanu kətək ka kasiya,
dobolu da pi dəyə cururu kəcamət, kə dowokulu da pi sə
cururu kəcamət. Tetek pətəjnənə cəsək fəp, mba deyəci
da pi dəyə cururu maas. **2** Məlompəs lən ya tetek nde
mojkubut maməkə makəroj majkələ. Məde məselərənə
lən yayəkə kə tetek tolojnə ntə təŋsənə yəyənə paka
pin mə, məsop pi kəpər. **3** Məlompse tetek tolojnə dap
dəbərə kəbof, pel, mapan, bak yosortə sem kə map məkayə
mekən. Məlompse yosumpər-sumpər yayə fəp kəpər.
4 Məlompse tetek tolojnə manta ma kəpər, məber mi
cəsora majkələ ca kəpər dəmojkubut. Məcəmbər mi
kəbər ka tetek tolojnə tantəf, deyəci da manta maməkə
məcbəp dacə da tetek. **5** Pacəmbər manta maməkə kəbər
ka tetek tolojnə tantəf, deyəci da manta maməkə məcbəp
deyəci dacə da tetek. **6** Məpate tetek tolojnə cəgbo kətək
ka kasiya, məsop ci kəpər. **7** Pasor cəgbo cacəkə dəcəsora
cacəkə cəyi cəsək ca tetek papəkə mə, ntə təŋsənə pactam
kəkekərə tetek tolojnə papəkə mə. **8** Tetek tolojnə
papəkə məjkəlompse cəbam mə, pede pəyə fos disrə.
Ḥayə pi pəmə təkə anamentər əm nnə tərə kəroj mə.» **9**
«Məlompəs abəjka ḥa dəkiyi dosoku. Ntende kəca kətət
ka nde dec dəmpə mə, pəmar dobolu da saŋka dəyə
cururu tasar tin, mədet di cəloto ca səbeja sa kentəler.
10 Mogbu wəco mərəŋ ma kəpər kə yecəmənə ya mi ya
kəpər wəco mərəŋ, ḥkora ya mogbu kə gbat-gbata ya

mi pəmar yɔyɔnε ya gbeti. **11** Kəca kəmeriya ka ntende dec dəmpε mə, pəmar ki kəyɔ sə cəloto pəmə kəcəkɔ-cəkɔ dobolu da ki dɔyɔ cururu tasar tin, kəca kaŋkə kəyɔ mogbu wəco mərəŋ kə yecəmənε ya mi wəco mərəŋ ya kəpər. ïkora ya mogbu kə gbat-gbata ya mi fəp, pəmar palompse yi gbeti. **12** Dowokulu d'abaŋka kəca nkε dec dəŋkale mə, cəloto ca saŋka sa njı cəbəl cururu wəco kəcamət, mogbu ma ci wəco kə yecəmənε ya mi wəco. **13** Dowokulu d'abaŋka kəca nkε dec dəmpε mə, pəmar dəbəl cururu wəco kəcamət. **14** Pəmar cəloto ca kəsək kin cəde cəyɔ dobolu da cururu wəco kə kəcamət, mogbu maas kə yecəmənε ya mi maas. **15** Padət sə cəloto cururu wəco kə kəcamət cəloma kəca ka mərəŋ, mogbu maas kə yecəmənε ya mi maas. **16** Pəmar paŋere kusuŋka ka saŋka cəloto ca səbenja sa kentəler ca cururu wəco mərəŋ, yəbəc yayɔkə yede yɔyɔnε ya wəcərε kədu pəlompse ci səbenja sa alom njə məntambənc, sa alom njə bulu, sa alom njeyim, pəcəmbərε cəloto cəŋere caŋkə mogbu maŋkəlε kə yecəmənε ya mi maŋkəlε. **17** Mogbu mme andecəmbərε saŋka mə fəp gbat-gbata ya mi yɔyɔnε gbeti. ïkora sə yɔyɔnε ya gbeti, kə yecəmənε ya mi yɔyɔnε ya kəpər. **18** Saŋka sasəkə səbəl cururu tasar tin, kə dowokulu da si cururu wəco kəcamət, kə deŋeci da si cururu kəcamət. Pəmar cəloto cacəkə fəp cəyɔnε ca səbenja sa kentəler, kə yecəmənε ya kəpər. **19** Kəyεfε ka yosumpər-sumpər ya yəbəc ya dəndo dəkiyi dosoku kəbəp ka cəgbo cədəf ca saŋka fəp, pəmar palompse yi fəp kəpər.» **20** «Kə məna Musa, məsom aka Yisrayel ñaker'am moro mətöt ma olif məfəc, nte təŋsəŋe səlamp səctam kəmar dəfəy o dəfəy

mɔ. **21** Aruna kɔ awut ɔn arkun ɲandekɔcəmbər pədətə
səlamp nde aŋgbancan ɲebəpənɛ kɔ Kanu nde todoru ta
kəloto kəŋkə kəkəŋk kəŋkəra nkɛ kəmentər danapa dem
k'aka Yisrayel mɔ. Pəmar səlamp sədekə səcmar MARIKI
fɔr kiriŋ kəyefə dəfəy hanj bətbət. Sariye sa təm o təm sɔ,
pəmar aka Yisrayel ɲade ɲacleləs si dətemp kɔ dətemp.»

28 Kɔ MARIKI oluku Musa: «Mələtərnənə aYisrayel dacɔ
nnɔ məyi mɔ wənc əm Aruna, k'awut ɔn arkun Nadab,
Abihu, Elasar kɔ Itamar. Məgbey ɲa kɔ aka Yisrayel alpəs
aŋɛ, nte təŋsəŋe ɲayon' em aloŋne mɔ. **2** Məlompse wənc
əm Aruna yamos ya dəKanu, nte təŋsəŋe yede yecmentər
dəkəcəmə kɔ delel dən mɔ. **3** Məlok-lokər acərəŋ fəp,
ako ilas kifir ka dəcerəŋ mɔ: ɿa ɲandelompse Aruna
yamos, nyɛ endebərnə k'ande pacsəkəs kɔ-ɛ, a padəyənɛ
oŋ wəloŋne kem. **4** Yamos nyɛ yɔ pəmar ɲalompəs:
Yuba yəgbəknə dəbəkəc, duma da efəd, burumus, duma
dedisrə, kəfakəl, kɔ tabataba. ɿalompse wənc əm Aruna
kɔ awut ɔn yamos ya dəKanu nte təŋsəŋe ɲade ɲacbac em
yəbəc ya kəloŋne mɔ. **5** Acərə kədu ɲalek kəma, kəloto
ka səbeŋa sa kentəler alom ɲa məntambənc, ɲa bulu,
kɔ ɲeyim.» **6** «Acərəŋ ɲadunə duma da efəd kəloto ka
səbeŋa sa kentəler, sa alom ɲa məntambənc, alom ɲa
bulu kɔ ɲeyim kɔ səbeŋa sa kəma. **7** Palompəs yeyesə
banca mərəŋ, pasətərənə yi cəsək ca banca ya duma da
efəd. **8** Pasətərənə sɔ tabataba yəyənə paka pin kɔ duma
da efəd. Tolompəs ta yi towurenə: Kəloto ka səbeŋa sa
kentəler, səbeŋa sa alom ɲa məntambənc, sa alom ɲa
bulu, kɔ alom ɲeyim kɔ səbeŋa sa kəma. **9** Məlek sɔ
walakə wa masar mətət ma onikəs mərəŋ nwɛ məndecic

mewe ma awut a Yakuba mə. **10** Pacic mewe camət-tin
tasar tɔcɔkɔ-cɔkɔ kərɔj, kɔ mewe məlpəs mɔkɔ camət-
tin sə tasar ta mərəj tɔkɔ kərɔj, tɔkɔ ŋambékene mə.
11 Masar məpat mamɔkɔ mərəj mɔyɔnɛ yebəc yətət,
wəcərə kəpat pəpatəs tamp ta masar pəcicəs mi kərɔj
mewe ma awut a Yisrayel, pəber mi fərem fa kəma. **12**
Məde məsətərənɛ masar mamɔkɔ mərəj yeyesə banca
ya duma da efəd kərɔj, tɔyənɛ təcəmçeməs ta awut a
Yisrayel (Yakuba). Ti disre Aruna ende pəcdətərnɛ mewe
mamɔkɔ dəbanca fər ya ina MARIKI kirij ntə təŋsəŋɛ
iccem-cemnɛ nu təm fəp mə. **13** Məlompəse fərem fafɔkɔ
kəma, **14** mədu megbekce mərəj pəmə kəbənda yayɔkɔ
sə kəma kəsoku pes, nyc andekədetər fərem fafɔkɔ mə.»
15 «Məlompəs yuba ya kiti yegbekne dəbəkəc, pasətə yi
kəloto ka səbenja sa kentəler, səbenja sa kəma, səbenja sa
alom ɲa məntambənc, alom ɲa bulu, alom ɲeyim pəmə
tɔkɔ alompəs duma da efəd mə. Yebəc ya wəcərəj yendeyi
yayɔkɔ. **16** Panut ki kəmərəj, kəsək o kəsək kəyə dobolu
da kəca disre katin. **17** Pəmar məcək kəloto kəŋkɔ kərɔj
masar momotər-motər cəgba maŋkələ: Kəgba kəcəkɔ-
cɔkɔ kəyə tasar teyim, tasar p'alom ɲa cəbe, kɔ tasar
pa alom ɲa bulu ɲənəŋksəl pəbuk. **18** Kəgba ka mərəj
kəyə masar momotər-motər mme: Tasar teyim ceŋ, tasar
t'alom ɲa bulu kɔ diyamaŋ. **19** Kəgba ka maas kəyə masar
mme: Tasar pa alom ɲa alembəra, tasar pa lom yəla cəgbər
kɔ tasar ta alom ɲa məntambənc. **20** Kəgba ka maŋkələ
kəyə masar mme: Tasar ta alom ɲobuk məl, tasar ta lom
yecəmçemər kɔ tasar ta alom ɲobuk. Tasar o tasar məde
məsetər pi dəfərem fa kəma. **21** Pacic mewe ma awut a

Yisrayel (Yakuba) masar maməkə wəco kə mərəj kəronj
pəmə təkə ancic tamp mə. Tasar o tasar tende kəmentər
tewe ta kusunjka kin nce wəco kə mərəj dacə ca Yisrayel.»

22 «Məde məlompəs yuba yegbekne dəbəkəc megbekce
ma kəma kəsoku pes. **23** Məlompəs curundə mərəj nce
məjkəber mojkubut mərəj makəroj ma yuba yegbekne
dəbəkəc mə. **24** Məgbəkər megbekce maməkə mərəj ma
kəma curundə cəkə cəyi dəmojkubut ma yuba yegbekne
dəbəkəc yayəkə mə. **25** Məde məgbəkər sə cəsək cəlpəs
ca megbekce maməkə mərəj dəfərem mərəj nfe fəyi
yeyesə banca ya duma da efəd mə tekiriş. **26** Məlompəs
sə curundə mərəj ca kəma nce andekəber mojkubut
mantəf ma yuba yegbekne dəbəkəc, kəsək kaňkə kəndekə
kəcgbuñenə duma da efəd mə. **27** Məlompəs sə curundə
mərəj cələma ca kəma nce andekəber yeyesə banca
ya duma da efəd tantəf mə tekiriş, dəkəsətərənə da yi
pəsurenə kə takəroj ta tabataba ta duma da efəd. **28**
Kəbənda ka alom ḥa məntambənc kə məjkəkotərənə
curundə ca yuba yegbekne dəbəkəc kə ca duma da efəd,
ntə təŋsənə yuba yedənse takəroj ta tabataba pa duma
da efəd, təsənə sə yuba kətətam kəsakənə kə duma da
efəd mə. **29** Ti tendesənə Aruna kəbərə nde angbip
ŋosoku pəgbəkne yuba ya kiti dəbəkəc, nyə yəyo mewe
ma cusunjka ca Yisrayel fəp mə. Ti təŋsənə ina MARIKI
kəccəm-cəmne nu təm fəp.» **30** «Məna Musa, mədekə
məber nde yuba ya kiti disre masar ma kiti mərəj ‹Yurim›
kə ‹Tumim,› ntə təŋsənə meyi Aruna dəbəkəc k'endebərə
nde MARIKI fər kirij-ə. Ti disre Aruna ende kəcgbəkne yi
təm o təm k'endebərə nde MARIKI fər kirij ntə təŋsənə

aka Yisrayel ḥjacərə kiti kem mə.» **31** «Məde məlompse burumus ba efəd səberja sa alom ḥja məntambənc fəp. **32** Dede dəyə dəkəməl domp nde dacə da burumus babəkə, pəmar pagbənt bi haj panəŋkər, pəmə nte andu yamos ya akata, nte təŋsənə ta bəwale mə. Yəbəc ya wəcerəŋ kədu yendeyi. **33** Mədu burumus babəkə tantəf cəpare ca alom ḥja məntambənc, alom ḥja bulu k'alom ḥneyim. Məbersər-bərsər haj mənəŋkər meŋbenjəkəle ma kəma lulu ya cəpare dacə. **34** Təŋbenjəkəle pa kəma pin kəpare kin, təŋbenjəkəle pa kəma pin kəpare kin y'anjkəbersərenə burumus tantəf haj panəŋkər. **35** Duma dadəkə də Aruna ende kəcberne k'endekəbəc'em yəbəc ya wəlojnə-ε. Dim da ḥgbənkəle dadəkə d'ande kəcne k'endeberə nde aŋbip ḥjosoku fər ya MARIKI kiriŋ kə k'ende kəcwur di-ε, ti təŋsənə kə kətəfi.» **36** «Məlompəs abəpər ḥja kəma kəsoku pəs nnej andecic ‹Dosoku da MARIKI› pəmə təkə ancic tamp mə. **37** Məkotərenə abəpər ḥjanjəkə kəfakəl tekirij kəbənda ka alom ḥja məntambənc. **38** Abəpər ḥjanjəkə aŋkotər Aruna dətobu mə ḥjendesəkəs yolojnə ya aka Yisrayel fəp, nte təŋsənə ina MARIKI ide icbaj kəpocə kəhan, ali ḥacciya-ciya kəcker'em yopocə yayəkə. **39** Duma dedisre kə kəfakəl yə məndelompse kəloto ka səberja sa kentəler. Məlompse kə sə tabataba, yəbəc ya wəcerəŋ kədu yendeyi.» **40** «Nte təyənə ta awut arkun a Aruna mə, suma sədisre s'andesətə ḥja, mabamaba kə cəfakəl nyə ḥyande ḥacmentərə dəkəcəmə kə delel daňan mə.» **41** «Kə məna Musa, mən'endebər wənc əm Aruna kə awut ən yamos yayəkə, məbəy ḥja moro dəsəbomp mədeňər ḥja pəsare paňan. Tatəkə tə məndekə cəmbər

ŋa dekiriŋ, ŋayənə afum asoku, ŋacbač em oŋ yebəc ya aloŋne. **42** Məlompse ŋa cɔgba ca kəloto ka səberja sa kentəler nte təŋsəŋe ta ŋawur kəsəkər mə, cɔgba cacəkə cəcyefə ŋa dəfi haŋ nde dələŋk. **43** Cɔgba cacəkə cə Aruna kə awut oŋ arkun ŋande ŋacberne kə ŋande kəcbere nde aŋgbancan ŋebəpene kə Kanu, kə pəyənə fe ti, kə ŋade kəclətərne nde tetek toloŋne-ε. Ti disre ŋafədesare kiciya nkə kəndedif ŋa mə. Sariye sa təm o təm sə nnə Aruna kə yuruya yən ŋayi mə.»

29 Kə MARIKI oluku: «Nte tə pəmar məna Musa məkə mədəs Aruna kə awut oŋ kəyənə afum asoku, ŋacbač' em ŋayən' em aloŋne: Məlek tura kə ŋkesiya yorkun nyə mərəŋ yətəyə dolokəp, **2** cəcom cətənəŋkəl lebin, cəcom cəlok-lok cətəyə lebin papəckə ci moro, kə biskit bətəyə lebin pasop bi moro, məlompse cəcom cacəkə fəp kəmbefe kətət ka bəle. **3** Məber ci dəkəfala məkekəre kəfala kaŋkə, tura kə ŋkesiya yorkun mərəŋ. **4** Məltərnənə Aruna kə awut oŋ arkun nde kusunjka ka aŋgbancan ŋebəpene kə Kanu tekirij, məbiknənə ŋa domun. **5** Məde məlek yamos, məber Aruna yamos: Duma dedisre, burumus ba duma da efəd, duma da efəd, kə yuba yəgbəknə nyə məndekəkotərənə dəbəkəc kə tabataba pa duma da efəd mə. **6** Məcəp kə kəfakəl, mədetər ki tekirij təbəpər tegbəkəre ta dəKanu. **7** Məlek moro məbəy mopuse, məloŋjər kə mi dəromp, təyənə kədəs kə dekiriŋ da yebəc yem ya kəloŋne. **8** Kə telip-ε, məwe sə awut arkun a Aruna ŋacəŋne, ŋa sə məber ŋa suma sədisre sarjan. **9** Kə məlip-ε, məgbəncəs Aruna kə awut oŋ arkun mabamaba marjan, məcəpəs ŋa cəfakəl. Ti disre mədəs ŋa yebəc yem

ya dəKanu tøyne oj sariyε sa kor kəjan doru o doru. **10**
Mələtərnene tura papəkə nde daŋgbancan ŋebəpene kə
Kanu. Aruna kə awut ən arkun ŋadejər pi waca dəromp.
11 Məsu təbəl məfay wana wawəkə MARIKI fər kiriŋ
ntende kusunka ka angbancan ŋebəpene kə Kanu. Mecir
ma wi məberə dətəbəl. **12** Məgbət tələr dəmecir ma tura
papəkə məsopət mi lən maŋkələ ya monjkubut ma tetek
toloŋne, məloŋ mecir məlpəs nde pəcəmene pa tetek
tatəkə. **13** Məlek moro məkə monjkump yedisre ya pəcəl
papəkə mə fəp, pəwotwotər pa mim, fi nyε mərəŋ kə
moro ma yi, məkə məcəf' em yi fəp nde tetek toloŋne
kəroŋ. **14** Məcəf səm, yedisre ya aputuk kə akata ŋa tura
yayəkə dənənc saŋka todoru. Kəloŋne kə nke kəŋsəŋe
paŋaŋnene aloŋne kiciya kəjan mə. **15** Kə telip-ε, nəkərə
aŋkesiya ŋorkun ŋəcəkə-cəkə, Aruna kə awut ən arkun
ŋadejər ŋi waca dəromp. **16** Məsu təbəl məfay aŋkesiya
ŋaŋəkə, məlek mecir maməkə məwəsəsər cəsək ca tetek
toloŋne fəp haŋ mənəŋkər. **17** Məcenəs aŋkesiya ŋorkun
ŋaŋəkə fəkəl fəkəl, məyak yedisre ya ŋi kə wəcək, məkə
məboc yi fəkəl ya səm yayəkə kə domp kəroŋ. **18** Məcəf
MARIKI aŋkesiya ŋorkun fəp tetek toloŋne kəroŋ. Pəcəl
pəcəf pə, mpe ancəfə MARIKI mə, ambənc ŋa pi ŋontore-
tore MARIKI abəkəc. **19** K'alip-ε, məkərə sə aŋkesiya
ŋa mərəŋ ŋəkə. Aruna kə awut ən arkun ŋadejər sə
ŋaŋəkə waca dəromp. **20** Məsu təbəl məfay aŋkesiya
ŋaŋəkə. Məlek mecir ma ŋi məsop mi Aruna kə awut ən
ləŋəs ya waca wətət, kə tələr təpəŋ mpe o mpe pa waca
waŋan wətət, kə tələr təpəŋ mpe o mpe pa wəcək waŋan
wətət. Məlek mecir məlpəs, məwəsəsər mi cəsək ca tetek

tolojnē fəp haŋ mənɔŋkər. **21** Məlek sə mecir məkə meyi tetek tolojnē kəroŋ mə kə moro məbəy məwesəsər mi Aruna kə yamos yən, məyə sə tin tayi awut ən kə yamos yaŋan. Kəlek dəsək dadəkə, Aruna kə awut ən ŋayənə oŋ alojnē apus em. **22** Məlek moro ma aŋkesiya ŋorkun, kəleŋja, moro mme moŋkump yedisrə ya aŋkesiya mə, pəwotwotər pa mim, kə fi mərəŋ kə moro mme moŋkump yi mə kə aləŋk ŋa kəcək kətət. Aŋkesiya ŋorkun ŋedəsə ŋa dekiriŋ da kəlojnē ŋo. **23** Məwurc cəcom cətəyo lebin cələma dəkəfala nkə ancəmbər MARIKI fər kiriŋ mə: Kəcom kəlok-lok kin, kəcom nkə anəktərenə moro ma olif mə, kə biskit. **24** Məber yi fəp Aruna dəwaca kə awut ən, mətubucnə kəsəŋ yi ina MARIKI fər kiriŋ. **25** Kə telip-ε, məbaŋjər ŋa yi dəwaca, məkə məcəfə yi MARIKI nde dətetek polojnē kəroŋ. Ambənc ŋa yi ŋontore-tore MARIKI abəkəc. Kəlojnē kə, nkə ancəfə MARIKI mə. **26** Məlek kəmpəcpəc ka aŋkesiya ŋorkun ŋa mərəŋ ŋedəsə ŋa Aruna dekiriŋ da kəlojnē, mətubucnə kəsəŋ ki MARIKI kəca kam pəmə təkə aŋsəŋ fum paka mə, səm ya məna yə yayəkə. **27** Məsəkəs kəmpəcpəc nkə məndesəŋ MARIKI pəmə təkə aŋsəŋ fum daka mə. Məsəŋ sə aləŋk ŋa aŋkesiya ŋorkun nŋe anafək teta kədəsə Aruna k'awut ən dekiriŋ da kəlojnē mə. **28** Yopoc mərəŋ yayəkə ya Aruna kə awut ən yə, tendeyənə sariyə sa təm o təm aka Yisrayel dacə. Bawo yopocə ya kəfək yayəkə, yolojnē ya kəpaŋnē pəforu yə, nyə yəyənə ya MARIKI mə. Mba Aruna k'awut ən ŋande ŋacsətər yi aka Yisrayel dəyolojnē yaŋan. **29** Kə Aruna efi-ε, yamos yən ya dəKanu yayəkə wələma aŋsəŋ yi awut ən dacə,

wəkakə sə pəberne yi dəsək ndə ambəy moro kədəs kə
dekirij da yebəc ya dəKanu mə. **30** Wəlojnə wəkin awut
ən dacə nwe andedəs dəkəcəmə da Aruna mə, emberne
yamos yayəkə mata camət-mərəj, k'endeberə aŋgbancan
ŋebəpenə kə Kanu disre kəkəbəc'em nde aŋgbip ŋosoku-
ε. **31** Məlek aŋkesiya ŋorkun njə ŋeyəne ŋedəsə dekirij
da kəlojnə mə, məpəc səm yayəkə kəfo kəsoku kələma
sanjka disre. **32** Aruna kə awut ən arkun ŋasəm səm
yayəkə, kə cəcom cəkə cəyi dəkəfala mə, nde kusunka ka
aŋgbancan ŋebəpenə kə Kanu. **33** ɻa gbəcərəm ŋə pəmar
kəsəm ka səm ya kəsəkəs ka kiciya yayəkə kə kəlojnə ka
kədəs dekirij da kəlojnə kem kə kəsəkəs ka yi. Pəmar
fe fum wəcuru pəsəm səm yayəkə, bawo yeri yosoku
yo. **34** Kə pəyəne a səm ya yolojnə yayəkə, kə pəyəne fe
ti, cəcom cələma cəncəmə hanj bətbət-ε, məgbal yelpəs
yəkə dənənc. Pəmar fe pasəm yi, bawo yeri yopus yo. **35**
Məyə Aruna kə awut ən arkun pəmə təkə isom əm ti
mə fəp. Mata camət-mərəj mə məndedəs ŋə dekirij da
kəlojnə. **36** Dəsək o dəsək mata camət-mərəj maməkə
disre pəmar məlojnə tura pin teta kətubucne ka kəsəkəs
ka kiciya. Ti təŋsəŋe məsəkəs tetek tolojnə kətəsək ka pi.
Kə tencepər-ε, məlojnər moro tetek tolojnə kəroj ntə
təŋsəŋe məpuse pi MARIKI mə. **37** Mata camət-mərəj mə
mənde məctubucne kəsəkəs tetek tolojnə teta kəpuse ka
pi MARIKI. Itə tetek tolojnə pəŋyəne oj posoku pes mpə
ampuse MARIKI mə, təcsəŋe paka o paka pogbuŋenə pi,
ampuse pi MARIKI. Kə təyəne fum pəgbuŋenə pi-ε, əŋyəne
oj fum nwe ampuse MARIKI mə.» **38** «Dəsək o dəsək
pəmar məde məcləjnə oj tetek tolojnə kəroj ŋkesiya

yorkun mərəŋ ya teren tin tin. **39** Arjkesiya ḥjin bətbət bə
məŋlojnə ḥji, arjkesiya ḥja mərəŋ dəfəy də məŋlojnə ḥji.
40 Arjkesiya ḥjəcəkə-cəkə pacəfe ḥji MARIKI kə kəmbefe
kətət kilo kəmaas nke ampəcke moro mətət ma olif liter
din kə dacə mə, mələŋər ki wən liter din kə dacə teta
kəlojnə. **41** Kə dəfəy dəmbəp-ε, məker'em sə arjkesiya
ḥja mərəŋ mədeñər ḥji kəlojnə ka məŋbən kə ka wən
pəmə təkə məker'em bətbət mə. Yolojnə yə, nyə ancəfe
MARIKI mə, ambənc ḥja yi ḥjontore-tore kə abəkəc. **42**
Tekiriŋ oj, dətemp o dətemp dende kəclojn'em kəlojnə
ka kəcəf pəcəl nde kusunka ka angbancan ḥebəpənə kə
Kanu, fər ya MARIKI kiriŋ. Difo indekə icbəpənə kə nəna a
iclok-lokər əm di. **43** Difo indekə icbəpənə k'aka Yisrayel,
nərə da debeki dem dende docpus di. **44** Ina MARIKI
in'endesəpus angbancan ḥebəpənə kə tetek tolojnə, ipus
sə Aruna kə yuruya yən ntə təŋsəŋe ḥade ḥayənə alojnə
em. **45** Indendə aka Yisrayel dacə, iyənə Kanu kəjan. **46**
Aka Yisrayel ḥandecəre a in'əyənə MARIKI Kanu kəjan,
ina nwə inawureṇə ḥja atəf ḥja Misira, idendə ḥja dacə mə.
In'əyənə MARIKI, Kanu kəjan.»

30 Məde məlompəs tetek pəcəfe MARIKI suray. Kətək
ka kasiya kə məndelompə pi. **2** Dobolu da tetek papəkə
dəyə kururu katin, kə dowokulu da pi kururu katin,
pəndetəŋnən cəsək fəp. Dejeci da pi dəyə cururu mərəŋ,
tetek papəkə kə lən ya pi yetəpərənə yəyənə paka pin.
3 Məsop pi kəma kəsoku pəs, kəlek aməsa ḥja pi kəroŋ
kəbəp ka cəsək ca pi kəkə haŋ lən ya pi. Məlompəs pi
kəbər ka kəma cəsək haŋ mənəŋkər. **4** Məlompəs cəsora
mərəŋ ca kəma, məbər ci kəbər tantəf ka cəsək mərəŋ

ca tetek papok. Cəsora cacok cə andekə pacsor cəgbo, nte təŋsəŋe pactam kəseləŋ pi mə. **5** Məde məpat cəgbo ca kətək ka kasiya, məsop ci kəma. **6** Məkə məcəmbər tetek papok tekiriŋ ta kəloto kəkəŋke kaŋkəra nkə kəyə walake nwə wementər danapa dem kə aka Yisrayel mə. Afəŋk ŋəsəkse kiciya nŋe aŋgbəpər kaŋkəra kəroŋ mə, difə səndekə səcbəpəne. **7** Bətbət o bətbət Aruna pədeko pəccəf' em di suray k'ende kəclompəs səlamp-ε. **8** Aruna pədeko pəccəf suray səbotu ambənc sasəkə k'endekə pəcmot səlamp dec dərəfəy-ε. Pəmar pade paccəf suray sasəkə dətemp kə dətemp donu. **9** Tetek tə nte pəntəmar nəde nəccəfə di MARIKI suray səcuru mə, pəmar fə nəcloŋne di yəcəl yəcəf, ta nəcloŋne di sə kəloŋne ka məŋgbən, afəde pacləŋər di wən wa kəloŋne. **10** Katin gboŋ teren disre tə Aruna ende pəctubucne kəsəkəs kiciya len ya tetek toloŋne kəroŋ. Dətemp kə dətemp ende pəctubucne kəsəkse tetek mecir ma pəcal pa kəloŋne ka kiciya katin teren o teren. Tetek tosoku pəs pə poyəne oŋ, mpe ampuse MARIKI mə. **11** Kə MARIKI oluku Musa: **12** Kə məndekəlip kələm aka Yisrayel fəp-ε, nwə o nwə pəfəkə MARIKI gbeti kəway ka kəyi kən doru, nte təŋsəŋe ta docu ndə o ndə dosumpər ŋa təm ta kələm mə. **13** Afum aŋe andekələm mə fəp, nte tə ŋandekəfək: Gbeti gəleŋ kəram kəcamət pəmə potubuc pa nde aŋbip ŋosoku mpe poyəne kəram wəco mərəŋ mə. Ina MARIKI andefəkə gbeti babəkə. **14** Nwə o nwə andekələm nwə əsətə meren wəco mərəŋ mə, haŋ kəpə takəroŋ fəp faŋan ŋafəkə MARIKI. **15** Wəka daka əfəla wətəyo daka kəfək kaŋkə, fəp faŋan ŋandetəŋnenə kəfək nwə o nwə endefəkə MARIKI gbeti

gbelen kəcamət, nte tənsənə ɲawurusne kəyi kəjan doru mə. **16** Kə məlip kəbañəs kəfek kaŋkə-ε, məde məclompse gbeti babəkə mes ma angbancan ɲebəpənə kə Kanu. Ti tende kəcsənə MARIKI kəcəm-cəmne aka Yisrayel pəcyac ɲa teta kəwurus kəyi kəjan doru. **17** Kə MARIKI oluku Musa: **18** Məsel kəsamp ka kəpər, kə pəcəmənə pa ki sə pəyənə kəpər, məber kəsamp kaŋkə domun ndə alojnə ɲande ɲacsəkəsnənə mə, məkə məcəmbər kəsamp kaŋkə tetek tolojnə kə angbancan ɲebəpənə dacə. **19** Kəsamp kaŋkə kə Aruna kə awut ən arkun ɲande ɲacket domun ndə ɲande ɲacbiknənə waca kə wəcək mə. **20** Kə ɲambərə angbancan ɲebəpənə kə Kanu disre-ε, domun dadəkə də ɲande kəcbikənə, ti tənsənə ta ɲafi-ε. Tin tayı tə kə ɲande kəckə kələtərnə tetek tolojnə kəkəbəc kə kəcəfə MARIKI yolojnə-ε. **21** Wəcək kə waca wə pəmar ɲacbikənə, nte tənsənə ta ɲafi mə. Sariye sa təm o təm sə, nnə Aruna kə yuruya yən ɲayi mə dətəmp kə dətəmp. **22** Kə MARIKI oluku Musa: **23** Məna məlek suray səbotu ambənc: Kələl ka kətək nkə aŋwe mir mə kilo kəcamət, pol ya kətək kəbifəli nkə aŋwe sinamən mə kilo mərəŋ kə dacə, kə kilo mərəŋ kə dacə ka awo ɲələma nŋe ɲəmbət ambənc mə, **24** kə kətək ka kasiya kəbifəli kilo kəcamət pəmə potubuc pa nde aŋbib ɲosoku, kə moro ma olif liter camət-tin. **25** Məlompse yi moro məbəy mopus ma dəKanu: Pagbulunj mi labundə, təyənə yəbəc ya wəcərə kəlompəs labundə. Moro mopus mə mme ande pacbəy nde dəKanu mə. **26** Moro maməkə mə mənde məcbəy angbancan ɲebəpənə kə Kanu kə kaŋkəra nkə kəyo walakə nwə wementər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə, **27** kəbəp ka amesa kə

yosumpər-sumpər ya njí fəp, pədətə səlamp kə yosumpər-sumpər ya pi, tetek pəcəfə MARIKI suray, **28** tetek tolojnə yəcəf kə yosumpər-sumpər ya pi, kəsamp kə pəcəmənə pa ki. **29** Məpusə MARIKI ca cacəkə, yendeyənə ca cəpus yosoku pes, təsənjə paka mpe o mpe kə pəyənə fe ti fum nwe o nwe oňgburjənə ca cacəkə mə, əňyənə oň fum nwe ampusə MARIKI mə. **30** Məbəy sə Aruna moro maməkə kə awut ən kədəs ŋja dekiriŋ da kəlojnə, məpus ŋja ntə təňsənjə ŋacbəc' em oň mə. **31** Məloku aka Yisrayel: Moro məbəy mopus ma ina MARIKI mə, dətəmp kə dətəmp donu. **32** Ali fum əfəsopə mi dəris tatəkə kifəli, ali fum pəmar fe sə pəlompəs moro mowurenenə ma mame. Moro mə mme ambəy kəpus ka alonjəne aňe andəs dekiriŋ da yəbəc ya dəKanu mə. Moro mopus mə mme pəmar aka Yisrayel ŋaleləs MARIKI fər kiriŋ mə. **33** Nwə o nwe olompəs moro mowurenenə ma mi, pəsop mi wətəyənə wəlonjənə mə, aňwure wəkayi aka Yisrayel dacə. **34** Kə MARIKI oluku Musa: Məlek ca cəbotu ambənc: Stakte, onikəs kə kalbanəj, mənəŋkəl yi kə suray sətət sa kələl ka kətək, yətəjnənə dəlay. **35** Wəcəre kəlompəs labunde pənəŋkəl suray sasəkə mer, ntə təňsənjə pəsətə suray sətət kə səsoku nse ampusə yəbəc ya dəKanu mə. **36** Pabifəli suray sələma, nse andekəboc nde kaňkəra nkə kəyə walake nwe wementər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə tekiriŋ ta nde angbancan disre kəfo nkə səndekə səcbəpənə mə. Suray sosoku sə nse ampusə MARIKI mə. **37** Pəmar fe nəde nəclompəs suray səwurenenə sa saňse nse afum ŋaňsopə kifəli mə, pəmar səyənə nu səpuse fum nwe andəs dekiriŋ da yəbəc ya MARIKI mə. **38**

Nwε o nwε olompəs suray pəmə saŋse, teta kəne ka si ambənc ŋobotu mə, aŋwure wəkayi aka Yisrayel dac.

31 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Mənəŋk iwe Betsalel tewe tən, wan ka Uri, wansə ka Hur, wəka kusunjka ka Yuda. **3** Ilas kə amera ŋa Kanu ntə təŋsəŋe pəcərŋe, pəsək domp, pəcəre yəbəc fəp mə, **4** encəre kəpər yəbəc ya kəma, ya gbeti kə ya kəpər, **5** kəpat ka masar momotər-motər kə kəset mi dəfərem, kəpat ka tək, kə dəcerəj da yəbəc fəp. **6** Isəŋ kə wəmar nwε əyənə Oholiyab wan ka Ahisamak wəka kusunjka ka Dan, k'isəŋ sə afum aləma dəcerəj. ɿja ŋ'andekəberenə kəbəc ka təkə isom əm mə fəp: **7** Kəyefə ka aŋgbancan ŋebəpenə kə Kanu kəbəp ka kaŋkəra nkə kəyo walake nwε wementər danapa da MARIKI k'aka Yisrayel mə, kəkə afəŋk ŋəsəksə kiciya, kə yosumpər-sumpər ya aŋgbancan, **8** kəlek aməsa kə yosumpər-sumpər ya ŋi, pədətə səlamp pa kəma kəsoku pəs, kəbəp ka yosumpər-sumpər ya pi, tetek pəcəfə MARIKI suray, **9** tetek toloŋne pa pəcəl pəcəf kə yosumpər-sumpər ya pi, kəsamp kə pəcəmenə pa ki, **10** yamos ya dəKanu ya Aruna wəloŋne kə yuruya yən nyə ŋande kəcberne kə ŋandebəc'em-ε. **11** Moro məbəy kə labunde dobotu ambənc da aŋgbip ŋosoku, acərəj ŋalompəs yi pəmə təkə isom əm ti mə.» **12** Kə MARIKI oluku Musa: **13** «Məloku aka Yisrayel: Nəde nəclələs dəsək da kəŋesəm dem, tendeyənə ina kə nəna aka Yisrayel dacə tegbəkəre haŋ dətemp kə dətemp da yuruya yonu, ti tendesəŋe ŋacəre a in'əyənə MARIKI mme məŋsəkəs nu, nəyənə afum aŋe ampus'em mə. **14** Nəde nəclələs dəsək da kəŋesəm ndə ampusə MARIKI mə, bawo dəsək dopus də nnə nəyi mə. Nwε o nwε əntələləs di

mə, andif kə. Fum nwə o nwə εmbəc təbəc dəsək dadəkə mə, aŋwure kə aka Yisrayel dacə. **15** Nəde nəcbəc mata camət-tin, mba simiti tataka ta camət-mərəŋ təyənə dəsək da kəŋesəm nde ampusə MARIKI mə. Fum nwə o nwə εmbəc dəsək da kəŋesəm dadəkə mə, andif kə. **16** Pəmar aka Yisrayel ŋaleləs dəsək da kəŋesəm. ɻacəmə sariye sa di darəŋ dətemp kə dətemp, təyənə tecanşə ta danapa da tem o tem. **17** Təgbəkərə tante tendeyi oŋ ina k'aka Yisrayel dacə tem o tem. Bawo mata camət-tin mə MARIKI εnabəc antəf kə kəm, tataka ta camət-mərəŋ k'εsak yεbəc, k'eŋesəm.» **18** Ntə MARIKI elip kəlok-lokər Musa nde tərə ta Sinayi mə, k'əsəŋ Musa walake wa masar mərəŋ nwə wementər danapa dən kə aka Yisrayel mə, nwə MARIKI εnacice mələr mən yati mə.

32 Kə aka Yisrayel ŋanəŋk ntə Musa oncwon kətor kəyefə ka nde tərə kəroŋ mə. Awa, k'afum ŋaŋkə ŋaloŋkanə nnə Aruna eyi mə, kə ŋaloku: «Məlompə su canu cəkət su fər kiriŋ, bawo Musa fum wəkawə εmpənə su Misira mə, səncərə fe ntə təsətə kə mə.» **2** Kə Aruna oluku ŋa: «Nəwure yadələŋjəs ya kəma nyə aran anu, awut anu arkun kə aran, ŋambərəsne mə, nəker'em yi.» **3** K'afum aka Yisrayel fəp ŋawure-wure yadələŋjəs ya kəma nyə ŋanaberəsne dələŋjəs mə, kə ŋasəŋ yi Aruna. **4** Kə Aruna εmbəjsər ŋa yi dəwaca, k'εŋgbəcə tərəŋka ta tura towut anata. K'aka Yisrayel ŋaloku: «Kanu kam kə kaŋkə, Yisrayel, nkə kəmpen'am atəf ŋa Misira mə.» **5** Ntə Aruna ənəŋk ti mə, k'olompəs tetek toloŋne tura tatəkə tekiriŋ. K'oŋkule: «Alna amboce MARIKI kəsata!» **6** Dəckəsək k'aka Yisrayel ŋayefə bətbət suy kə ŋaŋkərə yoloŋne

yօcօf kօ yoloյne ya kօpaյne pօforu. Kօ յandէ, յandi
yeri, յamun, kօ յayefէ kewoləs-woləs. **7** Kօ MARIKI oloku
Musa: «Mətor katəna katəna, bawo afum am aյe məsolə
kəwurene atəf յa Misira mօ, յanciya pəpəy. **8** Հambəlkər
kəgbayme dəpə dəkə imentər յa mօ. Terəյka ta tura ta
afec tօ յalompəs, kօ յantontnene pi, kօ յaloյnene pi, hanj
kօ յaloku: «Canu conu cօ cance Yisrayel nce cəwurene nu
atəf յa Misira mօ!» **9** Kօ MARIKI oloku Musa: «Awa, inəյk
ntc afum akanje յayi mօ, atanji ləjəs յօ յayone fəp fajan.
10 Ndəkəl oյ məc'em, kətəl'em kօ pənder nno յayi mօ,
kəmələk յa k'inder fəp fajan, mba məna indesəj'am kəyo
yuruya yəlarəm məyəne wəka atəf յəpəy.» **11** Kօ Musa
elətsene MARIKI Kanu kən kəjaյne, k'oloku kօ: «MARIKI,
ta ake tօ pəntelen'am nda afum am-ε, aյe məwurene
Misira fənəntər fam fəpəj kօ səkət sa kəca kam mօ-ε?»
12 Tendesəjə aka Misira յandeloku: «Kəyo kəjan pəlec
kօ MARIKI owurene aka Yisrayel atəf յa Misira, kəkədif
kəjan nde dəmərə, pəmələk յa, pənim յa antəf kəroj!»
Mətore abəkəc ta məyə ti, məbupəre kəyo ka afum am
pəlec! **13** Məcəm-cəmne Abraham, Siyaka kօ Yakuba,
acar am aյe mənaloku, məcderəm mənasərka: «Indesəjə
afum am kəla pəmə cəs ca darenc. Indesəj yuruya yam
atəf յajəs fəp nŋe iloku ta յi mօ, յəyəne oյ ke kəjan
doru o doru.» **14** Kօ MARIKI ombupəre sə pəlec pəkə
ənacəm-cəmne kəyo afum ən mօ. **15** Kօ Musa ontor kəyefէ
ka tərə kəroj, pətəmpər walake nwə mərəj, pacicəs wi
bəkəc yayi mərəj fəp. **16** Walake wawəkə mərəj, yəbəc
ya Kanu yənayi, nkən Kanu ənacicəs wi kəroj kəca kən.
17 Ntə Yosuwe ene aka Yisrayel kəkulə-kulə mօ, k'oloku

Musa: «Sim sa kewan s'iijne sajse nde sajka disre.» **18**
Kə Musa oluku kə: «Ala bafə sim sa kəsətə kətam ka
kəyefərənə sə, bafə sim sa kəpariya kəyefərənə sə ina
iyi kəne. Sim sa kəsata sə ina iyi kəne.» **19** Ntə ələtərnə
sajka mə, k'ənəjk tərəjka ta tura towut, k'ənəjk sə afum
ŋacpise. Awa, kə pəntəle Musa, k'əŋgbal walake wa masar
wawəkə ənatəmpər mə, kə wəŋkə wəweslə-weslə nde tərə
dəntəf. **20** Kə Musa əlek tərəjka tatəkə ŋanalompəs mə,
k'əŋkə pəber pi dənənc. Kə Musa embifəli yelpəs yəkə
yənacəmə mə, k'əlek yi k'əŋgbal dəromun nde ənasəj aka
Yisrayel kəmun mə. **21** Kə Musa əŋkafələs nno Aruna eyi
mə, k'eyif kə: «Cəke cə aka Yisrayel ŋayə əm ntə məsəjə
ŋa kiciya kəpoŋ kəŋkə mə?» **22** Kə Aruna oluku: «Ta
pətel'am, mariki mem! Məna yati məncərə aka Yisrayel:
ŋambətər mes məlec. **23** ŋa ŋalok'im: «Məlompəsu canu
nəcə cəndekət su kiriŋ mə, bawo səncərə fe ntə təsətə
Musa nwe ənawurənə su atəf ŋa Misira mə.» **24** K'iloku ŋa
a nwe o nwe əŋyə peyesnənə pa kəma mə pəwure pi! Kə
ŋasəj im yi, k'imber yi dənənc, kə tura towut tante towur
di disre.» **25** Kə Musa ənəjk ntə antəsətəm kədusum
afum mə, bawo Aruna ənasak ŋa ŋacyə təkə ŋafarj mə,
kə təsəjə ŋa kəyo təkə təŋlapəs ŋa nno aterənə ajan
ŋayi mə. **26** Kə Musa əŋkə pəcəmə dəkusunjka da sajka,
k'oloku: «Nəna aŋə nəyinə MARIKI mə, nəder nno iyi
mə!» K'aka kusunjka ka Lewy fəp ŋaŋkə ŋamərpne Musa
dəntəf. **27** Kə Musa oluku ŋa: «Ntə tə MARIKI, Kanu ka
Yisrayel kəloku: «Nwe o nwe pələk dakma dən, pəcop
nno dəkusunjka da sajka haŋ dəkələpsər da si, kədifət
awənc anu, anapa anu k'akomənə anu.»» **28** Dəsək dadəkə

k'aLewy ḥjaleləs dim da Musa, kō təsəŋe aka Yisrayel afum wul maas kəfi. **29** Kō Musa oluku aLewy: «Kəyefə məkə andəs nu nəyəne oj afum aŋe ḥjandeyi yəbəc ya MARIKI mə, bawo nənesərnə fe kədif ka awut anu kō awənc anu aŋa. MARIKI pəpoce nu məkə pətət!» **30** Dəckəsək, kō Musa oluku aka Yisrayel: «Nənciya pəpəŋ! Ndəkəl oj kəpə k'inder nde MARIKI eyi mə. Tələma ikətam kəsətər kō kəsəkəs ka kiciya konu.» **31** Kō Musa oluksərnə nde MARIKI eyi mə, k'oloku: «Məŋajnə MARIKI! Afum akaŋc ḥjanciya pəpəŋ, ḥjalompəs canu ca kəma. **32** Məŋajnəne ḥja kiciya kəŋjan, ilətsen'am! Kō məyo fe ti-ε, mənim ina tewe nde buk bəkə mənacic mə.» **33** Kō MARIKI oluku Musa: «Fum nwə enciy'em mə, iŋlin tewe tən buk bem disrə. **34** Ndəkəl oj, məkə, məsole afum am məkekərə ḥja kəfo nkə imentər əm mə. Meləkə mem mendekə yi nu kiriŋ, mba dəsək nde inder kəboce nu kititə nde nəyi mə, indesəŋ ḥja ayek ḥja kiciya kəŋjan.» **35** Kō MARIKI osut aka Yisrayel, bawo ḥjanacəmə Aruna darəŋ, a wəkakə pəlompse ḥja tərəŋka ta tura towut.

33 Kō MARIKI oluku Musa: «Nəyefə kəfo kəŋke, məna k'aka Yisrayel aŋe məmpənə atəf ḥja Misira mə. Nəkə nde atəf ḥjəkə inaderme Abraham, Siyaka, kō Yakuba mə, icloku: <Indesəŋ ḥji yuruya yam.» **2** Indesak meləkə meyi nu kiriŋ, indekəbeləs aKanaŋ, aMər, aHit, aPerisi, aHiwy, kō aYebus, **3** atəf ḥjaŋəkə ḥjomboj dale k'awop mə. Mba ifədesole nu inasərka, iŋnesə ta idekəlip nu kədifət, bawo afum atəji ləŋəs ḥja nəyəne.» **4** Nte aka Yisrayel ḥjane moloku mebenjəsnəne maməkə mə, kō ḥjanəne mi kəbal, nwə o nwə εnayesnə fe sə. **5** Kō MARIKI oluku Musa:

«Məloku aka Yisrayel: Afum atanji lənjəs ŋə nəyənə. K'isole
nu kəkə təm tepic gbəcərəm-ε, iŋmələk nu dəpə. Nəwurə
yeyesnənə yonu indeməmən ntə indeyə nu mə.» **6** Ti disre,
k'aka Yisrayel ŋaŋbek-gbeki yeyesnənə yaŋan fəp kəyefə
ka tərə ta Horeb. **7** Kə Musa elek aŋgbancan k'əncəmbər
ŋi nkənsərka saŋka todoru pəwak kəbəlenə ŋi. K'ewe
di «Aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu.» Nwə o nwə əncfaj
tes nnə MARIKI eyi mə, mənə wəkayi pəwur saŋka disre
pəder nde aŋgbancan ŋaŋjəkə. **8** Kə Musa ende kəcwur
kəkə dangbancan-ε, aka Yisrayel fəp ŋaŋyefə. ŋacəmə-
cəmə cusuŋka ca cəbal cəŋjan ŋagbətnə kə haŋ pəbərc
aŋgbancan ŋaŋjəkə disre. **9** Kə Musa elip kəbəre aŋgbancan
ŋaŋjəkə disre-ε, acul ŋa kəp ŋotor ŋecəmə dəkusuŋka
da aŋgbancan ŋaŋjəkə, MARIKI pəlok-loku kə Musa. **10**
K'aka Yisrayel fəp ŋanəŋk təkə kəp kənccəmə kəsuŋka ka
aŋgbancan mə, ŋayefə fəp fanjan ŋatontəsnə nwə o nwə
nde kusuŋka ka abal ŋon. **11** MARIKI pəlok-lokər Musa
ŋatəfərənə, pəmə ntə fum endelok-lokər wanapa kən mə.
Kə telip-ε, Musa pəlukus nde dəsaŋka. Mba wəmarsənə
kən wətəmp Yosuwe wan ka Nun əncyefə fə aŋgbancan
ŋaŋjəkə disre. **12** Kə Musa oluku MARIKI: «Məməmən,
məlok'im: <Məsole aka Yisrayel,> mba məmentər f'em
fum nwə məyi kəsom kədemar im mə. Ti disre məloku:
<Inçəre tewe tam, k'iyek-yek əm, kə kəmar ka kəbətər
kem kəmbəp əm.» **13** Ndəkəl oŋ ilətsen'am, kə pəyənə a
məmar im teta kəbətər kam-ε, məsəŋ'em kəcəre səpə
sam. Təŋsəŋ'em kəcər'am, təsəŋ'em sə kəmar ka kəbətər
kam kəsol'em. Məməmən afum a atəf ŋaŋe, akam ŋə!» **14**
Kə MARIKI oluku Musa: «Inasərka, in'endekə kə məna!

Isəŋj əm sə pəforu.» **15** Kə Musa oloku: «Kə pəyənə a məfəkə-ε, ta məsəŋjə su kəpə nnə de. **16** Cəke c'andetam kəcərə a məyək-yək su ina kə afum am-ε? Kəyi kam su dacə gbəcərəm kəntam kəmentər kəgbəy kosu kə afum alpəs aka doru.» **17** Kə MARIKI oloku Musa: «Indeyə təkə mələku mə. Incərə tewe tam, k'iyək-yək əm, kə kəmar ka kəbətər kem kəmbəp əm.» **18** Kə Musa oloku MARIKI: «Məmentər im nərə da debeki dam, ilətsən'am.» **19** Kə MARIKI oloku Musa: «Indecepəren'am fər kirij dobotu dem amerə, icbonc sə tewe ta MARIKI fər yam kirij. İnjaŋnənə nwə iñfaŋ kənəŋnənə mə, indeyənə fum nənəfər nwə indefaŋ kəyənə nənəfər mə.» **20** Kə MARIKI endəŋər: «Məfədetam kənəŋk im kəro məna Musa, bawo fum əfətam kənəŋk im kəro wəkayi pəyi sə doru.» **21** Kə MARIKI oloku: «Kəfo kə kaŋkə ina kəsək, məcəmə tasar tante kəroj. **22** Kə nərə da debeki dem dendenacepər-ε, indeber əm abi ŋa tasar disre, ikump əm kəca kem həŋ iclip kəcepər. **23** K'ilip kəcepər-ε, a ideliŋ kəca kem, təm tatəkə məntam kənəŋk im kumunt, mba afətam kənəŋk im kəro.»

34 Kə MARIKI oloku Musa: Məpat walakə mərəŋ wa masar pəmə wəcəkə-cəkə, indecicəs moloku məkə mənayi walakə wəcəkə-cəkə wawəkə mənapor-poru mə kəroj. **2** Məlompəsnə bətbətana. Mədena mənuŋkənə kəpə nnə tərə ta Sinayi kəroj, məkə məcəmə fər yem kirij dəndo tərə dətelempən. **3** Ali fum ta pəpə kə məna, ta panəŋk sə fum tərə kəroj. Kəyəfe ka ŋkesiya, cir, cəna ta yələtərnə di kəsəmət! **4** Kə Musa əmpat walakə wa masar mərəŋ pəmə wəcəkə-cəkə. Kə Musa əyəfe bətbət suy k'empə nde

tɔrɔ ta Sinayi kəronj pətəmpər walakɛ wa masar wawɔkɔ
mərəŋ pəmə tɔkɔ MARIKI εnasom kɔ ti mɔ. **5** Kɔ MARIKI
ontor dəkəp, k'ɔŋkɔ pəyi Musa kəsək, k'omboncnɛ tewe
tɔn: «MARIKI.» **6** Kɔ MARIKI encepər Musa fɔr kiriŋ
pəcloku: «MARIKI, MARIKI, Kanu k'iyɔnɛ nkɛ kəŋyɔnɛ
nɔnɔfɔr, kəcŋajnɛnɛ mɔ, Kanu nkɛ pəntəbelkər kətɛlɛ mɔ,
Kanu nkɛ kəŋsektərnɛ danapa da ki mɔ. **7** Kanu k'iyɔnɛ
nkɛ kəntəmpər kəsektərnɛ danapa da fum haŋ dətemp
wul win mɔ, Kanu nkɛ kəŋyajnɛnɛ afum kiciya kəŋjan,
kətɔcəŋkəl kəŋjan kɔ pəlec paŋaj mɔ. Mba kəfəŋyajnɛ kiti
ka fum nwɛ endəkət mɔ, fum nwɛ enciya mɔ iŋsɔŋ kəway
kəleç kɔn yuruya yɔn dətemp maas, haŋ dətemp maŋkəlɛ.»
8 Kɔ Musa εmbəlkər kəcəp tobu dəntəf k'ontontnɛ. **9** Kɔ
Musa oloku: «Mariki, ilətsen'am kɔ pəyɔnɛ a isətɔ kəmar
ka kəbətər fɔr yam kiriŋ-ɛ, məder Mariki məsole su. Afum
atanj ləŋas ŋɔ səyɔnɛ yati, mba məŋyajnɛnɛ kiciya kosu
kɔ pəlec posu, məlek su səyɔnɛ afum am.» **10** Kɔ MARIKI
oloku Musa: «Danapa dɔ səndesek, fɔr ya afum am fəp
kiriŋ, indeyɔ mes məpɔŋ mme mentatɔyi doru dandɛ
fəp mɔ, kɔ nda afum a tɔf yəlpəs nyɛ mɔ. Aka Yisrayel
aŋe ŋandekel əm mɔ, ŋandenəŋk yəbəc ya MARIKI, tɔyɔ
təpɔŋ ntɛ indeyɔ kɔ məna mɔ.» **11** «Məde macyɔ ntɛ o
ntɛ iŋkəsom əm məkə kədeyɔ mɔ. Indekəbeləs fɔr yam
kiriŋ Amɔr, aKanaŋ, aHit, aPerisi, aHiwy, kɔ aYebus. **12**
Məkəmbərnɛ ta nədekəsek danapa kɔ afum aka tɔf nyɛ
nəndekəberɛ mɔ, ta ŋadeyɔnɛ mowul aka Yisrayel dacɔ.
13 Nədekə nəcwəkəc tetek toloŋnɛ taŋan, nəgbal masar
motontnɛ maŋjan məcəmbər, nəccəpəs mogbu maŋjan
motontnɛ ma dəcanu. **14** Ta mədekə məctontnɛnɛ canu

cäcuru, bawo tewe tän tøyone «MARIKI ma käraca,» Kanu nké køyä käraca mə. **15** Ta mädekäsek danapa kə afum aka atof ḥaṣjəkə. Bawo kə teyi-ε, kə ḥandekəsali ḥaclonjne canu cəjan-ε, ḥaṣjw'am kəkətəjne ti, kə məjka oj-ε, mafətam kəyi ta məndi yeri yayəkə ḥaṣkəlojnenē canu cəjan mə-ε. **16** Kə nəface awut anu arkun awut ajan aran-ε, awut aran akakə ḥandebərse ḥa kəsali kə kəlojne kəjan ka canu cäcuru. **17** Ta mädekəlompəs canu ca fəc de.» **18** «Mädekə mäcboc kəsata ka cəcom cətəyə lebin: Mata camət-mərəj ma ḥof ḥa Abib, mädekə mäcsəm cəcom nce cəntəyə lebin mə, pəmə nte isom əm ti mə, bawo ḥof ḥa Abib, ḥaṣjəkə disre ḥo mənayefə atof ḥa Misira.» **19** «Pokom pəcəkə-cəkə porkun pa yəcəl fəp pəmi pə, kəlekənə pokom porkun mpe yəcəl yonu yende yockom mə, kəlek wana, wir haṣ anjkesiya. **20** Məndekə mäcwurus səfale səwut nse andekəkom səcəkə-cəkə mə, anjkesiya ḥorkun ḥa teren tin kə pəyone fə ti ambiyofo, kə məntəwurus si-ε, mətepi si kilim. Mädekə mäcwurus awut am arkun acəkə-cəkə aŋe andekə packom'am mə.» «Afəde packə nde kəfo kem kəsoku waca wəsəkər.» **21** «Məndekə mäcbəc mata camət-tin, məleləs tataka ta camət-mərəj nte tøyone dəsək da kəjəsəm mə. Ali pəyone a təm tebifti kə tətel tə məleləs pi.» **22** «Mädekə mäcboc kəsata ka Mataka Moluksər, təm nte məndekəcop kətel mə, kə kəsata ka Yətel təm nte məndetəl dəcəbəf teren dəkələpsər mə. **23** Kəren o kəren, kəmaas kə aka Yisrayel arkun pəmar ḥader ḥamentərne fər ya Wəbe MARIKI Kanu ka aka Yisrayel kirinj. **24** Bawo indekəbaṛər afum aloma təf yaḥan ibəreñe yonu nte təjəsəjə yonu yəbək mə, ali fum

afødekøtubucne købaŋjər nəna tøf yonu tem tante maas ta teren disre, ntə mənde kækø dækømentärne MARIKI Kanu konu før kirinj mə.» **25** «Mæføde mækcer'em pøcol polojne kø paka pønøjkø lebin, pømar fe mæmøjk səm ya kəlojne ka kæcem-ceməs ka Kæcepər ka mælæk medif kæyefø døføy haŋ dækøsøk bætbæt.» **26** «Mædekø mækere nde kələ ka MARIKI Kanu kam yokom yæcækø-cækø ya antøf ñam. Ta mædekø mæcpæce ambiyofo mæsø ma kere ka ñi.» **27** Kø MARIKI oluku Musa: «Mæcic moloku mams, bawo moloku mame m'indesekø danapa kø məna k'aka Yisrayel.» **28** Kø Musa ñayi kø MARIKI mata wəco maŋkəle pibi kø daŋ. Endi fe peri, omun fe domun. K'encicæs walake nwæ kəronj moloku ma sariye sa danapa, mætækøs wəco. **29** Kø Musa ontor kæyefø ka tørø ta Sinayi kəronj pætømpær walake mæræŋ nwæ wementær danapa døn kø aka Yisrayel mə. Musa εnacære fe a kəlok-loku kən kø Kanu kənasøje kø kəro kəmot. **30** Aruna kø aka Yisrayel fæp ñanjbætnø Musa, ntə kəro kən kəncmot mə. Kø ñanøse kəløtärne kø. **31** Kø Musa ewe ña. Kø Aruna k'akirinj a kəlojkanø ka aka Yisrayel fæp ñander nnø nkøn Musa eyi mə, k'olok-lokər ña. **32** Ntə elip mə, kø aka Yisrayel alpæs aŋe ñaløtärne kø oŋ, k'oloku ña moloku məkø MARIKI εnasom kø nde tørø ta Sinayi kædeloku aka Yisrayel mə. **33** Ntə Musa elip kəlok-loku ña mə, k'elæk kæfakəl k'oŋkumpnø kəro. **34** Ntə Musa endebærø nde kəfo kæsøku kækəlok-loku kø MARIKI mə, k'eliŋne kæfakəl dækəro. K'owur kæyefø ka dændo kəfo kæsøku disre-ε, pəloku aka Yisrayel tøkø MARIKI osom kø kædeloku ña mə. **35** Aka Yisrayel ñancmømən kəro ka Musa ntə kæcmot mə. K'elip kəlok-lokər ña, pækumpnø

sə kəro mənə dəsək ndə əŋkə sə nde kəfo kəsoku disə
kəkəlok-loku kə MARIKI mə.

35 Kə Musa oloŋka aka Yisrayel fəp, k'oloku ŋa: «Ntə
tə MARIKI osom a pacyo: **2** Mata camət-tin pabəc, mba
tataka ta camət-mərəŋ, simiti, dəsək da kəŋesəm də ndə
ampuse MARIKI mə. Fum nwə o nwə ɛmbəc dəsək dadəkə
mə, andif kə. **3** Pəmar fə nəmot nənc dəsək da kəŋesəm
simiti nde wələ wonu.» **4** Kə Musa oluku kəloŋkanə ka
aka Yisrayel fəp: «Ntə tə MARIKI osom: **5** Nəlek dəyəsətə
yonu nəfəkə MARIKI. Wərkun nwə o nwə əsək abəkəc
ŋətət, pəkərə MARIKI kəfək: Kəyefə kəma, gbeti, kəpər, **6**
cəloto cəgbət kare alom ŋa məntambənc, alom ŋeyim,
ŋeyimbərər sə, cəloto nce andunə səberja sa kentəler kə
cəfon ca wir mə, **7** kata ya ŋkesiya yorkun nyə aŋgbət
kare alom ŋeyim mə, kata ya ntempeli, tək ya kasiya, **8**
kə moro momotənə, labundə dobotu ambənəc ndə ande
pacgbuluŋ moro məbəy, kə suray səbotu ambənəc, **9** kə
masar mətət mmə aŋwe onikəs mə, kə mətət mələma
mmə andeber duma da efəd kə yuba yəgbəknə dəbəkəc
mə. **10** Acerəŋ aŋe ŋayi nu dacə mə fəp, ŋader ŋalompəs
ca cəkə MARIKI osom nu kəlompəs mə fəp: **11** Dəkiyi
dosoku, aŋgbancan fəp kə pokumpə pa ŋi, ŋkora ya ŋi,
fərem fa ŋi, mogbu ma ŋi, gbat-gbata ya ŋi kə yecəmənə
ya ŋi, **12** kaŋkəra ka dəKanu kə cəgbo ca ki kə afəŋk
ŋəsəkse kiciya, kə kəloto kəŋere, **13** aməsa kə cəgbo ca ŋi,
yosumpər-sumpər ya ŋi fəp kə cəcom nce aloŋnənə Kanu
mə, **14** pədətə səlamp kə yosumpər-sumpər ya pi, səlamp
kə moro momotənə, **15** tetek mpə ancəfe MARIKI suray
mə, kə cəgbo ca pi, moro məbəy, suray səbotu ambənəc,

kəloto kənjəre kərjkə andet aŋgbancan ŋosoku dəkusunjka mə, **16** tetek toloŋne yəcəf yəcəl kə manta ma kəpər ya pi, cəgbo ca pi kə yosumpər-sumpər ya pi fəp, kəsamp kəbəre domun dəsəkəsnənə, kə pəcəmənə pa ki, **17** cəloto ca saŋka, mogbu ma ci kə yecəmənə ya mi, kə kəloto kənjəre ka nde kusunjka ka saŋka, **18** cəgbo cədəf ca dəkiyi dosoku, ca saŋka, kə bənda yəkə pəmar mə, **19** yamos yodu yəkə pəmar paberne a pabəc yəbəc nde aŋgbip ŋosoku mə, kə yamos ya dəKanu nyə Aruna kə awut ən ŋandekə ŋacberne a ŋacbəcə Kanu mə.» **20** Kə kəlonjkanə k'aka Yisrayel fəp ŋayeffe fər ya Musa kiriŋ. **21** Afum aŋə ŋanatesə bəkəc mə fəp, kə ŋaŋkəre MARIKI kəfək kəjan teta yəbəc ya aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu, kə kəlompəs ka yamos ya dəKanu. **22** K'arkun kə aran ŋander. Afum aŋə ŋanayə bəkəc yosoku pes mə ŋaŋkəre yeyesnənə ya kəma yadələŋəs, kurundə, yəgbəknə, cəsora kə yeyesnənə fəp nyə alompse kəma mə, kə ŋander ŋasəŋ yi MARIKI kəlonjne. **23** Aŋə ŋanayə cəloto ca alom ŋa məntambənc mə, alom ŋeyim, cəloto ca səbeŋa sa kentəler, ca cəfon ca wir, kata ya ŋkesiya yorkun nyə aŋgbət dəpəyim, kə kata ya ntempeli mə ŋaŋkəre yi fəp. **24** Aŋə ŋanaməŋkərnə kəsək kəfək ka gbeti kə kəpər mə, ŋaŋkəre yi MARIKI. Aŋə ŋanayə tək ya kasiya mə, ŋaŋkəre yi teta yəbəc yayəkə. **25** K'aran acerəŋ ŋandune cəloto ca suwa waca waŋan, kə ŋaŋkekəre nce ŋanadu mə, cəloto ca alom ŋa məntambənc, alom ŋeyim, alom ŋa bulu kə cəloto ca səbeŋa sa kentəler. **26** Aran acerəŋ aləma aŋə ŋanatesə bəkəc mə, kə ŋandune cəloto cətelər cəfon ca cir. **27** K'akirij aka Yisrayel ŋaŋkəre masar ma onikəs kə masar

mötöt mólöma mmës pëmar paberës duma da ef öd kô yuba nyë wëloñje wëpöj eñgbekne dëbékac mä, **28** kô suray sëbotu ambönc, kô moro momotënë dësälamp, moro mäbøy kô suray nse ancëf mä. **29** Arkun kô aran aje o aje ñjanatesë békac kafékë yebac nyë MARIKI enasom Musa mä, fep ñjanakere MARIKI këpocë këyan békac yosoku pes. **30** Kô Musa oluku aka Yisrayel: Nëmëmën, MARIKI ewe Betsalel tewe tön, wan ka Uri wansö ka Hur wëka kusunjka ka Yuda, **31** k'ëlas kô amera ña Kanu ntë tøjsöje pëcerëjë, pësök domp, pëcäre yebac fep mä. **32** Encäre këpér yebac ya këma, ya gbeti, kô ya këpér, **33** këpat ka masar momotär-motär, kô këset mi dëfärëm, këpat ka tök, kô dëcerëj da yebac fep, kô këpér ka yi. **34** Kô Kanu këmpocë Betsalel pëtöt ntë tøjsöje pëtam këtökse afum aloma dëcerëj dadökä fep mä, kô këmpocë so Oholiyab wan ka Ahisamak wëka kusunjka ka Dan pëtöt papökä. **35** MARIKI enalas ña dëcerëj ñactam këbac ka yebac yayök fep, kayefë ka këpat, kënëkës, kacem, këdu cëloto ca alom ña mëntambënc, alom ñeyim, cëloto cëfëfär kô cëloto cätelär, kô këpér ka yebac fep.

36 Këyefë ka Betsalel këkä ka Oholiyab këbëp ka acerëj alpës akä MARIKI enasöj dëcerëj kô dosoku sëbomp ntë tøjsöje ñacäre yebac ya nde aنجbip ñosoku ñasumpër yebac ñasurene yi pëmä tökä MARIKI enasom ti mä. **2** Kô Musa ewe Betsalel, Oholiyab kô acerëj akä MARIKI enabër dosoku sëbomp mä, aje békac yañan yënasumpër këbac yebac yayök mä. **3** Kô ñasotär Musa ca cëkä aka Yisrayel ñanafék tetä këlompës kô yebac ya aنجbip ñosoku mä. Bëtbët o bëtbët anckere Musa yefék tuñ, békac yosoku pes.

4 Awa afum acerəŋ aŋe ŋanasumpər yebəc fəp ya aŋgbip
ŋosoku mə, ŋancəmbərəs nwə o nwə yebəc yəkə ɛnayi mə.
5 Kə ŋander ŋaloku Musa: Afum ŋayi kacepərər kəkərə
ka yefək teta yebəc yəkə MARIKI osom kəlompəs mə. **6**
Kə Musa osom padəŋk saŋka disre fəp: Ali fum, pəyɔnə
wərkun pəyɔnə wəran, ta pətən sə pefekə aŋgbip ŋosoku!
K'ayamsər oŋ afum kənaŋkane kəkərə ka yefək yecəmbərə
ya aŋgbip ŋosoku. **7** Yefək nyə anabaŋjəs mə yenctəŋjə
han̄ yecepərər teta yebəc nyə pənamar kəbəc mə. **8** Afum
acerəŋ aŋe ŋancbəc mə fəp, ŋalompəs dəkiyi dosoku
cəpol wəco ca səbeŋa sa kentəler, alom ŋa məntambənc,
alom ŋa bulu, k'alom ŋeyim, padu ci kəroŋ lulu ya meləke
kerub, yebəc ya acerəŋ yenayi. **9** Dobolu da cəpol cacəkə
fəp dəyə nke o nke cururu wəco mərəŋ kə camət-maas
kə dowokulu da kəpol nke o nke dəyə cururu maŋkəle,
cəpol fəp cənatəŋnəne potubuc. **10** K'ɛŋgbətlenə-gbetlenə
cəpol kəcamət kin kin, k'ɛŋgbətlenə-gbetlenə sə cəkə
kəcamət. **11** Kə ŋawes-wesə dobol da kəloto kəcəkə-cəkə
kəkəsək səbeŋa s'alom ŋa məntambənc, kə ŋanut yi,
kə ŋayə sə tin tayi kəpol ka kəloto ka mərəŋ. **12** Dobol
da cəloto cacəkə mərəŋ, k'ewes-wesə di səbeŋa wəco
kəcamət, k'onut yi, k'ɔsəŋɛ yewes-wesi ya cəloto cacəkə
mərəŋ fəp kəsurenə yin yin. **13** K'olompəs ŋkora wəco
kəcamət ya kəma nyə ɛnacəpərenəne cəloto cacəkə mərəŋ
mə, kə təsəŋɛ cəloto ca dəkiyi dosoku kəyənə kin. **14**
Nte elip mə, k'olompəs cəpol ca kəloto kətelər wəco
kə pin cəfon ca wir, nce ɛnalompəs dəkiyi dosoku mə,
k'emperi ci dəkiyi dosoku kəroŋ. **15** Kəpol nke o nke
kənayo dobolu da cururu wəco maas, kə dowokulu dəyə

cururu maŋkələ. Cəpol nce wəco kə piñ cənatəŋnəne
potubuc. **16** K'εŋgbətləne taciña cəpol nce kəcamət, k'əyə
sə tin tayi cəkə camət-tin. **17** K'olompəs yewes-wesi
wəco kəcamət kəpol kəkəsək ka yəgbətləne yəcəkə-cəkə,
k'onut yi. Kəpol kəkəsək ka yəgbətləne ya mərəŋ yəkə
k'olompəs yewes-wesi wəco kəcamət, k'onut sə yayəkə. **18**
K'olompəs ɲkora wəco kəcamət ya kəpər, k'εŋgbəkərəne yi
kə təsəŋe aŋgbancan kəyənə ɲin. **19** K'olompəs pokumpə
pa aŋgbancan pəcəkə-cəkə kata ya ɲkesiya yorkun nyę
anagbət kare kəyim mə, k'oŋkumpə tamərəŋ kata ya
ntempeli. **20** K'olompəs dəkiyi dosoku tək ya kasiya fərem
k'εncəmbər fi. **21** Dobolu da fərem o fərem dənaya cururu
wəco kə dowokulu da fi kururu katin kə dacə. **22** Fərem o
fərem fənaya sek mərəŋ nyę yənasol mə, tatəkə t'ənaya
sə fərem fa dəkiyi dosoku fəp. **23** K'olompəs fərem wəco
mərəŋ fa kəca kətət ka nde dec dəmpe da dəkiyi dosoku
mə. **24** K'olompəs yecəməne wəco maŋkələ ya gbeti nyę
εnacəmbər tantəf ta fərem wəco mərəŋ. Fərem o fərem
fənaya yecəməne mərəŋ, kəsurenə ka bi nyę antam kəset
sek mərəŋ yəkə fərem fəyə mə. **25** K'olompəs sə fərem
wəco mərəŋ fa kəca kəmeriya ka nde dec dəmpe da dəkiyi
dosoku mə, **26** kə yecəməne wəco maŋkələ ya gbeti,
ti tə tatəkə yecəməne mərəŋ yənayi fərem fin tantəf.
27 K'olompəs fərem camət-tin fa təgbəkəne ta dəkiyi
dosoku, kəca ka ntende dec dəŋkale mə, **28** k'olompəs
fərem mərəŋ taciña fa moŋkubut ma təgbəkəne pa dəkiyi
dosoku. **29** K'εŋgbəpəne fərem fafəkə mərəŋ kəyəfə tantəf
k'oŋkotərəne fi takəroj kəsora kin. K'əyə tin tayi fərem nfə
mərəŋ, nfə fənaya moŋkubut yayəkə mərəŋ mə. **30** Fərem

camət-maas fənayi, kə yecəmənə wəco kə camət-tin ya
gbeti, ti tə tatəkə fərəm o fərəm fənayo yecəmənə mərəj
tantəf. **31** K'əmpat cəgbo ca kətək ka kasiya kəcamət
nəcə cənasumpər fərəm fəp fa kəsək kin ka dəkiyi dosoku
mə. **32** Cəgbo kəcamət ca fərəm fa kəsək ka mərəj ka
dəkiyi dosoku, kə cəgbo kəcamət sə cəsumpərə fərəm fa
təgəbəkənə ta dəkiyi dosoku, ntende dec dəjkalə mə. **33**
K'olompəs kəgbo kəracə nkə kənacepər fərəm fa kəsək kin
fəp dacə mə, kəyəfə fərəm fəcəkə-cəkə haŋ kəbəp fəlpəs.
34 K'osop fərəm fəp kəma, k'olompəs cəsora ca kəma
nde pənamar cəgbo cəcepər mə, k'osop sə ci kəma. **35**
K'olompəs kəloto kəkəŋkə səbeŋə sa kəntəler sa alom ŋa
məntambənc, sa alom ŋa bulu kə sa alom ŋeyim. K'ondu
kəloto kaŋkə kəroŋ məleke kerub, yəbəc ya wəcerəj kədu
yənayi yayəkə. **36** K'əmpate ki mogbu maŋkələ ma kətək
ka kasiya, k'osop mi kəma. Mogbu maməkə mə anaber
ŋkora ya kəma. K'olompəs mogbu maməkə yecəmənə
maŋkələ ya gbeti. **37** Dəkusuŋka d'aŋgbancan, k'ondune
kəloto kəŋere səbeŋə sa kəntəler, k'ənəŋksəl si səbeŋə sa
alom ŋa məntambənc, sa alom ŋa bulu kə sa alom ŋeyim.
38 K'olompəs kəloto kəŋere mogbu kəcamət kə ŋkora,
k'osop yənekəs ya mogbu takəronj kə gbat-gbata ya mi
kəma. Yecəmənə ya mi kəcamət, kəpər kənayi.

37 Kə Betsalel olompəsə kaŋkəra ka sede sa danapa da
MARIKI kə aka Yisrayel kətək ka kasiya. Kaŋkəra kaŋkə
kənabəl cururu mərəj kə dacə, kə dowokulu da ki dənayo
kururu katin kə dacə. **2** Kə Betsalel osop kaŋkəra kaŋkə
tedisrə kə todoru kəma kəsoku pəs, k'olompəs kəbər ka
kəma haŋ k'ənəŋkər. **3** K'olompəs cəsora maŋkələ ca

këma nce εnabər mojkubut ma kankara kankə mə, kəsək
kətət cəsora mərəj kə kəsək kəmeriya cəsora mərəj.
4 K'əmpat cəgbo mərəj ca kətək kəca kətət ka kasiya,
k'osop ci këma kəsoku pəs. **5** K'osor cəgbo cacəkə cəsora
cəcəsək ntə tənsənjə pactam ki kəsələj mə. **6** Kə ŋalompəs
afəŋk ŋəsəkse kiciya këma kəsoku pəs, dobolu da ŋi
dənayə cururu mərəj kə dacə kə dowokulu da ŋi dəyə
kururu katin kə dacə. **7** K'olompəs məleke kerub mərəj
këma kətəmp, k'əsələrəne mi dəkəcop kə dəkələpsər da
afəŋk ŋəsəkse kiciya kəroŋ. **8** Məselərəne məleke kerub
min dəkəcop da afəŋk kəroŋ, məleke kerub mərəj məkə
dəkələpsər da ŋi kəroŋ. K'olompəs məleke kerub mərəj
kə afəŋk ŋəsəkse kiciya, kə yoyəne paka pin nde dəkəcop
kə dəkələpsər da ŋi kəroŋ. **9** Məleke kerub maməkə
mərəj meperi banca takəroŋ, yi yokump afəŋk ŋəsəkse
kiciya, mənatəfərəne meti cəro ŋi kəroŋ. **10** Kə Betsalel
olompəs aməsa kətək ka kasiya. Dobolu da aməsa ŋaŋəkə
dənayə cururu mərəj, kə dowokulu da ŋi dənayə kururu
katin, kə deneci da ŋi kururu katin kə dacə. **11** K'osop
ŋi këma kəsoku pəs, k'olompəs ŋi kəbər ka këma haŋ
k'ənəŋkər. **12** Kə Betsalel olompəs cəsək cacəkə maŋkələ
fərem nfe dowokulu da fi dənctəŋnəne kə dowokulu da
kəca disre mə, k'əmbər ki kəbər ka këma haŋ k'ənəŋkər.
13 K'olompəs sə cəsora maŋkələ ca këma nce εnabər
mojkubut m'aməsa kəsurenə ka yecəmənə maŋkələ ya
ŋi mə. **14** Cəsora cacəkə cənalətərnə fərem, difə ancsor
cəgbo nce anctam kəlek ŋi mə. **15** K'olompəs cəgbo ca
kətək ka kasiya k'osop ci këma, cəgbo cacəkə c'ancləkə
aməsa ŋaŋəkə. **16** K'olompəs yosumpər-sumpər ya dəmesə

kayefé pəlet, məbəl, səpət kə mapan nyə ancbaçə teta yoloñnenə ya moro kə ya wən mə, kəma kəsoku pes k'ənalompse yi. **17** Kə Betsalel olompse pedete səlamp kəma kətemp kəsoku pes, k'əselərenə kayefé pecəmenə, kəkə təmboňk pa pi, yənənəne ya səlamp, yogbuc ya pi, kə yowurenə ya yeləňk ya tək. **18** Wara camət-tin wənciyefé dətəmboňk paracə, kəca o kəca wara maas. **19** Kəra o kəra kənayo yənənəne ya səlamp maas nyə yənawurenə yeləňk ya tək yokom mə, kənayo sə pogbuc kə peleňk. Itə pənayi wara camət-tin nwə wenayefé dəpedete səlamp mə. **20** Təmboňk pa pedete səlamp pənayo yənənəne ya səlamp maňkəle nyə yənawurenə kə yeləňk ya tək yokom mə, yogbuc kə yeləňk ya yi. **21** Wara wawəkə mərəŋ mərəŋ kəmaas nwə wənciyefé dətəmboňk paracə mə, dəkəyefé da wara mərəŋ o mərəŋ, pogbuc pin pin pencyi wi tantəf. **22** Yoghuc kə wara wawəkə fəp anasələrenə yi, fəp fa yi fəyənə ancəmbəl ńjin ńja kəma kəsoku pes kətemp. **23** K'olompəs səlamp camət-mərəŋ, macaňk kə map məkaye meken. K'olompse fəp fa mi kəma kəsoku pes. **24** Kəma kəsoku pes kilo wəco maas k'ənalompse pedete səlamp kə yosumpər-sumpər ya pi. **25** Kə Betsalel olompse tetek pəcəfe MARIKI suray kətək ka kasiya. Dobolu da tetek papəkə dənayo kururu katin, kə dowokulu da pi kururu katin, pənatəňne cəsək fəp, kə deňeci da pi cururu mərəŋ. Tetek kə len ya pi yətəpərenə anasələrenə yəyənə paka pin. **26** K'osop pi kəma kəsoku pes kəlek amesa ńja pi kəronj kəbəp ka cəsək ca pi kəkə haň len ya pi. K'olompəs pi kəbər ka kəma cəsək haň k'ənəňkər. **27** K'olompəs cəsora mərəŋ ca kəma nce anaber ci kəbər tantəf ta cəsək

mərəŋ ca tetek papəkə. Cəsora cacəkə cə andekə pacor cəgbo, ntə təŋsəŋe pactam kəlek ka pi mə. **28** K'empat cəgbo ca kətək ka kasiya k'osop ci kəma. **29** Kə Betsalel olompəs moro məbəy mopuse, k'olompsene sə suray səsoku pəs nse səmbət ambənc mə, yəbəc ya wəcərc kəlompəs labundə yənayi.

38 Kə Betsalel olompəs tetek tolojne Kanu pəcəl pacəf kətək ka kasiya, dobolu da pi dənabəp cururu kəcamət, kə dowokulu da pi cururu kəcamət. Cəsək ca pi cəntəŋnənə, mba deñeci da pi dənaya cururu maas. **2** K'olompəs len ya tetek nde moŋkubut makəroj maŋkələ, nyə anaselərenə kə pi mə, kə təsəŋe pi kəyənə paka pin, k'osop pi kəpər. **3** K'olompəs yosumpər-sumpər ya tetek tolojne fəp, kəlek ka dap, pel, mapan, bak yosortə səm kə map məkaye meken. K'olompəs yosumpər-sumpər yayə fəp kəpər. **4** K'olompəs manta ma kəpər, k'encəmbər mi kəbər ka tetek tolojne kəyəfe tantəf hanj dacə. K'əsel cəsora maŋkələ ca kəpər nce ənaber dəmoŋkubut ma manta, teta kəsor ka cəgbo mə. **5** K'olompəs cəsora maŋkələ nce ənaber moŋkubut maŋkələ ma manta ma kəpər maməkə mə, ntə təŋsəŋe pactam kəsor ka cəgbo mə. **6** K'empat cəgbo ca kətək ka kasiya, k'osop ci kəpər. **7** K'osor cəgbo cacəkə dəcəsora cacəkə cənayi cəsək ca tetek tolojne mə, ntə təŋsəŋe pactam kəlek tetek papəkə mə. Ənalompəs pi cəbam, kə pəyə fos disre. **8** K'əselə kəsamp ka kəpər, kə pəcəmənə pa ki sə pənayənə kəpər. K'alompəs yi məm nyə aran aŋe ŋanayi yəbəc nde kusurjka ka aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu mə. **9** K'olompəs abarjka. K'encəmbərə sarjka kəca kətət ka ntende dec dəmpə mə cəloto ca

səbeŋa sa kentəler. Dobolu da cəloto cacəkə dənabəp cururu tasar tin. **10** Mogbu ma yi wəco mərəŋ kə yecəməne wəco mərəŋ kəpər kənayi. Əkora ya mogbu kə gbat-gbata ya mi yəyənə gbeti. **11** Kəca kəmeriya ka ntende dec dəmpə mə, cəloto cənabol cururu tasar tin, mogbu wəco mərəŋ kə yecəməne ya yi wəco mərəŋ ya kəpər, əkora ya mogbu kə gbat-gbata ya mi fəp gbeti bənayi. **12** Kəca nkə dec dəŋkale mə, cəloto cənabol cururu wəco kəcamət mogbu ma ci wəco kə yecəməne ya mi wəco, əkora ya mogbu kə gbat-gbata ya mi fəp gbeti bənayi. **13** Kəca nkə dec dəmpə mə, dobolu d'abanya dənayo cururu wəco kəcamət. **14** Kə kəsək kin kəyə cəloto nce cənabol cururu wəco kə kəcamət mə, mogbu maas kə yecəməne ya mi maas. **15** Kəca ka mərəŋ, dəkusunjka da saŋka kəca kətət kə kəmeriya, dobolu da cəloto dənayo cururu wəco kə kəcamət, mogbu maas kə yecəməne ya mi maas. **16** Cəloto nce ananəpər saŋka mə fəp, cəloto ca səbeŋa sa kentəler sənayi. **17** Yecəməne ya mogbu fəp, ya kəpər yənayi, əkora ya mogbu kə gbat-gbata fəp ya gbeti yənayi, yənekse ya mogbu fəp anasop yi gbeti, kə mogbu ma saŋka fəp anakotərəne mi kə gbat-gbata ya gbeti. **18** K'onduñe cəloto nce anajere kusunjka ka saŋka mə. K'olompə ci səbeŋa sa alom ɲa məntambənc, səbeŋa alom ɲa bulu, sa alom ɲeyim, səbeŋa sa kentəler, yəbəc ya wəcərə kədu yənayi. Cəloto cənjere cənabol cururu wəco mərəŋ kə deŋeci da ci dənayo cururu kəcamət, pəmə dowokulu da cəloto ca saŋka. **19** Anadətər yi mogbu maŋkələ mme mənacəməne yecəməne maŋkələ ya kəpər mə, əkora kə gbat-gbata ya gbeti yənayi, kə yənekse ya

mogbu sɔ, anasop yi gbeti. **20** Cəgbo cədəf ca dəkiyi dosoku kɔ abanjka ɲa saŋka fəp, ca kɔpər cənayi. **21** Tatəkə tɔ daka da fəc ndə anabersə kəlompəs ka dəkiyi dosoku ndə walakə nwə wementər danapa da MARIKI kɔ aka Yisrayel mɔ. Pəmə tɔkə Musa εnasom ɲa ti mɔ, aLewy ɲanaləm yi, Itamar pəyi ti kiriŋ wan wərkun wəka wəloŋne Aruna. **22** Kɔ Betsalel wan ka Uri, wansɔ ka Hur, wəka kusunka ka Yuda, εmbəc tɔkə MARIKI εnasom Musa mɔ fəp. **23** Oholiyab, wan ka Ahisamak, wəka kusunka ka Dan εnamar kɔ, wəkakɔ εncpat, wəcerəŋ nwə oncdū cəloto ca alom ɲa məntambənc, alom ɲa bulu, kɔ alom ɲeyim, kɔ cəloto ca səberŋa sa kentəler. **24** Kəma nkə kənabərə kəlompəs ka aŋgbip ɲosoku mɔ fəp kənabəp kilo masar camət-maas wəco camət-mərəŋ kɔ camət-mərəŋ, potubuce pa aŋgbip ɲosoku p'anatubce ki. **25** Gbeti mbɛ aka kəloŋkanə ka Yisrayel ɲanafék mɔ fəp, bənakɔ kilo wul maas wəco kɔ camət-maas, potubuce pa aŋgbip ɲosoku p'anatubce ki. **26** K'ayer kafék kajkɔ-ɛ, antam kəloku a arkun wul masar camət-tin kɔ maas, masar kəcamət wəco kəcamət aŋe ɲanasətə meren wəco mərəŋ haŋ kəpə kəronj mɔ, nwə o nwə εnafék pəsam gbeti kəcamət potubuce pa pəsam p'aŋgbip ɲosoku. **27** Kɔ ɲalompse gbeti wul maas yεcəmənə tasar tin ya fərəm ya aŋgbip ɲosoku kɔ ya kəloto kəkəŋkə tedisr̩ ti təŋsəŋ pεcəmənə o pεcəmənə analompse pi gbeti kilo wəco maas. **28** K'alompse gbeti belpəs mbɛ kilo wəco kɔ camət-mərəŋ kɔ kəram masar camət-mərəŋ kɔ wəco kəcamət ɲkora ya mogbu, k'aŋsop sɔ ncaləran kɔ gbat-gbata nyε anakotərənə kɔ mogbu mɔ. **29** Kɔpər nkə aka Yisrayel

ŋanatubucne kəsəŋ MARIKI mə kənabəp kilo wul mərəŋ, tasar tin wəco mərəŋ kə maŋkələ. **30** Kə ŋalompəs ki yecəmənə ya dəkusurjka da angbancan ŋebəpənə kə Kanu, tetek toloŋne pa kəpər kə manta ma kəpər məkə ananep pi mə, kə yosumpər-sumpər ya tetek fəp, **31** kə yecəmənə ya saŋka kə ya dəkusurjka da saŋka, kə cəgbo cədəf ca dəkiyi dosoku kə ca saŋka fəp.

39 Səbeŋa sa alom ŋa məntambənc, alom ŋa bulu, kə alom ŋeyim sə ŋanalompse yamos ya dəKanu nyə pəmar paberne a pabəc yebəc nde angbip ŋosoku mə. K'alompse sə Aruna yamos ya dəKanu pəmə təkə MARIKI enasom ti Musa mə. **2** K'olompse duma da efəd kəloto ka səbeŋa sa kentəler, sa kəma, sa alom ŋa məntambənc, alom ŋa bulu, kə alom ŋeyim. **3** Kə ŋamperi bəpər ya kəma nyə ŋanagbint-gbinti kə ŋanekəs yi megbər mefet mefet mme ŋancbersər cəloto cəfəfər ca səbeŋa sa kentəler, alom ŋa məntambənc, alom ŋa bulu, kə alom ŋeyim, kə təyənə yebəc ya acərəŋ kədu. **4** K'amber duma da efəd yeyesə banca mərəŋ nyə anasətərenə yi cəsək ca banca ya duma da efəd mə. **5** Tabataba mpe pənanəŋkər duma da efəd ŋajəkə mə. Anasətərenə pi, kə yəyənə paka pin kə duma da efəd: Tolompəs ta yi tənawurenenə: kəloto ka səbeŋa sa kentəler, sa kəma, sa alom ŋa məntambənc, alom ŋa bulu, kə alom ŋeyim pəmə təkə MARIKI enasom ti Musa mə. **6** Kə ŋalompəs walake wa masar mətət ma onikəs kə ŋambersər mi fərem fa kəma disre. Kə ŋanicəs mewe ma awut a Yisrayel, pəmə ntə ancic tamp mə. **7** K'əsətərenə masar maməkə yeyesə banca ya duma da efəd kəroŋ, kəcəm-cəməs ka mewe ma awut a Yisrayel (Yakuba),

pəmə ntə MARIKI εnasom ti Musa mə. **8** K'onduñε yuba yegbekne debækəc kəloto ka səberja sa kentaler, panɔŋkəl səberja sa kəma, sa alom ɲa məntambənc, alom ɲa bulu kə alom ɲeyim, pəmə təkə analompəs duma da efəd mə. Yebəc ya wəcerəj kədu yenayi. **9** Yuba yegbekne debækəc yayəkə ananut yi kəmərəj, yətəjnənə cəsək fəp dobolu da cəsək ca yi dənayə kəca disre katin. **10** Kə ɲandətər ki masar momotər-motər cəgba maŋkələ: Kəgba kəcəkəcəkə kənayə tasar teyim, tasar t'alom ɲa cəbe, kə tasar pa alom ɲobuk məl. **11** Kəgba ka mərəj kənayə tasar teyim cej, tasar t'alom ɲa bulu kə diyamanj. **12** Kəgba ka maas kənayə Tasar pa alom ɲa alembəra, tasar pa lom yəla cəgbər kə tasar pa alom ɲa məntambənc. **13** Kəgba ka maŋkələ kənayə tasar pa alom ɲobuk məl, tasar pa lom yecəmcəmər kə tasar pa alom ɲobuk. Tasar o tasar anasetər pi dəfərəm fa kəma. **14** Tasar o tasar anacic pi tewe ta wan wəkin wəka Yisrayel (Yakuba), pəmə təkə ancic tamp mə. Ti tencmentər mewe ma cusuŋka nce wəco kə mərəj ca Yisrayel. **15** Kə ɲalompəs yuba yegbekne debækəc yayəkə megbekce ma kəma kəsoku pəs. **16** Kə ɲalompəs fərəm mərəj fa kəma, kə curundə mərəj ca kəma nce anaber moŋkubut mərəj ma yuba yegbekne debækəc makəroj mə. **17** K'anğbekər megbekce maməkə mərəj ma kəma curundə cəkə cəyi dəmoŋkubut ma yuba yegbekne debækəc yayəkə. **18** Kə ɲaŋkə ɲaŋgbekər cəsək cəlpəs ca megbekce maməkə mərəj dəfərəm mərəj nfe fənayi yeyesə banca ya duma da efəd mə tekiriŋ. **19** Kə ɲalompəs sə curundə mərəj ca kəma kə ɲamber ci moŋkubut ma yuba yegbekne

yayokə tantəf, kəsək nkə kəncgbuŋeñe duma da efəd mə. **20** Kə ŋalompəs sə curunde mərəj cələma ca kəma nce ŋanaber yeyesə banca ya duma da efəd tantəf mə, tekirij, dəkəsətərənə da yi nde pəsurenə kə takəroj ta tabataba ta duma da efəd mə. **21** Kə ŋaŋkotərənə curunde ca yuba yegbekne dəbəkəc kə ca duma da efəd kəbənda ka alom ŋa məntambənc, kə təsəŋe yuba yegbekne dəbəkəc kədeŋse takəroj ta tabataba pa duma da efəd, təsəŋe sə yuba kətətam kəsakənə kə duma da efəd, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. **22** K'ondune burumus ba efəd səbeŋa sa alom ŋa məntambənc fəp, yəbəc ya wəccərəj kədu yənayi. **23** Dəkəməl domp da duma dadəkə dacə dənayi, pəmə ntə andunc yamos akata mə. Anagbənt di kilim haj panəŋkər ntə təŋsəŋe ta dəwale mə. **24** Kə ŋandu bi tantəf haj kə ŋanəŋkər cəpare ca alom ŋa məntambənc, alom ŋa bulu, alom ŋeyim kə səbeŋa sa kəntəler. **25** Kə ŋalompəs menğbenjkəle ma kəma kəsoku pəs, kə ŋambersər-bərsər yi burumus tantəf haj kə ŋanəŋkər lulu ya cəpare dacə. **26** Tengbenjkəle pin kəpare kin, tengbenjkəle pin kəpare kin k'ambersər yi burumus haj k'anəŋkər, ntə təŋsəŋe pəkəbəc'em pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. **27** K'acerəj kədu ŋasətə sə Aruna kə awut ən duma dedisə da kəloto ka səbeŋa sa kəntəler. **28** Cəfakəl, məmbo kə cəgba fəp fa yi fənayənə kəloto ka kəntəler. **29** K'acerəj ŋandune mabamaba kəloto ka səbeŋa sa kəntəler, ŋanəŋkəsəl səbeŋa sa alom ŋa məntambənc, sa alom ŋa bulu, kə sa alom ŋeyim, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. **30** Kə ŋalompəs abəpər ŋa dəKanu kəma kəsoku pəs, k'ancic ŋi kəroj «Dosoku da

MARIKI» pəmə ntə ancic tamp mə. **31** Kə ɲarjkotərənə təbənda ta alom ɲa məntambənc kəfakəl takəroŋ, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. **32** Kə yəbəc ya dəkiyi dosoku, y'angbancan ɲebəpənə kə Kanu yelip oŋ. Aka Yisrayel ɲanasurenə kəyə təkə MARIKI ənasom Musa mə. **33** K'aka Yisrayel ɲaŋkərə Musa dəkəyi dosoku: Angbancan kə ca ya ɲi: ɲkora ya ɲi, fərem fa ɲi, gbat-gbata ya ɲi, mogbu ma ɲi kə yecəmənə ya ɲi, **34** kata ya ɲkesiya yorkun nyə aŋgbət alom ɲeyim, pokumpə pa kata ya ntempeli, kə kəloto kəŋjərə, **35** kaŋkərə nkə kəmentər danapa da MARIKI, kə cəgbo ca ki kə afəŋk ɲəsəkse kiciya, **36** amesa kə yosumpər-sumpər ya ɲi fəp, kə cəcom nce alonjnənə Kanu mə, **37** pədətə səlamp pa kəma kəsoku pəs kə səlamp sa pi, yosumpər-sumpər ya pi fəp kə moro momotənə ma pi, **38** tetek tolonye pa kəma, moro məbəy, suray səbotu ambənc, kəloto kəŋjərə ka dəkusunjka da aŋgbancan, **39** tetek tolonye pa kəpər kə manta ma kəpər, kə cəgbo ca pi kə yosumpər-sumpər ya pi, kəsamp kəbərə domun dəsəkəsnənə kə pecəmənə pa ki, **40** cəloto ca saŋka kə mogbu ma ci, kə yecəmənə ya mi, kəloto kəŋjərə dəkusunjka da saŋka, kəlekənə bənda kə cəgbo cədəf ca yi, yosumpər-sumpər nyə pənamar pabəcə dəkiyi dosoku mə fəp, aŋgbancan ɲebəpənə kə Kanu mə fəp, **41** yamos yodu yəkə pəmar paberne a pabəc yəbəc nde aŋgbip ɲosoku mə, kə yamos ya dəKanu nyə Aruna kə awut ɔn ɲandekə ɲacberne a ɲacbəcə Kanu mə. **42** Aka Yisrayel ɲanabəc yəbəc yayəkə pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. **43** Nte Musa ənəŋk a ɲasurenə kəbəc yəbəc fəp yəkə MARIKI ənasom kəbəc mə, k'ontolane aka Yisrayel pətət.

40 Kɔ MARIKI oluku Musa: **2** «Tataka tɔcɔkɔ-cɔkɔ ta
ŋof ŋɔcɔkɔ-cɔkɔ, mæcəmbər dəkiyi dosoku, aŋgbancan
ŋebəpene kɔ Kanu. **3** Məberse di kaŋkera nkɛ kɔyɔ walakɛ
nwɛ wementər danapa dem kɔ aka Yisrayel mɔ, mækəŋke
kaŋkera kaŋkɔ kəloto ta afum ŋacnəŋk ki. **4** Mækere
amesa mæcəmbər ŋi kəroŋ yosumpər-sumpər tɔkɔ pəmar
mɔ. Mækere pədete səlamp mæcəmbər, mədet pi səlamp.
5 Mækə mæcəmbər tetek toloŋne pa kɛma mpe ande
paccɔf suray nse səmbot ambɔnc mɔ, tekiriŋ ta kaŋkera
nkɛ kəmentər danapa da MARIKI mɔ. Kɔ telip-ɛ, mədet
kəloto kəŋjere nde kusunjka ka dəkiyi dosoku. **6** Mæcəmbər
tetek toloŋne yɔcɔl yɔcɔf nde dəkəbəre da dəkiyi dosoku,
nde dɔyɔne aŋgbancan ŋebəpene kɔ Kanu. **7** Mæcəmbər
kəsamp aŋbib kɔ tetek toloŋne dacɔ, palas ki domun. **8**
Mæcəmbər saŋka hanj mənəŋkər, mədet kəloto kəŋjere
dəkusunjka da si.» **9** «Məlek moro məbɔy məsop mi dəkiyi
dosoku kɔ yosumpər-sumpər ya di fəp. Məpus di kɔ
yosumpər-sumpər ya di ntɛ tɔŋsɔŋe ca cacɔkɔ fəp nde
dəkiyi dosoku kɔ disre yɔyɔne yopus fɔr ya MARIKI kiriŋ.
10 Məbɔy tetek toloŋne mpe ancɔfɛ MARIKI yɔcɔl mɔ, kɔ
yosumpər-sumpər ya pi, məpusɛ MARIKI tetek toloŋne,
tɔŋsɔŋe pi oŋ kəyɔne posoku pes fɔr yem kiriŋ. **11** Məbɔy
kəsamp kɔ pecəmene pa ki, məpusɛ yi sɔ MARIKI.» **12**
«Məcəŋene Aruna kɔ awut ɔn arkun nde kusunjka ka
aŋgbancan ŋebəpene kɔ Kanu, məbikɛ ŋa domun. **13**
Məber Aruna yamos yɔn ya dəKanu, məbɔy kɔ moro ma
dəKanu, tem tatəkɔ məsəkəs kɔ pəbəc' em oŋ yεbəc ya
wəloŋne. **14** Məcəŋene sɔ awut ɔn məberəs ŋa duma
dedisre daŋan. **15** Məbɔy ŋa moro ma dəKanu pəmɔ tɔkɔ

mambay mi kas kənjan mə. Ija sə ŋade ŋabəc' em pəmə
alojnə. Kəbəy ka moro ma dəKanu kaŋkə kəndesəŋe ŋa
kətəmpər yəbəc ya kəlojnə kem doru o doru.» **16** Kə Musa
ɔyo təkə MARIKI ənasom kə mə fəp. **17** Tataka təcəkə-
cəkə ta ŋof ŋəcəkə-cəkə ŋa teren ta mərəŋ, k'ancəmbər
dəkiyi dosoku. **18** Kə Musa əncəmbər dəkiyi dosoku
kə yecəmənə ya di, k'əncəmbər fərem, k'emperi cəgbo,
k'əncəmbər mogbu. **19** Nte elip mə, k'emperi kəloto
kəkumpə dəkiyi dosoku, k'oluksərnə k'ɛŋgbəpər kəloto ka
mərəŋ takəroŋ, pəmə təkə MARIKI ənasom kə ti mə. **20**
Kə Musa elek walakə nwə wementər danapa da MARIKI
kə aka Yisrayel wəkə anacicəs mə, k'ember kaŋkəra
disre, k'osor cəgbo cəleke ca kaŋkəra kaŋkə, k'elek afəŋk
ŋəsəkse kiciya k'ɛŋgbəpər ki takəroŋ. **21** K'elek kaŋkəra
k'enkekəre ki nde dəkiyi dosoku disre. K'endət kəloto
kəkəŋke nkə kəyi tekiriŋ ta kaŋkəra nkə kəmentər danapa
da MARIKI kə aka Yisrayel mə, pəmə təkə MARIKI ənasom
ti Musa mə. **22** Kə Musa əncəmbər amesa aŋgbancan
ŋəbəpənə kə Kanu disre, ntende kəca kəmeriya ka dəkiyi
dosoku. **23** K'əncəmbər-cəmbər cəcom fər ya MARIKI
kirij, pəmə təkə nkən MARIKI ənasom ti Musa mə. **24**
K'əncəmbər pedetə səlamp aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu
disre, pətəfərenə kə amesa, ntende kəca kətət ka dəkiyi
dosoku. **25** K'əncəmbər səlamp MARIKI fər kirij, pəmə
təkə nkən MARIKI ənasom ti nkən Musa mə. **26** Kə
Musa əncəmbər tetek pa kəma nde aŋgbancan ŋəbəpənə
disre kəloto kəkəŋke tekiriŋ. **27** K'əncəf suray səbotu
ambənc, pəmə təkə MARIKI ənasom kə ti mə. **28** K'endət
kəloto kəŋjəre nde kusujka da dəkiyi dosoku. **29** Kə Musa

εncəmbər tetek tolojnə yօcəl yօcəfə MARIKI nde kusunjka ka dəkiyi dosoku, nde dəyənə aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu mə, k'olojnə di pօcəl pօcəf, kə kəlojnə ka məŋgbən, pəmə təkə MARIKI εnasom ti nkən Musa mə. **30** Kə Musa εncəmbər kəsəmp aŋgbancan ŋebəpənə kə tetek tolojnə dacə, k'amber ki domun dəsəkəsnənə. **31** Kəlek nkən Musa kəbəp ka Aruna haŋ awut ən arkun kə ŋambikənə waca kə wəcək teta kəsəkəsnə. **32** Kə ŋande kəcbərə aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu disre ŋackə kələtərnə tetek tolojnə-ε, mənə ŋambikənə teta kəsəkəsnə pəmə təkə MARIKI εnasom ti Musa mə. **33** Kə Musa εncəmbər saŋka k'ənəŋkər dəkiyi dosoku kə tetek tolojnə, k'endət kəloto kəŋerə nde kusunjka ka saŋka. Tatəkə tə Musa εnaləpəs yəbəc nyə MARIKI εnasom kə mə. **34** Nte yəbəc nyə yelip mə, kə kəp kənder kəgbəpərnə aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu, kə nərə da debeki da MARIKI dender dəlas dəkiyi dosoku. **35** Tenasəŋə ta Musa εntam kəbərə dəngbancan ŋebəpənə-ε, bawo kəp kənayi ŋi kəroj kə nərə da debeki da MARIKI dənalas dəkiyi dosoku. **36** Təm nte aka Yisrayel ŋaccepə-cepə mə, ŋacyefə fe kəlek dəpə mənə kəp kənuŋkənə kəyefə dəkiyi dosoku kəroj. **37** Kə kəp kəntəyefə-ε, aka Yisrayel ŋafəcepə haŋ dəsək nde kəŋyefə mə. **38** Dəsək disre, kəp ka MARIKI kəncyi dəkiyi dosoku kəroj, kə pəmbiyə-ε nənc dencyi sə dəkiyi dosoku kəroj, tatəkə tenayi fər ya aka Yisrayel fəp kiriŋ, təm nte ŋanayi kəcepə-cepə kəŋjan disre fəp mə.

ALewy

1 Kə MARIKI ewe Musa kəyefə ka nde aŋgbancan ŋebəpene
kə Kanu, k'osom kə: **2** «Məloku aka Yisrayel nte: Kə
fum wəkin nəna dacə ɛfaj kəpocə MARIKI pəcəl teta
kəlojne-ε, entam kəlek pi nde cir, ŋkesiya kə pəyənə fe
ti-ε cəna cən dacə. **3** Kə fum endekene MARIKI wana
teta polojnə pəcəf pən-ε, pəyənə tura pətəyə dolokəp.
Wəkayi pəkekərə pi nde dəkəberə da aŋgbancan ŋebəpene
kə Kanu, nte təŋsəŋe MARIKI pəbaŋ kəpocə kaŋkə mə.
4 Wəkayi pədeŋ kəca kən pəcəl polojnə pəcəf papəkə
dəromp, MARIKI ɛmbaŋ kəpocə kaŋkə teta kəsəkəs ka
kiciya kən. **5** Wəkərə ka tura papəkə pəfay pi MARIKI fər
kiriŋ. Awut arkun yuruya ya Aruna alojnə ŋasu təbəl,
mecir maməkə məmbərə pi disre. ɻamentər mi MARIKI,
ŋawesəsər mi cəsək ca tetek tolojnə mpe peyi dəkəberə
da aŋgbancan ŋebəpene kə Kanu mə haŋ ŋanəŋkər. **6**
Fum wəkayi pənat polojnə pəcəf papəkə, pəcenəs pi
fəkəl fəkəl. **7** Awut arkun a Aruna wəlojnə ŋade ŋacmot
nənc nde tetek tolojnə ta Kanu kəroŋ, ŋade ŋaccəl tək
dənənc. **8** Awut arkun a Aruna alojnə ŋade ŋacboc fəkəl
ya səm yayəkə, domp kə moro ma yi ŋade ŋacdeŋ yi dətək
ya nənc nde tetek tolojnə Kanu kəroŋ. **9** Wəkərə tura
papəkə pəyake yedisre kə wečək wa pi domun, k'elip-
ε, wəlojnə wəkin pəlek yi pəcəfə MARIKI fəp nde tetek
tolojnə kəroŋ. Pəcəl pəcəf pə, kəlojnə nkə ancəfə MARIKI
mə, ambənc ŋa ki ŋontore-tore MARIKI abəkəc. **10** Kə
fum endekene pəcəl polojnə pəcəf mpe elek dəŋkesiya kə
pəyənə fe ti dəcir cən mə-ε, pəyənə porkun mpe pəntəyə
dolokəp mə. **11** Pəfay pi tetek tolojnə Kanu kəca kəmeriya

nke dec dëmpé mə MARIKI fôr kiriŋ, paber mecir maməkə fəp təbəl disre. Awut arkun a Aruna aloŋne ŋalek mecir maməkə ŋawesəsər mi tetek toloŋne Kanu cəsək fəp.

12 Wəsoŋ pəcəl papəkə pəcenəs pi fəkəl fəkəl, domp kə moro, wəloŋne pədeŋ fəkəl ya səm yayəkə nənc da tetek toloŋne Kanu kəroŋ. **13** Pəyakə yedisre kə wəcək wawəkə domun. Wəloŋne pəlek pəkenəs yi fəp MARIKI, pəcəfə kə yi nde tetek toloŋne kəroŋ. Pəcəl pəcəf pə, kəloŋne nke ancəfə MARIKI mə, ambənc ŋa ki ŋontore-tore MARIKI abəkəc. **14** Kə fum endekene MARIKI abəmp teta poloŋne pəcəf-ε, wəkayi pəlek məpay kə pəyənə fəti-ε, ntantoriya. **15** Wəloŋne pəkekəre abəmp nŋe nde dətetek toloŋne ta Kanu kəroŋ, pəkəncal ŋi kilim, pəcəfə ŋi MARIKI domp nde tetek toloŋne kəroŋ, pəloŋjər mecir ma abəmp ŋaŋəkə tetek toloŋne Kanu cəsək. **16** Wəloŋne pəwure tələba pəməŋkə yeri kə rət ya abəmp ŋaŋəkə, pəgbal yi tetek toloŋne Kanu kəsək ntende dec dëmpé mə, nde amber kəbof kəboju mə. **17** Wəloŋne pəgberi abəmp ŋaŋəkə banca dacə kep mərəŋ, mba ta pəgbey ŋi. Pəcəfə ŋi MARIKI nde tək ya tetek toloŋne kəroŋ. Pəcəl pəcəf pə, kəloŋne nke ancəfə MARIKI mə, ambənc ŋa ki ŋontore-tore MARIKI abəkəc.»

2 Kə fum endekene MARIKI yoloŋne ya məŋgbən-ε, yoyənə kəmbefe kətət pəloŋjər ki moro, pədeŋjər ki suray sətət sa kələl ka kətək. **2** Pəkəre kəmbefe kaŋkə awut arkun a Aruna aloŋne. Wəloŋne wəkin pəwət kəmbefe kaŋkə alorjər moro mə aŋkulma katin kə suray sətət sayi fəp, pəcəfə yi MARIKI nde dətetek toloŋne kəroŋ, təcəmçəməs tə. Kəloŋne nke ancəfə MARIKI mə, ambənc

ŋa ki ŋontore-tore MARIKI abəkəc. **3** Kəmbefe kəlpəs ka kəlojnə ka məŋgbən kaŋkə, Aruna kə yuruya yən ŋayə ki. Kəlojnə kəsoku kəpus kə, bawo dəyolojnə nyə ancəfə MARIKI mə, kəyəfə. **4** Kə pəyənə məccekərə polojnə pa məŋgbən mpe ancəf dəpəcəfə kəcom mə, pəyənə kəmbefe kətət, kəcom kəlok-lok kətənəŋkəl lebin panəktərenə ki moro, kə pəyənə fe ti biskit bətənəŋkəl lebin pasopət bi moro. **5** Kə məde məccekərə kəcom kənekət teta kəlojnə ka məŋgbən-ε, kəyənə kəmbefe kətət kənəktərenə kə moro ma olif ta kəyə lebin. **6** Patepi kəcom kaŋkə mopoc mopoc, palojər sə ki moro. Kəlojnə ka məŋgbən kə. **7** Kə məndekekərə kəcom nke anekət dətap teta kəlojnə ka məŋgbən mə-ε, panəktərenə kəmbefe kətət kaŋkə kə moro ma olif. **8** Məkenə MARIKI kəlojnə ka məŋgbən nke alompəs mə, pakərə ki wəlojnə nwə əŋkələtərnənə ki tetek tolojnə Kanu mə. **9** Kəlojnə ka məŋgbən kə, wəlojnə pəbeli pəkə aŋkəkərə MARIKI teta kəcem-ceməs mə, pəcəfə ki MARIKI dəndo dətetek tolojnə kəroj. Kəlojnə nke ancəfə MARIKI mə kə, nke ambənc ŋa ki ŋontore-tore kə abəkəc mə. **10** Kəmbefe kəlpəs ka kəlojnə ka məŋgbən kaŋkə, Aruna kə yuruya yən ŋayə ki. Kəlojnə kəsoku kəpus kə, bawo dəyolojnə nyə ancəfə MARIKI mə, kəyəfə. **11** Ali kəlojnə ka məŋgbən kin nke andekenə MARIKI mə ta kənəŋkəl lebin. Ta pacəfə MARIKI polojnə mpe o mpe anəŋkəl lebin kə pəyənə fe ti-ε mesə ma cəme mə. **12** Nəkenə MARIKI yetəl yəcəkə-cəkə ya yəbəf yonu, mba ta pacəfə kə yi nde dətetek tolojnə kəroj, pəmə yolojnə nyə ancəfə kə teta ambənc ŋəkə ŋontore-tore kə abəkəc mə. **13** Polojnə pa məŋgbən mpe o mpe

mænde mækken MARIKI mə, payek-yekər pi mər. Ta məsak kəlojnə ka məjgbən kam ta kəyə mər-ε, bawo mər məyəne təcəməməs ta kəsek ka Kanu kam danapa kə aka Yisrayel. Yolojnə fəp məyek-yekər yi mər. **14** Nənde nəckekərə kəlojnə MARIKI məjgbən ma yetəl yonu yəcəkə-cəkə, nənekte məjgbən ma asek əcəkə-cəkə nənc, kə telip-ε, nəcə məjgbən maməkə təmpəra a nəndekərə kəlojnə kaçkə. **15** Nəlojnər ki moro ma olif, nədeñər ki suray sətət sa kələl ka kətək. Kəlojnə ka məjgbən kə. **16** Wəlojnə nkən pəbeli təmpəra pələma pəcəf kə moro ma olif kə suray sasəkə fəp təta kəcəm-cəməs. Kəlojnə kə nkə ancəfə MARIKI mə.

3 «Kə fum endekenə MARIKI kəlojnə ka kəpajnə pəforu, təyəne pəclək wana wawəkə nde yəcəl yən dacə-ε, pəkənə MARIKI tura kə pəyəne fe ti, wana weran nwə wəntəyə dolokəp mə. **2** Pədeñər kəca kən domp da pəcəl papəkə a pədefay pi nde dəkəberə da aŋgbancan əebəpəne kə Kanu. Pasu təbəl mecir maməkə məberə pi disre. Awut arkun a Aruna alojnə əawəsəsər mecir maməkə dətetek tolojnə Kanu haç əanəjkər. **3** Yedisre ya polojnə pa kəpajnə pəforu nyə ande packekərə kəcəfə MARIKI mə: Moro mme mojkump yedisre mə fəp, **4** fi yayəkə mərəj kə moro məkə mojkump yi mə, kə məkə mojkump cəsək kə pəwotwotər pa mim mə, pawurə mi fəp tin kə fi. **5** Awut arkun a Aruna əacəfə yi fəp MARIKI nde dətetek tolojnə kəroj kə pəcəl pəcəf mpe peyi dənənc da tək mə. Kəlojnə kə, nkə ancəfə MARIKI mə, ambənc əja ki əontore-tore MARIKI abəkəc. **6** Kə fum endekenə MARIKI pəcəl pa kəlojnə ka kəpajnə pəforu mpe elek dərjkesiya

kə pəyənε fe ti dəcir mə, pəkenε MARIKI pəcəl mpe
pəntəyo dolokəp mə, pəyənε porkun kə pəyənε fe ti-ε
peran. **7** Kə pəyənε a aŋkesiya ŋə-ε, pəkekərε ŋi nde
MARIKI fər kiriŋ. **8** Fum wəkakə pədeŋ kəca kən domp da
poloŋne pən, pəfay pi nde tekirij ta aŋgbancan ŋebəpene
kə Kanu. Pasu təbəl mecir maməkə meberə pi disre. Awut
arkun a Aruna ŋawesəsər mecir ma poloŋne papəkə
cəsək ca tetek toloŋne Kanu haŋ ŋanəŋkər. **9** Dəpoloŋne
pa kəpaŋne pəforu papəkə aŋkərε MARIKI pacəfε kə
mə, wəloŋne wəkin pəkərε: Moro ma pi, kəleŋa məlməl
pagbinti ki nde dəkətiti kə moro fəp mmə moŋkump
yedisre mə, **10** fi yayəkə mərəŋ kə moro məkə moŋkump
yi mə, kə məkə moŋkump cəsək kə pəwotwotər pa mim
mə, pawure mi fəp tin kə fi. **11** Wəloŋne pəcəf yi fəp nde
dətetek toloŋne Kanu kəroŋ, yeri nyε ancəfε MARIKI mə
yo. **12** Kə fum endekenε MARIKI wir yəcəl yən dacə-ε,
pəkekərε wi MARIKI fər kiriŋ. **13** Pədeŋər pəcəl papəkə
kəca dəromp, k'elip-ε, pafay pi nde tekirij ta aŋgbancan
ŋebəpene kə Kanu. Pasu təbəl mecir maməkə meberə pi
disre. Awut arkun a Aruna ŋawesəsər mecir maməkə tetek
toloŋne Kanu cəsək haŋ ŋanəŋkər. **14** Wəloŋne wəkin
pəlek yedisre ya poloŋne mpe aŋkərε MARIKI mə pəcəfε
kə yi: Moro məkə moŋkump yedisre ya pəcəl papəkə mə
fəp, **15** fi yayəkə mərəŋ kə moro məkə moŋkump yi mə,
kə məkə moŋkump cəsək kə pəwotwotər pa mim mə,
pawure mi fəp tin kə fi. **16** Wəloŋne pəcəfε yi MARIKI fəp
nde dətetek toloŋne kəroŋ. Yeri nyε ancəfε MARIKI mə
yo. Ambənc ŋa yi ŋontore-tore MARIKI abəkəc. Moro ma
yəcəl yoloŋne fəp, ma MARIKI mə. **17** Sariyε sa doru o

doru sə tendeyənə dətemp o dətemp donu mofo mme
nəndende mə: Nəfəde nəcsəm moro ma wəsem kə ma
pəcəl, nəfəde nəcmun mecir ma yi.»

4 Kə MARIKI osom Musa: **2** «Məloku aka Yisrayel: Kə fum
enciya kətəyefenə disrə pəyə tes ntə sariyə sa MARIKI
səmənə mə-ε, təkət ntə tə nəde nəckət: **3** Kə təyənə
wəlojne nwə anabəy moro kəyənə ka wəkirij k'alojne
mə eciya, pəsəjəs sə afum kəsare kiciya-ε, pəkenə MARIKI
teta kiciya kən tura pətəyə dolokəp. **4** Pəkekərə tura
tatəkə nde dəkəbərə da aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu,
nde tekirij ta MARIKI. Wəlojne pədej tura tatəkə kəca
dəromp, pəfay pi MARIKI fər kiriŋ. Pasu təbəl mecir
maməkə mebərə pi disrə. **5** Wəkirij k'alojne nwə anabəy
moro mə pəlek mecir maməkə pəkekərə nde aŋgbancan
ŋəbəpənə kə Kanu, **6** pəgbət tələr dəmecir maməkə,
pəwəsəsər haŋ camət-mərəŋ MARIKI fər kiriŋ, tekirij ta
kəloto nkə kəŋkəjk təksə tosoku mə. **7** Wəlojne pəsop
mecir maməkə lən maŋkələ ya moŋkubut ma tetek mpə
ancəfə Kanu suray pəkə peyi nde tekirij ta MARIKI mə,
nde aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu. K'elip-ε, pəkə pəlojər
mecir məlpəs ma tura tatəkə nde pəcəmənə pa tetek
tolojnə mpə peyi dəkəbərə da aŋgbancan ŋəbəpənə kə
Kanu, nde ancəfə MARIKI yəcəl yolojne mə. **8** Pəwure
moro fəp ma tura ta kəlojne ka kiciya, moro məkə
moŋkump yedisrə ya pəcəl papəkə mə fəp, **9** fi yayəkə
mərəŋ kə moro məkə məfəktər yi, kə məkə moŋkump
yi cəsək kə pəwot-wotər pa mim mə, pəgbinti mi tin
kə fi. **10** Pəmə ntə aŋwure yi nde dətura ta kəlojne
ka kəparjnə pəforu mə, wəlojne pəcəfə yi MARIKI nde

dətetek tolojne mpe ancəf yəcəl yolojne mə. **11** Mba
akata ŋa tura, səm ya pi fəp, domp, wəcək kə yedisrə ya
pi kələkənə yedisrə ya aputuk ya pi fəp, **12** yəlpəs ya tura,
wəlojne pəwurene yi dəsaŋka todoru kəfo kəsoku nkə
aŋbal kəbof kəboju mə, pəkə pəcəfə yi dəndo nənc da
tək, nde təpəsa pa kəbof kəboju kəronj. **13** Kə pəyənə a
kəlojkanə ka aka Yisrayel fəp ŋaciya tosom tin ta MARIKI
ta ŋayefene ti-ε, kə ŋayo tes ntə sariyə sa MARIKI səmənə,
təsənəs ŋa kəsare kiciya-ε, **14** ŋanckənacərə kiciya kəjan,
ŋakərə tura teta kəlojne ka kiciya kaŋkə. ŋakekərə tura
tatəkə nde aŋbancan ŋebəpənə kə Kanu tekirinj. **15** Abeki
a kəlojkanə ka aka Yisrayel ŋadeŋjər pi waca dəromp,
ŋawurə fum wəkin ŋa dacə pəfay tura papəkə MARIKI
fər kirinj. Pasu təbəl mecir maməkə mebərə pi disrə.
16 Wəkirinj k'alojne wəkə anabəy moro mə, pəkekərə
mecir ma pi nde aŋbancan ŋebəpənə kə Kanu disrə.
17 Wəlojne pəgbət tələr dəmecir maməkə, pəwesəsər
mi kəloto kəŋkə kəŋkəŋk təksə tosoku mə haj camət-
merəŋ MARIKI fər kirinj. **18** Pəsopət sə mecir maməkə lən
maŋkələ ya moŋkubut ma tetek mpe ancəf suray mpe
peyi MARIKI fər kirinj mə nde aŋbancan ŋebəpənə kə
Kanu disrə. Pəlojər mecir melpəs fəp nde pəcəmənə pa
tetek tolojne Kanu pəcəl pəcəf mpe peyi nde dəkəbərə
d'aŋbancan ŋebəpənə kə Kanu mə. **19** Pəwurə moro ma
pəcəl papəkə fəp pəcəfə mi MARIKI nde tetek tolojne
kəronj. **20** Pəyə teta tura tatəkə pəmə təkə ənyə teta tura
mpe aŋlojne teta kiciya mə, wəlojne pətubucnə kəsəkəs
aka Yisrayel kiciya kəjan, MARIKI pəŋajnənə ŋa ki. **21**
Wəlojne pəlek yəlpəs ya tura papəkə pəwurene saŋka

todoru, pəkə pəcəf yi pəmə tura kolojnē pa kiciya ka nkonsérka. Kəlojnē ka kiciya ka kəlojkanē k'aka Yisrayel fəp kə kaŋkə. **22** Kə pəyənə a wəkirij wəkin eciya MARIKI ta eyefenē ti, pəyə tes ntə sariyə sa MARIKI Kanu kən səmənə mə, təsənjə kə kəsare kiciya-ε, **23** ənckənacərə kiciya kaŋkə, pəkərə ambiyofo nijə ŋəntəyə dolokəp mə teta kəlojnē. **24** Pədeňər ambiyofo ŋajəkə kəca dəromp, pəfay ŋi kəfo nkə aŋfay yolojnē yəcəf mə, nde MARIKI fər kirij. Pasu təbəl mecir maməkə məbərə pi disre. Kəlojnē ka kiciya kə. **25** Wəlojnē pəgbət tələr tən mecir ma pəcəl pa kəlojnē ka kiciya, pəsopət mi lən maŋkələ ya moŋkubut ma tetek mpe ancəfə MARIKI yolojnē mə, pəlojnər pecəmənə pa tetek tatəkə mecir məlpəs maməkə. **26** Pəcəfə MARIKI moro ma pəcəl papəkə fəp nde dətetek tolojnē kəron, pəmə moro ma kəlojnē ka kəpajnē pəforu. Wəlojnē pətubucnə kəsəkəs ka wəkirij kaciya kən, MARIKI əŋŋajnenə kə kiciya kən. **27** Kə pəyənə a fum wələma gbəcərəm wəka dətəf eciya sariyə sa MARIKI ta eyefenē ti, pəyə tes ntə sariyə sa MARIKI səmənə mə, təsənjə kə kəsare kiciya-ε, **28** ənckənacərə kiciya kən, pəkərə wir wəran nwə wəntəyə dolokəp mə teta kəlojnē ka kiciya kən. **29** Pədeňər pəcəl pa kəlojnē papəkə kəca dəromp, pəfay pi nde aŋfay yolojnē nyə ancəfə MARIKI mə. Pasu təbəl mecir maməkə məbərə pi disre. **30** Wəlojnē pəgbət tələr tən dəmecir ma pəcəl pa kəlojnē ka kiciya kaŋkə, pəsopət mi lən maŋkələ ya moŋkubut ma tetek mpe ancəfə MARIKI yolojnē yəcəf mə, pəlojnər mecir məlpəs məkə pecəmənə pa pi. **31** Pəwure moro ma pəcəl papəkə fəp, pəmə təkə aŋwure

moro ma polojne pa kəpaŋne pəforu mə. Wəloŋne pəcəfə mi MARIKI nde tetek toloŋne kəroŋ, ambənc ŋaŋkə ŋontore-tore MARIKI abəkəc. Wəloŋne pətubucne kəsəkəs kə kiciya kən, MARIKI εŋjaŋnene kə ki. **32** Kə pəyənə a fum wəkayi aŋkesiya ŋ'εŋkərə kədəloŋne teta kiciya kən-ε, pəkərə aŋkesiya ŋəran nŋe ŋəntəyə dolokəp mə. **33** Fum wəkakə pədeŋ kəca kən pəcəl pa kəloŋne ka kiciya dəromp, pəfay pi nde kəfo nkə aŋfay yəcəl yoloŋne nyə ancəfə MARIKI mə. Pasu təbəl mecir maməkə məbərə pi disre. **34** Wəloŋne pəgbət tələr tən dəmecir ma pəcəl polojne pa kiciya, pəsopət mi len maŋkələ ya moŋkubut ma tetek mpe ancəfə MARIKI yoloŋne mə, pəloŋjər mecir məlpəs maməkə pəcəmənə pa pi. **35** Pəwure moro ma pəcəl papəkə fəp, pəmə təkə aŋwure moro ma aŋkesiya nŋe aŋloŋne kəpaŋne ka pəforu mə. Wəloŋne pəcəfə mi MARIKI nde tetek toloŋne kəroŋ kə yoloŋne yəkə ancəfə MARIKI mə. Wəloŋne pətubucne kəsəkəs kə kiciya kən, MARIKI εŋjaŋnene kə ki.»

5 Kə fum entəŋne tes-ε, pawe dəŋkiti fum wəkakə əncərə tes tatəkə mə, wəkayi pəciya kətəwose kəloku təkə ene kə pəyənə fe ti təkə əncərə tes tatəkə mə, εŋsare kiciya kən. **2** Kə fum oŋgbuŋne paka mpe o mpe pətəsək ta εyefənə ti-ε, təyənə wəsem wefi, pəcəl pəfi, pəliŋ-likə pəfi, fum wəkayi əŋyənə wətəsək, tem tatəkə wəkayi εŋsare kiciya. **3** Kə fum oŋgbuŋne pəyikyik pa fum ta εyefənə ti təyənə nkən sə kətəsək, k'endənacərə ti təlpəs-ε, wəkayi εŋsare kiciya. **4** Kə fum ontore dim pəloku tes o tes ta əncəm-cəmne tələpsər ta ti, pədərəm kəyə pələc kə pəyənə fe ti pətət, k'endənacərə ti təlpəs-ε, wəkayi εŋsare kiciya. **5** Kə

fum esare kiciya pəmə kaŋkɔ-ɛ, pəkə pəcəŋ teta tes təkə enciya mə, **6** kə teyefə dənda-ɛ, pəkenə MARIKI aŋkesiya ŋeran teta kəloŋne ka kəlompəs ka kiciya kən. Pəkəre sə aŋkesiya ŋeran ŋa teren tin, kə pəyənə fe ti wir wəran wa teren tin teta kəloŋne ka kiciya. Wəloŋne pətubucne kəsəkəs kə kiciya kən. **7** Kə fum əntəyə pəsətənə aŋkesiya kə pəyənə fe ti wir teta kəloŋne ka kəlompəs ka kiciya kən-ɛ, wəkayi pəkəre MARIKI məpay mərəŋ kə pəyənə fe ti-ɛ, ntantoriya mərəŋ. Abəmp ŋin paloŋne ŋi MARIKI pəmə təkə aŋloŋne poloŋne pa kiciya mə, abəmp ŋa mərəŋ pəmə təkə aŋloŋne pəcəl pəcəf mə. **8** Fum wəkayi pəkəre yi wəloŋne, wəloŋne pənuŋkənə pəkəre abəmp ŋi MARIKI teta kəloŋne ka kiciya mə. Pəkəncal ŋi kilim, mba ta pəcopu ki de. **9** Wəloŋne pəwəsəsər mecir ma kəloŋne ka kiciya cəsək ca tetek toloŋne Kanu kəronj, pəloŋjər mecir məlpəs məkə pəcəmənə pa tetek. Kəloŋne ka kiciya kə. **10** Kə tatəkə tencepər-ɛ, wəloŋne pəcəf MARIKI abəmp ŋa mərəŋ pəmə təkə sariyə səloku ti mə. Wəloŋne pətubucne kəsəkəs ka fum wəkakə kəciya kən, MARIKI ɛŋŋajnənə kə ki. **11** Kə fum əntəyə pəsətənə məpay mərəŋ kə pəyənə fe ti, ntantoriya mərəŋ-ɛ, wəkayi pəkəre kəmbefe kətət kilo kəmaas padeloŋne teta kiciya kən. Mba teta kəloŋne ka kiciya kaŋkə wəkayi əfəber kəmbefe kaŋkə moro ma olif, əfədeŋjər sə ki suray. Kəloŋne ka kiciya kə. **12** Fum wəkayi pəkenə wəloŋne kəmbefe kaŋkə, wəloŋne pəwət ki aŋkulma katin teta kəcəm-cəməs, pəcəf ki nde dətetek toloŋne Kanu kə yoloŋne yəkə ancəf MARIKI mə. Kəloŋne ka kiciya kə. **13** Kə telip-ɛ, wəloŋne pətubucne kəsəkəs kə kiciya nkə

enciya mə, MARIKI εηγαյнене wəkayi kiciya kən. Kəcom kəlpəs, ka wəlojne kə, pəmə kəlojne ka məjgbən. **14** Kə MARIKI oluku Musa: **15** «Kə fum əntəcəmə sariyə sa ca nyə ampusə MARIKI mə darəj ta εyefene ti-ε, enciya kiciya kəpəj. Pəkəre polojne teta kəlojne ka kəlompəs ka kiciya kən: Aŋkesiya ɳorkun ɳətəyə dolokəp. Kəway ka nji kəmbəp kəway kəŋkə amboncər kə nde aŋgbip ɳosoku mə. **16** Pədeňər sə alamali nŋe wəlojne omboncər kə mə teta təkə enciyane aŋgbip mə. Pəsən alamali ɳajəkə fəp wəlojne. Wəlojne pətubucne kəsəkəs kə kiciya kən kə ka aŋkesiya ɳolojnenə teta kəlompəs ka kiciya kən. MARIKI εηγајнене kə ki. **17** Kə fum enciya pəyə tes tin ntə sariyə sa MARIKI səmənə mə, ali təyənə a εyefene fe ti, εŋsare kiciya kən. **18** Fum wəkayi pəkəre wəlojne aŋkesiya ɳorkun dəyəcəl yən teta kəlompəs ka kəciya kən, nŋe ɳətəyə dolokəp mə. ɳetəjne kəway ka kəlojne ka kəlompəs ka kiciya. Wəlojne pətubucne kəsəkəs ka wəkayi kiciya kən nke əntəyefene mə. Aŋjaýnenə kə ki. **19** Kəlojne ka kəlompəs ka kiciya kə, bawo wəkayi εsare kiciya nnə MARIKI eyi mə.»

6 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Fum nwə o nwə enciya MARIKI fər kiriŋ, pəyemə teta paka mpe anasəŋ kə kəməŋk, kə pəyənə fe ti, paka mpe εnakiyə mə, paka mpe εnabə, kə pəyənə fe ti pəbaŋər wənc mə, **3** kə təyənə wəkayi efir paka pələma, pəde pəgbəkəl ti təlpəs, kə pəyənə fe maməkə fəp, pədərəm yem disre, ntə təŋsəŋə pəməŋk tes təlec pəmə tatəkə mə-ε, **4** fum wəkayi εŋsare kiciya. Pəluksə paka pəkə eŋkiyə, mpe anasəŋ kə kəməŋk, mpe εnabaŋər wənc, kə pəyənə fe ti paka mpe εnafir mə

wəsərka. **5** Teta paka mpe pəŋsəŋe fum kədərəm yem disre mə, pəluksə pi fəp wəsərka, mba pədeŋjər sə alamali nŋe wəloŋne omboncər kə mə. Pəlonjka daka dadəkə pəsəŋ wəkə ənayə di mə dəsək nde əncəre a əsare kiciya mə. **6** Kə tatəkə telip-ε, fum wəkakə pəkenə wəloŋne teta kəloŋne ka kəlompəs ka kiciya kən nnə MARIKI eyi mə, aŋkesiya ŋorkun nŋe ŋəntəyə dolokəp, nŋe ŋəntəŋne sə kəway nkə amboncər kə aŋgbip ŋosoku teta kəloŋne kəŋkə mə. **7** Wəloŋne pətubucnə kəsəkəs ka fum wəkakə kiciya kən MARIKI fər kirij, təyənə kiciya nkə o nkə əŋsare mə, MARIKI əŋŋajnənə kə ki.» **8** Kə MARIKI oluku Musa: **9** «Məsom Aruna k'awut ən arkun tosom ntə: Sariye sa pəcəl mpe ancəfə MARIKI mə sə saŋse: Pəcəl pəcəf peyi aco ŋa tetek toloŋne Kanu kəroŋ pibi fəp han dec dəsək, nənc da pi dəmar pibi fəp. **10** Wəloŋne pəbərnə burumus kə kəgba kən ka kəloto ka suwa. Pəwət kəbof kəboju nkə nənc dəncəfəna MARIKI poloŋne mə, pəboc ki tetek toloŋne Kanu kəsək. **11** K'elip-ε, pəwure yamos yayəkə əmbərnəna mə, pəlek yocuru pəwət kəbof kəŋkə pəwurenen ki dəsaŋka, pəkə pəboc ki kəfo kəsoku. **12** Nənc dəcmar tetek toloŋne Kanu kəroŋ, ta denime. Bətbət o bətbət wəloŋne pəcələr di tək, pədeŋ poloŋne pəcəf tetek kəroŋ, pəcəfə MARIKI moro ma pəcəl poloŋne pa kəpaŋne pəforu. **13** Nənc dəcmar təm fəp tetek toloŋne Kanu kəroŋ, ta denime few. **14** Sariye nse səcəmə kəloŋne ka məŋbən darəj: Awut arkun a Aruna ŋackərə ki MARIKI fər kirij, tekirij ta tetek toloŋne Kanu. **15** Wəloŋne pəwət yoloŋne ya məŋbən yayəkə aŋkulma katin ŋa kəmbefe kətət, moro ma olif kə suray sətət sa kələl ka kətək fəp

nsə andejər yolojnə ya mənğben mə, pəcəfə yi MARIKI fəp dətetek tolojnə kəroj. Təcəmçəməs tə. Ambənc ŋa yi ŋontore-tore MARIKI abəkəc. **16** Aruna k'awut ən arkun ŋalek yelpəs ya kəlojnə yayəkə, ta ŋanəjkəl yi lebin kə ŋandedi yi-ε. Kəfo kəsoku kə ŋadi yeri yayəkə nde abaŋka ŋa aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu. **17** Afənəjkəl yi lebin. Yelpəs yayəkə y'impoce ŋa yolojnə yem dacə, nyə ancəfə ina MARIKI mə. Yeri yayəkə yosoku yə, nyə ampusə MARIKI pəmə təkə pəyi kəlojnə ka kiciya kə ka kəlompəs ka kiciya mə. **18** Yuruya ya Aruna arkun gəcərəm ŋande ŋacsəm ki. Tede təyənə ŋa sariyə sa doru o doru, dətemp o dətemp daňan, ntə təyənə ta yolojnə nyə ancəfə MARIKI mə, fum o fum əntoyənə wəlojnə, a pəgbuŋənə yolojnə yayəkə mə, ɛjsare kiciya kəpəj.» **19** Kə MARIKI oluku Musa: **20** «Yolojnə nyə yə Aruna k'awut ən arkun ŋanjərə MARIKI dəsək nde wəkin ŋa dacə əŋsətə kəbəy ka kəyənə ka wəlojnə mə: Kəlojnə ka mənğben kaŋkə Aruna k'awut ən ŋalojnə dəsək dadəkə kəmbefe kətət kilo kamaas, kilo katin kə dacə bətbət, kilo katin kə dacə dəfəy. **21** Panəktərenə kəmbefe kaŋkə moro ma olif, panəkət kəcom kaŋkə dəkarərə kəwon. Məde məkenə MARIKI kəlojnə ka mənğben kaŋkə. Patepi kəcom kəfət kəfət a padecəfə ki MARIKI, ambənc ŋanjəkə ŋontore-tore kə abəkəc. **22** Wan ka Aruna nwə andebəy kədəs dekirinj da kəlojnə dadəkə mə, nkən sə pəlojnə kəlojnə kaŋkə. Sariyə sa doru o doru sə nnə MARIKI eyi mə, pacəfə kəcom kaŋkə fəp MARIKI. **23** Kəlojnə ka mənğben nke o nke ka wəlojnə, pacəfə ki fəp MARIKI, ali kəpic ta pasəm.» **24** Kə MARIKI osom Musa: **25** «Məloku Aruna k'awut ən:

Sariyε nse səcəmə kəlojne ka kiciya darəj: Kəfo nke aŋfay
yɔcəl yolojne nyε ancəfə MARIKI mə, difə aŋfay sə pɔcəl
polojne pa kiciya. Paka posoku pə mpe ampusə MARIKI
mə. **26** Wəlojne nwε oŋlojne polojne pa kiciya mə,
pəsəm pi kəfo kəsoku nde abanjka ḥa aŋgbancan ḥebəpene
kə Kanu. **27** Nwε o nwe oŋgbuŋenə səm ya polojne papəkə
mə, eŋsare kiciya kəpəj! Kə mecir ma pɔcəl papəkə afay
mə məncəsəkər yamos-ε, payak pəcəsəkər papəkə nde
kəfo nke ampus mə. **28** Dap da dos nde ampece səm
yayəkə mə, k'alip-ε, pawəkəc di. Kə pəyənə a dap da kəpər
d'ampece səm yayəkə-ε, anckənalip, pasəŋk di, payakse di
domun. **29** It'əyənə arkun a dokom d'alojne gbəcərəm
ŋantam kəsəm yi: Yeri yosoku yə nyε ampusə MARIKI
mə. **30** Mba afəsəm pɔcəl polojne pa kiciya mpe o mpe
aŋkekərə mecir ma pi nde aŋgbancan ḥebəpene kə Kanu
teta kətubucne kəsəkəs ka aŋbip ŋosoku kətəsək mə, ta
pasəm pi, mba paləm pi fəp dənənc.»

7 Sariyε nse səcəmə kəlojne ka kəlompəs ka kiciya darəj.
Kəlojne kaŋkə kəsoku kə, nke ampusə MARIKI mə. **2** Kəfo
nke aŋfay yɔcəl yolojne yɔcəf mə, aŋfay sə pɔcəl polojne
teta kəlompəs ka kiciya. Pasu təbəl mecir maməkə məbərə
pi disre. Pawesəsər mecir maməkə cəsək ca tetek tolojne
Kanu haŋ panəŋkər. **3** Pakərə moro ma pi fəp, kəlerja, kə
moro məkə moŋkump yedisre mə, **4** fi yayəkə mərəj kə
moro məkə məfəktər yi mə, kə pəwot-wotər pa mim mmə
aŋgbiti tin kə fi mə. **5** Wəlojne pəcəfə yi MARIKI nde
tetek tolojne kəroj. Kəlojne ka kəlompəs ka kiciya kə,
nke ancəfə MARIKI mə. **6** Alojne arkun gbəcərəm ŋantam
kəsəm səm yayəkə kəfo kəsoku. Kəlojne kaŋkə kəsoku

kə, nkə ampusə MARIKI mə. **7** Kəlojnə ka kəlompəs ka kiciya kə kəlojnə ka kiciya, sariyə sin sayi sə kəlojnə kaňke mərəj kəyə: Səm yayəkə, wəlojnə nwə ontubucnə kəsəkəs kiciya mə, əyə yi. **8** Kə wəlojnə eñkenə fum pəcəl polojnə pəcəf-ə, wəlojnə əyə akata ɳa pəcəl pəcəf papəkə. **9** Polojnə pa məngben mpe o mpe pə ancəf doco, panekət dəkarərə kə pəyənə fe ti dədap mə, wəlojnə nwə eñkekərə pi pəcəfə MARIKI mə, əyə pi. **10** Polojnə pa məngben mpe o mpe p'anəktərenə kə moro, kə pəyənə fe ti-ə powos, yuruya ya Aruna fəp ɳə aňyer pi pətəjnənə ɳa gəlep. **11** Sariyə nse səcəmə kəlojnə ka kəpajnə pəforu darəj, nkə aňkenə MARIKI mə. **12** Kə fum endekenə kəlojnə ka kəyif MARIKI barka teta pətət pən-ə, wəkayi pədeňər polojnə pa cəcom cəlok-lok nce anəktərenə kə moro ma olif mə ta kəyə lebin, kə biskit bətənəňkəl lebin pasopət bi moro ma olif, kə cəcom cəlok-lok nce alompəsə kəmbefe kətət nkə anəktərenə moro ma olif mə. **13** Pəkekərə sə cəcom cəlok-lok nce anəňkəl lebin mə, kədeňər ka kəlojnə ka kəyif MARIKI barka kə kəlojnə ka kəpajnə pəforu kən. **14** Wəkayi pəbeli pəkenə MARIKI pipic dəyolojnə yən fəp, yəlpəs yayəkə ya wəlojnə nwə ewesəsər mecir ma pəcəl polojnə pa kəpajnə pəforu dətetek mə, nkən əyə yi. **15** Səm ya pəcəl pa kəlojnə ka kəyif MARIKI barka kə ka kəpajnə pəforu, dəsək ndə aňlojnə pi mə, idə aňsəm yi ali pin afəsak pedire haň bətbət. **16** Kə wəkayi eñkekərə kəlojnə ka kədərəm, kə pəyənə fe ti, kəlojnə ka kəpoçə abəkəc ɳosoku pəs-ə, dəsək ndə endekəkərə pəcəl papəkə mə, idə aňsəm pi. K'asak pəlpəs pedire-ə, antam kəsəm pi dəckəsək. **17**

Kə pəyənə a səm yəntambər afum pasak yi yedirə sə-
ε, dəckəsək da maas pacəf yi. **18** Nwə o nwə əsəm səm
ya kəlojnə kəpajnə ka pəforu kəjkə tataka ta maas,
fum nwə eñkenə MARIKI polojnə mə, MARIKI əfəbaŋ pi,
kəlojnə kən kəjkə kəyənə fe kə daka o daka, səm yayəkə
yəyənə kə oŋ yətəsək. Nwə o nwə əŋsəm yi mə, əsare
kiciya. **19** Kə paka pətəsək poŋgbuŋenə səm yayəkə-ε, ta
pasəm yi, pagbal yi dənənc. Məne fum pəsək a pəctam
kəsəm səm ya kəlojnə kəjkə. **20** Mba fum nwə o nwə
əsəm səm ya kəlojnə ka kəpajnə pəforu nkə kəyənə ka
MARIKI ta əsək-ε, aŋwure wəkayi aYisrayel dacə. **21** Fum
nwə o nwə ogbuŋenə paka pətəsək, pəmə fum wətəsək,
səm yətəsək, yeliŋe-liŋe yətəsək, paka pətəsək mpe o
mpe, a wəkayi pəsəm səm ya kəlojnə ka kəpajnə pəforu
nkə kəyənə ka MARIKI mə, aŋwure wəkayi aYisrayel dacə.
22 Kə MARIKI osom Musa: **23** «Məloku aka Yisrayel: Ta
ŋadi moro ma wana, ma aŋkesiya kə ma wir. **24** Moro
ma wəsem nwə antəfay kə pəyənə fe ti wəsem nwə səm
yendif mə, nəntam mi kəyənə mes fəp, mba ta nədi
mi. **25** Fum nwə o nwə edi moro ma pəcəl polojnə mpe
aŋkekərə pacəfe MARIKI mə, aŋwure kə aka Yisrayel dacə.
26 Ta nəmun mecir, məyənə ma abəmp, ma pəcəl kəfo
nkə o nkə nəŋyi mə. **27** Fum nwə o nwə omun mecir
məyənə mme o mme mə, aŋwure wəkayi aka Yisrayel
dacə.» **28** Kə MARIKI osom sə Musa: **29** «Məloku aka
Yisrayel: Məna nwə məndekene MARIKI polojnə teta
kəpajnə ka pəforu mə, məkenə kə fəkəl yən nyə wəkayi
embelər polojnə pən pa kəpajnə pəforu dacə mə. **30**
Fum nwə eŋkenə MARIKI polojnə mə, pəkekərə moro

ma pəcəl polojnē mpe ancōfē MARIKI mə, pəkekərə mi
kə kəmpəcpəc nkə antubucnē kəsəj MARIKI fər kiriј
mə. **31** Wəlojnē pəcōfē MARIKI moro maməkə nde tetek
tolojnē kəroј, mba kəmpəcpəc kəyənē ka Aruna k'awut
ən arkun. **32** Dəyolojnē ya kəpajnē pəforu nəmbelc
wəlojnē aləjk ŋa kəca kətət. **33** Awut arkun a Aruna
dacə, nwə eŋkekərə mecir kə moro ma pəcəl polojnē pa
kəpajnē pəforu mə, nkən əŋsətə aləjk ŋaŋəkə. **34** Iŋlek
dəyolojnē ya kəpajnē pəforu nyə aka Yisrayel ŋaŋkərə
ina MARIKI mə: Kəmpəcpəc nkə antubucnē kəsəj em mə,
k'aləjk nŋə aŋwure mə, isəŋ yi Aruna wəlojnē kə yuruya
yən. Səm yayəkə yende yəcyənē yaŋan, sariyə sa doru o
doru sə tendeyənē nnə aka Yisrayel ŋayi mə. **35** Fəkəl
yayəkə yə ambele Aruna kə yuruya yən dəyolojnē nyə
ancōfē MARIKI mə, kəyəfə dəsək nde andəs ŋa dekirij
kəyənē alojnē a MARIKI mə. **36** Tatəkə tə MARIKI osom
aka Yisrayel kəde kəcsəj alojnē fəkəl yayəkə dəsək nde
ambəy ŋa mə, sariyə sa doru o doru sə tendeyənē ŋa
dətemp o dətemp daŋan. **37** Sariyə sa yolojnē sə saŋse:
Sariyə sa yəcəl yolojnē nyə ancōfē MARIKI mə, sa kəlojnē
ka məŋbən, sa kəlojnē ka kiciya, sa kəlojnē ka kəlompəs
ka kiciya, sa kəlojnē ka kədəs ka dekirij da alojnē kə sa
kəlojnē ka kəpajnē pəforu. **38** Tatəkə tə MARIKI ənasom
Musa dəndo dətegbərə nde tərə ta Sinayi, dəsək nde
ənaloku aka Yisrayel kəkərə MARIKI yolojnē mə.»

8 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məlek Aruna k'awut ən
arkun, yamos ya alojnē, moro məbəy mopuse, tura ta
kəlojnē ka kiciya, ŋkesiya yorkun nyə mərəj kə kəfala
ka cəcom cətənəŋkəl lebin. **3** Məloŋka aka kəloŋkanə

ka Yisrayel fəp nde dəkəbərə d'angbancan ŋebəpene kə Kanu.» **4** Kə Musa ɔyə təkə MARIKI εnasom kə mə, kə aka Yisrayel ŋalorjkanə nde dəkəbərə d'angbancan. **5** Kə Musa oluku kəlojkanə ka aka Yisrayel: «Ntə tə MARIKI osom aka Yisrayel kəyo.» **6** Kə Musa ɔncəŋ Aruna kə awut ən arkun, k'embikenene ŋa domun. **7** K'ember Aruna duma dedisre k'ɛngbənc kə tabataba, k'endeŋər kə burumus kə duma da efəd nde εnagbənce tabataba pa duma da efəd nde εnakot kə tadarəŋ mə. **8** Kə Musa ɛngebek kə yuba yegbekne nyε εnaber masar mərəŋ disre mə: Tasar ta Yurim kə ta Tumim. **9** K'encəp kə kəfakəl, k'endetər ki tekirin abəpər ŋa kəma, tegbekərə ta dəKanu, pəmə təkə MARIKI εnasom ti Musa mə. **10** Kə Musa εlek moro məbəy mopuse, k'əmbəy dəkiyi dosoku kə ca cəkə yenayi di mə, k'ompus yi fəp. **11** K'ewesəsər moro tetek tolojne Kanu haj camət-mərəŋ teta kəpus ka pi, k'əmbəy tetek tolojne Kanu kə yosumpər-sumpər ya di fəp, kəsamp kə pəcəmene pa ki ntə təŋsəŋe pəpus yi mə. **12** K'olojər domp da Aruna moro maməkə, k'əmbəy Aruna sə ntə təŋsəŋe pəpus kə mə. **13** Kə Musa ɔncəŋene awut arkun a Aruna, k'ember ŋa suma sədisre. K'ɛngbəncəs ŋa mabamaba, k'encəpəs ŋa cəfakəl pəmə təkə MARIKI εnasom ti Musa mə. **14** Kə Musa ələtərnene tura tolojne ta kiciya. Aruna kə awut ən arkun ŋandenjər pi waca dəromp. **15** Kə Musa εfay pi, k'asu təbəl kə mecir maməkə məmbere pi disre. Kə Musa εlekə mecir tələr tən k'osopət mi lən maŋkələ ya moŋkubut ma tetek tolojne Kanu teta kəpusse ka pi MARIKI. Tatəkə t'εnasəkəs tetek tolojne Kanu. K'olojər mecir məlpəs məkə pəcəmene pa tetek tolojne, k'ompus

pi ntε təŋsəŋε pactam kəsəkəs ka pi kətəsək mə. **16**
Kə Musa εlek moro məkə mənakump yedisrε mə fəp,
pəwotwotər pa mim kə fi nyε mərəŋ kə moro ma yi,
k'əncəfε yi MARIKI tetek toloŋne kəroŋ. **17** Mba kə Musa
əŋkə pəcəf nde saŋka todoru yelpəs ya tura: Akata, səm
kə yedisrε ya aputuk pəmə təkə MARIKI εnasom kə ti mə.
18 Kə Musa εŋkərε aŋkesiya ŋorkun ŋa polojne pəcəf.
Aruna kə awut ən arkun ŋandəŋər ŋi waca dəromp. **19** Kə
Musa εfay ŋi, k'asu təbəl, kə mecir maməkə membərε pi
disrε. Kə Musa εwesəsər mi tetek toloŋne Kanu cəsək
haŋ k'ənəŋkər. **20** Kə Musa εncenəs aŋkesiya ŋorkun
ŋaŋjəkə fəkəl fəkəl. K'əncəfε yi MARIKI kəyefε domp,
fəkəl, kə moro ma aŋkesiya ŋaŋjəkə. **21** K'eyakε yedisrε kə
wecək domun, a k'endecəf yi fəp nde tetek toloŋne Kanu
kəroŋ. Aŋkesiya ŋorkun ŋaŋjəkə fəp ŋə Musa εnacəfε
MARIKI. Polojne papəkə p'ancəfε MARIKI, ambənc ŋa
pi ŋontore-tore MARIKI abəkəc. Musa εnayə pəmə təkə
MARIKI εnasom kə ti mə. **22** Kə Musa εŋkərε aŋkesiya
ŋa mərəŋ nŋε ŋəyəne ŋa kədəs ka dekirin da kalojne
mə. Aruna kə awut ən arkun ŋandəŋər aŋkesiya ŋaŋjəkə
waca dəromp. **23** Kə Musa εfay ŋi, k'asu təbəl, kə mecir
maməkə membərε pi disrε. Kə Musa εlek mecir, k'osop
mi aləŋəs ŋa kəca kətət ka Aruna kə tələr tən təpəŋ ta
kəca kətət kə tələr tən təpəŋ pa kəcək kən kətət. **24** Kə
Musa əncəŋjəne awut arkun a Aruna, k'osop ŋa mecir
maməkə nde ləŋəs yaŋan ya kəca kətət, mələr maŋan
məpəŋ ma waca waŋan wətət kə mələr maŋan məpəŋ
ma wecək waŋan wətət, kə Musa εwesəsər mecir məlpəs
məkə tetek toloŋne Kanu cəsək haŋ k'ənəŋkər. **25** Kə

Musa εlek kəleŋja kə moro məkə mənakump yedisrε ya
aŋkesiya nyε mə, kə pəwotwotər pa mim kə fi mərəŋ
kə moro ma yi kə aləŋk ɳa kəcək kətət. **26** Kə Musa
εlek kəfala ka cəcom cətənəŋkəl lebin nke anacəmbər
MARIKI fər kiriŋ mə, k'εlek kəcom kəlok-lok kin, kəcom
kəlok-lok kin nke anəktərenə moro ma olif mə, kə biskit,
k'enderəŋ yi moro ma pəcəl polojne kə aləŋk ɳa kəca
kətət kəroŋ. **27** Kə Musa εlek yi fəp k'ember Aruna dəwaca
kə awut ən, k'ontubucne kəsəŋ yi MARIKI fər kiriŋ. **28**
Kə Musa embaŋər ɳa yi dəwaca, k'enderəŋ yi pəcəl pəcəf
kəroŋ, k'əncəfε yi fəp MARIKI dətetek toloŋne kəroŋ. Ko
təyənenə kəloŋne ka kədəs ka aloŋne dekiriŋ da yəbəc ya
dəKanu. Kəloŋne kə, nke ançəfε MARIKI mə, nke ambənc
ɳa ki ɳontore-tore MARIKI abəkəc mə. **29** Kə Musa εlek
kəmpəcpəc ka aŋkesiya ɳoloŋnenə ɳa kədəs dekiriŋ da
kəloŋne, k'ontubucne kəsəŋ ɳi MARIKI fər kiriŋ, ɳaŋkə
ɳenayənenə ɳa Musa, pəmə təkə MARIKI ənasom kə ti mə. **30**
Kə Musa εlek moro məbəy mopuse kə mecir məkə mənayi
nde dətetek toloŋne Kanu kəroŋ mə, k'ewesəsər mi Aruna
kə yamos yən, awut ən kə yamos yaŋan. K'ompus Aruna
kə yamos yən, awut a Aruna arkun kə yamos yaŋan. **31** Kə
Musa oloku Aruna kə awut ən arkun: «Nəpec səm nyε nde
kusuŋka ka aŋgbancan ɳebəpene kə Kanu, difə nəŋkəsəm
yi kə cəcom nce cəyi nnə kəfala ka kədəs ka dekiriŋ mə,
pəmə təkə inaluksə nu kəsom ka Kanu mə: Aruna kə awut
ən ɳaŋsəm yi. **32** Kə yəntəlip-ε, nəcəf yəlpəs ya səm kə
cəcom cacəkə. **33** Mata camət-mərəŋ nəfəyəfə dəkəbərə
da aŋgbancan ɳebəpene kə Kanu haŋ mataka ma kədəs
konu dekiriŋ mecepər, bawo mata camət-mərəŋ m'andəs

nu dekirin da kəlojnē. **34** Tante teyi məkə mə, tə MARIKI nkən wəsərka osom a payə, ntə təŋsəŋe kəsəkəs nu kiciya konu mə. **35** Mata camət-mərəj mə nəndeyi dəkəbərə da aŋgbancan ŋebəpəne kə Kanu, pibi kə daŋ kə tencepər-ə nəməŋkərəs sariyə sa MARIKI saŋsə ntə təŋsəŋe ta nəfi mə: Tante t'anasom im.» **36** Aruna kə awut ən arkun ŋayə məyə fəp mmə MARIKI ənasom Musa nnə ŋayi mə.

9 Tataka ta camət-maas kə Musa ewe Aruna kə awut ən arkun, kələkənə ka abeki aka Yisrayel. **2** Kə Musa oluku Aruna: «Məlek tura tefət ta kəlojnē ka kiciya kə aŋkesiya ŋorkun ŋa teren tin teta polojnē mpe ancəfə MARIKI mə, mərəj ma yi fəp ta yəyə dolokəp, məmentər yi MARIKI fər kiriŋ. **3** Mələku aka Yisrayel ntə: Nəlek ambiyofo teta kəlojnē ka kiciya, tura ta teren tin kə aŋkesiya ŋorkun ŋa teren tin ta yəyə dolokəp, nəcəfə yi MARIKI, **4** tura tin kə aŋkesiya ŋorkun ŋin ŋa kəlojnē ka kəpajnē pəforu ntə təŋsəŋe palojnē yi MARIKI fər kiriŋ mə, kə kəlojnē ka məŋgbən nke anəktərənə kə moro ma olif mə, bawo MARIKI endewurər nu məkə!» **5** K'anjkekərə ca yəkə Musa ənasom kəkekərə nde dəkəbərə da aŋgbancan ŋebəpəne kə Kanu mə. Kə kəlojkanə ka aka Yisrayel fəp ŋabəpəne kə ŋancəmə MARIKI fər kiriŋ. **6** Kə Musa oluku: «Ntə tə MARIKI osom, nəyə ti ntə təŋsəŋe nərə da delel da MARIKI dowurər nu mə.» **7** Kə Musa oluku Aruna: «Mələtərnə tetek tolojnē Kanu. Məlojnē kəlojnē ka kiciya kam kə pəcəl polojnē pəcəf pam, mətubucnə kəsəkəsnə kiciya kam kə ka afum. Məsəŋ sə yolojnē ya afum, mətubucnə sə kəsəkəs ŋa kiciya kəjən pəmə təkə MARIKI osom ti mə.» **8** Kə Aruna ələtərnə tetek

toloñne Kanu k'efay tura tefet teta kiciya ka nkənsərka. K'asu təbəl, kə mecir maməkə məmbəre pi disre. **9** Kə awut arkun a Aruna ŋaŋkenə kə mi. K'Aruna ɛŋgbət mi tələr tən k'osopət len maŋkələ ya moŋkubut ma tetek toloñne, k'oloŋjər məlpəs pəcəməne pa pi. **10** K'əncəfə MARIKI dətetek toloñne kəroj moro ma pəcəl, fi mərəŋ kə pəwot-wotər pa mim ma kəloñne ka kiciya, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. **11** Mba k'aŋkə pacəf saŋka tadarəŋ səm kə akata. **12** K'Aruna efay pəcəl mpcə ancəfə MARIKI mə, k'asu təbəl, kə mecir maməkə məmbəre pi disre. Kə awut ən ŋasəŋ kə mecir maməkə, k'ewesəsər mi cəsək ca tetek toloñne haŋ k'ənəŋkər. **13** Kə ŋasəŋ kə fəkəl kə domp da poloñne pəcəf, k'əncəfə yi MARIKI tətek toloñne kəroj. **14** K'eyak yedisre ya pəcəl papəkə kə wəcək, k'əncəfə yi MARIKI nde dətetek toloñne kəroj kə poloñne pəcəf. **15** Kə Aruna oloñne yoloñne ya aka Yisrayel. K'elek ambiyofo nŋe aka Yisrayel ŋanakərə kədeloñne teta kiciya mə, k'efay ŋi, k'oloñne ŋi teta kiciya pəmə təkə ənalоñne tura mə. **16** K'eŋkenə MARIKI yoloñne yəcəf nyə mərəŋ pəmə təkə sariyə səloku ti mə. **17** K'eŋkekərə yoloñne ya məŋgbən nyə ənalas dəkəca mə, k'əncəfə yi MARIKI nde dətetek toloñne kəroj, kəlekənə ka poloñne pəcəf pəbətbət. **18** K'efay tura kə aŋkesiya ŋorkun teta kəloñne ka kəpaŋne pəforu ka afum. K'asu təbəl, kə mecir maməkə məmbəre pi disre. Kə awut arkun a Aruna ŋasəŋ kə mecir maməkə, k'ewesəsər mi cəsək ca tetek toloñne haŋ k'ənəŋkər. **19** Kə ŋasəŋ kə moro ma tura kə aŋkesiya, kəleŋa kə moro moŋkump fi kə pəwot-wotər pa mim. **20** K'endeŋ moro dəkəmpəcpəc, k'əncəfə MARIKI

moro dətetek tolojnə kəroj. **21** Kə Aruna ontubucnə kəsəj kəmpəcpəc kə aləŋk ŋa kəca kətət MARIKI fər kiriŋ, pəmə təkə Musa ənasom ti mə. **22** Kə Aruna eyekti waca darenc nnə aka Yisrayel ŋayi mə, k'ontolane ŋa pətət. Ntə elip kəlojnə ka kiciya, kəlojnə ka polojnə pəcəf kə kəlojnə ka kəpajnə pəforu mə, k'ontor tetek tolojnə Kanu. **23** Musa kə Aruna ŋambərə angbancan ŋebəpənə kə Kanu disre. Ntə ŋandewur mə, kə ŋantolane aka Yisrayel pətət. Kə nərə da debeki da MARIKI dowurər aka Yisrayel fəp. **24** Kə nənc dowur MARIKI fər kiriŋ kə dəncəf pəcəl polojnə pəcəf kə moro ma pi dətetek tolojnə kəroj. Kə aka Yisrayel fəp ŋanəŋk ti. Kə ŋaŋkul-kulənə pəbotu, kə ŋancəp mobu dəntəf.

10 Kə awut arkun mərəŋ a Aruna, Nadab kə Abihu nwə o nwə k'elek tap k'ember pi nənc disre k'əncələr suray. Kə ŋaŋkene MARIKI nənc ndə dənatətese ndə ənatəsom ŋa kəkərə mə. **2** Kə nənc dowur MARIKI tekiriŋ, kə dəncəf ŋa, kə ŋafi mərəŋ maŋan MARIKI fər kiriŋ. **3** Kə Musa oluku Aruna: «Ntə tə MARIKI ənasom: 〈Ifaŋ aŋe ŋaŋlətərn'em mə, ŋacərə a in'əyənə Kanu ka kance, ŋade ŋacleləs dosoku dem. ŋacyek-yekəs nərə da debeki dem aka Yisrayel fəp fər kiriŋ.〉» Kə Aruna əncəŋk pem. **4** Kə Musa ewe Misayel kə Elcafəŋ awut a Usiyel papa ka Aruna wəfət, k'oluku ŋa: «Nəcəjnə nəde nəlek awənc nu aŋa, nəwurenə ŋa daŋgbancan ŋosoku, nəbələnə ŋa saŋka.» **5** K'akakə ŋancəjnə kə ŋalek cəbel cəjən ŋasərəberne suma sədisre səjən kə ŋawurenə ŋa dəsaŋka, pəmə təkə Musa ənaloku ti mə. **6** Kə Musa oluku Aruna, Elasar kə Itamar, awut a Aruna: «Ta nəsakti cəfon conu. Ta nəwal-

wali yamos yonu, təŋsəŋe nu kətəfi, təŋsəŋe kətəkəre
kəlonjkanə ka aka Yisrayel metelə. Awenc nu aja, aka
Yisrayel fəp ŋabok teta afum aŋe nənc da MARIKI dendif
mə. **7** Ta nəyefə dəkəbəre da aŋgbancan ŋebəpənə kə
Kanu, ta tedesəŋ'on kəfi, bawo moro məbəy teta kəpus
ma MARIKI meyi nu dəris.» Kə ŋayə təkə Musa ənaloku
ŋa mə. **8** Kə MARIKI oluku Aruna: **9** «Məna kə awut am:
Kə nəndekə nəcberə aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu-ε, ta
nəmun wən, ta nəmun sə maŋkəntə mme o mme, təŋsəŋe
nu kətəfi. Tende təyəne nu sariyə sa doru o doru, dətemp
o dətemp donu. **10** Ti tendesəŋ'on nəctam kəgbey paka
popus kə pətəpus, paka posoku kə pətəsək. **11** Nəctam
sə kətəkse aka Yisrayel sariyə nse MARIKI ənasom Musa
kədeloku ŋa mə.» **12** Kə Musa oluku Aruna, kə awut ən
aŋe ŋanacəmə kə mə, Elasar kə Itamar: «Nəlek yolojnə
ya məŋgbən yəlpəs ya yolojnə nyə ancəfə MARIKI mə,
nədi yi tetek tolojnə kəsək. Ta nənəŋkəl yi lebin de,
yeri yosoku yə nyə ampuse MARIKI mə. **13** Nədi yi kəfo
kəsoku: Itə sariyə səloku nu məna kə awut am arkun teta
yolojnə nyə ancəfə MARIKI mə, itə anasom im. **14** Nəsəm
sə yi kəfo kəsoku, məna kə awut am kəyefə kəmpəcpəc
nke anatubucnə kəsəŋ MARIKI kə aləŋk ŋəkə anabelər
mə. Asəŋ nu yi, kə sariyə səloku a mən'ɔyo yi k'awut am,
nnə yolojnə ya kəpajnə pəforu ya aka Yisrayel yeyi mə.
15 Aka Yisrayel ŋade ŋackəre moro ma yəcəl yolojnə nyə
ande paccəfə MARIKI mə, ŋabelər aləŋk kə kəmpəcpəc
ŋatubucnə kəsəŋ yi MARIKI fər kiriŋ. K'alip ti-ε, aləŋk kə
kəmpəcpəc yəyənə yonu, bawo sariyə sa MARIKI sə, səm
yonu yə yayəkə doru o doru, pəmə təkə MARIKI osom ti

mɔ.» **16** Kə Musa εnten ambiyofo ηolojnene kiciya belbel, mba k'ɔnkɔ pəbəp pacɔf ɲi. Kə pəntelε Musa nnɔ Elasar kə Itamar ɲayi mɔ, awut arkun a Aruna aŋe ɲanacəmε kə mɔ, kə Musa eyif ɲa: **17** «Ta ake tə nəntəsəmε ambiyofo ηolojnene kiciya nde kəfo kəsoku-ε? Yeri yosoku yə nyε ampusε MARIKI mɔ, ɔsəj nu yi ntε təŋsəŋe nəcsare kiciya ka kəloŋkane ka aka Yisrayel, nəctubucne kəsokəs ɲa kiciya kəŋjan mɔ, itə MARIKI ɔsəjε nu ɲi. **18** Anakekərε fe mecir mamɔkɔ nde aŋgbip ηosoku disre. Pənamar nəsəm ambiyofo ɲajəkɔ nde kəfo kəpus mɔ, pəmə təkə inasom nu ti mɔ.» **19** Kə Aruna oluku Musa: «Dəsək dandε də awut em ɲanakekərε kəloŋne ka kiciya kəŋjan kə ka poloŋne pɔcɔfε MARIKI fər kiriŋ. Məncərε belbel təkə tənasət'em mɔ: K'isəm dəsək dəməkə poloŋne pa kiciya-ε, təmbət MARIKI ba?» **20** Kə Musa ene ti, kə təmbət kə.

11 Kə MARIKI osom Musa kə Aruna: **2** «Nəloku aka Yisrayel: Sem nyε yeyi dəntəf mə fəp, nyε y'awose nu kəde kəcsəm: **3** Nəndetam kəcsəm sem fəp nyε yεŋgbeyenε melər mɔ, yecnakəmne kə yəntoyi kəsəmat-ε, pəmə wana. **4** Mba ta nəde nəcsəm sem nyε yεŋnakəmne gbəcərəm ta yεŋgbeyenε melər mɔ. Ta nəde nəcsəm sə sem nyε yεŋgbeyenε melər mərəj gbəcərəm ta yεnakəmne mɔ, pəmə sem nyε: Yəkəmə yεŋnakəmne, mba yεŋgbeyenε fe melər, yəsək fe nnə nəyi mɔ. **5** Debem da dəmasar sə dəŋnakəmne, mba dəŋgbeyenε fe melər, dəsək fe nnə nəyi mɔ. **6** Tərəp təŋnakəmne, mba pεŋgbeyenε fe melər, pəsək fe nnə nəyi mɔ. **7** Asəp ɲεŋgbeyenε melər, mba ɲəfənakəmne yeri pəmə wana, ɲəsək fe nnə nəyi mɔ. **8** Ta nəsəm sem ya asəp, ta nəgburjenε ɲefi ɲa

yi. ḥeosok fe nnə nəyi mə. **9** Nte təyəne sem nyε yeyi dəromun mə, nyε yə awose nu kəde kəcsəm: Sem nyε yəyə yεjərnəne kə wokwok mə fəp, kə yeyi dəromun mə, təyəne dəcəba təyəne dəcəŋgbəkə. **10** Mba sem yefet yefet kə yərən nyε yeyi dəromun mə fəp, təyəne dəcəba təyəne dəcəŋgbəkə, yelinje-lije nyε yəntəyə wokwok kə yεjərnəne mə, nəter yətəsək yayəkə. **11** Nəter sem yayəkə, ta nəsəm yi. Nəkəmbərnə kəcgbuŋjəne yi, nələm pefi pa yi pəmə pəyikyik mpe nənter mə. **12** Nəter sem ya dəromun fəp nyε yəntəyə yεjərnəne kə wokwok mə. **13** Kə bəmp nyε yə nəndeter, ta nəde nəcsəm yi, yəsək fe nnə nəyi mə: Asiksik, ayəfən, asiksik ḥa dəkəba, **14** aŋkəlokəlo, təŋgbə kə dokoməne da yi, **15** bəmp yaser kə dokoməne da yi fəp, **16** otəris, awump ḥa dare, acəmecəmə, abəkar kə dokoməne da yi, **17** awump ḥa dop kə dokoməne da ḥi, aŋgbəŋgbəlec, **18** antombon, ayəfən, **19** kətəp kə dokoməne da yi, kə tempirfin. **20** Nəter yeyi wəyəj yefet yefet nyε yəyə banca yecfelər kə yəckət wəcək wa yi maŋkəle kəroj mə, yəsək fe nnə nəyi mə. **21** Mba yoyoke-yoke yefet yefet dacə nyε yəyə banca yecfelər mba yəckətəne so wəcək maŋkəle mə, nəntam kəsəm nyε yəyə wəcək mərəj nwə wentam kəsəjəc yi kəyoke dəntəf mə. **22** Yoyoke-yoke nyε yεŋfelər mə, nyε yə nənde nəctam kəcsəm: Dokoməne da cəlaŋkəma kə cəcal. **23** Mba yəjəsəm yefet yefet yələma nyε yəyə banca yecfelər, yəckət so wəcək maŋkəle wa yi kəroj mə fəp, yəsək fe nnə nəyi mə, nəde nəter yi. **24** Sem nyε yəŋsəjəc nu kətəsək: Nwə o nwə ogbuŋjəne wefi wa yi, wəkayi əsək fe haŋ dec dəkale. **25** Nwə o nwə əntəmpər wəsəm wefi wawəkə

mə, pəmar pəyak yamos yən, wəkayi əsək fe haŋ dec dəkalə. **26** Wəsem nwə o nwə wəntəgbəyənə mələr belbel kə pəyənə fe ti ta wəjnakəmənə kə wendenjəsəm pəmə wana-ε, wəsək fe nnə nəyi mə. Nwə o nwə ongbuŋənə wi mə, əsək fe. **27** Wəsem nwə o nwə wəyə wəcək maŋkələ nwə wəyə sənc mə, wəsək fe nnə nəyi mə. Nwə o nwə ongbuŋənə wefi wa yi, əsək fe haŋ dec dəkalə. **28** Nwə o nwə ətəmpər wefi wa yi, pəyak yamos yən, əsək fe haŋ dec dəkalə. Yəsək fe nnə nəyi mə. **29** Səm yeliŋe-liŋe nyə yəŋsəp dəntəf mə, nyə yəntəsək nnə nəyi mə: Agbelkəc, wer, asel kə dokomənə da yi, **30** sokədəŋkə, acakar, kəmbəmbərət, təgbəcmətə, kə akəlencen. **31** Səm yəfət yeliŋe-liŋe yəsəp dacə, nyə yəntəsək nnə nəyi mə. Nwə o nwə ogbuŋənə pəfi pa yi, əsək fe haŋ dec dəkalə. **32** Paka mpe o mpe pə peliŋe-liŋe papəkə pin pəfi payi pəntəmpənə kəroŋ, pəsək fe: Təyənə aperə, yamos, akata, aləba, paka mpe o mpe andebuŋsərənə mə. Payakse paka papəkə domun, mba pəsək fe haŋ dec dəkalə. Kə dəfəy dencepər-ε, pəŋsək oŋ. **33** Pesel mpe o mpe pə yeliŋe-liŋe yayəkə pin pəfi payi pəntəmpənə disre ca cələma kəroŋ, pəsək fe sə, nəwəkəc pesel papəkə. **34** Peri mpe o mpe pə aloyər domun ndə deyəfə pesel papəkə disre mə, pəsək fe sə. Kə pəyənə pomun pə-ε, pəsək fe, peyi oŋ pebərə mpe o mpe disre. **35** Paka mpe o mpe pə pəfi pa pin pa yeliŋe-liŋe yayəkə pəntəmpənə kəroŋ, pəsək fe. Kə təyənə pəntəmpənə pəcəfə cəcom disre-ε, paləsər pi, pəcəfə kəcom papəkə pəsək fe oŋ nnə nəyi mə. **36** Kə pəfi pa yeliŋe-liŋe papəkə pin pəntəmpənə dəkələmp kə pəyənə fe ti, dəkəŋgbəkə-ε, domun dadəkə dəsək, mba

fum wəkə əŋjkəwure pi dənda dəromun mə, əsək fe. **37** Kə pefi payi pəntəmpəne məŋgbən məkə pəmar pakəbəf mə kəron-ε, məŋgbən maməkə məsək. **38** Mba kə pəyəne a ampuk məŋgbən maməkə teta kədi-ε, a pefi pa peliŋe-liŋe papəkə pəctəmpəne mi kəron-ε, məŋgbən maməkə məsək fe nnə nəyi mə. **39** Kə təyəne wəsem nwə aŋwose nu kəsəm mə, wefi wisərka, nwə o nwə oŋgbuŋene wi mə, əsək fe haŋ dec dəkale. **40** Nwə o nwə əsəm sem ya pefi papəkə, pəyak yamos yon, əsək fe haŋ dec dəkale. Nwə o nwə ətəmpər sə pefi papəkə mə, pəyak yamos yon, əsək fe haŋ dec dəkale. **41** Nəter yeliŋe-liŋe yefet fəp nyə yəŋsəp dəntəf mə, pəyikyik po, ta nəsəm yi. **42** Nəter yeliŋe-liŋe dəntəf, kə nyə yəŋliŋe kor ka yi kəron mə, kə nyə yəŋkətə wəcək maŋkələ kə pəyəne fe ti wəcək wecepər maŋkələ mə, pəyikyik po. **43** Ta nəsəŋne kətəsək nkə anter mə teta yeliŋe-liŋe yefet nyə yəŋsəp mə. Ta nəwose yogbuŋene nu, yəsəŋne nu kətəsək. **44** MARIKI iyəne, Kanu konu. Nədeyəne afum acempi aŋe ampus'em mə, bawo ina MARIKI, incemp. Ta nəsəŋne kətəsək teta yeliŋe-liŋe yefet nyə yəŋsəp dəntəf mə. **45** MARIKI iyəne nwə ənapəne nu atəf ja Misira, ideyəne Kanu konu mə. Nəyəne afum acempi aŋe ampus'em mə, bawo ina MARIKI, incemp. **46** Sariyə sasəkə səcəmə sem darəŋ, bəmp, yəŋerəŋ ya dəromun fəp kə yeliŋe-liŋe ya dəntəf fəp, **47** ntə təŋsəŋe pagbey sem yosoku kə yətəsək mə, sem nyə awose kəsəm kə nyə antəwose kəsəm mə.»

12 Kə MARIKI oluku Musa: 2 «Məloku aka Yisrayel: Kə wəran əmbekəs pəkom wan wərkun-ε, əsək fe haŋ mata camət-mərəŋ. Əsək fe pəmə təkə endenəŋk wəka darenc

ŋof o ŋof mə. **3** Tataka ta camət-maas pakənc wan. **4** Wəran wəkakə pəyi sə mata wəco maas kə maas kəsəkəsne mecir mən. Ta pəgbuŋene paka mpə o mpə ampusə MARIKI mə, ta wəkayi sə pəkə nde aŋgbip ŋosoku, haŋ pəlip kəlas mataka mən ma kəsəkəsne. **5** Kə wəran oŋkom wan wəran-ε, əsək fe haŋ mataka moluksər mərəŋ, pəmə təkə endenəŋk wəka darenc ŋof o ŋof mə. Pəsəkəsne mecir mən mata wəco camət-tin kə camət-tin. **6** Kə wəran elip mataka mən ma kəsəkəsne-ε, təyənə dokombəra da wan wərkun kə pəyənə fe ti wan wəran, pəkərə wəloŋnə nde dəkəbərə da aŋbancan ŋebəpənə kə Kanu tekiriŋ, aŋkesiya ŋorkun ja teren tin teta polojnə pəcəf, kə antantoriya kə pəyənə fe ti-ε, təpay teta kəloŋnə ka kiciya. **7** Wəloŋnə pəkərə yi MARIKI fər kiriŋ, pətubucnə sə kəsəkəs kə kətəsək kən. Kə telip-ε, wəran wəkakə əŋsək kəloŋ kən mecir dəŋkom. Sariyə sasəkə səcəmə wəran darəŋ nwə oŋkom wan wərkun kə pəyənə fe ti, pəkom wan wəran mə. **8** Kə wəran wəkakə əntəyə daka nde əŋkəsətənə aŋkesiya ja teren tin mə, wəran wəkakə pələk məpəy mərəŋ kə pəyənə fe ti-ε, ntantoriya yowut mərəŋ, pin pəyənə polojnə pəcəf, pa mərəŋ pəyənə polojnə pa kiciya. Wəloŋnə pətubucnə kəsəkəs kə kətəsək kən, wəran wəkayi əsək oŋ.»

13 Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: **2** «Kə fum əyə pəkəfər-kəfər dakata, aməncə kə pəyənə fe ti, pətemsər petelər mpə pəŋləpsər kəyənə kə docu da akata nde dəncalərnə mə, pakekərə wəkayi wəloŋnə Aruna kə pəyənə fe ti-ε, wan kən wəkin. **3** Wəloŋnə pəkəkce arunc nŋə ŋeyi kə dakata mə. Kə pəyənə cəfon cən ca dakata

cäferε-ε, tøyøne arunc ḷɔn ḷontukmε ḷetas akata ḷɔn-ε, arunc ḷa docu d'akata dëcalérne də. Wəlojne pəkəkce kɔ, pəloku kɔ a ɔsək fe. **4** Kɔ pøyøne wəkayi ɔyə pətəmsər petelər pefer mpe pəntətukmε pətas akata ḷɔn mɔ, tøyøne cəfon cən ca dakata cəntafere fe-ε, wəlojne pəbəlēnε wəka arunc wəkakɔ afum mata camət-mərəŋ. **5** Tataka ta camət-mərəŋ wəlojne pəgbəkərε sə kəkəkce kɔ. Kɔ tøyøne mata camət-mərəŋ mame disre, arunc ḷɔn ḷencepər fe tɔkɔ ənasak ḷi mɔ, runc yəsamsər fe kɔ dakata-ε, wəlojne pəgbəkərε kəbəlēnε kɔ sə afum haŋ mata camət-mərəŋ. **6** Kɔ mata camət-mərəŋ məmbəp sə tamərəŋ-ε, wəlojne pəkəkce kɔ, k'ɛnəŋk runc nyε yəfəncnε, yəsamsər fe kɔ dakata-ε, wəlojne əntam kəlōku a fum wəkakɔ ɔsək, aməncə ḷɔ. Wəkayi pəyak yamos yɔn, ɔsək. **7** Mba kɔ pøyøne aməncə ḷajəkɔ ḷəwəkəl kɔ dakata-ε, tem nte wəlojne ənalip kəlōku kɔ a fum wəsoku ɔfə mɔ, wəkayi pəmar pəluksərnε kəkəmentärne wəlojne sə. **8** Wəlojne pəkɔ pəkəkce, kɔ pøyøne aməncə ḷəwəkəl kɔ dakata-ε, wəlojne pəloku a wəkayi ɔsək fe. Arunc ḷa docu da akata dëcalérne ḷosumpər fum-ε, pakekərε kɔ nda wəlojne. **10** Wəlojne pəkəkce kɔ: Kɔ akata ḷɔn ḷowur pəkəfər-kəfər pəfer-ε, kɔ pəkəfər-kəfər pəfer papəkɔ pəsəŋe kɔ cəfon ca dakata kəfere-ε, haŋ magbali mocwur pəkəfər-kəfər pən-ε, **11** arunc ḷa docu da akata dëcalérne ḷecəp kɔ dakata. Wəlojne pəloku a wəkayi ɔsək fe. Wəlojne ɔfəsəten kəbəlēnε kɔ afum teta kəkəkce kɔ sə, bawo ɔsək fe. **12** Kɔ tøyøne arunc ḷa docu da akata dëcalérne dəsamsər kɔ dakata, dosumpər akata ḷɔn fəp, kəyefə dəromp haŋ

dəwecək, nnə o nnə wəlojne əjməmən kə dis mə-ε, **13**
wəlojne pəkəkcə kə. Kə təyəne runc yosumpər kə dis fəp-
ε, wəlojne pəloku a wəkakə əsək, bawo dis dən fəp defere. Fum wəkakə əsək. **14** Mba dəsək ndə ancop kənəjk kə magbali dəris mə, wəkayi əsək fe. **15** Kə wəlojne ənəjk kə magbali-ε, pəloku wəkayi a əsək fe: Magbali məsək fe, arunc ɳə docu da akata dəcalərnə də. **16** Kə magbali məsəkpər alom meferə-ε, wəkayi pəkə sə ndena wəlojne. **17** Wəlojne pəgbokərə kəkəkcə kə. Kə pəyəne arunc ɳən ɳefere sə-ε, wəlojne pəloku a wəkayi əsək. **18** Kə abeče ɳowur fum, ɳede ɳetamnə, **19** a təlpəs oŋ, pəkəfər-kəfər pefer pede powur da abeče ɳenayi mə kə pəyəne fe ti, pətəmsər petelər pefer peyimbərər pələma pede powur dənda-ε, wəkayi pəkə pəmentərnə wəlojne. **20** Wəlojne pəkəkcə kə: Kə pəyəne arunc ɳajəkə ɳontukmə ɳetas akata-ε, cəfon ca dənda cəferər-ε, wəlojne pəloku a wəkayi əsək fe. Arunc ɳə docu da akata dəcalərnə də, ndə dowur dəbeče mə. **21** Kə wəlojne əŋkəkcə arunc ɳajəkə ɳəyə fe kəfon kəfer-ε, arunc ɳajəkə ɳontukmə fe sə ɳetas akata ɳən, təyəne sə arunc ɳajəkə ɳəfəncə-ε, wəlojne pəbəlenə wəkayi afum mataka camət-mərəj. **22** Kə pəyəne docu dəwəkəl kə dakata-ε, wəlojne pəloku a əsək fe. Arunc ɳə docu da akata dəcalərnə də. **23** Mba kə arunc ɳajəkə ɳeyi teyi təcəkə-cəkə ta ɳi, ta ɳəwəkəl kə dakata-ε, kəfat ka abeče kə. Wəlojne pəloku a wəkayi əsək. **24** Kə fum ənteyə akata, wəkayi pənale akata, pəyəne pətəmsər petelər pəferə dənda kə pəyəne fe ti, pəferər peyimbərər-ε, **25** wəlojne pəkəkcə kə. Kə pəyəne cəfon ca pətəmsər papəkə pəferə-ε, pətəmsər papəkə pontukmə

petas akata-ε, arunc յա docu da akata dəcalərnə də, ndə dosumpər kə dənda pənteyə mə. Wəlojne pəloku a wəkayi əsək fe, arunc յա docu da akata dəcalərnə də. **26** Kə wəlojne ənəjk cəfon cəfer cəyi fe kə pətəmsər petelər, ta pəntukmə pətas akata, təyənə pəfəncnə-ε, wəlojne pəbələnə wəkayi afum mata camət-mərəj. **27** Tataka ta camət-mərəj, wəlojne pəməmən kə. Kə təyənə arunc յəwəkəl kə dakata-ε, wəlojne pəloku a fum wəkayi əsək fe. Arunc յա docu da akata dəcalərnə də. **28** Kə pəyənə pətəmsər papəkə peyi teyi təcəkə-cəkə ta pi-ε, kə pəyənə pəwəkəl fe kə dakata pəfəncnə-ε, pəkəfər-kəfər pa kətəycə pə. Wəlojne pəloku a wəkayi əsək, kəfat ka kətəye kə. **29** Kə wərkun kə pəyənə fe ti wəran pəyə arunc dəromp kə pəyənə fe ti, dəkek-ε, **30** wəlojne pəkəkçə arunc յəjəkə, kə յontukmə յetas akata, ta յəyə cəfon cəyəfəl ca alom յա cəbe-ε, wəlojne pəloku a wəkayi əsək fe. Tani tə, arunc յա docu dakata dəcalərnə ndə dojsumpər akata յա dəromp kə pəyənə fe ti-ε յա dəkek mə. **31** Kə wəlojne ənəjk arunc յա tani յəjəkə յontukmə fe յetas akata յən, ta յəyə sə cəfon cəbi-ε, wəlojne pəbələnə wəkakə յə arunc յա tani յəjəkə mə afum mata camət-mərəj. **32** Tataka ta camət-mərəj, wəlojne pəkəkçə sə arunc յəjəkə. Kə pəyənə arunc յա tani յəjəkə յəwəkəl fe, յəyə fe cəfon ca alom յա cəbe, յontukmə fe յetas akata յən-ε, **33** fum wəkakə pəfonnə, mba əfəfon kəfo kəjəkə arunc յա tani յeyi mə. Wəlojne pəbələnə kə afum tamerəj sə, mata camət-mərəj. **34** Wəlojne pəgbəkərə sə kəkəkçə kə arunc յա tani tataka ta camət-mərəj. Kə pəyənə arunc յա tani յəjəkə յəwəkəl fe kə dakata, յontukmə fe յetas

akata ḥjən-ε, wəlojnē pəloku a wəkayi ɔsək, pəyak yamos yən, ɔsək. **35** Kə pəyənə wəkayi ntə wəlojnē oluku a ɔsək mə mba arunc ḥjən ḥjende ḥjəwəkəl kə dakata-ε, **36** wəlojnē pəgbəkərə kə sə kəkəkce. Kə pəyənə a arunc ḥja tani ḥjəwəkəl kə dakata-ε, wəlojnē əfəsətən kəcərə kə pəyənə wəkayi ɔyə cəfon ca alom ḥja cəbe-ε, wəkayi ɔsək fe. **37** Kə pəyənə arunc ḥja tani ḥjaŋkə ḥjəwəkəl fe kə dakata fəp, təyənə cəfon cəbi cəmpoŋ kə dənda-ε, arunc ḥja tani ḥjaŋkə ḥjentamnə, wəkayi ɔsək. Wəlojnē pəloku kə a ɔsək. **38** Təyənə wərkun kə pəyənə fe ti wəran, ɔyo pətəmsər pefer dakata-ε, **39** wəlojnē pəkəkcc kə. Kə pəyənə pətəmsər papəkə peferər kə pəfəncnə-ε, yatərə yowur wəkayi dakata, ɔsək. **40** Kə wərkun əgbətələ-gbətələ cəfon-ε, kələndə kə, wəkayi ɔsək. **41** Kə pəyənə dətobu cəfon cəŋgbətələ-gbətələ kə-ε, kələndə ka dətobu kə. Wəkayi ɔsək. **42** Mba kə təyənə tekiriŋ kə pəyənə fe ti tadarəŋ ta dənda pəŋgbətələ-gbətələ mə, arunc ḥneyi kəroŋ ḥneferər kə pəyənə fe ti, ḥneyimbərər-ε, arunc ḥja docu da akata decalərnə ḥnowur wəkayi dənda dəkələndə, təyənə tekiriŋ, təyənə tadarəŋ. **43** Wəlojnē pəkəkce kə. Kə təyənə a pəkəfər-kəfər papəkə peferər, peyimbərər, təyənə tekiriŋ təyənə tadarəŋ mba powureṇə kə arunc ḥja docu da akata decalərnə-ε, **44** id'osumpər wəkayi, ɔsək fe. Wəlojnē pəloku kə a ɔsək fe, bawo arunc ḥja docu da akata decalərnə dosumpər kə domp. **45** Fum nwə docu da akata decalərnə doŋsumpər mə, pəmar pəcbernə yamos yewale-wale, pəwur domp fos. Wəkayi pəkumpnə kusu, pəckule-kule: ‹Wətəsək! Wətəsək!› **46** Kəwon nkə o nkə kə docu dadəkə dowon kə mə, ɔsək

fe. Kətəsək kən disre, pəyi sona. Dəkiyi dən dəbələne
saŋka.» **47** Kə pətəmsər pa pəməf posumpər yamos,
təyənə kəloto ka səbeŋə sa cəfon ca arkesiya kə pəyənə fe
ti kəloto ka suwa-ε, **48** ali pəyənə kəpol, təyənə kəloto
ka səbeŋə sa cəfon ca arkesiya, ka kəloto ka suwa, kə
akata nŋe alompəs mə, **49** kə pətəmsər papəkə pəyo alom
ŋobuk, kə pəyənə fe ti, alom ŋeyimbərər yamos kəroŋ,
kə pəyənə fe ti akata kəroŋ-ε, pakənə wəloŋnə pətəmsər
papəkə, pəkə pəkəkcə. **50** Wəloŋnə pəkəkcə pətəmsər
papəkə, pəməŋk paka papəkə haŋ mata camət-mərəŋ. **51**
Tataka ta camət-mərəŋ, wəloŋnə pəgbəkərə sə kəkəkcə
ka paka papəkə: Kə pəyənə a pətəmsər papəkə pəwəkəl
pi kəroŋ-ε, kəretan kə nkə antətam kəlin day mə. Paka
pətəsək pə. **52** Wəloŋnə pəcəf kəpol, kəloto ka səbeŋə
sa cəfon ca arkesiya, kə pəyənə fe ti kəloto ka suwa, kə
pəyənə fe ti-ε, paka papəkə alompəs akata mə. Bawo
afətam kəwure pi pətəmsər papəkə, pacəf pi. **53** Mba kə
wəloŋnə əŋkəkcə paka papəkə, pənəŋk pətəmsər pəwəkəl
fe pi kəroŋ-ε, **54** wəloŋnə pəsom payak pi, pəgbəkərə
sə pi kəməŋk haŋ mata camət-mərəŋ. **55** Kə wəloŋnə
endenasəgbəkərə pi kəkəkcə ntə alip pi kəyak mə, pənəŋk
pətəmsər papəkə pəsəkpər fe teyi, ali pəwəkəl fe paka
papəkə kəroŋ, paka pətəsək pə. Pacəf pi, təyənə tedisre
kə pəyənə fe ti-ε, takəroŋ ta paka papəkə tə pəntəmsər.
56 Mba kə wəloŋnə ənəŋk, ntə ayak kəloto kəŋkə mə,
pətəmsər papəkə posumpər fe sə pəpəŋ-ε, wəloŋnə pəwali
kəfo kəŋkə pənatəmsər dəyamos, dəkəloto kə pəyənə fe ti,
paka pa akata mə. **57** Kə təncepər a pətəmsər pedegbəkərə
sə kəwur paka papəkə kəroŋ-ε, təyənə kəpol, kəloto, paka

pa akata, kəretan kəyi kəsumpər paka papəkə, pacəf pi.

58 Kə paka pəntəmsər təyənə kəpol, kəloto, paka pa akata
mpə anayak, pətəmsər pa pəməf papəkə powur mə-ε,
pagbəkərə pi kəyak, a pedeyənə paka posoku. **59** Sariyə
sasəkə səcəmə docu d'akata deçalərnə darəj, kə pətəmsər
pa pəməf pa yamos ya səbeñə sa cəfon ca aŋkesiya kə
pəyənə fe ti kəloto ka suwa, kə pəyənə fe ti, paka mpə
alompə akata mə. Mətəkse mame məyəsəjə kəcərə a paka
mpə pəsək kə pəyənə fe ti-ε, pəsək fe.

14 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Sariyə nəsə səcəmə kəsəkəs
ka aŋə docu da akata deçalərnə dosumpər mə dəsək da
kəsəkəs kəyən. Pakənə kə wəlojnə, **3** wəlojnə pəwur
dəsaŋka sa aka Yisrayel. Kə wəlojnə ənəjək docu da akata
deçalərnə da fum wəkawə dəntamnə-ε, **4** wəlojnə pəsom
pasumpərə wəkakə eyi kəsəkəsnə mə, bəmp yosoku mərəj
yeyi wəyeñ, padəjər kətək kəbotu ambənc ka sədər, tafəc
peyim, kə ale ḡa hisəp. **5** Wəlojnə pəsom, pafay abəmp
ḥəccəkə-cəkə ḡəkə dətəbəl mpə pəyə domun decəmpi da
dəkəygbəkə mə. **6** Wəlojnə pəlek abəmp ḡa mərəj ḡəkə
yeyi wəyeñ mə kə kətək kəbotu ambənc ka sədər, tafəc
peyim, kə ale ḡa hisəp, pəgbət yi fəp nde dətəbəl mpə
pəyə mecir ma abəmp ḡəkə afay mə. **7** Wəlojnə pəwəsəsər
fum wəkakə eyi kəsəkəsnə docu d'akata deçalərnə mə
mecir haŋ camət-mərəj. Kə tencepər-ε, pəloku fum
wəkawə əsək oj. Wəlojnə pəsək abəmp ḡeyi wəyeñ,
ḥəfələr ḡəkə dəkuləm. **8** Fum nwə əsəkəs mə pəyak
yamos yən, pəfonnə cəfon cən fəp, pəbikə dəromun.
Kə telip-ε, wəkayi əsək, əntam kəbərə dəsaŋka sa aka
Yisrayel, mba pəyi mata camət-mərəj todoru ta abal

ŋɔn. **9** Tataka ta camət-mərəŋ, pəfonne sə cəfon ca dəris fəp, ca domp dən, ca kek, haŋ ca dəfər pəfonne sə cəfon cən ca dəris cəlpəs cəkə. Pəyak yamos yən, pəbikə domun, təm tatəkə əsək. **10** Tataka ta camət-maas, wəkayi pəlek ŋkesiya yorkun mərəŋ ya teren tin tin nyə yəntəyə dolokəp, kə aŋkesiya ŋəran ŋa teren tin ŋətəyə dolokəp, kəmbefe kətət ka kəloŋne ka məŋgbən kilo camət-maŋkələ panəktərənə ki moro, kə moro liter dacə. Pəkərə yi wəloŋne. **11** Wəloŋne nwə eyi kəsəkəs fum mə, pəcəmbər wəkayi kə yoloŋnenə yən MARIKI fər kiriŋ, nde dəkəbərə da angbancan ŋebəpənə kə Kanu. **12** Wəloŋne pəlek aŋkesiya ŋorkun ŋəcəkə-cəkə, pəkekərə ŋi MARIKI fər kiriŋ teta kəloŋne ka kəlompəs ka kiciya, kə moro liter dacə. Pətubucnə kəsəŋ yi MARIKI fər kiriŋ. **13** Wəloŋne pəfay aŋkesiya ŋorkun nde kəfo kəsoku nkə aŋfay yəcəl ya kəloŋne teta kiciya kə yəkə ancəfə MARIKI mə. Pasu təbəl mecir maməkə məbərə pi disre. Yoloŋne ya kəlompəs ka kiciya kə ya kəloŋne ka kiciya, wəloŋne ɔyə yi. Yeri yosoku yə nyə ampusə MARIKI mə. **14** Wəloŋne pəlek mecir ma pəcəl poloŋne pa kəlompəs ka kiciya, pəsop mi aləŋjəs ŋa kəca kətət kə telər təpəŋ ta kəca kətət kə telər təpəŋ ta kəcək kətət ka fum wəkakə ayi kəsəkəs mə. **15** Wəloŋne pəlek moro ma olif, pəkəlnə mi kəca kən kəmeriya disre. **16** Wəloŋne pətəm telər tən təcəkərə ta kəca kətət dəmoro məkə meyi kə kəca kəmeriya disre mə, pəwəsəsərə mi telər tatəkə entəm dəmoro mə camət-mərəŋ MARIKI tekirij. **17** Wəloŋne pəlek sə moro məkə meyi kə dəkəca mə, pəsop mi fum wəkakə aləŋjəs ŋa kəca kətət kə telər təpəŋ ta kəca kətət, kə telər təpəŋ ta kəcək

kötöt, da anasop mecir ma polojnë pa kəlompəs ka kiciya mə. **18** Wəlojnë pəsop moro məlpəs məkə məncəmə kə dəkəca mə domp da fum wəkə ayi kəsəkəs mə. Wəlojnë pətubucnə kəsəkəs wəkayi kətəsək kən MARIKI fər kirij. **19** Kə telip-ε, wəlojnë pəkərə polojnë pa kiciya, pətubucnə kəsəkəs wəkayi kətəsək kən. Wəlojnë pəfay polojnë mpə ançofə MARIKI mə. **20** Wəlojnë pəcəfə MARIKI nde tetek tolojnə kəroj pəcəl polojnə kə pa məngben. Wəlojnë pətubucnə kəsəkəs wəcunə docu nde dəncalərnə dakata mə, wəkakə əŋsək oj.» **21** «Kə pəyənə nwə docu da akata dəcalərnə dənasumpər mə wətəyo daka əfə, kəsətə kən kəfətam kəsəj kə daka dadəkə-ε, pəlek aŋkesiya յorkun յin յa teren tin teta kəlojnə ka kəlompəs ka kiciya, pəmentər յi MARIKI ntə təŋsənə patubucnə kəsəkəs kə kətəsək kən mə. Pədeňər sə kəmbefe kətöt kilo kəmaas nke anoktərenə kə moro ma olif mə teta kəlojnə ka məngben, kə moro liter dacə. **22** Wəkayi pəlek məpay mərəj kə pəyənə fe ti-ε, ntantoriya mərəj, pəmə təkə kəsətə kən kəmentər mə, յin յayənə polojnə pa kiciya, kə pa mərəj pəyənə polojnə pa pəcəl polojnə pəcəf. **23** Tataka ta camət-maas wəkayi pəkərə wəlojnə yən fəp nde dəkəberə da aŋgbancan յəbəpənə, fər ya MARIKI kirij. **24** Wəlojnə pəlek aŋkesiya յorkun teta kəlojnə ka kəlompəs ka kiciya kə moro ma olif liter dacə, pətubucnə kəsəj yi MARIKI fər kirij. **25** Wəlojnə pəfay aŋkesiya յorkun nŋə aŋkərə teta kəlojnə ka kəlompəs ka kiciya mə. Pasu təbəl mecir maməkə məberə pi disre. Wəlojnə pəlek mecir ma յi, pəsop mi aləŋəs յa kəca kətöt ka fum wəkakə eyi kəsəkəsnə mə, telər tən təpəj ta kəca kətöt, kə telər tən

təpəj ta kəcək kətət. **26** Wəlojnə pəkəl moro ma olif kəca
kən kəmeriya disre, **27** pətem tələr tən təcəkərə dəmoro
maməkə, pəwəsəsər camət-mərəj MARIKI fər kirij. **28**
Wəlojnə pəsop moro maməkə meyi kə dəkəca mə aləyəs
ŋa kəca kətət ka fum wəkakə ayi kəsəkəs mə, tələr təpəj
ta kəca kən kətət kə tələr təpəj ta kəcək kən kətət, kəfo
nkə anasop kə mecir ma polojnə pa kəlompəs ka kiciya
mə. **29** Wəlojnə pəsop moro məlpəs məkə məncəmə
kə kəca disre mə fum wəkakə ayi kəsəkəs mə dəromp,
ntə təŋsəŋe patubucnə kəsəkəs kə kətəsək kən MARIKI
fər kirij mə. **30** Kə tencepər-ε, wəlojnə pəlek təpay
pəcəkə-cəkə kə pəyəne fe ti, antantoriya ŋəcəkə-cəkə,
mpə wəkayi əntam kəsətə mə. **31** Pəlojnə pin kəlojnə ka
kiciya, pəlojnə pa mərəj kəlojnə ka polojnə pəcəf kə
kəlojnə ka məŋbən. Wəlojnə pətubucnə kəsəkəs fum
nwə ayi kəsəkəs mə MARIKI fər kirij. **32** Sariyə sasəkə
səcəmə wəkə docu d'akata decalərnə dojsumpər mə, fum
wəkə kəsətə kən kəmpice teta kəsəkəs kən mə.» **33** Kə
MARIKI oloku Musa kə Aruna: **34** «Kə nəndekəberə atəf
ŋa Kanaŋ niyə isəj nu mə-ε, k'isop pətemsər pa pəkilər
kələ kələma ka atəf ŋonu ŋofu-ε, **35** wəka kələ kaŋkə
pəkə pəloku ti wəlojnə: <Pətemsər pələma p'inəŋk nde
kələ kem.» **36** Wəlojnə pəsom kəresna pawure ca yayəkə
yeyi kələ kaŋkə disre mə, a nkən wəlojnə pədebərə ki
kəkəkce pətemsər papəkə. Ti disre, paka mpə o mpə
pənayi kələ kaŋkə disre mə fəp, pəfəyəne pətəsək. Kə
telip-ε, wəlojnə pəberə kələ kaŋkə disre kəkəkce. **37** Kə
pəyəne a pətemsər papəkə pəyo alom ŋobukər kə pəyəne
fe ti alom ŋeyimbərər təyəne abi ŋaŋəkə ŋontukmə

dədamba da kələ-ε, **38** wəlojne pəwur kələ kaŋkə disre. K'eyi dəkəbəre da kələ-ε, pəcaŋ ki mata camət-mərəj.

39 Wəlojne pəluksərnə di tataka ta camət-mərəj, kə pəyənə a pətemsər papəkə pəwəkəl samba sa kələ kəroj-ε, **40** wəlojne pəsom pawure masar maməkə məntəmsər mə, pakə pagbaləs mi kəfo kətəsək, pawurenə mi dare disre. **41** Pakəs dos dadəkə anasop damba tedisre mə fəp, pawurenə di dare disre nde kəfo kətəsək pagbal. **42** Palek masar mələma, pəcəmbər mi dəkəcəmə da məcəkə-cəkə. Pawət sə dos dələma pasop samba sədisre sasəkə. **43** Kə təyənə pətemsər papəkə pəyəgbəkəre sə kəsumpər kələ nke anawure masar a k'anjəkəs, k'asop sə ki dos mə, **44** wəlojne pəgbokəre sə kəkəkce ki. Kə pəyənə a pətemsər powur sə-ε, pəkilər pə mpə pəncalərnə dəkələ mə: Kələ kaŋkə kəsək fe. **45** Mənə pacekəli kələ kaŋkə, pawuŋ ki, pawətəs masar, cəgbo kə kəbof nke analənə kələ kaŋkə mə fəp, pakə pagbal yi kəfo kətəsək, pəwurenə yi dare disre. **46** Fum nwə o nwə ebəre kələ kaŋkə disre mata maməkə ancaŋ ki mə, əsək fe han dec dəkale. **47** Fum nwə o nwə endire kə pəyənə fe ti, pədi peri kələ kaŋkə disre mə, pəyak yamos yən. **48** Kə wəlojne oluksərnə kəkəkce kələ pənəŋk, ntə aŋgbəkəre kəsop ka kələ kaŋkə dos mə, pətemsər powur fe sə, wəlojne pəloku kələ kaŋkə kəsək, pəlelə pelijne ki. **49** Kəlojne ka kəsəkəs ka kələ, wəlojne pəlelə bəemp mərəj, kə kətək kəbotu ambənc ka sədər, tafəc peyim, kə ale ŋa hisəp. **50** Pəfay abəemp ŋəcəkə-cəkə təbəl disre mpə pəyə domun decempi da dəkəŋgbəkə mə.

51 Wəlojne pəlelə kətək kəbotu ambənc ka sədər, ale ŋa hisəp, tafəc peyim kə abəmp ŋa mərəj ŋəkə, pəgbət yi

dəromun decempi da dəkəŋgbəkə dəkə deyi təbəl təkə
poyə mecir ma abəmp ɳəkə afay mə, pəwəsəsər kələ
kaŋkə hanj camət-mərəŋ. **52** Pəlinjə pətəsək pa kələ kaŋkə
mecir ma abəmp, domun decempi da dəkəŋgbəkə dadəkə,
abəmp ɳəkə antəfay mə, kə kətək kəbotu ambənc ka
sədər, ale ɳja hisəp kə tafəc peyim. **53** Wəloŋne pəsak
abəmp ɳefələr ɳowur dare disre, ɳəkə dəkuləm. Tatəkə tə
wəloŋne ontubucne kəsəkəs ka kələ kətəsək ka ki. Kələ
kaŋkə kəŋsək oŋ tem tatəkə. **54** Sariyə sasəkə səcəmə
docu d'akata dəcalərnə kə tanı ta dəromp fəp darəŋ, **55**
kəyəfə pəkilər pa wələ hanj yamos, **56** kəyəfə pəkəfər-kəfər,
amənçə, hanj pətəmsər pomotər-motər fəp. **57** Sariyə
saŋsə səŋsəŋe kəcəre kəyəfə ka fum kəkə ka ca yəlpəs
nyə, ca nce yəsək kə nyə yəntəsək mə. Sariyə sa docu da
akata dəcalərnə, pəməf pa yamos, kə pəkilər sə sasəkə.»

15 Kə MARIKI osom Musa kə Aruna: **2** «Nəloku aka
Yisrayel: Wərkun nwə o nwə docu dəsəŋe domun dəcgbələr
dəkəsətə dən ta pəyəne məsətə mə-ε, dəsəŋ kə kətəsək. **3**
Kə docu dadəkə dəcsəŋe domun docwur dəkəsətə dən ta
pəyəne məsətə, kə pəyəne fe ti, ta doŋwur kə-ε, pəyi oŋ
ntə o ntə, domun dadəkə dəsəŋe kə kətəsək. **4** Kəfənc
nke o nke kə wəkayi efəntərə, kə pəyəne fe ti dəcəm
ndə o ndə də wəkayi ənənə, yəsək fe. **5** Fum nwə o nwə
oŋgbuŋenə kəfənc kaŋkə, pəyak yamos yən, pəbikə dis
dən. Wəkayi əsək fe hanj dec dəkale. **6** Fum nwə endə
dəcəm ndə fum wətətamnə wəkayi eyəfə mə, pəyak yamos
yən, pəbikə. Wəkayi əsək fe hanj dec dəkale. **7** Fum nwə
oŋgbuŋenə wətətamnə wəkayi mə, pəyak yamos yən,
pəbikə. Wəkayi əsək fe hanj dec dəkale. **8** Kə wətətamnə

wəkakə oyukər fum wəsoku lin-ε, wəsoku wəkakə pəyak yamos yən, pəbikε. ɔsək fe haŋ dec dəkale. 9 Dəcəm da pəyeksənε mpe o mpe də fum wətətamnε endə kəronj pəkə delek mə, dəsək fe. 10 Fum nwε o nwε ogbuŋenε paka mpe wətətamnε wəkakə ənafakenε mə, ɔsək fe haŋ dec dəkale. Fum nwε εŋlek ca pəmə yayəkə mə, pəyak yamos yən, pəbikε. ɔsək fe haŋ dec dəkale. 11 Fum nwε o nwε wətətamnε oŋgbuŋenε ta embikenε waca mə, fum wəkakə oŋgbuŋenε mə, pəyak yamos yən, pəbikε, ɔsək fe haŋ dec dəkale. 12 Pəsel mpe o mpe pə wətətamnε wəkayi oŋgbuŋenε mə, pawəkəc pi. Kə pəyənε pəbərc paka pa kətək pə-ε, pagbose pi domun. 13 Kə domun dəkə dənasəŋjε fum wəkakə kətəsək mə dəsake kə kəcgbələr-ε, fum wəkakə pəkar tataka toluksər tin, a pəcsək. Pəyak yamos yən, pəbikε domun decempi da dəkəŋgbəkə, k'elip-ε, ɔsək oŋ. 14 Tataka ta camət-maas, wəkayi pəlek məpay mərəŋ kə pəyənε fe ti-ε, ntantoriya mərəŋ, pəkə nde MARIKI fər kiriŋ, nde dəkəbəre da angbancan ŋebəpənε kə Kanu, pəkə pəsəŋ yi wəloŋne. 15 Wəloŋne pəloŋne abəmp ŋin teta kəloŋne ka kiciya kə abəmp ŋa mərəŋ teta kəloŋne ka poloŋne pəcəf. Kə telip-ε, MARIKI fər kiriŋ wəloŋne pətubucnε kəsəkəs wəkayi kətəsək kəŋkə kənayi kə mə. 16 Fum nwε o nwε domun d'arkun dowur kə mə, wəkayi pəbikε dis dən fəp. Wəkayi ɔsək fe haŋ dec dəkale. 17 Pəyənε yamos, pəyənε pokumpənε pa akata, kə domun d'arkun dadəkə doŋgbuŋenε pi-ε, payak paka papəkə, mba pəsək fe haŋ dec dəkale. 18 Kə wərkun ɛfəntərər wəran-ε, mərəŋ maŋan fəp ŋabikε, ŋasək fe haŋ dec dəkale. 19 Kə wəran ənəŋk wəka darenc, mecir

mecgbälär kō-ε, əsək fe haŋ tataka tolusər tin. Fum nwə
oŋgbuŋene kō mə, wəkayi sə əsək fe haŋ dec dəkale. **20** Kō
wəran ənəŋk wəka darenc-ε, kəfənc nke o nke k'efəntəre,
dəcəm ndə o ndə də wəkayi endə, yəsək fe. **21** Fum nwə o
nwə ogbuŋene kəfənc kankə, pəyak yamos yən, pəbikə
dis dən. Wəkayi əsək fe haŋ dec dəkale. **22** Fum nwə o
nwə oŋgbuŋene dəcəm dadəkə mə, wəkayi pəyak yamos
yən, pəbikə dis dən, əsək fe haŋ dec dəkale. **23** Kō təyəne
paka pəloma pənayi kəfənc kō pəyəne fe ti-ε, paka pəkə
wəran wəkakə ənande kəroŋ mə, nwə o nwə ogbuŋene
paka papəkə mə, əsək fe haŋ dec dəkale. **24** Kō pəyəne
ŋafəntəre kō wərkun kəfənc kin, mecir mən ma wəka
darenc mosopte wərkun-ε, wərkun wəkakə əsək fe haŋ
tataka tolusər tin, kəfənc nke o nke k'efəntəre kəroŋ
kəsək fe sə. **25** Kō mecir mendegbälär wəran, ta pəyəne
wəka darenc ənəŋk-ε, kō pəyəne fe ti, pənəŋk wəka darenc
tecepər mataka məkə əmbət nəŋk kō, əsək fe haŋ dəsək
ndə teŋsək kō, pəmə təkə əntəsək ntə endenəŋk wəka
darenc mə. **26** Kəfənc nke o nke k'efəntəre, paka mpe o
mpe p'endə kəroŋ mata maməkə mecir mendegbälär kō
mə, yəsək fe pəmə təkə wəran əntəsək k'endenəŋk wəka
darenc-ε. **27** Fum nwə o nwə oŋgbuŋene kəfənc kankə kō
pəyəne fe ti dəcəm dadəkə mə, pəyak yamos yən, pəbikə,
əsək fe haŋ dec dəkale. **28** Kō mecir mesake kō kəgbälər-ε,
wəran wəkakə pəkar sə tataka tolusər tin, a pədesək sə.
29 Tataka ta camət-maas, pəlek məpay mərəŋ kō pəyəne
fe ti, ntantoriya mərəŋ pəkene yi wəloŋne ndə dəkəberə
da angbancan ŋebəpene kō Kanu. **30** Wəloŋne pəloŋne
abəmp ŋin ŋəkə teta kəloŋne ka kiciya, kō abəmp ŋa

mərəj ηəkə teta kəlojnə ka polojnə pəcəf. Kə telip-ε, wəlojnə pətubucnə MARIKI fər kiriŋ kəsəkəs kə kətəsək ka kəwur ka mecir kən.» **31** Kə MARIKI oloku Musa kə Aruna: «Nəloku aka Yisrayel a ηəbələnə aŋgbip ηəsoku kə ηəntəsək-ε: Ti tendesəŋe ta ηəfine teta kətəsək kəjan nke kəntam kəsəŋe dəkiyi dem kətəsək mə. **32** Sariyə sanjə səcəmə kəyəfə afum aŋe docu da kəgbələr domun dəkəsətə danjan dosumpər ta pəyənə məsətə mə-ε, təsəŋe ηə kətəsək, **33** kəbəp wəran nwə eyi kənəŋk wəka darenc mə, kəlekənə ka wərkun kə pəyənə fe ti wəran nwə docu da kəgbələr domun dəkəsətə dən doŋsumpər mə, kə wərkun nwə əŋfəntərər wəran nwə əntəsək mə təŋsəŋe fəp fajan kətəsək.»

16 Kə MARIKI oloku Musa ntə awut arkun a Aruna mərəj aŋe ηənamentərnə nde MARIKI fər kiriŋ kə ηəfine ti mə. **2** Kə MARIKI osom Musa: «Məloku wənc əm Aruna, ta pəde pəcbərə təm fəp nde dətəksə, ta pəde pəccali təm fəp kəloto nke kəŋkəŋk afeŋk ηəsəkse kiciya nŋe ηeyi kaŋkəra ka danapa da MARIKI kəroŋ mə, ta pədefi tem ntə indewur dəkəp afeŋk ηəŋəkə kəroŋ mə. **3** Təbərə ntə tə Aruna ende pəcbərə nde dətəksə tosoku: Pəlek tura teta kəlojnə ka kiciya, kə aŋkesiya ηorkun teta polojnə pəcəf. **4** Pəbərənə duma dedisrə, kə kəgba, pəgbəncnə tabataba, pəcəpnə kəfakəl. Yamos yayəkə fəp yəyənə yopus, ya kəloto ka suwa, iy'ende pəcbərənə k'elip kəbikə-ε. **5** Kəloŋkanə ka aka Yisrayel ηade ηacsəŋ Aruna mbiyofo mərəj teta kəlojnə ka kiciya kə aŋkesiya ηorkun ŋin teta polojnə mpe ancəfə MARIKI mə. **6** Aruna pələtərnənə tura tetek tolojnə, pəlojnə pi teta kiciya ka nkənsərka, pətubucnə kəsəkəsnə

kiciya kōn kō ka aka kēlō kōn disrē. **7** Aruna pēlek mbiyofo nyē mērəy, pēkekərē yi MARIKI fōr kiriŋ nde dēkəbərē da aŋgbancan ḥebəpēne kō Kanu. **8** Aruna pēkot yampuŋpuŋ ntē tōŋsōyē pēcərē a mbiyofo yayōkō mērəy, ḥōkō aloŋnēne MARIKI mō, kō ḥōkō aŋkekərē kēkōsak yējēn nde dētēgbərē mō. **9** Ambiyofo nyē yampuŋpuŋ yōsōy MARIKI mō, Aruna pēlek ḥi, pēloŋne tēta kiciya. **10** Kō ambiyofo nyē yampuŋpuŋ yōsōy kēkōsak yējēn nde dētēgbərē mō, Aruna pēkekərē ḥi ḥeyi wāyen nde dāŋgbancan MARIKI fōr kiriŋ, pētubucne kēsōkēs ḥi kiciya a padekekərē ḥi kēkōsak yējēn nde dētēgbərē. **11** Aruna nkōn pēkekərē tura pa kēloŋne ka kiciya ka nkōnsərka, pētubucne kēsōkēsne kiciya kōn, kō ka aka kēlō kōn disrē. Pēfay tura pa kēloŋne ka kiciya ka nkōnsərka. Pasu tōbōl, mecir mamōkō mēberē pi disrē. **12** Aruna pēlek nde tetek tolōjnē pa dētōksə kēroŋ tap tēlare meken MARIKI fōr kiriŋ, kō suray sētōt aŋkulma kēmērəy, pēkekərē yi kēloto kēkēŋkē tadarəy, nde dētōksə tosoku, **13** pēcōf suray sasōkō MARIKI fōr kiriŋ, ntē tōŋsōyē kinime ka suray kāŋkō kēgbəpērē afēŋk nyē ḥeyi kāŋkāra nkē kēmentər danapa da MARIKI kō aka Yisrayel mō, ntē tōŋsōyē Aruna kētēfi mō. **14** Aruna pēgbət tēlēr tōn dēmecir ma tura pa kēloŋne ka kiciya, pēwēsəsər afēŋk ḥōsōkse kiciya ntēnde dec dēmēpē mō. Pēwēsəsər sō hāŋ camēt-mērəy afēŋk ḥōsōkse kiciya tekirij. **15** Kō telip-ɛ, Aruna pēwur sō pēfay ambiyofo ḥā kēloŋne ka kiciya ka aka Yisrayel. Pasu tōbōl mecir mamōkō mēberē pi disrē. Aruna pēkekərē mecir mamōkō nde kēloto kēkēŋkē tadarəy. Aruna pēyō sō mecir ma ambiyofo mamōkō pēmō tōkō ḥō mecir ma

tura mə, pəwesəsər mecir maməkə afəŋk ŋəsəksə kiciya
kəroŋ kə tekirij. **16** Ti disre Aruna pətubucne kəsəkəs ka
təksə tosoku, dətarji ləŋəs da aka Yisrayel kə kiciya kəjan
fəp. Kə təyəfə day-ε, pəyə sə tin tayi aŋgbancan ŋəbəpənə
kə Kanu nŋəs ŋeyi ja dacə kətəsək kəjan disre mə. **17** Ali
fum əfəyi aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu disre kə Aruna
endebərə dətəksə kəkətubucne kəsəkəs kiciya-ε, haj təm
ntə endewur mə. Aruna pətubucne kəsəkəsnə kiciya kən,
ka kələ kən disre, kə ka kəlonjkanə ka aka Yisrayel fəp.
18 K'elip-ε, pəwur ntende dətetek toloŋne pəkə peyi
MARIKI fər kirij mə, pətubucne kəsəkəs pi kətəsək, pələk
mecir ma tura kə ma ambiyofo, pəsopət mi lən maŋkələ
ya moŋkubut ma tetek toloŋne. **19** Aruna pəwesəsərc
telər tən mecir haj camət-mərəŋ tetek toloŋne kəroŋ.
Kiciya ka aka Yisrayel kənasəŋe pi kətəsək, mba ti disre
Aruna pəsəkəs pi, poluksərəne sə kəyənə paka popus.
20 Kə Aruna elip kətubucne kəsəkəs kətəsək ka təksə,
ka aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu kə ka tetek toloŋne-ε,
pakərə kə ambiyofo ŋeyi wəyəŋ. **21** Aruna pədeŋər waca
wən mərəŋ ambiyofo ŋaŋəkə ŋeyi wəyəŋ mə, pələmər
ŋi kiciya ka aka Yisrayel, dətarji daŋan ləŋəs kə mes
maŋan məlec fəp, pəsarsər ŋi. Kə telip-ε, pawure fum
ŋa dacə, pəkekərə ambiyofo ŋaŋəkə nde dətegbərə. **22**
Təm tatəkə, ambiyofo ŋəsərə kiciya ka aka Yisrayel fəp,
ŋekekərə ki kəfə kəyer-yer nkə antəbəp mə. Wəkayi
pəkekərə ambiyofo pəsak ŋi nde dətegbərə. **23** Aruna
pəluksərəne nde aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu, pəwurə
yamos ya kəloto ka suwa yəkə ənaberne a k'embərə
nde dətəksə tosoku mə, pəboc yi dəndo deŋgbip. **24**

Pəbikə dəndo kəfo kaňkə ampusə kə kəbikə mə, pəbərne yamos yən. Aruna pəwur, pəlojne pəcəl pəcəf pən kə pa aka Yisrayel. Pətubucne kəsəkəsnə kiciya kən kə ka aka Yisrayel. **25** Pəcəfe MARIKI tetek tolojne kəroj moro ma pəcəl polonjne pa kiciya. **26** Fum nwə eñkekərə ambiyofo nəjəkə kəkəsak yəjən nde dətegbərə mə, pəyak yamos yən, pəbikenənə domun a pədebərə dəsaňka. **27** Nte təyənə turə kə ambiyofo nyə alonjnənə kiciya, a k'əñkekərə mecir ma yi dətəksə kəkətubucne kəsəkəs ka kətəsək kə ka kiciya fəp mə, pakekərə yəcəl yayəkə mərəj saňka todoru, pacəf akata, səm kə yedisrə ya aputuk ya yi. **28** Fum nwə eñgbal yi dənənc mə pəyak yamos yən, pəbikə a pədebərə dəsaňka. **29** Sariyə sasəkə sə nəde nəcyə doru o doru: Tataka ta wəco ta nəfərə camət-mərəj, nəsən, ali təbəc ta nəsumpər, kəyefə nəna aka Yisrayel hanj kəbəp acikəra akə nəncepərənə təm tepic nu dacə mə, **30** bawo dəsək dadəkə d'antubucne kəsəkəs nu kiciya konu. Nəndesək oj MARIKI fər kiriş teta kiciya konu fəp. **31** Dəsək dadəkə camcam dede dəyənə nu dəsək da kənəsəm nde ampusə MARIKI mə, nəde nəcsən. Nəde nəclələs sariyə sasəkə doru o doru. **32** Kə Aruna encepər-ə, wəlojne nwə ende pəctubucne kəsəkəs kiciya kə kətəsək mə endeyənə wəlojne nwə anabəy moro teta yəbəc ya dəKanu, padəs kə dəkəcəmə da kas kəyənə ka wəlojne wəpəj. Pəde pəcberne yamos ya dəKanu ya kəloto ka suwa. **33** Nkən ende pəctubucne kəsəkəs ka təksə tosoku, angbancan nəbəpənə kə Kanu kə tetek tolojne, pətubucne kəsəkəs alonjne kə kəlojkanə ka aka Yisrayel fəp kiciya kəjan. **34** Sariyə sə, nsə nəntədesak kəyə doru o doru mə, nte təyənə katin kəren o kəren

disre, pactam kətubucne kəsəkəs aka Yisrayel fəp kiciya
kəjan.» K'ayə təkə MARIKI εnasom Musa mə.

17 Kə MARIKI osom Musa: 2 «Məloku Aruna, awut ən kə
aka Yisrayel fəp, a ntə tə MARIKI osom: 3 Kə wəka Yisrayel
efəj kəfay tura, aŋkesiya kə pəyənə fe ti wir saŋka disre
kə pəyənə fe ti saŋka tadarəj, 4 ta eŋkekərə pəcəl pəpəkə
nde dəkəbərə da aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu kəkəlojnə
pi MARIKI nde dəkiyi dən tekiriŋ-ε, aŋləm wəkayi wəsarə
kiciya teta mecir maməkə oloŋ mə. Aŋwure wəkayi aka
Yisrayel dacə. 5 Ti disre sariyə saŋse səndesəŋə aka
Yisrayel kətəfay sə yəcəl yaŋan dəkulum, mba ŋackenə yi
MARIKI kəlojnə nde dəkəbərə da aŋgbancan ŋəbəpənə
kə Kanu, fər ya wəlojnə kiriŋ. 6 Wəlojnə pəwəsəsər mecir
ma yolojnə yayəkə tetek tolojnə pa MARIKI mpe pəyi
dəkəbərə da aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu mə. Pəcəfə
moro ma yi MARIKI, ambənc ŋaŋəkə ŋontore-tore kə
abəkəc. 7 Ti disre aka Yisrayel kətəsə kəclojnə canu
ca yem nce cəwurenenə mbiyofo, nce ŋayi pəyamayama
mə. Aka Yisrayel ŋacəmə sariyə sasəkə darəj doru o
dorу, dətemp o dətemp dařan. 8 Awa! Məloku ŋa sə ntə:
Kə wəka Yisrayel, kə pəyənə fe ti wəcikəra nwə eyi ŋa
dacə mə, pəckərə polojnə pəcəf, kə pəyənə fe ti, polojnə
pələma, 9 ta eŋkekərə pəcəl pəpəkə nde dəkəbərə da
aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu tekiriŋ kəkəlojnə MARIKI-
ε, aŋwure fum wəkakə aka Yisrayel dacə. 10 Fum nwə
o nwə, pəyənə wəka Yisrayel, pəyənə wəcikəra nwə eyi
aka Yisrayel dacə mə, omun mecir pəyənə mmə o mmə,
iŋkafələrnə wəkakə omun mecir mə, iwure kə aka Yisrayel

dacø. **11** Bawo kiyi wəyej ka dis, dəmecir kəyi. Ina MARIKI in'ecəmbərə nu mi dətetek tolojnə, ntə təŋsəŋə isəkəs nu kiciya konu mə, bawo mecir məŋsəŋə kəsəkəs kiciya. Ntə təyənə, a mi mətəmpər kəyi wəyej ka dis mə. **12** It'əsəŋə k'iloku aka Yisrayel: Ta nwə o nwə nu dacø pəmun mecir. Ta wəcikəra nwə o nwə eŋyi nu dacø mə pəmun mecir. **13** Kə wəka Yisrayel wələma kə pəyənə fe ti, wəcikəra nwə eyi nu dacø mə, osumpər dəkulum wəsem kə pəyənə fe ti, abəmp nyə awose kəsəm mə, pəlon mecir ma yi dəntəf pəkufune mi kəbof. **14** Bawo kiyi wəyej doru fəp, dəmecir kəyi. It'iloke aka Yisrayel: Ta nəmun mecir ma paka peyi wəyej mpə o mpə, bawo kiyi wəyej doru fəp, dəmecir kəyi. Nwə o nwə omun mecir ma paka peyi wəyej mə, aŋwure wəkayi aka Yisrayel dacø. **15** Kə fum o fum wəka Yisrayel kə pəyənə fe ti, wəcikəra nwə eyi ɳa dacø mə, wələma əsəm wəsem nwə wefi wisərka, kə pəyənə fe ti, wəsem wələma wendif wi-ε, pəyak yamos yən, pəbikənənə domun, əsək fe haŋ dec dəkale. Kə tencepər-ε, wəkayi əsək oŋ. **16** Kə fum wəkayi əntəyak yamos yən, k'embikənə fe sə-ε, wəkayi εŋsare kiciya.»

18 MARIKI oluku Musa: **2** «Məsom aka Yisrayel, məloku ɳa: In'əyənə MARIKI, Kanu konu. **3** Ta nəyə mes məkə aŋyə atəf ɳa Misira nde nənayi mə, ta nəyə sə mes məkə aŋyə atəf ɳa Kanaŋ nde iyi kəkekərə nu mə. Ta nəcəmə məyə maŋan darəŋ! **4** Nəde nəcyə məyə mokur mem, nəməŋkərəne sariyə sem, bawo in'əyənə MARIKI Kanu konu. **5** Nəməŋkərəne sariyə sem kə məyə mokur mem: Məna nwə mənde kəccəmə mi darəŋ mə, məŋyinə mi doru. In'əyənə MARIKI. **6** Ta wəYisrayel nwə o nwə

ŋafəntərə kə wəran nwə ŋalətərenə dokom mə. In'čyənə MARIKI. **7** Ta məfəntərə kə wəran ka wisi nwə ɔyənə wiri mə. Iya kam ɔfə, ta məfəntərə kə nkən. **8** Ta məfəntərə kə kəncəra kam nwə o nwə. Kəlapəs ka wisi kə. **9** Ta məfəntərə kə wəkire kam, wəpaŋne kere kə pəyənə fe ti, nwə nəmpaŋne kas mə, təyənə pakom kə kələ konu disre, kə pəyənə fe ti kəfo kəcuru. **10** Ta məfəntərə kə wansə kam wəran, nwə wan kam wərkun kə pəyənə fe ti wan kam wəran oŋkom mə. Kəlapəs kam kə. **11** Ta məfəntərə kə wan wəran nwə kəncəra kam oŋkom mə. Wan wəran wəkakə wisi aŋkome kə, wəkire kam ɔfə. **12** Ta məfəntərə kə wəkire ka papa kam, bawo wəkomēnə ka papa kam ɔfə. **13** Ta məfəntərə kə wənc wəran ka iya wəkam, bawo wəkomēnə ka iya wəkam ɔfə. **14** Ta məlapəs wənc ka wisi kəfəntərə kə wəran kən, bawo kəncəra kam ɔfə. **15** Ta məfəntərə kə wəran ka wan kam wərkun. Wəran ka wan kam ɔfə. Ta məfəntərə kə nkən. **16** Ta məfəntərə kə wəran ka wənc əm, kəlapəs ka wənc əm kə. **17** Ta məfəntərər wəran kə wan kən wəran. Ta məfəntərər sə yuruya yən yəran nyə o nyə, təyənə wərkun kə pəyənə fe ti-ε wəran, akomēnə ən pat ŋə. Tes təlec ta kəbut amera tə. **18** Ta mənənce wənc wəran ka wəran kam kəyi ka wəran kam doru fəp. Təŋsəŋe kəraca kəyi ŋa dacə. **19** Ta məfəntərə kə wəran tem ntə endenəŋk wəka darenc bawo wəran wəkakə əsək fe tem tatəkə. **20** Ta məfəntərə kə wəran ka wənc wələma afum am dacə, bawo təŋsəŋ'am kətəsək. **21** Ta məloŋne məcəfe wan kam wəkin kanu ka yem Molək. Kə pəyənə ti-ε, ta nəfulus tewe ta Kanu kam. MARIKI iyənə. **22** Ta wərkun pəfəntərə kə wərkun

pəmə təkə εŋfəntərə kə wəran mə. Pəyikyik mpe MARIKI enter mə pə. **23** Ta məfəntərər ali pəcəl mpe o mpe, bawo təŋsəŋ'am kətəsək. Ali wəran sə ta ŋafəntərə kə pəcəl. Deyamayama dəpəŋ də. **24** Ta mpe o mpe yi dacə pəsəŋe nu kətəsək bawo mes maməkə fəp mənasəŋe afum a təf yələma, aŋe iyi kəbeləs nu tekiriŋ mə, kətəsək. **25** Atəf ŋa Kanaŋ yati ŋəsək fe sə, ilukse kəway ka kiciya ka ŋi, kə atəf ŋeŋjenc akə ŋanandə ŋi mə. **26** Nəna aka Yisrayel kə acikəra aŋe ŋayi nu dacə mə, nəməŋkərnə sariyə kə məyə mokur mem, ta nədekə nəcyə pəyikyik papəkə MARIKI enter mə de. **27** Afum akə ŋananuŋkənə kəndə atəf ŋaŋəkə mə, ŋanayə ŋi pəyikyik fəp mpe MARIKI enter mə, kə təsoŋə atəf kətəsək. **28** Ti disre, ta nəsəŋe antəf kətəsək, ŋenderjenc nəna aŋe nəsəŋe ŋi kətəsək mə, pəmə təkə ŋenajenc akə ŋananuŋkənə ŋi kəndə mə. **29** Fum o fum əyə pəyikyik papəkə mpe o mpe MARIKI enter mə, aŋwure kə aka Yisrayel dacə. **30** Nəməŋkərnə mosom mem, ta nənde nəcyə pəyikyik mpe MARIKI enter mə, ta nəde nəcyə məyə meyikyik mme anuŋkənə kəndə ka atəf ŋaŋe ŋancyə, a nəna nədedər mə. Ta məyə maməkə medesəŋe nu kətəsək. MARIKI iyənə, Kanu konu.»

19 Kə MARIKI osom Musa: **2** «Məloku kəloŋkanə ka Yisrayel fəp: Pəmar nəyənə afum acempi aŋe ampus'em mə, bawo ina MARIKI Kanu konu, incemp! **3** Fum nwə o nwə nəna dacə pəleləs kərə kə kas, pəleləs sə dəsək dem da kəŋesəm fəp. MARIKI iyənə, Kanu konu. **4** Ta nəgbaymə nəcəmə mərəŋka mefəli darəŋ, ta nəlompəs sə canu ca fec. MARIKI iyənə, Kanu konu. **5** Kə nənde nəcker'em yoloŋnə ya kəparjnə pəforu-ε, nəlorjn'em yi

pəmə təkə sariyε səloku ti mə, ntε təŋsəŋε ibaŋ kəlonjε konu mə. **6** Nəsəm daka dadəkə, dəsək ndε nəŋləŋn'em mə kə dəckəsək, yəkə yεncəmε hanj tataka ta maas mə, pacəf yi. **7** Kə fum wələma əsəm yeri yayəkə tataka ta maas-ε, yeri yətəsək yə, ifʃbaŋ kəlonjε konu kaŋkə. **8** Fum nwε o nwε endi sə yeri yayəkə mə, εŋsare kiciya, bawo eyik-yikəs paka mpe ampusə MARIKI mə: Aŋwure fum wəkakə aka Yisrayel dacə. **9** Kə nənde nəctəl ndε antəf ŋonu-ε, ta nədekə nəctəl səbomp sa yokom yəkə yeyi abəf ŋonu cəsək mə, ta nədekə sə nəcluksərnε kəcgbətəs səbomp səkə nənatənəŋk dəkətəl mə. **10** Ta nəluksərnε sə kəpiməs yokom ya ŋgbəŋkələ ya wən yəkə aŋsakəs-sakəs ŋi darenc mə, ta nəwetəs sə cəbəkələ ca yi. Nəsakərə yi atəyə daka, kə acikəra. MARIKI iyənə, Kanu konu. **11** Ta nəkiyε, ta nwε o nwε pəyembər wənc, ta məyə kə cəmpənpən. **12** Ta nədərəm yem disrə tewe tem, kə məyə ti-ε, məfulus tewe ta Kanu kam. MARIKI iyənə. **13** Ta mədir wənc əm, ta məkiyε! Ta kəway ka fum nwε ɛmbəc'am mə kədir'am dəwaca hanj dəckəsək. **14** Ta mətolane wətəne pəlec, ta nəboce sə wətənəŋk paka dəpə mpe əŋkəpət mə. Məmentər məyə mam disrə a məleləs im. MARIKI iyənə, Kanu kam. **15** Ta nəcboc kiti pətəlomp disrə: Ta məcəmənə wətəyə daka, ta məbanjə wəka daka, mba məboce wənc əm kiti təkə sariyε səloku ti mə. **16** Ta nəfor afum anu. Ta nəyemseñə wənc konu, yem nyε yəŋkəsəŋε padif kə mə. MARIKI iyənə. **17** Ta məməŋkərnε dəbəkəc məcəm-cəmənə məlec ma wənc əm, ta mənesərnε kənal kə təkə teyi mə de! Ta mədesarsərnε kiciya tetən. **18** Ta məlukse ayək, ta məməŋkərnε metələ nno awənc əm

aŋja ŋayi mə. Məbətər wənc əm pəmə təkə məmbətərnəs
mə, MARIKI iyənə. **19** Nəde nəcməŋkərnə sariyə sem: Ta
məsəŋəs yəcəl mərəŋ yəcəcənə nyə yəntəyənə dokom din
dayi mə. Ta nəbəf abəf ŋonu yəbəf nyə yəntəyənə yin
yayi mə. Ta nəberne yamos nyə anɔŋkəl kədunə səbenəja
sa akotan kə sa kentəler mə. **20** Kə wərkun ɛfəntərər
wəran wəcar nwə wərkun wələma owurenen tetən kəfanj
kənənce mə, kə pəyənə a antawurus fə wəran wəkakə,
tamərəŋ ta antasak wəran wəkakə pəwur dacar pəkə
yəŋjən-ɛ, wərkun wəkakə ɛfəntərər wəran wəcar wəkakə
mə pəsəŋ alamali. Mba afədif ŋa, bawo wəran wəkakə
əsərəyənə wəcar. **21** Wərkun wəkakə pəkenə MARIKI
aŋkesiya ŋorkun nde dəkəbəre da aŋgbancan ŋebəpənə kə
Kanu, ŋoyənə poloŋnə pa kəlompəs ka kiciya. **22** Wəloŋnə
pətubucnə kəsəkəs wəkayi kiciya MARIKI fər kirin teta
kəlompəs ka kiciya kəŋkə ɔyə mə, MARIKI ɛŋŋajnənə
kə kiciya kəŋkə. **23** Kə nəndekəbəre atəf ŋa Kanan nəlip
kəbəf ka tək yokom yedi fəp-ɛ, nəcləm yokom ya tək
yayəkə amənə kədi hanj meren maas, ta nədi yi. **24** Yokom
ya tək yayəkə yendekəkom teren ta maŋkələ mə fəp, nəde
nəcpusə yi ina MARIKI, nəckər'em yi kəkorkoru disrə. **25**
Teren ta kəcamət, nəntam kədi yokom yayəkə, nədekə
nəcpim yi, yendela, yəyənə yonu. MARIKI iyənə, Kanu
konu. **26** Ta nəde nəcsəm səm nyə mecir mayi məsərəyi yi
mə. Ta nəyə mes ma dure, ta nəgħal kəsənc. **27** Ta nəfonnə
cəfon cəkəsək ca domp donu, ta məfonnə kek cəsək. **28** Ta
nəpirintnə ca cələm dəkata nyə kəbikə kəntənim mə, ta
nəgbes-gbesinə so dis teta kəbal ka fum wəfi. MARIKI
iyənə. **29** Ta nələsər delel da awut anu aran kəcəŋəs ŋa

kæcfæntærε-fæntærε kɔ arkun aŋε ŋantɔnencε ŋa mɔ, ta tedesɔŋε afum a dɔtɔf kɔyi ka yamayama, ta tedesɔŋε ŋacyɔ mes mɛlec ma kɔbut amera mamɔkɔ. **30** Nædekɔ næclelæs dɔsɔk da kɔŋesəm dem ndε o ndε, nælelæs sɔ kɔfo kɔsoku kem. MARIKI iyɔnε. **31** Ta næsep kɔlok-lɔku kɔ mera ya afi. Ta næten kæsɔŋne kætɔsɔk tetarjan. MARIKI iyɔnε, Kanu konu. **32** Mæde mæclelæs abeki, mæde mæcsɔŋ wætem pɔlel. Mæmentær dæmɔyɔ mam a mælelæs ina Kanu kam. MARIKI iyɔnε. **33** Kɔ wækikæra ender pɔyi nu dacɔ atɔf ŋonu-ε, ta nædir kɔ. **34** Næsumpɛr wækikæra kakɔ pɔmɔ wenc konu. Næbɔtær kɔ pɔmɔ nænasærka. Næccem-cɛmne a næna sɔ nænayɔnε acikæra atɔf ŋa Misira. MARIKI iyɔnε, Kanu konu. **35** Ta nøyɔ kætolomp nkε o nkε dæytubucɛ yonu fæp. **36** Nøyɔ yotubcɛ yetæŋnεnε. MARIKI iyɔnε, Kanu konu nkε kænawureñe nu atɔf ŋa Misira mɔ. **37** Næmɛŋkærne sariyε sem kɔ mɔyɔ mokur mem fæp, næde næccæme sɔ mi darəj. MARIKI iyɔnε.»

20 Kɔ MARIKI osom Musa: **2** «Mæloku aka Yisrayel: Fum nwε o nwε, kæyɛfɛ wækæ Yisrayel haj acikæra aŋε ŋayi nu dacɔ mɔ, ɔsɔŋ wan kɔn wækin nnɔ kanu ka yem nkε aŋwe Molék mɔ, padif wækayi. Aka Yisrayel ŋacacas kɔ masar. **3** Ina sɔ iŋkafælɛr wækayi fɔr, iwure kɔ aka Yisrayel dacɔ, bawo ɔsɔŋ yuruya yɔn yin kanu ka yem nkε aŋwe Molék mɔ. Ti disre, ɔsɔŋɛ aŋgbip ŋem ŋosoku kætɔsɔk, k'ofulus dosoku da tewe tem. **4** Kɔ aka Yisrayel ŋamɛpε mes mamɔkɔ fɔr, ta ŋandif fum wækakɔ ɔsɔŋ wan kɔn kanu ka yem nkε aŋwe Molék mɔ-ε, **5** ina MARIKI, iŋkafælɛr fum wækayi fɔr kɔ aka kor kɔn disre, iwure ŋa aka Yisrayel dacɔ, nkɔn fum wækakɔ kɔ akɔ

ŋampajne pəyamayama kəyek-yekəs ka kanu ka yem
ka Molək kaŋkə mə. **6** Kə fum ɛsəp kənəŋkəne kə afi kə
pəyəne fe ti pəgbal kəsənc nkə o nkə nnə afi ŋayi mə,
ŋampajne pəyamayama kəyek-yekəs ka canu ca yem
cacəkə-ε, iŋkafələr wəkayi fər, iwure kə aka Yisrayel dacə.
7 Nəpusne fər yem kiriŋ, nəyəne afum acempi, bawo
MARIKI iyəne, Kanu konu. **8** Nəde nəməŋkərnə sariye sem,
nəde nəccəmə sə si darəŋ. In'əyəne MARIKI, nwə ompus
nu mə, nəyəne afum acempi. **9** Nwə o nwə ontolane kas kə
pəyəne fe ti, kere pəlec mə, padif kə. Nkən ɛsare teta defi
dən sona gboŋ, bawo otolane akombəra ɔn pəlec. **10** Kə
fum oŋsumpər dalakə kə wəran wələ kə təyəne wəran ka
wenc wələma ŋayi dalakə-ε, padif afum akakə mərəŋ fəp.
11 Kə wərkun ɛfəntərər wəran wələma wəka kas-ε, ɛlapəs
kas, padif mərəŋ manjan fəp. ɿasare sə teta defi danjan. **12**
Kə wərkun ɛfəntərər wəran ka wan kən wərkun-ε, padif
afum akakə mərəŋ fəp. Deyamayama dəpəŋ də: ɿasare sə
teta defi danjan. **13** Kə wərkun ɿafəntərər wəkos wərkun
pəmə təkə wərkun ɛnfəntərə kə wəran mə, mərəŋ manjan
fəp ŋayə pəyikyik mpe MARIKI enter mə, padif ŋa mərəŋ
manjan fəp. ɿasare sə teta defi danjan. **14** Kə wərkun
ɛnənce wan wəran kə kere-ε, tes telec ta kəbut amera tə.
Pacəf wərkun wəkakə, wan wəran kə kere, ntə təŋsəŋe ta
tes ta kəbut amera tatəkə təgbokərə sə kəyi nu dacə mə.
15 Kə wərkun ɛfəntərər pəcəl-ε, padif wərkun wəkakə,
padif sə pəcəl papəkə. **16** Kə wəran ɛfəntərə kə pəcəl-
ε, padif wəran wəkakə kə pəcəl papəkə. ɿasare sə teta
defi danjan. **17** Kə fum ɛnənce wəkire kən nwə ŋampajne
kas kə pəyəne fe ti, nwə ŋampajne kere mə, ŋako haŋ

ŋafəntərε-ε, tɔyɔ ta malap tɔ ŋayɔ, pawure ŋa fɔr ya awenc aŋa kiriŋ. Fum nwε ɛfəntərər wəkire kɔn mɔ, ɛsare kiciya kɔn. **18** Kɔ wərkun ɛfəntərər wəran nwε eyi kənəŋk wəka darenc mɔ, aŋwure mərəŋ manjan fəp aka Yisrayel dacɔ, kəcəre mərəŋ manjan fəp ŋatəŋne kəfəntərε tem ntε wəran eyi kənəŋk wəka darenc mɔ. **19** Ta məfəntərər wənc wəran wəka iya kam, kɔ pəyɔnε fe ti wəkire ka papa kam, bawo kəlapəs ka akombəra am kɔ. Aŋe ŋaŋyɔ ti mɔ, ŋaŋsare kiciya kəŋjan. **20** Kɔ wərkun ɛfəntərər kəncəra kɔn-ε, ŋalapəs wos ka wəkakɔ. Afum akakɔ mərəŋ ŋasare kiciya kəŋjan, ŋanfi ta ŋayɔ awut-ε. **21** Kɔ fum ɛnεnɛc wəran ka wənc-ε, tɔyɔ teyikyik tɔ. Afum akakɔ mərəŋ ŋafəsətɔ awut, tamərəŋ wərkun wəkakɔ elapəs wənc. **22** Nəmɛŋkərnɛ sariyε sem kɔ mɔyɔ mokur mem fəp, nəde nəcyɔ mi, ti tendesəŋε atɔf nŋε iŋkekərε nu kəndε mɔ, ta atɔf ŋεŋjɛc nu-ε. **23** Ta nədekɔ nəcyɔ mɔyɔ ma afum akɔ iŋkəbələs nu fɔr kirin mɔ de! Afum akakɔ kacyɔ kəŋjan mes məlec maməkɔ fəp kəsəŋε k'inter ŋa. **24** Mba inaloku nu: «Nən'endekəlɛk antɔf ŋaŋjan, ina yati endekəsəŋ nu ŋi, antɔf ŋoboŋu ŋɔ dale kɔ awop. MARIKI iyɔnɛ, Kanu konu, in'egbey nu kɔ afum alpəs aŋe.» **25** Itɔ pəmar nəcgbeŋy sem yosoku kɔ yɔtəsək, bɛmp yosoku kɔ yɔtəsək, ntε təŋsəŋε ta nəyik-yikəsnɛ teta sem yayɔkɔ yɔntəsək mɔ. Sem, bɛmp, kɔ yefələr-felər nyɛ yencepe-cepe nu dacɔ mɔ, iŋgbey yi ntε təŋsəŋε nəcəre nyɛ yɔntəsək mɔ. **26** Nəyɔnɛ afum acempi apus nnɔ iyi mɔ, bawo ina MARIKI, incemp. Iŋgbey nu kɔ afum alpəs aŋe ntε təŋsəŋε nəyɔnɛ akemi mɔ. **27** Kɔ wərkun kɔ pəyɔnε fe ti, wəran wələma

ŋande kæclock-loku kɔ afi, kɔ pəyøne fe ti ŋacgbal kæsənc,
paca-cas ŋa masar, padif. ॥asare sɔ teta defi daŋan.»

21 Kɔ MARIKI osom Musa: «Məloku awut arkun a Aruna,
alojnɛ: Ta wəlojne pəsənjne kətəsək kəgbuŋenɛ kəbel
ka fum, a nte wəkakɔ ɔyøne wəka kusujka ka Lewy mɔ.
2 Mənɛ tøyøne a fum kɔn pat ɔfɔ: Kere, kas, wan kɔn
wərkun, wan kɔn wəran, wənc. **3** Kɔ pəyøne wəkire kɔn
wətəlɔ ɔfɔ-ɛ, aŋwose kɔ kətəsək tetən. Wəkire, wəka kəlɔ
kərjan disre ɔfɔ, bawo wəlojne ɛntasøj fe kɔ wərkun kəlɔ
kəcuru disre. **4** Wəlojne wəkiriŋ ka afum ɔyøne, pəmar fe
pəsənjene kətəsək pəfulusnɛ. **5** Ta alojnɛ ŋafonne səbomp
mofo mələma, ta ŋafonne cek cəsək, ta ŋagbes-gbesinɛ
dis. **6** ॥ayøne aŋe ampusɛ Kanu kərjan mɔ, ta ŋafulus
tewe ta Kanu kərjan, bawo ŋa ŋaŋker'em yolojne nyɛ
ancofe ina MARIKI mɔ, yeri ya Kanu kərjan. Itɔ pəmar
ŋayøne afum acempi aŋe ampus' em mɔ. **7** Ta alojnɛ
ŋacnenɛ aran ayi yamayama, kɔ pəyøne fe ti, wəran nwɛ
aŋləsər kəfac mɔ, kɔ pəyøne fe ti, wəran nwɛ ŋasakenɛ kɔ
wos mɔ, bawo wəlojne wərkun ɔfɔ, nwɛ ampusɛ Kanu
kɔn mɔ. **8** Məna wəka Yisrayel nwɛ o nwɛ məde məclələs
wəlojne, bawo nkɔn ɛŋkere yeri nyɛ nəŋsøj ina Kanu
konu mɔ. Alojnɛ ŋade ŋayøne afum apus nnɔ nəyi mɔ,
bawo ina MARIKI incemp, k'iyek-yek aka Yisrayel ntɛ
təŋsøjɛ ŋayøne afum acempi mɔ. **9** Kɔ wan wəran ka
wəlojne ofulusnɛ pəyi yamayama-ɛ, kas wəlojne ofulus:
Pacɔf wan wəran wəkakɔ pəyi wəyeŋ.» **10** «Wəlojne
wəpəŋ ɔyøne wəkiriŋ ka awənc aŋa alojnɛ: Nkɔn nwɛ
anabɔy moro dəromp, padəs kɔ dekiriŋ da kəlojne, pabər
kɔ yamos ya dəKanu mɔ, ta pəsaktinɛ cəfon, ta pəwal-

wali yamos yon teta defi. **11** Ta wəlojne wəpəj pəkə defi da nwə o nwə, ta pəsəjene kətəsək, ali təyənə a kas, kə pəyənə fe ti kərə efi-ε. **12** Ta pəyefə nde kəfo kəsoku, ta pədefulus kəfo kəsoku ka Kanu kən, bawo kəbəy kən moro ma dəKanu kənapus kə alojne dacə. MARIKI iyənə.

13 Wəlojne wəpəj pənənce wəran nwə antələsər kəfac mə. **14** Ta pənasər wəcəbokəra, ta pənənce wəran nwə ŋasakənə kə wos mə, ta pənənce wəran nwə ofulusnə pəyi yamayama mə. Pəlek wəran akomənə ən dacə nwə antələsər kəfac mə, **15** nte təyəsəjə ŋa kətəgbulun̄ awut nde dokom danjan, ŋayənə afum acəmpı, asoku pes mə. In'eyənə MARIKI mme mompus ŋa yebəc yem mə.» **16** Kə MARIKI osom Musa: **17** «Məloku Aruna: Yuruya yam fəp dətemp kə dətemp, nwə o nwə əŋyə dolokəp dəris mə, ta pələtərnə tetek tolojne kəsəj ina Kanu kən peri. **18** Fum nwə o nwə əyə dolokəp kəfo kələma dəris, ta pələtərn'em: Kəyefə wətənəŋk, fum nwə əntəmbələr mə, fum nwə əyə dolokəp dəkəro mə, kə pəyənə fe ti, dis dən dəlece kəfo kələma mə, **19** fum nwə əntəpə kəca kə pəyənə fe ti, kəcək mə, **20** fum wəka kəndəŋk, kə pəyənə fe ti, fum wəkələc, fum nwə əyə təseŋk dərəfər mə, wəka yatərə, wəka amənco, wərkun nwə antəmp cəkəl mə. **21** Ali wəkin yuruya ya Aruna wəlojne dacə nwə əyə dolokəp mə, ta pələtərnə tetek tem tolojne kəker'em yolojne nyə ancəfə MARIKI mə. Nwə əyə dolokəp mə, əfələtərnə kəsəj Kanu kən yeri. **22** Mba wəkayi əntam kədi yeri ya Kanu kən, yolojne yosoku kə nyə ampus'em mə. **23** Mba ta wəlojne wəyə dolokəp pəbəp kəloto kəkəŋkə, ta wəkayi pələtərnə sə tetek tolojne Kanu, bawo əyə dolokəp. Ta pəfulus mofo

mem mosoku, ina MARIKI impus mi.» **24** Kə Musa oluku Aruna moloku mmε, kə awut ən kə aka Yisrayel fəp.

22 Kə MARIKI osom Musa: **2** «Mələmər Aruna kə awut ən mes mmε aյməne յa kədi yoloյne nyε aka Yisrayel յande յacpus'em mə, nte təյşəjə ta յafulus tewe ta dosoku dem mə. MARIKI iyəne. **3** Məloku յa: Yuruya ya aloյne fəp dacə, wərkun nwε o nwε ələtərnə yoloյne yosoku nyε aka Yisrayel յampuse MARIKI mə, ta wəkayi əsək-ε, aյwure wərkun wəkakə yəbəc yem. MARIKI iyəne. **4** Wərkun nwε o nwε yuruya ya Aruna dacə docu da akata dəcalərnə dosumpər kə, kə pəyəne fe ti, wəkayi domun dəcgbələr dəkəsətə dən ta pəyəne məsətə-ε, ta pədi yoloյne yosoku ya MARIKI, haյ pəcsək. Tin tayı tə kə nwε əntəsək bawo oյgbuյsərənə wəfi, kə nwε domun d'arkun dendewur, **5** kə nwε oյgbuյsərənə yeliжe-liжe yətəsək kə pəyəne fe ti fum nwε kəgbuյsərənə kən kəյşəjə fum kətəsək mə, təyənə kətəsək ka fum wəkakə nkə o nkə. **6** Nwε o nwε ogbuյsərənə paka pətəsək, wəkayi əsək fe haý dec dəkalə, ta fum wəkakə pədi yeri ya yoloյne yosoku, mənə wəkayi pəbikə. **7** Dec dənckənakalə wəkayi pəsək oj, əntam kədi sə yeri yosoku ya kəloյne, yeri yən yə. **8** Ta wəloյne pəsəm wəsəm nwε antəfay mə, kə pəyəne fe ti, pəcəl mpe wəsəm wələma wendif mə, təйşəjə kə kətəsək. MARIKI iyəne. **9** Aloյne յandeməյkərnə sariyε sa yəbəc yem, ta յasare kiciya ka kəfulus yeri nyε ampuse MARIKI mə. Kə յantəleləs teta yeri yayəkə təйşəjə յa kəfi. Ina MARIKI, in'ompus յa. **10** Ta nwε o nwε wətəyənə dokom da aloյne pədi yeri yosoku ya kəloյne. Kəyəfə wəcikəra wəcepər kəbəp ka wəbəcə ka wəloյne nwε əյşəj

kəway mə, ali wəkin ta pədi yeri yosoku yayəkə. **11** Mba wəcar nwə wəlojne εnawaye pəsam pən mə, εntam kədi yi, kə fum nwə aŋkom kələ kən disre mə, ηantam kədi yeri yopus ya kəlojne yayəkə. **12** Kə wətəyəne wəlojne εnənce wan wəran wəka wəlojne, ta wəran wəkakə pədi sə yeri yosoku ya kəlojne. **13** Wan wəran ka wəlojne nwə əntəkom a wos pəfi, kə pəyəne fe ti, ηasakəne kə wos, pəlukus pəde pəndə kələ ka kas pəmə təkə εnayi di ntε εnatələ mə, εntam kədi sə yeri ya kas. Mba ta wətəyəne yuruya ya alojne nwə o nwə pədi yeri yosoku yayəkə. **14** Kə fum wələma, kətəyefene disre endi peri mpə ampusə MARIKI mə-ε, wəkayi pəsəj wəlojne pətəjnenə pa yeri yosoku yəkə endi mə, pəkafələ sə pədejər alamali nje wəlojne omboncər kə mə. **15** Ta alojne ηafulus yolojne ya aka Yisrayel nyə ηande ηacbelər yolojne nyə ηampuse MARIKI mə. **16** Kə alojne ηandi yeri yayəkə ta ηasək-ε, ηaŋsəjə aka Yisrayel kəsare kiciya nkə pəmar ηaŋsəjə alamali mə. In'əyəne MARIKI nwə ompus yolojne mə.» **17** Kə MARIKI osom Musa: **18** «Məloku Aruna kə awut ən kə aka Yisrayel fəp: Fum nwə o nwə wəka kələ ka Yisrayel kə pəyəne fe ti wəcikəra wəcepərenə tem aka Yisrayel dacə edekenə MARIKI kəlojne ka polojne pəcəf: Təyəne teta kədərəm nkə o nkə kə pəyəne fe ti, teta kəlojne ka kəpoce abəkəc ηosoku pəs fəp, **19** kə wəkayi εfan a ibaŋ kəlojne kən-ε, pəlojnj'em pəcəl porkun mpə pəntəyo dolokəp mə, təyəne tura, aŋkesiya, ambiyofo. **20** Ta nəker'em pəcəl mpə pəyo dolokəp mə, ifəbaŋ kəlojne konu kaŋkə. **21** Kə fum endekenə MARIKI wana, aŋkesiya, kə pəyəne fe ti wir teta kəlojne ka kəpaŋne pəforu kə pəyəne fe ti teta

kaderem kon ko peyone fe ti teta kepoce abekac yosoku pes-e, ijwose kebañ ka kelojne kañko, ko tøyone pœcol papœkœ pœyœ fe dolokœp-e. **22** Ta nœkenœ MARIKI pœcol pœtœnœjkœ, pœcol mpe ambopœr ko pœyone fe ti, pœcol mpe a旇gbinti kœcœk mœ, mpe pœngbœtœlœ-gbœtœlœ cœfon mœ, pœcol mpe pœyœ yatœre mœ, ko pœyone fe ti amanta ko pœyone fe ti docu da akata dœlœma mœ. Ta nœkekœre pi teta kelojne nœcœ ancœfœ MARIKI nde dœtetek tolojne kœron mœ. **23** Mœntam kœken'œm kelojne ka kepoce abekac yosoku pes: Wana, a旇kesiya, wir nwœ wœyœ kœcœk ko pœyone fe ti kœca kœbol kœtas kœnœko mœ, mba ifœban yœyœkœ teta kœlas ka kaderem konu. **24** Ta nœkœre ina MARIKI pœcol mpe antœmpœ, mpe amporu-poru, mpe awure cœkœl ko pœyone fe ti, pœcol mpe ancœpu arit mœ. Ta nœdekœ nœcyœ yœcal yonu tatœkœ nde atœf yonu. **25** Ta nœway acikœra dœwaca yœcol yœkœ a旇gbinti dis mofo mœlœma mœ, kœdelojne ina Kanu konu. Kœgbinti dis da pœcol papœkœ dœsœjœ pi kœyœ dolokœp. Ifœban yœcal yœyœkœ teta kelojne konu.» **26** Ko MARIKI oluku Musa: **27** «Kœyœfe tura, a旇kesiya yœrkun, ambiyofo, k'œnkœm yi-e, wan pœyi kœre dœntœf hanj mata camœt-mœrœjœ. Kœyœfe oj tataka ta camœt-mœas ta pœcol papœkœ, ijwose pi kœbañ teta kelojne nœcœ ancœfœ MARIKI mœ. **28** Ta nœfay pœcol pœran ko wan ka pi dœsœk din dayi, tœyone wana, a旇kesiya ko wir. **29** Ko nœndelojne MARIKI teta kœyif kon barka-e, nœcœme sariyœ sa kelojne nœtœ tœjsœjœ pœbanj ki mœ. **30** Nœsœm sœm yœyœkœ dœsœk da kelojne dadœkœ, ali pin ta nœsak pa dœckœsœk. MARIKI iyœne. **31** Nœmœjkœrnœ mosom mem, nœde nœcyœ mi. MARIKI iyœne. **32** Ta nœfulus dosoku dem, nœtœ tœjsœjœ

aka Yisrayel njaleləs dosoku dem mə. In'eyənə MARIKI nwə ompus nu mə. **33** Inawureñə nu atof ḥa Misira ntə təŋsəñə ide iyənə Kanu konu mə. MARIKI iyənə.»

23 Kə MARIKI osom Musa: **2** «Məloku aka Yisrayel: Cəsata ca kəyek-yekəs MARIKI nce nənde nəcwe kəloŋkane ka aka Yisrayel fəp mə, kəloŋkane kəsoku kənde kəcyi. Mataka ma cəsata cacəkə mə mame: **3** Mataka camət-tin ma tataka toluksər disre fəp aŋwose nu kəbəc, mba tataka ta camət-mərəj simiti, dəsək da kəŋesəm ndə ampuse MARIKI mə də, kəloŋkane kəsoku kə, tetem. Ali təbəc tin ta nəsumpər dəsək da kəŋesəm dadəkə, dəsək deleləs MARIKI də nnə o nnə nəndeyi mə. **4** Cəsata ca kəyek-yekəs MARIKI nce cə nənde nəcwənə kəloŋkane kəsoku ka aka Yisrayel təm ntə ambonc mə.» **5** Kə MARIKI osom Musa: «Tataka ta wəco kə maŋkələ ta ḥnof ḥəcəkə-cəkə ḥa teren, dec dərəfəy, nəboçə MARIKI kəsata ka Kəcepər. **6** Tataka ta wəco kə kəcamət ta ḥnof ḥaŋkə, nəde nəcboçə MARIKI kəsata ka Cəcom cətənəŋkəl lebin. Nəde nəcsəm cəcom cətənəŋkəl lebin mata camət-mərəj camicam. **7** Tataka təcəkə-cəkə ta tataka toluksər tayi, nəde nəcwe kəloŋkane kəsoku teta kəleləs MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadəkə yəbəc nyə o nyə nəmbət bəc mə. **8** Nəckərə yolojnə yəkə ancəfə MARIKI mə, dəsək o dəsək, mata camət-mərəj disre. Tataka ta camət-mərəj, nəde nəcwe kəloŋkane kəsoku teta kəleləs MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadəkə yəbəc nyə o nyə nəmbət bəc mə.» **9** Kə MARIKI osom Musa: **10** «Məloku aka Yisrayel: Kə nəndekəberə atof ḥonu nře isər nu mə, kə nəndekə nəctel-ε, nədekə nəckenə wəlojnə asek ḥəcəkə-cəkə ḥa yetəl yonu yəcəkə-cəkə. **11** Wəlojnə

nkən əŋkətubucne kəsəŋ yi MARIKI fər kiriŋ, ntə təŋsəŋe pəbaŋ yi mə. Wəloŋne ontubucne ŋi kəsəŋ dəckəsək da kəŋesəm. **12** Dəsək ndə nəntubucne kəsəŋ asek ŋa yetel yayəkə mə, idə nəkenə MARIKI aŋkesiya ŋorkun ŋa teren tin nyę ŋəntəyə dolokəp mə teta poloŋne pəcəf. **13** Nədeŋjər kəloŋne ka məŋgbən kilo camət-tin ka kəmbefe kətət nkə anəktərenə kə moro mə. Nədeŋjər sə wən liter din kə dacə, nəcəfə yi MARIKI. Kəloŋne kə, nkə ambənc ŋa ki ŋontore-tore MARIKI abəkəc mə. **14** Nəfədi ali pokom pa yetel yayəkə kəyefə kəcom, məŋgbən mənekət, məŋgbən mofu, ali pin ta nədi, ta nəntakenə Kanu konu sek yəcəkə-cəkə ya yetel yonu-ε. Təyəne nu sariyə sa doru o doru, dətemp kə dətemp donu, nnə o nnə nəndeyi mə.» **15** Kə MARIKI osom sə Musa: «Kəyefə ka dəsək ndə nəŋkəre sek ya yetel yonu nyę antubucne kəsəŋ mə, kəyefə dəckəsək da kəŋesəm dadəkə, nəde nəcləm mataka moluksər camət-mərəŋ. **16** Nəde nəcləm mata wəco kəcamət, haj dəckəsək da dəsək da kəŋesəm da camət-mərəŋ, nəkenə sə MARIKI kəloŋne ka məŋgbən mofu. **17** Kəyefə nde dəkiyi donu, nəde nəckəre cəcom mərəŋ kədetubucne kəsəŋ ci MARIKI. Kəcom o kəcom pəmar palompse ki kəmbefe kətət kilo kəmaas panəŋkəl ki lebin pakakəl. Cəcom cə nce aŋlompse MARIKI yetel yəcəkə-cəkə mə. **18** Nədeŋjər kəloŋne ka kəcom kaŋkə: ŋkesiya yorkun camət-mərəŋ ya teren tin nyę ŋəntəyə dolokəp mə, tura tin, ŋkesiya yorkun mərəŋ, nəcəf'əm yi nde dətetek toloŋne kəroŋ nədeŋjər sə yoloŋne ya məŋgbən kə wən wa yi. Yoloŋne yə nyę ancəfə MARIKI mə, ambənc ŋa yi ŋontore-tore kə abəkəc. **19** Kə tatəkə

tencepər-ε, nəkərə MARIKI ambiyofo ḥjin teta kəlojnə ka kiciya, kə ȳkesiya yorkun mərəŋ ya teren tin teta kəlojnə ka kəpaŋnə pəforu. **20** Wəlojnə pətubucnə kəsəŋ yi fər ya MARIKI kiriŋ, kəlekənə ka cəcom cəcəkə-cəkə nce antubucnə kəsəŋ kə ȳkesiya yayəkə mərəŋ; Yeri yopus ya MARIKI yə, wəlojnə əyə yi. **21** Dəsək dadəkə yati, nəde nəcwe kəlojnkanə kəsoku teta kəleləs im, ta nəbəc yəbəc nyə o nyə nəmbət bəc mə. Təyənə nu sariyə sa doru o doru, dətemp kə dətemp donu, nno o nno nəndeyi mə. **22** Kə nənde nəctel nde antəf ȳonu-ε, ta nəde nəctel cəsək ca cəbəf conu, ta nəluksərnə sə kəgbətəs ka səbomp nse nəmpələs tadarəŋ tonu mə, nəsakərə sasəkə wətəyə daka kə wəcikəra. MARIKI iyənə, Kanu konu.» **23** Kə MARIKI osom Musa: **24** «Məloku aka Yisrayel: Dəsək dəcəkə-cəkə da ȳof ȳa camət-mərəŋ dəyənə nu dəsək da kəyəsəm nde ampusə MARIKI mə, dəsək dəcəm-cəməs kə dofula luk. Nəde nəcwe kəlojnkanə kəsoku tewe tem. **25** Ta nəbəc dəsək dadəkə yəbəc nyə o nyə nəmbət bəc mə, mba nəkərə MARIKI yolojnə nyə ancəfe kə mə.» **26** Kə MARIKI oluku Musa: **27** «Tataka ta wəco ta ȳof ȳa camət-mərəŋ, dəsək dəpəŋ da Kəsəkəs ka kiciya də. Dəsək dadəkə kəlojnkanə kəsoku kə, teta kəleləs im. Nəsuŋ dəsək dadəkə, nəkərə MARIKI yolojnə nyə ancəfe kə mə. **28** Ta nəsumpər təbəc o təbəc dəsək dadəkə, bawo dəsək da Kəsəkəs ka kiciya də, dəsək dotubucnə kəsəkəs nu kiciya konu fər ya MARIKI kiriŋ, Kanu konu. **29** Nwə o nwə ədəncəs kəsuŋ dəsək dadəkə mə, aŋwure kə aka Yisrayel dacə. **30** Nwə o nwə ojsumpur yəbəc dəsək dadəkə mə, ina yati injmələk kə afum ən dacə. **31** Ali təbəc ta nəsumpur dəsək dadəkə.

Sariyε sa doru o doru sō dētemp o dētemp, nnə o nnə nəndeyi mə. **32** Dəsək dadəkə dəyənə nu dəsək da kərjesəm ndə ampusə MARIKI mə, nəsuŋ tatəkə ta camət-maŋkələ ta ŋof, nəjesəm kəyefə dəfəy haŋ dəckəsək dəfəy.» **33** Kə MARIKI osom Musa: **34** «Məloku aka Yisrayel: Tataka ta wəco kə kəcamət ta ŋof ŋa camət-mərəŋ, pabocə MARIKI kəsata ka Cəleŋgbə, haŋ mataka camət-mərəŋ. **35** Tataka təcəkə-cəkə, kəloŋkanə kəsoku kə, teta kəleləs im. Ta nəbəc dəsək dadəkə yəbəc nyə o nyə nəmbət bəc mə. **36** Dəsək o dəsək mata camət-mərəŋ maməkə disrə, nəckənə MARIKI yoloŋne nyə andecəfə kə mə. Tataka ta camət-maas, kəloŋkanə kəsoku kə, teta kəleləs im. Nəkərə ina MARIKI yoloŋne nyə andecəf'əm mə. Kaloŋkanə kəlpəs ka kəsata kaŋkə kə, ta nəbəc dəsək dadəkə yəbəc nyə o nyə nəmbət bəc mə. **37** Cəsata cance cə nəcboc teta kəleləs ka MARIKI, nəde nəcwe kəloŋkanə kəsoku nkə nəde nəckərə MARIKI yoloŋne nyə ande paccəfə kə nde dətetek toləŋne Kanu kəroŋ mə, yoloŋne ya məŋgbən, yoloŋne ya kəpaŋne pəforu kə yoloŋne ya wən wa yi, pəmə təkə pəmar paloŋne dəsək ndə o ndə mə. **38** Yoloŋne yayəkə y'ande pacdejər yoloŋne ya dəsək da kərjesəm fəp ndə ampusə MARIKI mə, kəyefə ka yopocə yonu, yoloŋne ya kədərəm yonu haŋ yoloŋne yopocə yonu nyə nəŋsəŋ MARIKI bəkəc yosoku pes mə. **39** Teta kəsata ka cəleŋgbə, tataka ta wəco kə kəcamət yati ta ŋof ŋa camət-mərəŋ, kə kətel ka yəbəf yonu kəlip-ε, nədekə nəcboc kəsata ka MARIKI mata camət-mərəŋ disrə. Tataka təcəkə-cəkə kə tataka ta camət-maas ta kəsata kaŋkə, mataka meŋesəm mme ampusə MARIKI mə. **40** Tataka təcəkə-cəkə, nəlek

yokom yətət ya tək yokom yonu, bat ya komp, wara
wa tək yəyə bəpər kə cəjkəlma ca dəromun, nəwoləs-
woləs ina MARIKI Kanu konu fər kirij mata camət-mərəj
maməkə fəp disre. **41** Kəren o kəren nəde nəcboce ina
MARIKI kəsata mata camət-mərəj, ŋof ŋa camət-mərəj
ŋa teren o teren disre. Tede təyənə nu sariyə sa doru o
doru, dətemp kə dətemp. **42** Akom aka Yisrayel fəp ŋade
ŋacyi cələngbə disre mata camət-mərəj, **43** ntə təyəsənə
yuruya yonu yedecərc a inayinə aka Yisrayel dəcələngbə
ntə inawurenen ŋa atəf ŋa Misira mə. MARIKI iyənə, Kanu
konu.» **44** Tatəkə tə Musa ənalomər aka Yisrayel cəsata ca
kəlojkane kəyek-yekəs MARIKI.

24 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məsom aka Yisrayel
ŋaker'am moro mətət ma olif məfəc, ntə təyəsənə səlamp
səctam kəmar dəfəy o dəfəy mə. **3** Aruna pəccəmbər
pədətə səlamp nde aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu nde
todoru ta kəloto kəkərəke kajkəra nkə kəmentər danapa
dem k'aka Yisrayel, ntə təyəsənə səcmar təm fəp MARIKI
fər kirij kəyəfc dəfəy haj bətbət mə. Tede təyənə nu
sariyə sa doru o doru, dətemp o dətemp deleləs si. **4**
Aruna pədekə pəccəmbər səlamp pədətə pa səlamp pa
kəma kəsoku pəs, ntə təyəsənə səcmar təm fəp MARIKI fər
kirij mə. **5** Məlek kəmbefe kətət, məkakəl cəcom cəlok-
lok wəco kə mərəj, palompə kəcom nkə o nkə kəmbefe
kilo camət-tin. **6** Nəboc ci for ya MARIKI kirij nde aməsa
ŋa kəma kəsoku pəs, cəgba mərəj. Kəgba o kəgba pacək ki
cəcom camət-tin. **7** Kəgba o kəgba məboc ki suray sətət
sa kələl ka kətək, nse andecəfə ina MARIKI dəkəcəmə da
cəcom təta kəcəm-cəməs mə. **8** Dəsək o dəsək dejəsəm

ndε ampusε MARIKI mə, paboc'em cəcom cacəkə ntε təŋsəŋε cəde cəcyi MARIKI fər kiriŋ tem fəp mə. Dəcəcom ca aka Yisrayel nənde nəcbelər ci, danapa da doru o doru də. **9** Cəcom cacəkə, ca Aruna kə yuruya yən cə, ŋade ŋacsəm ci kəfə kəsoku: Yede yəyənə ŋa yeri yosoku nyε ambelər yoloŋne nyε ampusε MARIKI kəcəfe kə mə dacə. Tede təyənə nu sariyə sa doru o doru.» **10** Dəsək dələma, wərok wəYisrayel wələma kas pəyənə wəMisira, pacwe kərə Selomit wan wəran wəka Dibri wəka kusunjka ka Dan. Kə wərok nwε, əŋkə aYisrayel dacə k'əŋkə pəyekter wəka Yisrayel wələma kəyəfərenə dəndo dəsaŋka. Kə wərok nwε ələməs MARIKI pəcbonc tewe tən, k'ontolane kə pəleç. K'asumpər wan wəkakə k'anjkenə kə Musa. **12** K'anjəkə pacajər kə, packar MARIKI kəloku təkə andeyə kə mə. **13** Kə MARIKI oluku Musa: **14** «Nəwurenenə wan wəkawə ələməs im mə saŋka disre! Aŋe ŋane kə dim mə fəp, ŋadenjər kə waca dəromp, ntε təŋsəŋε afum fəp ŋacəre a fum wəkawə ɛsare kəciya mə, kə telip-ε, kəloŋkanə ka aka Yisrayel fəp ŋaca-case kə masar. **15** Ntε tə məŋkaloku aka Yisrayel: Məna nwε o nwε məntolane Kanu kam pəleç mə, məsare kiciya kam. **16** Nwε o nwε ɛŋfər-fərəs tewe ta MARIKI mə, padif kə: Kəloŋkanə ka Yisrayel fəp ŋanca-case wəkayi masar ŋadif. Wəkayi, pəyənə wəka Yisrayel, pəyənə wəcikəra, andif wəkayi teta ntε ələməs tewe ta Kanu mə. **17** Nwε o nwε oŋsut fum pədif kə mə, mənə padif wəkayi. **18** Nwε o nwε osut pəcəl pa wənc pədif pi mə, pəsəŋ pələma peyi wəyəŋ kəway ka pəkə endif mə. **19** Kə fum ombopər fum wələma-ε, pabopər sə wəkayi, pəmə kəbopər kəŋkə ombopər wənc mə: **20** Kəway ka

kətepi kəyənəs kətepi, dəfər dəyənəs kəway ka dəfər, desek
dəyənəs kəway ka desek. Dolokəp dəkə əŋyə wənc mə,
idə arlukse kə. **21** Nwə oŋsut pəcəl pədif mə, pəluksə
kəway ka pi, pəcəl peyi wəyeŋ, mba k'osut fum pədif-ε,
mənəs padif kə. **22** Kiti kin kayi kə kəyəfe wəcikəra kəbəp
wəka Yisrayel: MARIKI iyənə, Kanu konu.» **23** Kə Musa
oloku moloku mamjkə aka Yisrayel, k'awurene wəkakə
ənatolanə tewe ta Kanu pəlec mə, saŋka tadarəŋ k'anjkə
paca-cas kə masar. Kə aka Yisrayel ŋayə təkə MARIKI
ənasom Musa mə.

25 Kə MARIKI osom Musa nde tərə ta Sinayi: **2** «Məloku
aka Yisrayel: Kə nəndekəberə atəf nijə iyi kəsəŋ nu mə,
nəce antəf ŋonu ŋaŋjəkə ŋeŋesəm pipic, teta kəleləs ka
MARIKI. **3** Meren camət-tin disre, nəntam kəcbəf nde
cəbəf conu, nəcepəs wara wa ŋgbəŋkələ ya wən yonu,
nəcpim yokom ya yi. **4** Mba teren ta camət-mərəŋ, teren
camcam ta kəŋesəm ta antəf tə, ntə ampusə MARIKI mə.
Ta məbəf dale dam, ta məcepəs ŋgbəŋkələ ya wən wam
dəntəf. **5** Ta mətel pas ya məŋgbən məkə menatəmpene
kə moŋporj mə, ta məpim sə yokom ya ŋgbəŋkələ ya wən
wam wəkə məntəcepəs dəntəf mə. Teren teŋesəm ta antəf
tə. **6** Ti disre nəntam kəcdi yokom nyə antəf ŋendepoŋ
teren ta ŋi teŋesəm disre mə, kəyəfe məna, kəkə wəcar
kam wərkun kə wəran, wəbəce kam nwə məŋsəŋ kəway
mə, kə wəcikəra wəcepər wəkə eyi ndaram mə. **7** Yokom
yayəkə yendekəyənə sə yeri ya yəcəl kə səm yonu yəkə
yeyi nde atəf ŋam mə teren tatəkə fəp.» **8** «Nəde nəcləm
meren meŋesəm camət-mərəŋ, haj camət-mərəŋ, kəwon
ka ti kəyənəs meren wəco manjkələ kə camət-majkələ.

9 Tataka ta wəco ta ɲof ɲa camət-mərəŋ, dəsək dadəkɔ məfula aluk cawon cawon: Dəsək da Kəsəkəs ka kiciya də, nəfula luk atəf ɲonu fəp disre. **10** Nəpuſe teren ta wəco kəcamət tatəkɔ MARIKI, təm tatəkɔ nədəŋk kəyi yəŋən dətəf aka sədare sonu fəp. Teren tatəkɔ təyəne nu teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu. Nwə o nwə pəluksärne kəbaŋ antəf kə paka pən, pəkə sə afum ən kəsək nde kələ kən disre.

11 Teren ta wəco kəcamət tatəkɔ tendeyəne nu teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu, ta nədebəf, ta nədetəl sə pas yəko yomponj dale mə, ta nəpim sə ɲgbəŋkələ ya wən yonu nyə nəntəcəpəs dəntəf mə. **12** Bawo teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu tə, təyəne nu teren topus. Nəde nəcdi yokom nyə dale donu dəŋsəŋ disərka mə. **13** Kəren ka kəsata ka Kəkul-kuləne Pəbotu kəŋkə disre, nwə o nwə pəlukus nde antəf ɲən. **14** Kə məndecamsər wənc əm antəf, kə pəyəne fe ti məcwayər kə paka pələm-ɛ, ta nwə o nwə pədir wənc.

15 Məwayər wənc əm, mba ta məpələr kələm ka meren məkə məncepər kəyəfe ka teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu təlpəs haŋ teren təkə nəyi mə, kə meren mətel məkə məncəmə sə a teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu kəcbəp sə mə.

16 Təkə meren mende kəcbəle mə, itə kəway kənde kəcpə. Təkə meren mende kəcbəle mə, itə kəway kənde kətor, bawo kələm ka kətel k'ayi kəcamsər əm. **17** Ta fum o fum pədir wənc, mənesə Kanu kam. MARIKI iyəne, Kanu konu.

18 Nəde nəcəmə sariyə sem darəŋ, nəməŋkərne məyə mem mokur, nəccəmə mi darəŋ, nənəne bəkəc yoforu dətəf. **19** Antəf ɲendekə ɲəcsəŋ yokom ya ɲi, nyə nəndekə nəcdi haŋ nəgbərfəne mə, nənəne di bəkəc yoforu. **20** Kə nəndekə nəcyifnə: <Kə səntəbəf paka, ta səmpim paka-

ε, ake səndedi teren ta camət-mərəj-ε?» **21** Awa ina MARIKI, indetorər nu kəpocə pətət kem teren ta camət-tin disre, indesəŋε antəf yəkəm yokom ya meren maas. **22** Teren ta camət-maas, nəgbəkərə sə kəbəf ka cəbəf conu, mba kəren kənəkə sə, yetəl yonu yokur yə nəndi sə, bawo yokom yəkə nənaməŋk mə, yendelar nu haj ta nəntam yi kəlip kədi teren ta camət-maas-ε, nəntam kəkar teren ta camət-mərəjələ a nəccop kədi ka yokom yofu.» **23** «Afəde paccaməs antəf telip katina: Antəf fəp əjəmi əjə, nde nderem nəyi decikəra, andə a əji kəresna əjə nəyəne. **24** Ti disre atəf nəjə indesəŋ nu mə, mənə nəkəcəmbər di sariyə səwuruse antəf əjam nəjə mənacamsər fum mə. **25** Kə daka delipər wənc əm, pəcamsər əm antəf əjn tofokəl-ε, wənc nwə əjanəŋkanə kələtərənə dokom mə, əntam kəder pəwurus antəf əjanəkə wənc ənacamsər əm mə. **26** Kə fum wəkayi əntəyə wənc wələtərənə dokom nwə əntam kəwurus antəf əjn mə, kə nkən ende pəsətə daka nde nkənsərka əntam kəwurus antəf əjn əjkə ənacamsə mə, **27** pələm meren mme məncepər kəyəfə ntə ənacamsə tofokəl papəkə haj kəren nkə əsətə daka nde əjkəwuruse pi mə, pələm sə meren mme məncəmə a teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu təcbəp mə, pəderjər kəway kənəkə pəsəŋ wəkə ənaway mə, təm tatəkə əntam kəluksərnə nde antəf əjn. **28** Kə wəkayi əsətə fe daka nde əjkəwuruse antəf əjn, haj teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu təbəp, antəf ənejyi wəkə ənaway əji mə dəwaca. Kə teren tatəkə təmbəp-ε, wəcaməs ka əji pəluksərnə sə kəbaŋ antəf əjn. **29** Kə fum əncaməs kələ kən nkə kəyi dare dəpəŋ nde asə saŋka haj k'anəŋkər mə, wəcaməs kələ əntam kəwurus

ki hanj teren tin kəyefə ntə εnacaməs kələ kaŋkə mə.
Wəway kələ εntam kəkarene kə kewurus ka kələ kaŋkə
hanj teren tin. **30** Kə teren tin camcam tencepər wəka kələ
ender fe pəwurus kələ kən-ε, tem tatəkə kələ kəŋyəne ka
wəkə εnaway ki mə kə awut ən. Wəway ka kələ kaŋkə
əfəluksə wəcaməs ka ki teren ta Kəkul-kulene Pəbotu
de. **31** Sariye sin sayi sə wələ wa sədare səfet kə ntəf,
antam wi kewurus pəmə ntə aŋluksə sə wi asərka kə
teren ta Kəkul-kulene Pəbotu təmbəp-ε. **32** Sədare sa
aLewy, kə wələ wəkə wəyəne waŋjan mə, aLewy ŋa ŋande
ŋactam kewurus wi tem o tem. **33** Ali təyəne wəLewy
wələma εway kələ kaŋkə, oŋluksə ki wəLewy wəcəko-
cəkə wəkə εnayə ki mə teren ta Kəkul-kulene Pəbotu,
bawo wələ wa sədare sa aLewy gbəcərəm wə ŋayə aka
Yisrayel dacə. **34** Dale dəkə deyi sədare səŋjan cəsək mə,
afəway di, dale daŋjan də doru o doru.» **35** «Kə wənc əm
eyi'm kəsək daka delipər kə-ε, məcəmə kə dəntəf, pəyəne
wəcikəra, kə pəyəne fe ti wəcikəra wəcepərenə tem, ntə
təŋsəŋe nkən sə pətam kəyi ndaram mə. **36** Ta nətenər kə
kədir nkə o nkə, mənesə Kanu kam, wənc əm εntam kəyi
ndaram kə məna. **37** Məbər kə pəsam, mba ta məwer kə
kədeŋər ka təkə mənabər kə mə. Kə məbər kə yeri-ε, ta
məwer kə kədeŋər am. **38** MARIKI iyəne, Kanu kam nkə
kənawurenə nu atəf ŋa Misira, kədesəŋ nu atəf ŋa Kanaŋ
mə. Iyəne Kanu konu.» **39** «Kə wənc əm əyəne wətəyo
daka, pəcamsərn'am-ε, ta məcəmbər kə yebəc ya dacar.
40 Pəcbəc'am ndaram, məcsəŋ kə keway, pəmə wəcikəra
wəcepər. Pəbəc'am hanj teren ta Kəkul-kulene Pəbotu.
41 Kə teren ta Kəkul-kulene Pəbotu təmbəp-ε, wəkayi

pəwur kələ kam yεjən, nkən kə awut ən ŋalukus nde kor kəjan, nde antəf ŋa akas aja. **42** Bawo amarəs em ŋə aje iwurene atəf ŋa Misira mə. Afəcaməs ŋa pəmə təkə ancaməs acar mə. **43** Ta məcəmbər wənc əm yεbəc ya dacar, məmentər a məleləs ina Kanu kam. **44** Afum a təf nyε yεŋkel nu mə, nəntam kəcwayər ŋa acar arkun kə aran. **45** Nəndetam sə kəcway acikəra akə ŋandende nu dacə kəcepərenə təm mə, afum ajan a dəcor akə aŋkom atəf ŋonu mə, akakə nəntam kəcəmbər ŋa dacar. **46** Nənde nəcsakərə ŋa awut anu kə nəna nəfi-ε, ŋayənə akəjan. Nənde nəcməŋk ŋa, ŋayənə nu acar doru o doru. Mba nəna aka Yisrayel, ta nwə o nwə pəcəmbər wənc yεbəc ya dacar. **47** Kə wənc əm əyənə wətəyo daka, pəkə pəcamsərnə wəcikəra wəcepərenə təm, kə pəyənə fe ti, wəcikəra nwə əndə nu dacə mə, kə pəyənə fe ti wənc ka wəcikəra wəkə ŋamparjnə kor kin mə, **48** wənc konu əntam kəwurusnə: Aŋwose wənc wələma kəwurus kə. **49** Kə wənc əntətam kəwurus kə-ε, ncək'ən, kə pəyənə fe ti, wəkiya kən, kə pəyənə fe ti, wənc nwə ŋalətərenə dokom mə ŋantam kəwurus kə. Kə pəyənə fum wəkakə əsətə daka dowurusnə, əntam kəwurusnə nkənsərka. **50** Wakayi əŋləm kəyefə kəren nkə əncaməsnə mə haj meren mme mencəmə teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu kəbəp mə. Dəkələm da meren maməkə, antam kəcərə kəway nkə pəmar pəsəŋ mə. Paləm kəway kəŋkə pəmə təkə aŋsəŋ fum kəway ka yεbəc mə. **51** Kə pəyənə teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu təsərəbələ-ε, wəkayi pawuruse kə kəway kəŋkə ənacamsə kə mə. **52** Kə pəyənə a teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu tələtərnə-ε, paləm meren mme mencəmə

teren ta Kækul-kulene Pæbotu kæbæp mə, pasɔŋ wækə
ɛnaway kə mə kæway kætæjnene ka meren mmə mæncəmə
mə. **53** Kæyi ka wækayi fæp ndena wækə ɛnaway kə mə,
wæbæc ɔyənə nwə pəmar pasɔŋ kæway teren kælip mə, ta
wæway kən pæcəmbær kə yebæc ya dacar fɔr yonu kiriŋ.

54 K'awurus fe wənc konu towurus nte o ntε-ε, nəkar
endewur dacar nkən kə awut ən teren ta Kækul-kulene
Pæbotu. **55** In'ə aka Yisrayel ŋayənə acar. Abæc'em ŋə,
in'owurene ŋa atøf ŋa Misira. MARIKI iyənə, Kanu konu.»

26 «Ta nəde næclompəs mærəŋka mefæli, ali ta nəde
næcpat tærəŋka, ali tasar totontne tin nəde næccəmbær, ta
nædekə næccəmbær ali tasar pænekəs pin mpə nəndekə
næctontne fɔr kiriŋ mə. MARIKI iyənə, Kanu konu. **2**
Nædekə næcleləs dæsək da kæŋesəm nde ampus'em mə
fæp, næleləs sə aŋgbip ŋosoku ŋem. MARIKI iyənə.» **3** «Kə
næncəmə sariyε sem darəŋ, næməŋkærne mosom mem,
næcyə mi-ε, **4** iŋsəŋ nu wæcafən tem tən, yøbøf yonu
yoŋkom, kə tøk ya dækulum yoŋkom sə yokom ya yi. **5**
Awa nde ndoronu kæsepər ka mæŋbən kænde kæcwon hanj
tem tøfæcəs wən, kə kæfæcəs wən kæwon hanj tem ta kæbøf
ka dale sə. Næde næcdi yeri yonu næcgærfeñe, nənənə
sə bækəc yoforu nde atøf ŋonu. **6** Iŋførəs atøf ŋonu,
nænde næcfæntærə ali fum ta empempi nu-ε. Indebæləs'on
atøf ŋonu səm ya dop yælæc yøkə, dakma døføsæcepər
atøf ŋonu. **7** Nænde næcbæləs aterenə anu aŋε nænde
kæcdiftə sakma sonu mə. **8** Afum anu kæcamət gboŋ
ŋande ŋacbeləs aterenə anu afum tasar tin, afum anu
tasar tin ŋande ŋacbeləs aterenə anu afum wul wəco,
aŋε nænde kæcdiftə sakma sonu mə. **9** Indecence nu kæro,

isəŋ nu dokombəra, isəŋe nu kəla, indeleləs sə danapa dem kə nəna. **10** Nəndekə nəcdi yetəl yonu yokur haŋ nəwure yelpəs nəber yofu. **11** Indekəcəmbər dəkəyi dem nu dacə, ifədeber nu kumunt. **12** Indesole nu, iyəne nu Kanu, nəna nəyəne afum em. **13** MARIKI iyəne, Kanu konu, nke kənawurenə nu atəf ŋa Misira, nte təŋsəŋe ta nəyəne sə acar mə. K'intepi kətam ka aka Misira, k'isəŋe nu kəyekti səbomp.» **14** «Mba kə nəntəcəŋkəl moloku mem, ta nəncəmə mosom mem fəp darəŋ-ε, **15** kə nənce sariye sem, nəfən məyo mokur mem, ta nəncəmə mosom mem darəŋ, kə nəncopu danapa dem-ε, **16** ntc t'injə nu: Indeber nu abəc dəbəkəc, meleŋki kə fiba, nte tendeyamsə nu kənəŋk belbel, təcsəm mataka monu meyi doru mə. Nənde nəcbəf kifəli, aterəne anu ŋande kəcdi yi. **17** Indeber nu kumunt, aterəne anu ŋande kəctam nu. Aŋe ŋanter nu mə ŋande kəcyi nu kəroŋ, nəcyekse ta fum o fum əncəmə nu darəŋ-ε. **18** Kə maməkə fəp meyi ta nəcəŋkəl im-ε, intərəs nu camət-mərəŋ teta kiciya konu. **19** Indetepi kədot banca konu, isəŋe wəcafən kətəder, yəbəf yəfəde yectəsə atəf ŋonu. **20** Səkət sonu sənde kəcləcə kifəli, atəf ŋonu ŋəfəsəkom pəmə təkə pəmar mə, tək yonu yəfəsəkom. **21** Kə nəncəm'em dəbəkəc kəyəfərəne, ta nəwose kəcəŋkəl im-ε, iŋnəcər sə kəsute nu mətərəs camət-mərəŋ teta kiciya konu. **22** Iŋkərə nu səm ya dop, nyə yende kədəfər nu awut mə, səm nyə yendəlip kədəfət ka yəcəl yonu, səm nyə yendəsəŋe nu kəpice mə. Təm tatəkə səpə sonu səyə yeryer. **23** Kə maməkə fəp meyi ta nəwose kətərəs kem kajkə, nəcəm'em dəbəkəc-ε, **24** ina sə incəmə nu dəbəkəc, iŋnəcər kəsut nu camət-mərəŋ

teta kiciya konu. **25** Iňkere nu dakma dolukse ayek, nde dendelukse ayek ña danapa dem mə. Tem nte nəjlojkanə sədare sonu mə, nəna dacə iňkere nu arom, tem tatəkə amber nu aterenə anu dəwaca. **26** K'indebañər nu kəcom-ε, aran wəco ñande ñacberenə kəcəf cəcom pəcəfe kəcom pin, ñatubuc kəyer nu ci, təjsənje nəcsəm ci ta cəsənje nu kənembəre-ε. **27** K'iyə sə maməkə ta nəncəñkəl im, nəsərəcəm'em dəbəkəc-ε, **28** incəmə nu dəbəkəc icepərər, iňnocər kətərəs nu camət-mərən teta kiciya konu. **29** Nənde kəcsəm dis da awut anu arkun kə aran. **30** Injləsər mofo mesali monu nde dəmərə, iwuj metek monu nde nəncəfe suray canu conu ca yem mə, ilek cəbel ca afum anu afi, ideňər ci cəbel ca mərəñka monu kəroj. Abəkəc ñem ñəbəle nu. **31** Indecekəli sədare sonu, iləsər mofo mesali monu, ifəsəlinjərnə ambənc ña yolojnə yonu nnej ñontore-tor'em abəkəc mə. **32** Inasərka in'endewoñkər atəf. Aterenə anu aŋe ñandende ñi mə, ñandəsumpərnə cusu. **33** Iňkere nu afum aŋe ñandewəkərnə nu mə, isamsər nu afum a təf alpəs aŋe dacə. Atəf ñonu, aŋləsər ñi pəmə tegbəre, kə sədare sonu səcəkəle. **34** Awa, meren mme nəndeyi marənt ndena aterenə anu mə fəp, atəf ñonu nnej nəsak ñelece mə, ñendəñesəm kəsəkpə ka təkə nənatəsak ñi ñenəsəm mə. **35** Tem nte ñendeyi ñelece mə fəp, ñendəsətə kəñesəm nkə ñenətəñesəm nte nənandə ñi mə. **36** Awənc nu aŋa alpəs aŋe ñandeyi nda aterenə ajan mə, indesən ña defer fər. Kəbore-bore ka abəpər gbəcərəm kənde kəcsənje ña kəyəkse. Ñande kəcyəkse pəmə nte fum endeyəksər dakma mə, ñayəkse haŋ ñako ñatəmpənə, ta fum o fum əncəmə ña darəŋ-ε. **37** Ñandekə ñacfonjkən-

fonkən ɳaccanjərenə kəyekse pəmə təkə aterenə ajan
ŋancəmə ɳa darəj ɳatəmpərə ɳa sakma mə, təyənə oj
ali fum ɛncəmə fe ɳa darəj. Nəfədetam kəcəmə aterenə
anu fər kiriŋ. **38** Dəkələpsər da ti, marənt mə nəndefi,
təf ɳocuru yemer nu. **39** Dətəf ya aterenə anu, awənc
anu alpəs aŋe andesak mə, ɳandete teta kiciya kəŋjan
kə ka atem ajan.» **40** «Mba aŋe ɳantədefi kətərəs kəŋkə
disre mə, ɳandecəj kiciya kəŋjan kə ka atem ajan, mes
melec mme ɳacyo ina MARIKI, ɳacəm'em sə dəbəkəc.
41 Ti tendesəŋe ɳa kəcərə a ina sə, icəmə ɳa dəbəkəc,
k'isamsər ɳa nde atəf ɳa aterenə ajan. Təm tatəkə, kə
bəkəc yanjan yətəcərə ina Kanu yendekəlapəs ɳa teta
kətəsumpər danapa dosu, ɳawose kətərəs ka kiciya kəŋjan-
ε, **42** indecəm-cəmne danapa dem ndə inasek kə Yakuba,
Siyaka, kə Abraham mə, ti tendesəŋ'em oj kəcəm-cəmne
atəf ɳonu. **43** Ti disre kə ɳandesak atəf-ε, atəf ɳaŋəkə
ɳendetam kəŋjesəm. Təm tatəkə ɳandewose kətərəs bawo
ɳawose fe sariyə sem kə ɳafən məyə mem mokur teta
ntə ɳantəcəməne məyə mokur mem darəj ɳacfati sə
kəyə sariyə sem mə. **44** Ali təm tatəkə asamsər ɳa nda
aterenə ajan mə, ifəter ɳa doru o doru haŋ imələk ɳa
de, ifəcopu sə danapa dem kə ɳa. MARIKI iyənə, Kanu
kəŋjan. **45** Ey, indecəm-cəmne kəŋjaŋnəne ɳa, teta danapa
dəkə sənacaŋəs kə atem ajan mə, aŋe inawurenə atəf ɳa
Misira mə, fər ya afum a təf yəlpəs nyə fəp kiriŋ, ideyənə
ɳa Kanu mə. MARIKI iyənə.» **46** Sariyə sanjə, məyə mokur
kə mətəkse mame mə MARIKI ɛnacəmbər nkən kə aka
Yisrayel dacə nde tərə ta Sinayi, kəsom ka Musa.

27 Kɔ MARIKI osom Musa: 2 «Məloku aka Yisrayel: Kɔ fum enderəm kəsəŋ ka fum wələma teta yebəc ya MARIKI-ε, pəmar wəkayi pəwuruse kɔ pəsam mpe pentəŋne kəway ka kəwuruse fum nkə ambonc nde aŋgbip ŋosoku mə, nkən pəlek fum kən. 3 Kəway kəŋke kɔ nəndetam kəcwuruse afum aŋe anasəŋ MARIKI kədərəm disre mə: Kɔ pəyəne wərkun nwə əsətə kəyefə meren wəco mərəŋ haŋ kəbəp ka meren wəco camət-tin mə, pawuruse kɔ pəsam gbəleŋ wəco kəcamət potubuce pa nde aŋgbip ŋosoku.

4 Kə pəyəne wəran əfə-ε, pəsam gbəleŋ wəco maas pə.

5 Kə pəyəne wan nwə əsətə meren kəyefə kəcamət haŋ wəco mərəŋ mə, k'əyəne wan wərkun-ε, pəsam gbəleŋ wəco mərəŋ, k'əyəne wəran-ε, pəsam gbəleŋ wəco pə.

6 Kə pəyəne wanfət wəka ŋof ŋin haŋ meren kəcamət əfə-ε, aŋsəŋ teta wan wərkun pəsam gbəleŋ kəcamət, teta wan wəran pəsam gbəleŋ maas. 7 Kə pəyəne wəbeki wəka meren wəco camət-tin haŋ pəcepər əfə-ε, aŋsəŋe tetən pəsam gbəleŋ wəco kɔ kəcamət k'əyəne wərkun-ε. K'əyəne wəran-ε, pasəŋ pəsam gbəleŋ wəco. 8 Kə pəyəne wəkə enderəm mə əyə fe daka nde əŋkəsəŋ kəway kətəŋne mə, pakə pacəmbər wəkayi wəloŋne fər kiriŋ, wəloŋne pəcem-cemne təkə əŋkəboncər kə mə. Wəloŋne pəməmən kəsətə ka wəkayi daka a pəctam kəwer kɔ kəway kəŋkə pəmar pəsəŋ mə. 9 Kə pəyəne pəcəl pə mpe pentesə kəkenə MARIKI mə, mpe o mpe andekene MARIKI mə, papus pi. 10 Afəsəkpərə pəcəl pətət, pəlec. Afəsəsəkpərə pəlec, pətət. K'asəkpərə pəcəl, pəcəl pələma-ε, ampusə MARIKI yəcəl yayəkə mərəŋ fəp. 11 Kə pəyəne pəcəl pətəsək pə-ε, mpe antəwose kəloŋne MARIKI mə, pakenə

pi wəlojne pəməmən. **12** Wəlojne əŋkəməmən dətət da pəcəl kə pəyəne fe ti, delec da pəcəl papəkə, a pəboncər wəkayi təkə pəmar pəsəŋ kəway mə. Kəway kaŋkə kə afum ŋajkəcəmə darəj. **13** Kə wəka pəcəl əfan kəwurus pəcəl pən-ε, pəsəŋ kəway ka pi kə alamali nje wəlojne omboncər kə mə. **14** Kə fum ompuse kələ kən MARIKI, wəlojne pəməmən dətət kə delec da kələ kaŋkə, kəway kaŋkə əŋkəbonce ki mə, k'ajkəcəmə darəj. **15** Kə wəka kələ kaŋkə əfan kəwurus kələ kən-ε, pəsəŋ kəway ka ki məlməl, a pədeŋər sə alamali nje wəlojne omboncər kə mə. Kələ kaŋkə kəŋluksərnə sə kəyəne kən. **16** Kə fum elək abəf ŋən pəpusə MARIKI-ε, defet dəkə əŋgbale abəf ŋajəkə mə d'ajkəlel kəway ka di: Pəsam gbəlen wəco kəcamət kəway ka defet da məŋgbən kilo masar maas.

17 Kə pəyəne a kəcop ka teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu tə wəkayi ompuse abəf ŋən MARIKI-ε, tatəkə t'amboonce kə kəway. **18** Kə pəyəne a teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu tencepər a kə fum endepuse abəf ŋən MARIKI-ε, wəlojne pələm meren məkə məncəmə a teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu təcbəp mə, pəbeli kəway ka abəf. **19** Kə wəka abəf əfan kəwurus ka abəf ŋən-ε, pəsəŋ kəway ka abəf ŋən nkə wəlojne omboncər kə mə. A pədeŋər sə alamali nje wəlojne omboncər kə mə. Tem tatəkə abəf ŋoluksərnə sə ŋayəne ŋən. **20** Kə wəka abəf owurus fe abəf ŋən hanj fum wəcuru pəway ŋi-ε, wəka abəf ŋajəkə əfəsətam kəwurus ŋi. **21** Kə teren ta Kəkul-kulənə Pəbotu tembəp-ε, abəf ŋajəkə ŋoŋluksərnə MARIKI, aloŋne ŋayo oŋ ŋi. Pəŋyi tem tatəkə pəmə nte fum əŋsəŋ paka MARIKI, ta eŋtam sə pi kəbaŋ mə. **22** Kə fum ompuse MARIKI

abøf njës enaway mə, tøyøne bafø ke ka atem ɔn kësak
kɔ-ε, **23** wəlojnë pələm meren mmət məncəmə teren ta
Këkul-kulene Pəbotu tɔkə kəbəp mə, wəka abøf pəsəŋj
dəsək dadəkə yati kəway kajkə wəlojnë omboncər kə
mə. Papuse pəsam papøkə MARIKI. **24** Kə teren ta Këkul-
kulene Pəbotu təmbəp-ε, abøf ȳoluksər wəka ȳi wəcəkə-
cəkə, itə tatəkə fum nwə enalek ȳi ke ka atem ɔn mə.
25 Kəway nke o nke ambonc mə, kəyøne kəway ka nde
anjbip ȳosoku: Delel da pəsam gbəlenj bin dətəŋnənɛ
kə kəram wəco.» **26** «Ali fum ta pəpusə MARIKI wan
wəcəkə-cəkə wəka pəcəl pən, pəyøne wana, ankesiya, wir,
bawo awut acəkə-cəkə a yəcəl yən fəp, MARIKI ɔyə yi.
27 Kə pəyøne pəcəl pətəsək pə-ε, wəka pi pəwurus pi,
pəsəŋj kəway nke wəlojnë omboncər kə mə. A pədeñər sə
alamali njës wəlojnë omboncər kə mə. K'əntəwurus pi-
ε, wəlojnë ȳntam pi kəcamsər nwə ȳfən pi mə, kəway
kajkə wəlojnë omboncər kə mə. **28** Paka mpe o mpe
pəyøne pa fum, wəkayi pəlek pi pəpusə MARIKI doru
o doru mə, afəsətam kəcaməs pi, afəsətam kəwurus pi,
pəyøne fum, pəyøne pəcəl, pəyøne abøf njës wəka ȳi elek
ke mə. Daka nde o nde ampus topus tatəkə mə, daka
dosoku də nde ampusə MARIKI mə, afəsətam kəsəkpər
ti. **29** Kə tøyøne fum ȳfə nwə sariyə sa kədif səsumpur
mə, afətəm kəwurus kə, məne padif fum wəkayi. **30**
Farile fa yəbəf fəp, pəyøne pəbəf, pəyøne yokom ya tək,
MARIKI ɔyə yi, daka də nde ampusə MARIKI mə. **31** Kə
fum ȳfən kəwurus ka farile fən-ε, pəsəŋj kəway ka farile
fən, pədeñər sə alamali njës wəlojnë omboncər kə mə. **32**
Farile fa yəcəl, cəna, ȳkesiya, kə cir fəp, camət-majkələ

ya wəka yəcəl yə, pa wəco, MARIKI ampusə pi. **33** Afotən
kəcəre kə pəyənə pəcəl papəkə pentesə kə pəyənə fe ti,
pəlece-ε, afəsəkpər pi. K'asəkpərə pəcəl pəcəl-ε, yəcəl
yayəkə mərəŋ fəp ampusə yi MARIKI, afəsətam kəwurus
yi.» **34** Mosom maməkə mə MARIKI εnasom Musa nno
aka Yisrayel ɳayi mə nde tərə ta Sinayi.

Kələm

1 Nde təgbərə ta Sinayi, nde arğbancan ŋebəpənə kə Kanu, tataka təcəkə-cəkə ta ŋof ŋa mərəŋ, teren ta mərəŋ ta kəwur ka aka Yisrayel Misira, kə MARIKI oluku Musa: **2** «Nələm kələŋkənə ka afum a Yisrayel dəcor kə dəwələ, nələm səbomp tin tin mewe ma arkun fəp. **3** Məna kə Aruna nələm aŋe ŋantam kətəmpər yosutnənə Yisrayel mə, dəcəgba ca asutənə, kəyəfə aŋe ŋayə meren wəco mərəŋ haj kəcepər ka ti mə. **4** Nəndekəsətə amar, akirij akin akin a cusuŋka conu. **5** Mənəŋk mewe ma arkun aŋe ŋandemar nu mə. Kusuŋka ka Ruben: Elicur wan ka Sedewur. **6** Kusuŋka ka Simeyəŋ: Selumiyl, wan ka Curisaday. **7** Kusuŋka ka Yuda: Nasəŋ, wan ka Aminadab. **8** Kusuŋka ka Isakar: Netaneyel, wan ka Cuwar. **9** Kusuŋka ka Sabulon: Eliyab, wan ka Həloŋ. **10** Kusuŋka ka awut a Isifu, kusuŋka ka Efrayim: Elisama, wan ka Amihud. Kusuŋka ka Manase: Kamaliyl, wan ka Pedacur. **11** Kusuŋka ka Beŋyamin: Abidan, wan ka Kideyoni. **12** Kusuŋka ka Dan: Ahiyeser, wan ka Amisaday. **13** Kusuŋka ka Asər: Pakiyel, wan ka Okəraŋ. **14** Kusuŋka ka Kad: Eliyasaf, wan ka Dewel. **15** Kusuŋka ka Naftali: Ahira, wan ka Enan.» **16** Akirij a cusuŋka aŋe anayək-yək kələŋkənə ka Yisrayel dacə mə, ŋanayənə akirij a cəgba ca asutənə a Yisrayel. **17** Musa kə Aruna ŋalek afum aŋe anamentər mewe maŋan mə, **18** kə ŋaləŋka aka Yisrayel fəp dəsək dəcəkə-cəkə da ŋof ŋa mərəŋ. Musa kə Aruna ŋacicas mewe maŋan dəcor kə dəwələ, kə ŋaləm ŋa tin tin, arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəŋ haj ŋacepər ti mə. **19** Pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa

a pələm ŋa nde dətegbərə ta Sinayi mə. **20** Kə kələm
kəncop nda kusunjka ka awut a Ruben wan wəcəkə-cəkə
wəka Yisrayel, kəbənda ka yuruya yən, dəcor kə dəwələ,
dokom kə dokom, paləm tin tin mewe ma arkun fəp,
aŋe ŋanasətə meren wəco mərəŋ haŋ ŋacepər ti, kə aŋe
ŋantam kətəmpər yosutnene mə, **21** arkun aŋe ŋanaləm
nde kusunjka ka Ruben mə: Wul wəco maŋkələ kə camət-
tin, masar kəcamət. **22** Kəbənda ka yuruya ya Simeyəŋ,
dəcor kə dəwələ, aŋe analəm tin tin mewe ma arkun fəp
kəyəfe aŋe ŋanasətə meren wəco mərəŋ haŋ ŋacepər ti
mə, arkun aŋe ŋanctam kətəmpər yosutnene mə, **23** arkun
aŋe analəm nde kusunjka ka Simeyəŋ mə, ŋanayi afum
wul wəco kəcamət kə camət-maŋkələ, masar maas. **24**
Kəbənda ka yuruya ya Kad, dəcor kə dəwələ, k'aləm mewe
ma arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəŋ haŋ ŋacepər
ti, arkun aŋe ŋanctam kətəmpər yosutnene mə, **25** aŋe
analəm nde kusunjka ka Kad: Afum wul wəco maŋkələ kə
kəcamət, masar camət-tin wəco kəcamət. **26** Kəbənda
ka yuruya ya Yuda, dəcor kə dəwələ, k'aləm mewe ma
arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəŋ haŋ ŋacepər ti,
arkun aŋe ŋanctam kətəmpər yosutnene mə, **27** arkun aŋe
analəm nde kusunjka ka Yuda mə, ŋanayi afum wul wəco
camət-mərəŋ kə maŋkələ, masar camət-tin. **28** Kəbənda
ka yuruya ya Isakar, dəcor kə dəwələ k'aləm mewe ma
arkun aŋe ŋanasətə meren wəco mərəŋ haŋ ŋacepər ti,
arkun aŋe ŋanctam kətəmpər yosutnene mə, **29** arkun
aŋe analəm nde kusunjka ka Isakar, ŋanayi afum wul
wəco kəcamət kə maŋkələ, masar maŋkələ. **30** Kəbənda
ka yuruya ya Sabulon, dəcor kə dəwələ k'aləm mewe ma

arkun aŋe ŋanasoto meren wəco mərəŋ, haŋ ŋacepər ti,
arkun aŋe ŋanctam kətəmpər yosutnene mə, **31** arkun aŋe
analəm nde kusujka ka Sabulon, ŋanayi afum wul wəco
kəcamət kə camət-mərəŋ, masar maŋkələ. **32** Kəbənda
ka yuruya ya Isifu: Awut aka Efrayim, dəcor kə dəwələ
k'aləm mewe ma arkun aŋe ŋanasoto meren wəco mərəŋ
haŋ ŋacepər ti, arkun aŋe ŋanctam kətəmpər yosutnene
mə, **33** arkun aŋe analəm nde kusujka ka Efrayim ŋanayi
afum wul wəco maŋkələ, masar kəcamət. **34** Kəbənda
ka yuruya ya Manase, dəcor kə dəwələ k'aləm mewe ma
arkun aŋe ŋanasoto meren wəco mərəŋ haŋ ŋacepər ti,
arkun aŋe ŋanctam kətəmpər yosutnene mə, **35** arkun
aŋe analəm nde kusujka ka Manase mə, ŋanayi afum wul
wəco maas kə mərəŋ, masar mərəŋ. **36** Kəbənda ka yuruya
ya Benyamin, dəcor kə dəwələ k'aləm mewe ma arkun
aŋe ŋanasoto meren wəco mərəŋ, haŋ ŋacepər ti, arkun
aŋe ŋanctam kətəmpər yosutnene mə, **37** analəm nde
kusujka ka Benyamin arkun wul wəco maas kə kəcamət,
masar maŋkələ. **38** Kəbənda ka yuruya ya Dan, dəcor kə
dəwələ k'aləm mewe ma arkun aŋe ŋanasoto meren wəco
mərəŋ haŋ ŋacepər ti, kə arkun aŋe ŋanctam kətəmpər
yosutnene mə. **39** Awa, nde kusujka ka Dan analəm
di arkun wul wəco camət-tin kə mərəŋ, masar camət-
mərəŋ. **40** Kəbənda ka yuruya ya Asər, dəcor kə dəwələ
k'aləm mewe ma arkun aŋe ŋanasoto meren wəco mərəŋ
haŋ ŋacepər ti, arkun aŋe ŋanctam kətəmpər yosutnene
mə, **41** arkun aŋe analəm nde kusujka ka Asər ŋanayi
afum wul wəco maŋkələ kə pin, masar kəcamət. **42** Kə
kəbənda ka yuruya ya Naftali, dəcor kə dəwələ k'aləm

mewe ma arkun aje ḥanasotə meren wəco mərəj haŋ
ŋacepər ti, arkun aje ḥactam kətəmpər yosutnene mə,
43 akaŋe ḥanaləm nde kusuŋka ka Naftali ḥanayi afum
wul wəco kəcamət kə maas, masar maŋkəle. **44** Arkun
akaŋe ḥo Musa, Aruna kə arkun aje wəco kə mərəj aje
ḥanayone akiriŋ a cusuŋka ca Yisrayel mə, ḥanaləm,
kələ o kələ fum wəkin. **45** Arkun akaŋe ḥ'analəm aka
Yisrayel dacə, dəwələ kə dəwələ kəyefə aje ḥanasotə
meren wəco mərəj haŋ ḥacepər ti, arkun aje ḥanctam
kətəmpər yosutnene Yisrayel mə, **46** arkun aje analəm
mə fəp, ḥanayi afum wul masar camət-tin kə maas, masar
kəcamət wəco kəcamət. **47** ALewy teta kusuŋka kəŋjan
ananɔŋkəl fe ḥa kələm ka aka Yisrayel dacə. **48** Kə MARIKI
oloku Musa: **49** «Ta mədenɔŋkəl arkun a kusuŋka ka Lewy
kələm kə aka Yisrayel. **50** Məna, məkekərə aLewy nde
dəkiyi da kaŋkəra nke kəmentər danapa da MARIKI kə
aka Yisrayel mə, kə yosumpər-sumpər kə ca yəkə ye yi
di disre mə fəp. ḥa ḥande ḥacgbajne kaŋkəra kaŋkə kə
yosumpər-sumpər ya di, ḥayone akiriŋ a ki, ḥa ḥande
ḥackel dəkiyi da kaŋkəra dadəkə. **51** K'andecepene dəkiyi
dosoku-ε, aLewy ḥancekəli di. K'əŋkə sə kəcəmbər dəkiyi
dosoku-ε, aLewy ḥaŋla sə di. Kə fum wəfulus ələtərne di-ε,
məne padif kə. **52** Aka Yisrayel fəp nwə o nwə pəyi saŋka
sən disre, ta pəbələne kələr ka kəgba kən k'asutene. **53**
ALewy ḥande ḥackel dəkiyi dosoku nde doŋkump kaŋkəra
nke kəmentər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə, ntə
təŋsəŋe ta metele ma MARIKI məbəp kəloŋkane ka afum
a Yisrayel mə, aLewy ḥacbum dəkiyi dosoku da kaŋkəra

kaŋkə.» **54** Kə aka Yisrayel ḥayə təkə MARIKI εnasom Musa mə.

2 Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: **2** «Aka Yisrayel nwə o nwə pəcəmə kələr kən kəsək, tənəpələ ta kələ kən dəntəf. ḥacəmə ḥatəfərənə, ḥacəmbər cəbal cətəfərənə, cəkəl aŋgbancan ḥebərənə kə Kanu. **3** Aŋe ḥandekəcəmə ntende dec dəmpə mə, ḥanjdekoyi kələr ka saŋka sa Yuda dəntəf, kəgba k'asutənə nkə o nkə, kəyə wəkiriŋ wəkin wəka kusunjka kən. Wəkiriŋ ka kusunjka ka Yuda: Nasoŋ, wan ka Aminadab, **4** asutənə ən aŋe analəm mə, ḥanabəp wul wəco camət-mərəŋ kə maŋkələ, masar camət-tin. **5** Kusunjka ka Yuda kəsək, ka Isakar kəŋkəcəmə. Wəkiriŋ ka kusunjka kəjan: Netaneyel, wan ka Cuwar. **6** Asutənə ən aŋe analəm mə: Afum wul wəco kəcamət kə maŋkələ, masar maŋkələ. **7** Kə teyefə dənda-ε, kusunjka ka Sabulon. Wəkiriŋ ka kusunjka kəjan: Eliyab, wan ka Heloŋ. **8** Asutənə ən aŋe analəm mə: Afum wul wəco kəcamət kə camət-mərəŋ, masar maŋkələ. **9** Afum akarə ḥanaləm kəyi saŋka sa Yuda: Asutənə wul tasar tin wəco camət-maas kə camət-tin, masar maŋkələ, asutənə akakə ḥandeyi kiriŋ kəkə. **10** Ntende kəca kətət ka nde dec dəmpə mə, kələr ka saŋka sa Ruben: Wəkiriŋ kəjan Elicur, wan ka Sedewur. **11** Asutənə ən aŋe analəm mə: Afum wul wəco maŋkələ kə camət-tin, masar kəcamət. **12** ḥa kəsək, kusunjka ka Simeyəŋ. Wəkiriŋ kəjan: Selumiyl, wan ka Curisaday. **13** Asutənə ən aŋe analəm mə: Afum wul wəco kəcamət kə camət-maŋkələ, masar maas. **14** Kə teyefə dənda-ε, kusunjka ka Kadu. Wəkiriŋ kəjan: Eliyasaf, wan ka Rehuwel. **15** Asutənə ən aŋe analəm mə: Afum wul wəco

maŋkələ kə kəcamət, masar camət-tin wəco kəcamət. **16**
Asutənə aŋe analəm nde saŋka sa Ruben mə: Wul tasar
tin wəco kəcamət kə pin, masar maŋkələ wəco kəcamət,
asutənə akakə ŋandekə tamərəj. **17** Kə teyefə dənda-ε,
aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu ŋosolnə ŋa darəj kə saŋka
sa aLewy ŋayi saŋka dacə. ŋacek kəkə təkə ŋaŋkolŋkanə
kəndə mə, nwə o nwə kə kəgba kən, kələr kən dəntəf.
18 Ntende dec dəŋkalə mə, kələr ka saŋka sa Efrayim
kənayi di, kəgba ka asutənə ən. Wəkirij ka kusuŋka kəjan
ənayənə Elisama wan ka Amihud. **19** Asutənə ən aŋe
analəm mə: Afum wul wəco maŋkələ, masar kəcamət. **20**
ŋa kəsək kusuŋka ka Manase. Wəkirij kəjan: Kamaliyel
wan ka Pedacur. **21** Asutənə ən aŋe analəm mə: Afum wul
wəco maas kə mərəj, masar mərəj. **22** Kə teyefə dənda-
ε, kusuŋka ka Benyamin, wəkirij kəjan: Abidan wan
ka Kideyoni. **23** Asutənə ən aŋe analəm mə: Afum wul
wəco maas kə kəcamət, masar maŋkələ. **24** Asutənə aŋe
analəm saŋka sa Efrayim mə, ŋanayi afum wul tasar tin
kə camət-maas, tasar tin. Kəgba ka asutənə kaŋkə kəŋkə
tamaas, ŋayi aLewy tadarəj. **25** Ntende kəca kəmeriya
ka nde dec dəmpə mə, kələr ka saŋka sa Dan, kəgba ka
asutənə ən. Wəkirij ka kusuŋka kəjan: Ahiyeser wan ka
Amisaday. **26** Asutənə ən aŋe analəm mə: Afum wul wəco
camət-tin kə mərəj, masar camət-mərəj. **27** Kusuŋka
ka Aser, aŋe ŋancəmbər saŋka səŋjan kusuŋka ka Dan
kəsək mə ŋader. Wəkirij kəjan: Pakiyel wan ka Okəraŋ.
28 Asutənə aŋe analəm mə: Afum wul wəco maŋkələ kə
pin, masar kəcamət. **29** Kə teyefə dənda-ε, kusuŋka ka
Naftali. Wəkirij ka kusuŋka kəjan: Ahira wan ka Enan.

30 Asutene aje analom mɔ: Afum wul wəco kəcamət kɔ maas, masar maŋkələ. **31** Asutene aje analom saŋka sa Dan mɔ: Afum wul tasar tin wəco kəcamət kɔ camət-mərəŋ, masar camət-tin. ɻandekə telpəs kɔ kələr kəŋjan.»
32 Afum akanje ɻanalom Yisrayel, dəwələ kə dəwələ. Akakə analom cəgba ca asutene dəsaŋka disre mɔ, ɻanabəp wul masar camət-tin kɔ maas, masar kəcamət wəco kəcamət.
33 Analom fe aLewy aYisrayel dacə, pəmə təkə MARIKI enasom ti Musa mɔ. **34** Kɔ aYisrayel ɻayə təkə MARIKI enaloku Musa mɔ. Tatəkə tə ɻanaloŋkanə aje o aje kɔ kələr kəŋjan. Tatəkə tə ɻanckə aje o aje kɔ kor kəŋjan kələ kəŋjan disre.

3 Mewe ma awut a Aruna kɔ Musa mɔ mame dəsək nde MARIKI olək-lokər Musa nde tərə ta Sinayi mɔ. **2** Mewe ma awut arkun a Aruna mɔ mame: Coco Nadab, təŋə Abihu, sama Elasar, baki Itamar. **3** Mewe ma awut arkun a Aruna mɔ maməkə, aloŋne aje ɻanasətə kəbəy, akanje ɻanawure kəyənə ka akirij a yəbəc ya Kanu. **4** Nadab kɔ Abihu ɻanasətə fe awut ntə ɻanafi nde təgbərə ta Sinayi MARIKI fər kirij mɔ, bawo ɻanakərə kɔ nənc dətətesə nde enatəsom ɻa kəkerə kɔ mɔ. Kəfi kəŋjan kənasəŋə Elasar kɔ Itamar ɻayənə oj akirij a aloŋne kas kəŋjan Aruna kəsək.
5 Kɔ MARIKI oləku Musa: **6** «Məkərə kusuŋka k'aLewy, məsəŋ ɻa Aruna wəloŋne, ntə təŋsəŋə ɻacmar kɔ mɔ.
7 ɻacəmə yəbəc yən kɔ kəloŋkanə ka Yisrayel fəp nde aŋgbancan ɻebəpənə kɔ Kanu. ɻa ɻadekə ɻacbəc yəbəc ya nde dəkiyi dosoku. **8** ɻa ɻandekoyənə abum a yosumpər-sumpər ya nde aŋgbancan ɻebəpənə kɔ Kanu, ɻacəmə sə yəbəc ya aka Yisrayel. ɻa ɻandekəcəmə yəbəc ya nde

dəkiyi dosoku. **9** Məsəŋ aLewy, ntə təŋsəŋəs ŋacmar Aruna
kə awut ən arkun yebəc, tewe t'aka Yisrayel mə. **10** Mədəs
Aruna kə awut ən arkun kəyəne ka akirinj a yebəc ya
Kanu. Kə fum wəcuru ələtərne kəyə yebəc ya alorjne-ε,
mənəs padif kə.» **11** Kə MARIKI oluku Musa: **12** «Ina, ilək
aLewy aYisrayel dacə dəkəcəmə da awut acəkə-cəkə a
aran aYisrayel fəp. ALewy, akemi ŋə. **13** Bawo awut acəkə-
cəkə fəp, akemi ŋə. Dəsək ndə inasut awut acəkə-cəkə
Misira mə, k'impusnənə awut acəkə-cəkə a Yisrayel fəp,
kəlek wəkom wəcəkə-cəkə nwə o nwə wəka fum kəbəp
ka wəka pəcəl.» **14** Nde təgbərə ta Sinayi, kə MARIKI
oluku Musa: **15** «Mələm awut a Lewy dəwələ kə dəcor,
mələm arkun kəlek aŋe ŋasətə ŋof ŋin hanj ŋacepər ti
mə.» **16** Kə Musa ələm ŋa pəmə təkə MARIKI ənasom
kə ti mə. **17** Mewe ma awut a Lewy mə mame: Kerson,
Kehat kə Merari. **18** Mewe ma awut a Kerson mə mame
dəcor: Libini kə Simeyi. **19** Awut a Kehat dəcor: Amram,
Yicahar, Hebərəŋ kə Usiyel. **20** Awut a Merari dəcor: Mali
kə Musi. Cor ca aLewy cə cacəkə dəwələ. **21** Kerson əyənə
wətem ka aka kor ka Libini kə kor ka Simeyi. Cor ca
Kerson cə. **22** Afum aŋe analəm ŋa dacə mə, arkun aŋe
analəm kəyəfə aŋe ŋanasətə ŋof ŋin hanj ŋacepər ti mə,
ŋanabəp afum wul camət-mərəŋ, masar kəcamət. **23** Cor
ca Kerson ŋancndə nde dəkiyi dosoku tadarəŋ ntende dec
dəŋkalə mə. **24** Wəkirinj ka cor ca Kerson: Eliyasaf, wan
ka Layel. **25** Ntə təyənə ta aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu
mə, awut a Kerson ŋanatəmpər kəcəmbər-cəmbər ka
mes ma dəkiyi dosoku fəp: Kəyəfə aŋgbancan kəkə kəloto
kəkumpə, kəbəp kəloto kəkəŋkə nkə kəyi nde dəkəbərə

da angbancan ɲebəpene kə Kanu mə, **26** cəloto ca saŋka kə kəloto kəŋjere dəkəbəre da saŋka, dəkiyi dosoku fəp kə tetek toloujne panɔŋkərə yi bənda yəkə ansekte ca yayəkə mə. **27** Aka Kehat: Kor ka Amram, ka Yicahar, ka Hebərəŋ kə ka Usiyel. Kehat ɔyəne wəkiriŋ kəŋjan. **28** Ntə analəm arkun fəp kəyefə ka akə ɲanasətə ɲof ɲin haŋ ɲacepər ti mə, ɲanabəp wul camət-maas, masar camət-tin. ɻa ɲanatəmpər teta ca yəkə yənayi aŋgbip ɲosoku disre mə. **29** Kor ka awut a Kehat ɻa ɲancndə nde kəca kətət ka dəkiyi dosoku. **30** Wəkiriŋ ka wələ wa cor ca aka Kehat: Elicafan wan ka Usiyel. **31** ɻa ɲanatəmpər teta kaŋkəra ka Danapa da Kanu kə aka Yisrayel, amesa, pədətə səlamp, metek moloŋne, yosumpər-sumpər ya deŋgbip nyə ambəcə di mə fəp, kə kəloto kəkəŋke. ɻa ɲanatəmpər sə yəbəc fəp ya ca yayəkə. **32** Wəbə ka akirij a cor ca aka Lewy: Elasar wan wərkun ka wəloŋne Aruna. Nkən ənɔcməmən aŋe ɲanatəmpər yəbəc ya deŋgbip mə. **33** Merari ɔyəne wətem ka aka kor ka Mali kə ka Musi. Cor mərəŋ cə ɔyo: Kor ka Mali kə ka Musi. **34** Ntə analəm arkun dacə aŋe ɲanasətə kəyefə ɲof ɲin haŋ ɲacepər ti mə, ɲanasətə wul camət-tin, masar mərəŋ. **35** Wəkiriŋ ka aka kor ka Merari ənayəne Curiyel wan ka Abihayil. ɻa ɲancndə kəca kəmeriya ka dəkiyi dosoku. **36** Awut a Merari ɲanatəmpər teta fərem fa dəkiyi dosoku, mogbu kə gbat-gbata kə yecəmənə ya aŋgbancan kə ca yəkə ancbəcə di mə, **37** mogbu ma saŋka haŋ panɔŋkər kə yecəmənə ya mi, cəgbo ca ɻi kə bənda. **38** Musa, Aruna kə awut ən arkun, ɻa ɲandə dəkiyi dosoku tekiriŋ ntende dec dəmpə mə, aŋgbancan ɲebəpene kə Kanu tekiriŋ.

Ja ɳatəmpər teta yεbəc ya aŋbip ɳosoku. Fum wəcuru nwε o nwε əŋlətərnε ɳi mə, mənε padif kə. **39** ALewy aŋe Musa kə Aruna ɳanaləm pəmə təkə MARIKI ɛnasom ja ti mə, arkun fəp dəcor aŋe ɳanasətə ɳof ɳin haŋ ɳacepər ti mə, ɳanabəp wul wəco mərəŋ kə mərəŋ. **40** Kə MARIKI oluku Musa: «Mələm arkun acəkə-cəkə fəp aYisrayel dacə, kəyefə aŋe ɳasətə ɳof ɳin haŋ ɳacepər ti mə, mələm ɳa məcic mewe maŋjan. **41** MARIKI iyənε. Məlek em aLewy dəkəcəmə da awut acəkə-cəkə aka Yisrayel, yəcəl yanjan yi sə yəyənε yəcəl yəcəkə-cəkə ya aka Yisrayel.» **42** Kə Musa ələm awut acəkə-cəkə a Yisrayel fəp pəmə təkə MARIKI ɛnasom kə ti mə. **43** Arkun acəkə-cəkə aŋe analəm ɳa dacə mə fəp, mewe ma aŋe ɳanasətə ɳof ɳin haŋ ɳacepər ti mə, ɳanabəp wul wəco mərəŋ kə mərəŋ, masar mərəŋ wəco camət-mərəŋ kə maas. **44** Kə MARIKI oluku Musa: **45** «Məlek aLewy dəkəcəmə da awut acəkə-cəkə a Yisrayel. Məlek sə yəcəl ya aLewy dəkəcəmə da yəcəl ya Yisrayel. ALewy, akemi ɳə ɳayənε. MARIKI iyənε. **46** Afum masar mərəŋ wəco camət-mərəŋ kə maas ɳancepərər kələm ka aLewy. Mənε pawurus ɳa, **47** məwer nwε o nwε pəsam gbeti kəcamət, potubuce pa nde aŋbip ɳosoku, mpe o mpe kəram wəco. **48** Məsəŋ pəsam papəkə Aruna kə awut ɔn, teta kəway ka kəwurus ka kələm ka aLewy ako kəncepərər mə.» **49** Kə Musa ewerəs gbeti babəkə, kəwurus ka afum ako ɳanacepərər dəlay da aLewy mə. **50** Kə Musa əlek gbeti ba awut acəkə-cəkə aYisrayel: Pəsam gbəleŋ wul win, masar maas wəco camət-tin kə kəcamət, pəmə potubuc pa nde aŋbip ɳosoku. **51** Kə Musa əsəŋ

gbeti babɔkɔ ɛnawerəs mə Aruna kɔ awut ɔn arkun pəmɔ
tɔkɔ MARIKI ɛnasom kɔ ti mɔ.

4 Kɔ MARIKI oluku Musa kɔ Aruna: **2** «Mələm aKehat
arkun aLewy dacɔ, dəcor kɔ dəwələ, **3** kəyefə aŋe ŋasətɔ
meren wəco maas kəbəp ka meren wəco kəcamət mɔ,
aŋe o aŋe ŋantam kəbəc təbəc tələma nde aŋgbancan
ŋebəpənɛ kɔ Kanu mɔ. **4** Awa, yebəc ya yuruya ya Kehat
nde d'aŋgbancan ŋebəpənɛ kɔ Kanu yɔ nyɛ: ɻa ŋatəmpər
teta ca yosoku nyɛ ampusɛ MARIKI mɔ. **5** Kɔ aYisrayel
ŋandecepɛ-ɛ, Aruna kɔ awut ɔn arkun ŋanuŋkənɛ ŋader
ŋalij kəloto kəkəjke, ŋagbəpər kaŋkəra nkɛ kəmentər
danapa da MARIKI kɔ aka Yisrayel mɔ. **6** ɻaderjər ki
kəroŋ kəloto ka akata ŋa antempeli, kɔ teyefə dənda-ɛ
ŋaperi ki kəroŋ kəloto ka alom ŋa məntambənc. **7** ɻaperi
kəloto ka alom ŋa məntambənc amesa ŋa cəcom cəloŋne
kəroŋ, ŋacəmbər ki kəroŋ pəlet, məmbəl, mapan kɔ məpot
moloŋnenɛ wen. ɻaccəmbər di cəcom nce pəmar pacəŋ
im tem fəp mɔ. **8** ɻakumpɛ yayɔkɔ fəp kəloto ka alom
ŋeyim ɻaderjər ki kəloto ka akata ŋa antempeli, kɔ telip-
ɛ, ŋasor ki cəgbo cəleke ca ki. **9** ɻalek kəloto ka alom ŋa
məntambənc ɻakumpɛ pədətə səlamp kɔ səlamp sa pi
kəyefə macarjk, map məkayɛ meken kɔ yebərɛ ya moro
mmɛ ambəce dəndo aŋgbancan mɔ. **10** ɻakumpɛ ca yayɔkɔ
kəloto ka akata ŋa antempeli, ɻadətər ki cəgbo mərəŋ. **11**
ɻaperi kəloto ka alom ŋa məntambənc tetek toloŋne ta
kəma, ɻakumpɛ ki akata ŋa antempeli, ɻadətər yi cəgbo
cəkɔ aŋsor cəleke ca kaŋkəra mɔ. **12** ɻalek yosumpər-
sumpər yɔkɔ ambəce dəndo deŋbip mɔ fəp, ŋanepsərɛ yi
kəloto ka alom ŋa məntambənc, ɻakumpɛ yi akata ŋa

antempeli, ɳadet yi dəcəgbo mərəŋ. **13** ɳaclıŋ kəbof ka dənənc tetek pəcəfə MARIKI suray, kə ɳalip-ε, ɳaperi kəloto ka alom ɳa məntambənc tetek toloŋne kəronj. **14** ɳadeŋ yosumpər-sumpər yayəkə ambəce di mə fəp, kəlek carɔrɔ, bak, pel kə səpət səpəŋ, yosumpər-sumpər ya tetek toloŋne fəp, ɳakumpe yi akata ɳa antempeli. Kə telip-ε, ɳasor cəgbo cəleke ca ki. **15** Kə ɳayefə kəcepε-ε, Aruna kə awut ən arkun ɳader kəgbəpər aŋbip ɳosoku kə yosumpər-sumpər ya di fəp, awut a Kehat ɳader ɳalek aŋbip ɳosoku, mba ta ɳagbuŋene ɳi de, nte təŋsəŋe ta ɳafi mə. Yebəc ya awut a Kehat yo yayəkə nde d'aŋgbancan ɳebəpənə kə Kanu. **16** Elasar wan wərkun wəka Aruna wəloŋne, nkən ətəmpər kəməmən ka moro ma səlamp, suray səbotu ambənc, məŋgbən mme aŋloŋne MARIKI təm o təm mə, kə moro məbəy. Nkən ətəmpər kəbum ka dəkiyi dosoku kə daka dəkə deyi di disre mə fəp, kə yosumpər-sumpər ya dəndo aŋbip ɳosoku.» **17** Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: **18** «Ta nəcopər kusunjka ka aLewy cor ca Kehat. **19** Nəyənə ɳa tatəkə, təŋsəŋe ɳa kətəfi kə ɳandekə kələtərnə kəgbuŋsərənə ca yosoku nyəampuse MARIKI mə. Aruna kə awut ən arkun ɳander ɳacəmbər nwə o nwə yebəc yən gbəcərəm kə ca yəkə pəmar wəkayi pəsare mə. **20** Ta ɳabere sona deŋbip ɳosoku ali təm tepic kəməmən ka ca yopus. Kə ɳayo ti-ε, ɳaŋfi.» **21** Kə MARIKI oluku Musa: **22** «Mələm sə awut arkun a Kerson, dəwələ kə dəcor **23** kəyefə aŋe ɳasətə meren wəco maas kəbəp ka meren wəco kəcamət mə, aŋe o aŋe ɳantam kəbəc yebəc yələma nde aŋgbancan ɳebəpənə kə Kanu mə. **24** Yebəc ya kor ka Kerson yo yayə:

25 ḥa ḥantəmpər cəloto cəñere ca dəkəyi dosoku kə ca
aŋgbancan ḥebəpene kə Kanu, kəloto kəkumpə ka ḥi kə
akata ḥa antempeli ḥökə andenjər ki kəronj, kə kəloto
kəkumpə kəñkə kəyi dəkəberə da aŋgbancan ḥebəpene
kə Kanu mə. **26** Cəloto cəñere saŋka kə kəloto kəñkə
kəyi nde dəkəberə da saŋka mə, dəkiyi dosoku fəp haŋ
panəŋkər kə tetek toloujne, bənda ya saŋka kə yosumpər-
sumpər ya di, ḥa ḥatəmpər yebəc yayəkə fəp. **27** Kəsom
ka Aruna kə awut ən arkun kə yuruya ya Kerson yo
ḥandə ḥacbəc, ntə təyənə yesare kə yebəc mə, yuruya
ya Kerson yende yoloku ḥa təkə pəmar ḥa kətəmpər,
təkə pəmar ḥabəc mə. **28** Tatəkə təyənə yebəc ya kor ka
Kerson nde aŋgbancan ḥebəpene kə Kanu, Itamar wan
wərkun wəka Aruna wəlojne pəcməmən yebəc yaŋjan.»

29 MARIKI pəcloku Musa: «Mələm arkun a yuruya ya
Merari dəcor kə dəwələ, **30** kəyefə aŋe ḥasətə meren
wəco maas kəbəp ka meren wəco kəcamət mə, aŋe o aŋe
ḥantam kəbəc yebəc ya nde aŋgbancan ḥebəpene kə Kanu
mə. **31** Yebəc nyə yəyənə yaŋjan, ḥade ḥacgbajne ca fəp
ya aŋgbancan ḥebəpene kə Kanu: Fərem fa dəkiyi dosoku,
cəgbo, mogbu kə yecəmənə ya di, **32** mogbu maməkə
məŋkəl saŋka mə kə yecəmənə ya mi, cəgbo kə bənda,
yosumpər-sumpər fəp kə ca yəkə yəyənə yebəcə ya yi
mə fəp. Alojne ḥaləmər ḥa tin tin mewe ma ca yəkə
pəmar ḥa kətəmpər mə fəp. **33** Tatəkə təyənə yebəc ya
kor ka Merari, yebəc yaŋjan nde aŋgbancan ḥebəpene
kə Kanu fəp, Itamar wan wərkun wəka Aruna wəlojne
pəcməmən yi.» **34** Musa, Aruna kə akirij a kəlojkanə
ka afum a Yisrayel ḥaləm arkun a kor ka Kehat dəcor

kə dəwələ, **35** aŋe ŋanasotə meren wəco maas kəbəp ka
meren wəco kəcamət mə, aŋe o aŋe ŋantam kəbəc yebəc
yoləma nde angbancan ŋebəpene kə Kanu mə. **36** Afum
aŋe analəm ŋa dacə dəcor mə, ŋanayi wul mərəŋ, masar
camət-mərəŋ wəco kəcamət. **37** Afum akanə ŋanaləm
kor ka Kehat dacə, afum akə ŋancbəc nde angbancan
ŋebəpene kə Kanu mə. Musa kə Aruna ŋaləm ŋa kəsom ka
MARIKI disre. **38** Arkun aŋe analəm awut a Kerson dacə
dəcor kə dəwələ mə, **39** aŋe ŋasotə meren wəco maas
kəbəp ka meren wəco kəcamət mə, aŋe o aŋe ŋantam
kəbəc yebəc yoləma nde angbancan ŋebəpene kə Kanu
mə, **40** arkun aŋe analəm ŋa dacə dəcor kə dəwələ mə,
ŋanayi wul mərəŋ, masar camət-tin wəco maas. **41** Afum
akanə ŋanaləm kor ka Kerson dacə, arkun akə ŋancbəc
nde angbancan ŋebəpene kə Kanu mə. Musa kə Aruna
ŋaləm ŋa kəsom ka MARIKI disre. **42** Arkun aŋe analəm
nde kor ka Merari dəcor kə dəwələ mə, **43** aŋe ŋanasotə
meren wəco maas hanj meren wəco kəcamət mə, afum
aŋe ŋancbəc nde angbancan ŋebəpene kə Kanu mə, **44**
aŋe analəm ŋa dacə dəcor mə, ŋanabəp wul maas, masar
mərəŋ. **45** Afum akanə ŋanaləm awut arkun a Merari
dacə. Musa kə Aruna ŋaləm ŋa kəsom ka MARIKI disre.
46 ALewy aŋe Musa, Aruna kə akirij aYisrayel ŋanaləm
dəcor kə dəwələ mə, **47** aŋe ŋanasotə meren wəco maas
hanj kəbəp meren wəco kəcamət mə, afum aŋe ŋanctam
kəbəc kə kəsare nde angbancan ŋebəpene kə Kanu, **48** aŋe
analəm ŋa dacə mə fəp, ŋanabəp afum wul camət-maas,
masar kəcamət kə wəco camət-maas. **49** K'aləm ŋa pəmə

təkə MARIKI ənasom Musa, pəcməntər nwə o nwə yəbəc
yən. K'aləm ığa kəsom ka MARIKI disre.

5 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məsom aka Yisrayel, ığawure
afum aje ığayə docu dəcalərnə da akata mə fəp saňka
səjan disre, ığawure sə nwə o nwə əyə docu dəkəsətə dən
dəcgbələr domun, ığawure sə nwə o nwə atəsək teta defi
mə. **3** Pəyənə wərkun, pəyənə wəran nəwurə kə saňka
disre ntə təŋsənə ta ığayik-yikəs saňka səjan nde iyi ığa
daco mə.» **4** Kə aka Yisrayel ığayə tatəkə, ığawure atəsək
dəsaňka. Kə aYisrayel ığayə təkə MARIKI ənaloku Musa
mə. **5** Kə MARIKI osom Musa: **6** «Məloku aYisrayel: Kə
wərkun kə pəyənə fe ti wəran enciya wəkos fum kiciya
nke kəyənə kəgbəkəl ka MARIKI mə, fum wəkakə əjəsarə
kiciya nno MARIKI eyi mə. **7** Pəcənə gbasňa kiciya kən,
pəsənə kəway ka paka papəkə məlməl, a pəderənə sə alamali
nje wəlojnə omboncər kə mə, pasənə kəway kə alamali
wəkə anciya mə teta kəlompəs ka kiciya. **8** Kə təyənə fum
wəkakə enciya mə efi, mba ta əyə wəkomənə wəgbəcənə
nwə antam kəsənə daka dolompəs da kiciya kən mə-ə,
wəlojnə pəmar pasənə daka dadəkə pətubucnə kəsənə di
ina MARIKI, wəciya pəkərə aŋkesiya ığorkun teta kəlojnə
ka kəlompəs ka kiciya. Wəlojnə pətubucnə kəsəkəs kə
kiciya kən. **9** Mpə o mpə ambelər yolojnə ya aka Yisrayel
mə, wəlojnə wəkə aŋkərə polojnə papəkə mə, əyə pi. **10**
Ca yopus nyə aŋkərə MARIKI mə, wəlojnə əyə yi.» **11**
Kə MARIKI oluku Musa: **12** «Məloku aYisrayel, məloku
ığa: Kə wərkun əyə wəran nwə əŋyə kə cəmpənpən, ta
əsəkə kə mə, **13** kə wərkun wələma əfəntərər wəran
wəkakə ta wos əncərə ti, wəran wəkakə eyik-yikəsnə

kægbøpnæ disre, ta fum o fum øyønæ ti sede, ta fum o fum osumpær kætøya tatøkæ disre, **14** k'øyønæ ti kæraca, k'øyønæ wəran kæn kæraca, kætøyønæ kance kæ, kætøyønæ kæraca nkæ øyønæ wəran kæn mæ yem yø-ε, **15** awa wərkun wækakæ pækækæ wəran kæn ndena wəlojnæ kæ kæmbefæ ka mængben ma ørs kilo kæmaas, ta pælojær ki moro, ta pædeñær sø suray, bawo kælojnæ teta kæraca kæ, kælojnæ nkæ kæcæm-cæmæs kiciya nkæ kæncepær mæ. **16** Wælojnæ pæcæmbær wəran wækakæ MARIKI før kirij. **17** Wælojnæ pælek domun dopus dætæbæl. Wælojnæ pæwæt kæbof dæntæf ka dændo dækiyi dosoku, pæber ki domun dadækæ disre. **18** Wælojnæ pæcæmbær wəran wækakæ MARIKI før kirij, pæperi kæ cæfon, pæber kæ dæwaca polojnæ pa mængben pa kæraca papækæ pæcæm-cæmæsæ, wælojnæ nkæn pætæmpær domun dodokæt da kætolane pælec. **19** Wælojnæ pæloku wəran wækakæ kæderæm: «Kæ tøyønæ næfæntære fe kæ wərkun nwæ o nwæ, ntæ mælæ mæ, mængbøpnæ fe wos øm mæyik-yikæsnæ-ε, domun dodokæt da kætolane pælec dandæ dæføyæ'm tælæm o tælæm tælec. **20** Mba kæ tøyønæ, ntæ mælæ mæ, mængbøpnæ kæ næfæntære kæ wərkun wæcuru, kæ tæsøy'am kætæsøk-ε,» **21** wælojnæ pæloku wəran wækakæ kæderæm, pæloku wəran: «MARIKI pæpoc'am pælec afum am dacæ, MARIKI pæsumpær øm dokombæra, pæyams'am kækom, **22** domun dandæ dæjsøy pælec mæ, dosumpær øm dokombæra dæyams'am kækom.» Wəran pæloku: «Iwose, teyi tatøkæ!» **23** Wælojnæ pæcæc kætolane pælec kænæ dæwalake kæron, k'elip-ε, pænimæ yecicæs yayøkæ domun dodokæt da kætolane pælec dadækæ. **24** Pæsøy wəran domun dadækæ pæmun di, dotor kæ dækor dæsøy kæ pælec. **25**

Wəlojne pəbanjər wəran nwə polojnə pa məŋgbən pa kəraca. Wəlojne pətubucne kəsəŋ yi MARIKI a pədekekərə nde dətetek polojnə. **26** Wəlojne pəwət aŋkulma katin ŋa polojnə pa məŋgbən teta kəcəm-cəməs, pəcəfə pi MARIKI nde tetek toløjne kəronj, kə tencepər-ε, a pədesəŋ wəran domun dadəkə kəmun. **27** Kə wəran elip kəmun domun dadəkə, təyənə eyik-yikəsnə kəgbəpnə disre, ŋafəntərə kə wərkun wəcuru-ε, domun dadəkə dontor kə dəkor dəsəŋ kə pəlec, dosumpər kə dokombəra, dəyamse kə kəkom. Wəran nwə pəsətə pəlec awənc aja dacə. **28** Mba kə təyənə wəran nwə eyik-yikəsnə fe-ε, wəran wəsoku əfə, yem y'amboncə kə, endekom pəsətə yuruya. **29** Sariyə sasəkə səyənə sa kəraca, kə wəran ələ, pəkafalə pəgbəpnə ŋafəntərə kə wərkun wəcuru-ε, **30** sariyə sasəkə səŋkət sənnə wərkun nwə əŋyənə wəran kən kəraca yem disre mə. Kə wərkun eŋkekərə wəran kən MARIKI fər kiriŋ, wəlojne pəyə wəran sariyə sanjə fəp. **31** Kiciya nkə o nkə kəyi fe wərkun, mba wəran əsarə kiciya kən, kə təyənə a kance kə-ε.»

6 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məloku aka Yisrayel, məloku ŋa: Kə wərkun kə pəyənə fe ti wəran, ənderəm kəpusnə kəsəŋnə ina MARIKI-ε, kədərəm ka kəjərnə kə, **3** ta fum wəkakə pəmun sə wən kə yomunəs ya maŋkəntə, ta pəmun məncəncə ma yokom ya wən, ta pədi yowosu ya yokom ya wi **4** mata məkə eŋyi kəjərnə disre mə fəp, ta pədi paka mpe o mpe pəŋyəfə dəwən mə, kəyefə məŋgbən ma wi haj abomba ŋa wi. **5** Mata məkə ənderəm kəyi kəjərnə disre teta MARIKI mə fəp, ta pafon kə domp haj tem ta kəpusnə kən telip. Əyənə fum wəcəmpı, pəsak

cəfon cən cəponj yεŋən. **6** Mata məməkə ɛndərəm kəŋerne
teta MARIKI mə disre, ta pələtərnə wəfi, **7** təyənə kəbel
ka kas, ka kərə, ka wənc wərkun, ka wəkire kən ta təsəŋə
kə kətəsək, bawo docoku dən domp dementər a wəŋerne
wəka Kanu ɔyənə. **8** Mata məkə enyi kəŋerne disre mə
fəp, wəpusnə wəka MARIKI ɔyənə. **9** Kə təyənə fum pəfi
kə kəsək gbəncana babəkə, təsəŋə kə kələsər kədərəm kən
ka kəŋerne-ε pəfonnə sə dəsək dən da kəsəkəsnə, tataka
ta camət-mərəŋ. **10** Tataka ta camət-maas pəkərə məpay
mərəŋ kə pəyənə fe ti ntantoriya mərəŋ wəloŋnə nde
dəkəberə da angbancan ŋebəpənə kə Kanu. **11** Wəloŋnə
pəloŋnə pin teta kəloŋnə ka kiciya, pəloŋnə pəkə teta
poloŋnə mpe ancəfe MARIKI mə, pətubucnə kəsəkəs
kə kətəsək kən teta kəgbuŋənə ka wəfi. Dəsək dadəkə,
pəgbəkərə sə kəpusnə domp. **12** Wəkayi pəgbəkərə sə
kəpusnə MARIKI mata mən ma kəŋerne. Fum wəkakə
pəkərə ankesiya ŋorkun ŋa teren tin teta kəloŋnə ka
kəlompəs ka kiciya. Afələm mata məkə mencepər mə,
bawo defi dənaləsər kəŋerne kən teta MARIKI. **13** Sariyə
nse səyənə sa aŋe ŋandərəm kəŋerne teta MARIKI mə.
Dəsək nde kədərəm kən ka kəŋerne kəŋlip mə, pakekərə
kə nde dəkəberə da angbancan ŋebəpənə. **14** Pəkərə
MARIKI poloŋnə pən: Ankesiya ŋorkun ŋa teren tin
ŋətəyə dolokəp teta poloŋnə mpe ancəfe MARIKI mə,
ankesiya ŋəran ŋa teren tin ŋətəyə dolokəp teta kəloŋnə
ka kiciya, kə ankesiya ŋorkun ŋin ŋətəyə dolokəp teta
kəloŋnə ka kəpaŋnə pəforu. **15** Pəkərə sə kəfala kin ka
cəcom cətənəŋkəl lebin, cəcom cəlok-lok ca kəmbefe
kətət papəcke ki moro, kə biskit bətənəŋkəl lebin pasopət

bi moro. Pədeñər sə yolojnə yañan ya məñgbən kə ya wən. **16** Wəlojnə pəkəre yolojnə yayəkə fər ya MARIKI kirij, pəlojnə polojnə pa kiciya kə mpe ançofe MARIKI mə. **17** Pəkəre MARIKI aňkesiya ńorkun teta kəlojnə ka kəpajnə pəforu, pədeñər kəfala ka cəcom cətənəñkəl lebin. Wəlojnə pəkəre kəlojnə kən ka məñgbən kə ka wən, **18** wədərəm kəñerne pəfonne cəfon ca kəñerne nde dəkəberə da aňgbancan ńebəpənə kə Kanu, pəlek cəfon cən ca kəñerne cacəkə, pəber ci dəndo dənənc da kəlojnə ka kəpajnə pəforu dəkə deyi kəmar mə. **19** Wəlojnə pəlek kəbanca ka aňkesiya ńorkun ńəkə ampec mə, kəcom kəlok-lok kin kətənəñkəl lebin nde kəfala disre kə biskit bətənəñkəl lebin, pəber yi wədərəm kəñerne dəwaca, təyənə wədərəm kəñerne elip kəfonne cəfon cən ca kəñerne. **20** Wəlojnə pətubucnə kəsəŋ yi MARIKI fər kirij. Ca yopus yə, nyə yəyənə ya wəlojnə mə, kəlekənə ka kəmpəcpəc kəñkə antubucnə kəsəŋ MARIKI, kə aləŋk ńəkə aňwure mə, kə telip oj-ε, sariyə səňwose kə sə kəmun wən. **21** Sariyə sasəkə səyənə sa wəñerne nwə əndərəm kəsəjnə MARIKI mə. Yolojnə yayəkə y'olojnə MARIKI teta kəñerne kən, k'entam kəyə tələm pəcepər tatəkə-ε, aňwose kə ti, mba mənə pənuñkənə kəleləs kədərəm kən, pəmə təkə sariyə sa kəñerne səloku ti mə.»
22 Kə MARIKI oluku Musa: **23** «Məloku Aruna kə awut ən arkun, ntə tə pəmar nəde nəctolane aka Yisrayel pətət, nəcloku ńa: **24** «MARIKI pəpoc'am, pəbumen'am! **25** MARIKI pəgbətn'am, pəyənə nu nənəfər! **26** MARIKI pəyektər əm kəro kən, pəsəŋ əm pəforu!» **27** Kə alojnə

ŋandebonc tewe tem kətolanę aka Yisrayel pəmə ntę
ilomər ŋa mə-ε, ina MARIKI impoce ŋa pətət.»

7 Dəsək nde Musa ənalip kəcəmbər dəkiyi dosoku mə,
k'ompus di pəcbəy di moro kə yosumpər-sumpər ya di fəp.
K'əyo tin tətek tolojne kə yosumpər-sumpər ya di
fəp, k'əmbəy yi k'ompus sə yi. **2** Awa kə akirij a Yisrayel,
akirij a wələ disre ŋajkərə yolojne yaŋjan. Akirij aka
dəcusuŋka akako ŋanalom aYisrayel mə, ŋanakərə yi. **3** Kə
ŋajkərə yolojne yaŋjan MARIKI fər kiriŋ: Cibil camət-tin
ntę cəna wəco kə mərəj cənclirjəs mə, wəkiriŋ o wəkiriŋ
ənasəj wana win, akirij mərəj ŋancpaŋne kəsəj abil
ŋin. Kə ŋajkərə ci nde dəkəberə dəkiyi dosoku tekiriŋ. **4**
Kə MARIKI oluku Musa: **5** «Məbaŋjər ŋa yolojne yaŋjan
ntę təŋsəŋe pacbəcə yi nde aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu.
Məber yi aLewy dəwaca, aŋe o aŋe kə yəbəc yaŋjan.» **6** Kə
Musa əlek cibil kə cəna k'əsəj ci aLewy. **7** K'əsəj cibil
mərəj kə cəna maŋkələ awut arkun a Kerson, kətubcənə
ka yəbəc yəkə ŋayə mə. **8** K'əsəj cibil maŋkələ kə cəna
camət-maas awut arkun a Merari, kətubcənə ka yəbəc
yəkə ŋayə mə, kəməmən ka Itamar wan wərkun wəka
wəlojne Aruna disre. **9** Mba ənasəj fe awut a Kehat,
ntę yəbəc ya akako yənayənə ya ca yopus mə, kə ntę
pəmar ŋagbaŋne yi mə. **10** Kə akirij ŋajkərə yolojne
yopusə ya tətek tolojne dəsək dəbəy da pi. Kə ŋajkərə yi
fər ya MARIKI kiriŋ. **11** Kə MARIKI oluku Musa: «Akirij
ŋacder akin akin dəsək o dəsək wəkin pəkərə yolojne
yən teta kəpus ka tətek tolojne tofu.» **12** Dəsək dəcəkə-
cəkə, ta kusuŋka ka Yuda, Nasəj wan ka Aminadab
ənamentərnə. **13** Yopocə nyə y'ənakərə: Apəlet ŋin nŋe

analompse gbeti kilo kin kɔ kəram masar maas, kɔ apət nŋe analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pənctəjnəne kɔ potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋgbip ŋosoku. Ca yayəkɔ mərəj fəp yəlare kəmbefe kətət nke ananəktərəne kɔ moro teta kəlojne ka məŋgbən mə. **14** K'εŋkərə sə apət ŋələma nŋe analompse kəma kəram tasar tin palas nji suray mə, **15** tura tin, aŋkesiya ŋorkun, k'aŋkesiya ŋorkun ŋa teren tin teta yolojne nyə ancəfə MARIKI mə, **16** ambiyofo ŋin teta kəlojne ka kiciya, **17** kɔ teta kəlojne ka kəpaŋne pəforu: Mura mərəj, ŋkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ŋkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojne yayəkɔ yo Nasəŋ wan ka Aminadab ənakərə. **18** Dəsək da mərəj, ta kusujka ka Isakar, wəkirij kəŋjan Netaneyel wan ka Cuwar ənamentərnə. **19** Yolojne nyə y'ənakərə: Apəlet ŋin nŋe analompse gbeti kilo kin kɔ kəram masar maas mə, kɔ apət nŋe analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pənctəjnəne kɔ potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋgbip ŋosoku. Ca yayəkɔ mərəj fəp yəlare kəmbefe kətət nke ananəktərəne kɔ moro teta yolojne ya məŋgbən mə. **20** Kɔ apət ŋələma nŋe analompse kəma kəram tasar tin mə, palas nji suray, **21** tura tin, aŋkesiya ŋorkun, aŋkesiya ŋorkun ŋa teren tin teta yolojne nyə ancəfə MARIKI mə, **22** ambiyofo ŋin teta kəlojne ka kiciya, **23** kɔ teta kəlojne ka kəpaŋne pəforu: Mura mərəj, ŋkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ŋkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojne yayəkɔ yo Netaneyel wan ka Cuwar ənakərə. **24** Dəsək da maas, wəkirij ka aka Sabulon, Eliyab wan ka

Heloj ɛnamentärne. **25** Yolojnë nyε y'ɛnakεrε: Apəlet ɲin nŋε analompse gbeti kilo kin kɔ kəram masar maas mɔ, kɔ apət nŋε analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mɔ. Pəsam gbeti mpe o mpe pənctəŋnənε kɔ potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋbip ɲosoku. Ca yayokɔ mərəj fəp yelare kəmbefe kətət nke ananəktərənε kɔ moro teta yolojnë ya məŋgbən mɔ. **26** K'ɛŋkεrε sɔ apət ɲələma nŋε analompse kəma kəram tasar tin, pəlas ɲi suray, **27** tura tin, aŋkesiya ɲorkun ɲin, aŋkesiya ɲorkun ɲa teren tin, teta kəlojnë nke ancəfε MARIKI mɔ, **28** ambiyofo ɲin teta kəlojnë ka kiciya, **29** kɔ teta kəlojnë ka kəpaŋnε pəforu: Mura mərəj, ɲkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ɲkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnë yayokɔ yɔ Eliyab wan ka Heloj ɛnakεrε. **30** Dəsək da manjkəlε, wakirij ka aka Ruben, Elicur wan ka Sedewur ɛnamentärne. **31** Yolojnë nyε y'ɛnakεrε: Apəlet ɲin nŋε analompse gbeti kilo kin kɔ kəram masar maas mɔ, kɔ apət nŋε analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mɔ. Pəsam gbeti mpe o mpe pənctəŋnənε kɔ potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋbip ɲosoku. Ca yayokɔ mərəj fəp yelare kəmbefe kətət nke ananəktərənε kɔ moro teta yolojnë ya məŋgbən mɔ. **32** K'ɛŋkεrε sɔ apət ɲələma nŋε analompse kəma kəram tasar tin palas ɲi suray, **33** tura tin, aŋkesiya ɲorkun ɲin, aŋkesiya ɲorkun ɲa teren tin teta kəlojnë nke ancəfε MARIKI mɔ, **34** ambiyofo ɲin teta kəlojnë ka kiciya, **35** kɔ teta kəlojnë ka kəpaŋnε pəforu: Mura mərəj, ɲkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ɲkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnë yayokɔ yɔ Elicur wan ka Sedewur ɛnakεrε. **36** Dəsək da kəcamət,

wəkiriŋ ka aka Simeyəŋ, Selumiyl wan ka Curisaday, εnamentärne. **37** Yoloŋne nyε y'εnakεrε: Apəlet ȱin nŋε analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apət nŋε analompse gbeti kəram masar camət-mərəŋ mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pənctəŋnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋgbip ȱosoku. Ca yayəkə mərəŋ fəp yelare kəmbefe kətət nke ananəktərənə kə moro teta yoloŋne ya məŋgbən mə. **38** K'εŋkərε sə apət ȱoləma nŋε analompse kəma kəram tasar tin palas ȱi suray, **39** tura tin, aŋkesiya ȱorkun ȱin, aŋkesiya ȱorkun ȱa teren tin, teta kəloŋne nke ancəfə MARIKI mə, **40** ambiyofo ȱin teta kəloŋne ka kiciya, **41** kə teta kəloŋne ka kəpaŋne pəforu: Mura mərəŋ, ȱkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ȱkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yoloŋne yayəkə yo Selumiyl wan ka Curisaday εnakεrε. **42** Dəsək da camət-tin, wəkiriŋ ka aka Kadu, Eliyasaf wan ka Dewel, εnamentärne. **43** Yoloŋne nyε y'εnakεrε: Apəlet ȱin nŋε analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apət nŋε analompse gbeti kəram masar camət-mərəŋ mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pənctəŋnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋgbip ȱosoku. Ca yayəkə mərəŋ fəp yelare kəmbefe kətət nke ananəktərənə kə moro teta yoloŋne ya məŋgbən mə. **44** K'εŋkərε sə apət ȱoləma nŋε analompse kəma kəram tasar tin palas ȱi suray mə, **45** tura tin, aŋkesiya ȱorkun ȱin, aŋkesiya ȱorkun ȱa teren tin, teta kəloŋne nke ancəfə MARIKI mə, **46** ambiyofo ȱin teta kəloŋne ka kiciya, **47** kə teta kəloŋne ka kəpaŋne pəforu: Mura mərəŋ, ȱkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ȱkesiya yorkun kəcamət ya teren tin

tin. Yolojn̄e yayok̄a ȳo Eliyasaf wan ka Dewel ɛnak̄ere. **48**
Dɔsɔk da camət-mərəj, wəkirij ka aka Efrayim, Elisama
wan ka Amihud ɛnamentärne. **49** Yolojn̄e nȳe y'ɛnak̄ere:
Apəlet ɲin n̄je analompse gbeti kilo kin k̄o k̄oram masar
maas m̄o, k̄o ap̄t n̄je analompse gbeti k̄oram masar
camət-mərəj m̄o. Pəsam gbeti m̄pe o m̄pe pəncətəjn̄en̄e
k̄o potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋbip ɲosoku. Ca
yayok̄a mərəj fəp yəlarə kəmbefe kətət nk̄e ananəktəren̄e
k̄o moro teta yolojn̄e ya mənjben̄ m̄o. **50** K'ɛŋk̄ere s̄o
ap̄t ɲələma n̄je analompse k̄ema k̄oram tasar tin palas
ŋi suray m̄o, **51** tura tin, aŋkesiya ɲorkun ɲin, aŋkesiya
ɲorkun ɲa teren tin teta kəlojn̄e nk̄e ancəfə MARIKI
m̄o, **52** ambiyofo ɲin teta kəlojn̄e ka kiciya, **53** k̄o teta
kəlojn̄e ka kəpajn̄e pəforu: Mura mərəj, ɲkesiya yorkun
kəcamət, mbiyofo kəcamət, ɲkesiya yorkun kəcamət
ya teren tin tin. Yolojn̄e yayok̄a ȳo Elisama wan ka
Amihud ɛnak̄ere. **54** Dɔsɔk da camət-maas, wəkirij ka
aka Manase, Kamaliyel wan ka Pedacur ɛnamentärne.
55 Yolojn̄e nȳe y'ɛnak̄ere: Apəlet ɲin n̄je analompse
gbeti kilo kin k̄o k̄oram masar maas m̄o, k̄o ap̄t n̄je
analompse gbeti k̄oram masar camət-mərəj m̄o. Pəsam
gbeti m̄pe o m̄pe pəncətəjn̄en̄e k̄o potubuc pa pəsam
gbeti pa nde aŋbip ɲosoku. Ca yayok̄a mərəj fəp yəlarə
kəmbefe kətət nk̄e ananəktəren̄e k̄o moro teta yolojn̄e ya
mənjben̄ m̄o. **56** K'ɛŋk̄ere s̄o ap̄t ɲələma n̄je analompse
k̄ema k̄oram tasar tin palas ŋi suray m̄o, **57** tura tin,
aŋkesiya ɲorkun ɲin, aŋkesiya ɲorkun ɲa teren tin, teta
kəlojn̄e nk̄e ancəfə MARIKI m̄o, **58** ambiyofo ɲin teta
kəlojn̄e ka kiciya, **59** k̄o teta kəlojn̄e ka kəpajn̄e pəforu:

Mura mérəj, njesiya yorkun kacamət, mbiyofo kacamət, njesiya yorkun kacamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Kamaliyel wan ka Pedacur εnakere. **60** Dəsək da camət-maŋkələ, wəkirij ka aka Beŋyamin, Abidan wan ka Kideyoni εnamentərne. **61** Yolojnə nyε y'εnakere: Apəlet njin njε analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apət njε analompse gbeti kəram masar camət-mérəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pəncətəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋbip ḡosoku. Ca yayəkə mérəj fəp yəlarə kəmbefe kətət nkə ananəktərənə kə moro teta yolojnə ya məŋgbən mə. **62** K'εŋkere sə apət ḡələma njε analompse kəma kəram tasar tin palas ni suray mə, **63** tura tin, aŋkesiya njorkun njin, aŋkesiya njorkun ja teren tin, teta kəlojnə nkə ancəfə MARIKI mə, **64** ambiyofo njin teta kəlojnə ka kiciya, **65** kə teta kəlojnə ka kəpajnə pəforu: Mura mérəj, njesiya yorkun kacamət, mbiyofo kacamət, njesiya yorkun kacamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yo Abidan wan ka Kideyoni εnakere. **66** Dəsək da wəco, wəkirij ka aka Dan, Ahiyeser wan ka Amisaday, εnamentərne. **67** Yolojnə nyε y'εnakere: Apəlet njin njε analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apət njε analompse gbeti kəram masar camət-mérəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pəncətəjnənə kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋbip ḡosoku. Ca yayəkə mérəj fəp yəlarə kəmbefe kətət nkə ananəktərənə kə moro teta yolojnə ya məŋgbən mə. **68** K'εŋkere sə apət ḡələma njε analompse kəma kəram tasar tin palas ni suray mə, **69** tura tin, aŋkesiya njorkun njin, aŋkesiya njorkun ja teren tin teta kəlojnə nkə ancəfə MARIKI

mə, **70** ambiyofo ḥin teta kəlojnə ka kiciya, **71** kə teta kəlojnə ka kəpajnə pəforu: Mura mərəj, ḥkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ḥkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yə Ahiyeser wan ka Amisaday enakərə. **72** Dəsək da wəco kə pin, wəkirij ka aka kusunjka ka Asər, Pakiyel wan ka Okəraj, ənamentərnə. **73** Yolojnə nyə y'ənakərə: Apəlet ḥin nəjə analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apət nəjə analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pənctəjnəne kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋbip ḥosoku. Ca yayəkə mərəj fəp yəlare kəmbefe kətöt nkə ananəktərənə kə moro teta yolojnə ya məŋgbən mə. **74** K'əjkərə sə apət ḥələma nəjə analompse kəma kəram tasar tin palas ḥi suray mə, **75** tura tin, aŋkesiya ḥorkun ḥin, aŋkesiya ḥorkun ḥa teren tin, teta kəlojnə nkə ancəfə MARIKI mə, **76** ambiyofo ḥin teta kəlojnə ka kiciya, **77** kə teta kəlojnə ka kəpajnə pəforu: Mura mərəj, ḥkesiya yorkun kəcamət, mbiyofo kəcamət, ḥkesiya yorkun kəcamət ya teren tin tin. Yolojnə yayəkə yə Pakiyel wan ka Okəraj enakərə. **78** Dəsək da wəco kə mərəj wəkirij ka aka kusunjka ka Naftali, Ahira wan ka Enan ənamentərnə. **79** Yolojnə nyə y'ənakərə: Apəlet ḥin nəjə analompse gbeti kilo kin kə kəram masar maas mə, kə apət nəjə analompse gbeti kəram masar camət-mərəj mə. Pəsam gbeti mpe o mpe pənctəjnəne kə potubuc pa pəsam gbeti pa nde aŋbip ḥosoku. Ca yayəkə mərəj fəp yəlare kəmbefe kətöt nkə ananəktərənə kə moro teta yolojnə ya məŋgbən mə. **80** K'əjkərə sə apət ḥələma nəjə analompse kəma kəram tasar tin palas ḥi suray

mə, **81** tura tin, aŋkesiya ɲorkun ɲin, aŋkesiya ɲorkun
ŋa teren tin, teta kəloŋne nkə ancəfe MARIKI mə, **82**
ambiyofo ɲin teta kəloŋne ka kiciya, **83** kə teta kəloŋne ka
kəpaŋne pəforu: Mura mərəŋ, ŋkesiya yorkun kəcamət,
mbiyofo kəcamət, ŋkesiya yorkun kəcamət ya teren tin
tin. Yoloŋne yayəkə yə Ahira wan ka Enan ɛnakərə. **84**
Yoloŋne yayəkə yə akirij a Yisrayel ɲanasəŋ teta kəpus
ka tetek toloŋne, dəsək nde ambəy pi mə: Pəlet wəco kə
mərəŋ ya gbeti, səpət wəco kə mərəŋ ya gbeti, kə səpət
wəco kə mərəŋ ya kema. **85** Apəlet nŋe o nŋe kilo kin,
kəram masar maas, apət nŋe o nŋe kəram masar camət-
mərəŋ, gbeti ba ca yayəkə bembəp kilo wəco mərəŋ kə
maŋkələ, pəmə nte antubuc nde deŋgbip mə. **86** Səpət
nse wəco kə mərəŋ sa kema, apət o apət kəram tasar tin,
palas ɲi suray. Delel da kema ka səpət saŋsə fəp dənabəp
kilo kin kəram masar mərəŋ. **87** Yəcəl nyə anakərə teta
yoloŋne nyə anacəfe MARIKI mə yənabəp: Mura wəco kə
mərəŋ, ŋkesiya yorkun wəco kə mərəŋ, ŋkesiya yorkun
ya teren tin tin wəco kə mərəŋ kə yoloŋne ya məŋbən
ma yi, kə mbiyofo wəco kə mərəŋ ya kəloŋne ka kiciya. **88**
Yəcəl ya kəloŋne ka kəpaŋne pəforu: Mura wəco mərəŋ
kə maŋkələ, ŋkesiya yorkun wəco camət-tin, mbiyofo
wəco camət-tin, ŋkesiya yorkun ya teren tin tin wəco
camət-tin. Yayəkə yənayənə yoloŋne ya kəpus ka tetek
toloŋne, nte analip pi kəbəy mə. **89** Nte Musa ɛncberə nde
aŋgbancan ŋebəpene kəkəlok-loku kə Kanu mə, k'ene
dim nde donclok-lokər kə kəyefə afəŋk ŋəsəkse kiciya nŋe
aŋgbəpər kaŋkəra nkə kəmentər danapa da MARIKI kə

aka Yisrayel mə. Məlekə kerub mərəj dacə, k'olok-lokər kə.

8 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məsom Aruna: Kə məncəmbər səlamp-ε, pəmar pomot pa səlamp nse camət-mərəj pəweñki tekirij ta pədətə pa si.» **3** Kə Aruna əyo tatəkə, k'omot səlamp k'əncəmbər si səcmot tekirij ta pədətə pa si, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. **4** Ntə t'analompəs pədətə səlamp papəkə: Kəma kətəmp k'anagbəcə pi kəyəfə pəcəmənə pa pi haç yowurenə ya yeləjk. Analompəs pədətə pa səlamp kəsurenə təkə MARIKI ənamentər Musa mə. **5** Kə MARIKI oluku Musa: **6** «Məlek aLewy aYisrayel dacə, məpus em ɳa. **7** Ntə tə məŋkəpus em ɳa: Məwesər ɳa domun ndə dəŋkəsəkəs ɳa kiciya mə, ɳafonne dis fəp, ɳayak yamos yanjan, ɳasəkəsnə. **8** Kə tencepər-ε, ɳalek tura kə yolojnə ya məŋgbən ya pi, it'əyənə kəmbefe kətət nkə anəktərenə kə moro mə, məlek sə tura pa mərəj teta kəlojnə ka kiciya. **9** Məkekərə aLewy nde angbancan ɳəbəpənə kə Kanu, məloňka aka Yisrayel fəp. **10** Məcərənə aLewy fər ya ina MARIKI kirij, aYisrayel ɳader aLewy waca wajan. **11** Aruna pətubucnə kəsər ina MARIKI aLewy aYisrayel dacə, təyənə oj ɳa ɳayi yəbəc ya ina MARIKI. **12** ALewy ɳaderər waca wajan dəsəbomp sa mura, məlojnə pin teta kiciya, kə pa mərəj polojnə pəcəfe MARIKI teta kəsəkəs ka kiciya ka aLewy. **13** Məcəmbər aLewy fər ya Aruna kə awut ən arkun kirij, mətubucnə kəsər ɳa MARIKI. **14** Məgbeý aLewy kə aYisrayel. Ti disre aLewy ɳayənə akemi. **15** Kə tatəkə tencepər-ε, aLewy ɳader ɳacəmə yəbəc ya nde angbancan ɳəbəpənə kə Kanu. Tatəkə tə məŋkəsəkəs

ŋa, mətubucne sə kəsəŋ ŋa ina MARIKI, **16** bawo ampus im ŋa fəp aka Yisrayel dacə. Ilək aLewy dəkəcəmə da awut acəkə-cəkə da wəYisrayel nwə o nwə əyənə wan wəcəkə-cəkə wəka kərə mə. **17** Bawo awut acəkə-cəkə a Yisrayel fəp akemi ŋa, təyənə wan wəcəkə-cəkə wəka fum, təyənə wəka pəcəl. Dəsək nde inasut awut acəkə-cəkə atəf ŋa Misira mə, d'inapusne awut acəkə-cəkə a Yisrayel. **18** K'ilək aLewy dəkəcəmə da awut acəkə-cəkə a Yisrayel fəp. **19** Isəŋ aLewy Aruna kə awut ən arkun aYisrayel dacə, nte təŋsəŋe ŋacəmənə aYisrayel yəbəc ya nde d'angbancan ŋebəpənə kə Kanu mə, ŋactubucne sə kəsəkəs aYisrayel kiciya kəjən. Ti disre aYisrayel ŋafəsətə pələc teta kələtərənə kəjən angbip ŋosoku.» **20** Musa, Aruna kə kəloŋkanə ka afum a Yisrayel fəp ŋasurenə kəyə aLewy təkə MARIKI ənasom Musa kəyə ŋa mə. **21** Kə aLewy ŋasəkəsnə kə ŋayak yamos yaŋan. Kə Aruna ontubucne kəmentər ŋa MARIKI fər kirij, k'ontubucne sə kəsəkəs ŋa kiciya kəjən nte təŋsəŋe ŋasək oŋ mə. **22** Kə tatəkə tencepər-ε, aLewy ŋader ŋacəmə yəbəc ya nde daŋbancan ŋebəpənə kə Kanu Aruna kə awut ən arkun fər kirij, pəmə təkə MARIKI ənasom Musa teta aLewy mə, tatəkə t'ənayənə ŋa. **23** Kə MARIKI oluku Musa: **24** «Nte təyənə ta aLewy: WəLewy wərkun nwə o nwə əsətə meren kəyəfə meren wəco mərəŋ kə kəcamət haŋ pəcepər mə, əntam kəbəc nde angbancan ŋebəpənə kə Kanu. **25** K'əsətə meren wəco kəcamət-ε, pəsak kəbəc nde angbancan ŋebəpənə kə Kanu. **26** Wəkayi pəcmar awənc aŋa kə akakə ŋandə kəcbum yəbəc nde angbancan ŋebəpənə kə Kanu-ε, mba ta nkən pəbəc nde angbancan

ŋebəpene kə Kanu. Məyə tatəkə nnə aLewy ŋayi mə, teta
yəbəc yaŋjan nde angbancan ŋebəpene kə Kanu.»

9 Nde təgbərə ta Sinayi, ŋof ŋəcəkə-cəkə ŋa teren ta
mərəŋ kəyefə kəwur ka aka Yisrayel atəf ŋa Misira, kə
MARIKI oluku Musa: **2** «AYisrayel ŋacboc kəsata ka kəcəm-
cəməs ka Kəcepər ka məleke medif tataka ntə amboncə
ki mə. **3** Nəde nəcboc kəsata kaŋkə tataka ta wəco kə
maŋkələ ta ŋof ŋaŋe, kə dec dendekalə-ε, nəboc ki pəmə
təkə sariyə kə məyə mokur moŋkotərənə ki mə.» **4** Kə
Musa oluku ti aYisrayel, ntə təŋsəŋe ŋaboc kəsata kaŋkə
mə. **5** Kə ŋamboc kəsata kaŋkə tataka ta wəco kə maŋkələ
ta ŋof ŋəcəkə-cəkə dec dəckalə, dəndo təgbərə ta Sinayi.
Kə aYisrayel ŋasurenə kəyə təkə MARIKI ənasom Musa
mə. **6** Kə arkun aləma ŋayi aŋe ŋanatəsək teta kəgbuŋenə
kərjan wəfi mə, a ŋafətam kəboc kəsata ka Kəcepər dəsək
dadəkə. Awa, kə ŋaŋkə ŋamentərnə Musa kə Aruna dəsək
dadəkə yati, **7** kə ŋayif Musa: «Teta wəfi təsəŋe su kətəsək,
t'ake tə səntətəmə kəkərə MARIKI yoloŋne dəsək da
kəsata dandə kə awənc asu aŋa a Yisrayel-ε?» **8** Kə Musa
oluku ŋa: «Nəcəmə nnə, nəkar im ikə icəŋkəl moloku
mmə MARIKI əŋkəsom im tetonu mə.» **9** Kə MARIKI oluku
Musa: **10** «Mələku aka Yisrayel: Kə wərkun wələma nəna
dəcə dətemp kə dətemp donu fəp, əntəsək teta wəfi kə
pəyənə fe ti pəkə marənt mobol-bolu-ε, pəboce MARIKI
kəsata ka kəcəm-cəməs Kəcepər ka məleke medif. **11** ŋade
ŋacboc kəsata kaŋkə tataka ta wəco kə maŋkələ ta ŋof ŋa
mərəŋ, kə dec dendekalə-ε, ŋasəmə ki cəcom cətənəŋkəl
lebin kə bəpər yodokət. **12** Ali paka ta pasak haŋ bətbət, ta
paporu sə ali kəbənt ka poloŋne. Paboc kəsata ka Kəcepər

kaŋkə pəmə təkə sariyε səloku mə. **13** Kə wərkun əsək, ta əŋkə marənt pəfati kəboc kəsata ka kəcəm-cəməs ka Kəcepər-ε, aŋwure kə afum ən dacə, bawo əsəj fe MARIKI kəpocə kən dəsək nde ambonc mə. Wərkun wəkakə əsare teta kiciya kən. **14** Kə wəcikəra nwε eyi nu dacə mə omboc kəsata ka Kəcepər ka MARIKI-ε, pəmar pəsurene təkə sariyε kə təkə asom teta ki mə. Sariyε sin sayi so nəna kə acikəra teta kəsata kaŋkə.» **15** Dəsək nde ancəmbər dəkiyi dosoku nde aŋwe aŋgbancan nde walake nwε wementər danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə, kə kəp kəŋkump di bətbət haŋ dəfəy. Kəyefə oŋ dəfəy haŋ bətbət, kə kəp nkə kəyi dəkiyi dosoku kəroŋ kəcmot pəmə nənc. **16** Tatəkə tə tencyi təm fəp: Kəp kəckump di, kə pəmbiyε-ε, pəcmot pəmə nənc. **17** Təm o təm tə kəp kəyefə aŋgbancan kəroŋ, aYisrayel ŋancyefə ŋakə nde kəp kəncəmə mə, ŋancəmbər di saŋka. **18** AYisrayel ŋancyefə kəsom ka MARIKI, ŋacndə kəsom ka MARIKI. ŋancndə kəfo kaŋkə kəwon ka kəp dəkiyi dosoku kəroŋ fəp. **19** Kə kəp kəwon dəkiyi dosoku kəroŋ-ε, aYisrayel ŋacəmə yəbəc ya MARIKI, ŋafəkə. **20** Kə kəp kəyi dəkiyi dosoku kəroŋ mata mepic-ε, aYisrayel ŋancndə kəfo kaŋkə kəsom ka MARIKI, ŋancyefə so kəkə kəsom ka MARIKI. **21** Kə təyəne kəp kəyi dəkiyi dosoku kəroŋ kəyefə bətbət haŋ pibi, kə kəyefə di kəroŋ bətbət-ε, aYisrayel ŋaŋyefə kəfo kaŋkə. Kə kəp kəyefə dəkiyi dosoku kəroŋ pəwaŋkəra-ε, aYisrayel ŋayefə kəfo kaŋkə. **22** Kə kəp kəyi dəkiyi dosoku kəroŋ mata mərəŋ, ŋof ŋin kə pəyəne fe ti teren tin-ε, aYisrayel ŋancndə, ŋafəkə. Kə kəp kəyefə dəkiyi dosoku kəroŋ-ε, ŋa so ŋayefə kəkə. **23** ŋancndə kəsom ka MARIKI, ŋacyefə kəkə kəsom ka

MARIKI. AYisrayel ḥanccāmē yebəc ya MARIKI pəmə təkə
MARIKI oncsom Musa mə.

10 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məlompəs luk mərəj ya
gbeti bətəmp. Luk yayəkə yə mənde məcwene kəloŋkanə
ka afum aka Yisrayel, məcsənə ἡ ja sə kəyekti saŋka
kəkə. **3** K'afula luk mərəj-ε, kəloŋkanə ka aYisrayel
fəp ḥabəpsən'am dəntəf nde aŋgbancan ḥəbəpənə kə
Kanu. **4** K'afula aluk ḥin-ε, abe kə akirij a cusuŋka ca
Yisrayel ḥambəpsən'am kəsək. **5** K'afula ḥi cawon cawon-
ε, aŋe ḥanacəmbər saŋka ntende dec dəmpə aŋgbancan
ḥəbəpənə kə Kanu mə, ḥayefə ḥakə. **6** K'afula ḥi cawon
cawon ta mərəj-ε, aŋe ḥandə kəca kətət ka aŋgbancan
mə ḥayefə ḥakə. Kəkə nkə o nkə, aluk ḥanjula cawon
cawon. **7** Nəfula sə kəbəpsənə ka kəloŋkanə ka aYisrayel,
mba nəfərəs kəfula. **8** Awut arkun a Aruna, aloŋne ḥandə
ḥacfula luk. Sariyε nse sə nəndecəmə darəj doru o doru
dətəmp kə dətəmp. **9** Nde atəf ḥonu, kə nəndekə nəckə
dəkəsutənə kə aterənə anu-ε aŋe ḥarjwəkərnə nu mə,
pəmar nəfula luk cawon cawon, MARIKI Kanu konu
endecəm-cəmənə tetonu, pəyac nu nnə aterənə anu ḥayi
mə. **10** Mataka monu ma pəbotu mme nəmbəpsənə kəboc
cəsata kə kəcəmə ka yof yonu mə, nəfula luk, nəkərə
yoloŋne yəcəf kə yoloŋne ya kəpaŋne pəforu yonu. Ti
disre, təŋyənə təcəmçəməs ta Kanu konu tetonu. MARIKI
iyənə, Kanu konu.» **11** Teren ta mərəj ta kəndə kəŋjan
tegbərə ta Sinayi, tataka ta wəco mərəj ta ḥof ḥja mərəj,
kə kəp kəyefə dəkiyi dosoku da walake nwə wementər
danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə. **12** Kə aYisrayel
ḥayefə kəcepe tegbərə ta Sinayi kəkə, kə kəp kəŋkə

kəcəmə təgbərə ta Paran. **13** Kəyəfə kərjan kəkə kəcəkə-cəkə kənayi kaŋkə, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. **14** Kə kələr ka saŋka sa aka Yuda dəcəgba ca asutənə, əyəfə kəkə acəkə-cəkə. Nasəj wan ka Aminadab ənayənə əja wəkirinj. **15** Kəgba ka asutənə a kusuŋka ka Isakar, Netaneyel wan ka Cuwar ənayənə əja wəkirinj. **16** Eliyab wan ka Heloŋ ənayənə wəkirinj ka kəgba ka asutənə a kusuŋka ka Sabulon. **17** K'ancekəli dəkiyi dosoku. Aka kor ka Kerson kə ka Merari əyəfə kəkə əgənənje di. **18** Kə kələr ka saŋka sa aka Ruben, dəcəgba ca asutənə əyəfə kəkə. Elicur wan ka Sedewur ənayənə əja wəkirinj. **19** Kə kəgba ka asutənə a kusuŋka ka Simeyoŋ əyəfə kəkə, Selumiylə wan ka Curisaday ənayənə əja wəkirinj. **20** Kə kəgba ka asutənə ka kusuŋka ka Kad əyəfə kəkə, Eliyasaf wan ka Dewel ənayənə əja wəkirinj. **21** Kə aka Kehat əyəfə kəkə, əgənənje yosumpər-sumpər ya angbip ənosoku nyə ambəcə di mə. Kə aLewy aka ənanuŋkənə kədecaŋər-caŋər dəkiyi dosoku, əckar kəder ka aka Kehat. **22** Kə kələr ka saŋka sa Efrayim əyəfə kəkə dəcəgba ca asutənə, Elisama wan ka Amihud ənayənə əja wəkirinj. **23** Kə kəgba ka asutənə a kusuŋka ka Manase əyəfə kəkə, Kamaliyel wan ka Pedacur ənayənə əja wəkirinj. **24** Kə kəgba ka asutənə aka Bənyamin əyəfə kəkə, Abidan wan ka Kideyonı ənayənə əja wəkirinj. **25** Kə kələr ka saŋka sa aka Dan əyəfə kəkə dəcəgba ca asutənə, əja ənanafak saŋka fəp tadarəŋ. Ahiyer wan ka Amisaday ənayənə əja wəkirinj. **26** Kəgba ka asutənə aka kusuŋka ka Aser əyəfə kəkə, Pakiyel wan ka Okəraŋ ənayənə əja wəkirinj. **27** Kəgba ka asutənə aka kusuŋka ka Naftali əyəfə kəkə, Ahira wan ka

Enan εnayøne ja wəkiriŋ. **28** Tante tɔ cəgba ca asutene
aka Yisrayel cənacek kəkə. **29** Kə Musa oloku Hobab wan
ka Rehuwel wəka Madiyan papa ka wəran ka Musa: «Kəfo
kə səŋkə nke MARIKI oloku su: <Indesəŋ nu mə.» Məder
pakə səŋkəyo əm pətət, bawo MARIKI oloku kəyə Yisrayel
pətət.» **30** Kə wəkakə oloku Musa: «Ifəkə. Atəf ŋem ŋ'iŋkə
nde aŋkom im mə.» **31** Kə Musa elətsene kə: «Ta məsak su
ilətsen'am, kə məncəre sə mofo mme səntam kəndə nde
dətegbərə mə, məyøne wəsolə kosu. **32** Kə mənder pakə-,
məna sə məŋsətə pətət pəkə MARIKI oloku kəyøne su
mə.» **33** Kə aka Yisrayel ŋayefə tərə ta MARIKI kəkə, kə
ŋaŋkət mata maas. Kaŋkəra ka danapa da MARIKI kəyi
ja kirij, mata maas kəctəne ja dəkəŋesəm. **34** Kəp ka
MARIKI kəncyi ja kəronj pəwaŋkəra kə ŋandeyefə kəkə-
e. **35** Kəyefə nke o nke kaŋkəra kəncyeſe kəkə mə, Musa
oncloku: «Məyefə MARIKI! Ater am ŋasamsər! Aŋe ŋanter
əm mə, ŋayekse fər yam kiriŋ!» **36** Təm o təm ntə kaŋkəra
kənccəmə mə, Musa oncloku: «Məluksərnə, MARIKI!
Məder nnə cəgba ca asədar a Yisrayel aŋe ŋancepər wul
wul mə!»

11 Aka Yisrayel ŋaccəpənə pəlarəm fər ya MARIKI kiriŋ.
Ntə ene ti mə, kə pəntelə kə. Kə nənc da MARIKI dowur
ja dacə, kə dəncəf saŋka kəyefə toŋkubut haŋ pa mərəŋ.
2 Kə aka Yisrayel ŋaŋkule-kule kəwe Musa kədemar ja.
Kə Musa elətsene MARIKI, kə nənc denime. **3** K'awe kəfo
kaŋkə tewe ta Tabera, ti təyøne «Kəteyε», bawo nənc
da MARIKI dənacəf afum ja dacə. **4** Dəsək dələma sə,
afum aləma ŋanayi aYisrayel dacə səm yebas ja, kə aka
Yisrayel yati ŋancop kəbok, ŋacloku: «An'endesəŋ su səm

yəsəm-ε? **5** Səncəm-cəmne lop nyə səncsəm kifəli Misira
mə, kamkumbus, cəmbasoso, mərkət, ces kə yowurene ya
yi! **6** Ndəkəl oj kəfi kə sənder! Yeri yələma yəmbas su,
mba fər yosu yəfənəjk paka o paka mənə yeri ya man
gbəcərəm!» **7** Awa, man mənawurenə kə mənəgbən mefer.
8 Aka Yisrayel ŋancsamsər kəwətəs ka mi, ŋagbifələ mi
masar kə pəyənə fe ti-ε dəkirir. Dəkarərə anccəj mi, kə
pəyənə fe ti-ε palompə mi cəcom, mencyi dəkusu pəmə
biskit mbe bəyo moro mə. **9** Kə kibi kənde kəctufər afum
pibi dəsaŋka-ε, man moctuf. **10** Kə Musa ene təkə afum
ŋancbokene mə, nwə o nwə nde kor kən, nde dəkəbərc
d'abal ŋən. Kə pəntəle MARIKI pəpəŋ, kə pəntəbət sə
Musa. **11** Kə Musa eyif MARIKI: «Ta ake tə mənuŋksəre ina,
wəcar kam pəlec pelel pampə-ε? Ta ake tə məntəyən'em
nənəfər-ε, ntə məlek mes ma afum akaŋe fəp kə məsarsər
im mə? **12** In'olompəs afum akaŋe fəp ba? In'okom ŋa ntə
məlok'im: «Məgbəsne ŋa pəmə ntə wəkombəra əŋgbəsne
kənaka mə, haŋ nde atəf ŋəkə mənadərmə atem aŋan
kəsəŋ ŋa mə?» **13** Deke iŋkəlek səm nyə indəsəŋ afum
akaŋe fəp mə? Bawo ŋambokər im ŋacloku: «Məsəŋ su
səm səsəm!» **14** Ifətam ina sona kəsarə mes ma afum
akaŋe fəp. Mes maŋan melelər im, ifətam mi kəsarə. **15**
Kə təyənə pəlec pelel pampə pə məndenuŋksər im-ε,
kə təyənə məyən'em nənəfər-ε, ilətsən'am mədif im oj,
təsəŋ'em kətənəjk pəlec pampə məyi kəcəmbər im mə.»
16 Kə MARIKI oluku Musa: «Məloŋkan'em abeki wəco
camət-mərəŋ aka Yisrayel, aŋe məncərə kəyənə abeki
kə atubuc mes a afum mə. Məkərə ŋa nnə aŋgbəncə
ŋəbəpəne kə Kanu, ŋade ŋacəmə nnə kə məna. **17** Indetor

di ilok-lokər əm, indebelər əm Amera ɳem ɳepic, iyer ɳa ɳi, ntə təŋsəŋe ɳamar əm kəsare mes ma afum akaŋe mə, təsəŋ'am kətəsəsare mi sona sam. **18** Ntə təyəne ta afum mə, məloku ɳa: Nəpusnə tetə alna, nəndesəsəm səm, bawo nəmbokər MARIKI, nəcloku: «An'endesəŋ su səm nyəs səndesəm mə? Sənayinə pətət Misira!» MARIKI endesəŋ nu səm nəsəm. **19** Nəndesəm yi, bafə dəsək din, bafə mata mərəŋ, bafə mata kəcamət, bafə mata wəco, bafə mata wəco mərəŋ, **20** mba ɳof ɳin camcam haŋ səm yayəko yocwur nu dəloləm, haŋ yegbəf nu, bawo nənce MARIKI nwə eyi nu dacə, kə nəmbok fər yən kirinj nəcloku: «Ta ake tə səwurene Misira-ε?» **21** Kə Musa oloku: «Afum akaŋe ɳaŋkel im mə ɳambəp arkun wul masar caməttin, kə məloku: «Indesəŋ ɳa səm yəsəm ɳof ɳin camcam!» **22** Ali padifə afum akaŋe ɳkesiya, cir, kə cəna cosu, səm ya yi yəntəŋne ɳa ba? Andesəŋ ɳa lop ya dəkəba fəp, a yetəŋne ɳa ba?» **23** Kə MARIKI eyif Musa: «Kəca ka MARIKI kəndebumpsəne oj ba? Məndenəŋk təkə ilok'əm mə kə təyəne tendeyi kə pəyəne təfədesəyi-ε.» **24** Kə Musa owur, k'oloku afum moloku ma MARIKI. K'oloŋka abeki a Yisrayel aŋe wəco camət-mərəŋ, k'encəmbər ɳa ɳakəl aŋgbancan. **25** Kə MARIKI ontor dəkəp, k'olok-lokər Musa. Kə MARIKI εlek dəMusa Amera ɳəkə ənaber kə mə, k'eyerəs ɳi abeki aŋe wəco camət-mərəŋ. Ntə Amera ɳŋe ɳendegbuŋene ɳa mə, kə ɳayəfe kəlok-loku cəsayibə, mba katin kəŋkə gbəcərəm kə tenasətə ɳa. **26** Arkun mərəŋ, pacwe wəkin Eldad, kə wəkə Medad, ɳaŋyi dəsaŋka, kə Amera ɳŋe ɳoŋkə ɳogbuŋene ɳa, afum ɳə, analəm ɳa abeki a Yisrayel dacə, mba ɳanawur fe ɳakə

dəndo angbancan ɲosoku dəsək dadəkə, kə ɲayefə kəlok-loku cəsayibə dəndo dəsaŋka. **27** Kə wətemp wələma eyekse kəkəloku ti Musa: «Eldad kə Medad ɲayi kəlok-loku cəsayibə nde dəsaŋka!» **28** Kə Yosuwe wan ka Nun nwə ɛnayənə wəmarsenə ka Musa kəyefə dətemp dən mə, oluku: «Musa mariki mem, məmənə ɲal!» **29** Kə Musa eyif kə: «Kəraca kə mənyən'em ba? Ah, MARIKI pəyerəs afum ən fəp Amera ɲən, ntə təŋsəŋə ɲayənə sayibə mə!» **30** Kə Musa olukus nde dəsaŋka kə abeki aka Yisrayel akaŋe. **31** Kə MARIKI owure afef nijə ɲenayefə nde dəkəba mə, kə ɲender ɲegbale aka Yisrayel bakörnə nde dəsaŋka kə cəsək ca si kəkət ka pəwaŋkəra pin camcam kəsək o kəsək, bəmp yənadənsərənə dəntəf deñeci da kururu kəmerəŋ. **32** Dəsək dadəkə fəp, kə pibi fəp kə dəckəsək, afum ɲacwetəs bakörnə. Nwə ɛnapice bəmp yewetəs mə, ɛnasətə tən tin pəcepər. Kə ɲance yi saŋka kəsək haŋ kənəŋkər ntə təŋsəŋə yowos mə. **33** Ntə sem ɛnasərəyi ɲa dəcusu ta ɲantacəkəm yi mə, kə pəntəle MARIKI nnə aka Yisrayel ɲayi mə. Kə MARIKI osute ɲa pucuy pəpəŋ. **34** K'awe kəfo kaŋkə Kibərot Tawa, ti təyənə «Kufu ka təbas», bawo dəndo anawup afum akə kəsəm sem kənabas mə. **35** Kə aka Yisrayel ɲayefə Kibərot Tawa kəkə ka Hacerot, kə ɲancəmbər di saŋka.

12 Awa, Aruna kə Miriyam ɲafor Musa teta wəran wəKusi wəkə ɛnalek kənənce mə. **2** Kə ɲaluku: «Musa gbəcərəm MARIKI olok-lokər ba? Bafə olok-lokər sə səna?» Kə MARIKI ene ti. **3** Musa fum wənatəpənə banca ɛnayi, ɛnatorə banca pətas afum a doru fəp. **4** Kə MARIKI oluku Musa, Aruna kə Miriyam: «Nəwur maas monu

fəp nəkə nde aŋgbancan ŋεbəpənə kə Kanu. Kə ŋaŋkə maas maŋan fəp.» **5** Kə MARIKI ontor dəkəp, k'əŋkə pəcəmə nde dəkəbərə da aŋgbancan ŋεbəpənə, k'ewe Aruna kə Miriyam, kə ŋancəŋnə mərəŋ maŋan. **6** Kə MARIKI oluku: «Nəcəŋkəl moloku mem ilətsənə nu! Kə fum eyi nu dacə pəyənə sayibə-ε, iŋmentərnə wəkayi dəsək, kə pəyənə fe ti-ε, ilok-lokər kə pibi kəwərəp disrə. **7** Tenciyane kə ta wəcar kem Musa fum nwə iləj təta yəbəc yem fəp mə ɔfə. **8** Dim dem yati d'injlok-lokərə kə gbasŋa, ifəgbəpənə kə, εŋnəŋk məyə mem mələma yati mme afum ŋantənəŋk mə. Ta ake tə nəntənesənə kəfor Musa wəcar kem-ε?» **9** Kə pəntələ MARIKI nnə ŋayi mə, k'olukus. **10** Kə kəp kəluksərənə sə aŋgbancan kəroŋ, kə sen səsumpər Miriyam, k'efere pəmə ntə kibi kəntufər paka mə. Kə Aruna εŋkafələ nnə Miriyam eyi mə. Sen səsumpər Miriyam dis dən fəp. **11** Kə Aruna oluku Musa: «Məŋajnə, mariki mem! Ilətsən'am, ta məsarsər su kiciya nkə sənciya dotoŋkulu disrə mə. **12** Ilətsən'am, ta pəyi pəmə wan nwə aŋkom pəfi mə, nwə dis dən dəsəmənə kəsək k'endewur kərə dəkor-ε!» **13** Kə Musa oluku MARIKI: «Kanu ilətsən'am mətaməs kə!» **14** Kə MARIKI oluku Musa: «Təcəŋnə a kas oyukər kə lin dəkəro-ε, k'eyinə fe malap maməkə haŋ mata camət-mərəŋ ba? Pawurenenə kə dəsaŋka mata camət-mərəŋ, kə tencepər-ε, aŋlukse kə sə.» **15** K'awurenə Miriyam dəsaŋka mata camət-mərəŋ. Aka Yisrayel ŋanayefə fe kəkə haŋ k'alukse kə sə dəsaŋka. **16** Ntə tencepər mə, kə aka Yisrayel ŋayefə Hacerot kə ŋaŋkə ŋandə nde tegbərə ta Paran.

13 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məsom afum յakötənəs mes yəkyək atəf յa Kanaŋ nkə isəŋ aka Yisrayel mə, məyək-yək kusunjka o kusunjka wərkun wəkin nwə շүնə wəkirij afum ən dacə mə.» **3** Kə Musa osom afum akakə kəyefə ka tegbərə ta Paran, pəmə təkə MARIKI εnasom kə mə, fəp fərjan akirij յə յanayənə aYisrayel dacə. **4** Mewe maŋan mə mme: Kusunjka ka Ruben: Samuya wan ka Sakur. **5** Kusunjka ka Simeyəŋ: Safat wan ka Hory. **6** Kusunjka ka Yuda: Kaləb wan ka Yefune. **7** Kusunjka ka Isakar: Yikal wan ka Isifu. **8** Kusunjka ka Efrayim: Hose wan ka Nun. **9** Kusunjka ka Beŋyamin: Palti wan ka Rafu. **10** Kusunjka ka Sabulon: Kadiyel wan ka Sody. **11** Kusunjka ka Manase, wan ka Isifu: Kady wan ka Susy. **12** Kusunjka ka Dan: Amiyel wan ka Kemali. **13** Kusunjka ka Aser: Setur wan ka Mikayel. **14** Kusunjka ka Naftali: Naby wan ka Wofosi. **15** Kusunjka ka Kad: Kewel wan ka Maky. **16** Afum akaŋe յə Musa εnasom kəkəkce atəf. Kə Musa ewe Hose wan ka Nun tewe ta Yosuwe. **17** Kə Musa osom յա kəkəkəkce mes ma atəf յa Kanaŋ, k'oloku յա: «Nəperne ta Nəkef, nəkə nəpə ta dəmərə. **18** Nəkə nəkəkce atəf ntə յeyi mə: Afum aŋe յayi յi mə, kə təyənə յayə səkət, kə təyənə յayə fe səkət-ε, nəcəre, kə təyənə յala, kə təyənə յala fe. **19** Nəten sə kəcəre kə təyənə atəf յətət յə kə təyənə atəf յəlec յə-ε, kə təyənə sədare səŋan mopoc mopoc mə յandə kə təyənə sədare səŋan samba səŋeci s'anjəle si-ε. **20** Nəkəkce sə kəcəre kə təyənə antəf յəŋən յəntəsə yəbəf, kə təyənə յəfətesə yəbəf-ε, kə təyənə atəf յəŋəkə յəyə tək, kə təyənə յəyə fe tək-ε. Nəbaŋse, nəpimənə yokom ya tək ya atəf յəŋəkə, bawo

t m ta k pim ta yokom y c k -c k  ya w n t .» **21** K  afum akak  anasom m   amp , k   aj k   at n s yəkyək mes ma at f  a Kana , k y f  tegbəre ta Cin ha  dare da Rehob, ndə d l t r ne Lebo Hamat m . **22** K   amp r ne ta N kef, k   aj k  ha  Heb r y ndə afum a eci yuruya ya Anak, Ahiman, Sesay k  Talmay, y n yi m . Anal  dare da Heb r y meren cam t-m r y mecep r a padel  dare da Coyan ca Misira. **23** K   aj k  ha  nd  d ng b l da Esk l nd   an gb nti a gb nk l   a w n k  acek  a pokom pa  j  m , k   as le  yi k  afum m r y  ang ba ne. K   amp m ne s  yokom ya c pare k  ya fik. **24** K'awe k fo ka k  d ng b l da Esk l, ti t y n e c Heb re «A ek» t ta acek  ok  aka Yisrayel  an p m di m . **25** N te mata w co man k le m ncep r m , k'as m  aluk s k y f  at f  ok   an ak  k ten s mes y ky k m . **26**  and b re, k   aj k  nd na Mus , Aruna k  k lo kan  ka aka Yisrayel f p a e  ay i Kad s, nd  tegb re ta Paran m . K'as m  aloku Mus  k  Aruna k  k lo kan  ka aka Yisrayel f p t k   an n y k m , k   ament re ne  a yokom ya t k  ya at f  aj k . **27** K   al m: «S nk  nd  at f  ok  m nas m su m . At f  obo u d le k'aw p y ti  . Yok m ya t k  ya di y o yay ! **28** M a afum a e  ay i at f  aj k  m   ay  f n nt r, s d re s y n  s mb k, k'aj k le si samba. S n k di y ti yuruya ya Anak, afum a eci. **29** A k  Amalek  and  N kef. AHit, aYeb s k  aka Am r  and  d m r , k  aKana ,  a  and  k ba k s k k  g p  ya k ng b k  ka Yur n .» **30** K  K aleb  s y n  afum k ca k f r ya Mus  k ri . K'ol k : «P k  p bar at f, a k t m  a!» **31** M a as m al ma ak   an ak  k   a m ,  aloku Mus : «Af t m k k s t ne k 

afum akanje, bawo ɲayə səkət ɲatas su.» **32** Kə ɲayefə kəloku pəlec pa atəf ɲajəkə aka Yisrayel fər kiriŋ. Kə ɲaloku: «Atəf nŋe sənanəŋkər kəkəkce mes ma di mə, atəf ɲə nŋe ɲendif afum aŋe ɲander kəndə di mə. Afum aŋe sənəŋk di mə fəp, afum aŋeci ɲə. **33** Afum aŋe sənəŋk di mə, ɲajec təcəmə. Aka yuruya ya Anak yə. K'ayi ɲa kəsək-ε, səŋyi pəmə cəntarŋbə. Tatəkə yati tə ɲancnəŋk su.»

14 Kə kəloŋkanə ka aka Yisrayel fəp ɲayefə kəkulə-kulə, kə ɲambok pibi fəp. **2** Kə aka Yisrayel ɲancəpər Musa kə Aruna. Kə kəloŋkanə ka aka Yisrayel ɲaloku: «Kəfi kosu Misira kə pəyəne fe ti, kəfi kosu nnə dətəgbərə kəncepər kəfi kosu aterene asu dəwaca! **3** Ta ake tə MARIKI eyi kəkekərə su atəf ɲajəkə pəkə pəsəŋe padifə su sakma-ε? ɻasumpər-sumpər aran kə aka wələ wosu disrə, aŋe andeləm yofoŋjət yanjan dacə mə! Kəlukus kosu Misira kəncepər fe tatəkə ba?» **4** ɻaclokəne taŋjan: «Pacəmbər wəbe wəkin, palukus Misira!» **5** Musa kə Aruna ɲantontnəne MARIKI dəntəf kəloŋkanə ka aka Yisrayel fəp fər kiriŋ. **6** Ntə Yosuwe wan ka Nun kə Caleb wan ka Yefune akə ɲanakə kəkəkce mes ma atəf ɲalip kəne moloku maməkə mə, kə pəntəle ɲa haj kə ɲawal-wali yamos yanjan. **7** Kə ɲaloku kəloŋkanə ka afum a Yisrayel fəp: «Atəf ɲajəkə sənəŋkər kəkəkce mes ma di mə, atəf ɲətət ɲə. **8** Kə MARIKI əmbətər su-ε, əmbərə su atəf ɲajəkə, pəsəŋ su ɲi. Atəf ɲə nŋe ɲomborj dale k'awop mə! **9** Ta payenjər MARIKI səbomp, ta panesə sə afum a atəf ɲajəkə katəna k'ajkətam. ɻayə fe sə katəkəp nkə kəŋkump ɲa mə. MARIKI eyi kə səna. Ta nənese ɲa!» **10** Ntə kəloŋkanə ka aka Yisrayel fəp kəloku kəca-cas

Yosuwe kə Kaləb mə, kə nərə da debeki da MARIKI dontor aka Yisrayel fəp fər kiriŋ nde aŋgbancan ŋεbəpənə kə Kanu. **11** Kə MARIKI oloku Musa: «Ake təm tə afum akanje ŋandesak kəcerəsnə mes mem-ε? Ake təm tə ŋandefati kəgbəkər im kəlanj-ε, ali ntə imentər megbəkərə mewey-vey fər yaŋan kiriŋ mə? **12** Arom ŋ'indesəŋ ŋa, ibaŋər ŋa sə ke nkə inaloku kəsəŋ ŋa, mba məna indesəŋ'am kəyənə kas ka atəf ŋəpəŋ nŋe ŋendebək ŋəyə səkət ŋetas aka Yisrayel mə!» **13** Kə Musa oloku MARIKI: «Aka Misira ŋane a səkət sam sə mənapənə afum akanje atəf ŋa Misira, **14** kə ŋaloku ti afum aka atəf ŋaŋəkə. Kə aka Kanaŋ ŋane ntə: A məna MARIKI məyi afum am dacə, a məŋmentərnə ŋa gbasŋa, a məckət ŋa fər kiriŋ, məcbumə ŋa kəp pəwaŋkəra disre, kə pibi disre nənc. **15** Kə məndifət afum akanje fəp katin-ε, afum a təf nyə ŋane pacloku tetam mə, ŋandeloku: **16** «MARIKI əfətam kəbərse afum akanje atəf nŋe ənadərəm kəsəŋ ŋa mə: Ti t'endife ŋa nde dətegbərə!» **17** Ndəkəl oŋ, ilətsen'am fənəntər fa MARIKI fəmentərnə debeki dən disre pəmə təkə məloku ti mə. **18** Pəfətələ MARIKI katəna, k'eŋsekterne danapa, əŋŋajnənə kiciya kə kəyeŋkər domp. Mba əfəsəkpərə wəciya wətəciya, pəsəŋ kəway ka kiciya yuruya ya wəciya haŋ dətemp da maas, dətemp da manjkələ. **19** Məŋŋajnənə kiciya ka afum akanje ilətsen'am teta kəsektərnə danapa kam, pəmə ntə mənalek kəŋŋajnənə afum akanje kəyəfə Misira haŋ nnə mə.» **20** Kə MARIKI oloku: «Inŋajnənə ŋa teta moloku mam. **21** Mba indərəm kəyi kem doru kə nərə da debeki da MARIKI ndə dəlare doru mə: **22** Afum aŋe ŋananəŋk nərə da debeki dem kə megbəkərə mme inawure Misira

kə nde dətəgbərə mə, mba ŋandəktər im haŋ wəco kə ŋantəcəŋkəl, **23** nwə o nwə ŋa dacə ɔfədenəŋk atəf nŋə inadərəm kəsəŋ atem ajan mə. Ali wəkin akaŋe ŋanc'em mə ŋafədenəŋk ŋi. **24** Mba bawo amera ŋələma ŋenayi Kaləb wəcar kem k'eleləs təkə inasom kə mə ta enesərnə-ε, indekəbərsənə nkən atəf ŋaŋəkə əŋkə mə, yuruya yən yəbaŋ sə di. **25** Aka Amalek kə aKanəŋ dəmərə dacə ŋandə. Alna, nəlek dəpə da dətəgbərə kəkə kəca ka kəba ka Cəŋkəlma.» **26** Kə MARIKI eyif Musa kə Aruna: **27** «Kəloŋkənə ka afum alec akaŋe tem tere tə ŋandesak kəgbəkəl im-ε? Ine təkə aka Yisrayel ŋangbəkəl im mə! **28** Moloku ma MARIKI mə mame! Mələku ŋa ntə: İndərəm kəyi kem doru, indeyə nu tətəŋnə ta moloku məkə nələku fər yem kiriŋ mə. **29** Nnə tegbərə tantə tə nəndəfi. Nəna fəp fonu aŋe analəm nəsətə meren wəco mərəŋ haŋ kəcepər ti mə, kə nəŋgbəkəl im mə, **30** nəfədebərə atəf nŋə inadot kəca idərəm kədəs nu mə. Məne Kaləb wan ka Yefune kə Yosuwe wan ka Nun gbəcərəm ŋandekəbərə di. **31** Kə awut anu aŋe nələku: «Aŋkəsak ŋa pafonjət mə,» iŋkəbərsə ŋa di, ŋa ŋandekəcərə atəf ŋaŋəkə nəna nənce mə. **32** Kə nəna, nnə tegbərə tantə tə nəndəfi. **33** Awut anu ŋandeyənə akək yəçəl nde dətəgbərə meren wəco maŋkələ disre, ŋa ŋandesare kəway ka kiciya ka dəyamayama donu, haŋ nəclip kəfis-fis nnə dətəgbərə. **34** Kələm ka mataka məkə nənawon kəkəkcə mes ma atəf ŋa Kanəŋ yəkyək mə, it'əyənə mata wəco maŋkələ, nəndesare kəciya konu meren wəco maŋkələ, dəsək o dəsək teren tin. Ti tendəsəŋe nu kəcərə ntə kəfatər kem kəyi mə. **35** Ina MARIKI, ilok-loku. Nəna kəloŋkənə ka

afum alec kō nəyənε, nətəjn' em kəronj. Awa, inderəm towurene ta ti t'indeyo nu. Nnə tegbəre tante tə nəndelip fəp, difə nəndefi.» **36** Afum aŋε Musa εnasom kəkətənəs mes yəkyək atəf ŋa Kanaŋ mə, kəlukus kəjan kō ŋander ŋaləm pəlec pa atəf ŋaŋəkə, kō təsəŋe kəloŋkanə ka aka Yisrayel fəp kətəjnə Musa kəronj. **37** Arkun akakə ŋanaləm pəlec pa atəf ŋa Kanaŋ mə, ŋafis-fis MARIKI fər kiriŋ katəna bawo εnasutə ŋa pucuy. **38** Afum akə ŋanakə kəkokce mes nde Kanaŋ mə fəp ŋanafi, mənə Yosuwe wan ka Nun kō Kaləb wan ka Yefune ŋanacəmə oŋ. **39** Kō Musa oluku mame aka Yisrayel fəp, k'afum ŋaŋkekəre kəbal kəpəŋ. **40** Ali ntə MARIKI εnatəsom ŋa kəkə mə, kō ŋayeffe bətbət suy kəperne ka ntende dəmərə, ŋacloku: «Kəperne kō sənde kəfo nkə MARIKI oluku teta ki mə: A sənciya!» **41** Mba Musa oluku: «Ta ake tə nəŋsakə mosom ma MARIKI-ε? Tante təfəköt. **42** Ta nəperne! MARIKI eyi fə nu dacə. Ta nəsəŋe aterene anu kəkəsut nu. **43** Aka Amalək kō aKanaŋ ŋayi tekirin tonu, sakma s'andekədiftə nu. Bawo nəŋgbayme nnə MARIKI eyi mə, əfədeyi nu dacə.» **44** Kō ŋantaŋ ləŋəs kəpe ka nde dətərə kəronj. Mba Musa kō kaŋkəra ka danapa da MARIKI kō aka Yisrayel ŋanayeffe fə saŋka disre. **45** Awa, aka Amalək kō aKanaŋ aŋε ŋanande dəndo dəmərə mə ŋantor. Kō ŋasut aYisrayel kō ŋambeləs ŋa haj Horma.

15 Kō MARIKI osom Musa: **2** «Məloku aka Yisrayel ntə: Kō nəŋkəberə atəf ŋəkə nəŋkəndə mə, atəf nŋe isəŋ nu mə, **3** kō nəndekə nəccəfə MARIKI yoloŋnə-ε, təyənə pəcəl pəcəf, təyənə kəloŋnə ka kədərəm ka kətola tes, kō pəyənə fə ti kəloŋnə ka kəpocə abəkəc ŋosoku pes, kō pəyənə fə ti

yolojn̄e nȳe nəjker̄e MARIKI t̄em ta c̄asata conu c̄apɔ̄j m̄o, ȳoȳone c̄ena, k̄o p̄aȳone fe ti ȳ̄kesiya, cir nt̄e t̄əŋsəŋ̄e nəcsəŋ̄e MARIKI k̄ene amb̄onc ȳ̄obotu m̄o, **4** m̄ena nw̄e m̄əndelojn̄'em p̄ɔ̄c̄ol m̄o, p̄ek̄er̄en'em s̄o k̄ambef̄e k̄et̄ot kilo k̄emaas panokt̄er̄en̄e ki moro liter din k̄o dac̄o t̄eta k̄elojn̄e ka m̄eŋ̄b̄en. **5** P̄ek̄er̄e s̄o wen liter din k̄o dac̄o, k̄o t̄oȳone p̄æk̄er̄e aŋ̄kesiya ȳ̄orkun k̄adelojn̄e polojn̄e p̄ɔ̄c̄of̄e MARIKI k̄o p̄aȳone fe ti-ε, k̄elojn̄e k̄eloma. **6** K̄o t̄oȳone p̄æk̄lojn̄e aŋ̄kesiya ȳ̄orkun-ε, p̄ek̄er̄en̄e k̄ambef̄e k̄et̄ot kilo cam̄at-tin p̄anokt̄er̄en̄e ki moro liter m̄er̄əj t̄eta k̄elojn̄e ka m̄eŋ̄b̄en, **7** p̄eden̄j̄er̄ s̄o k̄elojn̄e ka wen liter m̄er̄əj, amb̄onc ȳ̄a k̄elojn̄e k̄anj̄k̄o ȳ̄ontore-tore MARIKI ab̄ek̄ac. **8** K̄o t̄oȳone m̄æk̄er̄e tura towut t̄eta polojn̄e p̄ɔ̄c̄of̄, k̄o p̄aȳone fe ti k̄elojn̄e ka k̄eder̄əm k̄et̄ola tes, k̄o p̄aȳone fe ti k̄elojn̄e ka k̄epaŋ̄ne p̄eforū nn̄o MARIKI eyi m̄o-ε, **9** p̄ek̄er̄en̄e k̄o wana, polojn̄e pa m̄eŋ̄b̄en pa k̄ambef̄e k̄et̄ot kilo cam̄at-m̄ajkale panokt̄er̄en̄e k̄o moro liter maas, **10** p̄ek̄er̄en̄e s̄o k̄elojn̄e ka wen liter maas. Amb̄onc ȳ̄a yolojn̄e yaȳk̄o anc̄of̄e MARIKI m̄o ȳ̄ontore-tore k̄o ab̄ek̄ac. **11** T̄oȳa tin tat̄ok̄a ta aŋ̄ȳone tura nt̄e o nt̄e, aŋ̄kesiya ȳ̄orkun n̄je o n̄je, ambiyofo k̄o aŋ̄kesiya ȳ̄orkun ȳ̄a teren tin n̄je o n̄je. **12** N̄əntam k̄ek̄er̄ ȳɔ̄c̄ol ȳelar̄əm k̄o p̄aȳone fe ti-ε ȳɔ̄c̄ol yepic, mba n̄əcden̄j̄er̄ ca yaȳ f̄ep, p̄ɔ̄c̄ol m̄pe o m̄pe n̄əndek̄o k̄elojn̄e m̄o. **13** Tante t̄o nw̄e o nw̄e aŋ̄kom aYisrayel dac̄o m̄o ȳ̄acəm̄e sariȳe saŋ̄se dar̄əj k̄o ȳ̄ande k̄æk̄er̄ yolojn̄e nȳe anc̄of̄e MARIKI m̄o, amb̄onc ȳ̄a yi ȳ̄otore-tore MARIKI ab̄ek̄ac. **14** T̄oȳone d̄et̄emp̄ donu f̄ep, w̄æk̄ik̄era nw̄e owon k̄end̄e nu dac̄o, k̄o nw̄e eyi k̄acepər̄en̄e t̄em tepic nu dac̄o m̄o, f̄ep

fərjan ŋacəmə təyə tin tante darəŋ pəmə nəna. Kə ŋande
ŋackəre yolojnə nyə ancəfə ina MARIKI mə, ambənc ŋa yi
ŋotorə-tor'əm abəkəc. **15** Sariyə sin sasəkə səndeyənə
sa aka Yisrayel fəp, kə sa acikəra akə ŋayi nu dacə mə.
Sariyə sa doru o doru sə dətemp donu fəp. Kəgbəy kəyi fc
wəYisrayel kə wəcikəra dacə MARIKI fər kiriŋ. **16** Sariyə
sin gboŋ səndeyi, kə dəpə din nnə aka Yisrayel ŋayi mə
kə nnə acikəra aŋe ŋayi nu dacə mə.» **17** Kə MARIKI
osom Musa: **18** «Məloku aka Yisrayel: Kə nəndekəbərc
atəf nŋe indekəbərcə nu mə, **19** kə nənde kəcsəm cəcom
ca atəf ŋaŋokə-ε, pəmar nəcbələ MARIKI cələma. **20** Pəmə
təkə ambeli məŋgbən nde dəkur, təm ta kəsəpər mə,
nəbeli kəmbefe kətəp kəcnəkət, nəlompə ki kəcom kəlok-
lok teta kəlojnə ka məŋgbən monu məcəkə-cəkə pəmə
təkə aŋlojn'əm məŋgbən kəsəpər mə. **21** Nəde nəcsəŋ
kəcom kəpec kəcəkə-cəkə MARIKI, sariyə sa dətemp kə
dətemp donu sə.» **22** «Kə təyənə kətəyəfənə disre ta
nəŋkətənə mosom mame fəp mme MARIKI osom Musa
mə, **23** mes fəp mme MARIKI osom nu, kəlek dəsək ndə
MARIKI ənasom Musa nnə nəyi mə, awut anu kə awut-sə
anu, **24** kə təyənə kətəyəfənə disre k'ayənə tes tatəkə,
ta kəloŋkanə ka aka Yisrayel kəncərcə ti-ε, kəloŋkanə
kəjən fəp ŋakəre tura mpe ancəfə MARIKI mə, ambənc
ŋa pi ŋontore-tore MARIKI abəkəc. Əadeŋər sə kəlojnə
ka məŋgbən kə ka wən pəmə təkə sariyə səloku ti mə,
kə ambiyofo ŋin teta kəlojnə ka kiciya. **25** Wəlojnə
pətubucnə kəsəkəs ka kəloŋkanə ka afum a Yisrayel
kiciya kəjən, aŋŋajnənə ŋa ki. Bawo kəciya kənayi nkə
ŋanatəyəfənə mə. Kə ŋaŋkəre kəlojnə nkə ancəfə MARIKI

mə, ḥarjkerə sə kəlojnəs ka kiciya MARIKI fər kirij teta kiciya kəjan. **26** Aŋŋajnə kəlojkanə ka afum a Yisrayel kə acikəra akə ḥayi ḥa dacə mə, bawo kiciya ka afum fəp kənayi nkə ḥanatøyefenə mə. **27** Kə təyənə a fum wəkin eciya kətøyefenə disre-ε, wəkayi pəkərə wir wəran wa teren tin teta kəlojnəs ka kiciya. **28** Wəlojnə pətubucnə kəsəkəs wəsəle nwə enciya mə kiciya kən MARIKI fər kirij. Kə wəlojnəs ontubucnə kəsəkəs kə kiciya kən-ε, aŋŋajnəne kə ki. **29** Nte aŋyə kəciya disre ta eyefenə ti mə, sariyε sin sə nnə aka Yisrayel kə acikəra aŋe ḥayi nu dacə mə. **30** Mba kə fum wələma wəka Yisrayel kə pəyənə fe ti wəcikəra enciya kəyefenə disre-ε, ələməs MARIKI, aŋwure wəkakə afum ən dacə. **31** Fum wəkakə εfər-fərəs toluku ta MARIKI, k'ence tosom tən, aŋwure wəkakə afum ən dacə pəsare sə kiciya kən.» **32** Nte aka Yisrayel ḥanayi nde dətəgbərə mə, k'əŋkə pabəp wərkun wələma pəcwətəs tək simiti dəsək da kənəsəm nde ampuse MARIKI mə. **33** Afum akə ḥanabəp kə pəcwətəs tək mə, ḥakekərə kə nde Musa, Aruna kə kəlojkanə ka aka Yisrayel fəp fər kirij. **34** Pameŋk fum nwə kəfo nkə əntətam kəmulpe mə, bawo antatəŋnə fe nte o nte andeyə kə mə. **35** Kə MARIKI oluku Musa: «Fum wəkawə mənə padif kə, kəlojkanə ka aka Yisrayel fəp ḥaca-cas kə nde saŋka todoru.» **36** Kəlojkanə fəp ḥawurenə kə saŋka todoru, ḥaca-cas kə, ti disre pəfi pəmə təkə MARIKI osom ti Musa mə. **37** Kə MARIKI osom Musa: **38** «Mələku aka Yisrayel, a dətemp daŋan fəp ḥade ḥawes-wesi yamos yanjan tantəf, ḥacber bənda ya alom ḥa məntambənc. **39** Yewes-wesi ya yamos yonu yə. Nəde nəcməmən yi, nəccəm-cəmən mosom ma MARIKI, nte

təŋsəŋe nəcəmə mi darəj mə. Ta nəde nəccəm-cəmne
məfərj ma bəkəc yonu kə ma fər yonu, nyə yəŋsəŋe nu
kəsak ka kəbət ka Kanu nəcəmə canu cəcuru darəj mə.
40 Nənde nəccəm-cəmne mosom mem, nəcəmə mi darəj.
Nəyənə afum acəməpi aje ampus'əm mə. **41** MARIKI iyənə
Kanu konu. In'ənawurenə nu Misira ideyənə Kanu konu.
MARIKI iyənə Kanu konu.»

16 Kore wan ka Yicahar, wansə ka Kehat wəka kusuŋka
ka Lewy, kə Dataŋ kə Abiram awut a Eliyab, kə Əŋ wan ka
Pelet aka kusuŋka ka Ruben, **2** ɣancəmə Musa dəbəkəc, kə
afum masar mərəj kə wəco kəcamət aka Yisrayel ɣasol
kə ɣa. Arkun aka mewe məpəj ɣə ɣanayənə kəloŋkanə
kaŋkə. **3** Kə ɣaŋməpənə Musa kə Aruna, kə ɣalok-lokər ɣa:
«Tante tentəŋnə su oŋ! Afum a kəloŋkanə ka Yisrayel
fəp, ampusə ɣa MARIKI, kə MARIKI eyi ɣa dacə. Ta ake
tə nəndotnə nnə kəloŋkanə ka MARIKI kəyi mə-ε?» **4**
Ntə Musa ənane moloku maməkə mə, kə mosumpər kə
pəpəŋ, k'əntəmpənə dəntəf, k'əncəpə MARIKI tobu. **5**
K'oloku Kore kə kəloŋkanə kən fəp: «Alna bətbət MARIKI
endenasəŋe kəcərə nwə əyənə wəkən, nwə encemp, nwə
əntəm kələtərnə kə mə, əŋsak wəkə əyək-yək mə pələtərnə
nde eyi mə. **6** Nəyə ntə, məna Kore kə kəloŋkanə kam
fəp, nəlek map məcəfə suray. **7** Alna nəber mi meken kə
suray fər ya MARIKI kiriŋ. Wərkun nwə MARIKI endeyək-
yək mə, nkən ampusə kə. Nəna nəŋgbəf im, Yuruya ya
Lewy!» **8** Kə Musa oluku Kore: «Nəcəŋkəl, ilətsənə nu
awut-sə a Lewy! **9** Tentəŋnə fe nu ntə Kanu ka Yisrayel
kəyək-yək nu taciŋa kəloŋkanə ka aka Yisrayel dacə, kə
owose nəna kələtərnə, nətəmpər yəbəc yən nde dəkiyi

dosoku teta kəloŋkanə ka Yisrayel mə? **10** MARIKI owose məna Kore kə awənc əm aŋa aLewy fəp kələtərnə kə, kə nəŋwe sə kəyənə ka aloŋne! **11** Ti təsəŋe ntə məna kə kəloŋkanə ka afum fəp nəyeŋkər MARIKI səbomp mə! Anə Aruna ɔyənə-ε, ntə nəndecəmə kə dəbəkəc mə?» **12** Kə Musa osom fum wələma kəkəwe Dataŋ kə Abiram awut a Eliyab. Mba kə ŋaloku: «Səfəpə! **13** Pəntəŋne f'am ntə məmpənə su kəyefə atəf ŋoboŋu dale k'awop mə, mədedif su nnə dətegbərə? Kə məfaŋ sə kəsəŋne dəbe? **14** Ala! Bafə atəf ŋoboŋu dale k'awop ŋə məŋkərə su. Məyer fe su dale kə ŋgbəŋkələ ya wən yəyənə yosu! Məcem-cəmne a atənəŋk ŋə səyənə ba? Səfati, səfəder!» **15** Kə pəntelə Musa pəpəŋ, k'oloku MARIKI: «Ta məbaŋ yoloŋne yaŋan! Paka o paka intabanjər fe ŋa, ali səfale, ali katin intayo fe wəkin tes təlec.» **16** Kə Musa oluku Kore: «Məna kə kəloŋkanə kam fəp, nəkə alna MARIKI fər kiriŋ kə Aruna. **17** Nwə o nwə pətəmpərənə tap pəber pi suray, pəkə pəmentər pi MARIKI. Ti təŋkəsəŋ map masar mərəŋ wəco kəcamət. Məna kə Aruna nəna sə nəkenenə map monu.» **18** Dəckəsək Kore kə kəloŋkanə kən ŋalek nwə o nwə tap tən, kə ŋambər mi meken, kə ŋanderjər suray takəroŋ kə ŋaŋkə dəkəbərə da aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu, kə Musa kə Aruna. **19** Kə Kore oloŋka kəloŋkanə kən fəp nde dəkəbərə da aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu, k'engbiŋjər ŋa nnə Musa kə Aruna ŋayi mə. Gbəncana babəkə, kə nərə da debeki da MARIKI dowurər kəloŋkanə ka aka Yisrayel fəp. **20** Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: **21** «Nəgbeynə kəloŋkanə k'afum akaŋe imələk ŋa katina!» **22** Mba Musa kə Aruna ŋancəp mobu dəntəf kə ŋantola Kanu ŋacyif: «O

Kanu, məna nwə məsəŋ kəŋesəm yezi wəyəj ya doru fəp
mə! Fum wəkin enciy'am, pəndetəl'am nnə kəloŋkanə
k'afum fəp kəyi mə ba?» **23** Kə MARIKI oluku Musa: **24**
«Məloku kəloŋkanə ka afum a Yisrayel: Nəbəlenə cəbal
ca Kore, Dataŋ kə Abiram nde ŋandə mə!» **25** Kə Musa
eyefə k'əŋkə pəbəp Dataŋ kə Abiram, abeki a Yisrayel
ŋacəmə kə darəj. **26** Kə Musa oluku kəloŋkanə ka afum a
Yisrayel: «Iletsəne nu nəbəle cəbal ca afum alec bəkəc
akanə, ta nəgbuŋenə sə daka ndə o ndə dəyənə daŋan
mə, ta təsəŋə nədefine teta kiciya kəŋjan.» **27** Kə aka
Yisrayel ŋambəle cəbal ca Kore, Dataŋ kə Abiram. Dataŋ
kə Abiram ŋawur kə ŋancəmə nde dəkəbəre da cəbal
cəŋjan kə aran ajan, kə aka wələ waŋan disrə fəp. **28** Kə
Musa oluku: «Tante tendesəŋə nu kəcəre a MARIKI osom
im kədeyə mame fəp. Ali tes ifələkərne kəyə inasərka. **29**
Kə afum akanə ŋafi pəmə təkə afum alpəs ŋaŋfi mə, ta
ŋafine pəwəy-wəy-ε, bafə MARIKI osom im. **30** Mba kə
MARIKI ɔyo tes təwəy-wəy, kə antəf ŋewani kusu ŋemer
afum akanə kə daka daŋan, ŋayi wəyəj a ŋackə dabiya-ε,
təŋsəŋə nu kəcəre a afum akanə ŋafani MARIKI.» (**Sheol**
h7585) **31** Musa endelip moloku mən kə antəf ŋeŋgbərc
ŋa dəntəf. **32** Kə antəf ŋewani kusu, kə ŋemer Dataŋ,
Abiram, afum ajan, asol a Kore fəp kə daka daŋan. **33**
Kə ŋantor dabiya ŋayi wəyəj, ŋa kə daka ndə dəyənə
daŋan mə. Kə antəf ŋemət ŋa, kə ŋaməlkə kəloŋkanə ka
aka Yisrayel dacə. (**Sheol h7585**) **34** Aka Yisrayel aŋe ŋanayi
ŋa kəsək mə fəp, ŋayekse ntə afum aŋe ŋanckule-kulə
mə, ŋacloku: «Ta antəf ŋemer su!» **35** Gbəncana babəkə
kə MARIKI owure nənc, kə dəncəf arkun masar mərəŋ

kə wəco kəcamət aŋe pənatəmar kəcəf suray mə. **36** Kə MARIKI osom Musa: **37** «Məloku Elasar wan wərkun wəka Aruna wəlojne, a pəlin map nənc dacə, pələm meken pəbəle, bawo ampus map maməkə. **38** Map ma arkun aŋe ɻanaciya akə ɻafine teta kiciya kəŋjan mə, nətempəs mi, nətəpəs tetek tolojne. Bawo anamentər mi fər ya MARIKI kiriŋ, təsəŋe kə məyəne mopus, mendeyəne tegbəkəre nnə aka Yisrayel ɻayi mə.» **39** Elasar wəlojne ɻwetəs map ma kəpər mməs akə nənc denadifte teta kiciya kəŋjan ɻanamentər mə, k'entəmpəs mi, k'antəpəs mi tetek tolojne. **40** Təyəne tecemceməs ta aka Yisrayel, nte təŋsəŋe nwə o nwə ɔntəyəne wəlojne, wərkun nwə o nwə ɔntəyəne yuruya ya Aruna mə, ɔfəmentərnə kəmot ka suray MARIKI fər kiriŋ, ta pədeyi pəmə Kore kə kəloŋkane ka acəmənə ɔn, tante tə MARIKI ɻnasom Musa kəloku. **41** Dəckəsək, kə kəloŋkane ka aka Yisrayel fəp ɻayefə kəcəpənə teta Musa kə Aruna, ɻacloku: «Nən'əsəŋe afum a MARIKI kəfis-fis!» **42** Nte aka Yisrayel ɻancloŋkane teta Musa kə Aruna mə, nte ɻanatəfərnə aŋgbancan ɻebəpənə kə Kanu mə, kə kəp kəŋkump ɻi, kə nərə da debeki MARIKI dowurər ɻa. **43** Musa kə Aruna ɻanjə nde aŋgbancan ɻebəpənə tekiriŋ. **44** Kə MARIKI oluku Musa: **45** «Nəbəlenə kəloŋkane kaŋke, imələk ɻa katin!» Musa kə Aruna ɻancəp mobu dəntəf. **46** Kə Musa oluku Aruna: «Məlek tap məber pi meken ma tetek tolojne məber pi suray, məkə katəna nde kəloŋkane ka aka Yisrayel ɻayi mə, məkə mətubucnə kəsəkəs ɻa kiciya kəŋjan. Mətələ mender MARIKI, pələc peyəŋki poncop!» **47** Kə Aruna elək tap, pəmə təkə Musa ɻnaloku kə ti mə, k'eyəksə

alonjkanç dacɔ. Pəlec pənacop nnɔ afum ñayi mɔ. K'ember suray k'ontubucne kəsokəs aka Yisrayel kiciya kəjan. **48**
Aruna pəcəmə afi kɔ ayi wəyerj dacɔ, kɔ pəlec pəsakɛ. **49**
Pəlec papokɔ pənadif afum wul wəco kɔ maŋkəlɛ, masar camat-mərəŋ, ta alɔm afum akɔ ñanafi teta Kore disre mɔ. **50** Kɔ Aruna ender nnɔ Musa eyi mɔ, nde dəkəberɛ da angbancan ñebəpene kɔ Kanu, kɔ pəlec pəsakɛ.

17 Kɔ MARIKI oloku Musa: **2** «Məloku aka Yisrayel:
Məwer ña kusuŋka o kusuŋka kəgbo kin, wəkiriŋ ka kusuŋka o kusuŋka pəsəŋ əm kəgbo kin, ti tɔyənɛ cəgbo wəco kɔ mərəŋ. Məcic tewe ta kusuŋka o kusuŋka kəgbo kəjan kəroŋ. **3** Məcic tewe ta Aruna kəgbo ka aLewy. Wəkiriŋ ka kusuŋka o kusuŋka endeyə kəgbo kin. **4** Məboc cəgbo cacəkɔ nde angbancan ñebəpene disre, nde kaŋkəra tekiriŋ nke kəmentər danapa da MARIKI kɔ aka Yisrayel, nde imbəpene kɔ nəna mɔ. **5** Wərkun nwɛ indeyek-yek mɔ, kəgbo kɔn kəndepoŋ. Ti disre indesəŋɛ aka Yisrayel kəsak kəcəpene tetonu.» **6** Kɔ Musa osom aka Yisrayel ntɛ: Akiriŋ a cusuŋka fəp ñasəŋ kɔ kəgbo kin, wəkiriŋ o wəkiriŋ kəgbo kin ti tɔyənɛ cəgbo wəco kɔ mərəŋ. Kəgbo ka Aruna kənayi cəgbo cacəkɔ dacɔ. **7** Kɔ Musa omboc cəgbo fəp MARIKI fɔr kiriŋ nde angbancan nnɛ ñayɔ kaŋkəra nke aməŋk walakɛ nwɛ wementər danapa da MARIKI kɔ aka Yisrayel mɔ. **8** Dəckəsək, ntɛ Musa əmbəre nde angbancan ñosoku disre mɔ, kəgbo ka Aruna, nke kəyənɛ ka aka kusuŋka ka aLewy mɔ, kəpoŋ. Kənagbuc kɔ kəsəŋ yeleŋk, kɔ kəwure yokom yololu. **9** Kɔ Musa owurɛ cəgbo fəp MARIKI fɔr kiriŋ, k'ementər ci aka Yisrayel fəp, kɔ ñanəŋk kɔ nwɛ o nwɛ ɛlek kəgbo kɔn. **10** Kɔ MARIKI

oloku Musa: «Məluksə sə kəgbo ka Aruna nde kaŋkəra nkə kəmentər danapa dem kə aka Yisrayel mə, ntə təŋsəŋə paməŋk ki di teta tegbəkərə ta ayeŋki səbomp. Ti disre məŋyamsə ŋa kəcəpənə tetem, təsəŋə ŋa sə kətəfi.» **11** Kə Musa ɔyo təkə MARIKI ənasom kə mə, kə teyi tatəkə. **12** Kə aka Yisrayel ŋaloku Musa: «Tosu telip, səna səsəle, fəp fosu səsəle! **13** Nwə o nwə əŋlətərnə dəkiyi dosoku da MARIKI mə, eŋfi! Tante tə səndelip kəfis-fis fəp fosu ba?»

18 Kə MARIKI oloku Aruna: «Məna, awut am kə aka kələ kam disre nən'endesare kiciya nkə o nkə aryo nnə aŋgbip ŋosoku mə. Məna kə awut am nən'endesare kiciya nkə nnə yebəc ya wəloŋne yeyi mə. **2** Məsak sə awənc əm aja aLewy, aka kusujka ka wisi ŋalətərnə aŋgbip kə məna. ŋadekə ŋacmar əm, mba məna kə awut am, nən'endekə nəccəmə aŋgbancan niŋe kaŋkəra nkə kəmentər danapa dem kəyi mə tekiriŋ. **3** Awənc əm aja aLewy ŋandebum yebəc yam kə ya daŋgbancan, mba ŋafəde ŋaclətərnə yosumpər-sumpər yopus kə tetek toloŋne. Ti disre nəna kə ŋa nəfəfi. **4** ŋandey'əm kəsək ŋacmar əm yebəc ya nde aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu fəp. Ali fum wəcuru əfələtərnə nu. **5** Kə nəna yebəc ya nde deŋgbip yə nəndeyi kə ya tetek toloŋne. Ti disre metələ ma Kanu məfəsəyi nnə aka Yisrayel ŋayi mə. **6** Ina, ilək awənc əm aja aLewy aka Yisrayel dacə: Akemi ŋə, k'isəŋ nu ŋa ntə təŋsəŋə ŋacbəc yebəc ya nde aŋgbancan ŋebəpənə kə ina mə. **7** Mba məna Aruna kə awut am nəsumpər yebəc yonu ya aloŋne nde dətetek toloŋne kə ya nde deŋgbip nde kəloto kəkəŋke tadarəŋ. Ina Kanu isəŋ nu yebəc yayəkə. Kə fum wəcuru ələtərnə kəfo kəpus kaŋkə-ε,

mεnε padif kɔ.» **8** Kɔ MARIKI oloku Aruna: «Ina, isəŋj əm kətəmpər teta yoloŋne nŋε aka Yisrayel ŋampus' em mɔ fəp. Isəŋ əm yi məna kɔ awut am, yendeyənε ya awut am doru o doru. **9** Yeri nyε yendeyənε ya məna ca yopus dacɔ nyε antəcəf mɔ: Yoloŋne yaŋjan ya mεŋgbən fəp, yoloŋne ya kiciya kɔ yoloŋne ya kəlompəs ka kiciya nyε aka Yisrayel ŋande ŋackər' em mɔ. Ca yosoku nyε ande pacpusε MARIKI mɔ, yam yɔ, kɔ awut am arkun. **10** Mədi yi pəmə daka dosoku ndε ampuse MARIKI mɔ. Arkun a yuruya ya Aruna fəp ŋantam yi kədi. Məde məcleləs sariyε sa yeri nyε ampuse MARIKI mɔ. **11** Nyε yendeyənε yam: Nənde nəcsətə kəsək ka daka ndε aka Yisrayel ŋande ŋackər' em, yoloŋne nyε antubucne kəsəŋ im mɔ. Impoɔc nu yayəkɔ doru o doru, məna kɔ awut am arkun kɔ awut am aran. Aka kələ kam disre fəp, nwε o nwε əŋsək mɔ, ɛntam kədi yeri yayəkɔ. **12** Isəŋ əm yokom yəcəkə-cəkə nyε aka Yisrayel ŋande ŋackərε MARIKI mɔ: Yeri yətət ya moro ma olif, ya wən kɔ ya mεŋgbən fəp. **13** Yokom ya tək yəcəkə-cəkə ya dətəf nŋε ŋande ŋackərε MARIKI mɔ, yam yende yecyi. Nwε o nwε əŋsək aka kələ kam disre mɔ, ɛntam yi kədi. **14** Mpε o mpε pɔ aka Yisrayel ŋande ŋacsəŋ im mɔ, afətam kəwurus pi, pam pende pecyi. **15** Nwε o nwε ɔyənε wan wəcəkə-cəkə wəka kərε afum kɔ yəcəl dacɔ, nwε aŋkərε MARIKI mɔ, wəkam enyi. Mba wan wəcəkə-cəkə wəka fum kɔ wəka pəcəl pətəsək ande pacwurus' am ŋa. **16** Kəway ka kəwurus nke ande pacwurus' am ŋa mɔ kəyənε: Wan wərkun wəka ŋof ŋin gbeti məncəmbəl kəcamət təncəmbəl mpε o mpε pɔyɔ kəram wəco, pəmə kəway ka gbeti nke kəyi nde aŋgbip

ηosoku mə. **17** Mba afəwurus wan wəcəkə-cəkə wəka wana, wəka aŋkesiya kə wəka wir, ampusə yi MARIKI, nkən aŋlojnə yi. Mecir ma yi mə mənde məcwəsəsər tetek tolojnə, məccəfə sə MARIKI moro ma yi, ambənc ηaŋjəkə ηontore-tore kə abəkəc. **18** Səm ya yi, yam yo, pəmə kəmpəcpəc nke atubucne kəsəŋ MARIKI kə aləŋk ηa kəca kətət mə. **19** Isəŋ nəna aloanjne daka ndə o ndə aka Yisrayel ηande ηacbelə MARIKI dəyolojnə nyə ampusə kə mə. Yeri yonu yo yayəkə, məna Aruna, awut am arkun kə aran doru o doru. Danapa da mər də səsek məna kə yuruya yam doru o doru.» **20** Kə MARIKI oluku Aruna: «Məfədeyə ke atəf ηajan, məfədesətə tofokəl ηa dacə. In'oyəne ke kam kə tofokal pam aka Yisrayel dacə.» **21** Kə MARIKI endeŋər sə kəluku: «Isəŋ aka kusuŋka ka aLewy kə, farile fəp Yisrayel disre kəway ka yəbəc yəkə ηambəc nde aŋgbancan ηebəpenə kə Kanu mə. **22** Aka Yisrayel ηafəsələtərne aŋgbancan ηebəpenə kə Kanu, ntə təŋsəŋe ta ηasarsərne kiciya, ηafi mə. **23** ALewy ηatəmpər yəbəc ya nde aŋgbancan ηebəpenə kə Kanu, ηa ηaŋsare sə kiciya nke ηanciya di mə. Sariye sa doru o doru sə, sa dətemp kə dətemp. ALewy ηafəsətə ke aYisrayel dacə. **24** Isəŋ aLewy ke nke kəyəne farile nfə aka Yisrayel ηambelə MARIKI mə. It'əsəŋe ntə iloke tetəjan, a ηafəsətə ke aka Yisrayel dacə.» **25** Kə MARIKI osom Musa: **26** «Məluku aLewy: Kə nənde nəcsətər aka Yisrayel farile nfə isəŋ nu yəsətə yaŋan disre, yoyəne ke konu mə, nəwure pebelər pa MARIKI farile fa farile. **27** Ande pacbelə MARIKI farile fəfəkə pəmə ntə ambelə kə məŋgbən nde dəkur kə wen wofu nwə ambelə nu dapampe nde aŋfəcəs wi mə. **28**

Tatəkə tə nənde nacyə, nəna sə nəcbele MARIKI farile dəca fəp nyə aka Yisrayel ŋjande ŋacsəj nu mə, nəna sə nəcsəj farile nfə nənde nəcwurə teta MARIKI mə Aruna wəlojne. **29** Dəyopocə fəp nyə aŋsəj nu mə, nəcbele MARIKI popoc pətət pa yi, nəpusə kə pi. Dəca yotət fəp nəcbele popoc popus. **30** Məloku sə aLewy: Kə nəmbelə yi MARIKI-ε, nəməŋkərnə yelpəs. Nəntam kəməŋkərnə yi pəmə ntə aYisrayel ŋajməŋkərnə yelpəs ya məŋgbən, ya wen wofu kə ya moro ma olif manjan. AYisrayel kə aLewy, tin tayı tə. **31** Nəntam yi kədi mofo fəp, nəna kə aka kələ konu disre: Kəway ka yebəc yonu kə, yəkə nəmbəc nde aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu mə. **32** Tatəkə təfəsəjə nu kəsare kiciya nke o nke, kə nənde nəclip kəbeli yotət, ta nəfulus yolojne yopus ya aka Yisrayel-ε, nəfəfinə ti.»

19 Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna: **2** «Ntə t'ancic dəsariyə sa MARIKI nse əncəmbər mə: Məloku aka Yisrayel, a ŋaker'am wana wəran weyim nwə wəntəyo dolokəp, nwə wəntatədəndə kel mə. **3** Nəsəj wi Elasar wəlojne, pəwurene wi dəsaŋka, pafay wi fər yən kiriŋ. Pasu təbəl mecir maməkə məbəre pi disre. **4** Elasar wəlojne pəlek mecir ma wana wawəkə, pəwesəs mi camət-mərəj ntende dəkəbəre da aŋgbancan ŋebəpənə kə Kanu. **5** Pacəf wana wawəkə fər yən kiriŋ, akata, sem ya wi, mecir kə yedisre ya aputuk. **6** Wəlojne pəlek kətək kəbotu ambənc ka sədər kə yika yobotu ambənc ya hisəp kə tafəc peyim, pələm ca yayəkə dənənc yəcəfənə kə wana wawəkə. **7** Wəlojne pəyakə yamos yən kə dis dən domun, a pədeberə saŋka disre. Wəlojne əsək fe haj dec dəkale. **8** Nwə ənacəf wana mə pəyak yamos yən, pəbikə domun,

osok fe haŋ dec dəkalə. **9** Wərkun wəsoku wəkin pəwət kəbof ka wana wawəkə, pəkə pəboc ki kəfo kəpus saŋka tadarəŋ. Pameŋke ki kəloŋkane ka Yisrayel teta kəlompəs ka domun dəsəksə. Kəloŋne ka kiciya kə. **10** Fum nwə eŋwət kəbof ka wana kaŋkə mə, pəyak yamos yən, osok fe haŋ dec dəkalə. Sariye sa doru o doru sə nnə aka Yisrayel kə acikəra aŋe ŋande ŋa dacə mə.» **11** Nwə oŋgbuŋene wəfi mə, osok fe haŋ mata camət-mərəŋ. **12** Tataka ta maas kə ta camət-mərəŋ, pəmar pəsəkəsnəne domun nde dəŋsəkəs mə. K'əntəsəkəsne tataka ta maas kə ta camət-mərəŋ-ε, əfəsək. **13** Nwə o nwə oŋgbuŋene wəfi ta əsəkəsne mə, eŋyik-yikəs dəkiyi da MARIKI. Aŋwure wəkayi aYisrayel dacə, bawo awes-wesəsər fe kə domun dəsəksə, osok fe: Kətəsək kən kəyi kə sə kəroŋ. **14** Sariye sə nse: Kə fum efi abal disre-ε, nwə o nwə embere abal ŋajəkə disre, nwə o nwə eŋyi di mə, əfəsək haŋ mata camət-mərəŋ. **15** Pebeře paka mpe o mpe peŋyi abal ŋajəkə disre ta aŋgbəpər pi mə, pəsək fe. **16** Nwə o nwə oŋgbuŋene dəkulum fum nwə andif, kə pəyəne fe ti pəfine defi dekifəli, bənt ya wəfi kə pəyəne fe ti kufu kən-ε, osok fe haŋ mata camət-mərəŋ. **17** Palekə wətəsək, kəbof ka wana weyim nwə ançəfe MARIKI teta kiciya mə, pabər ki dətaŋku, pabər ki kəroŋ domun decempi da dəkəŋgbəkə. **18** Wərkun wəsoku pəlek ale ŋa hisəp, pəgbət ŋi dəromun. K'elip-ε, pəwesəsər abal, pənaŋkane yosumpər-sumpər kə afum akə ŋayi di mə, nwə oŋgbuŋsərəne bənt ya wəfi, nwə andif kə pəyəne fe ti pəfine defi dekifəli, kə pəyəne fe ti kufu kən mə. **19** Fum wəsoku pəwesəsər wətəsək tataka ta maas kə ta camət-mərəŋ, wəkakə osok tataka ta

camət-mərəŋ. Pəyak yamos yən, pəbikə domun, kə dec dəŋkale-ε, əŋsək. **20** Wərkun wətəsək nwe əntəsəkəsnə mə, andewure kə aka Yisrayel dacə, bawo eyik-yikəs kəfo kəpus ka MARIKI. Bawo anawəsəsər fe kə domun dəsəksə, əsək fe. **21** Sariyə sa doru o doru sə nnə aka Yisrayel ŋayi mə. Nwe əwəsəsər domun dəsəksə dadəkə mə, pəyak yamos yən. Nwe oŋgbuŋenə domun dəsəksə mə, əsək fe haŋ dec dəkale. **22** Mpə o mpə wətəsək oŋgbuŋenə mə, pənyonə pətəsək. Nwe oŋgbuŋenə pi mə, əsək fe haŋ dec dəkale.

20 Kə kəloŋkane ka aka Yisrayel fəp kənder nde təgbərə ta Cin ŋof ŋəcəkə-cəkə ŋa teren tatəkə, kə afum ŋandə Kadəs. Difə Miriyam ənafi, k'awup kə. **2** Nte kəloŋkane ka aka Yisrayel kənatəyo domun mə, kə ŋaloŋkane teta Musa kə Aruna. **3** Kə afum aka Yisrayel ŋantənər Musa kəyefərənə. ŋacloku: «Ali sənafi nte awənc asu ŋancfis-fis fər ya MARIKI kiriŋ mə! **4** T'ake tə nəŋkerenə kəloŋkane ka MARIKI nnə dətəgbərə sədefis-fis kə yəcəl yosu-ε? **5** T'ake tə nənawurenə su Misira, kə nəŋkerə su kəfo kəlec kaŋke-ε? Bafə kəfo kə nkə antam kəgbal defet mə, fik fəyi fe, wən weyi fe, cəpare cəyi fe, ali domun deyi fe nde antam kəmun mə.» **6** Musa kə Aruna ŋambələnə afum aka Yisrayel, kə ŋaŋkə dəkəberə da aŋgbancan ŋəbəpənə kə Kanu. Kə ŋantəmpənə dəntəf, nərə da debeki da MARIKI dementərnə ŋa. **7** Kə MARIKI oluku Musa: **8** «Məlek kəgbo məloŋka kəloŋkane ka aka Yisrayel, məna Musa kə Aruna wənc əm. Nəlok-lokər tasar peyeŋki fər yaŋan kiriŋ, pəsəŋ domun. Məwure ŋa domun da tasar peyeŋki məsəŋə aka Yisrayel ŋamun kə yəcəl yaŋan.»

9 Kɔ Musa εlek kəgbo k'Arūna nkε kənayi MARIKI fɔr kiriŋ mɔ, pəmɔ tɔkɔ εnasom kɔ ti mɔ. **10** Musa kɔ Arūna ɲalɔŋka aka Yisrayel tekiriŋ ta tasar peyeŋki. Kɔ Musa oluku ɲa: «Nəcəŋkəl, ilətsenε nu, atanji ləŋjəs! Səndetam kəwure nu domun nnɔ tasar peyeŋki pampε ba?» **11** Mba Musa eyekti kəca kɔn k'osutε tasar teyeŋki kəgbo kəmərəŋ. Gbəncana babəkɔ kɔ domun dəlarəm dowur. Kɔ kəloŋkane ka aka Yisrayel ɲamun kɔ yɔcɔl yanjan. **12** Mba kɔ MARIKI oluku Musa kɔ Arūna: «Bawo nəsətɔ fe kəlaŋ kəlarəm nnɔ iyi mɔ, nəmentər fe decempi dem fɔr ya aka Yisrayel kiriŋ, nəfədebərsenε afum akaŋe atɔf nŋε isəŋ ɲa mɔ.» **13** K'awe abat ɲaŋkɔ «Meriba» ti təyəne kusu kəŋjan «Kəcɔp», kəfɔ kaŋkɔ kɔ aka Yisrayel ɲancten kəcaŋ MARIKI kəcɔp, nwε εnamentər decempi dɔn ɲa dacɔ mɔ. **14** Kəyεfε Kadεs, kɔ Musa osom afum ndena wəbe wəka Edəm: «Nte tɔ aka Yisrayel, awənc əm aŋa ɲaloku: Məncərε mes mocuy mme membəp su mɔ fəp. **15** Atem asu ɲanator Misira, kɔ səwon di kəndε. Mba, kɔ aka Misira ɲantərəs su, səna kɔ atem asu. **16** Kɔ səŋkulε-kule nnɔ MARIKI eyi mɔ, k'encəŋkəl su. K'osom meleke min, kɔ mowure su Misira. Ndækəl oŋ səyi Kadεs, dare ndε deyi'm kəsək mɔ. **17** Məce su, ilətsen'am, səcepər dare dam. Səfəcepər nde dale dam, dale da ɲgbəŋkələ ya wən wam, səfəmun domun da cələmp cam. Dəpɔ din gbonj də səndesolnε, səfəgbaymε kəca kətət, səfəgbaymε kəca kəmeriya, haj səcepər kələncər kam.» **18** Mba kɔ wəbe wəka Edəm olukse kɔ nte: «Nəfɔcali atɔf ɲem, kɔ nəcepər-ɛ, incaŋ nu kəyεfərenε kɔ dakma dem.» **19** Kɔ aka Yisrayel ɲaloku: «Dəpɔ din də səndesolnε, kɔ səmun

domun dam, səna kə yəcəl yosu-ε səñsər'əm kəway ka di, təyə fe tes. Kəcepər gbəcərəm kə səfaş ali səfəcəmbərəs.»

20 Mba kə wəbe wəka Edəm olukse ḥa sə: «Nəfəcepər nnə!» K'aka Edəm ḥawur kə afum alarəm aje ḥanayə fənəntər fəpər mə, kəkəgbintərnə aka Yisrayel kəsutənə.

21 Kə wəbe wəka Edəm əfati kəce aka Yisrayel ḥacepər atəf ḥən. Ti tənasəjə aka Yisrayel kəlek dəpə docuru. **22** Kəloñkanə ka aka Yisrayel fəp ḥayəfə Kadəs, kə ḥaŋkə nde tərə ta Hor. **23** Kə MARIKI oluku Musa kə Aruna, nde tərə ta Hor nde kələncər ka Edəm. **24** Kə MARIKI oluku: «Aruna nkən endəfi, pəlukus nde atem ən ḥayı mə, əfəberə atəf nəjə isəj aka Yisrayel mə, bawo nənacəmə mosom mem dəbəkəc nde abat ḥa Meriba.» **25** Məna, Musa məlek Aruna kə wan kən Elasar məpənə ḥa tərə ta Hor kəroj. **26** Məwurə Aruna yamos yən yopus, məbər yi wan kən Elasar, nnə Aruna endəfi pəlukus sə nde atem ən ḥayı mə. **27** Kə Musa əyə təkə MARIKI ənasom kə mə. K'əmpə tərə ta Hor kəroj, fər ya kəloñkanə ka aka Yisrayel fəp kirij. **28** Kə Musa owurə Aruna yamos yən, k'əmber yi wan kən Elasar. Dəndo Aruna ənafı tərə kəroj. Musa kə Elasar ḥantor dətərə. **29** Ntə kəloñkanə ka aka Yisrayel fəp ḥanacərə a Aruna efi mə, kə kələ ka Yisrayel fəp kəmbok kə mata wəco maas.

21 Wəbe wəka dare da Arad, wəKanaŋ, nwə ənandə nde Nəkef mə, ene a aka Yisrayel ḥayı kəder dəpə da Atarim. K'osut aka Yisrayel k'osumpər-sumpər acar. **2** Ti disre kə aka Yisrayel ḥandərmə MARIKI, ḥacloku: «Kə məmber afum akaje su dəwaca-ε, səŋləsər sədare səjan fəp». **3** Kə MARIKI əncəŋkəl ḥa, k'əmber aKanaŋ aYisrayel

dəwaca. Kə aka Yisrayel ɳasut ɳa, kə ɳaləsər sədare səŋjan. K'awe kəfo kaŋkə tewe ta Horma, təyənə kusu kəŋjan «Kələsər». **4** Kə aka Yisrayel ɳayefə tərə ta Hor ɳalek dəpə da kəba ka Cəŋkəlma, ntə təŋsəŋe ɳanəŋkər Edəm mə. ɳayi dəpə kə bəkəc yelece-lecce ɳa. **5** Kə aka Yisrayel ɳalokər-lokər Kanu kə Musa: «T'ake tə nəwure su Misira a nədedif su nnə dətəgbərə? Nnə kəcom kə domun yəntəyi mə, mənə yeri yətəbət yayə.» **6** Ti disre kə MARIKI εŋkərə afum akakə bok ya məkən. Kə yəŋjaŋəs afum kə alarəm ɳafis-fis aYisrayel dacə. **7** Kə afum ɳander ɳanəŋk Musa kə ɳaloku: «Sənciya, səlokər-lokər MARIKI kə məna. Məletsene MARIKI, a pəbələne su bok yayə!» Kə Musa eyi kəletsene MARIKI teta aka Yisrayel. **8** Kə MARIKI oloku Musa: «Məlompəs abok ɳa məkən mədət ɳi togbu darenc. Nwə o nwə abok ɳəŋŋəj mə k'εŋgbətnə abok ɳaŋkə-ɛ, ɔfəfi.» **9** Kə Musa olompəs abok ɳa kəpər, k'endət ɳi dətəgħu darenc. Aŋe bok yənaŋjan təm tatəkə, kə ɳangbətnə ɳi mə, ɳanafi fe. **10** Kə aka Yisrayel ɳaŋkə ɳande Obot. **11** Kə ɳayefə Obot kə ɳancəmbər saŋka nde Iye Abarim, dəndo təgbərə mpe pətəfərənə Mohab nde dec dempe mə. **12** Kə ɳayefə di kə ɳaŋkə ɳacəmbər cəbal nde dəŋgbəl da Sered kəsək. **13** Kə ɳayefə kəfo kaŋkə, kə ɳamperne kəca ka kəŋgbəkə ka Arnəŋ nkə kəŋgbələr nde dətəgbərə kə kəndewur atəf ɳa aka Amər mə. Kəŋgbəkə ka Arnəŋ kəyənə kələncər aka Mohab kə aka Amər dacə. **14** It'alokənə dəbuk ba Cəwan ca MARIKI: «Dare da Waheb nde Sufa kə waca wa səŋgbəl sa Arnəŋ fəp, **15** kə səŋgbəl nse səyi kəca ka dare da Ar sələtərnə ntende kələncər ka Mohab.» **16** Kə ɳayefə dəndo kə

ŋajkɔ Ber, it'ɔyənɛ kusu kəjan: «Kələmp». Difɔ MARIKI
enaloku Musa: «Məlorjka aka Yisrayel, isəŋ ŋa domun.»

17 Teta kələmp kajkɔ tənasəŋs aka Yisrayel kəleŋjəs telen
ntɛ: Məpənɛ dəkələmp, Domun! Pakul-kulənɛ pəbotu! **18**
Kələmp nke abe ŋajkay mə, nke afum apəŋ asu ŋajkaye
cəŋgbasar ca dəbe mə kə cəgbo cəŋjan cəkətsə mə! Kə
ŋayefɛ dətəgbərɛ kə ŋajkɔ Matana. **19** Ntc aka Yisrayel
ŋanayefɛ Matana mə, kə ŋajkɔ Naliyel, kə ŋayefɛ Naliyel
kə ŋajkɔ Bamot. **20** Kə ŋayefɛ Bamot kə ŋajkɔ mərɔ
dacɔ mme meyi atəf ŋa Mohab mə, kəca ka takəroŋ ta
tɔrɔ ta Piska, tɔrɔ mpe pentilsərnɛ tekirin̄ ta təgbərɛ mə.
21 Kə aka Yisrayel ŋasom ndena Sihəŋ, wəbə wəAmər
ŋacloku kɔ: **22** «Səfanj kəcali nnə atəf ŋam. Səfəgbaymɛ
ntende dale dam, səfəgbaymɛ ntende ŋgbəŋkələ ya wen
wam, səfəmun domun da cələmp cam. Dəpə din gboŋ də
səndesolnɛ, səfəgbaymɛ haj səcali atəf ŋam.» **23** Sihəŋ
ɛnawose fe aka Yisrayel kəcepər nde kələncər kən. Kə
Sihəŋ oloŋka afum ɔn fəp, kə ŋawur kəkəsutənɛ kə aka
Yisrayel nde dətəgbərɛ. Kə ŋander ŋagbintərnɛ ŋa Yahas
kə ŋawekərnɛ ŋa kəsutənɛ. **24** Kə aka Yisrayel ŋandifte ŋa
sakma, kə ŋabar atəf ŋa Sihəŋ kəyefɛ kəŋgbəkə ka Arnəŋ
haj ka Yabok, haj kəbəp kələncər ka atəf ŋa Aməŋ. Belbel
b'anabum kələncər ka Aməŋ. **25** Aka Yisrayel ŋasumpər
sədare sasəkə fəp, kə ŋande sədare sa Amər nde, dare da
Hesbon, kə madare mme mənəŋkər ŋa mə. **26** Hesbon
dare da Sihəŋ dənayi, kə wəbə wəka Amər osutənɛ kə
wəbə wəka Mohab wəcəkə-cəkə, kə wəbə wəka Amər
embəŋjər kə atəf ŋən fəp haj nde kəŋgbəkə ka Arnəŋ.
27 It'ɔyənɛ aka taruku ŋaloku: «Nəder Hesbon, dare da

Sihøj! Nəcəmbər di, dəsətə sə fənəntər! **28** Bawo nənc dowur Hesbon, kə dələsər dare da Sihøj, kə dəncəf dare da Ar nde atəf ɳa Mohab, kə canu ca yem ca mofo məsali nde mərə ma Arnəj. **29** Ah! Pəcuy ponu pəmbək, nəna aka Mohab! Nəsələ, afum aka Kemos! Sihøj wəbə wəka Amər əsərəjə awut anu arkun kəyekse, k'əsərəjə awut anu aran kəyənə acar ən. **30** Sələmər'Amər cəbəlma: Aləsər Hesbon haŋ Dibəj. Kə sələsər Hesbon haŋ Nofa, haŋ kəbəp ka atəf ɳa Medeba.» **31** Tante tə aka Yisrayel ɳanandə atəf ɳa aka Amər. **32** Kə Musa osom atən mes kəkəcərə dare da Yaser. Ti disre kə aka Yisrayel ɳasumpər madare məkəsək, kə ɳambələs aka Amər akə ɳanayi di mə. **33** Kə aka Yisrayel ɳampərnə ntende dəpə da Basan. Ək, wəbə wəka Basan kə asədar ən fəp ɳawur kəkəsutənə kə aka Yisrayel, kə ɳayektər ɳa kəwan nde Edreyi. **34** Kə MARIKI oluku Musa: Ta mənesə kə, imber əm kə dəwaca, nkən, afum ən fəp kə atəf ɳən. Məyə kə təfan tam pəmə təkə mənaya Sihøj wəbə wəka Amər, nwə ənandə Hesbon mə. **35** Kə aka Yisrayel ɳasut Ək, afum ən kə awut ən, ali ɳanasak fə ayi wəyəŋ, kə ɳalək atəf ɳaŋəkə ke.

22 Kə aka Yisrayel ɳarjkə ɳacəmə aranta ɳowosu ɳa Mohab, nde dec dəmpə kəŋgbəkə ka Yurdən mə, ɳatefərnə Yeriko. **2** Balak wan ka Cipor ənanəŋk təkə aka Yisrayel ɳanaya aka Amər mə. **3** Aka Mohab ɳananesə dəlay da afum akaŋə, bawo aMohab ɳanane təkə Yisrayel ɳanaya Amər mə, kə dis dəndənce ɳa fəp. **4** Kə Mohab oluku abeki aka Madiyan: «Ndəkəl oŋ kəsəm kə kənay kaŋke kənder ca nyə yeyi su kəsək mə fəp pəmə ntə wana wəŋsəm yəbəf ya dale mə.» Balak wan ka Cipor ənayənə wəbə wəka

atəf ḥja Mohab təm tatəkə. **5** K'osom ndena Balam wan ka Behor, nwə ɛnandə Petor ntende kəṛgbəkə ka ɛfərat kəsək mə. K'oloku nte: «Afum aljma ḥawur Misira ḥjalare dətəf, ḥjandə su tekirij. **6** Ndəkəl oj məder, ilətsen'am məntolan'em afum akəŋe pəleç, bawo ḥjayə səkət ḥjatas im. Ti disre tələma indetam kəsut ḥja ibələs ḥja atəf ḥjem, bawo incərə nwə məntolane pətət mə, əŋsətə pətət, kə nwə məntolane pəleç mə, wəkayi əŋsətə pəleç.» **7** Abeki aMohab kə aMadiyan ḥjankə, ḥjakenə wəgbal kəsənc yopocə. Kə ḥjander ḥjabəp Balam kə ḥjaloku kə moloku ma Balak. **8** Kə Balam oluku ḥja nte: «Nəcepərənə nno pibi, indeluksə nu toluku nte MARIKI endelok'im mə.» Kə akirij aMohab ḥjayı ndena Balam. **9** Nte təm tələma tencepər mə, kə Kanu kənde kəder Balam, kə kəyif kə: «Afum are ḥjayı ndaram-ɛ?» **10** Kə Balam oluku Kanu: «Balak wan ka Cipor, wəbə wəka Mohab, nkən osom ḥja kədelok'im: **11** Afum aŋe ḥawur Misira mə ḥjas atəf. Ndəkəl, məder məntolan'em ḥja pəleç. Tələma intam kəsut ḥja haŋ ibələs ḥja.» **12** Kə Kanu kəloku Balam: «Məfəkə kə ḥja. Ta mətolane aka Yisrayel pəleç, bawo antolane ḥja pətət.» **13** Kə Balam ɛyefə bətbət k'oloku akirij a Balak: «Nəkə nde atəf ḥjonusu, bawo MARIKI ɛfati kəsak im kəkə kə nəna.» **14** Kə akirij aMohab ḥjander ḥjabəp Balak kə ḥjaloku kə: «Balam ɛfati kəder kə səna.» **15** Kə Balak osom sə akirij akə ḥjanala acəkə-cəkə, aŋe dekirij daŋan dənacepər da akakə mə. **16** Kə ḥjander ḥjabəp Balak wan ka Cipor, kə ḥjaloku kə: «Ilətsen'am, ta tes o tes təyaməs am kədənəŋk im. **17** Indelas əm pəlel, iyən'am təkə məŋlok'im mə. Məder, ilətsen'am, mətolan'em afum

akanje pəlec.» **18** Mba kə Balam oluku asom a Balak: «Ali Balak pəsəŋ im gbeti kə kəma fəp nyε yeyi nde kələ kən mə, ifətam tələm o tələm kəgbayme tosom ta MARIKI, Kanu kem! **19** Awa, ilətsenə nu nəyi nnə pibi pampe, nəna sə, icəre nte MARIKI endelok im sə mə.» **20** Kə Kanu kəwurər Balam pibi disre, k'oloku kə: «Bawo arkun akanje ɳander kəw'am, məkə kə ɳa. Mba məyə təkə indelok'əm mə.» **21** Kə Balam εyεfε bətbət, k'embəke səfale sən səfət kəroj kə ɳantas kə akirij aka Mohab. **22** Kə pəntəle Kanu, bawo Balam ɳaŋkə kə akirij aMohab. Kə məleke ma MARIKI məncəmə dəpə kədemənə kə kəcepər. Kə Balam əmpesə səfale sən səfət kəroj, ɳanayi kə acar ən mərəj. **23** Nte səfale sənəjk məleke ma MARIKI məncəmə dəpə mətəmpər dakma mə, kə səfale səŋgbayme dəpə, kə səŋkə ta dale. Balam osut si nte təŋsəŋe səsolnə dəpə mə. **24** Kə məleke ma MARIKI məncəmə sə dəpə ɳgbəŋkələ ya wen dacə, binkali beyi kəca kətət kə kəmeriya. **25** Nte səfale sənanəjk məleke ma MARIKI mə, kə səŋgbəcərenə kəcək ka Balam damba. K'əŋgbəkərə sə si kəsut. **26** Kə məleke ma MARIKI mecepər pəbələ, kə məŋkə məcəmə kəfo kələma kətəwəkəl nke antətam kəgbayme kəca kətət kə kəmeriya mə. **27** Nte səfale sənəjk məleke ma MARIKI sə mə, kə səfəntərə Balam tantəf. Kə pəntəle Balam k'osute səfale kəgbo kən. **28** Awa, kə MARIKI əwani səfale kusu, kə səloku Balam: «Cəke c'iyo nte məsut im tamaas mə-e?» **29** Kə Balam oluku səfale sən: «Məfan'im kəfani dəm! Təcyəne a intəmpər dakma dəkəca-ε, k'indif əm ndəkəl.» **30** Kə səfale səloku Balam: «Bafə səfale sam s'iyoŋe nse məmpesə tem fəp haj məkə mə ba? Tante t'imbət kəyo

əm ba?» Kə Balam oluku: «Ala!» **31** Kə MARIKI emepi fər ya Balam, k'ənəṛk məleke ma MARIKI məcəmə dəpə, mətəmpər dakma dəkəca. Kə Balam ontontne, k'əncəp suwu kə tobu tən dəntəf. **32** Kə məleke ma MARIKI moloku kə: «Ta ake tə məsute si kəmaas-ε? Iwur nte təŋsəŋe idemən'am kəkə, bawo inəṛk marənt mame mentesə f'am. **33** Səfale sam sənəṛk im, kə səngbaym'em kəmaas. Sətəyo tatəkə-ε, kə mən'indif isak si doru.» **34** Kə Balam oluku məleke ma MARIKI: «Inciya. Incəre fe a məy'im kirinj dəpə. Mba kə marənt mame məntəbət əm-ε, ilukus!» **35** Kə məleke ma MARIKI moloku Balam: «Məkə kə arkun akaŋe. Mba mələku gbəcərəm nte indekəlok'əm mə.» Kə Balam յanjkə kə akirij aka Balak. **36** Kə Balak ene a Balam ender. K'owur kəkəfaynə kə haj dare da Mohab ndə dəsəŋenə kələncər kə Arnəŋ mə. **37** Kə Balak oluku Balam: «Bafə inaw'am ba? Ak'ənasəŋ'am kətəder katəna mədenəṛk im-ε? Mənacəm-cəmne ifətam kəsəŋ əm pəlel?» **38** Kə Balam oluku Balak: «Ndəkəl oŋ, nte inder inəṛk əm mə, intam kəlok'əm nte o nte ifaŋ mə? Toloku nte Kanu kəndeber im dəkusu mə, t'indelok'əm!» **39** Balam kə Balak յanjkə, kə յambəre dare da Kiriyat-Hucot. **40** Balak olojnə cəna kə յkesiya, k'əsəŋ Balam kə akirij aŋe յanayi mə. **41** Bətbət, kə Balak elək Balam k'əmpənə kə dare da Bamət Bal, ndə ənctam kənəṛk dəlay da aka Yisrayel mə.

23 Kə Balam oluku Balak: «Məcəmbər'em nnə metek molojnə camət-mərəŋ, məlomps'em mura camət-mərəŋ kə յkesiya yorkun camət-mərəŋ.» **2** Balak ənayə təkə Balam ənaloku kə mə. Balak kə Balam յancəfə MARIKI tetek tolojnə nte o nte kəroŋ tura tin kə arjkesiya յorkun

ŋin. **3** Kə Balam oloku Balak: «Məcəmə polojnə pəcəf pam kəsək, ina ibələ. Tələma MARIKI pədeder kəbəp im. Indelok'əm ntə endementər im mə.» Kə Balam əŋkə nde tərə mpə pəntəyə tək mə. **4** Kə Kanu kəwurər Balam, kə Balam oloku Kanu: «Icəmbər metek molojnə camət-mərəj, k'iləjnə tetek o tetek kəroj tura tin kə aŋkesiya ŋorkun ŋin.» **5** Kə MARIKI əmber moloku Balam dəkusu. K'oloku kə: «Məlukus nde Balak eyi mə, məluku kə ntə.» **6** K'olukus nde Balak eyi mə, nwə ənacəmə polojnə pəcəf pən kəsək kə abə aka Mohab fəp. **7** Balam oloku taruku ntə: «Balak əsəj'em kəder kəyəfə Aram, wəbc wəka Mohab əsəj'em kəder nde mərə ma kəca nkə dec dəmpə mə. K'olok'im: «Məder mətolanə afum a Yakuba pəlec! Ey, məder, məsəjə aka Yisrayel kənesə!» **8** Mba cəke c'intam kətolanə pəlec nwə Kanu nkənsərka əntəsəj pəlec mə? Cəke c'indəsəjə afum kənesə aŋə MARIKI əntəsəjə kənesə mə? **9** Nde masar dətelempə ijnəŋk afum akaŋə, nde mərə kəroj ingbətnə ŋa: Afum ŋə, aŋə ŋandə tacıja mə, ŋancərəne a ŋancyanə kə təf yəkə. **10** An'əntam kələm dəlay da aka Yisrayel-ə? Afum aka kor ka Yakuba ŋala pəmə cəs. Intola kəfi pəmə akə ŋaleləs Kanu mə, ilip pəmə ntə aka Yisrayel ŋaŋlip mə.» **11** Kə Balak oloku Balam: «Cəke cə məy'em-ə? Isəj'am kəder nnə kətolanə aterən'em pəlec, mba kə məna məntolanə ŋa pətət.» **12** Balam oloku: «K'indelok-loku-ə, pəmar fə a ickəmbərnə kəloku moloku mmə MARIKI əmber im dəkusu mə ba?» **13** Balak oloku kə: «Məder kə ina, ilətsən'am, kəfo kələma nde məndenəŋk ŋa mə. Kəsək kin kə məndenəŋk, mba məfənəŋk ŋa fəp. Mətolan'em ŋa pəleclə!» **14** Kə Balak

erjkekərə Balam haŋ dəkiyi da wəbum, nde telempaŋ pa
tɔrə ta Piska kəsək. K'encəmbər metek moloŋne camət-
mərəŋ, k'əncəfə MARIKI tetek o tetek tura tin kə aŋkesiya
ŋorkun ŋin. **15** Kə Balam oluku Balak: «Məna məcəmə
nnə, poloŋne pəcəf pam kəsək. Ina, ikəcəŋkəl MARIKI.»
16 Kə MARIKI ender kədebəpənə kə Balam. K'embər kə
toloku tin dəkusu k'oloku kə: «Məlukus nde Balak eyi
mə, məloku kə ntə.» **17** Kə Balam oluksərnə nde Balak
eyi mə, nwə ənacəmə poloŋne pəcəf pən kəsək mə, ŋayi
kə akirij aMohab. Kə Balak eyif kə: «Cəke cə MARIKI
oloku-ε?» **18** Kə Balam oluku taruku ntə: «Məyəfc, Balak,
məcəŋkəl im! Məsu aləŋəs ntə indelok'əm mə, wan ka
Cipor! **19** Kanu, bafə wərkun əfə nwə eŋyemə mə, bafə
fum əfə nwə əŋŋajne tələr mə. Ntə oluku mə, əfədeyo ti
ba? Ntə oŋloku mə, bafə əŋyə ti ba? **20** Ina, iwose kətolanç
afum akanə pətət, bawo MARIKI əsəŋ ŋa pətət, ifəsəkpər.
21 MARIKI ənəŋke fe Yakuba pəcuca, əfənəŋk kətərəs
aYisrayel dacə. MARIKI, Kanu kəŋjan, eyi kə ŋa. Eŋne
kəkule-kulənə pəbotu paŋan pəmə wəbə. **22** Nkən Kanu
ənawurenenə ŋa Misira, kə səkət nse səwurenə sa wana wa
dəkulum mə. **23** Kəgbal kəsənc kəyi fe aka Yisrayel dacə,
dure deyi fe nde yuruya ya Yakuba ŋancəre təm tətət mes
mme Kanu kəŋyə mə fəp. **24** Afum akanə ŋaŋyefə pəmə
kusunuŋku kəran, ŋacəmə pəmə kusunuŋku kərkun, nkə
kəntəfəntərə ta kəntalip kəsəm wəsem nwə kəŋsumpər
mə, kəmun mecir ma pedif pa ki.» **25** Kə Balak oluku
Balam: «Kə məntəwose kətolanə ŋa pəlecc-ε, ta mətolanə
ŋa pətət ilətsen'am!» **26** Kə Balam oluku kə: «Isəŋ'am ti
kəcərə: Pəmar iloku ntə o ntə MARIKI oŋlok'im mə!» **27**

Kə Balak oluku Balam: «Məder, ilətsen'am, ikekər'am sə
kəfo kələma. Tələma nəjəkətənəne kə Kanu a mətolan'em
afum akən pələc!» **28** Kə Balak ejkekərə Balam nde
telempən pa tərə ta Peyər mpe pentilsərnə tegbərə mə.
29 Kə Balam oluku Balak: «Məcəmbər'em nnə metek
molojnə camət-mərəj məlomps'em mura camət-mərəj
kə ənkesiya camət-mərəj.» **30** Kə Balak əyə təkə Balam
ənaloku kə mə, k'əncəfə MARIKI tura tin kə ənkesiya əjin
tetek tolojnə ntc o ntə kəroj.

24 Ntə Balam ənəjk a pənabət MARIKI kəsəj aka Yisrayel
pətət mə, əyka fe sə pəmə təkə əncyo ti mə kətənəs məyə
mən ma dure, k'əyka fələ k'entəfərnə kəca ka dətəgbərə. **2**
Kə Balam eyekti fər k'ənəjk aka Yisrayel əndə cusujka
cusujka, awa kə amera əja Kanu ənder kə. **3** K'oluku
taruku ntə: «Moloku mme mə, ina Balam wan ka Behor
iloku, ina wərkun nwə ijnəjk pəcəmpı cələj mə, **4**
moloku ma nwə ejne moloku ma Kanu mə, ma nwə
əjnəjk ntə Wəka Fənəntər eğmentər kə mə, moloku
ma nwə ontontne Kanu fər kiriş mə, fər yeməpi. **5**
Afum aka Yisrayel, nəna aje nəwur dokom da Yakuba
mə, cəbal conu nce nəyi mə cəntesə yati! **6** Cəbal conu
cəfəntərə pəmə dəyəgbəl, pəmə lako nde deyi kəyəgbəkə
kəsək mə, pəmə sukum nse MARIKI əmbəf mə, pəmə tək
yetə ya sədər nyə yəncəmə domun kəsək mə. **7** Nde
ndorunu domun dompurər dəkələmp dəcdəməs yəbəf ya
dale. Wəbə wəYisrayel endetam Akak, dəbə da Yisrayel
dendəsətə fənəntər. **8** Kanu kənawurenə əja atəf əja Misira,
kə fənəntər fəpəj nfə fəwurenə fa wana wa dop mə.
Əjəymələk afum akə əjəwəkərnə əja mə. Əactəpi bənt ya

aterené ajan, njacfute ña cəbälma. **9** Ñantontne, ñafəntərə pəmə kusunuŋku, pəmə kusunuŋku kəran, an'əntam ki kəyekti-ε? Aka Yisrayel, fum pəsətə pətət nwə ontolan'am pətət mə, pəsətə pələc nwə ontolan'am pələc mə!» **10** Awa, kə pəntele Balak pəpəŋ nnə Balam eyi mə. K'ompol waca teta metele mən, k'oloku Balam: «Aterené em ñ'inaw'am kədetolane pələc, kə məna mətolane ña pətət haŋ kəmaas! **11** Ndəkəl oŋ, məyefə məkə nde ndaram! Inaloku a indelas əm pəlel, mba MARIKI εmbaŋər əm pəlel papəkə!» **12** Kə Balam eyif Balak: «Bafə inaloku asom am nte ba? **13** Ali tɔyɔne Balak pəsəŋ im gbeti kə kəma ka kələ kən disre fəp, ifətam kəgbəkəl tosom ta MARIKI kəyə ka pətət kə pəyɔne fe ti-ε pələc. Təko MARIKI endelok'im mə, t'indeloku.» **14** Ndəkəl oŋ, intas nde afum em ñayi mə, məder ilok'əm kə pəndewon-ε, nte aka Yisrayel ñandeyə oŋ afum am mə.» **15** Kə Balam əndəŋk toloku nte: «Moloku ma Balam wan ka Behor, moloku ma wərkun nwə εŋnəŋk pəcempı mə, **16** moloku ma nwə ejne moloku ma Kanu mə, ma nwə εncərc məcəre ma Wəka darenc mə, moloku ma ina nwə iŋnəŋk mementər ma Wəka Fənəntər mə, ma nwə ontontne fər ya Kanu kirin mə, fər yemepi. **17** Iŋnəŋk təkə tendeder mə, mba bafə kəresna kə tendeyi, iŋgbətnə ti, mba bafə təkəresna tə. Kəs kəyi kəyefə yuruya ya Yakuba dacə, wəka kəŋbasar eyi kəyefə Yisrayel. Kə kəŋbasar kən ka dəbe, dəkəŋk oŋsut ki aMohab, pələsər yuruya ya Set fəp, aŋe ñayəne acepə-cepə aka dətəf mə. **18** Yisrayel ñandeyə səkət. Ñandebəŋ Edəm, ñandebəŋər Sehir, aterené ən. **19** Wəwur ka dokom da Yakuba endetasərnə ña, endemələk

alpəs akə ŋandecəməs dare mə.» **20** Kə Balam ənəjk aka Amalek k'oloku moloku mməs: «Amalek ŋə akaŋə aŋə ŋantam fəp mə. Kə pəndewon-ε, andeləsər ŋa few.» **21** Kə Balam ənəjk sə aKeni, k'oloku: «Dəkiyi donu d'əncəp, tasar kəroj wələ wonu weyi. **22** Mba andemələk nəna aKeni, təm ntə aka Asur ŋandekəkərə nu dacar mə.» **23** Kə Balam oloku sə: «Pəlec pere! An'endeyi doru təm ntə Kanu kəndeyə ti mə-ε? **24** Cibil cəndeder kəyəfə Sipər, afum akakə ŋandesut aka Asur, ŋasut sə aka Heber, mba ayəfə Sipər akakə sə ŋatəfərnə kəmələk kəŋjan!» **25** Kə Balam olukus nde ndərən, kə Balak nkən sə oŋkə kəca kən.

25 Ntə aka Yisrayel ŋanandə Sitim mə, dəndo kə ŋayəfə kəcfəntərər ayecəra aMohab. **2** Kə ayecəra aMohab akakə ŋasəjə aYisrayel kəclojnə canu cəŋjan, ŋadi yeri ya canu cacəkə, ŋactontnənə ci. **3** Kə aka Yisrayel ŋasektərnə teta Bal Peyər, kə pəntəle MARIKI nnə aka Yisrayel ŋayı mə. **4** Kə MARIKI oluku Musa: «Mələk abə aka Yisrayel fəp, məyə pagbək ŋa fər ya MARIKI kirij ŋatəfərnə dec, ntə təŋsəjə metəle məpəŋ ma MARIKI molukus Yisrayel darəj mə.» **5** Kə Musa oluku aboc kitı a Yisrayel: «Nwə o nwə nu dacə pədif afum ən dacə akə ŋasektərnə teta Bal Peyər mə!» **6** Kə wəYisrayel wələma ender pəmentər awənc aŋə wəran wəMadiyaŋ wələma, fər ya Musa kə kəloŋkanə ka aka Yisrayel fəp kirij, tənatəjnə akakə ŋacbok nde dəkəbərə da angbancan ŋebəpənə kə Kanu. **7** Ntə Finehas wan wərkun wəka Elasar wansə ka Aruna wəlojnə ənəjk kə mə, k'eyəfə kəloŋkanə ka aka Yisrayel dacə k'elək kəŋgbasar. **8** Kə Finehas əncəməs kə darəj

nde aŋgbancan disre nde wəkakɔ ɛnabere kə wəran wəMadiyan nwɛ mɔ, k'endif ɲa mərəŋ maŋjan fəp, k'ɔsɔ ɲa cor dəntɔf. Gbəncana babɔkɔ, arom nŋe ɲenayi aka Yisrayel mɔ, ɲencəmɛ. **9** Pəcuy papɔkɔ pənadif afum wul wəco mərəŋ kə manjkəlɛ. **10** Kə MARIKI oluku Musa: **11** «Wəlojne Finehas wan wərkun wəka Elasar wansɔ ka Aruna wəlojne olukse metelɛ mem nnɔ aka Yisrayel ɲayi mɔ, bawo ɛnayefərenen' em aka Yisrayel, tɔsɔŋ' em kətəmələk ɲa metelɛ mem ma kəraca disre. **12** Awa, məluku Finehas a səsek danapa da pəforu kə nkɔn. **13** Danapa da pəforu dən dendeyi, da yuruya yon kə nkɔn encepər-ɛ, ɔsɔŋe ɲa kədeyənɛ alojne a doru o doru, bawo ementər kəraca ka Kanu kɔn, k'ɔsokəs aka Yisrayel kiciya kəŋjan.» **14** Tewe ta wəYisrayel nwɛ anadif kə wəran wəMadiyan nwɛ mɔ tənayənɛ Simri. Wan ka Salu ɛnayi, wəkirinj ɛnayənɛ kələ ka apa kɔn kusunjka ka Simeyəŋ dacɔ. **15** Tewe ta wəran wəMadiyan wəkɔ anadif mɔ, tənayənɛ Kosbi. Wan wəran ka Cur ɛnayi wəbe wəka cor cəlarəm ca kusunjka k'aMadiyan kələma. **16** Kə MARIKI oluku Musa: **17** «Nəwəkərnɛ aMadiyan, nədifət ɲa, **18** bawo dəmɔyɔ ma Peyɔr kə ma Kosbi, cəmpənpən cɔ ɲanawəkərnɛ nu. Kosbi wəkire kəŋjan ɛnayi, wan wəran wəka wəbe wəMadiyan wələma. Dəsək da pəlec pəpɔŋ pa Peyɔr d'anadif kɔ.»

26 Nte pəcuy pəpɔŋ pencepər mɔ, kə MARIKI oluku ɲa sɔ moloku. Kə MARIKI oluku Musa kə Elasar, wan wərkun wəka wəlojne Aruna: **2** «Nələm aka kəlorjkane ka Yisrayel fəp, kəyefə arkun aŋe ɲasətə meren wəco mərəŋ haŋ ɲacepər ti, dəwəlɔ kə dəwəlɔ afum fəp aŋe ɲantam

kəsutenene Yisrayel mə.» **3** Dəndo dətəgbərə ta Mohab
nde kəŋgbəkə ka Yurden kəsək nde pəntəfərenə kə Yeriko
mə, Musa kə Elasar ŋaloku aka Yisrayel: **4** «Nələm arkun
fəp kəyəfe meren wəco mərəj haŋ pəcepər ti,» pəmə təkə
MARIKI osom ti Musa kə aka Yisrayel aŋə ŋancwur Misira
mə. **5** Kusunjka ka Ruben wan wəcəkə-cəkə ka Yakuba, nke
kor ka yuruya ya Henok, kə ya Palu yowur mə, **6** yuruya
ya Hecərəj kə ya Karmi. **7** Ija ŋanayənə aka cor ca Ruben:
Aŋə analəm ŋa dacə mə, ŋanabəp wul wəco maŋkələ kə
maas, masar camət-mərəj kə wəco maas. **8** Wan ka Palu
øyənə Eliyab, **9** papa ka Nemuyel, Dataŋ kə Abiram. Dataŋ
kə Abiram abeki mərəj aka kəloŋkanə ka aYisrayel akanə
ŋanayenkər Musa kə Aruna səbomp. ŋa ŋanasole afum
masar mərəj wəco kəcamət a Kore ntə ŋanacəmə MARIKI
dəbəkəc mə. **10** Kə antəf ŋewani kusu kə ŋemer Dataŋ,
Abiram kə nkən Kore. Dəsək dadəkə də kəloŋkanə kən
kəfi fəp, ntə nənc dənacəf afum masar mərəj kə wəco
kəcamət mə. Kə təyənə alpəs akə tegbəkərə. **11** Mba awut
a Kore ŋanafi fe dəsək dadəkə. **12** Kusunjka ka Simeyəj
dəcor kə dəcor: Yuruya ya Nemuyel, ya Yamin, kə ya
Yakin **13** kor ka Serah kə ka Sawul. **14** Cor ca Simeyəj
cənabəp arkun wul wəco mərəj kə mərəj, masar mərəj.
15 Kusunjka ka Kad, dəcor kə dəcor: Cifiyon, Haki kə Suni
kə yuruya yanjan, **16** Osni kə Eri kə yuruya yanjan, **17** Arod
kə Areli kə yuruya yanjan. **18** Afum aŋə analəm kusunjka ka
Kad dacə mə, ŋanabəp arkun wul wəco maŋkələ, kə masar
kəcamət. **19** Yuruya ya Yuda: Er kə Onan, mba Er kə Onan
ŋanafi atəf ŋa Kanaŋ. **20** Kusunjka ka Yuda kə kaŋkə dəcor
kə dəcor: Kor ka Sela, ka Pərec kə ka Serah kə yuruya

yanjan. **21** Cor ca Pεrec cō cance: Kor ka Hecərəŋ kō ka Hamul kō yuruya yanjan. **22** Cor ca Yuda cō cance, afum aŋe analəm ḥa dacō mō ḥanabəp arkun wul wəco camət-mərəŋ kō camət-tin, masar kəcamət. **23** Yuruya ya Isakar yō yayə dəcor kō dəcor: Kor ka Tola kō ka Puwa kō yuruya yanjan, **24** kor ka Yasub kō ka Simrəŋ kō yuruya yanjan. **25** Cor ca Isakar cənayi cacəkə, afum aŋe analəm ḥa dacō mō ḥanabəp arkun wul wəco camət-tin kō manjkələ, masar maas. **26** Yuruya ya Sabulon yō yayə dəcor kō dəcor: Kor ka Sered, ka Elon kō ka Yalel, kō yuruya yanjan. **27** Cor ca Sabulon cənayi cacəkə, afum aŋe analəm ḥa dacō mō ḥanabəp arkun wul wəco camət-tin, masar kəcamət. **28** Yuruya ya Isifu yō yayə dəcor kō dəcor: Kor ka Manase kō ka Efrayim. **29** Yuruya ya Manase yō yayə: Kor ka Makir kō ka Kalad. Makir ənakom Kalad, kō yuruya ya Kalad ḥa sō ḥanayənə cor cələoma. **30** Cor ca Kalad cō cance: Kor ka Yeser kō ka Helek, **31** kor ka Asriyel kō ka Səkəm, **32** kor ka Semida kō ka Hefer. **33** Mba Celofad wan ka Hefer ənasətə fe wan wərkun, mənə awut aran. Mewe ma awut ən aran mō mame: Mala, Noha, Hokəla, Milka kō Tirsa. **34** Cor ca Manase cənayi cacəkə, afum aŋe analəm ḥa dacō mō ḥanabəp arkun wul wəco kəcamət kō mərəŋ, masar camət-mərəŋ. **35** Yuruya ya Efrayim yō yayə dəcor kō dəcor: Kor ka Sutela, kor ka Beker kō ka Tahan kō yuruya yanjan. **36** Kor ka Sutela kō kaŋke: Eran kō yuruya yən. **37** Cor ca Efrayim cō cance, afum aŋe analəm ḥa dacō mō ḥanabəp arkun wul wəco maas kō mərəŋ, masar kəcamət. Yuruya ya Isifu yō yayə dəcor kō dəcor. **38** Yuruya ya Benyamin yō yayə dəcor kō dəcor: Kor ka Bela, ka Asbel

kə ka Ahiram kə yuruya yanjan. **39** Kor ka Sufam kə ka Hufam kə yuruya yanjan. **40** Yuruya ya Bela ḥanayone Ardu kə Naman. **41** Yuruya ya Benyamin yə yayəkə dəcor kə dəcor. Afum aŋe analəm ḥa dacə mə ḥanabəp arkun wul wəco maŋkələ kə kəcamət, masar camət-tin. **42** Yuruya ya Dan yə yaye dəcor kə dəcor: Kor ka Suham. Cor ca Dan cənayi cacəkə dəcor kə dəcor. **43** Afum aŋe analəm nde cor ca Suham mə ḥanabəp arkun wul wəco camət-tin kə maŋkələ, masar maŋkələ. **44** Yuruya ya Aser dəcor kə dəcor: Kor ka Yimna, ka Yiswi kə ka Beriya. **45** Yuruya ya Beriya: Kor ka Heber kə ka Malkiyel kə yuruya yanjan. **46** Tewe ta wan wəran wəka Aser tənayone Serah. **47** Yuruya ya Aser yənayi yayəkə dəcor kə dəcor: Afum aŋe analəm ḥa dacə mə ḥanabəp arkun wul wəco kəcamət kə maas, masar maŋkələ. **48** Yuruya ya Naftali dəcor kə dəcor: Kor ka Yacel kə ka Kuni, **49** kor ka Yecer kə ka Silem. **50** Cor ca Naftali cənayi cacəkə dəcor kə dəcor, afum aŋe analəm ḥa dacə mə ḥanabəp arkun wul wəco maŋkələ kə kəcamət, masar maŋkələ. **51** Afum aŋe analəm aka Yisrayel dacə ḥanabəp afum wul masar camət-tin kə pin, masar camət-merəj kə wəco maas. **52** Kə MARIKI oluku Musa: **53** «Kəyer ḥa kə ander atəf, ḥəyone ke kəjan təkə ḥalanene afum mə. **54** Afum akə ḥandenaŋkane kəla mə, məsəj ḥa ke nke kənaŋkane kəbek mə, akə ḥampice afum mə, məsəj ḥa ke nke kəmpice mə, andesəj nwə o nwə ke kən təkə alaŋene afum aŋe aləm mə. **55** Mba yampurpuŋ y'andekot kəyer nu atəf, andeyer nu ke dəcusuŋka kə dəcusuŋka. **56** Yampurpuŋ y'andekot kəyer ke akə ḥala kə akə ḥampice mə.» **57** Afum aŋe ḥ'analəm kusuŋka

ka Lewy dəcor kə dəcor: Kor ka Kerson, kor ka Kehat
kə ka Merari. **58** Cusuŋka cance cəyə cor cəfət cələma:
Kor ka Libni, ka Hebərəŋ, ka Mali, ka Musi kə ka Kore.
Kehat nkən okom Amram. **59** Tewe ta wəran ka Amram
tənayənə Yokəbed wan wəran wəka Lewy. Anakom kə ntc
Lewy ənayi Misira mə. Yokəbed oŋkomse Amram: Aruna,
Musa, kə Miriyam wəkire kəjan. **60** Awut a Aruna ŋayənə
Nadab, Abihu, Elasar, kə Itamar. **61** Nadab kə Abihu ŋa
ŋanafi ntc ŋanamentərnə fər ya MARIKI kiriŋ ŋacəfə kə
suray nse antəpuse MARIKI mə. **62** ALewy arkun aŋe
analəm aYisrayel dacə, aŋe ŋanayo ŋof ŋin ŋacepər ti
mə, ŋanabəp wul wəco mərəŋ kə maas. Kələm kəjan
kənaderjərnə fə kələm ka aka Yisrayel dacə, bawo anasəŋ
fə aka Lewy ke aka Yisrayel dacə. **63** Afum aŋe ŋə Musa kə
Elasar wəloŋnə ŋanaləm nde aranta ŋowosu ŋa Mohab,
dəndo kəŋgbəkə ka Yurdən kəsək, nde pəntəfərnə kə
dare da Yeriko mə. **64** AYisrayel aŋe dacə, ali fum wəkin
ənayi fə di ntə Musa kə Aruna wəloŋnə ŋanaləm aka
Yisrayel cəkə-cəkə nde dətəgbərə ta Sinayi mə. **65** Teta
aŋe ŋanafi mə, MARIKI ənaloku: «ŋandefi dətəgbərə,
ali wəkin əfədeyi doru, məne Kaləb wan ka Yefune, kə
Yosuwe wan ka Nun.»

27 Dəsək dələma, kə awut aran aka Celofad, wan ka
Hefer, wansə ka Kalad wəka Makir, aka cusuŋka ka Manase
wan ka Isifu, ŋamentərnə. Mewe ma awut aran akakə mə
mame: Mala, Noha, Hokəla, Milka kə Tirsa. **2** Kə awut aran
aŋe ŋaŋkə ŋamentərnə fər ya Musa kiriŋ, wəloŋnə Elasar,
akiriŋ kə kəloŋkanə fəp nde dəkəbərə da aŋgbancan
ŋəbəpənə kə Kanu. Kə ŋaloku: **3** «Papa kosu efi nde

dategbərε, εnayi fe kəloŋkanε ka Kore dacɔ nkε kənafani MARIKI mɔ: Kiciya kɔn yati kɔ efine, εsak fe wan wərkun.

4 Kətəyɔ ka papa kosu wan wərkun kəndesəŋε padelinj tewe tɔn kor kɔn disre ba? Awa nəsəŋ su ke awenc a papa kosu dacɔ.» **5** Kɔ Musa ementər tetajan fɔr ya MARIKI kiriŋ. **6** Kɔ MARIKI oluku Musa: **7** «Awut aran a Celofad njayɔ kance. Nəsəŋ ɲa antɔf ke awenc a kas kəŋjan dacɔ, ɲa ɲɔ məndesəŋ ke ka kas kəŋjan. **8** Məluku aYisrayel: Kɔ fum wələma efi ta εsak wan wərkun-ε, nəsəŋ ke kɔn wan kɔn wəran. **9** K'əntəyɔ wan wəran-ε, nəsəŋ ke kɔn awenc aŋa arkun. **10** Mba kɔ wəfi wəkakɔ əntəyɔ awenc arkun-ε, nəsəŋ ke kɔn awenc a kas. **11** Kɔ kas əntəyɔ awenc-ε, nəsəŋ ke kɔn wəkomene kɔn nwε ɲangbəcene kor kəŋjan disre mɔ. Nkɔn pəmar pəsətɔ ki. Tendeyəne aka Yisrayel sariyε, pəmə tɔkɔ MARIKI εnasom ti Musa mɔ.» **12** Kɔ MARIKI oluku Musa: «Məpe tɔrɔ pa Abarim kəroŋ, məməmən atɔf nyε isəŋ aka Yisrayel mɔ. **13** Məndenəŋk ɲi, mba məndefi ta məmbərε di-ε, pəmə tɔkɔ təsətɔ wənc əm Aruna mɔ, **14** bawo nənayenjkər mosom mem səbomp nde tegbərε ta Cin, ntε kəloŋkanε kəctənsər im kəcɔp mɔ: Nənamentər fe decempi dem fɔr ya Yisrayel kiriŋ.» Ntε tɔyəne ta domun da Meriba nde Kadəs nde tegbərε ta Cin mɔ. **15** Kɔ Musa oluku MARIKI: **16** «MARIKI, Kanu nkε kəntəmpər kəpənε kɔ kətore kifir ka yeyi wəyerε ya doru fəp mɔ, məcəmbər wəkirij wərkun kəloŋkanε kaŋke, **17** nwε ende pəcsolε ɲa kɔ ɲaŋkɔ ɲacder sɔ mɔ, ta kəloŋkanε ka MARIKI kədeyi pəmə yɔcəl nyε yəntəyɔ wəkək mɔ.» **18** Kɔ MARIKI oluku Musa: «Məlek Yosuwe wan ka Nun, wərkun nwε isəŋ amera ɲem mɔ. Mədeŋjər kɔ kəca. **19** Məkɔ məcəmbər kɔ

wəlojnə Elasar kə kəloŋkanə fəp kiriŋ, məsəŋ kə mosom
fər yaŋan kiriŋ. **20** Məndesəŋ kə pelel pam pələma, ntə
təŋsəŋe kəloŋkanə ka aka Yisrayel fəp kəccəŋkəl kə mə.
21 Yosuwe ende pəccəmə wəlojnə Elasar tekiriŋ. Wəlojnə
pəyifə kə ina MARIKI masar ma kiti mmə məyənə Yurim
mə. Mosom maməkə mə aka Yisrayel ŋjande ŋackənə
ŋacderenə sə, nkən Yosuwe kə kəloŋkanə ka aka Yisrayel
fəp.» **22** Kə Musa ɔyə təkə MARIKI ənasom kə mə. K'elek
Yosuwe k'encəmbər kə wəlojnə Elasar kə kəloŋkanə fəp
fər kiriŋ. **23** Kə Musa enderjər Yosuwe waca, k'əsəŋ kə
mosom, pəmə təkə MARIKI ənaloku ti Musa mə.

28 Kə MARIKI osom Musa: **2** «Məloku aka Yisrayel tosom
ntə: Nəde nəckəmbərnə belbel kəcker'em yolojnə nyə
yəyənə yopocə yem, təm ntə ambonc mə, yeri yem,
yolojnə yəcəf nyə ambənc ŋa yi ŋontore-tor'em abəkəc
mə. **3** Məde məloku ŋa sə: Yolojnə yəcəf yə nəndekenə
MARIKI: Dəsək o dəsək nəde nəccəfə MARIKI ŋjesiya
yorkun mərəŋ ya teren tin tin yətəyə dolokəp. **4** Mənde
məcləjnə arjkesiya ŋorkun ŋəcəkə-cəkə bətbət, kə ŋa
mərəŋ dec dərəfəy. **5** Teta kəlojnə ka məŋgbən, məde
məckərə kilo maas ka kəmbefe kətət mənəktərenə ki liter
din kə dacə da moro ma olif mətət. **6** Yəcəl yolojnə yayəkə
ancəfə MARIKI dəsək o dəsək mə yede yocwurenenə kə yəkə
anacop kəlojnə kə nde tərə ta Sinayi mə. Ambənc ŋa yi
ŋontore-tore MARIKI abəkəc, kəlojnə ka yeri nkə ancəfə
MARIKI mə kə. **7** Arjkesiya ŋorkun nijə o nijə, məloŋjər
wən liter din kə dacə teta kəlojnə ka wən. Məloŋjər wi nde
dəkiyi dosoku. **8** Dec dərəfəy, məlojnə arjkesiya ŋorkun
ŋa mərəŋ, tolojnə tin tayi pəmə yolojnə ya məŋgbən

ya bətbət, kə kəlojnə ka wən wa ki. Kəlojnə ka yeri kə nkə ancəfə MARIKI mə, ambənc ŋa ki ŋontore-tore kə abəkəc.» **9** «Simiti, dəsək da kəjesəm ndə ampusə MARIKI mə, nəde nəcləjnə ŋkesiya yorkun mərəj ya teren tin tin yətəyə dolokəp. Teta kəlojnə ka məŋgbən, məkəre sə kəmbefe kətət kilo camət-tin panəktərənə ki moro kə kəlojnə ka wən wa ki. **10** Dəsək o dəsək nəde nəcləjnə MARIKI polojnə pəcəf bətbət kə dəfəy. Mba dəsək da kəjesəm ndə ampusə kə mə, nəde nəcdənər polojnə pəcəf papəkə kə wən wa pi.» **11** Dəsək dəcəkə-cəkə da yof yonu fəp, nəkərə MARIKI yolojnə yəcəf yayə: Mura mərəj, aŋkesiya ŋorkun ŋin kə ŋkesiya yorkun camət-mərəj ya teren tin tin yətəyə dolokəp. **12** Nəde nəcdənər sə yolojnə yayəkə teta kəlojnə ka məŋgbən: Tura mpe o mpe kəmbefe kətət kilo camət-məŋkələ panəktərənə ki moro kə aŋkesiya ŋorkun nŋe o nŋe kəmbefe kətət kilo camət-tin panəktərənə ki moro, **13** aŋkesiya ŋorkun ŋa teren tin nŋe o nŋe padənər ŋi polojnə pa məŋgbən pa kəmbefe kətət kilo kəmaas panəktərənə ki moro. Kəlojnə ka pəcəl mpe ancəfə MARIKI mə pə, ambənc ŋa polojnə pəcəf papəkə ŋontore-tore kə abəkəc. **14** Nədenər sə kəlojnə ka wən: Teta tura mpe o mpe nəkərə liter maas, teta aŋkesiya ŋorkun liter mərəj, kə teta aŋkesiya ŋorkun ŋa teren tin nŋe o nŋe liter din kə dacə. Yolojnə yəcəl yəcəf yayə yə pəmar nənde nəcləjnə tataka təcəkə-cəkə ta ŋof ŋofu ŋa teren fəp. **15** Nəkərə sə MARIKI ambiyofə ŋin teta kəlojnə ka kiciya, nənəcər ŋi yolojnə yayəkə ancəfə MARIKI dəsək o dəsək mə, kə kəlojnə ka wən wa yi. **16** ŋof ŋəcəkə-cəkə ŋa teren, tataka ta wəco kə

marjkəl, nəboc kəsata ka kəcəm-cəməs ka Kəcepər ka
mələkə medif kəleləs ka MARIKI. **17** Tataka ta wəco kə
kəcamət ta ŋof ŋaŋjəkə, nəde nəcbocə MARIKI kəsata ka
Cəcom cətənəŋkəl lebin. Nəde nəcsəm cəcom cətənəŋkəl
lebin mata camət-mərəŋ camcam. **18** Dəsək dəcəkə-cəkə
da tataka tolusər tayı, nəde nəcwe kəloŋkane kəsoku
teta kəleləs MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadəkə yəbəc nyə
o nyə nəmbət bəc mə! **19** Nəde nəkərə MARIKI yolojnə
nyə nəndecəfə kə mə teta polojnə pəcəf: Mura mərəŋ,
aŋkesiya ŋorkun ŋin kə ŋkesiya yorkun camət-mərəŋ
ya teren tin tin. Nələk yəcəl yətəyə dolokəp. **20** Pəcəl
mpe o mpe, nədeŋjər pi kəmbefe kətət ka polojnə pa
məŋgbən panəktərənə ki kə moro: Tura mpe o mpe kilo
camət-majkəl kə aŋkesiya ŋorkun kilo camət-tin, **21**
aŋkesiya ŋorkun ŋa teren tin nŋe o nŋe kilo kəmaas. **22**
Nəkərə ambiyofo ŋin teta kəloŋnə ka kiciya, ntə təŋsəŋə
patubucnə kəsəkəs nu kiciya konu mə. **23** Yolojnə yayəkə
yə nəde nədeŋjər sə yolojnə nyə ancəfə MARIKI bətbət,
nyə ancəfə kə dəsək o dəsək mə. **24** Dəsək o dəsək mata
camət-mərəŋ disrə nəde nəckərə yolojnə yayəkə, yi
yəyənə yolojnə ya yeri nyə ancəfə MARIKI mə. Ambənc
ŋa yi ŋontore-tore kə abəkəc. Paderjər yi sə yolojnə ya
dəsək o dəsək nyə ancəfə MARIKI mə, kə kəloŋnə ka
wen wa yi. **25** Tataka ta camət-mərəŋ, kəloŋkane kəsoku
kə teta kəleləs MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadəkə yəbəc
nyə o nyə nəmbət bəc mə. **26** Dəsək ndə nəntəl yokom
yəcəkə-cəkə ya antəf ŋonu mə, nəde nəcker'em yolojnə
ya məŋgbən mofu ma yetəl yonu. Dəsək da kəsata ka
Mataka Moluksər dadəkə, nəde nəcwe kəloŋkane kəsoku

teta kəleləs ina MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadəkə yəbəc nyə o nyə nəmbət bəc mə. **27** Nəkərə MARIKI yolojnə nyə ancəfə kə mə: Mura mərəj, aŋkesiya ɲorkun ɲin kə ɲkesiya yorkun camət-mərəj ya teren tin tin. Ambənc ɲa yi ɲotore-tore MARIKI abəkəc. **28** Pəçəl o pəçəl, nəlojnənə pi kəmbefe kətöt nkə anəktərənə kə moro mə: Teta tura o tura nədeñər kilo camət-maŋkələ, teta aŋkesiya ɲorkun niŋe o niŋe kilo camət-tin, **29** kə teta aŋkesiya ɲorkun ɲa teren tin niŋe o niŋe kilo kəmaas. **30** Nəlojnə sə ambiyofo ɲin teta kətubucnə kəsəkəs nu kiciya konu. **31** Nədeñər yolojnə yayəkə fəp yolojnə yəcəf ya dəsək o dəsək kə yolojnə ya məŋgbən nyə andeñər yi mə. Nəde nəckərə yəcəl nyə yəntəyə dolokəp mə, kə yolojnə ya wən.

29 Dəsək dəcəkə-cəkə da ɲof ɲa camət-mərəj, nəde nəcwe kəloŋkanə kəsoku teta kəleləs ina MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadəkə yəbəc nyə o nyə nəmbət bəc mə. Dəsək ndə aŋfula aluk cawon cawon mə pəbotu pə. **2** Nəde nəcləjnə MARIKI yəcəl yəcəf, ambənc ɲa yolojnə yayəkə ɲontore-tore kə abəkəc: Tura tin, aŋkesiya ɲorkun ɲin kə ɲkesiya yorkun ya teren tin tin camət-mərəj, fəp fa yi ta yəyə dolokəp. **3** Nəkərə sə yolojnə ya məŋgbən ya yi, kəmbefe kətöt nkə anəktərənə kə moro mə: Teta tura o tura kəmbefe kilo camət-maŋkələ, teta aŋkesiya ɲorkun kəmbefe kilo camət-tin, **4** teta aŋkesiya ɲorkun ɲa teren tin niŋe o niŋe kəmbefe kilo kəmaas. **5** Mədeñər sə ambiyofo ɲin teta kətubucnə kəsəkəs nu kiciya konu. **6** Padeñər yəcəl yolojnə yayəkə kəloŋjnə nkə ancəfə MARIKI dəsək o dəsək mə. Padeñər sə yi yəcəl yolojnə yəcəf ya dəsək dəcəkə-cəkə da ɲof o ɲof kə yolojnə ya məŋgbən kə

yolojn̄e ya w̄en ya yi. Amb̄onc ḥa yolojn̄e yɔcɔf yayɔkɔ fəp ḥontore-tore MARIKI abəkəc. **7** Tataka ta w̄eco ta ḥof ḥa camət-mərəj, nəde nəcwe kəloŋkan̄ kəsoku, nəsun̄ ta nəbəc nt̄ o nt̄ dəsək dadək̄. **8** Nəken̄ MARIKI yolojn̄e yɔcɔf, amb̄onc ḥa yi ḥontore-tore k̄ abəkəc: Tura tin, aŋkesiya ḥorkun ḥin k̄ ḥkesiya yorkun camət-mərəj ya teren̄ tin nȳe yəntəȳ dolok̄ m̄. **9** Yolojn̄e ya məŋgbən̄ ya yi yəyən̄ kəmbefe kətət nk̄e anəktərən̄e moro m̄: Kəmbefe kaŋk̄ kilo camət-maŋk̄l̄ teta tura tin, kilo camət-tin teta aŋkesiya ḥorkun, **10** kəmbefe kətət kilo kəmaas teta aŋkesiya ḥorkun ḥa teren̄ tin n̄j̄e o n̄j̄e. **11** Nəkər̄e s̄o ambiyofo teta kəlojn̄e ka kiciya, kəden̄ər̄ ka kəlojn̄e ka kətubucn̄ kəsəkəs ka kiciya, paden̄ər̄ s̄o yolojn̄e nȳe ancəf̄ MARIKI dəsək o dəsək m̄, yolojn̄e ya məŋgbən̄ k̄ ya w̄en wa yi. **12** Tataka ta w̄eco k̄ kəcamət ta ḥof ḥa camət-mərəj, nəde nəcwe kəloŋkan̄ kəsoku teta kaleləs ka ina MARIKI. Ta nəbəc dəsək dadək̄ yəbəc nȳe o nȳe nəmbət bəc m̄. Nəboce MARIKI kəsata mata camət-mərəj disre. **13** Nəkekər̄e yəcəl yɔcɔf, yolojn̄e nȳe ancəf̄ MARIKI m̄, amb̄onc ḥa yolojn̄e yayɔk̄ ḥontore-tore MARIKI abəkəc: Mura w̄eco k̄ maas, ḥkesiya yorkun mərəj k̄ ḥkesiya w̄eco k̄ maŋk̄l̄ ya teren̄ tin tin, yi fəp yətəȳ dolok̄. **14** Yolojn̄e ya məŋgbən̄ ya yi yəyən̄ kəmbefe kətət nk̄e anəktərən̄e moro m̄: Teta tura o tura nəkər̄e kəmbefe kilo camət-maŋk̄l̄, teta aŋkesiya ḥorkun n̄j̄e o n̄j̄e kəmbefe kilo camət-tin, **15** ḥkesiya ya teren̄ tin tin w̄eco k̄ maŋk̄l̄ kəmbefe kilo kəmaas teta n̄j̄e o n̄j̄e, **16** nəkər̄e s̄o ambiyofo teta kəlojn̄e ka kiciya, nəden̄ər̄ s̄o yolojn̄e nȳe ancəf̄ MARIKI dəsək o

dəsək mə, kə kəlojnə ka məŋgbən kə ka wən wa yi. **17**
Kəyəfə tataka ta mərəj haŋ ta camət-mərəj ta kəsata,
nəcdeŋər kəlojnə nke ancəfə MARIKI dəsək o dəsək mə,
nəclojnə yəcəl yətəyə dolokəp, yolojnə ya məŋgbən ya
kəmbefe kə wən wa yi. Yəcəl nyə yə nənde nəclojnə:
Dəsək da mərəj: Mura wəco kə mərəj, ɻkesiya yorkun
mərəj, ɻkesiya wəco kə maŋkələ ya teren tin tin, kə
ambiyofo ɻjin. Dəsək da maas: Mura wəco kə pin, ɻkesiya
yorkun mərəj, ɻkesiya yorkun wəco kə maŋkələ ya teren
tin tin, kə ambiyofo ɻjin. Dəsək da maŋkələ: Mura wəco,
ɻkesiya yorkun mərəj, ɻkesiya yorkun wəco kə maŋkələ
ya teren tin tin, kə ambiyofo ɻjin. Dəsək da kəcamət:
Mura camət-maŋkələ, ɻkesiya yorkun mərəj, ɻkesiya
yorkun wəco kə maŋkələ ya teren tin tin, kə ambiyofo ɻjin.
Dəsək da camət-tin: Mura camət-maas, ɻkesiya yorkun
mərəj, ɻkesiya yorkun wəco kə maŋkələ ya teren tin tin,
kə ambiyofo ɻjin. Dəsək da camət-mərəj: Mura camət-
mərəj, ɻkesiya yorkun mərəj, ɻkesiya yorkun wəco kə
maŋkələ ya teren tin tin kə ambiyofo ɻjin. **35** Tataka ta
camət-maas ta kəsata, kəlojnəne kəlpəs kə. Ta nəbəc ntə
o ntə nəmbət bəc mə dəsək dadəkə. **36** Nəkekərə yəcəl
nyə ancəfə MARIKI mə yolojnə yəcəf nyə ambənc ɻja yi
ŋontore-tore kə abəkəc mə: Tura tin, aŋkesiya ɻorkun ɻjin
kə ɻkesiya yorkun camət-mərəj ya teren tin tin, fəp fa yi
ta yəyə dolokəp. **37** Pəcəl o pəcəl, pəmar palojnəne pi
kəmbefe kə wən kətubcənə ka ntə sariyə səloku nu ti mə.
38 Nəlojnə sə ambiyofo teta kəlojnə ka kiciya, nədeŋər
yolojnə nyə ancəfə MARIKI dəsək o dəsək mə, nədeŋər
sə kəlojnə ka məŋgbən kə ka wən nwe aŋlojnəne yi

ma. **39** Yolojnē yayē yō nānde nāckērē MARIKI matakā ma kāsata. Nādejēr yi yolojnē ya kādērēm, yolojnē ya kāpocē abākāc ījosoku pēs, yolojnē nyē ancōfē MARIKI mō, ya mējgbēn, ya wēn kō ya kāpajnē pēforu. **40** Kō Musa oloku aka Yisrayel tākō MARIKI ēnasom kō mō fēp.

30 Kō Musa oloku akirij a cusunjka ca Yisrayel: «Ntē tō MARIKI osom: **2** Kō fum ēndērēm kākērē MARIKI polojnē, kō pāyōnē fē ti pāyājnē tes tōlōma, pēmar fē pāyi ta elas dim dōn-ε, pāyō tākō oloku mō. **3** Kō wāyecāra əsōrōyi ndena kas, pādērēm kāyōnē MARIKI tes tōlōma, **4** kō kas ēncārē kādērēm kānjō ta oloku tōlōm o tōlōm-ε, wan wāran pēmar pēlas dim dōn, pāyō tākō ēnadērēm kāyō mō. **5** Mba dōsōk ndē kas ēncārē ti, pēloku a owosē fē kādērēm ka wan kōn wāran mō, wan wāran nwē ēntam kāyō ta elas dim dōkō ēnadērēm mō. MARIKI ēyājnēnē kō kādērēm kōn, bawo kas owosē fē. **6** Kō wāyecāra ēndērēm, kō pāyōnē fē ti pāsōj temer kāyō tes tōlōma ta ēncēm-cēmne, tecepēr pādē pēlō tēlpēs, **7** dōsōk ndē wos ēncārē ti ta oloku tōlōm o tōlōm-ε, pēmar pēlas dim dōkō ēnadērēm mō. **8** Mba dōsōk ndē wos ēncārē ti, pēloku a owosē fē kādērēm ka wāran kōn mō-ε, wāran nwē ēntam kāyō ta elas dim dōkō ēnadērēm mō. MARIKI ēyājnēnē kō kādērēm kōn, bawo wos owosē fē. **9** Kō wācābokāra kō pāyōnē fē ti wāran nwē īancenēnē kō wos, tāyōnē ēndērēm kāyō ka tes-ε, pēmar pēlas dim dōn. **10** Kō wāran wēlō ēndērēm kō pāyōnē fē ti pāsōj temer kāyō ka tes tōlōma, **11** wos pēcārē kādērēm kānjō ta oloku tōlōm o tōlōm-ε, pēmar pēlas dim da kādērēm dōkō ēnasōj mō. **12** Mba kō tāyōnē, dōsōk ndē wos ēncārē ti mō, wos pēloku

a owose fe kədərəm kaŋkə-ε, wəran nwε əntam kəyi ta
ɔyo təkə ənadərəm mə. MARIKI εŋjaŋnənə wəran nwε,
bawo wos owose fe kədərəm kaŋkə. **13** Kədərəm nkə o
nkə kə pəyənə fe ti kəsəŋ temer kəsak tes tələma-ε, wos
əntəloku tələm o tələm haŋ dəckəsək-ε, wos owose təm
tatəkə kədərəm kaŋkə kə pəyənə fe ti kəsəŋ temer kaŋkə.
Wos owose ti təm tatəkə teta kəyi kən ta ombupəre dəsək
ndə əncəre ti mə. **15** Kə təyənə pəwon kəbupəre ti-ε, nkən
wos əŋyənə wəciya teta ntə wəran kən əntəlas dim da
kədərəm kən mə.» **16** Sariyε saŋse sə MARIKI ənasom
Musa, ntə pəmar teyi wərkun kə wəran kən dacə mə, kə
pəyənə fe ti wəyecəra kə kas dacə kə təyənə pəsərəyi
ndena kas-ε.

31 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məluksə aMadiyan ayək
ŋa aYisrayel. Kə tencepər-ε, məndefi.» **3** Kə Musa oluku
aYisrayel: «Afum nəna dacə ŋalek yosutnənə, ŋakə
ŋawəkərnə aMadiyan kəsutnənə, ntə təŋsəŋe nəlukse ayək
nrə MARIKI oluku kəlukse ŋa mə. **4** Nəyək-yək afum
wul win kusunjka o kusunjka ka Yisrayel.» **5** K'ayək-
yək cusunjka ca Yisrayel fəp arkun asutnənə wul wəco
kə mərəŋ. **6** Kə Musa eŋkekərə arkun akaŋe wul win
kusunjka o kusunjka dəkəsutnənə kələkənə Finehas wan ka
wəloŋnə Elasar, nwε ənatəmpər yosumpər-sumpər yopus
ya aŋgbip ŋosoku kə luk nyə awenə teta kəloŋkane mə. **7**
Kə ŋalek yosutnənə kə ŋawəkərnə aMadiyan pəmə ntə
MARIKI ənasom ti Musa mə: Kə ŋandifət arkun aMadiyan
fəp. **8** Kə ŋandiftnənə abə aMadiyan aŋe kəcamət: Ewy,
Rekem, Cur, Hur, Reba, kə ŋandifnənə sə Balam wan ka

Behor. **9** Kə aka Yisrayel ḥasumpər aran kə awut aMadiyanj dacar kə ḥaforjət yəcəl kə daka dajan fəp. **10** Kə ḥancəfət sədare səjan səpən kə madare manjan. **11** Kə ḥaŋkekərc daka da Madiyanj fəp, kələk afum haŋ yəcəl yanjan nyε ḥanasumpər mə. **12** Kə ḥaŋkekərc acar aŋε ḥanasumpər dəkəwan kə daka dəkə ḥanalek mə, kə ḥamentər yi Musa, wəlojnə Elasar kə kəloŋkanə ka aka Yisrayel aŋε ḥanandə nde təgbərə ta Mohab nde Yurdən kəsək, ḥatəfərnə Yeriko mə. **13** Musa, wəlojnə Elasar kə akirin a kəloŋkanə ka Yisrayel fəp ḥawur kəkəfayneň ḥa saŋka tadarəj. **14** Kə pəntələ Musa nnə akirin a cəgba ca asutənə wul win, kə ca asutənə tasar tin a dəkəwan aŋε ḥanalukus mə. **15** Kə Musa oluku: «Ta ake tə nəntədifte aran akaŋε fəp-ε? **16** Aran akaŋε, moloku ma Balam disre ḥasəjə aka Yisrayel kəcəmə MARIKI dəbəkəc teta Peyər. Ti tənasəjə pəcuy pəsətə kəloŋkanə ka MARIKI. **17** Ndəkəl oŋ nədifət awut arkun aMadiyan kə aran fəp aŋε arkun ḥafəntərər mə. **18** Mba ayecəra aŋε arkun ḥantatəfəntərər mə, nəməŋkərnə ḥa, akonu. **19** Kə nəna, nwə o nwə endif fum kə pəyənə fe ti pəgbuŋəne wəfi mə, pəyi nnə saŋka tadarəj, ḥandesəkəsnə kiciya kəjan tataka ta maas kə ta camət-mərəj kə acar anu. **20** Nəndesəkəs sə yamos fəp, ca ya akata, ca nyε aŋlompəc cəfon ca cir mə, kə yosumpər-sumpər nyε alompəc tək mə.» **21** Kə wəlojnə Elasar oluku asədar aŋε ḥanakə dəkəwan mə: «Tante tə sariyə nse MARIKI osom Musa mə səloku: **22** Kəma, gbeti, kəpər, afeç, yoku kə sumbu, **23** ca nyε yəntam nənc mə fəp, nəcəf yi, a nədesəkəs yi domun dəsəkəs. Nyε yəntətam nənc mə, domun nde dəŋsəkəs mə d'andəsəkəs yi. **24**

Nəyak yamos yonu tataka ta camət-mərəj, nəyşək təm tatəkə. Kə tencepər-ε, nəntam kəbərə dəsaŋka.» **25** Kə MARIKI oluku Musa: **26** «Məna, wəlojnə Elasar kə akirin a dəcor aka kəloŋkanə, nələm daka nde nəsətə dəkəwan mə, afum kə yəcol nyə nəsumpər mə fəp. **27** Nəyer daka nde nəsətə dəkəwan mə asutənə kə aka kəloŋkanə. **28** Yəsətə ya asutənə dacə, nyə yəyənə ya MARIKI. Fum wəkin afum masar kəcamət dacə, wana win cəna masar kəcamət dacə, ənkesiya əjin əkesiya masar kəcamət dacə, wir win cir masar kəcamət dacə yəyənə ya MARIKI. **29** Nəsən wəlojnə Elasar yəsətə yayəkə ambelə ina MARIKI mə. **30** Daka dəkə arjsən aka Yisrayel mə, nəwure fum wəkin afum wəco kəcamət dacə, pəcəl pin wəco kəcamət dacə, kəyəfə cəna, əkesiya, səfale, cir kəbəp ka yəcol yəlpəs yəkə nəsən yayəkə aLewy arjə əntəmpər kəbum ka dəkiyi dosoku dem mə.» **31** Musa kə wəlojnə Elasar nyətə tokə MARIKI εnasom Musa mə. **32** Yəcol nyə asutənə əjanafojət dəkəwan mə: Dəlay da əkesiya kə cir dənabəp wul masar camət-tin, wəco camət-mərəj kə kəcamət. **33** Dəlay da cəna dənabəp wul wəco camət-mərəj kə mərəj. **34** Dəlay da səfale dənabəp wul wəco camət-tin kə pin, **35** kə aran wul wəco maas kə mərəj arjə arkun əjanatəfəntərər mə. **36** Yəcol yefət nyə y'anasən asutənə: Əkesiya kə cir wul masar maas wəco maas kə camət-mərəj, masar kəcamət. **37** Yəcol nyə anabelər ya MARIKI mə yənabəp masar camət-tin, wəco camət-mərəj kə kəcamət. **38** Cəna wul wəco maas kə camət-tin, k'ambelə MARIKI wəco camət-mərəj kə mərəj. **39** Səfale wul wəco maas, masar kəcamət, k'ambelə MARIKI

wəco camət-tin kə pin. **40** Afum wul wəco kə camət-tin k'ambelə MARIKI wəco maas kə mərəŋ. **41** Kə Musa əsəŋ wəloŋne Elasar yəsətə nyə pənamar pasəŋ MARIKI mə, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. **42** Yəsətə yəkə pənamar pasəŋ aYisrayel mə, nyə Musa ənabelər yəsətə ya asutene dacə mə, **43** ɻkesiya kə cir yənabəp wul masar maas wəco maas kə camət-mərəŋ, masar kəcamət, **44** cəna cənabəp wul wəco maas kə camət-tin, **45** səfale sənabəp wul wəco maas, masar kəcamət, **46** kə afum ɻjanabəp wul wəco kə camət-tin. **47** Yəsətə yəkə pənamar pasəŋ aYisrayel mə, kə Musa owurə pəsətə mpe o mpe dacə, pin wəco kəcamət disre, k'əsəŋ aLewy aŋe ɻjantəmpər kəbum ka dəkiyi dosoku da MARIKI mə, pəmə təkə MARIKI ənasom ti Musa mə. **48** Akirij a asutene tasar tin, akirij a asutene wul win ɻander ɻjabəp Musa, **49** kə ɻhaloku kə: «Sələm asutene aŋe sənasole mə. Ali wəkin ombut fe su dacə. **50** Fəp fosu səmpoce-poce MARIKI ca ya kəma nyə səsətə dəkəwan mə, kəyefə yəgbəknə, cəsora, curundə ca tamp, kəbəp yadələŋəs kə ca ya kəma yələma, ntə təŋsəŋə patubucnə kəsəkəs səna yati kiciya kosu MARIKI fər kirij mə.» **51** Musa kə wəloŋne Elasar ɻjasətər asutene kəma, ca fəp yəgbəc. **52** Delel da kəma fəp nkə akirij a asutene tasar tin, asutene wul win ɻanasəŋ MARIKI mə, dənabəp kilo tasar tin kə wəco camət-mərəŋ. **53** Asutene, ɻja ɻjanameŋkərnə yəsətə yaŋan nyə ɻanafoŋət mə. **54** Musa kə wəloŋne Elasar ɻjambaŋ kəma nkə akirij a asutene tasar tin kə asutene wul win ɻaŋkere ɻja mə, kə ɻjamber yi nde aŋgbancan ɻebəpənə kə Kanu, ntə təŋsəŋə təyəne tecemcəməs ta MARIKI teta aka Yisrayel mə.

32 Aka kusuŋka ka Ruben kɔ ka Kad ŋanayɔ yɔcɔl yɛlarəm. Kɔ ŋanəŋk a antəf ŋa Yaser kɔ ŋa Kalad ŋentesɛ kəcɔl. **2** Kɔ aka cusuŋka ca Kad kɔ Ruben ŋander ŋaloku Musa, wəloŋne Elasar kɔ akirin a kəloŋkanɛ: **3** «Atarot, Dibəŋ, Yaser, Nimra, Hesbon, Eleyale, Sebam, Nebo kɔ Beyəŋ, **4** sədare nse kəloŋkanɛ ka Yisrayel ŋasut kəmar ka MARIKI disre mɔ fəp. Atəf ŋaŋe ŋentesɛ kəcɔl. Səna, acar am, səyə yɔcɔl.» **5** Kɔ ŋaloku: «Kɔ tɔyənɛ məcwose-ɛ, Musa məsəŋ səna kəyer disre atəf ŋaŋe. Ta məcepərənɛ su kəŋgbəkɔ ka Yurden.» **6** Kɔ Musa eyif aka kusuŋka ka Kad kɔ ka Ruben: «Awenc anu aŋa ŋande ŋackɔ dəkəwan, nəna nənde nnɔ ba? **7** Ta ake tɔ nəfaj kəbərɛ aYisrayel abɔc kəkɔkɔkce atəf ŋa Kanan mɔ. **9** Kɔ ŋaŋkɔ nde dəŋgbəl da Eskɔl, nte ŋaŋkɔkce atəf mɔ, kɔ ŋamber aYisrayel abɔc kətəbərɛ atəf ŋe MARIKI eyi kəsəŋ ŋa mɔ. **10** Kɔ pəntelɛ MARIKI dəsək dadəkɔ, k'enderəm: **11** «Arkun aŋe ŋanapɛ kəyɛfɛ ka Misira mɔ, kəlek ka meren wəco mərəŋ haj kəcepər ka ti, ŋafədenəŋk atəf ŋe inaderəm kəsəŋ Abraham, Siyaka kɔ Yakuba mɔ, bawo ŋaleləs fɛ dim dem. **12** Mənɛ Caleb wan ka Yefune wəka kor ka Kenisi kɔ Yosuwe wan ka Nun, ŋa ŋadenəŋk atəf ŋaŋkɔ, bawo ŋa ŋaleləs dim da MARIKI.» **13** Kɔ pəntelɛ MARIKI nnɔ aka Yisrayel ŋayi mɔ, k'əsəŋe ŋa kənəŋkər-nəŋkər nnɔ dətəgbərɛ meren wəco maŋkəlɛ haj kɔ dətemp nde dənayo təkɔ təntəbət MARIKI mɔ ŋalip kəməlkə. **14** Kɔ nəna, nəlek sɔ dəkəcəmɛ da awisi aŋa, pəmɔ yəpəsər ya kətək nəyənɛ kəgba ka aciya, nənəcər metelɛ ma MARIKI nnɔ aka Yisrayel ŋayi mɔ! **15** Nəna aka

cusurjka ca Kad kɔ Ruben, kɔ nəntoleləs dim da MARIKI-ε,
εŋsak sɔ afum asu nnɔ dətəgbərε, nəsɔŋε ŋa kəməlkε.» **16**
Kɔ aka cusunjka aŋe ŋalətərnε Musa kɔ ŋaloku kɔ: «Kule
ka ŋkesiya kɔ cir cosu kɔ səfaŋ kəlompəs nnɔ kɔ dəkiyi
da afum asu aka dəwələ. **17** Kɔ səlip-ε, səlek yosutnəne
səcəmε aYisrayel tekiriŋ, haŋ səkekərε ŋa mofo maŋan
məndε. Aka wələ wosu disre ŋandende sədare nse ambum
mɔ, teta afum aŋe anabaŋjər atəf mɔ. **18** Səfəlukus nnɔ
ndorosu ta aka Yisrayel ŋasotə nwε o nwε ke kən-ε. **19**
Səna səfəkəsotə paka dəkε kəŋjan nde kəŋgbəkə ka Yurdən
tadarəŋ, bawo səna səsotə ke kəca nkε dec dəmpε Yurdən
mɔ.» **20** Kɔ Musa oluku ŋa: «Kɔ nəyə tatəkɔ, kɔ nəlek
yosutnəne nəcəmε MARIKI tekiriŋ kəkə dəkəwan, **21**
nəlek fəp fonu yosutnəne nəcali Yurdən MARIKI fər kiriŋ,
nəyi di haŋ MARIKI pəlip kəbeləs aterenε ɔn-ε, **22** kɔ
nəndelukus təm ntε atəf ŋendeyi kətam ka MARIKI dəntəf
mɔ-ε, awa, təm tatəkɔ gbəcərəm, tonu telip nnɔ MARIKI
kɔ aka Yisrayel ŋayi mɔ. Təm tatəkɔ yati atəf ŋaŋe ŋoyənε
oŋ ŋonu kəwose ka MARIKI. **23** Mba kɔ nəntəyə tatəkɔ-
ε, nənciya MARIKI, nəcərε a kiciya konu kəŋluksərnε
nu. **24** Nəcəmbər dəkiyi da afum anu aka dəwələ kɔ kule
ka ŋkesiya kɔ cir conu, nəyə sə təkə towur nu dəcusu
mɔ.» **25** Aka kusunjka ka Kad kɔ ka Ruben ŋaloku Musa:
«Acar am ŋɔ səyənε, Mariki, təkə məloku mɔ, tə səndeyə.
26 Aran asu kɔ awut, yəcəl yosu fəp yendeyi sədare sa
Kalad. **27** Fəp fosu səndelək yosutnəne səkə dəkəwan
kəsom ka MARIKI pəmə təkə məloku ti mɔ.» **28** Kɔ Musa
osom tetarjan wəloŋnε Elasar, Yosuwe wan ka Nun kɔ
akirij a wələ wa cusunjka ca Yisrayel. **29** Kɔ Musa oluku

ŋa: «Kə aka cusunjka ca Kad kə Ruben ŋancali kəŋgbəkə ka Yurdən kə nəna-ε, kə fəp farjan ŋalek yosutnəne kəkə dəkəwan pəmə təkə MARIKI osom ti mə, kə atəf ŋeyi kətam konu dəntəf-ε, nəsəŋ ŋa atəf ŋa Kalad ke. **30** Mba kə ŋantəlek yosutnəne ŋacali kə nəna-ε, ŋasətə ke ka antəf nəna dacə nnə Kanaŋ.» **31** Aka cusunjka ca Kad kə Ruben ŋaloku: «Ntə MARIKI oluku su mə, səndeyə ti. **32** Səndelək yosutnəne pəmə təkə MARIKI oluku ti mə, səbərə Kanaŋ. Mba səna, nnə kəca nkə dec dəmpə Yurdən mə sədesətə ke ka antəf.» **33** Kə Musa əsəŋ aka cusunjka ca Kad kə Ruben kə kusunjka dacə ka Manase wan ka Isifu atəf ŋa Sihəŋ wəbə wəka Amor, atəf ŋa Ək wəbə ka Basan, atəf kə sədare sayi, kə antəf ŋəkə ŋeŋkel sədare səsəkə mə fəp. **34** Kə aka kusunjka ka Kad ŋancəmbər Dibəŋ, Atarot, Arower, **35** Atarot Sofan, Yaser, Yokboha, **36** Bet Nimra kə Bet Haraŋ sədare sa səkət, kule ka ŋkesiya kə cir cəñjan. **37** Kə aka kusunjka ka Ruben ŋancəmbər Hesbon, Eleyale, kə Kiriyatayim, **38** Nebo kə Bal Meyəŋ, sədare nse anader pasəkpər mewe mə, kə Sibima. Kə ŋasəŋ sədare səkə ŋancəmbər mə mewe. **39** Aka kor ka Makir wan ka Manase ŋajkə Kalad kə pəyənə di ndaraŋan. Kə ŋambanjər di aka Amor akə ŋanandə di mə. **40** Kə Musa əsəŋ atəf ŋa Kalad Makir wan ka Manase kə wəkakə endə di. **41** Yahir wan ka Manase, əŋkə pələk madare ma aka Amor mələma, k'ewe di madare ma cəbal ma Yahir. **42** Noba nkən sə əŋkə pəwəkərnə Kenat kə madare mmə mesəŋkənə di mə, k'əsəŋ di tewe tən Noba.

33 Mofo mecepə-cepə ma aYisrayel mə mame ntə ŋanawur Misira cəgba kə cəgba, Musa kə Aruna ŋasole ŋa

mo. **2** Kə Musa encic mewe ma mofo mmə ḥanccəmbərəs
mə, kəsom ka MARIKI. **3** Kə ḥayefə Ramses ḥof ḥəcəkə-
cəkə, tataka ta wəco kə kəcamət ta ḥof ḥəcəkə-cəkə.
Dəckəsək da kəcepər ka mələkə medif, kə aYisrayel ḥawur
yənən fər ya aka Misira fəp kiriñ. **4** Təm tatəkə tə aka
Misira ḥancwup awut ajan acəkə-cəkə akə ḥanafir ḥa
mə. Kə MARIKI ombocər canu ca Misira kitı. **5** Kə aka
Yisrayel ḥayefə Ramses kə ḥaŋkə ḥacəmbər saŋka nde
Sukot. **6** Kə ḥayefə Sukot kə ḥaŋkə ḥacəmbərəs Etam nje
ḥeyi təgbərə kəsək mə. **7** Kə ḥayefə Etam kə ḥaluksərnə
kəca ka Pi Hirət nde pəntəfərənə Bal Cefən mə kə ḥaŋkə
ḥacəmbərəs Mikədəl. **8** Kə ḥayefə Pi Hirət kə ḥancali kəba
ka Cəŋkolma kə ḥaŋkə dətəgbərə. Kə ḥaŋköt mata maas
təgbərə ta Etam disre, kə ḥaŋkə ḥandə Mara. **9** Kə ḥayefə
Mara kə ḥaŋkə Elim. Cələmp wəco kə mərən cənayi Elim
kə komp wəco camət-mərəj dəndo ḥanacəmbərəs. **10**
Kə ḥayefə Elim kə ḥaŋkə ḥacəmbərəs kəba ka Cəŋkolma
kəsək. **11** Kə ḥayefə dəndo kəba ka Cəŋkolma, kə ḥaŋkə
ḥacəmbərəs təgbərə ta Sin. **12** Kə ḥayefə təgbərə ta Sin kə
ḥaŋkə ḥacəmbərəs Dofka. **13** Kə ḥayefə Dofka kə ḥaŋkə
ḥandə Alus. **14** Kə ḥayefə Alus kə ḥaŋkə ḥacəmbərəs
Refidim, nde afum ḥanatəsətə domun domun mə. **15** Kə
ḥayefə Refidim kə ḥaŋkə ḥacəmbərəs təgbərə ta Sinayi. **16**
Kə ḥayefə təgbərə ta Sinayi kə ḥaŋkə ḥacəmbərəs Kibərot
Tawa. **17** Kə ḥayefə Kibərot Tawa kə ḥaŋkə ḥacəmbərəs
Hacerot. **18** Kə ḥayefə Hacerot kə ḥaŋkə ḥacəmbərəs
Ritma. **19** Kə ḥayefə Ritma kə ḥaŋkə ḥacəmbərəs Rimon
Pərec. **20** Kə ḥayefə Rimon Pərec kə ḥaŋkə ḥacəmbərəs
Libna. **21** Kə ḥayefə Libna kə ḥaŋkə ḥacəmbərəs Risa.

22 Kə ɳayefə Risa kə ɳarjkə ɳacəmbərəs Kelata. **23** Kə ɳayefə Kelata kə ɳajkə ɳacəmbərəs nde tərə ta Sefer.
24 Kə ɳayefə tərə ta Sefer kə ɳajkə ɳacəmbərəs Harada.
25 Kə ɳayefə Harada kə ɳajkə ɳacəmbərəs Makelot. **26**
Kə ɳayefə Makelot kə ɳajkə ɳacəmbərəs Tahat. **27** Kə ɳayefə Tahat kə ɳajkə ɳacəmbərəs Tara. **28** Kə ɳayefə
Tara kə ɳajkə ɳacəmbərəs Mitka. **29** Kə ɳayefə Mitka kə
ɳajkə ɳacəmbərəs Hasemona. **30** Kə ɳayefə Hasemona
kə ɳajkə ɳacəmbərəs Moserot. **31** Kə ɳayefə Moserot
kə ɳajkə ɳacəmbərəs Bene Yakan. **32** Kə ɳayefə Bene
Yakan kə ɳajkə ɳacəmbərəs Hor Kidkad. **33** Kə ɳayefə
Hor Kidkad kə ɳajkə ɳacəmbərəs Yotbata. **34** Kə ɳayefə
Yotbata kə ɳajkə ɳacəmbərəs Abərona. **35** Kə ɳayefə
Abərona kə ɳajkə ɳacəmbərəs Eciyəj Keber. **36** Kə ɳayefə
Eciyəj Keber kə ɳajkə ɳacəmbərəs tegbərə ta Cin nde
Kadəs. **37** Kə ɳayefə Kadəs kə ɳajkə ɳacəmbərəs nde tərə
ta Hor nde Edəm kəsək. **38** Kə wəlojnə Aruna empə nde
tərə ta Hor kəroj kəsom ka MARIKI disrə, k'əŋkə pəfi
di teren ta wəco maŋkələ kəwur ka aka Yisrayel Misira,
tataka təcəkə-cəkə ta ɳof ɳa kəcamət. **39** Aruna enasətə
meren tasar tin wəco mərəj kə maas nte encfi nde tərə
ta Hor mə. **40** WəKanaŋ ənayi nwə ənayəne wəbe wəka
dare da Arad, pəndə Nekəf mə. Nkən ənane təj kəder ka
aYisrayel. **41** Kə ɳayefə tərə ta Hor kə ɳajkə ɳacəmbərəs
Calmona. **42** Kə ɳayefə Calmona kə ɳajkə ɳacəmbərəs
Punon. **43** Kə ɳayefə Punon kə ɳajkə ɳacəmbərəs Obot.
44 Kə ɳayefə Obot kə ɳajkə ɳacəmbərəs Iye Abarim,
nde kələncər ka Mohab. **45** Kə ɳayefə Iyim kə ɳajkə
ɳacəmbərəs Dibəj Kad. **46** Kə ɳayefə Dibəj Kad kə ɳajkə

ηacəmbərəs Almon Diblatayim. **47** Kə ηayefə Almon Diblatayim kə ηaŋkə ηacəmbərəs nde tərə ta Abarim nde pəntəfərənə Nebo mə. **48** Kə ηayefə tərə ta Abarim kə ηaŋkə ηacəmbərəs nde təgbərə ta Mohab, kəŋgbəkə ka Yurdən kəsək nde pəntəfərənə Yeriko mə. **49** Kə ηaŋkə ηandə Yurdən kəsək, kəyefə Bet Yesimət haŋ Abel Sitim nde təgbərə ta Mohab. **50** Nde təgbərə ta Mohab, nde kəŋgbəkə ka Yurdən kəsək nde pəntəfərənə kə Yeriko mə, kə MARIKI oluku Musa: **51** «Məloku aYisrayel: Kə nəŋkəcepər Yurdən kəbərə ka atəf ɳa Kanaŋ-ε, **52** nəkə nəbaŋər afum akə ɳandə atəf ɳaŋkə mə fəp, nəmələk masar maŋjan məpat motontnənə, nəmələk mərəŋka maŋjan ma fec yegbec, nələsər sə mofo mesali dəmərə mmə ɳampuse canu cəŋjan mə. **53** Nəbaŋ atəf nəndə ɳi, isəŋ nu atəf ɳaŋkə ntə təŋsəŋə ɳəyənə nu ke mə. **54** Nəkot yampuŋpuŋ nəyer atəf nŋe ɳəyənə ke konu mə, dəcor dəcor. Nəbekənə ntəf təkə nəlanənə mə, akə ɳala mə, nəsəŋ ɳa ke ka antəf nkə kəmbək mə. Aŋe ɳampice mə, nəsəŋ ɳa ke ka antəf nkə kəmpice mə. Cusunka nce o nce ɳabaŋ da yampuŋpuŋ yəŋsəŋ ɳa mə. Nəbaŋ ntəf yayəkə ɳəyənə nu ke ka dəcusunka. **55** Kə nəntəbeləs afum aŋe ɳandə atəf ɳaŋkə fəp fər yonu kiriŋ-ε, afum akə nəŋsak mə, ɳandekətərəs nu pəmə ntə paka pəmberə fum dəfər mə kə pəyənə fe ti bəŋk nyə ɳəŋsə-səs cumunt mə. ɳandə ɳactərəs nu sədare nse nəndə mə. **56** Iŋyə nu təkə inacəm-cəmənə kəyə ɳa mə.»

34 Kə MARIKI oluku Musa: **2** «Məsom aYisrayel ntə, məloku ɳa: Kə nəndekəbərə Kanaŋ-ε, antəf nyə isəŋ nu ke mə, cələncər ca ɳi cə cancelə: **3** Kəca kətət kə

məntəfərnə nde dec dəmpə mə, antəf յonu յəŋkəcop
təgbərə ta Cin kə atəf յa Edəm. Kələncər konu kəŋkəcop
kəca kətət ka kəba Kədokət kə məntəfərnə nde dec dəmpə
mə. **4** Kəkə kəkafələr ntende kəca kətət ka dəkəpə da
Mekəlencər, kəsolnə kəca ka Cin, kəkçepər kəca kətət ka
Kadəs Barneya, kəkə kəcepər sə Hacar Adar kə Acmon, **5**
kəkəkafələr sə Acmon haŋ kəkə kəsumpər dəŋbəl da
Misira a kədewur nde dəkəba. **6** Kələncər konu ntende
dec dəŋkələs mə, kəkoyənə kəba Kəpəŋ. **7** Ntende kəca
kəmeriya kə məntəfərnə nde dec dəmpə mə, kəyəfə nde
kəba Kəpəŋ, nəcic ki haŋ nde tərə ta Hor. **8** Kəyəfə nde
tərə ta Hor, nəcic ki kəcepər dəkəbərə da Lebo Hamat nte
təŋsənə kəbəp Cedad mə. **9** Kələncər kənkə kəkə ta Sifron
haŋ kəkə kəsumpər Hacar Enan: Kələncər konu ka kəca
kəmeriya kə kaŋkə. **10** Nəcic kələncər konu ntende dec
dəmpə mə, kəyəfə Hacar Enan haŋ Sefam, **11** kələncər
kaŋkə kətor kəyəfə Sefam kəkə Ribla kəca nkə dec dəmpə
Ayin mə, kələncər kaŋkə kətor kəgbüyənə dobo da kəba
ka Kineret ntende dec dəmpə mə. **12** Kələncər kaŋkə
kətor sə Yurdən, kəkə kəsumpər kəba Kədokət. Atəf
յonu յայəkə kə cələncər nce cənəŋkər յi mə.» **13** Kə
Musa osom aYisrayel nte: «Atəf յայəkə յə nəŋkəyerənə
dəyampuŋpuŋ, antəf nŋə MARIKI օsəŋ payer cusuŋka nce
camət-maŋkələ kə dacə mə. **14** Bawo kusuŋka ka Ruben
dəcor kə dəcor, kusuŋka ka Kad dəcor kə dəcor յasətə kə
kəjan ka antəf, kə kusuŋka dacə ka Manase sə kəsətə
kə kəjan ka antəf. **15** Cusuŋka cance mərəŋ kə kusuŋka
dacə ka Manase յanasətə kə kəjan ka antəf kəca nkə dec
dəmpə Yurdən nde pətəfərənə Yeriko mə.» **16** Kə MARIKI

oloku Musa: **17** «Mewe ma afum mə mamə, aŋe ŋaŋkoyer nu antəf mə. Wəloŋne Elasar kə Yosuwe wan ka Nun. **18** Nədekə nələk wəkirin wəkin ka kusunjka o kusunjka, teta kəyer ka antəf. **19** Mewe ma afum akaŋe mə mamə: Kusunjka ka Yuda: Kaleb wan ka Yefune, **20** Kusunjka ka Simeyօj: Semuwel wan ka Amihud. **21** Kusunjka ka Beŋyamin: Elidad wan ka Kislon. **22** Kusunjka ka Dan: Buki wan ka Yokeli. **23** Kusunjka ka Isifu, kor ka Manase: Wəkirin Haniyel wan ka Efod. **24** Kusunjka ka Efrayim: Kemuyel wan ka Siftan. **25** Kusunjka ka Sabulon: Wəkirin Elicafan wan ka Parnak. **26** Kusunjka ka Isakar: Paltiel wan ka Asan. **27** Kusunjka ka Aser: Ahihud wan ka Selomi. **28** Kusunjka ka Naftali: Pedahel wan ka Amihud.» **29** Afum akaŋe յօ MARIKI տասօմ kəyer ka antəf յա Kanaŋ aYisrayel.

35 Nde təgbərə ta Mohab, nde Yurden kəsək, nde pəntəfərenə kə Yeriko mə, kə MARIKI oloku Musa: **2** «Məsom aYisrayel, յասօյ aLewy kə ka antəf dəntəf yanjan disre, sədare nse յաntam kəndə mə, nəsօյ յա sə ntəf nyε yεŋkel si mə, yəcəl yaŋan yəcsətə dəkəsəmət. **3** aLewy յաnde sədare səsəkə, ntəf yəkə yεŋkel յա mə yəyənə dəkəsəmət da yəcəl yaŋan, pətət paŋan kə pa yəcəl yaŋan. **4** Ntəf yəkə yεŋkel sədare səŋan, nyε nəndesօյ յա mə, pəmar yəyə dowokulu da mətər masar kəcamət haŋ pənəŋkər. **5** Teta dəkəsəmət da yəcəl yayəkə natubuc kəyεfə ka damba nde dəŋkel dare mə, kəkə ntende dec dəmpə mətər wul win kə nde dəŋkale sə mə, mətər wul win, kəca kətət mətər wul win kə kəmeriya mətər wul win, dare deyi dacə. **6** Nəsօյ aLewy sədare səyacnə camət-

tin nse wədif fum ta εyefene ti, εntam kəyekse pəkə mə.
Nəsəŋ ŋa sə sədare wəco manjkələ kə mərəŋ. **7** Sədare nse
pəmar pasəŋ aLewy mə: Sədare wəco manjkələ kə camət-
maas kə cəsək ca si teta dəkəsəmət da yəcəl yaŋjan. **8**
Sədare nse nəndesəŋ aLewy mə, təkə cusunka cəŋlanenə
kəsətə ntəf mə, tə cəndelanenə sə kəsəŋ aLewy ntəf.
Kusunka nkə kəŋsətə pəlarəm mə kəsəŋ pəlarəm, nkə
kəŋsətə pipic mə kəsəŋ pipic.» **9** Kə MARIKI oluku Musa:
10 «Məloku aYisrayel: Kə nəncali Yurdən nəcbəre Kanaŋ-
e, **11** nəyek-yek sədare nse səndeyəne nu sədare səyacnə
mə, nte təŋsəŋe nwə endif fum ta εyefene ti, εŋyekse pəkə
pəyacnə mə. **12** Sədare sasəkə səndeyəne nu səyacnə,
wəluksə ayək. Ti disre, wədif fum əfəfi ta kəlonkanc
kəntakiti kə-ε. **13** Sədare camət-tin nse nəndesəŋ mə,
səndeyəne nu səyacnə. **14** Nəsəŋ sədare maas ntende
dec dəmpə Yurdən mə, sədare maas nde Kananj: Sədare
sasəkə səyəne nu səyacnə. **15** Sədare sasəkə camət-tin
səyəne səyacnə sa aYisrayel, acikəra andə kə acepərənə
tem aŋe ŋayi nu dacə mə, nwə o nwə endif fum ta εyefene
ti mə, εntam kəyekse pəkə pəyacnə di. **16** Kə fum εyefene
ti, pəsute wənc paka pa afəc təsəŋe kə kəfi-ε, wədif fum
əfə, məne padif wəkakə. **17** Kə fum εncanə wənc tasar
təsəŋe kə kəfi-ε, wədif fum əfə. Məne padif fum wəkakə.
18 Kə fum osute wənc paka pa kətək təsəŋe kə kəfi-ε,
wədif fum əfə. Məne padif wəkakə. **19** Wəluksə ayək ŋa
wəfi, ənckənabəp wədif fum wəkakə, pədif kə. **20** Kə
təyəne fum pəwen wənc kəter disre, kə pəyəne fe ti pəca
kə paka pələm təsəŋe wəkakə kəfi-ε, **21** kə pəyəne fe ti
pəcaŋ kə aŋkulma kantera disre təsəŋe wəkayi kəfi-ε,

padif wəcanj kən arkulma, wədif fum ɔfə. Wəluksə ayek
ŋa wəfi ɔnckənabəp kə, pədif kə. **22** Mba kə fum εwen
wənc kətəyefene disre kə pəyəne fe ti pəca kə paka pələm
kətəyefene disre-ε, **23** kə təyəne pəca kə tasar kətəyefene
disre, təsənj kə kəfi mba ta ŋanaterenə, ta εntən kəyə kə
pəleç-ε, **24** kəloŋkanə kəboc kiti wədif fum kə wəluksə
ayek ŋa wəfi dacə. **25** Kə kəloŋkanə kəbarj wədif fum
wəluksə ayek ŋa wəfi dəwaca. Kəloŋkanə kəluksə wədif
fum wəkakə dare dəkə εnayekse pəkə pəyacne mə. Pəyi
di haŋ wəloŋne wəpəŋ nwε εnasətə kəbəy ka moro ma
dəKanu mə, pəfi. **26** Kə wədif fum owur cələncər ca dare
nde εnayekse pəyacne mə, **27** təyəne wəluksə ayek ŋa
wəfi pəbəp kə cələncər ca dare deyacne todoru-ε, wəluksə
ayek pədif kə-ε, εsare fe teta defi dən. **28** Bawo pəmar
wədif fum nwε pəyi dare deyacne disre haŋ wəloŋne
wəpəŋ pəfi. Kə tencepər-ε, wədif fum nwε εntam kəlukus
nde dare dən dokur. **29** Nəde nəclələs sariyə saŋsə dətemp
kə dətemp nnə o nnə nəndeyi mə. **30** Kə təyəne fum pədif
wənc kəyefene disre-ε, padif wədif fum wəkakə, kə sede
alarəm ŋalok-loku-ε, toluku ta sede sin təfəsənj padif
wədif fum wəkakə. **31** Ta nəde nəcwose kəpoce kələc teta
kəkafəli pəlompu. Ta nəŋajnenə wədif fum nwε pəmar
padif mə, menə padif kə. **32** Ta nədesə nəcwose kəpoce
nəŋajnenə wədif fum pəlukus dare dən dokur ta wəloŋne
wəpəŋ εntafi-ε. **33** Ta nəyik-yikəs atəf ŋəkə nəŋyi mə.
Bawo k'andif fum-ε, təŋsənj atəf kəyik-yik, mecir ma
wədif ka fum gbəcərəm mə antam kəsəkse ka atəf nnə
andif fum mə. **34** Ta nəde nəcyik-yikəs atəf nnə nəndendə

mə, difə inde nu dacə: MARIKI iyəne, inde aka Yisrayel
dacə.»

36 Kə akirij a kor ka Kalad, wan ka Makir wəka Manase,
nwə əyəne wəka kusujka ka Isifu mə, ŋander ŋaloku
før ya Musa kiriŋ, akirij a cusujka kə akirij a cor ca
Yisrayel. **2** Kə ŋander ŋaloku: «Mariki mem, MARIKI osom
əm kəsəj dəyampuŋpuŋ atəf ŋoyəne ke ka aYisrayel. Kə
məsətər sə MARIKI kəsəj ka ke ka Celofad wənc kosu,
awut ən aran. **3** Kə təyəne wəka kusujka kələma aYisrayel
daco pənənce kə-ε, pəlec pampe pəntam kəbəp su təm
tatəkə, bawo ke kosu kəndebelə antəf ŋa kusujka kosu,
kədeŋjər ka ke ka kusujka ka awos aŋa. Ti disre, ke nke
yampuŋpuŋ yənasəj su mə kəmbelə. **4** Tedeŋjər ta ti,
kə teren ta Kəkul-kuləne Pəbotu təmbəp-ε, ke kəjan ka
antəf kəndebelə dəkə ka kusujka kosu kədeŋjərnə ka awos
aŋa.» **5** Kə Musa osom aYisrayel kəsom ka MARIKI disre,
k'oloku: «Aka kusujka ka Isifu ŋaloku kance. **6** Nte tə
MARIKI osom awut aran a Celofad: ŋalə nwə ŋanfan
pənənce ŋa mə, mba təcyəne a wərkun wəkayi pəcyəne
wəka kusujka ka kas kəjan. **7** Təŋyəne təm tatəkə, ke ka
antəf ŋa Yisrayel kəfəyefə kəkə kədeŋjərnə ke ka kusujka
kələma. Kusujka nke o nke kətəmpər ke ka antəf ŋanfan.
8 Kə təyəne kusujka disre wəran elek ke ka antəf ŋa kas-ε,
wəka kusujka ka kas pəmar pənənce kə. Ti disre, kusujka
o kusujka ka Yisrayel kəndetəmpərnə ke ka antəf nke
atəm aŋan ŋanasətə mə. **9** Kə teyi tatəkə-ε, ke ka antəf
nke o nke kəfəkə kusujka kələma. Kusujka ka Yisrayel
nke o nke kəntəmpər ke ka antəf ŋa akas aŋa.» **10** Kə awut
aran a Celofad ŋayə təkə MARIKI ənasom Musa mə. **11**

Mala, Tirsa, Hokəla, Milka kə Noha awut aran a Celofad
ŋaləs-ləs nda awut arkun a akas ajan afet, **12** aka yuruya
ya Manase wan ka Isifu dacə. Kə ke ka antəf ŋajan kəyi sə
kə kusurjka kə kor ka apa kəjan. **13** Tosom kə sariyə sajse
sə MARIKI ənaloku Musa kəsom aYisrayel nde təgbərə ta
Mohab nde Yurdən kəsək, nde pəntəfərənə kə Yeriko mə.

Sariye

1 Moloku mame mə Aşnabi Musa ənaloku aka Yisrayel fəp təm ntə ŋanayi mokuru ma Yurden, nde tegbərə, nde aranta ŋowosu nde pəntəfərenə kə Suf mə, sədare sa Paran: Tofəl, Labaŋ, Hacerot kə Disahab dacə. **2** Kəkət ka mata wəco kə tin kə, kəyəfə ka tərə ta Horeb məsolnə ta dəpə da mərə ma Sehir həj məkə məbərə Kades Barneya. **3** Teren ta wəco maŋkələ ntə aka Yisrayel ŋanayefə kə ŋawur Misira mə, tataka tacəkə-cəkə ta ŋof ŋa wəco kə pin, kə Musa oluku ŋa moloku fəp məkə MARIKI ənasom kə nnə ŋayi mə. **4** Musa oncloku ŋa mi tetəjnə elip kəsut Sihəj wəbə ka Amər nwə ənande Hesbon mə, kə Ək wəbə ka Basan nwə ənande Astarot kə Edreyi mə. **5** Ntende dec dəmpe Yurden mə, nde atəf ŋa Mohab, kə Musa oncop kəsəksər aka Yisrayel Sariye sa Kanu nse, pəcloku mame: **6** «MARIKI Kanu kosu ənalok-lokər su nde tərə ta Horeb: Kəwon konu kəndə nnə tərə tante kəsək kəntəjnə oj. **7** Nəyəfə nəsumpər sə dəpə nəkə nde tərə ta aka Amər kə andə ajan fəp, nda akə ŋandə Araba, tərə kəroj, Sefela, Nekəf, agbəp ŋa kəba, haj nde atəf ŋ'aKanaŋ kə Libaŋ, haj nde Efərat kəŋgbəkə kəpəj. **8** Mənəŋk! Isəj nu antəf ŋajə! Nəkə nəbaŋ antəf nŋə MARIKI ənadərmə atem anu Abraham, Siyaka kə Yakuba kəsəj ŋa kə yuruya yaŋan kə ŋa ŋancepər-ə.» **9** «Təm tante ina Musa icloku nu: Ifətam kəsərə mes monu sona sem. **10** MARIKI Kanu konu kəsəjə nu kəla, nəla məkə pəmə kənay ka cəs ca darenc. **11** Intola MARIKI Kanu ka atem anu kəsəjə nu sə kəla wul win pəcepər tante, pəpocə nu pətət pəmə təkə ənaloku nu ti mə! **12** Cəke c'intam kəsərə sona sem pesare pəlel pa

mægbækelenæ monu-ε? **13** Nəyek-yek nu dacə afum aŋe
ŋancəre kækötene mes, asoku səbomp aŋe aleləs cusuŋka
conu disre mə, icəmbər ŋa ŋayəne nu akirij.» **14** Kə
nəlok'im a təkə məncəm-cəmne kəyə mə, a tentesə. **15**
K'ilək afum aks ŋanayəne akirij a cusuŋka conu mə, afum
aŋe ŋancəre kækötene mes, aŋe afum fəp ŋaleləs belbel
mə, k'incəmbər ŋa, kə ŋayəne akirij anu aka afum wəco
wəco, akirij aka afum wəco kəcamət kəcamət, akirij
aka afum tasar tin tin, akirij aka afum wul win win,
k'atubuc mes cusuŋka conu disre. **16** Təm tatəkə t'inasom
aboce anu kit: «Nəcəŋkəl awənc anu aŋa, nəboce nwe o
nwe kiti pəlompu disre nkə pəmar paboce nkən kə wənc,
kə pəyəne fe ti, nkən kə wəcikəra dacə mə. **17** Ta nəde
nəcməmən cəro dəŋkiti de! Nəcəŋkəl fum wəlel pəmə
təkə nəncəŋkəl wəfəfər mə. Ta fum o fum pənempse nu
fər, bawo Kanu kəyə kiti. Kə kiti kələma kəncuca nu-ε,
nəken'em ki, ina sə icəŋkəl. **18** Təm tante, isom nu kəyə
mes fəp mme pəmar nu kədeyə mə.» **19** Kə səyefə tərə ta
Horeb, sənakət dəpə da tərə ta aka Amər. Səŋkə səcali
tegbəre təpəŋ təwəy-wəy tatəkə nənəŋk mə, pəmə təkə
MARIKI Kanu kosu kənasom su ti mə. Kə sənder səberə
Kades Barneya. **20** K'iloku nu: «Nəmbəp tərə ta aka Amər
mpə MARIKI Kanu kosu kəsəŋ su mə. **21** Mənəŋk! Fər
yam kiriŋ MARIKI Kanu kam kəsəŋ əm atəf ŋaŋe. Məpə
məkə məbaŋ ŋi pəmə təkə MARIKI Kanu ka atem am
kənalok'əm ti mə. Ta mənesə, ta dis dələl əm!» **22** Kə
nənder nələtərn'əm fəp kəlok'im: «Panuŋkəne pasom
afum, ŋakə ŋaməmən atəf ŋaŋe yəkyək, ŋader ŋalukse
su mes mme ŋanəŋk dəpə ndə andekət kəpə ka di mə,

kə sədare nse pəmar pabəp mə.» **23** Kə moloku maməkə
məmbət im, k'ilək arkun wəco kə mərəj nu dacə, kusurjka
o kusurjka fum wəkin. **24** Kə ŋayefə ŋasumpər dəpə, kə
ŋampə mərə kəroj haŋ kə ŋaŋkə ŋabəre haŋ kəŋgbəkə
k'eskəl, kə ŋaŋgbəkərə di belbel. **25** Kə ŋampimənə yokom
y'antəf ŋaŋkə yələma kə ŋantor ŋakərə su yi. Kə ŋaloku
su nte: «Antəf ŋətət ŋə MARIKI Kanu kosu kəsəŋ su.» **26**
Mba nənawose fe kəpə di, kə nəyeŋkəsnə səbomp nnə
mosom ma MARIKI Kanu konu meyi mə. **27** Kə nəcəpənə
nde cəbal conu, nəcəloku: «Nte MARIKI enter su mə,
it'owurene su atəf ŋa Misira, pədelek su pəber aka Amər
dəwaca nte təsəŋe ŋadifət su mə. **28** Deke səndepə-ə?
Awənc asu ŋasəŋe su bəkəc kəlece-łecə, nte ŋaloku su:
«Afum ŋə, ŋala ŋatas su kə ŋaŋec su sə təcəmə. Sədare
səŋan səmbək kə səyə sibinkəli haŋ darenc. Sənakə haŋ
sənəŋk yuruya ya Anak afum aŋeci təcəmə.» **29** Ilokə
nu: «Ta nəyikcə, ta nənesə ŋa! **30** MARIKI Kanu konu
nkə kəyi nu kiriŋ kəkət mə, kəŋkəsutnənə nu, pəmə təkə
kənayənə nu fər yonu kiriŋ Misira, **31** kə təkə kənayənə
nu sə nde dətəgbərə mə, difə mənanəŋk MARIKI Kanu
kam kəlek əm pəmə nte wərkun eŋlek wan kən mə kəkət
konu disre fəp haŋ kə nənder nəbərə kəfo kaŋkə.» **32** Ti
disre nənagbəkər fe sə MARIKI Kanu konu kəlaŋ, **33** nkən
nwə ənckət nu fər kiriŋ dəpə təm tatəkə pəckətənə nu
kəfo nkə nəntam kəcəmbər saŋka mə. Kə pəmbiyə-ə, nənc
də MARIKI encmentərə nu dəpə nde pəmar nəkət mə, kə
pəyə waŋkəra-ə, kəp kə encmentərə nu dəpə nde pəmar
nəkət mə. **34** MARIKI ene kəcəpəsnə konu. Mətele mən
disre, k'endərəm: **35** «Ali fum wəkin wəka dətemp dəlec

dande ɔfodenəŋk antəf ŋobotu nŋe inaderəm kəsəŋ atem anu mə. **36** Mənə Kaləb sona, wan ka Yefune endekənəŋk di. Indesəŋ kə, nkən kə awut ən, atəf nŋe ɛnakət mə, bawo nkən elas kəyə mes məkə MARIKI ɛnafajər kə mə.» **37** Tetonu tənasəŋe ntə pəntelene MARIKI nnə iyi mə, k'olok'im: «Məna Musa yati məfəbəre atəf ŋaŋəkə. **38** Yosuwe wan ka Nun, nwə ɛncəm'am fər kirinj mə, endekəbəre atəf ŋaŋəkə. Məyeŋkəs kə abəkəc bawo nkən endekəsəŋ atəf ŋaŋe aka Yisrayel ŋøyəne ke kəŋjan.» **39** Kə MARIKI oloku fəp fonu: «Cənaka conu nce nənaloku: «ŋandeyəne ca nyc aterənə asu ŋandekəwətəs mə,» kə awut anu akakə ŋantəcəre pətət kə pəlec məkə mə, ŋa ŋandekəbəre atəf ŋaŋəkə kə Yosuwe. ŋa ŋə indekəsəŋ atəf ŋaŋəkə. **40** Kə nəna, nəyəfə nəkafələ nəsumpər dəpə da dətegbəre ntende kəca ka kəba ka Cəŋkolma.» **41** Kə nəna aka Yisrayel nəluks'em moloku ntə: «Sənaciya nnə MARIKI eyi mə. Səndekəpə, səsutənə pəmə təkə MARIKI Kanu kosu kəsom su ti mə.» Kə nwə o nwə ɛlek yosutnənə teta kəwan, bawo nənacəm-cəmne a pəŋkəfəfərənə nu kəbaŋ sədare sa mərə kəronj. **42** Mba MARIKI olok'im: «Musa məloku ŋa: «Ta nəpə, ta nəsutenə, bawo iyi fe nu dacə. Itə aterənə anu ŋafədekəsut nu.»» **43** K'ilok-lokər nu, mba nənacəŋkəl f'əm kə nəntəŋər kəsom ka MARIKI ləŋəs. Kəleknə disre kə nəsumpər dəpə kəpə ka nde dəmərə. **44** Awa, aka Amər aŋe ŋanande dəndo mərə maməkə mə, ŋantor kədebəpənə kə nəna, kə ŋambələs nu pəmə ntə cəme cəmbələs mə. ŋanasamsər nu kəyəfə mərə ma Sehir haj Horma. **45** Ntə nəyəfə dəkəwan mə, kə nənde nəbokər MARIKI, mba MARIKI enenə fe nu, owose

fe yati kəsu alənjəs pəcərjkəl kəbokəne konu. **46** Kə nəndə
Kadəs kə nəwon di haŋ.

2 Kə səyəfe kə səsumpər sə dəpə kəkə kəca ka dətəgbərə
ntende kəba ka Cəjkəlma, pəmə təkə MARIKI ənalok'im ti
mə. Mataka məlarəm səcnəjikər-nəjikər dəndo mərə ma
Sehir. **2** Awa! Kə MARIKI olok'im: **3** «Nəwon kənəjikər-
nəjikər nnə mərə mamə, nəyəfe nəsumpər sə dəpə da
kəca kəmeriya ka ntende dec dəmpə mə. **4** Məna Musa
mələku tosom ntə aka Yisrayel: «Kələncər ka akomənə
anu kə nəjikəcepər, yuruya ya Esayu, aŋe ŋandə mərə
ma Sehir mə. Əndekənesə nu, mba nəkəmbərnə belbel.
5 Ta nədekoyektər ŋa kəyəfərənə de! Bawo ali kəfo nkə
fum əntam kəcəmbər kəcək mə ifədekəsəj nu atəf ŋaŋan
disrə. Inalip kəsəj mərə ma Sehir Esayu, məyənə mən. **6**
Nəndekə nəcway kəway dəm yeri kə domun donu dəndo.»
7 Bawo MARIKI Kanu kam kəmpoc'am pətət dəmosumpər
ma waca wam fəp, Kanu kənacərə kəkət kam təgbərə
pəpəj pampə. Meren wəco maŋkələ mə mamə MARIKI
Kanu kam kəsol'am, ali paka pombut f'am.» **8** Ti tənasənə
səcepər səbələ akomənə asu, awut a Esayu aŋe ŋandə nde
mərə ma Sehir mə. Ntə sənccepər ŋa mə, kə səyay dəpə
da Araba, Elat kə Eciyəj Keber. Kə səŋkə səkafələ kə səlek
dəpə da təgbərə ta Mohab. **9** Kə MARIKI olok'im: «Ta
məyekətər aMohab kəwan, ta məwəkərnə ŋa sə! Bawo ali
kəfo ifəsəj əm atəf ŋaŋan. Inalip kəsəj dare da Ar awut a
Lət, dəyənə daŋan.» **10** Cəkə-cəkə aka Emy ŋanande dare
da Ar, afum apəj ŋanayi, ŋala, ŋaŋec tecəmə pəmə aka
Anak. **11** Ancləm aRefay pəmə aka Anak, mba aMohab,
«aka Emy» ŋə ŋancwe ŋa. **12** Atəf ŋa mərə ma Sehir,

cəkə-cəkə aHor ɳanandə ɳi, kə awut a Esayu ɳander
ɳabarjər ɳa ɳi, kə ɳandifət ɳa, kə ɳande di, pəmə təkə
aka Yisrayel ɳayo nde atəf ɳajan, nŋe MARIKI ɛnasəŋ ɳa
kəndə mə. **13** Kə MARIKI osom ɳa ntə: «Ndəkəl oŋ, nəyefə
oŋ nəcali kəŋgbəkə ka Sered.» Kə səŋkə səcali ki. **14**
Kəwon kosu dəpə ntə səlek kəkət kəyefə ka Kades Barneya
haŋ səcali kəŋgbəkə ka Sered mə, kənasətə meren wəco
maas kə camət-maas, haŋ kə danapa da afum asu aka
dəkəwan fəp ɳalip kəfis-fis su dacə, pəmə təkə MARIKI
ɛnaderme ɳa ti mə. **15** Kəca ka MARIKI kənayi ɳa sə
kəronj teta kəmələk kəjan ɳa su dacə haŋ ɳalip kəfis-
fis. **16** Ntə arkun a dəkəwan fəp ɳafis-fis afum dacə mə,
17 kə MARIKI olok'im: **18** «Məkə məndekəcali kələncər
k'əMohab məbərə dare da Ar. **19** Təm tatəkə, mətəfərnə oŋ
aka Aməŋ. Ta mədekoyektər ɳa kəwan, ta mədekəwəkərnə
ɳa de, bawo ifəsəŋ əm ali kəfo kin dəndo atəf ɳ'Amoŋ.
Inalip kəsəŋ ɳi awut a Lət, ɳəyəne ɳajan.» **20** Atəf ɳəjəkə
sə analəm ɳi pəmə atəf ɳa aka Refay, ɳa ɳanandə ɳi cəkə-
cəkə. Aka Aməŋ ɳacwe afum akakə «aSamsumi.» **21** Afum
akakə apəŋ ɳanayi, ɳala, ɳəjəc sə tecəmə, pəmə yuruya ya
Anak. Kə MARIKI ɛmələk aRefay fər ya aka Aməŋ kiriŋ, kə
ɳambanjər ɳa atəf ɳəjəkə kə ɳandə. **22** Tatəkə tə MARIKI
ɛnayəne awut a Esayu aŋe ɳandə nde mərə ma Sehir mə,
ntə ɛnamələk aHor fər yanjan kiriŋ mə, kə ɳambanj atəf
yanjan, kə ɳandə di haŋ məkə. **23** Aka Awy aŋe ɳanandes-
ndəs sədare haŋ Kasa mə, aKaftər aŋe ɳanayefə Kaftər mə,
yanader ɳadifət ɳa, kə ɳandə atəf ɳajan. **24** «Awa, nəyefə
nəsumpər sə dəpə nəcali kəŋgbəkə ka Arnəŋ. Məməmən
ilək Sihəŋ, wəbə ka Hesbon wəka aka Amər kə atəf ɳən,

ibər əm dəwaca. Təm təmbəp, məbanjər ŋa atəf ŋarjan, məyektər ŋa kəwan. **25** Kəyəfə məkə, kəbər k'inder oŋ afum akanç ŋayi kəm tantəf mə fəp anciyan kə kənes'am. Kə ŋane pacloku tetam-ε, ŋaŋyikcə, dis dədənce ŋa fər yam kirij.» **26** Inasak asom kəyəfə ka nde tegbərə ta Kedemot, kəkə ka nda Sihəŋ wəbə ka Hesbon, kəkələku kə moloku ma kətəŋne: **27** «Atəf ŋam ŋ'ifan kəcali, mba dəpə dem d'indesolnə gbəcərəm, ifəgbaymə kəca kətət, ifəgbaymə kəca kəmeriya. **28** Pəsam pə indekə icwayər'am yeri yonu nyə indekə icdi mə, icwayər'am sə pəsam domun nde indekə icmun mə, kəcepər gbəcərəm k'ifan ta incəmbərəs-ε. **29** Itə sənatəŋne kə awut a Esayu aŋə ŋandə nde mərə ma Sehir, k'aMohab aŋə ŋandə dare d'Ar mə. Məna sə məwos'em kəcepər atəf ŋam haj kəŋgbəkə ka Yurdən, icali ikə nde atəf ŋəkə MARIKI Kanu kosu kəsəŋ su kəkəndə mə.» **30** Mba Sihəŋ, wəbə ka Hesbon, ənawose fe kəce su səcepər nde ndərən, bawo MARIKI Kanu kam kənayeqəkəs kə abəkəc kə domp, ntə təŋsəŋə pəlek kə pəber əm dəwaca mə, itə teyinə məkə tante. **31** Kə MARIKI olök'im: «Məməmən ilək oŋ ndəkəl Sihəŋ kə atəf ŋən k'imbər əm ŋa dəwaca. Məbanjər oŋ ndəkəl atəf ŋən, ŋəyənə ŋam.» **32** Kə Sihəŋ owur kə afum ən fəp, kəkəcanj su kəsutənə nde Yahas. **33** Kə MARIKI Kanu kosu kəmbər kə su dəwaca, kə səsut kə, nkən kə awut ən, kə afum ən fəp. **34** Təm tatəkə tə sənasumpər sədare səsəkə fəp kə səsut afum ajan haj ŋaməlkə, kəyəfə arkun kəbəp ka aran haj awut fəp, ali wəkin ənamulpər fe su. **35** Mba yəcəl kə daka gbəcərəm da sədare səsəkə sənasumpər mə, də sənafonjət. **36** Kəyəfə ka Arower nde agbəp ŋa kəŋgbəkə

ka Arnəj, kə dare dəkə deyi nde kəŋgbəkə kaŋkə kəsək mə, haŋ kəbərə Kalad, ali dare dənayi fe ndə sənatarpənə mə. Kə MARIKI Kanu kosu kəlek ŋa fəp kə kəmbər ŋa su dəwaca. **37** Mba sənagbuŋənə fe atəf ŋ'Amoŋ. Sənakənə afum aŋe ŋanandə kəŋgbəkə ka Yabək kəsək mə fəp pəlel, kə afum akə ŋanayi sədare sa dəmərə mə fəp, kəlekənə ka sədare səkə MARIKI Kanu kosu kənamənə su kəgbuŋənə mə.

3 Kə səyəfə səsumpər sə dəpo kəpernə ka Basan. Kə Ək wəbə ka Basan owur kədecaŋ su kəsutənə nde Edreyi, kə afum ən fəp. **2** Kə MARIKI olok'im: «Ta mənesə kə! Ilək kə, k'imbər əm dəwaca, kə afum ən fəp kə atəf ŋən. Məyə kə pəmə təkə mənayo Sihəŋ wəbə ka aka Amər, nwe ənandə Hesbon mə.» **3** MARIKI Kanu kosu elək sə Ək wəbə ka Basan kə afum ən fəp, k'embər su dəwaca. Kə səsut ŋa, ali fum ənamulpər fe su ŋa dacə. **4** Təm tatəkə tə sənasumpər sədare sasəkə fəp, ali dare din dənayi fe si dacə ndə sənatəsumpər mə. Ək ənatəmpər dəbə da sədare wəco camət-tin nde Arkəb ŋa Basan. **5** Sədare sasəkə fəp, anakəl si sibiŋkəli səŋeci səyə cumba nce anccəŋ mə. Mba sədare səlarəm sələma sənayi sə nse sənatəyo sibiŋkəli mə. **6** Kə səsut afum aka di fəp haŋ kə ŋaməlkə, pəmə təkə sənayo Sihəŋ wəbə ka Hesbon mə, kə səndifət ŋa fəp, kəyəfə arkun kəbəp ka aran haŋ awut. **7** Mba kə səforjət yəcəl kə daka fəp da sədare sasəkə. **8** Təm tatəkə tə sənabaŋər sə abə a aka Amər aŋe mərəŋ atəf ntende kəca kəŋkə dec dəmpe Yurdən, kəyəfə ka nde kəŋgbəkə ka Arnəj haŋ nde tərə ta Hərməŋ. **9** Tərə tatəkə tə aſidəŋ ŋancwe «Siriyoŋ,» aka Amər ŋacwe pi «Senir.»

10 Sənaban sədare sa aranta nya Kalad kə Basan fəp, haŋ
Salka kə Edreyi sədare sa wəbe Ək sənayi nde Basan.

11 Ək wəbe wəka Basan sona gboŋ s'εnacəmə doru on
aRefay alpəs dacə. Kəfənc kən ka fəc kəsərəyi Raba dare
dəpəŋ d'Amonj. Dobolu da kəfənc kəŋkə dəncyo cururu
camət-maŋkələ, kə dowokulu da ki cururu maŋkələ. **12**
Təm tatəkə tə sənaban atəf nyaŋoko, k'isəŋ nya aRuben kə
aKad kəyefə ka atəf nya Arower nde kəŋgbəkə ka Arnəŋ
haŋ dacə da mərə ma Kalad kə sədare sayi. **13** K'isəŋ atəf
ŋelpəs nya Kalad kə təf fəp ya dəbe da Ək nde Basan, aka
kusunka dacə ka Manase, kə nyaŋde ntende dec dəmpə
Yurden mə: Sədare sa Arkəb kə Basan fəp, s'ancwe atəf
ŋ'aRefay. **14** Kə Yahir wan ka Manase əlek sədare nse
sənayi kəyefə ka Arkəb mə, haŋ kələncər k'aKesur kə
aMakat. K'essəkpər Basan tewe, k'osəŋ di tewe tən. «Sədare
sa cəbal sa Yahir», it'asərəwe di haŋ məkə. **15** K'ilək atəf
nya Kalad k'isəŋ nya Makir. **16** K'ilək kəsək ka antəf nya
Kalad kələma, k'isəŋ aRuben kə aKad haŋ k'iŋkə inarne
kəŋgbəkə ka Arnəŋ, kəkə ka nde kəŋgbəkə ka Yabək nde
aka Aməŋ nyaŋə kələncər mə. **17** Kələncər ka antəf nya
ŋeyi ntende dec dəmpə Yurden mə kə kəŋkə kəlekenə
Araba nyaŋə ŋəsəŋəne kələncər kə Yurden mə, kəyefə ka
Kineret haŋ kəkə ka kəba k'Araba haŋ nde kəba Kədokət,
nde pətəmbələr pa tərə ta Piska ntende dec dəmpə mə.

18 Təm tatəkə t'inasom nu, icloku nte: «MARIKI Kanu
konu kələk atəf nyaŋə kə kəsəŋ nu, ŋendeyəne ŋonu. Nəna
afum aŋə nəyə səkət mə fəp, nələk yosutnəne nəcepər
awənc nu aŋə aka Yisrayel kirij. **19** Aran anu k'awut
anu kə yəcəl yonu gbəcərəm, yendeyi nnə sədare nse

isəŋ nu mə. Incəre a yəcəl yonu yəla. **20** Nəsol kə awənc nu arja haŋ təm ntə MARIKI endesəŋ ŋa kərjesəm pəmə nəna mə, haŋ ŋa sə ŋabəŋ atəf ŋəkə MARIKI Kanu konu kəsəŋ ŋa nde kəca ka mokuru ma Yurdən mə. Kə telip-ε, nəntam kəluksərnə nwə o nwə nde antəf nŋə isəŋ kə mə.» **21** Təm tatəkə t'inasom Yosuwe, k'iloku kə: «Fər yam yənəŋk ntə MARIKI Kanu konu kəyə abə aŋə mərəŋ mə, tatəkə tə MARIKI endekəsəyo təf nyə məndekəcepər mə fəp. **22** Ta nədekənəsə ŋa del! Bawo MARIKI Kanu konu yati endekə pəcsutənənə nu.» **23** Təm tatəkə t'inaletsənə MARIKI: **24** «MARIKI Wəbə kem, məncop kəmentər im, ina wəcar kam, debeki dam, kə səkət sa kəca kam. Kanu kəre kəyi nde darenc kə pəyənə fe ti nnə dəntəf nkə kəntam kətubucnə yəbəc yam kə məyə mam məpəŋ mə-ε? **25** Ilətsen'am məna Kanu kəsak im icepər nnə, iki inəŋk antəf ŋobotu nŋə ŋeyi Yurdən mokuru mə, mərə mentesə dəfər mme kə Libaŋ.» **26** Mba kə tetonu təsəŋə kə pəmpərnə MARIKI nnə iyı mə haŋ, k'əntəwosə kəcəŋkəl im. Kə MARIKI ollok'im: «Moloku mam maməkə məntəŋn'em kəne! Ta məgbəkərə sə kəlok'im mi de!» **27** Kə MARIKI ollok'im: «Məpe tərə ta Piska nde dətelempən, məyekti fər məgbətnə antəf kəca nkə dec dəŋkale, kə nde dəmpe mə, kəca kətət kə kəmeriya, məməmənə ŋi fər yam mba məfədecali Yurdən yayə mənəŋk mə. **28** Mba məsom Yosuwe, məsəŋ kə səkət, məyenkəs kə abəkəc, bawo nkən endekəyinə aka Yisrayel kiriŋ pəsəŋə ŋa kəbaŋ atəf ŋəŋə məŋkəgbətnə mə.» **29** Awa, kə səndə oŋ dəndo mərə dacə, sətefərənə kə Bet Peyər.

4 «Ndékəl oŋ, aka Yisrayel, nacəŋkəl sariyε kə møyə
mokur mame indetəksə nu kəcəmə mi darəŋ mə, ntə
tendesəŋə nu kəyi doru nəbaŋ atəf ḥəkə MARIKI Kanu ka
atem anu kəsəŋ nu mə. **2** Ta nədeŋjər ntə o ntə moloku
mame indesom nu mə, ali tin ta nəbelər sə mi, mba
nəməŋkərnə mosom ma MARIKI Kanu konu pəmə ntə
idesom nu mi mə. **3** Fər yonu yənəŋk ntə MARIKI ɔyə
Bal Peyər mə: MARIKI Kanu kam kəmələk nu dacə fum
nwə o nwə εnacəmə kanu ka Peyər darəŋ mə. **4** Mba
nəna aŋə nəsektərnə MARIKI Kanu konu mə, fəp fonu
nəsərəyi doru haŋ məkə. **5** Nəməmən, inatəksə nu sariyε
kə møyə mokur pəmə ntə MARIKI Kanu kem εnasom im
mi mə, ntə təŋsəŋə nədekə nəcəmə mi darəŋ nde atəf ḥəc
nəndekəbaŋ, ḥəyənə ḥənu mə. **6** Nədekə nəməŋkərnə mi,
nəcəmə sə mi darəŋ. Ti tendekəmentər kəcəre kəkötənə
mes konu kə kəsək konu səbomp fər ya afum alpəs aŋə
ŋandekə ŋacne pacloku sariyε sonu saŋse mə. ŋandekə
ŋacloku: «Afum apəŋ a atəf ḥəjə ḥəncəre kəkötənə mes
kə ḥəsək səbomp!» **7** Afum aka atəf ḥəpəŋ ḥere ḥayə
canu nce cələtərnə ḥa pəmə ntə MARIKI Kanu kosu
kəŋlətərnə səna tem o tem ntə səŋwe kə kəmar su mə-ɛ?
8 Afum aka atəf ḥəpəŋ ḥere ḥayə sariyε kə møyə mokur
mme molomp, pəmə sariyε nce iyi kəbocər nu məkə fər
kirij mə-ɛ?» **9** «Mba məkəkəsnə belbel, məkəmbərnə sə
mənasərka mataka ma kəyi kam doru fəp, ta mədepələrnə
møyə mme mənanəŋkə fər yam mə, ta məbəlenə abəkəc
ŋam. Mətəksə mi awut am kə awut-sə am. **10** Məcəm-
cəmne dəsək nde mənacəmə MARIKI Kanu kam fər kirij
nde tərə ta Horeb mə, dəsək dadəkə kə MARIKI olək'im:

«Məloŋkan'em aka Yisrayel fəp, ifarj kəsərje ŋa kəne moloku mem, ntə təŋsərje ŋatəkəs kənes'em mataka ma kəyi kərjan doru fəp, ntə təŋsərje ŋade ŋactəksə sə mi awut ajan mə.» **11** Dəsək dadəkə kə nəncəmə tərə dəntəf. Tərə tecmar nənc həj nde darenc, mba kubump kənayi, kəp kə kibi kəpəj. **12** Kə MARIKI ollok-lokər nu nənc disrə, kə nəne moloku dənənc, mba nənanəŋk fe ali teyi tən, mənə dim gbəcərəm. **13** K'əndəŋkər nu kəsek kən danapa kə nəna, danapa nde osom nu kəkötənə sə moloku mmə wəco mə, k'encicəs mi dəwalake wa masar mərəj. **14** Təm tatəkə tə MARIKI ənasom im kətəksə nu sariyə kə məyə mokur, ntə təŋsərje nəcəmə mi darəj nde atəf ŋəkə nəŋkəbaŋ, ŋeyənə ŋonu mə.» **15** «Bawo nənanəŋk fe ali teyi tən dəsək nde MARIKI ənalok-lokər nu nənc disrə nde tərə ta Horeb mə, nəkəmbərnə belbel **16** ta nədetalarne kəlompəs tərəŋka powurene pa wərkun kə pəyənə fe ti wəran, **17** kə pəyənə fe ti wəsem wələma nwə weyi antəf kərəj, kə pəyənə fe ti bəmp nyə yəŋfelər darenc mə, **18** kə pəyənə fe ti yəliŋe-liŋe ya dəntəf, kə pəyənə fe ti lop nyə yeyi dəkəba mə. **19** Ta məckənayekti fər kəməmən dəkəm, mənəŋk dec, ŋof, kə cəs nyə yəyənə kənay ka ca ya dəkəm mə, ta məsaknə palijəs əm kəctontnənə yi, kəcsalənə yi. Bawo afum aka doru fəp ŋə MARIKI Kanu kam əsəŋ ca yayəkə. **20** Mba nəna, MARIKI əlek nu k'owurene nu Misira, nde nənayine dacar nde dənawurene kə aco nŋə ŋəŋsərje afec kəsaynə mə, ntə təŋsərje nəyənə afum ən a dətim mə. Itə teyinə məkə tante. **21** Mba tetonu tənasərje pətəle MARIKI nnə ina Musa iyi mə. K'əndərəm a ifəcepər Yurdən, a ifəberə antəf ŋobotu ŋəkə MARIKI Kanu kam

əsaŋ əm ke mə. **22** Awa ina Musa, nnə atəf ŋaŋe ŋ'indifi, ifədecepər də. Mba nəna nəndecepər, nəkə nəbaŋ antəf ŋobotu ŋaŋəkə. **23** Nəkəmbərnə belbel ta nədepələrnə danapa da MARIKI Kanu konu ndə ənasek kə nəna mə. Ta nəlompəs tərəŋka powurene pa paka mpe o mpe, ta məyə tes ntə MARIKI Kanu kam kəmənə kəyə mə. **24** Bawo MARIKI Kanu kam, eyi pəmə nənc ndə dəncəf paka mpe o mpe peŋyi di kiriŋ mə, Kanu kə nkə kəyə kəraca mə. **25** Kə nəndekəsətə awut kə awut-sə, nəwon atəf ŋaŋəkə, kə nəndekətalərnə nəlompəs tərəŋka powurene pa paka mpe o mpe, nəcyə mes məleç fər ya MARIKI Kanu konu kiriŋ mmə məŋsəŋe kə kətəle mə-ε, **26** indərəm məkə kəm kə antəf dacə, yəyənə su sede: Nəndekəfis-fis katəna dəndo atəf ŋaŋəkə nəŋkəbaŋ ŋəyənə ŋonu mə, kə nəndekəcali Yurdən mə. Kə nəyə tatəkə-ε, mataka monu məfədekəbələ atəf ŋaŋəkə, padifət nu. **27** MARIKI əŋsamsər nu afum alpəs aŋə dacə, nəpice afum akə MARIKI endekəkərə nu dacə mə. **28** Dəndo təf yayəkə, nəndekə nəcsalənə canu nce cəyənə yəbəc ya waca w'afum mə, pəyənə kətək, tasar, canu nce cəntənəŋk, ta cəjne, ta cəndi peri, ta cəjne sə ambənc mə. **29** Dəndo nəndekətən MARIKI Kanu kam. Kə məntənə ki abəkəc ŋam fəp kə amera ŋam fəp-ε, məndekənəŋk ki. **30** Pəcuy pam disrə, kə mes mame fəp mendekəbəp əm-ε, təm tatəkə məndekəluksərnə MARIKI Kanu kam, məcəŋkəl sə dim dən. **31** Bawo MARIKI Kanu kam, Kanu ka nənəfər kə, kəfəkəsak əm, kəfəkəmələk əm, kəfədekəpələr danapa ndə ənadərmə atem am mə.» **32** «Kəyəfə dəsək ndə Kanu kəlompəs afum doru mə, kəyəfə toŋkubut pa doru kəbəp ka pəkə, tes təpəŋ tencepər doru

ntε tembek pəmə tante mə ba? Ane tes doru towurenc ta tante ba? **33** Afum aləma ŋane kanu kəjan dim kəclok-loku dənənc, pəmə ntε məna məne Kanu kam dim, a kə məyi sə doru mə ba? **34** Kə pəyənə fe Kanu kosu-ε, kanu kəre kəkə kəbanj afum ɔn aterenə ajan dəwaca dəmewakəs, dəməgbəkərə, dəməyə mewey-wey, kəwan disre, dəsəkət sa kəca kən kətenci, kə mes məpəj mewey-wey mmə MARIKI εnayənə nu atəf ŋa Misira mə fəp, fər yam kirij mə ba? **35** Tenasəkər əm, kəcərə a MARIKI əyənə Kanu. Kələma kəyi fe mənə nkən. **36** Kəyəfə darenc kə kəsəŋ'am kəne ki dim, kəctəks'am. Nnə dəntəf kə kəsəŋ'am kənəŋk nənc dəpəj da ki, ndə mənane ki dim disre kəclok-lokər əm mə. **37** Kə nkənsərka yati owuren'am atəf ŋa Misira kə fənəntər fən fəpəj, bawo εnabotər atem am, itə εnayek-yek yuruya yanjan ntε ŋa ŋancepər mə. **38** Kə kəmbənər afum təf aje ŋala əm kə ŋambək əm səkət mə, ntε təŋsəŋe kəbərs'am yi kəsəŋ əm yi ke yəyənə yam mə, itə teyine məkə tante. **39** Awa, məndecərə məkə, məde məməŋkərəne sə ti dəbəkəc, a MARIKI əyənə Kanu kəyəfə darenc nde dəkəm haj nnə antəf kəroj, kanu kələma kəyi fe sə, mənə Ki sona gboj. **40** Məməŋkərəne sariyə sən kə mosom mən pəmə mame iyi kəsom əm məkə mə, ntε təŋsəŋe mes mam mede mectesə, məna kə awut am kə məncepər-ε, məwon sə doru antəf kəroj ŋe MARIKI Kanu kam əsaŋ əm kənde doru o doru mə.» **41** Kə Musa εyek-yek sədare maas, mokuru ma Yurdən ntende dec dəmpə mə, **42** ntε təŋsəŋe səyənə səyacnə sa fum nwə endif wənc ta εyefənə ti. Təyənə yati fum nwə εnatəter tokur aja mə, ntε təŋsəŋe pətam

kəyəksə pəkə sədare saŋsə din pəyacnə kəluksə ayck mə.

43 Sədare sasəkə sənayənə: Teta afum a Ruben, dare da Bəcer nde aranta ɲa dətegbərc. Teta afum a Kad, dare da Ramot nde Kalad. Teta afum a Manase, dare da Kolan nde Basan. **44** Sariyə nse sə Musa ənacəmbərə-cəmbərə aka Yisrayel. **45** Mosom, sariyə kə məyo mokur mme mə Musa ənaləmər aka Yisrayel, nte ɲanawur atəf ɲa Misira mə. **46** Mokuru ma Yurdən mə ɲanayı, nde mərə dacə, pətəfərənə di kə Bet Peyər, nde atəf ɲa Sihəj wəbə wəka aka Amər, nwə ənandə Hesbon, nwə Musa ənasut kə aka Yisrayel mə, nte ɲanawur kəyəfə atəf ɲa Misira mə. **47** K'aka Yisrayel ɲambəj atəf ɲən kə ɲa Ək, wəbə wəka Basan. Abə a aka Amər akaŋə mərəŋ, nde mokuru ma Yurdən ntende dec dəmpə mə ɲanandə. **48** Aka Yisrayel ɲambəj atəf ɲəŋəkə kəyəfə ka Arower nde agbəp ɲa kəŋgbəkə ka Arnəŋ, han nde tərə ta Siyən mpe aŋwe sə Herməŋ mə, **49** Araba fəp, mokuru ma Yurdən ntende dec dəmpə mə, han nde kəba ka Araba, nde pətəmbələr pa Piska.

5 Kə Musa ewe aka Yisrayel fəp, k'oloku ɲa: «Məsu ləŋəs, məna Yisrayel, sariyə kə məyo mokur mme iyi kəloku məkə mə. Nətəkəs mi, nəməŋkərnə kəcəmə ka mi sə darəj. **2** MARIKI Kanu kosu kəsek danapa kə səna aka Yisrayel nde tərə ta Horəb. **3** Bafə atem asu ɲə MARIKI ɲanasek danapa dadəkə de, mba səna aŋə səyi məkə doru səcəsəm mə. **4** MARIKI ənalok-lokər nu dətərə nətəfərənə pəyi nənc disrə. **5** Təm tatəkə t'ina Musa, inacəmə nu dacə kə MARIKI, nte təŋsəŋə icluksə nu moloku ma MARIKI mə, bawo nəncnəsə nənc dadəkə. Nənapə fe tərə kərəŋ. K'oloku: **6** «In'čyənə MARIKI Kanu

kam, in'owuren'am atof nya Misira nde kelo ka dacar. **7**
Mefodeyə canu cələma fər ya ina kiriŋ. **8** Ta məlompəs
terəŋka mpe o mpe powurenə kə paka mpe peyi dəkəm,
dəntəf kə dəkəba mə. **9** Ta məde məctontnə ca yayəkə fər
kiriŋ, ta məde məcsalənə yi sə. Bawo ina MARIKI Kanu
kam, Kanu k'iyoŋe nkə kəyə kəracə mə, nkə kəŋluksə
kəway ka kiciya ka kas nnə awut ən nyaŋi mə, haŋ dətemp
maas haŋ dətemp maŋkəle da akə nyaŋter im mə. **10**
Mba iŋsektərnə danapa da dətemp wul win, da afum
aŋe nyaŋbətər im nyaŋkərnə mosom mem mə. **11** Ta
məbonc tewe ta MARIKI Kanu kam kifəli. MARIKI əfəsak
ta əsoŋ kəway ka kiciya, nwə omboncəs tewe tən kifəli
mə. **12** Məleləs simiti dəsək da kəŋesəm, dəyən'am dəsək
dopus pəmə ntə MARIKI Kanu kam kəsom əm ti mə. **13**
Mata camət-tin tataka tolusər disre mədekə məcbəc,
məclompəs yebəc yam fəp mataka maməkə disre. **14**
Mba tataka ta camət-mərəŋ, dəsək da kəŋesəm də ndə
ampuse MARIKI Kanu kam mə. Ali yebəc ta məbəc dəsək
dadəkə, kəyəfə məna, wan kam wərkun kə wəran, kəkə ka
wəcar kam wərkun kə wəran, kəbəp wana wam, səfale
sam, pəcəl pam mpe o mpe, kə wəcikəra kam nwə eyi
nde ndaram, ntə təŋsəŋe wəcar kam wərkun kə wəran
ŋactam kəŋesəm dəsək dadəkə pəmə məna mə. **15** Mədekə
məccəm-cəmne a mənayənə wəcar atof nya Misira, kə
MARIKI Kanu kam kəŋkə kəwuren'am di kə səkət sa kəca
kən kətenci. Itə MARIKI Kanu kam kəsom əm kəcleləs
dəsək da kəŋesəm ndə ampuse kə mə. **16** Məleləs wisi
kə wiri, pəmə ntə MARIKI Kanu kam osom'əm mə, ntə
təŋsəŋe mataka mam meyi doru məbəl mə, mes mam

mede mectesə sə nde antəf ŋjökə MARIKI Kanu kam əsərj
əm mə. **17** Ta mədif fum. **18** Ta məsumpər dalakə. **19** Ta
məkiyə. **20** Ta məbanjə wənc əm sede sa yem. **21** Ta məyə
fər gban-gban nnə wəran ka wənc əm eyi mə. Ta məfanj
kələ ka wənc əm, kəyefə dale dən, wəcar kən wərkun kə
wəran, wana wən, səfale sən, ta məfanjə daka o daka da
wənc əm abəkəc ŋjeləc.» **22** Moloku mame mə MARIKI
ənaloku kəlonjkanə konu fəp nde dətərə, pəyi nənc disre,
dəkəp kə kubump kəpən, pəpənə dim, ali tolu ənadejər
fe sə. K'encic moloku mame walake mərəj wa masar
kəroj k'əsən im wi. **23** Nte nəne dim dadəkə kəyefə ka
kubump disre mə, tətəjnə tərə fəp pəcmar nənc, kəyefə
nəna, kəkə akirij a cusuŋka conu fəp, kəbəp abeki anu
nənder nələtərn'em. **24** Kə nəloku: «MARIKI Kanu kosu
kəmentər su nərə da debeki dən, kə səne dim dən pəyi
nənc disre. Dəsək dadəkə sənanəjk oj a Kanu kəntam
kəlok-lokər fum, wəkayi pətam sə kəyi doru. **25** Mba
ndəkəl, ta ake tə səndefine ti-ε? Bawo nənc dəpəj dande
dendecəf su. Kə səŋgbəkərə sə kəcəŋkəl dim da MARIKI
Kanu kosu-ε, səŋfi. **26** Fum wəre ənane pəmə səna dim da
Kanu ka doru o doru kəclok-loku dənənc wəkayi pəyi sə
doru-ε? **27** Musa məna mələtərnə məcəŋkəl təkə MARIKI
Kanu kosu əŋkəluku mə fəp, məna məder mələku su
nte o nte MARIKI Kanu kosu kəlok'əm mə. Səndecəŋkəl
ti, səcyə sə ti.» **28** Kə MARIKI ene moloku məkə nəna
aka Yisrayel nəlok'im mə, kə MARIKI oluk'im: «Ine təkə
aka Yisrayel ŋalok'əm mə. Təkə ŋaloku mə fəp tentesə.
29 Təcyeñe a ŋandeyə bəkəc yayə təm fəp ŋacnes'em,
ŋaməŋkərnə mosom mem fəp, nte təŋsəŋə mes maŋan

mede mectesə ɳja kə awut ajan doru o doru mə. **30** Məna Musa, məloku ɳja: «Nəlukus nde cəbal conu.» **31** Mba məna Musa, məyi nnə kə ina, idelok'əm tosom fəp, sariyə kə məyə mokur mem mme məjkətəksə ɳja, ntə təjsənəjə ɳacəmə mi darəŋ nde atəf ɳəkə iñkəsənəjə ɳja kəbaŋ ɳəyəne ɳajan mə.» **32** Ina Musa icloku nu a nədekə nəməjəkərnə kəcəmə ka təkə MARIKI Kanu konu kəsom nu mə darəŋ. Ta nədekə nəcgbaymə kəca kətət, ta nədekə nəcgbaymə kəca kəmeriya. **33** Nəsurenə kəcəmə dəpə dəkə MARIKI Kanu konu kəsom nu mə fəp darəŋ, ntə təjsənəjə nəyi doru, pəde pəbət nu, nəbəlse mataka monu nde atəf ɳəjəkə nəjkəbaŋ ɳəyəne ɳonu mə.

6 Mosom, sariyə kə məyə mokur məmə, mme MARIKI Kanu konu kəsom a patəksə nu mə, ntə təjsənəjə nədekə nəcəmə mi darəŋ ntende atəf ɳəkə nəyi kəcepər kakəbaŋ ɳəyəne ɳonu mə, **2** ntə təjsənəjə məcnəse MARIKI Kanu kam, məməjəkərnə dəsək o dəsək kiyi kam doru, məna kə wan kam kə wan ka wan kam sariyə sən fəp kə mosom mən mme iyi kəsom əm, ntə təjsənəjə mataka mam meyi doru məbəl mə. **3** Awa məcəŋkəl mi məna Yisrayel, məməjəkərnə kəcəmə ka mi darəŋ, ntə təjsənəjə mes mam mede mectesə, nəkoməs, nəla duk pəmə təkə MARIKI Kanu ka atem am kənalok'əm ti, nnə atəf ɳəjəs ɳombən dale k'awop mə. **4** Məcəŋkəl, Yisrayel! MARIKI Kanu kosu, sona gboj s'əyəne MARIKI. **5** Məbətərə MARIKI Kanu kam, abəkəc ɳam fəp, afəkəl ɳam fəp, kə səkət sam fəp. **6** Moloku mame iyi kəsom əm məkə mə, mede mey'əm dəbəkəc. **7** Mədekə məgbəkərənə mi awut am, məcloku mi kə mənde kələ kam disrə, kə mənde kəckət, kə mənde

kæcfæntær, kæ mænde kæcyefæ sæ dækfænc-ε. **8** Mækotærne
mi kæca kam kæroj, tøyøne tegbekær dæwaca wam kæroj,
mey'æm dætobu før yam dacø. **9** Mæcicæs mi færem fa
kumba ka kælæ kam kæ dæcusuŋka ca sædare sam. **10** Kæ
MARIKI Kanu kam, endekbærs'am atæf ñøkæ kænadermæ
atem am Abraham, Siyaka, kæ Yakuba kæsøj æm mæ, sædare
sæpøj, sætøt, nse mæntæcæmbær mæ, **11** mændebære wælæ
nwe welare ca cætæt fæp nyæ mæntæbærsæ mæ, mændekæt
domun dæcælæmp nce mæntækay mæ, mændedi yokom ya
ñgbæŋkælæ ya wæn kæ tøk ya olif nyæ mæntæbæf mæ. Kæ
mændekædi yeri mænemæbære-ε, **12** mækæmbærne kætæpælær
MARIKI, nwe enawureñ'am atæf ña Misira kælæ ka dacar
mæ. **13** Nkæn MARIKI Kanu kam mændekæ mæcnesæ,
mæcsalænæ kæ, mæcdermæ tewe tæn. **14** Ta nædekæ næccæmæ
canu cæcuru darøj, canu ca afum aje ñandekækel nu mæ
de! **15** Bawo MARIKI Kanu kam nwe eyi nu dacø mæ, Kanu
kæ nkæ kæyæ kæracæ mæ, kæ mæsøjæ pætæle ki nnæ mæyi
mæ-ε, kæymælæk æm, kæsøjæ ta anæjk æm sæ antæf ñaŋæ
kæroj-ε. **16** Ta nædæktær MARIKI Kanu konu, pæmæ tækæ
nænadæktær kæ Masa mæ. **17** Mba næmæŋkærne mosom ma
MARIKI Kanu konu, metæksæ, kæ sariyæ sæn nse kæsom
æm mæ. **18** Mædekæ mæcyæ tækæ tolomp kæ tæmbæt før ya
MARIKI kirij mæ, nte tæŋsøjæ mes mam mede mectesæ,
mætam kæbanj atæf ñotæt nje MARIKI enadermæ atem am
kæsøj ña mæ, **19** teta kæwenæs aterenæ anu fæp før yam
kirij, pæmæ tækæ MARIKI enaloku ti mæ. **20** Alna kæ wan
kam endeyif æm-ε: «Cæke cæ metæksæ, sariyæ, kæ moyæ
mokur mamæ MARIKI Kanu kosu osom su mæ moloku-
ε?», **21** mæluksæ wan kam: «Acar a firawona ñæ sænayønæ

atəf ḥja Misira, kə MARIKI owurene su atəf ḥja Misira kəca ka səkət. **22** MARIKI owurə fər yosu kiriŋ məgbəkərə, mes mewey-wey məpəŋ kə mocuy nnə aka Misira, firawona k'aka kələ kən disre ḥjayi mə fəp. **23** K'owurene su di, k'emberse ne su atəf nnə eñaderme atem asu kəsəj su mə. **24** MARIKI osom su kəcəmə sariyə saŋse darəj fəp, kə kənese ka nkən MARIKI Kanu kosu, nte təŋsəjə mes mosu mede mectesə su dəsək o dəsək, təsəjə sə pəsak su səyi doru mə. Itə teyine məkə tante. **25** Nnə səyi mə, dolompu də kəməŋkərnə kəcəmə ka tosom tante fəp darəj fər ya MARIKI Kanu kosu kiriŋ pəmo təkə osom su ti mə.»

7 Kə MARIKI Kanu kam endekəberse nu atəf ḥjəkə məndekəberə məbaŋ ḥji ḥjəyəne ḥjam mə, tətəjne embeləs fər yam kiriŋ afum a təf yəlarəm: AHit, aKirkasi, aka Amər, aKanaŋ, aPerisi, aHiwy, kə aYebus, afum a təf camət-mərəj aŋe ḥjala, ḥjayə sə səkət ḥjatas əm mə. **2** Kə MARIKI Kanu kam kəndekəlek ḥja kəber əm dəwaca, məsut ḥja haŋ məmələk ḥja-ε, ta mədekəsek danapa kə ḥja, ta mədekə məcyəne ḥja nənəfər de! **3** Ta mədekə nəcnəncənəne kə afum akakə, ta mədekə məcsəj wan kam wəran wan kəjan wərkun, ta məlekə sə wan kam wərkun wan kəjan wəran kənənce, **4** bawo ḥjandebəlen'em awut am arkun, akakə ḥjacsalene canu cəcuru, təsəjə pətelə MARIKI nnə nəyi mə, kəjəmələk əm katəna. **5** Mba nte tə pəmar nədekə nəcyə ḥja: Nədekə nəcwur metek molojne canu cəcuru cəjan, nəcwəkəc masar maŋan məcəmbər motontne ma canu cəjan, nəccəp mogbu motontne mme aŋwene tolom «Asera», nəcləm dənənc mərəŋka maŋan. **6** Bawo afum acəmpı aŋe ampus mə ḥjə nəyəne nnə MARIKI Kanu konu

kəyi mə. MARIKI Kanu konu kəyək-yək nu ntə təŋsəŋə
nəyənə daka dən da dətim afum fəp dacə antəf ŋaŋə
kəroŋ mə. **7** Təyənə fe a nəla nətas afum alpəs akə ntə
MARIKI esektərnə nu k'eyək-yək nu, bawo nən'epicə
nətas afum a doru fəp. **8** Teta kəbətər konu kə kəfan kəlas
ka təkə ənadərmə atem anu mə, itə MARIKI ənawureñə
nu atəf ŋa Misira kə kəca ka səkət, k'owureñə nu yəŋən
kələ ka dacar, kə firawona wəbə ka Misira dəkəca. **9**
Məcərə oj a MARIKI Kanu kam kəyənə Kanu, nkə antam
kəgbəkər kəlaŋ təm o təm mə, nkə kəŋmeŋkərnə danapa,
nkə kəŋsektərnə di haŋ dətemp wul win da afum aŋə
ŋambətər kə, ŋameŋkərnə sə mosom mən mə. **10** Mba
oŋsəŋ kəway ka afum akə ŋanter kə mə, pəmələk ŋa.
Əfəwon kəlukse kəway nnə ater ən ŋayi mə, gbəncana
babəkə bə oŋlukse ŋa ki. **11** Awa məməŋkərnə oj tosom,
sariyə kə məyə mokur mme iyı kəsom əm məkə mə, ntə
təŋsəŋə məcəmə mi darəŋ mə. **12** Kə nəncəŋkal məyə
mokur məmə belbel, nəməŋkərnə mi, nəcəmə mi darəŋ-ə,
MARIKI Kanu kam kəŋmeŋkərnə kəsektərnə kən danapa
ndə ənadərmə atem am mə. **13** MARIKI endebətər əm,
pəpoc'am pətət, pəsəŋ'am kəla. Endepoce pətət pokom
pa kor kam kə pa antəf ŋam: Məŋgbən, member kə moro
mam, yokom ya cəna cam kə awut a ŋkesiya kə cir cam,
dəndo antəf ŋaŋəkə ənadərmə atem am kəsəŋ əm mə. **14**
Andepoc'am pətət patas afum alpəs a doru dandə fəp.
Fum wətəkom əfədeyi ndaram, təyənə wəran təyənə
wərkun, pəcəl pətəkom pəfədesəyi yəcəl yam dacə. **15**
MARIKI endekəbəlen'am docu fəp. Əfədekəwənər'am
arom nŋə o nŋə mənacərə atəf ŋa Misira mə. Ater am

fəp ɲ'ɛŋkə kəwənərə ɲi. **16** Məndekənim afum akakə fəp
aŋe MARIKI Kanu kam kəndekəbər əm dəwaca mə. Ta
dəfər dam dedekəyənə ɲa nənəfər. Ta mədekə məcsalənə
canu cəjan, bawo towul tə tendeyən'am. **17** Kə məndekə
məclokunə dəbəkəc: «Afum a təf yayə ɲala ɲatas im,
cəke c'indetam kəbaŋjər ɲa ntəf yaŋjan-ε?», **18** ta mənesə
ɲa! Mədekə məccəm-cəmne tələma təkə MARIKI Kanu
kam kənayə firawona kə Misira fəp mə. **19** Mənanəŋkə
fər yam mewakəs məpəŋ, megbəkərə kə mes mewey-
wey məpəŋ ma səkət sa kəca kətenci nkə MARIKI Kanu
kam kənawuren'am atəf ɲa Misira mə. Tatəkə tə MARIKI
Kanu kam endekəyən'am afum akakə məjnəsə mə fəp! **20**
MARIKI Kanu kam endekəsak deme yati ndə dendekəca-
cas ɲa haŋ ɲafis-fis, ali alpəs akə ɲandekəgbəpn'am mə.
21 Ta məyikə tetajan, bawo MARIKI Kanu kam nkə kəyi
nu dacə mə kəyənə Kanu nkə kəmbək kə kəyo wəywəy.
22 MARIKI Kanu kam endekəbeləs afum aka təf yayəkə
pipic pipic fər yam kirinj. Məfədekətam kədifət ɲa katəna,
ta səm ya dop yedela fər yam kirinj. **23** MARIKI Kanu
kam endekəlek afum akakə kəber əm dəwaca, anciyan
ŋendekəber ɲa haŋ padifət ɲa. **24** Endekəlek abə ajan
pəber əm dəwaca, mənim mewe maŋan antəf ɲaŋe kəroŋ.
Ali fum əfədekətam kəcəm'am fər kirinj, haŋ malip ɲa
kədifət. **25** Nədekə nəcləm dənənc mərəŋka maŋan mme
ŋayə canu cəjan mə. Ta mədekəfan gbeti, ta məfan kəma
nkə ayesə mi mə, ta mədekə məclək yi, ta tedeyən'am
towul. Bawo pəyikyik po mpe MARIKI Kanu kam kənter
mə. **26** Ta mədekəbersə pəyikyik mpe MARIKI enter mə

ndaram, nt  t j s j e ta m dek yi p m  pi m . K  m y 
ti- , p mar pasut  m h j m m l k  k  pi.

8 Tosom tante iyi k som  m m k  m  f p, n m j k rn 
k c m  ka mi dar j nt  t j s j e n yi doru, n kom s,
n k  n ba j at f  k  MARIKI  nad r me atem anu k s j
nu m . **2** M dek  m cc m -c m ne teta d p  f p nd 
MARIKI Kanu kam  jk t n 'am meren m m  w co ma k l 
dis  nd  d tegb re m , nt  t j s j e p dus m  m k t r s
dis , p wak s  m, p c r  t k  t n y 'am d b k c m ,
p m m n k  t y n e m j m j k rn  mosom m n- . **3** K 
MARIKI ondus m  m k t r s dis , k' s j 'am dor k y ,
k' s j   m yeri ya «man» k di, m m  m nat c r , m m 
atem am  janat c r  s  m , nt  t s j 'am s  k c r  a b f 
k com g b c r m k  f um endi p y  doru, m ba nt  o nt 
towur MARIKI d kus  t j s j e f um k y  doru. **4** Yamos
y m y nam c -m c  f am, w c k  w m w nak f  meren
w co ma k l  m m  dis . **5** M c r n e d b k c a MARIKI
Kanu kam k ndus m  m p m  nt  f um ondus m wan
k n  m . **6** M m j k rn  mosom ma MARIKI Kanu kam,
m dek  m cc m  s p  s n  dar j, m c n s  k . **7** B wo
MARIKI Kanu kam k y  k b rs 'am ant f  j obot : At f
 ja c ng b k   j , ndə domun d mp  d nt f , k  m nc c a
m cy k s  ndə dar nt  k  d m r  m , **8** at f  ja dok m 
da m nj b n m l ma,  ja  g b j k l  ya w n ,  ja dok m 
da t k  ya yok m  y bot  y l ma, at f  ja m s  ma c me
k  t k  ya ol f  n j   j s j  mor  m , **9** at f  n j  m nd k 
m cd  ta m nc m -c m ne k dem n , at f  n j  d ka o d ka
d nt dek but  m m . Ant f  j tot   j   n j  ant m  k w r 
fec d mas r  m , ndə m nd k  m ck ay m w r  k p r 

dəmərɔ mə. **10** Kə məndekə məcdi yeri nənəmbərε-ε, məcyif MARIKI Kanu kam barka teta antəf ŋətət ŋəkə ɔsəj əm mə. **11** Məkəmbərnə ta mədekəpələrnə MARIKI Kanu kam de, haŋ məyi ta məməŋkərnə mosom mən, məyə mokur mən kə sariyε sən, nse iyi kəsom əm məkə mə. **12** Məkəmbərnə ta məpələr MARIKI kə məndekə məcdi yeri mənəmbərε, kə məndekəcəmbər wələ wətət məberε wi disre-ε. **13** Məkəmbərnə ta məpələr MARIKI kə yəcəl yam yəpəŋ, ŋkesiya yam kə cir cam yendekəkoməs, kəma kə gbeti yəlar əm, daka ndə dəyənə dam mə fəp dəla-ε, **14** məkəmbərnə ta abəkəc ŋam ŋəpə, təsəj'am kəpələrnə MARIKI Kanu kam, nkə kənawuren'am atəf ŋa Misira nde kələ ka dacar mə. **15** Kə kəsol'am təgbərə təpəŋ kə təwəy-wəy, atəf ŋa bok ya məkən, ŋa mekəlencər, antəf ŋowosu. Kə MARIKI owur'am domun dətasar teyəŋkərenə, **16** k'əsəj'am kədi nde təgbərə «man» mmə atem am ŋanatəcərə mə, ntə təŋsəjə pədusum əm kətərəs disre, pəwakəs əm, a pədeyən'am oŋ pətət mə. **17** Ta məlokune dəbəkəc: «Səkət sem kə fənəntər fa waca wem fəsəj'em kəsətə ka daka dəlarəm dandə!» **18** Mədekə məccəm-cəmne MARIKI Kanu kam, bawo ki kəŋsəj'əm səkət səsətənə sa daka dəlarəm dadəkə, ntə təŋsəjə pəpənə danapa dəkə ənadermə atem am mə. Mənəŋk itə teyinə məkə tante. **19** Kə məmpələrnə MARIKI Kanu kam, kə məcəmə canu cəcuru darəj, kə məsalənə ci, məctontnənə ci-ε, isəj'on məkə kəcərə kance disre a nəŋfis-fis de. **20** Ey, nəŋfis-fis pəmə afum aka təf nyə MARIKI eyi kəmələk fər yonu kirij mə, kə nəntəcəŋkəl dim da MARIKI Kanu konu-ε.

9 Mæcærkəl Yisrayel! Kəcali kə mænder məkə kəŋgbəkə
ka Yurdən, məkəbaŋ təf yəpəŋ nyə yəyə səkət yətas əm,
sədare səpəŋ nse sibinkəli sayi səŋsə kəm mə, **2** təf ya
afum aρəŋ ŋaŋec təcəmə yuruya ya Anak akakə məncərə,
aŋe məne pacloku taŋan mə: «An'ɛntam kəcəmə yuruya
ya Anak dəbəkəc-ɛ?» **3** Mæcərə məkə a MARIKI Kanu kam
kəsol'am pəmə nənc nde dəncəf kulum fər yam kirij mə.
Nkən endekələsər aterənə, nkən endekəlapəs ŋa fər yam
kirij, məndekəbaŋər ŋa atəf ŋaŋan, mədifət ŋa katəna,
pəmə təkə MARIKI olok'əm ti mə. **4** Kə MARIKI Kanu kam
kəndekəwənəs ŋa fər yam kirij-ɛ, ta mədekə məclokunc
dəbəkəc: «Teta dolompu dem təsəŋə nte MARIKI eyi
kəsəŋ'em kəbaŋ atəf ŋaŋe mə!» Mba teta dəlec bəkəc
da afum akakə dəsəŋə nte MARIKI eyi kəbaŋərə ŋa fər
yam kirij təf yaŋan mə. **5** Ala, bafə teta dosoku dam
abəkəc kə dolompu dam dəsəŋə nte məndebaŋ təf yaŋan
mə, mba teta dəlec bəkəc da afum akakə də MARIKI
Kanu kam eyi kəbaŋərə ŋa yi fər yam kirij, kəmentər
əm sə kəcəmə darəŋ ka kədərəm nke ɛnadərmə atem
am Abraham, Siyaka, kə Yakuba mə. **6** Awa mæcərə oŋ
a bafə teta dolompu dam tə MARIKI Kanu kam kəyi
kəsəŋ'am antəf ŋobotu ŋaŋəkə nte təŋsəŋə məbaŋ ŋi
mə. Bawo fum wətaŋi ləŋəs məyənə! **7** Mæcem-cəmənə, ta
məpələrnə a mənadəktər MARIKI Kanu kam haŋ pətəle kə
nde dətəgbərə. Kəyəfe dəsək nde nəwur atəf ŋa Misira
haŋ dəsək nde nəmbərə nno kəfo kaŋkə mə, nəncyeŋkər
kəyeŋkər dəm MARIKI domp. **8** Nde tərə ta Horəb,
nənadəktər MARIKI, kə pəntəle kə nno nəyi mə haŋ k'efəŋ
kəmələk nu. **9** Nte inapə nde dətərə kəkəbaŋ walakə

wa masar mə, walake wa danapa nde MARIKI εnasek kə nəna mə, k'iyi dəndo tərə kəroj mata wəco maŋkəle, pibi kə daŋ, incdi fə yeri, incmun fə. **10** Kə MARIKI əsəŋ im walake wa masar wawəkə mərəŋ, nwə nkən Kanu εnacice kəca kən mə, moloku min mayi kə məkə εnaloku nu nde tərə kəroj, pəyi nənc disre dəsək dadəkə analoŋkanə mə. **11** Dəkələpsər da mata wəco maŋkəle dadəkə, kə MARIKI əsəŋ im walake wa masar mərəŋ wa danapa. **12** Awa, kə MARIKI olok'im: «Məyefə məkufe kətor, bawo afum am aŋe məwurene atəf ɳa Misira mə ɳantalərnə. ɳangbayme katəna dəpə nde incicə ɳa mə, ɳalompse ɳasərka tərəŋka.» **13** Kə MARIKI olok'im: «Inəŋk afum akaŋe, afum atanı ləŋəs ɳə. **14** Məsak im imələk ɳa, inim ɳa mewe antəf kəroj. Indesəŋe məna Musa kəyəne wəka afum a atəf ɳəpəŋ aŋe ɳandeyə səkət, ɳala ɳatas akaŋe mə.» **15** K'ingbəkərə sə kətor kəyefə tərə kəroj, walake wa masar wa danapa nwə mərəŋ wey'im dəwaca, tətəŋne tərə fəp pəcmar nənc. **16** K'inəŋk ntə nənaciya MARIKI Kanu konu mə, kə nəlompse nənasərka tərəŋka ta tura towut, kə nəŋgbayme katəna dəpə dəkə MARIKI εnacice nu mə. **17** K'isumpər walake wa masar wawəkə mərəŋ, k'ingbale wi waca wem mərəŋ, k'iwəkəc wi fər yonu kiriŋ. **18** K'inkə itəmpəne MARIKI fər kiriŋ, pəmə təkə inayə ti təcəkə-cəkə mə. Mata wəco maŋkəle, pibi kə daŋ, incdi fə yeri, incmun fə teta kiciya fəp kəŋkə nənaciya mə, bawo nənadəktər MARIKI kəyə ka təkə təŋsəŋe kə metelə mə. **19** Bawo inanese metelə kə abəkəc ɳa MARIKI kəpə, ntə pənatelə kə pəpəŋ nnə nəyi mə haŋ pəfaŋ kəmələk nu. Mbə tante sə kə MARIKI εncəŋkəl kəletsəne kem. **20** Bel-

bel bə pənatelə MARIKI nnə Aruna eyi mə haŋ pəfanj
kəmələk kə, mba k'ilətsenə sə teta Aruna dəsək dadəkə.
21 K'ilək tura towut tatəkə, kiciya kaŋkə nənaciya mə,
k'ingbal pi dənənc, k'incatki-catki pi, k'imbifəli pi haŋ kə
pəyəne kəbof, k'injkə igbal kəbof kaŋkə dəndo kəngbəkə
kaŋkə kəntor kəyəfe ka nde dətərə mə. **22** Nde Tabera,
nde Masa, kə nde Kibərot Tawa nənagbəkəre sə kədəktər
MARIKI haŋ pətelə kə. **23** Ntə MARIKI ənasom nu kəyəfe
Kades Barneya, pəcloku: «Nəyəfcə nəkə nəwəkərnə nəbanj
atəf ɳəkə isərə nu mə,» kə nəyeŋkər sə mosom ma MARIKI
Kanu konu səbomp, nənaləŋ fe kə, nənacəŋkal fe dim
dən. **24** Nəyeŋkər kəyeŋkər dəm MARIKI səbomp kəyəfe
ntə incərə nu mə. **25** Ti tənasərə k'intəmpənə MARIKI
fər kiriŋ mata wəco maŋkələ, pibi kə daŋ, bawo MARIKI
ənaloku kəfanj kəmələk nu. **26** K'ilətsenə MARIKI, k'iloku:
«MARIKI Wəbe kem, ta məmələk afum am, aŋə ɳayəne ke
kam nkə məwuruse debeki dam, nkə mənawurene atəf
ŋa Misira kəca ka səkət mə! **27** Məcəm-cəmne Abraham,
Siyaka, kə Yakuba acar am. Ta məcəpsər dətanjı ləŋjəs,
dəlec bəkəc kə kiciya ka afum akaŋe, **28** ta tedesərə afum
a atəf ɳəkə məwurene su mə, ɳadeloku: «Bawo MARIKI
əntəm fe kəbersənə ɳa antəf ɳəkə ənadərəm kəsəŋ ɳa mə,
kə pəyəne fe ti-ε, bawo MARIKI enter ɳa, it'owurene ɳa
kəkədifət nde dətegbərə.» **29** Afum am ɳə, ke kam nkə
mənawurene fənəntər fam fəpəŋ kə kəca kam kətenci
mə.»

10 «Təm tatəkə tə MARIKI ənalok'im: «Məpat walake wa
masar mərəŋ pəmə wəcəkə-cəkə, məpə tərə kəroŋ nnə iyi
mə. Məndelompsənə sə kaŋkəra ka tək. **2** Moloku məkə

mənayi walakə wa masar wəcəkə-cəkə wəkə mənawəkəc
mə, m'indecicəs sə walakə wa masar wəkə məndekəkərə
mə kəronj, məber wi kaŋkəra disre. **3** K'ilompəs kaŋkəra
ka kətək ka kasiya, k'impat walakə wa masar mərəŋ pəmə
wəcəkə-cəkə, k'impe nde tərə kəronj walakə mərəŋ wey'im
dəkəca. **4** Kə MARIKI encic moloku məkə ənacicəs walakə
wa masar wəcəkə-cəkə wəkə kəronj mə, mosom wəco
məkə ənaloku nu nde tərə kəronj pəyi nənc disre, dəsək
nde aka Yisrayel ḥanalojkanə mə, kə MARIKI elek walakə
wa masar wawəkə k'ember im dəwaca. **5** Nte iluksərnə
kətor tərə mə, k'imber walakə wa masar wawəkə mərəŋ
dəkaŋkəra kəŋkə inalompəs mə, kə weyi dənda pəmə təkə
MARIKI ənasom im ti mə. **6** K'aka Yisrayel ḥayefə Beyerot
Bene Yakan kəkə Mosera. Difə Aruna ənafi, k'awup kə di.
Kə wan kən Elasar elek dəkəcəmə da kas kəyənə wəlojne
wəpəŋ. **7** Kə ḥayefə dəndo kə ḥajkə Kudkoda, kə ḥayefə
dəndo kə ḥajkə Yotbata atəf nje ḥela cəŋbəkə mə. **8** Tem
tatəkə tə MARIKI ənagbey aka kusunjka ka Lewy tacıja,
ntə təŋsəŋe ḥacgbanjne kaŋkəra ka danapa da MARIKI,
təsəŋe ḥacəmə MARIKI fər kirij, ḥayənə akirij a yebəc
yən, ḥactolane pətət sə aka Yisrayel tewe ta nkən MARIKI.
Yebəc yayəkə yə ḥayi haj məkə. **9** It'əsəŋe aka kusunjka ka
Lewy kəntəsətə kəfo ka ke awənc aja dacə. MARIKI əyənə
ke kəjan pəmə təkə nkən MARIKI Kanu kam ənaloku
tetən mə. **10** K'iwon sə dəndo tərə kəronj pəmə təcəkə-
cəkə, mata wəco maŋkəle, pibi kə danj. Kə MARIKI owose
tante sə kələtsənə kem, owose fe sə kəmələk əm. **11** Kə
MARIKI olək'im: «Məyefə məkə məyi aka Yisrayel kirij.
Ḥabere ḥabəj atəf nje inaderme atem ajan kəsəŋ ḥa

ma.»» **12** «Ndékél oj Yisrayel, ake MARIKI Kanu kam kəfajər əm-ε? Ntə ɛfaj mə a mənesə MARIKI Kanu kam, məccəmə səpə sən fəp darəŋ, məbətər kə, məcsalənə MARIKI Kanu kam abəkəc ɳam kə amerə ɳam fəp, **13** məməŋkərnə mosom ma MARIKI kə sariyə sən pəmə ntə iyı kəsom əm si məkə mə, ntə təŋsəŋə pətət pam peyi mə. **14** MARIKI Kanu kam kəyə kəm, kə monkübut ma ki, antəf kə ca cəkə ɳəyə mə fəp. **15** Atem am gbəcərəm ɳə MARIKI ənasektərnə te taŋan, ɳə ɳ'ənabətər. Ntə ɳancepər mə, nəna yuruya yaŋan, nəna ɳ'eyək-yək afum alpəs aŋə dacə fəp, itə teyine məkə tante. **16** Awa nəyənə aŋə ampusə MARIKI bəkəc yonu fəp mə, ta nətaŋ sə ləŋəs! **17** Bawo MARIKI Kanu konu, Kanu ka canu k'əyənə, MARIKI ma mariki, Kanu kəpəŋ, Kanu ka fənəntər, Kanu kəwəy-wəy, nkə kəntəcəmənə afum mə, Kanu nkə antəkafəli amerə kəpoce disre mə, **18** Kanu nkə kəŋyac sariyə sa wan wətəyə akombəra kə wəcəbokəra mə, nkə kəmbətər wəcikəra, kəcsəŋ kə yeri kə yamos mə. **19** Nədekə nəcbətər acikəra, bawo acikəra ɳə nənayənə nde atəf ɳə Misira. **20** MARIKI Kanu kam məndekə məcnəsə, nkən məndekə məcsalənə, nkən məndesektərnə, tewe tən tə məndekə məcdərmə. **21** Nkən pəmar nəkor-koru, nkən ɔyənə Kanu kam, nkən ɛbəc ndaram məyə məpəŋ kə məwəy-wəy mme fər yam yənanəŋk mə. **22** Atem am ɳanator atəf ɳə Misira, ɳayi afum wəco camət-merəŋ. Ndékél oj, MARIKI Kanu kam kəsəŋ'am kəyənə kənay pəmə cəs ca dəkəm.»

11 Mədekə məbətər MARIKI Kanu kam, məde məleləs məməŋkərnə mən, məde məməŋkərnə dəsək o dəsək məyə mokur mən, sariyə sən, kə mosom mən. **2** Awa nəcərə

məkə a bafə awut anu ɲ'iyi kəlok-lokər akə ɲanatċərə, ta
ɲanəj̥k sə mi mə de, mba nəna ɲ'iňle, nəna aře nənayəne
atəjnə tes ta kədusum ka MARIKI Kanu konu, ta debeki
dən, kə səkət sa kəca kən kətenci mə. **3** Nənayəne sə
atəjnə tes ta məgbekərə mən kə moyə mən, mme ɛnayə
firawona wəbe wəka Misira kə aka atəf ɲən fəp Misira
daco mə. **4** Nənayəne sə atəjnə tes ntə ɛnayə asədar aka
Misira mə, fələs yən, cibil cən ca dəkəwan, ntə MARIKI
ɛnakal asədar akakə domun da kəba ka Cəŋkəlma mə, ntə
ɲanacəmə nu darəj kəbeləs mə, təkə MARIKI ɛmələk ɲa
haŋ məkə mə. **5** Nənayəne sə atəjnə moyə mme ɛnayə
nde dətəgbəre haŋ kə nənder nəbəre nnə kəfə kəŋkə mə, **6**
təkə MARIKI ɛnayə Dataŋ kə Abiram wan ka Eliyab wansə
ka Ruben fər ya aka Yisrayel fəp kiriŋ, ntə antəf ɲenawani
kusu kə ɲemer ɲa kə aka kələ kəŋjan disre kələkəne cəbal
cəŋjan haŋ kəbəp ca cəŋjan fəp. **7** Iŋlok-lokər nu bawo
fər yonu yati yə nənanəj̥ke tes təpəŋ ntə o ntə MARIKI
ɛnayə mə. **8** Awa, nədekə nəməj̥kärne tosom fəp ntə iyi
kəsom nu məkə mə, ntə təŋsəŋe nədekəsətə səkət səkəne
nəbaŋ atəf ɲəkə ɲendeyəne ɲonu mə, **9** ntə təŋsəŋe
nədekəbələsə mataka monu atəf nŋə MARIKI ɛnadərmə
atem anu kəsəŋ ɲa kə yuruya yanjan, atəf ɲəŋəkə ɲomboŋ
dale k'awop mə. **10** Atəf ɲəkə məŋkəbaŋ ɲəyəne ɲam
mə ɲeyi fe pəmə antəf ɲa Misira nŋə məyəfə mə, nde
məncgbal defet məcləŋsərə di domun wečək wam pəmə
ntə fum endeloŋsər dəkəbəfət-bəfət yeri domun mə. **11**
Atəf nŋə nəndecepər kəkəbaŋ ɲəyəne ɲonu mə, antəf ɲa
mərə kəroŋ kə mərə daco ɲə, nŋə ɲoŋmun domun da
wəcafən mə. **12** Antəf ɲə ɲəyəne nŋə MARIKI Kanu kam

kəŋgbækərə mə, nŋe kəmbumə fər kəyefə dəkəcop haŋ
dəkələpsər da teren mə. **13** Kə nəncəŋkəl mosom mem
pəmə ntə iyi mi kəsom nu məkə mə, nəbətər MARIKI Kanu
konu, nəcsalənə kə bəkəc yonu yosoku pəs, kə mera yonu
fəp-ε, **14** MARIKI oluku: «Indesəŋ antəf ŋonu wəcafən təm
ntə pəmar pəder mə, kəyefə mələfə haŋ leŋk, təm tatəkə
məntel məŋgbən mam, məpim yokom ya wən wam kə
yokom ya moro mam. **15** Iŋsəŋe sə yika kəcpoŋe yəcəl yam
dale. Yeri yedeyi, məcnembərə.» **16** Nəkəmbərnə kəsaknə
patiŋkər nu, nəgbaymə nəcsalənə canu cəcuru, nəctontnə
fər ya ci kirij. **17** Metəle ma MARIKI məmbək nnə nəyi
mə, pəgbət kəm, wəcafən əfəsətuf. Antəf ŋofəsətese yəbəf,
nəfəwon kəfis-fis katəna dəndo atəf ŋotət ŋaŋəkə MARIKI
əŋkəsəŋ nu mə. **18** Nədekə nəberne dəbəkəc kə dəmera
moloku mme iyi kəloku nu mə. Nəsektərənə mi dəwaca
pəmə tegbəkərə, mey'əm dətəbu fər yam dacə. **19** Nədekə
nəctəkə mi awut anu nəcloku ŋa mi kə nəndekəyi wələ
wonu, kə nəndekə nəckət, kə nəndekə nəcfəntərə, kə
nəndekə nəcyefə. **20** Nədekə nəcic mi fərem fa cumba ca
wələ wonu kə dəcusuŋka ca sədare sonu. **21** Awa mataka
monu kə ma awut anu antəf kəronj nŋe MARIKI ənadərmə
kəsəŋ atem anu mə, mendela pəmə dəlay da mataka
ma kəm kə antəf. **22** Kə nəməŋkərənə tosom tante iyi
kəsom nu mə, kə nəcəmə sə ti darəŋ, nəbətər MARIKI
Kanu konu, nəcəmə səpə sən fəp darəŋ, nəsektərənə kə-
ε, **23** MARIKI endekəbanjər fər yonu kirij afum akakə
fəp təf yaŋan, nəna nəkə nəbəŋ təf ya afum aŋe ŋala nu
kə ŋambək sə səkət ŋatas nu mə. **24** Kəfo nkə o nkə kə
nəndekəcəmbər wəcək wonu kəŋyənə konu: Kələncər

konu kəndekəyefə dətəgbərə haj Liban, kə kəyefə ka
kənjbəkə ka Əfərat haj nde kəba ka nde dec dəjkalə
mə. **25** Ali fum əfədekəsimər nu. MARIKI Kanu konu
endekəsərə afum aka təf yayəkə nəndekəbər mə fəp
kənesə kə ayek-yek, pəmə təkə ənaloku nu ti mə. **26**
Məcəjkəl, incəmbər məkə kəpocə pətət kə kəpocə pəleç
fər yonu kirinj: **27** Kəpocə pətət, kə nəncəjkəl mosom ma
MARIKI Kanu konu mme iyi kəsom nu məkə mə-e. **28** Kə
kəpocə pəleç, kə nəntəcəjkəl mosom ma MARIKI Kanu
konu mme iyi kəsom nu mə, nəgbaymə dəpə dəkə iyi
kəcice nu məkə mə, nəcsalənə canu cəcuru nce nəntəcərc
mə-e. **29** Kə MARIKI Kanu kam kəndekəbers'əm atəf
ŋəkə məŋkəbanj ŋoyənə ŋam mə-e, mədekə məcam pətət
nde tərə ta Karisim kəroj, məcam pəleç nde tərə ta
Ebal kəroj. **30** Kəca ka Yurdən kə mərə maməkə meyi
ntende dec dəjkalə mə, nde atəf ŋ'aKanaŋ akə ŋayı Araba
ŋatəfərenə kə Kilkal, nde tək yəpən ya More kəsək. **31**
Məcam moloku maməkə dəndo, bawo kəcali kə nənder
Yurdən, nəkəbanj atəf ŋəkə MARIKI Kanu konu kəsəj
nu mə, nəndekəbanj ŋi nəndə. **32** Nədekə nəməŋkərnə
kəcəmə ka sariyə fəp kə məyə mokur darəj, mme iyi
kəcəmbər fər yonu kirinj məkə mə.

12 Sariyə sajse kə məyə mokur mme nədekəməŋkərnə
kəcəmə ka mi darəj atəf ŋəkə MARIKI Kanu ka atem
anu kəsəj əm kəkəbanj məndə mə, dəsək o dəsək kəyi
konu doru antəf kəroj. **2** Nədekə nəcləsər few mofo
fəp mme afum akakə nəndekəbanjər təf mə, ŋaŋsalənə
canu cəjan mə, kəyefə mərə mejəci kəroj, kəkə ka
mofo metəmbələr, kəbəp kətək nkə o nkə kəŋkumptər

dəntəf mə. **3** Nədekə nəcwurj metek molojnə canu cajan, nəcwəkəc masar maşan məcəmbər motontnə, nəccəf mogbu maşan motontnə mmə ajuwənə tolom «Asera» mə, nəccəpəs mərəjka ma canu cəjan, nənim mewe maşan mofo maməkə. **4** Ta nədekə nəcyə tatəkə nnə MARIKI Kanu konu kəyi mə. **5** Mbə nədekə nəctən kə kəfo kəŋkə MARIKI Kanu konu kəndekəyek-yek kəyənə dəkiyi dən cusuŋka conu dacə mə, pəyi dənda. Difə məndekə məckə. **6** Difə nəndekə nəckekekərə yəcol yolojnə pacəf yonu, yolojnə yonu yələma, farilə fa yokom yonu, kəfək konu, kəlojnə ka kədərəm kə kətola ka tes, kəpoce ka bəkəc yonu yosoku pes, kə kəsəj ka awut acəkə-cəkə a yəcol yonu: Cəna, cir kə ɻkesiya. **7** Difə nəndekə nəcdi yeri fər ya MARIKI Kanu konu kiriŋ, nəna kə aka wələ wonu disre fəp nəwoləs-woləs kə daka ndə nəndekətəmpər mə fəp, daka dəkə MARIKI Kanu konu kəndekəpocə nu pətət mə. **8** Ta nədekə oŋ nəcyə mes mame səŋyə nnə məkə mə de, tante nwe o nwe əŋyə təkə tentesə kə dəfər mə, **9** bawo nəntabərə fe kəresna atəf ɻəkə nəŋkəsətə kəŋesəm mə, ke nkə MARIKI Kanu kam kəŋkəsəj əm mə. **10** Kə nəndekəcali Yurdən, kə nəndekənde atəf ɻəkə MARIKI Kanu konu kəndekəsəj nu ke mə, k'endekəsəj nu kəŋesəm, kəyac nu aterənə akə ɻandekəkel nu mə fəp, kə nəndə atəf ɻaŋkə pəforu disre-ε, **11** ndə kəfo kəŋkə MARIKI Kanu konu endekəyek-yek kəyənə dəkiyi dən mə, difə nəndekə nəckekekərə ca yəkə isom nu kəkekərə mə: Yolojnə pacəf yonu, yolojnə yonu yələma, farilə fa yokom yonu, kəfək konu, kə yolojnə nyə nəyek-yek teta kətolanə pətət kə kədərəm nnə MARIKI eyi mə. **12**

Nəwoləs-woləs fôr ya MARIKI Kanu konu kiriŋ kəlek ka awut anu arkun, aran, kəkə ka acar anu arkun kô aran kəbəp ka wəLewy nwε o nwε eyi nde ndaram mə, bawo ɔsətə fe ke kayer nəna awənc aja dacə. **13** Məkəmbərnə kədekə kəcləjnə pəcəl pəcəf pam mofo mmə məndekə məcnəŋk mə fəp. **14** Mba kəfə gəcərəm nke MARIKI endekoyek-yek kusunka konu kin dacə mə, difə mədeka məcləjnə yəcəl yəcəf, difə məndekə məcyə mes mame iyı kəsom əm mə fəp. **15** Təmənə f'əm kəfay ka pəcəl məsəm səm təm o təm ntə məŋfaŋ mə, pəmə təkə MARIKI Kanu kam kəmpoce pətət nde ndaram dare o dare mə. Pəyənə fum wəsoku pəyənə wətəsək fəp fəntam kəsəm yi, pəmə təkə aŋsəm were kô pəyənə fe ti wər mə. **16** Ta nəmun mecir ma pəcəl pəkə nəndif mə gəcərəm. Melon mecir maməkə dəntəf pəmə domun. **17** Pəmar fə mədeka məcdi nde ndaram farile fa məŋgbən mam, wen wam, kô moro mam, kákə ka awut acəkə-cəkə a cəna, cir kô ȳkesiya yam, kəbəp ka kəlojnə kam nke məndetola pətət kô kəderəm mə, haŋ kəlojnə ka kəpoce nke məŋsəŋ MARIKI abəkəc ȳosoku pes mə kô yefek yam. **18** Mba nde fôr ya MARIKI Kanu kam gəcərəm pəmar mədeka məcdi yeri yayəkə, nde kəfə kaŋkə endekoyek-yek mə, kəlek məna haŋ wan kam wərkun kô wəran, kəkə wəcar kam wərkun kô wəran, kəbəp kô wəLewy nwε o nwε eyi nde ndaram mə. Məwoləs-woləs MARIKI Kanu kam fôr kiriŋ teta daka dəkə məndekəsətə mə fəp. **19** Kəwon kam kəyi doru fəp antəf kəroŋ, mədeka məkəmbərnə ta məsak wəLewy. **20** Kô MARIKI Kanu kam kəndekəwəkələs cələncər cam pəmə təkə kənalok'əm ti mə, kəbas ka

kəsəm səm kəcsəŋ'am kəcəpənε-ε: «Mba, səm yəmbas im kəsəm», məntam kəsəm səm pəmə təkə məfaŋ mə. **21**
Kə pəyənε kəfo nkə MARIKI Kanu kam εyεk-yεk kəyənε dəkiyi dən kəmbəl'am-ε, məntam kədif cəna, kə pəyənε fe ti-ε, cir kə ɳkesiya nyε MARIKI əsəŋ əm mə, pəmə tante iyi ti kəsəm əm mə, məntam kəsəm səm yayəkə nde ndaram, təkə pəmbət əm mə. **22** Məsəm səm yayəkə pəmə təkə məṛsəm səm ya were kə pəyənε fe ti-ε, səm ya wər mə. Fum pəsək, ɔsək fe, ɛntam yi kəsəm. **23** Mba məkəmbərnə kətəmun mecir ma yi, bawo mecir kiyi wəyen kə. Ta məsəmənə kiyi wəyen kə səm. **24** Ta məmun mi, məloŋ mi dəntf pəmə domun. **25** Ta məmun mi, nte təŋsəŋε mes mam mede mectesə, məna kə awut am kə məna məncepər-ε, məcyə təkə tentesə MARIKI fər kirij mə. **26** Mba daka dam nde məmpus gbəcərəm yəsətə yam dacə kəsəŋ MARIKI mə, kə yoloŋnə yam ya kətola tes kə ya kədərəm yə mədekə məckekərə kəfo kaŋkə MARIKI εyεk-yεk mə. **27** Mədekə məcləŋnə yəcəl pacəf yonu, səm kə mecir, nde tetek toloŋnə kəronj pa MARIKI Kanu kam. Mecir ma yoloŋnə yam, mədekə məcləŋ mi tetek toloŋnə ta MARIKI Kanu kam kəronj, məna məsəm səm yayəkə. **28** Məməŋkərnə məcəŋkəl belbel moloku mame iyi kəsəm əm mə, nte təŋsəŋε mes mam mede mectesə təm fəp mə, məna kə awut am kə məncepər-ε, məŋyo təm tatəkə tes nte təmbət kə tentesə sə MARIKI Kanu kam mə. **29** Kə MARIKI Kanu kam endekəmələk fər yam kirij afum akə məndekəbanjər təf yaŋan mə, kə məna məndekəlip sə kəbaŋ təf yayəkə mənde-ε, **30** mədekə məkəmbərnə kəsaknə towul tosumpər əm

kətubucne kəjan, k'andekəlip kəmələk ɲa fər yam kiriŋ-ε. Məkəmbərnə kədekə kəctənəs mes ma canu cəjan macyifət: «Cəke c'afum akaŋe ɲancalənə canu cəjan-ε? It'ina sə ifaŋ kəyə.» **31** Ta mədekə məcyə tatəkə MARIKI Kanu kam de! Bawo pəyikyik mpə MARIKI enter mə fəp pə ɲancyənə canu cəjan, ɲanckə haŋ ɲacləmə canu cəjan dənənc awut ajan arkun kə aran. **32** Moloku mame iňsom nu mə fəp, nəməŋkərnə kəcəmə ka mi darəj. Ta mədeňər, ta məbeli sə tələm o tələm.

13 Tələma fum pədewur əm dacə, pəyənə sayibə, kə pəyənə fe ti, waliwu wələma, pəclok'əm təgbəkərə kə pəyənə fe ti tes təwəy-wəy tələma-ε. **2** Kə təgbəkərə təwəy-wəy təkə enaloku teder teyi-ε, pəcloku: «Pacəmə canu cəcuru darəj,» canu nce nəntəcərə mə, «Pasalənə ci», **3** ta nəcəŋkəl təkə sayibə sasəko kə pəyənə fe ti waliwu wəkakə oŋluku nu mə! Bawo MARIKI Kanu konu kəyi kəwakəs nu kəcərə kə pəyənə a nəmbətərə kə bəkəc yonu yosoku pes, kə mera yonu fəp-ε. **4** Nədekə nəcəmə MARIKI Kanu konu darəj, nənesə kə, nəməŋkərnə mosom mən, nəcəŋkəl dim dən, nkən pəmar nəcsalənə, nəsektərnə kə. **5** Sayibə kə pəyənə fe ti waliwu wəkakə mənə padif kə, bawo əncəŋəs afum kəyəŋkər MARIKI Kanu konu səbomp, Kanu nkə kənawureṇə nu atof ɲa Misira, kə kəwurus əm kələ ka dacar. Wəkayi ɛfaŋ kəlijs'əm kəgbaymə dəpə dəkə MARIKI Kanu kam ənasom əm kəcəmə darəj mə. Məjnim təm tatəkə pəlec aka Yisrayel dacə. **6** Kə wənc əm wan ka iya wəkam, wan kam wərkun, wan kam wəran, wəran nwə endir'am kəsək mə, kə pəyənə fe ti wanapa kam nwə məmbətər pəmə mənasərka mə, pəwakəs kəlijsəs əm

kəgbəpnə disre pəcloku: «Pakəlojne canu cələma,» canu nce məna kə awisi aja əjanatəcəre mə, **7** canu cə nce afum aləma aje əjanəjkər nu mə əjañsalənə mə, təyənə afum akakə əjai nu kəsək, təyənə əjambəlen'am, kəyəfə nde doru doncop haŋ nde dələpsər mə-ε, **8** ta məwose ti, ta məcəŋkəl kə, ta məyənə kə nənəfər, ta məyay kə, ta məyac kə. **9** Pəmar mədif wəkayi. Mənuŋkənə kədeňər kə kəca ka kəsut ka kədif, a waca wa afum alpəs aje fəp wedebəp kə. **10** Məca-cas kə, pəfi, bawo wəkayi əfan kəlinjəs əm pəbəlen'am MARIKI Kanu kam nke kənawuren'am atəf əja Misira nde mənayi kələ ka dacar mə. **11** Təm tatəkə, aka Yisrayel fəp əjandene ti, təsənə əja kənesə, əjafəsəgbəkərə kəyə tes təlec pəmə tatəkə aka Yisrayel dacə. **12** Kə məne pəclokə ti dare din dələma nde MARIKI Kanu kam ənasənə əm kəndə mə-ε: **13** «Abut mera əjawur afum am dacə kə əjaliŋjəs aka dare daňan, əjacloku əja: <Paŋkənsalənə canu cələma,>» canu nce nəntəcəre mə-ε, **14** mətənəs kance ka moloku maməkə belbel, məyifət, məkəkçə mi belbel. Kə pəyənə a kance yati kə, kə pəyənə a afum əjəyə ti, kə pəyənə a pəyikyik papəkə MARIKI enter mə nəna dacə ayo pi-ε, **15** məpaŋjəs aka dare dadəkə mədiftə əja dakma. Məsüt dare dadəkə haŋ əjamələk afum di fəp, kəlekənə yəcəl yaňan mədiftə yi dakma. **16** Məlojka daka daňan dofoňjət dabənə, məcəf dare kə daka dofoňjət dadəkə fəp, mələsərə yi few MARIKI Kanu kam. Kəfo kaňkə kənyənə təm tatəkə təpəsa mpe antəsətam kəndə mə, əfəsəgbəkərə kəcəmbər dare dadəkə few. **17** Ta məlekənə pəyikyik mpe o mpe MARIKI enter mə, pəmar paləsər haŋ pamələk mə, nte təjəsənə abəkəc ənotor MARIKI

pəber meteļe mən mərəj kumunt mə, pəyən'am nənəfər, pəsəj'am kəkoməs, pəmə təkə εnaderme ti atem am mə, **18** ntə tənsənə məcəjkəl dim da MARIKI Kanu kam, məməjķärne mosom fəp mamə iyi kəsom əm məkə mə, məcyə sə təkə tolomp fər ya MARIKI Kanu kam kiriŋ mə.

14 Awut a MARIKI Kanu konu ŋə nəyənə, kə fum efir nu-ε, ta nəgbes-gbesinə tetən, ta nəfonne cəfon ca dəmobu. **2** Bawo afum apus ŋə nəyənə nnə MARIKI Kanu konu kəyi mə. Nən'ə MARIKI Kanu konu εyək-yək ntə tənsənə nəyənə afum ən aka dətim afum a doru dandə fəp dacə mə. **3** Ta mədi pəyikyik mpe o mpe MARIKI enter, a k'əmənə mə. **4** Səm nyə y'awose nu kəde kəcsəm: Wana, aŋkesiya, kə wir, **5** wəsəm nwə o nwə woŋwurenə kə wəcək mə, aŋkesiya kə wir wa dəmərə meŋeci, kə dokom da were wərəj kə wəfet. **6** Nədetam kəcsəm səm fəp nyə yəŋgbeyenə mələr mə, yəyə mələr mərəj, nyə yəŋnakəmne kə yəntəyi kəsəmət pəmə wana-ε. **7** Mba ta nəde nəcsəm səm dacə nyə yəŋnakəmne pəmə wana mə, kə yəyə mələr mərəj megbeyenə: Yəkəmə, tərəp, kə dokom da debem ndə deyi dəmasar mə. Səm yo nyə yəŋsəm yika mə, mba yi yəŋgbeyenə fe mələr mərəj. Awa, səm yayəkə yəsək fe nnə nəyi mə. **8** Asop nəje yəŋgbeyenə mələr, mba ŋəfənakəmne yika pəmə wana, ŋəsək fe nnə nəyi mə. Ta nəsəm səm ya sop, ta nəgbuŋenə yefi ya yi. **9** Səm nyə yeyi dəromun mə, nyə yə awose nu kəde kəcsəm: Səm nyə yəyə yəŋernenə kə wokwok mə fəp. **10** Mba ta nəsəm mpe o mpe pəntəyə yəŋernenə kə wokwok mə, yayəkə yəsək fe nnə nəyi mə. **11** Nəde nəcsəm bəmp nyə yəsək mə fəp. **12** Mba bəmp nyə yə ta nəde nəcsəm yi:

Ayofən, abəkar kə asiksik ḡefer kə ḥja dəkəba, **13** təŋgbə
pebi kə peyim, aŋkəlokəlo kə dokomənə dayi, **14** bəmp ya
mənar kə dokomənə dayi fəp, **15** otəris, awump, abəkar kə
dokomənə dayi, **16** awump kə dokom da ḥji, **17** antombon,
alifət, kə ancapəraman, **18** bəmp ya agbəp ḥja cəba kə
dokomənə dayi, kə tempirfin. **19** Yoyoke-yoke yefet yefet
nye yɔyɔ banca yefelər fəp, pəmar fe nəsəm yi, yəsək fe
nnə nəyi mə. **20** Mba nəntam kəcsəm yefelər-fələr fəp nye
yəsək mə. **21** Ta nəde nəcsəm wəsem nwə atəfay amera
mə. Mədekə məcsəj wi wəcikəra nwə eyi nde ndaram mə,
nkən pəsəm wi, kə pəyənə fe ti-ε, məcamsər wi wəcikəra,
bawo fum nwə ampus mə məyənə nnə MARIKI Kanu
kam kəyi mə. Ta mədekə məcpəce səm ya wir məse ma
kərə ka wi. **22** Mədekə məcsəj kəren o kəren farile fa
yokom ya yəbəf nye dale dam dendekə dəcsəj əm mə
fəp. **23** Mədekə məcdi yeri fər ya MARIKI Kanu kam
kirij, nde kəfo nkə endekəyek-yek kəyənə dəkiyi dən
mə, kəyəfə farile fa məŋgbən mam, fa wən wam, kə fa
moro mam, kəbəp ka awut acəkə-cəkə a yəcəl yam cəna,
cir kə ḡkesiya yam, ntə təŋsəjə mətəkəs kənesə təm fəp
MARIKI Kanu kam mə. **24** Tələma dəpə dəbələ teta kəsarə
fi, tələma kəfo nkə MARIKI Kanu kam kəyek-yek kəyənə
dəkiyi dən mə kəmbələnə ndaram, bawo MARIKI Kanu
kam ompoc'am pətət-ε, **25** təm tatəkə məntam kəsəkpərə
farile fam pəsam, mətəmpər pəsam papəkə dəkəca məkə
nde kəfo kaŋkə nkən MARIKI Kanu kam εyek-yek mə. **26**
Dəndo kəfo kaŋkə, məntam kəsəkpərə sə pəsam papəkə
daka o daka nde məŋfanj mə, pəyənə cəna, pəyənə cir
kə ḡkesiya, pəyənə wən, pəyənə member mpe o mpe

pombot əm mə, mədi yi dəndo MARIKI Kanu kam fər kiriŋ, məwoləs-woləs, məna k'aka kələ kam disre. **27** Ta məsak wəLewy nwə o nwə eyi nde ndaram mə, bawo əsətə fe ke aka Yisrayel dacə. **28** Dəkələpsər da teren ta maas ntə o ntə, məcwure farilə fəp fa yokom ya yəbəf yam ya kəren, məcboc yi sədare sonu nse nəndə mə. **29** Məcəre a wəLewy əsətə fe kəfo ke kam dacə. Awa, wəLewy, wəcikəra, wətəyo kəre kə kas, wəcəbokəra, aŋe ŋayi dare donu mə fəp, ŋader ŋadi yeri yayəkə haŋ ŋanembərə, ntə təŋsəŋə MARIKI Kanu kam kəpoc'am pətət dəyəbəc ya waca wam fəp mə.

15 Dəkələpsər da teren ta camət-mərəj ntə o ntə məde məcəŋajne səbe sam. **2** Ntə tə pəmar pacəŋajne səbe dəkələpsər da teren ta camət-mərəj: Nwə o nwə εnabər wənc mə, pəmar pəŋajne. Pəmar fe pəcəŋəs wanapa kən kə pəyəne fe ti wənc kəsəŋ ka debe dən, k'andəŋk kəŋajne səbe tewe ta MARIKI-ε. **3** Məntam kəcəŋəs wəcikəra kəluks'am debe, mba məŋajne səbe sa wənc nse mənasəŋ kə mə. **4** It'əsəŋə ta ancəre wətəyo daka nu dacə, bawo MARIKI endepoc'am kəpoce pətət nde atəf ŋjam ŋjəs MARIKI Kanu kam endekəsəŋ əm kəndə, məbaŋ ŋəyəŋ'am ke mə. **5** Tes tin gboŋ t'efaj, məcəŋkəl belbel dim da MARIKI Kanu kam, məməŋkərnə kəcəmə ka mosom mən darəŋ fəp mmə iyı kəsom əm məkə mə. **6** MARIKI Kanu kam endepoc'am pətət pəmə təkə olək'əm ti mə. Məndekə məcbər acikəra a təf yəlarəm səke, mba məna məfəde kə məccəmbər səke kəbə. Məndekətasərnə afum a təf yəlarəm, mba ŋafədekətasərnə məna. **7** Kə wənc əm wələma eyi nde ndaram ta ɔyə daka-ε, dəndo atəf

nŋε MARIKI Kanu kam kəsəŋ əm mɔ, ta mədekɔyenjkər
kɔ fɔr, ta mədekɔmɛpər wɛnc əm wətɔyɔ daka wəkakɔ
kəca. **8** Məperər kɔ kəca, pəcəmbər'am sɛkε, məbər kɔ
daka pəlompəs mes mmɛ mombut kɔ mɔ. **9** Məkembərnɛ
belbel ta məlokunɛ dəbəkəc mɛcɛm-cɛmne ma kəbut
amer, məclokunɛ: «Teren ta camət-mərəŋ tələtərnɛ,
kəren kəŋjaŋne səbe,» ta məcməmənɛ wɛnc əm wətɔyɔ
daka dəfər dəlec, məyi ta məsəŋ kɔ daka ndɛ o ndɛ-ɛ.
Kɔ məyɔ ti-ɛ, oŋkornɛ MARIKI teta kəbut amer, kam,
tɔyən'am kiciya. **10** Məsəŋ kɔ belbel, ta abəkəc ŋam
ŋey'im pəlec kɔ məndeyi kəsəŋ kɔ-ɛ. Ti tɔŋsəŋɛ MARIKI
Kanu kam pəcpoc'am pətət dəyəbəc yam kɔ dəmosumpər
mam fəp. **11** Atɔyɔ daka ŋandeyi təm fəp dətəf. Itə isom
am tante: Pəmar məperər kəca wɛnc əm nwɛ ɔntɔyɔ
daka kɔ nwɛ eyi dəpəcucane pəyi nde ndaram mɔ. **12**
Kɔ wɛnc əm wələma wəHebəre wərkun kɔ pəyənɛ fe ti
wəran, encamsərn'am kəyənɛ ka wəcar kam-ɛ, pəbəc'am
meren camət-tin. Teren ta camət-mərəŋ, məsak kɔ pəyi
yɛŋjən. **13** Kɔ mədekɔsak kɔ, pəyi yɛŋjən-ɛ, pəmar fe pəkɔ
waca wəsəkər. **14** Məde məperər kɔ waca, məpocɛ kɔ
ŋkesiya kɔ cir cələma yɔcɔl yam dacɔ, məwure məŋgħen
kɔ wən wam wələma məpocɛ kɔ pəla pəmə ntɛ MARIKI
Kanu kam ompoc'am pətət pəla mɔ. **15** Mədekə məccɛm-
cɛmne a mənayənɛ wəcar atəf ŋa Misira, kɔ MARIKI Kanu
kam owurus əm dacar dadəkɔ. It'iyi kəsom'am ti məkɔ
tante. **16** Mba kɔ wəcar kam olək'əm: «Ifaj fe kəwur nnɔ
kələ kam,» bawo əmbətər əm, məna kɔ aka kələ kam,
tətəŋne pəyi ndaram belbel-ɛ, **17** təm tatəkɔ məlek abak,
məpifi kɔ aləŋjɛs məbakcər kɔ kumba. Təm tatəkɔ, ɔyənɛ

wəcar kam kəyi kən doru oj fəp. Itə məntam sə kəyə
wəcar kam wəran. **18** Ta pəcuc'am kəsak wəcar kam pəyi
yərəŋ, bawo əmbəc'am meren camət-tin, əsər'am kəsətə
kəmerəŋ ka kəway ka wəbəc wələma nwə eyi kəbəc'am
mə, MARIKI Kanu kam ompoc'am pətət dəmes məkə
məŋsumpər mə fəp. **19** Mədekə məcsəŋ yokom yəcəkə-
cəkə yorkun ya yəcəl yam fəp MARIKI Kanu kam nyə ande
packom nnə yəcəl yam dacə mə: Cəna, cir kə ȳkesiya.
Ta mədekə məbəcə yokom yorkun yəcəkə-cəkə ya cəna
cam, ta məgbət-gbətəs sə yowut yorkun yəcəkə-cəkə ya
ȳkesiya. **20** Mədekə məcsəm yi teren kə teren, məna kə
aka kələ kam disre, MARIKI Kanu kam fər kiriŋ, nde kəfo
kəŋkə endekəyek-yek kəyəne dəkiyi dən mə. **21** Kə pəyəne
pəcəl pam papəkə pəyo dolokəp, pontorər, pətənəŋ,
kə pəyəne fe ti, pəyo kəfo kələma nkə kəntətese mə, ta
məloŋnene pi MARIKI Kanu kam. **22** Məsəm pəcəl posoku
papəkə nde ndaram. Fum wəsoku kə wətəsək fəp ȳnantam
kəsəm pi, pəmə təkə aŋsəm were kə wər mə. **23** Mecir ma
wəsəm maməkə mə məntəmun. Məloŋ mi dəntəf pəmə
domun.

16 Kə Musa oluku sə, «Məde məcleləs ȳof ȳa Abib
məcboce MARIKI Kanu kam kəsata ka kəcəm-cəməs ka
Kəcepər ka məleke medif. Bawo ȳof ȳa Abib ȳaŋəkə ȳa
MARIKI Kanu kam ənawuren'am atəf ȳa Misira pibi disre.
2 Məloŋnene kəleləs ka MARIKI Kanu kam yəcəl yam dacə
təta kəsata kəŋkə wana, wir kə pəyəne fe ti aŋkesiya, nde
kəfo nkə MARIKI endekəyek-yek kəyəne dəkiyi dən mə. **3**
Kəsata kəŋkə disre, ta məsəm paka o paka pənəŋkəl lebin,
məcsəm mata camət-mərəŋ disre cəcom cətənəŋkəl lebin,

cacom ca pucuy cɔ, ncɛ cɛnde kəccɛm-cɛməs əm kəbɛlkər nkɛ mənawurene atɔf ɲa Misira mɔ. Tendesɔŋ'am kəccɛm-cɛmne dəsək nde mənawur atɔf ɲa Misira mɔ mataka mam ma doru fəp. **4** Nde atɔf ɲam disre fəp mata camət-mərəŋ maməkɔ disre ta lebin nde o nde deňyi nde ndaram. Səm yɔkɔ məndekəlojne dəfɔy da tataka tɔcɔkɔ-cɔkɔ mɔ, ta səm yayɔkɔ yedire haŋ dəckəsək bətbət. **5** Məfɔde məclɔjne polojne teta kəsata kaŋkɔ dare o dare nde MARIKI Kanu kam endesɔŋ əm kəndə mɔ. **6** Mba kəfo kin nkɛ MARIKI Kanu kam endekɔyɛk-yek kəyɔnɛ dəkiyi dən mɔ gbəcərəm pəmar mədekɔ məclɔjne polojne papɔkɔ, dec dərɔfɔy kɔ dec dendekale-ɛ, məsurerenɛ dec dəkɔ mənawur Misira mɔ. **7** Məkakəl təsem polojne pam, məsəm pi kəfo nkɛ MARIKI Kanu kam endekɔyɛk-yek mɔ. Dəckəsək bətbət, məlukus nde cəbal cam. **8** Mata camət-tin disre məcsəm cacom cətənəŋkəl lebin. Tataka ta camət-mərəŋ kəlonkanɛ kəlpəs ka kəsata kaŋkɛ kɔ, teta pəlel pa MARIKI Kanu kam, ali təbəc məfɔsumpər dəsək dadəkɔ.» **9** «Mələm mataka moluksər camət-mərəŋ, mataka wəco kəcamət kəyɛfɛ təm ntɛ amber məŋgbən kətetiya kətel mɔ, **10** a məndeboce MARIKI Kanu kam kəsata ka Mataka Moluksər. Kəpoce nkɛ məndekɔ məcsəŋɛ abəkəc ɲosoku pes mɔ, kənde kəctəŋnenɛ kɔ kəpoce pətət nkɛ MARIKI Kanu kam ende pəcsɔŋ əm mɔ. **11** Məwoləs-woləs MARIKI Kanu kam fər kirij, nde kəfo kaŋkɔ nkən MARIKI Kanu kam endekɔyɛk-yek kəyɔnɛ dəkiyi dən mɔ, kəyɛfɛ məna, wan kam wərkun kɔ wəran kəkɔ ka wəcar kam wərkun kɔ wəran, kəbəp wəLewy nwɛ endekɔyi nde ndaram mɔ, wəcikəra haŋ wan nwɛ

akombəra ɔn ŋafi mə kə wəcəbokəra aŋe ŋayi nu dacə
mə. **12** Mədekə məccəm-cəmne a mənayəne wəcar atf ŋa
Misira, mədekə məcməŋkərəne sariye sasəkə məcəməs
si darəj.» **13** «Kə mədekə məcboc kəsata ka Cəleŋgbə
mata camət-mərəj disre kə məlip kəsepər yetəl yam kə
kəfəcəs wən wam-ε. **14** Məwoləs-woləs kəsata kaŋkə disre
kəyefə məna, wan kam wərkun kə wəran kəkə wəcar
kam wərkun kə wəran, kəbəp ka wəLewy kə wəcikəra
haŋ wan nwə akombəra ɔn ŋafi mə, kə wəcəbokəra aŋe
ŋayi nde ndaram mə. **15** Mədekə məcboce MARIKI Kanu
kam kəsata mata camət-mərəj disre nde kəfo kaŋkə
MARIKI endekəyək-yək mə. Bawo MARIKI Kanu kam
endekəpoc'am pətət dəyetəl yam kə yəbəc ya waca wam
fəp, məyine oŋ pəbotu yati. **16** Kəmaas kəren disre pəmar
arkun aka Yisrayel ŋakə ŋamentərnə MARIKI Kanu kam
fər kirij nde kəfo kaŋkə endekəyək-yək mə: Tem ta kəsata
ka Cəcom cətənəŋkəl lebin, ta kəsata ka Mataka Moluksər,
ta kəsata ka Cəleŋgbə. Afəmentərnə MARIKI fər kirij waca
wəsəkər. **17** Nwə o nwə pəsəŋ pəkə əntəm mə, pətəŋnəne
pa kəpoce pətət nkə MARIKI Kanu kam kəsəŋ əm mə.» **18**
«Mədekə məccəmbər aboc kitə kə atubuc mes nde sədare
nse MARIKI Kanu kam endekəsəŋ əm mə fəp, dəcusuŋka
kə dəcusuŋka. Əadekə ŋacboce aka Yisrayel kitə kance
kəlompu disre. **19** Ta məkafəli kitə. Ta məcəməne nwə o
nwə, ta məwose sə kəbaŋ kəpoce kəgbəpne, bawo kəsəŋe
fər ya acəre kəkətəne mes kətənəŋk kance, kəsəŋe fum
kəgbaymə moloku ma alompu. **20** Məsektərnə kəcəmə
pəlompu pa kance darəj, ntə təŋsəŋ'am kəyi doru, məkə
sə məbaŋ atf ŋŋe MARIKI Kanu kam kəsəŋ əm mə.» **21**

«Ta mədəf ali togbu pin potontne mpe aŋwenə tolom ta Asera mə, ali kətək kin ta məcəmbər dəndo tetek tolojnə MARIKI Kanu kam kəsək, tetek tolojnə mpe məndelompse Kanu kam mə. **22** Məfədekədəf tasar pəcəmbər potontne, MARIKI Kanu kam kənter təyə tatəkə.»

17 Kə Musa oluku sə: «Ta məlojnə MARIKI Kanu kam, wana, aŋkesiya kə pəyənə fe ti wir nwe wəyə dolokəp kə pəyənə fe ti kəfo kələma dəris nke kəntətesə mə. Pəyikyik po mpe MARIKI Kanu kam enter mə. **2** Ntə tentam kəyi: Kə dare din dələma ndə MARIKI Kanu konu kəsəj nu mə, təyənə wərkun kə pəyənə fe ti wəran pəcyə tes təlec fər ya MARIKI Kanu kam kiriŋ, wəkayi eleləs fe danapa da MARIKI kə aka Yisrayel, **3** pəkə pəcsalənə canu cələma, kə pəyənə fe ti pəctontnənə ci, kə pəyənə fe ti pəctontnənə dec, kə pəyənə fe ti ŋof kə pəyənə ti ca ca dəkəm fəp, ntə intəsom mə, **4** k'ander palok'əm ti, məne sə ti pacloku-ə, mətenəs ti belbel: Toloku tatəkə təyənə kance-ə? Tes tatəkə teyi-ə? Pəyikyik papokə MARIKI enter mə pənayı aYisrayel dacə-ə? **5** Kə təyənə kance-ə, məwurenə wərkun kə pəyənə fe ti wəran wəkakə ɔyə tes təlec tatəkə mə nde cusuŋka ca dare dam, nəca-cas kə harj wəkayi pəfi. **6** Fum nwe pəmar padif mə, andif wəkayi kə afum mərəj kə pəyənə fe ti, maas ŋayənə sede kəloku kance ka tes təlec tatəkə ɔyə mə-ə. Afədif kə, kə sede sin gbəcərəm səloku kance ka tes təlec tatəkə-ə. **7** Sede atəŋnə a tes tatəkə ŋanuŋkənə kəca-cas kə, a afum fəp ŋadecəmə ŋa darəj kəca-cas kə. Itə məŋnim oŋ tem tatəkə pəlec aka Yisrayel dacə.» **8** «Kə kitı kəncuc'am kəboc-ə, pəyənə ka defi, kə pəyənə fe ti, ka kəgbəkələnə kə pəyənə fe

ti kiti ka kəbopər, pəyənə kiti nkə o nkə arjkekərə nde
cusurjka ca sədare sam kəcuc'am kəboc mə, məyəfə məpə
kəfo nkə MARIKI Kanu kam kəndekoyék-yék mə. **9** Məkə
məyifət təkət tam alojnə aLewy, kə wəboc kiti nwə eŋyi
mata maməkə kəboc kiti mə, ja ḡagbint'am kiti kaŋkə.
10 Məyə tatəkə agbinti kiti kaŋkə ḡaŋlok'əm mə, dəndo
kəfo kaŋkə MARIKI εyék-yék mə, məməŋkərnə kəsurenə
kəcəmə ka təkə ḡaŋkətəks'am mə darəŋ. **11** Məkətənə
tətəkəs ntə ḡandekətəks'am kə kiti kaŋkə ḡaŋkolok'əm
mə. Ta məgbaymə kəca kəmeriya kə pəyənə fe ti kəca
kətət ka tegbinti ta kiti kaŋkə ḡaŋkolok'əm mə. **12** Fum
nwə eŋlekne ta εncəŋkəl wəlojnə nwə εncəmə kirin
kəsalənə ka MARIKI Kanu kam, kə pəyənə fe ti wəboc kiti
mə, fum wəkakə eŋfi. Itə məŋnim pəlec Yisrayel. **13** Aka
Yisrayel fəp ḡandene ti, təsəŋə ja kənesə, ḡafəsələkne.»
14 «Kə məndekəberə atəf nijə MARIKI Kanu kam əsəŋ
əm kənde mə, kə məkəbaŋ ni ḡəyənə ḡam, mənde ni
məcloku-ε: 〈Ifaŋ kəcəmbər wəbə nde atəf ḡem pəmə afum
a təf nyə yεŋkel im mə,〉 **15** məntam kəcəmbər wəbə nwə
MARIKI Kanu kam, εyék-yék mə. Məcəmbər wəbə nwə
əyənə wənc əm mə, məfətam kəyə wəbə wəcikəra, nwə
əntəyənə wənc əm mə. **16** Mba ta wəbə wəkakə pəyə fələs
yəlarəm, ta wəbə wəkakə pəluksə sə aka Yisrayel Misira
ntə təŋsəŋə pəsətə fələs yəlarəm mə. Bawo MARIKI, oluku
nu: 〈Nəfəsəluksərnə dəpə dande.〉 **17** Ta wəbə wəkakə
pəla aran, ntə təŋsəŋə ta abəkəc ḡən ḡəgbaymə mə, ta
wəbə wəkakə pəyə sə gbeti kə kəma kəlarəm. **18** Kə wəbə
wəkakə endə nde dəcəm dən da dəbe-ε, pacepərənə dəbuk
bələma yecicəs ya sariyə nse əŋkəlek dəbuk mbe alojnə

aLewy ḥantəmpər mə. **19** Pəmar wəbəs pəctəmpər oj buk babəkə, pəckaraŋ bi dəsək o dəsək kəyi kən doru fəp, nte təŋsəŋe pətəkəs kənesə MARIKI Kanu kən mə, pəməŋkərnə moloku ma sariyə saŋsə fəp kə mətəksə pəcəməs sə mi darəŋ. **20** Ti tendeyaməsə kə kəcəm-cəmne dəbəkəc, a encepər awənc aja aka Yisrayel, təyamse kə sə kəgbayməs ka kəca kəmeriya kə pəyənəs fe ti kəca kətət ka tosom, nte təŋsəŋe mataka mən məbəl dəbə dən disre nkən kə awut ən afum a atəf ḥa Yisrayel dacə mə.»

18 Kə Musa oluku sə kəloŋkane ka aka Yisrayel: «Ali fum wəkin wəka kusunjka ka Lewy alojnə dacə əfədesətə antəf ḥa ke aka Yisrayel. Yoloŋnə nyə ande paccəfe MARIKI mə yende yəyənə ḥa ke, yi yendeyənə alojnə yeri. **2** ḥafədeyə ke awənc aja aka Yisrayel dacə, MARIKI əyənə ke kəjan, pəmə təkə oluku ḥa ti mə. **3** Sariyə nse sə alojnə aLewy ḥandeyə nno aka Yisrayel ḥayi mə, kə təyənə afum ḥander kəloŋnə wana, aŋkesiya kə pəyənəs fe ti wir-ε, pasəŋ wəloŋnə kəbanca, kanca, kə aputuk. **4** Məde məcsəŋ MARIKI yetəl yam yəcəkə-cəkə ya məngben mam, yəfəcəs yəcəkə-cəkə ya wen wam kə ya moro ma olif mam, kə yofon yəcəkə-cəkə ya ḥkesiya nyə mənde məcfon mə. **5** Bawo kusunjka ka Lewy kə, MARIKI Kanu kam kəyək-yek cusunjka ca Yisrayel fəp dacə, nte təŋsəŋe yuruya yən ḥacəmə MARIKI fər kirinj, ḥayənə dəsək o dəsək akirinj a yəbəc yən, ḥacləjnənə sə aka Yisrayel tewe ta nkən MARIKI mə. **6** Kə wəLewy ender dare dam dələma, pəyənə dare ndə o ndə əŋkə atəf ḥa Yisrayel mə, əntəm kəckə nte o nte əŋfaŋ mə, nde kəfo nkə MARIKI endekəyək-yek mə. **7** Wəkayi endekə pəccəmə dekirinj

da kəsalene MARIKI Kanu kən pəmə təkə awənc aja fəp
ŋancəme kəsalene MARIKI fər kiriŋ mə. **8** Pəmar pəsətə
yeri yən, ŋatəŋnenə kə aLewy akə ɛmbəp di mə, ta aləm
kəsətə kən nke əŋsətə kəway ka daka da akas aja disre
mə.» **9** «Kə məndekəbərə atof nŋe MARIKI Kanu kam
kəsəŋ əm mə, ta mədekə məctəkəs kətubucne ka pəyikyik
mpə MARIKI enter pa afum a təf yayəkə məndekəbəp di
mə. **10** Ta fum o fum pəyi aka Yisrayel dacə nwə oŋloŋne
wan kən wərkun kə pəyənə fe ti wan kən wəran dənənc
mə, ta dure deyi nu dacə, ta wəka dəfər pəyi nu dacə, ta
fum pəyi nu dacə nwə ɛŋgbal kəsənc mə, nwə ɛncəme
deser darəŋ mə, **11** fum nwə entirij wənc mə, fum nwə
oŋkə nda afum aŋe ŋantontne tək dəntəf kəkəgbal kəsənc
mə, fum nwə oŋlok-lokər afi mə. **12** Fum nwə o nwə
endeyə məyə maməkə mə, pəyikyik pəyənə mpə MARIKI
enter mə. Teta pəyikyik papəkə tə MARIKI Kanu kam
eyi kəbaŋjərə afum akakə fər yam kiriŋ. **13** Ta pəyikyik
mpə o mpə peyi əm fər ya MARIKI Kanu kam kiriŋ. **14**
Bawo afum aŋe məŋkəbanjər təf mə, dure kə agbal kəsənc
ŋə ŋancəŋkəl. Mba məna, MARIKI Kanu kam kəwose
f'äm ntə o ntə towurenə ta məyə maməkə. **15** MARIKI
Kanu kam, endeker'am sayibə, pəwure kə awənc əm aja
dacə nwə eyi pəmə ina Musa mə. Nəde nəcəŋkəl kə! **16**
Tatəkə yati tə mənatola MARIKI Kanu kam, nde tərə ta
Horeb, dəsək da kəloŋkane, ntə mənaloku: «Illetsen'am ta
məsak im kəgbəkərə sə kəne MARIKI Kanu kem dim, ta
məsak im sə kənəŋk nənc dəpəŋ dandə, ntə təŋsəŋe ta ifi
mə.» **17** Kə MARIKI olok'im: «Təkə afum akajə ŋaloku mə,
ŋaloku ti belbel. **18** Indekereŋ ya sayibə iwure kə awənc

aŋa dacə nwə eyi pəmə məna Musa mə. Iber kə moloku mem dəkusu, pəcloku ŋa ntə o ntə ijsom kə mə. **19** Kə fum wələma eyi nwə əntəcəŋkəl moloku mem mme inde icsom kə kəcloku tewe tem mə-ε, in'endebocər kə kit. **20** Mba sayibə nse səndeləknə kəcloku tewe tem toluku təkə intəsom kə mə, kə pəyənə fe ti, pəcloku dim da canu cəcuru mə, məne padif sayibə sasəkə. **21** Tələma məde məcyifnə dəbəkəc: «Cəke cə səntam kəcərə a MARIKI oluku toluku tatəkə-ε?» **22** Kə sayibə səloku toluku tewe ta MARIKI ta tende teyi ta ande panəŋk ti-ε, toluku tə ntə MARIKI əntəloku mə. Kəlekne kəsənəjə sayibə sasəkə kəloku ka toluku tatəkə. Ta mənesə kə!»

19 Kə Musa oluku so: «MARIKI Kanu kam kəndekəmələk afum a təf aŋə endekəsəŋ əm ntəf yaŋan, məna məbaŋ sədare sasəkə, mənde si, mənde wələ waŋan. **2** Kə tatəkə telip-ε, məyer atəf ŋaŋəkə MARIKI Kanu kam endekəsəŋ əm kəlek ŋəyənə ŋam ke mə, kəmaas. Məyək-yək sədare maas tacıja təf yayəkə disre. Məlompəs səpə, ntə təŋsənə wədif fum nwə o nwə pətam kəyəkse pəbərə di pəyacnə mə. **4** Tes ntə tə wədif fum əntam kəyəkse pəyacnə di, pəyi so doru: K'əntəyefənə kədif ka wəkos, pacərə so a ənater fe kə tokur-aŋa-ε. **5** Kə təyənə fum əŋkə kə wəkos dop kəkəyipə, pədot tomunt kəkəcəp kətək, tomunt pokonjər wəkin dəkupus pəkə pəcəp wəkos wəkakə pəfinə ti-ε, fum wəkə əncəp wəkos mə, əntam kəyəkse pəkə pəndə nde sədare sasəkə din, ntə təŋsənə pəyi so doru mə, **6** təsənə wəlukse ayək ŋa kədif, metələ disre, pəbeləs wəkəendif fum mə, haŋ pəbəp kə, kə pəyənə dəpə dəmbəl-ε, pəsut kə pədif. Mba pəmar fe padif kə, bawo əyefənə

fe kədif ka wəkos. **7** It'isom'am kəyek-yek sədare maas taciŋa. **8** Kə MARIKI Kanu kam endewəkələs cələncər cam pəmə təkə ənadərmə ti atem am mə, k'endesəŋ əm atəf fəp nijə ənasəŋ temer kəsəŋ atem am mə-ε, **9** ntə təŋsəŋə məməŋkərnə kəcəmə ka tosom ta MARIKI darəŋ ntə iyi kəsom əm məkə mə, məbətər MARIKI Kanu kam, məckət dəsək o dəsək səpə sən. Kə məyo tatəkə fəp-ε, məde mənəcər sə sədare maas sələma, səcəkə-cəkə saŋse maas. **10** Ti disre afədeləŋ mecir ma fum wətəyefənə kədif ka fum atəf ŋonu dacə nijə MARIKI Kanu kam endekəsəŋ əm ke kəndə mə, ta teta mecir tedekotərn'am. **11** Mba kə təyəne fum pəter wəkos, pəkə pəcəpə kə towul, pəwəkərnə kə, pətemp kə paka, nwə antəmp paka mə pəfi, kə wəkayi εyekse pəkə dare din da sədare saŋse-ε, **12** abeki a dare dən ŋakə ŋasumpər kə, ŋakərə kə wəkə pəmar pəluksə kə ayek ŋa kədif, ntə təŋsəŋə pəfi mə. **13** Ta fər yam yəməmənə kə nənəfər, mənnim təm tatəkə atəf ŋa Yisrayel kədif ka wətələsər tes, məyinə pəbotu disre.» **14** «Ta mədekə məccəpə cələncər ca wəkos əm nce abeki ŋanaboc mə, ke nkə o nkə məndekəsətə nde atəf ŋakə MARIKI Kanu kam kəsəŋ əm kəbəj mə.» **15** «Sede sin səmpice kəloku ka toluku ta kəluksə ayek ŋa kiciya, kə pəyəne fe ti ta kələsər nkə o nkə. Afətam kəboc kiti kəŋkə ta ane moloku ma sede mərəj, maas-ε. **16** Kə sede sa yem səyemsənə fum wələma kəyenk ka domp-ε, **17** afum mərəj akakə ŋayi kəgbəkələnə mə, ŋakə ŋacəmə MARIKI fər kiriŋ, kə alonjənə kə aboc kiti akə ŋayi kəbəc mata maməkə mə. **18** Aboc kiti ŋatənəs ti belbel. Kə pəyəne sede sa yem sə fum wəkakə ɔyəne, kə pəyəne

a eyemsene wenc-ε, **19** awa nədejər kə təkə ənafəŋ a padənər wenc mə. Məjnəm pələc təm tatəkə aka Yisrayel dacə. **20** K'afum alpəs akə ŋane ti-ε, ŋanjesə. Təm tatəkə afəsəyə tes təlec tatəkə nəna aka Yisrayel dacə. **21** Ali nənəfər ta məyəne wəkayi: Kəway ka defi kəyəne defi, kəway ka dəfər kəyəne dəfər, ka desek kəyəne desek, ka kəca kəyəne kəca, ka kəcək kəyəne kəcək.»

20 «Kə mənde məckə dəkəwan kə aterəne am, məcnəŋk fələs, cibil ca dəkəwan, kə afum ayefərəne ŋala nu-ε, ta mənesə, bawo MARIKI Kanu kam nkə kəmpən'am atəf ŋa Misira mə, eyi kə məna. **2** Kə təm tosutəne tələtərnə-ε, wəloŋne pələtərnə asutəne anu, pəlok-lokər ŋa. **3** Pəloku ŋa: «Məcəŋkəl Yisrayel! Kəkə kə nənder məkə dəkəbərəne kəsutəne kə aterəne anu. Ta abəc ŋəbərə nu dəbəkəc, ta nənesə, ta pəyi nu yamayama, ta nəyikcə fər yaŋjan kiriŋ. **4** Bawo MARIKI Kanu konu kəsol kə nəna, ntə təŋsəŋe pəsutənenə nu nnə aterəne anu ŋayi mə, pəyac nu sə.» **5** Atubuc mes ŋaloku afum ntə: «An'ələ kələ kofu k'entatəpus ki-ε? Wəkayi pəlukus nde kələ kən, ta pədefi dəkəwan wələma pəkəpus ki. **6** An'əbəf ŋgbəŋkələ ya wən a k'entatəfəcəs yokom ya wi kərəsna-ε? Wəkayi pəlukus nde kələ kən, ta pədefi nnə dəkəwan, wələma pədekəmun wen wawəkə! **7** An'efac wəran wəyecəra a k'entatənənce kə-ε? Wəkayi pəlukus nde kələ kən, ta pədefi nnə dəkəwan, wələma pədekənənce kə!» **8** Atubuc mes ŋanəcər sə kəyif afum: «An'enesə-ε? An'abəc ŋəmbərə-ε? Wəkayi pəlukus nde kələ kən, ta pədesəŋə awənc aŋa bəkəc kəsəŋgbər pəmə nkən.» **9** Kə atubuc mes ŋalip kəloku moloku maməkə afum-ε, ŋacəmbər

oŋ akirin asutene cægba cægba ca afum. **10** Kø nələtərñe kewekärne dare dələma kəsutene-ε, nənuŋkene kəloku ja kətəjne. **11** Kø aka dare dadəkə ɻawose nu moloku ma kətəjne, ɻagbitε nu cumba-ε, afum aŋε ɻayi dare dadəkə mə fəp, nəcəmbər ja yebəc yonu. ɻayənə acar anu. **12** Kø ɻantəwose nu kətəjne, ɻawose kəsutene kə nəna-ε, nəkel dare dadəkə. **13** MARIKI Kanu konu eŋlek dare dadəkə pəber nu dəwaca, nədifte arkun fəp sakma. **14** Mba nəntam kəføjət aran, awut, yoŋol kə daka nde o nde nəmbəp dare dadəkə mə fəp, nəyə yəŋən daka o daka da aterene anu, bawo MARIKI Kanu konu kəsəj nu di. **15** Tatəkə tə nəndekə nəcyə sədare səkə səmbəle nu mə fəp, sədare sasəkə səntəyənə nse nəndekənde mə. **16** Mba aka sədare nse MARIKI Kanu kam endekəsəj nu ke kəndə mə, ali paka pin ta nəsak mpe penesəm mə. **17** Nəsut haŋ nəmələk aHit, aka Amər, aKanaŋ, aPerisi, aHiwy, kə aYebus pəmə təkə MARIKI Kanu konu kəsom nu ti mə, **18** ntə təŋsəŋe ta ɻadekətəksə nu pəyikyik mpe MARIKI enter mə fəp. Pəyikyik pə mpe ɻaŋyənə canu cəŋan, mpe pentam kəsəŋe nu kəciya nnə MARIKI Kanu konu kəyi mə. **19** Kø nəndekəwon kəkel dare nde nəfan kewekärne, nəbaŋ di mə-ε, ta nədot momunt kəcepəs tək yokom ya kulum kəŋan. Iyə nənde nəcdi yokom ya yi, awa, ta nəcep yi. Kətək fum əfə, nwə entam kəkə dəkəwan mə ba? **20** Mba nəntam kələsər nəcepəs tək nyə nəncəre a bafə tək yokom yə nyə andi mə. Nəntam kəcep nəlompse yi yosutnenə nyə nəndekəkel dare dadəkə, nətam di haŋ samba sa di sətəmpenə mə.»

21 Kø Musa oluku so: «Kø pøyøne antøf nñø MARIKI
Kanu kam kësøj øm këndø mø, aŋkø pabøp fum dækulum
nwø andif ta ancøre wødif køn mø-ε, **2** abeki am kø
aboc'am kiti ñakø ñatubuc køyefø ka døndo andif fum mø,
køkø ka sødare søkø sørkøl di mø. **3** K'ancøre dare døkø
dønaŋkane køløtørne fum nwø andif mø-ε, abeki a dare
dadøkø ñalek wana wøran wowut win, nwø wøntatøbøc
nde dale mø, **4** abeki a dare ñakekøre wana wawøkø nde
agbøp ña køngbøkø nkø køntøwosør mø, nde antøbifti,
nde antøgbal defet nde o nde mø. Ñatepi wana wøran
wawøkø kilim døndo dækøngbøkø. **5** Tem tatøkø alojne
aŋø ñayøne yuruya ya Lewy mø ñaløtørne, bawo MARIKI
Kanu kam køyek-yek ña ñayøne akirij a kësaløne køn,
ñactolane so afum pøtøt tewe ta MARIKI. Ña ñø pømar
ñakiti moloku ma køgbøkøløne kø mes ma købopørenø
føp. **6** Abeki a dare dadøkø aŋø ñanaŋkane køløtørne
fum nwø andif mø, ñabikøne waca wana wøran wawøkø
antøpi kilim mø køronj døndo dækøngbøkø. **7** Ñaderøm
kæcløku nte: «Waca wosu woloŋ fe mecir mme, før yosu
yønøjk fe ti. **8** MARIKI, mæsøkøs aka Yisrayel kiciya
køjan, aŋø mænawurus mø. Ta mædeñør afum am aka
Yisrayel teta mecir mme ñantøcøre teta mi mø.» Ti disre,
MARIKI øsøkøs ña kiciya teta mecir mamøkø. **9** Tem
tatøkø, mæŋnim nu dacø pøciya pa mecir mamøkø, kø
mænde mæcyø tøkø tolomp MARIKI døfør mø.» **10** «Kø
mæŋkø dækøwan kësutøne kø aterøne am, MARIKI Kanu
kam pølek ña pøber øm døwaca, mæsumpør ña mæde
mæber døbili-ε, **11** kø mænøjk asumpør dacø akakø wøran
wøtes, nwø ømbøt øm tønøjk mø, mæføj kø kønençø-ε,

12 mäkekärə kə nde kələ kam. Pəfonne domp, pətctəsnə sənc, **13** pəwurə yamos yən nyə ənaberne a pasumpər kə mə. Pəyi nde kələ kam pəbok kəre kə kas յof յin. Kə tencepər-ε, mənençə kə, pəyənə wəran kam. **14** K'əsak kəbət əm mes-ε, məsak kə pəkə nnə eñfanj mə. Məfəsətam kəcamse kə pəsam, məfəsəkafəli kə wəcar kam, bawo mənalip kəsəŋ kə malap kənənçe kən.» **15** «Kə wərkun օյə aran mərəŋ, pəbətər wəkin pəter wəka mərəŋ-ε, pəsətər wəka əmbətər kə wəka enter mə awut-ε, təyənə a wəran nwe əntəbətər mə okomə kə wan wərkun wəcəkə-cəkə-ε, **16** əftəm dəsək nde endeyer awut akakə daka dən mə, pəcəmbər wan ka wəran wəkə əmbətər mə dəkəcəmə da wan ka wəran wəkə enter mə, bawo wəkakə yati əbek. **17** Pəmar pəwose debeki da wan ka wəran nwe əntəbətər mə, pəsəŋ kə kəmərəŋ ka daka dəkə əñsəŋ awənc aja mə, bawo wan wəkakə օyənə wan kən wəcəkə-cəkə, nkən pəmar pətəmpər sariye sa wan wəcəkə-cəkə.» **18** «Kə fum օյə wan nwe əntəcəŋkəl kədusum mə, pəyeňk domp, ta əncəŋkəl dim da kas kə kəre, ali akakə յacnal kə, pəcfati kəcəŋkəl յa-ε, **19** kas kə kəre յasumpər kə, յakekärə kə fər ya abeki a dare dən, nde kusunjə ka dare dən. **20** Հaloku abeki a dare dən: «Wan kosu əfə wəkawə, əfəcəŋkəl kədusum, k'eyeňkər su domp, wəcelək kə wəcis əfə.» **21** Arkun a dare dən fəp յaca-cas kə pəfi. Məjnim təm tatəkə pəlec nnə nəyi mə, aka Yisrayel fəp յajne ti, յa sə յanesə.» **22** «Kə pəyənə fum enciya teciya ntə pəmar padifə kə mə, təyənə a dəkətək aŋgbək kə kədif-ε, **23** pəmar fe kəbel kəŋkə kəcepərenə di pibi, məwup kə dəsək dadəkə, bawo wəkakə aŋgbək mə, fum օyənə nwe Kanu

kəsəj pəlec mə, ta məyik-yikəs antəf nŋəs MARIKI Kanu
konu kəsəj nu kəndə mə.»

22 Kə Musa oluku: «Kə mənəjk wana wa wənc əm, kə
pəyəne fe ti aŋkesiya ŋən, kə pəyəne fe ti wir wən yəsələr
kə-ε, ta məsak yi, məlinjəs yi məkəre wənc əm. **2** Kə
pəyəne wənc əm wəka pəcəl papəkə əmbəl'am, təyəne
məncəre fe kə-ε, məməŋkərnə pəcəl papəkə nde kələ kam,
peyi ndaram haj təm ntə endewer əm pəcəl papəkə mə.
Məlukse kə pi. **3** Tin tayi tə pəmar məyə səfale sən kə
yamos yən, məyə sə tin tayi ca cəkə yəŋsələr wənc əm mə
fəp a məna məfir yi mə, pəmar fe məsak yi yəsələ. **4** Kə
mənəjk səfale sa wənc əm kə pəyəne fe ti, wana wən
wətəmpəne dəpə-ε, ta məsak wi, məmar kə nəyekti wi.» **5**
«Pəmar fe wəran pəberne yamos y'arkun, wərkun sə ta
pəberne yamos y'aran, nwə o nwə endeyesne tatəkə mə,
pəyikyik mpə MARIKI Kanu kam enter mə pəyəne. **6** Kə
məŋkə məbəp dəpə kələ ka abəmp, təyəne kətək nkə o
nkə kəroj, kə pəyəne fe ti dəntəf, kələ kaŋkə kəyə awut kə
pəyəne fe ti mes, abəmp ŋefəntərər awut a ŋi kə pəyəne
fe ti mes ya ŋi-ε, ta məlek kərə ka abəmp ŋaŋkə kə awut
aka ŋi. **7** Məsak kərə ka yi pəkə, məlek awut gəcərəm ntə
təŋsəŋe mes mam mede metesə, məbəlse mataka mam sə
doru mə. **8** Kə mələ kələ kəfu-ε, məcəmbər ki bıŋkəli kəroj
haj mənəŋkər. Itə təntədeyən'am kəsare təta mecir, kə
təyəne fum əntəmpəne nde kələ kam kəroj-ε. **9** Pəmar fe
məbəf ŋgbəŋkələ ya wən wam dacə defet da yəbəf yələma.
Ta tedesəŋ'am kəpuse MARIKI yətel yam fəp, kəlekəne
yokom ya ŋgbəŋkələ yam. **10** Ta məkot wana kə səfale kel
kəbifte kin. **11** Ta məberne kəloto kənəŋksəl səberja sa

cəfon ca aŋkesiya kə sa akotan. **12** Mədekə məcber pəŋpəŋ
səbol maŋkələ sa kəloto kam kəkumpəne.» **13** «Kə wərkun
enənce wəran, pəfəntərər kə, tclpəs pəter kə-ε, **14** wərkun
wəkakə pədena pəcləsər wəran wəkakə tewe, pəcloku:
«Inənənce wəran wəkawə k'ifəntərər kə, mba inabəp kə
pələsər kəfac.» **15** Təm tatəkə wan wəyecəra kas kə kəre
ŋalək kəloto kəsumpərə kən ŋakekərə ki nde dəkəbəpsəne
d'abeki. **16** Wan wəyecəra kas pəcloku abeki: «Inasəŋ wan
kem wəran wərkun wəkawə kənənce, mba enter kə. **17**
K'eyəfə kələsər kə tewe, pəcloku: «Inasumpər kə, mba
inabəp wan kam pələsər kəfac.» Awa, nənəŋk kəloto nkə
k'ənasumpərə wan kem.» Akombəra a wan wəran ŋaperi
kəloto kaŋkə fər ya abeki a dare kiriŋ. **18** Abeki a dare
ŋasumpər wərkun wəkakə ŋatərəs kə təkə pəmar mə, **19**
bawo ələsər wan wəyecəra wəberse kəfac wəYisrayel tewe,
abeki ŋawer wərkun wəkakə məncəmbəl tasar tin ma
gbeti, ŋasəŋ mi wan wəran kas. Wəran pəyənə sə wəkən,
əfəsətam kəbələs kə kəyi kən doru fəp. **20** Mba kə pəyənə
a ntə wərkun oloku mə kance kə, wan wəyecəra ənaberse
fə kəfac-ε, **21** pawurene wan wəyecəra nwə nde abanya
ŋa kas. Arkun aka dare dən ŋaca-cas kə. Pəfi, bawo əyə
tes təlec ntə təŋlapəs Yisrayel mə, kəcfəntərə-fəntərə kə
arkun pəsərəyi nde kələ ka kas. Məŋnim pəlec tem tatəkə
aka Yisrayel dacə. **22** K'ambəp wərkun ŋafəntərə kə wəran
nwə anənce mə, padif mərəŋ maŋjan fəp, kəyəfə ka wərkun
haŋ wəran wəkakə ŋafəntərə mə. Məŋnim pəlec tem
tatəkə Yisrayel. **23** Kə wan wəyecəra wətatəcərə wərkun,
mba wərkun pəwurene tetən kənənce, wərkun wələma
pəkə pəbip kə dare disre pəfəntərər-ε, **24** nəwurene

mərəŋ maŋan fəp nde kusunjka ka dare, nəca-cas ŋa,
ŋafi, wəyecəra teta ntə ənatəkul-kulənə dare disre mə,
kə wərkun, teta ntə ɛlapse wəran ka wənc wəfac mə.

Məŋnim tem tatəkə pəlec nnə aka Yisrayel ŋayi mə. **25**
Mba kə pəyəne a dəkulum wərkun əmbəp wəyecəra nwə
awurene tetən kənənce mə, pəsumpər kə pəfəntərər-ε,
wərkun wəkakə, sona sən gbon s'andif kə. **26** Ali tes ta
payə wəyecəra. Wəyecəra ɛləsər fe tes ntə pəmar padife
kə mə. Teyi pəmə ntə wərkun əŋgbəpne wəkos wərkun
dəkulum a pədif kə mə. **27** Wəyecəra nwə wərkun owurene
tetən kənənce mə, ntə təyəne a dəkulum ŋambəpene
kə wərkun nwə mə, ali pənakule-kule, kə fum ənayi fe
nwə əŋkəyac kə wərkun wəkawə mə. **28** Kə wərkun əŋko
pəbəp wəyecəra wətəcərə wərkun nwə antatəwurene
tetən kənənce mə, pəsumpər kə pəfəntərər, kə təyəne
ambəpene ŋa-ε, **29** pəmar wərkun wəkakə pəsəŋ wəyecəra
kas gbeti məncəmbal wəco kəcamət, bawo ɛləsər kə kəfac,
pəkafəle sə pəlek kə pənənce, wərkun wəkakə əfəsətam
kəbeləs wəran nwə kəyi kən doru fəp.» **30** «Ali fum pəmar
fe kənənce kəncəra kən. Kə teyi-ε, wərkun wəkayi əŋsəŋ
kas malap.»

23 Kə Musa oluku: «Wərkun nwə ampor-poru cəkəl,
kə pəyəne fe ti pafən kə akok mə, pəmar fe pəberə nde
kəloŋkanə ka alaŋ a MARIKI. **2** Wan nwə antəkom kəfac
disre mə, pəmar fe pəberə kəloŋkanə ka alaŋ a MARIKI, ta
pawose kəberə ka yuruya ya wəkayi kəloŋkanə ka alaŋ a
MARIKI dacə haj dətemp wəco. **3** WəAmor kə wəMohab
nwə o nwə ŋafəkəberə kəloŋkanə ka alaŋ a MARIKI, ali
detəmp wəco da awut arjan dəmar fe kəberə kəloŋkanə ka

afum teta MARIKI. Itə teyi doru o doru, **4** bawo afum akakə ŋanader fe ŋafayne nu ŋapocə nu kəcom kə domun dəpə nte nənawur atəf ŋa Misira mə. Mba ŋanasəŋ Balam wan ka Behor wəka dare da Petor nde atəf ŋa Mesopotami kəway, nte təŋsəŋe wəkakə pətolane nu pəlec mə. **5** Mba MARIKI Kanu kam, ɛnawose fe kəcəŋkəl Balam. Kə MARIKI Kanu kam kəŋkafəli kətolane pəlec kəŋkə kətolane pətət, bawo MARIKI Kanu kam ɛnabətər əm. **6** Ta mətənə ŋa pəforu, ta mətənə ŋa kəyi pətət disre kəyi kam doru fəp. **7** WəEdəm fum əfə nwə Kanu kəntəter mə, bawo wenc əm əfə. WəMisira nwə sə fum əfə nwə Kanu kəntəter mə, bawo mənayi decikəra nde atəf ŋən. **8** Awut ajan dətemp da maas nde ŋandekom mə dendetam kəbərc kəloŋkanə ka alaŋ a MARIKI.» **9** «Kə məndekə dəkəwan kə aterənə am-ɛ, məkəmbərnə mes mme meyik-yikəs əm mə fəp. **10** Kə pəyənə a fum eyi nde kələ kam nwə əntəsək mə, bawo domun dowurna kiriŋ kən pibi disre, wəkayi pəwur dəsaŋka, ta pəbərə si disre, **11** dec dərəfəy pəbikə domun, kə dec dəŋkale-ɛ, wəkayi ɛntam kəlukus sə saŋka disre. **12** Məde məwure kəfo saŋka sonu tadarəŋ, nde məndekə məctam kəyə ka məfaj mam mələma mə. **13** Məyə yosutnənə yam dacə pəkayə, kə məŋkə kəwur afef-ɛ, məkay abi kə məlip-ɛ, məkufun nini yam. **14** Bawo MARIKI Kanu kam endekə pəckət saŋka sam disre pəcyac əm, pəclek aterənə am pəcber əm dəwaca, saŋka sam sədekə səcsək, nte təŋsəŋe ta MARIKI pənəŋk nde ndaram nte o nte təntətese kə, təsəŋe kə kəlukus əm darəŋ mə.» **15** «Kə wəcar wələma ɛyəksər mariki mən pəkə pəcyacnə nde ndaram-ɛ, ta məlukse kə mariki mən de. **16** Wəcar

wəkakə pəndə nu dacə nde kəfo nkə εŋyɛk-yɛk kəndə,
dare nde dəmbət kə nde sədare sam dacə mə. Ta mədir
kə.» **17** «Ta wəYisrayel nwɛ o nwɛ, wəran kə pəyənɛ
fə ti wərkun, pəmar fə pəyi yamayama teta kəsali. **18**
Məfəkekərə nde kələ ka MARIKI Kanu kam, teta kədərəm
nkə o nkə pəsətə pa wəyamayama wəran, kə pəyənɛ fə ti-
ɛ wərkun. Afum akakə mərəŋ fəp pəyikyik mpɛ MARIKI
Kanu kam enter mə, pə ŋayənɛ.» **19** «Ta məfanjər wənc
əm kədeŋjərə ka daka nde o nde ənabər əm mə kəroŋ,
pəyənɛ pəsam, pəyənɛ yeri pəyənɛ paka mpɛ o mpɛ
antam kədeŋjər pəkə anabə mə. **20** Mba məntam kəwer
wəcikəra nwɛ εyɛfə atəf ŋələma mə, kədeŋjər'am daka
nde mənabər kə mə, mba wənc əm, ta məwer kə, nte
təŋsəŋɛ MARIKI Kanu kam kəpoc'am pətət dəməyə mam
fəp, nde atəf ŋəkə məŋkəbərə ŋəyənɛ ŋam mə.» **21** «Kə
məndərəm kəloŋnɛ MARIKI Kanu kam-ɛ, ta məwonənɛ ti
kəyə, bawo MARIKI Kanu kam kəndekəyif əm ti, təyən'am
oŋ kiciya. **22** Kə məsumpərnɛ kətədərəm tələm o tələm
kəyənɛ MARIKI-ɛ, kiciya kəyi f'am. **23** Mba məməŋkərnɛ
təkə towur kusu kam disrə, məyə təkə məloku kəyənɛ
abəkəc ŋosoku pes MARIKI Kanu kam mə, təkə məlokə
kusu kam yati mə.» **24** «Kə məmbərə ŋgbəŋkələ ya wən
wa wənc əm disrə-ɛ, məntam kədi yokom ya wi təfaj tam
haŋ mənembərə, mba ta məber wi dəpaka kəkekərə. **25** Kə
məntor abəf ŋa məŋgbən ma wənc əm-ɛ, məbəŋsə mi
kəca, mba ta mətelə mi kətetiya.»

24 Kə Musa oluku: «Kə wərkun ənənɛ wəran, təlpəs, ta
endesə pəfanj wəran nwɛ-ɛ, bawo ənəŋkə wəran pəkət
mpɛ pəntəbət kə mə, pəmar pəcicse wəran wəkakə areka

ŋecene kə, pəsəŋ kə nj i dəkəca, a pədewurene kə nde
kələ kən. 2 Wəran pəwur kələ ka wərkun wəkakə, pəkə,
əntam sə kəyəne wəran ka wərkun wələma. 3 Kə pəyəne
wərkun wəkakə elək kə sə k'ənənce mə, əfaŋ fe kə sə-ε,
pəcicəs areka ŋecene kə sə, pəsəŋ nj i wəran nwə dəkəca,
pəbeləs kə nde kələ kən. Kə təyəne wərkun nwə ənənce kə
təlpəs mə pəfi-ε, 4 wos wəcəkə-cəkə əfəsətam kəlek kə
pənənce, bawo wəran wəkakə əsək fe sə nnə nkən wərkun
nwə eyi mə, bawo pəyikyik mpc MARIKI enter mə pə
təyəne. Pəmar fe məsarsər kiciya atəf nnə MARIKI Kanu
kam kəsəŋ əm kə mə.» 5 «Kə wərkun əntəp kəcnənce-ε,
pəmar fe palek kə kəkə ka dəkəwan, ali tes ta pacəməne
kə darəj. Pasak kə yəŋən teren tin teta aka kələ kən
disre ŋawoləs-woləs kə wəran wəkə elək mə.» 6 «Afələkər
fum səke sa yosumpər-sumpər ya dəsək o dəsək, bawo
kələkər ka wəkayi teyinə doru tə.» 7 «K'asumpər fum
nwə eŋkiyə wənc wələma aYisrayel dacə, pəcəmbər kə
dacar kə pəyəne fe ti pəcaməs kə-ε, pəmar wəkiyə fum
wəkakə pəfi. Məjnım təm tatəkə pələc aka Yisrayel dacə.»
8 «Nəkəmbərnə docu d'akata dəcalərnə pəmə docu da
sen, ntə təŋsəŋə nəməŋkərnə, nəsurenə sə kəyə təkə
alonjənə aLewy ŋandekə ŋactəksə nu mə. Nəməŋkərnə
kəcəmə ka təkə isom ŋa mə darəj. 9 Nəcəm-cəmənə təkə
MARIKI Kanu konu ənayə Miriyam dəpə, ntə nənayefə
atəf ŋa Misira mə.» 10 «Kə məmbər wəkos əm daka
ndə o ndə-ε, ta məberə kələ kən disre kəbaŋər kə paka
pa səke. 11 Məcəmə dabəŋka, fum nwə ənalekər əm
debe mə, pəker'am paka pa səke dəndo dabəŋka. 12 Kə
pəyəne a wətəyo daka əfə-ε, ta məcepərenə pibi kə kəloto

kòn kékumpene nké encembér' am sèke mò. **13** Mèluksé
kò kéloto kòn kékumpene a dec déckale, nté tójsojé
pèfentérè ki mò, pétolan' am pétot. Tójyon' am dolompu
nnó MARIKI Kanu kam kéyi mò.» **14** «Ta mètérès wèbèc
kam wètòya daka kò pèyone fe ti wèyi dàpècuca, pèyone
wènc èm wèkin wèloma kò pèyone fe ti wècikèra wèkin
wèloma nwé ender dare din da sèdare sam dèkèbèc mò.
15 Mèsoj wèbèc kam kéway kòn a dec déckale. Bawo
øyó fe daka, pèjwon kò késoto ka kéway kòn. Kò pèyone
fe ti-ε, ombokene nnó MARIKI eyi mò tetam, tóyon' am
kiciya.» **16** «Ta nèdif cas teta kiciya ka awut ajan, ta
nèdif sò awut teta kiciya ka akas aja. Nwé o nwé kiciya
konsérka k'andifé kò.» **17** «Ta mèlecér wan wècikèra
nwé akombèra òn ñafi mò kiti yem disré, ta mèbanjèr
sò wècabokèra kéloto kòn kékumpene sèke. **18** Mède
maccém-cémne a mènayone wècar atf ña Misira, kò
MARIKI Kanu kam kewurus èm di, it'isom' am kécemene
sariye sasoko daréj. **19** Kò mèntel abof ñam mèpèl acakèr
ñin dèbèf-ε, ta mèluksérne kékolek ñi. Acakèr ñanjèkò
ñoyone ña wècikèra, ña wan nwé akombèra òn ñafi mò kò
ñá wècabokèra, nté tójsojé MARIKI Kanu kam kòpoc' am
pétot dèyebèc ya waca wam fèp mò. **20** Kò mèyikèc kèra
ka olif-ε, ta mècepse kékopim yokom nye yontotempene
mò, mènak yi yoyone ya wècikèra, ya wan nwé akombèra
òn ñafi mò kò ya wècabokèra. **21** Kò mèmpim yokom ya
ñgborjkèlo yam-ε, ta mèluksérne kékopim yin yin yoko
mèmpèlès mò, yayoko yoyone ya wècikèra, ya wan nwé
akombèra òn ñafi mò kò ya wècabokèra. **22** Mède maccém-

cemne a mənayonə wəcar atof ɲa Misira, it'isom am kəcəmene sariyə saŋse darəŋ.»

25 Kə Musa oluku so: «Kə afum mərəŋ ɲayefərenə ɲakə dabə kəkəkiti-ε, pabonc wəkə olomp, pabonc wəkə enciya mə. **2** Kə pəmar pasut wəciya-ε, wəboc kiti pətenci kə dəntəf pasut kə fər ya wəboc kiti kiriŋ kəŋgbən-gban kətəŋnəne ka kiciya kən. **3** Ta wəboc kiti pəwose pasut kə pacepərər kəŋgbən-gban wəco maŋkələ, k'asut kə pacepərər tatəkə-ε, wənc konu əntam kəlapəsne fər yonu kiriŋ.» **4** «Ta məsunc wana kusu kə wendebəre dəkur kəkəsepər-ε.» **5** Kə Musa oluku: «Kə dəwənc aja mərəŋ ɲandə kəfo kin, wəkin pəfi ta əsak wan wərkun-ε, pəmar fe fum wəcuru pənənce wəran kən, wənc ka wos wəkə efi mə, pəmar pəlek kə pənasər, pəlas so sariyə səkə pəmar pəkenə wəran ka wənc wəkə efi mə. **6** Wan wərkun wəcəkə-cəkə nwə wəran wəkakə endekom mə, pəmar pawe kə tewe ta wos wəkə ənanuŋkəne kənənce kə mə, ntə təŋsəŋe ta tewe tən təsəle Yisrayel mə. **7** Kə wənc ka wos əntəfaŋ kəlek kə pənənce-ε, wəran pəkə nde kusunjka ka dare nde abeki ɲayi mə, pəkə pəloku ɲa: «Wənc ka wos im əfati kəsəŋe tewe ta wənc kəcəmə Yisrayel, əfaŋ fe kəkət im təkə pəmar mə.» **8** Abeki a dare dən ɲawə wərkun ɲalok-lokər kə, k'ombupərə so, pəcloku: «Ifaŋ fe kəlek kə inasər,» **9** wəran nwə pələtərnə kə fər ya abeki a dare kiriŋ, pəwure wərkun kəfta dəkəcək, pəyukər kə lin dəkəro. Pəloku: «Tante t'anjə wərkun nwə əŋfati kəcəmbər kələ ka wənc mə.» **10** Ntə tə pəmar pade pacwe aka kələ kaŋkə Yisrayel: «Aka kələ ka nwə awure cəfta mə.» **11** «Kə arkun mərəŋ ɲandəsutənə, kə wəran ka

wəkin ələtərnə kəkəbaŋ wos dəwaca wa wəkə eyi kəsut kə
mə, k'ejkekərə kəca pəsumpər wəkə eyi kəsut wos mə
yokomə-ε, 12 məgbinti wəran wəkakə kəca, ali nənəfər ta
məyəne kə.» 13 «Ta mətəmpərnə aləba ŋam disrə masar
ma səkel mərəŋ: Tasar telel kə tasar təfəfər. 14 Ta məyə
nde kələ kam cəfala cətubcə mərəŋ: Kəfət kə kəpəŋ. 15
Məyə tasar ta səkel pın mpə polomp mə, məyə kəfala
kətubcə kin nkə kəlomp mə, ntə təŋsəŋə mataka mam
məbəl nde antəf nje MARIKI Kanu kam endekəsəŋ əm
mə. 16 Bawo nwə o nwə endekə pəcyə mes mətəlomp
maməkə mə, pəyikyik p'əyəne mpə MARIKI Kanu kam
enter mə.» 17 «Məcəm-cəmne ntə aka Amalek ŋanayə nu
dəpə ntə nənawur Misira mə, 18 ntə ŋanader ŋagbintərnə
aka ŋanayi kəgba ka aka Yisrayel tadarəŋ mə, kə ŋayektər
ŋa kəsutəne tətəŋne dis dələl nu ta nəyə sə səkət-ε, bawo
ŋananesə fe Kanu. 19 Kə MARIKI Kanu kam endesəŋ əm
kəjəsəm kəbaŋ əm nnə aterəne am aŋə ŋaŋkəl əm mə fəp
dəwaca-ε, nde atəf nje MARIKI Kanu kam əsəŋ əm ke mə,
mənim tewe ta Amalek antəf kəron. Ta məpələrnə tosom
tatəkə de!»

26 Kə Musa oluku: «Kə məndekəbərə nde atəf nje
MARIKI Kanu kam kəsəŋ əm mə, kə məndekəbaŋ di
mənde-ε, 2 mədekə məclək yokom yəcəkə-cəkə ya yəbəf
yam nyə məndekə məctəl nde antəf nje MARIKI Kanu
kam əŋkəsəŋ əm mə, məber yi dəkəfala, məkekərə nde
kəfo kaŋkə MARIKI Kanu kam endekəyək-yək kəyəne
dəkiyi dən mə. 3 Məkə nde wəloŋne wəkə eyi kəbəc mata
maməkə mə, məloku kə: «Ilokə məkə MARIKI Kanu kam
fər kiriŋ, a imberə nnə atəf nje MARIKI, ənadərmə atem

asu kəsəŋ su mə.» **4** Wəlojnə pəbanjər əm kəfala kaŋkə, pəkə pəcəmbər ki nde tetek tolojnə MARIKI Kanu kam kiriŋ. **5** Məna məloku MARIKI Kanu kam fər kiriŋ: «Wətem kem wəArame wəcepe-cepe εnayəne. K'ontor atəf ŋa Misira kə afum apic aŋe ŋanacəmbər kə mə. Difə ende pəyəne wəka atəf ŋəpəŋ ŋa afum alarəm aŋe ŋanader ŋasətə səkət kə fənəntər mə. **6** K'aka Misira ŋayə su pəlec, kə ŋalapəs su, kə ŋancəmbər su yəbəc ya dacar yeyeŋki. **7** Kə səmbokər MARIKI Kanu ka atem asu. Kə MARIKI ene su sim, k'εnəŋk kətərəs kosu, pəcuca posu kə yəbəc yosu ya dacar yeyeŋki. **8** Kə MARIKI owurene su atəf ŋa Misira kə səkət sa kəca kən kətenci, məgbəkərə məwəy-wəy kə mes məpəŋ mme moncwoſəs afum cusu mə. **9** K'εŋkərə su kəfo kaŋke, k'əsəŋ su atəf ŋaŋe ŋomboŋ dale k'awop mə. **10** Ndəkəl oŋ, iŋkərə yokom yəcəkə-cəkə ya yəbəf ya antəf nŋe məna MARIKI məsəŋ im mə.» Məboc yokom yayəkə MARIKI Kanu kam fər kiriŋ, mətontnəne kə. **11** Kə telip-ε, məwoləs-woləs kə wəLewy kə wəcikəra aŋe ŋayi nu dacə mə, teta pətət pəkə MARIKI Kanu kam kəsəŋ əm, məna kə aka kələ kam disre mə.» **12** «Teren ta maas ntə o ntə təyəne ta farile. Kə məndekə məclip kəwurə farile fa yəbəf yam fəp-ε, məsəŋ fi wəLewy, wəcikəra, wan nwə akombəra ən ŋafi mə, kə wəcəbokəra. ɿadi fi nde sədare sam ŋanembərə. **13** Məloku fər ya MARIKI Kanu kam kiriŋ: «Iwurene nde kələ kem daka nde ampus mə, k'isəŋ di wəLewy, wəcikəra, wan nwə akombəra ən ŋafi mə kə wəcəbokəra, pəmə təkə məsom im ti mə. Ali tosom tam tin ifati fe, ali tin impələr fe. **14** Ali pakə pin indi fe ca cance dacə ntə inayi dəkəbal mə. Ali pin

inabeli fe nte inatçosok mə, ali piñ imbeli fe isəŋ teta wəfi, incəŋkəl dim da MARIKI Kanu kem, k'isurenə kəkötənə belbel təkə mənasom im mə. **15** Məməmən oŋ dəkiyi dam dosoku nde darenc, məpocə aka Yisrayel afum am kə antəf nŋe məsəŋ su mə pətət, pəmə təkə mənadermə ti atem asu mə, atəf ŋajə ŋomboŋ dale k'awop mə.» **16**
«Məkə, MARIKI Kanu kam kəsom əm kəcəmə sariyə sən kə məyə mokur mən darəŋ. Məməŋkərnə mi, məcəmə sə mi darəŋ abəkəc ŋosoku pes kə amerə ŋam fəp. **17**
Nəsətə məkə kədərəm kəŋke nnə MARIKI eyi mə: Nkən endeyənə oŋ Kanu konu, nte təŋsəŋə nəkət səpə sən, nəməŋkərnə sariyə sən, mosom mən kə məyə mən mokur, nəleləs sə dim dən mə. **18** Məkə MARIKI əsəŋ'am kədərəm nte təŋsəŋə məyənə daka dən da dətim afum a doru fəp dacə, pəmə təkə olək'əm ti mə, məməŋkərnə mosom mən fəp, **19** təsəŋə pəcəmbər əm dəkəcəmə dəcəkə-cəkə afum a doru fəp dacə aŋə nkən MARIKI owure mə. Kəyefə nərə da debeki dam kəkə kəbəkəs kam tewe kəbəp ka delel, məcepər afum a doru fəp, nəyənə afum acəmpi aŋə ampuse MARIKI Kanu konu, pəmə təkə ənalok'əm ti mə.»

27 Musa kə abeki ŋasom aka Yisrayel nte: «Nəməŋkərnə mosom fəp nte iyi kəloku nu məkə mə. **2** Dəsək nde nəndekəcali Yurdən, kəbəre ka atəf nŋe MARIKI Kanu kam kəsəŋ əm mə, məcəmbər masar məpəŋ cos, nəsop mi dos defer. **3** Nəcicəs masar maməkə kəroŋ moloku ma Sariyə fəp, kə məndekəcepər məcbəre atəf nŋe MARIKI Kanu kam kəsəŋ əm mə, atəf nŋe ŋomboŋ dale k'awop mə, pəmə təkə MARIKI Kanu ka atem am ənalok'əm ti mə. **4** Kə nəndekəcali Yurdən-ə, nəcəmbər nde tərə ta Ebal masar

mmə isom nu məkə kəkəcəmbər mə, məsop mi dos defer.

5 Dəndo, məcəmbəre di MARIKI Kanu kam tetek tolojnə ta masar mme afec յəntəgburjəne kəpat mə. **6** Məcəmbərc tetek tolojnə MARIKI Kanu kam masar mətəpat. Tetek papəkə kəroj pə məndekə məcləjnəne MARIKI Kanu kam yəcəl yəcəf. **7** Mədekə sə məcləjnəne kəlojnə ka kəpajnə pəforu. Difə məndi yeri ya yolojnə yonu ya kəpajnə pəforu, difə məwoləs-woləs fər ya MARIKI Kanu kam kiriŋ. **8** Məcicəs masar maməkə kəroj moloku ma sariyə sanjə fəp, məcic mi pəsək pəs.» **9** Musa kə alojnə aLewy յaloku aka Yisrayel fəp: «Yisrayel, məcaňk məcənkəl! Məkə nəyənə oj atəf յa afum aka MARIKI Kanu konu. **10** Məcənkəl dim da MARIKI Kanu kam, məcəmə mosom mən darəŋ, kə sariyə sən pəmə təkə iyi kəsom əm məkə mə.» **11** Dəsək dadəkə, kə Musa osom aka Yisrayel ntə:

12 «Kə nəndekəcali Yurdən-ε, aka cusunka ca Simeyəŋ, Lewy, Yuda, Isakar, Isifu kə Benyamin յadekə յacəmə tərə ta Karisim kəroj յaləmər aka Yisrayel pətət. **13** Kə aka cusunka ca Ruben, Kadu, Asər, Sabulon, Dan kə Naftali յa յadekə յacəmə tərə ta Ebal kəroj, յaləmər aka Yisrayel pəlec.» **14** «Aka Yisrayel fəp fər kiriŋ, aLewy յakule pəpəj: **15** «MARIKI pəsəŋ pəlec fum nwə oŋlompəs tərəŋka, pəyikyik mpe MARIKI enter mə, yəbəc ya waca wa fum wəcerəŋ, a pəlek tərəŋka tatəkə pəkə pəcəmbər pi kəfo kəkumptər mə!» Afum fəp յakule: «Amina!» **16** «MARIKI pəsəŋ pəlec fum nwə εŋlapəs kas kə kere mə!» Aka Yisrayel fəp, յakule: «Amina!» **17** «MARIKI pəsəŋ pəlec fum nwə encepənə togbu pa kələncər ka wənc mə!» Aka Yisrayel fəp, յakule: «Amina!» **18** «MARIKI pəsəŋ pəlec fum

nwe əŋsəŋe wətənəŋk kəgbayme dəpə mə!» Aka Yisrayel fəp, ɳakule: «Amina!» **19** «MARIKI pəsəŋ pəlec fum nwe ɛŋləcər wəcikəra kə pəyəne fe ti wan nwe akombəra ən ɳafi mə, kə pəyəne fe ti wəcəbokəra kit iem disre mə!» Aka Yisrayel fəp, ɳakule: «Amina!» **20** «MARIKI pəsəŋ pəlec fum nwe ɛŋfəntərər wəran ka kas mə, bawo kə teyi-ε, wərkun wəkayi ɛŋlapəs kas!» Aka Yisrayel fəp, ɳakule: «Amina!» **21** «MARIKI pəsəŋ pəlec fum nwe ɛŋfəntərər wesem nwe o nwe mə!» Aka Yisrayel fəp, ɳakule: «Amina!» **22** «MARIKI pəsəŋ pəlec fum nwe ɛŋfəntərər wəkire kən mə, wan ka kas kə pəyəne fe ti-ε, wan ka iya wəkən!» Aka Yisrayel fəp, ɳakule: «Amina!» **23** «MARIKI pəsəŋ pəlec fum nwe ɛŋfəntərər iya wəka wəran kən mə!» Aka Yisrayel fəp, ɳakule: «Amina!» **24** «MARIKI pəsəŋ pəlec fum nwe əŋgbəpnə pədif wənc mə!» Aka Yisrayel fəp, ɳakule: «Amina!» **25** «MARIKI pəsəŋ pəlec fum nwe ɛmbəŋ kəpoce kəlec, pəsut wətələsər tes hanj pəfi mə!» Aka Yisrayel fəp ɳakule: «Amina!» **26** «MARIKI pəsəŋ pəlec fum nwe əntədeleləs moloku ma Sariyε saŋse, pəcəmə sə mi darəŋ mə!» Aka Yisrayel fəp, ɳakule: «Amina!»»

28 «Kə məncəŋkəl dim da MARIKI Kanu kam, məməŋkərnə kəcəmə ka mosom mən darəŋ fəp, pəmə ntə iyi kəsom əm mi məkə mə-ε, MARIKI Kanu kam endecəmbər əm takəroŋ ta afum a təf ya doru fəp. **2** Kəpoce pətət kanjə fəp kəndeder əm, kəbəp əm, kə məncəŋkəl dim da MARIKI Kanu kam-ε. **3** MARIKI endepoc'am pətət dare, pəpoc'am pətət dəkulum. **4** Yokom ya kor kam, yokom ya antəf ɳam, awut a yəcəl yam cəna, cir kə ɳkesiya yam endepoce yi pətət. **5** MARIKI

endepoce pətət kəfala kam kə pəpəcke pam kəcom. **6**
Endekə pəcpoc'am pətət kə məndekə məcbere, pəcpoc'am
pətət kə mendekə məcwur-ε. **7** MARIKI endekəsut aterenç
am aŋe ŋandekəcəm'am fər kiriŋ kəsutene mə. Dəpə din
də ŋandesolne kəwəkərn'am, ŋayeksər əm səpə camət-
mərəŋ. **8** MARIKI endesom a pətət peyi dəcəle cam, kə
mes mam mosumpər fəp. Endepoc'am pətət nde atəf
nŋe MARIKI Kanu kam endekəsəŋ əm mə. **9** MARIKI
endesəŋ nu kəyənə ka afum acempi, pəmə təkə endermə
nu ti mə, kə nəndekəməŋkərnə mosom ma MARIKI Kanu
konu, nəckət sə səpə sən-ε. **10** Afum aka doru dande
fəp ŋandenəŋk a nəna aŋwene MARIKI, ŋacnesə nu. **11**
MARIKI endelas nu pətət, pəsəŋə yokom ya kor konu,
yokom ya yəcəl yonu, yokom ya antəf yonu kəla, dəndo
atəf ŋanjoko MARIKI ənadərmə atem anu kəsəŋ nu mə. **12**
MARIKI endekəgbite nu daka dən dətət nde dəyənə donu
mə, pəcsəŋ antəf ŋonu wəcafən tem ntə pəmar pətuf mə,
pəpocə pətət yəbəc ya waca wonu fəp. Nəna nəndekə
nəcsəŋ təf yəlarəm səbe, mba nəna nəfədeko nəcəbə.
13 MARIKI, əfədekoşəŋ nu kəyənə kəleŋə, mba domp.
Takəronj tə nəndekə nəcyi, nəfədeko nəcyi tantəf, kə
nəncəŋkəl mosom ma MARIKI Kanu konu mme iyi kəsom
nu məkə mə, nəməŋkərnə mi nəcəmə sə mi darəŋ, **14** kə
nəntəgbaymə kəca kəmeriya ta nəŋgbaymə kəca kətət ka
moloku mame iyi kəsom nu məkə mə, kə nəntəcəmə canu
cələma darəŋ nəcsalene ci-ε.» **15** «Mba kə nəntəcəŋkəl
dim da MARIKI Kanu konu-ε, kə nəntəməŋkərnə kəcəmə
ka mosom mən fəp kə sariyə sən darəŋ pəmə ntə iyi
kəsom nu mi məkə mə-ε, pəlec pampə fəp pendeder nu,

pəbəp nu sɔ: **16** MARIKI endepoce nu pəlec nde dare, pəpocə nu pəlec nde dəkulum. **17** Endepoce cəfala conu kə pəpəckə kəcom ponu pələc. **18** Endekə pəcpocə pəlec yokom ya kor konu, yokom ya təf yonu, awut a cəna conu, cir conu kə aka ɳkesiya yonu fəp. **19** Pəcpocə nu pəlec kə nəndekə nəcbərə, pəcpocə nu pəlec kə nəndekə nəcwur-ɛ. **20** MARIKI endekə pəckərə nu pəlec, pəcsut nu anciyan kə pəcuca dəmosumpər monu fəp haŋ paləsər nu, haŋ nəməlkə katəna teta məyə monu məleç, bawo nəlukus kə darəj. **21** MARIKI endekəkotərənə nu arom, haŋ ɳemələk nu, ɳelin nu antəf nŋe ɳøyənə ɳonu mə. **22** MARIKI endekəsute nu meleŋki, fiba, kəkəf, kətəder ka wəcafən, yokom ya yəbəf yowosərənə dəcəkər, yəsətə sə docu dəleç, kə kəloŋjəc. Mes məleç maməkə mendecəmə nu darəj haŋ nəfi. **23** Kəm nkə kəyi nu domp kəronj mə kəndeyi nu pəmə kəpər nkə kənyaməs wəcafən kətuf mə, kə antəf nŋe nəncəmə kəronj mə ɳøyənə nu masar. **24** Kəfəl kə kəbof yə MARIKI endekə pəckərə nu wəcafən antəf ɳam, pəctufər nu yi kəyəfə dəkəm haŋ məməlkə. **25** MARIKI endekəsute nu fər ya aterənə anu kiriŋ. Dəpə din də nəndekə nəcwekərnə ɳa kəkəsutenə, mba səpə camət-merəj sə nəndekə nəcyeksər ɳa. Kə afum a təf ya doru fəp ɳandenəŋk mes məkə mende kəcsətə nu mə, ɳandenəsə cusu cəwos ɳa. **26** Cəbel conu cəndeyənə yeri ya bəmp ya darenc kə səm ya dop. Ali fum əfəde pəcyamsər yi. **27** MARIKI endekəsute nu bəcə ya Misira, pəkəf, aməncə, kə kəyətnə, docu nde nəntədetam kəctaməs mə. **28** MARIKI endekəsute nu kətənəŋk, dəyamayama kə dotoŋkulu. **29** Nənde kəcwakəs nne yowon cuk pəmə

təkə wətənəŋk εŋwakəs kubump mə, ali mosumpər monu min məfəde kəctesə nu, ande kəcdir nu təm fəp, pacforjət nu təm o təm, nəfəde kəcsətə wəyac. **30** Mənde kəcfac wəran, wərkun wələma pəcfəntərər kə. Məcəmbər kələ ta məmbəre ki-ε. Məbəf ŋgbəŋkələ ya wən ta mənpim yokom ya yi-ε. **31** Ande pacfay wana wonu fər yonu kirij, ta nəsəm sem ya wi-ε. Ande paclek səfale sonu fər yonu kirij, ta alukse nu si-ε. Ande pacsəŋ cir kə ŋkesiya yonu aterəne anu, ali fum ɔfədeder kədeyac nu. **32** Awut anu arkun k'awut anu aran ŋandeyi afum acuru dəwaca dacar. Nəndegbətnə ti, fər yendeləl nu kəməmən ŋa dəpə kəkar, mba ali tes nəfəde nəctam ti disre. **33** Afum a atəf ŋocuru aŋe nəntəcərə mə, ŋandesəm yokom ya ntəf yonu kə daka ndə nənde nəcsətə yəbəc yonu disre mə fəp, ande pacdir nu, pactərəs nu təm fəp. **34** Mes maməkə nənde nəcnəŋkə fər yonu mə, mendesəŋe nu dotoŋkulu. **35** MARIKI, endesutə nu bəce dəsuwu kə dələŋk ŋe nəntədetam kətaməs mə, endesut nu kəyefə nde dəwecək haj nde dəromp. **36** MARIKI endesəŋe nu kəkət, nəna kə wəbə konu nwə nəndecəmbər mə, kəkə ka nde atəf ŋe nəna kə atem anu nəntəcərə mə. Kə nəŋkə dəndo-ε, nəŋkəsaləne di canu cəcuru ca kətək kə ca tasar. **37** Afum aŋe MARIKI eŋkekərə nu ndaranjan mə fəp, cusu cəŋwos ŋa teta mes məkə məŋsətə nu mə. ŋayefə kəselər nu, ŋacfane nu. **38** Nənde kəcgbal defet dəlarəm nde dalə donu, mba kətel konu kənde kəcpice, bawo cəlaŋkəma cənde kəcsəmə nu yəbəf. **39** Nənde nəcbəf ŋgbəŋkələ ya wən, nəbifti yi dəntəf, mba nəfəde nəcmun wən wa yi, nəfəde nəcpim yokom ya yi yati bawo yet yende kəcsəm

yi. **40** Nəndeyə tək ya olif nde atəf յonu fəp, mba nəfəde nəcsopə moro ma yi dəris, bawo olif յende kəcbəke-
bəke ta յentaləl-ε. **41** Nəndekom awut arkuñ kə awut
aran, mba յafədeyənə akonu, bawo dacar də յandekə. **42**
Tək yam kə yokom ya antəf յonu fəp, cəcal cəndesəm
yi haŋ yelip. **43** Wəcikəra nwə endeyi atəf յonu mə,
tetən tendepə tem fəp tətas tam, mba ta məna toctor
kətor dəm. **44** Հa nənde kəcləkər səbe, nəna nəfədeyə
daka o daka nde nənde kəbər kə mə. Հa յandeyənə
nu domp, nəna nəyənə kəlejə. **45** Mes ma kəpoçə kəlec
kaňkə fəp mendeder nu, məcəmə nu darəj, məbəp nu
haŋ məməlkə, bawo nəncəŋkəl fe dim da MARIKI Kanu
konu, nəməŋkərnə fe kəcəmə ka mosom mən kə sariyc
sən darəj pəmə təkə osom nu si mə. **46** Pəlec papəkə
fəp pendeyənə nu megbəkərə məwəy-wəy məcəm-cəməs
nnə nəyi kə yuruya yonu yezi mə doru o doru.» **47**
«Kə nəntəsalənə MARIKI Kanu konu pəbotu disrə kə
abəkəc յotət tem ntə nənayo ca fəp haŋ nəcepərər mə-
ε, **48** nəndebəcə aterənə aŋə MARIKI endekərə nu mə
dədor, domun kəbas, kəpəj kə kəbut ka ca fəp. Pəgbək nu
gbekce dəkilim haŋ pəmələk nu. **49** MARIKI endekərə
nu kəyəfə pəbələ, kəyəfə moŋkubut ma doru afum aŋə
յandegbutələnə nu pəmə siksik mə, afum aŋə nəntəde
nəcne kusu kəjan mə, **50** atəf Հa afum ayeŋki bəkəc, aŋə
յantəde յacleləs wətem mə, յafəde յacyənə wətemp
nənəfər. **51** Հandekə յacsəm yokom ya yəcəl yonu, kə
yokom ya antəf յonu, haŋ nəməlkə. Հafədekə յacsakərə
nu meŋben, յafədekə յacsakərə nu member, յafədekə
յacsakərə nu moro, յafədekə յacsakərə nu cəna conu

cəwut, ɳafədeko ɳacsakəre nu ɳkesiya yonu yowut kə cir conu cəwut, haŋ ɳasəŋe nu kəməlkə. **52** ɳandewəkərnə sədare sonu fəp kəsut, haŋ samba səpəŋ, səŋeci sasəkə mənagbəkər kəlaŋ konu mə fəp, səlip kəwuŋe atəf ɳonu fəp. ɳandekəwəkərnə nu kəsut dəsədare sonu fəp, dətəf nyε MARIKI Kanu konu kəsəŋ nu mə fəp. **53** Kəkel ka aterəne anu kəndetərəs nu, kələləs nu dis haŋ kəsəŋe nu kəcsəm yokom ya cor conu, səm ya awut anu arkun kə aran aŋe MARIKI Kanu konu kəsəŋ nu mə. **54** Wərkun nwə kəbət kən amera kəntas konu fəp mə, kəkəkce kən mes kətas konu nwə eyi nu dacə mə, endekə pəcməmənə wənc dəfər dəlec, kə wəran nwə endire kə kəsək mə, kə awut ən aŋe ɳancəmə kə mə, **55** pəcnəsə kəpoce ka wəkin səm ya awut ən nyε ende kəcsəm mə, bawo ali paka afədesakəre kə kətərəs kə dis kələl kaŋkə disre, nke aterəne ən ɳandecəmbər nu nde dəkəbərə da sədare sonu fəp nte ɳackel nu mə. **56** Wəran nwə kəbət kən amera kəntas konu fəp mə, wəkəkce mes nwə endeyi nu dacə mə, nwə endeyə amera pəckəkce haŋ pəcnəsəsər kədeŋ kəcək dəntəf mə, ende kəcməmənə wos nwə endire kə kəsək mə, wan kən wərkun kə wəran, dəfər dəlec, **57** kələkənə kənaka nke entəp kəckom mə kə dəsəm da wan, bawo kətəyə daka o daka disre, əŋgbəpne kəcsəm yi teta kətərəs kə kələləs dis kaŋkə disre nke aterəne am ɳandecəmbər nu nde sədare sonu mə.» **58**
«Kə nəntəməŋkərnə kəcəmə ka moloku ma sariye saŋse fəp darəŋ, mme acic buk bambe disre mə, kə nəntənesə tewe teyek-yekəs kə təwəy-wəy ta MARIKI Kanu konu-ε,
59 MARIKI endesute nu, nəna kə yuruya yonu rom yəpoŋ

yocuca kəlinj, docu dəpəŋ nde doncuca kətaməs mə. **60**
MARIKI endekere nu pucuy pa Misira fəp mpə nəcnesə
mə, pucuy papəkə pokotərnə nu. **61** MARIKI endekere nu
docu fəp, kə rom nyə antəcic nde buk ba sariyə saŋse mə,
hanj nəməlkə. **62** Kə nəndela pəmə cəs ca darenc, afum
apic ŋandasak nu dacə doru, bawo nəncəŋkəl fe dim da
MARIKI Kanu konu. **63** Təkə pənčbat MARIKI kəyə nu pətət
kə kəsəŋə nu kəla mə, itə pəndesə pəcbət kə kədifət nu,
pəcmələk nu, palıŋ nu antəf ŋaŋkə nəndekəberə kəbaŋ
ŋoyəne ŋonu mə. **64** MARIKI endesamsər nu afum a doru
fəp dacə, kəyəfe nde doru doncop mə, hanj nde dəkaləpsər
mə. Dəndo, nəŋkəsalənə canu cəcuru nce nəna kə atem
anu nəntəcərc mə, canu ca kətək kə ca tasar. **65** Afum
a təf yayəkə dacə, bəkəc yəfədekəfər nu, wəcək wonu
wəfədekəsətə kəfo nkə wendekə wecəsəm mə. MARIKI
endekə pəcsəŋə nu bəkəc kəcləcə-łecə, fər yələl nu, dis
fəp dədənce nu. **66** Kəyi doru konu kəndebəksə, nəyinə
kənesə kəpəŋ pibi kə danj, nəfədekenə kiyi konu doru yati
amerə, **67** nəcloku bətbət: «Pəcyəne a dəfəy gbəcərəm
də-ε!» Nəcloku dəfəy: «Pəyəne a bətbət gbəcərəm bə-ε,»
teta kənesə nkə kəndeyi nu dəbəkəc mə, kə mes məkə
nəndekə nəcnəŋkə fər yonu mə. **68** MARIKI endekəluksə
nu atəf ŋa Misira dəcibil, nəkət sə kəfo kəŋkə inaloku nu:
«Nəfəsənəŋk di» mə. Dəndo nəndekəcaməsnə aterənə am
kəyəne ka acar ajan kəyəfe arkun hanj aran. Mba ali fum
əfədekəway nu.»

29 Moloku ma danapa mame mə MARIKI ənasom Musa
kəcaŋəs kə aka Yisrayel nde atəf ŋa Mohab, kəbərenə ka
məkə ŋanacaŋəs kə aka Yisrayel nde tərə ta Horeb mə. **2**

Kə Musa ewe aka Yisrayel fəp, k'oloku ŋa: «Nənanəŋk təkə MARIKI ɛnayə fər yonu kiriŋ nde atəf ŋa Misira mə, nte ɛnayə firawona, amarəs ən k'aka atəf ŋən fəp mə, **3** mewakəs məpəŋ mmə fər yonu yənanəŋk mə, megbəkəre kə məyə mewey-wey məpəŋ. **4** Mba haŋ məkə, MARIKI əsəŋ fe nu abəkəc nəctam kəccəre, fər yəctam kəcnəŋk, ləŋəs yəctam kəcne. **5** Meren wəco maŋkələ ickətən'on dətegbəre. Yamos yonu yənaməce-məce fe nu, cəfta conu cənacopər fe nu dəwəcək, **6** nənasəm fe cəcom, nənamun fe wən, nənamun fe maŋkəntə, nte təŋsəŋə nətam kəcəre a in'øyəne MARIKI Kanu konu mə. **7** Kə nənder nəberə nnə kəfo kaŋke. Sihəŋ wəbə ka Hesbon, kə ðk wəbə ka Basan, ŋawur kəkəgbintərnə su kəsutənə, kə səsut ŋa. **8** Kə səlek atəf ŋaŋan kə səsəŋ aRuben, aKadu kə aka kusunjə dacə ka Manase, ŋi ŋoyənə ke kaŋan. **9** Itə pəmar nəməŋkərnə kəcəmə ka moloku ma danapa dandə darəŋ, nte təŋsəŋə nəctam mes mmə nəŋsumpur mə fəp.» **10** «Nəna aka Yisrayel, nəna ŋə akaŋə nəncəmə məkə MARIKI Kanu konu fər kiriŋ mə. Fəp fonu nəyi de, kəyəfə abə anu kəkə ka cusunjə conu kəbəp k'abeki anu haŋ atubuc mes anu, arkun a Yisrayel fəp, **11** aran anu, awut anu, acikəra anu akə ŋayi nu dacə dəsaŋka mə, kəyəfə wətənə kam tək, haŋ wəketse kam domun. **12** Ndəkəl oŋ MARIKI Kanu konu kəsek danapa kə nəna k'efəŋ a pədərmə kəsek ka danapa dadəkə məkə, **13** nte təŋsəŋə pəsəŋ'am kəyəfə məkə kəyənə ka fum kən mə, nkən sə pəyənə Kanu kam, pəmə təkə ɛnalok'əm ti mə, pəmə təkə ɛnadərmə ti atem am Abraham, Siyaka, kə Yakuba mə. **14** Bafə nəna gbəcərəm ŋə iyi kəsek danapa dandə kə

kädərəm kążkə de, **15** mba kə akə ɳayi su dacə məkə fər ya MARIKI Kanu kosu kiriŋ, kə akə ɳantəyi su dacə məkə mə. **16** Nəncəre nənasərka təkə sənande atəf ɳa Misira, kə təkə sənacal-cali təf nyə nənacepər mə. **17** Nənanəjək mərəŋka maŋjan mme MARIKI enter mə, mərəŋka ma tək, masar, gbeti kə kəma mme meyi nde ndaraŋjan mə. **18** Ta fum pəyi nu dacə pəyəne wərkun, wəran, kusuŋka, kə pəyəne fe ti-ε kor, nwə abəkəc ɳən ɳendelukus məkə MARIKI Kanu konu darəŋ, pəkə pəcsalene canu ca afum a təf yayəkə mə. Ta nwə o nwə pəde pəyi nu dacə pəmə kəntəntəl nke kəŋkom pəkəntəŋne podokət mə. **19** Kə təyəne fum pəne moloku ma kädərəm mame-ε, ta pəyek-yekəsne dəbəkəc pəcloku: «Pəforu pendey'im, ali ickətəne deyeŋki abəkəc dem! Bawo əftəma a antəf ɳəjə alonjər domun mə ɳəfəsəwos.» **20** MARIKI əfəwose kəŋajnəne kə. Bawo metəle kə kəraca ka MARIKI Kanu konu, kəŋkuncələ nnə fum wəkakə eyi mə. Pəlec pampe ancicəs dəbuk bambe mə fəp, pəntəpnə kə, MARIKI pənim tewe ta fum wəkakə antəf kəronj. **21** MARIKI endegbey wəkayi cusuŋka ca Yisrayel fəp dacə k'endesəŋ kə pəlec-ε, kəsəŋ pəlec fəp ka danapa nke ancic dəbuk ba sariyə bambe disre mə.» **22** «Detəmp ndə dender mə, awut anu aŋə ɳandeyefə nu tadarəŋ mə, kə wəcikəra nwə endeyefə atəf ɳobol-bolu mə, k'akakə ɳandenəŋk pucuy pa atəf ɳaŋe kə docu ndə MARIKI endesute atəf ɳonu mə, ɳandeloku: **23** «Atəf ɳaŋe: Soda, mər kə nənc dəcəf ɳi tante. Afətam ɳi kəbəf, paka o paka pəfəpon ɳi kəronj, ali ayika ɳəfəpon ɳi kəronj pəmə təkə pəyi Sodom, Komora, Adma kə Ceboyim, sədare nse MARIKI ənakafəli pəgbəp, dəmetəle mən mecepərər disre

mə.» **24** Afum a təf fəp ŋandeloku: «Ta ake tə MARIKI
ɔyone tante atəf ŋaŋe-ε? Ta ake tə pəntelenə kə pəpəŋ
tante-ε?» **25** Paclukse ŋa moloku: «Bawo aka Yisrayel
ŋafati kəcəmə danapa darəŋ dəkə MARIKI Kanu ka atem
aŋan ŋanasek kə ŋa, nte ɛnawurene ŋa atəf ŋa Misira mə.
26 Bawo ŋaŋkə sə ŋacsalene canu cəcuru, ŋactontnenə ci,
canu nce ŋantəcəre mə, nce MARIKI ɔntəwose afum ən
kəcsalene mə. **27** Itə pəntelenə MARIKI nnə aka atəf ŋaŋe
ŋayi mə, kə kəwənərc ŋa kəway kəlec nkə anacic dəbuk
babəkə disre mə fəp. **28** MARIKI oŋgbuktu ŋa antəf ŋajan
metele məpəŋ məlec kə pucuy peber-beře disre, k'eləm
ŋa atəf ŋocuru. Itə pəyinə məkə tante.» **29** MARIKI Kanu
konu kəyə mes mme məŋgbəpnə mə. Səna kə awut asu,
sən'ətəmpər mes mme amentər su mə, doru o doru nte
təŋsaŋe səcəmə moloku ma Sariye saŋse darəŋ mə.»

30 «Kə moloku mame fəp mendebəp əm-ε, kəpoce pətət
kə kəpoce pəleč nkə imbocər əm fər kirij mə, kə MARIKI
Kanu kam endesamsər nu afum a təf ya doru fəp dacə-ε,
mənde məccəm-cəmne mes maməkə, **2** kə məluksərnə
sə MARIKI Kanu kam, kə məncəŋkəl sə dim dən abəkəc
ŋam yosoku pəs kə amera ŋam fəp-ε, məna kə awut am
pəmə təkə iyi kəlok'əm ti məkə mə, **3** MARIKI Kanu kam
ɛŋsəkpər tetam, pəyən'am nənəfər, pəloŋka nu sə kəfə
kin, MARIKI oŋwurene nu afum akə ɛnasamsər nu dacə
mə. **4** Ali təyənə a asamsər nu dəmoŋkubut ma doru,
MARIKI Kanu kam ɛŋlek nu dəndo pəloŋka nu nnə o nnə
ɛnasamsər nu mə. **5** MARIKI Kanu kam kəŋluks'am sə
atəf nŋe atem am ŋanabaŋ mə, məna məgbəkərə sə ŋi
kəbaŋ ŋəyənə ŋam. MARIKI pəyən'am pətət, pəsəŋ'am sə

kèla mətas atem am. **6** MARIKI Kanu kam kəndesəkəs abəkəc ŋam, kə abəkəc ŋa yuruya yam təsəŋe nu kəyəne akən, ntə təŋsəŋe məbətər MARIKI Kanu kam abəkəc kə amerā ŋam fəp mə, təŋsəŋ'am kəyi doru. **7** MARIKI Kanu kam, kəŋwənərə aterənə am pələc papəkə fəp, akə ŋanatəfərn'am teta kətərəs əm mə. **8** Kə məna, məndeluksərnə, məndecəŋkəl dim da MARIKI, məcəməsə mosom mən fəp darəŋ mməs iyi kəsom əm məkə mə. **9** MARIKI Kanu kam kəndelas əm pətət, pətesəs yəbəc ya waca wam fəp, kəyəfə yokom ya kor kam, yokom ya yəcəl yam, yokom ya antəf ŋam, pəndegbokərə sə kəbət MARIKI kəyən'am pətət, pəmə təkə pənabət kə kəyəne ka atem am pətət mə, **10** kə pəyənə məndecəŋkəl MARIKI Kanu kam, məməŋkərnə mosom mən kə sariyə sən nse ancic dəbuk ba sariyə mbə disre mə, kə məndeluksərnə MARIKI Kanu kam abəkəc ŋosoku pəs kə amerā ŋam fəp-ε.» **11** «Bawo tosom tantə iyi kəsom əm məkə mə, toncuca fe kəcərə, toncuca fe kəleləs. **12** Bafə darenc kəyi, təsəŋ'am kəcloku: «An'endepenə su dəKəm-ε, pəkekərə su, pəsəŋə su kəcəŋkəl ki, ntə təŋsəŋe səcəmə ki darəŋ mə?» **13** Bafə ntende kəba mokuru kəsom kəŋkə kəyi, təsəŋ'am kəcloku: «An'endecalənə su ntende kəba mokuru pəkəkərə su, pəsəŋə su kəcəŋkəl ki, ntə təŋsəŋe səcəmə ki darəŋ mə?» **14** Toloku tantə tələtərn'am, tey'im dəkusu kə dəbəkəc, ntə təŋsəŋe məcəməti darəŋ mə.» **15** «Məməmən məna Yisrayel, imboc məkə for yam kirin kiyi doru kə pətət, defi kə pələc, məlek tin. **16** Ntə iyi kəsom əm məkə mə, kəbətər MARIKI Kanu kam kə, məkət səpə sən, məməŋkərnə mosom mən, sariyə sən kə məyə mən mokur, ntə təŋsəŋe

məyi doru, məkoməs, nkən MARIKI Kanu kam kəpoc'am pətət nde atəf ŋəkə məŋkəbaŋ ŋəyəne ŋam mə. **17** Mba kə abəkəc ŋam ŋəŋkafələ, ta məncəŋkəl MARIKI, kə məsaknə palijəs əm məctontnəne canu cəcuru, məcsaləne ci-ε, **18** iloku nu ti məkə, nəŋməlkə, mataka monu məfəbələ antəf nŋə məŋkəbaŋ ŋəyəne ŋam, kə məŋkəcepər Yurdən-ε. **19** Ilək məkə kəm kə antəf yəyən'em sede nnə nəyi mə. Imbocər əm fər kiriŋ kiyi doru kə defi, kəpocə pətət kə kəpocə pələc. Məyək-yək kiyi doru ntə təŋsəŋə məyi doru məna kə yuruya yam mə, **20** məcbətər MARIKI Kanu kam, məccəŋkəl kə, məckotərnə kə. Nkən əyəne kiyi wəyəŋ kam kə kəwon kam doru, ntə təŋsəŋ'am kəndə antəf nŋə MARIKI Kanu konu ənadərəm kəsəŋ atem anu, Abraham, Siyaka kə Yakuba mə.»

31 Kə Musa əŋkə pəloku moloku mame fəp aka Yisrayel, **2** pəcloku ŋa: «Isətə məkə meren tasar tin kə wəco mərəŋ, ifəsətam tes o tes, kə MARIKI olək'im: <Məfəcali nnə Yurdən yayə.» **3** MARIKI Kanu kam yati, endesol'am, pəmələk afum aka təf yayəkə fəp, məna məkə məbaŋjər ŋa ntəf yaŋan. Yosuwe nkən sə pəsol'am, pəmə təkə MARIKI oləku ti mə. **4** MARIKI endekəyə afum akakə pəmə təkə ənayə Sihəŋ kə Ək abə a Amor kə atəf ŋəyəŋ, k'əmələk ŋa mə. **5** MARIKI endekəlek ŋa pəber nu dəwaca, nəyə ŋa pəmə tosom fəp təkə isom nu mə. **6** Nəyə səkət nəbəknə! Ta nənesə ta nəyikcə fər yaŋan kiriŋ. MARIKI Kanu kam yati osol'am, əfəsak əm, əfəsim'am.» **7** Kə Musa ewe Yosuwe, k'oləku kə fər ya aka Yisrayel fəp kiriŋ: «Məyə səkət, məbəknə, bawo mən'endekəberə atəf nŋə MARIKI ənadərəm kəsəŋ atem aŋan mə, mən'endekəyer

ŋa njí kε. **8** MARIKI osol'am. Nkønsérka yati nàndekøsol,
øfødesak øm, øfødesim'am. Ta mønesε, ta dis døløl øm.» **9**
Kø Musa encicæs sariyε sasøkø, k'øsøŋ si aloŋne, awut
aLewy aŋε ŋayøne agbaŋne kaŋkøra køsøleŋ ka danapa
da MARIKI kø aka Yisrayel mø, kø abeki aka Yisrayel
føp. **10** Kø Musa osom ŋa ntε: «Døkøløpsør da meren
camøt-mørøŋ ndø o ndø, tøm ntε ambonc køŋøŋne søbe
mø, køsata ka Cøleŋgbø, **11** kø aka Yisrayel føp ŋandeder
kødementørne MARIKI Kanu kam før kirij, ndø køfo
køŋkø endementør mø, møkaraŋøne aka Yisrayel føp
sariyε saŋse. **12** Møloŋka afum, arkun, aran kø awut købøp
ka acikøra akø ŋayi sødare sam, ntε tøŋsøŋe ŋane ti,
ŋatækøs kønesø MARIKI Kanu konu mø, ntε tøŋsøŋe so
ŋjamøŋkørøne køcømø ka moloku ma sariyε saŋse føp darøŋ
mø. **13** Ti disre awut aŋjan aŋε ŋantøcøre mi mø, ŋane mi,
ŋa so ŋatækøs kønesø MARIKI Kanu konu mataka ma køyi
konu doru føp mme nàndende antøf nŋø nàndekøbøŋ
ŋøyøne ŋonu, kø nàndekøcali Yurdøn-ε.» **14** Kø MARIKI
oloku Musa: «Mata mam mefi møløtørne. Møwe Yosuwe
nøkø nøcømø ndø aŋgbancan ŋøbøpøne kø Kanu, ikø
idøs kø, isøŋ kø mosom mem.» Musa kø Yosuwe ŋaŋkø
ŋjacømø ndø aŋgbancan ŋøbøpøne kø Kanu. **15** Kø MARIKI
owurør ŋa døndo daŋgbancan, døkøp, kø køp køŋkø
køcømø døkusøŋka ka aŋgbancan. **16** Kø MARIKI oloku
Musa: «Mønøŋk, køfi kø mønder. Kø defi dam døncepør-
ε, afum akøŋε ŋandøsøk im ŋjacamsørøne canu cøcikøra,
canu ca ndø atøf ŋøkø ŋaŋkøbøre mø. ŋandekøsøk im,
ŋandekøcopu danapa dem ndø sønasek kø ŋa mø. **17**
Døsøk dadøkø, pøndetøl'em nnø ŋayi mø. Ina so indesimø

ŋa, iber ŋa kumunt kem. Andewatəri-watəri ŋa. Pəlec kə pəcuca pəlarəm pendebəp ŋa. ɿacloku: «Bafə ntə Kanu kosu kəntøyi su dacə mə, tə mes mələc mame məŋsətə su ba?» **18** Kə ina, indeber ŋa kumunt kem dəsək dadəkə, teta pəlec pəkə ŋandeyə mə fəp, kəkafələ kəŋjan ŋacsalene canu cəcuru. **19** Ndəkəl oj nəcic telej ntə. Mətəksə ti aka Yisrayel, məber ŋa ti dəcusu, telej tante tedeyən'em sede sa pəlec pa aka Yisrayel. **20** Bawo indekəberse afum akanəs antəf nŋe inaderme atem ajan kəsəŋ ŋa mə, antəf nŋe ŋombonj dale k'awop mə. ɿandekə ŋacdi yeri ŋacnembərə, ŋatəf. Kə ŋalip-ε, ŋakafələ ŋatəfərnəc oj canu cəcuru nce ŋandekə ŋacsalene, ŋacfər-fərəs im, ŋacopu danapa dem ndə sənasek kə ŋa mə. **21** Kə pəlec kə pucuca pəlarəm pəndebəp ŋa-ε, telej tante tendeyənə sede kəmentər kance ka mes mələc maŋjan, bawo yuruya yaŋjan ŋafədepələr ti. Intakekərə fe ŋa atəf ŋəkə inaderəm kəsəŋ ŋa mə, mba incərə məkə tante, ntə teyi ŋa dəbəkəc mə.» **22** Dəsək dadəkə də Musa encic telej tante, k'entəksə ti aka Yisrayel. **23** Kə MARIKI osom Yosuwe wan ka Nun, k'oloku kə: «Məyo səkət məbəknə, bawo mən'ŋjkəberse aka Yisrayel atəf nŋe inaderəm kəsəŋ ŋa mə. Ina yati in'endesol'am.» **24** Ntə Musa elip kəcicəs moloku ma sariyə sanjə fəp dəbuk mə, **25** k'osom aLewy aŋə ŋancgbajnə kaŋkəra kəsələŋ ka danapa da MARIKI kə aka Yisrayel mə: **26** «Nəlek buk ba Sariyə mbe, nəboc bi kaŋkəra kəsələŋ ka danapa da MARIKI Kanu konu kəsək. Bi bendeyənə sede kəmentər kance nnə aka Yisrayel ŋayi mə. **27** Bawo incərə təkə nəntəŋ ləŋəs kə nəyeŋk səbomp mə. Kə nəyeŋkər MARIKI səbomp təm

ntε isərəyi doru-ε, cəke cə nəndeyi k'indifi-ε! **28** Ndəkəl
oŋ, nəloŋkan'em abeki a cusuŋka conu fəp, k'atubuc
mes anu. Ilokı moloku mame fər yanjan kirij, ilək sə
kəm kə antəf yəyəne nəna kə MARIKI dacə sede. **29**
Bawo incəre a k'indifi-ε, nəndetalərnə: Nəndebələne dəpə
dandə imentər nu mə. Təm tatəkə pəlec pendeder nu, kə
nəndegbəkəl MARIKI dəməyə monu ma dəwaca, nəcyə
mes məkə məntətesə kə mə.» **30** Kə Musa əŋkə pəloku
moloku ma telen tante kəloŋkanə ka aka Yisrayel fəp fər
kirij.

32 «Kəm, məsu aləŋəs, ilok-loku! Antəf, məcəŋkəl
moloku ma kusu kem! Nəyən'em sede! **2** Kanu kəsəŋə
metəksə mem məsamsər pəmə ntə wəcafən endetufər
yəbəf mə, Kanu kəsəŋə a toluku tem təgbələr pəmə kibi,
pəmə təkə mewiy-wiy mendeŋsə yika yobuk kəroŋ, pəmə
ntə məbelək mendetufər yəbəf ya dale mə. **3** Kəkor-koru
k'inder tewe ta MARIKI. Nəyek-yekəs debeki da Kanu
kosu! **4** Nkən eyi pəmə asar. Yəbəc yən yentesə təm fəp,
bawo səpə sən fəp səlomp. Kanu kə nkə kəntəsəkpər mə,
nkə kəntəyo pətəlomp mə. Kanu kə nkə kəntəmpər kance
kə pəlompu mə. **5** Mba məna aka Yisrayel nəntalərnə
nnə MARIKI eyi mə, nəyəne fə sə awut ən! Pəyikyik
parjan pə. Dətemp dəlec donutəsnə də. **6** Nəna afum
atoŋkulu, atəcəre kəkətənə mes, tante tə pəmar nəyə
MARIKI ba? Bafə wisi əyəne MARIKI, nwə owur'am doru
mə ba? Bafə nkən olompəs əm k'elek əm kə məyəne
fum kən ba? **7** Nəcəm-cəmne mata məkə menacepər
pəwon mə, Ta nəpələr meren ma dətemp kə dətemp dəkə
dənacepər mə, Məyifət wisi, endekələmər əm ti, abeki

anu ọjandekòloku nu ti. **8** Ntε Kanu nkε kεyi ca ya doru fəp kəroj kənasɔŋəs afum a tɔf ya doru kε, ntε εŋgbεy afum a doru tɔf tɔf mɔ, k'ombocε ọja cələncər, tɔkɔ mcləkε ma Kanu melanenε mɔ. **9** Kɔ MARIKI εlek aka Yisrayel ọjayonε aka nkɔn, yuruya ya Yakuba yεnayonε ke kɔn. **10** Nde dətεgbərε MARIKI εnabəp nəna yuruya ya Yakuba, nde antɔf nŋε ọjɔyε yer-yer, mεnε pukule-kule pa canda pɔkɔ yεnayi dacɔ mɔ. Kɔ MARIKI ombum yi, k'ondušum yi, k'εŋgbεkərε yi pəmɔ dəfɔr dɔn. **11** MARIKI eyi nnɔ aka Yisrayel ọjai mɔ pəmɔ ntε asiksik ọjentimi awut a ịj i mɔ, MARIKI ombum aka Yisrayel pəmɔ ntε asiksik ọjombum awut a ịj i mɔ, ọjemperi banca ntε tɔjɔsɔŋε wan ka ịj i pədeñsε yi kəron i mɔ, ọjedeñsε wan ka ịj i dəbanca. **12** MARIKI sona gboj εnasole afum ɔn, ali kanu kəcuru kin kənamar fe kɔ. **13** K'efələrenε ọja k'əŋkɔ pədəs mofo menjeci tadarəj, ọjacdi yokom ya dale. Pəcmesərε ọja mεsε ma cəme mmε moncwur masar dacɔ mɔ, kɔ moro ma antɔf ọja masar, **14** pəcmesərε ọja mεsε medire ma cəna, mεsε mecaŋki ma ọkesiya kɔ cir, kəlekenε səm yoboju ya ọkesiya yowut, ọkesiya ya Basan kɔ mbiyofo. Məcdi yeri yətət nyε ancojε mεŋgbən mətət mɔ, məcmun sə wən wətət wa yokom ya ọgbəŋkələ yam. **15** Yesurun endetəf oj, k'εyεfε kəsime Kanu. Ntε Yisrayel ọjanasətə ntε o ntε ọjanafaj mɔ, kɔ ọjantaj lənjəs! Daka daŋan dəsəŋε ọja kətəf, kɔ ọjasak Kanu nkε kəlompəs ọja mɔ, kɔ ọjance Kanu nkε kəyone togbu tarjan mpe pɔyone wəyac kəjən mɔ. **16** Aka Yisrayel ọjancsəŋε MARIKI kəyə kəraca tetə canu cəcuru. Ọacdəktərε sə MARIKI pəyikyik mpe pɔyone mərəŋka mɔ. **17** Ọjasak kəlojŋε Kanu, ọaclɔjŋε

yøjk yelec nyε yøntøyønε Kanu mø, canu nce ñjanatøcøre
mø, canu nce cøntøp kæcder ndekøl mø, nce atem anu
ñjanatøcøre mø. **18** Mænce Kanu nkø køsøjø k'anjkom øm
mø, mæmpølørne Kanu nkø køsøj'am køyi doru mø, nkø
køyønε togbu pøtøt pa kiyi kam wøyen. **19** Nte MARIKI
enøjk nte awut øn ñajfør-førøs kø mø, it'øsøjø k'esime
ña. **20** Kø MARIKI oloku: «Indelukus ña darøj, imømøn
teløpsør tanjan! Detemp døtalørne dø, awut ñø aŋø antøtam
køgbækør kølanj mø. **21** Ñønsøj'em køyø køraca teta pøkø
pøntøyønε Kanu, ñøsøj'em metøle teta mørøjka maŋan
mmø møntøyø døkæcømø mø. Ina sø køsøjø ña k'inder
køyø køraca teta atøf ña afum aŋø ñøntøyø døkæcømø mø,
teta atøf ña afum atøjkulu t'indesøjøne ña metøle. **22** Ey,
nønc da metøle mem dømar, døncøf haŋ kø døbøp aka
dabiya, døncøf antøf kø yokom ya ñi føp, nønc ndø døncøf
tantøf ta mørø mø. (**Sheol h7585**) **23** Indedenjsør ña pølec,
ña ñ'indelip kølømør cøbølma cem. **24** Dor dendeløløs
ña dis, fiba føsøm ña følip, docu døpøj d'indewønørø
ña. Søm ya dop y'indewønørø ña, kø møkøn ma yeliøe-
liøø yelec! **25** Kø ñawur doru-ε, aterønø aŋøn ñødøfø
awut aŋøn dakma, kø wølø waŋan disrø-ε, aterønø aŋøn
ñøde ñøcsøjø ña kønesø køpøj. Afum føp ñøndøfi, køyøfø
wøtemp kø wøyecøra, kønaka kø wøtem.» **26** K'íloku: «Kifir
kin k'indesamsørø ña, indenim kæcøm-cømønø ka mewe
maŋan afum a doru dacø!» **27** Mba iføwøse wøterønø køŋan
pøfan'im. Ta aterønø aŋøn, ñødecøm-cømønø a ña ñøsøjø
ña kømølkø, ta ñøadeloku: «Waca wøsu wøyo fønøntør, bafø
MARIKI øyo mame føplø!» **28** Bawo aka Yisrayel, afum ñø
aŋø mosumpør maŋan møntøløpsør mø, ñøsøk fe søbomp.

29 K'aka Yisrayel ɲacərə kəkötənə mes-ε, ɲancərə nde mame fəp meŋkekərə ɲa mə. **30** «Kə pəntəyənə Kanu togbu paŋan pəcaməs ɲa-ε, kə pəyənə fe a MARIKI əsəj ɲa aterənə aŋan dəwaca-ε, cəke cə wəterənə wəkin gboŋ əntam kəbeləs aka Yisrayel wul win-ε? Cəke cə aterənə aŋan mərəj, ɲantam kəbeləs afum aka Yisrayel wul wəco-ε? **31** Kanu togbu pa aka Yisrayel kəyi fe pəmə kanu togbu paŋan, aterənə asu yati ɲancərə ti. **32** Aterənə anu ɲayi pəmə afum alec nde sədare sa Sodom kə Komora mə: Mes maŋan mowurenen cək ya yokom ya ɲgbəŋkələ ya wən yayəkə yondokte kə yəŋkəntəŋ mə. **33** Wən wa yi, məkən ma niŋkinaŋka mə, məkən meyeŋki ma aŋkisin mə. **34** Bafə təfəŋ tem tante t'ina MARIKI ifəkərnə dəbəkəc ba? Bafə iməŋkərnə dəbəkəc təyə nte indeyə aterənə anu mə pəmə nte fum əncəŋər yəsətə yən kumba mə ba? **35** In'ətəmpər oŋ kəluksə ayək kə kəway ka pəleç ka aterənə anu, tem nte wəcək waŋan wende wecyikce mə! Dəsək da pəleç paŋan dələtərnə kəbəp ɲa, tələpsər taŋan teyi kəbelkər.» **36** «Ey, MARIKI endebocə afum ən kiti kəlompu, endeyənə amarəs ən nənəfər, k'endenəŋk təkə səkət saŋan səlip mə, tem nte wəcar əntədeyi, ta wəyi yəŋən eyi pəyac ɲa mə. **37** MARIKI pəyif aterənə anu: «Deke canu conu cəyi-ε, nce cəbum nu mə, **38** canu nce cəncsəmə nu səm yoboŋu ya yoloŋne mə, canu nce cəncmune nu wən wa yoloŋne mə-ε? Canu cacəkə cəyefə cəyac nu! Canu cacəkə cəyefə cəbum nu!» **39** Ndəkəl oŋ, nənəŋk ina sona gboŋ əyənə Kanu, kələma kəyi fe sə, kə pəyənə fe ina-ε! In'əŋsəŋe kəyi doru, in'əŋsəŋe kəfi, In'ombopər, in'əŋsəŋe kətamnə, ali fum əfətam kəbaŋər

im nwε injsumpər mə. **40** Bawo indot kəca kem darenc k'inderəm, icloku: «Kanu k'iyənə nkə kəyi wəyeŋ, nkə kəyi doru o doru mə. **41** K'iwoṭər dakma dem haŋ kə domot, isumpər di teta kəboc kitı-ε, iŋluksə ayek nnə aterenə em ŋayi mə, isəŋ sə akə ŋanter im mə kəway ka pəleç paŋan. **42** Indecisəsə cəbəlma cem mecir ma aterenə em, dakma dem degbint-gbinti dis da aŋe injsumpər mə, kəlekənə ka domp da akirij a aterenə em. Indeloŋ mecir ma aŋe ambopər kə aŋe asumpər mə.» **43** O Kəm, nəkul-kulənə pəbotu Mariki! Nəna canu fəp, nətontne fər ya MARIKI kirij! bawo eyi kəlukse ayek ŋa awut ən, kəlukse kə Kanu kənder ayek nnə aterenə ən ŋayi mə, kəsəkəs k'endə antəf ŋən, pəsəkəs afum ən kiciya kəŋjan.» **44** Musa kə Hose wan ka Nun ŋaŋkə ŋaloku moloku ma teleŋ tante fəp aka Yisrayel fər kirij. **45** Ntə Musa elip kəloku moloku ma teleŋ tante aka Yisrayel fəp fər kirij mə, **46** k'oloku ŋa: «Nəberne moloku mame iloku nu məkə mə dəbəkəc, nəde nəctəkse mi awut anu, ntə təŋsəŋə ŋade ŋameŋkərnə kəcəmə ka moloku ma sariyə saŋse fəp darəŋ mə. **47** Bafə toloku tefəli tə nnə nəyi mə, mba kiyi wəyeŋ konu kə! Toloku tante t'endekəsəŋə nu kəwon doru antəf ŋəŋ nəŋkəbaŋ, kə nəncepər Yurdən-ε.» **48** Dəsək dadəkə yati də MARIKI oluku Musa: **49** «Məpə nde mərə ma Abarim, nde atəf ŋa Mohab. Məpə tərə ta Nebo kəronj nde pəntəfərenə kə Yeriko mə. Məkə məməmən atəf ŋa Kanaŋ, ŋəŋ impoce aka Yisrayel ŋoyənə ŋaŋjan mə. **50** Tərə tatəkə məŋkəpə mə, difə məŋkəfi, məkə məbəp atem am, pəmə ntə Aruna wəbek'am ənafi nde tərə ta Hor, k'əŋkə pəbəp atem ən mə. **51** Bawo Aruna kə məna

Musa, nənaleləs f'əm fər ya aka Yisrayel kiriñ teta domun
da Meriba, nde Kadəs, nde təgbərə ta Cin. Nənamentər fe
fər ya aka Yisrayel kiriñ a in'çyəne Kanu kəsoku yati. **52**
Məjkənəjk atəf ŋaŋəkə fər yam kiriñ, mba məfədekəberə
atəf ŋaŋəkə isəj aka Yisrayel mə.»

33 Kəpoce pətət nkə kə Musa fum ka Kanu ənatolanə
aka Yisrayel, a pəcfi. **2** Kə Musa oloku: «Kə MARIKI εyεfə
tərə ta Sinayi, k'εyεfə aka Yisrayel kəroj pəmə ntə dec
dəmpə atəf ŋa Sehir mə. Kəyεfə nde tərə ta Paran, k'omot
aka Yisrayel nərə, k'ender nnə afum ən ŋayi mə, məlekə
mosoku wul wəco məkel kə. Pətəmpər dəkəca sariyə
səmotər-motər. **3** Ey, MARIKI əmbətər afum ən acəmpi,
aŋə ampus mə fəp ŋayi kə dəkəca. Əncəmə məna MARIKI
dəntəf, kə ŋawosə moloku mam. **4** Sariyə nse Musa osom
su mə, kəlonjkanə ka Yakuba, afum a Yisrayel ŋayə si! **5**
MARIKI ənayəne wəbə ka Yesurun afum em, təm ntə abə
aka Yisrayel ŋanclorjkanə kə cusurjka cərjan mə.» **6** Kə
Musa ontolanə cusurjka ca Yisrayel ntə: «Kanu kəsərə a
kusurjka ka Ruben kəyi doru, ta kəlip, ali təyəne afum
ən ŋapice!» **7** Kə Musa oloku teta kusurjka ka Yuda ntə:
«MARIKI, məcəŋkəl dim da Yuda, Məlompəs aka kusurjka
ka Yuda dacə kə cusurjka cəlpəs ca Yisrayel! Məsərə
waca waŋan wəyac ŋa. Məna MARIKI məyəne wəyac
kəŋan nnə aterəne aŋan ŋayi mə!» **8** Kə Musa oloku
teta kusurjka ka Lewy ntə: «MARIKI, məsərə masar ma
kiti mam Tumim kə Yurim amarəs am aka kusurjka ka
Lewy, aŋə mənawakəs Masa mə, aŋə mənatənsər kəcəp
nde domun da Meriba kəsək mə. **9** Nwə oŋloku teta kas
kə kərə mə: «Ifəməmən ŋa!» Nwə əntəcərə awənc aŋa

ma, ta εncārε awut ən mə, bawo ŋamεŋkérne toluku ta məna MARIKI, kə ŋatəmpərnə sə danapa dam. **10** ɿatəksə afum a Yakuba məyə mokur mam, ɿatəksə aka Yisrayel sariyε sam! ɿasəŋ'am kəne ambənc ŋa suray, ɿasəŋ əm poloŋne pəcəf pam nde dətetek toloŋne tam kəronj! **11** Məpoce səkət sa kusunjka ka Lewy pətət, MARIKI, məpoce sə mosumpər mən pətət! Mətepi məkəc ma aje ŋanyektər aLewy kəyefərənə mə, kə akə ŋanter ŋa mə. Ta ɿatam sə kəyefə!» **12** Kə Musa oluku teta yuruya ya Benyamin, nte: «Abət aka MARIKI ŋə, ŋayi kubum kən dəntəf. MARIKI ombum ŋa dəsək o dəsək, eyi ŋa dacə təm fəp.» **13** Kə Musa oluku teta kusunjka ka Isifu nte: «MARIKI əsəŋ kəpoce kətət antəf ŋaŋjan, Kibi ka darenc kənde kəctufər antəf ŋaŋjan, kə domun nde dende kəcpə kəyefə ka dəntəf mə. **14** Dec dəŋsəŋe yəbəf kəponj, ŋof o ŋof yokom yofu yəŋləl. **15** MARIKI ompoce ŋa yokom yətət ya antəf ŋa mərə mokur, kə kəctesə yəbəf mofo menjeci ma təm tobol-bolu. **16** MARIKI pəsəŋjə daka da antəf ŋətət dadəkə, kə kəmar ka Kanu nkə kənalok-lokər Musa dərəntəm mə, daka dadəkə dəlare kusunjka ka Isifu, nkən nwə anapus awenc aja dacə mə! **17** Isifu ɔyo pəlel pəmə tura pəcəkə-cəkə pa yəcəl ya cəna. Len yən mərəŋ yəyə fənəntər pəmə len ya wana wa dop, iy'ɛŋwənse afum a doru fəp, haŋ nde doru dələpsər mə. Kəlen kin, kənay kəponj ka yuruya ya Efrayim kə, kə kəlen ka mərəŋ, afum wul wul aka kusunjka ka Manase kə.» **18** Kə Musa oluku teta aka cusunjka ca Sabulon kə Isakar nte: «Sabulon, kəwur kam delek kəbət əm, kə məna Isakar mənənə pəbotu nde abal ŋam disre! **19** ɿandewe cusunjka ca Yisrayel nde

tɔrɔ tanjan keronj, ḥanjko ḥaclonjne di yolojnɛ nyɛ sariyɛ səloku mɔ, bawo dəkəba ḥandekɔ ḥacwure daka daŋan, kɔ daka dəkɔ dəŋgbəpnɛ dəkəsənc mɔ.» **20** Kɔ Musa oloku teta yuruya ya Kadu ntɛ: «Iyek-yekəs MARIKI nwɛ əsəŋ yuruya ya Kadu antɔf ḥowokəlu mɔ! ḥa aŋe ḥanjliŋ pəmɔ kusunuŋku kəran mɔ, ḥa aŋe ḥanjwatəri-watəri kəyefɛ dəkəcək haŋ dəromp mɔ. **21** Kusunjka ka Kadu kəyek-yek antɔf ḥotöt ḥa atɔf, k'ɛmɛŋkərnɛ daka pəmar wəbe pəsətɔ mɔ. Nkɔn eyi aka Yisrayel kirij, k'ɔŋkətənɛ məfan ma MARIKI dolompu disre, k'ɔŋkətənɛ sariyɛ sɔn nnɔ aka Yisrayel ḥayi mɔ.» **22** Kɔ Musa oloku teta kusunjka ka Dan ntɛ: «Dan kusunuŋku kəwut kɔ, nkɛ kəŋgbəpərnɛ kəyefɛ nde atɔf ḥa Basan mɔ.» **23** Kɔ Musa oloku teta aka kusunjka ka Naftali ntɛ: «Kusunjka ka Naftali kənəmbərɛ kəmar kɔ kəlare kəpocɛ kətöt ka MARIKI. Naftali, məwəkələs atɔf ḥam ntende dec dəŋkale, kɔ ntende kəca kətöt ka nde dec dəmpɛ mɔ!» **24** Kɔ Musa oloku teta aka kusunjka ka Aser ntɛ: «MARIKI pəpocɛ Aser pətöt awut a Yakuba dacɔ! Pəsətɔ kəmar ka kəbətər ka awenc aŋa, dəlay da moro dəsəŋɛ Aser pəgbət mi wəcək wən! **25** Aser, Kanu kəpoc'am a məyi kumba ka fec kɔ kəpər darəŋ. Kanu kəsəŋ kusunjka kam səkət kəyi kam doru fəp! **26** Ali kanu kələma kəwurene fe kɔ Kanu ka nəna Yesurun afum em, nkɛ kəncal-cali darenc kədemar nu, nkɛ kəncepərənɛ kəm debeki dən disre mɔ. **27** Kəyefɛ kəcop ka doru o doru Kanu kəyənɛ dəkəyacnɛ donu, təm fəp eyi yəbəc ya kəbum nu. Fər yam kirij k'ɛmbələs wəterənɛ kam, kəcloku: «Mədifət!» **28** Aka Yisrayel nəyi kubum disre, Yuruya ya Yakuba ḥandə tacinə nde atɔf ḥa məŋgbən kɔ

member ma wen, antøf nję kibi kəntufər kənyeſe darenc mə. **29** Pəmbət nu nəna aka Yisrayel! Are ŋayi pəmə nəna-ε? Nəna nəyəne afum aŋe MARIKI ɛyac mə. MARIKI ɔyəne nu aca nję ŋeŋyac nu mə, ɔyəne dakma nde dəŋsaŋe nu kətam aterəne anu mə. Aterəne anu ŋandeder ŋaletsəne nu kəŋjaŋe, mba nəndenas-nas dofum daŋan.»

34 Kə Musa εmpə kəyefə ka Araba nde Mohab kəkə ka tərə ta Nebo, telempan pa Piska, nde pəntəfərəne kə Yeriko mə. Kə MARIKI ɔsəŋe kə kənəŋk atøf ŋaŋoko fəp: Kəyefə Kalad haŋ Dan, **2** Naftali fəp, atøf ŋa Efrayim kə ŋa Manase, atøf ŋa Yuda fəp haŋ nde kəba Kəpəŋ ntende dec dəŋkale mə, **3** kəbəp ka atøf ŋa Nekef, kə aranta ŋa Yurdən kəbəp ka Yeriko dare da komp, haŋ Cohar. **4** Kə MARIKI oluku Musa: «Atøf ŋaŋe ŋ'inaderme atem am Abraham, Siyaka kə Yakuba, icloku ŋa: <Indesəŋ atøf ŋaŋe yuruya yam.› Isəŋ'am ŋi kənəŋke fər yam, mba məfədebəre di.» **5** Kə Musa wəmarəs ka MARIKI efi dəndo atøf ŋa Mohab, pəmə təkə MARIKI εnasom ti mə. **6** Kə MARIKI owup kə mərə dacə, nde atøf ŋa Mohab, nde pəntəfərəne kə Bet Peyər mə. Ali fum εncərə fe kufu ka Musa haŋ məkə. **7** Musa εnasətə meren tasar tin kə wəco mərəŋ ntə encfi mə. Fər yən yəncnəŋk belbel pəyeŋk sə dis. **8** K'aka Yisrayel ŋambok Musa mata wəco maas, nde Araba ŋa Mohab, ti disrə kə mataka ma kəbok kə kəbal ka Musa melip. **9** Yosuwe, wan ka Nun εnalare amera ŋa kəcərə kəkət, bawo Musa εnadeŋər kə waca. K'aka Yisrayel ŋacəŋkəl kə, kə ŋancəmə moloku mmə MARIKI εnasom Musa mə darəŋ. **10** Kəyefə tatəkə, ali sayibə səyefə fe sə Yisrayel pəmə Musa, sayibə nse MARIKI εnacərə,

ŋaclok-lokərənə gbasŋja kə wəkayi mə. **11** MARIKI εnasom kə kəkoyə megbekərə mewey-wey atəf ŋja Misira fər ya firawona, abe aka kələ kən disre kə afum a atəf ŋən fəp kiriŋ. **12** Mes məpəŋ kə mewey-wey mmə Musa εnayənə kəca ka səkət fər ya aka Yisrayel fəp kiriŋ mə.

Yosuwe

1 Ntε defi da Arjnabi Musa wəcar wəka Mariki dencepər mə, kə Mariki oluku Yosuwe wan ka Nun wəmarəs ka Musa: **2** «Wəcar kem Musa efi. Ndækəl oj məyefə, məcali kəŋgbəkə ka Yurdən kaŋke, məna kə afum akanje fəp. Nəkə nde atəf nje indesəj aka Yisrayel mə. **3** Nnə o nnə məncəmbər kəcək mə, isəj un di pəmə təkə inaloku ti Musa mə. **4** Cələncər conu cəndeyefə nde dətegbərə kə Libaj dande, haŋ nde kəŋgbəkə kəpəŋ ka Efərat, kəyefə ka atəf ŋa aka Hitit, haŋ nde Kəba Kəpəŋ ntende dec dəŋkale mə. **5** Ali fum əfəcəm'am fər kirij kəyi kam doru fəp. Isol'am pəmə təkə inasole Musa mə. Ifədesak əm, ifəc'am. **6** Məyeŋk dis, məbəknə! Bawo mən'endekotene afum a Yisrayel kəbaŋ atəf ŋa ke nje inadərəm kəsəj atem ajan mə. **7** Məyeŋk dis gbaŋ, məbəknə! Məgbətnə məkət sariye nse Musa wəcar kem omboc'am mə: Ta məgbayme si kəca kətət, ta məgbayme kəca kəmeriya, ntə təŋsəŋ'am kətam mes fəp nnə o nnə məŋkə mə. **8** Ta buk ba sariye mbe bəbəl'am dəkus! Məckaraŋ bi daŋ kə pibi ntə təŋsəŋe məgbətnə, məkət təkə ancic buk bambe disre mə, itə məŋsolne dəpə dətət, it'əŋsəŋe mətam mes fəp. **9** Indəm f'am: Məyeŋk dis, məbəknə ba? Awa, ta mənesə, ta dis dələl əm, bawo Mariki, Kanu kam kəsol'am nnə o nnə məŋkə mə.» **10** Kə Yosuwe osom ti akirij: **11** «Nəkət afan disre fəp, nəloku afum ntə: <Nədəmne yeri, bawo mata maas məncəmə kəcali ka Yurdən yayə, nəkəbaŋ atəf nje Mariki, Kanu konu kəsəj un mə.»» **12** Kə Yosuwe oluku aRuben, aKadu kə aka kusujka dacə ka Manase: **13** Nəməŋkərnə dəsəbomp təkə Musa wəcar

ka Mariki εnasom'un mə, pəcloku: «Mariki, Kanu konu kəsəj'un kərjesəm, kəsəj un atəf nŋe.» **14** Aran anu, awut anu, kə yəcəl yonu yendeyi atəf nŋe Musa əsəj un nde Yurdən kəsək ntende dec dəmpə mə. Mba nəna arkun aŋe nəŋyefərənə nətəmpər yosutnənə yonu mə, nən'endekənuŋkənə kəcali kəŋgbəkə. Nəmar awənc un aŋa, **15** hərj Mariki pəsəj awənc un aŋa kərjesəm pəmə nəna, ŋa sə ŋasətə atəf nŋe Mariki, Kanu konu kəsəj ŋa mə. Kə telip-ε, nəluksərnə nəder nəlek atəf ŋa kə nŋe ŋəyənə ŋonu mə. Musa wəcar ka Mariki əsəj un ŋi Yurdən kəca kəŋkə ntende dec dəmpə mə. **16** Kə ŋaloku Yosuwe: «Səndeyə nte o nte məŋsom su mə: Səndekə sə nnə o nnə məndekekərə su mə. **17** Səndecəŋkəl'əm pəmə təkə sənacəŋkəl Musa mə. Tes tin gbəcərəm təbas su: Mariki, Kanu kam kəsol'am pəmə təkə kənasole Musa mə! **18** Nwə o nwə endetajər'əm aləŋəs, pəyeŋkər dim dam domp mə, andif kə. Məyeŋk dis gbaŋ, məbəknə!

2 Kə Yosuwe wan ka Nun osom afum mərəj dim dantəf kəyəfə ka Sitim, pəcloku ŋa: «Nəkə, nəkəkcə antəf ŋəŋjəkə kə dare da Yeriko! Kə afum akakə ŋəŋjəkə ŋabərə nde kələ ka wəran wəyamayama, pacwe kə Rahab, kə ŋancepərənə pibi nde ndərən. **2** K'əloku wəbə ka Yeriko: «Awa, nəgbətnə nte arkun aka Yisrayel ŋanderna nnə pibi kədefen-feni atəf ŋosu mə!» **3** Kə wəbə wəka Yeriko osom pakəloku Rahab: «Məwurenenə afum akə ŋayi nnə ndaram mə, aŋe ŋambərə nde kələ kam mə, bawo kəfen-feni ka atəf fəp kə ŋanderənə.» **4** Kə wəran nwə ejkekərə arkun aŋe mərəj k'əŋkə pəməŋk, k'əloku asom a wəbə: «Kance kə, arkun aŋe mərəj ŋandersa nnə kələ kem, mba incəresa fe aka

nnə ḷayōne mə. **5** Nendisna təm ntə dec dəŋkalesa packə
kəgbət kumba ka dare dəkusu mə, kə arkun aŋe ḷawur
nnə, mba incəre fe nde ḷanjəsa mə. Nəbəlkər nəcəmə ḷa
darəŋ, nəŋkəbəp ḷal!» **6** Ntə tənayi mə, ənapəne ḷa nde
kələ darenc, k'emeŋk ḷa nde sek ya cəŋkəlma dacə, ncc
ənadət nde kələ darenc mə. **7** Kə afum ḷasumpər dəpə da
Yurdən kəbelər ḷa haŋ nde dəkətənta. K'angbət kumba
ka dare dəkusu ntə afum abələr ajan ḷanawur mə. **8** Ta
acikəra atən mes ḷantadire-ε, kə Rahab əmpə kəkəbəp
ḷa nde kələ darenc. **9** Kə wəran nwə oluku arkun aŋe:
«Incəre a Mariki əsəŋ un atəf ḷaŋe. Pəlec pəkə nəfəŋe
su mə pəsətə su, ayek-yek ḷeŋgbəpərnə afum fəp, ḷayi
kənes'on. **10** Bawo səne a Mariki kənawosər'on domun
da Kəba ka Cəŋkəlma ntə nənawur Misira mə. Səne so
təkə nənadif abə a Amər mərəŋ aŋe ḷanayi kəŋgbəkə ka
Yurdən kəsək ntende dec dəmpə mə: Sihəŋ kə Oku. **11**
Səne ti, itə mim mowure su, kə nwə o nwə eŋgbıŋ kifir
nnə nəyi mə, bawo Mariki, Kanu konu, kəyənə Kanu ka
darenc, kə dəntəf. **12** Ndəkəl on, nədərm'em nnə Mariki
eyi mə, a məndelase afum a kələ kem layidi pəmə dəkə
iyən'on mə. Nəsəŋ im paka mpə pendesəŋ em kəlaŋ a
nəntiŋkər f'em mə. **13** A nəndesak iya kem, papa kem,
awənc im aŋa arkun, aran, kə afum alpəs aŋe ḷayōne
akəŋjan mə fəp. Nəsak su səmulpər defi, nəfədedif su.» **14**
Kə arkun aŋe ḷaloku wəran nwə: «Səwose kəfine tetam,
mba ta mədeloku afum təkətənə tosu de! Kə Mariki
kəndesəŋ su atəf-ε, səndebət mera səlasənə so layidi
nnə məyi mə.» **15** K'əsəŋ ḷa kəbənda kə ḷantorene ki
nde dəwunder, bawo kələ kən kənayi disre kəgbəcənə

kə damba da sajka sa dare. **16** Kə wəran nwə oluku ḥja:
«Nəkə ta dəmərə kə pəyi fe ti-ε, nəmbəpənə kə abələr
anu. Nəgbəpnə dəndo haj mata maas, təntəjnə abələr
anu ḥjalukus, a nəna nədesumpər dəpə donu kəkə!» **17** Kə
arkun aje ḥjaloku kə: «Ntə tendesənə su kəlas kədərəm
nke məsənə su kədərm'am mə: **18** Awa, məcəŋkəl im!
Təm ntə səndebərə dare mə, mənə məkotər tafəc peyim
nde wunder wəkə mənatorene su mə. Məcəmbərərnə iya
wəkam, papa wəkam, awənc'əm aja arkun aran, afum am
fəp nde kələ kam. **19** Nwə o nwə əncali kusujka kaŋkə a
pəwur mə, esare teta mecir mən, kə səna, səncərə fe! Mba
kaŋkə pagbuŋenə wəkin nu dacə nde kələ kam disre-ε,
səsare teta mecir ma wəkayi! **20** Kə məloku afum təkötənə
tosu-ε, təm tatəkə səŋsikili tətəjnə tosu kə məna.» **21** Kə
wəran nwə oluku: «Kanu kəsənə teyi pəmə takə nəloku ti
mə!» Kə wəran nwə əsak arkun aje kə ḥjaŋkə. Kə wəran
nwə oŋkot tafəc pəyim nde wunder wən. **22** Kə arkun
aje ḥjaŋkə ta dəmərə, kə ḥjaŋgbəpnə di mata maas, haj
kə abələs ajan ḥjalukus. Abələr ajan ḥactən ḥja dəpə,
mba ḥananəŋk fe ḥja. **23** Kə afum aje mərəj ḥandə ḥator
dəmərə, kə ḥancali Yurdən. Kə ḥjaŋkə ḥabəp Yosuwe wan
ka Nun, kə ḥaləmər kə təkə ḥanasətə nde anasom ḥja mə.
24 Kə ḥjaloku Yosuwe: «Pəwurene pəmə Mariki əsənə su
atəf ḥjaŋkə fəp. Ayek-yek ḥəŋgbəpərnə afum fəp, ḥayi
kənesə su.»

3 Yosuwe əyefə bətbət suy, nkən kə aka Yisrayel fəp, kə
ḥayefə Sitim kə ḥjaŋkə haj kəŋgbəkə ka Yurdən. Dəndo
ḥayekti sajka, kə ḥandire di, ḥantacali fe kəresna. **2**
Tataka ta maas, k'akirij ḥjaŋkötənə dəsaŋka fəp. **3** Kə

ŋaloku afum nte: «Kə nəndenəŋk kaŋkəra ka danapa da Mariki, Kanu konu, aloŋne aLewy aŋe ŋagbaŋne ki-ε, nəyεfε nde nəyi mə, nəcəmε ki darəŋ. **4** Mba nəbələnε ki cururu wul mərəŋ, ta nələtərnε ki de! Təm tatəkə, nəncəre dəpə dəkə pəmar a nəkə mə, bawo nəntacepər fe dəpə dandə təcəkə-cəkə.» **5** Kə Yosuwe oluku afum: «Nəsəkəsnε, bawo Mariki kəŋyu alna mes məpəŋ nnə nəyi mə.» **6** Kə Yosuwe oluku aloŋne: «Nəlek kaŋkəra kəsəleŋ ka danapa da Kanu nkε nəgbaŋne, nəcepər afum fər kiriŋ.» Kə aloŋne ŋalek kaŋkəra, kə ŋancepər afum fər kiriŋ. **7** Kə Mariki oluku Yosuwe: «Məkə incop kəleləs'əm nnə afum aka Yisrayel ŋayi mə, nte təŋsəŋe ŋacəre a indesol am, pəmə təkə inasole Musa mə. **8** Kə məna, məsom aloŋne aŋe ŋaŋbaŋne kaŋkəra kəsəleŋ ka danapa Kanu mə nte: Kə nəŋkəbəp kəŋgbəkə ka Yurdən-ε, nəcəmbərəs domun disre.» **9** Kə Yosuwe oluku aka Yisrayel: «Nəcəŋne nnə, nəcəŋkəl moloku ma Mariki, Kanu konu!» **10** Kə Yosuwe oluku: «Nte tə nəndecəre a Kanu Kəpəŋ kəy'un dacə, ki kəŋkəbeləs nu fər kiriŋ aka Kanaŋ, aHit, aHiwy, aPerisi, aKirkasa, aka Amər, kə aYebus. **11** Awa nəgbətne nte: Kaŋkəra kəsəleŋ ka danapa da Mariki ma doru fəp kəndecali kəŋgbəkə ka Yurdən fər yonu kiriŋ mə. **12** Ndekəl oŋ nəlek afum wəco kə mərəŋ cusuŋka ca Yisrayel disre, fum wəkin kusuŋka o kusuŋka. **13** Kə aloŋne aŋe ŋagbaŋne kaŋkəra kəsəleŋ ka danapa da Mariki, Mariki ma doru fəp ŋanadegbət wəcək domun da Yurdən, kə domun da Yurdən deŋgbintər, kə səbo səsak kətore domun, kə doŋloŋkanə tofo tin.» **14** Nte afum ŋanawur dəcəbal kəkəcali kəŋgbəkə ka Yurdən

mə, alojnə agbajnə kajkəra kəseləj ka danapa da Kanu mə յancepər afum fər kirij. **15** Ntə agbajnə kajkəra kəseləj յambəp Yurdən kə յarkətore wəcək dəromun mə, kə Yurdən yompurur cəngbəkə cəkə katəla kajkə fəp **16** kə domun nde dənyefə dəsəbo mə dəncəmə, kə dolonjkanə kəfo kin pəbolu pəmə aboŋən ntende dare da Adam nje յeyi Cartanj kəsək, kə dəkə dontor kəca ka kəba ka Araba, kəba Kədokət, kə səbo sasəkə fəp səncopər domun. Kə afum յancali kəngbəkə յatefərnə dare da Yeriko. **17** Alojnə aje յanagbajnə kajkəra kəseləj ka danapa da Marki mə յacəmə antəf յowosu fər kəroj kəngbəkə ka Yurdən dacə. Kə afum a Yisrayel fəp յalip kəcali kəngbəkə antəf յowosu kəroj.

4 Ntə afum a Yisrayel fəp յalip kəcali Yurdən mə, kə MARIKI kəloku Yosuwe: **2** «Məyək-yək atəmp wəco kə mərəj afum dacə, kusujka o kusujka fum wəkin. **3** Məloku յa: «Nəkə nələk masar wəco kə mərəj nde antəf յowosu fər kəngbəkə ka Yurdən dacə, kəfo nkə alojnə յancəmə mə. Nələk mi nəkəre nəkə nəboc mi nde kəfo nkə nəndenacepərenə pibi mə.»» **4** Kə Yosuwe ewe afum aje wəco kə mərəj aje anayək-yək aka Yisrayel dacə mə, kusujka o kusujka fum wəkin. **5** Kə Yosuwe oluku յa: «Nəcepər kajkəra ka danapa da MARIKI Kanu konu fər kirij, nəsolnə cər kəkə ka Yurdən dacə, nwə o nwə pəgbajnə tasar tin, kələm ka cusujka ca Yisrayel, **6** ntə təŋsəŋə təyənə tənəpələ tonu mə. Kə awut anu յandeyif un dəsək dələma-ə: <Ake masar mame məfaj kəloku su-ə?> **7** nəloku յa fə domun da Yurdən dənacopər fər ya kajkəra ka danapa da MARIKI kirij ntə kənccali

Yurdən mə, kə kəñgbəkə ka Yurdən kəncopə domun.
Masar mamə mende kəccəm-cəməs aka Yisrayel doru o
doru.» **8** K'aka Yisrayel ɳayɔ təkə Yosuwe ɛnaloku ɳa
mə. Kə ɳaŋkə ɳalek masar wəco kə mərəŋ nde kəñgbəkə
ka Yurdən dacə pəmə təkə MARIKI kənaloku ti Yosuwe
mə, kələm ka cusuŋka ca aYisrayel. Kə ɳalek masar
maməkə kə ɳancalens nde ɳanacəmbər cəbal kərəsna
mə, kə ɳamboc. **9** Kə Yosuwe omboc sə masar wəco
kə mərəŋ kəñgbəkə ka Yurdən dacə, kəfo nkə aloŋne
agbaŋne a kaŋkəra ka danapa ɳanacəmbər wəcək mə.
Masar maməkə məsərəyi di haŋ məkə. **10** Aloŋne aŋe
ɳanagbaŋne kaŋkəra kəsəleŋ mə, ɳanacepe fə dəkəcəmə
danən kəñgbəkə ka Yurdən disre haŋ kə aka Yisrayel
ɳalip kəyə ka təkə MARIKI kənasom Yosuwe a pəloku
ɳa mə, kə Yosuwe ɔyə mes fəp pəmə təkə Musa ɛnasom
kə ti mə. Kə aka Yisrayel ɳambəlkər kəcali. **11** Ntə afum
fəp ɳalip kəcali mə, kaŋkəra ka MARIKI kə aloŋne akə
ɳanagbaŋne ki mə ɳancali sə, kə ɳancepər sə afum kiriŋ.
12 Kə aka Yisrayel aləma aka cusuŋka ca Ruben, Kadu
kə kusuŋka dacə ka Manase ɳancepər aka Yisrayel kiriŋ
pəmə təkə Musa ɛnaloku ɳa ti mə. **13** Antam kəloku
fə dəsək dadəkə asədar məcəp wəco maŋkələ, atəmpər
yosutnənə ɳancepər MARIKI kiriŋ, ɳalip kəlompəsnə
kəkəsutnənə, nde aranta ɳa Yurdən. **14** Dəsək dadəkə,
kə MARIKI kəmbəkəs Yosuwe aka Yisrayel fəp dacə, kə
ɳaleləs kə pəmə təkə ɳanaleləs Musa kiyi kən doru fəp
mə. **15** Kə MARIKI kəloku Yosuwe: **16** «Məloku aloŋne
aŋe ɳagbaŋne kaŋkəra nkə kəyə sariyə nse sədərmənə
danapa dosu mə, ɳapənə ki Yurdən.» **17** Kə Yosuwe oluku

alonjne: «Nəpə Yurdən!» **18** Ntə alonjne agbajnə a kaňkəra ka danapa da MARIKI ɳanadepə kəŋgbəkə ka Yurdən kə ɳanderj wəcək dəpəwosu mə, kə domun da kəŋgbəkə ka Yurdən doncop sə kəkət səbo sayi pəmə təkə mənc ma fransuwa mənyefə mə. **19** Kə afum ɳancali Yurdən tataka ta wəco ta ɳof ɳɔcəkə-cəkə, kə ɳanjə ɳayekti saňka nde Kilkal, ntende dec dəmpə Yeriko mə. **20** Masar wəco kə mərəj mme ɳanalek kəŋgbəkə ka Yurdən disre mə, kə Yosuwe əncəmbər mi Kilkal. **21** Kə Yosuwe oluku aka Yisrayel: «Alna kə awut anu ɳandeyif un: ‹Masar ma ake mə mame-ε?› **22** nəcloku ɳa fə: ‹Aka Yisrayel ɳanacali kəŋgbəkə ka Yurdən kəwosər domun.› **23** MARIKI Kanu konu kənawosər nu domun da kəŋgbəkə ka Yurdən hań kə aka Yisrayel ɳalip kəcali pəmə təkə MARIKI Kanu konu kənayənə su ti Kəba ka Cənkəlma hań kə səncali ki mə. **24** Ti tendesənjə afum a doru fəp kəcərə a kəca ka MARIKI kəyə fənəntər. Təsəj'on sə kənesə MARIKI Kanu konu kiyi konu doru fəp.»

5 Ntə abə a Amər fəp ańe ɳayı ntende dec dəjkalə Yurdən mə, kə abə aKanań ańe ɳayı agbəp ɳa Kəba Kəpəj mə, ɳane a MARIKI kənawosəsərə aka Yisrayel kəŋgbəkə ka Yurdən hań kə ɳancali ki, bəkəc yəfər fə ɳa sə, kə ɳanesə aka Yisrayel pəpəj. **2** Təm tatəkə kə MARIKI kəloku Yosuwe: «Məpat səfaka sa masar, kə təyəfe dənda-ε, məkənc aka Yisrayel.» **3** Kə Yosuwe əmpatənə səfaka sa masar, k'ɛŋkənc aka Yisrayel nde Tərə ta Cərot. **4** Ntə tənasənjə Yosuwe pəkəncə ɳa: Ntə afum a Yisrayel ɳancwur Misira mə, arkun abeki fəp, ańe ɳanctam kəsutənə mə anakənc ɳa, mba afum akakə fəp

janafi nde dategbore, nte janckot mo. Awut arkun aje anakom oj telpas mo, janatokenc, ito Yosuwe enakence ja. **5** Arkun aje janayef Misira mo fep anakenc ja, mba awut arkun aje anakom dategbore dopa nte janawur Misira janckot mo, anakenc fe akakali wakin. **6** Aka Yisrayel janakot meren woco manjkole dategbore, haj afum ako janatam kositene nte jancyef Misira mo jalip kifi dopa, bawo janacanjk el fe dim da MARIKI. MARIKI kenederem kato-saje ja kenaanj antof nje jengbelor messe ma wana ko messe ma came haj mocton, joko nkon MARIKI kenederem keso ka atem ajan mo. **7** Awut ajan janabek oj ko jaiko jande dakede daajan. Ko Yosuwe ejkenc ja, bawo anakenc fe ja dopa. **8** Nte alip kkekenc ka afum fep mo, ko jande dendo dasanka haj ko jantamne. **9** Ko MARIKI kolo Yosuwe: «Moko, imbjikali malap monu ma Misira k'imbolen'on.» Ita asorowene kifo kajko Kilkal haj mak. **10** Ko aka Yisrayel jande Kilkal ko jamboc di käsata ka Pak tataka ta woco ko manjkole ta jof, dec dörföy, nde aranta ja Yeriko. **11** Döckösök da Pak ko jandi yeri ya dötöf, cäcom nce antonanjk lebin mo, ko mejbenmekakel. **12** Ko cäcom nce ancwe «man» mo cäsan kewur döckösök nde janadi yeri ya dötöf mo. Keren kajko aka Yisrayel jasak kedi man, mba jacd oj yeri ya atof ja Kanaj. **13** Dösk dölama Yosuwe pélterne Yeriko, k'empene för darenc, k'omomän, ko fum owur k'encämë ko för kiri, pewure dakma don dobom pétompér. Ko Yosuwe olterne ko, k'eyif ko: «Sena jo mäyine ba, ka aterene asu jo mäyine-e?» **14** Ko fum wækak oloku: «Ala, fota inoyone wækirij ka asödar a MARIKI, intep kæcder.»

Kə Yosuwe ontontnene kə, k'encəpə kə tobu dəntəf, k'eyif
kə: «Cəke cə Mariki endeloku wəcar kən-ε?» **15** Kə wəbə
ka asədar a MARIKI oluku Yosuwe: «Məwure cəftə cam
dəwecək, bawo kəfo kaŋkə məncəmə mə, kəsək.» Kə
Yosuwe owurə cəftə.

6 Anakaŋkəla dəkəbərə da Yeriko, pabəŋkər-bəŋkər di
teta aka Yisrayel. Fum o fum oncwur fe, fum encbərə fe.
2 Kə MARIKI kəluku Yosuwe: «Ilək Yeriko, wəbə kəjan
kə asədar ajan ayerki dis, k'imber'əm dəwaca. **3** Awa
asədar fəp ŋanəŋkər dare. ŋanəŋkər dare katin dəsək
o dəsək həj mata camət-tin. **4** Alojnə camət-mərəj
ŋatəmpər len ya ŋkesiya camət-mərəj dəwaca, ŋayi
kaŋkəra ka danapa kiriŋ. Mba tataka ta camət-mərəj,
nənəŋkər dare camət-mərəj, təm ntə alojnə ŋacfula
len. **5** Kə ŋandenafula kəlen ka aŋkesiya-ε, nəckənane
kəlen dim, afum fəp ŋakule-kulə sim sa kəwan. Kə damba
da dare dəntəmpəne di sərka-ε, asədar am ŋabərə oŋ
təm tatəkə, nwe o nwe nde əntəfərnə mə.» **6** Kə Yosuwe
wan ka Nun ewe alojnə, k'oluku ŋa: «Nələk kaŋkəra ka
danapa kəseləj, alojnə camət-mərəj ŋantəmpər len ya
ŋkesiya camət-mərəj ŋayi alojnə atəmpər a kaŋkəra
kəseləj ka danapa da MARIKI kiriŋ.» **7** K'oluku asədar:
«Nəkə nənəŋkər dare, akə ŋantəmpər yosutnene mə ŋayi
kaŋkəra ka MARIKI kiriŋ.» **8** Kə afum ŋayə təkə Yosuwe
ənaloku ŋa mə. Alojnə camət-mərəj aŋe ŋanatəmpər len
camət-mərəj ya ŋkesiya mə ŋayi MARIKI kiriŋ, ŋancepər
kə ŋafula len. Kə kaŋkəra ka danapa da MARIKI kəcəmə
ŋa darəj. **9** Asədar atəmpər yosutnene ŋayi alojnə afula
len tekiriŋ, alojnə agbaŋne kaŋkəra kəseləj mə ŋacənc

afula len, asədar aləma ɲayi kaŋkəra tadarəŋ, ɲacköt
ŋacsurenə kəlen dim. **10** Mba Yosuwe ɛnaloku afum:
«Ta nəkəkule-kule de! Ta nəkoyə pane nu sim de! Ta
nwə o nwə pəkəloku toluku haŋ dəsək ndə indeloku
nu a nəkule-kule mɔ! Tem tatəkə nəkule-kule sim sa
kəwan.» **11** Kə kaŋkəra ka MARIKI kənəŋkər dare katin,
kə ɲambere dəsaŋka, kə ɲancepərenə pibi. **12** Kə Yosuwe
eyefə bətbət suy, kə aloŋne ɲalek sə kaŋkəra kəseleŋ
ka MARIKI. **13** Asədar atəmpər yosutnenə ɲanayi kiriŋ,
aloŋne camət-mərəŋ atəmpər len ya ɲkesiya ɲacfula
ŋacconc ɲa, aloŋne atəmpər kaŋkəra ka danapa da Kanu
ɲayi afula len tadarəŋ, kə asədar alpəs ɲayi kaŋkəra
tadarəŋ. **14** Kə ɲanəŋkər dare katin tataka ta mərəŋ,
kə ɲalukus nde dəsaŋka. Kə ɲayo ti mata camət-tin. **15**
Tataka ta camət-mərəŋ kə ɲayefə pəpanpan kə ɲanəŋkər
dare camət-mərəŋ. Mba dəsək din dadəkə gbəcərəm də
ɲananəŋkər dare camət-mərəŋ. **16** Kənəŋkər ka camət-
mərəŋ kə aloŋne ɲafula len, kə Yosuwe oluku afum:
«Nəkulə-kule sim sa kəwan, bawo MARIKI kəsəŋ un dare
dande! **17** Kələsər k'ander dare dande kə ca cəkə cəyi
de mə fəp. Rahabu wəran wəyamayama sona gboŋ kə
afum ən aŋe ɲayi nde kələ kən disre mə ɲə andesak,
bawo ɛnawose kəməŋke su afum akə sənasom yəkyək
kədetenəs mes ma atəf ɲaŋe mə. **18** Mba nəkembərnə
kəlek paka pin mpe Kanu kənaməne mə, bawo daka fəp
nde nəŋsətə dəkəwan mə, mənə nəmberenə di daka da
Kanu. Kə nəməŋkərnə paka pin, nəndesəŋ pəlec saŋka
sa Yisrayel. **19** Kəyefə gbeti, kema, ca ca kəpər fəp fayi,
MARIKI kəyo yəsətə ya dəkəwan fəp. Pəmar padeberenə

yi daka da MARIKI.» **20** K'afula len ya ɲkesiya, ntε afum ɲane len dim mə, kə ɲa sə ɲawure sim sa kewan pəpoŋ, kə damba da sanjka sa dare dəntempene di sərka, kə afum ɲambere dare disre. Nwε o nwε pəsolne nde ɛntefərnε mə, kə ɲambarj dare. **21** Kə ɲandifatε afum kə yəcəl yəkyək yənayi dare disre mə fəp sakma səjan, kəyefə wərkun, wəran, wanfet, wəbeki, wana, aŋkesiya, səfale. **22** Yosuwe ɛnaloku afum akə mərəŋ aŋe ɲanakə kətənəs yəkyək mes ma atof ɲaŋəkə mə: «Nəkə ndena wəran wəyamayama wəkakə, nəkə nəwurene kə, kə afum ɔn fəp, pəmə təkə nənadermə kə mə.» **23** Kə atemp mərəŋ aŋe ɲanakə ɲaten mes yəkyək nde atof ɲaŋəkə mə, ɲaŋkə ɲawurene Rahabu, papa wəkən, iya wəkən, awənc aŋa, kə afum ɔn fəp. Kə ɲawurene afum ɔn fəp aŋe ɲanabəp nde kələ kən mə, kə ɲaŋkə ɲadəs ɲa tofo tətət sanka sa Yisrayel tadarəŋ. **24** Kə ɲancəf dare kə ca cəkə yənayi di mə fəp, məne gbeti, kəma, kə ca ca kəpər kə fec, nyε ɲanaberene daka da kələ ka MARIKI mə. **25** Yosuwe ɛnadif fe Rahabu wəran wəyamayama kə afum a kələ kən fəp. K'endə aka Yisrayel dacə haŋ məkə, bawo nkən ɛnawose kəməŋk ka aten mes yəkyək, aŋe Yosuwe ɛnasom kəkətənəs mes ma Yeriko mə. **26** Tem tatəkə kə Yosuwe ɛndərəm: «Intolane fum pəleç nwε endeyefə a dare da Yeriko doŋlompəs mə. Wəkayi pəckənakay kədəf ka togbu pəcəkə-cəkə, təyənə kəway ka wan kən coco. K'ənckənaber kumba ka dare-ɛ, təyənə kə kəway ka wan kən wəlpəs.» **27** MARIKI kənasole Yosuwe, kə tewe tən tembek təf fəp.

7 Kə aka Yisrayel ɲaŋluksə kəcəmə MARIKI darəŋ ntε kənamənə ɲa kəlek ka daka da dare mə. Kə Akarj wan

ka Karmi, wan ka Sabidi, wan ka Sera, wəka kusunjka ka Yuda, εŋkiye ca cələma daka da dare dacə, kə pəntəle MARIKI nnə aka Yisrayel ɳayi mə. **2** Kə Yosuwe osom afum kəyəfə Yeriko kəkə dare da Hay nde pələtərənə Bet Awən ntende dec dəmpə Betel mə. K'oloku ɳa: «Nəpe nəkə nətən mes yəkyək dətəf.» Kə afum akakə ɳampə kəkətən mes yəkyək Hay. **3** Kə ɳaluksərnə nnə Yosuwe eyi mə, kə ɳaloku kə: «Ta afum fəp ɳapə de! Afum məcəp mərəj, kə pəyi fe ti-ε, afum məcəp maas ɳapə, ɳa ɳantam kəsut Hay! Ta nələləs afum dis, bawo akə pəmar a payəfərənə mə, ɳala fe.» **4** Kə afum məcəp maas ɳampə kəkəsutənə kə aka Hay, mba ɳanatam fe, kə afum akakə ɳanjə ɳayeksər aka Hay. **5** Kə afum aka Hay ɳandifər ɳa afum wəco maas kə camət-tin. Kə ɳayəfə kəbeləs ɳa kəyəfə dare dəkusu han Sabarim, kə ɳasut ɳa pətəmbələr pa tərə. Kə afum ɳanesə kəsutənə kə dis dəyəndənə ɳa. **6** Kə Yosuwe əwali yamos yən, k'efəntərə k'encəpə kaŋkəra ka MARIKI tobu dəntəf han dəfəy. Kə abeki a Yisrayel ɳalonjərnə sə kəbof dəsəbomp. **7** Kə Yosuwe oluku: «MARIKI Wəbə kem, ta ake tə məncəŋse afum kəcali ka kəŋgbəkə ka Yurdən-ε kədelək su məber aka Amər dəwaca, kəmələk su kə məfan? Kəyi kosu Yurdən ntende dec dəmpə mə kəncepər su kəder ka nnə! **8** Məŋjanənen'em Mariki! Cəke c'ideloku oŋ-ε?: «Yisrayel ɳayeksər aterənə anjan.» **9** Kəyəfə aka Kanəj han afum alpəs aŋe fəp ɳayi dətəf mə, kə ɳandene ti-ε, ɳandeberənə, ɳapaŋnə su ɳasut, ɳamələk su doru. Cəke cə məndementər oŋ debeki dam-ε?» **10** Kə MARIKI kəloku Yosuwe: «Məyəfə, ta ake tə məncəpənə tobu dəntəf-ε? **11** Aka Yisrayel ɳancyia! ɳaləsər temer

pokə inasəŋ ŋa mə. *Əy, ŋaləkərnə ca cələma nyə inaloku ŋa kəbərenə yi daka dem mə. ɻaŋkiyə ŋa yati, kə ŋameŋk ca cələma dəyesarə yaŋan.* **12** Ti disre, aka Yisrayel ŋafətam kəsutənə kə aterənə aŋan. Mənə ŋayeksər ŋa, bawo ŋa ŋə pəmar on pamələk. Ifətam kəyi tes tin kə nəna kə nəntəwurenen nu dacə ca nce inamənə nu kəlek mə de! **13** Məyefə, məkə, məloŋka afum. Məloku ŋa: «Nəsəkəsnə alna. MARIKI, Kanu ka Yisrayel kəsom im ti kədelok'un: Ca nce inamən'on mə, ye'y'un dəwaca.» Aka Yisrayel nəfətam kəyəfərenə kə aterənə anu kə nəntəwure ca cacəkə nu dacə-ə. **14** Alna bətbət, nəder nnə fər ya Kanu kiriŋ, nəmentərnə Ki cusuŋka cusuŋka. Kusuŋka nkə Kanu kəncəkər mə kəcəŋne dəcor dəcor. Kor nkə kəndecəkər mə kəcəŋne wələ wələ. Kələ nkə Kanu kəndecəkər mə afum aŋe ŋadecəŋne akin akin. **15** Nwə o nwə andebonc kətəmpər ka ca nce Kanu kəmənə mə, amber kə dənənc, nkən kə afum a kələ kən fəp. Nkən ɛpətəs danapa da MARIKI bawo nkən əyə tes ntə təntətese mə ntə təsəŋə aka Yisrayel kəlapərnə mə. **16** Kə Yosuwe ɛyefə bətbət suy, k'əncəŋne aka Yisrayel cusuŋka cusuŋka. Kə MARIKI kəncəkər aka kusuŋka ka Yuda. **17** Kə Yosuwe əncəŋne Yuda cor cor, k'əncəkər kor ka Sera. K'əncəŋne kor ka Sera wələ wələ, k'əncəkər kələ ka Sabidi. **18** K'əncəŋne kələ ka Sabidi akin akin, k'əncəkər Akaŋ, wan ka Karmi, wan ka Sabidi, wan ka Sera wəka kusuŋka ka Yuda. **19** Kə Yosuwe oluku Akaŋ: «Wan kem məleləs MARIKI, Kanu ka Yisrayel, məyek-yekəs ki! Məlok'im ma təkə məyo mə, ta məməŋkər'im ti de!» **20** Kə Akaŋ oluku Yosuwe: «*Əy, kance kə, in'eciya MARIKI, Kanu ka Yisrayel. Iləmər'əm ntə iyo*

mɔ: **21** Yəsətə yosu disre, inanəŋk duma da Mesopotami, duma dadəkə dentesə decepərər, kə gbeti masar mərəj, kə ancəmbəl ɲa kəma ni sona gboŋ ɲelele kilo dacə. Kə ca cacəkə yəmbas'im, itə inalekə yi. Mba inamət yi dəntəf, iməŋk yi nde abal ɲem disre gbeti beyi tantəf.» **22** Kə Yosuwe osom afum, kə ɲayekse kəkəməmən abal ɲa Akan disre, kə ɲaŋkə ɲabəp ca yayəkə fəp gbeti bəfəntəre yi tantəf. **23** Kə ɲalek yi fəp, kə ɲaŋkenə Yosuwe kə aka Yisrayel fəp, kə ɲaŋkə ɲaboc yi fər ya MARIKI kiriŋ. **24** Kə Yosuwe elək Akan wan ka Sera, kə gbeti, duma, ancəmbəl ɲa kəma, awut ən arkun kə aran, cəna cən, səfale sən, yəcəl yən yefet yefet, abal ɲən kə ca cəkə yənayənə yən mə fəp. Kə aka Yisrayel fəp ɲasol kə Yosuwe, kə ɲampənə Akan nde mərə dacə, nde anwe «Aranta ɲa Pəlec mə». **25** Kə Yosuwe oluku: «Ta ake tə məyənə su pəlec pampe-ε? Məna sə kəyə'm kə MARIKI kənder pəlec məkə.» Kə aka Yisrayel fəp ɲancacas kə masar haŋ k'efi. Kə ɲancacas afum ən fəp masar, kə ɲancəf ɲa fəp dənənc. **26** K'amboc ɲa kəron təpesa pəpəŋ pa masar, mpe pəsərəyi haŋ məkə mə, kə abəkəc ɲedetor MARIKI. Itə awenə kəfo kaŋkə tewe ta «Aranta ɲa Pəlec» haŋ məkə.

8 Kə MARIKI kəloku Yosuwe: «Ta mənesə, ta məyikcə! Məlek asədar am fəp, məyəfə məkəsutənə kə aka Hay. Mənəŋk, isəŋ əm wəbə ka Hay, k'imber'əm kə dəwaca, nkən kə afum ən, kə dare dən, kə atəf ɲən. **2** Məŋkəyə wəbə ka Hay pəmə təkə mənaya wəbə ka Yeriko kə dare dən mə. Mba dəndo tarj, nəntam kəlek yəcəl kə ca cəlpəs fəp nce nəŋkəsətə dəndo mə. Nəgbəpnə dare tadarəj, nəwəkərnə ɲa.» **3** Kə Yosuwe eyefə kə asədar ən

fəp kəpəs ka Hay. Kə Yosuwe εyεk-yεk asədar ayenki dis
mecəp wəco maas, k'oloku ɳa kəkə Hay pibi. **4** K'oloku
ɳa: «Nəkəmbərnə, nəgbəpnə dare darəŋ haŋ təm ntə
andenaloku a nəwəkərnə ɳa mə. Ta nəbələ dare pəlarəm
de! Nəlompəsnə kəsutene! **5** Ina kə afum aŋe isolə mə fəp,
səna səŋkələtərnə dare. Təm ntə aka Hay ɳandenawur
kəkəsetər su pəmə təcəkə-cəkə mə, səŋkəbaŋəne kəyəksər
ɳa. **6** Təm tatəkə ɳandecəmə su darəŋ kəbeləs, səŋkekərə
ɳa haŋ səwurene ɳa dare, bawo ɳande kəcloku: «Kəyəksər
su kə ɳande sə pəmə təcəkə-cəkə.» Təyənə fə səna səyi
kəyəksər səcder nnə nəyi mə, **7** nəwurər ɳa, nəbaŋ
katina dare. MARIKI Kanu konu, kəŋkəber un dare dadəkə
dəwaca. **8** Nəckənasumpər dare, nəber di nənc. Nəyə mes
pəmə təkə MARIKI kəloku mə. Nəkəmbərnə tatəkə ilok'un
mə.» **9** Kə eŋkekərə ɳa, dəkəliŋe dare da Hay. Kə ɳaŋko
ɳagbəpnə Betel kə Hay dacə, kəca nkə dec dəŋkale Hay
mə. Kə Yosuwe encepərəne pibi kəfə kaŋkə kə asədar ən.
10 Dəckəsək kə Yosuwe εyεfə bətbət suy, k'oloŋka asədar
ən, nkən kə abeki aka Yisrayel, kə ɳancepər asədar kirinj
kəkə ka Hay. **11** Asədar akə εnasole mə fəp kə ɳampə,
kə ɳalətərnə ntə ɳanadetəfərnə dare mə, kə ɳancəmbər
saŋka nde dec dəŋkale mə kəca kətət. Aranta ɳənayi
Hay kə asədar dacə. **12** Kə Yosuwe elek asədar afum
mecəp kəcamət, k'əncəmbər ɳa Betel kə Hay dacə, ɳacliŋe
ntende dec dəŋkale mə. **13** Ntə asədar ɳalip kəcəmbər
saŋka fəp ntende kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə dare
da Hay mə, kə Yosuwe encepər pibi papəkə nde d'aranta.
14 Ntə wəbe ka Hay endecərə ti mə, kə ɳambəlkər kəyεfə
kə asədar ən kə afum a dare ɳawur, kəkəbəpəne kə aka

Yisrayel kəsutene nde pətəmbələr pəkə pətəfərenə kə Araba mə, mba wəbe ka Hay ənacəre fe a kəliŋe ŋa kə aka Yisrayel ŋande ntende dare tadarəŋ. **15** Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ŋayel waca Hay fər kiriŋ, kə ŋayefə kəyeksər aka Hay, ŋasolne dəpə da nde dətegbəre. **16** K'aloku aka Hay a ŋabeləs ŋa. Kə ŋambeləs Yosuwe kə afum ən haŋ kə ŋambolenə dare da Hay. **17** Ali fum anasak fe Hay kə Betel nwə ənatə-wur kəkəbeləs aka Yisrayel mə. Kəbelkər kəbeləs aka Yisrayel kənasəŋe ta aŋbət cumba ca dare-ε. **18** Kə MARIKI kəloku Yosuwe: «Mətukər dakma dam dadəkə məntəmpər mə kəca ka Hay, bawo ilək Hay, k'imber'əm dəwaca.» Kə Yosuwe ontukər kəŋgbasar kəŋkə ənatəmpər mə Hay. **19** Kə alıŋe ŋawur katəna katəna nde ŋanagbəpəsnə mə, kə ŋayekse kəkə dare, kə ŋambəre, kə ŋasumpər dare kə ŋancəf di katəna katəna. **20** Aka Hay ŋandeluksərnə, kə ŋaŋgbətnə ntə: Kinimə ka dare kəcpə haŋ kəsumpər darenc. Əsətə fe sə təyekse ŋakə kəca kətət, kə pəyi fe ti-ε, kəca kəmeriya. Asədar aka Yisrayel akə ŋanabanjəne kəyeksər aka Hay mə, ŋaŋkafələ kəkəsutene kə ŋa. **21** Ntə Yosuwe kə asol ən aka Yisrayel fəp ŋanəŋk fə aŋe ŋaclıŋe dare mə ŋasumpər di, kə kinimə kəyi kəpə dare, kə ŋaŋkafələrnə aka Hay kəsutene, kə ŋasut ŋa. **22** Akə ŋanabanjəne dare ŋancepse aka Hay darəŋ, kə təyənə fə aŋkuc-kucənə aka Hay, ali wəkin ənatam fe kəmulpər aka Yisrayel. **23** Kə ŋasumpər wəbe ka Hay pəyi wəyen, kə ŋaŋkenə kə Yosuwe. **24** Ntə aka Yisrayel ŋalip kədif aka Hay nde dətegbəre mə, akakə ŋanacəmə aka Yisrayel darəŋ kəbeləs mə, k'andife ŋa fəp sakma. Kə aka Yisrayel fəp ŋander Hay kə ŋande ŋadif ŋa fəp. **25** Dəsək

dadəkə anadif afum məcəp wəco kə mərəŋ, kəyefə arkun
haŋ aran, fəp fəŋjan aka Hay. **26** Yosuwe ontore fe dakma
dadəkə ənatukər Hay mə haŋ kə aka Yisrayel ŋalip kədifət
ŋa. **27** Kə aka Yisrayel ŋalek yəcəl yəfət yəfət, kə ca cələma
ya dare pəmə təkə MARIKI kənasom ti Yosuwe mə. **28**
Kə Yosuwe əncəf Hay, kə təyəne fə haŋ məkə tofo tətəyə
tə, təyəne nde dətəgbərə. **29** Kə Yosuwe əŋgbək wəbə
wəka Hay dəkətək haŋ dəfəy. Dec dendekafələ, kə Yosuwe
oloku a patore wəfi. K'anjo pagbal kə nde dare dəkusu,
k'anderjəsər kə masar məpəŋ kəroŋ məmə məsərəyi di
haŋ məkə mə. **30** Kə Yosuwe əncəmbərə Mariki tetek
toloŋne Kanu ka aka Yisrayel nde tərə ta Ebal. **31** Pəmə
təkə Musa wəcar ka Mariki ənasom ti aka Yisrayel mə,
pəmə təkə ancic ti nde buk ba sariyə sa Musa mo: Tetek
toloŋne Kanu ta masar mətəpat mpe afəc ŋontogbuŋne
mə, nəndekə nəkekərə yəcəl yəcəfə Mariki. Əhaloŋne di
kəloŋne ka pəforu. **32** Dəndo aka Yisrayel fəp fər kirij
Yosuwe əŋgbəkərə sə kəcicəs masar maməkə kəroŋ sariyə
nse Musa ənacicəs mə. **33** Aka Yisrayel fəp, abeki ajan,
akirij ajan, aboc ajan kit, acikəra kə aYisrayel ŋancəmə
kaŋkəra kəca kətət kə kəmeriya. Ətəfərenə kə aloŋne
aLewy aŋe ŋanagbaŋne kaŋkəra kəsəleŋ ka danapa da
MARIKI kə aka Yisrayel mə. Afum dacə ŋanayi kəca ka
tərə ta Karisim, kə dacə ŋanayi kəca ka tərə ta Ebal, pəmə
təkə Musa wəcar ka MARIKI ənasom ti, a patolane aka
Yisrayel təcəkə-cəkə mə. **34** Kə Yosuwe oloku moloku ma
sariyə fəp, kətolane pətət kə pələc, pəmə təkə anacic ti
dəbuk ba sariyə mə. **35** Ali toluku ta Musa tin Yosuwe

enasa fε nte enatə-loku aka Yisrayel fəp fər kiriŋ mə,
kəbəp aran, awut, haŋ acikəra aŋe ŋanande ŋa dacə mə.

9 Ntε toluku ta kəder ka asədar aYisrayel təmbəp abe aŋe
ŋanande Yurdən kəsək ntende dec dəŋkalə dəmərə kə
nde pətilsərnə təf ya tantəf mə, abe aŋe ŋanades-ndəs
kəba kəsək mə fəp, haŋ atəf ŋa Libaŋ kəsək: Aka Hit, aka
Amər, aKanaŋ, aPerisi, aHiwy, kə aYebus, **2** kə ŋambərənə
kəkəsutənə kə Yosuwe kə aka Yisrayel. **3** Kə aka Kabayəŋ
ŋane sə nte Yosuwe εnayo aka Yeriko kə Hay mə. **4** Kə ŋa
sə ŋaŋkə kəkəyo aka Yisrayel kə Yosuwe cəmpənpən. Kə
ŋalək ləba yəleç, kə ŋanderjər səfale səjan kə cəbuntələ
ca member cəlec cəfute-fute. **5** Kə ŋarjberəsnə cəfta cəlec
cəlec cəwale-wale, pasətəs ci, ŋaberəsnə suma səwale-
wale. Cəcom nce ŋanaməŋkərnə kəkəsəm mə fəp cənawos,
cəputke. **6** Kə ŋaŋkə ŋabəp Yosuwe nde saŋka sa Kilkal kə
ŋaloku kə kə afum aka Yisrayel: «Atəf ŋəbələ ŋə səyəfə.
Səfanj fə səsek danapa kə nəna.» **7** Mba kə afum aka
Yisrayel ŋaloku ŋa: «Anə'cəre-ε? Tələma səna ŋə nəndə
dacə. Cəke cə antam kəsek danapa kə nəna-ε?» **8** Kə
ŋaloku Yosuwe: «Acar anu ŋə səyənə.» Kə Yosuwe eyif ŋa:
«Are ŋə nəyənə-ε? Deke nəyəfə-ε?» **9** Kə ŋaloku Yosuwe:
«Atəf ŋəbol-bolu ŋə acar am ŋayəfə, bawo tewe ta MARIKI
tə səne, Kanu kam, bawo səne kə tewe kə təkə εnayo
Misira mə fəp, **10** kə təkə εnayo abe a Amər mərəŋ nde
Yurdən kəsək ntende dec dəmpə mə: Sihəŋ wəbe wəka
Hesbon, kə Oku wəbe wəka Basan nwə εnayi Astarot mə.
11 Abeki asu kə afum asu fəp aka dətəf ŋaloku su: «Nələk
yeri yonu ya dəpə, nəkə nəfayne ŋa. Nəkə nəloku ŋa:
«Acar anu ŋə səyənə! Ndəkəl oŋ nəsek danapa kə səna!

12 Cəcom cosu cance cənawone təm ntə səndenalek ci dəkər kəder təmpərnə dəpə mə, kəyəfə dəsək ndə səyəfə nnə ndorosu kəder nnə nəyi mə. Awa nəgbətnə ntə: Icə cance cəwosərənə kə cəmpütke mə. **13** Kə cəbuntələc cance sənalek ci cəfu, nəgbətnə ntə icə cance cəmpərc-pərc mə! Nənəṛk yamos yosu kə cəfta cosu, dəpə dobolu dəsənə yi kələcə.» **14** Kə afum a Yosuwe ɳaməmən ca ya acikəra ta ɳayif ti MARIKI-ε. **15** Kə Yosuwe əncənəs kətənəne kə afum aŋe, kə ɳantənəne pəforu, kə ɳasən ɳa temer ta kəsak ɳa ɳayi doru, kə akirinj a kəloŋkane ka Yisrayel ɳandərmə ɳa moloku maməkə ɳanatənəne mə. **16** Mata maas disre ntə ɳalip kəcaŋəs ka danapa kə ɳa mə, kə aka Yisrayel ɳande ɳane a andə ajan ɳə, afum aŋe ɳanəŋkələnə kəndə. **17** Kə aka Yisrayel ɳaŋkə nde dare danjan, tataka ta maas kə ɳambərc di. Sədare sasəkə sənatənəne Kabayəŋ, Kefira, Beyerot, kə Kiriyat-Yeyarim. **18** Aka Yisrayel ɳanadif fə ɳa teta kəderəm kəŋkə akirinj a kəloŋkane ɳanadərmə ɳa tewe ta MARIKI, Kanu ka Yisrayel mə. Kə afum a Yisrayel fəp ɳayefə kəbupəre moloku ma akirinj ajan. **19** Mba kə akirinj ɳaloku kəloŋkane ka aYisrayel fəp: «Sənadərmə ɳa MARIKI, Kanu ka Yisrayel. Afəsstəm kəgbuŋəne ɳa. **20** Ntə tə andeyə ɳa: Andece ɳa ɳayi doru, ta padewerne metelə ma MARIKI teta kəderəm nkə anadərmə ɳa mə. **21** ɳayi doru, təyə fə tes! Mba aŋkəcəmbər ɳa kəkətəs ka domun, kə kəgħes ka tək ya kəloŋkane ka Yisrayel.» Itə akirinj a Yisrayel ɳanaloku afum ajan. **22** Kə Yosuwe ewe aka Kabayəŋ, k'oloku ɳa: «Ta ake tə nəyembərc su nəcloku a nəmbələnə kə səna-ε, a kə pəyənə fə sənəŋkələnə kəndə kə nəna-ε? **23** Ndəkəl oŋ, pəlec pəncəm'on darəŋ! Ali wəkin

əfəsə-wur dacar. Nəna ande kəkətəs domun, nəcgəsə tək ya kələ ka Kanu kem.» **24** Kə aka Kabayəŋ əhaloku Yosuwe: «Aləmər acar am teta aka Yisrayel tin tin tin a MARIKI Kanu kam kənasom wəcar kən Musa a kəsəŋ un antəf əŋəŋə fəp, a nələsər ande a njı fəp fər yonu kiriŋ. Awa kəder konu kəsəŋə su kənesənə səbomp sosu, itə səyənə tante. **25** Ndəkəl oŋ, səyi'm dəwaca. Məyə su təkə tentes'am mə, məyə su ti pəlompu disre.» **26** Itə Yosuwe ənayaŋ əja, k'embəŋər əja aka Yisrayel aŋə ənatəsə-dif əja mə. **27** Kə Yosuwe əncəmbər əja kəyəfə dəsək dadəkə kəgbəs tək, kə kəkətəs domun da afum kə da tetek toloune ta Mariki. Haŋ məkə, awut-sə aŋan ənasərəbəc yəbəc yayəkə nde atəf əja Yisrayel.

10 Kə Adoni Cədək wəbə wəka Yerusaləm ene a Yosuwe əmbəŋ Hay, k'endif afum aka di fəp, k'əyə aka Hay kə wəbə kəjən pəmə təkə ənayaŋ Yeriko kə wəbə kəjən mə. K'ene sə aka Kabayəŋ əja ənasek danapa kə aka Yisrayel, kə ənayi kəfo kin. **2** Kə kənesə kəpəŋ kənder əja, bawo Kabayəŋ dare dəpəŋ dənayi, pəmə dare da abə. Dənabək dətas Hay, afum a di ənayenj dis. **3** Kə Adoni Cədək wəbə wəka Yerusaləm osom pakəloku Hoham wəbə wəka Hebərəŋ, Piram wəbə wəka Yarmut, Yafiya wəbə wəka Lakis, kə Debir wəbə wəka Ekiləŋ: **4** «Nəder nəmar'im ntə təŋsəŋə itam kəsut Kabayəŋ, bawo ənəntəŋne kəsek danapa kə Yosuwe kə aka Yisrayel.» **5** Kə ənambərenə abə kəcamət nde atəf əja Amər: Wəbə wəka Yerusaləm, wəbə wəka Hebərəŋ, wəbə wəka Yarmut, wəbə wəka Lakis, kə wəbə wəka Ekiləŋ. Kə ənampe fəp fəjan kə asədar aŋan, kə ənəŋə ənəcəmbər saŋka səjan Kabayəŋ kiriŋ kə ənawəkərnə əja. **6**

Kə aka Kabayəŋ ɳasom pakəloku Yosuwe nde saŋka sa Kilkal: «Ta məsak acar am, məperne nnə səyi mə katəna! Ta məbaŋjər acar am kəmar kam, bawo abə Amər fəp, aŋe ɳanandə nde dəmərə mə, ɳambərənə kədeyəfərənə kə səna. **7** Kə Yosuwe ɛmpə Kilkal kə asədar ən fəp kə afum ən ayerki dis fəp. **8** Kə MARIKI kəloku Yosuwe: «Ta mənesə ɳa, bawo ilək ɳa k'imbər'əm dəwaca. Ali fum kəŋjan wəkin əfətam kəcəm'am fər kirij.» **9** Kə Yosuwe əŋkət pibi papəkə fəp kəyəfə ka Kilkal, k'əŋkə pəberər ɳa. **10** Kə MARIKI kəsəŋe ɳa kəyəksər aka Yisrayel. Kə ɳasut ɳa pəpəŋ Kabayəŋ, kə ɳancəmə kəbələs ɳa dəpə nde dəmpe Bet Horon mə, kə ɳandifət aka Amər haŋ sədare sa Aseka kə Makeda. **11** Kəyəksər kəŋjan Yisrayel, nte aka Amər ɳanabəp pətəmbələr pa Bet Horon mə, kə MARIKI kəyəfə kətorər ɳa cul ya letər yəpəŋ haŋ Aseka, kə ɳafi. Aŋe cul ya letər yənadif mə ɳanalala ɳatas akə aka Yisrayel ɳanadifə sakma səŋjan mə. **12** Kə Yosuwe oluku MARIKI dəsək nde kənalek aka Amər kəbər aka Yisrayel dəwaca mə, k'oloku aka Yisrayel fər kirij: «Məna Dec, məcəmbərəs Kabayəŋ! Kə məna ɳof, məcəmbərəs nde aranta ɳa Ayalon!» **13** Kə dec dəncəmə tofo tin kəm dacə kə defati kəkət kələtəs ka dəsək din camcam, kə ɳof ɳi sə ɳecəmə haŋ təm nte aka atəf ɳa Yisrayel ɳanalip kəluksə aterənə aŋan ayək mə. Ancic fe ti nde Buk ba Wəlompu ba? **14** Dəsək dəntayi fe pəmə dəsək dadəkə, təcəkə-cəkə təlpəs tənayi. MARIKI kənacəŋkəl dim da fum, bawo MARIKI Yisrayel ɳə kəncsutnənə dəsək dadəkə. **15** Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ɳalukus dəsək dadəkə nde saŋka sa Kilkal. **16** Kə abə aŋe kəcamət ɳayekse kə ɳanjə ɳagbəpnə

dətəgbəkənə nde Makeda. **17** K'anjə paloku ti Yosuwe: «Abə akə kəcamət ŋajkə ŋagbəpnə nde təgbəkənə ta Makeda.» **18** Kə Yosuwe oluku: «Nəbiŋkəli masar mərəŋ, nəkə nəsuncə mi kusunjka ka təgbəkənə tatəkə, nəcəmbər di afum ŋacbum. **19** Ta nəsak kəcəmə aterənə anu darəŋ, nəgbintərnə ŋa dəpə, ta nəsak ŋa ŋabəre dare daŋan de! MARIKI kəlek ŋa kə kəmbər un dəwaca!» **20** Ntə Yosuwe kə awut aka Yisrayel ŋalip kəsut ŋa, mba ŋabut kəmələk ŋa fəp mə, mənə afum akin akin akə ŋanayekse-yekse ŋakə sədare sa saŋka səkə sənalətərnə ŋa mə. **21** Kə afum fəp ŋalukus bəkəc yoforu disre nde saŋka sa Makeda, nde Yosuwe ənayi mə. Ali fum ənayeqk fe abəkəc kəloke ka aka Yisrayel tes tələma. **22** Kə Yosuwe oluku: «Nəfəni dəkəberə da təgbəkənə ta tərə tante, nəwurenen abə akaŋə kəcamət nəkər'em mal!» **23** Kə awurə kə abə akaŋə kəcamət dəndo dətəgbəkənə, k'anjkenə kə: Wəbə wəka Yerusaləm, wəbə wəka Hebərəŋ, wəbə wəka Yarmut, wəbə wəka Lakis, kə wəbə wəka Ekiləŋ. **24** Ntə awurenə abə aŋə k'anjkenə Yosuwe mə, kə Yosuwe ewe afum aka Yisrayel fəp, k'oluku abə ən aka dəkəwan aŋə ŋanckə dəkəsutənə mə: «Nəcəŋnə nəna nəgbəcə abə akaŋə kəcamət mera wəcək wonu.» Kə afum aŋə ŋalətərnə kə ŋaŋgbəcə abə aŋə kəcamət mera, wəcək waŋan. **25** Kə Yosuwe oluku: «Ta nənesə, ta nəyikcə! Nəyeŋk dis, nəbəknə, bawo tante tə MARIKI kəndekəyə aterənə anu fəp aŋə nəyi kəsutənə mə.» **26** Ntə tencepər mə, kə Yosuwe osut ŋa, k'endif. K'əŋgbək ŋa tək kəcamət darenc, kə ŋandətəse tək yayəkə darenc haŋ dəfəy. **27** Dec dərəfəy, kə Yosuwe oluku a padeti ŋa dətək dəndo anagbək ŋa mə. K'anjə pagbal ŋa dəndo

janagbərnəs mə, k'asunce kusurka ka təgbəkənə tatəkə masar mərəŋ. Tatəkə tə pəsərəyi dənda haj məkə. **28**
Kə Yosuwe embarj sə dare da Makeda dəsək din dadəkə, k'osut ɳa k'endife ɳa dakma dən, kəlekənə wəbə kəjan. Kə Yosuwe endif aka Makeda fəp, kə yəcəl yanjan yəkə yenayi di mə, ali fum ənamulpər fe ɳa. K'əyə wəbə ka Makeda təkə ənayo wəbə ka Yeriko mə. **29** Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ɳancepər Makeda kə ɳaŋkə Libana, kə ɳawəkərnə aka Libana. **30** Kə MARIKI kəlek sə Libana kə wəbə kəjan kə kəmbər ɳa aka Yisrayel dəwaca. Kə aka Yisrayel ɳandifətə ɳa sakma səjan, kə afum akə ɳanayi di mə fəp. Ali fum ənamulpər fe ɳa, kə ɳayo sə wəbə wəka Libana pəmə təkə ɳanayo wəbə wəka Yeriko mə. **31** Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ɳayefə Libana kə ɳaŋkə Lakis. Kə ɳaŋkə ɳacəmbər di saŋka səjan fər yanjan kiriŋ, kə ɳawəkərnə ɳa. **32** Kə MARIKI kəlek Lakis kə kəmbər aka Yisrayel dəwaca tataka ta mərəŋ nte, kə aka Yisrayel ɳandifətə ɳa sakma səjan, kə afum akə ɳanayi di mə fəp, pəmə təkə ɳanayo aka Libana mə. **33** Kə Horam wəbə wəka Keser əmpe kəkəmar aka Lakis. Kə Yosuwe osut kə kə afum ən, ali wəkin ənasak fe. **34** Yosuwe kə afum ən ɳancepər Lakis, kə ɳaŋkə Ekiləŋ. Kə ɳancəmbər di saŋka səjan fər yanjan kiriŋ, kə ɳawəkərnə ɳa. **35** Kə MARIKI kəlek aka Ekiləŋ kə kəmbər aka Yisrayel dəwaca dəsək din dadəkə. Kə ɳandifətə ɳa sakma səjan, kə afum akə ɳanayi di mə fəp. Kə Yosuwe endif ɳa fəp dəsək din dadəkə, pəmə təkə ənayo aka Lakis mə. **36** Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ɳayefə Ekiləŋ kə ɳaŋkə Hebərəŋ, kə ɳawəkərnə ɳa. **37** Kə MARIKI kəlek aka Hebərəŋ kə kəmbər ɳa dəwaca. Kə

ŋandifat  ja sakma s jan k b p ka w be k jan k  afum
ak   janayi di m  f p, p m  t k   janayo Ekil j m . Ali
fum  namulp r fe Yosuwe, k'endif ja k lek ne afum ak 
 janayi di m  f p. **38** Yosuwe k  aka Yisrayel  anjcaf l rn 
aka Debir, k   aw k rn  ja. **39** K  MARIKI k lek Debir k 
w be k jan k  k m ber aka Yisrayel d waca. K   andifat 
ja sakma s jan, k   andif afum ak   janayi di m  f p. Ali
fum  namulp r fe ja. K  Yosuwe  y  aka Debir k  w be
k jan p m  t k   n ay  Heb r n , Libana k  ab  ajan m .
40 K  Yosuwe osut aka m r  k roj akak  f p, at f ja
Nek f nde k ca k t t ka nde dec d mp  m , p t ls rn 
di at f ja tant f, k  at f n y   neyi m r  k  aranta dac 
m , k lek ne ka ab  ajan f p. Ali fum  nasak fe. K'endif
ca ny  yenc s m  m  f p, p m  t k  MARIKI Kanu ka
Yisrayel, k nasom k  ti m . **41** K  Yosuwe  ntam afum
k y f  ka Kades-Barneya ha  Kasa, k  k y f  ant f ja
Kose  f p ha  Kabay . **42** K  Yosuwe  mb n  t f yay k 
f p, k  ab  a t f yay k , bawo MARIKI, Kanu aka Yisrayel,
k ncsut n ne Yisrayel. **43** Yosuwe k  aka Yisrayel f p
 alukus nde sa ka s jan nde Kilk .

11 N  toloku t mb p Yabin w be w ka Hac r m ,
k'osom afum nda ab  al ma: Yobab w be w ka Mad j,
w be ka Simr j, w be ka Aksaf, **2** ab  a k ca k meriya
ka nde dec d mp  d m r  m , nde Araba, k ca k t t
ka nt nde dec d mp  Kinarot m , nde p nt ls rn  pa
t f ya tant f, ant f ja d m r  ja D r nde dec d y k le
m , **3** aka Kana  k y f  nde dec d mp  m  k  aka nde
dec d y k le m , aka Am r, aHit, aPerisi, aYebus nde
d m r , k  aHiwy nde türü ta H rm j tant f nde ant f ja

Mispe. **4** Kə ɳawur fəp kə asədar ajan, kə ɳayɔnɛ afum akin ayi, ɳanala pəmə asənc nŋe ɳeyi nde kəba kəsək mə. Fələs kə cibil ca kəwan yenala. **5** Kə abe akanje fəp ɳalonjkanɛ, kə ɳander ɳacəmbər saŋka səŋjan nde domun da Merɔm kəsək, ɳadesutene kə aka Yisrayel. **6** Kə MARIKI kəloku Yosuwe: «Ta mənesɛ ɳa, bawo dec dande alna indesɔŋe ɳa kəfi fəp fər ya aka Yisrayel kirij. Məcopu bənta ya fələs yanjan, məcəf cibil cəŋjan.» **7** Yosuwe kə asədar ɔn ɳantorər ɳa katina dəndo domun da Merɔm, kə ɳawekərnɛ ɳa. **8** Kə MARIKI kəlek ɳa kə kəmbər aka Yisrayel dəwaca. Kə ɳasut ɳa kə ɳambələs ɳa han nde Sidəŋ Səpəŋ, haŋ Misrefət-Mayim, haŋ nde aranta ɳa Mispe nde mərə dacə ntende dec dəmpə mə. Kə ɳandifət ɳa, ali fum ɛnamulpər fe ɳa. **9** Kə Yosuwe ɔyɔ ɳa pəmə təkə MARIKI kənasom kə mə: K'oncopu bənta ya fələs yanjan, k'əncəfə cibil cəŋjan ca dəkəwan nənc. **10** Təm tatəkə, ntə ɳayi kəluksərnɛ mə, kə Yosuwe ɛmbəŋ Hacər, k'endifə wəbə kəŋjan dakma. Cəkə-cəkə Hacər ɳenayɔnɛ dare dəpəŋ da sədare nse fəp. **11** Kə ɳandifət ɳa sakma, kə ɳandif afum akə ɳanayi di mə fəp. Ali paka peŋesəm pin ɳanasak fe, kə ɳancəf Hacər. **12** Kə Yosuwe ɛmbəŋ sə sədare sa abe akanje fəp, k'oŋumpər sə abe ajan, k'endifə ɳa dakma dən. K'endif ɳa fəp, pəmə təkə Musa wəcar ka MARIKI ɛnasom kə ti mə. **13** Mba aka Yisrayel ɳanacəf fe ali dare din nde deyi nde mərə kəronj mə, məne dare da Hacər gbəcərəm nde Yosuwe ɛnacəf mə. **14** Kə aka Yisrayel ɳalek daka nde ɳanabəp di mə fəp kə yəcəl, mba kə ɳandifət afum fəp sakma səŋjan haŋ kə ɳamələk ɳa. Ali paka ɳanasak fe mpe peŋesəm mə. **15** Tosom ntə

MARIKI kənasom wəcar kən Musa mə, Musa ənalukse
kəsom kaŋkə Yosuwe, kə Yosuwe əŋkətənə kəsom kaŋkə.
Ali tes tin ənadəncəs fe ntə MARIKI kənasom Musa mə. **16**
Kə Yosuwe əmbaŋ ntəf yayəkə fəp, kəyəfe dəmərə, antəf
ŋa Nekef fəp, antəf ŋa Koseŋ, pətilsərnə pa ntəf ya tantəf,
Araba, antəf nde mərə ma Yisrayel kə pətilsərnə pa antəf
ŋa tantəf ntende dec dəŋkale mə. **17** Kəyəfe ka tərə mpə
pəntəyə tək peyi kəca ka Seyir mə, haŋ Bal Kad, nde mərə
dacə ma Libaŋ nde tərə ta Hərməŋ tantəf, k'osumpərənə
abə aŋan fəp, k'endifət ŋa. **18** Yosuwe ŋanawon kəsutənə
kə abə akaŋe. **19** Ali dare dənayi fe nde deŋsek kətəŋnə
kə aka Yisrayel mə, mənə Kabayoŋ nkə aHiwy ŋanandə
mə. Kə ŋambəŋ sədare səlpəs nse fəp kəsutənə disre.
20 Bawo deyeŋki bəkəc daŋan nde MARIKI kə tənycəfə,
ntə təŋsəŋə ŋabərcə aka Yisrayel dəbəkəc kəsutənə mə,
akakə ŋadifət ŋa, ta ŋaŋaŋnənə ŋa mə, ŋamələk ŋa pəmə
təkə MARIKI kənasom ti Musa mə. **21** Kə Yosuwe əŋkə sə
pəwəkərnə aka Anak aŋə ŋanayi nde mərə ma Hebərəŋ,
Debir, Anaba, nde mərə ma Yuda fəp, kə mərə ma Yisrayel
mə. Kə Yosuwe endif afum aka di fəp kəlekənə sədare
səjan. **22** Ali wəka Anak wəkin anasak fe sə nde antəf ŋa
aYisrayel, mənə ŋayi sə nde Kasa, nde Kat, kə nde Asdodi.
23 Kə Yosuwe əmbaŋ antəf məlməl pəmə təkə MARIKI
kənasom ti Musa mə. Kə Yosuwe əsəŋ ntəf ya ke yayəkə
aka Yisrayel k'eyer yi cusuŋka nce wəco kə mərəŋ. Kə
antəf ŋəfər oŋ, kə kəwan kəsakə.

12 Abə aŋə ŋo aka Yisrayel ŋanatam, ŋabaŋər ŋa ntəf
yaŋan nde Yurdən kəsək ntende dec dəmpə mə, kəyəfe
ka nde kəŋgbəkə ka Arnəŋ haŋ nde tərə ta Hərməŋ, kə

Araba fəp nde dec dəmpə mə: **2** Sihəj wəbə ka aka Amər, nwə ənande Hesbon mə, wəkakə ənayənə wəbə wəka antəf kəyəfə ka Arower nñəs əneyi kəca ka nde kəngbəkə ka Arnəj mə, kəyəfə ka nde kəngbəkə dacə, kələkənə dare da Kaladu dacə, hanj kəngbəkə ka Yabək, nde əjayə kələncər kə aka Aməj mə. **3** Dəbe dən dəlekənə antəf əja Araba, hanj nde kəba ka Kinarot nde dec dəmpə mə, kəkə ka nde kəba ka Araba, Kəba Kədokət, kəca nkə dec dəmpə Bet Yesimət mə, kə kəca kətət ka pətəmbələr pa Piska ntende dec dəmpə mə. **4** Antəf əja Oku wəbə wəka Basan, wəRefay wəlpəs wələma ənayi wəkakə, nwə ənande Astarot kə Edreyi mə. **5** Wəkakə ənayənə wəbə kəyəfə ka tərə ta Herməj kəkə ka Salka, kəbəp ka Basan fəp, hanj nde kələncər ka aka Kesur kə aka Mahaka, kə kəyəfə antəf əja Kaladu dacə hanj kələncər ka antəf əja Sihəj wəbə wəka Hesbon. **6** Musa wəcar ka MARIKI kə aka Yisrayel əjasut əja. Kə Musa wəcar ka MARIKI əsənə cusuŋka cacəkə Ruben, Kadu, kə kusuŋka dacə ka Manase ntəf yayəkə. **7** Abe aŋə əja Yosuwe kə aka Yisrayel əjanatam nde antəf əja Yurdən ntende dec deŋkale mə, kəyəfə ka Bal Kad nde aranta əja Libaj nde mərə dacə ntende kəca kəmeriya nkə dec dəmpə, hanj tərə mpe pəntəyə tək peyi kəca ka Seyir mə. Kə Yosuwe əsənə ntəf yayəkə aka Yisrayel, k'eyer yi cusuŋka cusuŋka nte, **8** nde dəmərə, nde pətilsərnə pa ntəf ya tantəf, nde Araba, nde pətəmbələr mpe pəyi mərə kə aranta dacə, nde dətəgbərə kə Nekəf. Nyə ənayənə ntəf ya aHit, aka Amər, aKanaŋ, aPerisi, aHiwy kə aYebus. **9** Abe aŋə aka Yisrayel əjanatam mə, əjanayənə aka sədare nse: Yeriko, Hay nde Betel kəsək, **10** Yerusalem, Hebərəj,

11 Yarmut, Lakis, **12** Ekiləj, Keser, **13** Debir, Keder, **14** Horma, Arad, **15** Libana, Adulam, **16** Makeda, Betel, **17** Tapuwa, Hefer, **18** Afek, Sarəj, **19** Madəj, Hacər, **20** Simrəj-Merəj, Aksaf, **21** Tahanak, Mekido **22** Kədəs, Yokonam nde Karmel **23** Dər nde dələtərnə Nafat Dər mə, kə Koyim nde Kilkal kəsək **24** kə Tirsa. Ti tənakə abə wəco maas kə tin.

13 Yosuwe εnasikər, pəyənə wətem. Kə MARIKI kəloku kə: «Məsikər, məyənə oj wətem, kə ntəf nyə pəmar a məbaŋ mə yəla. **2** Ntəf nyə yəcəmə kəbaŋ: Ntəf ya aFilisti fəp, kə ɳa aka Kesur fəp, **3** kəyəfə ka kəŋgbəkə ka Sihər nke kəŋyekse domun Misira tekiriŋ mə, haŋ nde kələncər ka Ekəron kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə mə, nke kəmar kəyənə ka aka Kanaŋ akə abə aFilisti aŋə kəcamət ɳayi ɳa kərəŋ mə: Wəbə wəka Kasa, wəbə wəka Asdodi, wəbə wəka Askaləj, wəbə wəka Kat, kə wəbə wəka Ekəron, kələkenə antəf ɳa aka Awi. **4** Kəca kətət ka nde dec dəmpə mə, antəf məlməl ɳa aka Kanaŋ, Meyara, mme məyənə ma aSidəj mə, haŋ Afek, haŋ nde kələncər ka aka Amər. **5** Ntəf yəkə yəncəmə kəbaŋ mə yəyənə antəf ɳa Kebal, kə Libaŋ məlməl ntende dec dəmpə mə, kəyəfə Bal Kad nde tərə ta Hərməj tantəf haŋ kəbərə ka Hamat. **6** Ntəf ya afum aka dəmərə fəp kəyəfə Libaŋ haŋ Misrefət-Mayim yəncəmə kəbaŋ, aka Sidəj ɳə ɳayənə. Təkə aka Yisrayel ɳande kəccəyəsne mə, itə indekə icliŋ ɳa fər yaŋan kirij. Məde məsəj antəf ɳanəkə fəp aka Yisrayel, məcyer ɳa ɳi kusuŋka o kusuŋka kə da endetəjnə mə təyənə ke kəŋjan pəmo təkə ilok'əm ti mə. **7** Məyer antəf ɳə cusuŋka nce camət-maŋkələ kə kusuŋka dacə ka

Manase.» **8** Kusunjka dacə ka Manase, kə cusunjka ca Ruben kə Kadu ḷanasətə ntəf ya kə yajan Yurdən kəsək ntende dec dəmpə mə, pəmə təkə Musa wəcar ka MARIKI ənasəj ɳa di mə. **9** Anasəj ɳa antəf kəyəfə ka Arower nde kəngbəkə ka Arnəj kəbəp ka dare dəkə deyi aranta nde mərə dacə mə, kə pəgbantəkəla pa Medeba, haŋ Dibəj, **10** kəbəp ka sədare sa Sihəj wəbə wəka aka Amər, nwə ənayəne wəbə wəka Hesbon mə, haŋ nde kələncər ka aka Aməj. **11** Kə ḷasətə sə antəf ɳa Kaladu, ntəf ya aka Kesur kə aka Mahaka, tərə ta Hərməj, kə Basan, haŋ Salka, **12** kələkənə dəbə da Oku fəp nde Basan, nwə ənayəne wəbə wəka Astarot kə Edreyi mə, nkən sə pəyənə fum wəlpəs wələma wəka aRefay. Kə Musa osut abə akakə, k'embənər ɳa ntəf yanjan. **13** Mba aka Yisrayel ḷanabənər fe aka Kesur kə aka Mahaka ntəf yanjan, bawo haŋ məkə aka Kesur kə aka Mahaka ɳandə aka Yisrayel dacə. **14** Kusunjka ka Lewy gbəcərəm k'anatəsəj antəf ɳa ke. Daka ndə anasakə ɳa mə dənayəne yolojnə nyə ancəfə MARIKI Kanu ka Yisrayel, pəmə təkə ənaloku ɳa ti mə. **15** Kə Musa əsəj aka kusunjka ka Ruben antəf nje dəcor dəcor. **16** ɳa ḷanasətə antəf kəyəfə Arower nde kəngbəkə ka Arnəj kə dare ndə deyi mərə dacə, pəgbantəkəla pa nde Medeba, **17** kələkənə Hesbon kə sədare fəp nse səyi nde pəgbantəkəla pa Dibəj, Bamət Bal, Bet Bal Meyəj, **18** Yahas, Kedemot, Mefahat, **19** Kiriyatayim, Sibma, Seret-Sahar nde tərə teñeci mpe pənayi aranta dacə mə, **20** Bet Peyər, pətəmbələr pa Piska, kə Bet Yesimət, **21** kə sədare sa pəgbantəkəla, kə dəbə da Sihəj wəbə wəka Amər, nwə ənayi aka Hesbon kəronj mə. Musa ənasut ɳa, ɳa kə akirij

aka Madiyan: Efy, Rekem, Cur, Hur, kô Reba, nde dêbe da Sihøy aŋe ḥyanande dötöf mō. **22** Aka Yisrayel ḥyanadife afum aləma sakma sərjan. Wəgbal kəsənc Balam wan ka Beyor ənayi ḥa dacō. **23** Kələncər ka antöf ḥa aka Ruben ntende dec dəŋkale mō kənayəne kəŋgbökə ka Yurden. Ke ka aka Ruben kənayi kaŋkə dəcor dəcor: Sədare səpəŋ kə sədare səfet sa si. **24** Musa ənasəŋ antöf aka kusunjka ka Kadu dəcor dəcor. **25** ḥa ḥanasotə dare da Yaser, sədare sa Kaladu, kô antöf ḥa aka Aməŋ dacō haŋ dare da Arower nde dentefärne dare da Raba mō, **26** kô kəyeffe ka Hesbon haŋ dare da Ramat-Mispe, kô Betonim, kəbəp ka dare da Mahanayim haŋ nde kələncər ka antöf ḥa Debir. **27** Ke kəŋjan kəlekene sədare sa Bet Haram nde daranta, Bet Nimra, Sukət kô Caføy, kô pəlpəs pa dēbe da Sihøy wəbe wəka Hesbon, kəlekene antöf ḥa Yurden kəsək ntende dec dəmpə mō haŋ dəkələpsər da kəba ka Kinarot. **28** Ke ka aka Kadu kənayi kaŋkə dəcor dəcor: Sədare səpəŋ kə sədare səfet sa si. **29** Musa ənasəŋ kusunjka dacō ka aka Manase ntöf dəcor dəcor. **30** ḥa ḥanasotə ntöf nyə yənayəne kəyeffe Mahanayim, Basan məlməl, dēbe da Oku wəbe wəka Basan fəp kəlekene ka sədare wəco caməttin sa cəbal ca antöf ḥa Yahir nde Basan, **31** antöf dacō ḥa Kaladu, dare da Astarot, kô dare da Edreyi, sədare sa Oku wəbe wəka Basan. Anasəŋ afum dacō a Makir wan ka Manase antöf ḥaŋjəkə dəcor dəcor. **32** Ntöf yayəkə yo Musa ənasəŋəs nde aranta ḥa Mohab, Yurden kəsək ntende dec dəmpə mō, pəntefärne kô Yeriko. **33** Musa ənasəŋ fe kusunjka ka Lewy antöf ḥa ke: MARIKI, Kanu ka Yisrayel kənayəne daka daŋan, pəmə təkə Kanu kənaloku ḥa mō.

14 Ntəf yayəkə yə anasənəs aka Yisrayel nde antəf ḥja Kanaŋ. Wəloŋne Elasar, Yosuwe wan ka Nun, kə abə akirij a cusurjka ḥjanasən aka Yisrayel ntəf ya ke. **2** K'arjkot yampuŋ-puŋ kəyer ka ntəf ya ke pəmə təkə MARIKI kənasom Musa kəyer yi, cusurjka nce camət-maŋkələ kə kusurjka dacə ka Manase mə. **3** Bawo Musa ḥnasən antəf ḥja ke cusurjka cance mərəŋ kəlekənə ka kusurjka dacə ka Manase nde Yurdən kəsək ntende dec dəmpə mə, mba ḥnasən fe kusurjka ka Lewy ntəf ya ke aka Yisrayel dacə. **4** Afum a awut mərəŋ a Isifu ḥjanayi cusurjka mərəŋ: Manase kə Efrayim. Ali kəfo anasən fe aka kusurjka ka Lewy, mənə sədare sənde kə cəsək ca si, teta yəcəl nyə ḥjanasətə mə. **5** Kə aka Yisrayel ḥnay pəmə təkə MARIKI kənasom Musa a pəyer antəf mə. **6** Kə aka Yuda ḥalətərnə Yosuwe nde Kilkal. Kə Kalebi wan ka Yefune wəka Kenisi eyif kə: «Məna məncərə təkə MARIKI kəloku Musa fum wəka Kanu te tosu mə, ina kə məna, nde Kadəs-Barneya. **7** Meren wəco maŋkələ m'inayə, tem nte Musa wəcar ka MARIKI oncsom'im kəyəfə ka Kadəs-Barneya kəkətən mes yəkyək dətəf, k'iŋkə iləmər kə mes mme intəŋne mə abəkəc ḥnosoku pəs. **8** Awənc'im aja aŋe sənapə mə, ḥjanasən afum kətor bəkəc, mba ina inacəmə dim da MARIKI, Kanu kem darəŋ. **9** Dəsək dadəkə də Musa endərəm nte: «Iləŋ ti fo ntəf yayə mənakətənə mə, mənə antəf ḥnam ḥneyi yi dacə, antəf ḥnəjəkə ḥnendeyən'am ke, məna kə awut am doru o doru, bawo məncəŋkəl dim da MARIKI, Kanu kem.» **10** Awa məgbətnə nte: Ndekəl MARIKI kəsən em kiyi ka doru, pəmə təkə kənaloku ti mə. Tenasətə meren wəco maŋkələ kə kəcamət nte MARIKI kəncloku Musa nte mə, nte aka

Yisrayel ḥancköt dətegbərə mə. Ndəkəl oj, inewə isotə məkə meren wəco camət-maas kə kəcamət. **11** Isərətamnə pəmə dəsək nde Musa oncsom'ım mə. Isərəyə fənəntər fa kəwan, kəberə kə kəwur pəmə təm tatəkə. **12** Məsəj'ım oj antəf nde dəmərə nje MARIKI kənaloku ta ḥi dəsək dadəkə mə. Mənane dəsək dadəkə a aka Anak ḥandə di sədare səpəj. Kə ḥalompəs si ntə təsəjə ta aterənə ajan ḥantam kəberə. Kə MARIKI kəsol em-ε, indebanjər ḥa sədare sajan pəmə təkə nkən MARIKI kənalok'ım ti mə.

13 Kə Yosuwe ontola Kanu teta Kalebi wan ka Yefune, k'əsəj kə dare da Hebərəj. **14** Ti tənasəjə Kalebi wan ka Yefune wəka Kenisi pəsətə dəsək dadəkə kə ka Hebərəj, nke kəsərəyi haŋ məkə bawo Kalebi ənacəmə dim da MARIKI Kanu ka Yisrayel darəj. **15** Tewe ta Hebərəj təcəkə-cəkə tənayənə Kiriyat-Arba. Arba fum wəpəj ənayi aka Anak dacə. Kəyəfə təm tatəkə kə antəf ḥəfər, kəwan kəyi fe so.

15 Antəf nje kusunjka ka Yuda ḥasətə dəcor dəcor mə ənayənə kəyəfə ka kələncər ka Edəm nde təgbərə ta Cin nde Nekəf poj dəndo kəca kətət ka nde dec dəmpə mə. **2** Kələncər kəjan kəyəfə kəsər ka Kəba Kədokət nde kəca kətət, kəbəp dobo da kəba dəkə dəntəfərenə kə Nekəf mə. **3** Ipəkə pəbəp nde kəca kətət ka Dəkəpə da Mekəlencər, kəcepər ka Cin, kəpernə ta Kades Barneya, kəcepər haŋ Hecəron, kəpernə ta Adar, kə kəkafələr Karka. **4** Ki kəcepər so ta Asməj, kəkə so kənarne kəŋgbəkə ka Misira, kələncər kayi kəfutər nde dəkəba. Kələncər konu kəndeyi kəŋkə nde kəca kətət ka nde dec dəmpə mə. **5** Ntende dec dəmpə mə, kələncər kənayənə Kəba Kədokət haŋ nde dobo da

kəŋgbəkə ka Yurdən. Kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə mə, kələncər kənccop kəyəfə ka nde temer ta kəba, mpə peyi nde dobo da Yurdən mə. **6** Kələncər kəjan kəperne kəca ka Bet Hokəla, kəcepər ntende kəca kəmeriya haŋ Bet Araba mə, kə kəperne haŋ nde Tasar ta Bohan wan ka Ruben. **7** Kəyəfə di kələncər kəŋkə Debir kəcepər ta mərə dacə nde aranta յa Akər, kəkafələr kəca kəmeriya ntende Kilkal, nde pəntəfərənə kə Kəpə ka Adumim kəca kətət ka kəŋgbəkə. Kəccepər domun da En-Səməs kəsək, kəkə kəfutər nde En-Rokəl. **8** Kələncər kənapərne kəyəfə ka nde aranta յa Ben-Hinəm haŋ pətəmbələr pa aka Yebus kəca kətət, nde pəyənə Yerusaləm mə, kəperne haŋ nde telempən pa tərə mpə peyi aranta յa Hinəm kəca nke dec dəŋkale mə, kə dəkələpsər da aranta յa aka Refay nde mərə dacə ntende kəca kəmeriya. **9** Kəyəfə ka nde dətelempən, kə kələncər kənder kəkafələr nde domun dəncpə mə nde Nəftowa, kə kəsolnə sədare sa tərə ta Efrəj, kə kəŋkafələr sə Bala nde pəyənə Kiriyat-Yeyarim mə. **10** Ntə kəŋkafələr Bala ntende dec dəŋkale mə, kəca ka nde mərə ma Seyir, kə kəncepər pətəmbələr pa Tərə ta Yeyarim ntende kəca kəmeriya, it'əyənə Kesaləj, kətor Bet Səməs, kə kəcepərənə Timna. **11** Kənarne pətəmbələr pa Ekəron kəca kəmeriya, kəkafələr ntende dec dəŋkale mə nde Sikərəj, kəcepərənə nde Tərə ta Bala, kəkə kənarne Yabanel, kə kəcəjnə kəfutər nde dəkəba. **12** Cələncər ca ntende dec dəŋkale mə cənayənə Kəba Kəpəj kə agbəp յa ki. Tante tə aka kusujka ka Yuda յanayo cələncər ca antəf յanjan dəcor dəcor. **13** K'asəj Kalebi wan ka Yefune dare da Kiriyat Arba aka kusujka ka

Yuda dacə, pəmə təkə MARIKI kənaloku ti Yosuwe mə. Kiriyat-Arba kəyənə Hebərəj. Arba ənayənə papa wəka aka Anak. **14** Kə Kalebi əmbənjər atəf ɳa aka Anak aŋə maas dəndo: Sesay, Ahiman, kə Talmay, ɳa ɳanayənə afum a Anak. **15** Kəyəfə dəndo kə Kalebi əmpərnə kəkəwəkərnə afum a dare da Debir. Debir də ancwe cəkə-cəkə Kiriyat-Sefer. **16** Kə Kalebi oluku: «Məna nwe məŋsut aka Kiriyat-Sefer məbənjər ɳa di mə, isəj'əm Aksa wan kem wəran mənənce.» **17** Otniyel wan ka Kenas wənc ka Kalebi əmbənjər ɳa di. Kə Kalebi əsəj kə wan kən wəran Aksa kənənce. **18** Ntə Aksa ender mə, k'əmpənə wos abəkəc kəkəwer ka kas Kalebi abəf. Aksa əŋkətor səfale kəronj, kə kas Kalebi eyif kə: «Ake mafəŋ-ε?» **19** Kə wan wəran nwe oluku kas fə: «Mətolan'em, bawo məsəj'im antəf nde kəca kətət, məpoc'em sə antəf nde domun dəncpe mə.» Kə Kalebi əsəj kə antəf ɳətət nŋə domun dəncpe dəntəf nde dətərə kə nde daranta mə. **20** Ntəf yayəkə yə kusunka ka aka Yuda ɳanasətə kəyer ka ke disre dəcor dəcor. **21** Sədare nse səyi dəkələpsər da antəf ɳa kusunka ka Yuda mə ntende kələncər ka Edəm nde Nəkəf kəca kətət ntende dec dəmpe mə. Si sənayənə: Kabəcel, Eder, Yakur, **22** Kina, Dimona, Adada, **23** Kədes, Hacər, Yitnan, **24** Sif, Telem, Beyalət, **25** Hacər-Hadata, Keriyət-Hecəron nke kəyənə Hacər mə, **26** Amam, Sema, Molada, **27** Hasar-Kada, Hesbon, Bet Palet, **28** Hasar-Suhal, Berseba, Bisiyotəya, **29** Bala, Hiyim, Həsəm, **30** Eltoladu, Kesil, Horma, **31** Cikələk, Madamana, Saŋsana, **32** Lebayot, Silhim, Ayin kə Rimon. Kəberənə ka sədare səsəkə fəp səkə sədare wəco mərəŋ kə camət-maŋkələ kə sədare səfət sa si. **33** Sədare nse

səyi aranta nde pəntilsərnə pa antəf ɳa tantəf mə: Əstəl,
Corha, Asna, **34** Sanowa, En-Kanim, Tapuwa, Enam, **35**
Yarmut, Adulam, Soko, Aseka, **36** Sarayim, Aditayim, kə
Kedera nkə aŋwe sə Kederotayim mə. Sədare wəco kə
mankələ kə sədare səfət sa si. **37** Cenan, Hadasa, Mikədal-
Kad **38** Dilhan, Mispe, Yokətel, **39** Lakis, Bocəkat, Ekiləŋ, **40**
Kabon, Lahamas, Kitəlis, **41** Kederət, Bet Dakəŋ, Nahama,
kə Makeda. Si sənayənə sədare wəco kə camət-tin kə
sədare səfət sa si. **42** Libana, Heter, Asan, **43** Yifta, Asna,
Necibi, **44** Keyila, Akəsibu kə Maresa. Si sənayənə sədare
camət-mankələ kə sədare səfət sa si. **45** Ekəron, kə sədare
səfət sa di, **46** kəyəfə ka Ekəron sədare nse səyi Asdodi
kəsək mə fəp, **47** Asdodi kə sədare səfət sa di, Kasa kə
sədare səfət nse səyi di kəsək mə, haŋ nde kəŋgbəkə
ka Misira, haŋ nde Kəba Kəpəŋ kə agbəp ɳa ki. **48** Nde
dəmərə: Samir, Yatir, Soko, **49** Dana, Kiriyat-Sana, nde
pəyənə Debir mə, **50** Anaba, Esitemo, Anim, **51** Koseŋ,
Holon kə Kilo. Si səyənə sədare wəco kə pin kə sədare
səfət sa si. **52** Araba, Ruma, Əsaŋ, **53** Yanum, Bet Tapuwa,
Afeka, **54** Humeta, Kiriyat-Arba nde pəyənə Hebərəŋ mə,
kə Cihər. Si səyənə sədare camət-mankələ kə sədare səfət
sa si. **55** Mahon, Karməl, Sif, Yuta, **56** Yisrel, Yəkdeham,
Sanowa, **57** Kayin, Kibeya, kə Timna. Si səyənə sədare
wəco kə sədare səfət sa si. **58** Halhul, Bet Cur, Kedər, **59**
Maharat, Bet Anot, kə Eltəkon. Si sənayənə sədare camət-
tin kə sədare səfət sa si. **60** Kiriyat Bal nde pəyənə Kiriyat-
Yeyarim mə, kə Raba, si sənayənə sədare mərəŋ kə sədare
səfət sa si. **61** Nde dətəgbərə: Bet Araba, Midin, Sekaka, **62**
Nibəsan, Hir-Mela, kə En-Kedi, si sənayənə sədare camət-

tin kɔ sədare səfet sa si. **63** Aka kusurjka ka Yuda ḥanatam fe kəbarjər aYebus aŋe ḥanandə Yerusaləm mə, kɔ aYebus ḥandə kɔ aka kusurjka ka Yuda nde Yerusaləm haŋ məkɔ.

16 Ntəf nyε anasɔŋ aka kusurjka ka Isifu mə yεnayəne, nte aŋkot yampur-pur mə, kəyefə ka Yurdən nde Yeriko kəsək kəca ka ntende domun da Yeriko ntende dec dəmpə mə, kəcepər ka dətegbərə kəperne ka Yeriko kəkə ka nde dəmərə ma Betel. **2** Ki kəcepər Betel kɔ Lus, kəkə kəcepər kəca ka kələncər ka aka Arki nde Atarot, **3** kətor ntende dec dəŋkale mə, kəca ka kələncər ka aYafəlet haŋ nde antəf ḥa Bet Horon-Tantəf, haŋ Keser kəkəfutər nde dəkəba. **4** Kε kaŋkə cusurjka ca Efrayim kɔ Manase awut a Isifu ḥanasotə. **5** Antəf ḥa aka Efrayim ḥə ḥaŋε dəcor dəcor: Kələncər kɔ ke kəŋjan kənayəne ntende dec dəmpə mə, Atarot Adar haŋ Bet Horon Takəroŋ. **6** Kələncər kənabəp Kəba Kəpəŋ ntende dec dəŋkale mə, kəca ka Mikəmetat ntende kəca kəmeriya. Kəkafələr ntende dec dəmpə mə, kəca ka Tahanat-Silo, kəcali ntende dec dəmpə mə, kəca ka Yanoha. **7** Kə kəyefə Yanoha, kɔ kəntor Atarot kɔ Nahara, kɔ kəŋkə kəsəŋkələr Yeriko, kɔ kəŋkə kənarne Yurdən. **8** Kəyefə Tapuwa, kɔ kələncər kəŋkə kəca nkε dec dəŋkale mə, ntende kəŋgbəkə ka Kana kəkənarne nde dəkəba. Kε kaŋkə kɔ kusurjka ka Efrayim ḥanasotə dəcor dəcor, **9** kələkəne ka sədare nse anacəmbərə aka Efrayim nde antəf ḥa ke ka Manase mə, kələkəne sədare səfet sa si. **10** ḥa sə ḥanabaŋjər fe aKanaj aŋe ḥandə Keser mə, aKanaj ḥandə afum a Efrayim dacə haŋ məkɔ, mba ḥayi acar aŋe ḥambəcə afum a Efrayim mə dacə.

17 Anacəmbərə sə kusunjka ka Manase coco ca Isifu atəf
ŋa ke. Awut a Makir coco ca Manase papa wəka Kaladu,
ŋanasətə antəf, bawo fum wəka kəwan ənayi. Anacəmbərə
ŋa Kaladu kə Basan. **2** Anacəmbərə sə afum a Manase
alpəs antəf ŋa ke dəcor dəcor, kələkənə afum a Abiyeser,
a Helek, a Asriyel, a Sekəm, a Hefer, kə afum a Semida.
Awut arkun a Manase wan ka Isifu ŋanayi akakə dəcor
dəcor. **3** Celofahad wan ka Hefer, wan ka Kaladu, wan
ka Makir, wan ka Manase, ənayo fe wan wərkun, mənc
awut aran. Mewe maŋan məmə: Mahala, Noha, Hokəla,
Milka, kə Tirsa. **4** Kə awut aran aŋe ŋaŋkə fər ya wəlojne
Elasar, Yosuwe wan ka Nun kə akiriŋ, kə ŋaloku: «MARIKI
kənasom Musa a pasəŋ sə səna ke awənc asu dacə.» K'asəŋ
ŋa ke awənc aŋan dacə pəmə təkə MARIKI kənaloku ti
mə. **5** K'anacəmbərə Manase ntəf wəco, kələkənə antəf ŋa
Kaladu kə ŋa Basan nŋe ŋeyi Yurdən kəca kəŋkə ntende
dec dəmpə mə, **6** bawo awut aran a kusunjka ka Manase
ŋanasətə ke awut arkun a kusunjka ən dacə. Kə antəf
ŋa Kaladu ŋøyənə ŋa awut arkun alpəs a kusunjka ka
Manase akə. **7** Kələncər ka Manase kənckə kəyefə Asər
haŋ Mikəmetat, nde pəntəfərənə kə Sekəm, kəkə kəca
kətət ntende antəf ŋa aka En-Tapuwa. **8** Atəf ŋa Tapuwa
ŋa Manase ŋenayi, mba dare da Tapuwa, nde dənayi
kələncər ka Manase kəroŋ mə, aka kusunjka ka Efrayim ŋo
ŋanapajne di. **9** Kələncər kaŋkə kənctor nde kəŋgbəkə ka
Kana. Sədare sələma sa Efrayim sənayi sədare sa Manase
dacə nde kəca kətət ka kəŋgbəkə ntende dec dəmpə mə.
Ntende dec deŋkale mə, kələncər ka Manase kəncfutər
dəkəba. **10** Itə tatəkə antəf ŋa kusunjka ka Efrayim ŋenayi

kəca kətət ka nde dec dəmpə mə, k'antəf ɲa Manase ɲeyi
kəca kəmeriya. Kəba kənayənə ɲa kələncər ka nde dec
dəŋkalə mə, antəf ɲajan ɲembəp antəf ɲa Asər ntende
kəca kəmeriya, kə ɲembəp antəf ɲa Yisakar ntende dec
dəmpə mə. **11** Anacəmbərə kusunka ka Manase sədare nse
nde ntəf ya Asər kə Yisakar: Bet San, Yibəleham, afum
aka Dər, afum aka En-Dər, afum aka Tahanak, kə afum
aka Mekido, sədare sa Nafet maas, kə sədare səfət səfət
sa si fəp. **12** Aka Manase ɲanatam fe kəbanj ka sədare
sasəkə, bawo aka Kanaŋ sə ɲafanj kəyi ka atəf ɲanjəkə. **13**
Ntə aka Yisrayel ɲandesətə fənəntər mə, kə ɲancəmbər
aka Kanaŋ yəbəc yanjan, mba ɲanatam fe kəbanjər ɲa
antəf məlməl. **14** Kə afum a Isifu ɲaloku Yosuwe ntc
mə: «Ta ake tə məsəŋ em tofo tin gboŋ ke-ε? Məncərə
a afum em ɲala, bawo kətolanə ka MARIKI kəsərəy'im
darəŋ haj ndəkəl.» **15** Kə Yosuwe oluku ɲa: «Kə məyə
afum alarəm-ε, məpə nde dəkulum, məkə məcepəs kəfo
nde ntəf ya aPerisi kə aRefay, bawo antəf nde mərə ma
Efrayim ɲeweken'am.» **16** Kə aka Isifu ɲaloku: «Antəf ɲa
nde mərə ɲyə ɲəftəŋne su kəndə. Ta mərəŋ ta ti, cibil ca
kəwan ca fec cəyi nda aKanaŋ aŋə ɲayi nde aranta ɲa di
mə, aŋə ɲayi aranta ɲa Bet San kə sədare səfət sa di, kə
ako ɲayi nde aranta ɲa Yisrel nde mərə dacə mə.» **17** Kə
Yosuwe oluku aka cusunka ca Isifu, Manase kə Efrayim:
«Afum alarəm ɲə nəyənə, kə nəyə sə fənəntər. Nəfədeyə
kəfo kin gboŋ, **18** mba nəyə antəf ɲa dəmərə məlməl. Ali
ntə ɲəyənə kulum mə, nəndecəpəs ki, ntəf fəp yendeyənə
yonu. Nəndebanjər aKanaŋ antəf ɲajan, ali ntə ɲayə cibil
ca fec kə ɲayə sə fənəntər mə.»

18 Kø aka Yisrayel fəp ŋalonjkanc Silo, kø ŋacəmbər di
anjbancan ŋa dəkəbəpene kø Kanu. ɿjanabaŋ antəf, ŋeyi
oŋ kiyi kəjan. **2** Mba pəncəmə cusuŋka camət-mərəŋ
ca aka Yisrayel aŋe ŋjanatə-sotə kəresna ke kəjan mə.
3 Kø Yosuwe oluku aka Yisrayel: «Ake təm tə nəndesak
kədəncəs kəlek ka ke nkə MARIKI, Kanu ka awisi aŋa
kəsəŋ'un mə? **4** Nəwure afum maas maas dəcusuŋka
dəcusuŋka. Isom ŋa ɿandeyefə ŋakətənə antəf ŋakəkce
ŋapirint nj, ŋader ŋasəŋ'im. **5** ɿandeyerene antəf mopoc
camət-mərəŋ. Aka Yuda ŋaŋkɔyi Nekəf, antəf ŋaŋjan
ntende kəca kətət ka nde dec dəmpə mə, kø aka kusuŋka
ka Isifu ŋa ŋayi nde antəf ŋaŋjan ntende kəca kəmeriya.
6 Kø nəna nəkə nəkəkce atəf mofo camət-mərəŋ, nəde
nəlok'im ti nnə. Kəkot'on k'inder yampuŋ-puŋ fər ya
MARIKI Kanu kosu kirij. **7** Mba aLewy ŋa ŋafəsotə antəf
ŋa ke nəna dacə, bawo ŋa ŋatəmpər teta MARIKI, ti
təyənə ke kəjan. Kø Kadu, Ruben kø kusuŋka dacə ka
Manase ŋanasotə nde Yurdən kəsək ntende dec dəmpə
mə ke kəjan nkə Musa wəcar ka MARIKI ənasəŋ ŋa mə.»
8 Kø afum aŋe ŋayefə, kø ŋaŋkɔ. Yosuwe ənaloku akə
ənasom kəkɔcic megbekəre maŋan ma antəf mə nte: «Nəkə
nənəŋkər antəf, nəkəkce nəder nəlok'im, bawo kəkot'on
k'inder yampuŋ-puŋ fər ya MARIKI kirij teta kayerene ka
antəf nde Silo.» **9** Kø afum aŋe ŋaŋkɔ, kø ŋancali antəf, kø
ŋacic dəbuk təkəkce ta mofo mme camət-mərəŋ, sədare
sədare. Kø ŋaluksərnə nnə Yosuwe eyi mə, nde saŋka sa
Silo. **10** Kø Yosuwe oŋkote ŋa yampuŋ-puŋ fər ya MARIKI
kirij nde Silo, k'eyer antəf ŋa Yisrayel afum akanə dacə,
pəmə təkə anayer mə. **11** K'aŋkot yampuŋ-puŋ kayer ka

ke ka kusunjka ka aka Benyamin dəcor dəcor, ancəmbər nya
antəf nde kusunjka ka Yuda kə kusunjka ka Isifu dacə. **12**
Kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə mə, kə kələncər kəjan
kəncop kəyəfə ka Yurdən. Kə kəmpərnə pətəmbələr pa
Yeriko kəca kəmeriya, kə kəmpərnə mərə ntende dec
dəjkalə mə, kəkə kəfutər ntende dətəgbərə ta Bet Awən.
13 Kələncər kəjan kəccepər Lus, kə nde pətəmbələr pa
Lus, nde pəyənə Betel kəca kətət ka ntende dec dəmpə
mə, kə kəntor Atarot Adar, kə kəmpə tərə təkə teyi kəca
kətət Bet Horon-Tantəf mə. **14** Ntende dec dəjkalə mə,
kə kələncər kəñkafələr ntende kəca kətət kəyəfə ka tərə
ntə təntəfərənə kə Bet Horon kəca kətət mə, kə kəñkə
kənarne Kiriyat Bal, nde pəyənə Kiriyat-Yeyarim, dare
da aka kusunjka ka Yuda. Tatəkə tə kələncər ka ntende
dec dəjkalə mə kənafəntərə. **15** Kələncər ka kəca kətət
nde dec dəmpə mə kəcyəfə Kiriyat-Yeyarim, kəkənarne
nde domun dəncpə mə nde Neftowa. **16** Kələncər kəñkə
kəctor dəkələpsər da mərə məmə məntəfərənə kə aranta
nya Ben-Hinəm mə, kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə
aranta nya aRefay mə. Kəsolnə aranta nya Hinəm nde mərə
dacə, pətəmbələr pa aYebus ntende kəca kətət ka nde
dec dəmpə mə, ki kətor haj En-Rokəl. **17** Kə kəñkafələr
kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə mə, kəkə kənarne En-
Səməs, kəcepər kəkə kəsumpər Kelilot, nde pəntəfərənə
kə Kəpə ka Adumim, kəkə kətor nde Tasar ta Bohan wan
ka Ruben. **18** Kəkə kəcepər pətəmbələr pa kəca kəmeriya
ka tərə nde dec dəmpə mə, nde pəntəfərənə kə Araba,
kə kəntor nde Araba disrə. **19** Kələncər kəñkə kəccepər
nde pətəmbələr pa kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə

Bet Hokəla mə, kəkəfutər nde dobo da Kəba Kədokət ntende kəca kəmeriya ka nde dec dempe mə, ntende dobo da kəŋgbəkə ka Yurdən kəca kətət ka nde dec dəŋkale mə, tatəkə tə kələncər ka kəca kətət kənafəntərə. **20** Ntende dec dempe mə, Yurdən yənayənə kələncər. Kə ka aka kusunjəka ka Beñyamin kənayı kaŋkə dəcor dəcor, kə cələncər cəjən fəp. **21** Sədare sa kusunjəka ka Beñyamin sənayı nse dəcor dəcor: Yeriko, Bet Hokəla, Hemek-Kecic, **22** Bet Araba, Cemarayim, Betel, **23** Awim, Para, Hofra, **24** Kefar-Amoni, Hofni kə Keba, sədare wəco kə mərəj kə sədare səfət sa si. **25** Kabayəj, Rama, Beyerot, **26** Mispe, Kefira, Mosa, **27** Rekəm, Yirpel, Tarala, **28** Cela, Helef, Yebus yi yəyənə Yerusaləm, Kibeya kə Kiriyat, sədare wəco kə maŋkələ kə sədare səfət sa si. Kə ka aka kusunjəka ka Beñyamin kənayı kaŋkə dəcor dəcor.

19 Topoc ta mərəj mpe anawure mə pənayənə pa kusunjəka ka Simeyəj dəcor dəcor. Əja ənasətə ke kəjən awut a Yuda dacə. **2** Kə əja ənasətə ke nkə kəyənə sədare sa Berseba, Seba, Molada, **3** Hasar-Suhala, Bala, Həsem, **4** Eltoladu, Betula, Horma, **5** Cikəlak, Bet Markabot, Hasar-Susa, **6** Bet Lebayot kə Saruhən, sədare wəco kə maas kə sədare səfət sa si. **7** Ayin, Rimon, Həter kə Asan, sədare maŋkələ kə sədare səfət sa si, **8** kələkənə ka sədare səfət səfət səkə sənəŋkər sədare səsəkə mə fəp, həj nde Balat-Ber nde pəyənə Ramat-Nəkef mə. Kə ka aka kusunjəka ka Simeyəj kənayı kaŋkə dəcor dəcor. **9** Atəf əja ke ka kusunjəka ka Simeyəj, ke ka kusunjəka ka Yuda ə'anabelər ki, bawo ke kəjən kənabəkər əja pəpəj, ke kəjən disrə anasətənə kusunjəka ka Simeyəj ke kəjən. **10** Topoc ta

maas pənayəne ke ka kusuŋka ka Sabulon dəcor dəcor.
Kələncər kəjan kənakə haŋ Saridi. **11** Kəperne kəca nkə dec dəŋkale mə, kə kəca ka Marala, kəkə kəgbuŋene Dabaset, kəyefə dənda kəkə nde kəŋgbəkə ka Yokonam tekirij mə. **12** Nte kəyefə Saridi mə, kə kələncər kəŋkafələ kəca nkə dec dəmpə mə ntende kələncər ka Kislot-Tabor, kəkə kənarne Daberat, kə kəperne Yafiya. **13** Kə kəyefə dəndo kə kəncepər ntende dec dəmpə Kat-Hefer, kə Et-Katsin, kəkə kənarne Rimon, kə kəkafələr haŋ Neha. **14** Kə kələncər kaŋkə kəŋkə kəkafələr ntende kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə Hanaton mə, kəkə kəfutər nde məro dacə nde aranta ḥa Yifta-El. **15** Ke kəjan kəlekene Katat, Nahalal, Simrəŋ, Yidala, kə Bet Ləhem. ḥanasotə sədare wəco kə merəŋ, kə sədare səfət sa si. **16** Antəf ḥa ke ḥa aka Sabulon kənayı kaŋkə dəcor dəcor, sədare səpəŋ sasəkə kə sədare səfət sa si. **17** Topoc ta maŋkəle pənayəne pa Yisakar, ke ka kusuŋka ka Yisakar dəcor dəcor. **18** Kələncər kəjan kənakə haŋ Yisrel, Kesulət, Sunem, **19** Hafarayim, Siyəŋ, Anaharat, **20** Rabit, Kisiyon, Abəc, **21** Rəmet, En-Kanim, En-Hada kə Bet Pacec. **22** Kələncər kəjan kəŋkə kəgbuŋene Tabor, Sahacima, Bet Səməs, kəkə kəfutər Yurdən, sədare wəco kə camət-tin kə sədare səfət sa si. **23** Ke ka kusuŋka ka aka Yisakar kənayı kaŋkə dəcor dəcor, sədare səpəŋ sasəkə kə səfət sa si. **24** Topoc ta kəcamət mpe pənawur mə pənayəne pa kusuŋka ka Aser dəcor dəcor. **25** ḥa ḥanayo kələncər kəyefə ka Həlkət, kəkə Hali, Bəten, Aksaf, **26** Alamelek, Hamhadu kə Misal, kəkə kəgbuŋene tərə ta Karmel kə Sihər-Libnat, **27** kə kəŋkə kəkafələr kəca nkə dec dəmpə mə, nde Bet Dakəŋ,

kəkə so kəgbuŋeŋe Sabulon, kə nde aranta ḥa Yifta-El nde
mɔrə dacə ntende kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə Bet
Hemek kə Neyel mə, kəkə kənarne Kabul, kəca kəmeriya,
28 kə kəca ka Ebərəŋ, Rehobo, Hamon kə Kana, haŋ Sidəŋ
dare dəpəŋ. **29** Kə kələncər kaŋkə kəŋkə kəkafələr kəca
ka Rama haŋ nde dare da saŋka da Tir, kə kəca ka Hosa,
kə kəŋkə kəfutər nde dəkəba, kəcepəreŋe ta Akəsibu, **30**
kələkəne ka Huma, Afek kə Rehobo, sədare wəco mərəŋ
kə mərəŋ kə sədare səfət sa si. **31** Kε ka kusunjka ka Asər
kənayi kaŋkə dəcor dəcor, sədare səpəŋ sasəkə kə səfət
sa si. **32** Topoc ta camət-tin pənayone ke ka kusunjka ka
Naftali dəcor dəcor. **33** Kələncər kəŋjan kənckə kəyəfe
ka Helef kə kətək kəpəŋ kəŋkə kəyi Cananim kəsək mə,
kəcepər ta Adami Nəkəb kə Yabanel, haŋ Lakum, kə kəŋkə
kəfutər Yurdən. **34** Kə kələncər kaŋkə kəŋkə kəkafələr
ntende dec dəŋkale Asnət-Tabor mə, kə kəŋkə kənarne
Hukək, kə kəŋkafələr Sabulon kəca kətət ka ntende dec
dəmpə mə, nde Asər kəca nkə dec dəŋkale mə, kə Yuda.
Yurdən yeyi kələncər kaŋkə nde dec dəmpə mə. **35** Sədare
sa saŋka sasəkə sənayone: Cidim, Cer, Hamat, Rakat,
Kineret, **36** Adama, Rama, Hacər, **37** Kədəs, Edreyi, En-
Hacər, **38** Yiron, Mikədal-El, Horem, Bet Hanat kə Bet
Səməs, sədare wəco kə camət-maŋkələ kə sədare səfət sa
si. **39** Kε ka kusunjka ka Naftali kənayi kaŋkə dəcor dəcor,
sədare səpəŋ kə sədare səfət sa si. **40** Topoc ta camət-
mərəŋ mpe pənawur mə pənayone ke ka kusunjka ka Dan
dəcor dəcor. **41** Anacəmbərə ḥa Corha, Eştəl, Hir-Səməs,
42 Sahalabin, Ayalon, Yitala, **43** Elon, Timna, Ekəron, **44**
Elteke, Kibeton, Balat, **45** Yehudu, Bene Berak, Kat-Rimon,

46 Domun da Yarkon kə Rakon, kə antəf ɲəkə ɲentefərəne kə Yafa mə. **47** Ntə ke kəjan, atəf ɲajan ɲende ɲəsələr ɲa mə, kə awut a Dan ɲaŋkə ɲawəkərnə aka Ləsem kə ɲandif ɲa. Kə ɲambarj antəf ɲaŋkə, kə ɲəyənə ɲajan, kə ɲandə di, kə ɲawe di Dan, tewe ta kas kəjan. **48** Kə ka kusunjka ka Dan kənayi kaŋkə dəcor dəcor, sədare sasəkə kə sədare səfet sa si. **49** Ntə aka Yisrayel ɲalip kəyerəne cəgbə ca antəf mə, kə ɲampocə Yosuwe wan ka Nun antəf ɲa ke ɲa dacə, **50** pəmə təkə MARIKI kənasom ti mə. Kə ɲasəŋ kə dare dəkə ɛnafaj mə, Timnat-Sera, nde mərə ma Efrayim. Yosuwe oluksərnə kəcəmbər dare dadəkə, k'endə. **51** Antəf ɲa ke ɲaŋkə ɲə wəloŋnə Elasar, Yosuwe wan ka Nun, kə abə a cusunjka ca Yisrayel ɲanakot yampunj-punj, anacəmbər mopoc fər ya MARIKI kiriŋ nde Silo, nde dəkəbərə da aŋgbancan ɲa dəkəbəpənə kə Kanu. Ntə tə ɲanalip kəyer antəf.

20 Kə MARIKI kəloku Yosuwe: **2** «Məloku aka Yisrayel: Nəndəs-dəs sədare nse wədif fum ta ɛyefənə ti ɛntam kəyacnə mə nse isom Musa kəsəŋ'un mə. **3** Nwə endif fum ta ɛyefənə ti mə, ɛntam kəyekse pəde pəndə di. Ntə təŋsəŋ wəkayi pəyacnə ta wəkə pəlukse kə ayək ɲa mecir mə. **4** Wədif ka fum wəkakə ɛntam kəyekse pəkə dare din sədare sasəkə dacə, k'əŋkə-ɛ, pəkə pəcəmə dare dəkusu, pəloku abeki a dare tes təkə eləsər mə. ɻambarj kə dare dadəkə disre, ɲamentər'kə kəfo nkə əŋkəndə ɲa dacə mə. **5** Kə wəlukse ayək ɛncepsə kə darəŋ kəbeləs-ɛ, abeki a dare ɲafəwose kəsəŋ kə kə, bawo ɛyefənə fe kədif ka wənc, nwə ɛnatə-yənə wəterənə kən mə. **6** Pəyi dare dadəkə hanj tem ntə aka Yisrayel ɲandekə kititə mə, kə pəyənə fe ti-ɛ

wəlojne wəpən pəfi. Təm tatəkə, wədif fum wəkə εyekse
mə, εntam kəlukus nde dare dən, nde kələ kən, nde dare
dəkə εnayekse mə.» **7** Kə ŋalək sədare nse: Kədəs ka Kalile
nde mərə ma Naftali, Səkəm nde mərə ma Efrayim, kə
Kiryat-Arba nde pəyənə Hebərən mə, nde mərə ma Yuda.
8 Kəca kəŋkə ntende Yurdən ntende dec dəmpə Yeriko
mə, kə ŋalek Bəcer nde dətəgbərə, pəgbantəkəla mpə
pəyənə pa kusunjka ka Ruben mə, Ramot da Kaladu nde
kusunjka ka Kadu disre, kə Kolan ka Basan nde kusunjka ka
Manase disre. **9** Sədare sasəkə sə aka Yisrayel ŋanatəjnə
kəyənə ka sədare nse, wəka Yisrayel kə pəyənə fe ti-ε,
wəcikəra, kə endif fum ta εyefənə ti-ε, wəkakə εntam
kəyekse pəde pəndə di ta alukse kə ayək ŋa mecir kədif
kən fum həj kəlojkanə ka afum a Yisrayel kəbəp ŋabocə
kə kitı.

21 Kə abə a kusunjka ka aLewy ŋancəjnə wəlojne Elasar
kəsək, kə Yosuwe wan ka Nun, kə abeki a dəcor dəcor
ca cusunjka ca aka Yisrayel. **2** Kə ŋaloku ŋa ntə nde Silo
antəf ŋa Kanəj: «MARIKI kəsom Musa a kəsəj su sədare a
pandə si, kə culum ca si a packək ci yəcəl yosu.» **3** Kə
aka Yisrayel ŋasəj aLewy sədare sələma kə culum ca si
kəberənə ka ntəf yaŋan pəmə təkə MARIKI kənaloku ti
mə. **4** K'arjkotə yampuŋ-puŋ aka cor ca Kehat. K'awure
aLewy afum a wəlojne Aruna sədare wəco kə maas nde
cusunjka ca Yuda, Simeyən kə Beŋyamin, k'asəj ŋa si. **5**
Kə cusunjka cəlpəs ca Kehat ŋasətə sədare wəco nde antəf
ŋa cusunjka ca Efrayim, Dan, kə kusunjka dacə ka Manase.
6 K'arjkot yampuŋ-puŋ, kə afum a Kerson ŋasətə sədare
wəco kə maas nde antəf ŋa aka cusunjka ca Yisakar, Aser,

Naftali, kə aka kusunjka dacə ka Manase nde Basan. **7**
Kə afum a Merari dəcor dəcor, ŋasətər sədare wəco kə
mərəŋ aka cusunjka ca Ruben, Kadu, kə Sabulon. **8** Kə
aka Yisrayel ŋaŋkot yampuŋ-puŋ kə ŋasəŋ aLewy sədare
sasəkə kəlekene culum ca si, pəmə təkə MARIKI kənasom
ti Musa mə. **9** Nde ntəf ya cusunjka ca Yuda kə Simeyəŋ
anasəŋ sədare **10** afum a Aruna, aka kor ka Kehat wan ka
Lewy, bawo ŋa ŋo yampuŋ-puŋ yənanuŋkənə kəmentər.
K'anaboncər ŋa sədare sasəkə mewe. **11** Kə aka Yisrayel
ŋasəŋ aka Kehat Kiriyat-Arba antəf dəndo dəmərə da
Yuda, kə culum cacəkə cənəŋkər di mə. Aŋwe so dare
dandə tewe ta Hebərəŋ. Arba ənayənə papa wəka Anak.
12 Mba dale da dare dəpəŋ kə sədare səfət sa si k'asəŋ
Kalebi wan ka Yefune. **13** Kə ŋasəŋ awut a wəloŋne Aruna
Hebərəŋ, dare da kəgbəpənə nde wədif fum ta εyεfənə ti
ɛntam kəyacnə mə, Libana, **14** Yatir, Esitemo, **15** Holon,
Debir, **16** Ayin, Yuta kə Bet Šeməs, sədare camət-maŋkələ
ca cusunjka ca Simeyəŋ kə Beŋyamin kəlekene culum ca
si. **17** Nde atəf ŋa Beŋyamin kə ŋasətə Kabayəŋ, Keba, **18**
Anatot, kə Halmon. Itə tatəkə sədare maŋkələ kə culum
ca si. **19** Aloŋne aŋe ŋanayənə aka kusunjka ka Aruna mə
ŋanasətə sədare wəco kə maas kə culum ca si. **20** Cor ca
aka Kehat cəlpəs aŋe ŋanayənə kusunjka ka Lewy mə, kə
ŋasətə sədare nde antəf ŋa kusunjka ka Efrayim. **21** K'asəŋ
ŋa Šekəm dare da kəgbəpənə nde mərə ma Efrayim, Keser,
22 Kibasayim, kə Bet Horon, sədare maŋkələ kəlekene
culum ca si. **23** K'asəŋ kusunjka ka Dan: Elteke, Kibeton,
24 Ayalon, kə Kat-Rimon, sədare maŋkələ kəlekene culum
ca si. **25** K'asəŋ kusunjka dacə ka Manase: Tahanak kə Kat-

Rimon, sədare mərəŋ kəlekene culum ca si. **26** Cor ca afum a Kehat aləma cənasətə sədare wəco kə culum ca si. **27** K'asəŋ afum a Kerson cor ca aLewy dacə: Əjasətər aka kusunjka dacə ka Manase nde Yurdən kəsək ntende dec dəmpe mə sədare mərəŋ kə culum ca si: Kolan nde Basan disrə, dare da kəgbəpənə, kə Bestara. **28** K'asəŋ kusunjka ka Yisakar: Kisiyon, Daberat, **29** Yarmut, kə En-Kanim, sədare maŋkələ kəlekene culum ca si. **30** K'asəŋ kusunjka ka Asər: Misal, Abadon, **31** Həlkət, kə Rehobo, sədare maŋkələ kəlekene culum ca si. **32** K'asəŋ kusunjka ka Naftali: Kədes nde Kalile, dare da kəgbəpənə, Hamot-Dər, kə Kartan, sədare maas kəlekene culum ca si. **33** Sədare sa aka Kerson dəcor dəcor sənakə sədare wəco kə maas kə culum ca si. **34** K'asəŋ aLewy alpəs akə əjanayənə cor ca afum a Merari mə, kə əja əjasətər aka kusunjka ka Sabulon: Yokonam, Karta, **35** Dimna, kə Nahalal, sədare maŋkələ kəlekene culum ca si. **36** K'asəŋ kusunjka ka Ruben: Bəcer, Yahas, **37** Kedemot, kə Mefahat, sədare maŋkələ kəlekene culum ca si. **38** K'asəŋ kusunjka ka Kadu: Ramot nde Kaladu dare da kəgbəpənə, Mahanayim, **39** Hesbon, kə Yaser, sədare maŋkələ kəlekene culum ca si. **40** Ntə aŋkot yampuŋ-puŋ mə kə afum a Merari əjawure dəcor dəcor akə əjanayənə aka kusunjka ka Lewy alpəs mə, əjasətə sədare wəco kə mərəŋ. **41** Sədare sa kusunjka ka aLewy ntəf ya aka Yisrayel dacə sənakə sədare wəco maŋkələ kə camət-maas kə culum ca si. **42** Sədare səsəkə fəp sənaya culum nce cəncnəŋkər si mə, itə sədare səkə fəp sənaya. **43** Tatəkə tə MARIKI kənasəŋəs aka Yisrayel atəf məlməl nje kənadərmə atem ajan kədesəŋ əja mə, kə əjambəŋ

ŋi kɔ ŋandɛ. **44** Kɔ MARIKI kəsəŋ ŋa kəŋesəm, mofo fəp pəforu tuŋ pɔ ŋanayinɛ, pəmə təkə ɛnadərmə ti atem ajan mɔ. Ali ater ajan akin ŋanatam fe kəcəmə ŋa fɔr kiriŋ, kɔ MARIKI kələk ater ajan kɔ kəmbər ŋa dəwaca. **45** Moloku mətət mme MARIKI kənaloku aka Yisrayel mɔ, ali tin tənayi fe ntɛ ɛnatɔ-yənɛ ŋa mɔ, kɔ kəlas mi fəp.

22 Kɔ Yosuwe ewe aRuben, aKadu, kɔ aka kusurjka dacɔ ka Manase. **2** K'oloku ŋa: «Nəyə təkə Musa wəcar ka MARIKI ɛnalok'un mɔ fəp, kɔ nəncəŋkəl sə dim dem, təkə ilok'un mɔ. **3** Nəsumpər awənc un aja kəyefə ntɛ tənayi mɔ haŋ ndəkəl, kɔ nəleləs sə dim ndə MARIKI Kanu konu kənalok'un mɔ. **4** Ndəkəl oŋ ntɛ MARIKI kəsəŋ awənc un aja pəforu mɔ pəmə təkə ɛnaloku ŋa ti mɔ, nəlek oŋ səpə sa cəbal conu nde ntʃ yəkə yoyənɛ yonu mɔ, nyɛ Musa wəcar ka MARIKI ɛnasəŋ un nde Yurdən kəsək ntende dec dəmpə mɔ. **5** Ta nəgbaymə mətəkse kɔ sariyə yəkə Musa wəcar ka MARIKI ɛnalok'un mɔ: Nəbətər MARIKI Kanu konu, nəsolnɛ səpə sən fəp, nəcəmə dim dən darəŋ, nələtərnɛ kɔ, nəbəcə kɔ bəkəc yosoku pəs doru o doru.» **6** Kɔ Yosuwe ontola Kanu te taŋan, k'oloku ŋa nwɛ o nwɛ a pəkə nde abal ŋɔn, kɔ ŋaŋkəkəs-kəs nde cəbal cəŋan. **7** Musa ɛnasəŋ kusurjka dacɔ ka Manase kəfo kələma Basan, kɔ Yosuwe nkən əsəŋ kusurjka dacɔ kəŋkə kəfo kələma awənc aja kəsək nde Yurdən ntende dec deŋkalə mɔ. Ntɛ Yosuwe oluku ŋa kəkə ka nde cəbal cəŋan mɔ, k'ontolane ŋa, **8** k'oloku ŋa: «Nəlukus nde cəbal conu kɔ daka dəpəŋ, kɔ yəcəl yəlarəm, kɔ pəsam, kəma, kəpər, fəc kɔ yamos yəlarəm. Nəyerenɛ kɔ awənc un aŋe yəsətə ya aterenɛ anu.» **9** Kɔ kusurjka ka aka Ruben, aka Kadu, kɔ aka

kusunjka dacə ka Manase ŋalukus, kə ŋasak aka Yisrayel
nde Silo antəf ŋa Kanaŋ, kə ŋaŋkə nde antəf ŋa Kaladu,
antəf ŋa ke nŋe ŋanasotə mə MARIKI kənasom Musa
kədesəŋ ŋa ŋi. **10** Nte ŋambere sədare nse səyi Yurden
nde antəf ŋa Kanaŋ mə, kə aRuben, aKadu kə aka kusunjka
dacə ka Manase ŋancəmbər tetek toloŋne Kanu Yurden
kəsək, tetek toloŋne Mariki pəpəŋ. **11** K'aka Yisrayel ŋane
pacloku: «aRuben, aKadu kə aka kusunjka dacə ka Manase
ŋancəmbər tetek toloŋne Kanu pətəfərenə kə Kanaŋ,
nde Yurdən kəsək kəca ka aka Yisrayel.» **12** Nte ŋane ti
mə, kə aka Yisrayel fəp ŋalonjkanə Silo kəkəsutənə kə
ŋa. **13** Kə aka Yisrayel ŋasom Pinahas wan ka wəloŋne
Elasar nda aka Ruben, aka Kadu, kə afum a kusunjka dacə
ka Manase nde antəf ŋa Kaladu, **14** kə ŋaŋkə kə akirij
wəco akin akin aka cusunjka cacəkə dəcor dəcor. Fəp
fanjan akirij a dəcusunjka ŋə ŋanayənə afum alarəm aka
Yisrayel akakə dacə. **15** Kə afum aŋe ŋaŋkə nde aRuben,
aKadu, kə aka kusunjka dacə ka Manase nde antəf ŋa
Kaladu, kə ŋaŋkə ŋaloku ŋa: **16** «Nte tə kəloŋkanə ka
afum a Mariki fəp ŋaloku: Ake dətaŋi ləŋəs də nəyə Kanu
ka aka Yisrayel tantə-ε? Nəlukus məkə Mariki darəŋ ntə
nəncəmbər tetek toloŋne Kanu, nəyeŋkər məkə Mariki
domp! **17** Kiciya nkə sənaya nde Peyər mə kənayənə mes
məlec. Haŋ məkə antasəkəsne fe. Kiciya kosu kənasəŋ
kəloŋkanə ka afum ən arom ŋəleč. **18** Kə nəna nəŋyeŋk
məkə kəlukus dim da MARIKI darəŋ! Kə nəyeŋkər məkə
MARIKI domp-ε, alna aka Yisrayel fəp ŋə endewurər
metəle maməkə. **19** Kə təyənə atəf nŋe ŋəyənə ŋonu mə,
ŋəsək fe-ε, nəcepər oŋ atəf nŋe ŋəyənə ŋa Mariki mə,

nde Mariki eyi mə, təm tatokə nəndə su dacə, mba ta nəyejkər Mariki səbomp, ta nəyejkər səna sə səbomp kəcəre a nəcəmbər tetek tolojne pələma mpe pəntəyənə tetek tolojne pa Mariki, Kanu kosu mə. **20** Nte Akañ wan ka Sera ənalukus kəcəmə Kanu darəj teta ca cəkə MARIKI kənamənə kəlek mə, aka Yisrayel fəp ŋə MARIKI kənawurər metelə mən. Nəncəre ti belbel a bafə Akañ sona ənafine kiciya kañkə.» **21** Kə afum a Ruben, Kadu, kə aka kusunka dacə ka Manase ŋaloku abə akirij aka cor ca Yisrayel: **22** «Kanu ka canu, MARIKI! Kanu ka canu, MARIKI, Ki kəncəre ti! Aka Yisrayel ŋandecəre ti! Kə pəyənə fə kətə-cəñkəl kə kəyejkər domp kə-ε, ta pədeyac su dəsək dadəkə! **23** Kə pəyənə a səncəmbər tetek tolojne posu teta kədegbekəl Mariki-ε, kə pəyənə sənde səclojnə di yolojnə yəcəf-ε, kə pəyənə fə ti yolojnə ya yokom ya yəbəf, kə pəyənə a yolojnə ya pəforu-ε, awa, Mariki endegbekəre ti! **24** Bafə itə teyi! Səlompəs tetek tolojne Kanu pampe bawo sənesə ta alna awut anu ŋade ŋacyif akosu fə: «Ak'eyi nu dacə kə MARIKI, Kanu ka Yisrayel-ε? **25** MARIKI kəmboc kələncər Yurdən nəna kə səna dacə, aRuben, kə aKadu, ali tes teyi f'on sə dacə kə MARIKI!» Teta awut anu tendesənjə ta awut asu ŋaŋnesə sə MARIKI-ε. **26** Itə səncəm-cəmne a: Səmarenə səcəmbər tetek tolojne, bafə səde səclojnə di yəcəl yəcəf kə kəlojnə kələma de, **27** mba ŋeyi su dacə kə nəna pəmə sede. ŋeyi sə awut asu dacə kə awut anu ŋaclojnə yolojnə ya yəcəf kə yolojnə ya pəforu MARIKI fər yən kirij, ntə təŋsənjə ta ŋade ŋacloku dəsək dələma a tələm o tələm teyi fə awut asu dacə kə MARIKI! **28** Kə səloku: «Kə ŋande ŋaloku su

tantε, kɔ pəyɔ fe ti ɳaloku awut asu ti-ε, moloku mamε
mɔ səndelukse ɳa: «Nəgbətnε teyi ta tetek tolojne Mariki
mpε atem asu ɳanacəmbər mɔ, bafə teta kəlojne ka yɔcɔl
yɔcɔf kɔ kəlojne ka yokom yəbəf yələma tə anacəmbərε
ŋi de, mba ɳøyənε sede su dacɔ kɔ nəna ɳeccəm-cəməs
su.»» **29** Səmbəlenε kəyejkər Mariki səbomp, tes o tes
doru dandε təfəsəjε su məkɔ kəlukus kɔ darəj, kəcəmbər
kosu tetek tolojne pɔcəl pɔcəf kəlojne yokom yəbəf kɔ
kəlojne kələma, səfəlojne kəfo kəcuru ta pəyənε nde
tetek tolojne Mariki Kanu kosu nwε eyi tekiriŋ ta kəfo
nkε asəkəs mɔ! **30** Ntε wəlojne Pinahas, kɔ abε akiriŋ a
kəlojkanε kɔ abeki a cor ca Yisrayel aŋε ɳanayi di ɳane
moloku maməkɔ afum a Ruben, Kadu, kɔ kusuŋka dacɔ ka
Manase ɳanaloku mɔ, kɔ moloku maməkɔ məmbət ɳa. **31**
Kɔ Pinahas wan ka wəlojne Elasar oluku afum a Ruben,
Kadu, kɔ afum a Manase: «Səncərε məkɔ a MARIKI kəyi
su dacɔ, bawo nəntalukus fe kəcəmε MARIKI darəj, kɔ
nəyac sɔ aka Yisrayel ta MARIKI kəboc ɳa kitı.» **32** Kɔ
Pinahas wan ka wəlojne Elasar kɔ akiriŋ a cor cəŋjan
ɳalukus kəyεfε ndena afum a Ruben kɔ Kadu nde atəf ɳa
Kaladu kəkɔ nde antəf ɳa Kanaŋ ndena aka Yisrayel aŋε
ɳanakɔ ɳalukse moloku məkɔ ɳanasətər ɳa mɔ. **33** Kɔ
moloku maməkɔ məmbət aka Yisrayel, kɔ ɳaŋkor-koru
Kanu. ɳaloku fe sɔ kəkəmələk antəf nŋε afum a Ruben kɔ
afum a Kadu ɳanande mɔ. **34** Afum a Ruben kɔ afum a
Kadu ɳasəŋ tetek tolojne Kanu papəkə tewe, ɳacloku:
«Təyənε su sede a Mariki ɔyənε Kanu.»

23 Tem tobolu-bolu tənacepər kəyεfε ka ntε MARIKI
kənasəŋ aka Yisrayel kəŋesəm mɔ, kəber ɳa aterənε arjan

acəsək fəp dəwaca. Yosuwe ənasikər oj təm tatəkə. **2**
Kə Yosuwe ewe aka Yisrayel fəp kəyəfə abeki, abə afət
dəcor dəcor, aboc kitı, kəbəp ka abə akirij arjan, k'oloku
ŋa: «Iyənə oj wətem. **3** Kə nənəŋk təkə MARIKI Kanu
konu kənayə afum aka təf nyə fəp mə te tonu, bawo
MARIKI kəsutnen'on. **4** Nənəŋk ntə iŋkot yampuŋ-puŋ
a k'iyer un təf ya ke konu dəcusuŋka dəcusuŋka mə,
təf nyə yəncəmə kəbaŋ Yurdən ntende dec dəŋkalə mə,
kə təf nyə inim haŋ nde Kəba Kəpəŋ mə. **5** MARIKI
kəndewənəs afum aka təf yayəkə, kə nənde nəclətəs yi-
ε, nəndendə ntəf yayəkə pəmə təkə nkən MARIKI Kanu
konu kənasəŋ un temer ta ti mə. **6** Nəwure fənəntər,
nəsumpər nəleləs moloku mme acicəs buk ba sariyə sa
Musa mə, ta nəgbaymə kəca kəmeriya, ta nəgbaymə kəca
kətət, **7** ta nədenəŋkələnə afum a təf akakə ŋayi nu dacə
mə! Ta nəbonc canu cəŋjan, ta nəkorne ci kədərəm. Ta
nəkor-koru ci, ta nətontne ci fər kiriŋ! **8** Mba nəsumpər
MARIKI Kanu konu pəmə təkə nənalek ti kəyə haŋ məkə
mə. **9** MARIKI kəmbəŋər təf yəpəŋ aka fənəntər, ali fum
əntatam fe haŋ məkə kəcəmə konu fər kiriŋ. **10** Nəna
fum wəkin gboŋ ənbələs aterənə anu pəcəp pin, bawo
MARIKI Kanu konu kəncsutnen'on, pəmə təkə kənalok'un
mə. **11** Nəkembərnə nəbətər MARIKI Kanu konu! **12** Kə
nəlukus MARIKI darəŋ-ε, kə nəcəmə afum acuru anə ŋayi
nu dacə mə darəŋ-ε, kə nənəncənə-ε, kə nənəŋkələnə-ε,
13 nəcərə a MARIKI Kanu konu kəfədecəmə sə kəbaŋsər
ŋa afum akakə təf yaŋjan fər yonu kiriŋ, mba afum akakə
ŋandeyən'on mowul, mənəmp, yala, cəŋgbən-gban ca
cəsək conu, kə gbeç dəfər yonu, haŋ nəlip kəməlkə atəf

ŋobotu ŋaję MARIKI Kanu konu kəsəŋ'un mə. **14** «Awa, nəcəŋkəl im! Məkə təm təmbəp kəkə ka nde ca ca doru fəp yendekə mə. Nəcəre ti bəkəc yonu yosoku pəs, a moloku mobotu mme MARIKI Kanu konu kənalok'un mə, ali tin teyi fe nte əntəyən'on mə, ali tin teyi fe nte əntəlas mə. **15** MARIKI kəlas kəyənə ka pətət pəkə ənaloku kəyən'on mə, mba əntam sə kəlas ka pələc pəkə eyi kənəps'on mə, pəmələk un antəf ŋobotu ŋaję əsəŋ'un mə. **16** Kə nəsak metəŋne mosu mme MARIKI kəndəŋk'on mə-ε, kə nəŋkə nəcəŋne canu cələma-ε, kə nəŋkə nəctontne canu cələma fər kiriŋ-ε, abəkəc ŋa MARIKI ŋəmpə nno nəyi mə. Təm tatəkə nəŋməlkə antəf ŋobotu ŋaję MARIKI kəsəŋ'un mə, nəlip.

24 Kə Yosuwe oloŋka cusuŋka ca Yisrayel fəp Səkəm. K'ewenənə sə abeki a Yisrayel, abə aŋan, aboc ajan kitı, kə akiriŋ aŋan, kə ŋamentərnə nno Kanu kəyi mə. **2** Kə Yosuwe oluku afum fəp: «Nte tə MARIKI Kanu ka Yisrayel kəluku: Təm tobol-bolu atem anu, Terah papa wəka Abraham kə papa wəka Nahor nde kəŋgbəkə ka Əfərat ntende dec dəmpə mə kə ŋanandə, ŋackorne canu cələma. **3** K'ilək wətem konu Abraham dəndo kəŋgbəkə ntende dec dəmpə mə, k'iŋkətənə kə antəf ŋa Kanaŋ fəp. K'isəŋ afum ən kəla, k'isəŋ kə Siyaka. **4** K'isəŋ Siyaka awut: Yakuba kə Esayu. K'isəŋ Esayu mərə ma Seyir nte təyənə antəf ŋən, kə Yakuba kə awut ən ŋa ŋantor Misira. **5** K'isom Musa kə Aruna kədemar afum anu. K'isut Misira fər yonu kiriŋ a k'indewurənə afum anu di. **6** Nte iwure awisi aja Misira, kə nəmbəp dəkəba mə. Kə aka Misira ŋancəmə ŋa darəŋ kəbeləs harj nde

Keba ka Cəŋkəlma, ŋacbeləs ŋa dəfələs kəronj kə cibil ca kəwan. **7** Ntə awisi aŋja ŋawes-wes kəmar ka MARIKI mə, kə kəntore kubump kəpəŋ aka Misira kə nəna dacə. Kə Kanu kəŋgbətəs ŋa dəkəba. Nənatəŋne mes mme inayə Misira mə fər yonu kiriŋ. Kə nəwon kəndə dətegbərə meren məlarəm. **8** Təm tatəkə t'inakekər'on antəf ŋa aka Amər aŋe ŋanande Yurdən kəsək ntende dec dəmpə mə. Kə nəsutənə kə ŋa, mba k'ilək aka Amər k'imber'un ŋa dəwaca. Kə nəmbəŋər ŋa antəf ŋajan, k'imələk ŋa fər yonu kiriŋ. **9** Kə Balak wan wəka Sipər wəbe wəka Mohab ewekərnə aka Yisrayel. K'osom Balam wan wəka Beyər a pətolan'on pəlec, **10** mba k'ifati kəcəŋkəl kə. Pətət gbəcərəm pə Balam onctolan'on, k'iyan nu fənəntər fən. **11** Kə nəncali kəŋgbəkə ka Yurdən, kə nənder Yeriko. Kə aka Yeriko kəlekənə aka Amər, aPerisi, aKanan, aHit, aKirkasa, aHiwy, kə aYebus ŋasutənə kə nəna, k'ilək ŋa k'imber'un dəwaca. **12** K'isom deme ndə dənayi nu kiriŋ kə dəmbələs abə a Amər mərəŋ mə. In'ənasəŋ on kətam ŋa. Bafə sakma sonu, bafə mbəncəran yonu yə nənatamə aterənə anu de! **13** In'əsəŋ un antəf nŋe nəntəbəc haŋ nətaka mə, kə nəndə sədare nse nəntəcəmbərə waca wonu mə. Kə nəndi yeri ya dale ndə nəntəbifti mə, nəcdi yokom ya tək nyə nəntəbəf mə.» **14** Ndəkəl oj nənesə MARIKI, nəkorne MARIKI kə bəkəc yosoku pes! Nəcəmə kə darəŋ təm fəp. Nəce canu nce atem anu ŋanckorne nde kəŋgbəkə ka Efərat ntende dec dəmpə kə nde Misira mə. Nəkorne oj MARIKI! **15** Kə nəntəwose oj kəkorne MARIKI-ε, nəbonc məkə anə nənde nəckorne-ε, kə pəyənə canu nce atem anu ŋanckorne ntende Efərat kəca ka

ntende dec dempə mə, kə pəyənə fe ti-ε, canu ca aka Amər
anje nəyi kəndə antəf ŋarjan mə. Mba ina kə aka kələ kem
disre MARIKI kə sənde səckorne!» **16** Kə afum ŋalukse
kə: «Səmbələnə kəsak MARIKI a səckorne canu cələma!
Səftam kəyə tatəkə! **17** MARIKI kənawurə atem asu kə
səna dacar dəndo antəf ŋa Misira, Kənayə məgbəkərə
məpəŋ nde fər yosu kiriŋ. Kəcbum su dəpə kəcmar su
kəcepər təf ya afum alarəm. **18** MARIKI kənabələs afum
aka təf yayəkə fəp, kəlekənə aka Amər anje ŋanande di mə.
Səna sə səndekorne MARIKI, bawo Kanu kosu k'əyənə!»
19 Kə Yosuwe oluku afum: «Nəfədetam kəckorne MARIKI,
bawo kəcəmpı kə əyənə! Kanu kə nkə kəyə kəraca mə nkə
kətəŋəjnənə kətaŋ konu ləŋəs, kə kiciya konu mə. **20**
Kə nəlukus MARIKI darəj-ε, kə nəkorne canu cəcuru-ε,
MARIKI kəndekafələ kətəfərnə nəna. Kəndeləsər on mes,
kəndemələk nu, ali ntə cəkə-cəkə kənay'on pətət mə.» **21**
K'afum ŋalukse Yosuwe ntə: «Ala, səndekorne MARIKI!»
22 Kə Yosuwe oluku afum: «Nəwosə kəyənə sede sa ntə
nəloku mə ba? Antəŋne oj a MARIKI kə nənde nəckorne!»
Kə afum ŋaloku: «Atəŋne a ti ŋə səyənə!» **23** Kə Yosuwe
oluku: «Awa, nəsak canu cəcuru nce cəyi nu dacə mə,
nəcəmə MARIKI Kanu ka Yisrayel darəj kə abəkəc ŋosoku
pes!» **24** Kə afum ŋaloku Yosuwe: «Səndekorne MARIKI
Kanu kosu, Ki kə səndecəŋkəl!» **25** Dəsək dadəkə dəndo
Səkəm kə Yosuwe encicəs mes ma danapa nde ŋasek
mə, k'ələmər afum a Yisrayel tiŋ tiŋ tiŋ mefaŋ fəp kə
sariyə nse Kanu kənabocər kə mə. **26** Kə Yosuwe encicəs
moloku mme dəbuk ba sariyə sa Kanu. K'elək tasar təpəŋ
k'əncəmbər pi kətək tantəf nde aŋgbancan ŋa Kanu. **27**

Kə Yosuwe oluku afum fəp: «Nəgbətne pi, tasar pampə peyi su dacə, bawo pi pətərjne moloku mmə MARIKI kənaloku su mə fəp. Sede sə pəyənə kə nəlukus Kanu darəj-ə. **28** Ntə Yosuwe elip kəluku mə k'əsak afum kəkə, kə fəp fəlukus nde antəf ɳa ke ɳən. **29** Ntə mes maməkə mencepər mə, Yosuwe wan ka Nun wəcar wəka MARIKI efi. Meren mən mənakə tasar tin kə wəco. **30** Anawup kə nde antəf ɳa ke kən, nde Timnat-Sera nde mərə ma Efrayim, kəca kəmeriya ka Tərə ta Kahas. **31** Aka Yisrayel ɳanckorne MARIKI mata ma Yosuwe fəp, haŋ kə abeki aŋc ɳanasol kə Yosuwe mə ɳalip kəfi. Abeki aŋc ɳanatəŋnc mes fəp mmə MARIKI kənayənə aka Yisrayel mə. **32** Bent ya Isifu nyə aka Yisrayel ɳanakərə kəyəfə Misira mə, anawup yi nde Səkəm nde dale nde Yakuba ənawayər awut a Hamər papa wəka Səkəm məncəmbəl ma gbeti tasar tin. Itə dale dandə denayənə ke ka kusunjka ka Isifu. **33** Kə Elasar wan wəka Aruna efi, k'awup kə nde Kibeya nde mərə ma Efrayim, antəf nje anasəŋ wan kən Pinahas mə.

Rut

1 Təm ntə aboc kiti ŋanatəmpər dəbe da Yisrayel mə, kə dor dende deyi dətəf. Kə fum wəka dare da Bet Ləhəm nde atəf ŋa Yuda, ende pəkə nkən kə wəran kən kə awut ən arkun mərəj, kəkəcepərenə təm nde atəf ŋa Mohab. **2** Tewe ta fum wəkakə tənayənə Eliməlek, pacwe wəran kən Noyemi, kə mewe ma awut ən arkun akakə mərəj mənayənə Maləj kə Kilyəj. Fəp farjan aka kor ka Əfərat ŋa ŋanayənə, dare da Bet Ləhəm nde atəf ŋa Yuda. Kə ŋander atəf ŋa Mohab kə ŋandə di. **3** Kə Eliməlek wos ka Noyemi ende pəfi dəndo, kə Noyemi eyi di oj kə awut ən arkun mərəj. **4** Kə awut akakə ŋande ŋanənce aran a Mohab. Wəran wəcəkə-cəkə ancwe Ərpa, kə wəka mərəj ancwe Rut. Kə ŋayi di meren wəco. **5** Maləj kə Kilyəj ŋandə ŋafi, kə Noyemi ende pəyi oj, əyəfe wərkun, əyəfe sə awut. **6** Kə Noyemi əyəfe nkən kə aran a awut ən dale da Mohab, bawo analoku kə dəndo dale da Mohab a MARIKI əmar afum ən aka atəf ŋa Yuda, k'ompocə ŋa yeri. **7** Kə Noyemi əyəfe dale dadəkə ənayi mə, kə aran a awut ən mərəj, kə ŋasumpər dəpə kəlukus ka nde atəf ŋa Yuda. **8** Kə Noyemi oluku aran a awut ən mərəj: «Awa, nəlukus nwə o nwə nde kələ ka iya kən! MARIKI pəyənə nu nənəfər, pəmə təkə nənayənə akə ŋafi mə nənəfər kə ina mə. **9** Intolane nu: MARIKI pəpocə nu nwə o nwə pəforu nda wərkun!» K'oncup ŋa, kə ŋayəfe kəbok. **10** Kə aran a awut ən ŋambupərə: «Ala! Sən'endekə kə məna nde afum am ŋayi mə.» **11** Kə Noyemi oluku: «Nəlukus aran a awut em! T'ake tə nəndecepsən'em darəj-ə? Ifəsətam kəsətə awut aje ŋandetam sə kənənce nu mə. **12** Nəlukus nde

ndoronu aran a awut em, næk! Bawo imbek oj wärkun kädesönen' em. Ali icloku isoregbekär Kanu amer, ali pibi pampé pø sèyi këfo kin kë wärkun tøyen' em këkom sò awut arkun-ε, **13** nändetam këkar nya njabek, nändefatene ti oj a panence nu ba? Ala, awut em aran! Pëlec mpe pøsot' em mə, poncu pëtas pëkë pøsotë nu mə, këca ka MARIKI këmbëp im.» **14** Kë njambok sò. Kë ñrpa nkön oncup kònçéra kòn Noyemi, k'elembärne kë, k'osumpär döpö k'øjkö. Mba Rut nkön owose fe kësak kònçéra kòn Noyemi pëkë. **15** Kë Noyemi oluku Rut: «Mämämän wåres èm, olukus ndena afum òn kë canu còn. Møyö tøkë øyo mə, mëna sò mækö nde ndaram!» **16** Mba kë Rut oluku kë: «Ta mësöñ' em kësak èm, mësöñ' em këlukus èm darëñ! Nde møykö mə, difö ina sò indekö. Nde mëndeyi mə, ina sò difö indekøyi. Afum am, afum em nya. Kanu kam, Kanu kem kë. **17** Nde mëndeköfi mə, difö indeköfi, pawup im di. MARIKI pøyen' em ti, pënacären' em ntë, kë pøyone fe defi gbëcäräm dendesöñë su këgbeyenë kë mëna-ε.» **18** Ntë Noyemi enejk Rut ejgbæc këkë kë nkön mə, k'ësak këluku kë sò teta këlukus. **19** Kë nya sol mëräj majan këkë hañ kë njambere dare da Bet Lëhem. Ntë njambere Bet Lëhem mə, kë pënciyane afum fëp te tañan. Kë aran nyaiftene: «Noyemi ñfö wëkawë ba?» **20** Kë Noyemi oluku nya: «Ta nëw' em sò Noyemi «Wëyi dëpëbotu», mba nëcw' em oj Mara, «Wëyi dëpëcuy». Bawo Kanu nkë këntam mes më doru fëp më kësöñ im pëcuy. **21** Ntë incyefë de këkë më, waca wem wënalare kë MARIKI olukus' em waca wësökär. Awa! Nësak këw' em Noyemi, bawo MARIKI nwë ñentam mes fëp më, ejkafalern' em, kë kësöñ' im pëcuy.» **22** Tatökö

tə Noyemi εnayefə dale da Mohab kə Rut wəMohab, wəran ka wan kən. Nte ŋambərə Bet Ləhem mə, patəp kəccop kətel ka məŋgen mələma mme ambəf nde atəf ŋa Yisrayel mə.

2 Noyemi εnayə wəkomənə ka wos wələma. Fum wəka fənəntər εnayi, pəyə sə daka. Bəs b'ancwe kə. **2** Kə Rut wəMohab oluku kəncəra kən Noyemi: «Məwos'em ikə nde dale ikə icgbətəs wətel nwe əŋkəwos'em kəyi kə darəj mə.» Kə Noyemi oluku Rut: «Məkə, wan kem wəran.» **3** Kə Rut əŋkə dəkəgbətəs nde dale atel tadarəj. Kə təyənə dale nde εncgbətəs mə da Bəs də, Bəs nwe εnayənə wəkomənə ka Eliməlek mə. **4** Pəwon fe kə Bəs εmbərə kəyefə ka Bet Ləhem. Kə Bəs eyif atel ən, k'oloku ŋa: «MARIKI pəsole nu!» K'atel ŋantolane kə nte: «Awa! Məna sə, MARIKI pəpoc'am pətət!» **5** Kə Bəs eyif fum wəkə εnayənə wəbe ka atel ən mə: «An'əyə wəyecəra nwe-ε?» **6** Kə wəbe ka atel ən oluku: «Wan wəran wəMohab əfə, nwe ŋander kə Noyemi, kəyefə ka dale da Mohab mə. **7** Nte oluku mə: «Nəwos'em icəmə atel darəj icgbətəs, icwətsənə sə məŋgbən min min məkə məntəmpənə toka dacə mə.» Kəyefə nte enderna nno bətbət a k'encəmə mə, hanj ndekəl. Pəpic p'eŋesəmna nde dəkələ.» **8** Kə Bəs oluku Rut: «Məcəŋkəl im belbel wan kem: Ta məkə sə dəkəgbətəs tofo tocuru. Ta məbələ sə nno dale dem, ta nəbələnə sə abəc em. **9** Məgbətnə belbel nde abəc em ŋantəl mə, məcəmə aran akə ŋaŋgbətəs mə darəj. Mənəŋk iluku abəc em, ta ŋagbuŋen'am. Kə domun dendenabas əm-ε, məkə nde dətəbəl, məkət domun nde abəc em ŋaŋket mə.» **10** Kə Rut ontontnənə Bəs hanj k'efəntərə dəntəf.

K'oloku Bøs: «Cèke c'iyo-ε, nte mändeyon'em mame, ina nwé iyøne wækikera mø?» **11** Kø Bøs oluku kø: «Alømør im mi tin tin mes mmø møyø kõncëra kam, køyefø nte wos øm efi mø, tøkø mæsak papa kam, iya kam, k'atøf ñjam nñø aŋkom øm mø, mæcder nnø nda afum aŋø mənatøcëre tɔcøkø-cøkø mø. **12** MARIKI pølukus'am tøkø møyø mø! MARIKI pøsøŋ'am ti køway, nkøn Kanu ka Yisrayel nke mænder mænde katøkøp køn døntøf mø.» **13** Kø Rut oluku: «Mæmbøj im belbel, mæna wæbø kem! Moloku mam mæsøŋ'em abækæt køfæntære, kø mæŋkø mæmæmæn ti-ε, ali wæbæc kam wækin sæfætøŋnønø.» **14** Nte tem ta kædi yeri tendebæp mø, kø Bøs oluku Rut: «Mæcøŋne mædi yeri nnø søyi mø, mæbøj kæcom, mæctem ki nnø dæmenc.» Kø Rut øŋkø pøndø atøl kæsøk. Kø Bøs øsøŋ kø kæcom, k'øsøm ki, k'ønembørø, k'ømøŋkørne kælpøs. **15** Kø Rut eyefø so kægbætæs, kø Bøs oluku abæc øn: «Næce kø so pægbætæs nde dætoka, ta næmæmænønø kø. **16** Næcwak kæcsul-sulu sæbomp sa mængbøn mæløma yati næcgbale kø, nte tøjøsøŋø pæcwætæs si mø, ta næcmæmænønø kø, ta næløku kø tøløm o tøløm.» **17** Kø Rut eygbætæs haŋ døføy, k'øsøpør mængbøn mækø enagbætæs mø, k'øsøtø mængbøn ma ørs abek ñin. **18** Kø Rut ølek mængbøn mme k'øsare, k'øjkekørø mi, k'øŋkø pømentør kõncëra køn. K'owure so yeri yøn yølpøs, k'øsøŋ kø. **19** Kø kõncëra køn eyif kø: «Deke mængbætæs mængbøn mme føp mækø-ε? Dale d'ana dø mæmbæcna-ε? Kanu kæmar nwé øjkækøsøn'am mø!» Kø Rut oluku kõncëra køn: «Abøf ña wærkun wæløma ñ'imbæcna, pacwe kø Bøs.» **20** Kø Noyemi oluku wæran ka wan køn: «Inøŋk MARIKI nwé øsørlasse søna ayi doru nønøfør, pømø akø

ŋafi mə. Kanu kəpoce wərkun wəkawə pətət.» Kə Noyemi oluku kə sə: «Wərkun wəkakə, wəkomene kosu əfə! ॥ja ॥ja pəmar ŋacəmə su dəntəf.» **21** Kə Rut wəMohab oluku sə: «Olok'im sə, mələtərnə abəc em haŋ ŋalip kətel'em fəp.» **22** Kə Noyemi oluku Rut wəran ka wan kən: «Wan kem pəntesə ti tatəkə, nəsumpərənə kə abəc ən, ta mətor dalc da nwə o nwə nde aŋkətors'əm mə.» **23** Kə Rut ŋasumpərənə kə abəc a Bəs kəgbətəs haŋ kə kətel ka məŋbən ma ərs kə cəgbay kəlip kə məŋbən ma dəmərə. ॥jasərəyi kəfo kin kə kəncəra kən.

3 Noyemi kəncəra ka Rut, oluku kə: «Wan kem, ifaŋ kəsəŋ əm wərkun pənənc'am, məna sə məŋesəm, ntə təŋsəŋə pəbət sə məna mə. **2** Ndəkəl oŋ, Bəs nwə əsak əm məcbəc kə abəc ən mə, məlaŋ ti oŋ a fum kosu əfə? Məncəre sə a pibi pa məkə p'aŋkəfoy nde kur kən məgbən ma ərs maməkə anatəle kə mə. **3** Məyəfe, məsəpə moro, məberne dumə məkə dəndo aŋkəsəpəre kə mə! Ta məwurər kə ta əntalip kədi yeri kə kəmun de! **4** K'endena pəckə dəkəfəntərə-ε, məgbəkərə da əŋfəntərə mə. Kə məyəfe-ε, məkə məfəni kə kəloto nde dəwəcək, məfəntərə. Nkən Bəs yati əŋkəlok'əm təkə pəmar a məyə mə.» **5** Kə Rut oluku kəncəra kən: «Iŋkəyo tante məlok'im mə fəp.» **6** Kə Rut əŋkə nde dəkur, k'əyə təkə kəncəra kən ənaloku kə mə fəp. **7** Kə Bəs endi yeri, k'omun, kə pəmbət kə dəris. K'əŋkə pəfəntərə nde kur kələpsər mə. Kə Rut əŋkə pəfəni kə kəloto dəwəcək, k'əmbərə, k'əfəntərə. **8** Pəndeyi cək-cək, kə wərkun nwə oyokərnə, endekafələ: K'əmbəp wəran pəfəntərə kə wəcək tantəf! **9** K'eyif: «An'əfə-ε?» Kə Rut oluku kə: «In'əfə, ina Rut, wəcar kam. Məkump

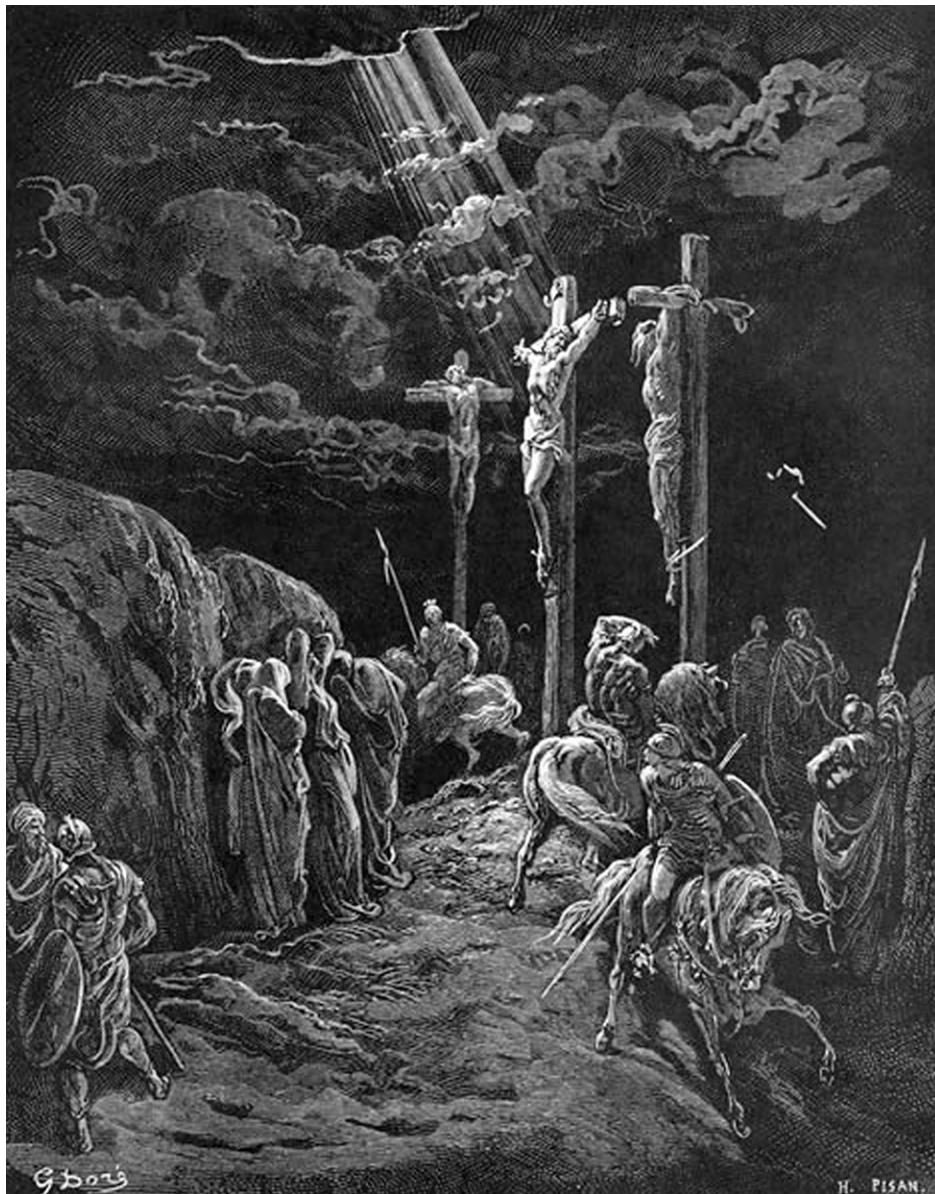
wəcar kam dobol da duma dam, bawo wəcəmə kem dəntəf məyənə.» **10** Kə Bəs oluku: «MARIKI pəpoc'am pətət wan kem wəran! Məmentər so nənəfər nnə akomənə a kəncəra kam ɳayi mə pətas dəkə mənamentər təcəkə-cəkə mə. Bawo məncəmə fe atemp darəj ɳayə daka, ɳayə fe daka.

11 Ndəkəl oj wan kem wəran ta mənesə, ntə o ntə tə məloku, inyən'am ti, bawo dare fəp dəncərə a wəran wəka dəkəcəmə dəpəj məyənə. **12** Ndəkəl oj, kance kə pəmar a icəm'am dəntəf, mba wələma eyi nwə ələtərnə dokom kə wos əm pətas ina mə. **13** Məcepərənə nnə pibi. Bətbətana, k'efan kəlek kəcəm'am dəntəf-ə, tentesə, pəcəm'am dəntəf. Mba k'əntəfaŋ kəcəm'am dəntəf-ə, ina incəm'am dəntəf, kə MARIKI owose-ə! Məfəntərə haŋ dec dəcsək.» **14** Kə Rut əfəntərə kə wəcək tantəf haŋ kə dec dəsək, k'eyəfə pəpan-pan, təm ntə antətam kəcneplənə mə. Kə Bəs oluku kə: «Ta pacərə a məndersa nnə dəkur del» **15** Kə Bəs oluku kə: «Məcipi kəfakəl nkə məncəpne mə, məsumpər ki belbel.» Kə Rut osumpər kəfakəl, kə Bəs əmbərə kə məŋgbən ma ərs tafala camət-tin, k'onuŋkər kə, kə Bəs əŋkə dare. **16** Kə Rut əŋkə ndena kəncəra kən Noyemi. Kə wəkakə eyif kə: «Cəke cə tencepərənə, wan kem wəran?» Kə Rut ələmər kəncəra kən mes məkə wərkun nwə enayənə kə mə fəp. **17** Kə Rut oluku: «Əsəŋ im ərs kəfala camət-tin, pəcloku: <Ta məlukus waca wəsəkər ndena kəncəra kam!>» **18** Kə Noyemi oluku Rut: «Məyi nnə, wan kem wəran, haŋ məccərə təkə mes mame mendeləpsər mə, bawo wərkun wəkawə, əfəsətam kəndə k'əntəlip mes mame məkə-ə!»

4 Kə Bəs əŋkə dəkəbərə da dare danjan k'əŋkə pəndə.
Pəwon fe, Elimelək wəkomene wəkə Bəs enaloku a wəkakə
enəŋkanə kələtərnə kəcəmə ka Rut dəntəf pətas kə mə, kə
wərkun nwə encepər, kə Bəs ewe kə: «Məcəŋne məde
mənde nnə!» Kə wəkakə əncəŋne k'əŋkə pəndə. **2** Kə
Bəs əlek afum abeki wəco dare disre, k'oloku ɳa: «Nənde
nnə!» Kə akakə ɳandə. **3** Kə Bəs oluku wəkə pənamar a
pəcəmə Rut dəntəf mə: «Ntə Noyemi eyefə atəf ɳa Mohab,
k'əfaŋ kəcaməs tofokəl ta antəf ɳəkə ɳənayəne ɳa wənc
kosu Elimelək mə. **4** K'incəm-cəmne kəsəŋ'am ti kəcəre,
ilok'əm ti: Məsep məway di fər ya abeki a afum asu kirinj
kə afum acuru akə ɳandetəŋne ti mə! Kə məfaŋ kəway di-
ε, məway! Kə məntəsəfaŋ di-ε, məsəŋ'em ti kəcəre, bawo
sariyə sa ke kaŋkə, kə məna məyəfə day-ε, in'č pəmar
icəmə.» Kə wərkun nwə oluku Bəs: «Ifan kəway dale
dadəkə yati.» **5** Kə Bəs endeŋər: «Kə məway dale Noyemi
dəwaca-ε, məne mənasər sə Rut wəMohab, wəran ka wəfi.
Ntə təŋsəŋe ta tewe ta wəfi təsələ ke kaŋkə kəroŋ mə.» **6**
Kə wərkun nwə oluku: «Kə pəyəne tatəkə tə-ε, ifətam
kəway ke nkə ta ideyaməs teta daka dem ndə iyə mə.
Məlek sariyə sem sa kəwurus, bawo ifətam ina wəsərka
kəkətəne ti.» **7** Awa, cəkə-cəkə atəf ɳa Yisrayel, kə afum
ɳandecəŋəs kəway kə pəyəne fe ti ɳəsəkpərəne daka
dələma-ε, wəkin oŋwure kəftə kən pəsəŋ ki wəkə ɳayi
kəlompəs mes mə. Təyo tatəkə tənayəne tecəŋse moloku
cəkə-cəkə atəf ɳa Yisrayel. **8** Kə wərkun nwə pənamar
kəway dale ndə mə, oluku Bəs: «Bəs, məna məway!» Kə
wərkun nwə owure kəftə kən, k'əsəŋ ki Bəs. **9** Awa, kə Bəs
oluku abeki kə afum fəp: «Teyi məkə fər yonu kirinj, a

iway Noyemi dəwaca daka nde dənayəne da Elimelék, da Kilyəŋ haŋ kəbəp ka Maləŋ mə fəp. **10** Iwose sə kənasər Rut wəMohab, wəran ka Maləŋ, ntə təŋsəŋe pade pacwenc ke kaŋke wəfi mə, ta pade pələrnə tewe ta wəfi awənc aja dacə dare dandə. Nəyəne məkə atəŋne a ti.» **11** Kə afum akə ŋanacəmə dəkəbəre da dare kə abeki ŋalukse: «Ey, teyi məkə fər yosu kirin! MARIKI pəsəŋe wəran wəkawə məyi kənasər mə pəyi pəmə Leya kə Rasəl, aran aŋə merəŋ aŋə ŋajkom afum aka atəf ŋa Yisrayel mə! Kanu kəsəŋ əm səkət aka kusunjka ka Əfərat dacə, məsətə tewe nde Bet Ləhəm! **12** MARIKI pəsəŋə əm kə wəran wəkawə awut alarəm, MARIKI pəsəŋe afum aka kələ kam ŋade ŋayi pəmə awut aka kələ ka Peres, aŋə Tamar ənakomə Yuda mə!» **13** Kə Bəs ənençə Rut, k'ombocərəne kə. Kə MARIKI əsəŋə Rut kabekəs, k'əŋkom wan wərkun. **14** Kə aran ŋaloku Noyemi: «Səŋkor-koru MARIKI! Əsəŋə məkə k'əŋkom fum nwə endekəkəs əm mə. Kanu kəde kəpocə wansə kam pədebək tewe Yisrayel. **15** Endekafəl'əm teyi, pəkəkəs əm detembəra dam disre. Bawo wəran ka wan kam nwə əmbətər əm mə, okom kə. Wəran ka wan kam nwə encepər əm awut arkun camət-merəŋ mə.» **16** Kə Noyemi əlek wan k'ənekne, nkən Noyemi ənadusum wan wəkakə. **17** K'ande a Noyemi ŋasəŋ kə tewe, ŋacloku: «Noyemi oŋkom wan!» Kə ŋawe kə Obəd. Nkən ənayəne papa wəka Yese, Yese ənayəne papa wəka Dawuda. **18** Mewe ma awut a Peres məmə: Peres okom Həcəron, **19** Həcəron okom Ram, Ram okom Aminadab, **20** Aminadab okom Nasəŋ, Nasəŋ okom Salməŋ. **21** Salməŋ okom Bəs, Bəs okom Obəd, **22** Obəd okom Yese, Yese okom Dawuda.

NEW TESTAMENT

Kə Yesu oloku: «Papa məyajnene ya, bawo յancəre fe nte յayi kəyo mə.»

Kə asədar akayə յayerenə yamos yən յakote ti yampuյpuյ.

Luke 23:34

Matiye

1 Kəbənda ka dokom da Yesu Krist kə kaŋke, wanso ka Dawuda, wanso ka Abraham: **2** Abraham εnakom Siyaka, kə Siyaka oŋkom Yakuba, kə Yakuba oŋkom Yuda kə awenc ɔn, **3** Yuda okom Perəc kə Serah. Tamar ɔyəne ŋa kere. Kə Farəs oŋkom Hecərəj, kə Hecərəj oŋkom Aram. **4** Kə Aram oŋkom Aminadab, kə Aminadab oŋkom Nasəj kə Nasəj oŋkom Salməj. **5** Salməj kə wəran kən Rahab ŋaŋkom Bəs, Bəs kə wəran kən Rut ŋaŋkom Yobed. Kə Yobed oŋkom Yisay, **6** kə Yisay oŋkom Dawuda wəbe wəka Yisrayel. Dawuda εnanaſər wəran ka Uri, kə ŋaŋkom Sulemani. **7** Kə Sulemani oŋkom Roboyam, kə Roboyam oŋkom Abiya, kə Abiya oŋkom Asaf. **8** Kə Asaf oŋkom Yosafat, kə Yosafat oŋkom Yoram kə Yoram oŋkom Osiyas. **9** Kə Osiyas oŋkom Yotam, kə Yotam oŋkom Akas, kə Akas oŋkom Esekiyas. **10** Kə Esekiyas oŋkom Manase kə Manase oŋkom Aməs kə Aməs oŋkom Yosiya. **11** Yosiya oŋkom Yekoniya kə awenc aŋa təm nte anasumpər aka Yisrayel pakekərə ŋa Babiləj mə. **12** Nte tatəkə tencepər mə, kə Yekoniya oŋkom Salatiyel kə Salatiyel oŋkom Sorobabel. **13** Kə Sorobabel oŋkom Abiyud kə Abiyud oŋkom Eliyakim, kə Eliyakim oŋkom Asor. **14** Kə Asor oŋkom Sadok kə Sadok oŋkom Akim kə Akim oŋkom Eliyud. **15** Kə Eliyud oŋkom Elasar kə Elasar oŋkom Matan kə Matan oŋkom Yakuba. **16** Kə Yakuba oŋkom Isifu wos ka Mari wəkə oŋkom Yesu nwə aŋwe Krist, wəbe nwə Kanu kəyek-yek mə. **17** Awa, dətəmp wəco kə maŋkələ dənacepər kəyefə Abraham haj kəbəp Dawuda, dətəmp wəco kə maŋkələ kəyefə Dawuda haj

kəbəp kəkekərə ka aYisrayel Babiləŋ, dətəmp wəco kə
maŋkələ kəyefə kəkekərə kəjan Babiləŋ haŋ kəbəp Krist.

18 Tokom ntə t'anakom Yesu Krist: Wərkun nwə ancwe Isifu mə, encfac iya ka Yesu nwə ancwe Mari mə. Ta Isifu entagbaŋne Mari-ε, kə Mari ənəŋknə pəbekse fənəntər fa Amera ɻecempi. **19** Isifu wos ka Mari nwə ənalomp, ta əfanj kəcəŋ kə gbasŋa mə, encəm-cəmne kəlukse Mari nda afum ən kəgbəpnə disre. **20** Isifu eyi ti kəcəm-cəmne, gbəncana babəkə kə məleke ma Mariki mowurər kə dəməre, kə moloku kə: «Isifu wan ka Dawuda, ta mənesə kəlek Mari mənənce kə, bawo wan nwə embəkəs mə, bafə dəfum əyefə, mba dəAmera ɻecempi. **21** Wəran kam Mari endekom wan wərkun mənde məwe kə Yesu, bawo nkən endeyac afum ən kiciya kəjan.» **22** Maməkə fəp mənayi ntə təŋsəŋe ntə Mariki ənaloke kusu ka sayibə mə, meyi: **23** «Məcəŋkəl, wəyecəra wətəcərə wərkun endebəkəs. Pəkom wan wərkun nwə andewe Emaniyel mə.» Itə tatəkə: «Kanu kəyi kə səna.» **24** Ntə Isifu entime mə, k'əyə təkə məleke ma Mariki mənasom kə mə. K'elək Mari k'ənənce kə. **25** Mba ɣanafəntərə fe kə Mari haŋ ntə Mari ənakom wan wərkun, nwə Isifu ənasəŋ tewe ta Yesu mə.

2 K'əŋkom Yesu dare da Betlehəm nde atəf ɣa Yude, təm tatəkə tə Herodu ənayəne di wəbə. Kə acərə mes aka ntende kəca nkə dec dəmpe mə ɣander Yerusaləm, **2** kə ɣayif: «Deke kənaka nkə kəndeyəne wəbə k'aSuyif nwə antəp kəckom mə, eyi-ε? Bawo sənəŋk kəs kən ntende dec dəmpe mə, sənder kədetontnəne kə fər kirij.» **3** Ntə wəbə Herodu ene toluku tatəkə mə, kə pəyi kə yamayama, kə

aka Yerusaləm fəp. **4** Kə wəbə Herodu oloŋka aloŋne apəŋ fəp kə atəksə sariyə s'aSuyif, k'eyif ŋa kəfo nkə andekom Krist, wəyac nwə Kanu kəyək-yək mə. **5** Kə akakə ŋaloku kə: «Dare da Betləhəm nde atəf ŋa Yude andekom kə, bawo itə sayibe səncicəs: **6** Kə məna Betləhəm atəf ŋa Yuda, məyə dəkəcəmə sədare səpəŋ sa Yuda dacə, bawo dare dam də wəkirij endewur nwə endekəkəs afum em aŋe ŋayənə aka Yisrayel mə.» **7** Awa, kə Herodu ewe acərə ən mes, k'eyif ŋa yokyok kəcəre yati təm təkə kəs kəŋkə kənamentərnə mə. **8** Kə Herodu osom afum Betləhəm, pəcloku: «Nəkə nətənəs kəcəre pəsoku teta wan wəkawə. Kə nənəŋk kə-ε, nəder nəsəŋ'em ti kəcəre, ntə təŋsəŋe ina sə ikə itontnənə kə fər kirij mə.» **9** Ntə acərə mes ŋalip kəcəŋkəl wəbə mə, kə ŋaŋkə. Awa, kəs nkə ŋananəŋk mə, kəyi ŋa tekirij, ntə kəs kəŋkə kəmbəp kəfo nkə wan nwə ənayi mə, kə kəncəmə. **10** Ntə ŋananəŋk kəs nkə mə, kə pəmbət ŋa pəpəŋ. **11** Kə ŋambərə kələ disre, kə ŋanəŋk wan kə kərə Mari, kə ŋancəpə wan suwu dəntəf kətontnənə kə fər kirij. Kə ŋasikəli ləba ya daka daŋan kə ŋampocə wan Yesu kəma, suray sətət sa kələl ka kətək kə labunde da mir. **12** Ntə Kanu kəlok-lokər ŋa dəməre a ta ŋaluksərnə sə nda wəbə Herodu mə, kə ŋalek dəpə dələma kəkə ka ndaraŋan. **13** Ntə ŋankə mə, gbəncana babəkə kə məleke ma Mariki mowurər Isifu dəməre kə moloku kə: «Məyəfə məlek wan kə kərə, məyəkəs məkə Misira, məyi di haŋ təm ntə indelok'əm kəlukus mə, bawo Herodu endetən wan pəmələk kə.» **14** Kə Isifu εyəfə pibi disre, k'elək wan kə kərə k'əŋkə Misira, **15** k'eyi di haŋ kə Herodu efi. Maməkə mənayi ntə təŋsəŋe məkə Mariki

enaloke kusu ka sayibé mō, melare: «Iwe wan kem pəwur Misira.» **16** Ntē Herodu enəjk ntē acəre mes ŋantijkér kō mō, kō pənəŋkane kətele kō, k'osom a padifat awut fəp aŋe ŋanasotō meren mərəj haj kətor mō, aŋe ŋanayi Betlehém kō sədare nse səŋkel di mō, enalek tecemcemne tatəkō ntē acəre mes ŋanaloku kō təm ntē kəs kənawur mō. **17** Awa, təkə Sayibé Yeremy enaloku mō, telare: **18** «Ane kəbokene nde dare da Rama, kəbok kəpəj kō kəkulə-kule ka defi. Rasel eyi kəbok awut ən. Efən fe a paletsenc patore-tore kō abəkəc, bawo awut ən ŋanjəs-kəs.» **19** Ntē wəbe Herodu efi mō, gbəncana babəkō kō məleke ma Mariki mowurər Isifu dəmtere atəf ŋa Misira, **20** kō moloku kō: «Məyəfe məlek wan kō kere, məlukus atəf ŋa Yisrayel, bawo akə ŋanafarj kədif ka wan wəkawə mō ŋafis-fis.» **21** Kō Isifu eyefə, k'elek wan kō kere kō ŋalukus Yisrayel. **22** Mba ntē ənane a Arkelayos əsətə kəyəne ka wəbe dəkəcəmə da kas Herodu mō, kō Isifu enesə kəkə atəf ŋa Yude. Kō məleke molok-lokər kō dəmtere, kō Isifu əŋkə atəf ŋa Kalile. **23** K'əŋkə pəyi dare da Nasaret, ənayo ti ntē təŋsəŋe toluku ta Yecicəs Yosoku nyə sayibé ŋanacicas mō telare: «Andewe kō wəka Nasaret.»

3 Mata maməkō kō Aŋnabi Saj Batis owur pəckawandi nde tegbəre ta atəf ŋa Yude: **2** «Nəsəkpər bəkəc nəlomp, bawo dəbe da dəKəm dələtərnə!» **3** Nkən sayibé Esayi enaloku tetən: «Fum wəkə dim dən deyi kəwur dətegbəre mō əfə: <Nəlompəs dəpə da Mariki, Nəlompə səpə sən sa wəcək!» **4** Saj nwə, yamos ya cəfon ca yəkəmə y'əncberne, pəcgbəncne bəlet ba akata defi. Cəlaŋkma kō mesə ma cəme ca dop gbəcərəm yənayənə kō yeri.

5 Afum aŋe ŋancyefə Yerusaləm, akə ŋancyefə atəf ŋa
Yude fəp mə, kə akə ŋancyefə sədare nse səyi kəŋgbəkə
ka Yurdən kəsək mə fəp ŋanckə nde eyi mə, **6** ŋacsətər
kə kəgbət dəromun teta Kanu nde kəŋgbəkə ka Yurdən,
ŋacceŋ kiciya kəŋjan afum dacə. **7** Nte ɛncnəŋk aka
dine da aFarisi kə da aSadisi ŋacderenə kəgbət dəromun
teta Kanu mə, k'oloku ŋa: «Nəna aŋe nəyi pəmə ŋkisin
mə! An'əsəŋe nu kəcəre ntə aŋyeksər kiti ka Kanu nkə
kəyi kəder mə-e? **8** Awa, nəde nəcyə məyo mətət mme
mejmentər a nəsəkpər mera kə nəncəmə pəlompu darəŋ
mə. **9** Ta nəcem-cəmne a Kanu kəndeyac nu bawo nəloku:
«Abraham ɔyənə wətem kosu!» Ey, icloku nu, nənəŋk
masar mame ba? Kanu kəntam kakafəli mi məyənə awut a
Abraham. **10** Ndəkəl oŋ, tomunt pelip kəcəmə kəcep ka tək
han nde ntəntəl ya yi: Kətək nkə o nkə kəntəkom yokom
yətət mə, ancep ki, paləm dənənc. **11** Ina, dəromun iŋgbət
nu teta kəmentər a nəsəkpər bəkəc, mba nwə eyi kəder
im tadarəŋ mə, dəAmera ɣecəmpı ŋa Kanu kə nənc ende
pəcgbət nu. Wəkakə ɔyə fənəntər pətas im. Isətə fe dofum
dowure kə cəfta dəwəcək. **12** Pəcəmə dəkur pətəmpər
kərbə dəwaca pəcgbəp, pəgbey məŋgbən mətət mme
endeməŋkərnə dəkəle mə, mba pəcəf fonta dənənc nde
dəntənime mə.» **13** Tem tatəkə tə Yesu ɛnayefə atəf ŋa
Kalile, k'ender nde kəŋgbəkə ka Yurdən kəsək nnə Sanj eyi
mə pədesətər kə kəgbət dəromun teta Kanu. **14** Mba kə
Sanj ɛfaj kəyamsər kə ti, k'oloku Yesu: «In'ə pəmar isətər
məna kəgbət dəromun teta Kanu, kə məna mənder nnə
iyi mə!» **15** Kə Yesu olukse kə: «Məwəsə tə kəresna. Tatəkə
tə pəmar payə mes fəp mme Kanu kəsom su mə.» Awa, kə

San owose. **16** Yesu εnadelip kəsətə kəgbət dəromun teta Kanu, k'εmpε. Gbəncana babəkə kə kəm kəŋgbite tetən, k'εnəŋk Amera ja Kanu ɲoctorər kə pəmə antantoriya. **17** Awa kə dim dontor kəyefə dəkəm: «Wəkawə wan kem nwe imbətər mə ɔfə, nkən əbət im mes belbel.»

4 Nte tencepər mə, kə Amera ja Kanu ɲeŋkekərə Yesu nde dətəgbərə kəkəsak kə ɲəŋk ɲelec ɲewakəs kəsəŋə kə kəciya. **2** Nte Yesu elip kəsuŋ mata wəco maŋkələ pibi kə daŋ mə, kə dor dəyo kə. **3** Nte ɲəŋk ɲelec ɲefəŋ kəsəŋə Yesu kəciya mə, kə ɲender ɲoloku kə: «Kə təyənə a Wan ka Kanu məyənə-ε, məloku oj masar mame məyənə cəcom.» **4** Kə Yesu oluku: «Yecicəs Yosoku yoloku: <Bafo kəcom gbəcərəm kəŋsəŋə fum kəyi doru, mba moloku ma Kanu fəp məŋsəŋə fum kəyi doru.»» **5** Kə ɲəŋk ɲelec ɲeŋkekərə Yesu nde Yerusaləm dare dosoku, kə ɲəŋkə ɲecəmbər kə nde dətelempən pa kələ kəpəŋ ka Kanu kəroŋ. **6** Kə ɲoloku Yesu: «Kə təyənə a wan ka Kanu məyənə-ε, məyoke ma dəntəf, bawo dəYecicəs Yosoku ancicəs: <Kanu kəndesom mələkə ən, ɲandetəmpər əm dəwaca ntə təŋsəŋə ta məmpət tasar mə.»» **7** Kə Yesu oluku ɲi: «Mba ancicəs dəYecicəs Yosoku sə: <Ta məcəŋəs Mariki Kanu kam kəyə ka tes təwəy-wəy tən.»» **8** Kə ɲəŋk ɲelec ɲeŋkekərə Yesu sə tərə teŋeci kəroŋ, kə ɲementər kə dəbe da təf ya doru fəp kə dətət da yi. **9** Kə ɲəŋk ɲelec ɲoloku Yesu: «Ijsəŋ əm yayə fəp kə məwose kətontnən'em fər kiriŋ-ε.» **10** Kə Yesu oluku ɲi: «Məbəle, məna Sentani! Bawo ancicəs dəYecicəs Yosoku: <Mariki Kanu kam pəmar məctontnənə fər kiriŋ, nkən gbəcərəm pəmar məcsalənə.»» **11** Kə ɲəŋk ɲelec ɲesak

Yesu, awa kə mələkə mender məbəcə kə. **12** Ntə Yesu ene a alék Saŋ Batis k'amber dəbili mə, k'owur kəkə atəf ŋa Kalile. **13** Yesu εnayi dare da Nasaret, k'ende pəcepe dare da Kaparnam ndə deyi kəba ka Kalile kəsək dəndo təf ya Sabulon kə Naftali, **14** nte təŋsəŋe təkə Kanu kənaloke kusu ka sayibε Esayi mə, telare: **15** «Atəf ŋa Sabulon kə ŋa Naftali dəpə ndə dəŋkə nde kəba ka Kalile, kəŋgbəkə ka Yurdən kəsək, atəf ŋa Kalile nde atəyəne aSuyif ŋandə mə, **16** afum a di aŋe ŋanacəm-cəmne a Kanu kəmber ŋa kumunt mə, ŋanəŋk nte Kanu kəŋkafələ kə kəntəfərnə ŋa mə. Aŋe ŋanayi kubump ka kətəgbekər amera mə, kə pəwaŋkəra pomot ŋa.» **17** Tem tatəkə tə Yesu εnacop kəkawandi: «Nəsəkpər bəkəc nəlomp, bawo dəbe da dəKəm dələtərne.» **18** Ntə Yesu ənckətəs kəba ka Kalile kəsək mə, k'εnəŋk dəwənca mərəŋ, Siməŋ nwə ancwe Piyer mə, kə wənc Andəre, ŋacgbal manta dəkəba, bawo awent ŋə ŋanayəne. **19** Kə Yesu oluku ŋa: «Nəder nəcəps'em darəŋ, indesəŋe nu kəyəne awent a afum.» **20** Gbəncana babəkə kə ŋasak manta manjan kə ŋancəmə Yesu darəŋ. **21** Ntə Yesu əŋkə pipic mə, kə εnəŋk sə dəwənca mərəŋ Sak wan ka Sebede kə wənc Isan, aŋe ŋanayi sə abil ŋajan disrə kə kas kəjan Sebede, ŋaclompəs-lompəs manta mə. Kə Yesu ewe ŋa. **22** Gbəncana babəkə kə ŋasak abil kə kas kəjan, kə ŋancəmə Yesu darəŋ. **23** Yesu ənckətəs atəf ŋa Kalile fəp pəctəksə dəkətola Kanu da aSuyif, pəckawandi Kibaru Kətət ka dəbe da dəKəm, pəctamsənə sə docu kə laŋyiru fəp ndə dənayi afum mə. **24** Ti tenasəŋe tewe tən təsamsər atəf ŋa Siri fəp disrə. Packərə kə afum fəp akə docu yamayama

dənasumpər, pəccu ɳa mə: Akə yəŋk yeləc yənctərəs, akə docu da kətəmpənə dənayi, kə akə ɳanayo laŋyiru mə, Yesu ənctaməs ɳa fəp. **25** Kənay k'afum alarəm kəncder kəyəfə Kalile, atəf ɳa Sədare Wəco, dare da Yerusaləm, atəf ɳa Yude, kə sədare sa kəca nke dec dəmpə Yurdən mə.

5 Ntə Yesu ənəŋk kənay ka afum mə, k'əmpə tərə kəroŋ, k'əŋkə pəndə, kə acepsə ɔn darəŋ ɳander nnə eyi mə. **2** Kə Yesu əlek moloku k'eyefə kətəksə ɳa: **3** «Pəbotu peyi aŋe Kanu kəsəŋ pətət kə ɳancərənə a ɳancəmə Kanu fər kiriŋ waca wəsəkər mə, bawo dəbe da dəKəm, daŋan də!

4 Pəbotu peyi aŋe Kanu kəsəŋ pətət kə ɳayi kəbok mə, bawo Kanu kəndekəfəŋət ɳa məncər. **5** Pəbotu peyi aŋe Kanu kəsəŋ pətət kə ɳandənce mə, bawo ɳandekəsətə doru fəp, dəyənə ɳa ke! **6** Pəbotu peyi aŋe Kanu kəsəŋ pətət kə tefəŋ ta Kanu tembas ɳa kənəŋk pəmo ntə amerə ɳorjwos fum dor dəyə kə mə, bawo ɳandekənembərə!

7 Pəbotu peyi aŋe Kanu kəsəŋ pətət kə ɳaŋyənə awənc aŋa nənəfər mə, bawo Kanu kəndekəyənə ɳa nənəfər! **8** Pəbotu peyi aŋe Kanu kəsəŋ pətət kə ɳasək bəkəc mə, bawo ɳandekənəŋk Kanu! **9** Pəbotu peyi aŋe Kanu kəsəŋ pətət kə ɳayənə alompəs a pəforu awənc aŋa dacə mə, bawo andekəwə ɳa awut a Kanu! **10** Pəbotu peyi aŋe Kanu kəsəŋ pətət kə antərəs ɳa teta kəyi kəŋan tefəŋ ta Kanu mə, ɳa ɳandekəsətə dəbe da dəKəm! **11** Pəbotu peyi aŋe Kanu kəsəŋ pətət mə k'aləməs nu, pactərəs, k'andele nu moloku mələc fəp ma yem teta ina Yesu. **12** Kə tatəkə təmbəp nu-ɛ, nəwoləs-woləs, nəyi pəbotu disrə, bawo kəway konu kəmbək nde dəKəm. Tantə t'anatərəs sayibə

aję ḥananurkene keder a nəna nəcder mə.» **13** «Nəna
mər ma doru mə nəyəne. Mba kə mər mendence-ε, afətam
kədəktəse mi paka o paka. Mentesə fe sə tələm o tələm,
mənə pagbal mi afum ḥanas-nas. **14** Nən'əyəne pəwaŋkəra
pa doru. Dare ndə denyi tərə kəronj mə, afətam kəməŋk
di. **15** Afəmot lamp pagbəpər di kəfala, mba andət di
kədet dəm pedete lamp kəronj, dəsəŋ pəwaŋkəra ačə ḥayi
kələ disre mə fəp. **16** Tin tayı tə pəmar pomot ponu pəsəŋ
pəwaŋkəra tatəkə afum fər kiriŋ, nte təŋsəŋe ḥanəŋk
yəbəc yonu yətət, ḥakor-koru Kanu Papa konu nwə eyi
nde dəkəm mə.» **17** «Ta nəcəm-cəmne a teta Sariye kə
pəyəne fe ti mətəkse ma sayibə fəp m'inder kəlinj day.
Inder fe kəlinj mi day, mba kəsəkəs ka mi pəs k'inderenə.
18 Kance, inloku nu ti, kəwon nkə o nkə ka kəm kə antəf
afəlinj nte o nte dəsariye. Afəlinj ali toluku təfət tin, afəlinj
ali tegbeyəs-gbeyəs tin, tatəkə haj doru delip. **19** Məna
nwə o nwə mənfani tosom təfət tin mə, mətəkse sə afum
kəfani tosom tatəkə, fum wəkakə endekəfətə dəkəcəmə
nde dəbə da dəKəm. Mba kə fum eleləs mosom pətəkse sə
afum kəleləs mi-ε, fum wəkakə endekəyə dəkəcəmə dəpəŋ
nde dəbə da dəKəm. **20** Icloku nu, pəmar nəcəmə dolompu
da Kanu darəŋ nətas atəkse sariye s'aSuyif kə aFarisi.
Kə təntəyi-ε, nəfəberə dəbə da dəKəm.» **21** «Nənanə nte
analoku atem anu mə: «Ta mədif fum.» Məna nwə məndif
fum mə, aŋkekər'am dəŋkiti. **22** Mba ina iloku nu: Nwə o
nwə pəntəle nnə wənc eyi mə, aŋkekərə kə dəŋkiti. Kə
fum oluku wənc «Daku də məyəne-ε, pakekərə kə aboc
kiti fər kiriŋ. Kə fum oluku wənc: «Məntəŋkələ-ε,» palək
kə pakə paləm dənənəc da yahanama. (**Geenna g1067**) **23** Kə

mändekə kémentər polojnə pam nde tetek tolojnə Kanu
kəroj a mæcem-cemnə dənda, a wenc əm εmεjk'am tes
tələma-ε, 24 məsak polojnə pam papəkə tetek tolojnə
Kanu kirij, məkə kəresna məlompəsnə dacə kə wenc əm
a məluksərnə kədelojnə. 25 Kə nəsol kə wəyefərenə kam
kəkə dəjkiti-ε, nəten kətəjnə dəpə, ta wəyefərenə kam
pəkəber əm wəboc kitı dəwaca, wəkakə pəsəj əm wəsədar
nwe əŋkəber əm dəbili mə. 26 Kance, iclok'əm, məfəwur
dəndo ta məlip kəlukse fərəjk fəlpəs nfə məntəmpərc
kə mə-ε.» 27 «Nənane pacloku: <Ta məsumpər dalakə.>
28 Mba ina iloku nu: Nwə o nwe əməmən wəran haj
pəfaj kəfəntərər kə mə-ε, elip kəsumpər dalakə kə wəran
wəkakə dəbekəc. 29 Kə təyənə dəfər dam da kəca kətət
dendesəj'am kəciya-ε, məkakti di mələm di dəbəl'am.
Bawo kəlij kəfo kələma dis dam kəncepər kəyə dis dam
məlməl paləm əm yahanama. (Geenna g1067) 30 Kə təyənə
kəca kam kətət kəndesəj'am kəciya-ε, məgbinti ki mələm
ki kəbəl'am. Bawo kəlij kəfo kələma dis dam kəncepər
kəyə dis dam məlməl paləm əm yahanama.» (Geenna
g1067) 31 Kə Yesu oluku sə: «Ancicəs dəYecicəs Yosoku
nts: <Kə wərkun endece wəran-ε, pəmar pəcicəs wəran
wəkakə areka əjecenə kə.» 32 Mba ina iclokə nu: Nwə ence
wəran kən mə, əŋsənə wəran wəkakə kəsumpər dalakə kə
wərkun wələma ənəncə kə-ε, mənə təyənə a kənəncənə
kaŋkə kəyi fe sariyə disre. Mba nwe ənəncə wəran nwe
wərkun wələma ence mə, nkən sə dalakə d'onjsumpər.»
33 «Nəncərə təkə anacicəs atəm anu dəYecicəs Yosoku
mə: <Ta məyi ta məyo təkə mənadərəm kəyə mə. Mba
məyo təkə mənadərəm Mariki fər kirij kəyə mə fəp.» 34

Mba ina icloku nu, ta nədərmə tələm o tələm: Ta nədərmə kəm, bawo dəcəm da Wəbə Kanu də. **35** Ta nədərmə antəf, bawo antəf ŋəyənə dəkəcəmbər dən wəcək, ta nədərmə sə ali Yerusaləm bawo dare da Kanu Wəbə wəpəj də. **36** Ta nədərəm sə domp, bawo məftam kəsənjə ali kəfon kam kin kəferə kə pəyənə fe ti kəbiyə. **37** Dəməderəm monu pəmar məloku: «Ey,» kə pəyənə kance kə-ε, məloku: «Ala,» kə pəyənə a bafə kance kə-ε. Ntə o ntə amberənə moloku ma kədərəm maməkə mə, dəʃəŋk ʃəlec teyefə.» **38** Kə Yesu oluku sə ʃa: «Nəne pacloku dəYecicəs Yosoku: Dəfər d'ənsənjə dəfər kəway, desek d'ənsənjə desek kəway. **39** Mba ina iloku nu ta nəluksə ayək nwe ənyə nu pəlec mə. Kə fum efer əm kəca dəkanca ʃa kəca kətət-ε, məcəncə kə sə ʃa mərəŋ ʃəkə. **40** Kə fum əfaŋ əm kəkiti təta kəbaŋər kam duma-ε, məsakərə kə sə burumus bam. **41** Kə fum əntar'am kəkət kilometər kin-ε, məkət kilometər mərəŋ kə nkən. **42** Məpoce wəkə ontol'am mə, ta məber kəmunt nwe əŋfaj kələkər əm debe da paka pələma mə.» **43** Kə Yesu oluku ʃa sə ntə: «Nəne a analoku: «Məbətər wənc əm, məter wəterənə kam.» **44** Mba ina icloku nu: Nəbətər aterənə anu nətola Kanu pətət akə ʃəntərəs nu mə. **45** Kə nəyə ti-ε, nəntubucənə məyə mətət ma Kanu Papa konu nwe eyi nde dəkəm mə, bawo enyekər dec dən ayeŋki bəkəc kə atət, pətufər wəcafən alompu kə atəlomp. **46** Kə təyənə nəbətər gbəcərəm akə ʃəmbətər nu mə, kəway kəre kə nəsətənə ti-ε? Ali abanəs dut tatəkə tə ʃənyə pəmə nəna. **47** Kə təyənə awənc əm aŋa gbəcərəm ʃə mənyif-ε, pətət pere pə məyə-ε mpe pencepər pa akə mə? Ali atəyənə aSuyif, bafə tatəkə tə ʃənyə pəmə nəna

ba? **48** Awa, nəna nəlare dolompu nəcemp pəmə ntə Papa konu nwə eyi nde dəkəm əlarə dolompu k'encemp mə.»

6 Kə Yesu oluku ŋa sə: «Nəkəmbərnə kəcyə məyə monu ma dinə afum fər kirij ntə təŋsəŋə ŋaməmən nu mə. Kə teyi-ε, Papa konu nwə eyi nde dəkəm mə əfədesəŋə nu ti kəway. **2** Nənəfər disre kə mənde kəcmar atəyə daka-ε, ta məcam ti afum ŋacəre. Abaŋenə kəlomp ŋanjo ti, nde wələ wa dəkətola Kanu kə dəpə dacə, ŋactən a afum aləma kəyek-yekəs ŋa. Icloku nu, kance kə: Kəway kəjan məlməl kə ŋayi kəbaŋ. **3** Mba kə məndepocə atəyə daka-ε, ta məsəŋə kəca kəmeriya kəcəre təkə kətət kəyi kəyə mə. **4** Nənəfər disre kə mənde məcmar fum-ε, məmar kə kəgbəpnə disre ta wələma pəcəre ti. Papa kam nwə ɛjnəŋk ali ntə təŋgəbpnə mə, endesəŋ əm kəway. **5** «Kə nənde kəctola Kanu-ε, ta nəcyə pəmə abəjenə kəlomp aŋə kəcəmə dəkətola Kanu kə məgbəkənə ma səpə səpəŋ kəmbət, ntə təŋsəŋə ŋamentərnə afum mə. Kance, icloku nu, kəway kəjan kə ŋayi kəbaŋ tatəkə. **6** Mba məna, kə mənde kəctola Kanu-ε, məbərə dukulə, məgbətərnə kumba, mətola Papa kəgbəpnə disre, Papa kam nwə ɛjnəŋk ntə təŋgəbpnə mə, əŋsəŋ əm kəway. **7** Kə məndetola Kanu-ε, ta məla moloku pəmə atəcəre Kanu, aŋə ŋancəm-cəmənə a kə ŋalok-loku pəlarəm-ε, təŋsəŋə Kanu pəcəŋkəl ŋa. **8** Ta nəctubucnə akakə, bawo Papa konu əncəre mes mme nəfaŋər kə dəsək o dəsək mə, ta nəntatola kə-ε. **9** Mba nəna, ntə tə pəmar nəctola Kanu: Kas kosu nwə eyi nde dəKəm mə, məsəŋə paleləs decempi da tewe tam topus! **10** Məsəŋə a dəbe dam deder. Məsəŋə afum ŋacəmə təfanj tam dərəŋ dəntəf pəmə dəKəm! **11**

Məpoce su kəcom kəməkə. **12** Məñjañnenə su kiciya kosu, pəmə nte səñjjañnenə akə ɻanciyane su mə. **13** Ta məsak su səyə mes mme məñsañe su kaciya mə, mba məbañ su ɻəjk ɻəlec dəwaca. [Bawo məna mən'ɔyo dəbe, fənəntər kə kəkorkoru teta meren kə meren disre.] **14** Awa, kə nəñjañnenə afum pəleç mpe ɻayə nu mə-ε, Kas konu nkə kəyi nde dəKəm mə kəñjañnenə nəna sə, **15** mba kə nəntəñjañne afum-ε, Kas konu əfəñjañnenə nəna sə pəleç ponu.» **16** «Kə məsuj-ε, ta məñey kəro pəmə abəjene kəlomp, ɻa ɻandukut kəro kəmentər a ɻasuj. Kance icloku nu: Kəway kəjan məlməl kə ɻayi kəbañ kañkə. **17** Mba məna, kə məsuj-ε, məsopnə labunde, məbufärne kəro, **18** nte təñsəñe ta məmentər afum a kəsuñ kə mənde mə, mba məmentər ti Papa kam Kanu nwə əñgbərnə, pəcnəñk nte o nte təñgbərnə mə. Əñsəñ əm kəway.» **19** «Ta nəten kəsətə daka dəlarəm nnə doru dande, ndə ate kə mərka yəñləsər fəp, ndə akiye ɻambere dəwələ ɻakiye mə. **20** Mba nəten kəyo daka dəlarəm da dəKəm nde Kanu kəyi mə. Dəndo, ate kə mərka yəfələsər mpe o mpe, akiye ɻafəbere, ɻafəkiye. **21** Bawo kəfo nkə daka dam denyi mə, difə abəkəc ɻam ɻeyyi.» **22** «Dəfər dəyənə lamp da dis. Kə dəfər dam dentesə-ε, dis dam fəp doñmot, **23** mba kə dəfər dam dəlece-ε, dis dam fəp, kubump kə denyi. Kə təyənə pəwañkəra mpe peyi dis dam mə kəbump kə-ε, kubump kam kəmbək!» **24** «Nwə o nwə əfətam kəbəcə abə mərəñ. Kə teyi-ε, enter wəkin pəbətər wəkə, kə pəyənə fe ti-ε, pəsektərnə wəkin, pəber wəkə kumunt. Nəfətam kəbəcə Kanu kə pəsam təm tin.» **25** «It'əsəñe nte iloku nu: Ta nəcəm-cəmne pəlarəm teta tecepərenə tonu doru,

paka mpe nəndedi kə pəkə nəndemun mə. Ta nəcəm-cəmne sə teta dis donu, pəkə nəndeber di mə, bafə kəyi wəyej kəncepər yeri yedi kə dis dencepər yamos ba?

26 Nəməmən bəmp ya darenc: Yəfəgbal defet, yəfətəl, yəfəməyəkərnə mənəgbən dəcələ, mba Kas konu nkə kəyi dəKəm mə kənsəj yi yeri. Bafə kəyi wəyej ka nəna kəncepər ka bəmp ya darenc yayəkə dəkəcəmə ba? **27** Fum wəre eyi nu dacə nwə məcəm-cəmne mən mentam kəbələs kiyi kən doru ali kururu katin gboj mə-ε? **28** Ta ake tə nəncəm-cəmnenə teta yamos-ε? Nəməmən ntə yəleñk ya dale yompoj mə: Yəfəbəc, yəfədu yamos. **29** Mba icloku nu, ali wəbə Sulemani yati kə daka da debeki dən fəp ənasətə fə yamos nyə yənatesə pəmə ya pəleñk papəkə pin mə. **30** Yika yeyi məkə dələ, alna pacləm yi dənənc, mba Kanu kənsəjə pəmar yi. Nəntam kələj tes tin: Pipicə oj cəke o cəke, Kanu kəndeber nəna apicə kələj yamos pəcepər tatəkə! **31** Ta nəcəm-cəmne kəyi konu doru, nəcyifnə: Ake səndədi-ε? Ake səndemun-ε? Yamos yere yə səndəberne-ε? **32** Maməkə mə atəcərə Kanu əntən təm fəp. Mba Kas konu nkə kəyi nde dəKəm mə kəncərə a pəmar nəyə ca yayəkə fəp. **33** Nənuñkənə kərəsna kətən dəbə da Kanu kə pəlompu pən. Kə nəyə tatəkə-ε, nkən Kanu endədəjərə nu yayəkə fəp. **34** Ta nəcəm-cəmne pəlarəm teta tecepərənə doru tonu alna, nəce alna əcəm-cəmne teta əsərka. Pəcuy pa dəsək o dəsək pəntəñne dəsək da di.»

7 Yesu oluku յա: «Ta nəkiti akə ntə tənsəjə ta andəsəkiti nəna mə. **2** Bawo təkə nəñkiti akə mə, itə Kanu kəndekəkiti sə nəna! Kə potubcə pəkə nəntubcə akə mə,

ip'andekəsətubcə nu. **3** Ake'səŋə nte məŋgbətnə ayika nŋe
ŋeyi wənc əm dərəfər mə, mba ta məŋnəŋk təmboŋk ta
kətək pəkə pey'əm dərəfər mə-ε? **4** Pəlompu pə ba, kəloku
wənc əm: «Wənc im, məwose a ilij əm ayika nŋe ŋey'əm
dərəfər mə,» mba məna məyə təmboŋk ta kətək dərəfər
ba? **5** Məna wəbaŋjene kəlomp, məliŋne kəresna təmboŋk
ta kətək dəfər dam, it'əŋsəŋ'am kənəŋk belbel ayika ŋəkə
məfaŋ kəliŋ wənc əm dərəfər mə. **6** Ta məsəŋ daka dəkə
ampus mə cen, yəntam kəluksərnə yəŋaŋ əm. Ta nələmər
sə mətət monu meyeŋki kəway səp, ta yedenas-nas mi.» **7**
«Nətola, nəndesətə. Nətən, nəndenəŋk. Nəsut-sut kumba,
andegbite nu. **8** Bawo nwə o nwə ontola Kanu mə, ompoce
kə. Nwə o nwə əntən mə, ɛŋnəŋk. Nwə o nwə oŋsut-sut
kumba mə, aŋgbite kə. **9** Kas kəre kəyi nu dacə nwə wan
kən ontola kə kəcom, nkən pəsəŋ kə tasar mə-ε? **10** Kə
pəyənə fe ti, an'eyi nu dacə nwə wan kən ontola kə alop,
nkən pəsəŋ kə abok mə? **11** Kə pəyənə nəna aŋe nəlece
mə, nəncəre kəsəŋ awut anu ca yətət-ε, Kas konu nkə kəyi
nde dəkəm kəndenəŋkane kəsəŋ aŋe ŋantola kə ca yətət
yayəkə mə! **12** Nəyənə afum təkə nəfaŋ a ŋayənə nu mə.
Tatakə tə Sariyə sa Musa kə Yecicəs ya Sayibə yosom.»
13 «Nəberə dəkəberə ndə dəwəkənə mə! Dəkəberə ndə
dəntəfərəne kələsər mə dəwəkəl, dəpə dəkə aŋkə di mə
doncuca fe kəkət. Afum aŋe ŋaŋkət dəpə dadəkə mə ŋala.
14 Mba dəkəberə ndə dəntəfərəne kiyi wəyen mə dəwəkənə,
dəpə ndə aŋkə di mə doncuca kəkət, aŋe ŋaŋkət di mə
ŋala fe.» **15** «Nəkəmbərəne sayibə sa yem. ɻa ŋander nu
ŋakəre nu moloku mobotu, mba alec bəkəc ɻə aŋe ŋawey-
wey mə. **16** Məyə maŋan məlec mə nənde nəcneŋələ ɻa.

Awa, nəcərə sə a afəpim yokom ya wən kə pəyənə fe ti
cəyabə dəbejk! **17** Yokom yətət yə tək yətət fəp yojkom,
mba kətək nke kəntətamnə mə, yokom yələc yə kəjkom.
18 Kətək kətət kəfəkom yokom yələc, kətək kətətamnə
kəfəkom yokom yətət. **19** Kətək nke o nke kəntəkom
yokom yətət mə, ançəp ki paləm dənənc. **20** Awa məyə
ma sayibə sa yem akakə mə nənde nəcnəpələ ɲa pəmə nte
aŋnəpələ kətək kətət kə pəyənə fe ti kətətamnə yokom ya
ki mə.» **21** «Bafə nwə o nwə oŋlok' im: «Mariki! Mariki!»
ŋandekəbəre dəbe da kəm dəntəf, mba nwə gbəcərəm
oŋyo təfan ta Papa kem nwə eyi nde dəkəm mə. **22** Dəsək
ndə Kanu kəndeboc kiti afum a doru fəp dacə mə alarəm
ŋandeloku: «Mariki, Mariki, bafə tewe tam tə səncbonc
nte səncloku mosom mam mə, bafə tewe tam tə səncbəlsə
yəŋk yələc, bafə tewe tam tə səncyənə mes məwəy-wəy
ba?» **23** Indelukse ɲa dəsək dadəkə: «İncərə fe nu ali katin!
Nəbəl'em day fəp fonu nəŋyə mes məlecl!» **24** «Awa nwə
o nwə eŋnen' em moloku mame pəkət sə mi mə, endeyi
pəmə wərkun wəcərə kəkətənə mes, nwə əncəmbər kələ
kən dətasar teyejkı mə. **25** Wəcafən pətuf, məncaca
məyəksə, afef ŋowur yewəkərnə kələ kaŋkə: Kəfəwuŋe
bawo dətasar ancəmbər ki gbiŋ. **26** Nwə o nwə eŋnen' em
moloku mame ta əŋkət mi mə, endeyi pəmə wərkun
wətəcərə kəkətənə mes, nwə əncəmbər kələ kən dəsənc
mə. **27** Wəcafən pətuf, məncaca məyəksə, afef ŋowur
yewəkərnə kələ kaŋkə. Kəwuŋe, kətəmpənə ka ki kəbek.»
28 Nte Yesu elip kəlok-loku mə, kə cusu cəwos kənay
teta kətəksə kən, **29** bawo ənctəksə ɲa pəmə fum nwə

ɔntɔmpər kətam mɔ, kətəksə kən kənaciyanə kə ka atəksə sariyε s'aSuyif.

8 Ntε Yesu ontor kəyεfε dətərɔ mɔ, kə kənay ka afum kəncəmε kə darəj. **2** Awa kə wəcune sen ender pətontnənε kə fɔr kiriŋ pəcloku: «Mariki, kə məfaŋ ti-ε, məntam kəsokəs im.» **3** Kə Yesu εntεnc kəca, k'ongbuŋenε kə, k'oloku: «Ifaŋ ti, məsək.» Gbəncana babəkə kə sen sən səntamnε. **4** Kə Yesu oluku kɔ: «Məkəmbərnε kəloku ti fum, mba məkə məmentərnε wəloŋnε, pəməmən əm teta kəsokəsnε kam, məkekərε poloŋnε pəmə tɔkɔ Musa encic ti mɔ. Tendeyonε afum fəp kəcərε a məntamnε.» **5** Ntε Yesu εmbərε dare da Kaparnam mɔ, kə wəbε k'asədar wəRom ender pəloku kɔ. **6** Kə wəsədar nwε εletsənε Yesu: «Mariki, wəbəcε kem ɛfəntərε nde kələ kem, ɔfətam kəkət, kə pəcuy pəpəŋ peyi kɔ.» **7** Kə Yesu oluku kɔ: «Indekə ndaram kətaməs kɔ.» **8** Kə wəbε k'asədar oluku Yesu: «Mariki, isətə fe dofum defaynen'am nde kələ kem disrε, mba məloku toluku tin gbəcərəm, wəbəcε kem pətamnε. **9** Bawo ina yati kətam ka abε em k'iyi dəntəf, k'iyə sɔ asədar aŋε ŋayi kətam ka ina sɔ dəntəf mɔ. K'iloku wəkin: «Məkɔ,» wəkayi əŋkɔ. K'iloku wəkɔ: «Məder,» wəkayi ender. K'iloku wəcar kem: «Məyə ntε-ε,» əŋyu ti.» **10** Ntε Yesu εncəŋkəl moloku mən mɔ, kə teta wəsədar nwε tenciyane kɔ, k'oloku akɔ ŋanacəmε kə darəj mɔ: «Icloku nu kance: Inəŋke fe fum o fum aYisrayel dacɔ kəlaŋ pəmə kaŋke! **11** Iloku nu: Afum alarəm ŋandeder kəyεfε kəca nkε dec dəmpe kə nkε dəŋkale mɔ, ŋandε dəmesa nde dəbε da dəKəm dəntəf kə Abraham, Siyaka kə Yakuba. **12** Mba afum aŋε pənamar ŋalek ke ka di mɔ, andeləm ŋa

dækubump. Difə kəbok kə kənjanjərenə sek kəndekəyi.» **13**
Kə Yesu oluku wəsədar wəkakə: «Məlukus nde ndaram,
təkə mənjbəkər kəlaŋ mə teder əm.» Təm tatəkə yati tə
wəbəcə kən ənatamnə. **14** Kə Yesu əŋkə nda Piyer, k'əŋkə
pənəŋk iya ka wəran ka Piyer pəfəntəre ta əntamnə-ə.
Fiba fənayi kə. **15** Kə Yesu oŋgbuŋjenə kə kəca, kə fiba
fəsak kə, kə wəran nwə əyefə, k'oŋsumpər kəbəcə Yesu. **16**
Dəfəy dendebəp, k'əŋkərə Yesu afum alarəm aŋə yəŋk
yəleç yənctərəs mə. Kə Yesu əmbəlse moloku mən yəŋk
yəleç, k'əntaməs acuy fəp. **17** Tatəkə tə mes mənalare,
mmə Sayibe Esayı ənaloku mə: «Ənalıŋ təkə tənctərəs su
mə, k'əsare docu dosu.» **18** Ntə Yesu ənəŋk kənay kəkəl
kə mə, k'osom acepsə ən darəŋ a ŋacali kə nkən ntende
mokuru ma kəba kaŋkə. **19** Kə wətəkse sariyə sa aSuyif
ələtərnə Yesu, k'oluku kə: «Wətəkse, ifaŋ kəyəne wəcepsə
kam, indecəm'am darəŋ nnə o nnə məndekə mə.» **20** Kə
Yesu oluku kə: «Məsəŋk məyə bi dəkədire kə bəmp yəyə
wələ dəkədire. Mba ina Wan ka Wərkun, iyə fe kəfo nkə
intam kəboc domp dem mə.» **21** Kə fum wələma acepsə
ən darəŋ dacə oluku kə: «Mariki, məwos'em kəresna kəkə,
ikə iwup papa kem.» **22** Kə Yesu oluku kə: «Məceps'em
darəŋ, məce afi ŋawup afi anjan.» **23** Kə Yesu əmbəke debil
kə acepsə ən darəŋ. **24** Pəwon fe kə afef ŋəpəŋ ŋeyefə
kəwur dəkəba. Ntə yam yeyi kəgbəpərnə abil mə, Yesu
pəcdire. **25** Kə acepsə ən darəŋ ŋalətərnə, kə ŋantimi kə
ŋacloku: «Mariki, məyac su! Kəfi kə sənder!» **26** Kə Yesu
eyif ŋa: «Ta ake tə nəŋnesənə-ə? Nəyə fe kəlaŋ kəpəŋ!» Kə
Yesu əyefə k'əŋgbəŋ-gbəŋər afef kə kəba, kə pəyə yen. **27**
Kə cusu cəwos acepsə ən darəŋ, kə ŋaloku: «Ake wərkun

afà wèkawè-ε, ntε afef kɔ domun yencəmε tefanj tɔn darəŋ mɔ?» **28** Ntε Yesu encali mokuru ntende atɔf ñja Kadara mɔ, kɔ afum mərəŋ ñawur nde cufu dacɔ, kɔ ñander ñacəmε kɔ fɔr kiriŋ. Afum akanjε yɔŋk yelec yenayi ñja, ñanayɔ weywey, ali fum enctam fe kacepər dɔpɔ dadɔkɔ.

29 Awa kɔ ñayefε kækule-kule: «Wan ka Kanu, ake məfanjər su-ε? Mənder nnɔ kədetɔrəs su a tem tecbəp ba?» **30** Awa, ñanabələnɛ fe kɔ sɔp yelarəm nyε yəncsəmət mɔ. **31** Kɔ yɔŋk yelec yeletsenε Yesu, yocloku: «Kɔ məfanj kəbeləs su-ε, məkekərε su dəsɔp yelarəm yayε!» **32** Kɔ Yesu oluku: «Nəkɔ dəndo!» Kɔ yɔŋk yelec yowur afum akanjε kɔ yɔŋko yεbərε dəsɔp. Gbəncana babəkɔ kɔ sɔp yayε yεyεfε tɔrɔ kəronj kɔ yontor dəkəba, kɔ yεŋgbətse, kɔ yefis-fis fəp dəromun. **33** Kɔ akék a sɔp yayəkɔ ñayekse kəkɔ dare. Kɔ ñaləm təkɔ tənacepər mɔ fəp kɔ təkɔ təsətə afum mərəŋ akakɔ yɔŋk yelec yenayi mɔ. **34** Awa, kɔ aka dare fəp ñawur kəkənɔŋk Yesu. Ntε ñambəp kɔ mɔ, kɔ ñaletsenε Yesu a pəbəlε atɔf ñajjan.

9 Kɔ Yesu embeke debil, k'encali kəba k'ɔŋkɔ dare dən.

2 Gbəncana babəkɔ kɔ afum ñanjkərε Yesu wərkun nwε enafi wəcək pəfəntərε dəpoko mɔ. Ntε Yesu encərε a kəlaŋ kəjan kəmbek mɔ, k'oloku wəfi wəcək: «Wənc im, məbəknε! Aŋajnen'am kiciya kam.» **3** Awa kɔ atəkse sariye s'aSuyif aləma ñayefε kəcəm-cəmne dəbəkəc: «Fum wèkawè, Kanu k'eyi kələməsl!» **4** Ntε Yesu encərε məcəm-cəmne maŋan mɔ, k'eyif ña: «T'ake tə nəncəm-cəmne pələc dəbəkəc yonu-ε? **5** Mosom mərəŋ mɔ mame: «Aŋajnen'am kiciya,» kɔ «Məyεfε, məkɔt,» tosom tere tətəcuca kəloku-ε? **6** Awa, indeyɔ nu tante ntε

tɔ̄ŋsɔ̄ŋe nəcərə a ina, Wan ka Wərkun, intəmpər kətam
kəŋjaŋnən kiciya nnə doru dandə.» Kə Yesu oluku wəfi
wəcək: «Məyefə məlek poko pam məkə nde ndaram!»
7 Kə wərkun nwə eyefə k'əŋkə ndərən. **8** Ntə kənay
k'afum kənəŋk ti mə, kə cusu cəwos ɳa pəpəŋ, kə ɳaŋkor-
koru Kanu nkə kəsəŋ afum kətam kaŋkə mə. **9** Kə Yesu
osumpur dəpə kəkə, k'ənəŋk wərkun wələma pacwe kə
Matiye pəndə aŋgbancan ɳa abanjəs dut. Kə Yesu oluku
kə: «Məcəps'em darəŋ!» Kə Matiye eyefə k'əncepsə Yesu
darəŋ. **10** Dəsək dələma, Yesu kə acəpsə ən darəŋ ɳaŋkə
ŋadi yeri nda Matiye. Awa, k'abanjəs dut alarəm kə aciya
ŋander ɳadi yeri kə Yesu. **11** Ntə aFarisi ɳanəŋk tatəkə
mə, kə ɳayif acəpsə darəŋ a Yesu: «Ta ake tə wətəksə
konu eyi kədine yeri kə abanjəs dut kə aciya-ε? **12** Kə Yesu
ene ɳa sim, k'oluku: «Pəmar fe atamnə ɳafaj wətən col,
mba acuy ɳə pəmar a ɳafaj kə. **13** Nəkə nətəkəs təkə
moloku ma Kanu mmə mementər mə: «Nənəfər d'ifaj,
bafə yoloŋne.» Awa, bafə alompu ɳ'inder kəwe, mba
aciya.» **14** Kə acəpsə a Saŋ Batis darəŋ ɳalətərnə Yesu kə
ŋayif kə: «T'ake tə acəpsə am darəŋ ɳantəsuŋe, mba səna
kə aFarisi səcsuŋ pəlarəm-ε?» **15** Kə Yesu eyif ɳa: «Pəmar
afum aŋe awe kəgbajnə mə, ɳaməncnə kə ɳasərəyi kə
wəfura ba? Mba dəsək dendebəp ntə andelin wəfura mə.
Awa, ɳandesuŋ dəsək dadəkə. **16** Ali fum əfəfapərə kəloto
kəfu yamos yeməce-məce. Kə teyi-ε, kəloto kəfu kəŋwali
yamos yeməce-məce, təsəŋe pəwali pa kəloto kəkur pəbek
pətas pəwale pəcəkə-cəkə. **17** Ali fum əfəber wen wofu
dətələba pa akata pokur, kə teyi-ε, wen weŋwəsəli tələba,
woloŋe dəntəf, tələba pəlece. Mba wen wofu, dətələba

tofu t'amber wi. Ti disre, wén kó tolóba yenji belbel.» **18**
Nté Yesu eyi kéloku ja moloku mame mō, kó wékirinj
k'aSuyif wéloma ender. K'ontontne Yesu fór kirinj, k'oloku
kó: «Wan kem wérán entép kacfi. Mba mékó maderjér
kó waca, endefsté.» **19** Kó Yesu eyefé k'encémé wékirinj
nwé daréj, kó acepsé on daréj jasol kó ja. **20** Gbencana
babokó kó wérán wéloma nwé docu da kewur mecir dénayi
tenasotó meren wéco kó meréj mō, ender Yesu tadaréj,
k'ongbujené dobol da yamos yon. **21** Awa kó wérán nwé
olokuné débékac: «K'injgbujené gbacérém yamos yon-
e, intamné!» **22** Kó Yesu ejkafélé, k'enéjk wérán nwé,
k'oloku kó: «Mébékne, wan kem! Kélañ kam kentamás
om.» Gbencana babokó kó wérán nwé entamné oñ. **23** Nté
Yesu ender kélo ka wékirinj nwé mō, k'enéjk afula luk ya
defi kó kénay ka afum jacobok jactor. **24** Kó Yesu
oloku ja: «Néwur nde dabanjka! Wéyecéra wékawé efi
fe, kádiré k'endé.» Kó afum jayefé kafani Yesu. **25** Nté
awurené kénay ka afum dabanjka mō, kó Yesu embéré
dukuló k'osumpér wéyecéra kaca, kó wékakó eyefé. **26** Kó
tes tatokó tesamsér datof fep. **27** Nté Yesu osumpér dosp
kékó mō, kó atónéjk meréj jancémé kó daréj jactule-
kulé: «Wan ka Dawuda, møyone su nónofor!» **28** Kó Yesu
embéré kélo kañkó enayi mō disre, k'atónéjk jalotérne
kó, kó Yesu eyif ja: «Néncem-cémne a intam kétamás
fór yonu ba?» Kó atónéjk jalukse kó: «Ey, Mariki.» **29**
Kó Yesu ongbujené fór yanjan pécloku: «Mes mecepér
nnó nayi mō, pémó nté nélaj mō!» **30** Kó fór yanjan
yoluksérne so kénéjk. Kó Yesu ollok-lokér ja pëctij-tij
ja: «Nékembérne, ta nwé o nwé pécéré ti!» **31** Mba nté

akakə ɲawur mə, kə ɲaloku teta Yesu dətəf fəp. **32** Akakə Yesu εnatəp kəctaməs mə ɲandewur, gbəncana babəkə k'anjkərə kə wətəlok-loku nwe ɲɔŋk ɲelec ɲonctərəs mə.
33 Kə Yesu εmbələs ɲɔŋk ɲelec ɲaŋjəkə, kə wətəlok-loku eyefə kəlok-loku. Kə cusu cəwos kənay ka afum pəpəŋ, kə ɲaloku: «Səntanəŋk fe tes pəmə tante atəf ɲa Yisrayel!»
34 Mba kə aFarisi ɲaloku: «Wəkiriŋ ka yɔŋk yelec əsəŋ kə fənəntər fəbeləse yɔŋk yelec.» **35** Kə Yesu encepər-cepər sədare səpəŋ kə səfət sa dətəf fəp. Pəctakse mofo manjan ma dəkətola Kanu d'aSuyif, pəckawandi Kibaru Kətət ka dəbə da Kanu, pəctamsene sə docu kə lanyiru fəp. **36** Ntə Yesu εnanəŋk kənay ka afum mə, k'əyəne ɲa nənəfər. Dis dələl afum kə bəkəc yelecce ɲa, ɲanayi dəpəcuca pəmə ɲkesiya nyε yəntəyo wəkək mə. **37** Awa kə Yesu oluku acəpsə ən darəŋ: «Dale dətel dəmbək, mba atəl ɲampicε. **38** Nəletsene Mariki ma kətel pəberenə sə atəl aləma aŋe ɲandetəle kə mə.»

10 Kə Yesu ewe acəpsə ən darəŋ aŋe wəco kə mərəŋ, k'əsəŋ ɲa fənəntər fətamə kəbeləs yɔŋk yelec, kətaməs ka docu kə lanyiru fəp. **2** Mewe ma Asom ən wəco kə mərəŋ mə mame: wəcəkə-cəkə Siməŋ nwe aŋwe Piyer mə, kə wənc Andəre, Sak kə wənc Isarj awut a Sebede, **3** Filip, Bartelemy, Təma, Matiye wəbarjəs dut, Sak wan ka Alfe, Tade, **4** Siməŋ wəKanaŋ kə Yudas wəka dare da Keriyot nwe εnaber Yesu aterenə ən dəwaca mə. **5** Acəpsə darəŋ wəco kə mərəŋ aŋe ɲo Yesu εnasom dətəf, k'enderəŋ ɲa sə mosom mmə: «Ta nəkə nda atəyəne aSuyif, ta nəberə dare da aSamari. **6** Mba nəkə nda aYisrayel aŋe ɲayi pəmə ɲkesiya yəsələ mə. **7** Kə nəyi dəpə-ε, nəcdəŋk: «Dəbə

da dəKəm dələtərnə!» **8** Nətaməs atətamnə, nətimi afi, nətaməs acunə sen, nəbeləs yərj yəleç. Ampocə nu kifəli, nəna sə nəpocc kifəli. **9** Ta nədəmənə kəmə, kə pəyənə fe ti gbeti, ta nəber pəsam dəyuba. **10** Ta nətəmpər ləba kəkə marənt. Nəkekərə burumus bin bin gboj. Ta nətəmpərənə cəfta, ta nətəmpərənə kəgbo. Ti disre pəmar wəbəc pəsətə yeri yən. **11** Kəberə nkə o nkə kə nəmbərə dare dəpən kə pəyənə fe ti dəfət-ε, nəten fum wəlel nwə ojwose kəməyj nu mə. Nəyi nda fum wəkakə harj dəsək nde nənyəfc kəwur dare dadəkə nəsumpər dəpə donu kəkə mə. **12** Kələ nkə nəmbərə mə, nakule: «Kanu kəsən nu pəforu!» **13** Kə aka kələ kaŋkə ŋawose kəbaŋ nu belbel-ε, kətolanə konu kəŋsən ŋa pəforu! Mba kə ŋantəwose kəbaŋ nu-ε, kətolanə konu ka pəforu kaŋkə kəŋluksərnə nu! **14** K'afati kəbaŋ nu waca mərəŋ, ta awosə kəcəŋkal moloku monu kələ kələma, kə pəyənə fe ti dare dələma-ε, nəyəfe kəfo kaŋkə, nəckəŋ-kəŋ kəfəl nkə wəcək wonu wəlek mə, ti tendeyənə aka dare dadəkə sede a ŋanabaŋ fe nu. **15** Iloku nu kance: Dəsək nde Kanu kəndekiti afum fəp mə, Kanu kənayenj fe abəkəc nnə afum alec a təf ya Sodom kə Komora ŋayi mə pəmə ntə kəndeyenjərə aka dare dadəkə abəkəc mə.» **16** «Nəcəŋkəl! Isom nu, mba nəŋkəyi pəmə ntə ŋkesiya yenji calma dacə mə. Awa, nəkembərnə pəmə bok, nəyənə atələsər mes pəmə ntantoriya. **17** Nəkembərnə afum ŋandekəkekərə nu aboc kitı fər kirij dəŋkiti. ŋandekəsute nu cəŋgbən-gban nde dəkətola Kanu daŋan. **18** ŋandekəkekərə nu nda akirij a sədare səpən kə abə a təf fər kirij teta ina. Nən'endekəyən'em sede fər yanjan kirij kə ya atəyənə aSuyif. **19** K'andekekərə nu fər

ya aboc kiti kirij-ε, ta nədekə nəccəm-cəmne pəlarəm
nəcyifne: «Cəke cə səŋkəlok-loku, kə moloku mere mə
səŋkəloklu-ε?» Əy, təm tatəkə, Kanu kəndekəsəj nu təkə
pəmar nəloku mə. **20** Ti disrə bafə nən'endekəlok-loku,
mba Amera յa Papa konu Kanu յendekəlok-loke nu. **21**
Wənc endekəsəj wənc padif. Tatəkə tə kas kəndekəsəyo
wan kən. Awut յandekəcəmə akombəra arjan dəbəkəc,
յasəj յa padif. **22** Fəp fəndeter nu teta tewe tem. Mba
nwə endebəkne ti haj mes maməkə melip mə, Kanu
kəndeyac kə. **23** K'andekə pactərəs nu dare dadəkə-ε,
nəcepe nəkə dare dələma. Icloku nu kance kə: Kə Wan ka
Wərkun endeder-ε, tendetəjne ta nəntalip kəkət sədare
sa Yisrayel fəp-ε. **24** Wəcepse darəj əfəbek dəkəcəmə
pətas wətəksə kən. Wəcar əfəyə dəkəcəmə dərəj pətas
mariki mən. **25** Ntə tentesə mə, pəmar wəcepse darəj
pəyi pəmə wətəksə kən, wəcar pəyi pəmə mariki mən.
K'aloku wəkiriŋ ka kələ: «Sentani Bəlsebul bə məyənə-ε,»
aləmsənə sə aka kələ kən disrə haj pacepərər.» **26** «Ti
disrə ta nənesə afum! Ntə o ntə təməŋkne mə andenəŋk
ti, kə ntə təŋgbəpne mə, andecərə ti. **27** Ntə iŋloku nu
kubump mə, nəgbəkərə ti kəloku daŋ pej. Ntə iməŋkəs
nu dələŋəs mə, nədəŋk ti pərəj mofo məbəpsənə. **28** Ta
nənesə afum aŋe յandif dis gbəcərəm, ta յantam kədif
kəyi wəyej nkə kəyi nu mə. Mba nwə pəmar nənesə
mə, nkən օyənə Kanu nkə kəntam kədif nu kədifənə sə
afəkəl nde yahanama mə. (**Geenna g1067**) **29** Ali pacaməs
gbarja mərəŋ fəreŋk fin, təfəsəŋə agbarja յanjəkə յin
յətempənə dəntəf ta Papa konu əncərə ti-ε. **30** Mba nəna,
ali dəlay da cəfon ca domp donu Kanu kəncərə di fəp. **31**

Awa, ta nənes! Nnɔ Kanu kɔyi mə nəyə dəkəcəmə nde
dəmbék dətas da gbaŋa yayɛkɔ mɔ!» **32** «Kɔ fum nwɛ o
nwɛ oluku afum fɔr kiriŋ: «Incəre Yesu, nkɔn ɔy'ɛm»-ɛ,
ina Yesu indekəwose teta fum wəkayi ndena Papa kem
nwɛ eyi nde dəkɔm mɔ. **33** Mba kɔ fum oluku afum fɔr
kiriŋ: «Incəre fe Yesu, bafɔ nkɔn ɔy'ɛm»-ɛ, ina Yesu sɔ
ifədekɔcərɛ kɔ ndena Papa kem nwɛ eyi nde dəkɔm mɔ.»
34 «Ta nəcəm-cəmne a pəforu p'iŋkere kəsəŋ doru, bafɔ
pəforu p'iŋkere mba kəsutene. **35** Bawo inder kəgbey
kas kɔ wan kɔn wərkun, wan wəran kɔ kere, wansɔ kɔ
kɔncəra kɔn. **36** Afum a kələ kɔn disre yati ɲandeyɔnɛ
aterene ɔn. **37** Nwɛ ɔmbətər kas kɔ kere pətas ina Yesu
mɔ, ɔyɔ fe dəkəcəmə kəyɔnɛ wəcəpsɛ kem darəŋ. Nwɛ
ɔmbətər wan kɔn wərkun kɔ pəyɔnɛ fe ti wan kɔn wəran
pətas ina Yesu mɔ, ɔyɔ fe dəkəcəmə kəyɔnɛ wəcəpsɛ kem
darəŋ. **38** Kɔ məna nwɛ məntəwose kətərəs kɔ kəfi teta
kəcəpsɛ kem darəŋ mɔ, məfɔyɔ dəkəcəmə kəyɔnɛ wəcəpsɛ
kem. **39** Məna nwɛ məndetən kəyac kiyi kam doru mɔ,
kəndesalpər əm. Məna nwɛ kiyi kam doru kəŋsalpər əm
teta ina Yesu mɔ, məndesətə ki.» **40** Nnɔ o nnɔ nəŋkɔ
kədəŋk Kibaru kətət pabaŋ nu mɔ, ina Yesu ambaŋ. Fum
nwɛ embaŋ im mɔ, embaŋ sɔ nwɛ osom im mɔ. **41** Kɔ fum
embaŋ sayibɛ bawo sayibɛ sɔ-ɛ, wəkayi endesətə kəway
nke aŋsəŋ sayibɛ mɔ. Kɔ fum embaŋ fum wəlompu teta
dolompu dən-ɛ, kəway ka wəlompu k'ɔŋkəsətə. **42** Icloku
nu ti kance kɔ: Kɔ fum əsəŋ nwɛ ɛfete dəkəcəmə acepsɛ
em dacɔ domun decaŋk təmbəl katin teta kəyɔnɛ kəŋjan
acepsɛ em darəŋ mɔ, ɔfədekəbut kəsətə kəway kɔn kətət.

11 Nte Yesu elip kəsom tosom tatokə acəpsə ən darəŋ wəco kə mərəŋ mə, k'əŋkə pəctəksə pəckawandi sədare səŋjan. **2** Nte Ajnabi Saŋ Batis ənayi dəbili mə, k'ene pacloku teta Krist kə yəbəc nyə əncyə mə. Kə Saŋ osom acəpsə ən darəŋ aləma nnə Krist eyi mə, **3** kəkəyif Yesu: «Mən'əyəne nwə eyi kəder kədeyac afum a Kanu mə, kə təyəne fe məna-ε, ka pəmar səkar so wələma ba?» **4** Kə Yesu olukse ɳja: «Nəkə nəloku Saŋ təkə nəne kə təkə nənəŋk mə: **5** Atənəŋk ɳanəŋk, atətam kəkət ɳəŋkət, k'asəkəs acunə sen, atəne ɳane, afi ɳafətə, aŋkawandi Kibaru Kətət nnə atəyə daka ɳayi mə. **6** Pəbət nwə əntədesak kəgbəkər im kəlaŋ kən mə!» **7** Nte acəpsə a Saŋ darəŋ ɳayefə kəlukus mə, kə Yesu εyefə kəloku kənay ka afum teta Saŋ pəcyif: «Ake nənakə kəməmən nde dətəgbərə-ε: Fum nwə əfanə pəmə awo nŋə afəf ɳeyikəc mə ba? **8** Anə nənakə kəməmən: Wərkun wəsəkəp ba? Mba nəcərə a aŋə ɳaŋsəkəp belbel mə, dəwələ wa abə wə ɳayi! **9** Mba anə nənakə oŋ kəməmən-ε: Sayibə ba? εy, icloku nu, San encepər sayibə fəp dəkəcəmə. **10** Tetən t'ancicəs nde Yecicəs Yosoku disre: «Məcəŋkəl: Indekəkərə wəsom kem fər yam kirinj, pəkəlomps'am dəpə.» **11** Kance icloku nu: Afum aŋə aran ɳəŋkom mə dacə, ali fum əyə fe dəkəcəmə pətas Saŋ Batis. Mba wəkə efətə dəbe da dəKəm mə, əyə dəkəcəmə pətas kə. **12** Kəyefə dəsək da Saŋ Batis hanj ndəkəl, dəbe da dəKəm kədəktər disre deyi, adəktər a di ɳayi kətən kəbaŋ di. **13** Bawo sariyə sa Musa kə Sayibə fəp ɳanadəŋk təkə tendeder mə haŋ təm ta Saŋ, **14** kə nəwose kance ka ti-ε, Saŋ əyəne Ajnabi Eli nwə pənamar kəder mə. **15**

Məna nwə mənyə lərjəs mə, məne ti! **16** An'indetubucene dətemp dandə-ε? Awa, nənəjk aŋe ŋarwurenə mə: Awut aŋe ŋande kəfo nkə afum ŋambəpsene mə, ŋacwe akə mə.

17 ɻacloku: «Səfulane nu luk, kə nəntəpisə! Kə səleŋse nu meleŋ ma defi, kə nəntəbok.» **18** Bawo Saŋ ender: Pəcsuŋ, ta ojmun wən-ε, k'aloku: «Oyə ŋəŋk ŋelec!» **19** Kə ina Wan ka Wərkun inder, icdi yeri icmun wən, awa k'aloku: «Wəcelək iyənə, wəcis, wanapa ka abaqəs dut k'aciya!»

Mba k'anəŋk ntə kəcərc kəkötənə mes ka Kanu kəŋyo mə-ε, ancərc a belbel bə kəyi kəyo.» **20** Kə Yesu εyεfə kənal pəpəŋ sədare nse anayə mes mewey-wey məlarəm mə, bawo ŋanasəkpər fe bəkəc yelec yaŋan: **21** Pəlec pəpəŋ peyi məna dare da Korasin! Pəlec pəpəŋ peyi məna dare da Bətsayida! Bawo təcyənə a mes mewey-wey mme Kanu kənayə nnə ndororu mə, m'anayə aka sədare sa Tir kə Sidəŋ-ε, kə ŋanasəkpər bəkəc pəwon, ŋacəmə pəlompu darəŋ, ŋaberne yamos ya kəbal, ŋaməncnə! **22** It'əsəŋə ntə iloku nu, dəsək ndə Kanu kəndekiti afum fəp mə pəndeyenjkər nu pətas aka sədare sa Tir kə Sidəŋ. **23** Kə nəna aka Kaparnam, nəncəm-cəmənə a andepənə nu haŋ dəkəm ba? Ala! Andetore nu dəntəf haŋ nde afum afi ŋayi mə. Bawo mes mewey-wey mme anayə ndororu mə, im'anayə dare da afum alec aSodom-ε, kə dare dadəkə dəsərəyi haŋ məkə! (**Hadəs g86**) **24** It'əsəŋə, icloku nu: Dəsək ndə Kanu kəndekiti afum fəp mə, pəndeyenjkər nu pətas aka dare da Sodom.» **25** Tem tatəkə tə Yesu εnatola Kanu ntə: «Inkor-kor'əm Papa, Mariki ma dəkəm kə dəntəf, bawo məməŋkər mes maməkə acəre kəkötənə mes kə asoku səbomp, kə məmentər mi afət dəkəcəmə. **26** Ey,

Papa, bawo tatəkə tə məfaj ti. **27** Papa kem ɔsəj im mes fəp, nwε o nwε ɛncərε fe Wan mənε Papa, nwε o nwε ɛncərε fe sə Papa kə pəntəyənε Wan-ε, kə nwε Wan ejfaj kəmentər kə mə. **28** Nəder nnə iyi mə, nəna aje nəntarpənε yesare yonu mə. Intən fe kətasərnε nu, imbət mes. Kəjesəm k'indesəj nu. **29** Nəlek oj nəna sə yebəc nyε ifaj a nəsumpər mə, nəcəjkəl metəkse mem, bawo imbət amera, k'indənce. Ti disre nəndesətə kəjesəm nənasərka. **30** Ey, yebəc nyε ifaj a nəsumpər mə yoncuca fe. Pesarə mpε isarsər nu mə pəfəfərənε.

12 Tem tələma Yesu pəccali dale, dəsək da kəjesəm ndə ampusə Mariki mə dənayi. Dor dənayə acəpsə ən darəj, kə ŋayefə kəcəjəsəru səbomp sa məŋgbən ŋacsəm. **2** Ntə aFarisi ŋanəjk ti mə, kə ŋaloku Yesu: «Mənəjk! Acəpsə am darəj ŋayı kəyə ntə Sariyə səntəwose dəsək da kəjesəm ndə ampusə Mariki mə.» **3** Mba kə Yesu eyif ŋa: «Nəŋkaraj fe dəYecicəs Yosoku təkə Dawuda kə asol ən ŋanayə ntə dor dənayə ŋa mə ba? **4** Ntə ɛnabərə kələ ka Kanu, kə ŋasəm cəcom nce aloyne Kanu, nce Sariyə sənatəwose nkən kə asol ən kəsəm mənə aloyne gbəcərəm mə? **5** Kə pəyənə fe ti nəŋkaraj fe sə dəsariyə sa Musa, a dəsək da kəjesəm ndə ampusə Mariki mə, bafə aloyne ŋafəleləs sariyə sa kəjesəm dəkələ kəpəj ka Kanu ba? Mba ti disre ŋafəsarə kiciya! **6** Icloku nu ti, paka pələma peyi nnə mpε dəkəcəmə da pi dəmbək dətas kələ kəpəj ka Kanu mə. **7** Kanu kənaloku dəYecicəs Yosoku: «Nənəfər d'ifaj, bafə yolojnə!» Nəccərə tatəkə-ε, kə nəntərəs fe atəciya. **8** Bawo Wan ka Wərkun ɔyənε mariki ma dəsək da kəjesəm ndə ampusə Mariki mə. **9**

Kə Yesu օյկօ nde dəkətola Kanu danjan dələma. **10** Awa wərkun wələma ənayi dəndo pədəmtər kəca. Kə aFarisi ŋayif Yesu: «Aŋwose fum kətaməs dəsək da kəjesəm nde ampusə Mariki mə ba?» ɻanayə ti ntə təŋsəŋə ŋayemseňe kə mə. **11** Kə Yesu eyif ŋa: «An'eyi nu dacə nwə əŋyu aŋkesiya ŋin gboŋ, ŋetəmpenə debi dəsək da kəjesəm ta empene ŋi dəsək din dadəkə-ə? **12** Dəkəcəmə da fum dencepər da aŋkesiya pəbəle! Ti disre, Sariyə səwose kəyə pətət simiti dəsək da kəjesəm.» **13** Kə Yesu oluku wərkun nwə: «Mətenci kəcal!» Kə wərkun nwə entenci kəca kən kə kaŋkə sə kəntamnə pəmə kəŋkə. **14** Ti tənasəŋə kə aFarisi ŋawur dəkətola Kanu danjan kəkənəŋkənə ntə təŋsəŋə ŋatəŋne tedifə ta Yesu mə. **15** Ntə Yesu əncərc məcəmçəmne məlec marjan mə, k'eyefə kəfə kaŋkə. Kə kənay k'afum kəncəmə kə darəŋ, k'entaməs acuy fəp. **16** Mba Yesu pəctiŋ-tiŋ ŋa, pəcmənə ŋa kəloku afum nwə əyəne mə. **17** Ənaloku ti ntə təŋsəŋə mes məlarə, mmə sayibe Esayı ənaloku mə: **18** «Kə Kanu kəloku: «Mənəŋk, wəbəcə kem əfə wəkawə: Nkən iyək-yək, nkən imbətər, nkən, əŋsəŋ im pəbotu fəp. Indeber kə Amera ŋem, pəde pəcdəŋkər afum a təf ya doru fəp dolompu dem. **19** ɻafədecəp kə fum, əfədekule-kule. Afədecəŋkəl dim dən dabarjka. **20** Əfədetepi awo ŋonutne, əfədenim lamp depice pomot. Tante tende pəcyə sə haŋ pəsəŋə pəlompu kətam. **21** Afum a təf fəp ŋandegbəkər tewe tən amerə.»» **22** K'əŋkərə Yesu fum nwə ŋəŋk ŋəleç ŋonctərəs ta əŋnəŋk, ta əntam sə kəloku-loku mə. Kə Yesu əntaməs kə, k'ənəŋk k'oloku-loku sə. **23** Ntə pənciyane kənay k'afum fəp mə, kə ŋaloku: «Bafə Wan ka Dawuda

ofà, nwε Kanu kəsom kədeyac afum ɔn mə ba?» **24** Ntε aFarisi ŋane ti mə, kə ŋaloku: «Wəkirinj ka yəŋk yεlεc Sentani Bəlsəbul, Yesu wəkawε embelε yəŋk yεlεc!» **25** Ntε Yesu εncərε pεcεmçεmne paŋan mə, k'oloku: «Atəf o atəf nŋε yεnyerεnε ŋisərka mə, dəkəlεcε ŋəŋkə, təyənε dare o dare, kələ o kələ disrε, ca fəp nyε yεnyerεnε yisərka mə, yofstam kəcəmε. **26** Kə Sentani səmbələs Sentani-ε, səyerne sisərka. Cəke cə dəbə da si dəntam kəcəmε gbinj-ε? **27** Kə təyənε ina Yesu, Bəlsəbul imbelε yəŋk yεlεc-ε, afum anu oŋ, an'ɔ ŋambelε yəŋk yεlεc-ε? Ti təsəŋε ntε akakə yati ŋandeyənε akiti anu mə. **28** Mba kə təyənε Amera ŋa Kanu ŋ'ina imbelε yəŋk yεlεc-ε, awa dəbə da Kanu dender haj nnə nəyi mə. **29** Cəke cə fum εntam kəberε kələ ka wəka səkət disrε, pəwətəs daka dən fəp, ta onuŋkənε pəsekət kəresna wəka səkət wəkakə-ε? K'elip kəsekət kə-ε a pədefoŋjət daka da kələ kən. **30** Nwε əntəyi kə ina mə, enter im, mba nwε əntəloŋkan'em mə, εsamsər'em. **31** It'əsəŋε ntε iloku nu, kiciya kə kələməs fəp andekəŋajnənε yi afum, mba afədekəŋajnənε kələməs ka Amera ŋa Kanu. **32** Məna nwε o nwε məŋloku pəlec pa Wan ka Wərkun mə, andekəŋajnən'am ti, mba nwε o nwε oŋloku pəlec pa Amera ŋecempi mə, afəŋajnənε kə ti kəyεfε nnə doru dandə haj doru ndə dendededer mə.» (**aiōn g165**) **33** Kə Yesu enderjər sə moloku mme: «Kə kətək kəntesε-ε, yokom ya ki yentesε. Kə kətək kəntətamnε-ε, yokom ya ki yofstesε. Yokom ya kətək y'aŋnəpəle ki. **34** Nəna ŋkisin! Cəke cə nəntam kəcərε kəloku moloku mətət ta nəna nəntesε-ε? Bawo ntε təŋlas abəkəc mə, tə kusu kəŋloku. **35** Fum

wətət, dəabəkəc ŋɔn ŋɔtət εŋlək mes mətət məkə meyi
kə mə. Fum wələc, dəabəkəc ŋɔn ŋεləc εŋlək mes mələc
məkə meyi kə mə. **36** Icloku nu ti: Dəsək ndə andekiti
afum fəp mə, ŋandeləmər Kanu moloku maŋan mələc
fəp mme məntəyə dəkəcəmə mə. **37** Bawo moloku mam
mendesəŋe Kanu kələm əm wəlompu, kə pəyənə fe ti-ε,
patərəs əm.» **38** Atəksə sariyε sa aSuyif kə aFarisi ŋaloku
Yesu: «Wətəksə, səfaŋ kənəŋk təgbəkərə təwεy-wεy tam
tin ntə tementər a Kanu kəsom əm mə.» **39** Kə Yesu oluku
ŋa: «Dətemp dələc dətəcəmə danapa da Kanu darəŋ ŋayi
kəten təgbəkərə təwεy-wεy ntə tementər a Kanu kəsom
im mə. Afəsəmentər ŋa təgbəkərə ntə o ntə kə pəntəyənε
ta sayibε Yunusa-ε. **40** Ey, Yunusa εnayi mata maas daŋ
kə pibi kor ka alop ŋəpəŋ disre. Ti tə pəndeyi Wan ka
Wərkun so, endeyi mata maas daŋ kə pibi antəf disre. **41**
Aka Niniwe ŋandeyefε dəsək ndə Kanu kəndeboč kiti ka
afum fəp mə, ŋaboncε afum a dətemp dandə kətəsəkpər
bəkəc, bawo kawandi ka Yunusa kənasəŋe aka Niniwe
kəsəkpər bəkəc yaŋan yεləc kə ŋalomp. Awa fum eyi nu
dacə nwε əntas Yunusa dəkəcəmə mə. **42** Wəbera ka atəf
nŋε ŋeyi Yisrayel kəca kətət mə, endetime dəsək da kiti
kə dətemp dandə, pəboncε di kətəwose kəcəŋkəl kəcərε
kəkətənε mes kətət, bawo pəbəle p'εnayefε kədecəŋkəl
kəcərε kəkətənε mes kətət ka Sulemani. Awa fum eyi
də nwε əntas Sulemani dəkəcəmə mə.» **43** «Ntə ŋəŋk
ŋεləc ŋaŋəkə ŋowur fum nwε dəris mə, ŋεcyara-yara
mofo mowosu, ŋecten dəkəŋesəm, mba ŋənasətə fe. **44** Kə
ŋolokune: «luksərnə nde kələ kem, nkε inawur disre mə.»
Ntə ŋolukus mə, kə ŋembəp kələ fos, pafεŋ ki palompəs ki

belbel. **45** Kə ɲolukus kəkötən yɔŋk yεlɛc camət-mərəŋ nyε yεnaŋkane kəlece yεtas ɲi mə. Kə yεmbərə kələ disre kə yεnde. Ntε tencepər mə, kə pələc pənaŋkane fum nwε pətas təkə pənayi kə təcəkə-cəkə mə! Ti tendesətə afum a dətemp dələc dəməkə dandə!» **46** Ntε Yesu onclok-lokər afum mə, awa kə kere k'awənc aŋja ɲacəmə dabaŋka, ɲacfaŋ kəlok-lokər kə. **47** Kə fum wələma oluku Yesu: «Məcəŋkəl, wiri kə awənc əm aŋja ɲancəmə nde dabaŋka, ɲafan kəlok-lokər əm.» **48** Mba kə Yesu oluku fum wəkakə ənaloku kə toluku tatəkə mə: «An'ɔyəne iya kem-ε? Are ɲayəne awənc im aŋja-ε?» **49** Kə Yesu entenci kəca nno acepse ən darəŋ ɲayi mə, k'oloku: «Nənəŋk: Iya kem kə awənc im aŋja ɲo akaŋε! **50** Nwε o nwε əŋyə tefan ta Kanu Papa kem nwε eyi nde dəKəm mə, wəkakə ɔyəne wənc im, wəkire kə iya kem.»

13 Dəsək dadəkə kə Yesu owur dəkələ k'əŋkə pəndə agbəp ɲa kəba. **2** Kə kənay ka afum alarəm ɲaŋkə ɲalɔŋkane kə kəsək, kə təsəŋe kə kəbəkə debil k'endə. Kə kənay ka afum fəp kəncəmə agbəp ɲa kəba. **3** Kə Yesu ollokər ɲa pəlarəm dəmotubcənə, k'oloku ɲa: «Nəcəŋkəl: Wəbəf ənawur kəkəgbal defet. **4** Ntε əncgbal defet mə, kə məŋgbən mələma məntəmpənə dəpə. Kə bəmp yender yəsəm mi. **5** Kə məŋgbən mələma məntəmpənə antəf ɲa masar nde kəbof kəlarəm kənatɔyi mə. Ntε antəf ɲenadəm mə, kə məŋgbən mompoŋ katəna. **6** Mba ntε nne yεnadewonə mə, kə yəncəf buma yayəkə, kə yowosərenə, bawo yεnayo fə ncənc. **7** Kə məŋgbən mələma məntəmpənə dəbəŋk, kə mompoŋ, mba kə bəŋk yεmpə kə yendi mi. **8** Kə məŋgbən mələma məntəmpənə antəf

ŋötat, kə momponj kə mələpsər kəkom yokom nyə tasar
tin, yəkə wəco camət-tin, kə yələma wəco maas. **9** Məna
nwə mənyə lənjəs mə, məne ti.» **10** Kə acəpse a Yesu
darəj ŋander ŋayif kə: «Ta ake tə məŋlok-lokərə ŋa
dəmotubcənə-ε?» **11** Kə Yesu olukse ŋa ntə: «Bawo Kanu
kəsəŋə nəna kəcərə kance kəgbərnə ka dəbə da dəKəm,
mba ŋa, asəŋ fe ŋa ki. **12** Ti disre, nwə ənyə kəcərə ka
təgbərnə ta dəbə da dəKəm mə amberənə kə, hanj pəlar
kə, mba nwə əntəyo mə, andebənər kə ali pəkə əyo mə.
13 Ti təsəŋə ntə ilok-lokərə ŋa dəmotubcənə mə, bawo
ŋəngbətnə belbel mba ŋafənəŋk, kə ŋancəŋkəl belbel
mba ŋafənə, ŋafəcərə sə. **14** Ntə Kanu kənaloke kusu ka
sayibə Esayi tetajan mə telare: «Nəndewon kəcəŋkəl mba
nəfədecərə few. Nəndewon kəgbətnə mba nəfədenəŋk few,
15 bawo səbomp sa afum akanjə səfətam kəcərə. ŋasunc
lənjəs yaŋan, kə ŋaməp fər ntə təŋsəŋə ta ŋanəŋkə yi, ta
ŋanenə lənjəs yaŋan, ta bəkəc yaŋan yəsəŋə ŋa kəcərə,
ŋadekafələ, ŋalukərə nno iyi mə, təsəŋə itaməs ŋal!» **16**
Mba pəmbət nu, bawo fər yonu yəŋnəŋk kə lənjəs yonu
yəŋne! **17** Kance, icloku nu: Sayibə səlarəm kə alompu
alarəm ŋanafaj kənəŋk mame nəyi kənəŋk mə, mba
ŋananəŋk fe mi. Kə ŋanafaj kəne mame nəyi kəne mə,
mba ŋanane fe mi. **18** Awa nəcəŋkəl tedisre ta totubcənə ta
wəgbal defet. **19** Məŋbən məkə menatəmpənə dəpə meyi
pəmə fum nwə eŋne toluku ta dəbə da dəKəm ta təsəkər
kə mə. Wəlec pəder pəlek təkə anabəf abəkəc ŋən mə.
It'əyənə nwə ənasətə məŋbən dəpə dacə mə. **20** Məŋbən
mme menatəmpənə kəfo ka masar mə meyi pəmə fum
nwə ənckənənə Toloku ta Kanu pəbaŋ ti katəna pəbotu

disre mə, **21** mba wəkayi eyi pəmə pəbəf pətəyə nɔnɔc:
Kəcəmə kən kəfəwon, pəcuca kə kətərəs kənckənader teta
Toloku tatəkə, tənsəŋe kə kəsak ti few. **22** Məŋgbən mme
anabəf dəbeŋk mə meyi pəmə fum nwə ejne Toloku ta
Kanu, mba məcəm-cəmne məlarəm ma doru kə kəten
daka, mes maməkə mərəj medi Toloku tatəkə, təsəŋe
ti kətəkom. (aiōn g165) **23** Məŋgbən mme mənatəmpene
antəf ŋətət mə meyi pəmə fum nwə ejne Toloku pəcəre
ti, tokom ntə tasar tin, təkə wəco camət-tin, kə tələma
wəco maas.» **24** Kə Yesu oluku ŋa sə totubcəne tələma:
«Dəbe da dəKəm dowurene kə wərkun nwə əmbəf defet
dətət dale dən mə. **25** Pibi pələma afum ŋacdire, kə wəter
kən ender pəbəf yika yəlec dəbəle, k'əŋkə. **26** Ntə yəbəf
yompoŋ kə yokom mə, mba yika yəlec yompoŋ sə. **27** Kə
acar a wəka dale ŋander ŋaloku kə: «Mariki, bafə məŋgbən
mətət mə mənabəf dale dam ba? Deke yika yəlec yeyəfə
yedepoŋ nnə-ε?» **28** Kə mariki oluku ŋa: «Wəter kem
wələma ɔyə ti.» Kə acar ŋayif kə: «Məfaŋ a səkə səwas yika
yəlec yayəkə ba?» **29** Kə mariki oluku ŋa: «Ala, iŋnesə kə
nəndewas yika-ε, nəndesə kəgbuktenə bəle. **30** Nəce yika
yəlec yəbek kə bəle hanj patəl, kə tem ta kətəl tendebəp-ε,
indeloku atəl: Nənuŋkəne kərəsna nəgbuktu yika yəlec
nəsek yi pacəf, kə nəlip-ε, nəber bəle kəle kem disre.»»
31 Kə Yesu oluku ŋa totubcəne tin: «Dəbe da dəKəm
dowurene təŋgbən təfət mpe fum əlek k'əmbəf pi dale dən
mə. **32** Təŋgbən tatəkə pəfətə pətas məŋgbən fəp, mba ntə
pompoŋ mə, kə pəmbək pətas yəbəf ya dəlakə fəp, kə
pende pəyənə kətək, kə təsəŋe bəmp ya darenc kəder
yələ dəwara wa ki. **33** Kə Yesu əntəkse sə afum totubcəne

tələma, pəcloku: «Ntə tə dəbe da dəKəm dowurene pəmə
lebin ndə wəran εŋlek pənəktərenə di kəmbefe kilo wəco
mərəj mə. Kə kəmbefe fəp kəmpə!» **34** Maməkə fəp
Yesu oncloku mi kənay ka afum dəmotubcəne. Ti disre
Yesu oncloku fə ntə o ntə ta oluku totubcəne ta ti-ε, **35**
ntə təŋsəŋe moloku mme sayibe ɳanaloku mə məlarə:
«Motubcəne m'indelok-lokərə ɳa. Indedəŋk moloku mme
məŋgbəpnə kəyəfə dəkəcop da doru mə.» **36** Kə Yesu əsak
kənay ka afum k'embərə dəker, kə acəpse ən darəj ɳander
ɳaloku kə: «Məloku su tedisre ta yika yəlec dale disre.»
37 Kə Yesu oluku ɳa: «Nwə əmbəf məŋgbən mətət mə,
Wan ka Wərkun əfə. **38** Dale, doru dandə də. Defet dətət,
awut a dəbe da dəKəm ɳə. Yika yəlec, awut a ɳəŋk ɳəlec
ɳə. **39** Wəter nwə əmbəf yi mə, əyəne ɳəŋk ɳəlec. Kətəl
kəyənə dəkəlip da doru, atəl ɳayənə məleke. (*aiōn g165*) **40**
Pəmə təkə aŋgbuktu yika yəlec paləm yi dənənc mə, itə
pəndeyi dəkalip da doru. (*aiōn g165*) **41** Wan ka Wərkun
endekərə məleke mme mendewure dəbe dən disre aŋe
ɳəŋsəŋe akə kəberə kiciya kə akə ɳəŋyə pəlec mə, **42**
mendeləm alec dənənc da Yahanama, difə kəbok kəŋkəyi
kə kəŋəŋərənə sek. **43** Alompu ɳandekəmot pəmə dec
ndə deyi ndə dəbe da Papa kəŋjan mə. Məna nwə məŋyə
ləŋəs mə, məne ti!» **44** Kə Yesu endəŋər sə totubcəne ntə:
«Ntə tə dəbe da dəkəm dowurene pəmə daka deyeŋki
kəway ndə dəŋgbəpnə dale mə. Wərkun nwə ənəŋk di mə,
pəgbəkərə sə di kəməŋk. Pəlare pəbotu, pəkə pəcaməs
daka dəkə əyo dəcaməs mə fəp, pəder pəway dale dandə.
45 Dəbe da dəKəm dowurene sə ntə: Wəcaməs nwə əntən
təncəmbəl pa kəma mə. **46** Ntə əŋkə pənəŋk təncəmbəl

pa kema pötöt mə, k'əŋkə pəcaməs daka dəkə əyə mə
fəp kəkəway təncəmbəl pa kema papəkə.» **47** Kə Yesu
oloku sə totubcəne nte: «Dəbə da dəkəm dowurene manta
mmə aŋgbal dəkəba mə, kə mosumpər lop dokom fəp.
48 Kə melare-ε, palıŋ mi nde pəwosu, pandə kəpit-piti
yəkə yentesə mə, paber dətaŋku, pagbal yəlec yəkə. **49**
Itə pəndeyi dəkəlip da doru. Mələkə mendekə məgbey
alompu alec dacə. (*aiōn g165*) **50** Mendeləm alec dənənc da
Yahanama, difə kəbok kəŋkoyi kə kəŋəŋərenə sek.» **51** Kə
Yesu eyif acəpsə ən darəj: «Nəncəre tədisrə ta maməkə
inatəkse nu mə ba? Kə əawose: «Ey.» **52** Kə Yesu oluku əa:
«Ti təsəŋə nte atəkse fəp aŋə əayənə acəpsə darəj a dəbə
da dəkəm mə əawurene kə wəkiriŋ ka kələ nwə oŋwurc
daka dən dacə ca yofu kə yokur mə.» **53** Nte Yesu elip
kəloku totubcəne tante mə, k'eyəfə di, **54** k'əŋkə dare dən
Nasaret. Dəndo, kə Yesu eyəfə kətəkse nde dəkətola Kanu
daňan, nte cusu cəwos afum mə, kə əayəfə kəyiftənə:
«Deke Yesu əsətə kəcəre kəkətənə mes kətət kajkə kə
mes məwəy-wəy mame-ε? **55** Bafə wan ka kamder əfə ba?
Bafə kərə aŋwe Mari kə awənc aja Sak, Isifu, Siməj kə
Yuda ba? **56** Bafə akire ən əayi su dacə ba? Deke əsətə
mame fəp-ε?» **57** Mes maməkə menayaməs əa kəgbəkər
Yesu kəlaŋ. Awa kə Yesu oluku əa: «Afəfati kəleləs sayibə,
mənə dare dən kə kələ kən disrə.» **58** Dəndo Nasaret,
Yesu ənayə fə di mes məwəy-wəy melarəm, bawo aka di
əjanabut kəlaŋ.

14 Tem tatəkə, Herodu nwə ənatəmpər dəbə da Kalile
mə, ene pacloku teta Yesu. **2** K'oloku afum ən aka
dəsaŋka: «Saj Batis əfə! Afum afi dacə əftəs, it'əsəŋə nte

εntam kəyəne mes mewey-wey mə.» **3** Herodu εnaloku ti bawo nkən εnasom afum, ɳasumpər Saŋ Batis, ɳakot kə, ɳabər kə dəbili teta Herodiyad wəran ka wenc Filip. **4** Saŋ oncloku Herodu: «Sariye səmən'am kənənce kə.» **5** Herodu εnafaj kədif Saŋ, mba encnesə kənay ka afum, bawo ɳanacem-cəmne a sayibe sə Saŋ ɔyəne. **6** Kəsata ka teren toluksər ta kəkom ka Herodu, kə wan wəran ka Herodiyad empise fər ya afum aŋe ɳanatəjne kəsata kaŋkə mə kirij, kə təmbət Herodu, **7** hanj kə Herodu əndərəm kəsəŋ wan ka Herodiyad paka mpə o mpə ejwer kə mə. **8** Kəməŋkəs ka iya kən Herodiyad, kə wəyecəra oluku: «Məsəŋ im domp da Saŋ Batis depəlet.» **9** Wəbe Herodu, kəməncə disre, εnafaj fe kəbupəre tes təko εnadərəm fər ya afum akə εnawe kətəjne kəsata kən mə, kə Herodu osom a pasəŋ wan ka Herodiyad domp dəkə εnawer kə mə. **10** K'asom kəkəgbinti domp da Saŋ Batis nde dəbili. **11** K'anjere wəyecəra ka Herodiyad domp da Saŋ Batis depəlet, k'enjkenə di kəre. **12** Kə acepsə a Saŋ Batis darəŋ ɳander ɳalek kəbel kən kə ɳaŋkə ɳawup. Ntə telip mə, kə ɳaŋkə ɳasəŋe ti kəcəre Yesu. **13** Ntə Yesu ene moloku maməkə mə, k'elek abil k'əŋkə kəfo kəyer-yer. Mba kə kənay ka afum kənde kəcəre a Yesu εyefə di, kə ɳawur sədare səŋjan, kə ɳasolne degbəp kə ɳancepsə kə darəŋ. **14** Ntə Yesu ontor debil mə, k'enəŋk kənay ka afum, k'əyəne ɳa nənəfər, k'entaməs acuy aŋan. **15** Ntə dəfəy dəmbəp mə, kə acepsə a Yesu darəŋ ɳalətərnə ɳacloku kə: «Kəfo kaŋke kəyo yer-yer kə dec dələp. Məsak kənay ka afum akaŋe ɳakə ɳawayəs yeri nde sədare sələma.» **16** Mba kə Yesu oluku ɳa: «Ali ɳaŋkə fe kəfo,

nənasərka nəsən ɲa yeri.» **17** Kə acəpsə ən darəŋ ɲaloku kə: «Cəcom kəcamət kə lop mərəŋ gbəcərəm yə səyə nnə.» **18** Kə Yesu oluku: «Nəker'em yi nnə.» **19** Kə Yesu osom kənay ka afum kəndə yika kəroŋ, k'elək cəcom nce kəcamət kə lop mərəŋ, k'eyekti fər darenc, k'eyif Kanu barka. K'entəpi cəcom k'əsəŋ ci acəpsə ən darəŋ a ɲayer ci kənay ka afum. **20** Kə fəp fəsəm ci kə ɲanembərə, k'aŋkenə Yesu cəfala wəco kə mərəŋ cəlare cəcom cəlpəs. **21** Kənay ka afum aŋs ɲanasəm cəcom cacəkə mə ɲanabəp arkun wul kəcamət, ta aləm aran kə awut-ε. **22** Ntə təncepər mə, gbəncana babəkə kə Yesu əntare acəpsə ən darəŋ kəbərə debil, ɲanuŋkənə kəcali mokuru məkə, nkən pəcsak kənay ka afum kəkə ndaraŋan. **23** Ntə elip kəsak ka kənay ka afum kəkə ndaraŋan mə, k'əmpə tərə kəroŋ kəkətola Kanu. Kə dəfəy dəmbəp kə di pəyi sona. **24** Tənatəŋne abil ɲəbəle pəpəŋ pəwosu, yam yecfikəlikəli abil, bawo kəgbofnə kə ɲancndə. **25** Dəsəka dələpəs, kə Yesu ender nnə ɲayi mə pəckət kəba kəroŋ. **26** Ntə acəpsə ən darəŋ ɲanəŋk kə pəckət kəba kəroŋ mə, kə pəyi ɲa yamayama. Kənesə kəŋjan disre kə ɲaloku: «Tubari tə,» kə ɲaŋkule-kule. **27** Mba kə Yesu oluku ɲa gbəncana babəkə: «Nəbəknə! In'əfə, ta nənesə!» **28** Kə Piyər oluku kə: «Mariki, kə təyənə mən'əfə-ε, məsom im ikət domun kəroŋ ider nde məyi mə.» **29** Kə Yesu oluku kə: «Məder.» Kə Piyər ontor debil, k'əŋkət domun kəroŋ, k'əŋkə nde Yesu eyi mə. **30** Mba ntə ənanəŋk afef ɲebək mə, k'enesə k'əŋkule-kule: «Mariki, məyac im!» **31** Gbəncana babəkə kə Yesu əntənc kəca k'osumpər Piyər, k'oloku kə: «Məna məmpice kəlaŋ, ta ake tə mənesərnənə-ε?» **32** Yesu kə

Piyer ɲambere debil, kɔ afef ɲesak kewur. **33** Acepsə a Yesu darəj aŋe ɲanayi debil mɔ ɲantontnene kɔ fɔr kiriŋ, kɔ ɲaloku: «Wan ka Kanu yati məyəne!» **34** Yesu kɔ acepsə ɔn darəj ɲancali, kɔ ɲambəp atof ɲa Kenesaret. **35** Kɔ afum a dare dadəkɔ ɲanepəl Yesu, kɔ ɲandəŋk kəder kɔn sədare səkɔ fəp, k'ɑŋkere kɔ acuy fəp. **36** K'aletsenə kɔ pəwose afum ɲagbuŋenə ali dobol da burumus bɔn. Akɔ ɲanagbuŋenə di mɔ fəp ɲanatamnə keŋ.

15 AFarisi kɔ atəksə sariye s'aSuyif ɲander nnɔ Yesu eyi mɔ kəyefə Yerusaləm, kɔ ɲayif kɔ: **2** «Ta ake tɔ acepsə am darəj ɲantəcəmene tɔyə tokur ta atem darəj-ε? Bawo ɲafəsəkəsne saliye a ɲacdi yeri-ε.» **3** Kɔ Yesu eyif ɲa: «Kɔ nəna, ta ake tɔ nəntəcəmene metəksə mme Kanu kəsom mɔ, kɔ nəncəmə mɔyə mokur ma atem anu darəj-ε? **4** Bawo Kanu kəluku: «Məleləs wisi kɔwiri» k'oloku sɔ: «Nwə oŋlok-lokər kas pəyəne fe ti kere pəlec mɔ, padif wəkayi.» **5** Mba nəna nəŋluku a kɔ məluku wisi kɔ pəyəne fe ti wiri: «Paka mpe pəmarna isəj əm kəmar kam mɔ, isəj pi Kanu,» **6** ali wəkayi ɔyəne fe sɔ kas kɔ pəyəne fe ti kere tes tələma.» Ti disre, nənimə tosom ta Kanu mɔyə mokur ma atem anu. **7** Nəna abəŋenə kəlomp, Esayi ɛnaloku belbel tetonu cəsayibɛ: **8** «Afum akajɛ dəkusus gbəcərəm ɲaŋleləs im, mba bəkəc yanjan yəmbəl'em pəpəŋ. **9** Kəsali nkɛ ɲanctolan'em ɲaclojn'em mɔ kəyə fe dəkəcəmə, bawo mosom mme ɲantəksə mɔ, afum ɲapər mi, bafɔ Kanu.»» **10** Kɔ Yesu ewe kənay ka afum k'oluku ɲa: «Nəcəŋkəl, nəcəre sɔ ti belbel! **11** Bafɔ peri mpe pəmbəre fum dəkusu mɔ pəŋsəŋe fum kətəsək, mba mpe poŋwur kɔ dəkusu yati mɔ.» **12** Kɔ acepsə ɔn

darəŋ ɲander ɲayif kɔ: «Məncəre a toluku tatəkɔ tənasəŋe aFarisi kəfətəne?» **13** Kɔ Yesu oluku: «Pəbəf mpɛ o mpɛ Papa kem nwɛ eyi nde dəkɔm ɛnatəbəf mɔ, andebuktu pi. **14** Nəce ɲa: Atənəŋk ɲa aŋe ɲayi kəkətəne atənəŋk alɔma mɔ. Kɔ wətənəŋk endekətəne wətənəŋk-ɛ, mərəŋ maŋan fəp ɲantəmpəne debi. **15** Kɔ Piyer oluku Yesu: «Məsəksər su tedisre ta tətəkse tatəkɔ.» **16** Kɔ Yesu eyif ɲa: «Nəna sə nəsərɔyi kətəcəre disre ba? **17** Nəncəre fe a peri mpɛ pəmbəre fum dəkusu mɔ dəkor pəŋkɔ a padewure pi nde dəkofi? **18** Mba ntɛ toŋwur dəkusu mɔ, dəbəkəc təŋyefɛ, tatəkɔ təŋsəŋe fum kətəsək. **19** Bawo mecem-cemnɛ məleç, kədif fum, kəsumpər dalakɔ, məkɔt məleç, deke, sede səleç, kəfor, dəbəkəc mes maməkɔ fəp meŋyefɛ. **20** Mes maməkɔ məŋsəŋe fum kətəsək, mba kədi peri ta məmbikəne kəfəsəŋe fum kətəsək.» **21** Kɔ Yesu ɛyefɛ dəndo, k'əŋkɔ atəf ɲa Tir kɔ Sidəŋ. **22** Gbəncana babəkɔ kɔ wəran wəKanaj nwɛ ɛnayefɛ atəf ɲaŋkɔ mɔ, ɛyefɛ kəkule-kule: «Məyən'em nənəfər, Mariki, Wan ka Dawuda! Ɲəŋk ɲin ɲeləc ɲontəŋkulu-tonkulu wan kem wəran pəpəŋ.» **23** Ali toluku Yesu ɛnaloku fe kɔ. Kɔ acəpsɛ a Yesu darəŋ ɲander ɲaletsene nkɔn Yesu: «Məbeləs kɔ, bawo eyi kəkule-kule su kumunt darəŋ.» **24** Kɔ Yesu olukse ɲa: «Mba Kanu kəsom im nda aYisrayel gbəcərəm, aŋe ɲayi pəmə ɲkesiya nyɛ yəsələ mɔ.» **25** Mba kɔ wəran nwɛ ender pətontnəne Yesu fər kirij pəcloku: «Mariki, məde məmar im!» **26** Mba kɔ Yesu oluku kɔ: «Pəntesə fe kəlekər awut kəcom mələmə ki cen.» **27** Wəran nwɛ olukse kɔ: «Kance kɔ, Mariki. Mba mecen, yeri nyɛ yəntəmpəne amesa dəntəf ya aka mi mɔ, yə mendi.» **28** Kɔ Yesu oluku

kɔ: «Wəran, kəlanj kam kəmbék! Kanu kəsəŋe tefarj tam teyi.» Gbəncana babəkɔ bɔ wan kɔn wəran ənatamne. **29**
Kɔ Yesu εyεfε kəfo kəŋkɔ k'osumpər dəpɔ da agbəp ŋa kəba ka Kalile. K'ɔŋkɔ pəpəse tərɔ kəroŋ k'endə. **30** Kɔ kənay ka afum alarəm kənder nnɔ Yesu eyi mɔ. Kɔ afum atətam kəkɔt, atənəŋk, bobo, alaŋyiru kɔ acunə docu dəlarəm, kɔ ŋander ŋabocər ŋa Yesu dəntəf, k'entaməs ŋa, **31** kɔ cusu cəwos kənay ka afum kənəŋk bobo ŋaclok-loku, aka laŋyiru ŋaluksərne sɔ kətamne, atətam kəkɔt ŋackɔt, atənəŋk ŋacnəŋk. Kɔ ŋaŋkor-koru Kanu ka Yisrayel. **32**
Kɔ Yesu ewe acepse ən darəŋ k'oloku ŋa: «Nənəfər deyi'm teta kənay ka afum kəŋkε: Mata maas ŋayi kɔ ina, ŋayɔ fe sɔ paka o paka pedi. Ifaŋ fe kəsak ŋa ŋakənə dor, iŋnesə ta dis dəkələl ŋa dəpɔ.» **33** Kɔ acepse ən darəŋ ŋayif kɔ: «Deke səŋkəsətə nnɔ kəfo kəyer-yer kəŋkε cəcom nce səndenəmbərse kənay ka afum alarəm akəŋe mə-ε?» **34**
Kɔ Yesu eyif ŋa: «Cəcom cəke cə nəyə-ε?» Kɔ acepse ən darəŋ ŋaloku: «Cəcom camət-mərəŋ kɔ molop mələma.» **35** Kɔ Yesu osom kənay ka afum kəndə dəntəf. **36** Kɔ Yesu elek cəcom nce camət-mərəŋ kɔ lop, ntə elip kəyif Kanu barka mɔ, k'entepi yi, k'εyεfε kəsəŋəs yi acepse ən darəŋ ŋayerəs kənay ka afum. **37** Kɔ kənay ka afum kədi yeri nyə kɔ ŋanembərə, k'awətəs cəcom cəlpəs nce cənalare cəfala camət-mərəŋ mɔ. **38** Arkun aŋe ŋanadi yeri yayəkɔ mɔ ŋanabəp afum wul maŋkələ, ta aləm aran kɔ awut-ε.
39 Ntə Yesu ɛsak kənay ka afum kɔ ŋalukus nde ndaranjan mɔ, kɔ nkən əmbərə debil k'ɔŋkɔ atəf ŋa Makadaŋ.

16 AFarisi kɔ aSadisi ŋaŋkɔ ŋabəp Yesu kɔ ŋancəpə kɔ towul dəmoloku, kɔ ŋawer kɔ a pəmentər ŋa tegbekərə

tewey-wey nt  tement r a Kanu k som k  m . **2** K  Yesu oluk   ja: «Dec d r f y k  k m k yimb re- , n l ku a p ndenay  w rk ra. **3** B tb t k  k m k n j k l p yim k  p bi- , n l ku: <Af f  p p y  nde m k  wur!> K  n ngb tn  k m- , n nc re k l ku t k  k ndenay  m , m ba n nc re f  k l ku m gb k re ma t m tosu! **4** Det mp d lec d t c m  danapa da Kanu dar j  ayi k t n teg k re tewey-wey nt  tement r a Kanu k som im m , m ba af s ment r  ja teg k re nt  o nt  k  p nt y n  ta Yunusa- .» K  Yesu  s ak  ja k' y k . **5** Nt  ac ps  dar j a Yesu  n cc li m k ru m k  m , k   amp l rn  k lek c com. **6** K  Yesu očku  ja: «N k mb rn  lebin d'a adisi k  d'a arisi!» **7** K  ac ps   n  dar j  ayef  k gb k l n  ta jan: «Nt  s nt l k c com m  to loke ti.» **8** K  Yesu  nc re m c em m  ma an, k' y f  ja: «Ta ake t  n y f n - , n na ap ce k la , n cloku a n y  f  c com? **9** Ha  nd k l n nt c re f ? N nc m - m n  f  t ta c com k cam t n e ark n w l k cam t  nas m k  c f la c ke c'an ker' m c com c lp s- ? **10** N nc m - m n  f  s  c com cam t-m r j n e ark n w l m nk l   nas m, k  c f la c ke c  n naluk s' m c com c lp s- ? **11** C ke c  n nt m k t c re a b f  t ta c com t'i y  k l ku nu ? M ba n k mb rn  lebin d'a arisi k  d'a adisi.» **12** It  ac ps  a Yesu dar j  nan c re o j a b f  t ta lebin da c com t'on cl k -lok re  ja, m ba t ta m t k se ma a arisi k  a adisi. **13** Nt   m ber  s d re sa Ses ri sa Filip m , k  Yesu eyif ac ps   n  dar j: «Nt  af um  al l ku m , an'  Wan ka W rk n  y n - ?» **14** K  ac ps   n  dar j  al uk   ko: «Af um al ma  l ku a Aj n bi Sa  Batis, k  al ma

a Eli, mba aljma յaloku sə a Yeremy kə pəyənə fe ti-ε, sayibə sələma sə օյənə.» **15** Kə Yesu eyif յա: «Рεсεмcεмnε ponu, an'iyənε-ε?» **16** Kə Simən Piyer oluku: «Məna, Krist məyənə, wan ka Kanu nkə kəyi doru o doru mə.» **17** Kə Yesu oluku kə: «Рəbət əm, Simən wan ka Yunusa, bawo bafə afum յasəŋ'am ti kəcərə, mba Papa kem nwə eyi nde dəkəm mə! **18** Mba ina, iclok'əm, Piyer məyənə, itə tatəkə «tasar», mpe indecəmbər kələ ka kəloŋkanə ka alan em kəroŋ mə. Ali defi dəfədetam tələm o tələm nno peyi mə. (**Hadəs g86**) **19** Indəsəŋ əm masapa ma dəbe da dəKəm: Ntə o ntə məndemənə nno doru dandə mə, Kanu kəndekəmənə ti dəKəm. Ntə o ntə məndewosə nno doru dandə mə, Kanu kəndekəwosə ti nde dəKəm.» **20** Kə Yesu əmənə acəpsə ən darəŋ kəloku ti ali fum a Krist օյənə, wəyek-yək nwə Kanu kənasom kədeyac afum a doru mə. **21** Təm tatəkə kə Yesu oncop kəlok-lokər acəpsə ən gbasja a mənə pəkə Yerusaləm. Dəndo abeki, alonjənə apəŋ kə atəkse sariyə sa aSuyif յaŋkətərəs kə pəlarəm, padif kə, pəfətə afi dacə tataka ta maas. **22** Kə Piyer ewe Yesu kəsək k'eyefə kənal kə, pəcloku: «Kanu kəyac əm ti, Mariki! Tatəkə təfəbəp əm few.» **23** Mba kə Yesu εŋkafələ k'oluksə Piyer: «Məkafəl'em kumunt darəŋ, məna Sentani! Məyamsər'em kacepər dəpə ndə pəmar icepər mə. Iw'am tewe ta Sentani bawo məfəcəm-cəmne pəmə Kanu, mba pəmə afum.» **24** Kə Yesu oluku acəpsə ən darəŋ: «Kə fum εfaj kəceps'em darəŋ-ε, wəkayi pəsak kəcəm-cəmne teta nkənsərka, pəgbəjne kətək kən kəpəmpəl, pəcəm'em darəŋ. **25** Bawo nwə o nwə εŋsəp kəyac kiyi kən doru mə, kəndesalpər kə, mba nwə o nwə

kiyi kən doru kəŋsalpər teta ina mə, məndesətə ki. **26**
Dəkəcəmə dere də təyə fum kəsətə kən doru kərkər, kiyi
kən doru kəsələr kə-ε? Ake fum əntam kəsəj kəwurse ka
kiyi kən doru-ε? **27** Iloku nu ti, bawo Wan ka Wərkun
endededer dənərə da debeki da Kas kə məleke ən, endesəj
nwə o nwə kəway ka mes mən məyə. **28** Kance icloku nu:
Aləma ɳayi su dacə nnə, aŋe ɳantədefi ta ɳanəjk Wan ka
Wərkun pəcder dəbə dən disre mə-ε.

17 Nte mata camət-tin mencepər mə, kə Yesu εlek Piyer,
Sak kə wenc Isaj, k'eqkekərə ɳa kəsək tərə tejeci kəroj.
2 Kə Yesu əŋkə pətəŋkələ kəro fər yanjan kirij: Kə kəro
kən kəncop kəmotər-motər pəmə dec, kə yamos yən
pəmə pəwaŋkəra. **3** Gbəncana babəkə kə acəpsə ən darəj
ɳanəjk Arjnabi Musa kə Arjnabi Eli ɳawurər Yesu ɳaclok-
loku. **4** Kə Piyer oluku Yesu: «Mariki, pəntesə su kəyi
nnə! Kə məwose-ε, incəmbər nnə ɳgbancan maas, ɳin
ɳa məna, ɳin ɳa Musa kə ɳin ɳa Eli.» **5** Nte Piyer eyi
kəlok-loku mə, gbəncana babəkə kə kəp kəmotər-motər
kəŋgbəpərənə ɳa. Awa kə dim dowur dəkəp karjkə docloku:
«Wəkawə, wan kem nwə imbətər mə əfə, nkən əbət im
mes belbel. Nəcəjkəl kə!» **6** Nte acəpsə darəj a Yesu
ɳane moloku maməkə mə, kə ɳantəmpənə ɳagbəpsə nte
kənesə kəpəj kəsumpər ɳa mə. **7** Mba kə Yesu ələtərnə,
k'ongbuŋenə ɳa kəca kən k'oloku: «Nəyefə, ta nənesə!»
8 Nte ɳayekti fər mə, ɳanəjk fe fum nwə o nwə menə
Yesu sona. **9** Nte ɳanctor dətərə mə, kə Yesu osom ɳa
nte: «Ta nəloku nwə o nwə nte nənəjk mə haj Wan ka
Wərkun pəfətə afi dacə.» **10** Kə acəpsə darəj a Yesu ɳayif
kə toluku nte: «Ta ake tə atəksə sariyə s'aSuyif ɳanjloke a

mene Aijnabi Eli pənuŋkene kader kəresna a wəyek-yek
pədeder-ε?» **11** Kə Yesu olukə ŋa: «Kance kə, a mene Eli
pənuŋkene pader kədelompəs mes fəp. **12** Mba icloku
nu a Eli elip kader: ŋanepəl fe kə, kə ŋayə kə pəmə təkə
ŋafaj mə. Itə ŋandetərəs sə Wan ka Wərkun.» **13** Kə
acepse darəj a Yesu ŋancəre oŋ a teta Saŋ Batis tə Yesu
eyi kəloku. **14** Ntə Yesu kə acepse ən darəj ŋalətərəne
kənay ka afum mə, kə wərkun wələma ender pəcəpe kə
suwu fər kirij, **15** pəcloku: «Mariki, məyəne wan kem
nənəfər, nwe ɔyo docu da kətempene mə, təntərəs kə
belbel. Dənenç kə dəromun əlasne kətempene. **16** Injenc
kə acepse am darəj mba ŋantam fe kətaməs kə.» **17**
Kə Yesu oŋkulərne: «Nəna afum a dətemp da təm tante
dəkafələ-kafələ, dətəlaŋ Kanu, ake təm t'indesəyi kə nəna-
ε, icəmə nu dəntəf haj təm tere-ε? Nəker'em kə nnə.» **18**
Kə Yesu ɛŋgbəj-gbəjər ŋəŋk ŋelec ŋaŋəkə, kə ŋowur
wan wərkun nwe, k'əntamne gbəncana babəkə. **19** Kə
acepse ən darəj ŋander ŋayif Yesu yəkyək: «Ake'səŋe ntə
səna səntətam kəbeləs ni sənasərka mə-ε?» **20** Kə Yesu
olukə ŋa: «Bawo kəlaŋ konu kəmpice. Kance, icloku nu,
kə kəlaŋ konu kəyi pəmə təŋgbən təfət-ε, nəŋloku tərə
tantə: «Məcepe nnə, məkə nde,» pencepe di. Tes o tes
təfəyi ntə nəntətam mə.» [**22** Dəsək dələma ntə acepse a
Yesu darəj ŋanaləŋkane Kalile mə. Kə Yesu olukə ŋa:
«Andelək Wan ka Wərkun, paber kə arkun dəwaca. **23**
Akakə ŋandedif kə, mba tataka ta maas ta defi dən pəfətə
afi dacə.» Kə acepse ən darəj ŋaməncəne haj kə təntərəs
ŋa dəbəkəc. **24** Ntə Yesu kə acepse ən darəj ŋambərə dare
da Kaparnam mə, k'abəŋəs dut da kələ kəpəj ka Kanu

ŋander ŋayif Piyer: «Wətəksə konu əfəsəŋ dut da kələ
kəpəŋ ka Kanu ba?» **25** Kə Piyer owose, «Ey, əŋsəŋ di.»
Təm ntə Piyer əncbərə kələ disre mə, kə Yesu onunkənə
kəlek moloku, k'eyif: «Siməŋ, cəke cə məncəm-cəmne-
e? Are ŋə pəmar kəcsəŋ abə a doru dandə dut da teren
kə dəkə ambaŋsər arkun təm tələma mə: Afum aka təf
yaŋan, kə pəyənə fe ti acikəra ba?» **26** Kə Piyer oluku:
«Acikəra ŋə pəmar ŋasəŋ di.» Kə Yesu oluku kə: «Afum
aka dətəf ŋə ŋafəsəŋ dut. **27** Mba ta payamsər abanjəs dut
aŋe. Itə məndekənə nde dəkəba məfəkəs, alop ŋəcəkə-
cəkə ŋəkə mənkəsumpər mə, məməpi ŋi kusu. Məŋkbəp
ŋi disre pəsam, məlek pi məsəŋ dut dem kə dam.»

18 Tem tatəkə kə acepsə darəŋ a Yesu ŋander ŋayif kə:
«An'ebək dəkəcəmə nde dəbe da dəKəm-e?» **2** Kə Yesu
ewe wanfət, k'encəmbər kə ŋa dacə, **3** k'oluku: «Kance,
icloku nu: Kə nəntəsəkpər mera nəyi pəmə awut afet-
e, nəfədekəberə dəbe da dəkəm. **4** Ti təsəŋe, nwə o nwə
ontore banca pəmə wanfət wəkawə mə, nkən endekəyənə
nwə embək dəkəcəmə nde dəbe da dəKəm mə. **5** Nwə
o nwə embəŋ wanfət pəmə wəkawə tewe ta ina Yesu
mə, ina yati embəŋ.» **6** Mba kə fum əsəŋe wanfət kəlonjə
nwə əŋgbəkər im kəlaŋ mə-e, pəlec papəkə pencepər
kəgbək kə tasar təpəŋ dəkilim, paləm kə dəkəba. **7** Apayo,
pəlec pere peyi doru! Mes mmə məŋsəŋe afum kəlonjə mə
məla! Mes maməkə məfəlip, mba pəlec peyi nwə əŋsəŋe
mes maməkə kəyi mə! **8** Kə kəca kam kə pəyənə fe ti
kəcək kam kəndesəŋ'am kəciya-e, məgbinti ki mələm ki
kəbol'am. Kəberə kiyi kam ka doru o doru məyə kəca kin
kə pəyənə fe ti kəcək kin kəncepər kələm kam yahanama

məyə waca mərəj kə wəcək mərəj. Bawo dəndo nənc
dəfənimə di doru o doru. (**aiōnios g166**) **9** Kə təyəne dəfər
dam dendesəj'am kəciya-ε, məkakti di mələm dəbəl'am.
Kəbəre kiyi kam ka doru o doru məyə dəfər din kəncepər
kələm kam dənənc da yahanama məyə fər mərəj. (**Geenna**
g1067) **10** Ta nədəncəs teta fum wəfət nwə o nwə, icloku
nu, a məleke manjan mme meyi nde dəkəm mə, meñyi
tem fəp fər ya Kanu Papa kem nwə eyi nde dəkəm mə. **12**
Cəke cə nəncəm-cəmne-ε? Kə fum əyə ȳkesiya tasar tin,
ŋin ȳəsələ-ε, fum nwə əfəsak ȳkesiya yəkə wəco camət-
mañkələ kə camət-mañkələ nde dəmərə kəkətən ȳin ȳəko
ȳəsələ mə ba? **13** Kance icloku nu: Kə fum ənəjək aŋkesiya
ȳəsələ ȳən ȳin-ε, teta ȳin ȳəjəkə ənəjək mə təmbət kə
tetəs ta yəkə wəco camət-mañkələ kə camət-mañkələ
nye yənatəsələ mə. **14** Tin tayı tə: Kanu Papa konu nwə
eyi nde dəkəm mə, efəj fe afəkəl ȳa wəkin ȳəsələ awut
akaŋə dacə. **15** Kə wənc əm enciyan'am-ε, məkə məbəp
kə mərəj monu, məloku kə ti. K'enen'am toluku tatəkə-
ε, məntam kə. **16** Mba k'əntənen'am toluku tatəkə-ε,
məkə məten fum wəkin kə pəyəne fe ti afum mərəj, ntə
təŋəsəŋə afum mərəj, maas ȳayəne toluku tatəkə sede mə.
17 K'efati sə kəcəŋkəl ȳa-ε, məkə məloku ti aka kəlonjkanc
ka alaŋ a Yesu, k'efati sə kəcəŋkəl kəlonjkanc kəŋkə-ε,
nəsumpər kə pəmə wətəlaŋ kə wəbaŋəs dut. **18** Kance
icloku nu, tes ntə o ntə nəndeməne doru dandə mə, Kanu
kəndekəməne ti nde dəKəm, tes ntə o ntə nədewose nnə
doru dandə mə, Kanu kəndekəwose ti nde dəKəm. **19**
Kance icloku nu sə: Kə təyəne afum mərəj ȳasol kətəŋəc
disre ȳatola Kanu mpə o mpə, Papa kem Kanu nwə eyi

nde dəkəm mə əŋsəŋ ŋa pi. **20** Bawo nnə afum mərəŋ, maas ŋambəpsenə teta tewe tem mə, iŋyi ŋa dacə. **21** Kə Piyer ender pəyif Yesu: «Kə wənc im ender pəciyan'em, cəke cə pəmar im iŋaŋnənə kə-ε? Haŋ camət-mərəŋ ba?» **22** Kə Yesu oluku: «İloku f'am haŋ camət-mərəŋ gbəcərəm, mba haŋ wəco camət-mərəŋ yoboc camət-mərəŋ (70 yoboc 7). **23** Bawo dəbe da dəKəm dowurene nte: Wəbe nwe εŋfaj kəsətər amarəs ən debe dən mə. **24** Nte oncop ti kəyo mə, k'əŋkəre kə wəmarəs wəkin nwe εnatəmpəre kə pəsam pəpəŋ mə. **25** Nte wəmarəs εnatətam kəluksə pəsam mpe mə, kə wəbe kən osom a pacaməs kə pəyənə wəcar, wəran kən kə awut ən kə daka dəkə əyo mə fəp, nte təŋsəŋe pəsəŋ debe dən mə. **26** Kə wəmarəs nwe εncəpe wəbe kən suwu fər kiriŋ, pəcloku kə: «Məŋjaŋne, ta məbelkər im, indeluks'am debe dam fəp!» **27** Kə wəbe kən əyənə kə nənəfər, k'εŋaŋnənə kə pəsam papəkə, k'εsak wəmarəs kən k'əŋkə. **28** Nte wəmarəs nwe owur mə, kə ŋambəpənə kə wanapa kən wəmarəs wələma nwe εnatəmpəre sə nkən debe da tapəsam pepic mə. Nkən nwe anatəmpəre tapəsam mə, osumpər wətəmpəre kən pəsam duma dəkilim, pəcloku: «Məluks'em debe dəkə məntəmpər'em mə. **29** Kə wanapa kən osumpər kə wəcək, pəcletsenə kə: «Məŋjaŋne, ta məbelkər im, indeluks'am debe dam!» **30** Mba kə nwe antəmpəre debe mə εfati, k'εŋkekəre wanapa kən, k'əŋkə pəber kə dəbili, haŋ tem nte endelukse kə pəsam pəkə əntəmpəre kə mə. **31** Nte amarəs alpəs akə ŋanəŋk təkə tencder mə, kə kəməncnə kəpəŋ kəyi ŋa. Kə ŋaŋkə ŋaləmər wəbe kəjan məkə mənacepər mə fəp. **32** Kə wəbe ewe sə wəmarəs nwe,

k'oloku kɔ: «Məna wəmarəs wəlec, inaŋjaŋnen'am debe
dökə mənatəmpər'em mə fəp, bawo mənaletsen'em, **33**
mba məna məntam fe kəyənəs wanapa kam nənəfər, pəmə
təkə ina iyən'am nənəfər mə ba?» **34** Metəle disre, kə wəbə
əsəŋ wəmarəs wəlec nwə asədar, ŋaber kə dəbili ŋactərəs
kə hanj pəclukse kə debe da pəsam fəp, mpə enatəmpərə
kə mə. **35** Tatəkə tə Kanu Papa kem nwə eyi nde dəKəm
mə, endekəyə nəna dacə nwə o nwə əntəŋjaŋnenə wənc
abəkəc ŋosoku pes mə.»

19 Ntə Yesu elip moloku maməkə mə, k'eyefə atəf ŋa
Kalile k'əŋkə atəf ŋa Yude ntende mokuru ma kəŋgbəkə
ka Yurden. **2** Kə kənay ka afum alarəm kəncəmə kə darəŋ,
k'entaməs di afum. **3** K'aFarisi ŋander ŋawakəs kəcəpe
Yesu towul dəmoloku, ŋacyif kɔ: «Sariyə səwose wərkun
kəce wəran kən teta tes tələma ba?» **4** Kə Yesu olukse ŋa:
«Nəŋkaraj fe Yecicəs Yosoku ba? Dəkəcop da doru kə
Kanu kəsel afum wərkun kə wəran, **5** kə Kanu kəloku
sə: «Wərkun endesak kas kə kərc pəsektərnə wəran kən,
ŋakafələ ŋayənə təsem tin.» **6** Ti disre, ŋayi fe sə mərəŋ
mba təsem tin. Ta fum pəgbəy təkə Kanu kənabəmbərənə
mə!» **7** Kə aFarisi ŋayif Yesu sə: «Awa, ta ake tə Musa
osomə a mənuŋkənə məsəŋ wəran kam areka ŋecenə
kə a mədewureṇə kə ndaram-ε?» **8** Kə Yesu oluku ŋa:
«Teta bəkəc yonu yeyeŋki tə Musa owosənə nu kəce aran
anu. Bafə tatəkə tə tenayi dəkəcop. **9** Mba icloku nu: Nwə
ence wəran kən pənənəsə wələma mə, dalakə də ŋayi kə
wəkakə, mənə təyənə a kənənənə kaŋkə kəyi fe sariyə
disre.» **10** Kə acepsə darəŋ a Yesu ŋaloku: «Kə təyənə
tatəkə teyi wərkun kə wəran dacə-ε, kətənənəsə kəncepər

kənənce.» **11** Kə Yesu oluku ɲa: «Bafɔ fəp fəwose tətəksə tatəkə, mənə akə asəŋ ti mə. **12** Mes məla mme məŋsəŋe wərkun kətənənce mə: Aləma ɲayi arkomə ɲa ti, aləma ayamse ɲa kənənce teta kədif pokomə parjan, aləma ɲafənənce ɲasərka kəfan kəyan kəbəcə dəbe da dəKəm. Məna nwə məŋwose kəsumpər ti mə, məsumpər ti.» **13** Təm tatəkə tə afum ɲanakərə Yesu awut afet nte təŋsəŋe pədeŋ ɲa waca, pətolane ɲa sə Kanu mə. Mba kə acəpsə ən darəŋ ɲangbəŋ-gbəŋər ɲa. **14** Kə Yesu oluku acəpsə ən darəŋ: «Nəsak awut! Ta nəyamsər ɲa kəder nnə iyi mə, bawo afum aŋe ɲayi pəmə awut afet akaŋe mə ɲayo dəbe da dəKəm.» **15** Kə Yesu enderjəs ɲa waca dəsəbomp, k'ontolane ɲa pətöt, k'eyefə k'əŋkə. **16** Gbəncana babokə kə wərkun wələma ender pəyif Yesu: «Wətəksə, cəke cə pəmar iyo tətət nte təntam kəsəŋ im kiyi wəyeŋ ka doru o doru mə-ε?» (*aiōnios g166*) **17** Mba kə Yesu eyif kə: «Ta ake tə məyif'em nte təyəne tətət mə-ε? Kanu sona gboŋ ɔyəne wətöt. Kə məfaŋ kəsətər Kanu kiyi wəyeŋ ka doru o doru-ε, məleləs mosom.» Kə wərkun nwə eyif Yesu: «Mosom mere?» **18** Kə Yesu oluku kə: «Ta mədif fum. Ta məsumpər dalakə. Ta məbaŋe fum sede sa yem. Ta məkiyə. **19** Məleləs wisi kə wiri. Məbətər wənc əm pəmə təkə məmbətərne mə.» **20** Kə wətemp nwə oluku Yesu: «Ileləs maməkə fəp, akebut im sə-ε?» **21** Kə Yesu oluku kə: «Kə məfaŋ kəlare decempi nte təŋsəŋe pəsəŋ əm kiyi wəyeŋ ka doru o doru mə-ε, məkə məcaməs daka dəkə məyə mə, məsəŋ pəsam papəkə atəyə daka. Kə məyə ti-ε, məndekəsətə daka dəlarəm nde dəKəm. Kə məlip-ε, məder məceps'em darəŋ.» **22** Nte wətemp nwə

ene moloku maməkə mə, k'olukus dis dədənce kə, bawo
ənayə daka dəlarəm. **23** Awa, kə Yesu oloku acəpsə ən
darəj: «Kance, icloku nu: Pəncuca wəka daka kəbərə dəbə
da dəKəm. **24** Icloku nu sə, kəbərə ka yəkəmə dəabi ɳa
təsəmbə kəfəfərənə kətas kəbərə ka wəka daka dəbə da
dəKəm.» **25** Nte acəpsə ən darəj ɳane moloku maməkə
mə, kə təsərəj ɳa kənaŋkane cusu kəwos. Kə ɳayiftəne:
«Awa an'əntam oj kəfis-ε?» **26** Kə Yesu əməmən acəpsə
ən darəj, k'oluku ɳa: «Afum ɳafətam, mba Kanu kəntam
mes fəp.» **27** Kə Piyer oloku Yesu: «Məcəŋkəl, səna səsak
ca fəp kə səncəm'am darəj. Cəkə cə tetosu tendekəyi-
ε?» **28** Kə Yesu oloku ɳa: «Kance icloku nu teta nəna aŋc
nəncəps'em darəj mə: Kə doru dofu dendeder-ε, Wan ka
Wərkun endelək dəbə pəndə dəcəm da nərə da debeki
dən, nəna sə nəndekəndə səcəm wəco kə mərəj sa dəbə,
nəckiti cusujka wəco kə mərəj ca Yisrayel. **29** Nwə o
nwə əsak wələ, awənc aja, kas, kərə, awut kə pəyənə fe ti
dale dən teta tewe tem, endekəsətə tasar tin ta yayəkə
əsak mə, pəsətə sə kiyi wəyej ka doru o doru. (*aiōnios g166*)

30 Akirij alarəm ɳandekəyənə adarəj, adarəj alarəm
ɳayənə akirij.

20 «Nte tə dəbə da dəkəm dowureñə wəka abəf wələma
nwə ənawur bətbət suy kəkətən afum aŋe ɳaŋkəbəcə kə
nde ɳgbəŋkələ yən ya wən mə. **2** Kə ɳantərənə kə afum
ako əsətə kəkəbəcə kə mə, dəsək din pəsam gbəlerj bin,
k'enjkekərə ɳa kəbəc nde ɳgbəŋkələ ya wən yən. **3** Kə
wəka abəf nwə owur walaha, k'əŋkə pənəŋk afum aləma
ɳayi dare disre ta ɳayi kəyə nte o ntə-ε. **4** K'oloku ɳa:
«Nəna sə nəkə nəbəc nde dəŋgbəŋkələ ya wən, indekəsərj

nu kəway nkə pəmar mə.» **5** Kə afum aŋe ŋajkə ŋabəc. Kə wəka abəf nwə owur daŋ kəkətən sə abəc aləma, pəndeyi salifana k'owur sə. **6** Pəndeyi lahansara, kə wərkun nwə owur, k'əŋkə pənəŋk arkun aləma dare disre ta ŋayi kəbəc nte o ntε-ε, k'eyif ŋa: «Ta ake tə nəyinə nnə təbətbət haŋ dəfəy ta nəmbəc tələm o tələm-ε?» **7** Kə afum aŋe ŋaloku kə: «Fum ətəlek su yəbəc.» Kə wəka abəf oluku ŋa: «Nəna sə nəkə nəbəc nde dəŋgbəŋkələ yem.». **8** Ntε pəndecop kəbiye mə, kə wəka abəf nwə oluku wəkirij ka abəc ən: «Məwe abəc, məsəŋ ŋa kəway. Məcop aŋe ŋander təlpəs mə, mələpsər akə ŋanuŋkenena mə.» **9** Akə ŋancop yəbəc lahansara mə ŋander, kə ŋasətə-sətə nwə o nwə gbəleŋ bin bin. **10** Kə akə mariki ənanuŋkenə kəlek yəbəc mə ŋander ŋaccəm-cəmnə kəsətə pəsam ŋacepər akə anuŋkenena kəsəŋ kəway mə, mba kə ŋa sə ŋasətə nwə o nwə pəsam gbəleŋ bin bin. **11** Ntε ŋayi kəbanj kəway kəŋjan mə, kə ŋancəpənə teta mariki wəka yəbəc nwə. **12** Kə ŋaloku: «Akəŋe ŋander təlpəs mə, dec din gboŋ də ŋambəc, kə məsəŋ ŋa kəway sətəŋnenə, səna aŋe sələpə dec kəbəc nne yowon disre mə.» **13** Kə wəka abəf oluku wəkin ŋa dacə: «Wanapa, iyo f'am pəlec, bafə pəsam gbəleŋ bin bə səntəŋnenə ba? **14** Məbanj pəkə poyənə pam mə, məkə. Tante isəŋ əm mə, t'indesəŋ wəka enderna təlpəs mə. **15** Pəmar f'em kəyə daka dem təkə infaŋ mə ba? Kəraca kə məyo ntε iyə tes tətət mə ba?» **16** Ti disre akirij ŋandekəyənə adarəŋ, adarəŋ ŋayənə akirij.» **17** Ntε Yesu əncəpə Yerusaləm mə, k'elək tacinə acepse ən darəŋ aŋe wəco kə mərəŋ, k'oloku ŋa dəpə: **18** «Nəcəŋkəl im, Yerusaləm ayi kəpə. Aŋkəlek Wan ka

Wərkun, paber kə alonjne apəŋ, kə atəkse sariyε s'aSuyif dəwaca. Akakə ŋaderjər kə sariyε sa defi. **19** ɿandebər kə atəyənε aSuyif dewaca nte təŋsənε ŋafani kə, ŋasut kə, ŋacaj kə dətək yepəmpəl. Tataka ta maas, pəfətə afi dacə.» **20** Iya ka awut a Sebede ələtərnε Yesu kə awut ən, k'ontontnε pəctola. **21** Kə Yesu eyif kərə kəjan: «Cəke cə məfanj-ε?» K'olukse kə: «Məsəŋ im temer a awut em mərəŋ akajε məŋgbətnε mə, wəkin pənd'am kəca kətət, wəkə pənd'am kəca kəmeriya kə məndeyi dəbə dam disre-ε.» **22** Kə Yesu oloku: «Nəncəre fe nte nəyi kətola mə. Nəntam kəwose kətərəs nke ina indesətə mə ba?» Kə ŋawose «Ey, səntam ki kəwose.» **23** K'oloku ŋa: «Awa nəna sə nəndesətə kətərəs nke indesətə mə, mba nte təyənε kəndə kəca kem kətət kə kəmeriya mə, bafə in'əŋsəŋti. Afum akə Papa kem olompse dəkəcəmə dadəkə mə ŋayə di.» **24** Nte acepsə ən darəŋ aŋε wəco ŋane moloku maməkə mə, kə pəntəle ŋa nnə awənc aŋε mərəŋ ŋayi mə. **25** Kə Yesu ewe nnə eyi mə k'oloku ŋa: «Nəncəre a akirij a təf ya doru ŋantasərnε afum ajan k'abeki apəŋ ŋaŋkətənε kətam afum ajan kəroŋ. **26** Ta tatəkə teyi nu dacə. Nwə o nwə ɛŋfəŋ kəbek nu dacə mə, endeyənε wəmarəs konu. **27** Nwə o nwə ɛŋfəŋ kəcəmə dəkəcəmə dəcəkə-cəkə mə, pəmar pəyənε wəcar konu. **28** Ti disre Wan ka Wərkun ender fe padəbəcə kə, mba ender kədebəcə afum pəsəŋ sə kiyi kən wəyen pəwururus kənay ka afum.» **29** Nte Yesu kə acepsə ən darəŋ ŋawur Yeriko mə, kə kənay ka afum alarəm kəncəmə Yesu darəŋ. **30** Atənəŋk mərəŋ ŋanandə dəpə kəsək, kə ŋane a Yesu eyi kəcepər, awa kə ŋaŋkulə-kule: «Məyənε su nənəfər, Mariki, Wan ka Dawudal!»

31 Kə kənay ka afum kəgbəj-gbənjər ɳa a ɳacanjk, mba ɳancnaŋkanə kənaŋkanə dəm kəkulə-kule: «Məyəne su nənəfər, Mariki, Wan ka Dawuda!» **32** Kə Yesu εncəməs, k'ewe atənəŋk aŋe pəcyif ɳa: «Cəke cə nəfanj a iyəne nu-ε?» **33** Kə atənəŋk aŋe ɳaloku kə: «Mariki, məsəŋəsu fər kəməre, yənəŋk!» **34** Kə nənəfər dosumpər Yesu tetəjan, k'ongbuŋenə ɳa fər. Gbəncana babəkə, kə ɳaluksərnə sə kənəŋk, kə ɳancəmə nkən Yesu darəŋ.

21 Ntə Yesu kə acəpsə ən darəŋ ɳanclətərnə Yerusaləm, ɳasərəyi Bətfase ntende tərə ta Tək ya Olif mə, k'osom acəpsə ən darəŋ mərəŋ, **2** pəcloku ɳa: «Nəkə nde dare dəkə deyi nu tekiriŋ mə, nəŋkəbəp di səfale səran pakot si, səfət səyi si kəsək. Nəsikəli səfale səsəkə nəkər'em. **3** Kə təyəne fum pəyif nu tes tələma-ε, ɳaloku kə: «Pəmar Mariki pəyəne si tes tələma.» Aŋsakə nu si katəna.» **4** Tatəkə tənayi ntə təyəŋə moloku məkə Sayibə ənaloku mə meyi: **5** «Nəloku afum aka Siyəŋ nse səyəne Yerusaləm mə: Məməmən! Wəbə kam endeder nnə məyi mə! Elare pəbotu. Səfale səran s'endə kəroŋ, səfale səfət wan ka wəsəm nwe wəŋsare-sare mə.» **6** Kə acəpsə ən darəŋ ɳaŋkə kəyə təkə Yesu enasom ɳa mə. **7** Kə ɳaŋkərə səfale səran kə səfət, nse ɳanadeŋsər suma səŋjan mə. Kə Yesu endə si kəroŋ. **8** Kə afum alarəm akə ɳanayi di mə, ɳamper-peri suma səŋjan dəpə teta kəyek-yekəs kə. Aləma ɳaccəp wara wa tək ɳacper-pere kə wi dəpə. **9** Kənay ka afum kənckət kə tekiriŋ, kə akə ɳanacəmə kə darəŋ mə ɳackulə-kule pəpəŋ: «Hosana, pəlel pəyi Wan ka Dawuda! Kanu kəpoce pətət nwe enderənə tewe ta Mariki mə! Hosana, pəlel peyi Kanu mofo meŋeci ma dəKəm!» **10**

Ntε Yesu εmbεrε Yerusalεm mə, kə dare fəp dendikcε pacyiftεnε: «Ana wərkun wəkawε ɔyəne-ε?» **11** Kə kənay ka afum kəloku: «Aŋnabi Yesu wəka Nasaret ɔfə, dare da atəf ŋa Kalile.» **12** Kə Yesu εmbεrε nde kələ kəpəŋ ka Kanu disre. K'embeləs akə ŋanccaməs kə akə ŋancway dəndo kələ kəpəŋ ka Kanu mə, pəcgbal mesa ya asəkpər pəsam kə səbənc sa acaməs ntantoriya. **13** Yesu pəcloku ŋa: «Ancic: Pəmar pawe kələ kem «Dəkətola Kanu da afum», mba kə nəna nəŋkafəli de təgəbəkənε ta calbante.» **14** Awa, atənəŋk kə atətam kəkət ŋalətərnε Yesu dəndo kələ kəpəŋ ka Kanu, k'entaməs ŋa. **15** Mba kə pəntələ alojnc apəŋ kə atəkse sariye s'aSuyif kənəŋk kəŋjan mes mme mocwosəs cusu mme nkən Yesu əncyo mə, kə awut akə ŋanckule-kulə kələ kəpəŋ ka Kanu disre mə: «Pəlel peyi Wan ka Dawuda!» **16** Alojne kə atəkse akakə ŋayif Yesu: «Məne təkə ŋayi kəloku mə?» Kə Yesu olukse ŋa: «Ey, ali katin nəŋkarəŋ fə moloku mame: «Məsəŋe ali awut kə cənaka ŋakor-kor'əm?» **17** Kə Yesu εsak ŋa, k'owur dare disre k'əŋkə dare da Betani nde εnacepərənε pibi mə. **18** Dəckəsək bətbət ntε Yesu eyi kəlukus dare mə, kə dor dəyo kə. **19** K'ənəŋk kətək ka yokom ya fik dəpə, k'ələtərnε ki, mba bəpər gbəcərəm y'ənabəp. K'oloku kətək kaŋke: «Ta pokom pədetərnε sə məna!» Gbəncana babəkə kə kətək kaŋkə kəwos. (**aiōn g165**) **20** Ntε acepsə ən darəŋ ŋanəŋk ti mə, kə pənciyane ŋa ŋacyifnε: «Cəke cə kətək ka fik nkə kəntam kəwos gbəncana bambə-ε?» **21** Kə Yesu oluku ŋa: «Kance icloku nu: Kə nəntəmpər kəlaŋ ta nənesərnε-ε, nəntam kəyo ntε ayo kətək ka fik kaŋke mə. Mba icloku nu sə, ali nəloku tərə tante: «Məyotə nnə məkə mələmənε

dəkəba», tatəkə teŋyi. **22** Ntε o ntε nəntola Kanu kəlaŋ disre mə, nəŋsətə ti.» **23** Kə Yesu ɔŋkə nde kələ kəpəŋ ka Kanu. Pəyi kətəksə, alonjəs apəŋ kə abeki a dətəf ŋander ŋayif kə: «Kətam kəre kə məŋyənə mame-ε? An'čsəŋ əm kətam kaŋkə-ε?» **24** Kə Yesu olukse ŋa: «Ina sə, iyif nu toluku tin gboŋ, kə nəluks'em toluku tatəkə-ε, iŋloku nu kətam nkə iŋyənə mame mə. **25** Deke kəgbət dəromun ka Saŋ kənayefə-ε? Dəkəm, ka dəafum?» Kə afum aŋe ŋayefə kəgbəkələnə ŋacloku: «Kə səluksə: <Dəkəm>, eŋyif su: <Ta ake tə nənatəlaŋe Saŋ-ε?» **26** Mba kə səluksə: <Dəafum-ε>, səŋnesə kənay ka afum, bawo fəp fənacərə a Saŋ sayibə s'ənayənə.» **27** Kə ŋalukse Yesu: «Səncərə fe.» Kə Yesu nkən oluku ŋa sə: «Ina sə, ifəloku nu kətam nkə iŋyənə mame mə.» **28** Kə Yesu endeŋər sə: «Nəcəŋkəl taruku tantə indeloku nu mə. Cəke cə nəncəm-cəmne teta ti-ε? Wərkun ənayi nwə ənayi awut arkun mərəŋ. K'oloku Coco cən: <Wan kem, məkə məkə məbəc nde ŋgbəŋkələ ya wən wem.» **29** Kə wan wəkakə olukse kas: <Ala, ifəkə.» Ntε tem tepic tencepər mə, kə abəkəc ŋeŋkafələ wan, k'osumpər dəpə, k'əŋkə dəkəbəcə kas. **30** Kə kas kəŋjan oluku sə toluku tin tayi Təŋə. Kə wəkakə owosene kas: <Awa Papa, iŋkə, mba ənakə fe di. **31** Awa, icyif nu: Awut akanje mərəŋ, wəre ɔyo təfəŋ ta kas kəŋjan-ε?» Kə ŋalukse: «Coco.» Kə Yesu oluku ŋa: «Kance icloku nu: Abəŋəs dut kə aran ayi yamayama ŋandekəgbontu nu kəbərə ka dəbe da dəkəm. **32** Bawo Saŋ Batis ənader k'ementər nu dəpə dolompu da Kanu, kə nəntəlaŋ kə. Mba awerəs dut kə aran ayi yamayama ŋanaləŋ kə, ali ntε nənanəŋk ti mə, tenasəŋe fe nu kəsəkpər bəkəc a nəlaŋ kə.» **33**

Kə Yesu endenjər sə: «Nəcərjkəl totubcənə tələma: Wəka abəf wələma ənabəf ngbəŋkələ ya wən. K'əsənə yi saŋka han k'ənəŋkər, k'εŋkay dəkəfəcəs da wən, k'εncəmbər tetek tobumə, k'əsəŋ yəbəc ya abəf ŋa ŋgbəŋkələ ya wən yayəkə afum aləma, ŋatəŋnə kə akakə kəcsəŋ kə kəway, kə nkən owur k'əŋkə marənt. **34** Təm ta kəpim ka yokom ya ŋgbəŋkələ tendebəp, kə wəka ŋgbəŋkələ osom acar ən nna abəc ən ŋayi mə kəkəbaŋ təkə pəmar pəsətə mə. **35** Kə abəc a ŋgbəŋkələ ya wən ŋasumpər acar akaŋe, kə ŋasut wəkin, kə ŋandif wəka mərəŋ kə ŋanca-case wəka maas masar. **36** Kə wəka ŋgbəŋkələ osom sə acar aləma, aŋe ŋanala ŋatas acəkə-cəkə mə. Kə abəc aŋe ŋayo akakə təkə ŋanayə afum acəkə-cəkə akə pəcuy pin payi mə. **37** Təlpəs oŋ, kə wəka ŋgbəŋkələ osom wan kən yati, pəclokunə: «Ntə wəkawə əyənə wan kem mə, ŋanjoleləs kə!» **38** Mba ntə abəc ŋanəŋk wan nwə mə, kə ŋalokənə: «Wəlek kən ke əfə, wakawə! Nəder, padif kə, ke kəndeyənə kosu.» **39** K'abəc ŋasumpər wan nwə, kə ŋaŋkekərə kə saŋka sa ŋgbəŋkələ ya wən tadarəŋ, kə ŋandif kə. **40** Awa, kə wəka ŋgbəŋkələ ya wən nwə endeder-ε, cəke c'endeyə abəc akaŋe-ε?» **41** Kə ŋalukse Yesu: «Pədifət ayerki bəkəc akaŋe, ali nənəfər ta pəyənə ŋa. Pəsəŋ yəbəc ya ŋgbəŋkələ ya wən yayəkə abəc aləma aŋe ŋande ŋacsəŋ kə yokom ya ŋgbəŋkələ təm ta kəpim ka yi mə.» **42** Kə Yesu eyif: «Nəŋkaraj fe ali katin dəYecicəs Yosoku yayə ba? Togbu mpə acəmbər kələ ŋanace mə pənader pəyənə oŋ togbu pətət pa dacə. DəMariki təyəfə, tes tə ntə təciyanə su dəfər mə.» **43** Ti təsənə ntə iloku nu: Kanu kəndebaŋjər nu akip ŋa dəbə dən, pəsəŋ ŋi afum acuru aŋe ŋendekomər

yokom yötöt mə. **44** [Nwə εntεmpεnε togbu tatəkə kəronj mə, εntεpε. Məna nwə pεntεmpεnε kəronj mə, pomputuk əm.] **45** Ntε ɳane totubcεnε tatəkə mə, alojnε apəj kə aFarisi ɳancərε a tetarjan tə Yesu eyi kəloku. **46** Kə ɳantən kəsumpər kə, mba kə ɳanesə kənay ka afum, bawo ɳanalaŋ a sayibε sə Yesu εnayənε.

22 Kə Yesu ɔŋgbəkərε sə kəlok-lokər afum aŋε dəmotubcεnε, k'oloku: **2** «Dεbε da dəkəm dowurene ntε: Wəbε wələma εnayi, nwə εnalompəs yeri yəlarəm ya kəgbajnε ka wan kən wərkun mə, **3** k'osom acar ən kəkəwe afum aŋε anawe kədetəjnε kəgbajnε kaŋkə mə, mba kə afum aŋε ɳafati kəder. **4** K'ɔŋgbəkərε sə kəsom acar aləma pəcloku ɳa: <Nəkə nəloku aŋε awe mə: Awa alip kəlompəs yeri, mura mem kə cəna cəboju cem andifət ci. Yεbəc ya kəlompəs yeri fəp yelip. Nəder pawoləsl!>. **5** Mba aŋε awe kəsata kaŋkə mə, ɳancəm-cəmne fe kəkəwose kəwe kaŋkə: Kə wəkin ɔŋko dale dən, kə wəkə nkən ɔŋko dəyεbəc yən ya kəcaməs. **6** Kə aləma ɳasumpər acar kə ɳayo ɳa pəlec kə ɳandif ɳa. **7** Kə metele meyi wəbε, k'osom asədar ən ɳakə ɳamələk adifət afum akaŋε ɳacof sə dare daŋan. **8** Kə wəbε oluku acar ən: <Yεbəc ya kəlompəs ka yeri ya kəgbajnε yelip, mba aŋε awe mə, ɳayo fe delel dedinε yeri yaye. **9** Nəkə nde səpə səkə səwur dare mə, nəwe nwə o nwə nəmbəp di mə, pədetəjnε kəgbajnε karjkə.> **10** Kə acar ɳalek dəpə, kə ɳaloŋka afum atət kə alec aŋε ɳanabəp di mə fəp, ntε təŋsəŋə akut ɳelare afum aŋε awe kəgbajnε mə təp. **11** Kə wəbε εmbərε pəcməmən aŋε ewe mə, kənəŋk wərkun wələma nwə ɔntəbernε yamos ya kəsata mə. **12** K'eyif

ko: «Wanapa, cəke cə məntam kəbəre nno ta məmberne
yamos ya kəsata-ε?» Mba wərkun nwə ənalukse fe wəbe
toloku o toloku. **13** Kə wəbe oluku abəc ən: «Nəkot kə
wəcək kə waca, nələm kə nde kubump ka dabajka disre.
Difə kəbok kə kənjaŋərəne sek kəndekoyi.» **14** Kə Yesu
enderjər: «Afum alarəm ɳə Kanu kəŋwe kəbəre dəbe da
dəkəm, mba apic ɳanayek-yek kəbəre ka di.» **15** Mata
maməkə disre k'aFarisi ɳaloŋkane, ɳacten kəcəpe Yesu
towul ɳasumpər kə dəmoloku. **16** K'aFarisi ɳasom acepsə
aŋan darəŋ aləma kə afum a Herodu. Kə afum akakə
ɳaŋkə ɳaloku Yesu: «Wətəksə, səncəre a məŋloku kance,
kə məntəksə afum dəpə da Kanu kance fəp disre, kənesə
ka fum kəfəyi əm, bawo məfəməmən dəkəcəmə daŋan. **17**
Awa məloku su tecəm-cəmne tam: Sariyə səwose su kəsəŋ
Sesar wəbe wəka təf ya Rom dut ba, ka səwose fe su kəsəŋ
kə di?» **18** Mba Yesu nwə ənacəre mecem-cəmne maŋan
meləc mə, oluksə ɳa: «Nəna abanjenə kəlomp! Ta ake tə
nəŋwakəs em-ε? **19** Nəmentər im gbəleŋ mbə aŋsəŋe
dut mə.» Kə ɳaŋkere kə gbəleŋ ba pəsam papəkə. **20** Kə
Yesu eyif ɳa: «Alulu kə yecic ya ana yezi gbəleŋ bambe
kəroŋ-ε?» **21** Kə ɳaluksə Yesu: «Ija wəbe Sesar ɳə.» Kə
Yesu oluku ɳa ntə: «Nəsəŋ Sesar yəkə yəyəne yən mə, kə
Kanu sə yəkə yəyəne yən mə.» **22** Ntə ɳane moloku mme
mə, kə pənciyane ɳa kə ɳasak Yesu kə ɳaŋkə. **23** Awa
aSadisi ɳancəm-cəmne a kəyefə defi kəyi fe. Dəsək din
dadəkə kə aləma ɳa dacə ɳander ɳayif Yesu: **24** «Wətəksə,
Musa ənaloku: Kə fum efi ta əyə wan, mba pəsak wəran-ε,
pəmar wənc ka wəfi pəlek wəcəbokəra wəkakə pənənce,
pəsəŋ wənc wəfi yuruya. **25** Məcəŋkəl, awənc camət-

mərəŋ aləma ḥanayi su dacə. Kə wəcəkə-cəkə ənənə
k'efi, mba ntə ənatəyə wan mə, k'əsakərə wənc wəran
kən. **26** Tatəkə tə wəka mərəŋ, wəka maas harj wəka
camət-mərəŋ ḥanafis-fis sə fəp, ali wəkin ənasak fe wan.
27 Ntə dəwənc aja delip kəfis-fis mə, kə wəran əfəntərə sə
k'efi. **28** Awa, səyif əm: Dəsək ndə afi ḥandekəyəfə defi
mə, awənc aja akanç camət-mərəŋ an'endekəsətə wəran
wəkawə-ə? Bawo fəp farjan ḥananənəce kə!» **29** Kə Yesu
olukse ḥa: «Məcəm-cəmne monu məsək fe, bawo nəncərə
fe Yecicəs Yosoku, nəncərə fe sə fənəntər fa Kanu. **30**
Dəsək ndə afi ḥandekəyəfə dədefi mə, wərkun əfənənəce,
wəran əfələ, afədeko pacnənəce pəmə məlekə mme meyi
dəkəm mə. **31** Ntə təyənə ta afum kəyəfə dədefi mə,
nənakaraŋ fe ntə Kanu kənaloku nu dəYecicəs Yosoku
mə ba? **32** «In'əyənə Kanu ka Abraham, ka Siyaka, kə ka
Yakuba.» Bafə Kanu ka afi k'əyənə, mba ka ayi wəyen.» **33**
Cusu cənawos kənay ka afum aŋe ḥancəŋkəl mətəkse
mən mə. **34** Ntə aFarisi ḥane a moloku mətət ma Yesu
məsənə aSadisi kəməp cusu mə, kə ḥa sə ḥaloŋkane.
35 Wəkin ḥa dacə nwe ənayənə wətəkse sariyə s'aSuyif
mə, eyif Yesu toluku ntə təŋsənə pəcəpə kə towul mə
pəsumpər kə dəmoloku mən: **36** «Wətəkse, tosom tere
təbək dəkəcəmə mosom ma sariyə fəp dacə-ə?» **37** Kə
Yesu olukse kə: «Məbətərə Mariki Kanu kam abəkəc ḥam
fəp, afəkəl ḥam fəp kə məcəm-cəmne mam fəp.» **38** Tatəkə
təyənə tosom təpəŋ təcəkə-cəkə. **39** Tosom ta mərəŋ ntə
towurenen təcəkə-cəkə mə: «Məbətər wənc əm pəmə təkə
məmbətərəne mə.» **40** Sariyə sa Musa kə mətəkse ma sayibə
fəp, mosom maməkə mərəŋ mə məŋgbəkərəne.» **41** Ntə

aFarisi ḥanalorjkanə mə, kə Yesu eyif ḥja toloku ntə: **42**
«Cəke cə nəncəm-cəmnə tetə Krist wəbə nwə Kanu kəyek-yek mə-ε? Wan ka ana əfə-ε?» Kə aFarisi ḥaloku: «Wan ka Dawuda əfə.» **43** Kə Yesu eyif ḥja: «Ak'ənasəjəse Dawuda kəwe Krist <Mariki mem>-ε? Ntə Amera ḥja Kanu yati ḥənasəjəse Dawuda kəloku dəYecicəs Yosoku: **44** Kə Mariki Kanu oluku Mariki mem: Məder mənd'em nnə kəca kem kətət, haŋ iclip kəboc aterənə am wəcək wam dəntəf. **45** Kə Dawuda ewe oŋ Krist wəbə nwə Kanu kəyek-yek mə <Mariki mem>-ε, cəke cə wəkakə entam sə kəyənə wan ka nkən Dawuda-ε?» **46** AFarisi dacə, ali wəkin ənatam fə kəlukse kə toloku. Kələk dəsək dadəkə, ali fum eyejk fə sə abəkəc kəyif kə toloku.

23 Kə Yesu əŋkafəle k'oloku kənay ka afum kə acəpsə ən darəŋ: **2** «Atəksə sariyə s'aSuyif kə aFarisi, ḥatəmpər kətəksə sariyə sa Musa. **3** Ti disre nəcyə, nəccəmə sə mes məkə ḥənde ḥacloku nu mə fəp, mba ta nəcyə mes məkə ḥənyə mə, bawo təkə ḥəyloku mə, bafə itə ḥənyə. **4** ḥja ḥəysərəsər afum yesare nyə yoncuca kəsare mə, mba ḥəsərka ḥafəwose ali tələr təhən tin kəgbuñenə yi. **5** ḥayə məyə manjan fəp ntə təyəsəjə afum ḥənəyək ḥja mə. Ti disre, ḥambəksəs səbe səjan səkə ḥəjkotnə dətobu kə dəkəca mə, ḥawəkələs tegberi suma səjan cəsək. **6** Pəmbət ḥja kəcndə mofo mmə aŋleləs ḥja dəkədi yeri dəcəsata mə, kə səcəm səkiriŋ sa dəkətola Kanu dařan. **7** Pəcbət ḥja sə ntə aŋyif ḥja pəlel mofo mmə ambəpsənə mə, afum ḥacwe ḥja <Atəksə.» **8** Mba nəna, ta nəwose pawe nu <Atəksə,> bawo dəwənc aŋa də nəyə fəp fonu, Wətəksə wəkin gboŋ nəyə. **9** Ta nəleləs nwə o nwə doru

dandε nəwe wəkayi ‹Papa› bawo, wəkin gboj ɔyəne Papa konu, Papa mpe peyi nde dəkəm mə. **10** Ta nəwose pawe nu ‹abε,› bawo wəbε wəkin gboj nəyə nwe ɔyəne Krist mə. **11** Nwe εmbék dəkəcəmε nu dacə mə, pəmar pəyənε wəbəcε konu. **12** Nwe endeyoknε mə, andetore kə. Nwe endetore banca mə, andepenε kə.» **13** «Pəlec peyi nu nəna atəksε sariye s'aSuyif kə aFarisi, nəna abanjenε kəlomp, nəŋgbətər afum kumba ka dəbε da dəkəm, nəna nəfəberε, nəwose fe so akə ŋafar kəberε mə ŋabere. [**15** Pəlec peyi nəna atəksε sariye s'aSuyif kə aFarisi, nəna abanjenε kəlomp! Nəckə marənt kəba kə antəf kəronj kəten ka fum wəkin nwe nəmbersenε dinε donu mə, kə fum wəkakə elip oj kəberε-ε, nəsənjε kə kəyənε wan wəka yahanama pəcepər nəna kəmərəj. (**Geenna g1067**) **16** Pəlec peyi nu, nəna atənəjk aje ŋaŋkətənε afum mə! Nən'entəksε a kə fum endərəm kələ kəpəj ka Kanu-ε, a təyə fe tələm o tələm. Mba kə təyənε pədərəm kəma ka kələ kəpəj ka Kanu-ε, tatəkə təyə tes. **17** Atoŋkulu atənəjk! Ca yayəkə mərəj pere pəbek dəkəcəmε-ε, kəma ba, ka kələ kəpəj ka Kanu nkə kəmpus kəma mə? **18** Kə fum oluku nu kədərəm tetek toloŋne Kanu-ε, təyə fe tes. Mba kə fum endərəm poloŋne mpe pəfəntərəc tetek toloŋne kəronj mə-ε, ti təyənε tes. **19** Nəna atənəjk! Pəre pəbek dəkəcəmε-ε: poloŋne ba, ka tetek toloŋne mpe pompus pi mə? **20** Awa icloku nu: Məna nwe məndərəm tetek toloŋne mə, məndərəm pi kə ca yəkə yeyi pi kəronj mə fəp. **21** Məna nwe məndərəm kələ kəpəj ka Kanu mə, məndərəm ki kə Kanu nkə kəyi ki disre mə. **22** Məna nwe məndərəm kəm mə, məndərəm dəcəm da dəbε da Kanu

kə Kanu nkə kəndə di mə. **23** Pəlec peyi nu, nəna atəkse sariyə s'aSuyif kə aFarisi, nəna abanjenə kəlomp! Nəcsəj farile fa mərkət, fa malajkan kə fa ces, nəcsak mes məkə melelel dəsariyə sa Kanu mə, mes mmə mə pəmar nəcyə: Nəmentər dolompu, nənəfər kə kəsektərnə teta Kanu, mba ta nəcsak kəcyə məlpəs məkə. **24** Nəna atənəjk aŋə ŋəŋkötəne afum mə! Tococ pə nəyi kəcəŋ-cəŋ, nəcmer yəkəmə! **25** Pəlec pəpəŋ peyi nu, nəna atəkse sariyə s'aSuyif kə aFarisi, nəna abanjenə kəlomp! Nən'ənyakəs takəroŋ ta apət kə apəlet, mba yelare yeri nyə nəmbaŋsər afum deke kə deçelək disre mə. **26** WəFarisi wətənəjk! Məsəkəs kərəsna tedisre ta apət, ntə təŋsəŋe takəroŋ ta ŋi təsək sə mə. **27** Pəlec peyi nu, nəna atəkse sariyə s'aSuyif kə aFarisi, nəna abanjenə kəlomp! Cufu nce ancəm pəfer mə cə nəwurənə. Cətesə todoru mba cəlare bənt ya afum afi kə ca yətəsək fəp. **28** Nəna sə todoru nəwurənə alompu nnə afum ŋayi mə, mba tedisre tonu, nəlare kəbanjenə kəlomp kə pəlec. **29** Pəlec peyi nəna, atəkse sariyə s'aSuyif kə aFarisi, nəna abanjenə kəlomp! Nəna aŋə nəncəmbər cufu cətət ca sayibə, nəcnəkəs cufu ca alompu mə, **30** nəcloku: <Pəcəŋnə a sənayi doru təm ta atem asu-ε, kə sənanəjkəl fe ŋa kəloŋ ka mecir ma sayibə alarəm. **31** Ti disre nəna yati nəwose sede sa ti, a nən'əyənə yuruya ya akə ŋanadifət sayibə mə. **32** Awa, nələpəs təkə atem anu ŋanacop mə! **33** Nəna bok, dokom da ŋkisin! Cəke cə nəntam kəyəksər kiti ka yahanama-ε? (**Geenna g1067**)
34 Nəcəŋkəl: Ti təsəŋə ntə indesom Sayibə, afum acərə kəkötəne mes kə atəkse sariyə nnə nəyi mə. Nəndekə nəcdif aləma nəccəŋ ŋa tək yəpəmpəl kəroŋ, nəcsutə akə

mɔrɔŋkɔn nde wɔlɔ wonu wa dækətola Kanu, næcbɛlɛs ɲa
dæsædare kɔ sædare, **35** ntɛ tɔjṣɔŋɛ, nəsare teta mecir ma
alompu mɔkɔ molonɛ kɔyɛfɛ tɛm ta Abel wəlompu haŋ
kɛbɛp ka mecir ma Sakary wan ka Barasi, nwɛ nənadif
anjbip kɔ tetek toloŋne dacɔ mɔ. **36** Icloku nu kance:
Kəlonj ka mecir mamɔkɔ fɔp dɛtɛmp dandɛ dendesare ki.»
37 «Yerusalɛm, Yerusalɛm, məna nwɛ məndif sayibɛ mɔ,
mæcca-cas akɔ Kanu kæjsom nnɔ məyi mɔ, isep pəlarəm
kəlonka ka awut am pəmɔ ntɛ acɔkɔ ɲokombəra ɲoŋlonka
awut banca ya ɲi dəntɔf mɔ! Mba mənawose fe ti. **38** Awa
næcɔŋkəl! Andesakəre nu kəlɔ konu kɔyɔ fos. **39** Bawo,
icloku nu, nəfɔsonəŋk im haŋ tɛm ntɛ nənde næcloku:
«Kanu kəpoce pətɔt nwɛ enderɛnɛ tewe ta Mariki mɔ!»

24 Ntɛ Yesu owur nde saŋka sa kəlɔ kəpɔŋ ka Kanu
pækɔ mɔ, kɔ acepsɛ ɔn darəŋ ɲander ɲasɔŋɛ kɔ kækɔkçɛ
tecəmbər ta kəlɔ. **2** Mba kɔ Yesu olukse ɲa: «Nəŋnəŋk
mame fɔp? Icloku nu kance, tasar pɔfɔdedeŋsɛ tasar
kəronj nnɔ, mpɛ antədewuŋ mɔ.» **3** Tɛm ntɛ Yesu ɛnandɛ
tɔrɔ ta Tɔk ya Olif mɔ, kɔ acepsɛ ɔn darəŋ aləma akɔ
ɲanasol kɔ nkɔn mɔ, kɔ ɲayifat kɔ ɲabəkəre: «Məluku
su, tɛm tere tɔ kələsər ka kəlɔ kəpɔŋ ka Kanu kəndeder-
ɛ? Təgbəkəre tere tendementər su a kəder kam nɔrɔ da
debeki dam disrɛ kɔ kəlip ka doru kəmbəp-ɛ?» (*aiōn g165*) **4**
Kɔ Yesu olukse ɲa: «Nəkəmbərnɛ ta nwɛ o nwɛ pəsɔŋɛ
nu kəsəle! **5** Afum alarəm ɲandeder ɲacbaŋɛnɛ kəbəcɛ
tewe tem, ɲacloku: «In'ɔyɔnɛ Krist wəsom wəka Kanu!»
Nəndetalər kənay ka afum alarəm. **6** Nəndene pacloku
teta kəwan nkɛ kələtərnɛ mɔ, kɔ pəyɔnɛ fe ti pacfor teta
ki-ɛ: Nəkəmbərnɛ ta nənesɛ, mənɛ mes mamɔkɔ meyi,

mba tøfødeyøne køresna kølip ka doru. **7** Bawo afum a atøf øjøløma øjandeyeførenø kø afum a atøf øjocuru, døbeø deyeførenø kø døbe. Dor kø antøf køyikce kø yendeyi mofo melerøm. **8** Mamøkø føp mendeyi pømø køcop ka pucuy pa dokombøra. **9** Awa, tem tatøkø t'andeløk aløma nu dacø paber pøcuca døwaca, padif aløma nu dacø. Afum a tøf ya doru føp øjandeter nu teta tewe tem. **10** Tem tatøkø, acepsøe darøj alarøm øjandesak køgbækør kølanø Kanu, øjandetinqkørenø, øjandeterenø aøje kø akø. **11** Sayibø sa yem sølarøm søndewur, øjasøje afum alarøm køsøle. **12** Pøløc pende pøcsamsør køsamsør døm, tøsøje købøtør ka afum alarøm køfør. **13** Mba nwø endebækne ti haøj mes mamøkø melip mø, Kanu køndeyac kø. **14** Andedøjk Kibaru Køtøt kø døbe da Kanu ndø dender mø afum a tøf ya doru føp, ntø tøjsøje aøje øjantøcøre Kanu mø føp øjane ti. Awa, tem tatøkø tendecepør a doru dedelip. **15** Kø nøndenøjk pøyikyik pøløsør pøpøø mpø Mariki enter mø, mpø Sayibø Daniyøl ønaloku ta pi mø, pøndø ndø køfo køsoku-ø, pømar wøkarøj ka buk bambe pøcørc tante: **16** Awa tem tatøkø, aøje øjandeyi atøf øja Yude mø, pømar øja øjayeckø øjape møro køronø. **17** Nwø tendebøp pøyi dabøjka mø, ta pøberø kølø køn disre køkølek paka, **18** nwø tendebøp pøyi dale mø, ta pølukus ndø ndøron køkølek duma døn. **19** Pucuy pere pø tendeyøne abekøs, kø aøje øjande øacmesør døsøk dadøkø mø! **20** Nøtola Kanu ta køyekø konu kødesurenenø dørøj kø pøyøne fe ti-ø døsøk da køjesøm ndø ampuse Mariki mø. **21** Bawo pøcuy pendebøk, mpø pøntatøyi køyefø ntø doru doncop mø haøj ndøkøl, fum o fum aføsøtørøs pømø tatøkø. **22** Mba Kanu

pənatjbelər mataka maməkə-ε, k'ali fum ɔfədekəfis. Mba
enabelər mataka maməkə teta akə εnayek-yek mə. **23**
Awa, kə wələma oluku nu: «Məcəŋkəl: Krist eyi nnə,» kə
pəyəne fe ti, «Eyi nde-ε,» ta nəlaŋ wəkayi. **24** Bawo abarjene
kəyəne Krist kə sayibə sa yem ŋandewur doru, ŋacyə
məgbəkərə məwəy-wəy kə mes mōcuca, nte təŋsəŋə, kə
təyəne ŋactam-ε, ŋatalər akə Kanu kənayek-yek mə. **25**
Nəcəŋkəl! Iloku nu mes mame ta mentabəp-ε. **26** K'aloku
nu: «Nənəŋk, eyi nde dətəgbərə-ε,» ta nəyəksərnə kəkə
di. K'aloku nu sə: «Nənəŋk, eyi nde dukulə dəfət dəkə-
ε,» ta nəlaŋ ti. **27** Ti disre kəder ka Wan ka Wərkun
kəndeyi pəmə təkə pəmot pəŋsəŋ pəwaŋkəra kəyəfə
nde dec dəmpə hanj nde dəŋkale mə, tatəkə tə kəder
ka Wan ka Wərkun kəndeyi. **28** Nde kəbel kəndeyi mə,
difə yəfən yendebəpsənə.» **29** Kə Yesu endəjər sə: «Kə
pucuy pa mata maməkə pencepər-ε, gbəncana babəkə
bə pəndeyə gbərəp, ŋof ŋəfədesəmar, cəs cəndetəmpənə
kəyəfə dəkəm, fənəntər fa kəm fəndeyikcə. **30** Təm tatəkə,
təgəbekərə ta kəder ka Wan ka Wərkun tendewur dəkəm,
afum a təf ya doru fəp ŋandekulə-kule kənesə disre,
ŋacnəŋk Wan ka Wərkun pəcder kəp kəronj dəfənəntər kə
nərə da debeki dən disre. **31** Təgəbekərə ta kəfula luk pəpəŋ
itə Wan ka Wərkun endesom məleke ən, məkə molonjka
afum aŋε eyek-yek moŋkubut maŋkələ ma dəKəm kə
antəf mə.» **32** Kə Yesu endəjər sə: «Nətəkəs totubcənə nte
kətək ka fik kəmentər mə: Kə wara wa ki wəcəŋk wəleŋk-
ε, nəcərə a kətən kələtərnə. **33** Nəna sə, kə nəndenəŋk
maməkə fəp-ε, nəcərə a Wan ka Wərkun ələtərnə yati. **34**
Kance icloku nu: Dətemp dande dəfəcepər ta maməkə fəp

meyi-ε. **35** Kōm kō antøf yendesølε mba moloku mem mɔfødesølε.» **36** Kō Yesu oluku sɔ: «Ntε tɔyønε ta døsøk kō tɛm ntε doru dendelip mɔ, ali fum encørε fe ti, ali mcløkε kō Wan ɲa sɔ ɲancørε fe ti, mènε Papa sona gboŋ. **37** Tøkø tenayi tɛm ta Nuha mɔ, itɔ teta køder ka Wan ka Wørkun køndeyi. **38** Ta mataka ma kutup mèntabøp-ε, afum ɲancdi yeri ɲacmun, ɲacnенce, ɲacsøŋ sɔ awut ajan aran kølø hanj døsøk ndε Nuha εnabørε debil mɔ, **39** ali kæcømcemnε køfet kønayi fe ɲa hanj kō kutup kønder kō kømøløk ɲa føp. Tatøkø tɔ køder ka Wan ka Wørkun køndeyi. **40** Awa, kō arkun mèrøŋ ɲayi dale-ε, palek wøkin, pasak wøka mèrøŋ. **41** K'aran mèrøŋ ɲayi købiføli mèŋgbøn-ε, palek wøkin, pasak wøka mèrøŋ. **42** Nøkembørnε, næckar køder kòn tɛm føp, bawo nøncørε fe døsøk ndε Mariki monu mendededer mɔ. **43** Nøcørε ti belbel kō tɔyønε wøka kølø pøcørε tɛm ta pibi ntε wøke endeder døŋkiyε mɔ, wøka kølø ɔfødire pøcbum kumba kòn ta wøke pøbørø kølø kòn disrø. **44** Ti tendesøŋe nøna sɔ kæcømø næckar, bawo Wan ka Wørkun endeder tɛm ntε nøntøyø kō amera mɔ.» **45** Kō Yesu endejør sɔ: «Wømarøs wøsektørnε mariki møn pækøtønε amera køyø pøtøt wøre mariki møn εncømbør køyønε wøbum ka amarøs alpøs akø, pøcsøŋ ɲa yeri tɛm ntø pømar mɔ-ε? **46** Pøbøt wømarøs wøkakø mariki møn mender møbøp kō pøsumpør yøbøc nyø εnasøm kō mɔ! **47** Kance icloku nu: Mariki møn mendesøŋe kō køyønε ka wøcømbør-cømbør ka daka døn føp. **48** Mba kō wømarøs olokunø døbøkøc: «Mariki mem εntayøfø fe køder,» **49** k'oncop køsut anapa øn amarøs, pøcdi yeri pøcmun kō acis, **50** mariki ma wømarøs wøkakø endeder døsøk ndε

əntəyə kə amera mə, dec ndə əntəcərə mə, **51** pəbeləs wəmarəs wəkakə, pətərəs kə pəpərj pəmə təkə antərəs abəjəne kəlomp mə. Difə kəbok kəndeyi kə kənəjərəne sek.

25 Kə Yesu ənəcər nte: «Təm tatəkə, dəbə da dəkəm dendeyi pəmə ayecəra wəco atəcərə arkun aje ənalək səlamp kəkəbəpəne kə wəgbarjne mə. **2** Kəcamət kənayi ja dacə aje anatojkulu mə, kəcamət kəyi ja dacə aje ənanacərə kəkətəne mes mə. **3** Nte atojkulu ənclek səlamp səjan mə, ənaləkəne fe moro. **4** Mba ayecəra aje ənayəne acəre mes mə, ənalək səlamp səjan kə əntəmpərəne sə nwə o nwə moro dətəkəbə. **5** Nte wəgbarjne oncwon kəder mə, kə mere məyə ayecəra kə əndire. **6** Cəkçək cəndebəp, kə dim dowur: «Awa wəgbarjne ender, nəwur pade pafayne kə!» **7** Kə ayecəra aje əntime kə əyefə kəlompəs səlamp sajan. **8** Kə ayecəra atojkulu ələku acəre kəkətəne mes: «Nəpoce su moro monu, kənimə kə səlamp sosu sənde!» **9** Mba kə acəre kəkətəne mes ələku: «Moro mosu məfətəjne su kəmotəne kə nəna. Mənə nəkə nəway nda akə əncaməs moro mə!» **10** Ayecəra atojkulu əwur kəkəway moro, kə wəgbarjne ender kumunt kəjan darəj, ayecəra aje ənayi di mə əmbərə dukulə kə wəgbarjne, k'ancəj kumba. **11** Nte pəwon pipic mə, kə ayecəra atojkulu ənder kə ələku: «Mariki, mariki, məgbite su!» **12** Mba kə mariki mmə molukse ja: «Kance icloku nu: İncəre fe nu!» **13** Ta nəpələr, bawo nəncərə fe dəsək, nəncərə fe sə dec ndə indeder mə.» **14** «Towurene pəmə nte wərkun əñfarj kəkə marənt, pəwe acar ən pəsəj ja daka dən

kəməŋk. **15** Kə wərkun nwə əsəŋ kəma kilo kəcamət wəcar wəkin, k'əsəŋ wəka mərəŋ kilo kəmərəŋ, kə wəka maas kilo katin, ntə əsəŋ nwə o nwə təkə əntam mə, k'eyefə k'əŋkə marənt. **16** Wəcar nwə anasəŋ kəməŋk kəma kilo kəcamət mə, əŋkə pəckafəli-kafəli waca haŋ k'əsətə sə kəma kilo kəcamət kədeŋjərnə. **17** Nwə anasəŋ kəma kilo kəmərəŋ kəməŋk mə, nkən sə əŋkə pəckafəli-kafəli waca haŋ k'əsətə kəma kədeŋjərnə kilo mərəŋ. **18** Wəcar nwə anasəŋ kəma kilo kin kəməŋk mə, əŋkə pəkay abi k'əməŋk pəsam pa mariki mən. **19** Ntə pəwon mə, kə mariki manjan mender, k'ewe acar aŋe kədeyif ŋa ntə ŋambəc mə. **20** Wəcar wəkə anasəŋ kəma kilo kəcamət kəməŋk mə, ender pəloku mariki mən: «Mariki, mənasəŋ im kəməŋk kəma kilo kəcamət, iŋkafəli-kafəli waca k'isətə sə kilo kəcamət kədeŋjər.» **21** Kə mariki mən moloku kə: «Tentesə, wəcar wətət məyəne nwə pəmar paləŋ mə! Məlas kəlaŋ teta tes təfət, awa dəkəcəmə dəpəŋ d'indesəŋ əm kətəmpər. Pəbət əm kə mariki mam.» **22** Wəcar nwə anasəŋ kəma kilo mərəŋ kəməŋk mə, ender pəloku: «Mariki, mənasəŋ im kəməŋk kəma kilo mərəŋ, ntə iŋkafəli-kafəli waca mə, k'isətə kilo mərəŋ kədeŋjər ka ki.» **23** Kə mariki mən moloku kə: «Tentesə, wəcar wətət məyəne nwə pəmar paləŋ mə! Məlas kəlaŋ teta tes təfət, awa dəkəcəmə dəpəŋ d'indesəŋ əm kətəmpər. Pəbət əm kə mariki mam.» **24** Wəcar wəkə anasəŋ kəməŋk kəma kilo kin mə ender pəloku: «Mariki, incəre a fum wəcuca məyəne: Kəfo kə məntəl nke mənatəgbal defet mə, məcpim yokom nyə mənatəbəf mə. **25** Inanesə, kə təsəŋ'em kəkəmət kəma kam dəntəf: Ikö nke, məbaŋ

daka dəkə dəyəne dam mə. **26** Kə mariki mən moloku
kə: «Wəcar wəlec, wəfan! Məna mənacərə a intəl nde
intəgbal defet mə, icpim yokom nyə intəbəf mə? **27**
Pənamar məsəj pəsam pem aməjk pəsam, kə ntə ilukus
mə, k'imbəj pəsam pem isətə sə pi kəronj kəntəngbə.» **28**
Kə mariki mmə moloku: «Nəbañər kə kəma, nəsəj ki wəkə
əsətən'em kəma kilo wəco mə. **29** Bawo, andebərəne wəkə
əyə mə həj pəlar kə, mba wətəyə, andebañər kə ali pəkə
əyə mə. **30** Nəbeləs wəcar wətəyə dəkəcəmə dəkubump ka
nde dabəjka. Difə kəbok kə kəjəñərəne sek kəjkəyi.»» **31**
Kə Yesu endəjər sə: «Kə Wan ka Wərkun endeder nərə da
debeki dən disre kə məlekə fəp-ε, pəndə dəcəm dən da
dəbə. **32** Andelonka afum a təf ya doru fəp fər yən kiriñ.
Pəgbey aŋə kə akə pəmə ntə wəkək əŋgbey ȳkesiya kə cir
mə: **33** Pəcəmbər alompu kəca kətət kə alec kəca kəmeriya
pəmə ntə wəkək əncəmbər ȳkesiya kəca kən kətət, kə cir
kəca kən kəmeriya mə. **34** Awa, wəbə pəloku akə ȳayi kə
kəca kətət mə: «Nəder nəna aŋə Papa kem ompoçə pətət
mə. Nəlek kə, dəbə ndə anacəmbərə nu kəyəfə ntə doru
dənacop mə. **35** Bawo dor dənasumpər im kə nəsəj im
yeri, kə amera ȳowos im kə nəsəj im domun, k'iyəne
wəcikəra kə nəmbəj im, **36** inawur dis fos kəfe kəctərəs
im kə nəmber im yamos, k'incu kə nəten'em acəl, k'iyi
dəbili kə nənder nənəjk im.» **37** Awa, alompu ȳaluksə kə
kəyif: «Mariki, ake təm tə sənanəjk əm dor dosumpər əm,
kə səsəj əm yeri-ε? Ake təm tə amera ȳenawos əm, kə
səsəj əm domun-ε? **38** Ake təm tə sənanəjk əm məyəne
wəcikəra, kə səmbəj əm-ε? Ake təm tə mənayi dis fos kə
səsəj əm yamos-ε? **39** Ake təm tə sənanəjk əm məccu kə

sənten'am acəl-ε? Ake təm tə mənayi dəbili, kə sənder
kədenəŋk əm-ε?» **40** Kə wəbe oloku ɳa: «Kance icloku nu:
Təm o təm tə nəyə tes tin ta mes mətət maməkə nwe
əfətə dəkəcəmə awənc im aja fəp dacə mə, ina yati nəyə
ti.» **41** Kə tatəkə telip-ε, wəbe pədeloku akə ɳayi kə kəca
kəmeriya mə: «Nəbəl'em day, nəna aŋe Kanu kəsəŋ pəleç
mə. Nəkə nəbəre dənənc ndə dəntənimə doru o doru mə,
ndə analompse ɳəŋk ɳələc kə məlekə ma ɳi mə. (*aiōnios*
g166) **42** Bawo dor dənay'em kə nəntəsəŋ im yeri, kə amera
ŋowos im kə nəntəsəŋ im domun. **43** Inayi decikəra kə
nəntəban im, inawur dis fos kəfe kəctərəs im, kə nəntəsəŋ
im yamos, inacu k'iyi dəbili kə nəntəkə kənəŋk im.» **44** ɳa
sə ɳayif: «Mariki, ake təm tə sənanəŋk əm dor dəy'əm,
kə pəyənə fe ti amera ŋowos əm, kə pəyənə fe ti məyi
decikəra, məyi dis fos, məyi ta məntamnə, kə pəyənə fe ti
məyi dəbili ta səŋkə səmar əm-ε?» **45** Wəbe pəluksə ɳa:
«Kance icloku nu: Nte nənatəyənə ti wəkin akə ɳafətə
mə dacə, ina nəntəyənə ti.» **46** Akakə ɳandebərə kətərəs
disre ka Kanu nkə kəntəlip doru o doru mə, mba alompu
ɳandebərə kəyi wəyej ka doru o doru.» (*aiōnios g166*)

26 Nte Yesu elip kəloku moloku mame mə, k'oloku acəpsə
ɔn darəŋ: **2** «Nəncərə a kə mata mərəŋ mendecepər-ε,
kəsata ka Kəcepər ka Məlekə Medif kəŋyi. Andeber Wan ka
Wərkun afum dəwaca nte təŋsəŋə ɳacaŋ kə tək yəpəmpəl
kəroj mə. **3** Aloŋne apəŋ kə abeki aSuyif ɳandekəloŋkanə
nde kələ kəroj ka wəloŋne wəpəŋ nwe aŋwe Kayif mə,
4 ɳatəŋne kəsumpər Yesu cəpənpən disre ɳadif kə. **5**
Ti disre kə ɳalokənə: «Ta pasumpər kə kəsata disre ta
tedesəŋə pidikcə pedeyi afum dacə.» **6** Nte Yesu ənayi

Betani ndena Simoj wəcunə sen, **7** kə wəran wələma
slətərnə Yesu. Wəran nwə pətəmpər təkəbə pa alabatər
pəlare labundə da nar təp ndə deyejk kəway mə, Yesu
pəyi dəmesa kə wəran nwə ender pəlojər kə labundə ndə
fəp dəromp. **8** Kə pəntelə acəpsə a Yesu darəj aləma, kə
ŋayifnə: «Ta ake tə wəran wəkawə ələsərə-ləsərə labundə
dandə-ε? **9** Anatam di kəcaməs kəway kəyenki, pasəj
pəsam papəkə atəyə daka.» **10** Mba kə Yesu oluku: «Nəce
kə! Ta ake tə nəjnale kə-ε? Təyə tətət t'çyo nnə ina iyi mə.
11 Atəyə daka, ŋayi nu dacə təm fəp. Mba ina, nəfədey'em
təm fəp. **12** Ntə olujər im labundə dandə dəris mə, kəbel
kem k'eyi kəlompəs a pacwup ki. **13** Kance icloku nu:
Nnə o nnə andedəjk Kibaru Kətət kənjə doru dandə
kərkər mə, aŋloku sə təyə tətət ntə wəran wəkawə əyo
mə kəcəm-cəməs ka doru.» **14** Wəkin acəpsə a Yesu darəj
wəco kə mərəj dacə, nwə ancwe Yudas wəka dare da
Keriyot, əŋkə nde abə a alojne ŋayi mə, **15** kəkəyif ŋa:
«Kə təyəne ilək Yesu ibər nu dəwaca-ε, pəsam cəke pə
nəndəsəj im-ε?» Kə abə aŋə ŋaləm gheti gbəlenj wəco
maas, kə ŋasəj kə. **16** Kə Yudas eyəfə oŋ kətən təyə ntə
endeberə Yesu abə akakə dəwaca mə. **17** Dəsək dəcəkə-
cəkə da kəsata ka Cəcom Cətənəŋkəl Lebin, acəpsə a Yesu
darəj ŋayif kə: «Deke məfanj səkəlomps'am yeri ya kəsata
ka Kəcepər ka Məleke Medif-ε?» **18** Kə Yesu oluku: «Nəkə
nəberə dare ndena fum wələma, nəloku kə: «Wətəksə
kosu oluku: Təm tem tələtərnə, nnə ndaram indecepərənə
kəsata ka Kəcepər ka Məleke Medif kə acəpsə em darəj.»»
19 Kə acəpsə a Yesu darəj ŋayo təkə ənasom ŋa mə, kə
ŋalompəs yeri ya kəsata kəŋkə. **20** Ntə dəfəy dəmbəp

mo, Yesu ḥandə dəmesa kə acepsə ən darəj aŋə wəco kə mərəj. **21** ḥayi kədi yeri, kə Yesu oluku: «Kance icloku nu: Wəkin nu dacə, endebər im aterənə em dəwaca.» **22** Kə dis dəndənəcə ḥa kə ḥaməncnə, kə ḥayefə kəyifət Yesu: «Mariki, in'əfə ba?» **23** Kə Yesu oluku: Nwə səmbər waca dap din disrə kədi yeri mo endebər im aterənə em dəwaca. **24** Wan ka Wərkun endefi pəmə təkə ancic ti mo. Mba pələc pere peyi wərkun wəkawə endebər Wan ka Wərkun aterənə ən dəwaca mo! Kənatəkom ka wərkun wəkawə kənatam kətesə kə!» **25** Yudas nwə ənayi kəyə Yesu cəpənpən mo, eyif Yesu: «Wətəksə, in'əfə ba?» Kə Yesu olukse kə: «Mən'oloku ti.» **26** Ntə ḥancdi yeri mo, kə Yesu əlek kəcom, k'eyif Kanu barka, k'entepi ki k'əsərəs acepsə ən darəj pəcloku: «Nəbaŋ nəsəm kəcom kəŋkə, dis dem də.» **27** K'əlek so təmbəl ta wən, ntə elip kəyif Kanu barka mo, k'əsəŋ ḥa pəcloku: «Nəmun wən wawə fəp, **28** mecir mem mo, mme aloŋə kəcaŋəs ka danapa da Kanu kə kənay ka afum teta kəŋaŋnenə ka kiciya mo. **29** Kance icloku nu: Ifəsəmun wən haj dəsək ndə indegbəkərə so kəmun wi kə nəna, ndə dəbe da Papa kem mo.» **30** Ntə ḥalip kəleŋəs meleŋ mokor-kore Kanu mo, Yesu kə acepsə ən darəj ḥawurne ntende kəca ka tərə ta Tək ya Olif. **31** Ntə Yesu kə acepsə ən darəj ḥambəp tərə tatəkə mo, k'oloku ḥa: «Nəna akanə fəp nəndelukus im darəj, bawo Yecicəs Yosoku yoluku: *Indesut wəkək, ḥkesiya yəcəl yəsamsər.*» **32** Mba k'indefətə afi dacə-ə, indekəkar nu Kalile.» **33** Kə Piyər oluku kə: «Ali fəp fəlukus əm darəj, ina ifəlukus əm darəj.» **34** Kə Yesu oluku Piyər: «Kance, iclok'əm, pibi pampe yati, məndegbəkəl kəcər'em kəmaas

a kicipi kəccam.» **35** Mba Piyer pəcgbəkəl ti: «Ali səcfi kə məna, ifəgbəkəl a incər'am.» Acepsə a Yesu dərəj akə fəp toluku tin tayi tə ŋancloku. **36** Ti disre kə Yesu ender kə acepsə ən darəj nde kəfo nke aŋwe Ketsemane mə, k'oloku acepsə ən darəj: «Nəndə nnə, ibələ nu pipic itola Kanu.» **37** Kə Yesu əlekəne Piyer kə awut a Sebede mərəj, ntə dis dəndənce Yesu kə abəkəc ŋəlece-lece kə mə, **38** k'oloku ŋa: «Abəkəc ŋənaŋkane kədənc'em pəmə ifi. Nəyi nnə, ta padire!» **39** Kə Yesu əmbələne ŋa pipic, k'ontotnc k'embəlkər kəcəp tobu dəntəf, k'ontola ntə: «Papa kem, kə təyəne məwose ti-ε, məbələn'em təmbəl pa kətərəs pampe! Mba bafə təkə ifaŋ ti mə, mba təkə məna Papa məfan ti mə.» **40** Kə Yesu ender pəbəp acepsə ən darəj ŋacdire. K'eyif Piyer: «Nəntam fe kətədire kə ina ali dec din ba? **41** Ta nədirə, nətola Kanu ntə təŋsəŋə ta nəmbərə kəwakəs nke kəŋsəŋə nu kəyə mes məlec mə. Pəmbas mera yonu kəyə pətət, mba nəyə fe səkət kəyə ti.» **42** Kə Yesu əmbələ sə ta mərəj k'ontola Kanu ntə: «Papa kem, kə təyəne a təmbəl pampe pəfəbələ ta imun pi-ε, awa, təfaŋ tam teyi!» **43** Kə Yesu olukus, k'ender pəbəp acepsə ən darəj ŋacdəŋəs, ntə fər yənaləl ŋa mə. **44** Kə Yesu əsak ŋa k'əmbələ sə, k'ontola sə Kanu ta maas, pəcgbəkərə sə moloku min mayi. **45** Kə Yesu oluksərnə nnə acepsə ən darəj ŋayi mə, k'əŋgbəŋ-gbəŋər ŋa: «Nəndire sə, kəŋesəm kə nəndə! Nəcəŋkəl: Təm tembəp, amber Wan ka Wərkun aciya dəwaca! **46** Nəyefə, paŋkən! Bawo nwə eyi kəber im afum dəwaca mə, ələtərnə.» **47** Yesu pəsərəlok-loku, gbəncana babəkə kə Yudas nwə ənayi acepsə a Yesu aŋe wəco kə mərəj dacə mə, ender pəsole kənay

ka afum alarəm aŋe ŋanatəmpər-təmpər sakma kə tək
yosutnene mə. Aloŋne apəŋ kə abeki aSuyif ŋanasom ŋa.
48 Yudas nwe ɛncber Yesu aterenə ən dəwaca mə, ɛnasəŋ
asədar temənce ntə: «Nwə iŋkəcup mə, nkən əfə wəkakə.
Nəsumpər kə.» **49** Gbəncana babəkə kə Yudas ender,
k'ələtərnə Yesu, k'ewe kə: «Iyif əm, Wətəksə,» k'oncup kə.
50 Kə Yesu oluku kə: «Wanapa, ntə mənder kəyə mə, məyə
ti.» Kə afum akakə ŋancəŋne kə ŋantəpsər Yesu waca, kə
ŋasumpər kə. **51** Gbəncana babəkə kə wəkin asol a Yesu
dacə, owure dakma k'əncep wəcar ka wəloŋne wəpəŋ
aləŋjəs, k'engbinti ŋi. **52** Kə Yesu oluku kə: «Məluksə
dakma dam dobom, bawo nwe o nwe endeyefərəne dakma
mə, dakma dendedif kə. **53** Məncəm-cəmme a ifətam kəwe
Papa kem nwe ɛntam kəker'em məleke asədar alarəm
cəgba wəco kə mərəŋ ca wul kə wul ba? **54** Cəke cə Yecicəs
Yosoku yəntam kəlare-ε? Bawo yənaloku a tante tə pəmar
mes mame medecepər?» **55** Gbəncana babəkə bə Yesu
ənaloku kənay kaŋkə: «Nəwur kədesumpər im, nətəmpər-
təmpər sakma kə tək yosutnene pəmə ntə iŋyəne kalbante
mə. Dəsək o dəsək inder inde nde kələ kəpəŋ ka Kanu
ictəksə ta nənder nəsumpər im-ε. **56** Mba mame fəp meyi
ntə təŋsəŋe Yecicəs ya sayibə yəlare mə. Kə acepsə darəŋ
ŋasak Yesu kə ŋayekse. **57** Afum aŋe ŋanasumpər Yesu mə
ŋaŋkekərə kə ndena wəloŋne wəpəŋ Kayif, dəndo atəksə
sariyə kə abeki aSuyif ŋanabəpsəne. **58** Piyər ɛnacəmə
Yesu darəŋ pəbələ həŋ nde abaŋka ŋa kələ ka wəloŋne
wəpəŋ. Kə Piyər ɛmbərə dəsaŋka k'əŋkə pəndə k'abum a
kələ ka wəloŋne Kayif kəsək pəckəkce ntə mes ma Yesu
mendekəlip mə. **59** Aloŋne apəŋ k'aboc kitit aSuyif fəp

jancten yem nyε janatam kεyemseñε Yesu, ntε tɔjσɔjε
padif kɔ mɔ. **60** Mba janasɔtɔ fe, ali ntε sede alarəm
janader janaboncε kɔ yem mɔ. Telpəs kɔ sede mεrəj
sənder, **61** nse sənaloku: «Yesu oluku: «Intam kacekəli
kələ kəpɔŋ ka Kanu, icəmbər sɔ ki mata maas disre.»»
62 Kɔ wəlojne wəpɔŋ εyεfε k'eyif Yesu: «Məfəlukse su
tələm o tələm ba? Cəke cɔ məjloku teta moloku ma sede
mmε akajε janbonc am mɔ?» **63** Mba kɔ Yesu εncajκ.
Kɔ wəlojne wəpɔŋ oluku kɔ: «Tewe ta Kanu nkε kəyi
mɔ, məluku su kɔ təyənε mən'øyənε Krist, Wan ka Kanu-
ε.» **64** Kɔ Yesu olukse kɔ: «Mən'oluku ti. Mba icloku nu,
kəyefε oŋ ndəkəl, nəndenəŋk Wan ka Wərkun pəndə kəca
kətət ka Kanu nkε kəntam mes fəp mɔ, pəcder nərə da
debeki dən disre kəp ka dəKəm kəronj.» **65** Kɔ wəlojne
wəpɔŋ εwal-wali yamos yən pəcloku: «Ələməs Kanu! Sede
səre sɔ pəmar payif-ε? Nəne təkə ontubcenene Kanu mɔ,
kələməs ka Kanu kɔ. **66** Cəke cɔ nəncəm-cəmne-ε?» Kɔ
janluksə moloku: «Mənε padif kɔ.» **67** Ti disre kɔ janukər
Yesu lin dəkəro, kɔ janitiməs kɔ ɳkulma, aləma jacsut
kɔ waca dəkanca, jancloku: **68** «Krist wəyek-yek wəka
Kanu, məbonçər su mə, nwε osut əm mɔ!» **69** Piyer pəndə
nde dabəŋka, kɔ wəcar wəyecəra wələma ələtərnə kɔ,
k'oloku: «Məna wəkakə məndə mɔ, nən'εnayi kɔ Yesu
wəka Kalile.» **70** Mba kɔ Piyer εŋgbəkəl ti afum fəp fər
kirij, pəcloku: «Ina, incərə fe ntε məna məfəŋ kəluku
mɔ.» **71** Ntε nkən Piyer ənckə dəkusunjəkə wələma kəwur mɔ, kɔ
wəran wələma εnəŋk kɔ sɔ, k'oloku afum akə janayi
dənda mɔ: «Wəkawə, ja janayi kɔ Yesu wəka Nasaret.» **72**
Kɔ Piyer εŋgbəkəl sɔ tatəkə k'enderəm: «Incərə fe wərkun

wəkawε!» **73** Pəwon fe akə ŋanacəmε di mə ŋalətərnε
Piyer kə ŋayif kə: «Məna sə afum akaŋε ŋə nəyi, tolok-
loku tam tementər ti.» **74** Kə Piyer εyεfε kədərəm: «Kanu
kətərəs im kə pəyənε a kəyemε k'indε-ε! Incərε fe fum
wəkawε nəŋle mə!» Gbəncana babəkə kə kicipi kəncam.
75 Kə Piyer εncəm-cəmne moloku məkə Yesu εnaloku kə
mə: «Məndegbəkəl kətəcər'em kəmaas a kicipi kəccam.»
Kə Piyer owur dabanjka k'ombok belbel.

27 Ntε bətbət bembəp mə, aloŋne apəŋ kə abeki aSuyif
fəp ŋaloŋkanε kə ŋantəŋne a padif Yesu. **2** Ntε ŋalip kəkot
kə mə, kə ŋaŋkekərε kə, kə ŋamber kə Pilat dəwaca nwε
εnayonε wəkirij wəka sədare sa Yude mə. **3** Ntε Yudas
nwε εnawure Yesu pəber kə aterenε ən dəwaca εnəŋk
a kədif k'arjkə Yesu mə, kə abəc ŋembərε kə. K'olukse
gbeti gbəleŋ wəco maas aloŋne apəŋ kə abeki, **4** pəcloku:
«Inciya, imber wətəciya nu dəwaca ntε təŋsəŋe padif kə
mə.» Mba aloŋne apəŋ kə abeki ŋaloku: «Yudas, tatəkə
təməmən fe səna! Məna tatəkə təməmən! **5** Kə Yudas
εŋgal pəsam dəndo kələ kəpəŋ ka Kanu, k'εyεfε kəfo
kaŋkə, k'əŋkə pəgbəknε k'efi. **6** Kə aloŋne apəŋ ŋaloŋka
gbəleŋ ba gbeti mbə, kə ŋaloku: «Sariyε səwose fe su
kəber pəsam papəkə kələ ka kələ kəpəŋ ka Kanu, bawo
kəway ka mecir kə.» **7** Ntε ŋanəŋkenε mə, kə ŋantəŋne
kəwayε ka gbeti babəkə dale da wəsel, pəyənε di dəkəwup
da acikəra. **8** Ti təsəŋe k'asərəwe dəkəwupenε dadəkə han
məkə «Dale da Mecir.» **9** Kə təyənε moloku mme sayibε
Yeremy εnadəŋk mə, melare: «ŋanalək gbeti gbəleŋ wəco
maas. Gbeti babəkə bə aka Yisrayel ŋanatəŋne kəsəŋε
kə, **10** kə ŋasəŋε bi teta dale da wəsel, pəmə ntε Mariki

εnasom im ti mə.» **11** Kə wəbə Pilat eyif Yesu: «Mən'çyənə
wəbə ka aSuyif ba?» Kə Yesu olukse kə: «Mən'oloku ti.»
12 Mba ali toluku tin Yesu εnaloku fe kəlukse moloku ma
kəyemsənə mmə alojnə apəj kə abeki ɳanabonce kə mə.
13 Ti disrə, kə wəbə Pilat eyif kə sə: «Mes məlec məlarəm
mmə ɳambonc am mə, məfəne mi ba?» **14** Mba ali toluku
tin Yesu εnalukse fe kə, ti tənawosəs wəbə Pilat kusu
pərəj. **15** Kəsata ka Kəcepər ka Məleke Medif, wəkiriŋ ka
sədare sa Yude εncsake afum yəjən kəren o kəren tataka
ta kəsata kəjke, fum wəkin ayi dəbili dacə nwə kənay ka
afum kəncfan mə. **16** Təm tatəkə wəyi dəbili wələma εnayi
nwə tewe tən tenasam dətəf mə, pacwe kə Yesu Barabas.
17 Ntə ɳanaloŋkanə mə, kə Pilat eyif ɳa: «Yesu Barabas kə
Yesu nwə aŋwe Krist mə, an'ə nəfəj isak kə yəjən-ə?»
18 Pilat εnacərə a kəraca kənasənə ɳalek Yesu ɳaber kə
dəwaca. **19** Təm ntə Pilat εnandə dəŋkiti mə, kə wəran
kən osom pakəluku kə: «Ta tələm o tələm tey'əm dacə kə
fum wəlompu wəkawə! Bawo pibi pa məkə intərəna belbel
icwərəp teta fum wəkawə.» **20** Kə alojnə apəj kə abeki
ɳagbiŋər kənay ka afum kəloku a pasake ɳa Barabas,
padif Yesu. **21** Kə wəbə Pilat eyif kənay: «Afum akanə
mərəj an'ə nəfəj a pasake nu yəjən-ə?» Kə ɳalukse kə:
«Barabas!» **22** Kə Pilat eyif ɳa sə: «Ak'indəyənə oŋ Yesu
nwə aŋwe Krist mə?» Kə fəp fələku: «Məcaŋ kə dətək
yəpəmpəl!» **23** Kə Pilat əŋgbəkərə sə kəyif ɳa: «Pəlec pere
p'əyə-ə?» Mba kə kənay ka afum kənaŋkanə kəkule-kule:
«Məcaŋ kə dətək yəpəmpəl!» **24** Ntə Pilat εnacərə a əfətam
tes o tes, kə pidikcə pa kənay ka afum pəmbək kəbək dəm,
k'elək domun k'embikənə waca fər ya afum kirij, k'oloku:

«Isare fe kiciya ka defi da fum wəkawə. Nən'endesarə kiciya ka kədif kən!» **25** Kə afum fəp ŋaloku: «Səwose kəsərə teta defi dən, səna kə awut asu!» **26** Kə Pilat əsakə afum aŋe Barabas, kə Barabas əŋkə yəŋən. Ntə Pilat elip kəsom pasutə Yesu tərəŋkən mə, k'ember kə afum dəwaca a pacəŋ kə dətək yəpəmpəl. **27** K'asədar a Pilat ŋaŋkekərə Yesu tedisrə ta kələ kən kəpəŋ, kə ŋalonka dəŋgbəŋk dadəkə fəp ndə dənakəl kə mə. **28** K'asədar ŋawurə Yesu yamos yən kə ŋamber kə burumus beyim. **29** Kə ŋandunc kə aŋgbəŋkələ ŋa bəŋk nŋe ŋanacəp kə dəromp mə, kə ŋamber kə kəgbo dəkəca kətət kəyənə kə kəŋbasar k'abə, kə ŋancəpə kə suwu ŋacfani kə, ŋacloku: «Iŋyif əm, wəbə ka aSuyif!» **30** Kə ŋayukər Yesu lin kə ŋalek kəgbo ŋacsut kə dəromp. **31** Ntə ŋalip kəfani Yesu mə, kə ŋawurə kə burumus bəkə ŋanaber kə mə, kə ŋamber kə sə yamos yən. Kə ŋaŋkekərə kə kəkəcaŋ kə dətək yəpəmpəl. **32** Ntə asədar ŋancwur dare mə, kə ŋanəŋk wərkun wəka dare da Sirən wələma nwə ancwe Siməj mə, kə ŋancəmbər kə yebəc ya kəgbəŋne tək yəpəmpəl nyə anakə kəcaŋ Yesu mə. **33** Kə ŋaŋkə ŋabəp kəfo nkə aŋwe Kolkota mə, itə tatəkə «Kəfo ka Kəmbəmbələ.» **34** K'asədar ŋasəŋ Yesu wən wənəŋkəl pədokət, mba ntə ənatəm wi temer mə, ənawosə fe wi kəmun. **35** Ntə ŋalip kəcaŋ kə dətək yəpəmpəl mə, kə ŋaŋkot yampuŋpuŋ teta kəyer yamos yən. **36** Kə ŋandə ŋacbum kə. **37** K'antəp kə domp takəroŋ yecicəs nyə yənaloku tes ntə təsəŋə k'andif kə mə: «Fum wəkawə Yesu əfə, wəbə ka aSuyif.» **38** Anacaŋ sə Yesu kəsək dətək yəpəmpəl təm tin kə calbante mərəŋ, wəkin pəyi kə kəca kətət, wəkə pəyi kə kəca kəmeriya. **39** Afum

acepər ŋacləməs kə ŋacfek kə domp. **40** ɻacloku: «Məna nwə məncekəli kələ kəpəŋ ka Kanu, məcəmbər sə ki mata maas disre mə, məyacnə mənasərka! Kə təyənə a Wan ka Kanu məyənə-ε, mətor oŋ dətək yəpəmpəl yayε!» **41** Aloŋne aŋŋə, atəksə sariyε s'aSuyif kə abeki sə ɻancfani Yesu ɻacloku: **42** «Enayac aləma, mba əfətam kəyacnə nkənsərka! Wəbe ka Yisrayel ɔyənə: Awa pətor oŋ ma dətək yəpəmpəl yayε, təsəŋə səgbəkər kə kəlaŋ kosu! **43** ɻəgbəkər Kanu amera, awa Kanu kəyac kə oŋ ma, kə təyənə Kanu kəmbətər kə. Bawo oluku: «Wan ka Kanu iyənə!»» **44** Calbante aŋε anacaŋ kə Yesu mə ɻacləməs kə tin tayı. **45** Pəndeyi daŋ kə kubump kəntor dəntəf fəp haj salifana. **46** Salifana səndebəp, kə Yesu oŋkule-kule: «Eloyi, Eloyi, lema sabaktani?» Itə tatəkə: «Kanu kem, Kanu kem, ta ake tə məsak'em-ε?» **47** Kə afum aləma akə ɻanayi di mə, ɻanane kə dim. ɻancloku kəfətə disre a Arjnabi Eli eyi kəwe. **48** Kə fum wəkin əyekse kəkələk yaŋba, nyε ənapuk dəməncəncə mə, k'enepsər yi dəkəmota k'encenc kə yi a pəmun. **49** Mba kə akə ɻaloku: «Məkar ma, paməmən belbel kə təyənə Eli endeder kədeyac kə-ε.» **50** Kə Yesu oŋkule sə pəpəŋ, a k'olukse Kanu afəkəl ɻən. **51** Tem tatəkə tə kəloto kəlel nke kəŋkəŋkə təksə ta kələ kəpəŋ ka Kanu mə kəŋgbərə dacə, kəyefə takəroŋ haj tantəf. Kə antəf ɻeyefə kəyikcə pəpəŋ kə masar məŋgbərə, **52** kə cufu cəŋgbite, kə cəbel ca afum a Kanu alarəm ɻafətə afi dacə. **53** Kə ɻayefə dəcufu ntə Yesu əfətə afi dacə mə, kə ɻambərə Yerusaləm dare ndə ampuse Kanu mə, kə ɻamentərnə afum alarəm. **54** Wəbe k'asədar wəRom kə amarene ɔn asədar akə ɻanayi

di ɳacbum kəbel ka Yesu mə, ɳanesə pəpəj nte ɳananəŋk antəf kəyikce, kə təkə tənayi kəfi ka Yesu mə, kə ɳaloku: «Wəkawə, Wan ka Kanu yati ɛnayi!» **55** Aran alarəm ɳanacəmə pəbələ ɳacməmən, aran aŋe ɳanasol kə Yesu kəyefə Kalile kədebəcə kə mə. **56** Aran akakə dacə, Mari wəka Makdala, Mari iya wəka Sak kə Isifu, kə iya ka awut arkun a Sebede. **57** Nte dəfəy dəmbəp mə, kə wərkun wəka daka wələma ender, wəka dare da Arimate ɛnayi, pacwe kə Isifu. Nkən sə wəcepse Yesu darəj wələma ɛnayi. **58** Kə wərkun nwə əŋkə ndena Pilat k'əŋkə pətola kə kəbel ka Yesu. Kə Pilat osom a pasəj kə ki. **59** Kə Isifu elək kəbel ka Yesu, k'ɛnepsər ki kasaŋke ka kəloto kətelər kəfu, **60** k'ontore kəbel ka Yesu dəkufu nkə anatətorə wəfi kərəsna mə, kufu nkə nkən Isifu anayək ka nkənsərka dətasar mə, k'osunce dakabəre da kufu kəŋkə tasar təpəj, k'əŋkə. **61** Awa, Mari wəka Makdala kə Mari nwə ɛnayəne iya ka Sak kə Isifu mə ɳanayi di, ɳandə ɳatefərne kufu. **62** Dəckəsək da tataka tolompəsnənə dəsək da kəjesəm, alonjəne apəj k'aFarisi ɳasol kə ɳaŋkə ndena Pilat, **63** kə ɳaloku: «Mariki, səncəm-cəmne a wəyemə wəkawə ɛnaloku nte ɛnayi wəyəj mə: ‹Tataka ta maas ta defi dem, indefətə afi dacə.› **64** Awa, məsom afum ɳacbum kufu kən han̄ tataka ta maas, ta acepse ən darəj ɳadeder ɳakiye kəbel kən, ɳakafələ kəloku afum: ‹Nənəŋk, əfətə afi dacə!› Yem yayəkə yendebək sə yecepər yəcəkə-cəkə.» **65** Kə Pilat oluku ɳa: «Iwose kəsəj nu asədar, nəyə ɳa ɳabum kufu kəŋkə pəmə təkə nəfəj ti mə.» **66** Awa, kə ɳaŋkə ɳalompəs tobum ta kufu nkə, kə ɳasunce ki tasar pəpəj, kə ɳancəmbər afum ɳancbum ki.

28 Dəckəsək da dəsək da kəñesəm, sandenj bətbət, Mari wəka dare da Makdala kə Mari wələma ŋander kəməmən kufu. **2** Gbəncana babəkə kə antəf ŋeyikcə pəpəŋ, bawo meləkə ma Mariki mənator dəntəf kədebiŋkəli tasar, mənde sə pi kəroŋ. **3** Məleke maməkə mənayi pəmə pəmot pa dəkəm, yamos ya mi yefere poŋ. **4** Kə asədar abum a kufu ŋayikcəne kənesə, ŋaməmpnə pəmə nte ŋanfi mə. **5** Mba kə meləkə moloku aran: «Ta nəna nənesə, bawo incərcə a Yesu wəkə anacaŋ dətək yəpəmpəl mə, nəyi kətən. **6** Eyi fe de, əfətə afi dacə pəmə təkə ənaloku ti mə. Nəder nəməmən nnə kəfo nkə anaboc kə mə. **7** Nəkufe nəkəloku acəpsə ən darəŋ a Yesu əfətə afi dacə, awa a nəŋkəbəp kə Kalile, difə nəŋkənəŋk kə. Nəcəŋkəl: Tatəkə t'iyoŋa toluku nu.» **8** Kə aran aŋe ŋambəle kufu nkə katəna kənesə kə pəbotu pəpəŋ disre, kə ŋayekcə kəkəloku ti acəpsə a Yesu darəŋ. **9** Gbəncana babəkə kə Yesu ender aran aŋe tekirij k'eyif ŋa: «Iyif nul!» Kə aran aŋe ŋalətərne kə ŋancəpə kə suwu kə ŋasumpər kə wəcək teta kəleləs kən. **10** Kə Yesu oluku ŋa: «Ta nənesə, nəkə nəloku awənc im aŋa a ŋakə Kalile, a difə ŋandekənəŋk im. **11** Nte aran aŋe ŋanayi dəpə kəkə mə, awa kə abum a dəkufu aləma ŋambəre dare kə ŋaləmər aloŋne apəŋ mes məkə mənacepər mə fəp. **12** Nte ŋaloŋkanə kə abeki mə, kə ŋantəŋne kəsəŋ asədar akakə pəsam pəlarəm, **13** kə ŋasom asədar akakə nte: «Nəde nəloku: <Acəpsə ən darəŋ ŋanderna ŋakiye kə, tətəŋne sədirə.» **14** Kə wəkirij ene ti-ε, səŋkəcərə kəlok-lokər kə, nte təŋsəŋe ta antərəs nu mə.» **15** Kə asədar ŋambəŋ pəsam kə ŋayə təkə analoku ŋa mə. Kə taruku pa yem papəkə pəsam aSuyif dacə

haŋ məkɔ. **16** Kɔ acɛpsɛ a Yesu darəŋ aŋɛ wəco kɔ pin
ŋaŋkɔ Kalile, nde tɔrɔ tɔkɔ Yesu εnaboncər ŋa mɔ. **17**
Ntɛ ŋanəŋk Yesu mɔ, kɔ ŋantontnɛnɛ kɔ, mba kɔ aləma
ŋa dacɔ ŋanalip fɛ kəlaŋ tetən. **18** Kɔ Yesu ələtərnɛ ŋa,
k'oloku: «Kanu kəsəŋ im kətam fəp kəyefɛ dəKɔm haŋ
dəntɔf. **19** Nəkɔ, nəsəŋɛ afum a tɔf ya doru fəp kəyənɛ
acɛpsɛ em darəŋ, nəcgbət ŋa dəromun tewe ta Kas, ta
Wan kɔ t'Amera ॥ecempi, **20** nəctəksɛ ŋa kəleləs mosom
məkɔ isom nu mɔ fəp. Awa kɔ ina iyi nu dacɔ dəsək o
dəsək haŋ doru delip.» (**aiōn g165**)

Mark

1 Dəkəcop da Kibaru Kətət teta Yesu Krist Wan ka Kanu
dō dandə. **2** Deyi pəmə ntə ancic ti nde buk ba sayibə
Esayi disre mə: «Indekekərə wəsom kem fər yam kiriŋ
pəkolomps'am dəpə. **3** Fum wəkə dim dən deyi kəwur nde
dətegbərə mə əfə: «Nəlompəs dəpə da Mariki, nəlompə
səpə sən sa wəcək!» **4** Itə Ajnabi Saŋ Batis ənaderənə
nde dətegbərə, pəckawandi a pagbət afum dəromun teta
kəsəkpər bəkəc ŋacəmə pəlompu darəj, ntə təŋsərə Kanu
kədeŋjaŋnənə ŋa kiciya kəjan mə. **5** Afum aka atəf ŋa
Yude kə aka Yerusaləm fəp ŋanckə nde eyi mə, ŋacsətər
kə kəgbət dəromun teta Kanu, nde kəŋgbəkə ka Yurden
ŋacceŋ kiciya kəjan afum dacə. **6** Yamos ya cəfon ca
yəkəmə yə Saŋ əncberne, pəcgbəncənə bəlet ba akata defi.
Cəlaŋkəma c'əncsəm kə məsə ma cəmə ca dəkuləm. **7**
Pəcdəŋk: «Fum eyi kəder im tadarəj, nwə əyə fənəntər
pətas im mə, isətə fe dofum dotulnənə isikəli cəftə cən. **8**
Ina, dəromun iŋgbət nu teta Kanu, mba nkən dəAmera
ŋecəmpı ŋa Kanu ende pəcgbət nu.» **9** Mata maməkə kə
Yesu ender kəyəfə Nasaret dare da Kalile, k'əsətər Saŋ
kəgbət dəromun teta Kanu nde kəŋgbəkə ka Yurden. **10**
Yesu endepə dəromun, gbəncana babəkə k'ənəŋk kəm
kəŋgbərə, k'ənəŋk sə Amera ŋa Kanu ŋotorər kə pəmə
antantoriya. **11** Kə dim dontor kəyəfə dəkəm: «Wan kem
məyənə nwə imbətər mə, mən'əbət im mes belbel.» **12**
Gbəncana babəkə kə Amera ŋa Kanu ŋejkekərə Yesu
nde dətegbərə. **13** K'əncepərənə di mata wəco manjkələ,
Sentani səcəwakəs kəsərə kə kaciya. Səm ya dəkuləm yə
ŋanayi, məleke meçkəkəs kə. **14** Ntə analip kəsəŋ Saŋ

kəber dəbili mə, kə Yesu ender Kalile, pəcdəjk Kibaru
Kətət ka Kanu, **15** pəcloku: «Təm təmbəp kə dəbe da Kanu
dələtərnə. Nəsəkpər bəkəc nəlomp, nəgbəkər kəlanj Kibaru
Kətət ka Kanu!» **16** Ntə Yesu eyi kəcepər agbəp ŋa kəba
ka Kalile kəsək mə, k'ənəjk Siməj kə Andəre wənc ka
Siməj, ŋacgbal manta dəkəba, bawo awənt ŋə ŋanayənə.
17 Kə Yesu oluku ŋa: «Nəder nəcəps'em darəj, indesənjə
nu kəyənə awənt a afum.» **18** Gbəncana babəkə kə ŋasak
manta manjan kə ŋancəmə Yesu darəj. **19** Ntə əŋkə kirinj
pəpic mə, k'ənəjk Sak wan ka Sebede kə wənc Isaj anjə
ŋanayi abil ŋajan disrə ŋaclompəs-lompəs manta mə.
20 Gbəncana babəkə k'ewe sə akakə mərəj ntə təŋsənjə
ŋayənə acepsə ən mə. Kə ŋasak kas kəjan Sebede debil kə
akə ŋacbəc mə, kə ŋancepsə Yesu darəj. **21** Kə ŋambərə
dare da Kaparnam. Ntə ŋaŋkə dəkətola Kanu da aSuyif
simiti, dəsək da kəjesəm mə, kə Yesu oncop kətəksə.
22 Cusu cənawos ŋa kətəksə kən, bawo ənctəksə pəmə
fum nwə əntəmpər kətam mə, ənctəksə fe pəmə atəksə
sariyə s'aSuyif. **23** Tənatəjnə wərkun wələma nwə ŋəŋk
ŋəleç ŋenabərə mə pəyi dəkətola Kanu da aSuyif dadəkə
disrə, pəckule-kule: **24** «Ta ake tə məmberənə mes mosu-
ɛ, Yesu wəka Nasarət? Dəkələsər su mənder ba? Səncərə
belbel nwə məyənə mə: Wəcəmpi wəka Kanu!» **25** Kə
Yesu əŋgbəj-gbəjər ŋi, pəcloku: Məməp kusu! Məwur
fum wəkawə dəris. **26** Kə ŋəŋk ŋəleç ŋowur kə dəris
ŋeciyikəc kə pəpəj, ŋockule-kule sə pəpəj. **27** Kə cusu
cəwos afum fəp, ŋacgbəkələnə tanjan: «Tere tə tante-ɛ?
Kətəksə kəfu, dəbe dere! Əntəmpər ali dəbe da yəŋk yəleç,
nyə yəŋleləs mosom mən mə!» **28** Kə debeki da tewə tən

desamsər katəna katəna məmpəmpə ma Kalile fəp. **29**
Ntə ŋawur dəkətola Kanu da aSuyif mə, nkən Sak kə Isan
ŋaŋkə ndena Siməj kə Andəre. **30** Iya wəka wəran ka
Siməj ənafəntəre ta əntamnə-ε, fiba fənayi kə, gbəncana
babəkə k'aloku Yesu tetən. **31** K'əncəŋne, k'oşumpər kə
kəca k'eyekti, kə fiba fəsak kə, k'eyerəs afum yeri. **32** Ntə
dəfəy dender, kə dec dəŋkale mə, k'aŋkərə kə acuy fəp
kə aŋe yəŋk yəleç yənctərəs mə. **33** Kə afum a dare fəp
ŋaloŋkanə nde kusunka ka dəkələ. **34** K'əntaməs acuy
alarəm aŋe ŋancunə docu yamayama mə, pəcbələs yəŋk
yəleç yəlarəm. Əncsak fə yəŋk yəleç yolok-loku, bawo
yənacərə kə. **35** Bətbət ta pəntayə wəŋkəra-ε, k'eyəfə
k'owur kəkə ka kəfo kəyer-yer kələma, k'əŋkə pəcəmə
kətola Kanu. **36** Siməj kə asol ən ŋambəlkər kəten kə. **37**
Ntə ŋanəŋk kə mə, kə ŋaloku kə: «Fəp fəyi kəten əm.» **38**
Kə Yesu oluku ŋa: «Pəŋkən kəfo kələma, nde sədare nse
sələtərnə mə, ntə təŋsəŋə dəndo sə idəŋk Kibaru Kətət
mə, bawo itə iwurene.» **39** Kə Yesu əŋkətənə atəf ŋa Kalile
fəp, pəckawandi Kibaru Kətət dəkətola Kanu d'aSuyif,
pəcbəlsənə sə yəŋk yəleç. **40** Kə wəcunə sen wələma ender
nnə Yesu eyi mə, k'əncəp suwu pəclətsənə Yesu: «Kə
məfaŋ ti-ε, məntam kəsəkəs im.» **41** Kə Yesu əyənə kə
nənəfər, k'əntənc kə kəca, k'ongbuŋənə kə, k'oloku: «Ifaŋ
ti, məsək!» **42** Gbəncana babəkə kə sen səsak kə, k'əsək.
43 Kə Yesu əmbələs kə pəctiŋ-tiŋ kə: **44** «Ta məloku ti
fum o fum, mba məkə məmentərnə wəloŋne, məkenə
kə poloŋne teta kəsəkəs kam pəmə təkə Musa encic ti
mə, tendeyənə afum fəp kəcərə a məntamnə.» **45** Mba
wərkun nwə, ntə nkən əŋkə mə, k'eyəfə kədəŋk ti pəpəŋ,

pəcsamsərenə toluku tatəkə, kə təsərə Yesu kətətam sə
kəbəre dare. Dare kəsək encyi, mofo meyer-yer mme
afum ɣanatə kəcyi mə, afum ɣancder kə kəyəfə mofo fəp.

2 Nte mata mələma mencepər mə, kə Yesu ender
Kaparnam. K'ane a Yesu eyi dəker, **2** k'afum alarəm
ɣalojkanə haŋ kə dəkəcəmə delip ali nde dəkəsuŋka.
Yesu pəccam ɣa toluku ta Kanu. **3** K'aŋkərə kə wəfi wəcək
nwə afum maŋkələ ɣanagbaŋne mə. **4** Nte agbaŋne ən
ɣanatətam kəkekərə kə haŋ nde Yesu eyi mə teta dəlay da
afum, kə ɣampesə kələ kəroŋ ɣasurenə da Yesu ənacəmə
mə, kə ɣafeni da ɣanatorenə yala nyə wətətam kəkət
wəkakə ənafəntərə mə. **5** Nte Yesu ənəŋk kəlaŋ kəŋjan
mə, k'oloku wəfi wəcək: «Wənc im, aŋaŋnen'am kiciya
kam.» **6** Atəksə sariyə s'aSuyif aləma aŋe ɣanandə di mə,
ɣaccem-cemnə debəkəc nte: **7** «T'ake toŋlok-lokə tante-ə?
Kələməs k'endə Mariki! An'əntam kəŋaŋnenə kiciya kə
pəntəyəne Kanu sona-ə?» **8** Kə Yesu əncərə gbəncana
babəkə amera ɣən disrə məcəm-cemnə mme mənayi
atəksə sariyə akakə mə. Kə Yesu eyif ɣa: «T'ake tə məcəm-
cemnə mame meyine nu-ə?» **9** Mosom mərəŋ mə mame,
tosom tere tətəcuca kəloku wəfi wəcək-ə: <Aŋaŋnen'am
kiciya kam, kə kəloku: <Məyəfə, məlek pokə pam, məkət>
10 Awa, indeyo nu tante, nte təŋsərə nəcərə a ina, Wan ka
Wərkun, intəmpər kətam kəŋaŋnenə ka kiciya nnə doru
dande.» Kə Yesu oluku wəfi wəcək: **11** «Ilok'əm: Məyəfə,
məlek pokə pam, məkə nde ndaram!» **12** Kə wərkun nwə
eyefə, k'elək gbəncana babəkə pokə pən, k'owur fər ya
afum fəp kiriŋ, nte towosəs afum cusu mə, kə fəp fəŋkor-
koru Kanu ɣacloku: «Səntanəŋk fe towurenə ta tante!» **13**

Kə Yesu oñkə sə kəca ka dəkəba. Kə afum alarəm յander nnə eyi mə, pəctəkse յa. **14** Ntə eyi kəcepər mə, k'εnəյk Lewy wan ka Alfe, pəndə nde aŋgbancan յa abanjəs dut. Kə Yesu oluku kə: «Məcəps'em darəŋ,» kə wəkakə eyefə k'εncepse kə darəŋ. **15** Ntə յanadi yeri nda Lewy, kə abanjəs dut alarəm kə aciya յandə kə Yesu kə acepsə ən, bawo afum akakə յanacepsə kə darəŋ mə, յanala. **16** Ntə aFarisi kə atəkse sariyə s'aSuyif յanəյk Yesu pəcdi yeri kə abanjəs dut kə aciya mə, kə յayif acepsə a Yesu darəŋ: «Ta ake t'endine yeri kəfo kin kə abanjəs dut kə aciya-ε?» **17** Yesu nwə εnane ti mə, oluku յa: «Bafə atamne յafanj wəten cəl de, mba acuy. Inderənə fe teta kəwe k'alompu, mba teta aciya.» **18** Dəsək dələma, acepsə a Saŋ darəŋ kə aFarisi յasun. K'afum aləma յander յayif Yesu: «T'ake tə acepsə a məna darəŋ յantəsuŋε-ε, ntə acepsə a Saŋ darəŋ kə aFarisi յայսուŋ mə?» **19** Kə Yesu eyif յa: «Afum aŋə awe kəgbəjne mə յantam kəsuŋ յasərəyi wəfura kəsək ba? Təm ntə յayi wəfura kəsək mə, յafəsuŋ. **20** Dəsək dendebəp nde յandegbəyənə kə wəfura mə, awa յandesuŋ dəsək dadəkə.» **21** «Ali fum əfəfapərə kəpol ka kəloto kəfu yamos yeməce-məce, kə pəyənə fe ti-ε kəpol ka kəloto kəfu kəŋkə kəŋnos-յosu yamos yeməce-məce yayəkə, təsəŋə yamos yayəkə kəwale pətas kəwale kəcəkə-cəkə. **22** Fum o fum əfəber wen wofu dətələba pa akata pokur, kə məyo ti-ε, wen weŋwesəli tələba, məyi oŋ məsətə fe wen, məsətə fe sə tələba. Wen wofu, dətələba poſu!» **23** Dəsək dələma da kəŋesəm nde ampuse Mariki mə, Yesu pəccali dale, acepsə ən darəŋ յasol kə nkən, kə յayefə kəcənosuru səbomp sa məŋgbən. **24** Kə aFarisi յayif

Yesu: «Məcəŋkəl! Ta ake tə ŋayyone nte Sariye səntəwose kəyə dəsək da kəŋesəm nde ampuse Mariki mə?» **25** Kə Yesu eyif ŋa: «Ali katin nəkaraj fe dəYecicəs Yosoku təkə Dawuda ənayə nte ənayi dəpəcuca, dor dəyə kə, nkən kə akə ŋanasol mə ba? **26** Nte Dawuda ənabərə kələ ka Kanu disre tem ta wəkirij ka aloŋne Abiyatar mə, pəsəm cəcom nce anclonje Kanu, cəcom nce Sariye sənawose aloŋne gbəcərəm kəsəm mə. Mba Dawuda ənasəm ci, k'əsəŋjene sə cələma asol ən.» **27** Kə Yesu oluku ŋa: «Kanu kənawure dəsək da kəŋesəm nde ampuse kə mə teta kəmar ka afum, mba kənawure fe afum teta dəsək da kəŋesəm de! **28** Ti təyəne Wan ka Wərkun əyəne mariki ali ma dəsək da kəŋesəm nde ampuse Mariki mə.»

3 Kə Yesu olukus nde dəkətola Kanu da aSuyif. Dəndo, wərkun wələma ənayi di pədəmtər kəca. **2** Kə aFarisi ŋaykəkce kə pəyəne a Yesu əŋkətaməs kə dəsək da kəŋesəm nde ampuse Mariki mə-ε, nte təŋsəŋe ŋayemsəne kə mə. **3** Awa, k'oloku wərkun nwə ənadəmtər kəca mə: «Məyefə məcəmə nnə afum dacə.» **4** Kə Yesu eyif ŋa: «Cəke cə Sariye səwose dəsək da kəŋesəm nde ampuse Mariki mə-ε: Kəyə ka pətət ba, ka pələc? Kəyac fum ba, ka kədif kə?» Mba kə akakə ŋancaŋk. **5** Awa, kə Yesu əməmən ŋa dəcəro fəp fəjan dəmetəle disre, kə kətəyəne kəyən nənəfər kəntərəs kə dəbəkəc. K'oloku wərkun nwə: «Mətənci kəca!» Kə wərkun nwə entənci ki, kə kəca kən kəntamnə. **6** Kə aFarisi ŋawur dəkətola Kanu dağan kəkənəŋkənə kə afum a Herodu nte təŋsəŋe ŋatəŋne tedifə ta Yesu mə. **7** Kə Yesu əŋkə ntende dəkəba kə acepsə ən darəŋ. Kə kənay k'afum kəncəmə Yesu darəŋ,

aję ḥanayefę təf ya Kalile kə Yude mə, **8** aka Yerusaləm, aka Idume, aka mokuru ma kəŋgbəkə ka Yurdən kə akə ḥayı Tir kə Sidəŋ kəsək mə. Kənay k'afum kaŋke ḥancne mes fəp mmə Yesu ḥancyə mə, kə ḥander nnə eyi mə. **9** Kə Yesu oluku acepsə ən darəŋ a ḥalompse kə abil ḥin, nte təŋsəŋe ta kənay kədegbəcərəne kə mə. **10** Bawo εnctaməs afum alarəm, akə ḥanayə docu mə fəp ḥancmərəne kə nte təŋsəŋe ḥatam kəgbuŋenə kə mə. **11** Nte yəŋk yeləc yəncnəŋk Yesu mə, yoncontnəne kə dəntəf, yockule-kule: «Məna, Wan ka Kanu məyəne!» **12** Mba Yesu pəctiŋ-tiŋ yi, pəcməne yi kəloku afum nwə əyəne mə. **13** Kə Yesu εmpe nde tərə kəronj, k'ewe akə εnafarj mə, kə akakə ḥander nnə eyi mə. **14** K'eyek-yek afum wəco kə merəŋ, k'əsəŋ ḥa tewe ta «asom», nte təŋsəŋe ḥayı kə nkən, pəcsom ḥa kəkədəŋk Kibaru Kətət mə, **15** k'əsəŋenə ḥa sə dəbe dəbelənenə yəŋk yeləc. **16** Mewe ma afum wəco kə merəŋ aję εnayek-yek mə mame: Siməŋ nwə Yesu εnasəŋ tewe ta Piyer mə, **17** Sak wan ka Sebede, kə Isaŋ wənc ka Sak aję εnasəŋ tewe ta «Bowanərses» mə. Itə tatəkə «Awut a pəkule-kule pa dəwə». **18** Kə Yesu enderər sə Andare, Filip, Bartelemy, Matiye, Təma, Sak wan ka Alfe, Tade, Siməŋ wəKanaŋ, **19** kə Yudas wəka dare da Keriyot nwə εnader pəber Yesu aterəne ən dəwaca mə. **20** Nte tencepər mə, kə Yesu olukus nde εnayi decikəra mə, kə afum ḥaloŋkane sə. Yesu kə acepsə ən darəŋ ḥanatam fə kədi yeri yati. **21** Nte aka kələ disre a Yesu ḥane ti mə, kə ḥawur kəkəsumpər kə, bawo ḥanaloku: «Dotoŋkulu deyi kə.» **22** Atəksə sariyə s'aSuyif aję ḥanayefę Yerusaləm mə ḥaloku: «Yesu əyo Bəlsəbul, wəkiriŋ wəka yəŋk yeləc!

Nkən əŋsəŋɛ Yesu kəbeləs ka yɔŋk yεlec!» **23** Kə Yesu
ewe ŋa pəctəkse ŋa mes pəctubcəne mi mələm: «Cəke cə
Sentani səntam kəbeləs Sentani-ɛ? **24** Kə atəf ŋeyerənɛ
ŋisərka-ɛ, atəf ŋaŋkə ŋəfəsətam kəcəmə. **25** Kə aka kələ
kin ŋayerənɛ taŋan-ɛ, kələ kaŋkə kəfəsətam kəcəmə. **26**
Awa, kə Sentani səyefərnɛ sisərka-ɛ, səfətəm kəcəmə
gbij. Ta si teŋlip təm tatəkə. **27** Ali fum əfətəm kəbərə
kələ ka wəka səkət disre, pəfonjət daka dən ta onuŋkənɛ
pəsekət wəka səkət wəkakə-ɛ, a pədefonjət daka da kələ
kən. **28** Kance icloku nu ti, anderŋajnənɛ afum kiciya kə
kələməs nkə ŋaləməs Mariki mə fəp, **29** mba nwɛ o nwɛ
ŋjləməs Amera ŋecəmpı ŋa Kanu mə, afədekəŋajnənɛ kə,
endesare kiciya kaŋkə doru o doru.» (**aiōn g165, aiōnios g166**)
30 Kə Yesu oluku ŋa ti, bawo ŋanaloku: «Iŋŋk ŋelec ŋeyi
kə.» **31** Iya kə awənc a Yesu ŋander, ŋacəmə dabəŋka, kə
ŋasom pawenɛ ŋa Yesu. **32** Kənay ka afum kənandə kəkəl
kə, k'oloku kə: «Iya kam, awənc əm aja arkun kə aran
ŋancəmə dabəŋka, mən'ɔ ŋayi kətən.» **33** Kə Yesu oluku:
«Iya kem k'awənc im aja, are ŋɔ-ɛ?» **34** K'ənkətənɛ fər
kəməmən ka akə ŋanandə ŋakəl kə mə, k'oloku: «Iya kem
k'awənc im aja ŋ'akanje! **35** Bawo nwɛ o nwɛ endeyə təfəŋ
ta Kanu mə, nkən ɔyənɛ wənc im, wəkire kə iya kem.»

4 Kə Yesu oluksərnɛ so kəctəkse nde agbəp ŋa kəba. Kə
kənay ka afum alarəm kəŋkə kəloŋkanɛ nnə eyi mə, kə
təsəŋɛ kə kəbekə debil, k'endə. Kə kənay ka afum akakə
fəp kəncəmə agbəp ŋa kəba. **2** Kə Yesu əntəkse ŋa mes
məlarəm pətubcəne mi mələm, k'oloku ŋa kətəkse kən
disre: **3** «Nəcəŋkəl: Kə wəbəf owur kəkəgbal defet. **4**
Nte əncəgbal defet mə, kə məŋgbən mələma mentəmpene

dəpə, mba kə bəmp yender yosəm mi. **5** Kə mənəgbən mələma məntəmpənə antəf ἡja masar kəroj nde kəbof kəlarəm kənatayı mə. Ntə antəf ἡenadəm mə, kə mənəgbən maməkə mompoj katəna. **6** Mba ntə nne የenadewonə mə, kə buma yayəkə yowosərənə, bawo የenayə fe ncənc. **7** Kə mənəgbən mələma məntəmpənə dəbəjk, kə bəjk yəmpə kə yendi mi, kə tənəsəjə mənəgbən mətət kətəkom. **8** Kə mənəgbən mələma məntəmpənə antəf ἡətət kəroj, kə mompoj kə məsəjk, kə mələpsər kəsəj yokom. Kə mələma mojkom wəco maas, mələma wəco camət-tin kə mələma tasar tin.» **9** Kə Yesu oloku: «Məna nwə mənəjə ləjəs yenene mə, məne ti!» **10** Ntə ḥaŋgbeyne kəsək mə, acəpse a Yesu darəj aje wəco kə mərəj kə akə ḥaŋkel kə mə ḥayefə kəyifət kə teta mes mme ənctəksə ἡja pətubcənə mi mələm mə. **11** K'oloku ἡja: «Nəna ḥə Kanu kəsəjə kəcəre kance kəgbəpnə ka dəbe da Kanu, mba akə, motubcənə gbəcərəm mə ḥane, **12** ti təsəjə ntə: «Ḥaŋgbətnə belbel, mba ḥafənəjk, təsəjə ḥaccəjkəl belbel, mba ḥafəcəre tələm o tələm, pətəyənə ti-ε, kə ḥalıksərnə Kanu, Kanu kəḥaŋnenə ἡja!»» **13** Kə Yesu eyif ἡja sə: «Nəncəre fe totubcənə tantə! Awa, cəke cə nəntam kəcəre motubcənə fəp-ε? **14** Wəbəf, Toloku ta Kanu t'əmbəf. **15** Afum aje ḥayi dəpə dacə mə, ḥ'ambəfə Toloku ta Kanu. Kə ḥane ti-ε, gbəncana babəkə Sentani səder səbañər ἡja Toloku Tətət ntə anabəf ἡja mə. **16** Kə mənəgbən məkə anabəf kəfo ka masar mə, məyənə afum aje ḥajne Toloku, ḥabəj ti pəbotu disre, **17** mba ḥafəwose ncənc kətor ἡja, pəpic po ḥancəmə ti darəj. Kə pəcuca kə kətərəs kənder teta Toloku tatəkə-ε, ḥasak

ti few gbəncana babəkə. **18** Anabəf mələma dəbeñk, nya
ŋayəne afum aŋe nyaŋne Toloku ta Kanu, **19** mba pəyeŋki
pa təm tatəkə, pəbas pa daka kə mes mələma medi toluku
tatəkə, təsəŋe ti kətəkom. (**aiōn g165**) **20** Təlpəs, anabəf
mələma antəf ŋətət. Antəf ŋətət ŋəyəne afum aŋe nyaŋne
toluku ta Kanu, ŋabaŋ ti, ŋasəŋe ti kəkom, nte wəco maas,
təkə wəco camət-tin, kə tələma tasar tin.» **21** Kə Yesu
eyif nya sə: «Amber lamp dəkəfala kə pəyəne fe ti kəfənc
dəntəf ba? Bafə andet di kədet dəm ba? **22** Bawo nte o nte
təŋgbərnə mə, tendewur dəsək dələma. Nte o nte təyəne
təgħbərnəne mə, məne tedewur təyə afum waŋkəra. **23** Kə
fum əyə ləŋjəs yenene-ε, pəne til!» **24** Kə Yesu oluku nya sə:
«Nəkəmbərnə təkə nəyəne mə: Potubcə pəkə nəntubcə
akə mə, ip'andekəsətubcə nu, padəŋjəre nu sə. **25** Wəkə
əyə pəlarəm mə amberəne kə sə, mba wəkə ənyə pepic
mə, ambaŋjər kə yati pəkə əyə mə.» **26** Kə Yesu oluku sə:
«Dəbe da Kanu deyi pəmə nte wərkun endewur pəcgbal
məŋħben məbəf dəntəf mə, **27** təyəne a endire kə endire
fe-ε, pibi kə dan, məŋħben mompoj, mebek ta encəre ti
nte o nte-ε. **28** Antəf ŋəyəsəŋe yəbəf kəpoj: Antəf ŋisərka
ŋəyəsəŋe yəbəf kəpoj: Pəcop buma, məŋħben mocop
kəwurəs dəbuma, melas. **29** Məŋħben mənckənaləl, paber
mi kətetiya, bawo təm tetel ta mi tembəp.» **30** Kə Yesu
eyif sə: «Ak'andetubcəne dəbe da Kanu-ε? Totubcəne tere
t'andeloke di-ε? **31** Dəbe da Kanu deyi pəmə təŋħben
təfət mpe ambəf pəfətə pətas yəbəf ya dəntəf fəp mə, **32**
mba k'ambəf pi-ε, pəpə pəbek pətas yəbəf fəp ya dəlakə,
pəsəŋ wara wəpəŋ təsəŋe bəmp ya darenc kəctam kəndə
katəkəp ka ki dəntəf.» **33** Dəmotubcəne məlarəm Yesu

oncloku ḥja moloku ma Kanu, kəbəp ka təkə ḥjactam kəcəre mə. **34** Yesu onclok-lokər fe afum fəp ta pəyənə motubcənə-ε, mba kə ḥjangbeyne-ε, oncloku acepsə ən darəŋ tedisre ta mi fəp. **35** Dəsək dadəkə yati ntə pəmbiyə mə, kə Yesu oluku acepsə ən: «Pacali ntende mokuru.» **36** Ntə acepsə ən darəŋ ḥjasak kənay ka afum mə, Yesu pəyi debil kə ḥjankekərə kə. Cibil cələma cənayı kə kəsək. **37** Kə afef ḥəpəŋ ḥeyəfə kəwur, yam yecberə debil haŋ kə abil ḥəfanj kəlarc domun. **38** Yesu nkən pəfəntərə, pəfakənə pədəmət, pəcdire nde abil darəŋ. Kə acepsə ən ḥantimi kə ḥjacloku: «Wətəkse, kəfi kə sənder, kə məyi ta məwe ti daka-ε?» **39** Ntə entime mə, k'ɛŋgbəŋ-gbəŋjər afef, k'oluku kəba: «Məcaňk, mətor!» Kə afef ḥjesak, kə pəyo yen! **40** Kə Yesu eyif ḥja: «Ta ake tə nəferənə fər tante-ε? Nəntayə fe kəlaŋ haŋ ndəkəl ba?» **41** Kə kənesə kəpəŋ kəsumpər ḥja, kə ḥayifənə aŋe kə akə: «Ake fum wəkawə ɔyənə-ε, ntə afef kə kəba yəncəmə təfaŋ tən darəŋ mə?»

5 Kə Yesu ɔŋkə ntende kəba mokuru nde kulum ka Kerasa. **2** Ntə endewur debil mə, kə fum wələma owur cufu dacə, ḥəŋk ḥəleç ḥeyi kə. K'ender pəcəmə kə fər kiriŋ. **3** Fum wəkakə dəndo cufu dacə ənayi, fum o fum enctam fe kəkot kə, ali gbekce. **4** Təlarəm ənciyə fec dəwəcək packotə kə gbekce, mba onccopu gbekce pəctep-tepi fec, ali fum ənayə fe səkət səcəmbərəsə kə. **5** Pəyi dəndo cufu dacə kə mərə kəroŋ tem fəp, pibi kə daŋ, pəckule-kule, pəcbopərnə masar. **6** K'ənəŋk Yesu pəbələ, k'ender pəcəpə kə suwu fər kiriŋ, **7** k'ɔŋkule-kule pəpəŋ: «Yesu Wan ka Kanu nkə kəyi darenc mə, ta ake tə məmbərənə mes mem-ε? Ilətsen'am teta tewe ta Kanu, ta mətərəs

im!» **8** Bawo Yesu εnaloku kɔ: «Məwur wərkun wəkawε, məna ŋɔŋk ŋεlεc.» **9** Kɔ Yesu eyif kɔ: «Cəke cɔ aŋw'am-ε?» K'oloku Yesu, «**Kənay** k'aŋw'em, bawo səla.» **10** K'εŋgbəcər kəletsene Yesu a ta pəsəŋε kɔ kəwur dəkulum. **11** Dəndo tərə kəronj səp yəlarəm yənayi di yəcsəmət. **12** Kɔ yəŋk yəlec yəletsene Yesu: «Məkekərε su nde səp yayε yeyi mə, nte təŋsəŋε səbərε yi disre mə.» **13** Kɔ Yesu owosene yi. Kɔ yəŋk yəlec yowur dəfum kɔ yembərε dəsəp, kɔ səp yeyekse kətor dəkəba yeyefε dətərə. Dəlay da səp yayəkə dəncbəp wul mərəŋ. Kɔ yəŋgbətse, kɔ yefis-fis dəndo dəkəba. **14** K'akək a səp aŋe ŋayekse kɔ ŋasamsərəne toluku tatəkə dare kɔ sədare səkəsək, kɔ afum ŋander kədeməmən təkə tənacepər mə. **15** Nte ŋander nnə Yesu eyi mə, kɔ ŋambəp fum wəkə ŋɔŋk ŋεlεc ŋonctərəs mə, pəsəkəp pəndə kɔ amera ŋən fəp, nkən nwε «**kənay**» kənayi mə. Afum aŋe ŋanader kəməmən mə, ŋanese. **16** Afum akə ŋananəŋk təkə tənacepər mə, ŋaləmər ader təkə tənasətə wəkə yəŋk yəlec yənctərəs mə kɔ səp. **17** Awa! Kɔ ŋayefε kəletsene Yesu, a pəbəle atəf ŋajan. **18** Nte əŋkə kəberε debil mə, fum nwε yəŋk yəlec yənctərəs mə eletsene Yesu a pəwose ŋayi kɔ nkən. **19** Yesu εnawosene fe kɔ ti, mba k'oloku kɔ: «Məkə ndaram, ndena afum am, mələmər ŋa mes mme Mariki ɔyən'am mə fəp, nənəfər nde ɔyən'am mə.» **20** Kɔ fum nwε yəŋk yəlec yənayi mə əŋkə pəcop kədəŋk dəsədare Wəco mes mme Yesu εnayənε kɔ mə fəp. Kɔ təciyanε afum fəp. **21** Kɔ Yesu əŋkə nde kəba mokuru, kɔ afum kənay ŋalonjkanε kɔ kəsək, nkən pəyi kəba kəsək. **22** Kɔ wəkirinj ka dəkətola Kanu da aSuyif, nwε ancwe Yayirəs mə ender. Nte εnəŋk

Yesu mə, k'ontontne kə dəntəf, k'osumpər kə wəcək. **23**
K'elətsenə kə pəlarəm: «Dəkəfi wəyecəra kem eyi. Məder
mədənər kə waca, nte tənsənə pətamnə pəyi sə doru mə.»
24 Kə Yesu ŋajkə kə fum nwə. Kə kənay ka afum kəsol kə
ŋa, ŋacgbəcərenə kə cəsək fəp. **25** Dəndo, wəran wələma
ənayı di, docu da kəwur mecir deyi kə tənasətə meren
wəco kə mərəj. **26** Tənatərəs wəran wəkakə pəlarəm, təta
aten cəl aŋe ənanəŋk, pəsəŋse ti daka dəkə ənayə mə fəp,
mba ali meten ənasətə fe, mənə nte docu dən dəncnəŋkanc
kə mə. **27** Nte wəran nwə ene pacloku teta Yesu mə,
k'ender kənay ka afum tadarəj, k'onjbuijənə yamos ya
Yesu, **28** bawo onclokune: «K'iŋgbuijənə yamos yən-ε,
intamnə.» **29** Gbəncana babəkə kə docu dən da kəwur
mecir dəsake, k'əncərenə dəris a docu dən dəntamnə. **30**
Kə Yesu əncəre gbəncana babəkə a səkət sələma səwur kə
dəris, k'əŋkafələrnə kənay pəcyif: «Anə ogbujiyənə yamos
yem-ε?» **31** Kə acepse ən darəj ŋaloku kə: «Mənəŋk nte
kənay kəŋgbəcəren'am waca fəp mə, məcyif sə a anə
ogbujiyən'em-ε?» **32** Mba k'əŋkafəli fər kəməmən nwə
ənagbujiyənə yamos yən mə. **33** Nte ənacəre təkə teyi kə
mə, kə wəran əyəfe kəyikcə, k'enesə, k'ender pətəmpənə
kə wəcək dəntəf, k'oloku kə kance fəp. **34** Mba kə Yesu
oloku kə: «Wan kem, kəlaŋ kam kəntaməs əm, məkənə
abəkəc ŋoforu, docu dam dəntamn'am.» **35** Yesu ənayı
kəlok-loku nte afum ŋanader kəyəfe ka ndena wəbə ka
dəkətola Kanu da aSuyif mə, ŋaclokə Yayırəs: «Wan kam
wəran efi, ta ake tə məndesətərse wətəkse-ε?» **36** Mba
Yesu ənaləm fe moloku maŋan nte o nte, k'oloku wəbə ka
dəkətola Kanu da aSuyif: «Ta mənesə, məlaŋ gbəcərəm.»

37 Yesu εnawose fε nwε o nwε pəcəmε kə darəŋ, mənε Piyer, Sak kə Isarj wənc ka Sak. **38** Kə ŋander ndena wəbe kə dəkətola Kanu da aSuyif, dəndo kə Yesu εnəŋk təkə afum ŋanckafələ-kafələ mə, afum ŋacbok, ŋackule-kulə pəpəŋj. **39** Kə Yesu εmbərə k'eyif ŋa: «Ta ake tə nəŋkafələne-kafələne, nəcbok tante-ε? Wan wəkawə efi fε, kədire k'endə.» **40** Kə afum ŋayefə kəfani Yesu. Mba kə Yesu εmbələs ŋa fəp, k'ewe wəyecəra kas kə kərə kə akə εnasole mə, k'embərə nde wəyecəra εnayi mə. **41** K'osumpər wan wəran kəca, k'oloku kə: «Talita kum», itə tatəkə: «Wəyecəra, iclok'əm, məyefə!» **42** Gbəncana babəkə kə wan wəran εyefə, k'oncop kəkət. Wəyecəra wəkakə εnasətə meren wəco kə mərəŋ, kə cusu cəwos ŋa pəpəŋj. **43** Kə Yesu embeŋəsne ŋa, a ta fum o fum pəcərə ti, k'oloku ŋa kəsəŋ wan yeri.

6 Ntε Yesu εyefə di mə, k'əŋkə dare dən Nasaret, kə acəpsə ən ŋancəmε kə darəŋ. **2** Ntε simiti, dəsək da kəŋesəm dəmbəp mə, k'εyefə kətəkse nde dəkətola Kanu da aSuyif. Kə afum alarəm acəŋkəl aŋe cusu cənawos teta mətəkse mən mə, ŋaŋyiftənə: «Deke mame məŋyefə kə-ε? Kəcərə kəkətənə mes kəre kə kaŋkə asəŋ kə mə? Cəke cə waca wən wəŋyə mes məwəy-wəy mame-ε? **3** Bafə kamder əfə, wan ka Mari, wənc ka Sak, Yoses, Yuda kə Siməŋ ba? Bafə akirə ən ŋayi su de dacə ba?» Mes maməko mənasəŋə ŋa kətəgbəkər kə kəlaŋ. **4** Kə Yesu oluku ŋa: «Afəfati kəleləs sayibə, mənə nde ndərən, akomənə ən dacə kə aka kələ kən disrə.» **5** Ali tes təwəy-wəy εnatam fε kəyə di, mənə ntε εnataməs acuy aləma, pədeŋjər ŋa waca mə. **6** Kə pənciyane Yesu, bawo aka

di ɲanabut kəlanj. K'encepər-cepər sədare səcəsək sa
dətəf fəp pəctəksə. **7** Ntə ewe acepsə ən darəj wəco kə
mərəj mə, kə Yesu ɛyefə kəsom ɲa mərəj mərəj, pəcsəj
ŋa fənəntər fətamə yəŋk yəlec. **8** K'enderjər ɲa kəcloku
a ta ɲatəmpərenə daka o daka teta dəpə, məne kəgbo
gbəcərəm. K'oloku ɲa: «Ta nətəmpərenə kəcom, aləba, ta
nəgbəncənə pəsam dəfi, **9** mba nəberne cəfta cin gboŋ, ta
nəberne səburumus mərəj.» **10** Kə Yesu oluku ɲa sə: «Kələ
nkə nəmbəre mə, nəyi ki disre haŋ nəyefə kəfo kaŋkə. **11**
Kə təyənə kəfo kələma afum ɲawose fe kəbanj nu, ɲawose
fe kəcəŋkəl nu, kə nənde kəcyefə di-ε, nəkoŋ kəfəl ka
wəcək wonu, ti tendeyənə ɲa sede a ɲanabanj fe nu.»
12 Kə acepsə ən ɲaŋkə, ɲaccam ntə təyənə ɲaŋsəkpər
bəkəc, ɲaŋlomp. **13** Kə ɲambələs yəŋk yəlec yəlarəm,
ŋacsop acuy alarəm moro, ɲactaməs ɲa. **14** Kə Herodu
nwə ənatəmpər dəbe da Kalile mə, ene pacloku teta Yesu,
bawo tewe tən tenasam, pacloku: «Saŋ əfə, wəkə əncgbət
dəromun teta Kanu mə, nkən əfətə afi dacə, itəsənə ntə
əntam kəyənə mes məwəyey-wəyey mə.» **15** Aləma ɲacloku:
«Eli əfə,» aləma ɲacloku sə: «Sayibə sə, nsə səwurene
sayibə sa tem tokur aja mə.» **16** Mba ntə Herodu ene mes
maməkə mə, k'oloku: «Saŋ nwə inasom k'əngbinti domp
mə, nkən əfətə afi dacə!» **17** Herodu yati ənasom afum,
ŋasumpər Saŋ ɲakot kə, ɲamber kə dəbili teta Herodiyad
wəran ka wənc Filip, nwə Herodu ənabənjər kə pənənce
mə. **18** Saŋ oncloku Herodu: «Sariyə səmən'am kənənce
wəran ka wənc əm.» **19** Herodiyad ənater Saŋ pəfanj kədif
kə, mba ənctam fe, **20** bawo Herodu ənctsəj Saŋ pəlel,
pəcərə sə a wərkun wəlompu Saŋ əyənə, pəsək sə, Herodu

enckekəs kə. Kə Herodu endecəŋkəl Saŋ-ε, pəncyi kə yamayama, mba kəcəŋkəl kən kəncbət kə. **21** Kə dəsək dende dəbəp ndə Herodu ənaboc kəsata ka teren tolusər ta kəkom kən mə, k'ewe asəŋkəne ən dəbe, abə asədar, k'abeki a Kalile kəkə di yeri. **22** Kə wan ka wəran kən Herodiyad əmbərə k'empisə, kə təmbət Herodu kə abə akə ŋanayi di mə. Kə Herodu oluku wəyecəra: «Məwer im paka mpə o mpə məfaŋ mə, isəŋ əm pi.» **23** K'endərmə kə toluku nte: «Mpə məŋwer im mə, iŋsəŋ əm pi, ali pəyənə dəbe dem kəsək kin.» **24** Kə wan wəran owur k'əŋkə pəyif kərə: «Ak'iŋkəwer kə-ε?» Kə kərə oluku kə: «Domp da Saŋ Batis.» **25** Kə wan wəran əmbəlkər kəluksərnə nde wəbə eyi mə pəkəwer kə: «Ifaŋ a məsəŋ im gbəncana bambe depəlet domp da Saŋ Batis.» **26** K'abəc ŋəmbərə wəbə Herodu, mba teta kəderəm kən kə akə ŋanayi di mə, ənafaŋ fe kəbupərə kəderəm kən. **27** Kə wəbə osom gbəncana babəkə wəsədar a pəkərə kə domp da Saŋ. Kə wəsədar əŋkə pəgbinti Saŋ domp dəbili. **28** K'anjərə domp da Saŋ depəlet. Kə Herodu əsəŋ di wəyecəra, kə nkən əsəŋ di kərə. **29** Nte acepsə a Saŋ Batis ŋane ti mə, kə ŋander ŋalek kəbel kən kə ŋawup. **30** Kə asom ŋaləŋkənə Yesu kəsək, kə ŋaləmər kə təkə ŋanaya kə təkə ŋanatəksə mə fəp. **31** Kə Yesu oluku ŋa: «Nəder nnə kəsək, nnə kəfə kəyer-yer, nəŋesəm pəpic.» Bawo afum alarəm ŋancder ŋaclukus, ŋanaya fe təm tedi yeri yati. **32** Kə ŋambərə debil kəkə kəfə kəyer-yer. **33** Kə afum alarəm ŋanəŋk ŋa nte ŋanckə mə, kə ŋanepəl ŋa. Kə afum a sədare səcəsək ŋayəksə sə kəkəgbintərnə ŋa. **34** Nte Yesu ontor debil mə, k'ənəŋk kənay ka afum alarəm, k'əyənə ŋa nənəfər,

bawo ḥanayi pəmə ḥkesiya nyε yəntøyə wəkək mə, k'eyefə
kətəkse ḥja mes məlarəm. **35** Ntε dec dencləpə mə, kə
acepsə ən ḥalətərnə ḥacloku kə: «Kəfo kañke kəyə yer-
yer, dec deyi kələp, **36** məloku ḥja ḥakə ḥatən yeri, ntε
təñsəñe ḥakə ḥawayenə yeri dəmadare məfət məfət, kə
sədare səcəsək mə.» **37** Mba kə Yesu oluku ḥja: «Nənasərka
nəsəñ ḥja yeri.» Kə acepsə ḥayif kə: «Ntε məfañ mə səkə
səwayə afum akanə fəp yeri pəsam mpe pəmbəp gbəleñ
masar mərəñ mə ba?» **38** Kə Yesu eyif ḥja: «Cəcom cəke
cə nəyə-ε? Nəkə nəməmən.» Ntε ḥaŋkə ḥaməmən mə,
kə ḥaloku Yesu: «Cəcom kəcamət kə lop mərəñ.» **39** Kə
Yesu oluku acepsə ən ḥadəs afum cəgba cəgba yika yobuk
kəroj. **40** Kə ḥandəs afum cəgba ca tasar tin kə cəgba ca
wəco kəcamət. **41** Kə Yesu əlek cəcom nce kəcamət kə
lop nyε mərəñ, k'eyekti fər darenc, k'eyif Kanu barka.
K'entepi cəcom k'eyefə ci kəsəñəs acepsə ən, ḥayerəs ci
afum. K'eyer sə lop yayəkə afum fəp. **42** Kə fəp fəsəm ci
kə ḥanembərə, **43** k'alukse yeri cəcom kə lop yəlpəs cəfala
nce wəco kə mərəñ. **44** Arkun aיה ḥanasəm cəcom cacəkə
mə, ḥanabəp arkun wul kəcamət. **45** Ntε tencepər mə,
gbəncana babəkə kə Yesu əntare acepsə ən kəberə debil
ḥanuñkene kəcali mokuru məkə, ntende Bətsayida, nkən
pəcgbəcəne kəloku kənay ka afum kəlukus ndaranjan. **46**
Ntε elembərnə ḥja mə, k'əñkə kətola Kanu nde tərə kəroj.
47 Ntε dəfəy dəmbəp mə, abil ḥeyi kəba dacə, nkən sona
pəyi dəntəf. **48** Kə Yesu ənəjk təkə pənacuca acepsə ən
kəjas mə, bawo afef ḥja ḥancgbəfne, pibi pəbələ k'ender
nnə ḥayi mə pəckət kəba kəroj kəkəcepər ḥja. **49** Ntε
acepsə ən ḥanəjk kə pəckət kəba kəroj mə, kə ḥafətə a

tubéri tə, kə ḥajkulε-kulε, **50** bawo fəp fajan ḥancnəŋk kə, kə kənesə kəyi ḥja. Mba gbəncana babəkə kə Yesu ololokər ḥja, pəcloku: «Nəbəknə! In'əfə, ta nənesə!» **51** Kə Yesu εmbərə debil kə afef ḥesak kəwur. Kə cusu cəwos ḥja. **52** Bawo acepsə ən ḥanacərə fe nte o nte teta cəcom, pənasək fe ḥja anə Yesu əfə-ε. **53** Nte ḥalip kəcali kəba kə acepsə ən mə, kə ḥambəp atəf ḥja Kenesaret kə ḥajkot di abil. **54** ḥandetor debil k'anəpəl Yesu, **55** kə afum a atəf ḥajkəkə fəp ḥayekse kəder, ḥackərə acuy dəsəpoko nnə o nnə ancne a Yesu eyi mə. **56** Nnə o nnə εncberə mə, pəyənə tadare kə pəyənə fe ti dare dərəŋ, kə pəyənə fe ti dəkulum, ancboc acuy abaŋka ḥərəŋ, pacletsənə Yesu kəwose acuy ḥagbuŋenə ali dobol da burumus bən. Acuy aŋe o aŋe ḥancgbuŋenə di mə, ḥanctamnə.

7 AFarisi kə atəksə sariyε s'aSuyif aləma aŋe ḥanader kəyεfə Yerusaləm mə, ḥaloŋkanə nde Yesu eyi mə, ḥakəl kə. **2** Kə ḥanəŋk acepsə a Yesu darəj akin akin ḥacdi yeri ta waca waŋan wəsək-ε, itə tatəkə ta ḥasumpər saliye-ε. **3** Awa, aFarisi kə aSuyif fəp ḥancdi fe yeri ta ḥambikənə waca ḥasumpər saliye-ε, bawo ḥanacəmə məyə mokur maŋan darəj. **4** Kə ḥalukus kəyεfə nde abaŋka ḥərəŋ-ε, ḥancdi fe yeri mənə ḥalip kəsumpər saliye, ḥanacəmə sə məyə mokur məlarəm darəj, pəmə teyakəs ta məmbəl, məndə, kə yəbere domun. **5** aFarisi kə atəksə sariyε s'aSuyif ḥayif Yesu: «Ta ake tə acepsə am ḥandinə yeri waca waŋan weyik-yik, ta ḥasəkəsnə saliye, ḥacəmə təyə tokur ta atem darəŋ-ε?» **6** Kə Yesu oluku ḥja: «Esayı εnaloku belbel tetonu cəsayibə, nəna abaŋenə kəlomp, pəmə təkə ancic ti mə: <Afum akanje dəcusu gbəcərəm

ŋajleləs im, mba bækac yanjan yəmbəl'em pəpəŋ. **7** Kəsali nkə ŋanctolan'em ŋaclon' em mə kəyə fe dəkəcəmə, bawo mosom mmə ŋantəksə mə, afum ŋapər mi, bafə Kanu.» **8** Nəsak mosom ma Kanu, nəcəmə məyə mokur ma afum darəŋ.» **9** K'oloku ŋa: «Pəfəfərenə nu kəfən tosom ta Kanu, nəccəmə məyə mokur monu darəŋ. **10** Bawo Musa ənaloku: «Məleləs wisi kəwiri,» k'oloku sə: «Nwə oŋlok-lokər kas kə pəyəne fe ti kəre pəlec mə, padif wəkayi.» **11** Mba nəna nəŋloku: «Kə fum oluku kas kə pəyəne fe ti kəre-ε, paka pəkə pəmarna isəŋ əm kəmar kam mə, isəŋ pi Kanu,» **12** ti disre nəna nəwose a ta pəyəne sə kas kə kəre tələm o tələm. **13** Nənimə tatəkə toluku ta Kanu məyə mokur mmə nənctəksə mə. Nəŋyo mes məlec məlarəm mmə mowurene maməkə mə.» **14** Kə Yesu ewe sə kənay ka afum, k'oloku ŋa: «Nəcəŋkəl im belbel, nəcəre sə! **15** Daka o daka deyi fe todoru ta fum ndə dembere kə disre dəŋsəŋe kə kətəsək mə. Mba ntə toŋwur dəfum mə təŋsəŋe kə kətəsək. **16** Nəcəŋkəl belbel, kə təyəne nəyə ləŋəs nəcne-ε.» **17** Ntə Yesu olukus dəker mə, pəbələ kənay ka afum, kə acepsə ən ŋayif kə teta totubcəne tatəkə. **18** K'eyif ŋa: «Nəna sə, nəsərəyi kətəcəre disre ba? Nəncəre fe a daka o daka ndə dəŋyefə todoru dəberə dəfum mə, dəfəsəŋe kə kətəsək? **19** Bawo daka dadəkə dəfəberə kə dəbəkəc, mba dəkor dembere kə, kə telip-ε pəwure di dəkofi.» Ti disre, Yesu ənasəksə alaŋ ən yeri fəp. **20** K'oloku sə: «Ntə toŋwur dəfum mə, təŋsəŋe kə kətəsək. **21** Bawo dəbəkəc məcəm-cəmne məlec monjwur: Dowon, deke, kədif ka fum, **22** kəsumpər dalakə, dəcelək, məcəm-cəmne ma kəyə mes məlec, cəmpənpən,

dəyamayama, kəraca, kələməs ka Mariki, kədot banca
kəlec dotoňkulu disre. **23** Mes məlec maməkə fəp dəfum
moňwur, məcsəjə kə kətəsək.» **24** Kə Yesu εγένετο dəndo
k'əňkə atəf ŋa Tir. K'əňkə pəbərə kələ kələma. Ənafəj
fe nwə o nwə pəcərə ti, mba ənatam fe kəyi kəgbərnə
disre. **25** Wəran wələma nwə ŋoňk ŋeləc ŋenatəňkələ wan
kən wəran mə, ənane gbəncana babəkə pacloku tetən,
kə wəran nwə ender pətəmpənə Yesu wəcək dəntəf. **26**
Wəran wəkakə wəKresi ənayı, pakom kə Siriya Fenisiya.
K'ontola Yesu a pəbeləs ŋoňk ŋeləc nŋe ŋeyi wan kən mə.
27 Kə Yesu oluku: «Məkar kərəsna awut ŋanəmbərə, bawo
pəntesə fe kələkər awut kəcom mələmə ki cen.» **28** Mba
kə wəran nwə olukse Yesu: «Mariki, mecen aməsa dəntəf
meňyi mecdi yeri yelpəs ya awut.» **29** Kə Yesu oluku wəran
nwə: «Teta toluku tam, məkə, ŋoňk ŋeləc ŋowur wan kam
wəran.» **30** Ntə wəran nwə əmbərə ndərən mə, k'embəp
wan nwə pəfəntərə dəkəfənc. ŋoňk ŋeləc ŋowur kə. **31**
Kə Yesu εγένετο atəf ŋa Tir, k'oluksərnə ta Sidoň kəca ka
kəba ka Kalile, k'encali atəf ŋa Sədare Wəco. **32** K'əňkərə
kə wətəne nwə ənctarpənə kəlok-loku mə, k'aletsənə kə
kədeňjər kə kəca. **33** Kə Yesu ejkekərə wətəne kakə kəsək
pəbələ kənay ka afum, k'embər kə telər dələnjəs, k'oyuk lin
k'osopte kə yi telər dətemer. **34** K'eyekti fər darenc təta
kətəla Kanu, k'empənə kifir pəpəj, k'əncəp kusu kəňjan:
«Effatal!», ti təyəne «Məgbite!» **35** Gbəncana babəkə, kə
lənjəs yən yenjbitə, kə temer pən pesikələ. K'olok-loku
pəcəməpi cəleň. **36** Kə Yesu oluku ŋa kətəloku ti ali fum,
mba təkə Yesu əncəməne ŋa ti mə, itə ŋancdəňk ti. **37** Cusu
cənawos afum pəpəj, ŋacloku: «Mes məmə əňya mə fəp

mentes! Ḍijsəŋe atcne kene, pəsəŋe atɔlok-loku kəlök-loku!»

8 Mata maməkə, nte kənay ka afum kələma sə kənatəyo
yeri yedi mə, k'ewe acepsə ən darəŋ, k'oloku ŋa: **2**
«Nənəfər deyi'm teta kənay ka afum kaŋke. Mata maas
ŋayi kə ina, ŋayo fe sə paka o paka pedi. **3** K'iſəŋe ŋa
kəlukus nde ndararjan ta ŋandi peri-ε, iŋnesə ta dis
dəkələl ŋa dəpə, bawo aləma pəbələ po ŋayefə.» **4** Kə
acepsə ən darəŋ ŋayif kə: «Awa, deke antam kəsətə
cəcom nce andenembərse ŋa, nno kəfo kayer-yer kaŋke
mə?» **5** Kə Yesu eyif ŋa: «Cəcom cəke cə nəyə-ε?» Kə
ŋaloku kə: «Cəcom camət-mərəŋ.» **6** Awa, k'oloku kənay
a ŋandə dəntəf. Nte əlek cəcom nce camət-mərəŋ mə,
k'eyif Kanu barka, k'entep-tepi ci, k'eyefə kəsəŋəs ci
acepsə ən darəŋ nte təŋsəŋe ŋayerəs ci kənay k'afum mə.
7 Molop mələma mənayi sə. Nte elip kəyif Kanu barka
teta mi mə, k'oloku a payer sə maməkə. **8** Kə kənay ka
afum kəndi kə kənəmbərə, k'asətə cəfala camət-mərəŋ
cəlare cəcom cəlpəs. **9** Kənay ka afum kaŋkə kənabəp
afum wul maŋkələ, nte telip mə, kə Yesu elemberne ŋa.
10 Gbəncana babəkə k'embərə debil kə acepsə ən darəŋ,
kə ŋaŋkə sədare sa Dalmanuta. **11** Kə aFarisi ŋander, kə
ŋancop kəgbəkələne kə Yesu, nte ŋafarj kəsumpər kə
dəmoloku mə, kə ŋawer kə tegbəkərə təwəy-wəy tələma
nte tementər a Kanu kəsom kə mə. **12** Kə Yesu ontore
kifir pəpəŋ, k'eyif: «Ta ake tə dətemp dandə deŋwenə
tegbəkərə təwəy-wəy nte tementər a Kanu kəsom im mə-
ε? Kance icloku nu: Afəmentər dətemp dandə tegbəkərə
nte o nte.» **13** Nte elip kəlok-lokər ŋa mə, kə Yesu esak ŋa,

k'embere so debil kæk ka mokuru. **14** Acépse a Yesu darəj ŋanapələrnə kəlek cəcom. Kəcom kin gboj kə ŋanayə dəndo debil. **15** Kə Yesu oluku ŋa tosom ntə: «Nəməpi fər, nəkəmbərnə lebin da aFarisi kə da Herodu.» **16** Kə acépse ŋayefə kəgbəkələne taŋan, bawo ŋanayə fe cəcom. **17** Kə Yesu əncəre tes ntə ŋancbocərənə kiti mə, k'eyif ŋa: «Ta ake tə nəmbocərənə kiti nəcloku a nəyə fe cəcom-ə? Nəntasətə fe mera haŋ ndəkəl? Nəfəcəre? Nəna nəmbiyə səbomp? **18** Nəyə fər, mba nəfənəŋk? Nəyə ləŋəs, mba nəfəne? Nəncəm-cəmne fe, **19** ntə inatep-tepe arkun wul kəcamət cəcom kəcamət mə, cəcom cəlpəs cəfala cəke cə nənasətə-ə?» Kə acépse ŋaloku Yesu: «Wəco kə mərəŋ.» **20** «Ntə inatep-tepe afum wul maŋkale cəcom camət-mərəŋ mə, cəfala cəke cə nənasətə cəcom cəlpəs-ə?» Kə ŋaloku Yesu: «Cəfala camət-mərəŋ.» **21** Kə Yesu eyif ŋa: «Haŋ ndəkəl nəntacəre fe ba?» **22** Yesu kə acépse ən ŋander Betsayida. K'aŋkəre kə wətənəŋk k'alətsənə kə, a pədeŋ kə kəca. **23** Kə Yesu osumpər wətənəŋk wəkakə kəca k'enkekəre kə dare kəsək. K'oŋukər kə lin dəfər, k'endeŋər kə waca, pəcyif kə: «Məŋnəŋk paka pələma ba?» **24** Kə wətənəŋk emepi fər pəcloku: «Iŋnəŋk afum, iŋnəŋk ŋa pəmo tək, mba ŋaŋkət.» **25** Kə Yesu əŋgbəkəre so kədeŋ kə waca dəfər, ntə wətənəŋk nwe endegbəkəre kəməpi fər pəpəŋ mə, k'entamnə, pəcnəŋk pəwaŋkəra. **26** Kə Yesu elemərnə kə, pəkə nde ndərən, k'oloku kə: «Ta məbəre dare de!» **27** Kə Yesu ŋawur kə acépse ən darəj ntende dare da Sesari sa Filip. ŋayi dəpə, k'eyefə kəyifət acépse ən: «Ntə afum ŋaŋluku mə, an'iyoŋ-ə?» **28** Kə acépse ŋaloku kə: «Aləma ŋaloku a Aŋnabi Saj Batis, kə aləma

a Eli, kə aləma sə a sayibəsələma.» **29** Kə Yesu eyif ɳja: «Pecemcemne ponu, an'iyəne-ε?» Kə Piyer oluku: «Məna, Krist məyəne.» **30** K'entij-tij ɳja kətəloku tetən ali fum. **31** Kə Yesu oncop kətəksə ɳja pəclenə: «Mənə patərəs Wan ka Wərkun pəlarəm. Abeki, aloyne apəŋ, kə atəksə sariye sa aSuyif ɳandewenəs kə, padif kə, mba pəfətə afi dacə kə tataka ta maas tencepər-ε.» **32** Yesu oncloku moloku mame pəsoku pəs. Kə Piyer ewe Yesu kəsək, k'eyefə kənal kə. **33** Mba Yesu olukus, k'eqgbətnəs acəpsə ən, k'eqgbəj-gbəjər Piyer: «Məkafəl'em kumunt darəŋ, məna Sentani! Iw'am tewe ta Sentani bawo məfəccem-cəmne pəmə Kanu, mba pəmə afum.» **34** Kə Yesu ewe kənay ka afum kə acəpsə ən darəŋ, k'oloku ɳja: «Kə fum əfan kəcəps'em darəŋ-ε, wəkayi pəsak kəcəm-cəmne teta nkənsərka, pəgbəjnəs kətək kən kəpəmpəl pəcəm'em darəŋ. **35** Bawo nwe o nwe əŋsəp kəyac kəyi doru kən mə, kəndesalpər kə, mba nwe o nwe kiyi doru kən kəŋsalpər kə teta ina kə Kibaru Kətət mə, endeyac ki. **36** Dəkəcəməs dere də təyə fum kəsətə kən doru kərkər, kiyi kən doru kəsələr kə-ε? **37** Ake fum əntam kəsəŋ kəwurse ka kiyi kən doru-ε? **38** Nwe o nwe əlapərn'em kə moloku mem dətemp da aciya kə asumpər dalakə dandə dacə mə, Wan ka Wərkun sə endekəlapərnəs wəkayi k'endedər nərə da Kas disre, kə meləkə mecempi.»

9 Kə Yesu oluku acəpsə ən sə: «Icloku nu kance: Afum aləma ɳayı nnə, aŋə ɳantədefi ta ɳantanəŋk dəbə da Kanu dedərənə fənəntər-ε.» **2** Nte mata camət-tin məncepər mə, kə Yesu əlek Piyer, Sak kə Isan k'eqkekərə ɳja kəsək nde dətərə tejəci, kə ɳambəkərə. Kə Yesu əŋkə pətəŋkələ

før yaŋan kirij. **3** Kə yamos yon yomot pafet mpε fum o fum ɔntɔtam kacem yi yeferε pəmə tatɔkə mə. **4** Aŋnabi Eli kə Aŋnabi Musa ŋawurər Piyer, Sak kə Isan, kə ŋanəŋk afum akanje mərəŋ ŋaclok-loku kə Yesu. **5** Kə Piyer oluku: «Wətəksə, pəntesə su kəyi nnə. Pacəmbər ŋgbancan maas: ʃin ŋam, ʃin ŋa Aŋnabi Eli kə ʃin ŋa Aŋnabi Musa.» **6** Piyer ɛnacəre fe tələm o tələm ntə ɔŋkoloku mə, bawo kənesə kənasumpər ŋa pəpəŋ. **7** Kə kəp kəŋgbəpər ŋa katəkəp, kə dim dowur kəp kəŋkə disre: «Wəkawə wan kem nwə imbətər mə əfə. Nəcəŋkəl kə!» **8** Gbəncana babəkə kə ŋaməmən kəsək, ŋanəŋk fe so fum mənə Yesu sona. **9** Ntə ŋanctor dətərə mə, kə Yesu entiŋ-tiŋ ŋa kətəloku təkə ŋanəŋk mə fum, haŋ Wan ka Wərkun pəcfəte afi dacə. **10** Kə acəpsə aŋe maas ŋameŋkərnə toloku tatəkə, ŋacyiftənə tanjan: «Cəke cə 〈kəfəte afi dacə〉 kəloku-ε?» **11** Kə ŋayif Yesu: «Ta ake tə atəksə sariyε s'aSuyif ŋanjloke a mənə Aŋnabi Eli pənuŋkənə kəder kərəsna-ε?» **12** Kə Yesu oluku ŋa: «Eli ender kərəsna kədelompəs mes fəp. Ta ake t'ancice a mənə patərəs Wan ka Wərkun pəlarəm, pawənəs kə-ε? **13** Mba iloku nu a Eli ender, kə afum ŋayo kə təkə ŋafan mə, pəmə təkə Yecicəs Yosoku yoloku tetən mə.» **14** Ntə Yesu, Piyer, Sak kə Isan ŋander ŋabəp acəpsə alpəs a Yesu darəŋ mə, kə ŋanəŋk kənay ka afum alarəm kəkel ŋa, atəksə sariyε s'aSuyif ŋacgbəkələnə kə ŋa. **15** Ntə kənay ka afum kəndenəŋk Yesu mə, kə cusu cəwos ŋa, kə ŋayeksərnə kədeyif kə. **16** Kə Yesu eyif acəpsə ɔn: «Ake nəyi kəgbəkələnə kə ŋa-ε?» **17** Kənay ka afum disre kə fum wələma olukse Yesu moloku: «Wətəksə, wan kem ijker'am, nwə ɔyə ŋoŋk nŋε

ηεŋyamse kə kəlok-loku mə. **18** Kəfo nkə o nkə εncəmə
ηεberə kə mə, difə ηεŋgbal kə dəntəf, wan pəwure kəfoc
dəkusu, pəcηajərenə sek, pəcyenjkərenə. Ilətsenə acepsə
am darəj ηabeləs ηəŋk ηεlec ηaŋe, mba ηantam fe.» **19**
Kə Yesu eyif ηa: «Detemp dətəlaŋ, ake təm t'indesəyi
kə nəna-ε? Icəmə nu dəntəf haŋ təm tere-ε? Nəker'em
kə.» **20** K'anjkərə kə wan nwə. Nte ηəŋk ηεlec ηendenəŋk
Yesu mə, kə ηeyikəc wan pəpəŋ, k'entempənə dəntəf
pəcbəŋkələ, pəcwure kəfoc dəkusu. **21** Kə Yesu eyif wan
nwə kas: «Kəyəfe ake təm tə tante teŋyi kə-ε?» Kə kas
oloku Yesu: «Kəyəfe pəfete. **22** Telərəm ηəŋk ηεlec ηaŋe
ηεŋgbal kə dənənc, tələma dəromun nte təŋsəŋe ηedif
kə mə. Mba kə təyənə məntam tələma-ε, məyənə su
nənəfər məmar su!» **23** Kə Yesu oluku kə: «Məloku a kə
məntam-ε? Antam kəyə mes fəp, kə təyənə patəmpər
kəlaŋ-ε.» **24** Gbəncana babəkə kə wan kas oŋkule pəpəŋ:
«Iləŋ! Kəlaŋ kem kəmbut, mba məmar im!» **25** Nte Yesu
εnəŋk kənay ka afum kəcyekse kəder mə, k'εŋgbəŋ-
gbəŋjər ηəŋk ηεlec pəcloku ni: «Məna ηəŋk ηεlec ηətəlok-
loku, ηətəne, in'oŋsom əm, məwur wan wəkawə dəris,
ta məberə kə sə!» **26** Kə ηəŋk ηεlec ηowur wan wəkawə
dəris ηockule-kule pəpəŋ, ηecyikəc kə pəpəŋ. Kə wan eyi
pəmə efi, kə afum alarəm ηaloku a efi. **27** Mba kə Yesu
osumpər kə kəca, k'eyekti kə, kə wan εncəmə. **28** Nte
Yesu ηalukus dəker kə acepsə ən mə, kə ηayefə kəyifət kə
yəkyək: «Ta ake tə sənasərka səntənatame kəbeləs ηi-ε?»
29 Kə Yesu oluku ηa: «Dokom da yəŋk yεlec dande, kətola
Kanu gbəcərəm kəntam kəwure yi dəfum.» **30** Nte Yesu
εyefə dəndo mə, k'encali Kalile, εnafəŋ fe a pacərə ti. **31**

Enctəkse acəpsə ən pəclocu ḡa: «Dəkəbər afum dəwaca Wan ka Wərkun eyi, ḡandedif kə, pəfətə afi dacə kə mata maas mencepər-ε.» **32** Mba toluku tante tenasəkər fe acəpsə ən, ḡacnesə kəyifət kə. **33** Yesu kə acəpsə ən ḡarjkə Kaparnam. Nte ḡambahər dəker mə, kə Yesu εyefə kəyifət ḡa: «Teta ake tə nəndenagbəkələnenə dəpə-ε?» **34** Mba acəpsə ən ḡanaloku fe kə tes o tes, bawo ḡanagbəkələne dəpə, kəcərə ka nwə εmbək dəkəcəmə mə. **35** Ti disre, kə Yesu endə, k'ewe acəpsə ən aŋe wəco kə mərəŋ, k'oloku ḡa: «Kə fum εfaŋ kəyənə wəcəkə-cəkə-ε, wəkayi pəyənə wədarəŋ ka fəp, pəyənə sə wəmarəs ka fəp.» **36** Kə Yesu elek wanfət, k'εnekne kə ḡa dacə, k'oloku ḡa: **37** «Nwə o nwə εmbaŋ wanfət pəmə wəkawə tewe tem mə, εmbaŋ sə inasərka. Nwə o nwə εmbaŋ im mə, bafə ina gbəcərəm εmbaŋ, mba εmbaŋ sə nwə osom im mə.» **38** Kə Isan oluku kə: «Wətəkse, sənəŋk fum wələma pəcbəlsə yəŋk yəleç tewe tam, kə səsep kəmənə kə ti, bawo wəkayi εncəmə fe su darəŋ.» **39** Kə Yesu olukse moloku: «Ta nəmənə kə ti, bawo ali fum eyi fe nwə εntam kəyənə tewe tem tegbəkərə tewey-wey pəckəlip wəkayi pəloku pəlec pem mə. **40** Ti disre, nwə əntəce su mə, wəkayi εfaŋ su. **41** Nwə o nwə əsəŋ nu domun təmbəl katin teta kəyənə konu aka Krist mə, kance icloku nu: Wəkayi əfədekəbut kəsətə kəway kən kətət.» **42** Kə Yesu embejnə ḡa nte: «Mba kə fum əsəŋə wanfət wəkin kəloŋə awut akənə dacə nwə εŋgbəkər im kəlaŋ kən mə-ε, kiti ka wəkayi kəyəŋk kətas təkə aŋkotərenə kə tasar pəpəŋ dəkilim paləm kə dəkəba mə. **43** Kə kəca kam kəndesəŋ'am kəciya-ε, məgbinti ki! Bawo kəbərə kiyi kam ka doru o doru məyə kəca kin

kəncepər kələm kam yahanama dənənc nde dəntənimə
mə, məyə waca mərəj. (**Geenna g1067**) **45** Kə təyəne kəcək
kam kənsəj'am kəciya-ε, məgbinti ki. Kəbəre kiyi kam
ka doru o doru məyə kəcək kin kəncepər kələm kam
yahanama məyə wəcək mərəj. (**Geenna g1067**) **47** Kə təyəne
dəfər dam dənsəj'am kəciya-ε, məkakti di. Kəbəre kam
akip ɳa dəbe da Kanu dəntəf məyə dəfər din kəncepər
kələm kam yahanama məyə fər mərəj. (**Geenna g1067**) **48**

Dəndo, «yət nyə yənəsəm dis mə yəfəfi, nənc nde dəncəf
dis mə dəfənimə.» **49** Bawo nwə o nwə andekəyək-yəkər
kə nənc da kədusum pəmə ntə aŋyək-yəkər mər dəperi
mə. **50** Mər paka pətət pə. Mba kə mər mendəncə-ε,
ak'antam kədəktəsə sə mi-ε? Nəyi nənasərka pəmə mər,
nəyinə pəforu kə akə.»

10 Ntə Yesu εyεfə dəndo mə, k'əŋkə atəf ɳa Yude ntende
mokuru ma kəŋgbəkə ka Yurdən. Kə kənay ka afum
alarəm kəŋkə sə kəloŋkanə kə kəsək. Kə Yesu oncop
kətəkse ɳa, pəmə təkə əncyo ti mə. **2** K'aFarisi ɳander
bawo ɳanafarj kəcəpə kə towul dəmoloku, kə ɳayif kə:
«Sariyə səwose wərkun kəce wəran kən ba?» **3** Kə Yesu
oloku ɳa: «Cəke cə Musa ənasom nu-ε?» **4** Kə ɳaloku:
«Ntə Musa ənaloku mə, a məcic areka ɳecenə wəran a
mədewurenə kə.» **5** Kə Yesu oloku ɳa: «Teta bəkəc yonu
yeyeŋki tə Musa ənacice tosom tantə. **6** Mba dəkəcop da
doru kə Kanu kəsel ɳa wərkun kə wəran. **7** Ti təsərə ne
wərkun ɳjsake kas kə kərə, pəsekərəne wəran kən mə, **8**
afum akaŋə mərəj ɳakafələ ɳayəne təsem tin. Ti disre
ɳayəne fe sə afum mərəj, mba təsem tin. **9** Ta fum pəgbəy
təkə Kanu kənabəmbərenə mə!» **10** Ntə ɳalukus dəker mə,

kə acepsə ən ŋayefə kəyifət kə teta moloku maməkə. **11**
Kə Yesu oluku ŋa: «Nwə ence wəran kən pəkə pənənce
wələma mə, dəkəcəmə da wəsumpər dalakə d'eyinə wəran
wəkakə. **12** Kə wəran ence wos, wərkun wələma pənənce
kə-ε, nkən so dalakə d'eyi.» **13** Afum ŋanckərə Yesu awut
afet ntə təŋsəŋe pəcdeŋər ŋa waca teta kətolanə ŋa pətət.
Mba kə acepsə ən ŋangbəŋ-gbəŋər ŋa. **14** Ntə Yesu ənəŋk
ti mə, kə pəntəle kə, k'oloku ŋa: «Nəsak awut ŋader
nnə iyi mə, ta nəyamsər ŋa kəder, bawo, afum aŋe ŋayi
pəmə awut afet akanjə mə, ŋa ŋayo dəbə da Kanu. **15**
Kance icloku nu: Nwə o nwə əntəfayne dəbə da Kanu
pəmə wanfet mə, əfədekəbəre di disre.» **16** Kə Yesu elek
awut k'əntəmpər, k'eyefə kətolanə ŋa pətət, pəcdeŋ ŋa
waca dəsəbomp. **17** Ntə Yesu osumpər dəpə kəkə mə, kə
fum wələma ɛyekse k'ende pəcəpə kə suwu pəcyif kə:
«Wətəksə wətət, cəke cə pəmar im kəyo, ntə təŋsəŋe isətə
kiyi wəyəŋ ka doru o doru mə-ε?» (*aiōnios g166*) **18** Kə Yesu
eyif kə: «Ta ake tə məwen'em <Wətət>-ε? Ali fum ɔyəne fe
wətət, mənə Kanu sona gboŋ. **19** Məncərə mosom ma
Kanu: <Ta mədif fum, ta məsumpər dalakə, ta məkiyε,
ta məbaŋε fum sede sa yem, ta mədir fum, məleləs wisi
kə wiri.» **20** Kə fum nwə oluku Yesu: «Wətəksə, ileləs
maməkə fəp kəyefə isərəfete.» **21** Kə Yesu əməmən kə,
kə tetən təmbət kə. Kə Yesu oluku kə: «Tes tin gboŋ
tobut əm: Məkə məcaməs daka nde məyo mə fəp, məsəŋ
pəsam papəkə atəyo daka. Kə məyo ti-ε məndekəsətə
daka dəlarəm nde dəKəm. Kə məlip-ε, məder məcəps'em
darəŋ.» **22** Kə dis dəndənce fum nwə kəne toluku ta Yesu,
k'owur pəməncne, bawo ənayo daka dəlarəm. **23** Kə Yesu

əməmən acepsə ən k'oloku ḥa: «Pəncuca aka daka kəbəre
ka akip ḥa dəbe da Kanu dəntəf!» **24** Kə pənciyane acepsə
ən teta moloku maməkə. Mba kə Yesu əngbəkərə sə:
«Awut em, pəncuca kəbəre akip ḥa dəbe da Kanu dəntəf!
25 Pəfəfərəne yəkəmə kəbəre abi ḥa təsembe pətas wəka
daka kəbəre ka akip ḥa dəbe da Kanu dəntəf.» **26** Kə toluku
tatəkə tənaŋkane kəwosəs acepsə ən cusu, kə əyiftəne:
«Awa an'əntam oj kəfis-ə?» **27** Kə Yesu əməmən ḥa,
k'oloku: «Afum ənafətam ti, mba Kanu kəntam ti, bawo
Kanu kəntam mes fəp.» **28** Kə Piyer əyefə kəloku kə: «Səna
səsak ca fəp nte təŋsənəs səncəm'am darəŋ mo.» **29** Kə
Yesu oluku kə: «Kance icloku nu: Fum eyi fe nwə əsake
teta ina kə Kibaru Katət: Kələ, awənc, akire, kərə, kas,
awut kə pəyənə fe ti antəf-ə, **30** wəkayi əŋsətə təm tante
ayi mo tasar tin ta yayəkə məsak mo fəp, kəyefə wələ,
awənc, akire, cərə, awut kə ntəf kətərəs disrə, pəsətə sə
kiyi wəyeŋ ka doru o doru təm tekirij. (**aiōn g165, aiōnios**
g166) **31** Akirij alarəm əndekəyənə adarəŋ, kə adarəŋ
əyənə akirij.» **32** Dəpə ənanayi kəpə ka Yerusaləm, kə
Yesu eyi ḥa kiriŋ, bəkəc yənalecə-lecə acepsə ən, afum
ako ənanacəmə ḥa darəŋ mo, ənanesə. Kə Yesu elək sə
Asom ən aŋe wəco kə mərəŋ, k'eyefə kələmər ḥa təkə
tendəsətə kə mo. **33** K'oloku ḥa: «Nəcəŋkəl im, Yerusaləm
ayi kəpə, andekəlek Wan ka Wərkun paber kə aloŋne
apəŋ kə atəkse sariyə s'aSuyif dəwaca. Kə əndənər kə
sariyə sa defi, əhabər kə sə atəyənə aSuyif dəwaca, **34**
akakə ənafani kə, ənayuksər kə lin, ənasute kə tərəŋkən,
ənidif kə. Kə mata maas məncepər-ə, pəfətə afi dacə.» **35**
Kə awut a Sebede aŋe mərəŋ Sak kə Isəŋ ənder əhaloku

Yesu: «Wətəksə, səfanj məyənə su ntə səndetol'am mə.»

36 Kə Yesu eyif ἡ: «Cəke cə nəfanj a iyənə nu-ε?» **37** Kə ἡλυκə Yesu: «Məwose su wəkin kənd'am kəca kətət kə wəkə kəca kam kəmeriya nde nərə da debeki dam.» **38** Kə Yesu oluku ἡ: «Nəncərə fe ntə nəyi kətola mə. Nəntam kəwose kətərəs pəmə nkə ina indesətə mə ba? Nəntam kəcəmə pucuy fər kirinj mpe pender kəbəp im mə ba?» **39** Kə ἡloku: «Səntam ti.» Kə Yesu oluku ἡ: «Awa, nəna sə nəndesətə kətərəs nkə indesətə mə, nəsətə sə pucuy pəpəŋ mpe pendebəp im mə. **40** Mba ntə təyənə kənd'em kəca kətət kə kəca kəmeriya mə, bafə in'əŋsəŋ ki. Afum akə aməŋke mofo mendə maməkə mə, ἡa ἡayə mi.» **41** Kə pəntəle acepsə ən aŋe wəco nnə Sak kə Isəŋ ἡayi mə. **42** Kə Yesu ewe ἡ, k'oloku: «Nəncərə a akə ancərə kətəmpər dəbə nde təf yələma mə, ἡantasərnə afum ajan, səkət sə akirinj a təf yayəkə ἡajkötənə kətam afum ajan kəroŋ. **43** Mba tatəkə teyi fe nnə nəna nəyi mə, ntə təyənə mə, nwə əŋfaŋ kəbek dəkəcəmə nu dacə mə, pəmar wəkayi pəyənə wəbəcə konu, **44** nwə o nwə əŋfaŋ kəyənə wəkirinj nu dacə mə, pəmar pəyənə wəcar ka fəp. **45** Wan ka Wərkun ender fe padəbəcə kə, mba ender kədəbəcə afum pəsəŋ sə kiyi kən wəyerj pəwurus kənay ka afum.» **46** Kə ἡander Yeriko. Ntə Yesu encyefə Yeriko ἡasol kə acepsə ən darəŋ kə kənay ka afum alarəm mə, kə wətola wətənəŋk wələma, Bartime wan ka Time pəndə dəpə kəsək. **47** Kə Bartime ene a Yesu wəka Nasaret əfə, k'eyefə kəkule-kule: «Wan ka Dawuda, Yesu, məyən'em nənəfər!» **48** K'afum alarəm ἡangbəŋ-gbəŋər kə a pəcaŋk, mba pəcnaŋkanə kəkule-kule: «Wan ka Dawuda, məyən'em nənəfər!» **49**

Kə Yesu ɛncəməs k'oloku: «Nəwe kə.» Kə ɳawə wətənəŋk
ŋacloku kə: «Məbəknə, məyəfə, ɛw'am.» **50** Kə wətənəŋk
eləm duma dəkəroj, k'oyoknə kəyəfə, k'əŋkə nde Yesu
eyi mə. **51** Kə Yesu eyif kə: «Cəke cə məfaŋ a iyən'am-
c?» Kə wətənəŋk oloku: «Wətəksə, iluksərnə sə kənəŋk!»
52 Kə Yesu oloku kə: «Məkə, kəlaŋ kam kəntaməs əm.»
Gbəncana babəkə, k'oluksərnə sə kənəŋk, k'encəmə Yesu
darəŋ.

11 Nte Yesu kə acəpsə ən darəŋ ŋalotərnə Yerusaləm mə,
pəsərəyi kəca ka Bətfase kə Betani ntende tərə ta Tək
ya Olif kəsək, k'osom acəpsə ən darəŋ mərəŋ, **2** pəcloku
ŋa: «Nəkə nde dare dandə nəntəfərnə mə, kə nəndena
kəcbərə di-ɛ, nəŋkəbəp di səfale səfət nse fum o fum
əntatənde kərəsna kəroj mə. Nəsikəli si, nəkər'em. **3** Kə
təyənə fum pəyif nu: «Ta ake tə nəŋyənə ti-ɛ?» Nəloku kə:
«Bawo Mariki ɛfaŋ si. K'elip-ɛ, əŋkə ndəkəl lukse si nnə.»»
4 K'acəpsə a Yesu darəŋ aŋe ŋaŋkə, kə ŋambəp səfale səfət
nse pakot si dabəŋka kumba kəsək dəpə, kə ŋasikəli si. **5**
Afum aləma aŋe ŋanayi dənda mə ŋayif ŋa: «Cəke cə nəyi
kəyə-ɛ? Ta ake tə nəŋsikələ səfale səsəkə-ɛ?» **6** Kə ŋaloku
təkə Yesu ənaloku ŋa mə, k'akakə ŋawose ŋa kəsikəli
si. **7** Kə ŋarəkenə Yesu səfale nse, kə ŋadeŋsər si suma
səŋjan sakəroj, kə Yesu endə si kəroj. **8** K'afum alərəm
ŋamper-pere kə suma səŋjan sakəroj dəpə, kə aləma
ŋamboce kə bat dəpə nyə ŋanacep dəkuləm mə. **9** Afum
akə ŋanckət kə tekirij, kə akə ŋanacəmə kə darəŋ mə
ŋackule-kule: «Hosana! Kanu kəpoce pətət nwə enderənə
tewe ta Mariki mə! **10** Kanu kəpoce pətət dəbe da kas
kosu Dawuda nde deyi kəder mə! Hosana pəlel peyi Kanu

nkə kəyi dəKəm mə!» **11** K'embəre Yerusaləm nde kələ kəpəŋ ka Kanu. Ntə elip kəməmən cəsək cən mə, kə pibi pender, Yesu kə acepsə ən wəco kə mərəŋ ŋawur kə ŋaŋkə Betani. **12** Dəckəsək ntə ŋacwur Betani mə, dor denayə Yesu. **13** K'enəŋk pəbəle kətək ka yokom ya fik kəkumptər bəpər, k'əŋkə kəməmən kə pəyəne a əŋsətər ki pedi-ε, mba ntə embəp ki mə, ənanəŋk fe pokom o pokom mənə bəpər, bawo bafə təm tokom ta fik tənayi.

14 Kə Yesu oluku kətək: «Ta fum o fum pədi so yokom ya məna!» Kə acepsə ən darəŋ ŋane ti. (aiōn g165) **15** Kə ŋaŋkə Yerusaləm. Ntə Yesu embəre kələ kəpəŋ ka Kanu mə, k'eyefə kəbeləs acaməs fəp kə akə ŋancway dəndo kələ kəpəŋ mə. K'enjbaləs mesa ya asakpər pəsam kə səcəm sa acaməs ntantoriya, **16** ənawose fe nwe o nwe kəsare-sare ca pəcepərəne dəndo kələ kəpəŋ disre. **17** Kə Yesu əntəkse ŋa pəcloku: «Bafə Kanu kəluku dəYecicəs: «Andewe kələ kem dəkətola Kanu da afum a təf ya doru fəp.» Mba nəna nəŋkafəli ki təgbəkəne ta calbante.» **18** Aloŋne apəŋ kə atəkse sariye s'aSuyif ŋane kə dim, kə ŋantən təkə ŋantam kədif kə mə. Əncnese kə, bawo cusu cənawos afum fəp teta metəkse mən. **19** Ntə dəfəy dəmbəp mə, Yesu kə acepsə ən darəŋ ŋawur dare. **20** Bətbət, ntə ŋayi kəcepər mə, kə acepsə ən darəŋ ŋanəŋk kətək ka fik kəwosərəne haj ntəntəl. **21** Kə Piyer əncəm-cəmne təkə tenacepər mə, k'oloku Yesu: «Wətəkse, məməmən kətək ka fik nkə mənatolanə pəlec mə, kəwosərəne.» **22** Kə Yesu oluku ŋa: «Nəgbəkər kəlaŋ konu Kanu. **23** Kance icloku nu: Nwe oŋloku tərə tante: «Məyefə nnə məkə mələmne dəkəba,» kə məntənesər-nesər dəbəkəc, mba məlaŋ a təkə

məloku mə tenyi-ε, aŋyən'am ti. **24** It'əsəŋε nte iloku nu: Nte o nte tə nəloku kətola Kanu disre mə, nəlaŋ a nəŋsətə ti, aŋyənə nu ti. **25** Kə təyənə nəndetola, pəyənə nəməŋke fum metele-ε, nəŋjaŋnənə kə, nte təŋsəŋe Kas konu nkə kəyi nde dəKəm mə, kəŋjaŋnənə sə nəna pəleç ponu. **27** Kə Yesu ŋalukus Yerusalem kə acəpsə ən, nte ŋanckət nde kələ kəpəŋ ka Kanu mə, aloŋne apəŋ, atəkse sariyε s'aSuyif kə abeki a dətəf ŋander ŋabəp Yesu **28** kədəyif kə: «Kətam kəre kə məŋyənə mame-ε? An'əsəŋ əm kətam nkə məŋyənə mes mame mə-ε?» **29** Kə Yesu oluku ŋa: «Teyif tin gboŋ t'indəyif nu, naluks'em ti, ina sə iloku nu kətam nkə iŋyənə mame mə. **30** Kəgbət dəromun ka Saŋ dəkəm kəncyeſe ba, ka nda afum? Naluks'em toluku.» **31** Mba kə ŋayeffe kəgbəkələnə taŋan: «Kə səluksə ndekəl a dəkəm kəgbət kən kənayeffe-ε, eŋyif su: <Ta ake tə nənatəlaŋe Saŋ-ε?» **32** Kə səloku a nda afum kəncyeſe-ε, apayo! Pəyə wəywəy dənda!» ŋancnəsə kənay ka afum, bawo fəp fənacərə a Saŋ sayibə yati s'enayənə. **33** Kə ŋalukse Yesu moloku: «Səncərə fe.» Kə Yesu nkən oluku ŋa sə: «Ina sə, ifəloku nu kətam nkə iŋyənə mame mə.»

12 Kə Yesu eyeffe kəlok-lokər ŋa dətotubcənə: «Fum wələma enabəf ŋgbəŋkələ ya wən. Kə fum nwə əsənə yi saŋka haŋ k'ənəŋkər, k'εŋkay dəkəfəcəs da wi, k'əncəmbər tetek tobume. Nte elip mə, k'əsəŋ yebəc ya abəf ŋa ŋgbəŋkələ ya wən yayəkə afum aləma, ŋatəŋnə kə akakə kəcsəŋ kə kəway, kə nkən owur k'əŋkə marənt. **2** Nte tem tepim tembəp mə, kə fum nwə osom wəcar nda abəf a ŋgbəŋkələ ya wən, kəkəbaŋ yokom ya wən yəkə pəmar pasəŋ kə kəway kən mə. **3** Kə abəc a ŋgbəŋkələ ya wən

ŋasumpər kə, kə ŋasut, kə ŋasak, k'olukus waca wəsəkər.

4 Kə wəka ŋgbəŋkələ nwə osom sə wəcar wələma, kə abəc a ŋgbəŋkələ ya wən aŋe ŋasut sə wəkakə domp, kə ŋalapəs kə dəmoləməs. **5** Kə mariki mme məŋgbəkərə sə kəsom wələma, kə abəf aŋe ŋasumpər wəkakə kə ŋandif. Abəc akanę ŋanasut alarəm, ŋacdif alarəm. **6** Wan kən nwə əmbətər mə, sona s'ənacəmə kə oŋ. K'osom wəlpəs wəkakə nnə ŋayi mə, pəcloku: «ŋaŋkoleləs wəkawə, wan kem əfə!» **7** Kə abəc a ŋgbəŋkələ ya wən aŋe ŋalokənə: «Wəlek kən ke əfə, wəkawə! Nəder, padif kə, ke kəndeyənə kosu.» **8** Kə ŋasumpər kə, kə ŋandif, kə ŋangbal kəbel kən saŋka tadarəŋ.» **9** Kə Yesu eyif ŋa: «Cəke cə wəka ŋgbəŋkələ endeyə-ε? Wəka ŋgbəŋkələ ender pədifət abəc akakə, pəlek abəc aləma, pəsəŋ ŋa yəbəc ya ŋgbəŋkələ yən. **10** Nənakaraŋ fə Yecicəs Yosoku yayə ba?: «Togbu mpə acəmbər kələ ŋanace mə, pənader pəyənə oŋ togbu pətət, pa dacə. **11** DəMariki teyefə, tes tə ntə tənciyane su dəfər mə.» **12** Kə akirij aSuyif ŋafaj kəsumpər Yesu, mba kə ŋanəsə kənay ka afum. ŋanacərə a tetəjan tə Yesu ənalokənə totubcənə tatəkə. Kə ŋasak Yesu, kə ŋaŋkə.

13 Kə akirij aSuyif ŋasom nnə Yesu eyi mə aFarisi kə afum a Herodu aləma, ntə təŋsəŋə ŋacəpə Yesu towul, ŋasumpər kə dəmoloku mə. **14** Kə akakə ŋander ŋaloku kə: «Wətəksə, səncərə a məlomp, məfənesə kələsər tewe, məfəkiti fum tənəŋk tən, dəpə da Kanu yati də məntəksə afum dəkance. Awa, sariyə səwose su kəsəŋ Sesar wəbə wəka təf ya Rom dut ba, ka ta səsəŋ kə di?» **15** Ntə Yesu ənacərə ŋa kəyənə abəjənə kəlomp mə, k'olukse ŋa: «Ta ake tə nəŋwakəs em-ε? Nəker'em gbəleŋ bin ba pəsam,

ider iməmən.» **16** Kə ŋaŋkərə kə gbəlen bin. K'eyif ŋa:
«Alulu ŋa ana ŋa ŋarje kə yecicəs yayε-ε?» Kə afum aŋε
ŋaloku: «Ya Sesar wəbə wəka Rom yə.» **17** Kə Yesu oluku
ŋa: «Awa, nəsəŋj Sesar pəkə pəyəne pən mə, kə Kanu sə
pəkə pəyəne pən mə.» Kə cusu cəwos ŋa pəpəŋ tetən. **18**
K'aSadisi aŋε ŋaloku a fum əfəyεfε defi mə, ŋander ŋayif
Yesu: **19** «Wətəksə, ntə tə Musa ənacice su: «Kə fum efi ta
ɔyə wan, mba pəsak wəran-ε, pəmar wənc ka wəfi pəlek
wəcəbokəra wəkakə pənənce, pəsəŋ wənc wəfi yuruya.» **20**
Awənc aŋa camət-mərəŋ ŋanayi. Kə wəcəkə-cəkə ənənce,
k'efi ɛsak fe yuruya. **21** Kə wəka mərəŋ ənənce, nkən sə
k'efi ɛsak fe yuruya. Itə pənayi wənc wəka maas, **22** ali
wəkin awənc aŋa akaŋe camət-mərəŋ ənasak fe yuruya.
Ntə ŋalip kəfis-fis mə, kə wəran sə efi. **23** Ti disre, kə
dəsək dəyεfə da afi dendebəp, an'endeyə wəran-ε? Bawo
afum akaŋe camət-mərəŋ ŋananənce kə!» **24** Kə Yesu
oluku ŋa: «Nənəŋk it'əsəŋj ntə nənciyane mə. Nəncərə
fe Yecicəs Yosoku, nəncərə fe sə fənəntər fa Kanu. **25**
K'afi ŋandefətə afi dacə-ε, ŋafəde ŋacnəncəne, ŋandeyi
pəmə məleke mme meyi Kanu kəsək mə. **26** Kəcloku a
fum endefətə afi dacə, nəŋkarəŋ fe buk ba Musa ba? Ntə
Kanu kənaloku Musa nde dərəntəm mə: «In'ɔyəne Kanu
ka Abraham, Kanu ka Siyaka, Kanu ka Yakuba!» **27** Bafə
Kanu ka afi k'ɔyəne, mba ka ayi wəyeŋ. Nəna nəsolne fe
kance!» **28** Kə wətəksə sariyə s'aSuyif wələma, nwe ənane
ŋa sim ŋacgbəkələne mə, ənəŋk a Yesu olok-lokər ŋa
belbel, k'ender pəcyif Yesu: «Tosom tere təbek dəkəcəmə
mosom fəp dacə-ε?» **29** Kə Yesu oluku kə: «Tosom tayı
təyəne: «Məcəŋkəl Yisrayel! Mariki, Kanu kosu sona gboj

s'øyone Mariki. **30** Məbətəre Mariki Kanu kam abəkəc
ŋam fəp, afəkəl ŋam fəp, məcəmçemnə mam kə səkət sam
fəp.» **31** Təcənc ta ti təyəne: «Məbətər wənc əm pəmə təkə
məmbətərnə mə.» Tosom tələma teyi fe nte tembek tətas
mame mərəj mə.» **32** Kə wətəksə sariye nwə oluku kə:
«Tentesə, Wətəksə, məloku ti kance disre: A Mariki sona
sən gboŋ s'øyone Kanu, a wələma eyi fe kə pəntəyəne
nkən-ε, **33** məbətər kə abəkəc ŋam fəp, kə dosoku domp
dam fəp, kə səkət sam fəp, məbətər wənc əm pəmə təkə
məmbətərnə mə. Mosom maməkə məyə dəkəcəmə metas
yəcəl nyə ancəfə Mariki mə kə yoloŋne yələma fəp.»
34 Nte Yesu ənəŋk a wətəksə sariye wəkawə oluku təkə
pəmar mə, kə Yesu oluku kə: «Məmbəle fe kəbəre akip
ŋa dəbə da Kanu dəntəf.» Ali fum ənabəknə fe sə kəyifət
kə toloku tələma. **35** Yesu pəctəksə nde kələ kəpəŋ ka
Kanu: «Cəke cə atəksə sariye s'aSuyif ŋantam kəloku a
Krist wan ka Dawuda gbəcərəm əfə-ε? **36** Amera ʃecəmpı
ŋənasəŋə nkən Dawuda yati kəloku nte: «Mariki Kanu
oluku Mariki mem: «Məder mənd'em nnə kəca kem kətət
haŋ iclip kəboc aterəne am wəcək wam dəntəf.»» **37** Nkən
Dawuda yati ewe wəsom wəka Kanu «Mariki», cəke cə
Mariki əntam kəyəne wan ka Dawuda-ε?» Kənay ka afum
alarəm kənccəŋkəl Yesu pəbotu disre. **38** Yesu oncəloku
kənay ka afum dəmetəksə mən: «Nəkəmbərnə atəksə
sariye s'aSuyif, ŋambətər kəcacəne suma səpəŋ, pacyif ŋa
kəyif kələ mofo mme ambəpsənə mə, **39** pacsəŋ ŋa səcəm
səkirij sa dəkətola Kanu da aSuyif, pacsəŋ ŋa dəkəndə
d'abə mofo medi yeri dəcəsata. **40** ʃacbarsər acəbokəra
daka daŋan, ŋacbəlse sali nte təŋsəŋə pagbəkəre ŋa mə.

Andekəkiti ḥa kiti kāyeŋki.» **41** Dəndo kələ kəpəŋ ka Kanu, Yesu pəndə pətəfərnə kaŋkəra, pəgbətnə ntə kənay ka afum kəmbər ki pəsam mə. Aka daka alarəm ḥancber ki pəsam pəlarəm. **42** Kə wəcəbokəra wətəyə daka wələma ender pəboc fəreŋk mərəŋ nfə fənapice dəkəcəmə mə. **43** Kə Yesu ewe acepsə ən darəŋ k'oloku ḥa: «Kance icloku nu: Wəcəbokəra wətəyə daka wəkawə ompoce pətas akə fəp aŋe ḥamboc pəsam kaŋkəra disre mə. **44** Bawo, pecerne paŋan pə akə fəp ḥamboc, mba nkən, kətəyə kən daka disre omboc pəkə əyə gbəcərəm pedi mə.»

13 Ntə Yesu owur kələ kəpəŋ ka Kanu disre mə, kə wəcepse kən darəŋ wəkin oluku kə: «Wətəksə, məməmən masar məpat mətət, məməmən wələ wəpəŋ wa kələ kəpəŋ ka Kanu!» **2** Kə Yesu oluku kə: «Məjñəŋk wələ wəpəŋ wawə! Tasar pəfədedenjəse tasar kəroŋ nnə, mpe antədewuŋ mə.» **3** Ntə Yesu endə nde tərə ta Tək ya Olif pətəfərnə kələ kəpəŋ ka Kanu mə, Piyer, Sak, Isaŋ kə Andəre ḥayefə kəyifət kə ḥabəkəre: **4** «Məloku su ake tem tə tatəkə tendeyi-ε? Təgbəkəre tere tendementər kəlare ka mes mame məloku mə fəp-ε?» **5** Kə Yesu eyefə kəluku ḥa: «Nəkəmbərnə ta fum o fum pəsəŋə nu kəsəle! **6** Afum alarəm ḥandeder ḥacbanjəne kəbəcə tewe tem, ḥacloku nu: «In'əfə, wəsom wəka Kanu!» ḥandetalər kənay ka afum alarəm. **7** Kə nəndene pacloku teta kəwan kə pəyənə fəti, pacfor teta ki-ε, ta nənese! Mənə mes maməkə meyi, mba təfədeyənə kəresna kəlip ka doru de. **8** Bawo afum a atəf ḥələma ḥandeyefərenə kə afum a atəf ḥocuru, dəbə dəyefərenə kə dəbə. Antəf kəyikcə kə dor yendeyi mofo məlarəm. Maməkə fəp mendeyi pəmə kəcop ka pucuy

pa dokombəra. **9** Nəkembərnə nənasərka ntə tentam kəbəp nu mə. Andekəkərə nu dəjkiti d'aSuyif, andesut nu dəkətola Kanu da aSuyif dəlarəm. Nəndeloku təkə nəncərə tetem mə akirij a sədare səpənəj kə abə a təf aləma fər kirij. **10** Mənə padəjkər kəresna Kibaru Kətət afum a təf ya doru fəp. **11** K'andekəkərə nu kəkəber ɳa dəwaca-ε, ta nənesə təkə nəjəkələku mə, mba nələku təkə aŋkəsənəj nu gbəncana babəkə mə, bawo bafə nən'endekəlok-loku, mba Amera ɳecəmpı ɳa Kanu. **12** Wənc wendekəsənəj wənc padif. Tatəkə tə kas kəndekəsəyə wan kən. Awut ɳandekəcəmə akombəra ajan dəbəkəc, ɳasənəj ɳa padif. **13** Fəp fəndeter nu teta tewe tem, mba nwə endebəknə ti haŋ mes maməkə melip mə, Kanu kəndeyac kə.» **14** «Kə nəndenəŋk pəyikyik pələsər pəpənəj mpə Mariki enter mə, pənde nnə pəntəmar pi kəyi mə, a afum aks ɳandeyi Yude mə pəmar ɳayəkse ɳapə mərə kəroŋ. Pəmar wəkaraj ka buk bambe pəcərə tante! **15** Nwə eŋyi dabəŋka mə, ta pəbərə kələ kən disre kəkəlek paka. **16** Nwə eŋyi dale mə, ta pəlukus nde ndərən kəkəlek duma dən. **17** Pucuy pere pə tendeyənə abəkəs, kə aŋə ɳande ɳacməsər dəsək dadəkə mə! **18** Nətola Kanu ta pucuy papəkə peder dərəŋ. **19** Bawo mataka maməkə məŋyənə mataka ma kətərəs, nkə kəntəyo kəwurenə kəyəfə ntə Kanu kəlompəs doru mə haŋ ndəkəl, fum o fum afəsətərəs pəmə tatəkə. **20** Mba Mariki Kanu pənatəbelər mataka maməkə-ε, k'ali fum əfədekəfis. Mba ənabelər mataka maməkə teta aŋə ənayək-yək mə. **21** Kə fum wələma oluku nu: «Məməmən: Krist eyi nnə,» «Məməmən: Eyi nde,» ta nəlanj wəkayi. **22** Bawo abəjənə kəyənə Krist kə

sayib  sa yem  andewur doru.  ade  acy  megbe k re k  mes m w y-w y nt  t ys je, k  t y ne  actam- ,  atal r ak  Kanu k nayek-y k m . **23** N k mb r ne belbel, iloku nu mes mame ta m ntab p- !» **24** «M ba matak  mam k , k  pucuy pap k  p ncep r- , p ndey  g r p,  of  f des mar, **25** c s c ndet mp ne k y fe d k m, f n nt r fa k m f ndeyik . **26** Awa, anden jk Wan ka W rk n p cder d k p k  f n nt r f lar m k  n r  da debeki d n. **27** Endesom m leke  n d m mp mp  ma doru f p k lo ka ka a e  nayek-y k m  d mo kubut ma k l  ma d k m k  ant f.» **28** «N t k s totub ne nt  k t k ka f k k ment r m : K  wara wa ki w ca k w le jk- , n c re a k t n k l t r ne. **29** N na s , k  n nden jk mes mam k  me der- , n c re a Wan ka W rk n  l t r ne yati. **30** K nce ic l nu: D temp d nd  d f cep r ta mes mame f p me i- . **31** K m k  ant f y nd s le, m ba moloku mem m f des le.» **32** «N t  t y ne ta d s k, k  p y ne f  ti, ta t m nt  doru dend l p m , f um o f um  nc re f  ti, ali m leke m me me i d k m m  f p, ali wan, m ne Papa sona g o   c re ti. **33** N k mb r ne, ta n d j s, b wo n nc re f  t m nt  tend yi m . **34** P nd yi p m  nt  w rk n end k  mar nt, p s k k l  k n, p s j acar  n nw  o nw  y b c y n, p som w bum k k mb r ne k mb . **35** N na s  n k mb r ne, b wo n nc re f  t m nt  w ka k l  ended r m : T nt m k y ne d f na, c k ck na, d s k na k  p y ne f  ti-  b tb t na. **36** Ta p der p b p nu n cd re. **37** T nt  i l nu m , i l ti f p, n k mb r ne!»

14 C sata ca K cep r ka M leke medif k  ka C com c t n jk l lebin p mar c yi k  mata m r j m ncep r- .

Alojne apɔŋ kɔ atəkse sariye s'aSuyif ɲancten kəsumpər
Yesu cəpənpən disre, ɲadif kɔ. **2** Bawo ɲancloku a ta
pasumpər kɔ dəsək da kəsata, ta tedesɔŋe pəyamayama
pedeyi afum dacɔ. **3** Ntε Yesu ɛnayi Betani mɔ, ndena
Simɔŋ wəcune sen, kɔ wəran wələma ɛmbərə tətəŋne
ŋacdi yeri. Wəran nwε pətəmpər təkəbə pa alabatər pelare
labunde da nar təp, labunde deyenki kəway. K'osuncu
təkəbə mpe, k'olojṣər labunde ndε fəp Yesu dəromp. **4** Kɔ
pəntelə afum aləma, kɔ ɲayifne: «Ta ake tə ɛləsərε-ləsərε
labunde dandε-ε? **5** Anatam di kəcaməs haŋ pəsam gbəleŋ
masar maas, pasɔŋ pi atɔyɔ daka.» Kɔ pəntelε ɲa nnɔ
wəran nwε eyi mɔ. **6** Mba kɔ Yesu oluku: «Nəce kɔ! Ta ake
tə nəcəmene kɔ darəŋ-ε? Tɔyɔ tətət t'ɔyɔ nnɔ ina iyi mɔ.
7 Atɔyɔ daka, ɲayi nu dacɔ təm fəp, nəntam kəyɔne ɲa
pətət təm ntε o ntε nəŋfaŋ mɔ. Mba ina, nəfədey'em təm
fəp. **8** ɔyɔ təkə ɛntam mɔ. Onunkene kəsop im labunde
kəlompəs ka kəbel kem a pacwup ki. **9** Kance icloku nu:
Nnɔ o nnɔ andedəŋk Kibaru Kətət doru dandε kərkər mɔ,
aŋloku sə tɔyɔ tətət ta wəran wəkawε kəcəm-cəməs ka
doru.» **10** Yudas wəka dare da Keriyot, nwε ɛnayi acepse
a Yesu darəŋ aŋe wəco kɔ mərəŋ dacɔ mɔ, ɔŋkɔ pəbəp
abe a alojne, ntε təŋsəŋe pəber Yesu ɲa dəwaca mɔ. **11**
Ntε alojne ɲancəŋkəl moloku mən mɔ, kɔ pəmbət ɲa, kɔ
ŋaloku kəsəŋ kɔ pəsam. Yudas pəcten tɔyɔ ntε endekəber
Yesu ɲa dəwaca mɔ. **12** Dəsək dəcəkə-cəkə da kəsata ka
Cəcom cətənəŋkəl lebin, dəsək ndε ancloŋne ɲkesiya ya
Kəcepər ka Məleke medif mɔ, kɔ acepse a Yesu darəŋ ɲayif
kɔ: «Deke məfan səkolomps'am yeri ya kəsata ka Kəcepər
ka Məleke medif-ε?» **13** Kɔ Yesu osom acepse ɔn darəŋ

mərəŋ, k'oloku ḥa: «Nəkə dare, nəŋkənəŋk wərkun pəsarə
apampə ḥa domun pəder, kədefayne nu. Nəcəmə kə darəŋ,
14 nde əŋkəbəre mə, nəloku wəka kələ: «Wətəksə oluku:
Deke dəkələ deyi nde indedi yeri ya kəsata ka Kəcepər ka
Məleke medif kə acepsə em darəŋ-ε?» **15** Endekəmentər
nu dəkələ dəpəŋ kələ darenc, palompəs di belbel ca fəp
yeyi di. Dəndo nəŋkolompəs su yeri ya kəsata kaŋkə.» **16**
Kə acepsə ən darəŋ ŋaŋkə, kə ŋambəre dare, kə ŋambəp
ca fəp pəmə təkə ənaloku ḥa ti mə. Kə ŋalompəs yeri ya
kəsata kaŋkə. **17** Kə dəfəy dəmbəp, k'ender kə acepsə ən
wəco kə mərəŋ. **18** Təm ntə ŋanandə demesa ŋacdi yeri
mə, kə Yesu oluku: «Kance icloku nu: Wəkin nu dacə,
nwə eyi kədi yeri kə ina mə, endebər im aterənə em
dəwaca.» **19** Kəməncnə disre kə ŋayefə kəyifət kə: «In'əfə
ba?» **20** Kə Yesu oluku ḥa: «Wəkin nəna akaŋə wəco kə
mərəŋ dacə, nwə səmbər waca dap din disre kədi yeri
mə. **21** Wan ka Wərkun endefi, pəmə təkə ancic ti mə.
Mba pələc pere peyi wərkun wəkawə endeber Wan ka
Wərkun aterənə ən dəwaca mə! Kənatəkom ka wərkun
wəkawə kənatam kətesə kə!» **22** Ntə ŋancdi yeri mə, kə
Yesu əlek kəcom, k'eyif Kanu barka, k'entepi ki k'əsəŋəs
ḥa pəcloku: «Nəbaŋ, dis dem də.» **23** K'elek sə təmbəl ta
wən, ntə elip kəyif Kanu barka mə, k'əsəŋəs ḥa kə ŋamun
fəp fanjan. **24** K'oloku ḥa: «Mecir mem mə, mme aloj təta
kəcaŋəs danapa da Kanu kə kənay ka afum mə. **25** Kance
icloku nu: Ifəsəmun wən haŋ dəsək nde indegbəkərə sə
kəmun wi, nde dəbe da Kanu mə.» **26** Ntə ŋalip kəlenjəs
melej mokor-kore Kanu mə, kə ŋawurnə ntende kəca ka
tərə ta Tək ya Olif. **27** Kə Yesu oluku ḥa: «Nəna akaŋə

fəp nəndelukus im darəŋ, bawo Yecicəs Yosoku yoloku:
«Indesut wəkək, ŋkesiya yəsamsər.» **28** Mba k'indefətə
afi dacə-ε, indekəkar nu Kalile.» **29** Kə Piyər oluku kə:
«Ali fəp fəlukus əm darəŋ, ina ifəlukus əm darəŋ.» **30**
Kə Yesu oluku kə: «Kance iclok'əm: Pibi pampe yati,
məndegbəkəl kəmaas a məncərə f'em a kicipi kəccam
tamərəŋ.» **31** Mba Piyər pəcgbəkəl ti pəpəŋ: «Ali səcfi kə
məna, ifəgbəkəl a incər'am.» Acepsə a Yesu darəŋ akə fəp
toloku tin tayi tə ŋancloku. **32** Kə ŋambəp kəfo nkə arjwe
Ketsemane mə, k'oloku acepsə ən darəŋ: «Nənde nnə təm
ntə iŋkətola Kanu mə.» **33** K'elək Piyər, Sak kə Isəŋ. Kə
kənesə kəpəŋ kəncop kəsumpər Yesu kə abəkəc ŋeləcə-
ləcə kə. **34** K'oloku ŋa: «Abəkəc ŋenəŋkanə kədənc'em
pəmə ifi. Nəyi nnə, ta nədirə!» **35** Ntə Yesu əmbələnə ŋa
pəpic mə, k'embəlkər kəcəp tobu dəntəf, k'ontola ntə
təŋsəŋə, kə təntam kəyi-ε, təm tocuca tatəkə təbələ kə.
36 Pəcloku: «Aba, Papa, mən'ətam mes fəp, məbəlen'em
təmbəl pa kətərəs pampe. Ti disre, bafə təkə ifaŋ mə
de, mba ntə məna məfaŋ mə.» **37** Kə Yesu ender pəbəp
acepsə ən darəŋ ŋacdire. K'eyif Piyər: «Siməŋ, kədire kə
mənde ba? Məntam fe kətədire ali dec din? **38** Ta nədirə,
nətola Kanu ntə təŋsəŋə ta nəmbərə kəwakəs disre mə.
Pəmbəs mera yonu kəyə pətət, mba nəyə fe səkət kəyə
ti.» **39** Kə Yesu əmbələ sə, pəcgbəkərə totola Kanu tin
tatəkə. **40** Kə Yesu olukus, k'ender pəbəp acepsə ən darəŋ
ŋacdəŋəs, ntə fər yənaləl ŋa mə, ŋanacərə fe toloku ntə
ŋaŋluksə kə mə. **41** Kə Yesu əŋgbəkərə sə kəder tamaas
k'əŋgbəŋ-gbəŋər ŋa: «Nəndirə sə, kəŋesəm kə nənde!
Telip! Nəcəŋkəl: Təm təmbəp, amber Wan ka Wərkun

aciya dəwaca. **42** Nəyefə, paŋkən, nwə eyi kəbər im afum dəwaca mə, ələtərnə.» **43** Yesu pəsərəlokluku, kə Yudas nwə ənayi acepsə a Yesu aŋə wəco kə mərəŋ dacə mə, ender pəsole kənay ka afum aŋə ŋanatəmpər-təmpər sakma, kə tək yosutnəne mə. Aloŋne apəŋ, atəkse sariye s'aSuyif kə abeki ŋanasom ŋa. **44** Yudas nwə əncber Yesu aterəne ən dəwaca mə, ənasəŋ asədar temənce nte: «Nwə injkəcup mə, nkən əfə wəkakə. Nəsumpər kə, nəkekərə, nəgbəkərə kə belbel.» **45** Gbəncana babəkə kə Yudas ender, k'ələtərnə Yesu, k'ewe kə: «Wətəkse,» k'oncup kə. **46** Kə afum akakə ŋantəpsər Yesu waca, kə ŋasumpər kə. **47** Wəkin acepsə ən darəŋ dacə owurə dakma dən, k'əncep wəcar ka wəloŋne wəpəŋ aləŋəs, k'engbinti ŋi. **48** Kə Yesu oluku ŋa: «Nəwur kədesumpər im, nətəmpər-təmpər sakma kə tək yosutnəne pəmə nte iŋyəne kalbante mə. **49** Dəsək o dəsək incyi nu dacə ictəkse nde kələ kəpəŋ ka Kanu, ta nənder nəsumpər im-ə. Mba tatəkə tenyi nte təŋsəŋə Yecicəs Yosoku yelare mə.» **50** Kə asol ən fəp ŋasak Yesu, kə ŋayekse. **51** Wətemp wələma ənacəmə Yesu darəŋ, pəgbalərnə kəloto gbəcərəm. Kə ŋasumpər kə, **52** mba wəkakə ənasalpər ŋa, k'əsakərənə ŋa kəloto kəŋkə ənagbalərnə mə, k'eyekse pəwur fos. **53** Kə ŋajkekərə Yesu ndena wəloŋne wəpəŋ. Abe a aloŋne fəp, abeki kə atəkse sariye s'aSuyif ŋambəpsənə. **54** Piyər əncəmə ŋa darəŋ, pəcməmən ti pəbəle, han nde kələ kəpəŋ ka wəloŋne wəpəŋ, nde abanka disre. Pəndə kə abum, pəcsayə nənc kəsək. **55** Aloŋne apəŋ k'aboc kitə aSuyif fəp ŋanctən sede nse sənakəbaŋə ŋa moloku məkə ŋanakədeŋə Yesu, nte təŋsəŋə padif kə mə, mba

ŋanasotə fe. **56** Afum alarəm ŋancbonce kə yem, mba yem yayəkə yoncsurene fe. **57** Aləma ŋaccop kəbonce kə yem nyε: **58** «Səne kə pəcloku: «Indeləsər kələ kəpəŋ ka Kanu kaŋke waca wa fum wolompəs mə, mata maas disre icəmbər kələma nkə waca wa fum wəntədelompəs mə.» **59** Ali yem yayəkə yənasurene fe kəyənə ka sede. **60** Kə wəlojne wəpəŋ eyefə afum dacə, k'eyif Yesu: «Məfəluksə su tələm o tələm ba? Cəke cə məŋloku teta moloku ma sede mməs akanje ŋambonc am mə?» **61** Mba kə Yesu əncəŋk, olukse fe toluku ntə o ntə. Kə wəlojne wəpəŋ eyif kə sə: «Mən'əyənə Krist, Wan ka Kanu nkə aŋkor-koru mə ba?» **62** Kə Yesu oluku: «In'əfə. Nəndenəŋk Wan ka Wərkun pəndə kəca kətət ka Kanu nkə kəntam mes fəp mə, pəcder nərə da debeki dən disre dəkəp ka dəKəm.» **63** Kə wəlojne wəpəŋ ewali-wali yamos yən k'eyif: «Sede səre sə pəmar payif-ε?» **64** Nəne təkə ələməs Kanu mə. Cəke cə nəncəm-cəmni-ε?» Kə fəp fəloku a pəmar padif kə. **65** Kə afum aləma ŋayefə kəyuksər Yesu lin, ŋackump kə kəro, ŋacsut kə ŋkulma, ŋacloku: «Awa Sayibə, məloku su an'osut əm-ε?» Kə abum ŋambaŋ Yesu kə ŋaferəs kə waca dəkanca. **66** Tem ntə Piyer ənayi tantəf nde saŋka disre mə, kə wəcar wəyecəra wəkin wəka wəlojne wəpəŋ ender. **67** Ntə ənəŋk Piyer pəcsaye mə, k'əŋgbətnə kə, k'oloku kə: «Məna sə Yesu wəka Nasarət nənayi.» **68** Kə Piyer əŋgbəkəl ti pəcloku: «İncərə fe, incərə fe ntə məna məfaŋ kəloku mə!» K'owur kəkənde saŋka tadarəŋ, nde dəkəbəre. Kə kiciplə kəncam. **69** Kə wəcar wəran nwə ənəŋk kə, k'əŋgbəkəre sə ti kəloku ako ŋanayi di mə: «Wələma əfə wəkawə sə.» **70** Mba kə Piyer əŋgbəkəl sə. Pəwon fe,

anę ńjanayi di mə, ńjaloku sə Piyer: «Səlań ti, afum akanę wəkin məyənə, bawo məna sə wəka Kalile məyənə.» **71**
Kə Piyer eyefə kədərəm: «Kanu kətərəs im kə pəyənə a kəyemə k'ində-ə! Inderəm a incərə fe fum wəkawə nəjle mə!» **72** Gbəncana babəkə kə kicipi kəncam sə tamərəj.
Kə Piyer əncəm-cəmne toluku təkə Yesu ənaloku kə mə:
«Məndegbekəl kəmaas a məncərə f'em a kicipi kəccam tamərəj.» Kə Piyer eyefə kəbok.

15 Nte bətbət bəmbəp mə, alojnə apəj kə abeki, atəksə sariye kə aboc kitı aSuyif fəp, ńjalonkane kəkətəjne ntə andeyə Yesu mə. Nte ńjalip kəkot kə mə, kə ńjamber kə Pilat dəwaca. **2** Kə Pilat eyif kə: «Mən'əyənə wəbə ka aSuyif ba?» Kə Yesu olukse kə: «Mən'oloku ti.» **3** Alojnə apəj ńjanatəmpərə kə meyemsenə məlarəm. **4** Kə Pilat eyif kə so: «Məfəloku ntə o ntə? Məne mame ńambonc am mə fəp!» **5** Mba Yesu ənalukse fe kə sə toloku ntə o ntə, ti tənawosəs Pilat kusu pəpəj. **6** Awa kəren o kəren kəsata ka Kəcepər ka Məlekə Medif, Pilat əncsakə afum yəjən wəyi dəbili wəkin nwə ńjańfarj mə. **7** Təm tatəkə fum wələma ənayi dəbili pacwe kə Barabas nwə anaber dəbili teta kədif fum, ntə ńjanayefə kəyeňkər abə a dətəf səbomp mə. **8** Kə kənay ka afum kəmpə, kə ńjayefə kəyifət a payənə ńja təkə ambət kəyənə ńja mə. **9** Kə Pilat eyif ńja: «Isakərə nu wəbə wəka aSuyif ba?» **10** Bawo Pilat ənacərə a kəraca ka alojnə apəj kənasərjə ńja kəlek Yesu ńjabər kə dəwaca. **11** Mba kə alojnə apəj ńagbiňər kənay ka afum, ntə təjəsərjə pasakə ńja yəjən Barabas mə. **12** Kə Pilat ənjgbəkərə so: «Cəke cə nəfań a iyo nwə nəjwe wəbə ka aSuyif mə-ə?» **13** Kə ńjayefə kəkule-kule: «Məcań kə dətək

yεpəmpəl!» **14** Kə Pilat eyif ḥja: «Pələc pere p'əyə-ε?» Mba kə afum ḥjanajkanə kəkule-kule pəpərəj: «Məcaj kə dətək yεpəmpəl!» **15** Kə Pilat əncəm-cəmne kəyə təfər ta kənay ka afum: K'əsakə ḥja yεjən Barabas. Ntə elip kəsom pasutə Yesu tərəñkən mə, k'ember kə afum dəwaca a pacan kə dətək yεpəmpəl. **16** Kə asədar ḥanjekərə Yesu nde abanja ḥja kələ kəpərj ka Pilat, kə ḥjawə dəñgbəñj dadəkə fəp. **17** K'asədar ḥamber Yesu duma d'abə deyim, kə ḥandəñjər kə dəromp angbəñkələ ḥja bəñk yodu. **18** Kə ḥayefə kəfani kə ḥacyif: «Iḥiyif əm, wəbə ka aSuyif.» **19** Kə ḥasutə Yesu domp kəgbo, kə ḥayukər kə lin, ḥanut suwu teta kəfani kə. **20** Ntə ḥalip kəfani kə mə, kə ḥawure kə duma d'abə deyim kə ḥamber kə yamos yon. Kə ḥanjekərə kə kəkocan kə dətək yεpəmpəl. **21** Kə asədar ḥjawə fum wələma nwə ənayefə dale mə, pacwe wəkayi Siməj wəka dare da Sireñ, papa ka Alekşandər kə Rifis, kəkəgbəñjne tək yεpəmpəl nyə anako kəcan Yesu mə. **22** Kə ḥanjekərə Yesu kəfo nkə aŋwe Kolkota mə, itə tatəkə «Kəfo ka Kəmbəmbələ». **23** Kə asədar ḥafəj kəsəj Yesu wen wənəñkəl acəl nje aŋwe «mir» mə, mba Yesu ənawosə fe wi kəmun. **24** Kə asədar ḥancaj Yesu dətək yεpəmpəl, kə ḥayerəne yamos yon, ḥakote ti yampuñpuñ nyə nwə o nwə eŋkekərə nde ndərən mə. **25** Walaha wenayi ntə ḥancacan Yesu dətək yεpəmpəl mə. **26** Tecicəs ntə tə ḥanacic kəmentər ka tes ntə tenasəñə k'andif kə mə: «Wəbə ka aSuyif.» **27** Kə ḥancaj Yesu dətək yεpəmpəl kə calbante mərəj, wəkin pəyi kə kəca kətət, wəkə pəyi kə kəca kəmeriya. **29** Acepər ḥacləməs Mariki Yesu, ḥacfək kə domp. ḥacloku: «Məna nwə məncekəli kələ kəpərj ka Kanu, məcəmbər sə

ki mata maas disre mə, **30** məyacnə mənasərka, mətor dətək yəpəmpəl yayə!» **31** Aloyne apəj kə atəksə sariyə s'aSuyif, ŋa sə ŋancfani Yesu ŋacloku: «Enayac aləma, mba əfətam kəyacnə nkənsərka! **32** Krist, wəbə ka Yisrayel pətor on ma dətək yəpəmpəl, nte təŋsənə sənəŋk səlanj sə ti mə!» Afum akə anacaŋ kə Yesu mə, ŋancləməs kə sə. **33** Pəndeyi daŋ, dec dosureṇe afum dəsəbomp, kə kubump kəntor dəntəf fəp, tənabəle kətənc haŋ salifana. **34** Salifana səndebəp, kə Yesu oŋkule-kulə: «Eloyi, Eloyi, lema sabaktani?» Itə tatəkə: «Kanu kem, Kanu kem, ta ake tə məsak' em-ε?» **35** Afum aləma akə ŋanayi di mə ŋanane kə dim. ŋancloku kəfətə disre: «Məcəŋkəl, Aŋnabi Eli eyi kəwe tatəkə.» **36** Kə fum wələma εyəksə, k'əŋkə pəpuk yaŋba dəməncənə, k'εnepsər yi dəkəmota, k'əsəŋ Yesu a pəmun, pəcloku: «Nəkar ma, paməmən belbel kə təyənə a Eli endeder kədetore kə-ε.» **37** Mba kə Yesu owure dim dəpəŋ, k'engbiŋ kifir. **38** Kə kəloto kələl nkə kəŋkəŋk təksə ta kələ kəpəŋ ka Kanu mə kəŋgbərə dacə, kəyəfə takəronj haŋ tantəf. **39** Nte anəŋk Yesu kəgbij kən kifir mə, kə wəbə k'asədar wəRom nwə εnayi di pətəfərnə kə mə, oluku: «Fum wəkawə, Wan ka Kanu yati εnayi.» **40** Aran sə ŋanacəmə pəbəle ŋacməmən. Aran akaŋə dacə: Mari wəka Makdala, Mari iya wəka Sak wəfət kə Yoses, kə wəran wələma nwə ancwe Salome mə. **41** Aran akakə ŋanacəmə Yesu darəŋ, ŋacbəcə kə nte εnayi Kalile mə, kə aran alarəm aləma aŋə ŋanapə kə nkən Yesu Yerusalem mə. **42** Dəfəy dəmbəp, mba nte pənayənə dəsək da kəlompəsnənə simiti dəsək da kəŋesəm mə, **43** wəka Arimate wələma nwə ancwe Isifu mə εmbəknə,

k'əŋkə ndena Pilat kəkötola kə kəbel ka Yesu ntə təŋsəŋe pəwup ki mə. Isifu, fum wəpəŋ ənayi aboc kit aSuyif dacə, nwə kəder ka dəbe da Kanu kənabas mə. **44** Kə pənciyane Pilat kəne a Yesu elip kəfi katəna. Kə Pilat ewe wəbe wəsədar k'eyif kə, kə təyənə a Yesu efina pəwon-ε? **45** Ntə wəbe wəsədar oluku kə təkə tənayi mə, kə Pilat owose Isifu kəlek kəbel ka Yesu. **46** Kə Isifu əsway arəfən ŋa kəloto kətelər, k'ontore Yesu dətək yəpəmpəl, k'εnəpsər kə ŋj, k'omboc kə dəkufu nkə anayək dətasar mə. Ntə elip mə, k'embirŋkəli tasar mpe ənasunce dəkəberə da kufu kəŋkə mə. **47** Mari wəka Makdala kə Mari, iya ka Yoses, ŋacgbəkəre nde kəfo nkə anaber kə mə.

16 Ntə simiti dəsək da kəŋesəm dencepər mə, dəckəsək sandej, kə Mari wəka dare da Makdala, Mari iya ka Sak, kə wəran wələma Salome ŋaway moro mobotu ambənc, kədesop mi kəbel ka Yesu. **2** Tataka ta sandej bətbət suy, kə ŋander nde dəkufu. **3** ŋacyiftənə təjan: «An'əŋkəbiŋkəle su tasar təkə asunce dəkəberə da kufu mə-ε?» **4** ŋandeyekti fər, kə ŋanəŋk tasar pəpəŋ papəkə pabiŋkəli pi. **5** Ntə ŋancberə dəkufu mə, kə ŋanəŋk wətemp wələma pənde kəca kətət, pəberne duma dobolu defer, kə ŋanesə. **6** Kə wətemp nwə oluku ŋa: «Ta nənesə. Yesu wəka Nasaret nəntən, wəkə anacaj dətək yəpəmpəl mə. Əfətə afi dacə, eyi fe nnə! Nənəŋk kəfo nkə k'anaboc kə. **7** Mba nəkə nəloku acepse ən darəj kə Piyer a Yesu eyi nu kiriŋ kəkə Kalile: Difə nəŋkənəŋk kə, pəmə təkə ənaloku nu ti mə.» **8** Kə aran aŋe ŋawur dəndo dəkufu kə ŋayəksə, ŋacyikcə, cusu cəwos ŋa. Ali tes ŋanaloku fe fum, bawo ŋananesə. **9** (note: The most reliable and earliest

manuscripts do not include Mark 16:9-20.) [Ntε Yesu ɔfɔtε defi mɔ, bætbæt ba tataka tɔcɔkɔ-cɔkɔ ta tataka toluksər, k'owurər kərɛsna Mari wəka Makdala, wəkɔ Yesu εnabeləs yɔŋk yεlec camət-mərəj mɔ. **10** Kɔ Mari wəka Makdala ɔŋkɔ pəloku moloku maməkɔ akɔ ŋanakɔ kɔ nkɔn, ŋayi kəbal ka defi da Yesu, ŋacbok mɔ. **11** Ntε afum akanɛ ŋanane a eyi wəyen, a nkɔn Mari wəka Makdala εnanəŋk kɔ mɔ, ŋanalaj fe ti. **12** Ntε tatɔkɔ tencepər mɔ, kɔ Yesu ementərnɛ sɔ teyi tɔlɔma acepsɛ ɔn darəj mərəj aŋɛ ŋanckɔ dækulum mɔ. **13** Kɔ akakɔ mərəj ŋander sɔ ŋaloku ti acepsɛ a Yesu darəj alpəs akɔ. ɻa sɔ, ŋanalaj fe ɻa. **14** Telpəs oŋ, kɔ Yesu ementərnɛ acepsɛ ɔn darəj aŋɛ wəco kɔ pin, tɛm ntε ŋacdi yeri mɔ, k'enal ɻa kəbut kəjan kəlanj kɔ kəyeŋk domp kəjan, bawo ŋanalaj fe akɔ ŋananəŋk kɔ ntε εnafɔtε afi dacɔ mɔ. **15** Kɔ Yesu oluku ɻa: «Nəkɔ doru dandɛ fəp, nəkɔ nəcam Kibaru Kətət nnɔ afum a doru fəp ŋayi mɔ. **16** Məna nwɛ məŋyɔnɛ wəlaŋ, məsotə kəgbət dəromun teta Kanu mɔ, aŋyac əm, mba məna nwɛ məntəlaŋ mɔ, antərəs əm dəsək da kəkiti. **17** Nənəŋk məgbekərɛ mme mendesole aŋɛ ŋandeyɔnɛ alaŋ mɔ: Tewe tem tendesɔŋɛ ŋacbeləs yɔŋk yεlec. ɻande ŋaccɔp cusu nce ŋanatɔcərɛ mɔ. **18** ɻande ŋacsumpərɛ bok waca. Pomun pəkəntəj mpe o mpe pə ŋamun pəfɔyɔ ɻa tələm o tələm. ɻande ŋacdeŋ acuy waca, akakɔ ŋactamnɛ.» **19** Mariki Yesu, ntε elip kəlok-lokər ɻa mɔ, k'ampeñe kɔ dəKɔm, k'ɔŋkɔ pənde Kanu kəsək.] **20** Kɔ acepsɛ a Yesu darəj ŋaŋkɔ mofo fəp kəkəsamsər Kibaru Kətət. Mariki εncbəc kɔ ɻa, pəcsɔŋɛ dəməgbekərɛ mme ŋancwure, paclaj moloku maməkɔ.

Luk

1 Nte afum alarəm ŋancop kəlompəs ka mes mme
mənacepər su dacə mə, **2** pəmə təkə akə ŋananəŋk mi
dəkəcop, akə ŋanasom kəloku ka afum toluku ta Kanu
mə. **3** Kəleləs kam, Teyofil, itə pəwuren'əm fə pəntesə
ina sə, nte intən mi belbel kəyəfə dəkəcop mə. Awa,
isəŋ'əm mi kəcəre dəmecicəs pəmə təkə inatəkəs mi mə,
4 nte təŋsəŋe məcəre kance ka mes mme antəks'əm mə.
5 Tem nte Herodu ənayəne wəbə ka atəf ŋa Yude mə,
wəloŋne ka Kanu wələma ənayi pacwe kə Sakary, wəka
kəgba ka aloŋne nkə ancwenə wətem Abiya mə ənayəne.
Wəran kən pəwur dokom da Aruna, pacwe kə Elisabet. **6**
Mərəŋ maŋan fəp ŋanalomp fər ya Kanu kiriŋ, ŋacəmə sə
dəpə kə mosom ma Mariki fəp darəŋ pəmə təkə pəmar
mə. **7** Mba ŋanayo fe wan, bawo Elisabet ənayəne fe
wəran wəkombəra, mərəŋ maŋan fəp ŋanasikər. **8** Dəsək
dələma Sakary pəcbəc yəbəc yən ya kəloŋne ka Kanu,
bawo kəgba kəŋjan kənakə kətəmpər kəloŋne kaŋkə. **9**
Pəmə təkə aloŋne a Kanu ŋaŋyo ti mə, k'əŋgbal kəla, kə
kəla kəmentər Sakary dəsək dadəkə kəberə ka dəkəfo
kəcəməpi ka kələ kəpəŋ pəkəmotə Mariki curay. **10** Afum
alarəm ŋanayi nde dabəŋka ŋaclok-lokər Kanu tem tatəkə
ancmot curay mə. **11** Awa, kə məleke ma Mariki mowurər
Sakary, məcəmə nde kəca kətət ka tetek nte aŋmotə
Mariki suray mə. **12** Nte Sakary ənəŋk məleke mme mə,
kə pəyi kə yamayama, kə kənesə kəsumpər kə. **13** Mba
kə məleke mme moloku kə: «Ta mənesə Sakary, bawo
Kanu kəlek kətola kam: Elisabet, wəran kam, endekom'əm
wan wərkun məde məwe kə tewe ta Sanj. **14** Wan wəkakə

endesɔŋ'am k̄ayekti domp p̄ebot əm s̄o mes, k̄ekom k̄on
k̄endesɔŋe afum alarəm k̄eselsər. **15** Bawo fum wəpɔŋ
endeyi f̄or ya Mariki kirij, ɔf̄de p̄acmun member, ɔf̄de
p̄acmun yomunəs nyε yencisəs m̄o, endelare Amera
N̄ecempi ɔja Kanu p̄əsərɔyi k̄ere dəkor. **16** Endelukse awut
a Yisrayel alarəm nno Mariki, Kanu k̄əyjan k̄ayi m̄o. **17**
Kanu k̄endesak Sanj p̄ayi Wəbe kirij k̄ederenə amerā k̄o
f̄ənəntər ya wədəŋk wəka Kanu Eli. Endekafəli b̄ekəc ya
cas nno awut ɔnayi m̄o, b̄ekəc ya atanji lənjəs nno k̄əsək
domp ka alompu k̄ayi m̄o, p̄əlompəs afum aŋε ɔnandeyi
kiyi ka Mariki t̄em f̄əp m̄o.» **18** K̄o Sakary eyif m̄eleke:
«Cəke c̄o indecərenə, a kance k̄-e? Bawo wətem iyəne k̄o
wəran kem s̄o ɛmbək.» **19** K̄o m̄eleke m̄əsəŋe k̄o k̄əcəre,
mocloku k̄o: «Ina ɔyəne Yibirila nwε ɛncəmə Kanu f̄or
kirij m̄o! Asom im k̄asom dəm k̄adelok-lokər əm, ilok'əm
toloku t̄ətət tante. **20** Mba nt̄e məntəlaŋ moloku mem m̄o,
məf̄odesətam k̄alok-loku haŋ dəsək nde tendeyi m̄o, t̄em
nt̄e Kanu k̄endefaj m̄o.» **21** Nt̄e afum f̄əp ɔnackar Sakary
nde dabəŋka m̄o, k̄o pənde p̄aciyanə ɔja, bawo oncwon
dəndo k̄efo k̄acempi. **22** Sakary endewur, ɛntam fe k̄alok-
lokər ɔja, k̄o afum ɔnacəre a Kanu k̄əsəŋe Sakary k̄ənəŋk
tes t̄ələma dəndo k̄efo k̄acempi disre. K̄o Sakary ɔyəne
wətətam k̄alok-loku, k'εyεf̄e k̄alok-lokər ɔja waca. **23**
Nt̄e mataka m̄on ma yəbəc mencepər m̄o, k'olukus nde
kələ k̄on. **24** Pəwon fe, k̄o wəran k̄on Elisabet ɛmbəkəs.
K'ɔŋgbəpnə yof k̄acamət, p̄acloku: **25** «Nt̄e t̄o Mariki
ɔyən'əm, ɛntəp oŋ k̄adewose k̄əwur'əm malap nno afum
ɔnayi m̄o.» **26** Nt̄e K̄ebekəs ka Elisabet k̄əsətə yof camət-tin
m̄o, k̄o Kanu k̄asom m̄eleke m̄on Yibirila nde dare dəkə

ajwe Nasaret mə, atof nya Kalile, **27** ndena wan wəran wətəcəre wərkun, nwə ancwe Mari mə. Isifu wəka dokom da Dawuda εncfac kə. **28** Kə meleke membere ndena Mari, kə moloku: «Pəbət əm, məna nwə Kanu kəmar kifəli mə! Mariki osol'am!» **29** Kə toluku tatəkə təsərje kə pəyi Mari yamayama. K'eyifne ntə kəyif kaŋkə kəluku mə. **30** Kə meleke moloku kə: «Ta mənese Mari, bawo məsətə kəmar kifəli nkə kəyefə ndena Kanu mə. **31** Mənəŋk fe! Kəbekəs kə mənder, məkom wan wərkun, məde məwe kə tewe ta Yesu. **32** Fum wəpəŋ endeyi, pacwe kə wan ka Wəbe wəka darenc, Mariki Kanu Kəpəŋ kəndesəŋ kə kəŋbasar ka dəbə da Dawuda, wətem kən. **33** Nkən endekəkəre dəbə da doru o doru nnə aka dolom da Yakuba ɲayi mə, dəbə dən dəfədelip.» (**aiōn g165**) **34** Kə Mari eyif meleke: «Cəke cə tatəkə təntam kəyi-ε, bawo incəre fe wərkun?» **35** Kə meleke moloku kə: «Amera ɻecempi nya Kanu ȝendededer əm, fənəntər fa Wəbe wəka darenc fəkump əm katəkəp kən. Itə endesəŋe wan nwə andekom mə kəcemp, packule kə «Wan ka Kanu.» **36** Mənəŋk fe! Elisabet wəkomene kam, nkən so embəkəs wan wərkun detembəra dən disre. Nkən nwə anckule katəkom mə, ȝof ȝon nya camət-tin nya kəbekəs ȝeyi ȝaŋe, **37** bawo Kanu kəfətarpenə tes o tes.» **38** Kə Mari oluku: «Kanu kəyən'em tatəkə məntəp kəcloku mə. Wəcar ka Kanu Kəpəŋ iyənə. Intola teyi pəmə tantə malok'im ti mə.» Kə meleke meyefə kə day kə məŋkə. **39** Mata maməkə, kə Mari eyefə kəkə katəna katəna dare da Yuda dələma, nde atof nya dəmərə. **40** K'əŋkə pəbəre kələ ka Sakary, k'eyif Elisabet. **41** Elisabet endene kəne dəm kəyif ka Mari, kə wan ɛsəp kə dəkor. Kə Amera

ηecempi ja Kanu ηelare katin Elisabet, **42** kɔ ηəsəŋe Elisabet kəgbəŋe kəloku: «Kanu kəmpoc'am pətət aran fəp dacə, **43** Ak'iyəne nte iya wəka Wəbə kem endededer kəyif im mə? **44** Nte ine kəyif kam mə, kɔ wan εsəp im dəkor pəbotu disre. **45** Pəbət nwə εnalər mə, bawo nte Kanu Kəpəŋ kənaloku kɔ mə tendeyi.» **46** Kɔ Mari oluku oŋ: «Inkor-koru Kanu Kəpəŋ kətam kem fəp, Kanu kəpocə pətət pokom pa kor kam! **47** Amera ηem ηelare pəbotu teta Kanu Kəpəŋ Wəyac kem, **48** bawo owose kəgbal fər nno ina, wəcar kən wəfəfər iyi mə. Ey, kəyεfε ndekəl haŋ təm fəp, afum ηande ηaclok'im a pəmbət im, **49** bawo Wəka fənəntər nwə əyən'em mes məpəŋ mə, tewe tən tencemp! **50** Kəbət ka Kanu amera kəŋyεfε dətəmp kɔ dətəmp akɔ ηaleləs ki mə. **51** Kəmentər fənəntər fa kəca kən: kɔ kəsamsər afum akɔ ηanabək bəkəc mə, **52** kɔ kəŋgal abə apəŋ dəbə daŋan kɔ kəncəmbər afəfər kirij. **53** Kɔ kəsəŋe kənembərə pətət aŋe dor dənaya mə, kɔ kəmbeləs akɔ ηanaya daka mə waca wəsəkər. **54** Kɔ kənder kədemar aka Yisrayel, amarəs ən: kəmpələrnə fə kəmentər dobotu amera dən **55** a Abraham kɔ yuruya yən ta doru o doru —pəmə təkə εnaloku ti atem asu mə.» (aiōn g165) **56** Kɔ Mari ηayi kɔ Elisabet haŋ yof maas, k'olukus nde ndərən. **57** Kɔ təm təmbəp nte pənamar Elisabet pəkom mə, k'oŋkom wan wərkun. **58** Andə ən kɔ akomənə ən ηane, a Kanu kəntore kɔ pəforu disre, kɔ pəmbət ηa fəp faŋan. **59** Tataka ta camət-maas ta kəkom kən, kɔ ηander kədekənc ka wan, kɔ ηasəŋenə kɔ tewe ta kas Sakary. **60** Mba kɔ kərə elek moloku, k'oloku: «Ala, Sanj sə andewe kə.» **61** Mba afum ηaloku kɔ: «Ali fum eyi fə

dokom dam nwε aŋwe tewe tante mɔ.» **62** Kɔ afum ŋayɛfɛ kɛyifɛtɛ kas waca, tewe ta wan ntɛ ɛfarj pawe kɔ mɔ. **63** Kɔ Sakary ewe tabam, k'encic: «Saŋ sɔ andewe kɔ.» Kɔ pənciyane afum fɔp. **64** Kɔ kusu kɔn kɛmepɛ katina, kɔ temer tɔn teyɛfɛ, k'ɛyɛfɛ kɛkor-koru Kanu. **65** Kɔ kənesɛ kɛyi andɛ ɔn fɔp, kɔ mes mamɔkɔ mɛmbaŋ atɔf ɲa Yude fɔp, pacyifatene mi. **66** Nwε o nwε ene pacloku mi, teŋyi kɔ dɛbɛkɛc, ŋacyifnɛ: «Ake wan wəkakɔ endeyɔnɛ oŋ-ɛ?» Kɔ fənɔntɛr fa Kanu Kɛpɔŋ fəncɛmɛ kɔ darəŋ. **67** K'Amera ʃecempi ɲa Kanu ŋelare Sakary papa ka Saŋ, k'ɛyɛfɛ kɛdɛŋk moloku mme Kanu kənasɔŋ kɔ kəluku mɔ, pəcloku: **68** «Iŋkor-kor'əm məna Mariki, Kanu ka aka Yisrayel, bawo kɛnder kəmar afum ɔn, kɔ kəmbaŋ ɲa. **69** Kəwure su wəyac wəpɔŋ, dokom da Dawuda, wəmarəs kɔn. **70** —Itɔ Kanu kənalok-loke cusu ca adɛŋk ɔn acempi kɛyɛfɛ ntɛ pənawon mɔ— (aiɔn g165) **71** kənasɔŋ su temer kədebaŋ su aterɛnɛ asu dəwaca kɔ kətam ka akɔ ŋantʃarjɛ su pətət mɔ. **72** Itɔ kənamentərɛ ameria ɲobotu ɲa ki atem asu, kɔ kəncem-cɛmne kəcaŋjɛs kəcempি kəŋjan kɛyi tes tin. **73** Pəmɔ kədərəm kaŋkɔ Kanu kənadərmɛ Abraham wətem kosu, itɔ elasɛ su ki, **74** a kɔ kəndebarŋ su aterɛnɛ asu dəwaca-ɛ, kəndesɔŋɛ su təm tatɔkɔ packor-koru kɔ bəkac yoforu disre, **75** ntɛ təŋsɔŋɛ pakor-koru kɔ decempi kɔ dolompu disre fɔr yɔn kiriŋ kiyi kosu doru fɔp mɔ. **76** Kɔ məna wan kem, wədɛŋk wəka Wəbɛ wəka darenc ɔ andew'am. Məna endeyi Mariki kiriŋ, məclompɛs səpɔ sən. **77** Məkɔ məsɔŋɛ afum ɔn kəcərɛ a Kanu kɛnder kədeyac ɲa, kəŋjanɛnɛ ɲa kiciya kəŋjan. **78** ɛy! Teta dərenc kɔ dobotu ameria da Kanu kosu, kəmot

su pəwaŋkəra pa darenc, mpe powurene kə pəwaŋkəra pa dec dəpence mə. **79** Nte təŋsəŋe akə ŋayi kubump kə akə ŋayi katəkəp ka defi dəntf mə, ŋasətə pəwaŋkəra, kəsole su sə dəpə da pəforu.» **80** Kə wan ɛmbək, pəcsətə fənəntər fa amera. K'eyi dəndo dətegbəre harj dəsək ndc ɛnamentərnə nnə afum aka Yisrayel ŋayi mə.

2 Mata maməkə mə, Okustu wəbe wəpəŋ wəka təf ya Rom fəp, osom kələm ka afum aŋe ŋanayi dəbe dən dəntf mə fəp. **2** Kələm kəcəkə-cəkə kəŋkə kənayi təm nte Okustu ɛnacəmbər Kureniyo, pəyənə wəbe ka atof ŋa Siri mə. **3** Kə afum fəp ŋaŋkə kəsəŋnə mewe nwə o nwə nde dare dən dəpəŋ nde aŋkom kə mə. **4** Kə Isifu nkən sə ɛmpə kəyefə dare da Nasaret atf ŋa Kalile kəkə dare da Dawuda nde aŋwe Betləhem mə, bawo Isifu wəka kələ kə dokom da Dawuda də ɛnayənə. **5** Nte təŋsəŋe pəsəŋnə tewe kə Mari, wəran nwə ɛncfac mə, wəkakə pəbəkəs. **6** ɻanasərəyi di, kə təm ta Mari tokom təmbəp, **7** k'oŋkom wan kən wəcəkə-cəkə wərkun. K'əfəktər kə dəkəloto, k'əŋkə pəboc kə dətaŋku nte ancberə yəcəl yeri mə, bawo ŋanasətə fe kəfo dəndo dəkarwəŋse. **8** Atof ŋin ŋaŋkə ŋenayo akek aŋe ŋanccepərənə pibi dəkuləm kəbum ka yəcəl yaŋan mə. **9** Kə məleke ma Kanu Kəpəŋ mowurər ŋa, kə pəmot pa debeki da Kanu Kəpəŋ peŋkel ŋa. Kə kənesə kəpəŋ kəyi ŋa. **10** Mba kə məleke moloku ŋa: «Ta nənesə! Bawo toluku tətət tə inder kədeloku nu, nte tendebətəs afum fəp bəkəc mə: **11** Məkə, nde dare da Dawuda disrə, aŋkome nu wəyac, nwə ɔyənə Wəbe, nwə Kanu kəyek-yek mə. **12** Nte tendeyənə nu tənəpələ takə ti: Nəŋkəbəp kənaka pafəktər ki dəkəloto, kəfəntərə

dətanju nte ambere yɔcal yeri mə. **13** Gbəncana babəkə kə
kənay ka méléke ma darenc kəməpnə katina məcəkə-cəkə
kəkor-koru ka Kanu, mocloku: **14** «Debeki da Kanu deyi
darenc, bəkəc yəfər akə ŋayi dəntəf ak'əmbətər ŋa mə!»
15 Nte méléke mesak ŋa kə məmpə darenc mə, kə akə
ŋalokene: «Awa, paŋkon hanj Betlehəm, pakə panəŋk təkə
teyi mə, nte Kanu Kəpəŋ kəsəŋsu kəcəre mə.» **16** Kə akə
ŋambəlkər kəkə, kə ŋaŋkə ŋabəp Mari kə Isifu, kənaka
kəfəntəre taŋku pəbəre pa yɔcol yeri. **17** Nte ŋalip kənəŋk
ti mə, kə ŋaləm təkə analoku ŋa teta wan kakə mə. **18** Akə
ŋanacəŋkəl moloku məkə akə ŋancləmər ŋa mə fəp, kə
məciyane ŋa. **19** Kə Mari ɛməŋkərnə moloku maməkə
fəp, pəccəm-cəmne mi dəbəkəc. **20** Kə akə ŋaluksərnə sə
nde ŋanayefə mə, ŋaccam debeki da Kanu, ŋanckor-koru
Ki teta moloku məkə méléke mənaloku ŋa, a kə ŋanəŋk
sə mi mə. **21** Nte kəkom ka wan kəsətə mata camət-
maas mə, k'əŋkənc kə, k'awe kə Yesu, tewe nte méléke
mənəboncər ŋa, ta antabəkəs kə mə. **22** Nte mataka
majan ma kəsəkəsnə melip pəmə nte sariyə sa Musa
səloku ti mə, kə ŋaŋkekərə kə Yerusaləm kəkəmentər kə
Wəbə Kanu. **23** ʃanayo məyə məkə ancic buk ba sariyə sa
Wəbə disre mə: «Awut arkun acəkə-cəkə aŋe aran ŋaŋkom
mə fəp, pəmar pasəŋ ŋa Wəbə Kanu ŋayəne acəmpi.» **24**
Pəmar sə akombəra a wan wəkakə ŋalonjne Kanu «məpay
mərəŋ, kə pəyəne fe ti-ɛ, ntantoriya yowut mərəŋ,» pəmə
təkə aloku ti sariyə sa Wəbə disre mə. **25** Təm tatəkə
fum wələma ənayi Yerusaləm pacwe kə Simeyəŋ. Fum
wəlompu ənayi pəcəmə dəpə da Kanu darəŋ, pəckar nwə
endeyac Yisrayel mə, Amera ʃecəmpi ŋa Kanu ŋenayi kə

kəroj. **26** Amera ɿecempi ɻajəkə ɻenəsənəs kə kəcərə, a
ɔfəfi ta εnəŋk Krist, wəbe nwε Kanu Kəpəj kəyek-yek mə.
27 Kə Amera ɿecempi ɻa Kanu ɻəncənəs kə, k'ɔŋkə nde
kələ kəpəj ka Kanu. Ntε akombəra a Yesu ɻajkekərə kə
kəkoyənə kə təkə sariyə səloku mə, **28** kə Siməj ɛlek wan
dəwaca k'eyif Kanu barka pəcloku: **29** «Wəbe, məntam
oŋ kəsak wəcar kam pəfinə abəkəc ɻoforu pəmə təkə
mənaloku ti mə, **30** bawo fər yem yati yə inəŋke ntε
məyə kəyac ka afum am mə— **31** Nwε məlompəs afum fəp
fər kiriŋ mə— **32** endeyənə pəmə pəmot mpe pendesəŋ
afum a təf ya doru fəp pəwaŋkəra it'ɔŋsənəs ɻacərə Kanu.
Nwε endeyənə pəlel pa afum am, aka Yisrayel.» **33** Kə
pənciyənə akombəra a Yesu ntε Siməj oncloku teta Yesu
mə. **34** Kə Simeyəj ontolane ɻa, k'oloku Mari iya wəka
Yesu: «Kanu kəŋkərə wan wəkawə kədesənə aka Yisrayel
alarəm kətempənə, pəyekti sə alarəm. Paka pa Kanu
po mpe pendesənə afum kəgbəkələnə mə. **35** Endebər
pəwaŋkəra bəkəc ya aks ɻayə məcəm-cəmənə məgbəpnə
mə. Kə məna Mari, pəcuy pendefut'əm abəkəc pəmə təkə
kəŋgbasar kəŋfutu mə.» **36** Wədəŋk wəran wələma εnayi
pacwe kə Hana, wan ka Panuyəl, wəka kusunka ka Aser.
Wəran wəsikər εnayi. Enalo nda wərkun meren camət-
merəŋ kəyefə ntε anagbaŋne kə mə. **37** Kə wos ende pəfi,
k'eyi oŋ ta ɔyo wərkun-ɛ. Hana pəsətə meren **84** k'eyi,
ta ɔmbələ kələ kəpəj ka Kanu-ɛ pəcbəc məfaŋ ma Kanu
daŋ kə pibi kəlok-lokər Kanu kə kəsuŋ disre. **38** Kə nkən
ɔŋkə sə pəberə di tem tatəkə Siməj oncloku teta wan
pəckor-koru sə Kanu mə, pəcyif Kanu nəwali, pəcloku
teta wan aks ɻanckar Kanu kədeyac Yerusaləm mə. **39**

Ntε akombəra a Yesu ŋalip kəyə ka məyə məkə aloku sariyε sa Kanu Kəpəŋ disre mə, kə ŋalukus nde ndaranjan Kalile, nde dare da Nasaret. **40** Awa, wan pəcbək, pəcsətə fənəntər. Pəlare kəcəre kəkətənə mes, kəmar kifəli ka Kanu kəyi kə kəronj. **41** Kəren o kəren, akombəra a Yesu ŋanckə Yerusaləm kətəŋne kəsata ka aSuyif ka Kəcepər ka Meləke Medif. **42** Ntε Yesu əsətə meren wəco kə mərəŋ mə, kə akombəra ən ŋasolə kə kəkətəŋne kəsata ka Kəcepər ka Meləke Medif dəndo Yerusaləm pəmə təkə ŋancyə ti kəren o kəren mə. **43** Ntε mataka ma kəsata melip mə, kə akombəra a Yesu ŋasumpər dəpə kəlukus ndaranjan, mba kə wan Yesu nkən eyi Yerusaləm, ta akombəra ən ŋancəre ti-ε. **44** Akombəra ən ŋanacəm-cəmne a Yesu ŋasol kə alukus, kə ŋanjət tataka tin. Kə ŋantən Yesu akoməne kə acərəne ajan dacə. **45** Mba ŋananəŋk fe kə. Kə ŋaluksərnə so Yerusaləm ŋactən kə. **46** Mata maas disre, kə ŋanjət ŋanəŋk kə nde kələ kəpəŋ ka Kanu disre, pəndə atəkse dacə pəccəŋkəl ŋa, pəcyifət ŋa moloku. **47** Aŋε ŋanccəŋkəl kə mə fəp, cusu cənawos ŋa dosoku domp dən, kə moloku mme onclukse ŋa mə. **48** Ntε akombəra ən ŋanəŋk kə mə, kə pənciyane ŋa. Kə kərə eyif kə: «Wan kem, ta ake tə məyəne su tante-ε? Papa kam kə ina, bəkəc yəlece-lece su kəten kam!» **49** Kə Yesu eyif ŋa: «Ta ake tə nəntən'em-ε? Nəncəre fe a mənə isumpər yəbəc ya Papa kem?» **50** Mba akombəra ən ŋanacəre fe tedisre ta toluku tatəkə. **51** Kə Yesu εyefə kə ŋasol kə akombəra ən kəkə ka Nasaret, bawo Yesu ənaleləs ŋa. Kə iya kən əməŋkərnə dəbəkəc mes maməkə fəp. **52** Yesu pəcbərənə

kæcere kækötene mes kætøt, pæcnarjkanc kæbek, pæcsøtø
kæmar kifeli ka Kanu kæ afum.

3 Teren ta wæco kæ kæcamæt ta wæbe wæka atøf ña Tibær,
tæm tatøkø so Pøjse Pilat pøyøne wæbe wæka atøf ña
Yude, Herodu nkøn pøyøne wæbe ka atøf ña Kalile, wænc
Filip pøyøne wæbe wæka tøf mærøj: nde Iture kæ atøf ña
Tirakoniti. Lisaniyas pøyøne wæbe nde atøf ña Abilen.
2 Tæm ta alojnæ a Kanu apøj Hana kæ Kayifa tænayi
so. Kæ toloku ta Kanu tender Sañ, wan ka Sakary, nde
dætegbære. **3** Kæ Sañ øjkøt sædare fæp nse sæyi kængbøkø ka
Yurdæn kæsæk mæ, pækawandi kægbæt afum dæromun teta
kæsækpær bækæc ñacæme pælompu darøj, nte tøjsøje Kanu
kædejæjnæne ña kiciya kæjan mæ. **4** Pæmø tøkø ancic mi
nde buk ba moloku ma sayibæ Esayi mæ: «Fum wækø dim
dæn deyi kæwur nde dætegbære mæ ɔfø: Nælompæs døpø da
Mariki. Nælompæ sæpø sæn sa wæcæk! **5** Andelas mærø dacø
fæp, mærø kæ pænjeci fæp yendetor, Sæpø sænutæsnæ fæp
sændelomp, Sæpø sæcumbul-cumbul fæp, andeyukur si, **6**
Afum fæp ñandenæjk kæyac ka Kanu.» **7** Afum alaræm akø
ñancder nkøn Sañ pædegbæt ña dæromun teta Kanu mæ,
ñø oncloku ti: «Næna aŋæ næyi pæmø ñkisin mæ! An'øsøjæ
nu kæcere nte aŋyeksær kiti ka Kanu nkæ kæyi kæder
mæ-ε? **8** Awa næde næcyø møyø mætøt mmæ mejmentæ
a næsækpær mera kæ næncæme pælompu darøj mæ. Ta
pæbæt nu kæcem-cæmne: «Abraham ãyøne wætem kosu.» Ey,
icloku nu, nænæjk masar mame ba? Kanu kæntam kæcafæli
mi møyøne awut a Abraham. **9** Ndækæl oŋ tomunt pelip
kæcæme kæcep ka tøk haŋ nde ntæntæl ya yi: Kætøk nkæ o
nkæ kæntækom yokom yøtøt mæ, ancep ki, palæm dænenc.»

10 Kə cəgba ca afum cəyefə kəyifət kə: «Cəke cə səndeyə oj-e?» **11** K'oloku ɳa: «Məna nwə mənŷə suma mərəj mə, məpoce wəkə əntəyə mə, məna nwə mənŷə yeri mə, məpoce wəkə əntəyə mə.» **12** Kə abajəs dut ɳander a Saŋ pəgbət ɳa dəromun teta Kanu, ɳacyifət kə: «Wətəksə, cəke cə pəmar sədeyə oj-e?» **13** K'oloku ɳa: «Ta nədeñər mpe o mpe antəloku nu kəbaŋ mə.» **14** Kə asədar ɳayif kə sə: «A səna-a, cəke cə pəmar səyə oj-e?» K'oloku ɳa: «Ta nəmentər nwə o nwə fənəntər, ta nədeñəs sə nwə o nwə yem, kəway konu kətəjnə nu.» **15** Ntə afum fəp ɳanayı kəkar mə, kə ɳanyifnə dəbəkəc kə pəyənə bafə Saŋ ɔyənə Krist, nwə Kanu kəpəŋ kəyek-yek mə. **16** Kə Saŋ olukse ɳa: «Ina dəromun ingbət nu teta Kanu de, mba wələma eyi kəder nwə ɔyə fənəntər pətas im mə, ali bənda ya çəftə cən isətə fe yati dofum isikəli ci. Wəkakə, Amera ɻecəmə ɳa Kanu disre kə nənc yə ende pəcgbət nu. **17** Pəcəmə dəkur pətəmpər kərəbe dəwaca pəcgbap, pəgbəy mənŷbən mətət mmə endemənjkərnə dəkəle mə, mba pəcəf fonta dənənc ndə dəntənimə mə.» **18** Saŋ onclokə sə afum moloku mətət pəcyenjkəs ɳa sə bəkəc belbel. **19** Mba kə Saŋ ənal wəbə Herodu teta Herodiyad, wəran nwə ənabanjər wənc k'ənənce mə, kə teta mes məlec məkə Herodu ənayo mə. **20** Kə Herodu ende pənənkanə kələsər: k'osumpər Saŋ, k'ember kə dəbili. **21** Ntə afum ɳasətə kəgbət dəromun teta Kanu mə, kə Yesu nkən sə əsətə kəgbət dəromun. Eyi kəlok-lokər Kanu, kə kəm kənŷbitə, **22** kə Amera ɻecəmə ɳa Kanu ɳontorər kə pəmo antantoriya. Kə dim dontor kəyefə dəkəm: «Wan kem məyənə nwə imbətər mə, mən'əbət im mes belbel.»

23 Yesu εnasətə meren 30, a pədecop yεbəc yən. Wan ka Isifu εnayi pəmə tatəkə anacəm-cəmnə ti mə, wəka Heli,
24 wəka Matat, wəka Lewy, wəka Melki, wəka Yannay,
wəka Isifu, **25** wəka Matatiyas, wəka Aməs, wəka Nahum,
wəka Hesəli, wəka Nakay, **26** wəka Mahat, wəka Matatiyas,
wəka Semeyin, wəka Yosək, wəka Yoda, **27** wəka Yohanaŋ,
wəka Resa, wəka Sorobabel, wəka Salatiyel, wəka Neri,
28 wəka Melki, wəka Adi, wəka Kosam, wəka Elmadam,
wəka Er, **29** wəka Yesu, wəka Eliyəser, wəka Yorim, wəka
Matat, wəka Lewy, **30** wəka Simeyəŋ, wəka Yuda, wəka
Isifu, wəka Yonam, wəka Eliyakim, **31** wəka Meleya, wəka
Mənna, wəka Matata, wəka Natan, wəka Dawuda, **32** wəka
Yisay, wəka Yobed, wəka Bəs, wəka Sala, wəka Nasəŋ, **33**
wəka Aminadab, wəka Admin, wəka Arni, wəka Hecərəŋ,
wəka Perəc, wəka Yuda, **34** wəka Yakuba, wəka Siyaka,
wəka Abraham, wəka Terah, wəka Nahor, **35** wəka Seruk,
wəka Rehu, wəka Pəlek, wəka Heber, wəka Sala, **36** wəka
Kayinan, wəka Arpaksad, wəka Semy, wəka Nuha, wəka
Ləmek, **37** wəka Metusela, wəka Henok, wəka Yerədu,
wəka Mahalalel, wəka Kenan, **38** wəka Enəs, wəka Set,
wəka Adama, wəka Kanu.

4 Kə Yesu ender kəyəfe Yurdən, pəlarə Amera ʃecempi ja
Kanu. Kə Amera ʃejkekərə kə nde dətegbərə, **2** nde ʃəŋk
ʃəlec ʃenawakəs kəsəŋə kə kəciya mata wəco maŋkələ
disre mə. Ali paka εnadi fə mataka maməkə disre, nte
mataka maməkə melip mə, kə dor dəyo kə. **3** Kə ʃəŋk ʃəlec
ʃoloku kə: «Kə təyəne a Wan ka Kanu məyəne-ε, məloku
oŋ tasar tante təyəne kəcom.» **4** Kə Yesu oluku sentani:
«Ancic ti dəbuk ba sariyə sa Kanu: «Bafə kəcom gbəcərəm

kəŋsəŋe fum kəyi ka doru.»» **5** Kə sentani səmpenə kə
sə tofo teŋeci kəroŋ, təm tepic kə səmentər Yesu təf ya
doru fəp. **6** Kə səloku kə: «Indesəŋ əm kətam fəp kə da
təf yayə fəp, bawo anasəŋ im yi, ina sə ictam kəsəŋ yi
nwə o nwə infanj mə. **7** Awa, kə məna məntontnən'əm
fər kiriŋ-ε, yayə fəp yam yə yəŋyənə.» **8** Kə Yesu oluku
sentani: «Ancic dəYecicəs yosoku: ‹Mariki Kanu kam
pəmar məctontnənə fər kiriŋ, nkən gbəcərəm pəmar
məcsalənə.» **9** Kə sentani səŋkekərə kə sə Yerusaləm,
kə səŋkə səcəmbər kə nde dətelempən pa kələ kəroŋ ka
Kanu kəroŋ. Kə səloku Yesu: «Kə pəyənə a Wan ka Kanu
məyənə-ε, məyoke oŋ ma nnə dəntəf. Bawo dəYecicəs
Yosoku ancicəs: **10** ‹Kanu kəndesom məleke ən aŋe ŋande
kəcbum əm mə.» **11** K'ancic so: «ŋandetəmpər əm dəwaca
ntə təŋsəŋe ta məmpət tasar mə.»» **12** Kə Yesu oluku
Sentani: «Ancicəs dəYecicəs Yosoku: ‹Ta məcəŋəs Mariki
Kanu kam kəyə ka tes təwəy-wəy tən.»» **13** Ntə ŋəŋk
ŋələc ŋelip kəwakəs Yesu kəciya mə, kə ŋəmbələ kə han
təm tələma. **14** Kə Yesu olukus Kalile kə fənəntər fa
Amera ŋa Kanu disre, kə tewe tən təsam dətəf fəp. **15**
Pəctəkse afum nde dəkətola Kanu danjan, kə afum fəp
ŋaŋleləs kə. **16** Kə Yesu ender Nasareṭ nde anadusum kə
mə. K'emberə dəkətola Kanu da aSuyif simiti, dəsək da
kəŋesəm nde ampusə Mariki mə, pəmə təkə əncyo ti mə.
K'eyefə kəkəkaraj dim dəpəŋ, **17** k'asəŋ kə buk ba wədəŋk
wəka Kanu Esayi. K'emperi buk, k'embəp da ancic: **18**
«Amera ŋa Mariki ŋey'im kəronj, bawo Kanu kəyək-yək
im ntə təsəŋe iloku afum atəyə daka toloku tətət mə.
Kanu kəsom im kədedəŋk kəyac ka acar aŋe asumpər

dəkəwan mə. Ideloku atənəjk a ŋandenəjk, kədekekərə
anę ŋayi kətam disre mə, bəkəc yoforu disre **19** kədedəjk
kəren ka kəmar nke Kanu kəndenjaŋnənə afum səbe nse
ŋantəmpər mə.» **20** Ntə Yesu elip kəkaraj mə, k'εnəp
buk, k'əsəj bi wəmarəs nwe εnatəmpər teta səbuk mə,
k'əŋkə pənde. Akə ŋanayi dəkətola Kanu da aSuyif disre
mə fəp kə ŋangbətnə kə. **21** Kə Yesu εyefə kəlok-lokər
ŋa: «Məkə toluku tecic tatəkə nəne mə, təlare.» **22** Kə
fəp fəmentər kə ntə pəmbət kə nnə eyi mə, kə təkə
pənciyane ŋa moloku mətət mmə moncwur kə dəkusu
mə, kə ŋaŋyiftənə: «Bafə wan ka Isifu əfə ba?» **23** Kə Yesu
oloku ŋa: «Incərə a nəndelok'im capafə nce: <Wəten cəl,
mətaməsnə mənasərkəl> Nəndesəlok'im: <Səne mes məkə
məncepərənə Kaparnam mə fəp, məyə so mes min mayi
nnə aŋkom əm mə.»» **24** Kə Yesu oloku ŋa so: «Kance
k'indeloku nu: Ali sayibə afəselənə belbel nde aŋkom
kə mə. **25** Kance kə kaŋkə indesəloknu mə: Aran anę
awos aja ŋanafi Yisrayel mə ŋanala təm ta Eli, təm ntə
kəm kənagbətnə meren maas yof camət-tin mə, a kə dor
dəpəŋ dosumpər atəf mə. **26** Mba kənasom fe Eli nda nwe
o nwe, mənə nda wəran wətələ wələma, nde Sarepta nde
atəf ŋa Sidəŋ. **27** Acunə sen alarəm ŋanayi so Yisrayel
təm ta sayibə Elise. Mba ali wəkin ŋa dacə anasəkəs fe,
mənə Naman wəka Siri.» **28** Ntə afum akə ŋanayi dəkətola
Kanu da aSuyif, ŋanane moloku maməkə mə, kə metələ
meyi fəp fanjan. **29** Kə ŋayefə kəbeləs kə kəwureñə dare,
kə ŋaŋkekərə kə nde tərə tejeci ta dare da Nasaret kəron
nde ŋanacəmbər dare danjan mə, kəkəwen kə pətəmpənə.
30 Kə Yesu εmbərə-bərə ŋa dacə, k'əŋkə. **31** Kə Yesu ontor

dare da Kaparnam atøf ña Kalile. K'øjkø pøctøksø simiti, døsøk da køjøsøm. **32** Cusu cønawos ña køtøksø køn, bawo moloku møn mënayø fønøntø. **33** Fum wøløma ønayi døndo dækøtøla Kanu da aSuyif, nwø ñøjk øjøec ønayi mø, pøckule-kule pøpøjø: **34** «Ta ake tø mømberenø mes mosu-ø, Yesu wøka Nasaret? Dækøløsør su mønder ba? Søncøre belbel nwø møyøne mø: Wøcempø wøka Kanu!» **35** Kø Yesu ønjgbøj-gbøjør ñi, pøcloku: «Mømøp kusu! Møwur fum wøkawø døris!» Kø ñøjk øjøec ønjgbøl fum wøkakø døntøf afum dacø, kø ñowur kø døris, ali pøleø ønayø fe kø. **36** Kø cusu cøwos afum føp, kø øyøfe køyiføtønø: «Ake toluku tø tante-ø? Fønøntø kø køtam køn k'ønløk-lokøre yøjk yøjøec, yøcbøle ña.» **37** Kø tetøn tesam mømpømpø ma døtfø føp. **38** Ntø Yesu øyøfe døndo dækøtøla Kanu da aSuyif mø, k'øjkø ndena Simøj. K'øjkø pøbøp iya wøka wøran ka Simøj pøcyikcøne fiba føpøjø, kø akakø øyøfe køletsønø Yesu a pømar kø. **39** Kø Yesu entilsønø wøran nwø k'ønjgbøj-gbøjør fiba faføkø, kø fiba føsak kø. Gbøncana babøkø kø wøran nwø øyøfe k'eyerø afum yeri. **40** Ntø dec døjkøle mø, aje øjanayø acuy aje øjanccune docu døyamayama mø, kø øajkenø ña Yesu. K'enderøsør ña waca føp, kø øantamønø. **41** Kø yøjk yøjøec yølukus afum alarøm dørøjø, yockule-kule: «Møn'øyøne Wan ka Kanu!» Kø Yesu ønjgbøj-gbøjør yi, ta øywose a yølok-loku-ø, bawo yønacøre a nkøn øyøne Wøbe nwø Kanu køyek-yek mø. **42** Dec dendesøk, kø Yesu owur k'øjkø nde køfo køyer-yer køløma. Kø afum alarøm øawur køten kø, kø øajkø øabøp kø døndo køfo kajkø. Øjanafønø fe køsak Yesu pøkø. **43** Mba k'øloku ña: «Nøsak im ikødøjk

sɔ sədare sələma moloku mətət ma dəbe da Kanu, bawo
itə anasom'em.» **44** Kə Yesu εijkawandi Kibaru Kətət
dəndo dəkətola Kanu da aSuyif nde sədare sa Yude.

5 Dəsək dələma, Yesu pəcəmə agbəp ŋa kəba ka Kenesaret,
afum ŋamepne kə ŋaccəŋkəl toluku ta Kanu. **2** K'enəŋk
dəndo kəba kəsək cibil mərəŋ, nce awənt ŋanawur disre,
ŋacyak manta maŋan mə. **3** Kə Yesu embəkə abil ŋin disre,
nŋe ŋenayəne ŋa Siməŋ mə, k'oloku kə a pəbəlenə agbəp
pipic. K'ende debil pəctəkse kənay kəŋkə kənacəmə dəntəf
mə. **4** Nte esak kəlok-loku mə, k'oloku Siməŋ: «Məcəŋne
nde pəntukmə mə, nəgbal manta monu nəsumpər lop.»
5 Kə Siməŋ oluku kə: «Wəkirinj, pibi pampə fəp səcgbal
manta, mba ali paka səsətə fe. Mba nte məloku ti mə,
kəgbal k'inder manta.» **6** Nte εŋgbal manta mə, k'osumpər
lop yəlarəm haŋ kə manta moncop kəwale. **7** Kə ŋawe
anapa aŋan akə ŋanayi abil ŋa mərəŋ ŋəkə disre mə,
kədemar ŋa. Kə akako ŋander, kə ŋalas cibil cacəkə mərəŋ
haŋ cəcfəŋ kəkale. **8** Nte εnəŋk tatəkə mə, kə Siməŋ
Piyer εntəmpənə Yesu wəcək dəntəf, k'oloku: «Wəbe,
məbəl'em! Fum wəciya iyəne.» **9** Kə kusu kəwos kə,
nkən kə akə ŋanayi mə fəp, teta lop yəkə ŋanasumpər
mə. **10** Itə pənayi sə asol a Siməŋ, Sak kə Isaŋ, awut a
Sebede. Kə Yesu oluku Siməŋ: «Ta mənesə! Kəyəfe məkə,
afum ŋə mənde məcfəkəs oŋ.» **11** K'asumpər lop akako
ŋampənə cibil dəgbəp, kə ŋasak ca fəp, kə ŋancəmə Yesu
darəŋ. **12** Dare dələma də Yesu εnayi. Kə wərkun wələma
nwə sen sənasumpər dis fəp mə, ender. Nte εnəŋk Yesu
mə, k'εntəmpənə dəntəf, k'εncəpə Yesu tobu, k'εletsənə
kə: «Mariki, kə məfarj ti-ε, məntam kəsəkəs im.» **13**

Kə Yesu εntenc kəca, k'ongburjene kə, k'oloku: «Ifan ti, məsək!» Gbəncana babəkə kə sen səsak fum wəkakə. **14**
Kə Yesu oluku kə: «Ta məloku ti fum o fum, mba məkə məmentərnə wəlojne. Məkenə kə polojne teta kəsəkəs kam pəmə təkə Musa encic ti mə, tendeyənə afum fəp kəcəre a məntamnə.» **15** Tewe tən təncsam kəsam dəm, afum alarəm ŋaclonkane kəcəŋkəl kə, kəten ka kətaməs ka docu dağan. **16** Mba kə Yesu owur afum dacə, k'əŋkə nde dətəgbərə dəkəlok-lokər Kanu. **17** Dəsək dələma Yesu pəctəkse. AFarisi kə atəkse a sariyə ŋandə. ŋayefə-yefə sədare sa təf ya Kalile kə Yude, kə dare da Yerusalem. Kə fənəntər fa Kanu Kəpəŋ fəyi kə Yesu, ntə təŋsəŋə pəctaməs acuy mə. **18** Kə afum ŋander, ŋagbannej fum nwə efi wəcək mə dəpoko, ŋacsep kəbərə kəkəboc kə fər ya Yesu kiriŋ. **19** Ntə dəlay da afum dəsəŋə ŋa kətəsətə dəkəbərə mə, kə ŋampesə kələ kərəŋ, kə ŋaŋkə ŋafeni kələ darenc kəfo kələma, kə ŋantore wətəköt nwə pəyi dəyalə yon afum dacə, Yesu fər kiriŋ. **20** Ntə Yesu εnəŋk kəlaŋ kəŋjan mə, kə Yesu oluku fum nwə: «Wərkun, aŋaŋnen'am kiciya kam!» **21** Atəkse sariyə kə aFarisi ŋayefə kəcəm-cəmne, ŋacyifne: «Fum wəre əfə wəkawə əŋləməs Mariki mə? An'entam kəŋajnenə kiciya, kə pəntəyənə Kanu sona-ε?» **22** Kə Yesu εncəre pecəm-cəmne paŋan, k'eyif ŋa: «T'ake tə mecem-cəmne mame meyinə nu-ε? **23** Mosom mərəŋ mə mame, tosom tere tətəcuca kələku: «Aŋaŋnen'am kiciya kam,» kə kələku: «Məyefə, məköt-ε? **24** Awa indeyə nu tante ntə təŋsəŋə nəcəre a ina, Wan ka Wərkun, intəmpər kətam nnə doru dandə kəŋajnenə ka kiciya: Kə Yesu oluku wəfi wəcək, «Ilok'əm: Məyefə!

Məlek poko pam, məlukus nde ndaram!»» **25** Gbəncana
babəkə kə wərkun nwe εyεfε fər yanjan kiriŋ, k'elék poko
pən, k'osumpər dəpə kəkə nde ndərən pəckor-koru Kanu.
26 Kə cusu cəwos afum fəp, kə ɳa sə ɳayεfε kəkor-koru
Kanu. Kə kənesə kəyi ɳa, ɳacloku: «Sənəŋk məkə nte
səntatənəŋk mə.» **27** Nte tatəkə tencepər mə, kə Yesu
owur k'εnəŋk wəbaŋəs dut wələma, nwe ancwe Lewy mə,
pəndə nde aŋgbancan ɳa abəŋəs dut. Kə Yesu oluku kə:
«Məcəps'em darəŋ.» **28** Kə Lewy εsak mes fəp, k'εyεfc
k'εncepse Yesu darəŋ. **29** Kə Lewy əŋkə pəboce Yesu
kəsata kəpən nde ndərən. Abəŋəs dut alarəm ɳanayi di,
ɳandəs-ndəs dəmesa kə afum aləma kə Yesu. **30** AFarisi kə
atəkse sariye s'aSuyif ɳaccəpənε, ɳacyif acepse a Yesu
darəŋ: «T'ake tə nəndinε yeri, nəcmunəs kəfo kin kə
abəŋəs dut kə aciya-ε?» **31** Mba Yesu oluku ɳa: «Bafə
atamnε ɳafaj wətən col de, mba acuy ɳafaj kə. **32** Bafə
alompu ɳo inder kəwe, mba aciya, nte təŋsəŋε ɳasəkpər
bəkəc, ɳacəmə pəlompu darəŋ.» **33** Kə ɳaloku Yesu:
«Acepse a Saŋ darəŋ kə aFarisi, ɳaŋsun tem fəp ɳaccəpəs,
mba kə aka məna ɳandi yeri ɳacmun.» **34** Mba kə Yesu
eyif ɳa: «Nəntam kəsəŋε afum aŋε awe kəgbənne mə
kəsuŋ, ɳasərəyi wəfura kəsək ba? **35** Dəsək dendebəp
nde ɳandegbəyεnε kə wəfura mə, awa ɳandəsuŋ dəsək
dadəkə.» **36** Kə Yesu oluku ɳa sə capafo nce: «Ali fum
əfəwali kəpol dəkəloto kəfu kəkəfapərε yamos yəməcε-
məcε. Bawo təŋsəŋε kəpol ka kəloto kəfu kəŋkə ɛwali mə,
kətəmar yamos yəməcε-məcε yayəkə ɛfan kəlompəs mə.
37 Fum o fum əfəber wen wofu dətələba pa akata pokur.
Kə məyo ti-ε, wen weŋwesəli tələba, wen woloŋε. Məyi oŋ

məsətə fe tələba, məsətə fe sə wən. **38** Məbər wən wofu dətələba pofu! **39** Fum o fum omun wən wokur əfəsəfaŋ wofu, bawo oluku: «Wokur wəntəŋne.»»

6 Ntə Yesu ənccali dale dəsək dələma da kəjəsəm ndə ampusə Mariki mə, kə acepsə ən darəj ŋayefə kəcəjəsəru səbomp sa məŋgbən ŋacsəm. **2** Kə aFarisi aləma ŋayif ŋa: «Ta ake tə nəŋyənə ntə Sariyə səntəwose kəyə dəsək da kəjəsəm mə?» **3** Kə Yesu eyif ŋa: «Nəŋkaraj fe Yecicəs Yosoku disre təkə Dawuda ənayə, ntə dor dənayə kə, nkən kə akə ŋanasol mə ba? **4** —Ntə Dawuda ənabərə kələ kəpəŋj ka Kanu mə, k'elek cəcom nce anclorjənə Kanu mə, k'əsəm ci, k'ompocə sə asol ən akə dor dənayə mə, mba alojne gbəcərəm ŋə Sariyə sənawose kəsəm ci.» **5** Kə Yesu oluku ŋa: «Wan ka Wərkun əyənə mariki ma dəsək da kəjəsəm ndə ampusə Mariki mə.» **6** Kə dəsək dələma da kəjəsəm ndə ampusə Mariki mə dendebəp, kə Yesu əŋkə nde dəkətola Kanu da aSuyif pəctəkse afum. Wərkun wələma ənayi di pədəmtər kəca kətət. **7** Atəkse sariyə kə aFarisi ŋajkəkçə Yesu belbel, kə pəyənə a əŋkətaməs fum dəsək da kəjəsəm ndə ampusə Mariki mə. Əjanaya ti ntə təŋsənə ŋasətə teyemsənə kə mə. **8** Mba Yesu ənacərə məcəm-cəmənə maŋan, k'oluku wərkun nwə ənadəmtər kəca mə: «Məyefə məcəmə nnə afum dacə.» Kə wəkakə eyefə, k'əncəmə. **9** Kə Yesu eyif ŋa: «Icyif nu ma: Cəke cə Sariyə səwose dəsək da kəjəsəm ndə ampusə Mariki mə-e? Kəyə ka pətət ba, ka pələc? Pataməs fum ba, ka pace kə pəfi?» **10** Awa, kə Yesu əməmən ŋa dəcəro fəp faŋan, k'oluku wərkun nwə: «Mətənci kəca!» Kə wərkun nwə entənci ki, kə kəca kən kəntamnə. **11** Mba kə pəntelə

acicəs a sariyε kɔ aFarisi pəpəŋ, kɔ ŋayεfε kəgbəkələnε
teta pəleç mpe ŋantam kεyε Yesu mə. **12** Təm tatəkɔ,
kɔ Yesu εmpε nde dətərɔ kəkəsali, k'ɔŋkɔ pəcepərenε
pibi fəp kəlok-lokər Kanu. **13** Ntε dec dəsək mə, k'ewe
acεpsε ɔn darəŋ, k'εyεk-yεk ŋa dacə afum wəco kɔ mərəŋ,
aŋε εnasəŋ tewe ta «asom» mə. **14** K'ewe Siməŋ, nwε
Yesu εnasəŋ tewe ta Piyεr mə, kɔ wənc Andəre, Sak,
Isaŋ kɔ Filip, Bartelemy, **15** Matiye, Təma, Sak wan ka
Alfe, Siməŋ wəsimse teta atɔf, **16** Yude wan ka Sak, kɔ
Yudas wəka dare da Keriyot nwε εnader pələpsər kəber
Yesu aterenε ɔn dəwaca mə. **17** Kɔ Yesu ŋantor kεyεfε
dətərɔ kɔ ŋa, k'ɔŋkɔ pəcəmε kəfə kətəŋnənε nkε acεpsε
ɔn darəŋ alarəm, kɔ kənay ka afum alarəm: Afum aka
Yude fəp, dare da Yerusaləm, kɔ afum aka kəba kəsək
nde sədare sa Tir kɔ Sidəŋ. **18** Afum aŋε fəp ŋanader
kədecəŋkəl kɔ, pətaməsənε sə docu daŋan. Afum aŋε
yɔŋk yεlεc yonctərəs mə, ŋanatamnε. **19** Afum fəp ŋacsep
kəgbuŋnənε kɔ, bawo fənəntər fəncwur kɔ nfε fənctaməs
acuy fəp mə. **20** Kɔ Yesu əməmən acεpsε ɔn darəŋ, k'oloku:
«Pəbət nu nəna atəyo daka, bawo nən'eyi akip ŋa dəbe
da Kanu dəntəf! **21** Pəbət nəna aŋε dor dəyo tante mə,
bawo nəndenembərε! Pəbət nu, nəna aŋε nəyi kəbok
mə, bawo nəndesel! **22** Pəbət nu kɔ afum ŋandeter nu-ε,
ŋacbeləs nu, ŋacləməs nu, ŋacləsər nu mewə bawo nəlaŋ
dim da «Wan ka Wərkun.» **23** Nəde nəwoləs kɔ dəsək
dadəkɔ dendededer-ε, nəyok-yokənε pəbotu, bawo kəpoçε
kəpəŋ kəŋkar nu nde darenc. Tante tə atem aŋan ŋancyo
adəŋk a Kanu. **24** Pəleç peyi nu nəna aŋε nəyə daka mə!
Bawo nəlip kəsətə pənəmpəsε ponu mpe pənamar nu

kədekəsötə mə. **25** Pələc peyi nu nəna aje ca fəp yəlar
mə, bawo dor dendekəyə nu! Pələc peyi nu nəna aje
nəyi kəsel mə, bawo nəndekəyi kəbal kə kəbok disre!
26 Pələc peyi nu nəna aje afum fəp ŋandeloku pətət
ponu mə, tante tə atem ajan ŋancyə kə akə ŋancbaŋene
kəyəne Sayibə sa Kanu mə.» **27** «Mba, iŋloku ti nəna aje
nəncəŋkəl im mə: Nəbətər aterenə anu, nəyo pətət aje
ŋanter nu mə! **28** Nətolanə pətət aje ŋantolanə nu pələc
mə, nətolanə aje ŋaŋləməs nu mə! **29** Kə fum efer əm
kəca dəkanca-ε, məcencə kə sə akanca ŋa mərəŋ ŋəkə. Kə
fum əlekər əm burumus-ε, məce kə sə pəlek duma dam.
30 Məropocə nwə o nwə ontol'am mə, kə fum əlekər əm
paka mpe ŋoyəne pam mə, ta məwerəs kə pi. **31** Nəyəne
afum təkə nəfaŋ a ŋayəne nu mə. **32** Kə təyəne nəbətər
gbəcərəm akə ŋambətər nu mə, kəway kəre kə nəŋbəkər
sə mera-ε? Ali aciya ŋambətər aje ŋambətər ŋa mə! **33** Kə
pəyəne a akə ŋaŋyəne nu pətət mə gbəcərəm ŋə məŋyəne
pətət-ε, kəway kəre kə məntam kəgbəkər amerə-ε? Ali
aciya, bafə tatəkə tə ŋaŋyə pəmə nəna ba? **34** Kə pəyəne a
akə nəyo amerə kədelukse nu mə gbəcərəm ŋə nəntam
kəbər-ε, kəway kəre kə nəna nəntam kəgbəkər amerə-ε?
Bawo ali aciya sə ŋambər aciya ntə təŋsəŋə ŋa kədesətə
pətəŋnenə payi mə. **35** Nəbətər ater anu, nəbər ŋa nəwurə
kəluksə debe dadəkə amerə. Nəndesətə kəpocə kəpəŋ,
nəyəne sə awut a Wəbə wəka darenc, bawo Kanu kəntesə
nnə apələrnə pətət kə ayeŋki bəkəc ŋayi mə. **36** Nəbət
mera pəmə təkə Papa konu əmbət amerə mə.» **37** «Ta
nəcin fum, afəkəcin nu. Ta nəkiti akə ntə təŋsəŋə ta
andesəkiti nəna mə. Nəŋaŋnenə akə, andekəŋaŋnenə

nu. **38** Nəpoce, andekəpoce nu. Andekəber nde yuba yonu yəpəj ya duma donu potubce pətət, pasumpər, pasəŋk-səŋk, pəlonjər. Bawo potubce mpe nəntubce mə, ip'andekəsətubce nu kəluksə nu kəway.» **39** Kə Yesu olok-lokər յa capaf: «Wətənəŋk əntam kəkötəne wətənəŋk ba? Kə pəyəne fe ti-ε mərəj maŋan fəp mə յantəmpene abi disre. **40** Ali wəcepse darəj wəkin eyi fe nwə embək dəkəcəmə pətas wətəksə kən mə, mba wəcepse darəj nwə əntəksə belbel mə, eyi pəmə wətəksə kən. **41** Ake'səŋə nte məŋgbətnə ayika nŋe յeyi wənc əm dərəfər mə, mba ta məjnəŋk təmboŋk ta kətək mpe peyi mənasərka dərəfər mə-ε? **42** Pəlompu pə ba, kəloku wənc əm: «Wənc im məwose a ilij əm ayika nŋe յey'əm dərəfər mə,» mba dəfər da məna dəyo təmboŋk ta kətək? Məna wəbanjəne kəlomp! Məlijnə kərəsna təmboŋk ta kətək dəfər dam, it'əŋsəŋ'am kənəŋk belbel ayika յəkə məfaŋ kəlin wənc əm dərəfər mə.» **43** «Kətək kətət kəfəkom yokom yəlec, kətək kətətamnə kəfəkom yokom yətət. **44** Kətək nke o nke kə, yokom ya ki y'aŋnəpəle ki. Afəpim cəyabə kə wən dəbeŋk. **45** Fum wətət nde abəkəc յən յətət əŋlek məyo mətət, kə fum wəlec nde abəkəc յən յəlec əŋlek məyo məlec. Bawo nte o nte kusu kəŋloku mə, ti teyi nde dəbəkəc.» **46** «Ta ake tə nəŋwen'em «Mariki! Mariki!» ta nəŋyə mes məkə iŋloku mə-ε? **47** Nwə o nwə eder im, pəne moloku mem, pəkət mi, imentər nu nwə oŋwureñə mə: **48** Owureñə fum nwə eyi kəcəmbər kələ pəkay dəntəf hanj pətukmə belbel, pəcəmbər kələ kən tasar teyeŋki kəroj. Ali wəcafən pətuf pəlarəm, məncaca meyəksə, kələ kən kəfətam kəwujə, bawo anacəmbər ki gbiŋ. **49**

Mba nwε o nwε ene moloku mem, ta ɔŋkətεnε mi-ε,
fum wəkakə ŋawureṇε kə nwε ɛncəmbər kələ kən katina
dəntəf, ta εŋkay pətukmε pəcəmbər ki tasar kəronj mə. Kə
wəcafən ontuf, məncaca mεyεksε-ε, kələ kaŋkə kəŋwuŋε
katina, kəleče few!»

7 Ntε Yesu elip kəlok-lokər afum aŋε ŋanccəŋkəl kə mə,
k'ɛmbərε dare da Kaparnam. **2** Dəndo kəfo kaŋkə, wəbε
k'asədar wəRom wələma ɛnayə wəcar nwε tetən tənayenj
kə mə. Wəcar wəkakə ɛnatamnε fε, pəcfaj kəfi. **3** Ntε wəbε
k'asədar nwε ene pacloku teta Yesu mə, k'osom abeki
aSuyif aləma, ŋakəwənε kə Yesu pədetaməsε kə wəcar
kən. **4** Kə abeki akakə ŋander ŋabəp Yesu kə ŋaletsənε
kə ŋacgbəkərε, ŋacloku: «ɔyo dofum ndε pəmar məyənε
kə ti mə, **5** bawo wəbε wəkawε ɔmbətər atəf ŋosu, nkən
ɛnacəmbər dəkətola Kanu da aSuyif dosu.» **6** Kə Yesu ɔŋkə
kə ŋa. ŋanabələnε fε kələ ka wəbε wəsədar, kə wəsədar
osom anapa ən kəkəloku kə: «Mariki, ta mətərəsne, bawo
isətə fε dofum defaynen'am nde kələ kem disre. **7** It'ɔsəŋε
ntε inasərka intənakə nnə məyi mə. Mba məloku toluku
tin, wəbəče kem ɛntamnε. **8** Bawo ina wəkawε yati abε em
ŋ'iŋi dəntəf, k'ina sə iyə asədar aləma aŋε ŋay'im dəntəf
mə. K'iloku wəkin: «Məkə,» wəkayi ɔŋkə. K'iloku wəkə
«Məder,» wəkayi ender. K'iloku wəcar kem: «Məyə ntε-ε,»
ɔŋyə ti.» **9** Ntε Yesu ene moloku maməkə mə, kə teta
wəsədar nwε tenciyane kə. K'ɛŋkafəlε, k'entefərnε kənay
k'afum akə ŋanacəmε kə darəŋ mə, k'oloku: «Icloku nu,
ali nde Yisrayel inanəŋk fε kəlaŋ pəmə kaŋke!» **10** Kə
asom a wəsədar nwε, ŋalukus ndərən. Kə ŋabəp wəcar
nwε ɛnatə-tamnε mə, pətamnε keŋ. **11** Ntε telip mə,

k'ɔŋkɔ dare nde ancwe Nayin mɔ. Atəkəs ɔn kɔ afum alarəm ŋanasol kɔ nkɔn kəkɔ. **12** Nte ŋalotərnɛ kəbərɛ ka dare mɔ, kɔ ŋambəpənɛ kɔ afum ŋanckekərɛ fum wəfi dəkəwup, mba fum nwɛ sona gboŋ sɔ kere ɛnakom kɔ, wos pəfi sɔ. Afum alarəm a dare dadəkɔ ŋanckekərɛ wəfi wəkakɔ dəkəwup. **13** Kɔ Yesu ɛnəŋk wəran nwɛ, k'ɔyənɛ kɔ nənəfɔr, k'oloku kɔ: «Ta məbok!» **14** Kɔ Yesu ɔncɔjne k'ɔŋgbuŋjene kaŋkəra ka wəfi. Aŋɛ ŋanatəmpər kɔ mɔ ŋancəmɛ. Kɔ Yesu oluku: «Wətəmp, in'olok'əm: Məyefɛ!» **15** Kɔ wəfi eyɛfe k'ende, k'oncop kəlok-loku. Kɔ Yesu olukse wəfi nwɛ kere. **16** Kɔ fəp fənesɛ, kɔ ŋayɛfc kəcam debeki da Kanu, ŋacloku: «Wədəŋk wəka Kanu wəpɔŋ eyɛfe su dacɔ! Kɔ Kanu kənder kəmar afum ɔnl!» **17** Kɔ tɔyɔ ta Yesu tatəkɔ təsam atɔf ŋa Yude fəp, kəbəp ka sədare səkɔ səŋkel Yude mɔ. **18** Kɔ acepse a Aŋnabi Saj darəŋ ŋajkɔ ŋaloku kɔ mes maməkɔ fəp. Kɔ Saj ewe acepse ɔn darəŋ dacɔ afum mərəŋ, **19** k'osom ŋa kəkɔyif Mariki kɔ pəyənɛ nkɔn ɔyənɛ nwɛ eyi kəder kədeyac afum a Kanu mɔ, kɔ tɔyənɛ fe nkɔn-ɛ, pəmar pakar sɔ wələma ba? **20** Nte ŋambəp Yesu mɔ, kɔ afum aŋɛ ŋayif kɔ: «Saj Batis osom su kədeyif əm: <Mən'ɔyənɛ nwɛ eyi kəder mɔ, ka pəmar səkar sɔ wələma ba?>» **21** Afum akakɔ anasom mɔ ŋajkɔ ŋabəp Yesu pəctaməs docu da atətamnɛ alarəm, lanyiru, aŋɛ yɔŋk yelec yəncəmɛ darəŋ mɔ, k'ɔsəŋɛ atənəŋk alarəm kənəŋk. **22** Kɔ Yesu olukse ŋa: «Nəkɔ nəloku Saj təkɔ nənəŋk kɔ təkɔ nəne mɔ: Atənəŋk ŋanəŋk, atətam kəkət ŋajkɔt, k'asəkəs acunɛ sen, atəne ŋane, afi ŋafətɛ, aŋkawandi Kibaru Kətət nnɔ atɔyɔ daka ŋayi mɔ. **23** Pəbət nwɛ əntədesak kəgbekər im

kəlanj kən mə!» **24** Ntə asom a Saŋ aŋe ŋalukus mə, kə Yesu εyεfε kəloku kənay ka afum teta Saŋ pəcyif: «Ake nənakə kəməmən nde dətegbərε-ε: Fum nwε ɛfanc pəmə awo nŋe afef ŋeyikəc mə ba? **25** Mba anə nənakə oŋ kəməmən di-ε, wərkun wəsəkəp belbel ba? Mba nəcərə a asəkəp belbel nde wələ w'abə wə ŋandə pətət disre. **26** Mba anə nənakə oŋ kəməmən-ε, Sayibε ba? εy, icluku nu, Saŋ encepər Sayibε fəp dəkəcəmε. **27** Tetən t'ancicəs nde Yecicəs Yosoku disre: «Indekekərε wəsom kem fər yam kiriŋ pəkəlomps'am dəpə.» **28** Kə Yesu oluku: «Icluku nu, aŋe aran ŋaŋkom mə fəp, ali wəkin eyi fe nwε encepər Saŋ dəkəcəmε mə. Mba nwε ɛfətə nde dəbə da Kanu dəntof mə, ɔyəne nwε encepər Saŋ dəkəcəmε mə. **29** Afum aŋe ŋanane kə kəlok-loku mə fəp, kəbəp awerəs dut, kə ŋawose dolompu da Kanu. Ti disre kə ŋawose a Saŋ pəgbət ŋa dəromun teta Kanu. **30** Mba aFarisi kə atəkse a sariyε ŋanawose fe ntə Kanu kənafanε ŋa mə, kə ŋafati a Saŋ pəgbət ŋa dəromun teta Kanu. **31** An'indetubcənε afum a dətemp dande-ε? Anə ŋawurene-ε? **32** Aŋe ŋə ŋawurene: ŋawurene awut aŋe ŋandə kəfo nkə afum fəp ŋambəpsenε mə, a ŋacwenenε kəkəloku: «Səfulanε nu luk, kə nəntəpise! Kə səleŋsə nu meleŋ ma defi, kə nəntəbok.» **33** Bawo ntə Saŋ Batis, nwε ɛncgbət afum dəromun ɛnader mə, oncsuŋ, ta oŋmun wən-ε, kə nəloku a ɔyo ŋoŋk ŋeləc! **34** Kə Wan ka Wərkun ender, pəcdi yeri pəcmun wən kə nəloku: «Wəcelək kə wəcis əfə, wanapa ka abarjəs dut k'aciya!» **35** Mba awut a kəcərə kəkətənε mes ka Kanu ŋawose dolompu da ki.» **36** Kə wəFarisi wələma ewe Yesu kəkədi yeri kə nkən. Kə Yesu

embere nde kələ ka wəFarisi wəkakə, k'əŋkə pəndə amesa kiriŋ. **37** Wəran wəciya wələma ənayi dare dadəkə, k'ene a Yesu ŋayi kədi yeri nde kələ ka wəFarisi. Wəran wəkakə elek təkəbə pa alabatər pəlare labunde, **38** k'əŋkə pəcəmə Yesu kumunt darəŋ pəsumpər kə wəcək. K'eyefə kəbok pəccanjkəse məncər mən wəcək wa Yesu, k'efəŋjətə wəcək wa Yesu cəfon cən, pəccup wi, pəcləŋsər wi labunde. **39** Ntə wəFarisi nwə ənawə Yesu nde ndərən, ənəŋk tatəkə mə, k'olokune dəbəkəc: «Fum wəkawə əŋyəne wədəŋk wəka Kanu-ε, k'encərə wəran nwə oŋgbuŋenə kə mə, fum nwə əyəne mə—Wəran wəciya.» **40** Kə Yesu elek moloku, k'oloku: «Siməŋ, iyə toluku tələma tolok'əm.» Kə Siməŋ oluku kə: «Məlok'im ti, Wətəksə.» **41** «Wəbəs-bəsər wələma afum mərəŋ ŋanatəmpərə debe: Wəkin nwə pətəmpərə kə gbeti məncəmbəl masar kəcamət, kə wəka mərəŋ pətəmpərə kə məncəmbəl **50.** **42** Mba ntə wəbəs-bəsər nwə ənəŋk fə alekər ən səbe ŋayə fə gbeti bolukse kə mə, k'əŋjənəne mərəŋ maŋan fəp. Akakə mərəŋ anə endenəŋkanə kəbətər kə pətas wəkə-ε?» **43** Kə Siməŋ oluku kə: «Pəwureŋ'em, a wəkə ənatəmpərə kə gbeti bəlarəm mə.» Kə Yesu oluku kə: «Gbəs, məloku kance!» **44** Kə Yesu əŋkafəlc k'entəfərnə wəran nwə, k'oloku Siməŋ: «Mənəŋk wəran nwə? Imberəna nnə kələ kam mba məsəŋna f'em domun ibikəne wəcək, mba nkən əncanjkəse wəcək wem məncər mən, k'efəŋjətə wi cəfon cən. **45** Məncupna f'em, mba nkən kəyefə ntə imberəna nnə mə, a k'oncop kəcupəs im wəcək mə, haŋ ndekəl itə eyi kəyə. **46** Məsopna f'em moro dəromp, mba wəran wəkawə osop im labunde dəwəcək. **47** Itə əsəŋe ntə intam

kəlok'əm a, kiciya kəlarəm nkə enciya mə, aŋajnəne kə ki, bawo nkən əmbətər pənaŋkanə. Məna nwe aŋajnəne pipic mə, pipic pə məmbətər.» **48** Kə Yesu oluku wəran nwe: «Aŋajnən'am kiciya kam.» **49** Afum aŋe ŋanandə aməsa kirij kə nkən mə, ŋancop kəclokunə dəbəkəc: «An'əfə wəkawə eŋajnəne ali kiciya mə?» **50** Mba kə Yesu oluku wəran: «Kəlan kam kəyac əm, məkəne abəkəc ŋoforu.»

8 Nte teyefə dənda mə, kə Yesu ende pəckət sədare səpəŋ kə səfət sa dətəf fəp, pəckawandi pəcdəŋk Kibaru Kətət ka dəbe da Kanu. Əasol kə Asom ən wəco kə mərəŋ, **2** kəberəne ka aran aləma aŋe ənataməs docu da dis kə da yəŋk yəleç mə: Mari wəkə ancwe «Wəka Makdala» mə, nwe anabeləs yəŋk yəleç camət-mərəŋ mə, **3** Yohanna (wəran ka Cusa, wəlompəs ka mes ma kələ disre ka Herodu), Susan kə aran alarəm aləma aŋe ŋancwure daka daŋan kəmar ka Yesu kə Asom ən mə. **4** Kə kənay ka afum alarəm ayefə sədare sələma ŋaməpənə kə. Kə Yesu oluku totubcənə nte: **5** «Nte wəbəf owur kəkəgbal defet dən mə, eyi kəgbal defet kə məŋgbən mələma məntəmpənə dəpə. Afum ŋacnas-nas mi, kə bəmp yender yəsəm mi. **6** Kə məŋgbən mələma məntəmpənə antəf ŋa masar kəroŋ. Nte mompoŋ mə, kə mowos, bawo menasətə fe pədəm. **7** Kə məŋgbən mələma məntəmpənə dəbenj, kə bəŋk yompoŋ kə məŋgbən maməkə, kə yendi mi. **8** Kə məŋgbən mələma məntəmpənə antəf ŋətət kəroŋ. Nte maməkə mompoŋ mə, kə yoŋkoməs, kə popoŋ mpe o mpe poŋkom məŋgbən tasar tin.» Yesu oncloku toluku tatəkə, pəcgbəŋə: «Məna nwe məŋyə ləŋjəs yenənə mə, məne ti!» **9** Kə acəpse Yesu

darəŋ ɲayif kɔ ntɛ totubcène tatokɔ toluku mɔ. **10** K'oluksɛ
ŋa: «Nəna ŋɔ Kanu kəsəŋɛ kəcəre kance kəgbəpnɛ ka dəbe
dən, mba kɔ akɔ dəmotubcène aloku ŋa ki, ti təsəŋɛ ntɛ:
«ŋaŋgbətnɛ belbel mba ŋafənəŋk, ŋacəŋkəl belbel mba
ŋafəcəre.» **11** «Tedisre ta totubcène tante tente: Defet,
Toloku ta Kanu tɔ. **12** Məŋgbən mme mentempene dəpɔ
dacɔ mɔ, mi møyənɛ afum aŋe ŋaŋne mɔ, ʃɔŋk ʃelec
ŋeder ŋeliŋ ŋa dəbəkəc Toloku ta Kanu təkɔ ɛnane mɔ,
ntɛ təŋsəŋɛ payaməsər ŋa kəlaŋ nkɛ kəntam kəyac ŋa
mɔ. **13** Məŋgbən məkɔ meyi kəfɔ ka masar mɔ, møyənɛ
afum aŋe ŋanckonane Toloku ta Kanu, pəbət ŋa mɔ. Mba
ŋayɔ fe ncənc, ŋalaŋ təm tələma, kɔ təm teyenki tender
ŋa-ɛ, ŋasak ti few. **14** Məŋgbən mme mentempene dabəŋk
mɔ, mi møyənɛ afum aŋe ŋancəŋkəl Toloku ta Kanu,
kɔ ŋalasərnɛ mes məpɔŋ mme mendi toluku tatokɔ mɔ:
Mecem-cemnɛ məlarəm, kəsətɔ ka daka kɔ məfaj mobotu
ma doru, məfəsəŋɛ ti kəkom yokom yololu. **15** Məŋgbən
mme meyi antəf ŋətət mɔ, afum ŋɔ aŋe ŋancəŋkəl Toloku
abəkəc ŋətət ŋosoku, ŋameŋkərnɛ ti, ŋacəmɛ ti darəŋ mɔ,
ŋa ŋaŋsəŋ yokom yətət.» **16** «Nwɛ o nwɛ əfəmot lamp a
pəgbəpər di kəfala, əfəsəbərsenɛ di kəfənc dəntəf, mba
ɛndət di kədət dəm, ntɛ təŋsəŋɛ aŋe ŋambərə dəkələ mɔ,
ŋanəŋkne pəwaŋkəra. **17** Paka mpe o mpe pəŋgbəpnɛ mɔ,
andetam pi kənəŋk. Tes ntɛ o ntɛ aŋməŋk mɔ, andetam ti
kəcəre, towur tɔyɔ afum waŋkəra. **18** Nəkəmbərnɛ təkɔ
nəncəŋkəl mɔ, bawo andekəberenɛ wəkɔ ɔyɔ mɔ, pabelər
wəkɔ əntəyɔ mɔ ali pəkɔ ɛŋgbəkər amera kəyənɛ pən
mɔ.» **19** Kɔ iya ka Yesu kɔ awənc ən ŋander ŋabəp kɔ,
mba ŋanctam fe kələtərnɛ kɔ ntɛ afum ŋala mɔ. **20** K'anjɔ

paloku Yesu: «Iya kam kə awənc əm aŋa ŋancəmə nde dabanjka, məna ŋafan kənəŋk.» **21** Kə Yesu oluku: «Iya kem k'awənc im aŋa, ŋayəne aŋe ŋancəŋkəl toluku ta Kanu ŋacəmə sə ti darəŋ mə.» **22** Dəsək dələma kə Yesu əmbəkə debil kə acəpsə ən darəŋ. K'oloku ŋa: «Pacali ntende kəba mokuru.» Kə ŋayekti abəla kəkə. **23** ŋayi kəcali, kə Yesu endirərnə. Kə afef ŋəpəŋ ŋeyefə kəwur dəkəba kə abil ŋefan kəkale, kə ŋayi dəpəwəy-wəy. **24** Kə acəpsə ən darəŋ ŋander ŋatimi kə, ŋackule-kule: «Wətəksə! Wətəksə! Kəfi kə sənder!» Ntə entime mə, k'eyefə kəgbəŋ-gbəŋər afef kə yam yəpəŋ yəkə yənayefə mə, kə yəsak few. Kə pəyə yəŋ, ali tes ancne fe sə. **25** Kə Yesu eyif ŋa: «Deke kəlanj konu kəyi-ε?» Ntə ŋanesə a kə cusu cəwos ŋa mə, kə ŋayifəne aŋe kə akə: «An'əfə wəkawə? Wəkawə əŋgbəŋ-gbəŋər ali afef kə yam, yəcəmə sə təfəŋ tən darəŋ mə!» **26** Yesu kə acəpsə ən ŋaŋkə mokuru nde kulum ka Kerasa, nde pəntəfərenə kə atəf ŋa Kalile mə. **27** Ntə Yesu owur debil mə, kə fum wələma wəka dare dadəkə ender pəcəmə kə fər kiriŋ, nkən yəŋk yəleç yəlarəm yənayi mə. Kəyefə ntə pənawon mə, ənclərəne fe duma, ənayi fe dəkələ, mənə pəyi nde cufu dacə. **28** Ntə fum nwə ənəŋk Yesu mə, kə ŋəŋk yəleç ŋəsəŋə kə kəkule-kule pəpəŋ, k'entəmənenə Yesu wəcək dəntəf, k'oloku pəpəŋ: «T'ake tə məmberənenə mes mem-ε, Yesu Wan ka Kanu nkə kəyi darenc mə? Ilətsen'am ta mətərəs im!» **29** Fum wəkakə ənaloku ti bawo Yesu oncloku ŋəŋk yəleç ŋəŋe ŋənabərə fum wəkakə dəris pəwon mə kəwur. Cəkə-cəkə, anckotərenə fum wəkawə gbekce dəwəcək kə afəc ŋəpəŋ, mba onccopu yi, ŋəŋk yəleç ŋosolə kə ŋekekərə

nde dategbərə. **30** Kə Yesu eyif kə: «Cəke cə aŋw'am-ε?» Kə fum nwə oluku Yesu: «Ina aŋwe 〈Kənay〉.» K'oloku ti bawo yəŋk yelec yelarəm yənacəmə kə darəŋ. **31** Kə yəŋk yelec nyə yelətsənə Yesu kəsak yi, ta pəsəŋə yi kəwur yəkə dəpəŋal-ŋal. (*Abyssos* g12) **32** Awa, ŋanabələnə fe səp yelarəm nyə yənəsəmət dəndo tərə kəroŋ mə. Kə yəŋk yelec yelətsənə Yesu kəce yi yəbərə dəsəp nyə, kə Yesu owosənə yi. **33** Kə yəŋk yelec yowur dəfum, kə yəŋkə yəmbərə dəsəp. Kə səp nyə fəp yontor kəyəfcə dətərə, kə yəŋkə yotor dəkəba, kə yəŋgbətsə, kə yefis-fis fəp. **34** Nte akek səp aŋe ŋanəŋk ti mə, kə ŋayəksə kə ŋaŋkə ŋasamsərənə toluku tatəkə dare kə aka sədare səkəsək. **35** Kə afum ŋander kəməmən təkə tənacepər di mə. Kə ŋander nnə Yesu eyi mə, kə ŋambəp fum wəkə yəŋk yelec yənawur dəris mə, pəsəkəp pəndə Yesu dəntəf, kə amera ŋon fəp, afum aŋe ŋanader kəməmən mə ŋanesə. **36** Afum akə ŋananəŋk təkə tənacepər mə, ŋaləmər akə ŋanader kəməmən təkə anayac kə mə. **37** Kə afum a atəf ŋa Kerasa fəp ŋalətsənə Yesu a pəyəfcə ndaranjan pəkə, bawo ŋananaŋkanə kənesə. Kə Yesu əmbərə debil, k'olukus. **38** Fum wəkə Yesu ənalukse yəŋk yelec darəŋ mə, əletsənə Yesu a pətam kəce kə pəyi kə dəntəf. Mba kə Yesu ombupərə kə pəcloku: **39** «Məlukus nnə ndaram. Məkə məcloku afum təkə Kanu kəyən'am mə fəp.» Kə fum nwə əŋkə pəloku dare disre fəp mes məkə Yesu ənayənə kə mə. **40** Yesu kəlukus kən, kə afum ŋaŋkə ŋafayne kə, bawo fəp fənckar kə. **41** Tem tatəkə fum wələma ənader pacwe kə Yayirəs, nwə ənayənə wəbə ka dəkətola Kanu da aSuyif mə. Kə Yayirəs ontontnə

k'osumpər Yesu wɛcək, pəclətsenə kə kəwose kəder ka kələ kən. **42** Bawo εnayə wan wəran wəkin gboŋ, nwε εnasətə meren wəco kə mərəŋ mə, pəcfi. Nte Yesu εyefə kəkə mə, kə kənay kəməpnə kə haŋ ŋacyaməsər kə kəjəsəm. **43** Wəran wələma εnayi di, pəyo docu da kəwur mecir tənasətə meren wəco kə mərəŋ ta pəncəmbərəs-ε. Wəran nwε εnaberse daka dən fəp nnə aten cəl ŋayi mə, nte təŋsəŋe pataməs kə mə. Mba ali fum εnatam fe kətaməs kə. **44** Kə wəran nwε ələtərnə Yesu tadarəŋ, k'ongbuŋenə dobol da yamos yən. Gbəncana babəkə kə kəwur mecir kaŋkə kənayi kə mə kəsakc. **45** Kə Yesu eyif: «Anə ogbuŋen'em-ε?» Nte afum fəp ŋambupəre ti mə, kə Piyer oluku: «Wətəksə afum ŋanjəl əm waca nwε fəp!» **46** Kə Yesu oluku: «Fum wələma oŋgbuŋen'em, bawo incərə a fənəntər fələma fəwur im dəris.» **47** Nte wəran nwε εncərə a Yesu εncərə a fum oŋgbuŋenə kə mə, k'ender pəcyikcə, k'entempənə Yesu wɛcək dəntəf. K'oloku afum fəp fər kiriŋ tes təkə tənasəŋe kə kəgbuŋenə ka duma da Yesu mə, kə təkə docu dən dənatamnə gbəncana babəkə mə. **48** Kə Yesu oluku kə: «Wan kem, kəlaŋ kam kəntaməs əm, məkəne abəkəc ŋoforu.» **49** Yesu eyi kəlok-loku kaŋkə, kə fum wələma ender kəyefə ka ndena wəbe ka dəkətola Kanu da aSuyif da dare, k'ender pəloku: «Wan kam efi, ali məntərəs fe sə wətəksə kəkə di.» **50** Mba Yesu εnane fum nwε kəloku ka wəbe wəka dəkətola Kanu da aSuyif defi da wan kən, k'oloku wəbe nwε: «Ta mənes! Məlaŋ gbəcərəm, wan kam εntamnə.» **51** Nte ŋander dəker mə, Yesu owose fe fum kəbəre kə nkən mənə Piyer, Isaŋ, Sak, wan wəran nwε kas kə kəre gbəcərəm, ŋə εnawose kəbəre

nnō wan wəran wəfi nwε eyi mō. **52** Kə afum fəp ḥjambok
ḥacləm pəcuy paŋjan tetən. Kə Yesu oluku: «Ta nəbok!
Efi fe, kədirε k'ende..» **53** Kə afum ḥayefε kəfani Yesu,
bawo afum aŋe ḥanacərε a wan wəran nwε efi. **54** Kə Yesu
osumpər wan wəran nwε kəca, k'oloke dim dəpəj; «Wan
kem, məyefε!» **55** Kə amera ḥən ḥoluksərnə kə dəris,
gbəncana babəkə k'eyefε, kə Yesu oluku a pasəj kə yeri.
56 Kə cusu cəwos akombəra aka wan wəran nwε, kə Yesu
oluku ḥa a ta ḥaləmər nwε o nwε ntə tencepər mō.

9 Kə Yesu ewe acəpsə ən darəj aŋe wəco kə mərəj,
k'əsəj ḥa fənəntər fa kətam ka kəbeləs yəŋk yelec fəp, kə
kətaməs ka docu. **2** Kə Yesu osom ḥa kəkədəŋk dəbe da
Kanu, kə kətaməs ka acuy. **3** K'oluku ḥa: «Ta nətəmpərənə
daka o daka teta dəpə, ta nətəmpər togbo, ta nətəmpər
tələba, ta nətəmpər tocom, ta nətəmpər pəsam, ta nwε
o nwε pətəmpər səburumus mərəj. **4** Kə nəndekəberə
kələ nkə o nkə-ε, nəyi di, difə nəndekəyefε a nəsumpər
dəpə donu kəkə. **5** Nnə o nnə afum ḥantəkəwose nu kəyi
mō, kə nəndewur dare dadəkə-ε, nəkon-koŋ wəcək wonu,
it'endeyənə sede a ḥanabəj fe nu. **6** Kə asom aŋe ḥawur
ḥackət sədare, ḥacdəŋk toluku tətət ta Kanu, ḥactaməs
acuy mofo fəp. **7** Ntə Herodu nwε ənatəmpər dəbe Kalile
ene mes mme menccepər mō, kə pənciyane kə, bawo
aləma ḥancloku a Saj əfə, nkən əfəte afi dacə, **8** aləma
ḥacləku, a Eli eder, aləma ḥacləku, a wədəŋk wəka Kanu
wəcəkə-cəkə wələma oluksərnə sə kəder. **9** Kə Herodu
nkən oluku: «Inagbinti Saj domp! An'hyənə fum wəkawə
aŋloku tetən mə-ε?» Kə Herodu əfaŋ kənəŋk kə. **10** Kə
asom ḥander ḥalukse Yesu təkə ḥanayə mō fəp. Kə Yesu

elek ḥja kō ḥawurne kəsək, ntende dare da Betsayida. **11**
Kō afum ḥancərə kewur kəjan kō ḥancepsə ḥja darəj.
Kō Yesu owose ḥja kəder, k'əŋkə pəcloku ḥja teta dəbe
da Kanu, k'entaməs sō aje ḥanatətamne mə. **12** Ntə dec
dəyefc kəkalə mə, kō acepsə ən ḥalətərnə kō ḥacloku:
«Məyə oj məsak afum akaŋe ḥakə ḥaten dəkədire kō yeri
nde sədare səcsək kō dəmadare məfet məfet mmə məŋkəl
nnə mə, bawo dətegbərə ayi wəkawə.» **13** Kō Yesu oluku
ḥja: «Nənasərka nəsən ḥja yeri.» Kō acepsə ən ḥayif kō:
«Cəcom kəcamət kō lop mərəj gbəcərəm yə səyə, məfan
oj a səkə səwayə kənay kaŋkə yeri ba?» **14** Mba afum aje
ḥancbəp arkun wul kəcamət. Kō Yesu oluku Asom ən:
«Nəyə ḥja ḥaloŋkane arkun wəco kəcamət wəco kəcamət.»
15 Kō asom ən ḥayə təkə Yesu ənaloku ḥja kəyə mə, kō
ḥandəs ḥja fəp. **16** Kō Yesu elek cəcom nce kəcamət kō lop
nyə mərəj, k'eyekti fər darenc, k'eyif Kanu barka. Kō
teyefc dənda k'entepi cəcom nce a k'endesəjəs ci acepsə
a ḥayerəs kənay kaŋko. **17** Kō fəp fəsəm ci kō ḥanəmbərə.
Ntə anawətəs yeri yələpəs nyə mə, yənaya cəfala wəco kō
mərəj. **18** Dəsək dələma Yesu pəclock-lokər Kanu tacıja,
acepsə ən darəj ḥaloŋkane kō kəsək. Kō Yesu eyif ḥja:
«Toloku ta afum, anō iyəne-ε?» **19** K'acepsə ən darəj
ḥaloku kō: «Ntə aləma ḥaloku mə, a Aŋnabi Saŋ məyəne,
k'aləma ḥaloku a Eli məyəne, aləma a sayibə sələma sō
məyəne nwe εyefə afi dacə mə.» **20** Kō Yesu eyif ḥja sō:
«Pecəmcəmnə ponu, an'i yəne-ε?» Kō Piyer oluku Yesu:
«Krist wəyek-yek wəka Kanu məyəne.» **21** Kō Yesu entij-
tiŋ ḥja kəcaŋkə ti, ta ḥaloku ti ali fum. **22** K'ənəcər a
pənamar dis dələl Wan ka Wərkun belbel. Abeki, aloŋne

apɔŋ kɔ atəksɛ sariyε ɲandewenəs kɔ, padif kɔ, pəfɔtε
afi dacɔ tataka ta maas. **23** K'oloku afum fəp ntε: «Kɔ
fum ɛfan kaccep's em darəŋ-ε, wəkayi pəsak kəcəm-cəmne
tetə nkənsərka, pəgbajnε kətək kən kəpəmpəl dəsək o
dəsək, pəcəm' em darəŋ. **24** Bawo, nwε o nwε εŋsep kəyac
kəyi doru kən mɔ, kəŋsalpər kɔ, mba nwε o nwε kiyi kən
doru kəŋsalpər kɔ tetem mɔ, endeyac ki. **25** Dəkəcəmε
dere də tɔyɔ fum kəsətə kən doru kərkər-ε, kɔ pəyənε
a wəkayi eyi kəsələ kə pəyənε fe ti wəkayi pəcləsərnε-
ε? **26** Nwε o nwε εlapərn' em kɔ moloku mem, Wan ka
Wərkun endekəsədəmnε lapərnε məna wəkayi k'endeder
nɔrɔ da debeki dɔn, da Papa, kɔ da məleke mecempi-ε. **27**
Icloku nu kance: Afum akin akin ɲayi nnə kəfo kəŋkε
aŋε ɲantədefi ta ɲantanəŋk kəder ka dəbε da Kanu-ε.»
28 Ntε Yesu oluku moloku maməkɔ mɔ, kɔ mata camət-
maas mencepər, k'elek Piyer, Isaŋ kɔ Sak, kɔ ɲampe tɔrɔ
kəroŋ kəkətola Kanu. **29** Yesu eyi kəsali, kɔ kəro kən
kəsəkpər, kɔ yamos yən yənaŋkanε kəferε yocmotər-
motər. **30** Pəwon fe kɔ afum mərəŋ ɲayefε kəlok-loku kɔ
nkən: Aŋnabi Musa kɔ Aŋnabi Eli ɲanayi, **31** aŋε ancnəŋk
pəmot pa pəlel pa debeki da Kanu disre mɔ. ɻacloku Yesu
kəkɔ kən nkə kəŋkɔyi Yerusaləm mɔ. **32** Tətəŋnε Piyer
k'asol ɔn ɲacdire pəpəŋ. Ntε ɲantime mɔ, kɔ ɲanəŋk
Yesu pəmot pa debeki da Kanu disre, kɔ afum mərəŋ akɔ
ɲanacəmε kɔ nkən mɔ. **33** Tem ntε afum akakɔ mərəŋ
ɲancgbeyenε kɔ Yesu mɔ, kɔ Piyer oluku kɔ: «Wətəksɛ
pəntesε su kiyi ka nnə. Səcəmbər ɲgbancan ɲecepε-cepε
maas, ɲin ɲam, ɲin ɲa Musa, kɔ ɲin ɲa Eli.» Piyer εnacərε
fe ntε oluku mɔ. **34** Ntε oncloku tatəkɔ mɔ, kɔ kəp kənder

kəgbəpərnə ḥa kə kənesə kəsumpər acəpsə a Yesu darəj
ntə ḥananəṛjk kəp kaṛjkə kəcder kəgbəpərnə ḥa mə. **35** Kə
dim dowur kəp kaṛjkə disre, docloku: «Wəkawə əyəne
wan kem, nkən iyək-yək: Nəcəṛjkəl kə!» **36** Ntə ane dim
dadəkə mə, k'anəṛjk Yesu pəcəmə sona. K'acəpsə a Yesu
darəj ḥancaṛjk ali fum ənaloku fe sə wəkos tələma ntə
ənəṛjk mə mata maməkə. **37** Dəckəsək ntə ḥantor kəyəfə
dətərə mə, kə afum alarəm ḥander kədefaynə Yesu. **38**
Kə fum wələma oŋkulərnə kənay kaṛjkə dacə: «Wətəksə,
ilətsən'am məməmən wan kem, bawo wəkin wəkawə
gboŋ iyo. **39** ḥəŋk ḥəleç ḥələma ḥəmbərə kə, kə ḥəsəŋə
kə kəkule-kule gbəncana babəkə, kə ḥeyikəc kə pəpəŋ,
kə ḥəsəŋə kə kəfoc kəwur kə dəkusu, kə ḥələləs kə dis,
pəŋyeŋk a ḥəndesak kə. **40** Ilətsənə acəpsə am darəj
kəbələs ka ḥi, mba ḥantam fe ti.» **41** Kə Yesu oŋkulərnə:
«Nəna afum a dətemp da təm tante dəkafələ-kafələ,
dətəlaŋ Kanu, ake təm t'indəsəyi kə nəna-ə? Təm cəke tə
pəmar sə icəmə nu dəntəf-ə? Məkərə wan kam nnə.» **42**
Ntə wan wəkakə ənclətərnə Yesu mə, kə ḥəŋk ḥəŋgal kə
dəntəf kə ḥeyikəc kə pəpəŋ. Mba kə Yesu əŋgbəŋ-gbəŋər
ḥəŋk ḥəleç ḥəŋəkə, k'entaməs wan wəkakə, k'əsəŋ kə
kas. **43** Kə cusu cəwos afum fəp kənəṛjk ka fənəntər fəpəŋ
fa Kanu. Ntə mes maməkə Yesu əncyo mə mecciyənə
afum mə, k'oloku acəpsə ən darəj: **44** «Nəna nəsu ləŋəs,
nəcəṛjkəl belbel moloku mame: Kəber k'ander Wan ka
Wərkun afum dəwaca. **45** Mba acəpsə ən darəj ḥanacərə
fe tedisre ta toloku tatəkə oncloku mə. Tənagbəpnə ḥa,
ntə təŋsəŋə ta ḥancərə ti mə. Kə ḥanesə kəyifət kə tedisre
ta toloku tatəkə. **46** K'acəpsə ən darəj ḥayefə kəyifətənə

nté təŋsəŋe ŋacəre nwε encepər ŋa dəkəcəmε mə. **47**
Yesu nwε ɛnacəre məcəm-cəmne mmε meyi ŋa dəcor mə,
elek wan wəfət wəkin, k'encəmbərərnε kə. **48** Kə Yesu
oloku ŋa: «Nwε o nwε ɛbaŋ wanfət wəkawε kəbaŋ kətət
tetem mə, ɛmbaŋ sə inasərka pətət. Nwε o nwε ɛbaŋ im,
ɛmbaŋ sə wəkə osom im mə. Bawo fum wəkə encəmbərnε
dəkəcəmε dəfət mə, ɔyəne wəkə encepər nu fəp mə.» **49**
Kə Isaŋ elek moloku k'oloku: «Wətəkse sənanəŋk fum
wələma pəcbələsε yəŋk yələc tewə tam, kə səfaŋ kəmənε
kə, bawo wəkayi encəmε f'am darəŋ pəmə səna.» **50** Kə
Yesu oloku kə: «Ta nəmənε kə ti, bawo fum nwε ɔntəc'am
mə, ɛfaŋ əm.» **51** Ntε dəsək dəlek da Yesu doru dənclətəs
mə, k'olokunε a mənε pəkə Yerusaləm gbəs. **52** K'osom
afum aləma ŋayi kə kiriŋ. Kə akakə ŋayi kiriŋ kə ŋaŋkə
ŋabəp dare da Samari dələma, nté təŋsəŋe ŋalompəsnənε
kə mə. **53** Mba kə aka dare dadəkə ŋafati kəbaŋ kə, bawo
Yerusaləm ŋanckə. **54** Ntε afum aŋe ŋanəŋk ti mə, acəpsə
a Yesu darəŋ, Isaŋ kə Sak ŋaloku: «Wətəkse, məfaŋ səloku
nənc dotor kəyεfε dəkəm dələsər ŋa?» **55** Kə Yesu εŋkafəlε
k'entefərnε ŋa, k'egbəŋ-gbəŋjər ŋa. **56** Kə ŋayεfε kə ŋaŋkə
dare dələma. **57** Ntε ŋanayi dəpə kəkə mə, kə fum wələma
oloku kə: «Indecəm'am darəŋ nnə o nnə məndekə mə.»
58 Kə Yesu oloku kə: «Məsəŋk məyə bi dəkədire kə bəmp
yəyə wələ dəkədire, mba ina Wan ka Wərkun iyə fe kəfo
nke intam kəboc domp dem mə.» **59** Kə Yesu oloku fum
wələma: «Məcəm'em darəŋ.» Kə fum wəkakə oloku kə:
«Mariki, məwos'em kəresna ikə iwup papa kem.» **60** Kə
Yesu oloku fum wəkakə: «Məce afi ŋawup afi, kə məna,
məkə mədəŋk dəbe da Kanu.» **61** Kə fum wələma oloku:

«Kəcəm'am k'inder darəj Wəbə, mba məkar ikə kərəsna iləmbərnə aka kələ kem disrə.» **62** Kə Yesu oloku kə: «Nwə o nwə edebiftə cəna a wəkayi pəcməmən tadarəj mə, əyə fe dəkəcəmə akip ɳa dəbə da Kanu dəntəf.»

10 Ntə tatəkə tencepər mə, kə Wəbəs eyək-yek sə afum 72 aləma, k'osom ɳa mərəj mərəj ɳayı kə tekiriŋ kəkət ka sədare kə mofo fəp məmə pənamar kə kəkə mə. **2** K'oloku ɳa: «Dale dətel dəmbək, mba atəl ɳampicə. Nəletsənə Mariki ma kətel pəbərenə sə atəl aləma aŋə ɳandetələ kə mə. **3** Awa! Isom nu nəŋkəyi pəmə ntə meŋkesiya meŋyi calma dacə mə. **4** Ta nətəmpərenə pəsam pa delek, ta nətəmpərenə ləba, ta nətəmpərenə cəftə, ta nəyifənə sə kə fum o fum dəpə. **5** Kələ nkə o nkə nəndekəberə mə, nəkulə kərəsna: «Kanu kəberse pəforu kələ kaŋke!» **6** Kə pəyənə, fum wəka pəforu eyi kələ kaŋkə-ε, pəforu ponu peŋyi kə kəroŋ, kə pəyənə fe ti-ε, pəforu papəkə poluksərnə nu. **7** Nəyi kələ kaŋkə, nədi yeri, nəmun domun da kələ kaŋkə, bawo pəmar wəbəc pəsətə kəway kən. Ta nəccal-cali wələ de! **8** Dare ndə o ndə nəberə a pabaŋ nu mə, nədi yeri yəkə aŋsəj nu mə. **9** Nətaməs acuy aka ɳayı di mə, nəloku ɳa: «Dəbə da Kanu dələtərnə nu.» **10** Dare ndə o ndə nəkə ta ambəŋ nu mə, nəkə ndə abajka ɳaŋan nəloku: **11** «Səŋkoŋər nu kəfəl ka dare donu ali nkə kəsoptə su dəwəcək mə, səluksə nu ki, nətam kəcərə a dəbə da Kanu dələtərnə.» **12** Icloku nu a dəsək ndə Kanu kəndekiti afum fəp, təyə ntə andeyə dare dandə mə, tendeyejk tətas ta aka dare da Sodom.» **13** «Pəleç pəpəŋ peyi məna dare da Korasin! Pəleç pəpəŋ peyi məna, dare da Bətsayida! Bawo kə təcyənə a mes mewəy-

wey mmə Kanu kənayə nnə ndororu mə, m'anayə aka sədare sa Tir kə Sidəŋ-ε, kə ŋanasəkpər bəkəc pəwon, ŋacəmə pəlompu darəŋ, ŋabernə yamos ya kəbal, ŋandə ŋaməncne! **14** It'endesəŋje dəsək ndə Kanu kəndekiti afum fəp mə, pəndeyenjkər nəna pətas aka sədare sa Tir kə Sidəŋ. **15** Kə nəna aka Kaparnam, nəncəm-cəmne a andepene nu harj dəkəm ba? Ala! Andetore nu dəntəf harj nde afum afi ŋayi mə. (**Hadəs g86**) **16** Nwə ɛncəŋkəl nu mə, ɛncəŋkəl im. Kə nwə ɛŋwənəs nu mə, ɛwənəs sə ina, k'ɛwənəs wəkə osom im mə.» **17** Kə afum 72 aŋe anasom mə ŋalukus pəbotu disre kə ŋaloku: «Wəbe! Ali yəŋk yelec fəp yənayi su dəntəf tewe tam.» **18** K'oloku ŋa: «Indenanəŋk Sentani kətempene kəyefə darenc pəmə təkə pəŋmot mə. **19** Nəcəŋkəl: Isəŋ nu kətam kəkət ka bok kə mekəlencər kəroŋ kəlekəne fənəntər fa ater anu fəp, daka o daka dəfətam kəyamse nu ti. **20** Mba ta pəbət nu ntə yəŋk yelec yeyi nu dəntəf mə, mba pəbət nu ntə ancic mewe monu nde darenc, ndena Kanu mə.» **21** Tenatəŋne, Amera ɣecempi ŋa Kanu ŋəsəŋje pənaŋkanə kəbət Yesu, k'oloku: «Inkor-kor'əm Papa, Mariki ma dəkəm kə dəntəf, bawo məməŋkər mes maməkə acəre kəkətəne mes kə asoku səbomp, kə məmentər mi afet dəkəcəmə. Ey, Papa, bawo tatəkə tə məfaŋ ti. **22** Icloku nu a Papa kem ɛmber im ca fəp dəwaca. Nwə o nwə ɛncəre fe nwə ɔyəne Wan mə, kə pəntəyəne Papa-ε. Nwə o nwə ɛncəre fe sə nwə ɔyəne Papa mə, kə pəntəyəne Wan-ε, kə afum akə Wan ɛŋfaŋ kəmentər kə mə.» **23** Kə Yesu ɛŋkafələ k'entəfərnə acepse ən darəŋ, k'eyel dim, pəcloku ŋa: «Pəmbət aŋe ŋaŋnəŋk məkə nəyi kənəŋk mə! **24** Bawo sayibə səlarəm

kə abə a təf yəclarəm ŋanafəj kənəŋk mame nəyi kənəŋk
mə, mba ŋananəŋk fe mi, ŋanafəj kəne mame nəyi kəne
mə, mba ŋanane fe mi.» **25** Kə wətəksə sariyε s'aSuyif
wələma εyefə k'oloku Yesu, ntə εfaŋ kəcəpə kə towul
dəmoloku mə. K'eyif Yesu: «Wətəksə, cəke cə pəmar im
kəyo, isətə kiyi wəyeŋ ka doru o doru-ε?» (**aiōnios g166**)

26 Kə Yesu eyif kə: «Cəke cə ancic nde buk ba sariyε-
ε? Cəke cə məŋkaraj bi disre-ε?» **27** Kə fum nwə oluku
Yesu: «Pəmar məbətərə Mariki Kanu abəkəc ŋam fəp,
afəkəl ŋam fəp, səkət sam fəp, kə mecem-cəmne mam
fəp. Kə telip-ε, məbətər wənc əm pəmə təkə məmbətərə
mə.» **28** Kə Yesu oluku kə: «Mələku ti belbel, məyo tatəkə
ntə təŋsəŋ'am kəyi wəyeŋ mə.» **29** Mba ntə wəbc wəka
sariyε nwə εfaŋ kəmentər dolompu dən mə, k'eyif Yesu:
«An'əyəne wənc im-ε?» **30** Kə Yesu əŋgbəkərə moloku
k'oloku: «Fum wələma εnayefə Yerusaləm pəckə Yeriko.
Kə wəfum wəkakə əŋkə pəberə afum alec dacə, kə afum
alec akakə ŋambəŋər kə daka dəkə εnatəmpər mə fəp, kə
ŋasut kə han pəcbut kəfi, kə ŋasumpər dəpə kə ŋaŋkə. **31**
Kə tosurenə wəloŋne wələma osolnə sə dəpə din dadəkə.
Ntə wəloŋne nwə εnəŋk fum wəkə anasut mə, k'encepər
dəpə ntende pəbələ kə. **32** Kə wəLewy wələma ender sə
kəfo kin kəŋkə, kə wəkakə sə εnəŋk fum nwə, kə nkən
sə encepər ntende pəbələ kə. **33** Kə wəSamari wələma
nwə ənckə marənt mə, ender pəbəp fum wəkawə ntə
εnəŋk kə mə, kə nənəfər deyi kə. **34** Kə wəSamari nwə
ələtərəne fum nwə, k'oloŋər runc yən member, k'əmbəy yi
moro, k'esekətər yi. Kə wəSamari nwə εlek fum wəkakə
k'endeŋ kə pəkətəne pən kəroŋ, k'ejkekərə kə karwanjse

kələma, k'əŋkə pəboc kə di, k'əncəmə tetən. **35** Dəckəsək kə wəSamari nwə owure gbəlenj mərəŋ ba pəsam, k'əsəŋ bi wəka karwanjə. K'oloku kə: «Məgbəkəre kə, mpe o mpe mendesəŋ kə mə, indeluks'am pi dəkəlukus dem.» **36** Kə Yesu ənəcər: «Afum akanjə maas dacə anə məna məncəm-cəmne kəyənə ka wənc ka fum wəkə afum alec ŋanasut mə?» **37** Kə wəbe wəka sariyə nwə oluku: «Nwə ənamentər kə amerə ŋobotu mə.» Kə Yesu oluku wəbe wəka sariyə nwə: «Awa, məna sə məkə məyə tatəkə.» **38** Yesu ŋayi dəpə kəkə kə acepse ən darəŋ, kə ŋambərə dare dələma, kə wəran wələma pacwe kə Marta, əmbəj kə nde ndərən. **39** Marta ənayə wənc wəran wələma nwə ancwe Mari mə, kə wənc nwə əŋkə pəndə Wəbe dəntəf, pəccəŋkəl moloku mən. **40** Marta nkən pəsumpər yəbəc yəlarəm. Kə Marta ender pəloku Yesu: «Wəbe təfətərəs əm tante wənc im wəran ende pənd'am dəntəf pəsakər'em yəbəc yaye sona mə? Məlokə kə pəde pəmar im.» **41** Kə Yesu oluku kə: «Marta, Marta! Məyi kəcəm-cəmne kə kəsimşə teta mes melarəm. **42** Mba tes tin gboŋ təyə dəkəcəmə. Mari elek da pəntesə mə, afəsəbanjər kə dənda.»

11 Dəsək dələma Yesu pəclok-lokər Kanu kəfo kələma. Ntə elip mə, kə wəcepse kən darəŋ wələma eyif kə: «Wətəkse, mətəkse su kələk-lokər Kanu, pəmə təkə Saŋ ənatəkse acepse ən darəŋ kələk-lokər Kanu mə.» **2** Kə Yesu oluku ŋa: «Kə nənde nəctola Kanu-ε, nəlokə: Kas kosu! Məsəŋə paleləs decempi da tewe tam topus. Məsəŋə a dəbe dam deder! **3** Məpoce su dəsək o dəsək kəcom kosu. **4** Məŋjaŋnənə su kiciya kosu pəmə ntə səŋŋaŋnənə nwə o nwə enciyane su mə. Ta məsak su səyə mes məmə məŋsaŋə

su kəciya mə.» **5** Kə Yesu oluku ɳa sə: «An'εntam kəyə
wəkos wəkin nu dacə, nwə εŋyεfε cək-cək pəkə pəbəp
wanapa kən nde ndərən pəcloku kə: ‹Wanapa məbər
im cəcom maas, **6** bawo wəbət kem wələma eder nde
nderem cək-cək cance, mba ali paka iyə fə mpe iŋsəŋ
kə pədi mə.» **7** Kə wanapa kən wəkakə, eyi dukələ mə
oloku kə: ‹Ta mətərs im! Angbət kumba, səfəntərə kə
awut em, ifətam kəyεfε iſəŋ əm cəcom,› **8** icloku nu
ti: Ali pəyənə a ɔfəyεfε pəsəŋ kə ci bawo wanapa kən
əfə, endeyεfε pəsəŋ kə daka o daka nde ɛfanj mə, bawo
wanapa kən εŋgbəc gbes a mənə pəsəŋ kə. **9** Kə ina,
iloku nu: Nətola, nəndesotə. Nəten, nəndenəŋk. Nəsut-sut
kumba, andegbitə nu. **10** Bawo nwə o nwə ontola Kanu
mə, ompoce kə. Nwə o nwə εntən mə, εŋnəŋk. Nwə o
nwə oŋsut-sut kumba mə, aŋgbite kə. **11** Kas kəre kəyi nu
dacə, nkə wan kən ontola kə alop, pəsəŋ kə abok mə? **12**
Kə pəyənə fə ti-ε, wan kən pətola kə ames ɳegbəŋ, nkən
pəsəŋ kə tekəlencər-ε? **13** Kə pəyənə a nəna aŋe nəlece
mə, nəncərə kəsəŋ awut anu ca yətət-ε, Kas kəndenəŋkanc
kəsəŋ Amera ɻecəmpı ɳən kəyεfε dəKəm aŋe ɳantola
kə ɳi mə!» **14** Dəsək dələma Yesu pəcbələs ɳəŋk ɳeləc
niŋ ɳenəsəŋe fum wələma kətəlok-loku mə. Nte ɳəŋk
ɳeləc ɳaŋkə ɳowur kə mə, kə wətəlok-loku wəkakə εyεfε
kəlok-loku, kə cusu cəwos kənay k'afum fəp. **15** Mba kə
afum aləma ɳaloku: «Bəlsebul, wəkirinj wəka yəŋk yələc,
əmbələs ɳəŋk yələc.» **16** Nte aləma ɳafanj kəsumpər kə
dəmoloku mə, kə ɳawer kə a pəmentər təyo təgbəkərə
təwəy-wəy tin ntə tementər a Kanu kəsom kə mə. **17**
Mba ntə Yesu εnacərə pəcəmçəmne paŋan mə, k'oloku

ŋa: «Atəf o atəf nyε ŋεŋyεfärne ŋisärka mə, ŋεŋləpsər kəlece. Wələ wa ŋi wətempene win win. **18** Awa, kə pəyənə a Sentani səyi kəyεfärne sisärka-ε, cəke cə dəbe da si dəntam kəcəmə gbiŋ-ε? Bawo nəloku a Belsebul imbelse yəŋk yεlec. **19** Kə təyənə ina Yesu, Belsebul imbelse yəŋk yεlec-ε, afum anu onj, an'č ŋambelše yəŋk yεlec-ε? Ti təsənə nte akakə yati ŋandeyənə akiti anu mə. **20** Mba kə təyənə a kətam ka Kanu k'imbelše yəŋk yεlec-ε, awa dəbe da Kanu dender harj nno nəyi mə. **21** Kə fum wəka səkət əntəmpər posutnənə-ε, ombum daka dən belbel ta tələm o tələm tənəŋk di-ε. **22** Mba kə fum wələma nwε ɛmbek kə fənəntər ender pəsut kə kəyεfərenə pətam kə-ε, wəkakə ɛmbanjər kə yosutnənə yən nyε ɛnalaj mə, pəlek daka dən fəp pəyerəs. **23** Nwε əntəyi kə ina mə, enter im, mba nwε əntəlonjkan'em mə, ɛsamsər'em.» **24** «Nte ŋəŋk ŋεlec ŋaŋkə ŋowur fum nwε dəris mə, ŋεcyara-yara mofo mowosu ŋecten dəkəŋesəm, mba ŋenasətə fe, kə ŋolokunə: 〈lukus nde kələ kem nkə inawur disre mə.〉 **25** Nte ŋolukus mə, kə ŋembəp kələ kəŋkə pafəŋ ki, palompəs ki belbel. **26** Awa! Kə ŋəŋk ŋεlec ŋaŋkə ŋəŋkə, ŋetən yəŋk yεlec camət-merəŋ nyε yənaŋkane kəlece yetas ŋi mə, kə yəmbərə kələ disre kə yende. Nte tencepər mə, kə pəlek pənaŋkane fum nwε pətas təkə pənayi kə təcəkə-çəkə mə.» **27** Yesu eyi kəloku moloku maməkə, kə wəran wələma oŋkulərnə kənay ka afum akakə dacə: «Pəbət kor nkə kənabəkəs əm mə, kə məsə mme anamesər'am mə!» **28** Mba kə Yesu oŋkule: «Pəbət aŋe ŋancəŋkəl toluku ta Kanu, ŋameŋkərnə ti mə!» **29** Nte kənay ka afum kəncmərpne Yesu mə, k'εyεfə kəloku: «Dətemp dəlec

dentese fe. Tegbekere nte tementer a Kanu kəsom im mə
tə ŋayi kewer im, mba ali tin afəsəmenter ŋa kə pəyəne
fe ta Yunusa-ε. **30** Bawo təkə teta Yunusa tənayəne aka
Niniwe təyə tegbekere təwəy-wəy mə, itə teta Wan ka
Wərkun tendesəyəne dətemp dante təyə tegbekere təwəy-
wəy. **31** Wəbera ka atəf nŋe ŋeyi Yisrayel kəca kətət
mə, endetimə dəsək da kiti kə afum a dətemp dandə,
pəbonce ŋa kətəwose kəcəŋkəl kəcəre kəkətəne mes kətət,
bawo pəbələ p'ənayefə kədecəŋkəl kəcəre kəkətəne mes
kətət ka Sulemani. Mba fum eyi də nwə əntas Sulemani
dəkəcəmə mə. **32** Afum a Niniwe ŋandeyefə dəsək nde
Kanu kəndeboc kiti ka afum fəp mə, ŋabonce afum a
dətemp dandə kətəsəkpər bəkəc, bawo kawandi ka Yunusa
kənasəŋe aka Niniwe kəsəkpər bəkəc yaŋan yəleç kə
ŋalomp. Fum eyi nu dacə nwə əntas Yunusa dəkəcəmə
mə.» **33** «Fum nwə o nwə əfəmot lamp pəkəŋk di kə
pəyəne fe ti-ε pəməŋk di, mba pəfos pə ancəmbər di nte
təŋsəŋe aŋe ŋambərə mə ŋanəŋk pəwaŋkəra. **34** Dəfər
dam dəyəne lamp da dis. Kə dəfər dam dentes-ε, dis dam
fəp doŋmotne, mba kə dəfər dam dəntətes-ε, dis dam sə
kubump kə denyi. **35** Məkəmbərnə ta pəwaŋkəra mpe
pey'əm dəris mə pəyən'am kubump. **36** Kə dis dam domot
ta tofo o tofo teyi nte teyi kubump mə, təm tatəkə dis dam
fəp demar, pəmə təkə lamp doŋmot əm kə dendemar-
ε.» **37** Nte Yesu ənayi kəlok-loku mə, kə wəFarisi wələma
əletsəne kə kəkədi yeri dəsək dadəkə nde ndərən. Kə
Yesu əmbərə k'əŋkə pənde amesa kirinj. **38** Kə pənciyane
wəFarisi nwə nte Yesu ənatəsumpər saliye kəresna a
pədedi yeri mə. **39** Mba kə Wəbe oluku kə: «Nəna aFarisi,

apəlet kə apət takəron yə nəŋsökəs, mba bəkəc yonu
disre nəlasərnə deke dəris kə kəyə mes mələc. **40** Nəna
atçərə mes, Kanu nkə kəlompəs tadarəj mə, bafə ki
kəlompəs sə tedisre ba? **41** Nəcpocə atəyə daka mpe peŋyi
səpət kə dəpəlet yonu mə, fəp fa yi fəndesək nnə nəyi
mə. **42** Mba pələc peyi nu nəna aFarisi! Bawo nən'əŋsaŋ
Kanu farile fa mərkət kə malanjkan, mba nəcsak dolompu
kə kəbətər ka Kanu. Maməkə mə pəmar pacyə, mba ta
nəcpələrnə kəcyə məlpəs məkə de. **43** Pələcər nu nəna
aFarisi, bawo nəmbətər pacəŋ nu dəkəndə mofo mme
aŋleləs nu mə, nde dəkətola Kanu da aSuyif kə kəyif kəlel
nde ambəpsəne mə. **44** Pələc peyi nu, bawo nəyi pəmə
cufu nce antəgbekərə mə, packət ci kəronj ta ancərə-
ε.» **45** Kə fum wələma atəksə a sariyə dacə əlek moloku,
k'oŋkulərnə: «Wətəksə, kə məloku tatəkə-ε, məŋsunu
sə səna!» **46** Kə Yesu oluku: «Pələcər sə nəna, atəksə a
sariyə! Bawo nən'əŋsarəsər afum yesare nyə yoncuca
kəsare mə, ta nəŋwose kəgbuŋenənə yi ali tələr tonu-ε.»
47 «Pələc peyi nu! Bawo nən'əncəmbərə cufu ca sayibə
masar məcəm-cəməs, sayibə aŋə atem anu ŋanadifət mə.
48 Kəmentər kə məndə tante a məna sə məwose moyə ma
atem anu maməkə, bawo ŋa ŋanadifət sayibə sa Kanu, kə
nəna nəcəmbər cufu cəŋjan! **49** It'əsəŋə kəcərə kəkətənə
mes ka Kanu disre, kəloku: <Indekənə ŋa sayibə kə asom.>
Kə ŋandifət aŋə, kə ŋantərəs akə. **50** It'endəsəŋə afum a
tem tante kədekəsərə kiciya ka kədəf ka sayibə saŋse fəp,
kəlek ntə doru doncop mə, **51** kəyəfə mecir ma Abel, haŋ
kəbəp ka ma Sakary, nwə anadif aŋgbip kə tetek tolouŋə
dacə mə. Ey, iloku nu ti: Andekəyif ti afum a dətəmp

dande.» **52** «Pələc peyi nu, nəna atəksə sariyə! Bawo nəlinj tasapa pa kəcərə. Nənasərka nəmbərə fə, nəyamsər sə akə ŋafaj kəbərə mə ŋabərə.» **53** Ntə Yesu owur nde kələ kaňkə mə, kə pəntələ atəksə sariyə kə aFarisi nnə eyi mə. Kə ŋayəfə kəgbərə-gbərər kə, ŋacyifət kə mes fəp, **54** ŋaccəpə kə mowul, ntə təŋsərə ŋanenə kə yem dəmoloku mə.

12 Təm tatəkə afum wul wul ŋanalonjkanə, pəwurene pəmə ŋadeňsərenə, kə Yesu oluku acəpsə ən darəj kəresna: «Nəkəmbərnə lebin da aFarisi nde dəyənə kəbaňjenə dofum mə. **2** Tes o tes təgbəpnə teyi fə ntə antədecəj paloku mə, ntə o ntə təŋgbəpnə fə ntə antədecərə mə. **3** It'əsərə ntə o ntə aŋluku nu kubump mə, nəgbəkərə ti kəluku daň penj, kə ntə nəjəməňkəs fum dələňəs dukulə mə, andedəňk ti pəpərə mofo məbəpsənə.» **4** «Icloku nu ti, nəna anapa em: Ta nənesə aŋe ŋandif dis gbəcərəm, kə teyəfə dənda ta ŋantam tələm o tələm sə mə. **5** Indementər nu nwə pəmar nənesə mə: Nənesə nwə endif pəkafələ sə pətam kələm əm yahanama mə. Ey! Icloku nu, nkən pəmar nənesə! (**Geenna g1067**) **6** Bafə gbaňa kəcamət y'ancaməs fərəňk mərəj? Awa! Icloku nu a Kanu kəfəpəl ali ŋin yi dacə. **7** Ali dəlay da cəfon ca domp donu Kanu kəncərə di fəp. Ta nənesə, nnə Kanu kəyi mə nəyə dəkəcəmə nde dəmbək dətas da gbaňa yayəkə mə!» **8** «Icloku nu ti: Nwə o nwə owosə afum fər kirij a ina Yesu əyə kə mə, Wan ka Wərkun endesərəmnewosə nnə fər ya məleke a Kanu kirij, a wəkən fum wəkakə əyənə. **9** Mba məna nwə məndekəbupərə kəcərə kem afum fər kirij mə, Wan ka Wərkun endekəsərəmne simə məna wəkayi məleke a

Kanu fôr kirij. **10** Nwε o nwε oñloku pôlec pa Wan ka Wôrkun mɔ, andekôjañnenε wôkayi, mba nwε o nwε ñlômâs Amera ñecempi ña Kanu mɔ, afôdekôjañnenε kɔ.» **11** «K'ande packekâre nu nde dâkâtola Kanu da aSuyif, kɔ pøyone fe ti nda aboc kitî, kɔ pøyone fe ti abe-ε, ta nacem-cemne pôlarâm teyacne tonu, kɔ tôkô nñjkôluku mɔ, **12** bawo Amera ñecempi ña Kanu ñendekâtökse nu gbôncana babôkô tôkô pômar nandekôluku mɔ.» **13** Kô fum wôlôma oluku Yesu kônay kankô disre: «Wôtâksε, môluku wenc im a sôyerenε ke kosu!» **14** Kô Yesu oluku fum wôkakô: «An'ecembär im køyone ka wôboc kitî nu dacô, kɔ pøyone fe ti, wayer nu daka donu-ε?» **15** Kô teyefé dânda, kɔ Yesu oluku ña: «Nækembärne kôbâtôr ka køyô daka dêlarâm, bawo bafô daka dadôkô dôtompér tecepôrenε ta fum doru, ali wôkayi pøyô daka dêlarâm.» **16** Kô Yesu oluku ña capafô cêlôma: «Fum wêka daka wôlôma ɛnayô ntôf nyε yencteseyôbôf mɔ. **17** Paccem-cemne, pacyifnε: «Cêke ca indeyo-ε? Bawo iyô fe kêfo nkë inkoloñka yetel yem fôp mɔ.» **18** Kô fum nwε olokune, «Nte tô indeyo: Kewôkac k'inkô cêle cem, isel nce cembek mɔ, iloñka ci disre malô kô ca yem yôlôma. **19** Kô teyefé dânda-ε, ilokune debâkac: «Iyô daka dêlarâm dêmeykérne meren melerâm. Iñesêm oñ, idi, imun, iwolâs.»» **20** Mba kô Kanu kôluku kô: «Môna Watoñkulu, Wôtâcâre tes! Pibi pa môkô yati po andewer ôm kiyi kam doru. Tôkô môlompas mɔ, anô mändesakâre ti-ε?»» **21** Kô Yesu ñôcâr: «Itô pøyi fum nwε endeloñka daka dôñ, a ta Kanu këgnñk køyô kôn daka mô-ε.» **22** Kô Yesu oluku acepsé ñôñ darøy: «It' ñsøjë nte iloku nu: Ta nacem-cemne pôlarâm tecepôrenε tonu doru, paka

mpé nəndedi mə. Ta nəcəm-cəmne sə teta dis donu pəkə
nəndeberne mə. **23** Bawo kəyi wəyej kəncepər yeri, kə dis
dencepər yamos. **24** Nəkəkce bəmp yaser; Yəfəgbal defet,
yəfətel, yəfəməjkerne, yəyə fe cəle, mba Kanu kənsəj
yi yeri. Nəna nəncepər bəmp yayəkə dəkəcəmə! **25** Fum
wəre eyi nu dacə nwə məcəm-cəmne mən məntam kəbələs
kiyi kən doru ali kururu katin gboj mə-e? **26** Kə pəyənə
a nəfətam ali tes təfət-ε, ake nəjkəcəm-cəmne təkə
təncəmə mə? **27** Nəkəkce ntə yeleŋk ya dale yompoj mə:
Yəfəbəc, yəfədu yamos, mba icloku nu, ali wəbə Sulemani
kə daka da debeki dən fəp enasətə fe yamos nyə yənatesc
pəmə pəleŋk papəkə pin mə. **28** Yika yeyi məkə dale, alna
pacləm yi dənənc, mba Kanu kənsəjə pəmar yi. Nəna,
apice kəlaŋ, nəntam kəlaŋ tes tin: Pipice oj cəke o cəke,
Kanu kəndebər nəna apice kəlaŋ yamos pəcepər tatəkə.
29 Kə nəna, ta nətərəsne kəcəm-cəmne teta yeri yəkə
nənde nəcdi mə, ta nəcəm-cəmne teta yomunəs yəkə
nənde nəcmunəs mə. **30** Bawo mes maməkə mə atəcərə
Kanu a doru dandə ŋantən təm fəp. Mba nəna, Kas konu
kəncərə a pəmar nəyə ca yayəkə. **31** Nəten dəbə da Kanu,
nkən Kanu endedeŋərə nu ca yayəkə.» **32** «Ta mənesə,
nəna aceps'em darəŋ! Bawo pəmbət Papa konu kəsəj
nu dəbə. **33** Nəcaməs daka donu, nəpoce kəway kəŋkə
atəyə daka. Ntə təŋsəjə nəməjkerne daka da alna ndena
Kanu mə. Daka da ndena Kanu dəfəlip! Dəndo wəke eyi fe
nwə əŋlətərne di mə. Ate ŋeyi fe nŋe ŋəŋsəm di mə. **34**
Bawo kəfo nkə daka donu denyi mə, difə abəkəc ŋonu
ŋeyyi.» **35** «Nəgbəncəsəbəlet dəfi, nəmot sələmp sonu,
nəcəmə belbel! **36** Nəyi pəmə abum aŋe ŋandekar wəbə

kəjan kəder kəyefə dənjbajne mə, nte təŋsəŋe wəkakə
ənckənader pəsut-sut kumba, ŋa ŋagbite kə ki katəna mə.

37 Pəbət acar akakə wəbe kəjan, ənckənader pəbəp kə
pəckar kəgbite kə mə. Amina! Icloku nu ti: Endegbəncne
bəlet, pədəs acar akakə dəməsa kəkədi yeri, nkən pəyerəs
ŋa yi. **38** Ali pəyənə a cək-cək c'ender, kə pəyənə fe ti-
ə dəsəka, mba k'embəp ŋa ta ŋandire-ε, pəbət ŋa!» **39**
«Nəcərə nte belbel a kə wəka kələ əncərə təm nte wəke
endededer mə-ε, əfəsak kə pəberə kələ kən disre. **40** Nəna sə,
nəcəmə nəckar! Bawo Wan ka Wərkun endededer təm nte
nəntəyo kə amera mə.» **41** Kə Piyer eyif Yesu: «Wəbe, səna
gbəcərəm ŋə məŋloku capafə cance, ka fəp fə məŋloku
ci ba?» **42** Kə Mariki oluku: «Wəcəmbər-cəmbər daka
wəre esektərnə mariki mən, pəckətənə amera kəyo pətət-
ε? Nkən əyənə nwe mariki oŋloku: <Isəŋ əm yəbəc nyə:
Məcsəŋ yeri afum aŋə ŋayi kəbəc'em mə, təm nte pəmar
mə.» **43** Pəbət wəmarəs wəkakə mariki mən mender
məbəp kə pəsumpər yəbəc nyə ənasom kə mə! **44** Ilokə
nu ti, kance kə: Mariki mən mendesəŋe kə kəyənə ka
wəcəmbər-cəmbər ka daka dən fəp! **45** Mba kə wəmarəs
olokune dəbəkəc: <Mariki mem əntayefə fe kəder,> pəyefə
kəsut ka amarəs arkun kə aran, pəcdi yeri, pəcmun hanj
pəcis-ε, **46** mariki ma wəmarəs wəkakə endededer dəsək
ndə əntəyo kə amera mə, dec ndə əntəcərə mə, pəbeləs
wəmarəs wəkakə, pətərəs kə pəpəŋ pəmə təkə antərəs
acar atənənə mariki maŋan mə. **47** Wəcar nwe əncərə
təfəŋ ta mariki mən mə, ta olompəsnənə kə mə, ta əŋyo
təkə mariki mən əfəŋ mə, aŋsut wəcar wəkakə kəsut
kəpəŋ. **48** Mba wəcar nwe əntəcərə təfəŋ ta mariki mən

ma, pəciya-ciya kəlompəs mə, wəcar wəkakə pəpic pə
aŋsut kə. K'anəsəŋ fum pəlarəm-ε, pəlarəm p'aŋwer kə.
K'anəsəŋ kə kəməŋk pəlarəm-ε, aŋnaŋkanə kəwer kə
pəlarəm.» **49** «Nənc d'inder kəber doru, k'ifəŋə di kəmar!
50 Pəmar isətə kəgbət dəromun teta Kanu, kə kəŋwon im
kəyi. **51** Nəncəm-cəmne a pəforu p'iŋkərə kəsəŋ doru ba?
Ala de, mba icloku nu a kəgbəy k'iŋkərə. **52** Kəyəfə oŋ
tante aŋe o aŋe ŋayi kəcamət kələ disre mə, ŋandegbəyene
ako ŋayi maas ako ŋayi mərəŋ. **53** Kas kəgbəy wan kən
wərkun, wan wərkun pəgbəy kas, kərə kəgbəy wan kən
wəran, wan wəran pəgbəy kərə, kəncəra kəgbəy wəran ka
wan kən, wansə pəgbəy kəncəra.» **54** Kə Yesu oluku sə
kənay ka afum: «Kə nənəŋk kəp kəgbəpərnə ntende dec
dəŋkale mə, nəŋkulə katina: <Kəder kə wəcafən endeder!>
Pəfəwon wəcafən pəder. **55** Mba kə nənəŋk afef ŋa kəca
kətət ŋocwur-ε, nəloku: <Kəwone kə pənder,> təkə nəŋloku
ti mə, itə tenyi. **56** Nəna Abəjənə dofum! Nəntam kəcərə
məgbəkərə ma təkə antəf kə kəm yeŋyi mə. Ta ake tə
nəntətam kəcərəne təgbəkərə ta tem tante nəyi mə-ε?» **57**
«Ta ake tə nəntəcərəne nənasərka təkə pəmar nəyo mə-
ε? **58** Kə məndekə kə wəyəfərəne kam dəŋkiti-ε, məwose
nətəŋne dəpə kəresna. Kə pəyəne fe ti-ε, eŋkekər'am
dabə. Wəboc kiti pəsəŋ əm wəsədar nwə əŋkəber əm
dəbili mə. **59** Iclok'əm məfəwur dəndo ta məlip kəluksə
tapəsam pəkə məntəmpərə kə mə-ε.

13 Tem tatəkə kə afum aləma ŋanader ŋaləmər Yesu
təkə Pilat ənadifət aKalile aləma nte ŋancloŋne Kanu mə.
Itə tatəkə Pilat ənanəŋkəl mecir ma afum kəloŋne kəjan.
2 Kə Yesu oluku ŋa: «Nəncəm-cəmne a k'anadifət aKalile

akakə tatəkə-ε, a tementər oŋ a ḥjananajkanə kəciya
ŋatas aKalile alpəs akə anatədif mə ba? **3** Ala! Icloku
nu: Mba kə nəntəsəkpər mera nəcəmə pəlompu darəŋ-ε,
tatəkə tə nəndeləsərnə fəp pəmə akakə. **4** Kə pəyənə fe
ti-ε, afum aŋe wəco kə camət-maas aŋe kələ ka Siloye
kənawəkərnə kədif mə, nəncəm-cəmne a ḥja ḥjananajkanə
kəciya ḥatas aka Yerusaləm alpəs aŋe ba? **5** Ala, icloku
nu, mba kə nəntəsəkpər mera nəcəmə pəlompu darəŋ-ε,
nəna sə fəp nəŋfi pəmə ḥjal!» **6** Kə Yesu oluku sə capafə
nəcə: «Fum wələma εnabəf kətək ka fik dale dən dacə.
K'ender kəten yokom ya ki, mba k'embəp kətək ka fik nkə
ta kəŋkom-ε. **7** Awa, k'oloku wəbəc kən wəkə oncbumə
kə dale mə: «Meren maas mə mame ntə inder kəpim
yokom ya kətək kaŋke mə, mba ifəsətə. Awa məcəp ki!
Ta ake tə kəndecəmənə, kəbaŋ antəf gbəcərəm-ε?» **8** Kə
wəbum ka dale oluku kə: «Mariki, məsak kətək kəkom
kaŋke kəren nkə gbəcərəm paməmən sə. Indekay haj
inəŋkər, ibər ma sə ncək-cək-a. **9** Kə tatəkə teyi-ε, tələma
kəŋkom dok, kə pəyi fe ti-ε, məcəp ki.»» **10** Kətəksə kə
Yesu εncndə dəkətola Kanu da aSuyif dələma dəsək da
kəŋesəm ndə ampusə Mariki mə. **11** Wəran wələma εnayi
dənda nwə ḥəŋk ḥəlec ḥənasəŋe kətəkət kəyəfə meren
wəco kə camət-maas mə. εnanutnə, ta εntam kətənə-
ε. **12** Ntə Yesu εnəŋk wəran nwə mə, k'ewe kə, k'oluku
kə: «Wəran, docu dam dəsak əm.» **13** Kə Yesu endəŋ kə
kəca. Gbəncana babəkə kə wəran nwə εntənce, k'εyəfə
kəcam debeki da Kanu. **14** Mba kə pəntəle wəbe wəka
dəkətola Kanu da aSuyif dadəkə, ntə Yesu εnataməs
wəran wəkakə simiti, dəsək da kəŋesəm mə, kə wəbe nwə

oloku afum: «Mata camət-tin meyi mmə pəmar pacbəc mə, nəder nəten kətaməsnə mata maməkə disre, mba ta nəder dəsək da kəjesəm da Kanu.» **15** Kə Yesu oluku kə ntə: «Nəna abajenə dofum: Dəsək da kəjesəm ndə ampuse Mariki mə, an'əntəgbəki wana wən, kə pəyəne fəti-ε, səfale sən pəkekərə kəkəmun-ε? **16** A wəran nwə owur dokom da Abraham, a kə Sentani səsumpər səkot kəyəfə meren wəco kə camət-maas mə, pəmar fə pasikəli kə bənda yayəkə dəsək da kəjesəm ba?» **17** Yesu kələku moloku maməkə, kə təsənjə ater ən fəp kəlapərnə, mba pənabət kənay fəp, məyə mərənə maməkə Yesu əncyo mə. **18** Kə Yesu eyif sə: «Ake dəbə da Kanu dowureñə-ε? Ak'indetubcənə di-ε? **19** Təŋgbən təfət ntə fum elek, pəbəf dale dən disre mə. Təŋgbən tatəkə topoŋ, pəyəne kətək kəpəŋ, bəmp yeder yələ wara wawəkə kəroŋ mə.» **20** Kə Yesu oluku sə: «Ak'indetubcənə dəbə da Kanu-ε? **21** Dəbə da Kanu dowureñə pəmə lebin ndə wəran εŋlek pənəktərenə di kəmbəfe kilo wəco mərəŋ mə. Kə kəmbəfe fəp kəmpə!» **22** Ntə Yesu əncali sədare səfət kə səpəŋ kəkə ka Yerusaləm mə, pəctəksənə sə afum. **23** Kə fum wələma eyif kə: «Wətəksə, afum apic յə Kanu kəndekəyac ba?» Kə Yesu oluku յə: **24** «Nəna sə nəsəp kədekəberə dəkəberə dəwəkənə dadəkə, bawo icloku nu: Afum alarəm յandasəp kəberə ka di, mba յafədekətam.» **25** «Kə wəka kələ endekəyəfə pəcaŋ kumba, nəna aŋə nəŋyi doru mə, nədeyəfə kəsut-sut kumba, nəcloku: «Mariki məgbite su!» Təm tatəkə endelukse nu: «İncərə fə kəca nkə nəyəfə mə!» **26** Təm tatəkə tə nəndekəcop kələku: «Sənadi yeri, səmun kə məna, məctəksə nde səpə səpəŋ sa dare dosu.» **27** Nkən

pæcloku nu, «Incere fe aka nde nayone mə! Nəbəl'em day, fəp fonu nənyo mes məlecl!» **28** Difə kəbok kə kəyajərenə sek kəndekayı, kə nəykonəjk Abraham, Siyaka, Yakuba kə sayibə sa Kanu fəp dəbe da Kanu disre, paləm nəna dabənka. **29** Afum ŋandeder kəyefə kəca nkə dec dəmpə kə nkə dec dəŋkale mə, kəca kətət, kə kəmerya, ŋader ŋandə deməsa nde dəbe da Kanu dəntəf. **30** Ti disre, adarəŋ ŋayi aŋe ŋandekəyəne akirij mə, kə akirij ŋayi aŋe ŋandekəyəne adarəŋ mə.» **31** Tem tatəkə, kə aFarisi aləma ŋander ŋaloku kə: «Məyefə nnə məkə! bawo Herodu ɛfan kədif əm.» **32** Kə Yesu oluku ŋa: «Nəkə nəloku ayəfən ŋaŋəkə: Kəbeləs yəŋk yəleç kə kətaməs k'iyinə məkə kə alna, a indeləpəs yəbəc yem tataka ta maas. **33** Mba məne ikət məkə, alna kə dəsəkə, bawo pəmar fe wədəŋk wəka Kanu pəfi kəfo kəcuru ta pəyəne Yerusaləm-ə.» **34** «Yerusaləm, Yerusaləm, məna nwə məndif sayibə mə, məcca-cas aŋe Kanu kənsom nnə məyi mə, isəp pəlarəm kəloŋka ka awut am pəmə ntə acəkə ŋokombəra ŋoŋloŋka awut banca ya ni dəntəf mə! Mba mənawose fe ti. **35** Awa nəcəŋkəl! Andesakəre nu kələ konu kəyə fos. Mba icloku nu: Nəfəsənəjk im, haj tem təbəp ntə nəndeloku: «Kanu kəpoce pətət nwə enderəne tewe ta Mariki mə.»»

14 Simiti, dəsək da kəjesəm dələma, k'awe Yesu nde kələ ka wəbə ka aFarisi wələma kəkədi yeri, kə akakə ŋaŋkəkə kə. **2** Kə fum wələma nwə docu dənakəfəs mə, pəcəmə kə fər kiri. **3** Kə Yesu eyif atəkse a sariyə kə aFarisi: «Aŋwose kətaməs ka wətətamnə simiti, dəsək da kəjesəm ba, ka afəwose?» **4** Kə afum aŋe ŋancanj. Awa kə Yesu ongbuŋenə wətətamnə nwə, kə wəkakə əntamnə, k'əsak

kə a pəkə. **5** Ntə tencepər mə, kə Yesu eyif ḥja: «An'eyi nu
dacə nwə wan kən, kə pəyənə fe ti wana wən wentəmpenə
dəkələmp dəsək da kənjesəm, ta əmpenə wi dəsək dadəkə
yati mə-ε?» **6** Kə abə akakə ḥantətam kəluksə kə məcəp. **7**
Kə Yesu ollok-lokər afum aŋe anawe dəkəsata mə, bawo
enakəkce ntə akakə ancgbutələnə dəkəndə dəcəkə-cəkə
mə. K'oloku ḥja: **8** «Kə fum ew'am kəkətəjne kəsata ka
kəgbaŋne kən-ε, ta məkə məndə dəkəndə dəcəkə-cəkə,
bawo tələma wəka kəsata ewe sə fum wələma kəsata
kaŋkə, nwə encepər məna mə. **9** Ta təsəŋe wəkə ewe nu
kəsata mə, kədelok'əm: ‹Məyefə məsakərə nwə dəkəndə
dadəkə.› Kəlapərnə kə məŋkə kəyefə dəkəndə dəcəkə-cəkə
dadəkə kəkəndə dadarəj dəkə. **10** Mba, k'aw'am kəsata-ε,
məkə məndə dəkəndə dadarəj, ntə təŋsəŋe nwə ew'am
kəsata mə k'ender pənəŋk əm-ε, pəlok'əm: ‹Wanapa,
məcəŋne kiriŋ.› Awa təm tatəkə məna məlele nna afum
aŋe nəŋkəpaŋne amesa kədi yeri mə. **11** Nwə o nwə oyokne
mə, andetore kə. Nwə o nwə ontore banca mə, andepenə
kə.» **12** Kə Yesu oloku fum nwə ənawe kə kəsata mə: «Kə
məwe afum kədi yeri yeraŋ, kə pəyənə fe ti yərəfəy-ε, ta
məwene yi akos'əm aŋa, ta məwene yi awənc əm aŋa, ta
məwene yi akomənə am, ta məwene yi andə am aka daka.
Ntə təŋsəŋe ta ḥadetam kəluksə ayək ḥja kəwene yeri mə.
13 Mba kə məndewenə afum yeri-ε, məwe atəyə daka,
lanyiru, atorər kə atənəŋk. **14** Təm tatəkə pəbət əm, bawo
ŋayə fe daka ndə ḥaŋkəluks'am kəway ka pətət papəkə
mə. Kanu gbəcərəm kəndekətam kəluks'am kəway kaŋkə,
nde ayo pətət ḥandekoyefə defi mə.» **15** Ntə afum ḥane
moloku mame mə, kə fum wələma nwə ənandə demesa

mə, oluku Yesu: «Pəbət məna nwe məndekədi yeri nde
akip ḷja dəbe da Kanu dəntəf mə!» **16** Kə Yesu oluku fum
wəkakə: «Fum wələma ənaboc kəsata kəpəj, k'ewenç ki
afum alarəm. **17** Ntə təm ta kədi yeri yayəkə tendebəp
mə, k'osom wəcar kən kəkəloku afum aŋe ewe kəsata mə:
«Nəder! Alip kəcoj.» **18** Mba kə kan-kan əyəfe kəletsənə
kə. Kə wəcəkə-cəkə oluku kə: «Məñajnen'em, dale d'iway
idə pəmar ikə iməmən. Ilətsən'am ta məsumpər'em ti!» **19**
Kə wəka mərəj oluku kə: «Iway cəna cəbifti wəco, ic'ifanj
kəkəwak. Ilətsən'am ta məsumpər'em ti!» **20** Kə wəka
maas oluku sə: «Intəp kəcgbəjnə, itə intətam kəkənə!» **21**
Kə wəcar nwe ender pəlukse mosom maməkə mariki mən,
kə pəntəle kə, k'oloku wəcar: «Məkə katəna nde mofo
məpəj kə nde səpə səpəj sa dare! Məwen'em atəyə daka,
lanyiru, atorər kə atənəjk.» **22** Kə wəcar ender pəloku kə:
«Mariki ntə məsom im mə telip, mba yeri yəsərəcəmə!» **23**
Kə mariki mən oluku kə sə: «Məkə səpə sa dəkulum kə
dəngbəncən, məloku afum ḷabərə ntə təŋsənə kələ kem
kəlare mə.» **24** Bawo, icloku nu: Arkun akakə inanuŋkənə
kəwe kəsata kaŋkə mə, ali wəkin əfəsədi yeri ya ki.» **25**
Kənay kənacəmə Yesu darəj, kə Yesu əŋkafələ, k'oloku ḷja:
26 «Məna nwe mənceps'em darəj mə, pəmar mətam kəce
wisi kə wiri, kə wəran kam, kə awut am, awənc əm aŋa
arkun, akire am kə kiyi kam doru yati, kə pəyi fe ti-ε, fum
wəkakə əfətam kəyənə wəcepse kem darəj. **27** Məna nwe
o nwe məntəwose kətərəs kə kəfi mə, məfətam kəyənə
wəcepse kem darəj. **28** Bawo nəna akanjə dacə, məna nwe
məñfaŋ kəcəmbər kələ mə, məfənde kəresna mələm daka
dəkə məñkəberse teta kələ kam mə, kə pəyənə a daka

dadokə dəntam kəlip kəcəmbər ka kələ karjkə-ε. **29** Mba
kə nəncop kəcəmbər kələ ta nəlip kəcəmbər ki, nwə o
nwə εnəjk ki mə, endeselər nu **30** pəcloku: «Afum akanje
ηancop kəcəmbər kələ mba ηantam fe ki kələpəs.» **31**
Itə pəyi wəbe nwə εŋfanj kəkəsutene kə wəbe wələma
mə, məne pəndə pəməmən kə pəyəne, afum wul wəco
ηantam kəsutene kə afum wul wəco mərəj aka wəbe wəkə
ηaŋkəsutene mə. **32** Kə pəyəne fe ti-ε, ηaŋsərebəlenε,
wəbe wəka afum wul wəco pəsom nda wəbe wəka afum
wul wəco mərəj wəkə ηaŋkəsutene mə, ntə pəmar pəkət
ta ηasutene mə. **33** Awa, məna nwə o nwə məntəce ca
yəkə məyə mə, məfətam kəyəne wəcepse kem darəj.» **34**
«Paka pətət pə mər məyəne, mba kə mər məndençε-ε,
ak'antam mi kəbətse-ε? **35** Mər mədənc məfətese təm
tatəkə antəf, məfətese ncek-cək ya yəbəf, məne pagbal mi
dəyika. Məna nwə mənyə lənjəs məcne mə, məne til!»

15 Abarjəs dut kə afum aciya ηaləterne Yesu kəkəcəŋkəl
kə. **2** AFarisi kə acicəs a sariye ηaccəpene: «Fum wəkawə
εŋselene aciya, pəwose kədi yeri kə ηa.» **3** Mba kə Yesu
oloku ηa capafə nce: **4** «Nəna afum akanje dacə, an'əŋyə
ηkesiya tasar tin, a ηin ηəsələr kə, ta əsak yəkə wəco
camət-majkələ kə camət-majkələ dətəgbərə kəkəten
ηin ηəkə ηəsələr kə mə, haŋ pənəjk ηi-ε? **5** Kə wəkayi
əŋkə pənəjk ηi-ε, pəgbarjne ηi amerə ηobotu disre, **6**
ənckənabərə nde ndərən, ewe anapa ən kə andə ən nde
ndərən, pəloku ηa: «Nəwoləs kə ina, bawo inəjk aŋkesiya
ηem ηəkə ηənasələr im mə.» **7** Icloku nu: Pəbotu pəŋkəyi
darənc teta fum wəkin nwə əŋkəsəkpər amerə pəcəmə
dəpə dolompu darəj mə, pətas teta afum wəco camət-

manjkələ kə camət-mankələ aŋe pəntəmar kəsəkpər mera,
bawo ŋalomp mə.» **8** «Kə pəyəne fe ti-ε, wəran wəre
əŋyə pəsam gbəleŋ wəco, a gbəleŋ bin bəsolər kə ta omot
lamp, ta εfəŋ kələ, ta εntən pi belbel, hanj pənəŋk pi mə?
9 Kə wəran nwə εnəŋk pəsam gbəleŋ mpe-ε, ejwe anapa
ɔn, kə andə ɔn, pəloku ŋa: <Nəwoləs kə ina bawo inəŋk
pəsam gbəleŋ mpe pənasələr im mə.» **10** Icloku nu, pəbotu
peyi məleke a Kanu dacə teta fum wəciya wəkin gboŋ
nwə εŋsəkpər amera pəcəmə pəlompu darəŋ mə. **11** Kə
Yesu oluku sə: «Fum wələma εnayə awut arkun mərəŋ. **12**
Kə wəkə εfete mə, oluku kas: <Papa məsəŋ im da pəmar
idesətə ke kam mə.» Kə kas eyer daka dən awut ɔn akanjə
mərəŋ dacə. **13** Ntə mataka mepic mencepər mə, kə wan
wəfət εncaməs daka dəkə εnasətə mə fəp. K'osumpər dəpə
k'əŋkə pəbələ, atəf ŋocuru. Nde εnakə pəyi yamayama
pəcləsər-ləsər daka dəkə εnayə mə. **14** Ntə wan nwə elip
kədi daka dən mə, kə dor dəpəŋ dəmbərə atəf ŋajəkə
εnayi mə, kə ca yoncop kəbut kə. **15** K'əŋkə pəyi nda
fum wələma wəka atəf ŋajəkə, wəkə εnasəŋ kə kəkək ka
səp yən mə. **16** Wan nwə pəfaŋ kədi yeri ya səp, mba ali
fum εnasəŋ fe kə yi. **17** Awa, k'εyεfə kəcəm-cəmne teyi
tən, k'olokune: <Afum cəke ŋayi kəbəc ndena papa kem
aŋe ŋayə cəcom cəlarəm mə, a ina icfinə nnə dor. **18**
Kəyεfə k'inder ikə ndena papa kem ikə iloku kə: Papa
inciya Kanu, k'inciya sə məna. **19** Imbut pəleli mpe pəmar
məsumpər'em pəmə wan kam mə. Mba məsumpər im oŋ
pəmə wəbəc kam.» **20** Kə wan nwə εlek dəpə k'olukus
ndena kas.» «Oṣərəbələ, kə kas εnəŋk kə, kə nənəfər dəpəŋ
dosumpər kə. Kə kas εyεkse kəkəfayəne kə, k'εnepsərnə

kə dəklim, k'oncup kə. **21** Kə wan oluku kə: «Papa, inciya Kanu, k'inciy'am, pəmar fe sə məsumpər im pəmə wan kam.» **22** Mba kə kas kəloku acar ən: «Nəkərə duma dətət nəber kə! Nəber kə kurundə dətelər, nəsəj kə cəfta! **23** Nəkərə tana tetifi təkə, nədif pi. Padi yeri, pawoləs! **24** Bawo wan kem wəkawə nəjnəjək mə, ənafi, mba olukus sə kəder doru! Ənasələs, mba inəjək kə sə!» Kə əhayefə kəwoləs. **25** Tənatəjnəs Coco pəyi dale. Ntə wəkakə ender pələtərnə kələ kəyan mə, k'ene təkə anfer pacpise mə. **26** Kə Coco ewe wəcar wəkin k'eyif kə tes ntə teyi kələ kəyan mə. **27** Kə wəcar oluku Coco: «Wənc əm eder, mba ntə olukus kətamnə disrə mə, itə papa kam endifə tana petifi pəkə.» **28** Kə pənteləs Coco nwə, ta əfən sə kəbərə dəker-ə. Kə kas owur kəkəletsnə kə. **29** Mba kə wan wəcəkə-cəkə nwə oluku kas: «Meren məlarəm mə mame, iy'əm darəj icbəc'am pəmə wəcar, ali dəsək din iŋgbəkəl fe mosom mam, mba ali dəsək din sə məna məsəj f'em tir idif səwoləs kə anapa em. **30** Mba ntə wan kam wəkawə ender mə, nwə əŋkə pələsər-ləsər daka dam kə aran ayamayama mə, nkən təj məndifə kə tana petifi pəkə!» **31** Kə kas kəloku Coco, «Məna wan kem, sən'eyi də kə məna, daka ndə o ndə iyə nnə mə, dam də! **32** Mba pəmar yati paboc kəsata, pawoləs: Bawo wənc əm wəkawə məjnəjək mə, ənafi, k'olukus sə kəyi doru. Ənasələs, k'anəjək kə sə.»»

16 Kə Yesu oluku acepsə ən darəj: «Fum wəka daka wələma ənayo wəcəmbərə-cəmbərə daka, k'ander payemsnə kə, a əŋləsər-ləsər daka da mariki mən. **2** Kə mariki mən mewe kə, pəcloku kə: «Cəke c'ine tetam-ə? Məsəj'em kəcərə təkə məncəmbər-cəmbər daka dem

ma, bawo məfəsəyəne wəcəmbər-cəmbər daka dem.»

3 Kə wəcəmbər-cəmbər daka nwə olokunə dəbəkəc:
«Cəke c'indeyə-ε, bawo wəka daka nwə oluku kəwur'em
kəcəmbər-cəmbər daka dən? Iyə fe fənəntər kədeyəne
wəbifti antəf, ilapərnə sə kəctola. 4 İncəre oj nte indeyə,
a afum ɳabəj im wələ waŋan disre kə wəkawə owur'em
kəcəmbər-cəmbər daka dən-ε.» 5 Kə wəcəmbər-cəmbər
daka nwə ewe fum wəcəkə-cəkə wəkə ənatəmpərə mariki
mən debe mə. K'eyif kə: «Cəke cə məntəmpərə mariki
mem debe-ε?» 6 Kə wəkakə oluku kə: «Moro ma olif
kokos tasar tin.» —*(Awa, məlek areka, məndə məcic: 50.)*

7 K'eyif sə wələma: «A məna-a, cəke cə məntəmpər-ε?»
Kə wəkakə oluku: «Malə busul tasar tin.» —*(Awa, məndə
məlek areka, məcic 80.)* 8 Kə wəka daka nwə oŋkor-koru
wəcəmbər-cəmbər kən daka wətəlomp nwə nte oŋkət
belbel mə. Awa, afum a doru ɳancərə kəyə mes taŋan
pətas akə ɳayəne aka pəwaŋkəra mə.» *(aiōn g165)* 9 Kə Yesu
ənəcər: «Icloku nu: Nətənə daka dətəsək anapa, itə əŋsəŋə
kə dendelip-ε, pabaŋ nu nde nəŋkəyi doru o doru mə.

(aiōnios g166) 10 Məna nwə aŋlaŋ teta tes təfət mə, antam
sə kəlaŋ əm teta tes təpəŋ. Məna nwə məntəlomp teta
tes təfət mə, məfəlomp teta tes təpəŋ. 11 Kə məntəlomp
kəcəmbər-cəmbər ka daka dətəsək nde deyi doru dandə
mə, an'endesəŋ əm kəcəmbər-cəmbər ka daka dosoku-
ε? 12 Kə məntəlomp teta daka da fum-ε, an'endesəŋ
əm nde dəyəne dam mə-ε? 13 Ali wəcar wəkin əfətam
kəbəcə abə mərəŋ. Kə teyi-ε, enter wəkin pəbətər wəkə,
kə pəyəne fe ti-ε, pəsektərnə wəkin, pəber wəkə kumunt.
Nəfətam kəbəcə Kanu kə pəsam tem tin.» 14 AFarisi, aŋε

ŋanabötär pəsam mə, kəne ka moloku mamə, kə ŋayefé
kəfani Yesu. **15** Kə Yesu oluku ŋa: «Nəna, nəncəmbərnə
afum alompu nnə awənc nu aja ŋayi mə, mba Kanu
kəncərə nu bəkəc, bawo ntə afum ŋampenə darenc mə,
itə Kanu nkən ence. **16** Təm ta Sariyə sa Musa kə ta
sayibə tənawon haŋ təm ta Saŋ. Kəyefé oŋ təm tatəkə,
k'ancop kədəŋk Kibaru Kətət ka dəbe da Kanu, nwə o nwə
kəsiməsə k'endə kəberə ka di dəntəf. **17** Mba pəfəfərənə
kəm kə antəf kəsələ, pətas tofo təfət ta pecic pin pa sariyə
kətempenə. **18** Nwə ence wəran kən pəkə pənənəcə wələma
mə, dəkəcəmə da wəsumpər dalakə d'eyi. Nwə o nwə
ənənəcə wəran nwə wos ence mə, dəkəcəmə da wəsumpər
dalakə d'eyi.» **19** «Wəka daka wələma ənayi, pəcberne
yamos yətət, yeyeŋki kəway. Dəsək o dəsək pəyi pətət
disre, pəcdi yeri yətət. **20** Kələ kən kiriŋ, fum wətəyo
daka o daka wələma, nwə ancwe Lasar mə, pəyə runc,
pəfəntərə kusunka kən. **21** Lasar nwə pəfan kəcburuk yeri
nye yəntəmpenə-təmpenə aməsa dəntəf ŋa wəka daka
nwə mə, pədi. Mba kə cen yender yəcnəntəs runc yən. **22**
Kə Lasar efi, kə məlekə mender məlek kə, kə meŋkekərə
kə kəkəŋesəm nde Abraham kəsək. Kə wəka daka nwə
ender pəfi, k'awup kə. **23** Nde kəfo nkə afi ŋanjə mə,
kə wəka daka eyekti fər, k'ənəŋk pəbələ Abraham kə
Lasar pəcjesəm kə kəsək. (**Hadəs g86**) **24** Kə wəka daka nwə
oŋkulərənə: «Papa Abraham, məyən'em nənəfər! Məsom
Lasar pəgbət tələr tən dəromun pəder pəcaŋkəs im temer,
bawo kətərə k'ində nnə nənc dandə.» **25** Kə Abraham
oluku kə: «Wan kem, məcəm-cəmne a mənasətə daka dam
ntə mənayi doru mə, kə Lasar nkən əsətə pəcuy kiyi kən

doru. Ndækəl oŋ, kəŋjesəm k'eyi, məna məyi sə dəmnəs pəcuy. **26** Kə teyefə dənda-ε, dobo dəpəŋ deyi su dacə kə nəna ntə təŋsəŋe nwə εŋfan kəcepər pəder nnə səyi mə, ta εntam-ε.» **27** Kə wəka daka nwə oluku: «Ilətsen'am, Papa, məsom Lasar nde kələ ka papa kem. **28** Bawo, iyo di awənc aŋja kəcamət, Lasar pəkə pəloku ŋa ntə teyi nnə mə, ntə təŋsəŋe ta ŋa sə ŋadeder nnə pəcuy pampə peyi mə.» **29** Kə Abraham oluku: «Ala, awənc əm aŋja ŋayə Musa kə adəŋk a Kanu. ŋacəŋkəl ŋa.» **30** Kə wəka daka nwə oluku Abraham: «Ala, Papa, kə fum εyefə nnə afi ŋayi mə pəkə pəlok-lokər ŋa-ε, ŋaŋsəkpər mera ŋacəmə pəlompu darəŋ.» **31** Kə Abraham oluku kə: «Kə ŋantəcəŋkəl Musa kə adəŋk a Kanu-ε, ali fum εyefə nnə afi dacə, ŋafəkəcəŋkəl wəkayi.»»

17 Kə Yesu oluku acepsə ən darəŋ: «Pəfətam kəyi ta mes meyi mməs məsəŋe fum kəloŋe mə. Mba pəlec peyi nwə əŋsəŋe mi kəyi mə. **2** Pəfəfərenə kəkot wəkayi tasar təpəŋ dəkilim pagbal kə dəkəba, kə pəyənə wəkayi pəsəŋe wəfəfər wəkin kəloŋe-ε. **3** Nəkembərnə belbel! Kə wənc'əm enciya-ε, məgbəŋ-gbəŋjər kə. K'ɛsəkpər amera pəcəmə pəlompu darəŋ-ε, məŋjaŋnənə kə. **4** Kə wənc'əm enciy'am camət-mərəŋ dəsək din disre-ε, a pəluksərnə kəder'əm camət-mərəŋ pəclock'əm: «Kəsəkpər k'inder amera few, incəmə pəlompu darəŋ-ε, məŋjaŋnənə kə.» **5** Kə asom a Yesu darəŋ ŋaloku Wəbe: «Məberənenə su kəlaŋ!» **6** Kə Mariki oluku ŋa: «Kə nəntəmpər kəlaŋ nkə kəyi pəmə təŋgbən təfət mə, nəntam kəloku kətək nkə: Məgbukte nnə məkə məcəmə nde dəkəba, kətək kaŋkə kəyə təfəŋ tonu.» **7** «Nəna akaŋe dacə, anə əyə wəcar nwə

embifti, kə pəyəne fe ti wəkayi pəckək, a pəckənayefə dale, pəloku kə: «Məder katəna məder məndə dəməsa!» **8** Nte oŋloku kə mə: «Məlompəs'em yeri yem, məberne dumə məsəŋ im yeri, haŋ ilip kədi yeri imun. K'ilip-ε, məna mədi yeri məmun.» **9** Wəka wəcar kakə eŋyek-yekəs kə bawo ɔyəne kə mes məkə ɛfaŋ mə ba? Ala! **10** Tin tayı tə kə nəna, kə nəlip k'əyə mes məkə afəŋər nu mə fəp-ε, nəloku: «Acar gbəcərəm ŋə səyəne. Nte pəmar su kəyə mə, tə səyo.» **11** Yesu eyi kəkə Yerusaləm, kə Yesu eyefə kəcali atəf ŋa Samari kə ŋa Kalile dacə. **12** Eyi kəbəre tadare tələma, kə afum wəco acune sen aləma ŋander ŋafayne kə, kə ŋancəmə pəbəle. **13** Kə ŋampene sim ŋacloku: «Yesu, Mariki, məyəne su nənəfər!» **14** Nte Yesu ənəŋk ŋa mə, k'oloku ŋa: «Nəkə nəmentərnə alojne nde kələ kəpəŋ ka Kanu.» Afum aŋe ŋayi kəkə, kə pəyəne a ŋasək a kə ŋandebəre di. **15** Nte wəkin ənəŋknə pətamne mə, k'oluksərnə pəccam debeki da Kanu dim dəpəŋ. **16** K'efəntərə dəntəf, k'oŋumpər Yesu wəcək, k'eyek-yekəs kə. Fum wəkakə, wəSamari ənayi. **17** Kə Yesu eyif kə: «Bafə asəkəs afum aŋe wəco? Deke alpəs aŋe camət-majkələ ŋayi-ε? **18** Ali wəkin əncəm-cəmne fe kəluksərnə pədecam debeki da Kanu, mənə wəcikəra wəkin wəkawə?» **19** Kə Yesu oluku kə: «Məyəfe məkə, kələŋ kam kəyac əm.» **20** Nte aFarisi ŋayif Yesu tem nte dəbe da Kanu dendedər mə, k'oloku ŋa: «Dəbe da Kanu dəfəder pagbətnə di fəp. **21** Afəkule di, «Id'ende nnə!», «Idəkə nde!» Bawo dəbe da Kanu nəna ŋə deyi dacə.» **22** Nte Yesu elip kəloku ŋa ti mə, k'oloku acepsə ən darəŋ: «Dəsək dəndebəp ndə nəndefaj kənəŋk dəsək din da Wan ka Wərkun mə, mba

nəfəsənəjk di. **23** Andeloku nu: «Eyi nnə!» kə pəyəne fe ti-
ε «Eyi nde!» Ta nədekə di, ta nədeyəksərnə kəkə di. **24** Ti
disrε, dəsək nde Wan ka Wərkun endededer mə pəndeyi
pəmə ntə pəmot pəyəsəj pəwaŋkəra pa darenc kəyəfe
kəsək kin hanj ka mərəj mə. **25** Mba mənə pətərə pəpəj
kəresna, afum a təm tante ŋawenəs kə. **26** Təkə tenacepər
təm ta Nuha mə, tendecepər sə dəsək da Wan ka Wərkun.
27 Afum ŋancdi yeri, ŋacmun, arkun kə aran ŋacnəncəne
hanj dəsək nde Nuha snabərə debil mə: Kə kutup kənder
nke kənamələk afum fəp mə. **28** Pəndeyi pəmə təm ta Lət.
Afum ŋancdi yeri, ŋacmun, ŋacway, ŋaccaməs, ŋacbəf,
ŋaccəmbər wələ. **29** Mba dəsək nde Lət owur Sodom mə,
nənc kə pərbələ yənatuf Sodom kə yəmələk ca ya di fəp.
30 Itə pəndeyi dəsək nde andementər Wan ka Wərkun
mə.» **31** «Dəsək dadəkə nwe enyi dabənka mə, ta pəbərə
dəkələ pəlek ca yən. Fum nwe tembəp dale mə, ta pəlukus
nde ndərən. **32** Nəcəm-cəmne wəran ka Lət. **33** Məna
nwe məndesəp kəməjk kəyi doru kam mə kəndesalpər
əm, kə məna nwe kənsalpər mə, məndesəməjk ki. **34**
Icloku nu: Pibi papəkə, afum mərəj ŋandefəntərə kəfənc
kin, palək wəkin, pasak wəka mərəj. **35** Aran mərəj
ŋandeyi kəcə kirir kin, palək wəkin pasak wəka mərəj. **37**
Kə acepsə ən darəj ŋayif kə: «Deke tatəkə tendekəyi-ε,
Mariki?» Kə Yesu oloksə ŋa: «Nde pefi peyi mə, difə yəfən
yendebəpsənə.»

18 Kə Yesu oluku ŋa capafə, kəmentər ŋa a mənə ŋaclok-
lokər Kanu təm o təm ta dis dələl ŋa. **2** K'oloku: «Dare
dələma dənayı dəyo wəboc kitı nwe snatə kəcnəsə Kanu
mə, ali fum ta eleləs-ε. **3** Dare dadəkə dəyo sə wəran

wətələ wələma nwə encder pəcloku kɔ: «Məboc' em kiti kɔ wəyefərenə kem dacɔ!» **4** Kɔ wəboc kiti nwə ɛfatər kɔ haŋ, k'ende pəlokune dəbəkəc: «Ali ntə intəcərə Kanu, ta ilələs nwə o nwə mɔ, **5** ntə wəran nwə wos efi, ələləs im dis mɔ, iboce kɔ kiti kɔ wəyefərenə kɔn dacɔ, ntə tendesəŋə kɔ kətəgbəkərə-gbəkərə sə kəder mɔ, pədenaŋkanə kələləs im dis.» **6** Kɔ Mariki ənəcər: «Nəcəŋkəl ntə wəboc kiti wətəlomp oŋloku mɔ. **7** Kanu nkən əfədekəboce afum ən aŋe kiti ba, aŋe ŋambokər kɔ pibi kɔ danj mɔ? Endesəŋə ŋa kəwon kəkar ba? **8** Icloku nu: Əfədesəŋə ŋa kəwon kəkar, endeboce ŋa kiti katəna katəna. Mba kɔ Wan ka Wərkun endeder-ε, endebəp kəlaŋ doru ba?» **9** Kɔ Yesu oluku sə capafə nce afum aləma aŋe ŋanacəm-cəmne kəlomp, a ŋacfani akə mɔ: **10** «Kɔ afum mərəŋ ŋampə kəkətola Kanu nde kələ kəpəŋ ka Kanu, wəkin nwə pəyənə wəFarisi, wəkə pəyənə wəwerəs dut. **11** WəFarisi nwə pəcəmə pəclok-lokər Kanu dəbəkəc ntə: «Kanu, iyif əm barka ntə intəyi pəmə afum alpəs akə ŋayənə abəŋəs ca ya afum mɔ, ta ŋalomp, ŋacsumpər dalakə, ntə intəyi pəmə wəwerəs dut nwə mɔ. **12** Kəmerəŋ k'ijsuŋ dəsək doluksər disrə, icsəŋ sə farile fəp fa yəsətə yem.» **13** Wəwerəs dut nwə nkən pəcəmə pəbələ, pəcnesə kəyekti fər darenc yati, mba pəcsut-sutne abəkəc kəcloku: «Kanu məŋajnen'em, ina wəciyal!» **14** Icloku nu: Fum wəkakə ənalomp nnə Kanu kəyi mɔ, a k'endelukus nde ndərən. Mba wəFarisi ənalomp fe nnə Kanu kəyi mɔ. Nwə o nwə ɔnyoknə mɔ, andetore kə. Nwə o nwə otore banca mɔ, andepenə kə.» **15** Afum ŋanckərə Yesu ali cənaka ntə təŋsəŋə pəcdənər ŋa waca teta kətolanə ŋa pətət. Ntə

acepsə ən darəj ŋanəjk ti mə, kə ŋangbəŋ-gbəŋjər ŋa.

16 Mba kə Yesu əlötərnənə awut pəcloku: «Nəsak awut
ŋader nnə iyi mə! Ta nəyamsər ŋa kəder, bawo afum
aŋe ŋayi pəmə awut afet akaŋe mə, ŋa ŋayə dəbe da
Kanu. **17** Awa! Kance icloku nu: Nwə o nwə əntəfayn
dəbe da Kanu pəmə wanfet mə, əfədekəbəre di disre.» **18**
Kə wəbe wələma eyif kə: «Wətəkse wətət, cəke cə pəmar
im kəyə, isətə kiyi wəyeŋ ka doru o doru-ε?» (**aiōnios g166**)

19 Kə Yesu eyif kə: «Ta ake tə məwen'em <Wətət>-ε? Ali
fum əyənə fe wətət, mənə Kanu sona gboŋ. **20** Məncərə
mosom ma Kanu: Ta məsumpər dalakə, ta mədif fum,
ta məkiyə, ta məbaŋe fum sede sa yem, məleləs wisi
kə wiri.» **21** «Ilələs maməkə fəp kəyəfe isərəfetə,» fum
wəkakə pəcloku. **22** Ntə Yesu ene kə dim mə, k'oloku kə:
«Awa tes tin gboŋ tobut əm: Məcaməs daka ndə məyə
mə fəp, məyer pəsam papəkə atəyə daka, məndekəsətə
daka dəlarəm nde dəKəm. Kə məlip-ε, məder məcəps'em
darəj.» **23** Ntə fum nwə ene moloku ma Yesu mə, kə abəc
ŋembəre kə, bawo ənayə daka pəcepərər. **24** Ntə Yesu
ənəŋk abəc ŋembəre kə mə, k'oloku: «Pəncuca aka daka
kəberə ka akip ŋa dəbe da Kanu dəntəf. **25** Pəfəfərənə
yəkəmə kəberə ka abi ŋa təsembe pətas wəka daka kəberə
ka akip ŋa dəbe da Kanu dəntəf.» **26** Aŋe ŋancçəŋkəl Yesu
mə ŋayif kə: «Awa, an'əntam oŋ kəfis-ε?» **27** Kə Yesu
oloku ŋa: «Ntə təntambər afum mə, Kanu kəntam ti.»
28 Kə Piyer oloku: «Səna səsak yosətə yosu ntə təŋsəŋe
səncəm'am darəj mə.» **29** K'oloku ŋa: «Awa! Kance icloku
nu: Fum eyi fe, nwə əŋsak kələ, wəran, awənc, akomənə,
kə awut teta dəbe da Kanu, **30** ta wəkayi əŋkəsətə pəla

pæcepærer doru dande, pæsota sə kiyi wayerj ka doru o doru tem tekirij.» (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Kə Yesu elek Asom ɔn wəco kə mərəŋ, k'oloku ɲa: «Nəcəŋkəl im, Yerusaləm ayi kəpə. Mes mmə sayibə a Kanu ɲanacicəs teta Wan ka Wərkun mə fəp, mendekəlare. **32** Bawo andekəlek kə paber atøyəne aSuyif dəwaca. Andekəfani kə, andekətərəs kə, andekəyuksər kə lin, **33** andekəsute kə tərəŋkən, a padedif kə. Tataka ta maas ta defi dən pəfətə afi dacə.» **34** Mba Asom ɔn ɲanane fe ti tələm o tələm. ɻanacəre fe ntə tatəkə toluku mə. **35** Ntə ɲayi kələtərnə Yeriko mə, tətəŋne wətənəŋk wələma pəndə dəpə kəsək pəctola. **36** K'ene pəkət pa kənay, k'eyif daka ndə dender mə. **37** K'aloku kə: «Yesu wəka Nasarət eyi kacepər!» **38** K'onykulərnə: «Yesu wan ka Dawuda, məyən'em nənəfər!» **39** Aŋe ɲanasol kə Yesu ɲayi kə tekirij mə, ɲayefə kəgbəŋ-gbəŋjər kə a pəcaŋk, mba pəcnəŋkane kəkule-kule: «Wan ka Dawuda, məyən'em nənəfər!» **40** Kə Yesu əncəmə, k'osom a pakəre kə fum nwə. Ntə alətərnəne kə mə, k'eyif kə: **41** «Cəke cə məfan a iyən'am-ə?» K'oloku: «Mariki, iluksərnə sə kənəŋk!» **42** Kə Yesu oluku kə: «Məluksərnə sə kənəŋk! Kələj kam kəntaməs əm.» **43** Gbəncana babəkə kə fum nwə oluksərnə sə kənəŋk, k'eyefə k'əncəmə Yesu darəŋ pəccam debeki da Kanu. Ntə afum fəp ɲanəŋk tatəkə mə, kə ɲayefə kəkor-koru Kanu.

19 Ntə Yesu əmbərə Yeriko mə, k'əncali dare. **2** Awa, kə fum wələma, nwə ancwe Sasey, nwə ənayəne wəbə ka awerəs dut, pəyo daka dələram, **3** pəctən kəcəre fum nwə arjwe Yesu mə, mba ənctam fe ti, bawo afum ɲanala, nkən pəbumpsənə. **4** Kə fum nwə encepər kirij k'əŋkə

pəfərəŋk dəkətək ntə təŋsəŋe kə kənəŋk Yesu mə, bawo dif'ənakə kəcepər. **5** Ntə Yesu əmbəp kətət kaŋkə dəntəf mə, k'eyekti fər k'ənəŋk fum nwə, k'oloku kə: «Sasey məkufe mətor, bawo nde kələ kam iŋkə məkə iyi.» **6** Kə Sasey əmbelkər kətor, k'əmbəŋ Yesu pəbotu disre. **7** Ntə afum ŋanəŋk ti mə, kə ŋayefə kəcəpəne, ŋacloku: «Ndəna fum wəciya əŋkə pəyi.» **8** Mba Sasey nwə ənacəmə mariki fər kiriŋ mə, oluku: «Mariki, indesəŋ atəyə daka dacə da kəsətə kem. Nwə o nwə inanajkanə kəbaŋjər pəlarəm mə, indesəŋ wəkayi kəmaŋkələ ka təkə inabanjər kə mə.» **9** Kə Yesu oluku kə: «Məkə, Kanu kəyac aka kələ kaŋkə, bawo məna sə wəka Abraham məyəne! **10** Bawo Wan ka Wərkun ender kədeten kə kəyac ka aŋe ŋanasələ mə.» **11** Afum ŋayi kəcəŋkəl Yesu. Kə Yesu ənəcər capafə cələma, bawo ŋanalətərnə Yerusalem, afum ŋaccəm-cəmne a dəbe da Kanu dəŋkəwur gbəncana babəkə. **12** Kə Yesu oluku: «Fum wətət tokom wələma, ənayefə k'əŋkə atəf ŋobol-bolu kəkətən dəbe a pədeder. **13** Kə fum nwə ewe acar ən wəco, k'əsəŋ ŋa nwə o nwə təncəmbəl pa kəma kəpəŋ kin, k'oloku ŋa: «Nəckafələ-kafələ pi waca həŋ icder.» **14** Mba afum aka dare dadəkə ŋanater kə, kə ŋasom kəkələku nde fum nwə ənckə kəten dəbe mə: «Səfaŋ fə a fum wəkawə pəyəne su wəbə!» **15** Kə fum nwə əŋkə pəsətə dəbe, ntə olukus mə, k'ewe acar ən aŋe wəco kədecərə ntə nwə o nwə əŋkafəli-kafəli waca mə. **16** Kə wəcar wəcəkə-cəkə ender, k'oluku: «Mariki, isətə wəco wa kəma kəŋkə mənasəŋ im mə.» **17** Kə fum nwə oluku: «Tentesə, wəcar wətət məyəne, bawo mələomp teta tes təfət. Ti tendesəŋe a isəŋ am kəyəne wəbə ka sədare wəco.» **18** Kə wəcar

wəka mərəj ender, kə wəkakə oluku kə: «Mariki, kəcamət ka kəjkə mənasəj im mə, k'isətə kədeñər ka ki.» **19** Kə fum nwə oluku sə wəkakə: «Isəj əm sədare kəcamət, məyənə wəbe kəjan.» **20** Kə wələma ender pəloku: «Mariki kəma kam kəjkə, inafəktər ki dəkəlotə kətət iməjk.

21 Inanes'am, bawo fum wəcuca məyənə: Məjlek mpə məntəboc mə, məpim nde mənatəbəf mə.» **22** Kə fum nwə oluku wəmarəs kən: «Moloku mam m'indekit'əm, məna wəcar wəlec! Mənacərə a incuca, k'injlek mpə intəboc mə, icpim mpə intəbəf mə.» **23** Ak'ənasəjə nte mənatəsəj pəsam pem aməjk pəsam mə-ε? Kə nte ilukus mə, k'imbanj pəsam pem isətə sə pi kəroj kəntaŋgbə.»

24 K'oloku afum akə յanayi di mə: «Nəbanjər kə kəma kaŋkə, nəsəj ki wəkə əsətən'em kilo wəco mə.» **25** Kə afum յaloku: «Wəbe, wəkakə əsətə wəco!» **26** Kə fum nwə oluku յa: «Icloku nu: Məna nwə məyə mə, ambərenə sə məna wəkayi. Mba məna nwə məntəyə mə, ambanjər əm ali pəkə məyə mə.» **27** Tamerəj tayı, nəker'em ater'em aŋc յanatəfan a iyənə յa wəbe mə, nəfay յa mera fər yem kirij.»» **28** Nte Yesu elip kəloku afum moloku maməkə mə, k'osumpər dəpə afum kirij kəkə Yerusalem. **29** Nte Yesu ələtərnə sədare sa Bətfase kə Betani mə, kəca ka tərə təkə aŋwe tərə ta Tək ya Olif mə, kə Yesu osom acepsə ən darəj mərəj, **30** pəcloku յa: «Nəkə nde dare nde antefərnə mə, kə nəŋkəberə-ε, nəŋkəbəp di səfale səfət pakot si, nse fum o fum əntatəndə mə. Nəsikəli si, nəker'em. **31** Kə təyənə fum pəyif nu: «Ta ake tə nəŋsikəle si-ε?» Nəloku kə: «Bawo Mariki əfaŋ si.»» **32** Kə afum aŋc anasom mə յaŋkə, kə յaŋkə յabəp səfale səfət pakot si pəmə təkə Yesu enaloku

ŋa mə. **33** ɻayi kəsikəli səfale səfət, kə asərka ɻayif ɻa: «Ta
ake tə nəŋsikəle səfale sasəkə-ε?» **34** Kə acəpse ən darəŋ
mərəŋ aŋe ɻaloku aka səfale: «Mariki ɛfan si.» **35** Kə afum
aŋe ɻaŋkenə Yesu səfale səfət nse, kə ɻanderəsər si suma
səŋjan sakəronj, kə Yesu endə si kəronj. **36** Təkə ənckə kirinj
mə, itə afum ɻancper-pere kə suma səŋjan sakəronj dəpə.
37 Nte ɻalətərnə Yerusaləm nde pətəmbələr pa tərə ta
Tək ya Olif mə, kə pəmbət kənay kəŋkə kənacepse kə
darəŋ mə fəp. Kə ɻayefə kəkor-koru Kanu pəpəŋ, bawo
ɻananəŋk mes məwəy-wəy mmə Kanu kəmməntər mə.
38 Kə ɻaloku: «Kanu kəpoce pətət wəbə nwe enderənc
tewe ta Mariki mə! Pəforu peyi dəKəm, kə pəlel peyi
Kanu mofo meneci ma dəKəm!» **39** AFarisi akin akin
ako ɻanayı kənay kaŋkə dacə mə, ɻaloku Yesu: «Mariki,
məloku acəpse am darəŋ ɻacaŋk!» **40** Kə Yesu oluku ɻa:
«Kə ɻancaŋk-ε, masar moŋkule-kule!» **41** Nte ɻalətərnə
Yerusaləm, a kə Yesu ənəŋk dare mə, k'eyefə kəbok təta
di, **42** k'oloku: «Yerusaləm, mən'əncəre məkə təkə aŋyə
pasətə pəforu mə! Mba ndəkəl tatəkə təŋgbəpən'am,
məfətam ti kənəŋk. **43** Bawo dəsək dendedər ndə ater am
ɻandenəŋkar əm kande, ɻakəl əm, a ɻadegbəcəren'am
waca fəp mə. **44** ɻandeləsər əm haŋ awut am, ali tasar tin
ɻafədesakər'am mpe pendedəŋse pələm kəronj mə, bawo
mənacəre fe təm nte Kanu kənader kəmar əm mə!» **45** Nte
Yesu əmbərə nde kələ kəpəŋ ka Kanu mə, k'eyefə kəbeləs
acaməs. **46** K'oloku ɻa: «Dəyecicəs, Kanu kələku: <Kələ
kem, dəkətola Kanu də kəndeyənə,› mba nəna nəŋkafəli
ki təgbəkənə ta calbante.» **47** Dəsək o dəsək Yesu ənctəkse
afum dəndo kələ kəpəŋ ka Kanu disre. Aloŋne apəŋ,

atəksə sariye s'aSuyif, kə abeki a dətəf ŋactən kədif kə. 48

Mba ta ŋancərə ntə ŋaŋyo, bawo afum fəp ŋancəŋkəl moloku ma Yesu, ta ŋafan kəbut ali toloku tən tin kəne-ε.

20 Dəsək dələma, ntə Yesu eyi kətəksə afum nde kələ kəpoŋ ka Kanu mə, pəcloku moloku mətət. Aloŋne apəŋ, kə atəksə a sariye s'aSuyif kəlekənə abeki a dətəf ŋambərər kə, 2 kə ŋaloku Yesu: «Məloku su ma: Kətam kəre kə məyənə mes mame, kə pəyənə fe ti-ε, məboncər su nwə əsəŋ əm kətam kaŋkə mə.» 3 Kə Yesu oloku ŋa: «Ina sə, k'iyif nu k'inder toloku tin. Nəluks'em ti: 4 Kəgbət dəromun ka Saj dəkəm kəncyeſe ba, ka nda afum?» 5 Kə ŋayefə kəgbəkələnə taŋan, ŋacloku: «Kə səlukse ndəkəl a dəkəm kəgbət kən kənayefə-ε, eŋyif su: ‹Ta ake tə nənatəlanę Saj-ε?› 6 Kə səluku a nda afum kəncyeſe-ε, aka dətəf fəp ŋancacas su, bawo fəp fənacərə a Saj sayibə s'enayənə.» 7 Kə ŋalukse Yesu: «Səncərə fe.» 8 Kə Yesu oloku ŋa: «Ina sə, ifəloku nu kətam nkə iŋyənə mame mə.» 9 Kə Yesu eyefə kəlok-lokər afum dətotubcənə ntə: «Fum ənabəf ŋgbəŋkələ ya wen, k'əsəŋ yi abəc aləma, ŋatəŋnə kə akakə kəcsəŋ kə kəway, kə nkən owur k'əŋkə marənt mowonu. 10 Ntə tem tepim təmbəp mə, kə wəka ŋgbəŋkələ osom wəcar nnə abəc ŋayi mə, kəkəbanj yokom ya wen nyə pəmar ŋasəŋ kə kəway kən mə. Mba kə abəc a ŋgbəŋkələ ŋasut kə, kə ŋasak, k'olukus waca wəsəkər. 11 Kə wəka ŋgbəŋkələ nwə əŋgbəkərə sə kəsom wəcar wələma, kə abəc akakə ŋasut sə fum nwə, kə ŋalapəs kə, kə ŋasak, nkən sə k'olukus waca wəsəkər. 12 Kə wəka ŋgbəŋkələ osom sə wəka maas, kə abəc a ŋgbənkələ ŋambopər sə wəkakə, kə ŋambeləs kə. 13 Kə

wəka ŋgbəkələ nwe eyifnε: «Cəke c'indeyɔ-ɛ? Wan kem nwe imbətər mə indesom. Tələma ŋaŋkəleləs wəkakə.» **14**
Mba nte abəf a ŋgbəŋkələ ŋanəŋk wan ka wəka ŋgbəŋkələ mə, kə ŋalokənε: «Wəlek kən ke əfə, wəkawə. Padif kə nte təŋsəŋe ŋgbəŋkələ yede yəyənε yosu mə.» **15** Kə abəc aŋε ŋasumpər wan ka wəka ŋgbəŋkələ, kə ŋawurenə kə sanjka tadarəŋ, kə ŋandif.» Kə Yesu eyif acəŋkəl ɔn, «Cəke cə wəka ŋgbəŋkələ nwe endeyə ŋa-ɛ?» **16** Kə Yesu ənəcər: «Wəka ŋgbəŋkələ pəder pədifət abəc akakə fəp, pəbarə sə ŋgbəŋkələ yən pəsəŋ yəbəc ya yi abəc aləma.» Nte afum ŋane moloku mme mə, kə ŋaloku: «Ta tatəkə tətam kəyil!»
17 Kə Yesu ɛŋkafəli kəro k'əməmən ŋa, k'eyif: «Cəke cə Yecicəs Yosoku yayə yoloku oŋ-ɛ?: «Togbu mpe acəmbər kələ ŋanace mə, penader pəyənε oŋ togbu pətət, pa dacə.»
18 Nwe o nwe ɛntəmpənε pi kəronj mə, ɛntəpə. Məna nwe pəntəmpənε sə kəronj mə, pomputuk əm.» **19** Atəksə a sariyε kə aloŋne apəŋ ŋactən kətəp Yesu waca təm tatəkə, bawo ŋanacərə a tetəjan t'enaloke totubcənə tatəkə. Mba ŋacnəs afum akə ŋanayi di mə. **20** Nte ŋanafəŋ kəsumpər Yesu dəmoloku mə, kə ŋasom atenəs mes aŋε ŋanabanjənə kəyənə alompu, nte təŋsəŋe ŋatam kəber kə wəbə dəwaca, nwe ɛnatəmpər kətam kə fənəntər fa dəbə da Rom mə. **21**
Kə afum aŋε anasom mə, ŋancaŋ Yesu moloku: «Wətəksə, səncərə a moloku mamə məŋloku məctəksə mi afum mə məsək. Məfəkiti fum kənəŋk kən, mba dəpə da Kanu yati də məntəksə afum dəkance. **22** Awa, mələku su ma, pəmar səsəŋ dut dosu Sesar wəbə wəka təf ya Rom ba, ka ta səsəŋ kə di?» **23** Mba kə Yesu ɛnəpəl towul təjan, k'olukse ŋa: **24** «Nəmentər im pəsam gbəlej bin. Alulu ŋa ana ŋeyi

pəsam papəkə-ε, kə tewe ta wəkayi?» Kə ŋaloku, «Sesar wəbe wəka Rom.» **25** Kə Yesu oluku ŋa: «Awa, nəsəŋj Sesar pəkə pəyəne pən mə, kə Kanu sə pəkə pəyəne pən mə.» **26** Afum aŋe ŋanatam fe kəsumpər kə dəmoloku kənay nkə dacə. Mba ntə moloku ma Yesu mənaciyanə ŋa mə, kə ŋancaŋk. **27** Kə aSadisi aŋe ŋanaloku a fum əfəyefə defi mə, ŋander ŋayif Yesu moloku mme: **28** «Wətəksə, ntə tə Musa ənacice su: <Kə fum efi pənənce mba ta ɛsak wan-ε, wənc ka wəfi, pəlek wəcəbokəra pəsəŋj wənc wəfi yuruya.» **29** Awənc camət-mərəŋ ŋanayi. Kə wəcəkə-cəkə ənənəc, k'efi, ɛsak fe wan. **30** Kə wəka mərəŋ ənasər wəran wəka wənc, **31** kə təyefə dənda kə wəka maas ənasər kə. Tatəkə tə tenakə haŋ kə awənc aŋa aŋe camət-mərəŋ fəp ŋanençə wəran nwə, mba nwə o nwə ɛsak fe wan. **32** Teləpəs oŋ, kə wəran sə efi. **33** Ti disre, kə dəsək dəyefə da afi dendebəp-ε, an'endelək wəran wəkawə-ε? Bawo afum akaŋe camət-mərəŋ ŋananençə kə!» **34** Kə Yesu oluku ŋa: «Arkun kə aran a doru dandə ŋaŋnençəne. (aiōn g165) **35** Mba aŋe andekiti panəŋk dolompu danjan mə, pəmar ŋafətə afi dacə ŋayi sə wəyerj doru ndə dender mə, ŋafəde ŋacnençəne. (aiōn g165) **36** ŋafətam sə kəfi, bawo pəyi ŋa pəmə meləke, ŋa ŋandeyəne awut a Kanu, bawo Kanu kəyekti ŋa dədefi. **37** Musa oluku pəsoku pəs a afi ŋandefətə ntə Kanu kənaloku kə ndə tərəntəm mpe pəncmar mə. Dəndo Musa ewe Mariki: <Kanu ka Abraham, Kanu ka Siyaka, Kanu ka Yakuba.»» **38** Kə Yesu ənəcər, «Bafə Kanu ka afi k'əyəne, mba ka ayi wəyerj, bawo nnə Kanu kəyi mə, fəp fəŋyi wəyerj.» **39** Kə acicəs a sariye aləma ŋalek moloku, kə ŋaloku: «Wətəksə, mələku

belbel!» **40** Kə ɳanesə sə kəyif kə moloku mələma. **41** Kə Yesu oluku ɳa: «Cəke cə antam kələku a Krist wan ka Dawuda gbəcərəm əfə-ε? **42** Bawo Dawuda nkən yati oluku buk ba Yabura Dawuda disre: «Mariki Kanu ənaloku Mariki mem: Məder mənd'em nnə kəca kem kətət, **43** hanj iclip kəboc aterəne am wəcək wam dəntəf.» **44** Kə Dawuda ewe wəsom wəka Kanu «Mariki mən», cəke cə wəkakə əntam kəyənə wan kən-ε?» **45** Ntə afum ɳayi kəcəŋkəl Yesu mə, k'oloku acepsə ən darəj: **46** «Nəkəmbərnə atəksə sariye s'aSuyif: ɳambətər kəcacənə suma səpəj, ɳambətər pacyif ɳa kəyif kəlel mofo mme ambəpsenə mə, ɳambətər pacsəj ɳa səcəm səkirij sa dəkətola Kanu da aSuyif, pacsəj ɳa dəkənde d'abə mofo medi yeri dəcəsata. **47** ɳacbaŋsər acəbokəra daka daŋan, ɳacbəlse sali ntə təŋsəŋə pagbekəre ɳa mə. Andekəkiti ɳa kiti kəyenki!»

21 Kə Yesu eyekti fər, k'enəŋk ntə aka daka ɳancər kəpoce kəjan kənkəra ka pəsam ka kələ kəpəj ka Kanu mə. **2** K'enəŋk sə wəcəbokəra wətəyo daka pəcərər fərəŋk mərəj. **3** K'oloku: «Kance icloku nu: Wəcəbokəra wətəyo daka wəkawə ompoce pətas akə fəp. **4** Bawo afum fəp, pecernə paŋan po ɳambər kəpoce kəjan, mba nkən, kətəyo kən daka disre omboc pəkə əyo gbəcərəm pedi mə.» **5** Afum aləma ɳancloku teta kələ kəpəj ka Kanu: «Kəntesə k'alompəse ki masar məpat mətət kə ca yətət ya ki nyə aŋsəj Kanu kəpoce mə.» Kə Yesu oluku: **6** «Dəsək dədeder, mame nəŋgbətnə mə fəp andewuj mi. Tasar pəfədederjəse tasar pələma kəronj.» **7** Kə ɳayif kə: «Wətəksə, ake təm tə tatəkə tendeyi-ε? Təgbəkərə tere tendementer a mes maməkə məməbəp-ε?» **8** Kə Yesu oluku

ŋja: «Nəkembərnə, ta nəsaknə patalər nu! Bawo afum
alarəm ŋandeder ŋacbaŋəne kəbəcə tewe tem, ŋacloku
nu: «In'əfə, wəsom wəka Kanu,» «Təm təmbəp!» Mba ta
nədecəmə ŋja darəŋ! **9** Kə nəndene pacloku teta kəwan,
k'afum a dətəf ŋayenjkər abə ajan bəkəc-ə, ta nənesə.
Pəmar maməkə monuŋkənə meder kəresna, mba bafə
ndekəl doru dandə dendelip.» **10** K'oloku ŋja sə: «Afum a təf
ŋandeyefərenə kə afum aləma, dəbe dəyefərenə kə dəbe.
11 Antəf ŋendeyikcə pəpəŋ mofo moləma, dor kə docu
dendeyi. Mes mewey-wey mendeyi, kə megbəkərə məpəŋ
mme mendeyefc nde Kanu kəyi mə. **12** Mba maməkə
mendebəp, pasumpər nu, patərəs nu, pasəŋ nu kəkəkiti
dəkətola Kanu da aSuyif a padəber nu dəbili. Andekəkərc
nu nda abə a təf kə akirinj a sədare səpəŋ aləma kəkəkiti
nu teta tewe tem. **13** Tatəkə tendemar nu kəloku ka təkə
nəncərə tetem mə. **14** Ta nəcəm-cəmənə pəlarəm teyacnə
tonu. **15** Ina wəkawə yati in'endekəsəŋ nu moloku kə
kəcərə kəkətənə mes nkə ater anu nwə o nwə əntədetam
kəgbəkəl mə. **16** Akomənə, awənc aja, anapa, kə abət
anu yati ŋandekəber nu aterənə anu dəwaca, andesəŋc
alarəm kəfi nu dacə. **17** Fəp fəndeter nu teta tewe tem.
18 Mba ali kəfon konu ka dəromp kin kəfədesələ. **19** Kə
nəmbərenə kəsumpər belbel-ə, nəndeyacnə nəyi doru.»
20 «Kə nəndenəŋk asədar ŋakel Yerusaləm-ə, nəcərə təm
tatəkə a kələsər ka di kələtərnə. **21** Təm tatəkə akə ŋayi
Yude mə, ŋayəksə kəpernə ka dəmərə. Akə ŋayi Yerusaləm
dacə mə, ŋawur. Akə ŋayi dəkuləm mə, ta ŋabərə sə dare
de. **22** Bawo dəsək dadəkə d'andeboc kit, ntə təŋsəŋc mes
mme anacic mə fəp meyi. **23** Pucuy pere pə tendeyənə

abekəs, kə aŋe ŋande ŋacmesər dəsək dadəkə mə! Bawo pəyəŋki pəpəŋ pendeyi dəsək dadəkə dətəf, kə metelə məpəŋ ma Kanu nnə afum akakə ŋayi mə. **24** Sakma sə andedifatə ŋa, təf fəp yosumpər-sumpər ŋa yekekəre ŋa pəbəle. Tem tatəkə afum acuru ŋaban Yerusaləm, hanj tem ntə asəŋ ŋa mə teclip.» **25** «Məyə megbekəre mmə meyefə nde Kanu kəyi mə mendeyi dədec, dəŋof kə dəcəs. Dəntəf, bəkəc yendelece-lece afum tetə pukule-kule pa dəkəba kə yam ya ki. **26** Afum ŋandefinə kənesə ka kəcem-cəmne ka təkə tendededer dəntəf mə, bawo fənəntər fa kəm fəndeyikce. **27** Tem tatəkə tə andenəŋk Wan ka Wərkun kəder kəp kəroŋ, dəfənəntər fəlarəm, kə dənərə da debeki dən. **28** Kə məyə maməkə mendecop kəder-ε, nəlomp, nəyekti səbomp, bawo kəsəŋ konu kəway kələtərnə.» **29** Kə Yesu oluku ŋa totubcənə tin: «Nənəŋk kətək kəkom kə tək yələpəs nyε. **30** Nənckənanəŋk yi yəleŋk, nəcəre katin a kətən kələtərnə. **31** Nəna sə, kə nəndenəŋk mes maməkə mecder-ε, nəcəre a dəbe da Kanu dələtərnə. **32** Kance icloku nu: Dətemp dandə dəfəcepər ta mes mame fəp meyi-ε. **33** Kəm kə antəf yendesələ mba moloku mem məfədesələ.» **34** «Nəkəmbərnə belbel! Ta nəsak bəkəc yonu yətasərnə cəsata kə kəcis, kə kəcem-cəmne ka doru dandə, kə pəyi ti tatəkə-ε, dəsək dəpəŋ dadəkə dendebəpən'am, **35** pəmə ntə manta məŋgbəpərnə lop mə. Bawo dəsək dadəkə dendebəpənə afum a doru fəp. **36** Ta nədirərnə, nəclock-lokər Kanu tem fəp, ntə təŋsəŋə nəde nəsətə fənəntər fəmulpənə mes məkə mendeder mə fəp, nədekə nəcəmə, nəmentərnə Wan ka Wərkun, ta nəlapərnə.» **37** Dəsək dadəkə, Yesu pəctəkse afum dəndo

kələ kəpəŋj ka Kanu, k'owur kəkəcepərənə pibi nde aŋwe
«Tərə ta Tək ya Olif» mə. **38** Afum fəp, kə dec dəsək-ε,
ŋanckə nde kələ kəpəŋj ka Kanu kəkəcəŋkəl kə.

22 Kəsata ka Cəcom cətənəŋkəl lebin nke aŋwe kəsata ka
Kəcepər ka Məleke medif mə kənalətərne. **2** Aloŋne aŋŋj
kə atəksə sariye s'aSuyif ŋayefə kəten nte ŋaŋyə a ŋadif
Yesu mə, mba ŋacnese afum. **3** Kə Sentani səmbəre Yudas,
nwə ancwe «Wəka dare da Keriyot» mə, nwə ancləm
acepsə a Yesu wəco kə mərəŋ dacə mə. **4** Kə Yudas əŋkə
ŋanenənə kə abə a aloŋne kə asədar aŋe ŋancbum kələ
kəpəŋj ka Kanu mə, təkə pəmar pəber Yesu ŋa dəwaca
mə. **5** Kə pəmbət ŋa, kə ŋantəŋne kəsəŋj kə pəsam. **6**
Kə Yudas owose, k'eyefə oŋ kəten təyə nte əŋyə a pəber
Yesu ŋa dəwaca ta afum ŋancərə ti mə. **7** Kə dəsək da
kəsata ka Cəcom cətənəŋkəl lebin dəmbəp nde pəmar
padif aŋkesiya ŋoloŋne ŋa Kəcepər ka Məleke medif mə. **8**
Kə Yesu osom Piyer kə Isarj, pəcloku ŋa: «Nəkə nəlompəs
su yeri ya kəsata ka Kəcepər ka Məleke Medif, nte təŋsəŋe
səde sədi yi mə.» **9** Kə ŋayif Yesu: «Deke məfaj a səlompəs
yi-ε?» **10** Kə Yesu oluku ŋa: «Kə nəndena nəcbərə dare
disrə-ε, nəŋkəbəpənə kə wərkun wələma pəsarə apampe
ŋa domun. Nəcəmə kə darəŋ haj nde kələ kəŋkə əŋkəbərə
mə. **11** Nəloku wəka kələ kaŋkə: «Wətəksə osom su a
səder səyif'əm: Deke dəkələ deyi nde indedi yeri ya kəsata
ka Kəcepər ka Məleke Medif kə acepsə em darəŋ-ε?» **12**
Endekəmentər nu kələ darenc, dəkələ dəpəŋ palompəs di
belbel. Dəndo kəfo kaŋkə kə nəŋkəlompəs yeri ya kəsata.
13 Kə acepsə ən darəŋ ŋaŋkə ŋabəp ca fəp pəmə təkə
Yesu ənaloku ŋa ti mə, kə ŋalompəs yeri ya kəsata kaŋkə.

14 Nte tem tembəp mə, kə Yesu endə demesa kədi yeri
kə Asom ən. **15** Kə Yesu oluku: «Pəmbas im kədi yeri
ya kəsata ka Kəcepər ka Mələkə Medif yayə kə nəna, a
idetərə. **16** Bawo iclok'un, ifəsədi yi, haŋ tem nte teta yi
tendekəlare nde akip ɳa dəbe da Kanu dəntəf mə.» **17**
Kə Yesu əlek təmbəl, k'eyif Kanu barka, k'oloku: «Nəlek
təmbəl tants, nəyerəne pedisre pa pi, **18** bawo icloku nu,
ifəsəmun wən haŋ dəbe da Kanu deder.» **19** Kə teyəfə
day, kə Yesu əlek kəcom, ntc elip kəyif Kanu barka mə,
k'entepi ki, k'əsəŋjəs ɳa pəcloku: «Dis dem də dandə, ndə
asəŋjə tetonu mə. Nəde nəcyə ti nte təŋsəŋjə nəccəm-
cəmn'em mə.» **20** Nte ɳalip kədi yeri mə, k'əlek sə təmbəl
ta wən, pəcloku: «Mecir mem mmc meyi dətəmbəl tants
mə, m'andelonjə tetonu, mi mendecaŋjəs danapa dofu da
Kanu kə nəna. **21** Ti disre, fum nwə endebər im aterəne
em dəwaca mə, endə nnə aməsa ɳanə kə ina. **22** Wan
ka Wərkun endefi, pəmə təkə ancic ti mə, mba pəlec
peyi fum wəkakə endebər kə aterəne ən dəwaca mə.» **23**
Kə acepsə a Yesu darəŋ ɳayefə kəyiftəne dənda, an'eyi
su dacə nwə endebər kə aterəne ən dəwaca mə? **24** Kə
kəgbəkələne kəpəŋ kəyefə acepsə a Yesu darəŋ dacə, teta
kəcərə ka nwə əmbək dəkəcəmə pəcepər ɳa dacə fəp mə.
25 Kə Yesu oluku ɳa: «Abə a təf ɳantasərnə afum ajan, aŋə
ɳaŋkətəne kətam nnə ɳayi mə. Abə akako ɳacwənə «Ayə
mes mətət». **26** Bafə tin tayı tə kə nəna! Mba mənə nwə
encepər nu fəp mə, pəyi pəmə nwə efətə nu dacə fəp mə.
Nwə əyənə wəbə mə, pəyi pəmə wəmarəs. **27** Bawo, nwə
encepər nu mə əyənə, nwə endə demesa mə ba, ka nwə
əŋkərə kə yeri dənda mə? Bafə nwə endə demesa mə əfə?

Kə ina, iyi nu dacə, pəmə nwə εŋkərə nu yeri dəməsa mə.»

28 «Nən'ənasiməs kə ina təm ntə inayi pəcuca disrə mə.

29 It'əsərə nte isərə nu dəbə pəmə ntə papa kem ənasər im di mə: **30** Ntə təyəsərə nədi yeri, nəmun aməsa əjem kəroj nde akip əja dəbə dem dəntəf mə. Nəndə səcəm sa dəbə kəroj, nəckiti cəsuñka wəco kə mərəj ca Yisrayel. **31** Kə Yesu oluku Simər Piyer: «Simər, Simər! Məkəmbərne!

Sentani səntola kədəs-dəs'un dəsifitə pəmə kəcom. **32**

Mba intolan'am, ntə təyəsərə ta abəkəc əşkafəl'am mə. Kə məndeder'im-ə, məyeñkəs bəkəc ya awənc'əm aŋja.» **33**

Kə Piyer oluku kə: «Mariki, iwose kəkə dəbili, kə pəyənə fe ti-ə, ifi kə məna.» **34** Mba kə Yesu oluku kə: «Piyer, iclok'əm, məndegbəkəl məkə kəcər'em kəmaas a kicipi kəccam.» **35** Kə Yesu eyif əja: «Ntə incsom nu ta iŋsərə nu pəsam, ta iŋsərə nu aləba əebərə yamos, ta iŋsərə nu cəftə cəberne mə, paka penayi yi dacə mpe nənatə-sətə mə ba?» Kə acepsə ən darəj əhaloku: «Ala! Ali pin penayi fe.»

36 Kə Yesu oluku əja: «Ndəkəl mes məsəkpə! Məna nwə mənyə pəsam mə, məlekənə pi. Məna nwə mənyə aləba əebərə yamos mə, məlekənə əji, kə məna nwə məntəyə dakma mə, məcaməs yamos yam, məway din! **37** Bawo, iclok'un: Mənə təkə ancic mə təlare nno iyi mə: «Analəm kə calbante dacə.» Ntə təyənə temi mə, təmbələ fe sə kəlip.» **38** Kə acepsə ən darəj əhaloku kə: «Wəbə məbanj sakma nse mərəj.» Kə Yesu oluku əja: «Pəntəynej tante.»

39 Pəmə təkə əncəyə ti mə, Yesu endewur k'əŋkə nde tərə ta Tək ya Olif. K'acepsə ən əncəmə kə darəj. **40** Ntə əambahəp kəfo kaŋkə mə, k'oloku əja: «Nətola Kanu ta nəsaknə nəbərə kəwakəs disrə.» **41** K'əmbələnə əja

pəmə kələm ka tasar katin, k'encəp suwu, k'ontola Kanu,
42 pəcloku: «Papa kə məwosə-ε, məbəlen'em təmbəl pa
kətərəs pampə. Ti disre, ta tefanj tem teyi, mba tam
teyi.» **43** Kə məleke mələma mowurər kə kəyəfə darenc,
kədəyenjəs kə abəkəc. **44** K'abəkəc ŋeləcc-łecə kə, k'eyəfə
kəlok-lokər Kanu, k'abəkəc ŋəmpə kə, kə kawone kən kəyi
pəmə ntə məcul ma mecir mendetəmpəne dəntəf mə.
45 Kə Yesu əsak sə kətola Kanu kəŋkə ənayi mə, k'əŋkə
pəbəp acəpsə ən darəŋ ŋadirene bəkəc yerənc. **46** Kə Yesu
eyif ŋa: «Ta ake tə nəndirene-ε? Nəyəfə, nətola Kanu ta
nəsaknə nəbəre kəwakəs disre!» **47** Yesu pəsərəlok-loku,
kə kənay k'afum kənder, fum wəkə ancwe Yudas, nwə
ənayi acəpsə a Yesu darəŋ aŋe wəco kə mərəŋ dacə mə,
pəyi ŋa kiriŋ. K'ələtərnə Yesu kəkəcup kə. **48** Kə Yesu
oloku kə: «Yudas, kəcup kə məndeleke Wan ka Wərkun
məber kə ater ən dəwaca!» **49** Ntə asol a Yesu ŋanəŋk
tatəkə tenakəcepər mə, kə ŋayif Yesu: «Wəbe, səntam
kəsutnəne sakma sosu ba?» **50** Kə fum wəkin acəpsə a
Yesu darəŋ dacə, əncep wəcar ka wəlojnə wəpəŋ aləŋəs
ŋa kəca kətət, k'engbinti ŋi. **51** Kə Yesu əyac ŋa pəcloku:
«Nəce tatəkə!» K'ənəgbunjəne aləŋəs ŋa fum wəkakə,
k'entamnə. **52** Kə Yesu əŋkafələ k'entəfərnə alojnə apəŋ,
abə a abum a kələ kəpəŋ ka Kanu kə abeki a dətəf aŋe
ŋanader kəsumpər kə mə: «Nənder nətəmpər sakma kə
tək yosutnəne, pəmə ntə nənder kəsumpər kalbante mə.
53 Dəsək o dəsək sən'encyi nde kələ kəpəŋ ka Kanu kə
nəna, ali fum ənasumpər f'em. Ndəkəl oŋ, təm tonu təbəp,
kə kətam ka kubump.» **54** Ntə ŋalip kəsumpər Yesu mə,
kə ŋaŋkekəre kə nde kələ ka wəlojnə wəpəŋ. Mba Piyər

pəcməmən ti pəbələ. **55** K'amot nənc abarjka dacə k'andə di kəsək. Kə Piyer endə ɳa dacə. **56** Ntə wəcar wəyecəra wələma ənəjk kə pəndə ɳa dacə nənc kirinj mə, k'oloku: «Ija ɳayina kə fum wəkawə.» **57** Kə Piyer əŋgbəkəl wəran nwə, pəcloku: «Wəran, incərə fe fum wəkawə!» **58** Pəwon fe kə wələma ənəjk kə, k'oloku: «Məna sə akin ayi ɳə nəyənə.» Kə Piyer oluku wərkun nwə: «Ala! Bafə akin ayi ɳə səyənə.» **59** Kə dec din dencepər, kə fum wələma əŋgbəc kəloku: «Fum wəkawə oŋwurene kənayi kə Yesu, bawo wəKalile əfə.» **60** Kə Piyer oluku: «Məna, ina incərə fe tante məŋkərə kəloku mə.» ɳayi kəlok-loku kə kicipi kəncam. **61** Kə Mariki əŋkafələ k'əŋgbətnə Piyer. Kə Piyer əncəm-cəmnə toluku təkə Mariki Yesu ənaloku kə mə: «Məndegbəkəl kətəcər'em kəmaas a kicipi kəccam.» **62** Kə Piyer owur nde dabarjka, k'əŋkə pəbok belbel. **63** Arkun aŋe ɳancbum Yesu mə ɳafani kə, ɳacsut kə. **64** ɳackump kə kəro, a ɳacyifət kə ntə: «Awa Sayibə, məloku su an'osut əm-ε?» **65** Kə ɳales-les kə moloku mələməs məlarəm. **66** Ntə dec dəsək mə, kə abeki a dətəf, aloŋne apəŋ, k'atəkse sariyə s'aSuyif ɳambəpəsənə. Kə ɳaŋkekərə Yesu nde aboc kitı aSuyif ɳayi mə. **67** Kə ɳayif kə: «Kə pəyənə a mən'əyənə Krist-ε, məloku su ti.» Kə Yesu oluku ɳa: «K'iloku nu ti-ε, nəfəlaŋ ti, **68** k'iŋif nu sə moloku-ε, nəfəluks'em mi. **69** Kəyefə ndəkəl, Wan ka Wərkun pəndə Kanu nkə kəntam mes fəp mə kəsək.» **70** Kə afum fəp ɳambəjənə: «Mən'əyənə oŋ Wan ka Kanu ba?» K'oloku ɳa: «Nən'oloku ti: Nkən iyənə.» **71** Kə ɳayiftənə: «Sede səre sə pəmar payif-ε? Səna yati, sən'enənə kə ti dəkusu.»

23 Kə ŋayɛfɛ fəp fajjan, kə ŋasole Yesu kəkekərɛ kə nde
fɔr ya Pilat kiriŋ. **2** Kə ŋayɛfɛ kəyemsene kə, ŋacloku:
«Wəkawɛ səŋkə səbəp pəcgbijər afum kəyenjər su
səbomp, ŋafati kəsəŋ wəbə ka doru fəp dut, pəcwene so
«Wəyek-yek wəka Kanu, wəbə wəka atɔf».» **3** Kə Pilat eyif
kə: «Mən'ɔyəne wəbə ka aSuyif ba?» Kə Yesu oluksə kə:
«Mən'oloku ti.» **4** Kə Pilat oluku wəloŋne wəpəŋ wəka
kələ kəpəŋ ka Kanu kə kənay ka afum: «Inəŋk fe tələm o
tələm ntə pəmar pasumpərɛ wərkun wəkawɛ mə.» **5** Mba
kə ŋangbəc gbes, kəloku: «Afum ŋɔ eŋgbijər, pəctəksə
afum atɔf ŋa Yude disre fəp kəyɛfɛ atɔf ŋa Kalile nde
ɛnacop mə, haŋ nnə.» **6** Ntə Pilat ene teta Kalile mə,
k'eyif kə: «Wəka Kalile məyəne ba?» **7** Ntə Pilat ene a
wəka Kalile ɔfə mə, k'oloku a fum wəkawɛ, Herodu pəmar
pəkiti kə. K'oloku a pakenɛ kə Herodu nwɛ ɛnayi mata
maməkə Yerusalem mə. **8** Ntə Herodu ɛnəŋk Yesu mə, kə
pəmbət kə, bawo ɛncten kənəŋk kə kəyɛfɛ ntə pənawon
mə, teta mes məkə encne pacloku tən mə, pəyə amera
kənəŋk kə, pəyə təyə tegbekərɛ ntə teyefɛ nde Kanu kəyi
mə fɔr yən kiriŋ. **9** Kə Herodu eyifət Yesu mes məlarəm,
mba Yesu ɛnalukse fe kə ntə o ntə. **10** Aloŋne apəŋ kə
atakse sariye s'aSuyif ŋanayi di, ŋacnaŋkanɛ kəyemsene
kə. **11** Herodu kə abum ɔn ŋafani kə, kə ŋayə kə pəleč
pəleč, kə ŋamber kə duma d'abə, kə ŋasəŋ kə a pakenɛ
Pilat. **12** Dəsək dadəkə yati də Pilat kə Herodu ŋanabət oŋ,
ŋanaterene cəkə-cəkə. **13** Kə Pilat ewe aloŋne apəŋ, abə a
dətəf, kə afum. **14** K'oloku ŋa: «Nəŋker'em fum nwɛ a
nkən eŋgbijər afum kəyenjək səbomp. Mba fɔr yonu kiriŋ
iyifət kə, ali tes tin inəŋk fe ntə ɔyə mes mame nəmboncə

kə mə, ntə pəmar padife kə mə. **15** Herodu sə enəjk fe alit, bawo olukse su kə. Awa! Fum wəkawə ɔyə fe ntə o ntə pəmar padife kə mə. **16** Kəsak kə k'inder k'andelip kəsut kə-ε.» **17** Kəsata ka Kəcepər ka Məleke Medif nkə o nkə, Pilat əncsake afum yənən wəyi dəbili wəkin. **18** Kə kənay kəmbəjene fəp kəkule-kule: «Mədif wəkawə! Məsakə su Barabas yənən!» **19** Anaber Barabas dəbili teta kədif fum, ntə ənanayefə kəyənkər abə a dətəf səbomp mə. **20** Kə Pilat nwə ənafən kəsak Yesu mə, ənəbəkərə sə kəyif ti kənay ka afum. **21** Mba ənanckule-kule: «Məcaj kə dətək yəpəmpəl! Məcaj kə!» **22** Kə Pilat eyif əja sə tamaas: «Pəlec pere p'əyə-ε? Inəjk fe ntə o ntə pəmar padife kə mə. Kəsak kə k'inder k'alip kəsut kə-ε.» **23** Kə əmpəne sim kəbupəre a pacaj kə dətək yəpəmpəl. Kə sim səjan səjkalärne. **24** Kə Pilat owosə kəyə təkə ənanafən mə. **25** Kə Pilat əsak yənən Barabas wəkə ənanawer kə mə. Barabas nwə anaber dəbili teta kədifətene, kə kədif ka fum mə. Kə Pilat elek Yesu, k'ember əja dəwaca ənayə kə təkə ənanafən mə. **26** Ntə ənayi kəkekərə Yesu mə, kə ənəbəpəne kə wərkun wələma pacwe kə Siməj, wəka dare da Sireñ ənayi pəyəfə dale, kə ənəbəpəne kə tək yəpəmpəl nyə anako kəcaj Yesu mə a pəcəmə kə darən pəkekərə yi. **27** Kə kənay ka afum alarəm kə aran ənəbəpəne kə darən ənəbəpəne bəkəc ənəbəpəne kə nənəfər. **28** Kə Yesu ənəbəpəne nnə ənayi mə, k'oloku: «Aran a Yerusaləm, ta nəbokə tetem! Mba nəbokə te tonu kə ta awut anu! **29** Bawo dəsək dendedər ndə andeloku: «Pəmbət aran aje ənəbəpəne kəsə mə, pəmbət cor nce cəntəkom mə, kə məsə mmə məntəmesər mə!» **30** Afum ənəbəpəne mərə dəsək dadəkə: «Mətəmpəne

su kəronj!› kə mofo menjeci, «Məgbəpərnə su!» **31** Bawo k'ayə ti kətək kəcajk-ε, cəke cə andeyə kəwosu-ε? **32** Kə յasolənə sə kəkekərə calbante mərəj aŋə anakədifənə kə Yesu mə. **33** Ntə յambərə kəfə kələma nkə aŋwe «Kəmbəmbələ» mə, kə յancəŋ kə dətək yəpəmpəl dəndo, kəlekənə calbante akakə mərəj, wəkin pəyi kə kəca kətət, wəkə pəyi kə kəca kəmeriya. **34** Kə Yesu oluku: «Papa məŋjaŋnənə յa, bawo յancərə fe ntə յayi kəyə mə.» Kə asədar akaŋə յayerənə yamos yən յakotə ti yampuŋpuŋ. **35** Afum յacəmə, յacməmən. Abe յacfani Yesu, յacloku: «Bawo շyac akə, pəyacnə oj ma nkənsərka, kə pəyənə a Krist շyənə, Wəsom nwə Kanu kəyək-yək mə-ε!» **36** Kə asədar sə յancəŋnə kəkəfani Yesu, kə յasəŋ kə məncənə. **37** յacloku: «Kə pəyənə a mən'շyənə wəbə ka aSuyif-ε, məyacnə oj ma, mənasərka!» **38** Anacic kə domp takəronj: «Wəkawə շyənə wəbə ka aSuyif.» **39** Kalbante kin akakə anacəŋ mə, pəcləməs Yesu, pəcloku: «Bafə mən'շyənə Krist Wəyək-yək wəka Kanu ba? Məyacnə oj ma, kə səna!» **40** Mba kə kalbante kamərəj kəŋkə anacəŋ mə, kəŋgbəŋ-gbəŋjər kə, kəcloku: «Cəpə məfənəsə Kanu ba, məna nwə andeyə pəmə səna mə?» **41** «Ta səna, kance kə, tante tə pəmar pasəŋ su kəway ka mələsər mosu. Mba wəkawə շyəfe tələm o tələm telec.» **42** K'oluku: «Yesu məde məcəm-cəmn'em kə məndekəberə akip յa dəbə dam dəntəf-ε.» **43** Kə Yesu oluku kə: «Kance kə, iclok'əm: Məkə, sən'əŋkəyi Ariyana kə məna.» **44** Daŋ dənabəp, dec dosurenə afum dəsəbomp, kə kubump kəntor dəntəf fəp, tənabəle kətənc haj salifana. **45** Dec dənakale, pənabiye. Kə kəloto kəlel nkə kəŋkəŋtəksə ta kələ kəpəŋ ka Kanu

mə, kəŋgbərə dacə. **46** Kə Yesu oŋkulärne dim dəpəŋ:
«Papa, ilek amera ŋem, k'imber əm dəwaca!» Ntə elip
kəloku moloku maməkə mə, k'efi. **47** Ntə wəbe k'asədar
wəRom ənəŋk mes maməkə menacepər mə, k'oŋkor-koru
Kanu pəcloku: «Kance kə, fum wəkawə wəlompu yati
ənayi!» **48** Ntə kənay ka afum aŋe ŋanader kədetəŋne
mes maməkə mə, ŋanəŋk ntə tənacepər mə, kə ŋalukus
ŋacsut-sutne bəkəc nənəfər. **49** Aŋe ŋanacərə Yesu mə fəp,
kə aran ako ŋanacəmbər kə kəyefə Kalile mə, ŋanacəmc
pəbəle, ŋacməmən təkə mes mencepər mə. **50** Wərkun
wələma pacwe kə Isifu. Ənayəne aboc kitit aSuyif dacə,
fum wətət, pəlomp. **51** Nkən ənawose fe kətəŋne kəsek ka
moloku maməkə, kə moyə ma akə. Wəka dare da Arimate
ənayəne, atəf ŋa Yude, pəckar dəbə da Kanu. **52** K'əŋkə
nde Pilat eyi mə, k'ontola kə kəbel ka Yesu. **53** K'ontore kə
dətək yəpəmpəl nde anacaŋ kə mə, k'enepsər kə kasanjke
ka kəloto kətelər, k'əŋkə pəboc kə nde dəkufu nkə anayək
dətasar mə. Kufu kənayi nkə anatəwup fum o fum ki disre
kəresna mə. **54** Yuma yənayi, dəsək da kəlompəsnəne
simiti, dəsək da kəjesəm nde ampuse Mariki mə dəcfəŋ
kəcop. **55** Aran aŋe ŋanasol kə Yesu kəyefə Kalile mə,
ŋander kə Isifu, kə ŋaməmən kufu disre, kə ŋanəŋk təkə
anaboc Yesu mə. **56** Ntə ŋalip kəməmən kə mə, kə ŋalukus
dare, kəkəlompəs moro kə labunde da dəris. Dəsək da
kəjesəm nde ampuse Mariki mə kə ŋajesəm pəmə təkə
Kanu kəsom ti mə.

24 Tataka ta sandəŋ bətbət suy, kə aran aŋe ŋaŋkə sə
dəndo dəkufu, ŋakekərə moro mobotu ambənc mme
ŋanalompəs mə. **2** Kə ŋaŋkə ŋabəp pabiŋkəli tasar təkə

anasunce kufu mə, **3** kə ḥambərə, mba ḥjanabəp fe kəbel ka Mariki Yesu. **4** Nte tes tatəkə tenciyane ḥja mə, kə arkun mərəj ḥawurər ḥja, ḥaberne yamos yomotər-motər. **5** Kənesə kəajan disre, kə aran ḥancəp cəro fəp fajan dəntəf. Mba kə afum aŋe mərəj ḥayif ḥja: «Ta ake tə nəntene wətəfi afi dacə-e? **6** Eyi fe nnə! ḫfətə afi dacə! Nəcəm-cəmne təkə ənaloku nu nte ənayi atəf ḥja Kalile mə. **7** Nte oncloku: «Mənə palek Wan ka Wərkun paber kə aciya dəwaca, ḥacaŋ kə dətək yəpəmpəl, pəyəfə defi tataka tən ta maas.»» **8** Kə ḥancəm-cəmne toluku ta Yesu tatəkə. **9** Kə ḥayefə dəndo dəkufu kəkəloku ti asom a Yesu aŋe wəco kə pin, kəbəp ka afum alpəs akə. **10** Mari wəka Makdala, Yohanna, Mari wəka Sak kə aran aləma, aŋe ḥananəŋk sə mes maməkə mə, ḥaloku sə tin tayı asom a Yesu. **11** Mba moloku maməkə mənayi ḥja pəmə nte atoŋkulu ḥandelok-lokər ḥja mə, ḥanalaŋ fe moloku ma aran akakə. **12** Kə Piyer eyefə, k'eyekse kəkə nde dəkufu. Nte ontulnə kəməmən mə, ənəŋk fe daka o daka mənə mopol ma kəloto məkə mənafəntəre dəntəf mə. K'eyefə k'əŋkə ndərən, pəciyanə kə təkə ənəŋk mə. **13** Dəsək din dadəkə, acepsə a Yesu darəj mərəj ḥackə dare dələma nde ancwe Emayus mə, dare dənayi, nde dənabələne Yerusaləm kəkət ka dec mərəj mə. **14** Afum akəŋe mərəj ḥaclokəne mes məkə məncepər mə fəp. **15** ḥayi kəlokəne mes maməkə, ḥacgbəkələne, kə Yesu ələterne ḥja, kə ḥasol. **16** Mba paka pələma pənciyaməs ḥja kənəpəl kə. **17** Kə Yesu eyif ḥja: «Ake moloku mə nəyi tante nəŋkə mə?» Kə ḥancəmə, kə dis dəndənce ḥja. **18** Kə wəkin wəkə ancwe Kəleyopas mə, oluku kə: «Məna

sona gboj, məna eyi məkə Yerusaləm nwə əntəcərə ntə tencepər mata mame mə?» **19** K'eyif ḥa sə: «Ake?» Kə akakə ḥaloku kə: «Ntə tencepər teta Yesu wəka Nasarət, nwə ənayəne wədəjk wəka Kanu wəpəj mə. ənamentər ti dəməyə kə dəmoloku, fər ya Kanu kirij, kə nnə afum ḥayi mə. **20** Alojne apəj asu, kə abə asu aka dətəf ḥalek kə, kə ḥamber kə afum dəwaca, k'ancaj kə dətək yəpəmpəl. **21** Səncəm-cəmne fə nkən enader kəwurəs pəbaŋ Yisrayel, mba mame onj fəp, tataka ta maas tə tants, ntə mes mame mencepər mə. **22** Kance kə: A aran aləma ḥayi su dacə, aŋe ḥasəŋe kə pəciyanə su mə. ḥanuŋkenəna kəkə nde dəkufu, **23** ntə ḥantənanəjk kəbel ka Yesu mə, kə ḥander ḥaloku su a meleke mowurərna ḥa, kə moloku a eyi doru. **24** Kə afum aləma ḥayina su dacə, kə ḥaŋkə dəndo dəkufu, kə akakə ḥaŋkə ḥabəp mes pəmə təkə aran ḥalokuna su mə, mba nkən, ḥa ḥanəŋkna fə kə.» **25** Kə Yesu oluku ḥa: «Nəna afum atəsək səbomp, bəkəc yonu yoŋwon kəlaŋ moloku mmə adəjk a Kanu ḥanaloku mə! **26** Pənamar dis dələl Krist Wəyek-yək wəka Kanu tante a pədebərə debeki dən dən disre?» **27** Kəyefə ka buk ba Musa kəbəp ka yecicəs yecempi ya adəjk a Kanu alpəs aŋe fəp, kə Yesu ələmər ḥa təkə Yecicəs Yosoku fəp yoloku tetən mə. **28** Ntə ḥalətərəne tadare təkə ḥanckə mə, kə Yesu əyo pəmə ntə əŋfaŋ kəcepər pəkə pəbəle mə. **29** Mba kə ḥaməne kə kəcepər, ḥacloku: «Məyi nnə kə səna, dec əfəŋ kəkalə, kəbiye kə pəndə. Kə Yesu əmbərə kəkəyi di kə ḥa.» **30** ḥandə dəmesə kəkədi yeri, kə Yesu əlek kəcom, k'eyif Kanu barka, k'entepi ki k'əsəŋ ḥa. **31** Kə fər yaŋan yemere, kə ḥanepəl kə, mba k'əsəle sə fər yaŋan

kirij. **32** Kə afum aŋe ŋayefə kəloku: «Pəyina fe pəmə ntə nenc deŋyi su dəcor, ntə endenasokəsə su moloku mecic nde dəpə mə?» **33** Kə ŋayefə gbəncana babəkə kə ŋalukus Yerusaləm, kə ŋaŋkə ŋabəp acepsə darəŋ a Yesu aŋe wəco kə pin ŋaclonjkanə kə asol ajan, **34** ŋacloku: «Kance kə: Wəbe əfətə afi dacə, k'əŋkə pəwurər Simoŋ!» **35** Kə afum aŋe mərəŋ ŋaləm sə təkə tənacepər dəpə mə, kə təkə ŋananeŋəl kə kətepi kən kəcom pəsəŋ ŋa mə. **36** ŋayi kəloku moloku maməkə, kə Yesu nkənsərka owurər ŋa, k'oloku: «Pəforu peyi nu!» **37** Kə ayek-yek ŋontorər ŋa, kə ŋanesə, kə pəyi ŋa pəmə ntə ŋaŋnəŋk tubəri mə. **38** Mba kə Yesu eyif ŋa: «Ta ake tə pəyinə nu yamayama tante-ε, ta ake tə nəŋbekəlnənə dəbəkəc-ε? **39** Nəməmən ma wəcək wem kə waca wem-a, ina əfə yati! Nəgbuŋen'em, nəməmən! Tubəri təyə fe sem, təyə fe bənt. Mba ina, iyə yayəkə fəp.» **40** Yesu eyi kəloku moloku maməkə, k'ementər ŋa waca wən kə wəcək. **41** Mba ntə pənanaŋkanə kəbət ŋa haj ta ŋantam kəlaŋ mə, kə ŋayi pəciyanə disre. Kə Yesu eyif ŋa: «Nəyə paka pələma pedi ba?» **42** Kə acepsə ən darəŋ ŋawure alop ŋenekət ŋin kə ŋasəŋ kə. **43** Kə Yesu εlek alop ŋaŋkə k'əsəm ŋi fər yaŋan kirij. **44** Ntə elip kəsəm alop ŋiŋ mə, k'oloku ŋa: «Mes mame m'inclok'un ntə inayi kə nəna mə. Məne mes məkə ancic tetem Tawureta Musa, yecicəs yecempi ya adəŋk a Kanu kə Yabura Dawuda mə fəp meyi.» **45** Kə Yesu əsəŋe ŋa kəsək səbomp ntə təŋsəŋe ŋacərə Yecic ya Kanu fəp mə. **46** Kə Yesu oluku ŋa: «Ntə tə ancic dəYecicəs Yosoku, a dis dendeləl Krist, kə teyefə dənda-ε, pəfətə afi dacə tataka tən ta maas. **47** Məne pacam kəsəkpər mera

pacəməs pəlompu darəŋ tewe tən, kəyefə ka Yerusaləm,
ntə təŋsəŋe paŋaŋnənə afum a təf ya doru fəp kiciya
kəŋjan mə. **48** Nən'əyənə sede sa mes mamə. **49** Kə ina,
kəkərə nu k'inder daka ndə Papa kem ənasəŋ temer kəsəŋ
nu mə. Nəyi nnə dare dandə hanj Kanu kəlas nu fənəntər
fa darenc.» **50** Kə Yesu osole ŋa k'eŋkekərə dare kəsək
ntende Betani, ntə ŋambəp di mə, k'empənə waca darenc,
k'ontolane ŋa. **51** Eyi kətolane ŋa, k'əsak ŋa, k'ampənə
kə dəkəm. **52** Kə ŋancəpə kə mobu kəsəŋe kə pəleli, kə
ŋalukus Yerusaləm, pəbotu disre. **53** Təm o təm ŋanckə
oŋ nde kələ kəpəŋ ka Kanu, ŋackor-koru Kanu.

Yεbəc ya Asom a Yesu

1 Wanapa Teyofil, Inacicas kitabu kem kocokə-coko disre mes mme Yesu εnacop kəyə kə kətəkse mə, **2** haj dəsək nde anapəne kə darenc, ntə elip kəsom asom ən Amera Əcəməpi əja Kanu disre, aŋə εnayək-yək mə. **3** Asom akakə əja Yesu εnamentər kance ka mes məlarəm ntə εnayəfə pucuy pa defi mə. K'owurər əja mata 40 pəyi wəyəŋ, pəcloku əja mes ma dəbe da Kanu. **4** Dəsək dələma ntə əjai kədi yeri kə Yesu mə, k'oloku əja: «Ta nəbələ dare da Yerusaləm, mba nəkar tes ntə Papa εnasəj temer kədesəj mə, təkə nənanane icloku mə: **5** Dəromun Saŋ εncgbət afum teta Kanu, mba nəna kəgbət dəromun dəAmera Əcəməpi əja Kanu disre kə nəndesətə mata mame.» **6** Akə ənaloykanə mə kə əjayif Yesu: «Wəbə, tem tante tə məndelompəse Yisrayel dəbe ba?» **7** K'oloku əja: «Təncəmə fe nu dəpə kəcəre ka tem kə dəsək nde Apa Kanu εncəməmne kəyə təfaŋ tən kətam kən disre mə. **8** Mba nəndesətə fənəntər kə Amera Əcəməpi əja Kanu əjendedər nu-ε, tem tatəkə nəndeyənə atəjne aŋə mes mencepər fər yanjan kirij mə nde dare da Yerusaləm, atəf əja Yude fəp kə atəf əja Samari kəkəbəp cəpəc ca doru fəp.» **9** Ntə elip kəloku tatəkə mə, afum aŋə əjanayı di mə fəp əjanagbətnə Yesu ntə ançpəne kə mə, kə kəp kəŋkump kə, əjanctam fe sə kənəjək kə. **10** Ntə Asom ən əjanagbətnə kəm Yesu pəcpe darenc mə haj k'əsəle. Gbəncana babəkə kə məlekə mərəŋ məmberne yamos yomotər-motər mementərnə əja, **11** kə moloku: «Afum a Kalile, ta ake tə nəncəmənə kəməmən kəm-ε? Yesu, wəkakə εmpe dəkəm fər yonu kirij mə, tante nəŋgbətnə

kə pəcpə mə, t'endesə-der.» **12** K'asom a Yesu ŋalukus Yerusalem kəyefə nde tərə təkə aŋwe «Tərə ta tək ya Olif», mpe pəntəbələnə dare mə. Pəbol-bolu mpe dinə da aSuyif doncwose fum kəkət pabəp simiti, dəsək da kəŋesəm mə. **13** Nte ŋambərə dare mə, kə ŋampe dəkələ da kəroj nde ŋancndə mə. Afum aŋe ŋanayi di mə: Piyer, Isan, Sak kə Andəre, Filip kə Təma, Bartelemy kə Matiye, Sak wan ka Alfe, Siməj wəsimse teta atəf, kə Yudas wan ka Sak. **14** Fəp fəjan kəfo kin kə ŋanckə kətola Kanu təm o təm kə aran, kəbəp ka awənc a Yesu, kə iya kən Mari. **15** Dəsək dələma mata maməkə disre, afum aŋe ŋanayi di mə, ŋanckə haŋ afum tasar tin kə wəco mərəj. Kə Piyer eyefə awənc ən dacə, k'oloku: **16** «Awənc im aja: Pənamar yecicəs ya dəkitabu yelare. Ti disre Amera ɻecempi ŋa Kanu nŋe Dawuda ənanuŋkənə kəloku teta Yudas, nwə ənasole aŋe ŋanasumpər Yesu mə. **17** Analəm Yudas su dacə, səpanjne yebəc yin yayi. **18** Nte elip kəsətənə abəf pəsam pa kiciya kən mə, k'ɛŋgbəknə, k'entəmpənə tekirij k'ewaline kor kə təsəŋe sumpa sən fəp kəsamsər dəntəf. **19** Tes tə ntə aka Yerusalem fəp ŋanacərə mə, ti tənasəŋe pawe dale dadəkə «Hakeldama», itə tatəkə kusu kəŋan «Dale da mecir». **20** Bawo anacic nde Yabura Dawuda disre: «Kələ kən kəyə fos, ali fum ta pəyi ki!» K'ənacicəs sə: «Wələma pəlek dəkəcəmə dən!» **21** Mənə paməmənə afum aŋe ŋanccəmbər su təm ntə Yesu əncpə pəctor kə səna mə, mənə wəkin pəyi su dacə nwə endeyənə wətəŋnə mes mmə menacepər fər yən kirij kəyefə ka Yesu afi dacə, mənə wəkayi sə pəyənə wənatəŋnə mes fəp kəlek kəgbət ka San teta Kanu, haŋ dəsək nde Yesu ənayefə su dacə

mɔ.» **23** Awa kɔ ḥamentər afum mərəŋ: Matiyas, kɔ Isifu nwɛ ancwe Barsabas, pacdeŋjər kɔ sɔ tewe ta Yusutu. **24** Kɔ ḥantola Kanu ntɛ: «Wəbə, məna nwɛ məncərə bəkəc ya fəp mɔ, məmentər su gbasŋa wəkin nwɛ malek kədecənc Yudas akaŋe mərəŋ dacɔ mɔ. **25** Təsəŋe wəkayi kəcop su dacɔ yəbəc yən, pəlek dəkəcəmə nde Yudas εnasak a k'əŋkə kəfo nkə kəmar kɔ mɔ.» **26** Kɔ ḥanjot yampurpuŋ kɔ tosurenε Matiyas nwɛ anaberεnε Asom aŋε wəco kɔ pin mɔ.

2 Ntɛ Dəsək da kəsata ka Tataka ta wəco kəcamət dənabəp mɔ, alaŋ a Yesu fəp ḥanaloykanε kəfo kin. **2** Gbəncana babəkə kɔ pukule pəyefə dəkəm mpe ṣenawurene pukule pa afeſ ḥəpər mɔ, kɔ pəlas kələ kəŋkə ḥanande disre mɔ. **3** Kɔ memer mowurər ḥa mme ṣenawurene ma nenc mɔ. Kɔ meyerəsənε fəp farjan, kɔ temer tentəpnε nwɛ o nwɛ dətobu. **4** Kɔ Amera ḥecempi ḥa Kanu ḥender ḥa fəp, kɔ ḥayefə kəcəp nwɛ o nwɛ kusu kəcuru. Amera ḥecempi ḥənctsəŋe ḥa kəcəp tatəkə. **5** Awa təm tatəkə aSuyif asumpər dinε gbiŋ aŋε ḥanayefə təf ya doru fəp mɔ, ḥanande dare da Yerusalem. **6** Ntɛ ḥane pukule mpe mɔ, kɔ ḥayekse kəkə di. Kɔ pənciyane acikəra fəp ntɛ ḥane afum a Kalile ḥaccəp nwɛ o nwɛ kusu k'acəkəra mɔ. **7** Pəciyanε, kɔ kusu kəwos kəŋkə disre, kɔ ḥayifənε: «Afum akaŋe ḥalok-loku mɔ, bafə aka Kalile ḥə ba? **8** Ake'səŋe ntɛ səna dacɔ, fum o fum ene ḥaccəp kusu kən mɔ? **9** AParto, aMede, aka Elam, aka Mesopotami, aka Yude, aka Kapados, aka Ponto, kɔ aka Asi, **10** aka Firiki, aka Parjili, aka Misira, aka Libi andə a atəf ḥa Sireŋ, aRom, **11** aSuyif kɔ acikəra aŋε ḥanctubucnε pətət pa dinε da aSuyif

ma: Aka Krit, aka Arabi, səjne ja ḥacloku cusu cosu mes mərɔŋ ma Kanu!» **12** Kə cusu cəwos ja kə pəyi ja yamayama, kə ḥayifene tarjan: «Cəke cə tante toluku-e?» **13** Mba kə aləma ḥanjfani ja, ḥacloku: «Member mobotu mə ḥanembəre!» **14** Kə Piyer eyefə k'encəmə kə asom a Yesu aŋe wəco kə pin, k'emprenə dim pəcloku kənay nke: «Afum a Yude kə nəna aŋe nəndə dare da Yerusalem mə, nəsu ləjəs, nəcəŋkəl belbel moloku mem! Nəcərə ti: **15** Afum akanje ḥancis fə pəmə təkə nəcəmcəmne ti mə, bawo bətbət b'ayi bambe. **16** Mba təkə aŋnabi Yowel enaloku mə teyi kəcepər: **17** Kə Kanu kəloku mata məlpəs: «Indesamsər Amera ḥem nnə afum fəp ḥayi mə. Awut anu arkun kə aran ḥande ḥacdəŋk cəsayibə-e. Indesəŋ awut atəmp anu kənəŋk ka məyə mem, indewərəpəs sə afum anu atem.» **18** «Ey,» Kanu kəloku, «Indeyerəs Amera ḥecəmpı ḥem acar em arkun kə aran, mata maməkə, ḥandedəŋk cəsayibə-e. **19** Indementər mes məwəywəy məlarəm dəkəm kə megbəkərə ma Kanu nnə dəntəf: Mecir, nənc, kə acul ja kinime. **20** Dec dendesəkpə kubump, kə ḥof ḥesəkpə mecir. Maməkə mendecepər a dəsək da Wəbə dedebəp, dəsək dadəkə dembek kə dentese. **21** Nwə o nwə endekorne Mariki mə endefis.» **22** Afum aka Yisrayel, nəcəŋkəl moloku mamə!: Yesu wəka Nasaret, fum nwə Kanu kəmentərə nu debeki dən mə, dəmes məwəy-wəy, dəmərəŋ, dəməgbəkərə pəmə tatəkə nəncərə ti mə, **23** fum wəkawə anasəŋ nu kədif kən pəmə təkə Kanu kənawose ti kə kəsəŋ təkətənə ta ti mə. Nənim kə nəncaŋ kə dətək yəpəmpəl kəmar ka waca wa acikəra. **24** Kanu kəyekti kə kəŋgbintər kə pəcuy pa defi, bawo defi dənatam fə

kəməŋkərnə kə. **25** Dawuda εnanuŋkənə kəloku dəyecicəs
yecempi teta Yesu: «Incnəŋk Mariki tem fəp fər yem kiriŋ,
ifəyikcə, bawo ey'im kəca kətət. **26** It'əsəŋe ntə abəkəc
ŋem ŋeyi dəkəsata mə, kə temer tem tesikələ dəpəbotu.
Dis dem yati dendekəŋesəmə kəgbəkər amerə. **27** Bawo
məfədekəsak im dabiya məfədekəsak wəsoku kam pəte.

(Hadəs g86) **28** Məsəŋ'em kəcərə səpə sa kəcepərənə doru,
kiyi kam ina kəsək kəndekəlas im pəbotu.» **29** Awənc im
anjal Nəwose iloku nu ntə kəlanj disre teta wətem Dawuda:
εnafi, k'awup kə, kə kufu kən kəyi su sə məkə dacə. **30**
Mba ntə Dawuda εnayənə sayibə mə, εncərə sə a Kanu
kənadərme kə a kəndedəs wansə kən wələma dəcəm da
dəbə dən kəronj. **31** Dawuda εnanuŋkənə pənəŋk kəyəfcə
ka Krist dəkufu, εnanəŋk ntə tendeder mə k'oloku ti: a
anasak fe Krist dabiya, dis dən dənate fe dəkufu. (Hadəs
g86) **32** Yesu wəkakə, Kanu kəyekti kə, səna fəp səyənə
sede aka ti. **33** Kə Kanu kəmpənə Yesu kəfo kəleli, k'əndəs
kə kəca kən kətət. Kə Yesu əsətər nkən apa Kanu Amera
ŋecempi nnə analoku kədesəŋ mə, k'eyeras tatəkə nənəŋk
kə nəne mə. **34** Bafə Dawuda εnapə darenc, nkən yati
oloku: «Mariki Kanu oloku Mariki mem: «Mənd'em nnə
kəca kem kətət, **35** haŋ iclip kəboc aterənə am wəcək
wam dəntəf mənas-nas ŋa.» **36** Pəmar aka Yisrayel fəp
ŋacərə ti belbel: Kanu kənasəŋe Yesu kəyənə wəbe wəyək-
yək kən, Yesu wəkakə nəncəŋ dətək yəpəmpəl mə.» **37**
Ntə afum ŋane moloku maməkə mə, kə mosumpər ŋa,
kə ŋayif Piyer kə asom a Yesu akə: «Awənc su aja, cəke
cə pəmar səyə oŋ-ε?» **38** Kə Piyer oloku ŋa: «Nəsəkpər
mera yonu, nəlomp! Nwə o nwe pəsətə kəgbət dəromun

tewe ta Yesu Krist disre, ntε təŋsəŋε paŋaŋənε kiciya ka wəkayi mə, nəndesətə sə Amera ḥecempi ɲa Kanu. **39** Bawo, kəpoce nkε Kanu kənasəŋε temer mə, konu kə, kə awut anu kəbəp ka akə ɲayi pəbələ mə, haŋ kənay ka afum nkε Wəbe Kanu kosu endewe mə.» **40** Kə Piyεr oluku ɲa sə moloku məlarəm ntε təŋsəŋε ɲanenε kə mes mme mənacepər fər yən kiriŋ mə. K'engbinjər ɲa, pəcloku: «Nəyacnε dətemp dande dəŋkafələ-kafələ mə!» **41** Afum alarəm ɲawose kəgbət dəromun teta Kanu. Dəsək dadəkə afum wul maas ɲamberenε akə ɲananuŋkene kəlaŋ mə. **42** Kə ɲancəŋkal təm fəp kə belbel mətəkse ma asom a Yesu, kiyi kəjan tes tin, kəpaŋne kəjan dap da yeri, kə kətola Kanu. **43** Kə kənesε kəsumpər nwε o nwε bawo Kanu kəncmentərε mes məpəŋ kə mes mewey-wey məlarəm waca wa asom a Yesu. **44** Akə ɲanalaŋ mə fəp ɲanayi tes tin ɲacyerenε mpe o mpe ɲaŋsətə mə. **45** Kə ɲancaməs daka dəkə ɲanayo mə, kə ɲayer pəsam papəkə ɲacməmən təkə pəcucanε pencepərenε mə. **46** Dəsək o dəsək ɲanclonjkane nde kələ kəpəŋ ka Kanu, ɲacdine yobotu kə bəkəc yoforu. **47** ḥackor-koru Kanu, kə mes maŋan məmbət afum fəp. Kə Mariki nkən ɛmberenε dəsək o dəsək kəgba ka aŋε ɛncyclə mə.

3 Dəsək dələma Piyεr kə Isaŋ ɲampε nde kələ kəpəŋ ka Kanu dec dərəfəy, dec nde antola Kanu mə. **2** Tosurenε pasare wəbəc nwε aŋkomε kətəkət mə. Dəsək o dəsək anckekərε kə padəs nde kusunjka ka kələ kəpəŋ ka Kanu. Dəndo wəbəc nwε onctolane daka nənəfər disre afum aŋε ɲancberε kələ kəpəŋ mə. Kusunjka nkε ancwe «Kusunjka

Kətət». **3** Nte εnəŋk Piyer kə Isan aŋe ŋanckə kəbərə
kələ kəpəŋ mə, k'eyefə kətola akakə nənəfər disre. **4**
Piyer kə Isan ŋangbətnə kə, kə Piyer oluku: «Məgbətnə
su!» **5** K'εŋgbətnə ŋa pəckar kədesətər ŋa paka pələm.
6 Mba kə Piyer oluku oŋ: «Ali pəsam iyə fe, mba mpə
iyə mə, ip'indesəŋ'əm: Tewe ta Yesu Krist wəka Nasaret,
məyefə, məkətl!» **7** Gbəncana babəkə kə ŋasumpər kə kəca
kətət kə ŋayekti, wəcək kə məgbəlkəc mən yəncəp. **8**
Kəsərnə katin k'eyefə k'encəmə, k'elek wəcək kəkət. K'osol
kə ŋa, kə ŋambərə kələ kəpəŋ ka Kanu disre, pəckət,
pəcyokə, pəckor-koru Kanu. **9** Kə afum fəp ŋanəŋk fum
nwə pəckət, pəckor-koru Kanu. **10** Ancnəpəl kə, nkən
εncndə nde kələ kəpəŋ nde «Kusunka Kətət», pəctolanc
daka nənəfər disre. Kənesə kə pəciyanə kəmbəp afum
fəp tətə tənabəp kə mə. **11** Nte fum nwə εnader
pəyi oŋ ta εŋyefə Piyer kə Isan dəntəf mə, kənesə disre
kə afum fəp ŋayekse kəkə nde akər nŋe aŋwe «Akər ŋa
Sulemani», nde Piyer kə Isan ŋanayi mə. **12** Nte Piyer
εnəŋk ti mə, k'oloku afum: «Aka Yisrayel! Ake'səŋe nte
tante t'enciyane nu mə? T'ake tə nəŋgbətnəne su pəmə
fənəntər fosu, kə pəyənə fe ti-ε, dosoku dosu disre dəsəŋe
fum wəkawə kəkət? **13** Bafə tatəkə tə de! Mba ti disre,
Kanu ka atem asu Kanu ka Abraham, Kanu ka Siyaka,
kə Kanu ka Yakuba kənayek-yekəs wəmarəs kən Yesu.
Mba nkən nəna nənalek, kə nəsəŋ abə, nəce kə fər ya
Pilat kiriŋ, ali ntə Pilat εnacəm-cəmne kəsak kən mə. **14**
Nəna nənace nwə əyənə wəcəmpı kə wəlompu kə nəloku
a pawose kəsakə nu wədifət afum dare disre. **15** Nənadif
wəkiriŋ wəka doru, mba Kanu kənasəŋe kə kəfətə afi dacə.

Sən'çyənə atəjnəs aka ti. **16** Anasəj fənəntər fum wəkawə
nəñgbətnə kə nəncəre mə. Kələj kən Yesu gbəcərəm
kəsəj fum wəkawə fənəntər. Kələj kən Yesu kəsəj kə
kətamnə kej fər ya fəp fonu kiriŋ. **17** Ndəkəl oj, awənc
im aŋa, incəre a kətəcəre konu kənasəjə nu kəyə tatəkə,
nəna kə abə anu. **18** Kanu kənalas təkə kənanuŋkəne
kəloke cusu ca sayibə ən fəp mə: A pənamar dis dələl
Krist, wəyek-yek kən. **19** Nəsəkpər bəkəc yonu, nəluksərnə
ntə təŋsəjə parjaŋnəne kiciya konu mə, **20** ntə təŋsəjə
Wəbə Kanu pəgbəkəre sə kəkəre nu təm ta kəyəsəm,
Yesu nwə ananuŋkəne kəyəkyəkə nu mə. **21** Nkən kəm
kəntəmpər haj təm ntə mes mmə Kanu kənaloke təm
tobol-bolu cusu ca sayibə ən səcəmpı mə melare. (**aīōn g165**)
22 Ajnabi Musa ənaloku: «Wəbə, Kanu konu, endekəre
nu sayibə pəmə ina. Fum wəkin wəka awənc anu dacə
endeyi, nəde nəcəŋkəl moloku maməkə ende pəcloku nu
mə fəp. **23** Nwə o nwə əntədecəŋkəl wədəŋk wəkakə mə,
andeləsər kə. Endeməlkə afum a Kanu dacə.» **24** Sayibə fəp
kəyəfə ajnabi Samiyel haj aŋe ŋanacənc kə mə, ŋanaloku
teta mataka maməkə, kə ŋaŋdəŋk mi. **25** Nəna, awut a
sayibə ŋə nəyənə, kə nəyənə sə awut a temer təkə Kanu
kənacaŋəs kə atem anu mə, kəcloku Abraham: «Afum a
doru fəp ŋandəsətə kəpoce kətət kem teta kəbənda ka
dokom dam.» **26** Te tonu tə, Kanu kənanuŋkəne kəyekti
wəcar kən, k'osom kə kədetolane nu, pəsəkpər nu nwə o
nwə abəkəc ŋən ŋelec, ŋoyənə kə ŋətət.»

4 Piyər kə Isaj ŋanayi kəlok-lokər afum təm ntə alojnə
a kələ kəpəŋj ka Kanu ŋanabərə kə wəbə ka asədar aŋe
ŋancbum ki mə, kə aSadisi. **2** Pənatəle ŋa ntə ŋanane

Piyer kə Isan ɳactəksə afum a fəp fəndefətə afi dacə pəmə ntə Yesu əfətə afi dacə mə. **3** Kə ɳasumpər Piyer kə Isan, kə ɳandəs ɳa pacbum ɳa dəbili hanj dəckəsək, bawo pənabiye. **4** Afum alarəm aləma aŋe ɳanane moloku marjan mə, ɳanalanj, dəlay danjan dənabəp arkun wul kəcamət. **5** Dəckəsək abə aŋan, abeki apəŋ a dətəf, kə atəksə a yecicəs ya Aŋnabi Musa ɳambəpsenə Yerusaləm **6** kə wəlojnə wəpəŋ Anas, kə Kayifa, Isan, Aleksandər, kə akə ɳanayonə aka kəbənda ka dokom da alojnə apəŋ mə. **7** Kə ɳancəmbər Piyer kə Isan fər yaŋan kiriŋ kəyifət: «Fənəntər fəre, kə tewe ta ana tə nəyənə tantə-ε?» **8** Awa kə Amera ɻecempi ɳa Kanu ɳelare Piyer, kə ɳəsəŋə kə kələku ɳa: «Abə a afum kə abeki a dətəf: **9** Ayifət su məkə teta pətət mpe ayənə wəlanyuru mə, kə ntə antaməs kə mə. **10** Nəcərə ti belbel, fəp fonu kəbəp ka aYisrayel: Tewe ta Yesu Krist wəka Nasarət, wəkə nənacaŋ dətək yəpəmpəl, akə Kanu kənasəŋə kə kəfətə afi dacə mə, tewe tən təsəŋə ntə fum wəkawə əncəmə nu dacə pətamnə mə. **11** Nkən Yesu ɻayənə togbu mpe nəna acəmbər kələ nənafani mə, mba ənayənə togbu pətət pa dacə.» **12** Nkən gbəcərəm əntam kəsəŋ su kəfis. Kanu kənasəŋ fə tewe tələma ta fum nnə doru dandə ntə pəmar payacnənə mə.» **13** Ntə abeki aŋe ɳanəŋk Piyer kə Isan ɳabəknə mə, kə pənciyane ɳa, bawo ɳanacərə a afum gbəcərəm ɳanayi aŋe ɳanatətəkəs mə. Kə ɳanəpəl ɳa dacə akə ɳanayi kə Yesu mə. **14** Mba ntə abeki apəŋ ɳancəŋk fum nwə anataməs pəcəmə ɳa fər kiriŋ mə, ɳanayo fə toluku. **15** Kə aboc kitı aSuyif ɳaloku Piyer kə Isan kəwur ka dəkələ ndə ancyifət ɳa mə, kə ɳameŋksenə tajən, **16**

kə ɳayifɛnɛ: «Cəke c'andeyɔ afum akanjɛ-ɛ? Bawo təsəkər aka Yerusaləm fəp a ɳa ɳasəŋɛ kə tegbekərə ta Kanu tante teyi. Afətam kəgbəkəl ti. **17** Mba, ntɛ aŋyɔ a ta təsam nnə afum ɳayi mə, pabeŋne ɳa, pamənɛ ɳa kəclok-lokər nwə o nwə tewe tatəkə. **18** Kə ɳawe ɳa, kə ɳambəŋne ɳa kətəluku kə kətətəksə afum tewe ta Yesu. **19** Piyer kə Isan ɳayif ɳa: «Pəmar fər ya Kanu kiriŋ paleləs nəna patas Kanu Nkən ba? Nəna nəməmən ti belbel, **20** bawo səna səfətam kəyi ta səloku təkə sənəŋk kə təkə səne mə-ɛ.» **21** Kə aboc kitı ɳangbəkərə sə kəbeŋjəsnə ɳa, kə ɳasak ɳa. ɳanasətə fe tes ntɛ andeŋe ɳa a patərərse ɳa ti mə bawo afum fəp ɳanckor-koru Kanu teta təkə tenacepər fər yaŋjan kiriŋ mə. **22** Fum nwə ɛnasətə tegbekərə ta kətaməs tatəkə mə, ɛnatam kəsətə meren wəco maŋkələ pəcepər. **23** Ntɛ asak Piyer kə Isan mə, kə ɳaŋkə ɳaləmər afum aŋjan təkə aloŋne apəŋ kə abeki a dətəf ɳanaloku ɳa mə. **24** Ntɛ ɳane moloku mame mə, kətəŋne disre kə ɳampenɛ sim nnə Kanu kəyi mə, ɳacloku: «Wəbə, məna nwə məlompəs kəm, antəf, kəba kə ca yəkə ye yi ki mə fəp, **25** dəAmera ɳecəmpি ɳə mənalokə kusu ka kas kosu Dawuda wəmarəs kam: «Akesəŋe ntɛ metelə məpəŋ mencepərər afum a təf mə? Akesəŋe ntɛ afum ɳantəŋne mes mme məntədeləpsər mə? **26** Abe a doru kərkər ɳalompəsne teta kəyəfərənə, kə akirij ɳaləŋkanə kə ɳantəŋne pəlec nnə Wəbə Kanu kə wəyek-yek kən ɳayi mə.» **27** Bawo kance, Herodu kə Pəŋse Pilat ɳantəŋne pəlec dare dandə disre atəyənə aSuyif kə aYisrayel nnə wəmarəs kam wəcəmpি Yesu eyi mə, nwə mənayek-yek mə. **28** ɳanaya mes fəp mme mənanuŋkənə kəwose kəyə

mə. **29** Ndekel oŋ, Wəbe, məgbekərə kəbeŋjəsnə kəŋjan,
məsəŋe acar am kəbəknə kəloku toluku tam kance disre.
30 Mətenci kəca ntə təsəŋe kətaməs, megbekərə, kə mes
məwəy-wəy meyi tewe ta wəcar kam wəsoku Yesu. **31**
Ntə ŋalip kətola Kanu mə, kə kəfo kəŋkə ŋanalonjkanc
mə kəyikcə, kə Amera ɻecempi ŋəsəŋe fəp fanjan kəloku
toloku ta Kanu kəbəknə disre. **32** Kənay nkə kənalaj mə,
ŋasətə bəkəc yin yayi, kə ŋayənə sə akin ayi. Nwə o nwə
oncloku fe a nkən sona ɔyə daka dən, mba a fəp fanjan fo
ŋanaparjnə di. **33** Asom a Yesu ŋancloku təkə ŋananəŋk
kəfətə ka Mariki Yesu afi dacə mə. Kə kəmar ka Kanu
kəyi alaj fəp kəroŋ. **34** Afum akaŋe dacə, nwə o nwə
abəkəc ŋenalecə fe sə teta kətəyə kən daka, bawo aŋe
ŋanayə dale, kə pəyənə fe ti wələ mə, ŋanacaməs yi. Kə
ŋaŋkərə kəway ka ca yayəkə, **35** kə ŋambocər ki asom a
Yesu dəntəf. Kəway kaŋkə k'ancyer nwə o nwə kə təkə
pəcuca peyi kə mə. **36** Isifu wəka kor ka Lewy ɛnayi, nwə
asom a Yesu ŋancwe Barnabas mə, itə tatəkə kusu kəŋjan
«Wəcəpəs bəkəc.» Nde dare da Sipər anakom kə. **37** Nkən
ɛnacaməs antəf nŋe ɛnayə mə, k'ɛŋkərə kəway kaŋkə fəp
k'ender pəbocər ki asom a Yesu dəntəf.

5 Wərkun wələma ɛnayi pacwe kə Ananiyas, kə wəran
kən Safira, kə ŋancaməs antəf ŋaŋjan. **2** Kətəŋne disre kə
wəran kən, k'Ananiyas embelər kəway ka antəf ŋaŋkə
k'ɛŋkərə kəway kələpəs nkə k'ɔŋkə pəbocər ki asom a
Yesu dəntəf. **3** Kə Piyer eyif kə: «Ananiyas, ake'səŋe ntə
məwəsə Sentani səsəŋ am kəyembər Amera ɻecempi mə?
Məmbelər kəway ka dale. **4** Ntə dale dande dənayənə dam
mə, ak'ɛnasəŋe ta məməŋkərnə di-ɛ? Ali ntə mənacaməs

di mə, pəsam papəkə, bafə pam pənayi ba? Akesəŋ'am kəyo tante-ε? Bafə afum ŋɔ məyembər de, mba Kanu!»

5 Nte Ananiyas ene moloku maməkə mə, k'entəmpənə, k'enɡbiŋ kifir, k'efi. Kə kənesə kəpəŋ kəsumpər akə ŋanane ti mə fəp. **6** K'atəmp ŋayefə kə ŋanepsər kə arɔfən, kə ŋaŋkə ŋawup. **7** Nte dec maas dencepər mə, kə wəran ka Ananiyas embəre, ta əncəre təkə tənacepər mə. **8** Kə Piyer eyif kə: «Məlok'im ma kance: Kəway kaŋke kə nəncaməs dale ba?» Kə wəran nwə oluku «Ey, kəway kaŋkə yati kə.» **9** Kə Piyer oluku kə: «Akesəŋə nte nəntəŋne kə nəwak Amera ŋa Wəbe mə-ε? Məcəre a aŋe ŋawup wos əm mə, ŋayi nde dəkusunjka, kəkekərə kə ŋander so məna.» **10** Gbəncana babəkə k'entəmpənə kə wəcək dəntəf, k'enɡbiŋ kifir. Kə atəmp ŋambəre kə ŋambəp kə pəfi. Kə ŋaŋkekərə kə, kə ŋaŋkə ŋawup wos kəsək. **11** Kə kənesə kəpəŋ kəsumpər kəloŋkanə ka alaŋ fəp kə akə ŋanane moloku maməkə mə. **12** Asom a Yesu ŋancyə megbekərə kə mes mewey-wey məlarəm mme menayi afum dacə mə. Aləŋ fəp ŋanacəmə kəfo kin nde akər nŋe ancwe «Aker ŋa Sulemani» mə. **13** Afum alpəs ŋancnəsə kənɔŋkəl ŋa, mba ŋancyekyekəs ŋa. **14** Kənay ka arkun kə aran aŋe ŋanaləŋ Wəbe mə, ŋancla oŋ kəla dəm. **15** Packəre atətamnə səpə fəp packəre ŋa dəyala kə dəsəpoko nte təsəŋe kə Piyer ender-ε, andulu ŋon gbəcərəm ŋetam kəbəp wələma mə. **16** Kənay ka afum aŋe ŋanayi sədare nse sənakəl Yerusaləm mə, ŋancyekəs kəkərə Yerusaləm atətamnə nde asom a Yesu ŋanayi afum aŋe yɔŋk yeləc yənasəŋ dotoŋkulu mə, fəp fəŋan anataməs ŋa. **17** Wəloŋne wəpəŋ kə aSadisi aŋe ŋasol

mə ɳayefenə kəraca. **18** Kə ɳantəp asom a Yesu waca
kə ɳambər ɳa dəbili. **19** Pibi papəkə disre kə məleke ma
Wəbe Kanu menjbiti cumba ca bili babəkə, kə mowurene
ɳa. Kə məleke moloku ɳa: **20** «Nəkə kələ kəpəŋ, nəloku
afum moloku kə mes fəp ma təkotene ta doru dande.» **21**
Ntə ɳane moloku maməkə mə, kə asom a Yesu ɳaŋkə
bətbət suy nde kələ kəpəŋ, kə ɳancop kətəkse di afum.
Kə wəlojnə wəpəŋ ender kə akə ənasole mə. Kə ɳawe
aboc kiti alpəs aSuyif kə abeki apəŋ aka Yisrayel fəp, kə
ɳasom a pakə pawurene asom a Yesu dəbili, pakere. **22** Kə
asədar ɳafə ɳakə afum aŋe ɳawur ɳambəp fe ɳa dəbili,
kə ɳalukus. Kə ɳaŋkə ɳaloku ti abə aŋe ɳanasom ɳa mə,
ɳacloku: **23** «Səŋkə səbəp cumba ca bili pacəŋ ci belbel,
abum a ci ɳacəmə dəkəcəmə danjan, mba səŋgbiti ali
fum səmbəp fe bili disre.» **24** Ntə ɳane moloku maməkə
mə, kə pəyi wəbe ka asədar a kələ kəpəŋ kə alojnə
apəŋ yamayama teta afum akanə, kə ɳayifnə cəke cə tes
tante tendeləpəsər-ə? **25** Kə fum wələma ende pəloku
ɳa: «Afum aŋe nənaber dəbili mə ɳayi nde kələ kəpəŋ,
ɳactəkse afum.» **26** Asədar a kələ kəpəŋ kə wəbe kəjan
ɳaŋkə kəlek asom a Yesu, kə ɳaŋkere ɳa pəforu disre,
bawo ɳananese afum kəca-cas ɳa. **27** Ntə asədar ɳaŋkere
asom a Yesu mə, kə ɳancəmbər ɳa fər ya aboc kiti aSuyif
kiriŋ. Kə wəlojnə wəpəŋ eyifət ɳa, **28** k'oloku: «Bafə
sənamənə nu kətəkse sə afum teta tewe tante ba? Nəlas
Yerusalem mətəkse monu! Kə nəloku għes a mənə nəlojər
su pələc pa defi da fum wəkawə.» **29** Piyer kə asom a Yesu
ɳaloku: «Kəcəŋkəle Kanu kəncepər ka afum! **30** Kanu
ka atem asu kənasəŋe Yesu kəfətə dədefi, nwə nənacəŋ

dəkətək yεrəmpəl mə. **31** Kanu kəndəsərnə kə kəsək bawo nkən əyəne wəkiriŋ kə wəyac, ntə təjəsəŋə pəsəŋ aka Yisrayel kəsəkpər bəkəc əjacəmə dəpə da Kanu darəŋ, paŋaŋnənə ŋa kiciya kəŋjan mə. **32** Səna səyəne atəŋnə a moloku kə mes maməkə fəp, səna kə Amera ʃecəmə nŋe Kanu kəsəŋ aŋe ŋaleləs kə ŋawose toluku tən mə.» **33** Pənatəle aboc kiti aŋe ŋanccəŋkəl ŋa mə haŋ pəcepərər, kə ŋafanj kədif ŋa. **34** Mba wəFarisi wələma ənayi ŋa dacə, pacwe kə Kamaliyel. Wətəkse sariye ənayi, nwə afum fəp ŋanabətər mə. K'eyefə aboc kiti aSuyif dacə, k'oloku a pawureŋe afum akaŋe kəresna, **35** k'oloku: «Arkun a Yisrayel! Nəkembərnə belbel ntə nəndeyə afum akaŋe mə. **36** Towon fe, Tudas ənadot banca, afum masar manjkələ ŋanacək kə darəŋ. Mba anamələk kə, afum akə ənasole mə fəp k'ambełəs ŋa. Ali wəkin anasak fe. **37** Ntə tatəkə tencepər mə, kə Yudas wəKalile eyefə tem ntə ancləm afum a dətəf mə. K'osole so afum alarəm. Nkən so anamələk kə, aŋe ənasəp kəkafəli kəcəmə kə darəŋ mə fəp, kə ŋasaməsər. **38** Ndeklə icloku nu, ta nəcepsər afum akaŋe, nəsak ŋa ŋakə. Kə pəyəne a məfanj, kə pəyəne fe ti məyə maŋan nda fum məŋyefə-ə, mendəsələ. **39** Mba kə pəyəne a nda Kanu məŋyefə-ə, nəfədetəm kəsəlenə mi de! Nəkemərnə kədeyefərenə kə Kanu de!» Kə ŋane moloku maməkə Kamaliyel ənasəp kələku ŋa mə. **40** Kə ŋawe asom a Yesu, kə ŋasut ŋa, kə ŋaməne ŋa kətəsəlok-loke tewe ta Yesu, kə ŋasak ŋa. **41** Kə asom a Yesu ŋawur ŋa aboc kiti aSuyif dacə. Kə pəmbət ŋa kətərəs kəŋjan teta kəleləs ka tewe ta Yesu. **42** Dəsək o dəsək pəyəne nde kələ kəpəŋ ka Kanu kə pəyəne fe ti nde wələ waŋan, ŋanasak

fe kætəksə kə kəcam moloku mətət: A Yesu ɔyənə Krist,
wəbə nwə Kanu kəyek-yek mə.

6 Mata maməkə nte acepsə a Yesu ŋancla kəla dəm mə,
aSuyif acəp kusu ka Kresi ŋayefə kəcəpəsnə teta akə
ŋanccəp Ebəre mə. Aran acəp cəKresi aŋe awos aŋan
ŋafi mə ŋancsətə fe yeri pəmə acəp Ebəre dəsək o dəsək
kə andeyer-ə. **2** Kə Asom wəco kə mərəj ŋawe kənay
ka acepsə a Yesu kənəŋkənə, kə ŋaloku: «Pəmar fe su
kəsak kəcam kə kətəksə toluku ta Kanu teta kəyer yeri. **3**
Awa awənc su aŋa, nəyek-yekənə arkun camət-mərəj,
aŋe afum ŋancərə kəyo mera yətət mə, ŋalare sə Amera
ŋecəmpı ŋa Kanu kə kəcərə kəkət. Səsəj ayek-yek anu
akakə yəbəc yayəkə. **4** Səna səsumpər belbel kətola ka
Kanu kə yəbəc ya kəcam kə kətəksə toluku ta Kanu
tem fəp.» **5** Kə moloku maməkə məmbət afum fəp, kə
ŋayek-yek Etiyen, fum wəlaŋ Kanu wəpəj, pəlare Amera
ŋecəmpı ŋa Kanu, kə Filip, kə Pirəkər, kə Nikanər, kə
Timon, kə Parmenas, kə Nikola, wəka dare da Antiyək,
nwə ŋanayənə wəcikəra kəberə ka dinə da aSuyif mə. **6**
Kə ŋaŋkə ŋamentər ayek-yek akakə asom a Yesu nte
ŋalip kətola Kanu mə, kə ŋanderə ŋa waca kədəs kəŋjan.
7 Moloku ma Kanu mmə anctəksə mə məncsam kəsam
dəm, kə acepsə a Yesu ŋala katəna katəna Yerusaləm, kə
aloŋne Kanu alarəm ŋawose kəlaŋ Yesu. **8** Kanu kənamar
Etiyen kə kəsəj kə kətam kəyo ka mes məwəy-wəy kə
megbekərə məpəj ma Kanu afum dacə. **9** Afum aləma
aka dəkətola Kanu da aSuyif aŋe ancwe ki «kələ ka Awur
dacar» mə, ŋanayinə fe Etiyen. ŋa ŋanayənə afum aka
atəf ŋa Sireň, aka dare da Aleksandər kə afum a atəf ŋa

Silisi, kə aka atəf ḥja Asi. Nte tə kə ḥjambərə kəgbəkələnə kə Etiyən. **10** Mba ḥjanatam fe kəsumpər kə dəmoloku, bawo Amera ḥjecempi ḥja Kanu ḥjenasəŋ kə kəlok-loke dəcərən. **11** Ti disrə, kə afum akakə ḥjasəŋ calbante pəsam aŋe ḥjanaloku nte: «Səna sənenə kə kələməs Musa kə Kanu!» **12** Kə ḥjamberəs afum mər kəyəfə abeki a dətəf han atəkse sariye. Kə ḥjasumpər Etiyən, kə ḥjankekərə kə fər ya aboc kiti aSuyif kirij. **13** Kə ḥjankenenə so calbante akakə ḥjanawosə kəyemə mə, ḥjacloku: «Fum wəkawə eyi fe nte o nte mənə kəloku pəlec pa kəfo kəsoku kaŋkə kə sariye sa Musa. **14** Sənenə kə pəcloku a Yesu wəNasaret wəkawə endeləsər kəfo kaŋkə, pəsəkpər so məyə mme Musa εnasake su mə.» **15** Aboc kiti aSuyif fəp ḥjanagbətne Etiyən, bawo kəro kən kəncmot pəmə ka məleke.

7 Kə wəlojne wəpəŋ wəka kələ kəpəŋ ka Kanu eyif Etiyən: «Itə teyi ba?» **2** Kə Etiyən oluku: «Awənc im aŋa, Papa kem aŋa, Nəcəŋkəl im! Kanu nkə debeki dən dojmot mə kənawurər Abraham, wətem kosu, nte εnayi Mesopotami, ta εntadeder kəndə Haran mə. **3** Kə Kanu kəloku Abraham: «Məwur atəf ḥjam, dəjkom dam, məkə nde atəf nje indekəmentər əm mə.» **4** Kə Abraham owur atəf ḥja Kaldi, k'əŋkə pəndə dare da Haran. Dəndo, nte defi da kas dencepər mə, kə Kanu kəncepərenə kə atəf ḥjanje nənde oj ndekəl mə. **5** Kanu kənasəŋ fe Abraham ke atəf ḥjanje, ali dəkəcəmbər kəcək, mba kənaleke kə temer kədesəŋ kə ḥji kəbəp kəbənda ka dokom dən kə nkən encepər-ε, mba təm tatəkə ta εntayə wan-ε. **6** Kə Kanu kəloku Abraham nte: «Kəbənda ka dokom dam kəndeyi decikəra atəf ḥjoloma. Andekəcəmbər ḥja di dacar, patərəs

ŋa meren masar manjkələ. **7** Mba afum aka atəf ŋjanjəkə
ŋandekəcəmbər ŋa dacar mə, in'endekəbocər ŋa kiti. Kə
tencepər-ε, ŋandewur ŋadekor-kor im nnə kəfo kaŋke.» **8**
Ntə tatəkə tencepər mə, kə Kanu kəncaŋəs kiyi kən tetin
kə Abraham, ti tøyənə kəməŋkərnəs ka kəkənc arkun. Ti
disre kə Abraham oŋkom Siyaka, k'εŋkənc kə tataka tən
ta camət-maas. Itə Siyaka ənayə sə Yakuba, kə Yakuba
ɔyə sə ti awut ən arkun wəco kə mərəŋ, aŋe ŋayənə cas
ca cusunjək wəco kə mərəŋ ca Yisrayel mə. **9** Ntc atem
asu, awut a Siyaka, ŋjanayənə wənc kəŋjan Isifu kəraca
mə, kə ŋancaməs kə ntə təŋsəŋəs pakekərc kə Misira mə.
Mba Kanu kənayi kə Isifu, **10** kənayac kə pəcuca fəp.
Kanu kəncmar Isifu, kəcsəŋ kə kəcəre kəkət nde Firawona
wəbe ka Misira fər kiriŋ. Firawona ənasəŋ Isifu dekiriŋ da
Misira kə da kələ kən disre fəp mə. **11** Kə dor dəpəŋ dende
deyi Misira fəp kə atəf ŋa Kanan. Pəcuca pənabək, atem
asu ŋancsətə fe yeri. **12** Kə Yakuba ende pəne a cəgbay
cəyi Misira, k'osom təcəkə-cəkə awut ən aŋe ŋantəŋnə
atem atsu mə. **13** Tamerəŋ, kə Isifu owurərnə awənc ən,
ntə tə kə Firawona əsətə kəcəre oŋ akomənə a Isifu. **14** Kə
Isifu osom awənc ən a pakəre kə kas Yakuba, kəlekenə ka
afum ən fəp, aŋe ŋancbəp afum wəco camət-mərəŋ kə
kəcamət mə. **15** Kə Yakuba ontor atəf ŋa Misira. Difə ənafi,
kə atem atsu aləma. **16** K'anjekərc cəbel cəŋjan Səkəm,
k'anjək pawup nde kufu nkə Abraham ənawayə pəsam
nnə kusunjək ka Hamər kəyi mə. **17** Təm ntə pənamar a
Kanu kəlas temer ntə kənalekə Abraham mə tənalətərnə.
Kə dokombəra dəmbək, kə afum ŋjanla oŋ kəla dəm
Misira, **18** hanj kə wəbe wələma ender pənde dəbe da atəf

ηαյോ ନ୍ଵେ ଏନାତ୍ତରେ Isifu ମୋ. **19** Wେବେ wେକକୁ ଏନ୍ଦର
ପେଚନେମପେସ, pାଚତରେସ ଆତମ ଅସୁ. K'ଏନ୍ଦେ ପେଶେ ଯା କେସାକ
ଚେନକା ଚେନାନ, nଟେ ତୋର୍ଷେ ତା ଅକାକୁ ଜନତମ କ୍ୟାଇ ଦୂର ମୋ.
20 Tେମ ତାତକୁ ତ'ଅନାକମ Musa, ନ୍ଵେ ଏନାବେତ Kanu କେନେଙ୍କ
ମୋ. K'ଅନ୍ତର୍ମପେ କୁ yof ମାସ ନ୍ଦେ କେଳୁ କା କାସ ଦିଶେ, **21** mବା
nଟେ ତୋୟ ତେନାତ୍ୟି ମେନେ କେଗବଳ କେନ ମୋ, କୁ ଓନ କା wେବେ କା
Misira ବେରାନ ଏଫିର କୁ, k'ୟକୁ ପେଦୁସମ ପୋୟ କୁ ଓନ. **22**
କେଚରେ କେକାତ ଫେପ k'a Misira k'anadusumେ Musa, k'ୟେତେ
ଫେନେନ୍ତର ଦେମଲୋକୁ କୁ ଦେମ୍ଯୋ. **23** Nଟେ Musa ଓସତେ ମେରେ
ବେଳେ ମାଞ୍କଳେ ମୋ, k'ଏନ୍ଦେ ପେଚେମ-ଚେମନେ କେକନେଙ୍କ ଅସେନ୍
ଅନ୍ଧା, afum ଏ ଯିସରେଲ. **24** କୁ Musa ଯକୁ ପେତେଣେ ବେଳେ
ବେଳିନ ବେଳା Misira ପାଚକରା, k'ୱେନ୍ଦମେନେ ବେଳେ ବେକକୁ
ଅନ୍ତର୍ରେ ମୋ. K'ବୁଲକ୍ୟେ ଅୟେ ଯା ବେଳେ, k'ଏନିଦିନ ବେଳିମିଶିରା. **25**
କୁ Musa ଏନ୍ଦେମ-ଚେମନେ ଏ ଅସେନ୍ ଅନ୍ଧା ଯାନ୍ତମ କେଗବେକରେ
ଏ Kanu କେନତମ କେବାନ ଯା କୁ ଯାନ୍ତମ କେ ଦାରେନ୍-ୟେ, mବା
ଯାନାତ୍ତରେ fe ti. **26** ଦେକ୍କେବେଳା, କୁ Musa ଯକୁ ପେବେପ ଏ ଯିସରେଲ
ମେରେ ଯାସୁତେନେ, k'ୟାଚ ଯା, k'ବୁଲମପେ ଯା ଦାଚେ. K'ଏଇଫ ଯା:
<ତା ଏକ ତୋ ନେଇସୁତେନେ ତାନ୍ତେ-ୟେ? ଦେବେନା ଦେ ନେଯେ!> **27** Mବା
ବେଳା ଏନ୍ଦକରା ବେଳେ ମୋ, ଏବେଳା Musa ପେଚିଫ: <ଅ'ଛେନ୍
ଅମ କେବେଳେ ବେବେ କୁ ବେବୁକ କିତି ସେନା ଦାଚେ-ୟେ? **28** Kେବିଦ ଇମ
କୁ ମେଫାନ ବା, pେମା ତକୁ ମେନିଫ୍ସା ବେଳିମିଶିରା ମୋ? **29** କୁ
ମୋଲୋକୁ ମାମକୁ ମୋଶେ ମୁସା କେଯେକ୍ସେ, k'ୟକୁ ପେନ୍ଦେ
ଦେଚିକରା ଅତେ ଯା ମାଦିଆନ. Dିଫେ ଏନାକମ ଅବୁଟ ଅରକନ ମେରେନ୍.
30 Nଟେ ମେରେ ବେଳେ ମାଞ୍କଳେ ମେନ୍ଚେପେର ମୋ, କୁ ମେଲେକେ
ମୋଉରେ ମୁସା ନ୍ଦେ ତେଗବେରେ ତା ତୋର ତା Turisnina ଦେମେମେ
ମା ନେଲେ ନ୍ଦେ ଦେନ୍ଚମାର ଦେରେନ୍ତମ ମୋ. **31** Nଟେ Musa ଏନେଙ୍କ
ତି ମୋ, କୁ ପେନ୍ଚିଯାନେ କୁ କେନେଙ୍କ କା ତେ ତେଵେୟ-ବେୟ ତାତକୁ,
nଟେ ଏନ୍ଦକରେ କେଗବେକରେ ମୋ, କୁ ଦିମ ଦା Wେବେ Kanu
ଦେନ୍ଦର କୁ: **32** <In'ହି, Kanu କା ଆତମ ଅମ: Kanu କା Abraham,

ka Siyaka kə ka Yakuba!» Musa pəcyikcə, ta oñwose sə
kəgbətnə di-ε. **33** Kə Wəbe oluku kə: «Məwure cəfta cam
dəwecək, bawo kəfo kənjkə məncəmə mə, kəfo kəcəmpı kə.
34 Inəjk pəcuy pa afum em aŋe ŋayi Misira mə, ine kigbis
kəjan: Kətor k'inder ideyac ŋa. Ndəkəl oŋ, məder isom
əm Misira.» **35** Musa wəkakə ŋanace a ŋacloku: «An'əsəŋ
əm kəyəne wəbe kə wəboc kitı səna dacə-ε?» Nkən Kanu
kənasom pəyəne wəbe kə wəyac, kəberəne ka məleke
mme menawurər kə nde dərəntəm mə. **36** Nkən Musa
ənawurenə aYisrayel Misira pəcyə mes mewey-wey kə
məgbekərə ma Kanu, nde kəba Kəyim kə nde dətegbərə,
meren mme wəco maŋkələ disre. **37** Nkən Musa wəkakə
yati ənaloku aYisrayel: «Kanu kəndekərə nu sayibə pəmo
ina, nwə kəndeyek-yek awənc anu dacə mə, pəsom kə
nnə nəyi mə.» **38** Nkən Musa, ntə afum ŋanalojkanə nde
dətegbərə mə, nkən ənayəne sə wəcepərəne moloku atem
asu dacə kə məleke mme monclok-lokər kə nde dətərə ta
Turisnina mə. K'əsətə moloku meyi wəyəj, ntə təŋsəŋe
səcərə mi mə. **39** Atem asu ŋanafəŋ fe kəcəŋkəl kə, kə
ŋawenəs kə. Ənanacəm-cəmne dəbəkəc kəluksərnə Misira.
40 Kə atem asu ŋaloku Aruna, «Məlompəse su mərəŋka,
mme mendesole su mə, bawo Musa nwə owurenə su
Misira mə, səncərə fe ntə təsətə kə mə.» **41** Mata maməkə,
kə ŋalompəs tərəŋka ta tura, kə ŋaloŋne nnə tərəŋka
kirij, kə ŋamboce kəsata yəbəc ya waca wanjan. **42**
Mba kə Kanu kəmbər ŋa kumunt, kə kəsakə ŋa kəkor-
koru ca ya darenc. It'ancic ti buk ba sayibə disre: «Nəna
aka Yisrayel, meren wəco maŋkələ mme nəncepərəne
dətegbərə mə, in'ə nəncdifə səm kəloŋne disre ba? **43**

Nənakekərə abal ḥja tərəjka ta Mələk kə tərəjka ta kəs ka
kanu konu Refaŋ. Nənapat mərəjka tetə kəctontnene
ka mi fər kiriŋ! Ti disre kəkekərə nu k'inder decikəra
Babiləŋ tadarəŋ.» **44** Atem asu ḥjanayə dəndo dətəgbərə
aŋgbancan ḥja sede nŋe anaməŋk walakə wa masar nwə
Kanu kənacice Musa mə. Tatəkə tə wəlok-lokər ka Musa
ənaloku kə a pəyə, a ḥnowurene kə ḥəkə ənanəŋk mə. **45**
Ntə atem asu ḥasətə ḥji mə, kə ḥaŋkekərə nde atəf nŋe
Kanu kənabeləs afum fər yaŋan kiriŋ mə. Yosuwe pəyənə
ḥja wəkiriŋ. Aŋgbancan ḥjanjəkə ḥenayi di haŋ tem ta
Dawuda. **46** Kə Dawuda əsətə kəmar ka Kanu, k'ontola sə
kəsəŋ kə kəfo nkə əŋkəcəmbərə Kanu ka Yakuba dəkəyi
mə. **47** Mba Sulemani ənader pələ kələ kaŋkə. **48** Mənə
ntə Wəbe wəka darenc əntəwose kəyi paka disre mpə
kəca ka fum kəlompəs mə, pəmə təkə sayibə səloku ti mə:
49 «Wəbe oluku: «Kəm kəyənə dəcəm dem da dəbə, kə
antəf ḥəyənə dəkəcəmbər dem wəcək. Ake kələ kə nəyi
kəcəmbər em-ε? Kəfo kəre k'inde icŋesəm-ε? **50** Bafə kəca
kem kəlompəs mame fəp ba?»» **51** Nəna afum atanji ləŋəs,
ayo bəkəc pəmə bilakoro! Haŋ məkə nəna nəyi kəwənəs
Amera ḥecəmpı ḥja Kanu pəmə atem anu! **52** Sayibə
səre atem anu ḥjanatötərəs-ε? ḥjanadif aŋe ḥjananuŋkənə
kədəŋk kəder ka Wəlompu nwə nəna nənasəŋ oŋ a kə
andif mə. **53** Nəna aŋe nənasətə sariyə sa Musa nse
mələkə ma Kanu mənaloku kə mə, mba nənakətənə fe si,
nəməŋkərənə fe sə si.» **54** Ntə Etiyen onclok-loku mə, afum
ako ḥancne moloku maməkə mə, pənanaŋkənə kətələ
ḥja haŋ ḥancŋaŋrənə sek nnə eyi mə. **55** Mba Amera
ḥecəmpı ḥja Kanu ḥençbəc Etiyen dəris. K'ęŋgbətne kəm,

k'εnərjk nɔrɔ da debeki da Kanu, Yesu pəcəmə Kanu kəsək. **56** K'oloku: «Inərjk kəm kəgbite, Wan ka Wərkun pəcəmə Kanu kəsək!» **57** Kə afum aŋe ŋaŋkule-kule pəpəŋ, kə ŋasuncne ləŋjəs, kə ŋawetne fəp farjan kəkəbəp Etiyən. **58** Kə ŋambeləs kə haŋ kə ŋawurenə kə dare, kə ŋanca-cas kə masar. Atəŋne aka ti ŋanaboc suma saŋjan sa kəroŋ wətemp dəntof, nwə ancwe Sol mə. **59** Nte ŋancca-cas kə mə, kə Etiyən ontola pəcloku: «Mariki Yesu, məbaŋ ameraməm.» **60** Nte tə kə Etiyən ɛncəp suwu, k'oŋkule-kule: «Wəbe, ta məsarsər ŋa kiciya kaŋke!» Nte elip kəloku tatako mə, k'engbij kifir.

8 Sol ɛnawose kədif ka Etiyən. Dəsək dadəkə d'anacop kətərəs kəloŋkanə ka alaŋ Yesu dəndo Yerusaləm. Kə alaŋ fəp farjan ŋasaməsər nde təf ya Yude kə Samari, mənəs asom a Yesu. **2** Kə afum alompu aləma ŋawup Etiyən, kə ŋambok kə belbel. **3** Kə Sol nkən eyefə kətərəs ka kəloŋkanə ka alaŋ Yesu, pəcbərə dəwələ waŋjan, pəcwurene ŋa, pəcsumpər arkun kə aran, pəcbər ŋa dəbili. **4** Alaŋ aŋe ŋanasaməsər mə, ŋancsam moloku mətət mofo fəp mmə ŋanccepər mə. **5** Filip nwə ɛnator dare da Samari mə, ɛnccam teta Krist, nwə Kanu kəyək-yek kəyəne Wəbe mə. **6** Kənay k'afum kətəŋne disre ŋancərjkəl belbel təkə Filip oncloku mə, nte ŋancne kə ŋacnərjk sə məgbekeřə ma Kanu mmə əncycə mə. **7** Yəŋk yəleč yonckule-kule kəwur afum alarəm dəris aka dare dadəkə. Anataməs atorər kə afum alarəm akə ŋanafi wəcək mə. **8** Kə pəbotu pəpəŋ pembərə dare da Samari. **9** Wərkun wələma ɛnayi di pacwe kə Siməŋ. ɛnawon dare dadəkə, pəyəne dure, pəcsəŋe aka Samari cusu kəwos, pəcwene sə fum wəpəŋ.

10 Afum fəp kəyεfε wanfet haj wəbeki ɳanaleləs kɔ, ɳacloku: «Fum wəkawε ɔyɔnε fənɔntər fa Kanu, fənɔntər fəkɔ arjwe «Fəpəŋ» mɔ.» **11** ɳanacəmε kɔ darəŋ, bawo ɛnawon kəwosəs ɳa cusu teta dureya dən. **12** Mba ntε ɳanalanj moloku ma Filip, nwε ɛnccam moloku mətöt ma dəbε da Kanu kɔ tewe ta Yesu Krist mɔ, k'anjgbət arkun kɔ aran dəromun teta Kanu. **13** Kɔ Simɔŋ nkɔn yati ɛlaŋ moloku ma Filip, k'owose kəgbət dəromun. K'ɛncəmε Filip dəntof tɛm fəp. Ntε Simɔŋ ɛnəŋk megbəkərε kɔ mes ɱewey-wey ma Kanu mme mencyi mɔ, kɔ kusu kəwos kɔ. **14** Ntε asom a Yesu ɳanayi Yerusaləm kɔ ɳane a aka Samari ɳawose toluku ta Kanu mɔ, kɔ ɳasom Piyer kɔ Isan kəkɔ di. **15** Ntε Piyer kɔ Isan ɳantor dare da Samari mɔ, kɔ ɳantolane ɳa ntε tɔŋsɔŋe ɳasətə Amera ɻecempi ɳa Kanu mɔ, **16** bawo haj tɛm tatəkɔ Amera ɻecempi ɳenatorər fe nwε o nwε kərəsna dəndo. Mənε kəgbət dəromun gbəcərəm kɔ ɳanasətə tewe ta Yesu Krist. **17** Awa Piyer kɔ Isan ɳandεŋjər ɳa waca, kɔ ɳasətə Amera ɻecempi ɳa Kanu. **18** Ntε Simɔŋ ɛnanəŋk a kədeŋjər kəca ka asom a Yesu gbəcərəm kənasəŋ afum Amera ɻecempi mɔ, k'ɛŋkere ɳa pəsam pəcloku: **19** «Nəsəŋ im ina sɔ kətam! Nwε o nwε indedeŋjər waca mɔ, wəkayi pəsətə Amera ɻecempi ɳa Kanu.» **20** Mba kɔ Piyer oloku kɔ: «Kanu kəsəŋe məlece kɔ pəsam pam, bawo məncem-cemne kəsətənε pi kəpocε ka Kanu! **21** Məna məyə fe daka, məyə fe tofokəl nnə tes tante disre, bawo abəkəc ɳam ɳolomp fe fər ya Kanu kirij. **22** Məluksərnε Wəbə Kanu, məletsənε kɔ, mətola kɔ ntε tɔŋsɔŋe pəŋjaŋnen'am məcəm-cemne məlec ma abəkəc ɳam mɔ, kɔ Kanu kəwose

ti-ε. **23** Bawo inəŋk a məcəm-cəmne məlec ma kəraca
mentam əm, kə kətəlomp kəsekət əm.» **24** Kə Siməŋ
oloku kə: «Nətolan'em Kanu Wəbe, nte təŋsəŋe mame
nəloku mə ta tələm o tələm təsət'em.» **25** Piyer kə Isan
ŋancam nte ŋananəŋk kə tokə ŋanane teta Yesu mə, kə
ŋalukus Yerusalem, ŋaccam toluku tətət ta Kanu sədare
səlarəm sa Samari. **26** Məleke ma Wəbe mələma mender
nde Filip eyi mə mocloku: «Məkə ntende kəca kətət,
məsolne dəpə deyer-yer ndə dəŋyəfə Yerusalem doctor
Kasa mə.» **27** Kə Filip ɛyefə katin, k'entas. Wərkun wəpəŋ
wəka Ecopi ɛnayi pabane kə. Nkən ɛnatəmpər kəcəmbər-
cəmbər ka daka da Kandas, wəbera wəka atəf ŋa Ecopi
fəp. ɛnader Yerusalem kədekor-koru Kanu. **28** Kəlukus
k'encndə ndərən pəndə peyeksene pən kəronj, pəckaranj
pəpəŋ buk ba aŋnabi Esayi. **29** Kə Amera ŋa Kanu ŋoloku
Filip: «Məcəŋne mələtərnə pəyeksene mpə.» **30** Kə Filip
ɛyekse kəkə dəndo, k'ene wəka Ecopi nwə pəckaranj buk
ba aŋnabi Esayi. K'eyif kə: «Məncərə nte məyi kəkaraj
mə ba?» **31** Kə wəEcopi nwə oloku Filip: «Cəke c'intam ti
kəcərə-ε, k'intəyə nwə ɛntəks'em mə?» K'oloku Filip a
pəpəse pəndə kə kəsək peyeksene pən kəronj. **32** Moloku
ma Buk mbe ɛnckaranj mə menayəne mmə: «K'aŋkekərə
kə dəkədif pəmə aŋkesiya. Pəmə aŋkesiya ŋowut nŋə
ŋəntəkulə-kule wəfon wəka ŋi dəntəf mə, ɛnawani fə
kusu. **33** Owose kətore kən banca, k'ambanjər kə kance
kən. An'endetam kələm teta kəbənda ka dokom dən-ε?
Bawo anim kiyi kən doru antəf ŋaŋe kəronj.» **34** Kə wərkun
wəbane nwə eyifne Filip: «Ilətsen'am, məlok'im: Tes ta
ana tə sayibə səloku tante-ε? Ta nkən wəsərka ba, ka

fum wəcuru?» **35** Kə Filip ɛlek moloku k'oncop dəmoloku ma Buk babəkə, k'oloku kə toluku tətət ta Yesu. **36** Ntə ŋanasolne dəpə ŋackə mə, kə ŋantə ŋabəp domun. Kə wərkun wəbanə oluku: «Domun də dandə: Ak'endeyaməs oŋ kəgbət kem dəromun teta Kanu-ε?» **38** Kə Filip oluku a pəcəmbər peyeksənə, kə ŋantor dəromun. kə Filip ɛŋgbət kə dəromun teta Kanu. **39** Ntə ŋampə dəromun mə, kə Amera ɻecempi ŋa Wəbe Kanu ŋempənə Filip. Ti disre, wəbanə wəka Ecopi nwə ɛnəŋk fe kə sə, k'osolne dəpə dən abəkəc ŋobotu disre. **40** Kə Filip ɔŋkə pənəŋknə dare da Asot. K'oloku moloku mətət ma Kanu sədare fəp nsc enccepər mə, haŋ k'ɔŋkə pəbəp dare da Sesari mə.

9 Tem tatəkə Sol pəcbeŋəsne kədifət acepsə a Mariki darəŋ, k'ɔŋkə ndena wəloŋne wəpəŋ wəka kələ kəpəŋ ka Kanu. **2** Kə Sol ewer wəloŋne wəpəŋ reka teta wələ wa dəkətola Kanu da aSuyif nde Damas, ntə təŋsəŋe k'embəp di akin akin-ε, pəyənə arkun pəyənə aran aŋe ŋancəmə dəpə da Yesu darəŋ mə, pətam kəsumpər ŋa pəkekərc Yerusalem. **3** Dəpə Sol ɛnayi pəclətərnə dare da Damas, gbəncana babəkə kə pəmot peyefə dəkəm, kə pəsəŋ pəwaŋkəra mpe pənakel kə mə. **4** K'entəmpənə dəntəf. K'ene dim nde dənayif kə: «Sol! Sol! T'ake tə məntərəs em-ε?» **5** Kə Sol eyif kə, «Wəbe, məna an'ɔfə-ε?» «Ina, Yesu iyənə, nwə məyi kətərəs mə. **6** Mba məyefə, məbərə dare, arkolok'əm təkə pəmar məyo mə.» **7** Kə arkun aŋe ŋanasol kə nkən Sol mə ŋancəmə, ta ŋantam kəlok-loku-ε kənesə disre, ŋacne dim mba ta ŋaŋnəŋk fum-ε. **8** Kə Sol eyefə dəntəf pəmepi fər, mba ta ɛŋnəŋk paka o paka-ε. K'asumpər kə kəca, k'ambersənə kə dare da Damas. **9**

K'eyi di mata maas ta εjnəŋk-ε, ɔfɔdi peri, ɔfɔmun. **10**
Dəndo dare da Damas wəcepse wəka Mariki darəŋ wələma
εnayi di pacwe kə Ananiyas. Kə Wəbe oluku kə kənəŋk
disre: «Ananiyas!» K'owose: «Iyi nnə, Mariki!» **11** Kə
Mariki oluku kə: «Məkə dəpə dəkə aŋwe «Dolompu» mə,
məkə məten nde kələ ka Yudas fum wəkə aŋwe Sol mə,
wəka dare da Tarəs ɔyəne. Bawo ontola Kanu, **12** kə Kanu
kənamentər kə kənəŋk disre fum nwə aŋwe Ananiyas mə
pəberər kə. K'endeŋər Sol waca, ntc təŋsəŋə kə so kənəŋk
mə.» **13** Mba Ananiyas oluksə: «Wəbe, inene afum alarəm
ŋacləm pəlec mpe fum wəkakə ɔya afum am acempi nde
Yerusaləm mə. **14** Nnə kəfo kəŋkə yati kə aloŋne apəŋ
aSuyif ŋanawure Sol a pədesumpər nwə o nwə ombonc
tewe tam mə.» **15** Mba kə Wəbe oluku Ananiyas: «Məkə!
Bawo fum wəkakə paka pə mpe inayek-yek kəkətənə
tewe tem nnə abə a təf ya doru kə aka Yisrayel fər kirinj
mə. **16** Ina yati in'endementər Sol pəcuy fəp pəkə pəmar
pədecepərənə teta tewe tem mə.» **17** Kə Ananiyas əŋkə.
Ntə εmbəp kələ kəŋkə mə, k'εmbərə, k'endeŋər Sol waca.
K'oluku: «Sol Wənc im, Mariki Yesu, nwə εnawurər əm
nde dəpə nde mənasolnə məcder Damas mə, osom im
ntc təŋsəŋ'am so kənəŋk, a məlare so Amera ʃecempi ŋa
Kanu mə.» **18** Gbəncana babəkə, kə ca yoŋkoŋe kə dəfər
pəmo wokwok, kə fər yən yəntam so kəcnəŋk. Kə Sol
εyεfε, k'əsətə kəgbət dəromun teta Kanu. **19** Ntə elip kədi
yeri mə, k'əsətə so fənəntər. Kə Sol encepərənə mataka
mələma kə acepse a Mariki Yesu akə ŋanayi dare da
Damas mə. **20** K'εyεfε kəcam katina dəwələ wa dəkətola
Kanu da aSuyif, pəcloku a Yesu Wan ka Kanu ɔyəne. **21**

Kə pənciyane afum fəp aŋe ŋancne polok-loku pa Sol mə, kə ŋayif: «Bafə nkən nde Yerusaləm əncfaŋ kəmələk aŋe ŋancbonc tewe tante mə ba? Bafə kəsumpər kəjan k'ənaderənə nnə, pəkekərə ŋa nde aloŋne apəŋ ŋayi mə ba?» **22** Mba Sol pəcsətə kəsətə dəm kətam pəcsəŋə aSuyif aŋe ŋanayi dare da Damas mə kəciyanə, kəmentər a Yesu ɔyənə Krist, wəbe wəyek-yek wəka Kanu. **23** Ntə mataka mələma mencepər mə, aSuyif aŋe ŋanayi Damas mə ŋantəŋne kənim ka Sol. **24** Kə Sol ende pəcərə tətəŋne tanjan. A Suyif ŋancbum daŋ kə pibi kədewur kən dare ntə təŋsəŋə ŋatam kənim kə mə. **25** Mba pibi papəkə kə acəpsə a Mariki Yesu darəŋ ŋamber kə dəkəsaksaka, kə ŋayokənə kə damba da saŋka sa dare darəŋ. **26** Ntə Sol əmbərə Yerusaləm mə, k'əŋsəp kənəŋkələnə acəpsə a Mariki Yesu darəŋ. Mba fəp fəncnəsə kə, ta ŋalaŋ a nkən sə ɔyənə wəcəpsə wəka Yesu darəŋ-ə. **27** Mba kə Barnabas elək kə, kə ŋanjəkə nde asom a Yesu ŋayi mə. Kə Barnabas ələmər ŋa ntə Sol ənanəŋk Mariki dəpə, a kə Yesu olok-lokər kə mə, kə ntə tewe ta Yesu kənasəŋə kə kəbəknə kəlokk-loku mə. **28** Sol ənckə pəcder kə ŋa dəndo Yerusaləm pəclək-loke kəlaŋ disre tewe ta Mariki. **29** Sol pəclək-loku, pəcgəbekələnə kə afum aKresi, mba, ŋa sə, ŋactən kənim kə. **30** Ntə awənc alaŋ ŋancərə ti mə, kə ŋasəŋə Sol kətor Sesari, k'elək dəpə k'əŋkə dare da Tarəs. **31** Kəloŋkənə ka alaŋ Yesu a atəf ŋa Yude, atəf ŋa Kalile kə atəf ŋa Samari, ŋa fəp ŋanayi pəforu disre. Aləŋ Yesu ŋancəpəsənə bəkəc, ŋayinə kənesə ka Wəbe Kanu disre. Amera ʃecəmpı ŋa Kanu ŋəncmarəs kəloŋkənə ka alaŋ Yesu, ti disre ŋancla kəla dəm. **32** Piyər nwə ənccepər

sədare sasəkə fəp mə, ənader pətor sə ndena afum acempi
aŋe ŋanandə dare da Lida mə. **33** K'əŋkə pəbəp di fum
nwə ancwe Eney mə, ta əŋkət-ε, pəfəntərə debik meren
camət-maas disre. **34** Kə Piyer oluku kə: «Eney, Yesu Krist
əntaməs əm! Məyəfe məna wəsərka mənəp abik ŋam!»
Gbəncana babəkə k'eyəfe, k'əncəmə. **35** Nte aka Lida kə
aka Sarəŋ fəp ŋanəŋk kə mə, kə ŋanjafəli mera yanjan
nnə Mariki eyi mə. **36** Wəran wəcəpsə ka Mariki Yesu
darəŋ wələma ənayi dare da Yope, pacwe kə Tabita. Kusu
kəŋjan disre ancwe kə sə Dorkas, ti təyənə «were». Wəran
wəkakə əncyo mes mətət məlarəm, kə kəmar. **37** Mata
maməkə disre, k'efəntərə docu, k'efi. K'ambike kəbel kən,
k'ampene ki nde dukulə da kələ darenc. **38** Nte acepsə a
Mariki Yesu darəŋ ŋane a Piyer eyi Lida nde dələtərnə
dare da Yope mə, kə ŋasom arkun mərəŋ kəkəletsənə kə:
«Ta məwon kəcepər nde ndorosu.» **39** Kə Piyer eyəfe kə
ŋanjə kə asom aŋe mərəŋ. Nte ŋambərə mə, k'ampene kə
nde dukulə da kələ darenc. K'acəbokəra fəp ŋander ŋabəp
kə ŋacbok, ŋacementər kə səbrumus kə yamos nyə Dorkas
ənalompəs ntə ənayi kə ŋa mə. **40** Kə Piyer owureñə afum
fəp nde doru, k'əncəp suwu, k'ontola Kanu tetən. Nte
elip mə, k'əŋkafəle nde kəbel kəyi mə, k'oloku: «Tabita,
məyəfe!» Awa kə Tabita emepi fər, ntə ənəŋk Piyer mə,
k'eyəfe, k'əndə. **41** Kə Piyer əsəŋ kə kəca, k'eyekti kə.
K'ewe afum acempi kə acəbokəra, k'ementər ŋa Tabita
pəyi wəyeŋ. **42** Kə aka dare da Yope fəp ŋancərə ti, kə
alarəm ŋancop kəlaŋ Mariki. **43** Kə Piyer eyi dare da Yope
mataka məlarəm, ndena Siməŋ wələma nwə əncbəc kata
mə.

10 Wərkun wələma ɛnayi Sesari pacwe kə Korneli, pəyənə wəbə ka kəgba ka asədar tasar tin. Kəgba kaŋkə k'ancwe «Kəgba Itali.» **2** Nkən kə aka kələ kən disre fəp ŋancnes Kanu, ŋacəmə təfaŋ ta ki darəŋ. Korneli əncyənə afum nənəfər, pəctola Kanu təm fəp. **3** Dəsək dələma dec dərəfəy, k'enəŋk pəsoku pes kənəŋk disre, məleke ma Kanu mələma məberə nde kələ kən disre, kə mewe kə: «Korneli!» **4** K'enəŋbətnə mi, kə kənesə kəyi kə, k'eyif mi: «Acəke Wəbə?» Kə məleke maməkə moloku kə: «Motola mam kə kəyənə kam afum nənəfər, mes maməkə fəp məmpə nde Kanu fər kiriŋ, kə kəncəm-cəmne mi. **5** Məsom oj afum dare da Yope ŋakəwen'am fum wələma nwə aŋwe Siməŋ mə, pacdeŋər kə tewe ta «Piyer». **6** Ndena Siməŋ wələma eyi, wəkakə wəbəc kata əfə, kələ kən kəyi kəba kəsək.» **7** Ntə məleke maməkə mənalok-lokər kə mə mənadelukus, kə Korneli ewe amarəs ən mərəŋ kə wəsədar wəcəmə məfaŋ ma Kanu darəŋ wələma aŋe ŋanayi kə dəntəf mə. **8** Ntə Korneli elip kələmər asədar ən mes məkə mənacepər nkən kə məleke dacə mə, k'osom ŋa Yope. **9** Dəckəsək, ntə ŋanayi dəpə, a ŋaclətərnə dare da Yope mə, kə Piyer ɛmpesə akər ŋa kələ kən kakəroŋ kəkətola Kanu, tənatəŋne daŋ dəcbəp. **10** Kə dor dəyo kə, k'efəŋ kədi yeri. Təm təkə anayi kəlompəsə kə yeri mə, k'enəŋk tes tələma ntə teyefə dəKanu mə. **11** K'enəŋk kəm kəgbite, paka pələma mpe penawurene kə manta məpəŋ mme anasumpər moŋkubut maŋkələ mə, montor hanj kə məfəntərə dəntəf. **12** Səm dokom fəp yənayi manta maməkə disre, kəyefə səm ya wəcək maŋkələ, yeliŋe-linjə hanj kəbəp bəmp ya darenc. **13** Kə dim dələma doloku kə:

«Piyer, Məyefə, mədif, məsəm!» **14** Kə Piyer oluku: «Ala Wəbe! Tələm o tələm təntasənə f'əm kəsəm paka mpə sariyə səmənə mə.» **15** Tamərəj kə dim ndə dolok-lokər kə sə: «Paka mpə Kanu kəcempəs mə, ta məna məyik-yikəs pi.» **16** Kə teyi kəmaas, pəwon fə k'ampənə dəkəm manta maməkə mənayə səm mə. **17** Kə tedisrə ta kənəjk kaňkə teyi Piyer yamayama. Təm tatəkə tə asom a Kərneli, ntc amentər յa kələ ka Siməj mə, kə յajkə ki nde dəkusuňka. **18** Kə յawe, kə յayif kə pəyənə fə kələ kaňkə kə Siməj nwə andeňər tewe ta «Piyer» mə eyi-ε. **19** Ntə Piyer eyi kəcəm-cəmənə tedisrə ta kənəjk kən mə, kə Amera յa Kanu յoloku kə: «Arkun maas յayi nde dabarjka յactən əm. **20** Mətor, nəsol nəkə kə յa, ali kənesə ta kəy'im, bawo In'osom յa.» **21** Kə Piyer ontor k'eyif arkun aŋə: «Ina nəntən, ta ake tə nənderənə nnə-ε?» **22** Kə յaloku kə: «Kərneli, wəbe wəka asədar tasar tin, fum wəlompu pəcnesə Kanu, nwə aSuyif fəp յancərə dətət dən akə յajloku mes mən mətət mə, ndərən Kanu kəsom mələkə mosoku, a pəsak su sədəw'am pəkəcəňkal əm ntə pəmar mələku kə mə.» **23** Awa kə Piyer əmberse յa dəker, k'əsəj յa dəkiyi. Dəckəsək kə Piyer əyefə, k'əjka kə յa. K'awənc alaŋ a dare da Yope aləma յancəmbər kə. **24** Kə յambərə Sesari dəckəsək, Kərneli pəckar յa, k'ewe akomənə ən aləma nde ndərən kə anapa ən atət. **25** Kəbərə ka Piyer, kə Kərneli əjka pəfayne kə, k'əntəmpənə kə wəcək dəntəf. K'əncəpə kə suwu. **26** Mba kə Piyer eyekti kə, k'oloku: «Məyefə, ina sə fum iyənə.» **27** Հayi kəlok-loku kə Kərneli, k'əmbərə k'əmbəp afum alarəm յalоjkanə. **28** Kə Piyer oluku յa: «Nəncərə a amənə aSuyif kəbət kə acikəra, kə

pəyəne fe ti-ε, pəberε ndərən. Mba Kanu kəmentər im a pəmar fe a pakule fum o fum a eyik-yik, kə pəyəne fe ti-ε, pəmar fe sə a pakule fum o fum a əsək fe fər ya Kanu kiriŋ. **29** It'əsəŋe ntə məsom a pakəw'em mə, k'inder ali ta incəmcəmne-ε. Ndəkəl iyif əm, T'ake tə məwen'em-ε?» **30** Kə Korneli oluku: «Təsətə mata maŋkələ ictola nnə nderem, dəfəy dendebəp. K'inəŋk fər yem kiriŋ wərkun wələma pəberne yamos yomotər-motər. **31** Kə fum wəkakə oluku: «Korneli, Kanu kəmbəj kətola kam, k'əncəmcəmne sə kəyəne kam afum nənəfər. **32** Məsom fum dare da Yope pakəwen'am Siməŋ nwə andəŋər tewe ta «Piyər» mə, nde kələ ka Siməŋ, wəbəc kata, nwə kələ kən kəyi kəba kəsək mə.» **33** K'isom katina fum, kə məna məsətə abəkəc ɳətət kəder. Ndəkəl oŋ səyi fəp fosu Kanu fər kiriŋ, sədecəŋkəl moloku məkə Wəbə osom əm kəloku mə.» **34** Awa kə Piyər əlek moloku, k'oluku: «Kance: Incərə oŋ a Kanu kəyi fe kəsək kin. **35** Mba afum fəp dacə məna nwə məŋnesə Kanu, məcəmə pəlompu darəŋ mə, Kanu kəmbəj əm. **36** Kanu kənakənə aka Yisrayel toluku, pəcloku ɳa moloku mətət ma pəforu mpe Yesu Krist əŋkərə afum fəp mə: Nkən əyəne Wəbə ka afum fəp. **37** Nəna nəncərə təkə teyi Yude fəp mə, Kalile tənacop, ntə Saj ənadəŋk kəgbət dəromun mə. **38** Kanu kənabəy Yesu wəka Nasarət Amera ɻecəmə ɳən kə fənəntər. Nnə o nnə enccepər mə, əncya pətət, pəctaməs afum fəp aŋə amera ɻəlec ɳənctərəs mə, bawo Kanu kənayi kə nkən Yesu. **39** Səyəne atəŋne a mes fəp mme Yesu ənayə nde atəf ɳa aSuyif kə Yerusaləm mə. Nkən nwə ɳananim, ɳacaŋ kə dəkətək mə, **40** mba Kanu kənasəŋe kə kəfətə dədefi tataka tən ta maas. Kə

kəsəj kə kəmentärne, **41** bafə nnə afum fəp ɲayi mə, mba nnə atəjne mes aje Kanu kənanuŋkənə kəyek-yek, kə səna aje sənadi yeri, səmun kə nkən nte ɛnafətə afi dacə mə. **42** K'osom su kəloku afum, səmentər a nkən Yesu, nkən o Kanu kəncəmbər kəyəne nwə endebocə afum afi kə ayi wəyej kiti mə. **43** Sayibə fəp sənaloku tetən: «Nwə o nwə egbəkər kəlaŋ kən Yesu mə, endesotə nde Kanu kəyi mə kəŋjaŋnənə ka mes mən mələc teta tewe ta Yesu.» **44** Moloku maməkə mə Piyer ɛnayi kəloku, nte Amera ɻecempi ɲa Kanu ɻenatorər afum akə ɻancəŋkəl moloku mən mə. **45** Cusu cənawos alaŋ a Kanu, akənc akə ɻanader kə Piyer mə, kənəŋk a kəpoce ka Amera ɻecempi kənasaməsər kəbəp haŋ acikəra aje ɻantəyəne aSuyif mə, **46** bawo ɻancne ɲa kəkor-koru Kanu cusu c'acikəra. Awa kə Piyer ɔŋgbokərə: **47** «Antam kəfatənə kəgbət afum dəromun nnə akaŋe ɻasətə Amera ɻecempi pəmə səna mə ba?» **48** K'oloku a pagbət akakə dəromun tewe ta Yesu Krist. Kə ɻaletsənə Piyer kəyi dəndo mataka mələma.

11 Asom a Yesu kə awənc aŋa alaŋ aje ɻanayi atəf ɲa Yude mə ɻane a acikəra, aje ɻantəyəne aSuyif mə, ɻawose toluku ta Kanu. **2** Nte Piyer ɛnapə Yerusalem mə, kə afum aje anakənc mə ɻayefə kənal kə, **3** ɻacloku: «Məmbərə ndena afum aje antəkənc mə, kə məndi yeri kə ɲa, bawo aSuyif ɻanamənə til!» **4** Awa kə Piyer ɛyefə kələmər ɲa tin tin tin mes məkə menacepər mə: **5** «Ina, nde dare da Yope inayi, dəsək dadəkə ictola Kanu kə kənəŋk kənder im. Ti disre, k'inəŋk paka pələma poctor powurene kə manta pasumpər pi mojkubut maŋkələ, kə pontor kəyefə dəkəm haŋ nnə inayi mə. **6** Nte inagbətnə pi disre mə,

k'inəŋk səm ya wəcək maŋkələs, səm ya dop, yeliŋe-liŋe,
kə bəmp ya dəkəm. **7** K'ine sə dim doclok'im: «Məyəfə
Piyer! Mədif, məsəm.» **8** K'iloku: «Ala Wəbe! Tələm o tələm
tentasəŋe f'em kəber paka pətəcemp dəkusu, mpe Kanu
kəmənə kədi mə.» **9** Kə dim ndə dəŋgbəkərə sə kəyəfə
dəkəm: «Paka mpe Kanu kəncempəs mə, ta məna məloke
pi kətəcemp!» **10** Kə teyi kəmaas, pəwon fe kə ca nyə
fəp yolukus sə dəkəm. **11** Gbəncana babəkə, kə arkun
maas aŋe anasom nde nderem kəyəfə dare da Sesari mə,
ŋander ŋacəmə dəkusuŋka ka kələ kəŋkə sənayi mə. **12**
Kə Amera ɻecəmə piyok'im a səsol səkə kə ŋa, ali inesə
fe. Kə awənc asu aŋa alaŋ camət-tin aŋe ŋacəm'em darəŋ,
kə səŋkə səbərə ndena Kərneli. **13** Kə Kərneli oluku su
ntə ənanəŋk meləkə nde ndərən, kə moloku kə: «Məsom
fum dare da Yope pakə wen'am Siməŋ, wəkə andenjər
tewe ta «Piyer» mə. **14** Nwə endelok'əm moloku mme
mendeyac əm, kəbəp aka kələ kam disre fəp mə.» **15** Iyi
kəlok-loku, kə Amera ɻecəmə ŋa Kanu ŋontorər ŋa pəmə
ntə ŋenatorər səna sə dəkəcop mə. **16** Awa k'incəm-cəmne
toloku ta Mariki ntə ənaloku: «Dəromun Saŋ ənagbət
afum, mba nəna Amera ɻecəmə ŋa Kanu ŋə nəndəsətənə
kəgbət dəromun teta Kanu.» **17** Kə pəyənə a kəpoce kin
kayi kə ŋanasətər Kanu pəmə səna aŋe səlaŋ Yesu Krist
mə-ε, an'inatam kəyənə-ε ntə iŋkəyamsər Kanu mə?»
18 Ntə ŋane moloku maməkə mə, kə bəkəc yontor ŋa,
kə ŋaŋkor-koru Kanu, ŋacloku: «Kanu kəsəŋ sə acikəra
aŋe ŋantəyənə aSuyif mə kətam kəsəkpər bəkəc, ntə
təŋsəŋe ŋasətə tecepərenə doru ntə Kanu kəfaŋ mə!»
19 Ntə andif Etiyen mə, k'ancop kətərəs afum alaŋ kə

təsənəs ḥa kəsamsər. Aləma ḥanakə atəf ḥa Fenisi, aləma ḥakə Sipər, aləma ḥakə haṛ Antiyək, ḥanclukse fə nwə o nwə sə toloku ta Kanu mənə aSuyif gbəcərəm. **20** Afum akakə dacə, aləma ḥanayi, aŋe ḥanader dare da Antiyək kəyefə ka sədare sa Sipər kə Sireñ mə, ḥanccəpər aKrek, ḥacloku ḥa toluku tətət ta Mariki Yesu. **21** Kəca ka Mariki kənayi alaŋ akakə kəroŋ. Kə afum alarəm ḥayəne alaŋ, kə ḥaŋkafəli bəkəc yaŋan nno Mariki eyi mə. **22** Kə moloku maməkə memberə kəloŋkane ka alaŋ Yesu ka Yerusaləm dələŋəs, k'asom Barnabas Antiyək. **23** Kəberə kən di, nte enadenəŋk pətət kə pəbotu mpə Kanu kənayəne alaŋ a Antiyək mə, kə pəmbət kə. K'eŋgbirər ḥa kəgbəkər ka Mariki mera yaŋan fəp kəlaŋ disre. **24** Barnabas fum wətət ənayi. Kəlaŋ kənayi kə dəbəkəc kə Amera ɻecəmpı ḥa Kanu ɻeyi kə sə darəŋ. Kə afum alarəm ḥancəmə dəpə da Mariki darəŋ. **25** Kə Barnabas əŋkə dare da Tarəs kəlek Sol. **26** Nte Barnabas ənəŋk Sol mə, k'eŋkekərə kə Antiyək. Teren tin camcam, ḥactəŋne kəloŋkane ka alaŋ, kə ḥaŋtəkse kənay ka afum. Dəndo Antiyək, difə anacop təcəkə-cəkə kəwe acəpsə a Mariki Yesu darəŋ «aka Krist.» **27** Mata maməkə, kə sayibə sa Kanu sələma ḥantor dare da Antiyək kəyefə Yerusaləm. **28** Wəkin ənayi ḥa dacə pacwe kə Akabus, k'eyefə, kə Amera ɻecəmpı ḥəsənə kə kədəŋk a dor dendeyi doru fəp. Dor dadəkə dənader deyi tem nte Kəlod ənayəne wəbə ka təf ya Rom fəp mə. **29** Kə acəpsə a Yesu ḥancəm-cəmne kəfək teta kəmar ka awənc aŋa alaŋ aŋe ḥanayi atəf ḥa Yude mə, nwə o nwə kə nte ənatam kəfək mə. **30** Itə ḥanayo: Kə ḥasom Barnabas kə

Sol kəkenə ki abeki aŋε ŋanayi kəlonjkane ka alaŋ a Yude
mɔ.

12 Tem tatokə tə wəbe wəka atof Herodu ɛnatəpsər afum alaŋ aləma waca teta kətərəs kəjan. **2** K'endife Sak wənc ka Isaŋ dakma. **3** Nte Herodu ɛnanəŋk a moyo mɔn maməkə məncbət aSuyif mɔ, k'ɛncəm-cəmne sə kətəp Piyer waca, nte təŋsəŋe pəcaŋjər kə mɔ. Mataka ma kəsata kəpɔŋ ka aSuyif mənayi: Kəsata ka cəcom cətənəŋkəl lebin. **4** Nte Herodu osumpər Piyer, k'ember kə dəbili mɔ, k'əsəŋ cəgba maŋkələ ca asədar kəbum kən, kəgba o kəgba kənayo asədar maŋkələ. ɛncəm-cəmne kəbocər Piyer kiti fər ya afum fəp kiriŋ kə kəsata ka Kəcepər ka Meləke Medif kəncepər-ɛ. **5** Ancbum Piyer dəbili, mba afum alaŋ ŋanctolanə kə belbel nnɔ Kanu kəyi mɔ tem fəp. **6** Nte dəsək ndə Herodu ɛnacəm-cəmne kəbocər Piyer kiti dəmbəp mɔ, pibi papɔkə, pakotə Piyer gbekce mərəŋ, pəfəntərə pəcdire asədar mərəŋ dacə. Nde dəkumba, asədar ŋanacəmə sə dəndo ŋacbum bili. **7** Gbəncana babakə, kə wəsom wəka darenc, məleke ma Wəbe, mender, kə pəmot pəsəŋ pəwaŋkəra bili disre. Kə məleke mmə mentimi Piyer m'ocsut-sut kə kəsək, kə moloku kə: «Məyefə katəna!» Kə gbekce yoŋkoŋe kə dəwaca. **8** Kə məleke moloku kə: «Məlek yamos yam, məberne cəfta cam!» Kə Piyer ɔyo maməkə fəp. Kə məleke moloku kə sə: «Məberne yi, məcəm'em darəŋ!» **9** Kə Piyer ɛncəmə məleke mmə darəŋ. ɛnacərə fe a kəmar ka məleke kaŋkə a kance kə: kənəŋk ka darenc kə nkən ɛnacəm-cəmne. **10** Nte ŋancepər abum acəkə-cəkə kə aka mərəŋ mɔ, kə ŋambəp kumba ka fec nkə kənatefərnə

dare mə. Kə kumba kəŋgbite kisərka fər yanjan kiriŋ, kə ŋawur, kə ŋasumpər dəpə dələma. Gbəncana babəkə, kə məleke məsak Piyer. **11** Nte pəndecərnej Piyer mə, k'oloku: «Incəre oj a Wəbe osomna məleke mən, mede mebarj im waca wa Herodu disre, kə pəlec pəkə aSuyif ŋanafaj'em mə fəp.» **12** Nte encəre ti oj mə, k'əŋkə nde kələ ka Mari, iya wəka Isan, nwə ancdeñər tewe ta «Mark» mə, nde afum alarəm ŋanaloŋkanə ŋactola Kanu mə. **13** Ntc Piyer osut-sut kumba ka dəkəbəre mə, kə wəyecəra wələma pacwe kə Rodu, əncəjnə kəkəcəŋkəl. **14** Kə Rodu ənepəl dim da Piyer, mba pəbotu disre əŋgbiti fe kumba. K'eyekse kəkəluku afum aŋe ŋanayi dəkələ mə a Piyer ender, k'encəmə dəkumba. **15** Kə afum ŋaloku Rodu: «Məna məntamnə fe!» Mba k'əŋgbəc a təkə oluku mə itə teyi. Kə ŋaloku: «Məleke mən mə!» **16** Piyer nkən pəcsut-sut kəsut-sut dəm kumba. Nte ŋaŋgbiti kumba kə ŋanəŋk Piyer mə, kə cusu cəwos ŋa. **17** K'olok-lokəre ŋa kəca a ŋacanj, k'ələmər ŋa nte Wəbe owure kə dəbili mə. K'oloku: «Nəloku ti Sak kə awenc asu.» K'owur k'əŋkə kəfo kələma. **18** Nte dec dəsək mə, kə pəyamayama pəpəŋ peyi asədar dacə: Akesətə Piyer-ε, Deke eyi-ε? **19** Kə Herodu osom a patən Piyer, mba ŋananəŋk fe kə. K'ombocər asədar akakə ŋancbum Piyer mə kitı, kə Herodu oluku a padif ŋa. Nte telip mə, kə Piyer εyefə atəf ŋa Yude, k'ontor dare da Sesari kəkəcepərenə di təm tələma. **20** Herodu ənayi kəyefərenə kə aka sədare sa Tir kə Sidəŋ. Mba kətəŋnə disre aka sədare səsəkə ŋander ŋabəp Herodu. Nte ŋasəp kəsətər Bəlastus nwə ənayənə wətəmpər ka mes ma kələ disre ma wəbe Herodu

mə, pəmar ḥja kəsətər Herodu pəforu, bawo ndərən təf
yarjan yəncsətə yeri. **21** Ntə tataka tarjan tətəjne təmbəp
mə, kə Herodu əmberne yamos yən ya dəbe, pəndə nde
aŋgbancan ḥjən pəclok-lokər ḥja. **22** Təm ntə afum fəp
ḥjanckule-kule, a ḥjacloku: «Bafə dim da fum də dandə,
mba da kanu də!» **23** Gbəncana babəkə kə məleke ma Wəbə
mosut kə, bawo ənayek-yekəs fə Kanu, kə yet yoncop
kəsəm kə, k'efi. **24** Toloku ta Wəbə təncsam oj kəsam
dəm təckə kirinj. **25** Barnabas kə Sol ntə ḥjalip kəkötənc
kəsom kəjan nde dare da Yerusaləm mə, kə ḥjalukus,
ḥjaclekene Isanj, nwə ancdejər tewe ta «Mark» mə.

13 Kəlojkanə ka alaŋ aŋe ḥjanayi dare da Antiyək mə,
sayibə-e kə atəksə ḥjanayi ḥja dacə: Barnabas, Simeyəŋ
nwə ancdejər tewe ta «Wəbi» mə, Lusiyus wəka Sirən,
Manahəŋ nwə anadusum kəfo kin kə Herodu wəbə wəka
topoc tin k'ayer atəf kəmaŋkələ-ε, kə Sol. **2** Dəsək dələma,
alaŋ akakə ḥjanckor-koru Kanu, ḥjasuŋenə sə, kə Amera
Ḥecəmpı ḥja Kanu ḥjoloku: «Nəcəmbər em kəsək Barnabas
kə Sol, teta yəbəc yəkə inawenə ḥja mə.» **3** Ntə alaŋ ḥjalip
kəsuŋ kə kətola Kanu mə, kə ḥjandəjər Barnabas kə Sol
waca, kə ḥjasom ḥja. **4** Ntə Amera Ḥecəmpı ḥja Kanu ḥjosom
Barnabas kə Sol mə, kə ḥjantor atəf ḥja Selusi, dəndo
ḥjanalek abil kə ḥjancali kəkə ka mokuru ma Sipər. **5** Ntə
ḥjambəre Salamin mə, kə ḥjancop kəluksə toluku ta Kanu
nde dəkətola Kanu da aSuyif. Isanj ənayi di pəcmar ḥja. **6**
Ntə ḥjancali mokuru haj dare da Pafəs mə, kə ḥjambəp di
fum wəwəŋke wələma pəcwene sayibə, mba ta ɔyəne si-ε.
WəSuyif ənayi, pacwe kə Bar-Yesu. **7** Wəwəŋke wəkakə
ndena Serkus Polu ənayi, nwə ənayəne wəkiriŋ wəka

sədare sa atəf ɳajəkə mə. Nkən Serkus Polu wərkun wəcempı domp ɛnayi. K'ender k'ewe Barnabas kə Sol pəcten kənenə ɳa toluku ta Kanu. **8** Elimas, itə tatəkə «wəwəŋke» kusu kəjan, ɛncgbəkəl moloku ma Barnabas kə Sol, pəcten kəkafəli kəlan ka wəkirinj Serkus Polu. **9** Mba Sol, nwe ancwe sə Pol mə, Amera ɻecempi ɳeyi kə darəŋ, k'ɛŋgbətne Elimas. **10** Kə Sol oloku kə: «Məna wəkakə məla mowul kə yem mə, wəka amera ɳelec, wəter pəlompu fəp, məfəsak kəkafəli-kafəli səpə sa Wəbe Kanu nse səlomp mə ba? **11** Ndəkəl kəca ka Wəbe kəy'əm kəronj: Wətonəŋk məndeyəne! Təm tendebəp, məndeyi ta mənəŋk pəwaŋkəra pa dec-ɛ.» Gbəncana babəkə kə fər yoyə kə pafulu kə kubump kəwəkərnə kə. K'eyefə kənana-nana pəcten kəca nkə kəŋkəsumpər kə kəsole mə. **12** Ntə wəkirinj ka dətəf ɛnəŋk ntə tenacepər mə, k'ɔyəne wəlaŋ. Mətəksə mme ɛnanene Barnabas kə Sol teta Wəbe mə menabət kə dəbəkəc. **13** Ntə Pol kə asol ɔn ɳayefə dare da Pafəs mə, kə ɳayekti abəla kəkə ka Perke, nde atəf ɳa Panjili. Kə Isan Mark ɛŋgbey ɳa, k'olukus Yerusaləm. **14** Kə ɳayefə Perke ɳacəmə dəpə danjan darəŋ haj Antiyək, atəf ɳa Pisidi. Kə ɳajkə dəkətola Kanu da aSuyif simiti, dəsək da kəjesəm, kə ɳandə. **15** Ntə alip kəkarəŋ Tawureta Musa kə Sayibə mə, kə abə a kələ ka dəkətola da Kanu ndə ɳaloku Barnabas kə Pol: «Awənc asu aŋa, kə nəyə toluku tecəpəsə abəkəc ntə nəŋfaŋ kəloku afum mə, nəloku ti.» **16** Kə Pol ɛyefə, k'ondot kəca, k'oloku: «Arkun a Yisrayel, kə nəna alpəs aŋe nəŋnesə Kanu mə, nəcəŋkəl! **17** Kanu ka afum akaŋe, Kanu ka Yisrayel, kənayek-yek atem asu, kə kəsəŋe ɳa kəla təm ntə ɳanayi decikəra Misira mə, kə

Kanu kin karjkə kewurenə ŋa atf ŋajokə fənəntər fa kəca kən. **18** Kə kəlekə ŋa mes məlec maŋjan nde dətəgbərə meren wəco maŋkələ. **19** Ntə Kanu kənim afum a cusurjka camət-mərəj nde atf ŋa Kanaŋ mə, kə kəsəŋ atf ŋajokə afum ən ntə təŋsəŋe ŋøyəne ŋa ke mə. **20** Mes maməkə fəp mənawon meren masar maŋkələ kə wəco kəcamət. Ntə tatəkə tencepər mə, kə Kanu kəsəŋ ŋa aboc kit, aŋc ŋanatəmpər dəbə da aka Yisrayel mə haŋ kəbəp ka təm ta aŋnabi Samiyel. **21** Kə təyefə dənda kə aka Yisrayel ŋawer Kanu wəbə. Kə kəsəŋ ŋa Sawul wan ka Kis pəyəne ŋa wəbə meren wəco maŋkələ. Fum wəka kusurjka ka Benyamin ənayi. **22** Ntə Kanu kəfən Sawul mə, kə kəsəŋ ŋa wəbə Dawuda, nwə Kanu kənaloke ntə mə: «Inəŋk Dawuda wan ka Yisay, fum əfə nwə səwurenə bəkəc mə, incəm-cəmne a endeyə məfaŋ mem fəp.» **23** Kəbənda ka dokombəra da nkən Dawuda, difə Kanu kənasəŋ kəkom ka Yesu Krist kədeyəne ka nwə endeyac afum a Yisrayel, pəmə ntə kənasəŋ ti atem asu temer mə. **24** Ta Yesu əntader-ɛ, San ənacam kəgbət dəromun, ntə təŋsəŋe afum a Yisrayel fəp ŋasəkpər bəkəc yaŋan yətəfərnə Kanu mə. **25** Ntə San əncləpəs yəbəc nyə Kanu kənasom kə mə, encyif: «Pəcəm-cəmne ponu, an'iyəne-ɛ? Nwə nəncəm-cəmne a nkən iyəne mə, bafə nkən iyəne de! Mba endeder tadarəj tem nwə pəntəmar im yati kəsikəli cəfta dəwəcək mə.» **26** Awənc im aŋa, nəna awut aka dokom da Abraham, kə nəna akə nəŋnesə Kanu mə, səna ŋə anakərə toluku ntə tendeyac su mə. **27** Mba aka Yerusalem kə abə aŋan ŋanacərə fe fum nwə Yesu ənayone mə. ɻanagbəkərə fe sə moloku ma sayibə mme anckaran simiti o simiti dəsək da

kənjesəm mə, mba ḷanader ḷalas moloku maməkə ntə
ḷanabocər Yesu kiti mə. **28** ḷanasətə fe ntə o ntə təkə
pənamar a ḷadife Yesu mə, mba kə ḷantola Pilat kədif
kən. **29** Ntə ḷalip kəyə mes fəp məkə anacic tetən mə, kə
ṇantore kə dətək yəpəmpəl, kə ḷanjə ḷaboc kə dəkufu. **30**
Mba Kanu kənasəjə kə kəfətə afi dacə. **31** Kə Yesu owurər
mataka melarəm akə ḷanapse kə nkən kəyefə Kalile kəkə
ka Yerusalem mə. ḷa ḷayəne oj aŋe ḷanatəjne kəyefə ka
Yesu afi dacə mə, ḷa ḷantam sə kəlukse ti afum aləma.
32 Kə səna toluku tətət tatəkə tə səloku nu: Temer mpe
anasəj atem asu mə, **33** Kanu kəlase su ti belbel, səna
dokomənə daňan, kəyekti ka Yesu, pəmə təkə ancic ti
Yabura Dawuda ya mərəj disre mə: «Wan kem məyəne,
bawo in'okom əm kəyefə məkə.» **34** Kanu kənaloku a
kəndeyekti kə afi dacə, ntə təŋsəjə ta oluksərnə pəte mə.
Ti tənasəjə pəloku: «Indesəj nu memer mosoku mme
inasəj Dawuda mə, memer mme məyəne kance mə.» **35**
Itə Kanu kəlokənə kəfo kələma Yabura Dawuda disre:
«Məfədesak Wəsoku wəkam pəte dəkufu.» **36** Dawuda
nkən ənabəc təfaŋ ta Kanu dətemp dən disre, k'efəntərə
k'efi, k'awup kə nde atem ən kəsək, k'ente dəkufu. **37**
Mba fum nwə Kanu kənasəjə kəfətə afi dacə mə, nkən
ənate fe. **38** Awənc im aja, nəcərə ti: Teta nkən Yesu
t'ancame nu kəŋajnənə ka kiciya, kiciya nkə sariyə sa
Musa sənatətam kəsəkəsə nu mə. **39** Ti disre, nwə o nwə
əŋgbəkər kəlaŋ kən Yesu mə, Kanu kəndesəkəs kə. **40**
Nəkəmbərənə ntə təŋsəjə mes məkə sayibe ḷancic mə ta
məbəp nu: **41** «Nəməmən nəna afum aŋe nəmbətər kəfani
mə! Nəyi pəciyane disre, nəsəle! Bawo ina kəyə k'inder

tes tələma kiyi konu doru karjəs disrə, tes ntə nəntədelanj
kə fum oloku nu ti-ε.»» **42** Ntə Pol kə Barnabas ŋawur
dəkətola Kanu da aSuyif mə, kə afum ŋaletsənə ŋa kəder
sə simiti dəsək da kəjesəm dəkə dender mə kədegbəkərə
moloku min mayi. **43** Ntə kənay kəsaktənə mə, aSuyif
alarəm kə akə ŋambərə dine d'aSuyif mə ŋancepsə Pol kə
Barnabas kəlok-loku kəjan disrə. Kə akakə ŋasəp kəcəpəs
ŋa bəkəc teta kəsumpər kəmar ka Kanu. **44** Simiti dəsək
da kəjesəm ndə dənaçənc mə, kə aka dare fəp ŋalonjkanc
kəkəcəŋkəl toluku ta Wəbe. **45** Ntə aSuyif ŋananəŋk kənay
ka afum mə, kə ŋayo kəraca kəpoŋ. Kə ŋayefə kəgbəkəl
Pol, ŋacləməs kə. **46** Pol kə Barnabas ŋambəknə kələku ŋa:
«Nəna yati pənamar a pacop kəlukse toluku ta Kanu. Mba
ntə nənabupərə ti, kə nəncəm-cəmənə a pəmar fə a nəsətə
kiyi wəyən ka doru o doru mə, ndekəl oŋ səna səndekafələ
səkə ndena akə ŋantəyənə aSuyif mə. (**aiōnios g166**) **47** Bawo
Wəbe osom su ntə: «Isəŋ'am kəyənə pəwaŋkəra pa təf,
ntə təsəŋə məkekərə kəyac ka afum həŋ nde cəpəc ca
doru fəp cəyi mə.»» **48** Ntə afum ŋane ti mə, kə pəmbət
atəyənə aSuyif dəbəkəc. Kə ŋaŋkor-koru toluku ta Wəbe,
aŋe Kanu kənacəmbərə kiyi wəyən ka doru o doru mə, kə
ŋayənə alaŋ. (**aiōnios g166**) **49** Kə toluku ta Wəbe təsaməsər
dətəf fəp. **50** Mba kə aSuyif aləma ŋaŋbinjər aran abeki
akor-koru Kanu, kə abeki a dare, kə ŋancop kətərəs Pol
kə Barnabas teta kələŋ kəjan kə ŋambələs ŋa dare daŋan.
51 Pol kə Barnabas ŋaŋkoŋər ŋa kəfəl ka wəcək waŋan,
kə təyənə sede sa kəfati kəjan kəcəŋkəl toluku ta Kanu,
kə ŋaŋkə Ikoniyon. **52** Pəmbət acepsə a Yesu darəŋ, kə
Amera ɻecempi ŋa Kanu ŋenayi kə ŋa.

14 Dəndo dare da İkoniyon, Pol kə Barnabas ŋambərəs dəkətola Kanu da aSuyif. Kə ŋaloku moloku mme mənasəŋə aSuyif kə aKresi alarəm kəgbəkər Yesu kələj mə. **2** Mba kə aSuyif ayeŋki səbomp aŋe ŋambərəs afum atəyənə aSuyif mər kəter ka awənc aja alaŋ. **3** Ti disre, Pol kə Barnabas ŋambələsə kiyi kəŋjan dəndo dare dadəkə. Kə ŋalok-lokə kəgbəkər mera yaŋan teta MARIKI. Kə MARIKI əsəŋ ŋa fənəntər fəyənə mes məwəy-wəy kə megbəkərə, pəcmentər sə kance ka mes məkə Pol kə Barnabas ŋanccam kəmar kən disre. **4** Kə kənay ka afum a dare dadəkə ŋayersənə. Aləma ŋanayinə aSuyif, aləma ŋayinə asom a Yesu. **5** Mba, aSuyif kə acikəra kəbəp ka abə ajan ŋanalompəsnə kəkətərəs Pol kə Barnabas kəcas kəŋjan masar hanj ŋadif ŋa. **6** Ntə Pol kə Barnabas ŋane ti mə, kə ŋayekse kəkəyacnə nde Listər kə Dərbə, sədare sa atəf ŋa Likayoni, kə səkəsək sayi. **7** Dəndo sə ŋanccam toluku tətət ta Yesu. **8** Fum wələma ɛnayi Listər pəyənə wətoŋkulu, wəcək wən wənafi. Kəyəfə ntə aŋkom kə mə, ali ənckət fe. Ənandə, **9** pəccəŋkəl moloku ma Pol. Kə Pol ɛŋgbətne kə. Ntə ɛnəŋk a wətoŋkulu ɔyə kələj nkə kəntam kəyac kə mə, **10** kə Pol oloke kə dim dəpəŋ: «Məyəfə! Məcəmə wəcək wəm kərəŋ, məlomp!» Kə wərkun nwə oyoknə, k'eyəfə k'encəmə kəkət. **11** Kə kənay ka afum akakə ŋanəŋk ntə Pol ɔyə mə, kə afum kənay ŋampənə cəbebe ŋacloku cəLikayoni: «Canu cəntəŋkələ afum kə cəntor nnə ndorosu!» **12** Ti tənasəŋə ŋawe Barnabas «Sus», ŋawe Pol nkən «Hərməs», bawo Pol nkən enccepərənə moloku. **13** Wəloŋnənə ka Sus ənakərə mura kə yənəkəs nde dəkəberə da kələ ka dəkəloŋnə

ndε deyi nde dare dəkusu mə. Pənabas kə kəlojnə mi, nkən kənay ka afum nnə Pol kə Barnabas ɳayi mə.

14 Mba ntε asom a Yesu Barnabas kə Pol ɳane ti mə, kə ɳawal-wali yamos yaŋan, kə ɳambərə afum dacə ɳackule-kule: **15** «Anapa! Ta ake tə nəyəne tante-e? Səna sə, afum ɳə səyəne, palompəs su tin tayi pəmə nəna. Səloku nu toluku tətət ntε təŋsənə nəsak mes məyamayama mame mə! Nəkafələr Kanu fər nkə kəyi wəyeŋ mə, Kanu nkə kəlompəs kəm, antəf kə kəba, kə ca yəkə yeyi ki mə fəp.

16 Dətemp dəkə dənacepər mə, Kanu kənawosene afum a təf ya doru fəp ɳactam kəcəmə dəpə darəŋ dəkə ɳəŋfanj mə. **17** Ali ntε nkən Kanu kənatəsak kəmentər nu dətət dəməyə mən mə, bawo kəncsəŋ nu wəcafən, kəncsəŋə sə yəbəf yonu kəkom pəlarəm, kə kəncsəŋ nu sə yeri yəlarəm, kə kənclas nu sə pəbotu dəbəkəc.» **18** Ali ntε Pol kə Barnabas ɳanaloku moloku maməkə mə, pəcuca pənayi ɳa kəyamsər ka kənay kəŋkə kəlojnə cəna nce ɳanafaj kəlojnənə ɳa mə. **19** Kə aSuyif aləma ɳander kəyəfə Antiyək ɳa Pisidi kə Ikoniyon, kə ɳasəp haŋ kə ɳantalər kənay ka afum akako. Ntε tə kə kənay ka afum aŋe ɳayefə kəca-cas Pol. Təlpəs kə ɳalıŋəs kə haŋ dare kəsək, ɳacəm-cəmənə a efi. **20** Mba ntε acepsə a Yesu darəŋ ɳanadekəl Pol mə, k'eyefə, k'oluksərəne dare. Dəckəsək kə ɳəŋkə dare da Dərbə, nkən kə Barnabas. **21** Ntε Pol kə Barnabas ɳambəp dare da Dərbə kə ɳancam dəndo toluku tətət ta Yesu. Kə ɳasətə di afum alarəm aŋe ɳanaləŋ teta Yesu mə. Ntε tə kə ɳalek dəpə kəlukus ka Listər, Ikoniyon kə Antiyək ɳa Pisidi. **22** Kə ɳacəpəs acepsə darəŋ bəkəc, ɳacgbijər ɳa kəyinə kəlaŋ, ɳacloku: «Kə səna, mənə

sacepərenə pəcuy pəlarəm a səcbərə nde akip ɳa dəbe da Kanu dəntəf.» **23** Kə ɳayək-yəkə ɳa abeki dəkəlojkanə fəp da alaŋ. Nte ɳalip kətola Kanu kə kəsuŋ mə, Pol kə Barnabas ɳasəŋ ɳa Mariki nwə ɳanagbəkər kəlaŋ mə kəbum kəjan. **24** Kə ɳancepər dəpə da atəf ɳa Pisidi kə ɳambərə atəf ɳa Parfili. **25** Nte ɳalip kələku toluku ta MARIKI dare da Perke mə, kə ɳantor dare da Atali. **26** Dəndo Atali, difə Pol kə Barnabas ɳanalək abil kə ɳancali kəkə Antiyok ɳa Siri, dare nde anatolane ɳa kəmar ka Kanu teta yəbəc nyə ɳanalip mə. **27** Nte ɳambərə mə, kə ɳalojka alaŋ a Antiyok fəp, kə ɳaləm təkə Kanu kənayonə ɳa mə, kə təkə nkən Kanu kənasəŋə atəyənə aSuyif kəlaŋ mə. **28** Pol kə Barnabas ɳawon dəndo dare dadəkə kə acepse a Mariki Yesu darəŋ.

15 Afum aləma ɳanayəfə atəf ɳa Yude, ɳactəksə awənc aja alaŋ nte: Kə nəntəyə pəkənc nu pəmə təkə təyə tokur ta Musa toluku ti mə, Kanu kəfədewose kəyac nu. **2** Nte Pol kə Barnabas ɳəngbəkələnə kə arkun akakə kəlijənə kəjan moloku mə, kə ɳantəŋnə a nkən Pol kə Barnabas kəbəp ka akin akin arkun akakə dacə, ɳakə Yerusaləm kəkənənə moloku maməkə nnə asom a Yesu kə abeki a kəlojkanə ka alaŋ fər kiriŋ. **3** Kə kəlojkanə ka alaŋ a Antiyok ɳasəŋ ɳa daka nde pənamar a ɳayə teta marənt mə. Nte ɳancepər atəf ɳa Fenisi kə atəf ɳa Samari mə, kə ɳaləmər ɳa nte atəyənə aSuyif ɳəŋkafəli bəkəc yaŋan nnə Mariki eyi mə, ɳacsəŋə awənc aja alaŋ fəp pəbotu. **4** Nte ɳambərə Yerusaləm mə, kə kəlojkanə ka alaŋ, asom a Yesu, kə abeki a kəlojkanə ɳambəŋ ɳa. Nte tə Pol kə Barnabas ɳaləm təkə Kanu kənayə fəp kə ɳa mə. **5** Awa kə

aFarisi alôma aŋe ŋanayone alaŋ mo ŋayefé kô ŋaloku:
«Pëmar pakenc atøyone aSuyif, pagbiŋjer ŋa so kælelæs
sariye sa Musa.» **6** Asom a Yesu kô abeki a alaŋ aka
Yerusalém ŋanabæpsené kækommæn ka tes tatok. **7** Nte
kægbækæne kewon ŋa dacø mo, kô Piyer eyefé k'oloku:
«Arkun, awenc im aŋa, nəncære ti: A pæwon nte Kanu
kənayek-yek im nəna dacø kæcam ka Kibaru Kætæt ka
Yesu, nte tɔŋsɔŋe atøyone aSuyif ŋatam kene ti kô kelaŋ
ti mo. **8** Kanu kæncære bækæc ya afum, Ki yati kæmentær a
kæmbaj atøyone aSuyif, bawo kæsøŋ ŋa so Amera ɻecempi
pæmø səna. **9** Ali kægbey kæfet ɛŋgbey fe su kô atøyone
aSuyif, bawo kelaŋ k'osokæs ŋa bækæc. **10** Ndækæl oŋ, ta ake
tə nəfanj kædækætære Kanu-ε? Nte nəfanj kæsarsær acepse a
Yesu tes tocu nte, kæyefé atem asu hanj səna yati səntotam
kæsare mo. **11** Mba səlaŋ a andeyac su kæmar ka Mariki
Yesu disre pæmø ŋa atøyone aSuyif.» **12** Kænay ka afum
fæp ŋanacanj, k'ancæŋkæl oŋ moloku ma Barnabas kô
Pol. Kô ŋaløm mes mewey-wey kô megbækære mmæ Kanu
kænasɔŋe ŋa kæyø atøyone aSuyif dacø mo. **13** Nte ŋalip
kæloku mo, kô Sak endejær: «Awenc im aŋa! Næcæŋkæl im!
14 Simeyøŋ ɔløm tɔcækæ-cakæ nte Kanu kænader kæyek-yek
tæf ya doru fæp dacø, afum aŋe ŋayone akøn mo. **15** Itæ
moloku ma sayibæ mosolne kô moloku ma Simeyøŋ pæmø
nte ancic ti mo: **16** «Kô Mariki oloku: «Kô tante tencepær-ε,
indedær so. Indeyekti so abal ŋa Dawuda nŋe ŋenatempræne
mo, indeyekti samba sa abal ŋaŋøkæ, Indecæmbær ŋi so
ŋolomp, **17** nte tɔŋsɔŋe afum alpæs ŋaten ina Mariki mo.
Ey, dætæf fæp nyæ anakornæ tewe tem mo.» Mariki oloku
nte, nwæ ɔŋyæ mes mamækæ mo **18** ɻenasɔŋe mi kæcære

kayefé ntë pənawon mə.» (aiōn g165) **19** It'ɔsɔŋe ntë, ina Sak, ijwose sō a ta patɔrəs atɔyøne aSuyif aŋe ŋanteférne nnɔ Kanu kɔyi mə. **20** Mba pacice ja a ŋakembérne pətɔcemp mpɛ peyefé nnɔ kətola mərəŋka kɔyi mə, kɔ dalakɔ, kɔ kəsɔm ka səm nyε antɔfay mə, ŋakembérne sō kəmun mecir. **21** Kayefé dətemp dəcəkə-cəkə, Musa ɔyə sədare fəp afum aŋe ŋaloku tetɔn mə, bawo aŋkaraŋ Tawureta tɔn simiti o simiti dəsək da kəŋesəm nde dəkətola Kanu da aSuyif.» **22** Asom a Yesu kɔ abeki kəbəp ka kəlonjkanc ka alaŋ Yesu kɔrkɔr ŋande ŋaməmən a pəmar payek-yek ja dacɔ afum aləma akɔ pəmar a pasom Antiyɔk mə, kəberenə ka Pol kɔ Barnabas. Ti disre kɔ ŋayek-yek afum mərəŋ aŋe ŋanatəmpər delel awənc aŋa dacɔ mə: Yudas wəkɔ ancwe sō Barsabas mə, kɔ Silas. **23** Kɔ ŋasom ja kɔ areka nyε: «Awənc anu, asom a Yesu kɔ abeki kɔ alaŋ ŋancice nu areka, nəna awənc su aŋa aka Antiyɔk, aka Siri, aka Silisi aŋe ŋantɔyøne aSuyif mə: Səyif nu! **24** Səne a afum asu aləma aŋe ŋawur nnɔ ndorosu mə, ŋantɔrəs nu kɔ ŋampempə nu moloku maŋan, mme səntəsom ja mə. **25** Ntë sənenenə akɔ səntəŋne ti mə, itə sənəŋk a pəntesə səyek-yek afum, səsom ja nde nəyi mə, kəberenə ka Barnabas kɔ Pol, aŋe səmbətər mə, **26** afum aŋe ŋancaməs kiyi kəŋan doru tewe ta Mariki Yesu Krist mə. **27** Itə səsom Yudas kɔ Silas ŋakɔ ŋaloku nu ntë teyi areka ŋaŋe disre mə. **28** Pənabas Amera ɻecempi kɔ səna sō, a pəntesə fe a sənuŋkər nu mes məkɔ nəntətam kəsare mə, məne mes məkɔ məmar nu kəsumpər mə: **29** Ta nəsəm səm nyε alonjnenə mərəŋka mə, nəbəlenə mecir kɔ səm nyε antɔfay mə, nəbəlenə sō dalakɔ. Pəmar

nəkembərnə mes maməkə fəp. Kanu kəsərje a nətamnə.»

30 Nte anasak asom aŋe mə, kə ŋawurnə kəkə Antiyək. Kə ŋarjkə ŋalonjka di alaŋ, kə ŋasəŋ ŋa areka ŋarjəkə. **31** K'arjkaraj ŋi kə pəmbət ŋa, bawo areka ŋarjəkə ŋenacəpəs ŋa bəkəc. **32** Yudas kə Silas aŋe ŋanayənə sə sayibə mə ŋancgbirjər awənc aŋa alaŋ kə ŋacəpəs ŋa sə bəkəc dəmoloku məlarəm. **33** ɻanayi dəndo Antiyək hanj, kə awənc aŋa alaŋ ŋatolane ŋa marənt moforu, kə afum a Antiyək ŋasak ŋa kəlukus nde asom aŋan ŋayi mə. **35** Mba tem tatəkə Pol kə Barnabas ɻanayi Antiyək, kəberəne kəŋjan kə afum alarəm aləma, ŋactəksə, ŋaccam sə toluku tətət ta Mariki. **36** Nte mataka mələma mencepər mə, kə Pol oluku Barnabas: «Səluksərnə səkənəŋk awənc su aŋa sədare nse sənadəŋk toluku ta Mariki mə, nte təŋsərje səcəre nte ŋayi mə, kə təkə ŋasumpər toluku tatəkə mə.

37 Barnabas nkən ɛncfaj kəkenenə Isanj, wəkə aŋwe sə «Mark» mə. **38** Mba Pol nkən ɛnawose fə ti, ɛnacəm-cəmne a pəmar fə kələkənə Mark, bawo dəndo Paŋfili Mark ɛnasak ŋa pəfati kəcəmbər ŋa kəkətənə ka yəbəc yəkə anasom ŋa mə. **39** Kəgbəkalənə kəŋjan kənayenj hanj kə təsərje ŋa kəgbəyənə. Nte tə kə Barnabas ɛlek Mark kə ŋambəkə debil kə ŋancali kəkə Sipər. **40** Nte Pol ɛnayək-yək Silas mə, awənc aŋa alaŋ ŋantolane kə, ŋactola Mariki a pəbum ŋa kəmar kən disrə, kə ŋaŋkə. **41** Kəkə kəŋjan, kə ŋancali təf ya Siri kə Silisi, ŋaccəpəs alaŋ aka di bəkəc.

16 Pol ɛnabərə dare da Dərbə, k'əŋkə sə Listər. Dəndo wəcəpse Yesu darəŋ wələma ɛnayı pacwe kə Timote, kərə pəyənə wəSuyif nwə ɛnader pəlaŋ Yesu mə, mba kas pəyənə wəKresi. **2** Awənc aŋa alaŋ aka Listər kə ɪkoniyon

janatəjnə kəyə kən mes mətət. **3** Kə Pol əfan kəkekərə Timote, k'elək kə k'əjkənc teta aSuyif akə əjanayi atəf əjaŋəkə mə, bawo fəp fənacərə a Timote kas wəKresi ənayi. **4** Sədare nse əjanccepər mə, əjanclukse moloku mme asom a Yesu kə abeki alaŋ a Yerusalem əjanasom əja kəkətənə mə, ntə təŋsəŋə alaŋ atəyənə aSuyif əjacəmə mi darəŋ mə. **5** Aloŋkane alaŋ əjaccəpəs bəkəc kəlaŋ disre, əjacberənə kəla dəsək o dəsək. **6** Ntə Amera Əjecempi əja Kanu əneyamse Pol kə Silas kələku toluku tətət ta Kanu atəf əja Asi mə, kə əjancali atəf əja Firiki kə atəf əja Kalat. **7** Ntə əjalətərnə atəf əja Misi mə, kə əjasəp kəkə atəf əja Bitini, mba Amera əja Yesu əjenawosənə fe əja ti. **8** Kə əjasolnə atəf əja Misi kə ənantor dare da Torowas. **9** Pibi disre kə Pol əsətə kənəŋk kəyəfə ka darenc. Ti disre, wəka Masedon pəcəmə kə kəsək pəclətsənə kə: «Məder Masedon, məmar su!» **10** Pol ənadesətə kənəŋk kaŋkə, kə səntən katina kəkə ka atəf əja Masedon, səboc ti a Kanu kəwe su kəkəcam di toluku tətət ta Yesu. **11** Kə səyəfə Torowas kə səyekti abəla kə səntəfərnə kəkə ka Samotiras, dəckəsək kə səmbərə Neyapoli. **12** Kə səyəfə dəndo, kə səŋkə Filipi, dare dəpəŋ da atəf əja Masedon dələma nde aka Rom alarəm əjanandə mə. Kə səncepərənə mataka mələma dare dadəkə. **13** Simiti dəsək da kəŋesəm kə səwur dare dəkusu kəŋgbəkə kəsək, nde sənacəm-cəmənə kəfo nkə səntəm kətola Kanu mə. Kə səndə kəlok-lokər aran aŋe əjanalоŋkane di mə. **14** Wəran wələma ənayi əja dacə pacwe kə Ludy, pəccaməs cəloto ca kare. Pakom kə dare da Tiyatir. Wəkor-koru Kanu ənayi. Pəccəŋkəl su, kə Mariki eŋgbiti kə abəkəc, ntə təŋsəŋə kə kəcne belbel moloku mme Pol oncloku mə.

15 Ntε anagbət kə dəromun teta Kanu mə, Ludy kə aka kələ kən disre, k'ewe su kəyi nde ndərən matakə mələma, pəctola: «Kə nəncəm-cəmne a ilanj Mariki belbel-ε, nəder nnə nderem, nəyi nnə kə səna.» K'elətsenə su kəyi di. **16** Dəsək dələma səckə dəkətola Kanu da aSuyif, kə wəyecəra wəcar wələma ender pəbəp su, pəyə ŋəŋk nijə ŋəŋsəŋə kə kələku ntε tender mə. Wəyecəra nwəcənənə ti nnə abə ən ŋayi mə pəsam pəlarəm teta kələku kən mes mme mender mə. **17** Kə wəyecəra nwəcənənə su darəŋ Pol kə səna, pəckule-kule: «Afum akanje acar a Kanu nkə kəyi darenc mə ŋə! Dəpə da kəyac də ŋayi kəmentər nu!» **18** Ntε wəyecəra ɔyo mes maməkə mata melarəm mə, kə tələləs Pol dis. K'εŋkafələ, k'oloku ŋəŋk: «Tewe ta Yesu Krist ilok'əm, məwur wəyecəra wəkawə dəris!» Gbəncana babəkə kə ŋəŋk ŋaŋəkə ŋowur kə dəris. **19** Ntε abə ən ŋanəŋk a təsətənə tanjan pəsam təsələr ŋa mə, kə ŋasumpər Pol kə Silas, kə ŋaŋkekərə ŋa nde abəŋka ŋa dare dacə abə a dare fər kiriŋ. **20** Kə ŋaŋkə ŋamentər ŋa aboc kiti, ŋacləku: «Afum akanje pəyamayama pə ŋayi kəbersənə dare dosu. A Suyif ŋə ŋayənə, **21** aŋə ŋayi kəcam məyo maŋan mme pəntəmar su kəwose kəyə ka mi, səna aŋə səyənə aka Rom mə.» **22** Kə kənay ka afum ŋayefə kə ŋancəmə ŋa dəbəkəc. Kə aboc kiti a dare dadəkə ŋawure ŋa yamos, k'asutə ŋa cəŋgbən-gban. **23** Ntε alip kəsut ŋa pəlarəm mə, kə ŋamber ŋa dəbili, kə abə ŋaləku wəbum bili a pəkəmbərnə ŋa belbel. **24** Ntε wəbum bili ene moləku maməkə mə, k'ember ŋa nde bili mbe ŋantətam kəwur mə, k'oŋkotərenə ŋa wəcək məmboŋk ma tək. **25** Cək-cək cəndebəp, Pol kə Silas ŋactola Kanu, ŋacləŋəs

melej mokor-kore Kanu, kɔ ayi dəbili ḥajne sim səjan.

26 Gbəncana babəkə kɔ antəf ḥeyikcə pəpəŋ, kɔ təsəŋe kələ ka bili tantəf kəcekələ. Kɔ cumba fəp cəŋgbite, kɔ gbekcə fəp yoŋkoŋe. **27** Kɔ wəbum bili entime, k'εnəŋk ntc cumba ca bili cəŋgbite mə, k'owure dakma dən pəckə kədifne, bawo εnacem-cemne a afum aŋe amber dəbili mə ḥayekse. **28** Kɔ Pol oŋkule-kule pəpəŋ: «Ta məyənə pəlec, səyi nnə fəp fosu!» **29** Kɔ wəbum bili ewe nənc, k'εmbərə katəna katəna, k'ŋkə pətəmpenə fər ya Pol kɔ Silas kiriŋ, pəcyikcə kənesə disre. **30** K'owurenenə ḥa nde doru k'eyif ḥa: «Abe, cəke cə pəmar iyo ntc tendeyac im mə-e?» **31** Pol kɔ Silas ḥaloku kɔ: «Məlaŋ Mariki Yesu, andekoyac əm, məna kɔ aka kələ kam disre fəp.» **32** Kɔ ḥaloku kɔ toluku ta Mariki, kɔ afum akə ḥanayi nde kələ kən mə fəp. **33** Pibi papəkə kɔ wəbum bili ɛlek ḥa, k'εŋkekərə ḥa kəkəyak gbali yaŋan. Wəbum bili kɔ afum ən fəp ḥasətə gbəncana babəkə kəgbət dəromun teta Kanu. **34** K'εmpenə ḥa nde ndərən, k'εncəmbər amesa, kɔ ḥawoləs kɔ aka kələ kən disre pəbotu pa kəlan kən Kanu. **35** Nte dec dəsək mə, kɔ aboc kitit a dare ḥasom afum aŋan aləma kəkəluku wəbum bili: «Məsak afum akaŋe.» **36** Kɔ wəbum bili olukse moloku maməkə Pol: «Aboc kitit a dare ḥasom afum nnə iyi mə, a isak nu. Awa nəwur nəkənə bəkəc yoforu.» **37** Mba kɔ Pol oluku ḥa: «Nte ḥalip on kəsut su fər ya afum kiriŋ mə, ta aŋkiti su-ε, səna aŋe səyənə aka Rom mə, ḥaber su dəbili. Ndəkəl on yəkyək yə ḥandefəŋ kəsak su ba? Tatəkə təfəyi, ḥader ḥasərka ḥasak su!» **38** Kɔ asədar ḥaŋkə ḥalukse moloku mme aboc kitit, kɔ ḥanese nte ḥanane a Pol kɔ Silas aRom

ŋə ŋayəne mə. **39** Kə aboc kiti a dare ŋander ŋaletsene Pol kə Silas kəŋajnə, kə ŋasak ŋa. ɻacloku a ŋawur dare dandə. **40** Nte ŋawur dəbili mə, Pol kə Silas ŋaŋkə ndena Ludy. Kə ŋanəŋk awənc aŋa alaŋ, kə ŋacəpəs ŋa bəkəc. Kə ŋasumpər dəpo, kə ŋaŋkə.

17 Nte ŋancepər Aŋfipoli kə Apoloni mə, kə ŋambərə dare da Tesaloni, nde aSuyif ŋanayə kələ ka dəkətola Kanu mə. **2** Kə Pol əŋkə pəmə təkə əncya mə, simiti dəsək da kəŋesəm maas ŋacgbekələne dəyecicəs yecempi kə ŋa. **3** Pol əncmentər ŋa pəsək pəs dəYecicəs Yosoku a pənamar dis dələl Krist, a pədeyefə afi dacə. Pol oncloku ŋa: «Yesu nwə indəŋkər nu tetən mə, nkən ɔyəne Krist, wəbə nwə Kanu kəyək-yək mə.» **4** Anasəp haŋ k'εŋkafəli aləma ŋa dacə kə ŋalaŋ ti, kə ŋancəmə moloku ma Pol kə Silas darəŋ, kəbəp ka akor-koru Kanu aKresi alarəm, kəlekənə sə aran abeki aləma. **5** Mba kə aSuyif aka dare da Tesaloni aləma ŋayo kəraca. Kə ŋalonjka afum alec aləma dəpo dacə, kə ŋayekti pəyamayama dare disre. Kə ŋaŋkə ŋamərnə kələ ka Yason, ŋacten Pol kə Silas kəkekərə ŋa kənay ka afum fər kiriŋ. **6** Nte ŋanatənəŋk Pol kə Silas mə, kə ŋaliŋəs Yason kə awənc aŋa alaŋ aləma fər ya abə a dare kiriŋ. ɻackule: «Afum akajə ŋaŋkafəli-kafəli doru dandə fəp mə, ŋayi oŋ nnə, **7** kə Yason nkən əmbaj ŋa!» Afum akajə fəp ŋance moloku mmə wəbə wəka təf ya Rom fəp oluku mə, ɻacloku a wəbə wələma eyi, pacwe kə Yesu!» **8** Ti tenasəŋə ŋayekti pəyamayama kənay ka afum dacə. Nte abə a dare ŋane ti mə, kə ŋambajər Yason kə awənc aŋa alaŋ pəsam, kə ŋasak ŋa. **10** Pibi papəkə disre kə awənc aŋa alaŋ ŋasak Pol kə Silas kəkə dare da

Bere. Nte ɻambərə di mə, kə ɻajkə nde dəkətola Kanu da aSuyif. **11** Akakə ɻanabət mes ɻatas aka Tesaloni, kə ɻancəŋkəl tolu ta Kanu belbel pəbotu disre. ɻackəkce so Yecicəs Yosoku belbel dəsək o dəsək kəcəre kə pəyənə a moloku min mayi mə kə təkə Pol kə Silas ɻajloku ɻa dəkətola Kanu mə. **12** Kə afum alarəm ɻa dacə ɻayənə alanj, kələkənə aran aKresi aŋə ɻanabək dəkəcəmə mə, kə arkun alarəm. **13** Mba nte aSuyif aka Tesaloni ɻanadecərə a Bere so Pol eyi kəcam tolu ta Kanu mə, kə ɻander so dəndo kədeyekti pəyamayama ɻaberəs kənay ka afum dacə. **14** Kə awənc aŋə alanj ɻambəlkər kəkekəre Pol kəca ka dəkəba, mba Silas kə Timote ɻayi dəndo Bere. **15** Afum aŋə ɻanasole Pol mə, ɻanakekəre kə hanj dare da Aten. Dəkəlukus daŋan kə Pol osom ɻa nde Silas kə Timote ɻayi mə, a ɻabelər kə katəna katəna. **16** Nte Pol ɛnckar Silas kə Timote nde dare da Aten mə, kənəŋk ka dare dadəkə dəlare mərəŋka kənacu kə Pol dəbəkəc. **17** Pol ɛncgbəkələnə kə aSuyif kə aləma akə ɻanader kəkor-koru Kanu nde dəkətola d'aSuyif mə, pəcgbəkələnə so dəsək o dəsək kə afum akə ɻancyi nde abəŋka ɻa dare mə. **18** Acepse metəkse ma Epikuru kə ma Seno darəŋ aləma ɻander ɻacaŋ kə moloku. Aləma ɻacloku: «Wəlok-loku ɔfə wəkawə! Cəke c'efəŋ kəloku tante?» Akə ɻacloku: «Wəkawə pəwurene pəmə nte endecam teta canu cəcikəra mə!» ɻanaloku ti bawo tolu tətət ta Yesu kə kəyefe kən afi dacə kə Pol oncloku. **19** Awa kə ɻalek Pol, kə ɻajkekərə kə təpesə mpə ancwe Areyopako mə kəronj, kə ɻayif Pol: «Məloku su kətəkse kəfu kaŋkə məyi kəloku ta ki mə, **20** bawo moloku mame məyi kəloku mə, məyənə ləŋəs

yosu mofu. Səfanj kəcərə tedisrə ta mi.» **21** Awa dəməyə
ma aka dare da Atən kə acikəra aŋe ŋanayi di mə fəp,
ŋanccepərənə di təm tajan fəp kəcloku, kə pəyənə fe
ti-ε, ŋaccəŋkəl moloku mofu. **22** Pol pəcəmə təpesə ta
Areyopako kəronj, k'oloku: «Arkun a dare da Atən, inəŋk
a afum asumpər dinə belbel ŋə nəyənə. **23** Ntə indenakət
dare donu mə, k'inəŋk mərəŋka monu, k'injəkəcə tetek
tolojne tonu tələma pacic ti ntə: «Ta kanu nkə antəcərə
mə.» Awa tes təkə nəŋkor-koru ta nəncərə ti mə, tatəkə
yati t'inder kəloku nu. **24** Kanu nkə kəlompəs doru kə
daka ndə dəyo mə fəp, nkən nwə əyənə Wəbe wəka kəm
kə antəf əfətam kəyi kələ kəpəŋ nkə alompəsə waca wa
fum teta kəkor-koru kən mə. **25** Waca wa fum wəfətam
kəmar Kanu kəyi, pəmə ntə kəŋfanjər fum tələm mə.
Nkən ompoçə afum yeyinə yanjan doru, kəpənə kifir kə
kətore, kəbəp ka ca yələpəs nyə fəp. **26** Dəfum wəkin Kanu
kəwure təf ya afum alpəs a doru aŋe fəp, ntə təŋsəŋə
ŋandə antəf fəp kəroŋ mə. Kə Kanu kənanuŋkənə kəcic
cələncər ca təf yayəkə fəp. Kə kəlompəs dərən kə kətən
teren o teren disrə. **27** Kanu kənayə ti ntə təŋsəŋə ŋaten
kə haj ŋanəŋk kə kəbuma-buma disrə mə, bawo Kanu
kəmbəle fe nwə o nwə. **28** Ntə tə nəne moloku mame:
«Nkən əsəŋə su kəyi doru, nkən əŋsəŋə su kəcepe, nkən
əsəŋə su kəyi tantə ayi mə.» Itə aleŋsə anu aləma ŋaloku:
«Kəbənda ka dokom da Kanu kə səna sə səyi.» **29** Kə
pəyənə a kəbənda ka dokom dən kə səna sə səyi-ε, pəmar
fe a pacəm-cəmənə a Kanu kəwurenenə kə kəma, kə għeti, kə
pəyənə fe ti-ε, tasar mpə fum əncəm-cəmənə k'empate
decerəŋ dən mə. **30** Kanu kənacepsər fe afum akə ŋanayi

t m nt  anat c re mes m , mba k faj oj afum a doru f p a  as k r b k c. **31** K  Kanu k mbonc d s k nd  k ndek boce afum a doru f p kiti k lompu m . Kanu k nay k-y k fum nw  endek boc kiti ka k  m , k nas je afum f p k c re w kayi nt  k nayekti k  afi dac  m .» **32** Nt   ane Pol p cloku teta k y f e ka defi m , k  al ma  ay f e k fani k , mba al ma  aloku: «S ndes c nk l  m k loku ka tat k  d s k d l ma.» **33** K  Pol owur  a dac , k' jk . **34** K  afum al ma  as mp r moloku m n k  t s je  a k y ne ka al j a Yesu, p m  Denis w ka k g ba ka Areyopako, w ran w l ma pacwe k  Damaris, k  afum al ma.

18 Nt  tat k  t ncep r m , k  Pol  y f e dare da Aten k' jk  K rent. **2** K' jk  p b p di w Suyif w l ma pacwe k  Akila, nw  anakom dare da P nt m , p t p k cder at f  a Itali k  w ran k n Pirsila, bawo w be K lod  naloku a aSuyif f p  awur Rom. K  Pol  jk  p b p  a. **3** Nt  t nasurene  apa ne y b c y n yayi m , k  eyi ndara an,  ac b c,  aclomp s c bal. **4** Simiti o simiti d s k da k nes m Pol enc bek l ne k l  ka d k tola da aSuyif p cs p d moloku a aSuyif k  aKresi  awose k c me moloku m n dar j. **5** Nt  Silas k  Timote  anator Masedon m , k  Pol enc me oj gb c r m k cam toluku t t t, p cs je aSuyif k la j a Yesu  y ne nw  Kanu k y k-y k m . **6** Mba nt  aSuyif  anc bek l k   acl ms ne k  m , k' jk -ko r k f l ka yamos y n teta k y k k jan s b omp nn  eyi m , k' loku: «Doru donu deyi nu d w ca! K  ina, is k ti dis . Nd k l oj, nd  at y ne aSuyif indek .» **7** K  Pol  y f e di, k' jk  nd  Titi Yusutu

wəkor-koru Kanu wələma, nwə kələ kən kənasərjkərəne
kə dəkətola Kanu da aSuyif mə. **8** Krispəs, wəbə ka kələ ka
dəkətola wələma ənalaj teta Mariki kə aka kələ kən disre
fəp. Kə aKərent alarəm aŋe ŋanccərjkəl mə ŋanayəne
alanj, k'angbət ŋa dəromun teta Kanu. **9** Pibi disre kə
Mariki oluku Pol kənəŋk disre: «Ta mənesə! Məlok-loku,
ta məcaŋk de, **10** bawo ina iyi kə məna! Fum o fum
əfəsumpər əm kəca kəyə əm tes təlec, bawo iyə afum
alarəm dare dandə disre.» **11** Kə Pol eyi ŋa dacə teren
tin kə yof camət-tin pəctəkse ŋa toloku ta Kanu. **12**
Təm tatəkə tə Rom dənadəs Kaliyən kəyəne ka wəbə nde
atəf ŋa Akaya. Kə aSuyif aləma ŋantəŋne kəyəfərəne
kə Pol, kə ŋanjekərc kə dəŋkiti. **13** Kə ŋaloku: «Fum
wəkawə, afum ŋ'efəŋ a ŋakor-koru Kanu ŋacəmə dəpə
dən darəŋ, dəpə nde denciyane kə nde sariyə səloku
mə.» **14** Pol εyεfε kəkələku, mba Kaliyən oluku aSuyif:
«Pəcyeŋne a fum endif, kə pəyəne fe ti, tes təlec təpəŋ
tələma təyə-ε, k'incəŋkəl nu, nəna aSuyif! **15** Mba ntə
pəyəne a dəmoloku, dəmewe, kə pəyəne fe ti, teta sariyə
sonu nəna asərka sə nəyi kəgbəkələne mə, nəna ŋə tatəkə
təməmən. Ina intola fe kəyəne wəboc kiti kaŋkə.» **16** Kə
Kaliyən əmbələs ŋa dəndo dəŋkiti. **17** Kə aSuyif ŋanjə
ŋasumpər Səsten wəbə wəka dəkətola Kanu waca, kə
ŋayεfε kəsut kə dəndo dəŋkiti, mba Kaliyən ənawə fe ti
ali daka. **18** Kə Pol owon dare da Kərent mataka mələma,
k'ender pəlembərəne awənc aŋa alaŋ, k'elək abil kəkə atəf
ŋa Siri, nkən, Pirsila kə Akila. K'ofoonə domp nde dare da
Seŋkəre kəmentər ka kəlip ka tes ntə ənaderme teta Kanu
mə. **19** Ntə ŋambərə dare da Efesi mə, kə Pol ɛsak Pirsila

kə Akila. Kə Pol əŋkə kələ ka dəkətola Kanu da aSuyif kə
ŋaŋgbəkələne kə ŋa. **20** Kə akakə ŋantola kə kəyi ka dəndo
dare danjan kərəsna, mba ənawose fə. **21** K'elemberne
ŋa pəcloku: «Indelukus nnə ndoronu kə Kanu kəwose-
ε.» K'elek abil dare da Efesi, **22** k'ontor dare da Sesari
nde ənacop mərənt mən mə. K'empe kərəsna Yerusaləm
kəkoyif alaŋ. Nte elip mə, k'ontor dare da Antiyək ŋa Siri.
23 Nte təm tələma tencepər mə, kə Pol əŋkə k'encepər
atəf ŋa Kalat kə Firiki pəccəpəs acəpse a Yesu bəkəc fəp.
24 WəSuyif wələma ancwe Apolos, ənader Efesi. Dare da
Aleksandər də anakom kə, fum wəcəre kəlok-loku ənayi,
pəcəre so Yecicəs Yosoku belbel. **25** Dəpə da Mariki də
anatəkse kə, kə kəsumpər ka mes belbel, kance k'onclokε,
pəctəkse teta Yesu, mba mənə kəgbət dəromun ka San
gbəcərəm kə ənacərə. **26** K'eyefə kəlok-lokε kəlan disre
nde dəkətola Kanu da aSuyif. Nte Pirsila kə Akila ŋane kə
kəlok-loku mə, kə ŋalek kə ndaranjan, kə ŋamberəne kə
kətəkse kəcəre kəŋkə kənabut kə teta dəpə da Kanu mə.
27 Nte Apolos ənacem-cəmne kəcepər ka Akaya mə, kə
awenc aja alaŋ ŋaŋbirjər kə. Kə ŋancice acəpse a Yesu
darəŋ aje ŋayi Akaya mə areka, ŋacloku ŋa kəbaŋ kə
belbel. Nte əmbəre mə, k'entesə afum aka di, aka kəmar
ka Kanu kənasəŋe kəyəne alaŋ mə. **28** Bawo fənəntər fə
Apolos əncgbəkələ aSuyif fər ya afum alarəm kiriŋ pəsəŋε
ŋa kəcəre dəYecicəs Yosoku a Yesu əyəne wəbə nwe Kanu
kənayək-yək mə.

19 Tem nte Apolos ənayi Kərent mə, Pol nwe ənacepər
sədare sa mərə mə, ontor dare da Efesi. K'embəp di acəpse
a Mariki Yesu darəŋ aləma. **2** K'eyif ŋa: «Nənasətə Amera

Ngemepi ja Kanu kayefé nté nənayoné alaŋ Yesu mə ba?»
Kə ŋaluksé Pol: «Səntane fe yati teta Amera Ngemepi.» **3**
Kə Pol eyif ja sə: «Kə kəgbət dəromun kəre kə nəsətə-
ε?» Kə ŋaluksé Pol: «Kəgbət ka Saŋ.» **4** Kə Pol oluku:
«Kəgbət dəromun ka Saŋ, kəsəkpər mera yati kənayi teta
Kanu. Mba Saŋ oncloku afum a ŋalaŋ wəkə endeder nkən
tadarəŋ mə, itə tatəkə Yesu.» **5** Nté ŋane moloku maməkə
mə kə ŋasətə kəgbət dəromun tewe ta Mariki Yesu. **6**
Kə Pol endenjər ja waca, kə Amera Ngemepi ŋender
ja, kə ŋayefé kəcəp cusu nce ŋantəcəre mə, ŋacdəŋk
sə moloku mətət mme Kanu kənasom ja kədəŋk mə. **7**
Arkun akakə ŋancbəp wəco kə mərəŋ. **8** Kə Pol ɛmbərə
dəkətola Kanu da aSuyif, pəclok-loke di kəbəknə disre
haŋ yof maas, pəcgbəkələnə, pəcsep kəsəŋe afum kəcəre
mes ma dəbe da Kanu. **9** Mba nté ayeŋki səbomp aləma
ŋancfati kəlaŋ mə, ŋacfani dəpə da Mariki nnə kənay
kəyi mə. Kə Pol əmbəle ja, k'eləkenə acəpsə a Yesu darəŋ
aləma, kə ŋawənnə kəsək, kə ŋaŋlok-lokərənə dəsək o
dəsək nde dəkətəksə da Tirano. **10** Tatəkə tenawon meren
mərəŋ, kə təsəŋe aSuyif kə aKresi aŋe ŋanayi atəf ja
Asi mə kəne toluku ta Mariki. **11** Kanu kəncsəŋe waca
wa Pol kəyə mes mewey-wey mme menacuca kənəŋk
mə. **12** Tənasəŋe pacbəcəsə acuy cəloto, kə pəyənə fe ti-ɛ
kəpol nkə kəŋgbuŋenə Pol mə, kə ayə ti-ɛ, docu doncwur
wəkayi, kə yəŋk yəleç yocwur sə wəkayi dəris. **13** Kə
aSuyif aləma ŋaŋkəs-kəs mofo məlarəm, kə ŋatubucnə
Pol kəbeləs ka yəŋk yəleç nnə acuy ŋayi mə, ŋacloku:
«Ilok'əm: Məwur wəcuy wəkawə tewe ta Yesu wəkə Pol
əncam mə.» **14** Wəlonjənə wəpəŋ wəka aSuyif wələma ənayi

pacwe kə Sefa. Awut ən atəmp camət-mərəŋ ɲa ɲancyɔ
mɔyɔ mamɔkɔ. **15** Mba kə ɲawak kəbeləs ɲɔŋk ɲelec-ɛ,
ŋi ɲoloku ɲa: «Yesu, incərə kə. K'iŋnepəl sə belbel fum
nwə Pol ɔyəne mə, mba nəna, an'ɔ nəyəne-ɛ?» **16** Kə fum
wəkə ɲɔŋk ɲelec ɲenayi mə ɛŋgbəpərnə ɲa kəyefərənə,
k'entam ɲa fəp k'ombopər-bopər atəmp aŋe, kə ɲayekse
fəp faŋan dis fos kə ɲasak kələ. **17** ASuyif kə aKresi aka
dare da Efesi ɲancərə toluku tatəkɔ, kə kənesə kəyi ɲa
fəp, kə ɲaleləs oŋ tewe ta Mariki Yesu. **18** Afum alarəm
aŋe ɲanawose kəlaŋ Yesu mə, ɲancder ɲaccəŋ fər ya afum
fəp kiriŋ pəlec mpe ɲancyɔ mə. **19** Kə afum akə ɲanayəne
dure mə, ɲanckərə səbuk səŋjan sa dure kə ɲancəf si
fər ya afum fəp kiriŋ. Kəway ka səbuk sasəkɔ kənabəp
məncəmbəl ma gbeti wul wəco kəcamət. **20** Ti disrə kətam
ka Mariki disrə kə toluku ta Kanu təsamsər kə təsotə
fənəntər. **21** Nte tencepər mə kə Pol olompəsnə kəkə
dare da Yerusaləm pəccəpərənə təf ya Masedon kə Akaya.
K'oloku: «K'iŋkəbərə Yerusaləm-ɛ, mənə idekəsəməmən
Rom.» **22** Kə Pol osom Masedon amar ən mərəŋ Timote kə
Erasto, mba kə nkən Pol eyi mataka mələma atəf ɲa Asi.
23 Tem tatəkɔ tə pəyamayama pəpəŋ ɲenayi Efesi teta
dəpə da kəlaŋ ka Mariki Yesu. **24** Wəgbəc wələma ɛnayi
di, pacwe kə Demeteri, pəctubucnə kəlompəs ka wələ wa
terəŋka mpe ancwe Artemi mə. Agbəc a wələ wa gbeti
wawəkə ɲancsətənə wi daka dəlarəm. **25** Kə Demeteri
olonjka agbəc kə akə ɲancdine yəbəc yayəkə mə, k'oloku
ŋa: «Arkun! Nəncərə ti belbel a yəbəc yayə y'andinə. **26**
Mba nənəŋk kə nəne a nnə Efesi kəbəp ka atəf ɲa Asi Pol
pampə ɛsep kəsəŋe afum alarəm kəlaŋ haj pəckafəli ɲa

mera kəloku a mərəŋka mmə waca wa fum wolompəs mə, bafə canu cə. **27** Moloku maməkə mentam kəsəŋe yəbəc yosu kələce. Təsəŋe sə teta kələ ka tərəŋka Artemi təyə sə abəc. Afəde sə pacloku a Artemi tərəŋka a kanu kə, kanu kəran nke afum fəp ŋaŋkor-koru nnə atəf ŋa Asi, kə doru kərkər mə.» **28** Ntə afum ŋane moloku maməkə mə, kə metəle mencepərər ŋa, kə ŋayefə kəkulə-kule: «Artemi kanu ka Efesi kəyənə kəpəŋ!» **29** Kə pəyamayama papəkə posumpər dare fəp, kətəŋne disre kə afum ŋambəpsənə abanəka ŋaŋjan ŋəpəŋ. Kə ŋaliŋəs asol a Pol Kayus kə Aristarko, aŋe ŋanayefə Masedon mə, kə ŋaŋkekərc. **30** Pol ənafaŋ kəkəmentərnə afum fər kiriŋ, mba acepsə a Yesu darəŋ ŋanawosənə fe kə ti. **31** Abe aləma a atəf ŋa Asi, aŋe ŋanayənə anapa a Pol mə, ŋanasom afum nnə eyi mə ŋacletsənə kə a ta pəkə dəndo abanəka ŋaŋjan ŋəpəŋ del! **32** Kə pəyamayama poncop afum dacə, aŋe ŋackulkulənə ntə, akə ŋackul-kulənə təkə. Afum alarəm ŋa dacə ŋanacərc fe ntə o ntə anabəpsenənə mə. **33** Kənay kəŋkə dacə kə afum aləma ŋaləmər Aleksandər, nwə aSuyif aləma ŋanacəŋəs kəkəlok-loku fər ya afum kiriŋ mə. Kə Aleksandər əfək kəca, pəfaŋ kəlok-loku pəyacnə. **34** Mba ntə ŋanadenəpəl a Aleksandər wəSuyif ɔyənə mə, kə fəp fəyefə kəkulə-kule hanj dec mərəŋ: «Artemi kanu ka Efesi kəyənə kəpəŋ!» **35** Kə wəbe wələma wəka di əntam kətore-tore afum bəkəc pəcloku: «Arkun a Efesi, an'ətəcərc a dare da Efesi dətəmpər kəbum ka kələ kəpəŋ ka kanu kosu Artemi kə tərəŋka tən mpe pontor kəyefə darenc mə-e? **36** Fum əfətam kəgbəkəl tatəkə, pəmar nəndə nəcaŋk ta nəbelkər kəyə ntə o ntə. **37** Ntə təsək mə, afum aŋe

nəŋkərə mə ŋaləsər fe kələ kosu kəpəŋj, ŋaləməs fe sə kanu kosu Artemi. **38** Kə Demeteri kə awənc aŋa apaŋne ən yebəc ŋayə kəbokene teta fum-ε, dəkəboc kiti deyi kə aboc kiti ŋayi, dəndo pəmar ŋakə ŋabokene! **39** Kə nəyə sə tobokene tələma-ε, andekəlompəs ti pəmə təkə sariyə səloku ti mə nde aboc kiti ŋaŋloŋkane mə. **40** Nəkəmbərnə, bawo antam kəbonce su kəsəŋe pəyamayama pampe kəyi, teta mes mame mencepər de məkə mə, bawo ali toluku səfətam kəsətə kəloku nte təsəŋe afum kəbəpsəns tantc mə.» **41** Nte wəbe elip kəloku tatəkə mə, k'oloku nwə o nwə kəlukus nde ndərən.

20 Nte pəyamayama pəsak mə, kə Pol εwe acəpse a Yesu darəŋ, k'encəpəs ŋa bəkəc. Nte elip kəlembərnə ŋa mə, k'əŋkə Masedon. **2** Nte əncepər atəf ŋaŋoko mə, k'encəpəs alaŋ bəkəc dəmoloku məlarəm, k'ender atəf ŋa Kresi. **3** K'eyi di yof maas. Təm nte ənadefəŋ kəyekti abəla kəkə ka atəf ŋa Siri mə, k'asəŋe kə kəcərə a aSuyif ŋantəŋne kəyə kən pələc, k'encəm-cəmne kəluksərnə sə dəpə da atəf ŋa Masedon. **4** Afum aŋe ŋanacəmbər kə mə, ŋanayəne: Sopateri wan ka Purus wəka Bere, Aristarko kə Sekondu aka Tesaloni, Kayus wəka Dərbə, Timote, Tikiko, kə Tiropimo aka atəf ŋa Asi. **5** Afum akakə ŋanayi su kiriŋ kəkə, kə ŋaŋkə ŋakar su Torowas. **6** Kə səna nte mataka ma kəsata ka cəcom cətəyo lebin mencepər mə, kə səlek abil dare da Filipi. Mata kəcamət disre kə səmbəp ŋa dare da Torowas, nde sənacepərəne mata camət-mərəŋ mə. **7** Tataka təcəkə-cəkə ta tataka tolusər, kə səloŋkane kətepi ka kəcom. Pol nwə pənamar kəkə dəckəsək mə eyi kəlok-lokər ŋa, k'əmbəlse moloku haj cək-cək. **8**

Səlamp səlarəm sənayi dəndo dukulə da darenc dadəkə
sənalonjkane mə. **9** Wətəmp wələma pacwe kə Eyutik
ənandə bijkəli ba wunder kəronj təm tatəkə Pol onclok-
loku mə. Kə mere məygbəpərnə kə, k'entəmpəne kəyəfə
dukulə dakəronj da maas. Añkəlek kə, tetəjnə efi. **10** Kə
Pol ontor, k'əñkə pəsipləne kə, k'elək kə dəwaca, k'oloku:
«Ta pəyi nu yamayama. Eyi wəyen!» **11** Ntə Pol əmpəs sə
mə, k'entəpi kəcom kəsəm, k'oncop sə moloku mən həj
dəsəka. Ntə elip mə, k'əñkə. **12** K'añkərə wətəmp wəkakə
pəyi wəyej, kə təyənə tecəpsə bəkəc təpəj. **13** Səna,
sənanujkənə kəlek abil kəkə dare da Asəs nde Pol ənaloku
a səndekəlek kə mə, bawo kəroru k'enafaj kəkə. **14** Ntə
ənabəp su Asəs mə, kə səlek kə kəkə ka Mitilən. **15** Ntə
səyəfə kəcali dəkəba dəndo mə, kə səmbəre dəckəsək Kiyo.
Dəckəsək damərəj kə səngbuñenə Saməs, tataka ta maas
kə səmbəp Mileto. **16** Pol ənafaj kəcepər dare da Efesi
takəronj ta əncəmbərəs di-ε, nte təyəsəjə ta owon sə Asi
mə. Yerusalem əncbelkər kəbəp, kə təntam kəyi-ε, a dəsək
da kəsata ka tataka ta wəco kəcamət dəcbəp. **17** Təm ntə
ənayi Mileto mə, k'osom dare da Efesi kəkəwənə kə abeki
a kəlonkənə ka alaŋ aka di. **18** Ntə ŋander kəwe kən mə,
kə Pol oluku ŋa ntə: «Nəncərə fəp fonu təkə isumpər nu
mə, kəlek dəsək dəcəkə-cəkə nde incəmbər kəcək atəf ŋa
Asi mə. **19** Imbəcə Mariki kətərə banca disrə, icbok, ictərə,
bawo aSuyif ŋancfaj kəy'em pələc. **20** Tes o tes təntam
kətesə nu iloku nu ti fər ya afum kirij kəkə həj dəwələ
wonu disrə, ali tin iməjkər fə nu. **21** K'inqbinjər sə aSuyif
kə aKresi kəsəkpər bəkəc ŋakafəle nnə Kanu kəyi mə,
ŋagbəkər kəlaŋ Mariki mosu Yesu. **22** Ndəkəl oj Amera ŋa

Kanu ȝesekət im, Yerusaləm ijkə. Incərə fe ntə təŋkəbəp im di mə, **23** mənə Amera ȝecəmpı ȝa Kanu ȝorjlok'ım dare o dare ntə: A kətərə k'inder, paber im dəbili. **24** Teta ina, mes ma ina darəj meyi, təfaŋ ta ina təyənə kəkətənə kəsom nkə asom im mə, mes mme Mariki Yesu olok'ım kəyə mə fəp m'ifaj kəyə, ntə təyənə kəmentər sede sa Kibaru Kətət kə kəmar ka Kanu mə. **25** Ndəkəl oj intas, incərə a nəfəsənəŋk im, nəna fəp aŋe inacepər kəcam dəbə da Kanu mə. **26** Ilip kəloku nu moloku fəp mme Kanu kənasom im kəloku nu teta kəyac konu mə. Kə nəntəyə oj təkə inatəkəsə nu mə, te mi teyi fe sə ti, **27** bawo iloku nu məfaŋ ma Kanu fəp, ali tin iməŋkər fe nu. **28** Nəkəmbərnə nənasərka kəbəp ka alaŋ aŋe ȝayi pəmə yəcəl nyə Amera ȝecəmpı ȝa Kanu ȝəsəŋ nu kəkək mə. Nəkəmbərnə kəloŋkanə ka alaŋ a Kanu, mecir mən yati məsətənə ȝa. **29** Incərə a k'indekət-ε, afum alec ȝandətərəs kəloŋkanə konu pəmə calma cəwəy-wəy nce cəntəsak yəcəl mə. **30** K'incərə a aləma nəna dacə yati ȝandeyəfə kəloku yem, ntə təŋsənə acepse alaŋ ȝacəmə ȝa darəj mə. **31** Nəde nəkəmbərnə, ta nəpəler a meren mme maas pibi kə dan isak fe kəloku nu dəməncər a nəkəmbərnə! **32** Ndəkəl oj isəŋ nu Kanu kə toloku ta kəŋaŋne kən. Toloku tatəkə tentam kəcəpəs nu bəkəc kə kəsəŋ nu kə, nəna aŋe ȝayənə afum ən mə. **33** Inafaj fe pəsam, inafaj fe kəma, inafaj fe yamos ya fum. **34** Nəna yati nəncərə a waca wem wawə w'imbəcə kətən ka yeri yem kə ya afum aŋe iŋsole mə. **35** Imentər nu a kə məŋbəc tatəkə-ε, mənə nəmar atəyə fənəntər. Məccəm-cəmnə moloku ma Mariki Yesu, nkən nwə enaloku: «Kəpoçə kəncepər kəsətə.»» **36** Ntə Pol elip

kəloku moloku maməkə mə, k'encəp suwu kətola Kanu
kə ŋa fəp fajan. **37** Afum fəp kəbok disre ŋanepsərnə
Pol dəkilim ŋaccup kə, **38** nənəfər dənamarjkənə kəyi ŋa
ntə Pol ənaloku a ŋafəsənəjək kə mə. Ntə telip mə, kə
ŋancəmbər kə nde dəkətənta.

21 Ntə səmbaŋərnə ŋa mə, kə səyekti abəla kəkə ka Kəs.
Dəckəsək kə səncepər sə haj Rodu, kə səyəfə dəndo kə
səŋkə dare da Patara. **2** Ntə səmbəp di abil nŋe ŋenccali
kəba kəkə ka ntende atəf ŋa Fenisi mə, kə səmbəkə ŋi, kə
səncali. **3** Sənadetəfərnə Sipər, kə səsak si kəca kəmeriya,
kə səŋkə kəca ka atəf ŋa Siri, kə səŋkə səpə dare da Tir
nde pənamar abil ŋotore ca yəkə ŋenayə disre mə. **4**
Ntə sənabəp di acepsə a Yesu mə, kə səyi di mata camət-
mərəŋ. Kəcəŋəs ka Amera ŋa Kanu disre kə ŋaŋbinjər
Pol a ta pəpə Yerusalem. **5** Ntə kiyi kosu dəndo kənalip
mə, kə səŋkə. Kə alaŋ fəp ŋancəmbər su, kəyəfə aran
kəbəp awut haj kə səwur dare disre, kə səŋkə səcəp
suwu dəndo dəgbəp kətola Kanu. **6** Ntə sənalembərnə
ŋa mə, kə səmbəkə debil, kə ŋa ŋalukus ndaraŋjan. **7** Kə
səna, kələpəs kosu kəkət kə səmbəkə dare da Tir kəkə
ka dare da Pətolemay. Nde sənakə səyif awənc asu aŋa
alaŋ mə, kə səncepərənə di dəsək din. **8** Dəckəsək də
sənayəfə di kəkə dare da Sesari. Dəndo sənabərə kələ
ka Filip, wəcam ka toluku tətət, nwə ənayənə wəkin ka
afum camət-mərəŋ aŋe anayek-yek Yerusalem mə. Kə
səncepərənə dəndo mata camət-mərəŋ. **9** Filip ənayə awut
aran maŋkəle aŋe ŋanatəcərə arkun mə, aŋe ŋancdəŋk
moloku mme Kanu kəncmar ŋa kəcam mə. **10** Ntə sənayi
di matakə məlarəm mə, kə sayibə sələma səntor dare da

Sesari kayefé ka atof ja Yude, pacwe kó Akabus. **11** Ntë encder nnø søyi mø, k'elek belét ba Pol, k'oŋkotnø wècák kó waca. K'oloku: «Næcøŋkél ntë Amera ñjecempi ja Kanu ñoloku mø: Fum nwø ɔyø belét bambø mø, tante tø abø aSuyif aløma ñandekot kó Yerusalém, ñabær kó atçyone aSuyif døwaca.» **12** Ntë sène toloku tatøkø kó afum akø ñanayi su kèsæk mø, kó soletsene Pol ta pøpø Yerusalém. **13** Mba kó Pol oluksø su: «Ta ake tø nømbokø, nøsøŋ'em abøkø kølæce-ε? Iwose kækot kem, iwose so këfi kem Yerusalém teta tewe ta Mariki Yesu.» **14** Ntë anasøp kó antøtam Pol dømoloku mø, kó sñence kó. Kó søntola: «Kanu kæsøŋe tefaq ta Mariki teyi!» **15** Ntë sñncepørøne mataka mamøkø dare da Sesari mø kó sølompøsnø, kó sølek døpø køpø ka Yerusalém. **16** Kó søsol kó acøpsø a Yesu aløma aŋø sñnader kayefé ka dare da Sesari mø. Kó ñanjkekøre su nda fum wøløma nwø pønamar søyi ndørøn mø, pacwe kó Manasøŋ. WøSipør ønayi, ønayøne wøcøpsø wøka Yesu darøŋ kayefé ntë pønawon mø. **17** Købere kosu Yerusalém, kó awenc asu aŋø alañ ñaseløne su pøbotu disre. **18** Døckøsæk kó søsol kó Pol, kó søŋkø ndena Sak. Kó abeki a køloŋkane ka alañ a Yerusalém føp ñambøpsøne døndo. **19** Kó Pol øfayne ja, k'eyefé kølømør ja tin tin tin mes føp mme Kanu kønamar kó kayo aSuyif dacø mø. **20** Ntë ñalip kæcøŋkél Pol mø, kó ñayek-yekeš Kanu. Kó ñaloku Pol: «Mæmæmæn wenc kosu, afum asu wul wølarøm ñayøne alañ a Yesu kó ñasumpørøne so Sariye waca mørøŋ. **21** Awa aSuyif aløma ñacem-cømmø køne a køtøkø kam disre a møløku aSuyif aŋø ñayi afum acuru dacø mø a ñasak sariye sa Musa: Ta ñakønc awut, ta ñacøme møyø mokur

ma aSuyif darəŋ. **22** Cəke c'andeyə-ε? Bawo ŋarjkone a mənder nnə. **23** Awa məyə təkə səndelok'əm mə. Səyə nnə arkun maŋkələ aŋe ŋanasəŋ Kanu temer mə. **24** Məlek ŋa, nəkə kələ kəpəŋ ka Kanu, məsəkəsne kə ŋa. Kə məwose-ε, məlek kəwure pəsam pa kəway kəŋjan ka kəloŋne, nte təŋsəŋe ŋafonne səbomp mə. Ti disre fəp fəndetam kəcəre a mes məkə asəŋe ŋa kəcəre tetam mə fəp məyəne fe kance, a məna sə yati məleləs teta sariyə sa Musa. **25** Ntə təyəne ta atəyəne aSuyif aŋe ŋayəne alaŋ mə, sənəŋk a pəntesə kəcice ŋa reka kəboce ŋa tənc: A ta ŋasəm səm nyə aloŋnenə mərəŋka mə, ta ŋamun mecir, ta ŋasəm səm nyə antəfay mera mə, ta ŋasumpər dalakə.» **26** Dəckəsək kə Pol εlek afum aŋe, kə ŋancop kəsəkəsne, k'embəre kələ kəpəŋ ka Kanu disre, k'əŋkə pəbonc dəsək ndə kəsəkəsne kəŋjan kəndelip mə, kə dəsək ndə andeloiŋnenə nwə o nwə mə. **27** Dəkələpəsər da mataka maməkə camət-mərəŋ, nte aSuyif aləma aŋe ŋayefə atəf ŋa Asi ŋanəŋk Pol kələ kəpəŋ ka Kanu disre mə, kə ŋampenə bəkəc ya afum fəp, kə ŋasumpər kə. **28** ɿackule-kule: «Arkun a Yisrayel, nəder nəmar su! Wəkawə əntəkse afum fəp kəfo o kəfo təkə təntətesə afum asu, sariyə sosu, kə nnə kəfo kəŋke mə! Ali aKresi əmbərsəne ŋa nnə kələ kəpəŋ ka Kanu, k'eyik-yikəs kəfo kəsoku kəŋke!» **29** ɿananəŋk Pol kə Tirofimo wəka Efesi ŋasol dare disre, kə ŋancəm-cəmne a Pol ənabərsəne kə kələ kəpəŋ ka Kanu disre. **30** Kə dare məlməl deyi yamayama, kə afum ŋayefə waca fəp kə ŋasumpər Pol, kə ŋaliŋəs kə kəwurene abəŋka ŋa kələ kəpəŋ ka Kanu disre, k'ancaŋəs cumba katina. **31** Ntə ŋanayi kəsəp kədif kə mə, k'əŋkə paloku

wəbe wəsədar wəRom a pəyamayama peyi Yerusaləm fəp. **32** Gbəncana babəkə kə wəbe wəsədar wəpəj nwə elək asədar kə abə ajan aləma kə ŋayekcə kəkə di. Ntə aSuyif ŋanəŋk asədar aŋe kə abə ajan mə, kə ŋasak kəsut Pol. **33** Kə wəbe wəpəj wəsədar nwə əncəŋne, k'osumpər Pol, k'osom a pakotə kə gbekce mərəj. K'eyif fum nwə ɔyəne mə, kə təkə ɔyo mə. **34** Kənay kaŋkə dacə, aləma ŋackule ntə, akə ŋackule təkə. Ntə ənader pəyi oŋ ta eŋne tələm o tələm teta pəyamayama papəkə mə, kə wəbe oluku a pakekərə Pol dəkədirə da asədar. **35** Ntə Pol əmbəp dəkusuŋka mə, kə asədar ŋasipne kə, bawo ŋananesenə kə pəlec pəkə afum ŋanafaj kəyə kə mə. **36** Kənay ka afum kənacəmə Pol darəj, ŋackule: «Pamələk kə!» **37** Təm ntə anadekəfaj kə kəbərsenə dəkədirə da asədar mə, kə Pol eyif wəbe wəsədar cəKresi: «Aŋwos'em kəlok'əm tes tələma ba?» Kə wəbe eyif kə: «Məncərə kəcəp cəKresi ba? **38** Bafə wəMisira məyəne, wəkə əntəp kəcsəŋe pəyamayama kəyi mə, məkərə adifət afum wul maŋkələ nde dətəgbərə ba?» **39** Kə Pol oluku: «Awoŋ! Ina, wəSuyif iyəne, dare da Tarəs atəf ŋa Silisi aŋkom im, fum wəka dare dəpəj de! Intol'am, məwosə ilok-lokər afum.» **40** Kə wəbe wəsədar owosə kə ti. Kə Pol əmpə k'encəmə dəkusuŋka, k'efək afum kəca. Kə afum fəp ŋancaŋk, k'əncəpər ŋa cəEbre, kusu ka aSuyif aka di.

22 «Awənc im aja, Abek'em aja!» Pol oncloku, «Nəcəŋkəl oŋ moloku mme iyə meyacnənə mə.» **2** Ntə ŋane pəccəpər ŋa kusu kərəjan cəEbre mə, kə pənarŋkanə kəyə yeŋ. K'oluku: **3** «WəSuyif iyəne, pakom im dare da Tarəs, atəf ŋa Silisi. Mba nnə dare dandə d'andusum im nnəna

Kamaliyel nwε afum fəp ɳancərε mə. Nwε εntəks' em
belbel sariyε sa atem asu mə, k'inasumpər sə teta Kanu
belbel kə abəkəc fəp, pəmə tante pəyi nəna sə məkə mə.
4 K'inatərəs afum aləma aŋε ɳanacəmε dəpə da Yesu
dandə darəŋ mə hanj kə ɳafi. K'inkot aran kə arkun,
k'imber ɳa dəbili. **5** Wəloŋne wəpəŋ kə abeki a dətəf fəp
ɳayənε atəŋne aka ti. Inasətər ɳa reka kəkenε afum em
aka Damas, nde inckə kəkəsumpər alaŋ akə ɳanayi di
mə, ikərε ɳa fər ya abe kirij nde Yerusaləm pakosut. **6**
Dəpə inayi iclətərnə Damas, daŋ peŋ, gbəncana babəkə,
kə pəmot pəpəŋ pəyefc darenc kə pəŋkel im pəwaŋkəra.
7 K'intəmpene dəntəf, k'ine dim ndə donclok'im: «Sol, Sol,
ta ake tə məntərs'em-ε?» **8** K'iyif: «Mariki, məna an'əfə-
ε?» K'olok'im: «Ina, Yesu wəka Nasarət iyənε, nwε məna
məyi kətərəs mə.» **9** Afum aŋε sənasol mə ɳananəŋk
pəwaŋkəra papəkə belbel, mba ɳanane fə dim da nwε
onclok-lokər im mə. **10** K'iyif kə: «Çake cə pəmar iyo-
ε, Mariki?» Kə Mariki ollok'im: «Məyefε, məkə dare da
Damas, dəndo aŋkolok'əm təkə pəmar əm kəyə mə fəp.
11 Mba ntə pəwaŋkəra pa pəmot papəkə pənasəŋ'em
kətənəŋk mə, afum akə sənasol mə ɳasumpər im kəca kə
ɳajkekər'em hanj kə imbərə Damas. **12** Mba fum wələma
ənayi di pacwe kə Ananiyas, pəcəmə təfanj ta Kanu darəŋ
pəmə təkə sariyε səloku ti mə. Nwε aSuyif aŋε ɳanandə
di ɳanacərε dətət amera mə. **13** Kə Ananiyas ender
nnə iyi mə, k'encəm'em kəsək, k'olok'im: «Sol, wənc im,
məluksərnə sə kənəŋk.» Gbəncana babəkə k'inəŋk nkən
Ananiyas. **14** Kə Ananiyas ollok'im: «Kanu ka atem asu
kəsəŋ əm kəcərə ka təfanj tən, mənəŋk Walompu, məne sə

dim dən, **15** bawo məndekəyənə kə sede fər ya afum fəp
kiriŋ ta ntə mənəŋk kə ntə məne sə mə. **16** Ndəkəl oŋ ta
ake tə məyi kəwone-ε? Məyefə məyə pagbət əm dəromum
teta Kanu, payak kiciya kam kəwe ka Mariki disre.» **17**
Ntə ilukus Yerusaləm mə, ictola nde kələ kəpəŋ ka Kanu,
kə kənəŋk kənder im kəyefə darenc. **18** Ti disre, k'inəŋk
Mariki Yesu, nwə ənalok'im: «Məkufə məwur Yerusaləm,
bawo ŋafədewosə kəne sede səkə məsumpər tetem mə.»
19 K'iloku kə: «Mariki, ŋancərc a inckə dəkətola Kanu da
aSuyif, icsut, icber afum dəbili aŋe ŋanalaŋ tetam mə. **20**
Ntə analoŋ mecir ma sede sam Etiyən mə, ina wəkawə
yati inayi di, kə mes maŋjan məmbət im. In'ənaməŋke
akakə ŋanadif kə mə yati yamos.» **21** Mba kə Mariki
olok'im: «Məkə! Pəbəle pə ina indesom əm, nde atəyənə
aSuyif ŋayi mə.» **22** Afum ŋanacəŋkəl kə haŋ təm ntə
ənaloku toloku tatəkə mə, mba ndəkəl oŋ kə ŋampənə
sim ŋacloku: «Pamələk kə! Ta pasak fum pəmə wəkawə
pəyi doru.» **23** Kə ŋanjkule-kule, kə ŋanjbal suma səŋjan
kə ŋaləm kəbof darenc. **24** Kə wəbe wəsədar wəRom osom
asədar ən a pabersene kə dəkədire daŋan. K'oloku a pasut
Pol ntə təŋsəŋe pəloku-loku, pacəre te təkə əyə ntə təsəŋe
afum kəkule-kule tetən mə. **25** Ntə anakot Pol kəkəsut
kə mə, kə Pol eyif wəbe wəsədar wəkə ənayi di mə:
«Awos'am kəsut wəkom wəRom nwə antəkiti mə ba?» **26**
Ntə wəbe wəsədar nwə ene toloku tatəkə mə, k'əŋkə pəyif
wəbe wəsədar wəpəŋ, pəcloku: «Cəke məndeyə-ε? Wəkom
wəRom əfə.» **27** Kə wəbe wəpəŋ wəsədar wəRom ender
k'eyif kə: «Məlok'im kance, wəkom wəRom məyənə ba?»
Kə Pol owose: «Ey.» **28** Kə wəbe wəpəŋ wəsədar wəRom

nwe oluku sə: «Ina, pəsam pəlarəm p'isətənə kəyənə ka wəRom!» Kə Pol oluku: «Ina, aŋkom em ti kəkomə dəm.»

29 Gbəncana babəkə, akə pənamar ŋasəŋə Pol kəlok-loku mə ŋambələ, kə wəbe wəsədar enesə, k'encərə a wəkom wəRom yati nkən wəbe wəsədar əsəŋə k'aŋkot. **30** Dəckəsək wəbe wəka asədar nwe pəfəŋj kəcərə tes təkə aSuyif akakə ŋambonce Pol mə, k'oluku a pasikəli kə, k'oluku sə aloŋne aŋəŋ kə aboc kiti aSuyif fəp kəloŋkanə. Kə wəbe εŋkərə Pol k'encəmbər kə fər yaŋan kiriŋ.

23 Pol pəgbətnə aboc kiti aSuyif aŋə, k'oluku: «Kə ina, awənc im aŋa, amerə ŋosoku pəs ŋ'iŋkətənə fər ya Kanu kiriŋ haŋ məkə.» **2** Ananiyas wəloŋne wəpəŋj oluku akə ŋanayi Pol kəsək mə a ŋafer kə kəca dəkanca. **3** Kə Pol oluku kə: «Kanu kəndesut əm, məyənə pəmə damba dete ndə ancəm alom ŋefer mə! Məndə nnə məckit im pəmə təkə sariyə səloku mə, mba məcloku a pasut im, təkə sariyə səmənə mə!» **4** Afum akə ŋanayi di mə, ŋaloku: «Wəloŋne wəpəŋj ka Kanu məyi sə kələməs ba?» **5** Kə Pol olukse ŋa: «Awənc im aŋa, incərə fe a nkən əyənə wəloŋne wəpəŋj. Itə ancic dəYecicəs Yosoku disre disre: <Pəmar fe mələməs wəkiriŋ wəka afum am.» **6** Ntə tənayonə a aloŋkanə ŋanayi kəsək kin aSadisi kə kəŋkə aFarisi mə. Kə Pol εyefə k'empənə dim dəndo aboc kiti aSuyif ŋancyifət kə mə: «Awənc im aŋa! Ina sə, wəFarisi iyənə, wan ka aFarisi! K'ancəmbər im kəkiti-ε, kəlaŋ kem a afi ŋandeyefə defi kəsəŋə ti!» **7** Ntə Pol oluku moloku maməkə mə, kə kəgbəkələnə kəyi aFarisi kə aSadisi dacə, kə kəgbəyənə kəyi. **8** Kə aSadisi ŋaloku a kəyefə defi kəyi fe, məleke meyi fe, yəŋk kə arkifin yeyi fe. AFarisi kəca

kəŋjan, ŋjanalan a mamakə fəp meyi doru. **9** Kə sim səmpə
haŋ, kə atəkse sariyε kəca ka aFarisi ŋayefε kə ŋambupərə
pəpəŋ, ŋacloku: «Sənəŋk fe nte o nte təlec nnə fum
wəkawε eyi mə! Ancəre fe: Tələma ŋəŋk, kə pəyəne fe ti-
ε, mələke molok-lokər kə.» **10** Nte kəgbəkələne kəncçəŋe
oŋ kəcəŋne dəm kiriŋ mə, kə wəbe wəsədar wəpəŋ enesə
a ta ŋawatəri-watəri Pol, k'oloku asədar a ŋator ŋakə
ŋalek Pol ŋalukse kə nde asədar ŋandire mə. **11** Dəckəsək
pibi kə Mariki ender Pol kənəŋk disre, k'oloku: «Məbəknə!
Təkə mənayən'em sede fər ya aboc kitit nde Yerusaləm
mə, məne məkə sə məyən'em si Rom.» **12** Nte dec dəsək
mə, k'aSuyif aləma ŋasek kədif Pol, kə ŋantəŋne kəsəŋne
temer kətədi yeri, kətəmun hanj ŋaclip ti. **13** Afum aŋε
ŋanasek kədif Pol kəŋkə mə, ŋanckə hanj ŋacepər afum
wəco maŋkalε. **14** Kə ŋaŋkə ŋabəp aloŋne apəŋ kə abeki
a dətəf kəkəloku ŋa: «Səsəŋenə temer kətədi peri ta
səntalip kədif Pol-ε. **15** Nəna oŋ ndəkəl kəbəp ka aboc kitit
aSuyif, nəkə nətola wəbe wəsədar pəkərə nu Pol pəmə nte
nəŋfaj kəməmən tetən belbel mə. Səna səncəmə səckar
kədif kən ta əntabəp nu-ε.» **16** Nte wan ka wəkire ka Pol
ene pacloku toloku ta kəcəpe kə towul pədife pən mə,
k'əŋkə nde asədar ŋandire mə, k'embərə k'oloku ti Pol. **17**
Kə Pol ewe wəsədar wəpəŋ wələma k'oloku kə: «Məsolə
wətəmp nwe məkenə kə wəbe wəsədar wəRom, bawo
ɛfaj kəsəŋe kə kəcəre toloku tələma.» **18** Kə wəsədar
wəkakə ɛlek kə, kə ŋaŋkə ndena wəbe wəsədar wəRom.
K'oloku kə: «Kelmani Pol ew'em k'olok'im a iker'am
wətəmp wəkawε, a ɛfaj kəsəŋ'am kəcəre toloku tələm.»
19 Kə wəbe wəsədar wəRom osumpər kə kəca kə ŋawurnə

kəsək. K'eyif kɔ: «Ake toluku tɔ məyɔ ntɛ məfaŋ kəlok'im mɔ-ɛ?» **20** Kɔ wətəmp nwɛ oluku: «ASuyif aləma ɲantəŋne a ɲawer əm alna Pol mətorene ɲa kɔ ndena aboc kitiaSuyif, pəmɔ ntɛ ɲarŋfaŋ kəyifət kɔ ɲaməmən tetən belbel mɔ. **21** Mba məsəp ta ɲatam əm dəmoloku de! Bawo afum wəco maŋkələ kɔ tələm ɲa dacə ɲayi kəcəpə Pol towul pədife pɔn. ɻasəŋenə temer kətədi yeri, kətəmun ta ɲantanim kɔ-ɛ. Təm tante ɲalip kəlompəsnə. Kəwose kam gbəcərəm kɔ ɲayi kəkar.» **22** Kɔ wəbə wəsədar wəRom eməŋkəs wətəmp nwɛ a ta pələmər sɔ nwɛ o nwɛ toluku tatəkɔ oluku kɔ mɔ, k'ɛsak kɔ, k'ɔŋkɔ. **23** Kɔ wəbə wəsədar wəRom ewe asədar ən apɔŋ mərəŋ, k'oloku ɲa: «Nəlek asədar masar mərəŋ, ayeksəne fəles wəco camət-mərəŋ, kɔ atəmpər mbəncəran masar mərəŋ, ɲalompəsnə kəkɔ ka Sesari pibi-ana. **24** Nəlompəs sɔ fəles, ntɛ təŋsəŋe pakenc wəbə Felikəs Pol pəyi wəyəŋ mɔ.» **25** Kɔ wəbə wəsədar wəRom encice Filikəs areka nŋe ɲenaloku ntɛ mɔ: **26** «Ina, Kolodu Lisiyas, incic'am areka ɲaijɛ məna wəbə kem Felikəs, icyif əm. **27** Wərkun wəkawɛ, aSuyif aləma ɲalək kɔ ɲackɔ kənim. Mba alok'im a wəkom wəRom əfɔ, it'əsəŋ em kəder kɔ asədar em kəbarjər ɲa kɔ. **28** Ntɛ ifaŋ kəcərətəs ntɛ ambonce kɔ mɔ, k'intorene kɔ nde aboc kitiaSuyif ɲayi mɔ. **29** K'inəŋk, k'ambonce kɔ tes-ɛ, kəgbəkələne kɔ nkə kəŋkotərenə sariye səŋjan mɔ, mba ali tes eləsər fe ntɛ pəmar padife kɔ, kɔ pəyəŋe fe ti-ɛ, pabər kɔ dəbili mɔ. **30** Ntɛ alok'im kəsek kədif ka wərkun wəkawɛ oŋ mɔ, itə iŋken'am kɔ katəna. K'ilokəne abonce ən tes, ɲakɔ ɲabokəne tetən nnə məna məyi mɔ. Dənda əfɔ ləŋtaŋ.» **31** K'asədar ɲayɔ pəmɔ tatəkɔ wəbə kəŋjan enasom ɲa mɔ.

Kə յalек Pol kə յայկեկերէ kə pibi disre haj Antipatiri. **32**
Dəckəsək kə asədar aləma յaluksərnə nde յandire mə,
kə յasak ayeksenə fələs յakekərə kə. **33** Nte յambərə
Sesari mə, kə յasən areka յայկə Felikəs wəbe ka dətəf,
kə յamentər kə Pol. **34** Nte wəbe ka dətəf elip kəkarəj
areka nñə mə, k'eyif Pol wəka atəf յere məyənə-ε. Nte
ene a wəka Silisi օyənə mə, **35** kə wəbe Felikəs oluku:
«Indecəյkəl əm kə abonce am tes յandeder-ε.» K'osom a
pacanər Pol nde bili bəkə bənayi nde abanka յa wəbc
Herodu mə.

24 Nte mata kəcamət mencepər mə, kə wəloյne wəpəj
Ananiyas ontor kə abeki a dətəf aləma kə wəgbəkələnə
wəkin pacwe kə Tərtulu. Kə յայkə յabokənə nnə wəbe
wəka dətəf eyi mə teta Pol. **2** Kə wəbe ka dətəf osom
k'awe Pol, kə Tərtulu oncop moloku mən nte: «Wəbe,
mən'əsənə nte səyinə bəkəc yoforu mə. Kəkətənə dəbə
kam kətət, kə kəsəkpər ka mes mələma teta atəf յosu
յայε, bawo mənayay յi nte tender mə. **3** Wəbe Felikəs
wəleləs kosu, səյşətə pətət papəkə tem fəp kə mofo fəp.
Səňyek-yeķəs'am ti. **4** Mba nte intəfəj kəlekər əm tem
telərəm mə, it'intolan'am kəcəյkəl su abəkəc յətət disre
tem teptic. **5** Səňkəkçə a fum wəkawə wəberəs afum dacə
օyənə, nkən əյşənə aSuyif fəp kəgəbekələnə doru mofo fəp.
Wəkirij wəka kəgba ka afum a Nasaret օyənə. **6** Եnafəj
yati kəyik-yikəs kələ kəpəj ka Kanu, itə sənasumpərə
kə. **8** Məna Wəbe məntam kəyifət kə, mətən kəcərə kə
pəyənə a təkə səmboncə kə mə kance kə-ε.» **9** Kə aSuyif
aյε յanayi di mə, յambəjə Tərtulu, kəcloku: «Itə teyi
yatil» **10** Nte wəbe ka dətəf əfək Pol kəca a pəlok-loku mə,

kə Pol oluku ntε: «Wəbe, incərə a meren məlarəm mə
məyi atəf ɳarje məckiti. Kəlaŋ kajkə disre k'indeloken'am
kəyac kem. **11** Tentacepər fə mata wəco kə mərəŋ ntε
impə dare da Yerusaləm kəkəkor-koru Kanu, məntam
ti kəyifət. **12** Ambəp f'em kələ kəpəŋ ka Kanu, ambəp
f'em dəkətola Kanu da aSuyif, ambəp f'em dare disre
səcgbəkələnə kə afum, kə pəyənə fe ti-ε, icgbijər afum
kəyəfərənə. **13** ɳafətam sə kəmentər əm kance ka tes
təkə ɳambonc em mə. **14** Kance intam kəwosə nnə fər
yam kiriŋ a Kanu ka atem em k'injkor-koru, k'incəmə
dəpə da Kanu darəŋ nde ɳa ɳancəm-cəmnə a yem yo mə.
Mba ina ilanj ntε o ntε ancic dəYecicəs Yosoku Tawureta
Musa kə Sayibə mə. **15** Iŋgbəkər teta Kanu tələma amera,
ntε ɳa abonc'em mes ɳa sə ɳaŋgbəkər mera mə: It'əyənə
a Kanu kəndeyekti afi, alompu kə atəlomp. **16** It'əsənə ntε
ina sə iŋsep təm fəp kəkətənə amera ɳotət fər ya Kanu kə
afum kiriŋ mə. **17** Ntε meren məlarəm məncepər mə,
k'inder nnə Yerusaləm kədemar afum em, k'ilənə sə
Kanu. **18** Kə ɳajkə ɳabəp im icsəkəsnə kələ kəpəŋ ka
Kanu disre, bafə afum ɳaloŋkanə di, bafə pacgbəkələnə
de. **19** Mənə aSuyif a atəf ɳa Asi aləma aka ɳanayi di mə,
ɳa ɳo pəmar kəder nnə məyi mə ɳacbonc'em mes, kə
pəyənə a ɳantəmpər em mi-ε. **20** Kə pəyənə fe ti-ε, afum
akanjə ɳaloku tes təlec ntε aboc kiti aSuyif ɳananəŋk im
ntε ɳanakit'im mə. **21** Mənə pəyənə toloku təkə inalokə
dim dəpəŋ, icəmə ɳa dacə mə de: «Teta kədəyəfə defi nkə
ilan mə, it'ancəmbər'em məkə kiti nnə fər yam kiriŋ!»
22 Tənabəp paloku Felikəs belbel mes ma dəpə da Mariki
Yesu, k'olukəsə kiti dəsək dələma, pəcloku: «Kə wəbe

wəsədar wəRom Lisiyas endededer-ε, indeməmən tes tonu.»

23 Kə wəbe ka dətəf oluku wəsədar a pəcajər kə, mba ta pəkot kə, ta pəməne sə afum ən kəmar kə mes mələma.

24 Ntə mataka mələma mencepər mə, Felikəs յasol kə wəran kən, Durusil, wəSuyif ənayi, kə յander, kə յasom pakəwene յa Pol. Kə յancəŋkəl kə kələku ka kəlaŋ kən Yesu Krist. **25** Mba ntə Pol ənatefərnəne moloku mən teta pəlompu, teta kəsumpərnə, kə kitit nke kəndeder mə, kə kənesə kəyi Felikəs. K'oloku Pol: «Pəntəjne məkə tante. Məkə kəresna. K'indesətə təm-ε, indesəw'am.» **26** Felikəs ənafətəma a Pol əŋkəsəŋ kə pəsam. It'oncsoməse təm fəp, pakəwene kə Pol յaloku-loku. **27** Kə յayi ti disre han kə meren mərəj mencepər, k'asəkpər Felikəs dəbə, k'andəs Pərsiyus Festus. Mba ntə Felikəs ənafəj kəbətəs abə aSuyif mera mə, k'əsak Pol dəbili.

25 Kədəs ka Festus dəcəm da dəbə tataka ta maas, k'eyefə dare da Sesari kəkə ka Yerusaləm. **2** Alojne apəŋ kə afum alel a dətəf aSuyif յajko յabokəne nnə eyi mə, teta Pol. **3** Kə յangbəc յactola Festus kəmar kəjan pakərə Pol Yerusaləm, mba kə յalompəs towul mpe յantam kədife Pol dəpə mə. **4** Kə Festus oluku յa a ancajər Pol dare da Sesari, a nkən yati pəmar pəkə di mata maməkə. **5** K'endejər, «Afum acərə kəlok-loku aje յayi nu dacə mə, յasol kə ina, səkə. Kə fum wəkawə ənaləsər tes-ε, յakə յaləm kəbokəne kəjan dəndo.» **6** Festus ənacepərəne fe mata camət-maas, kə pəyənə fe ti-ε mata wəco Yerusaləm, k'olukus dare da Sesari. Dəckəsək k'ənde dərjkiti, k'osom a pakərə Pol. **7** Ntə Pol ender mə, kə aSuyif aje յanator Yerusaləm mə յarjkəl kə, kə յamboncə kə mes məpəŋ

məlarəm, mme ŋanatətam kəsəkəs mə. **8** Pol oncloku kəyacnə kən: «Ali tes iləsər fə! Inciya fə sariyə sa aSuyif, inciya fə kələ kəpəŋ ka Kanu, inciya fə Sesar.» **9** Festus, nwə ɛnafaj kəbətəs aSuyif mera mə, eyif Pol: «Məfaj kəpə Yerusaləm pakəkit'əm di fər yem kiriŋ ba?» **10** Kə Pol oluku: «Fər ya dəŋkiti da Sesar y'incəmə kiriŋ tante, difə pəmar pakit'im. Ali tes iləsəre fə aSuyif, pəmə tatəkə məna yati məncəre ti mə. **11** Kə pəyənə a inciya, kə pəyənə a iyo ntə o ntc pəmar padif'em mə-ε, ifətola a paŋaŋnen'em. Mba kə pəyənə a mes mame ambonc'em məyənə fe kance-ε, pəmar fə nwə o nwə pəsəŋ im ŋa. Intola ti wəbe wəka təf ya Rom fəp pəkit'im.» **12** Awa Festus, ntə ŋalip kəməmən mes mme kə amar ən mə, k'oloku: «Ntə mələku a Sesar məfaj a pəkit'əm mə, kəkə kə mənder Rom pəkəkit'əm.» **13** Ntə mataka mələm məncepər mə, wəbe Akripa kə wəkire kən Bernis ŋander dare da Sesari, kədeyif Festus. **14** Ntə ŋawak di kəwon mə, kə Festus ələmər wəbe nwə teta Pol, pəcloku: «Felikəs ɛnasak fum wələma dəbili. **15** Ntə inakə Yerusaləm mə, alonjəne apəŋ kə abeki a dətəf aSuyif ŋanabokənə tetən, ŋactola kədif kən. **16** K'ılıku ŋa a aRom ŋafəsəŋ fum kədif ta wəkayi ŋantatəfərenə kə abonce ən mes-ε, pəyacnə moloku məkə ambonce kə mə. **17** It'əsəŋe ntə ŋatəwon kəderənə nnə mə. Dəckəsək, k'ində dəŋkiti, k'isom a pakərə fum wəkakə. **18** Ntə abonce ən mes ŋander mə, ali tes ŋambonce fə kə ntə inafətənə kə mə. **19** ʃaŋbekələnə kəgbəkələnə dəm teta dine daŋan, kə teta Yesu wələma, nwə efi mə, mba kə Pol nkən oluku a eyi wəyəŋ. **20** Kə ina, ntə intəcərə ntə indeloku teta mes ma dine daŋan

mə, k'iyif Pol, kə pəyənə ojwosec kəkə Yerusaləm pakəkiti
kə dəndo-ε. **21** Mba Pol ontola ntə əfaŋ mə: A wəbe kosu
wəlel pəkiti kə, it'əsəŋe ntə iloku a pacanjər kə haŋ ictam
kəkenə kə Sesar wəbe wəka təf ya Rom fəp.» **22** Kə Akripa
oloku Festus: «Ina sə, ifaŋ kəcəŋkəl fum wəkawə.» Kə
Festus oloku: «Alna məncəŋkəl kə.» **23** Dəckəsək Akripa kə
wəkire kən Bernis ŋanderenə asos ŋayesnə, kə ŋambərə
nde dukulə dəkə aŋkiti mə, kə abə apəŋ asədar aRom, kə
afum alel a dare. Kə Festus osom k'anjərə Pol. **24** Awa kə
Festus oloku: «Wəbe Akripa, kə nəna fəp fonu aŋe nəyi su
dacə mə, nənəŋk fum wəkawə, tetən tə aSuyif alarəm
akanə ŋambokənə nnə iyi mə. Kəyəfə Yerusaləm haŋ nnə,
ŋackule-kule a pəmar fe pəyi doru. **25** Kə ina, inəŋk fe ntə
o ntə pəmar a padifə kə mə. Mba ntə nkən wəsərka ontola
a wəbe kosu wəlel pəkiti kə mə, it'incəm-cəmənə kədekenə
kə Pol wəkawə. **26** Ntə intəyo ntə o ntə tosoku tecice
wəbe kosu wəlel teta fum wəkawə mə, it'inkərenə kə fər
yonu kiriŋ, pənaŋkanə məna wəbe Akripa, nəyifət kə ntə
təŋəŋənə isətə təkə indecic mə. **27** Bawo, pəwuren'em kəyi
samnə, kəsəŋ kelmani packekərə Rom ta məsəkəs kəcic
mes məkə amboncə kə mə-ε.»

26 Kə Akripa oloku Pol: «Awos'am kəloku-loku tetam.»
Kə Pol ondot kəca kəlek moloku kəyacnə. **2** «Pəmbət im,
Wəbe Akripa, kənəŋknə məkə ideyacnə nnə məyi mə mes
mme aSuyif aləma ŋambonc em mə. **3** Məncərə belbel mes
mokur aŋa ma aSuyif kə kəgbəkələnə ka mi. Ilətsen'am
məcəŋkəl im belbel. **4** ASuyif fəp ŋancərə ntə tənayənə
teyi tem kəyəfə dowut dem mə, dəkəcop ntə inayi afum
em dacə Yerusaləm mə. **5** ŋancər'em kəyəfə ntə pənawon

mɔ, ɲantam sɔ kəbonc ti, bawo fɔr yanjan yati ɲanatəŋne
mes kɔ mɔyo ma doru dem fɔp, a cəFarisi c'inayi, kəgba
ka afum akɔ ɲananaŋkane kəyeŋk mes dinɛ dosu mɔ. **6**
Mɔkɔ ayi kəkit'im, bawo iŋgbekər amer a temer ntɛ Kanu
kənasɔŋj atem asu mɔ. **7** Cusurka cosu nce wəco kɔ mərəŋ
cəŋsali təm fɔp, danj kɔ pibi, ɲayɔ amer a kəsətə ka kələke
temer kəŋkɔ. Wəbe, teta kəgbekər amer a kəŋkɔ kɔ aSuyif
ŋambonc em mes. **8** Teta ake tɔ nəntəfajɛ kəlaŋ a Kanu
kəŋsɔŋj fum kəfɔtə dədefi-ɛ? **9** Ina wəkawɛ yati, inacem-
cəmne kəsiməs kɔ tewe ta Yesu wəNasaret səpɔ fɔp. **10**
It'inayɔ Yerusaləm, ina wəkawɛ yati inaber afum acempi
alarəm dəbili kətam disre nke abe a aloŋne ɲanasɔŋ im
mɔ. Ntɛ ɲancloku kədif kəjan mɔ, ina sɔ incwosse ti. **11**
Inckɔ dəwəlɔ wa dəkətola Kanu da aSuyif fɔp, ictərəs
alan, incgbəc ɲa kələməs tewe ta Yesu. Pəctəl'em nnɔ
ɲayi mɔ, incbeləs ɲa hanj sədare səcuru.» **12** «Ti tənasɔŋj
dəsək nde indekɔ dare da Damas mɔ, kətam kɔ kəsom ka
abe a aloŋne apəŋ. **13** Danj dəcfaj kəbəp, Wəbe Akripa,
k'inəŋk dəndo dəpɔ pəwaŋkera mpe pənakəl im kɔ afum
akɔ sənasol mɔ. Pəmot mpe pənayefə dəkəm mɔ, pocmot
pətas dec. **14** Kɔ səntəmpene fɔp fosu dəntəf, k'ine dim
doclok'im cəEbre: «Sol, Sol, ta ake tɔ məntərəs em-ɛ?
Ta ake tɔ məmbərə pəmə wana cəŋbangban ca mariki
mam dəntəf-ɛ.» **15** K'iyif: «Mariki, an'əfə-ɛ?» K'oluks'em:
«In'əfə Yesu, nwɛ məna məyi kətərəs mɔ. **16** Mba məyefɛ
məcəmə wəcək wam kəroŋ. Məcərə tes ntɛ təsəŋ'em
kəwurər əm mɔ: Iyék-yék əm kəyəne ka wəbəcə kem,
məyəne sɔ wətəŋne mes məkɔ mənəŋk nnɔ iyi mɔ kɔ
məkɔ indesəwurər əm mɔ. **17** Indebaj əm afum am akajɛ

dəwaca kə atøyəne aSuyif nda aje indesom əm mə, **18**
kəkəmepi ŋa fər. Nte təŋsəŋe ŋawur dəkəbump ŋatefərnə
pəwaŋkəra, ŋawur kətam ka Sentani ŋayi kətam ka Kanu
disre mə. Kə ŋalaŋ im-ε, ŋandesətə kəŋaŋnə ka kiciya
kəŋjan, ŋasətə dəkəcəme afum dacə aje ŋayəne aka Kanu
mə.» **19** «Ti disre, Wəbe Akripa, iyeŋkər fe kənəŋk nkə
kəŋyefə darenc mə domp. **20** Mba inacam kəresna nnə
afum aka Damas kə aka Yerusaləm, kəbəp ka afum aka
atəf ŋa Yude fəp haŋ atøyəne aSuyif. Iloku ŋa kəsəkpər
bəkəc ŋakafələ nnə Kanu kəyi mə, ŋayə moyə mətət mme
menjmentər kəsəkpər kəŋjan bəkəc mə. **21** Tante tənasəŋe
kə aSuyif ŋasumpər im nde kələ kəpəŋ ka Kanu disre,
ŋacfan kədif im. **22** Mba kəbum ka Kanu kəsəŋ'əm kəyi
doru haŋ məkə, iyəne sede sən nnə awut kə abeki ŋayi
mə. Ifəloku nte o nte sayibə kə Musa ŋanatəloku mə, **23**
kəcəre a Krist endekəkəre pəcuca, k'əyəne wəyefə wəcəkə-
cakə defi-ε, nkən endecam teta pəwaŋkəra nnə aSuyif kə
atøyəne aSuyif ŋayi mə.» **24** Nte Pol oncloku moloku mən
meyacnene mə, kə Festus oŋkulərnə: «Pol cəpə mətamnə
fe? Kətəkəs kam kəlarəm kəsəŋ'am kətətamnə.» **25** Kə
Pol oluku: «Daka o daka dəyə f'em. Intamnə keŋ, Wəbe
kem wəlel, Festus! Moloku ma kance kə molompu m'iyi
kəloku. **26** Wəbe encəre maməkə fəp, it'iŋloke mi kəlaŋ
disre fər yən kirij. Incəre a məncəre mes maməkə fəp,
bawo menacepər fər ya afum kirij. **27** Wəbe Akripa, məlaŋ
sayibə ba? Incəre belbel a məlaŋ ŋa!» **28** Kə Akripa oluku
Pol: «Kə məsep kəberənə pəpic-ε, məŋsəŋ'əm kəyəne
wəlaŋ Krist.» **29** Kə Pol oluku: «Təyəne a ndekəl kə pəyəne
fe ti-ε, tekirij, intola kə Kanu kəwose-ε, kəyefə məna haŋ

akɔ ɲayi kacɛŋkəl im mɔkɔ mɔ, nɔyi pəmɔ ina, mba ta
gbekce yayɛ yeyi ti de.» **30** Awa wəbe ka atɔf, wəbe ka
sədare səlarəm, Bernis, kəbəp ka afum akɔ ɲanandɛ kɔ
ŋa mɔ fəp ɲayɛfɛ. **31** Ntɛ ɲancwur mɔ ɲaclokɛnɛ: «Fum
wəkawɛ ɔyɔ fe ntɛ o ntɛ pəmar padifɛ kɔ, kɔ pəyɔnɛ fe ti-
ɛ paber kɔ dəbili mɔ.» **32** Kɔ Akripa nkɔn oluku Festus:
«K'antam kəsak fum wəkawɛ pətɔ-yɔnɛ fɔ ewe wəbe wəka
Rom-ɛ.»

27 Ntɛ antəŋnɛ oŋ a səbekɛ debil kəkɔ ka atɔf ɲa Itali
mɔ, k'asəŋ Pol kɔ afum alɔma akɔ ɲanayi dəbili mɔ
wəsədar wəpoŋ wəlɔma nwɛ ancwe Yuliyus mɔ. Wəbum
ka wəbe wəka Rom ɛnayɔnɛ, k'asom kɔ kəkɛkəs ɲa. **2**
Kɔ səmbekɛ dəbil kəyɛfɛ ka dare da Adaramit kəkɔ ka
cəgbəp ca Asi kɔ səŋkɔ səpɛ. Aristarko wəMasedon wəka
dare da Təsaloni ɛnayi su dacɔ. **3** Dəckəsək kɔ səmbərɛ
Sidəŋ. Yuliyus nwɛ ɔncycɔ Pol mes mɔtɔt mɔ, owosɛ kɔ
kəkɔ ndena anapa ɔn kəkɔtənɛr ɲa kəmar kəlɔma. **4**
Ntɛ səyɛfɛ dəndo mɔ, kɔ səsumpər kəca ka Sipər bawo
səncgbofnɛ afef. **5** Ntɛ səncali kəba nkɛ mənc morjsut
tɔf ya Silisi kɔ Panjili mɔ, kɔ səŋkɔ sətor dare da Mira,
atɔf ɲa Lisi. **6** Dəndo kɔ wəbe wəsədar ɔsətɔ dəndo abil
njɛ ɲanakoyɛfɛ dare da Aleksandər kəkɔ ka Itali mɔ,
k'embək su ɲi disre. **7** Mataka məlarəm disre səckət metən
dəkəba. Pəcuca disre pɔ sənadəbəp Sinidi, mba ntɛ afef
ŋenatəwose su kəkɔ pəbəle mɔ, kɔ səsumpər agbəp ɲa
atɔf ɲa Kret, kɔ səncepər Salmon. **8** Kɔ səŋgbofnɛ dobo
dadəkɔ pəcuca disre, kɔ səŋkɔ səbəp kəfɔ kaŋkɔ aŋwe
«Cətənta Cətət,» ta pəmbələnɛ di kɔ dare da Laseya-ɛ.
9 Ntɛ təm telarəm tenccepər, akɔ kəkɔtənɛ abil kəncycɔ

kəyə dəm wəywəy mə, kə mata ma kəsuŋ mencepər-
ε. Kə Pol eŋgbirjər ŋa: **10** «Anapa, inəŋk a kəkət kosu
kaŋkə kəyə wəywəy. Abil kə yəcaməs yəkə yezi ŋi disre
mə yendeləcə, səna aŋe səyi ŋi disre mə yati sətərə.» **11**
Mba wəbə wəsədar pəlaŋ wəgbək abil kə wəka ŋi, ta ewe
moloku ma Pol daka-ε. **12** Nte tendejərne ti mə, kətənta
kənatesə fe kəcəpərəne dərəŋ. Kə ayi a abil ŋaŋokə disre
alarəm ŋaloku kəyəfe ka di ŋabelər Fenik, kətənta ka Kret
nkə kəŋkəŋkənə afef ŋedərəŋ mə. **13** Kə afef ŋepic ŋeyəfe
kəwur kəca kətət, kə ŋancəm-cəmne a ŋantam kəyə təfanj
tanjan. Kə ŋayekti abela ŋajan kə ŋasolne dobo da Kret,
ŋagbərepene di. **14** Pəwon fe kə afef ŋəpəŋ ŋəkə ancwe
«Erakiləŋ» mə ŋowur kəyəfe ka mərə ma dare. **15** Kə afef
ŋaŋokə ŋeyəfe kəcərnənə abil ta antam sə kəcəmə afef
ŋaŋokə kirin-ε, kə səsakne kə ŋenkekərə su nde ŋenafan
mə. **16** Səyi kəcepər mokuru məfət mələma tantəf, mme
ancwe Koda mə, kə səntam pəcuca disre kəcəmbərəs
abil. **17** Nte səlinjərne ŋi mə, kə aŋe ŋayi kəbəc abil disre
mə ŋaŋkote ŋi bənda yəkə yənayəne yəməŋkərne mə,
ŋacnesə kəkəloŋe agbəp ŋa atəf ŋa Siriti, bawo kərərə
ka asənc kənayi di. Kə ŋangbal aŋka, mba afef ŋosole
ŋa. **18** Nte afef ŋenanaŋkanə kəyikəc su mə, dəckəsək kə
ŋangbaləs yəcaməs yələma dəkəba. **19** Tataka ta maas,
kə abəc a debil ŋasumpər gbalanji ba abil dəwaca kə
ŋangbal bi dəkəba. **20** Mataka məlarəm disre dec kə cəs
yoncwur fe, afef ŋecbek oŋ kəbek dəm, təlpəs kə səwure
mera kəyi sə doru. **21** ŋanadi fe yeri kəyəfe nte pənawon
mə. Itə kə Pol eyəfe k'encəmə ŋa dacə, k'oloku: «Anapa,
pəcyəne a nənacəŋkəl im ta nəyəfe Kret nəyekti abela-

ε, kə nəmbumnenə pəcuy pampə pəsətə su, kə ca nyε
yəsələr su mə. **22** Mba ndekəl oj, intola a ancəpəs nu
bəkəc, bawo ali fum əfəfi nu dacə, mənə abil əndeləcə.
23 Itə nnə pibi meləke mələma ma Kanu nkə iyəne wəkən
kə nkə iñkor-koru mə, mowurərn'em. **24** Kə molok'im: «Ta
mənesə, Pol! Mənə məcəmə fər ya wəbə ka təf ya Rom fəp
kirij, tetam tə Kanu kəsakə akənə nəyi abil ənəsə disre mə
fəp kəyi doru.» **25** Nəcəpəsnə bəkəc arkun, bawo iləj təkə
Kanu kəlokun'em mə tendeyi. **26** Mba mənə pakəlojə
mokuru mələma.» **27** Pibi pa wəco kə mañkəle p'anakə
pafecərenə su kəba ka Adiriya. Pibi dacə kə akətənə abil
ŋancərə a alətərnə antəf ənowosu. **28** Kə əntore paka
pelel pakotər pi kəbənda, kə ənanəŋk a putukum pəmbəp
mətər wəco maas kə camət-tin. Kə əncəñjəne kirij kə
ŋawak sə, kə ənanəŋk a pətukum pəmbəp mətər wəco
mərəŋ kə camət-mərəŋ. **29** Ntə ənəsənə abil kəcañərenə
masar mə, itə ənəgbale aŋka mañkəle tadarəŋ, kə əndə
ŋackar pəwañkəra, mba pəcwon əja. **30** Mba ntə abəc
a debil ənəfaŋ kəyəksər abil mə, kə əntore agbaŋkə,
ŋacloku a ənakə ənəgbal aŋka tekirij ta abil. **31** Kə Pol
oloku wəbə wəsədar kə asədar, «Kə afum akənə əntəyi
debil-ε, nəfətam kəyi doru.» **32** Kə asədar əncopu bənda
ya agbaŋkə, kə ənasak əji kə əntəmpənə. **33** Əjai kəkar
dec kəsək, kə Pol ewenə fəp fosu kəkədi yeri, k'oloku:
«Məkə tataka ta wəco kə mañkəle ntə nəyi kəkar, ta nəndi
yeri mə. **34** Intola nu oj kədi yeri, bawo pəmar nədi yi
ntə təŋsənə nəyacnə mə. Ali wəkin nu dacə, kəfon kən ka
dəromp kəfəsələr kə!» **35** Ntə Pol elip kəloku tatəkə mə,
k'elək kəcom k'eyif Kanu barka fər ya afum fəp kirij,

k'entepi ki, k'eyefé ki késom. **36** Kó fép fencép békép kó
ŋayefé késom cacom. **37** Sénayi afum masar mérəj wəco
camət-mérəj kó camət-tin akó ŋanayi abil ŋanjokó disre
mə. **38** Nte fép fənembərə mə, kó ŋangbal malə melpəs
dékəba nte təŋsəŋe abil ŋebərəne kəfoy mə. **39** Nte dec
dəsək mə, abəc a debil ŋananəpəl fe antəf, mba ŋananəjk
kərərə, kó ŋancem-cémne kəcəŋəs abil hanj ŋabəp ki.
40 Kó ŋasikəli aŋka kó yontor dékəba, kó ŋasikələne sə
bənda ya yas nyé ancgbeké abil mə. Kó ŋayekti abela
abil dékəro, kó afef ŋelək ŋa, kó ŋəncəŋəs abil kəca ka
dékərərə. **41** Mba kó ŋanjokó ŋapət kərərə acir mérəj dacə,
kó kəro ka abil kəmətnə dəsənc, ŋentam fe sə kəcəŋne
kiriŋ. Kó Yam yəpəŋ yender yosut abil ŋajan kó ŋeləsər
ŋi tadarəj. **42** Kó asədar ŋancem-cémne kədif ka kelmani-
e, ta wələma pəŋerəj pəyeksər ŋa. **43** Mba wəbə wəsədar
nwe ənacem-cémne kəmar Pol ta efi dékəba mə, eyamsər
asədar kəyə ka təfəj təjan, k'oloku akó ŋanacərə kəŋerəj
mə ŋanuŋkənə kətor dékəba ŋajerəj nte təŋsəŋe ŋapə
pəwosu mə. **44** Afum alpəs akó ŋandelek cəbam kó cəpom
ca abil ŋajerəj ŋabəp ŋa dəndo dəpəwosu. Kó afum fép
ŋampə dəpəwosu, ali wakin tes tənasətə fe.

28 Nte səmpə ta tələm o tələm təsətə fum mə, k'aloku
su a mokuru maməkə m'ajwe Malit. **2** Kó afum aka di
ŋasumpə su belbel. Kó ŋajkekərə su kəkəsayə nənc ndə
ŋanacol teta wəcafən wəkə ənacop kətuf kó kəfe mə. **3** Pol
ənawətəs yancan yələma nyé ənayi kəcəl dənənc mə, mba
teta pəwon, kó dəf dowur yancan disre kó dəndətərnə
kó dékəca. **4** Nte aka atəf ŋanjokó ŋanəjk dəf dədətərnə
Pol dékəca mə, kó ŋalokənə: «Fum wəkawə tələma wədif

afum ɔyøne, bawo εntεp kæccafε dækaba, mba Pəlompu powose fe nkøn køyi doru.» **5** Mba kø Pol εwεs abok nñε dənenc, ali ta pəncu kɔ-ε. **6** Afum akakɔ ḥackar a pəjkokf kø dənda abok ḥenadetørne mɔ, kø pøyøne fe ti-ε pətəmpene pəfi. Nte ḥanjkar kø pəwon ta ḥajnəjk təløm o təløm təsotø kø mɔ, kø ḥasəkpər tecem-cemne tanjan, kø ḥaloku a kanu kø ɔyøne. **7** Kəfo kaŋkø kəsək antøf ḥəpøj ḥenayi di ḥa fum wəbeki wəpøj wəka mokuru maməkø wəløma, pacwe kø Pubiliyu. Nkøn εnasøj su dəkiyi dətøt mata maas. **8** Papa ka Pubiliyu εnafəntəre ta εntamne-ε, fiba kø kupur yeyi kø. Kø Pol εmberər kø, k'ontola Kanu, pəcdeŋjər kø waca, k'entaməs kø. **9** Ti disre kø acu aka mokuru alpəs akø ḥander so, kø ḥa so ḥantamne. **10** Kø aka dare ḥaleləs su belbel, nte səndeyefε kəkø mɔ, k'asøj su ca yøkø pənamar su køyø mɔ fəp. **11** Nte səncepərenε yof maas mɔ, kø səsotø abil nñε ḥeyefε dare da Aleksandər, kø ḥencepərenε dərøj mokuru ma Malit mɔ. Abil ḥanjøkø ḥ'ancwe «Diyøskur.» **12** Nte səmbəre dare da Sirakus mɔ, kø səyi di mata maas. **13** Kø səyefε dəndo, səsolne agbəp kø səŋkø səsumpər dare da Resiyo. Kø afef ḥa kəca kətøt ḥeyefε dəckəsøk, mata mərøj disre kø səmbəp dare da Pusøl. **14** Difø sənabəp awenc su aja alaŋ akø ḥanatola su køyi di mata camət-mərøj mɔ. Təkøt tante tø sənakøt kəbəre dare da Rom. **15** Awenc su aja alaŋ a dare da Rom aŋε ḥanane tetosu mɔ, ḥander kəfayne su haj nde makit ma Apiyus, kø nde ancwe Dəkiyi Maas mɔ. Nte Pol εnəjk ḥa mɔ, k'eyif Kanu barka, k'embərenε sə kəcəp abəkəc. **16** Nte səmbəre Rom mɔ, k'awose Pol køyi tacija kø wəsødar wəkø oncbum kø mɔ. **17** Nte mata maas mencepər mɔ,

kə Pol ewe afum alel aSuyif aŋe ŋanayi Rom mə. Ntə ŋambəpsenə mə, k'oloku ŋa: «Awenc im aŋa, ali tes iləsərə fe afum asu, ali tes iləsər fe ta mes mosu mokur ma atem asu, mba ŋanasumpər im nde Yerusaləm kə ŋamber im aRom dəwaca. **18** Ntə ayifət im mə, abə akakə ŋanafəŋ kəsak im, bawo ŋananəŋk fe ntə o ntə pəmar padif'em mə. **19** Mba aSuyif ŋawose fe. Ti tənasəŋ'em kəwe kiti ka wəbe ka təf ya Rom fəp ta ifaŋ kəbonce afum em tes-ε. **20** Tes tatəkə təsəŋə ntc ifaŋ kənəŋkə nu, isəŋə nu ti kəcərc mə, bawo teta kəgbəkər amerka afum a Yisrayel kəsəŋə ntə amber im gbekce yayə mə.» **21** Kə afum alel a Rom ŋaloku kə: «Ali areka ŋefet ŋin səsətə fe kəyəfə atəf ŋa Yude tetam. Ali awenc su aŋa wəkin ender fe pəloku su pəlec pam. **22** Mba səfəŋ a sən'am kəlok-loku məna yati təkə məncəm-cəmne mə, bawo səncərc a kəgbəkələnə kəyi mofo fəp teta kəgba nkə məyi mə.» **23** Kə ŋamboc tataka, kə ntə dəsək dadəkə dembəp mə alarəm ŋander nda Pol kəcəŋkəl kə. Kə Pol əncmentər ŋa pəsoku pəs dəYecicəs Yosoku disre mes ma dəbə da Kanu fəp, kəyəfə sariyə sa Musa kəbəp yecicəs ya Sayibə. Kəyəfə bətbət hanj dəfəy kə Pol əncsəp kəsəŋə ŋa kəlaŋ teta Yesu. **24** K'ɛŋkafəli afum aləma kəlaŋ təkə oncoku mə, mba aləma ŋanaləŋ fe ti. **25** Ntə afum ŋancsakətənə kəgbəkələnə disre dəndo onclok-loku mə, kə Pol endeŋər ntə gbəcərəm: «Amera ŋecəmpı ŋa Kanu ŋenəlok-lokər atem anu belbel, dəYecicəs Yosoku ya aŋnabi Esayi, **26** ntə t'ənaloku: «Məkə nnə afum akəŋe ŋayi mə, məloku: Nəndewon kəcəŋkəl, mba nəfədecər! Nəndewon kəgbətnə, mba nəfədenəŋk few, **27** bawo səbomp sa afum akəŋe səfətam kəcərc,

ηasunc ləŋjəs, kə ηaməp fər ntə təŋsəŋəs ta ηanəŋkə yi, ntə təŋsəŋəs ta ηanenə ləŋjəs yaŋjan. Ta bəkəc yaŋjan yəsəŋəs ηa kəcəre, ηadékafələ, ηaluksərnə nnə iyi mə, təsəŋəs itaməs ηa.» **28** Nəcəre a kəŋjaŋne ka Kanu kəŋkə atəyənə aSuyif η'anakəre ki, ηa ηandecəŋkəl ki.» **30** Kə Pol eyi kələ kəŋkə ənсəŋ kəwəy mə meren mərəŋ, difə akə ηancfaŋ kənəŋk kə mə fəp ηancbəp kə. **31** Pol pəccam dəbe da Kanu, pəctəkse afum teta Mariki Yesu Krist kəlaŋ fəp disre, ali tes ta ayamsər kə-ε.

Sak

1 Ina Sak, wəcar ka Kanu kō Mariki Yesu Krist, incicə nu areka ḥajə nəna afum a Kanu cusuŋka wəco kō mərəj aŋe ḥasamsər doru mə, iŋyif nu! **2** Awənc'im aja alaŋ, kō nəncepərənə pucuca pələm-ε, nəcəm-cəmne pi pəbotu disre, **3** bawo nəncərə kō kəlaŋ kəncəp kəwakəs fər kiriŋ-ε, kəŋsəŋ kəkar kəbol-bolu. **4** Mba pəmar kəkar konu kəbol-bolu kaŋkə kətesə, kələpsər sə, ntə təsəŋe nu kəbek kəbek dəm ta ntə o ntə təŋbut kəlaŋ konu mə. **5** Mba kō afum aləma ḥayi nu dacə aŋe kəcərə kəkət kəmbut mə-ε, pəmar ḥya ḥatola ki Kanu, endesəŋ ḥya ki. Bawo Kanu kəmpoce afum fəp abəkəc ḥətət ta kənal'əm-ε. **6** Mba mənə mətola Kanu kəlaŋ disre ta kəlaŋ kam kəmbut-ε! Bawo məna nwə məntolane kənesərnə disre mə, məyi pəmə yam ya dəkəba, nyə afef ḥenjekti ḥewen kəsək mə. **7** Ta fum wəkakə pəcəm-cəmne kəsətər paka mpe o mpe yopocə yən dacə, **8** bawo fum wəkakə əntəmpər fe təyə tin, əfəcərə dəpə ndə o ndə ojəsumpər dəyəkət yən mə. **9** Pəmar wənc kosu wəlaŋ wətəyo daka pəpus, bawo Kanu kəndepenə kō. **10** Pəmar wəka daka pəpus, bawo Kanu kəndetore dəkəcəmə dən, endekəcepər pəmə pəleŋk pa dəkuləm. **11** Kə dec dowur-ε, nne yowon yowosəs yika, yəleŋk ya yi yətəmpenə, detes da yi dəsəle. Itə pəyi sə wəka daka, əjəsəle dəmosumpər-sumpər mən. **12** Pəbət fum nwə embər məwakəs mə! K'ancərə kō dəkəcəmə dətət-ε, əŋkəsətə kəway kətət ka kiyi kən doru nkə Mariki enasəŋ temer kəsəŋ afum aŋe ḥambətər kō mə. **13** Ta nwə o nwə pəwakəs pəlec mpe məfaŋ mən məndeliŋərnə kō məcpənə kō abəkəc a pəloku: «Kanu kəwak kəsəŋ'em

kaciya,» bawo afatam kəsəŋe Kanu kaciya, kə nkən Kanu kəfəsəŋe fum o fum kəbəre kiciya disre. **14** Mba nwə o nwə məfaŋ mən məlec meŋliŋərne kə kəwakəs kəyə tes təleç, məcpəne kə abəkəc. **15** Kə məfaŋ məlec məmbəkəs-ε, mokom kiciya, kiciya kəbekəs kəkom defi. **16** Awənc'im aŋa aŋe imbətər mə, ta nəwose a pətiŋkər un, **17** bawo kəpoce kətət kə kətəŋne nkə o nkə darenc kəŋyefə. Kanu Kas nkə kəlompəs yomotər-motər ya darenc mə, otore ki, nkən Kanu nkə kəntəsəkpər ali kəməpər ka fər mə. **18** Bawo tatəkə t'ənafəŋ ti k'əŋkome su sə tamərəŋ toluku ta kance, ntə təŋsəŋe payəne yəbaŋəs yəcəkə-cəkə ya yolompəs yən dacə mə. **19** Nəcəre tante belbel awənc'im aŋa: Pəmar nwə o nwə pəcelək kəcəŋkəl, ta pəbelkər kəlok-loku, pəcwon kətelə kə, **20** bawo metələ məfəsəŋ kəlomp fər ya Kanu kirij. **21** Nəliŋne pəyikyik fəp kə mes məlec fəp mmə nəcyə mə, nəbaŋe waca mərəŋ toluku ntə anatəp nu. Toloku ntə təntam kəyac kəyi konu doru mə. **22** Nəcəme toluku darəŋ, ta nəyəne acəŋkəl gbəcərəm aŋe njantinkärne mə! **23** Nwə o nwə edecəŋkəl toluku ta əŋkət ti mə, owurene fum nwə endeməmənnə kəro dəmem mə. **24** K'elip kəməmənnə belbel-ε, pəkə, pəpələrnə katəna alulu ŋən təkə ŋeyina mə. **25** Məna nwə məŋkəkce sariyε sətəŋne sətət nse səsikəli afum mə, məsumpər si belbel, bafə məyəne wəcəŋkəl ka si gbəcərəm nwə empələr mə de, mba wəcəŋkəl nwə encəme mes moyə mətət ma si darəŋ belbel mə. Pəbət fum nwə encəme si darəŋ mə. **26** Kə fum encəm-cəmne kəyəne wəka dine ta əŋkəmbərnə kəloku-loku-ε, abəkəc ŋən ŋeyi kənəmpəs, dine dən dəsək fe. **27** Dine dosoku ndə dəntəyə ali təbelək ta pəbir-bir nde

før ya Kanu Papa kosu kiriŋ mə døyøne nte: Nəgbekere
awut aŋe akere kə akas aŋa ŋafi mə, kə aran aŋe awos
aŋa ŋafi mə dəpueca parjan. Nəkembärne mes məlec ma
doru fəp.

2 Awenc'im aŋa, kə nəlaŋ Mariki kosu Yesu Krist nwə
debeki dən dəmbék mə-ε, ta nəcəmene afum! **2** Kə fum
embere nde kələ ka dəkətola donu Kanu pəberne kurundə
ka kəma dətelər pəberne yamos yətət, wələma wətəyo
daka sə pəberə pəberne yamos yeləc-ε, **3** nəŋkafəli fər nnə
wəberne yamos yətət eyi mə. Nəloku kə: «Məna, məndə
nnə dəcəm dətət nde!» Mba nəloku wətəyo daka: «Məna,
məcəmə nde», kə pəyøne fe ti-ε, nəloku kə: «Məndə nde
dətegbekəle pəkə.» **4** Kə nəyə tatəkə-ε, bafə nəmbocne
tatəkə kiti ba? Pəmar fe nu kəyo ti! **5** Nəcəŋkəl awenc'im
aŋa aŋe imbətər mə: Kanu kəyek-yek atəyo daka doru
dande nte ŋantam kəbek kəlaŋ mə, ŋasotə ke ka dəbe da
Kanu nkə ənasəŋ temer kəsəŋ aŋe ŋambətər kə mə. **6**
Mba nəna, nəfər-fərəs atəyo daka! Bafə aka daka akakə
ŋantərəs un, bafə ŋa ŋanjekəre nu dabe kəkəcaŋər nu
ba? **7** Bafə ŋa ŋanjəməs tewe tətət ta Mariki ba? **8** Kə
pəyøne a nəcəmə sariyə sa abə darəŋ pəmə təkə Yecicəs
Yosoku yoloku ti mə: «Məbətər wənc əm pəmə təkə
məmbətərne mə!» Kə nəyə ti-ε, nəyə belbel. **9** Mba kə
nəncəmene afum-ε, nənciya tem tatəkə, sariyə səmar
kəsumpər un aciya, bawo nəleləs fe si. **10** Kə fum əncəmə
sariyə fəp darəŋ mba pəciya toluku tin gboŋ ta si-ε, sariyə
səmar kəsumpər'əm bawo məleləs fe si fəp. **11** Bawo
nwə ənaloku: «Ta məsumpər dalakə!» mə, ənaloku sə:
«Ta mədif fum!» Ti disre, kə məsak kəsumpər dalakə

mba mədif fum-ε, pəmar sariyε səsumpər'əm, bawo
məleləs fe si. **12** Pəmar nəlok-loku kə nəyə pəmə afum
aŋe aŋkəkitinε sariyε nse səsəŋ afum akakə kəsikələs mə.
13 Afədekəyənε nənəfər fum nwə əntəyənε akə nənəfər
mə, bawo nənəfər dətam kiti. **14** Ake dəkəcəmə də tatəkə
dəyə-ε, awənc'im aŋa, fum kəcloku: «Iləŋ» mba k'əntə
kəmentər ti dəməyə mətət-ε? Kəlaŋ kəŋkə kəntam kəyac
kə ba? **15** Kə wənc'əm wərkun kə pəyənε fe ti, wənc'əm
wəran pəyi ta ɔyo yamos, ta ɔyo yeri yon ya dəsək-ε, **16**
mba kə nəlembərnə ŋa: «Kanu kəsole nu! Kanu kəsəŋ
nu yamos yətət! Kanu kəsəŋ nu yeri yəlarəm!» ta nəsəŋ
ŋa ca yəkə yombut ŋa mə-ε, ake dəkəcəmə də təyə-ε?
17 Itə kəlaŋ nkə kəntəmentərnə dəmes məyə mətət mə
kəlaŋ kəfi kə kəyənε. **18** Mba fum wələma pəloku: «Məna
məyə kəlaŋ, kə ina iyə mes məyə mətət.» Ina icyif ŋa:
«Məmentər'im cəke cə kəlaŋ kəntam kəyi ta mes məyə
mətət meyi-ε. Kə pəyənε ina-ε, dəmes məyə mətət mem
iŋmentər kəlaŋ.» **19** Məna məlaŋ a Kanu kin kə. Məyə ti
belbel. Itə yəŋk yəlaŋ sə, mba yeyi kəyikcənə kənesə. **20**
Məntamnə fe ba? Məfanj kəcərə, a kəlaŋ nkə kəntəsol kə
mes məyə mətət mə kəyə fe dəkəcəmə ba? **21** Ak'ənasəŋε
Kanu kələm bembə bosu Abraham wəlompu-ε? Teta mes
mən məyə, bawo ənasəŋ wan kən Siyaka nde dətetek teta
kəloŋnənə kə Kanu. **22** Mənəŋk kəlaŋ kən kə mes mən
məyə mətət menasumpərənə: Dəmes mən məyə mətət,
kəlaŋ kəmentərnə a kəmbut fe kə. **23** Tante tə yecicəs
yenalarə, kəcloku: «Abraham ənaləŋ Kanu, kə Kanu kələm
kə wəlompu teta kəlaŋ kən.» K'awe kə wanapa ka Kanu.
24 Nənəŋk ti oŋ, Kanu kəfənəŋk dolompu da fum teta

kəlanj kən gbəcərəm, mba kəməmən sə mes mən məyə
mətət. **25** Ti tənayi sə teta Rahabu wəran wəyamayama,
bafo dəmes mən məyə mətət Kanu kənaləm kə wəlompu,
ntə wəran nwə ənabaŋ asom aka Yisrayel mə, k'εŋkafələ
k'ementər nja dəpə dələma mə ba? **26** Itə pəyi sə dis nde
dəntəsol kə ni mə defi, kəlanj nkə kəntəsol kə mes məyə
mətət mə kəfi.

3 Awənc'im aŋja, ta nəwose kəla kəyəne ka atəksə, bawo
səna aŋe səntəksə mə, andekəboce su kitı nkə kəndekəyenj
kətas ka afum alpəs akə mə. **2** Anciya fəp fosu məyə
məlarəm. Kə fum əntə kəcciya dətəkə oŋloku mə, fum
wəlompu əfə, nwə əntam kəcəmbər dis dən fəp təkə εŋfaŋ
mə. **3** Aŋgbəməs fəles fec dəcusu ntə təŋsəŋe yecəmə
təfaŋ tosu dərəŋ mə, antam kəsole dis dayi fəp. **4** Nəcəm-
cəmne sə cibil cəpoŋ: Kə afef ŋəpəŋ ŋewen ci-ε, ŋas ŋefet
ŋεŋkafəli ŋi, wəgbək pəkekəre ŋi nnə o nnə εŋfaŋ mə. **5**
Temer sə, paka pəfet pə pəyəne dəris, mba pəntam kəpus
kəyəne ka paka pəkə pəŋsəŋe mes məpəŋ kəyəfe mə.
Nəcəm-cəmne nənc defet nde dəntam kəcəf kulum kəpoŋ
mə! **6** Temer ta fum sə nənc də! Paka pəlec pə mpə peyi
su dəris mə, pi peŋyik-yikəs dis dosu fəp. Pi pendikəc
nənc da yahanama kəyi kosu doru fəp. (**Geenna g1067**) **7**

Fum əntam kəcəmbər səm ya doru təfaŋ tən: Səm ya dop
fəp, bəmp, yeliŋe-liŋe kə səm ya dəkəba. Ayi kəcəmbər
səm ya doru fəp təfaŋ ta fum, k'εncəmbər yi təfaŋ tən. **8**
Mba fum əfətam kəcəmbər temer təfaŋ tən: Paka pəlec pə
kə peyi kəkafələ-kafələ təm fəp, pəlare məkən təp məmə
meŋdif mə. **9** Pi pə səŋkor-kore nwə ɔyəne Mariki kə
Papa mə, mba sə pi pə səntolane pəlec afum aŋe Kanu

kəlompəs ɲawurene kə nkən mə. **10** Moloku ma kətolane pətət kə ma kətolane pəlec kusu kin kaŋke kə moŋwur. Awənc im aja, pəmar fe teyi tatəkə del! **11** Kələmp kin kəfəsəŋ domun dobotu kə dodokət. **12** Awənc im aja, akomp ɲeyi nŋe ɲoŋkom məntambənc mə ba? Kə pəyone fe ti, alembəra ɲoŋkom comp ba? Kələmp ka domun dodokət kəfətam kəsəŋ domun dobotu. **13** Fum eyi nu dacə nwə encəm-cəmne kəsək domp, pəyə sə kəcəre kəkət mə ba? Pəmar wəkakə pəmentər ti dəmes mən mətət mosumpər, pəbəte mi amera kə kəcəre kəkət. **14** Mba kə nəntəmpər bəkəc yəlare kəraca kədokət kə amera ɲa kəlekne-ɛ, nəsak kəpusə kəcəre konu mes, nəcyemsene kance. **15** Kəcəre kəkət kaŋkə bafə darenc kəyefə, mba nnə dəntəf kaŋkə kəyefə dəkəcəm-cəmne ka fum kə ka yəŋk. **16** Bawo nnə o nnə kəraca kə amera ɲa kəlekne ɲeriyi mə, pəyamayama kə məyə məlec fəp meŋyi di. **17** Mba kəcəre kəkət nkə kəyefə darenc mə, kənuŋkəne kə kəncemp, kə teyefə dənda kə kəyə pəforu, dərənc, kəcəŋkəl moloku ma afum, kəla nənəfər kə məyə mətət, kəfəyer fum, kəfətənsər fum kəbət. **18** Pəmə fum nwə əmbəf meŋgbən mətət dəntəf k'əsətə yətel yətət mə, aten pəforu aŋe ɲambəf pəforu disre mə, ɲandəsətə yətel ya dolompu.

4 Deke kəwan kəlarəm kə deke kəgbekələne kəlarəm kəŋyefə nu dacə-ɛ, kə pəntəyəne dəmefaj məlec mmə moŋsutene dis donu fəp disre mə? **2** Nəfaŋ ta nəsətə-ɛ. Nədif fum, kə nəyəne afum kəraca, mba nəfətam kəsətə ntə o ntə. Nəberəne kəcəp kəlarəm kə kəwan kəlarəm, mba nəyə fe, bawo nəntola fe Kanu. **3** Nəntola Kanu ta

nəsətɔ̄-ɛ, bawo bækac yεlεc yɔ nəntolanɛ, ntε tɔ̄ŋsaŋɛ
nətam kəsətə kələsər-ləsər teta mεfaj̄ monu mɔ. 4
Asumpər dalakɔ! Nəncəre fε a kəyənɛ wanapa ka doru
dandɛ kəyənɛ wəterenɛ ka Kanu ba? Məna nwε məŋfaj̄
kəyənɛ wanapa ka pəlec pa doru mɔ, məsəjɛnɛ kəyənɛ
ka wəterenɛ ka Kanu. 5 Yecicəs Yosoku yolok-loku fε
samnɛ, kəcloku: «Kanu kəfaj̄ haŋ kə amera nŋɛ snabɛ
su mɔ ŋεmbas kɔ.» 6 Mba kəmar ka kəbət amera nkɛ
əsəj su mɔ kəmbek, itə Yecicəs yoloku: «Kanu kəntefərnɛ
alɛknɛ, mba atəlekne ŋɔ Kanu kəŋsɔŋ kəmar ka kəbət
kən amera.» 7 Itə pəmar nøyi Kanu darəŋ, kə nəyeŋkər
ŋɔŋk ŋεlεc səbomp-ɛ, ŋεŋyeksər nu pəbəlɛ. 8 Nələtərnɛ
Kanu, ki sə kəŋlətərnɛ nu. Nəsəkəsnɛ waca nəna aciya!
Məsəkəsnɛ abəkac məna nwε o nwε məntətəmpər pecem-
cəmne piŋ mɔ! 9 Nəŋjaŋnɛ tələr kəyi konu pucuca, nəndɛ
kəbal ka pi, nəbok! Kəsel konu kəsəkpər kəyənɛ nu kəbok
ka kəbal, pəbotu ponu pəyənɛ nu kəmənɛnɛ. 10 Nətore
banca nnɔ Mariki eyi mɔ, k'endepenɛ nu. 11 Awənc'im
aŋja, ta nəyemsənenɛ! Nwε eŋyemsənɛ wənc, kə pəyənɛ
fε ti-ɛ, pəkiti kə mɔ, sariyε s'eyi kəyemsənɛ, sariyε s'eyi
kəkiti. Kə məŋkiti sariyε, ta məyənɛ fum nwε əncəmɛ si
darəŋ mɔ-ɛ, wəboc kiti ka si məyənɛ. 12 Bawo Kanu sona
kəsɔŋ su sariyε, ki kəntam kəboc kiti. Kanu sona kəntam
kəyac, kə pəyənɛ fε ti-ɛ, kəmələk. An'ɔ məna məyənɛ oŋ-
ɛ, məna nwε məŋkiti wəndɛ kam mɔ? 13 Nəcəŋkal'im,
ndəkəl oŋ nəna aŋe nəŋloku: «Məkə kə pəyənɛ fε ti alna
dare ndɛ dɔ səŋkɔ, səkəcepərenɛ di teren tin, səŋkɔcaməs,
səsətə pəsam pəlarəm.» 14 Ta nəncəre təkə doru donu
denyi nu alna mɔ! Doru donu dowurenɛ kibi nkɛ kəntuf

t  m tepic k  sake s   m  . **15** Mba nt   t   p  mar n  loku: «K   Mariki   fa  j ti-  , s  nyi doru, s  y   nt   k   p  y  ne f   ti-   t  k  .» **16** Mba n  yek-yek  sn   k   n  lom. K  lom f  p mes m  le  c m   k  y  ne. **17** K   fum   nc  re t  k   a  y   p  t  t ta a  y   pi-  , w  kak     y   tes t  le  c.

5 Nd  k  l o   n  c  nj  k  l'  m, n  na aka daka! N  bok n  s  n  -s  n   teta p  cuy m  p   pendeb  p nu m  ! **2** Daka donu dente, yet y  s  m yamos yonu. **3** K  ma konu k   g  beti bonu yosump  r m  rka. M  rka m  m   m  n  k  y  ne sede n  s   s  ndek  osump  r nu kit   m  , m  rka m  cs  m dis donu p  m   n  nc m  . Mata  ka m  lp  s m  m   n  w  t  s daka. **4** N  n  jk! K  way nk   n  n  agb  k ab  ce anu dale m  , k  njule. K  bok  ne ka at  l anu k  nj  k k  ber   Mariki ma as  dar a darenc d  l  r  s. **5** N  n  acep  r  ne doru donu k  s  t   daka d  lar  m disre k   n  ncep  r  r t  fa  j tonu. B  k  c yonu y  nan  mb  re p  m   nt   as  nj  s p  c  l yeri p  t  f teta d  s  k nd   a  jk  fay pi m  . **6** N  n  aboc kit   n  s  n   padif fum w  l  ompu, n  w     nt  gb  k  l nu m  . **7** N  n  aj  ne n  kar aw  nc'  im aja ala  j, ha  j Mariki p  cder. N  n  jk t  k   w  bifti dale e  jkar yet  l y  t  t ya ant  f m  :   nc  re a m  n   w  caf  n ka m  l  f   k   w  ka d  r  j d  lp  s p  tuf k  resna. **8** N  na s  , n  n  aj  ne n  kar, n  yer  k b  k  c, bawo k  der ka Mariki k  l  t  rn  . **9** Ta n  bok  r  ne, aw  nc'  im aja ala  j, nt   t  r  s  j  e ta Mariki e  jkiti nu m  . W  kiti ol  t  rn  , p  mb  le f   s   p  b  r  ! **10** Aw  nc'  im aja ala  j, n  c  m-c  m  n   sayib  -e a  j     janalok-loke tewe ta Mariki m  . N  tubuc  ne k  kar k  bol-bolu ka a  j     janab  r pucuca m  . **11** N  n  jk t  k   s  ntam k  l  ku a p  mb  t a  j     janab  r pucuca m  . N  n  ne pacloku k  kar k  bol-bolu ka Yobu,

nəncərə təkə Mariki εnayəne kə təlpəs mə. Mariki əla
nənəfər k'əmbət amerə. **12** Pənaŋkanə, awənc'im aja, ta
nədərmə darenc, ta nədərmə antəf, ta nədərəm kədərəm
nke o nke. Mba dəmədərəm monu pəmar məloku: «Ey» kə
pəyəne kance kə-ε, məloku: «Ala» kə pəyəne a bafə kance
kə-ε, ntə təŋsəŋə ta nəntəmpəne kiti dəntəf mə. **13** Fum
eyi nu dacə nwə eyi pəcuca mə ba? Pəmar pətola Kanu.
Fum eyi pəbotu nu dacə ba? Pəleŋəs meleŋ ma kəkorkoru
Kanu. **14** Fum wətətamnə eyi nu dacə ba? Pəmar fum
wəkakə pəwe abeki a kəloŋkanə ka alaŋ, ŋatola Kanu
tetən, ŋabəy kə moro mepic dəromp tewe ta Mariki. **15**
Kə fum ontola Kanu kə kəlaŋ-ε, kətola kən kəndesəŋə
wətətamnə kətamnə. Mariki eŋyekti kə pəcəmbər, k'εnayo
mes məlec-ε, Kanu kəndəŋəŋnəne kə mi. **16** Nəceŋsəne
kiciya konu, nətolanəne, ntə təŋsəŋə nətamnə mə. Kətola
ka fum wəlompu kəyə fənəntər nfə fəntam kəsəkpər mes
mə. **17** Eli fum εnayi pəmə səna. Pəctola pəyenki fəp
wəcafən kətəder, kə wəcafən əntətuf haŋ meren maas kə
yof camət-tin. **18** Kə Eli ontola sə Kanu, kə wəcafən ontuf
sə, kə antəf ŋəsəŋ sə yokom. **19** Awənc'im aja, kə wəkin
εŋgbaymə kance-ε, wələma əntam kəlinjərnə kə pəsolnəne
kə dəpə da kance. **20** Wəkakə pəcərə ntə: Nwə oŋsolnəne
wəciya dəpə da Kanu mə, endeyac kə defi, pəkufun mes
məlec məlarəm.

1 Isanj

1 Təkə tənayi kəyefə dəkəcop, ntə sənane, ntə sənanəjkə fər yosu, ntə sənagbekərə kə waca wosu wongbujsərenə ti mə, ti təyənə toluku ta kiyi wəyej. **2** Awa kiyi wəyej kəmentərnə, kə sənəjk ki, səndəjk sede sa ki, səloku nu kiyi wəyej ka doru o doru, nkə kənayi Kas kəsək akə kəmentərnə su mə. (**aiōnios g166**) **3** Səndəjkər nəna ntə sənanəjk kə səne mə, ntə təyənə nəna sə nətəjnə kə səna, patəjnə fəp fosu kə Kas kə wan kən Yesu Krist mə. **4** Tatəkə, səna, səncic ti, ntə təyənə pəbotu posu pəlare mə. **5** Tosom ntə sənanenə Krist mə, tə səndəjkər nu, ti təyənə Kanu pəwaŋkəra pə, kubump nkə o nkə kəyi fe kə. **6** Kə səloku a səntəjnə kə nkən mba səckət dəkubump-ε, kəyemə kə səndə, səyi fe kəcyə ntə kance kəloku mə. **7** Mba kə səndekət pəwaŋkəra disre, pəmə təkə nkənsərka eyi pəwaŋkəra mə-ε, səyi kətəjnə disre kə akə ɳayi dəpəwaŋkəra mə, mecir ma Yesu wan kən mendesəkəs su pəciya fəp. **8** Kə səloku a səyə fe kiciya-ε, kətiŋkərnə kə səndə, kance kəyi fe su. **9** Kə səwose kəcəj kiciya kosu-ε, Kanu kənyə təkə kənaloku mə, kəlomp, kəndəjaŋnənə su kiciya kosu, kəsəkəs su pətəlomp fəp. **10** Kə səloku a sənciya fe-ε, səsənə pəyi pəmə Kanu wəyemə ofə, toluku tən teyi fe su.

2 Awut em, incic'on tante ntə təyənə ta nənciya mə. Mba kə fum enciya-ε, səyə wəmar nwə eyi nde Papa kəsək mə, Yesu Krist, wəlompu. **2** Nkən yati əyənə polojnə mpe poŋkump kiciya kosu mə, bafə kiciya ka səna gbəcərəm, mba ka aka doru dandə fəp. **3** Kə səməŋkərnə mosom ma Kanu-ε, səntam kəcloku a səncərə kə. **4** Nwə oŋloku:

«Incərə kə» ta wəkayi εməjəkərnə mosom mən-ε, wəyemə
əfə, kance kəyi fə kə. **5** Mba nwə εŋməjəkərnə toluku
tən mə, kance kəyi wəkayi, kəbətər ka Kanu kəmbut fə
kə. Nte təŋsəŋə a səncərə a səyi kə nkən: **6** Nwə oŋloku
kəyi kə Kanu mə, pəmar pəköt pəmə Yesu. **7** Nəna aŋə
imbətər mə, bafə tosom tofu t'incic'on, mba tosom tokur
ntə nənasətə kəyəfə dəkəcop mə. Tosom tokur tatəkə
təyənə toluku təkə nənane mə. **8** Kəca kələma, tosom
tofu t'incic'on ntə təyənə kance nno Krist eyi mə kə nno
nəna nəyi mə, bawo kubump kəncepər kə pəwaŋkəra pa
kance peyi oŋ kəmar. **9** Nwə oŋloku kəyi dəpəwaŋkəra
mba wəkayi pəter wənc wəlanj mə, əsərəyi dəkubump.
10 Nwə əmbətər wənc wəlanj mə eyi dəpəwaŋkəra, nno
eyi mə, ntə o ntə teyi fə ntə təmpət kə mə. **11** Mba nwə
enter wənc wəlanj mə, dəkubump eyi kəköt, εncərə fə ndə
eyi kəkə mə, bawo kubump kəsəŋə kə fər kətənəŋk. **12**
Kəcic'on k'ində awut em, bawo aŋaŋnen'on kiciya konu
teta tewe ta Krist. **13** Kəcic'on k'ində, papa aja, bawo
nəncərə wəkə εnayi kəyəfə dəkəcop mə. Kəcic'on k'ində,
nəna atəmp, bawo nəntam Wəlec, Sentani. **14** Incic'on
awut em, bawo nəncərə Papa Kanu. Incic'on papa aja,
bawo nəncərə wəkə εnayi kəyəfə dəkəcop mə. Incic'on
nəna atəmp, bawo nəyə səkət, kə toluku ta Kanu teyi nu,
kə nəntam Wəlec, Sentani. **15** Ta nəbətər mes ma doru, ta
nəbətər sə daka da doru. Kə fum əmbətər mes ma doru-ε,
kəbətər ka Papa Kanu kəfəyi kə. **16** Bawo daka o daka ndə
deyi doru mə, bafə ndena Papa Kanu deŋyəfə, mba da
doru dandə də. Kəyəfə təfaŋ təlec ta dis kəkə təfaŋ təlec
ta fər kəbəp ka kəlaŋ ka kədot banca ka kəsətə ka daka

dadəkə, maməkə fəp doru dandə dəyə mi. **17** Doru dandə dendelip kə məfaŋ məlec ma di, mba məna nwə məncəmə təfan ta Kanu darəŋ mə, məŋyi wəyen doru o doru. (**aiōn g165**) **18** Awut em, dec dəlpəs d'ayi dandə! Nənane pacloku a wəter ka Krist endeder. Kance kɔ: Ater a Krist ŋala oŋ ndəkəl. It'əsəŋe ntə səncərənə a dec dəlpəs dəmbəp mə. **19** ɻanawur kətəŋnə kosu disre, mba bafə akosu ɻanayi. Bawo ɻanayənə akosu-ε, kə ɻanader ɻayi kə səna. Tementərnə ali wəkin ɻa dacə ənayənə fe wəkosu. **20** Kə nəna, nəsətər Krist Amera ɻecempi, it'əsəŋe ntə fəp fonu nəncərə kance mə. **21** Incic'on, təyənə fe a nəncərə fe kance, mba bawo ali yem yin yeyi fe dəkance nkə nəncərə mə. **22** An'əyənə wəyemə, kə pəyənə fe nwə ence kaloku a Yesu əyənə Krist mə-ε? Awa wəkakə əyənə wəter ka Krist, wəkakə ece Papa Kanu kə Wan. **23** Nwə o nwə ence Wan mə, əyə fe sə Papa Kanu. Nwə owosə pəloku sə teta Wan mə, nkən əyə sə Papa Kanu. **24** Kə nəna, nəməŋkərnə təkə nənane kəyefə dəkəcop mə. Kə nəməŋkərnə təkə nənane kəyefə dəkəcop mə-ε, nəna sə nəŋyi dəWan kə dəKas. **25** Temer ntə Krist ənasəŋ su mə, təyənə kiyi wəyen ka doru o doru. (**aiōnios g166**) **26** Incic'on tante teta akə ɻantıŋkər'un mə. **27** Kə nəna, kəbəy ka Amera ɻecempi ɻəkə nənasətər Krist mə, kəyi nu. Kəder ka fum kədetəks'on kəyə fe dəkəcəmə nnə nəyi mə, bawo kəbəy kən kəntəks'on mes fəp. Kəbəy ka Amera ɻecempi kəŋkə kəyənə kance, kəyə fe yem. Awa! Nəsumpər kəyi dəKrist pəmə təkə kəbəy ka Amera ɻecempi kənatəks'on mə. **28** Ndəkəl oŋ awut em, nəsumpər kəyi dəKrist, ntə təŋsəŋe pəyənə tem ntə o ntə Krist endementərnə mə, patəmpər kəbəknə ta malap

mmε o mmε məsəŋε su kəbəlε kə təm ta kəder kən. **29** Kə nəncərε a Krist olomp-ε, nəcərε sə a nwε o nwε əŋkət pəlompu disre mə, dokom da Kanu d'eyefε.

3 Nəməmən ma kəbətər kəpəŋ nkε Papa Kanu əsəŋ su mə, kəbətər kaŋkə kəsəŋε pacwe su «awut a Kanu.» Əja ŋə səyənε yati! K'afum a doru ŋantəcərε su-ε, təyənε a ŋancərε fe Kanu. **2** Nəna aŋe imbətər mə, ndəkəl oŋ awut a Kanu ŋə səyənε. Teyi ntε səndeyi mə tentamentərnə fe kəresna. Mba səncərε a təm o təm ntε Krist endementərnə mə, səndewurenə kə nkən, bawo səndenəŋk kə pəmə təkə eyi mə. **3** Nwε o nwε ətəmpər kəgbəkər amera kaŋkə, əŋsəkəsnə pəmə təkə Krist əsək mə. **4** Nwε o nwε enciya mə, bafə sariyε sa Kanu s'encəmə darəŋ. Bawo kiciya, kəyeŋkər ka sariyε sasəkə domp kə. **5** Awa! Nəncərε ti, Krist ənamentərnə kədeliŋ kiciya. Kə nkən, kiciya kəyi fe kə. **6** Nwε o nwε eyi kə Krist mə, əfəciya. Nwε o nwε enciya mə əncərε fe kə, ali katin ənəŋk fe kə. **7** Awut em, ta fum o fum pətiŋkər nu! Nwε əŋyə tes tolompu mə, wəlompu əfə, pəmə təkə Krist olomp mə. **8** Nwε enciya mə dəŋəŋk ŋəleč εyεfε, bawo ŋəŋk ŋəleč ŋənaciya kəyεfε dəkəcop. Kə Wan ka Kanu ənamentərnə-ε, teta kələsər ka yəbəc ya ŋəŋk ŋəleč kənayi. **9** Nwε o nwε əŋyεfε dokom da Kanu mə əfəciya, bawo defet da Kanu, ndə dəyənε toluku tən mə, deyi kə. Wəkayi əfətam kəciya bawo dəKanu εyεfε. **10** Ti təyənε tənəpələ ta ayεfε dokom da Kanu kə ayεfε dokom da ŋəŋk ŋəleč: Nwε o nwε əntəyə pəlompu mə, bafə dokom da Kanu d'eyefε, tin tayi tə kə nwε əntəbətər wənc wəlaŋ mə. **11** Tosom tante tə nənane kəyεfε dəkəcop: Pabətərenε! **12** Ta payə pəmə Kayən,

nwe εnayεfε dəWəlεc, Sentani, k'endif wenc mə. T'ake t'εnadife kə-ε? Bawo yεbəc yən yənalomp fε, ya wenc yolomp. **13** Awenc im aja, ta teciyānən'on k'afum a doru ŋanter nu-ε. **14** Səna, səncərə a nde defi deyi mə səyεfε, kə səŋkə nde kiyi wəyen kəyi mə, bawo səmbətər awenc asu alaŋ. Nwε əntəbətər wenc mə, eyi nde defi deyi mə.

15 Nwε o nwe enter wenc mə wədif fum əfə. Nəncərə ali wədif fum wəkin, kiyi wəyen ka doru o doru kəyi fε kə.

(aiōnios g166) **16** Tante təŋsəŋe su kəcərə kəbətər: Krist əsəŋ kiyi wəyen kən teta səna. Səna sə pəmar səsəŋ kiyi wəyen kosu teta awenc asu alaŋ. **17** Mba kə fum wələma əyo daka da doru, pənəŋk wenc wəlaŋ pəyi dəpəcuca, mba pəgbətər wenc wəkakə abəkəc-ε, cəke cə kəbətər ka Kanu kəyi wəkayi-ε? **18** Awut em, ta payə kəbətər ka dəmoloku kə dətemer gbəcərəm, mba payə kəbətər nkə kəŋmentərnə dəməyo kə dəkance mə. **19** Tatəkə təŋsəŋe su kəcərə a aka kance ŋə səyəne, bəkəc yosu yəfər Kanu fər kirij. **20** Bawo kə bəkəc yosu yoloku a sənciya-ε, Kanu kəmbək kətas yi, kə kəncərə mes fəp. **21** Nəna aŋe imbətər mə, kə bəkəc yosu yəntəloku su a sənciya-ε, səyə kəbəknə nde Kanu kəyi mə. **22** Ntə o ntə səntola mə səŋsətər kə ti, bawo səməŋkərnə mosom mən, kə səŋyə sə mes mme məmbət kə mə. **23** Tosom tən tente: Pagbəkər tewe ta wan kən Yesu Krist kəlaŋ, pabətərənə pəmə tosom təkə εnasom su mə. **24** Məna nwe məməŋkərnə mosom maməkə mə, məyi dəKanu, pəmə ntə Kanu kəyi dəməna wəkayi mə. Amera ʃecempi ŋəkə εnasəŋ su mə, ŋəŋsəŋe kəcərə a Kanu kəyi su.

4 Nəna aŋe imbətər mə, ta nəlaŋ akə ŋabəŋəne kəyə
Amera mə fəp. Mba nəkəkce yi ntə təŋsəŋe nətam kəcəre
kə pəyənə ya dəKanu yə-ε, bawo sayibə sa yem səlarəm
səsamsər doru. **2** Tante disre nəntam kəcəre a Amera
ŋa Kanu ŋə: Amera nŋe o nŋe ŋoŋwose kəcəre a Yesu
Krist ənader pəyənə fum mə, ŋa Kanu ŋə. **3** Mba ameri
nŋe o nŋe ŋoŋtəwose kələku a Yesu ənader cəfum mə,
bafə ŋa Kanu ŋə, ŋa wəter Krist ŋə. Nənane pacloku
a kəder kə wəter ka Krist endə, ndekəl oŋ eyi doru. **4**
Nəna awut em, aka Kanu ŋə nəyənə, kə nəntam sayibə
sa yem, bawo nwə eyi nu mə, əntas nwə eyi doru mə. **5**
ŋa, aka doru ŋə. Ti təsəŋe ntə moloku maŋjan məyənə
ma doru mə, kə doru dəncəŋkəl ŋa. **6** Səna, aka Kanu ŋə
səyənə. Nwə əncəre Kanu mə, əncəŋkəl su. Nwə əntəyənə
wəka Kanu mə əfəcəŋkəl su. Ti təsəŋe su kəcəre ameri
ŋa kance kə ameri ŋa kətiŋkər. **7** Nəna aŋe imbətər mə,
pabətərenə, bawo kəbətər dokom da Kanu də kəyefə. Nwə
o nwə əbətər, dokom da Kanu d'eyefə, k'əncəre sə Kanu. **8**
Nwə əntəbətər mə, əncəre fe Kanu ali katin, bawo Kanu,
kəbətər kə. **9** Tante tə kəbətər ka Kanu kənamentərnə
su dacə: Kə Kanu kəsom wan kən sona doru ntə təŋsəŋe
pəmar su səsətər kə kiyi wəyen mə. **10** Kəbətər kaŋkə,
bafə sən'əbətər Kanu, mba nkən əbətər su. Kə Kanu
kəmbətər su haŋ kə kəsom wan kən, nwə əyənə poloŋnə
mpə poŋkump kiciya kosu mə. **11** Nəna aŋe imbətər mə,
kə Kanu kəmbətər su tante-ε, pəmar səna alan sə fəp
pabətərenə. **12** Ali katin fum o fum əŋgbətne fe Kanu. Kə
səmbətərenə-ε, Kanu kəŋyi su dacə, kəbətər kən kəfəbut
su. **13** Tante tə səntam kəcəre a səyi dəKanu, kə Kanu kəyi

dəsəna: Bawo əsəŋj su Amera ijən. **14** Kə səna səŋgbətne, kə səyəne sede a Papa osom Wan kədeyəne wəyac ka doru. **15** Nwə o nwə oŋwose kəloku a Yesu əyəne Wan ka Kanu mə, Kanu kəŋyi kə, nkən so pəyi dəKanu. **16** Kə səna, səncəre kəbətər nke Kanu kəmbətər su mə, kə səŋgbəkər kəbətər kaŋkə kəlaŋ. Kanu, kəbətər kə. Nwə eŋyi kəbətər disre mə, eyi dəKanu, Kanu kəyi dəwəkayi. **17** Kə kəbətər kosu kəntəbut-ε, təŋsəŋe su kəbəknə dəsək ndə Kanu kəŋkiti su mə. Ta ake-ε? Bawo kiyi kosu doru kəwurene kə ka Yesu Krist. **18** Kənesə kəyi fe kəbətər disre. Kə kəbətər kəntəbut-ε, kəmbələs kənesə. Bawo kənesə kəncəm-cəməs a kətərəs kəndeder. Wənesə, kəbətər kəmbut kə. **19** Kə səna, səmbətər, bawo Kanu kənanuŋkəne kəbətər su. **20** Kə fum oluku: «Imbətər Kanu» mba pəter wənc wəlaŋ-ε, wəyemə əfə, bawo nwə əntəbətər wənc nwə εŋnəŋk mə, əfətam kəbətər Kanu nke əntənəŋk mə. **21** Tosom tante tə Kanu kənasom su: Nwə əmbətər Kanu mə, pəmar pəbətər so wənc.

5 Nwə o nwə əlaŋ a Yesu əyəne Krist mə, fum wəkakə dokom da Kanu d'eyefə. Nwə o nwə əmbətər wəkombəra mə, əmbətər so nwə εyefə dokom da wəkayi mə. **2** Kə səmbətər Kanu, səcəmə so mosom mən darəŋ-ε, səntam kəcəre a səmbətər awut a Kanu. **3** Bawo kəbətər ka Kanu kəyəne a səməŋkərəne mosom mən. Mosom maməkə məfətərəs, **4** bawo nwə o nwə εyefə dokom da Kanu mə, εntam doru. Tes ntə təsəŋe su kətam doru mə, it'əyəne kəlaŋ kosu. **5** An'əyəne wətam ka doru-ε, kə pəyəne fe nwə əlaŋ a Yesu əyəne Wan ka Kanu mə? **6** Nkən Yesu Krist nwə εnader su kə domun da kəgbət kən dəromun kə

mecir ma defi dən mə, bafə domun gbəcərəm d'ənakərəs,
mba domun kə mecir. Amera ŋəsəŋ sede sasəkə, bawo
Amera ŋəyənəs kance. **7** Awa ca maas yəsəŋ sede sa ti: **8**
Amera, domun kə mecir, ca yayə maas fəp yəntəŋne ti. **9**
Kə səwose sede sa afum-ε, sede sa Kanu səmbək sətas si.
Bawo sede sa Kanu səntəŋne kəsəŋ sede teta Wan kən. **10**
Nwə εŋgbəkər kəlaŋ kən nde Wan ka Kanu eyi mə, ɔyə
sede sasəkə d'nkənsərka. Nwə əntəlaŋ Kanu mə, εŋgbəkəl
kance nke Kanu kənaloku mə, bawo εŋgbəkər fe kəlaŋ
kən dəsede nse Kanu kəsəŋ teta Wan kən mə. **11** Sede
sasəkə səmentər a Kanu kəsəŋ su kiyi wəyen ka doru o
doru. Kiyi wəyen kaŋkə, dəWan kən kəyi. (**aiōnios g166**) **12**
Nwə ɔyə Wan mə, ɔyə sə kiyi wəyen. Nwə əntəyə Wan ka
Kanu mə, ɔfəyə kiyi wəyen. **13** Tatəkə, incic'on ti, ntə
təŋsəŋe nu kəcəre a nəyə kiyi wəyen ka doru o doru mə,
nəna aŋe nəŋgbəkər kəlaŋ konu nde tewe ta Wan ka Kanu
teyi mə. (**aiōnios g166**) **14** Kəbaŋse nke səyə nnə tewe ta
Wan ka Kanu teyi mə kəyənəs, kə səntola kə paka mpe o
mpe təfaŋ tən disre-ε, εmbaŋ su. **15** Kə pəyənəs a səncəre a
εmbaŋ su-ε, mpe o mpe pə səntola kə, səŋsətər kə pi. **16**
Kə fum εnəŋk wənc wəlaŋ pəcciya kiciya nke kəntəsole kə
dədefi mə, pətolane kə Kanu, wənc wəkakə əŋsətə kiyi
wəyen. Afum akə ŋanciya kiciya nke kəntəsole dədefi mə,
ŋ'iŋloku tanjan. Kiciya kəyi nke kəsole dədefi mə, bafə
kiciya kaŋkə k'iŋloku a patolane ki de. **17** Kətəlomp nke o
nke, kiciya kə. Mba kiciya kəyi nke kətəsole dədefi mə. **18**
Səncəre a nwə o nwə εyεfə dokom da Kanu mə, ɔfəciya.
Bawo nwə εyεfə dokom da Kanu mə ombum wəkayi,
Walec, Sentani, ɔfəgbuŋenə kə. **19** Səncəre a aka Kanu ŋə

sayone, mba aka doru fəp ŋayi kətam ka Wələc, Sentani dəntəf. **20** Mba səncəre sə a Wan ka Kanu ənader kədesəŋ su kəsək domp, ntə təŋsəŋe səcəre nwə ɔyəne Kance mə. DəKance ayi, dəkəmar ka Wan kən Yesu Krist. Nkən ɔyəne Kanu ka kance yati kə kiyi wəyen ka doru o doru. (*aiōnios g166*) **21** Awut em, nəkəmbərnə mərəŋka.

2 Isanj

1 Ina, wəbeki, incic areka nŋe kəkə nda wəran nwə Kanu kəyek-yek mə kə awut ən aŋe imbətər yati mə. Bafə ina sona əbətər nu, mba akə ŋancəre kance mə fəp. **2** Imbətər nu teta kance nkə kəyi su kə kəndeyi su doru o doru mə.

(aiōn g165) **3** Papa Kanu kə Yesu Krist wan ka Papa ŋasəŋ su kəmar kifəli, nənəfər kə pəforu dəkance kə dəkəbətər mə.

4 Bel-bel bə pəmbət im kəbəp awut am aləma ŋackətəne kance, pəmə təkə Papa osom su ti mə. **5** Ndəkəl oŋ, məna wəran nwə Kanu kəyek-yek mə, intol'am ntə iyi kəcic'am mə: Pabətərenə! Bafə tosom tofu tə, mba ntə sənasətə kəyefə dəkəcop da kəlaŋ kosu mə. **6** Kəbətər kəyəne: Pəmar pakət mosom ma Kanu pəmə təkə kəloku mi mə.

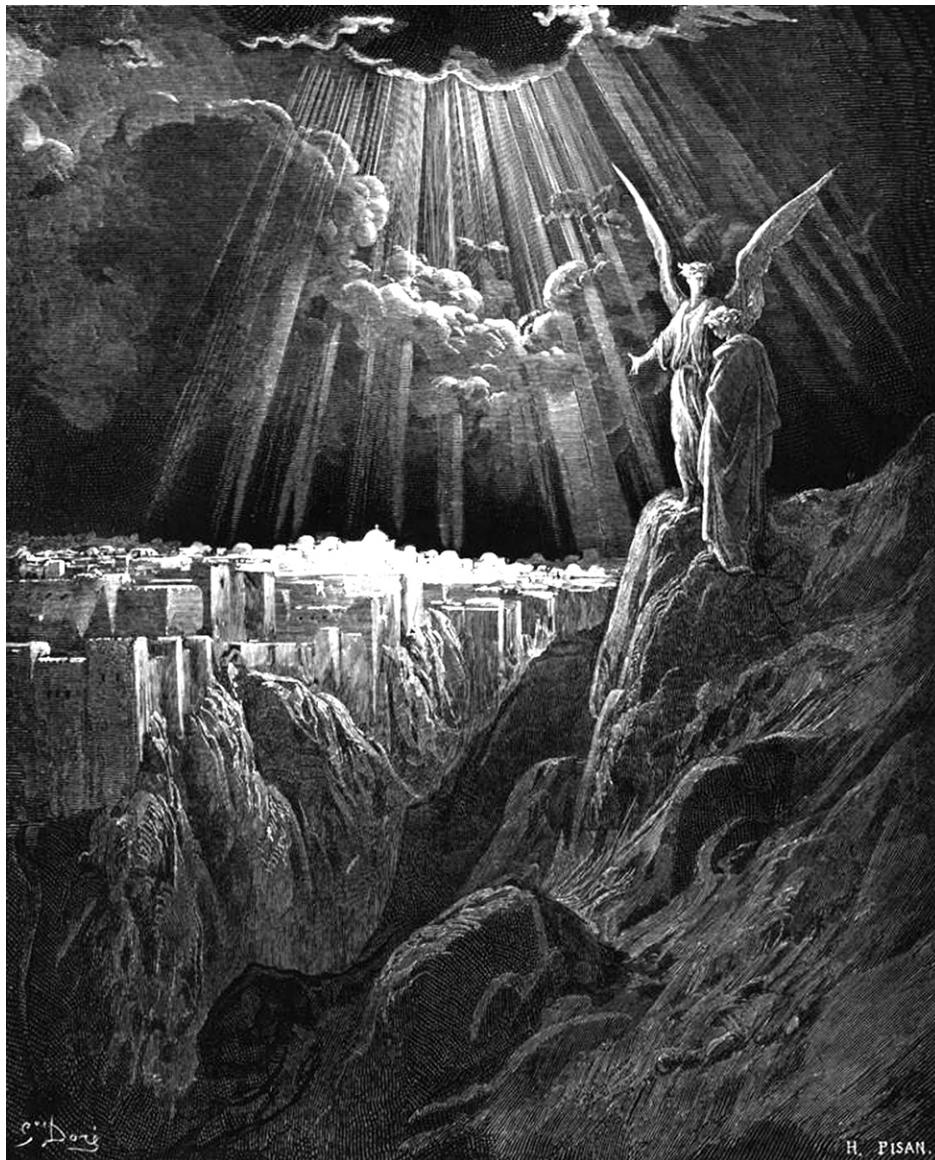
Tatəkə təyəne tosom ntə pəmar nəkət mə, pəmə təkə nənane ti kəyefə dəkəcop da kəlaŋ konu mə. **7** Atiŋkər afum alarəm ŋasamsər doru, ŋafati kəwose kəloku a Yesu Krist kance disre ɔyəne fum. Wətiŋkər afum wəkakə wəter ka Krist ɔyəne. **8** Nəkəmbərnə nənasərka ntə təŋsəŋe ta yokom ya yebəc yonu yəsələr nu mə, mba nəsətəne ti kəway kətəŋnəne ka ti. **9** Məna nwə o nwə ɔŋkə pəbəle, mba ta məyi kətəksə ka Krist mə, məyə fe Kanu. Məna nwə məŋyi kətəksə kaŋkə disre mə, məyə Kas kə Wan. **10** Kə fum ender pəy'un dacə mba ta ɛŋkəre kətəksə kaŋko-ɛ, ta məbaŋ kə nde ndaram, ta məyif kə yati. **11** Bawo məna nwə məŋyif kə mə, wəmar kən məyəne dəyəbəc yon yeləc. **12** Ali ntə moloku məlar im kəloku nu mə, ifaŋ fe kəloku nu mi d'areka ŋecicəs. Mba iŋgbəkər amera kəkənəŋk un, ilok-lokər nu patefərenə ntə təŋsəŋe pəbotu

posu p̄elare mə. **13** Awut a wəkire kam nwə Kanu kəyek-
yek mə ŋayif nu.

3 Isanj

1 Ina, wəbeki, incic areka nŋe kækə nda məna Kayu, nwə imbətər yati mə. **2** Məna nwə imbətər mə, intola mes mam fəp məɔckət belbel, mətamne pəmə ntə amera ŋam ŋɔŋkət belbel mə. **3** Pənabət im belbel ntə awənc asu alaŋ aləma ŋanader ŋalok'im ntə məyi dəkance kə təkə məŋkətene sə ki mə. **4** Tes o tes tənaŋkanə fe kəbət im, mənə kəne a awut em ŋayi kəkət kance disre. **5** Məna nwə imbətər mə, məmentər kəyerjkə ka kəlaŋ kam dəmes mam məyə fəp mme məŋyənə awənc asu alaŋ haŋ acikəra mə. **6** ɻanatəŋne kəbətər ka Kanu kam nnə kəloŋkanə k'alaŋ kəyi mə. Məmar ŋa ŋasətə ca nce pəmar ŋa kəyo maren̄t maŋan disre mə, pəmə təkə Kanu kəfaŋ ti mə. **7** Bawo teta tewe ta Krist tə ŋawureŋne, ali paka ŋawer fe atəlaŋ. **8** Pəmar səna sə səbaŋ afum akakə ntə təŋsəŋe papaŋne yebəc teta kance. **9** Incice kəloŋkanə k'alaŋ areka ŋələma, mba Diyotəref nwə dekiriŋ dəmbət mə, owose fe kəbaŋ su. **10** It'əsaŋe, k'indeder-ε, indesoksər nu mes məkə əŋyə mə fəp, təkə eŋyemsenə su mə. Tatəkə təfətəŋne kə, pəcfati kəməŋk awənc alaŋ acikəra, pəcyamsər sə akə ŋanfan̄ kəməŋk ŋa mə, pəcbələs ŋa kəloŋkanə ka alaŋ dacə. **11** Məna nwə imbətər mə, ta mətubucne pəlec pa fum, mba pətət. Nwə o nwə əŋyə pətət mə, wəka Kanu məyənə. Nwə əŋyə pəlec mə, əncərə fe Kanu. **12** Teta Demeteri, alaŋ fəp ŋantəŋne a fum wətət əfə. Təkətene tən pətət tementər sə belbel a fum wəlompu əfə. Səna səndeŋjər sə sede sosu tetən, kə məncərə a kəsumpər kosu sede kance kə yati. **13** Iyo mes məlarəm mecic'am mba ifaŋ fe kəloku nu mi d'areka ŋecicəs. **14** Intola ta pəwon sə

sənəŋkənə, mba ingbekər amera kəkənəŋk un, ilok-lokər
nu patəfərənə. Kanu kəsəŋ əm pəforu! Anapa asu ŋayif
əm. Iyif anapa, nwə o nwə kə tewe tən.

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Barka Sitemu at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Barka Sitemu at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Baga-Sitemu---Baga-Sitemu-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luk 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

Yebəc ya Asom a Yesu 3:21
Yebəc ya Asom a Yesu 15:18

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11

Romans 1:25
Romans 9:5

1 Peter 5:11
2 Peter 3:18

Romans 11:36
Romans 12:2

1 Isaq 2:17
2 Isaq 1:2

Romans 16:27
1 Corinthians 1:20

Jude 1:13
Jude 1:25

1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7

Revelation 1:6
Revelation 1:18

1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18

Revelation 4:9
Revelation 4:10

1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11

Revelation 5:13
Revelation 7:12

2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9

Revelation 10:6
Revelation 11:15

2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4

Revelation 14:11
Revelation 15:7

Galatians 1:5
Ephesians 1:21

Revelation 19:3
Revelation 20:10

Ephesians 2:2
Ephesians 2:7

Revelation 22:5

Ephesians 3:9
Ephesians 3:11

Matiye 18:8

Ephesians 3:21
Ephesians 6:12

Matiye 19:16

Philippians 4:20
Colossians 1:26

Matiye 19:29

Colossians 1:26
1 Timothy 1:17

Matiye 25:41

1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17

Matiye 25:46

1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10

Mark 3:29

2 Timothy 4:18
Titus 2:12

Mark 10:17

Titus 2:12
Hebrews 1:2

Mark 10:30

Hebrews 1:8
Hebrews 5:6

Luk 10:25

Hebrews 5:6
Hebrews 6:5

Luk 16:9

Hebrews 6:5
Hebrews 6:20

Luk 18:18

Hebrews 6:20
Hebrews 7:17

Luk 18:30

Hebrews 7:17
Hebrews 7:21

John 3:15

Hebrews 7:21
Hebrews 7:24

John 3:16

Hebrews 7:24
Hebrews 7:28

John 3:36

Hebrews 7:28
Hebrews 9:26

John 4:14

Hebrews 9:26
Hebrews 11:3

John 4:36

Hebrews 11:3
Hebrews 13:8

John 5:24

Hebrews 13:8
Hebrews 13:21

John 5:39

Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

John 6:27

1 Peter 1:23
1 Peter 1:25

John 6:40

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11

John 6:47

1 Peter 4:11
1 Peter 5:11

John 6:54

1 Peter 5:11
1 Peter 6:68

aīdios

Romans 1:20
Jude 1:6

Revelation 5:13

aiōn

Matiye 12:32

Revelation 14:11

Matiye 13:22

Revelation 15:7

Matiye 13:39

Revelation 19:3

Matiye 13:40

Revelation 20:10

Matiye 13:49

Revelation 22:5

Matiye 21:19

Matiye 18:8

Matiye 24:3

Matiye 19:16

Matiye 28:20

Matiye 19:29

Mark 3:29

Matiye 25:41

Mark 4:19

Matiye 25:46

Mark 10:30

Mark 3:29

Mark 11:14

Mark 10:17

Luk 1:33

Mark 10:30

Luk 1:55

Luk 10:25

Luk 1:70

Luk 16:9

Luk 16:8

Luk 18:18

Luk 18:30

Luk 18:30

Luk 20:34

John 3:15

Luk 20:35

John 3:16

John 4:14

John 3:36

John 6:51

John 4:14

John 6:58

John 4:36

John 8:35

John 5:24

John 8:51

John 5:39

John 8:52

John 6:27

John 9:32

John 6:40

John 10:28

John 6:47

John 11:26

John 6:54

John 12:34

John 6:68

John 13:8

John 6:68

John 14:16

John 6:68

aiōnios

Matiye 18:8

John 10:28
John 12:25
John 12:50
John 17:2
John 17:3
Yebəc ya Asom a Yesu 13:46
Yebəc ya Asom a Yesu 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 Isarj 1:2
1 Isarj 2:25
1 Isarj 3:15
1 Isarj 5:11
1 Isarj 5:13
1 Isarj 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Romans 11:32
Geenna
Matiye 5:22
Matiye 5:29
Matiye 5:30
Matiye 10:28
Matiye 18:9
Matiye 23:15
Matiye 23:33
Mark 9:43

Mark 9:45
Mark 9:47
Luk 12:5
Sak 3:6
Hadēs
Matiye 11:23
Matiye 16:18
Luk 10:15
Luk 16:23
Yebəc ya Asom a Yesu 2:27
Yebəc ya Asom a Yesu 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

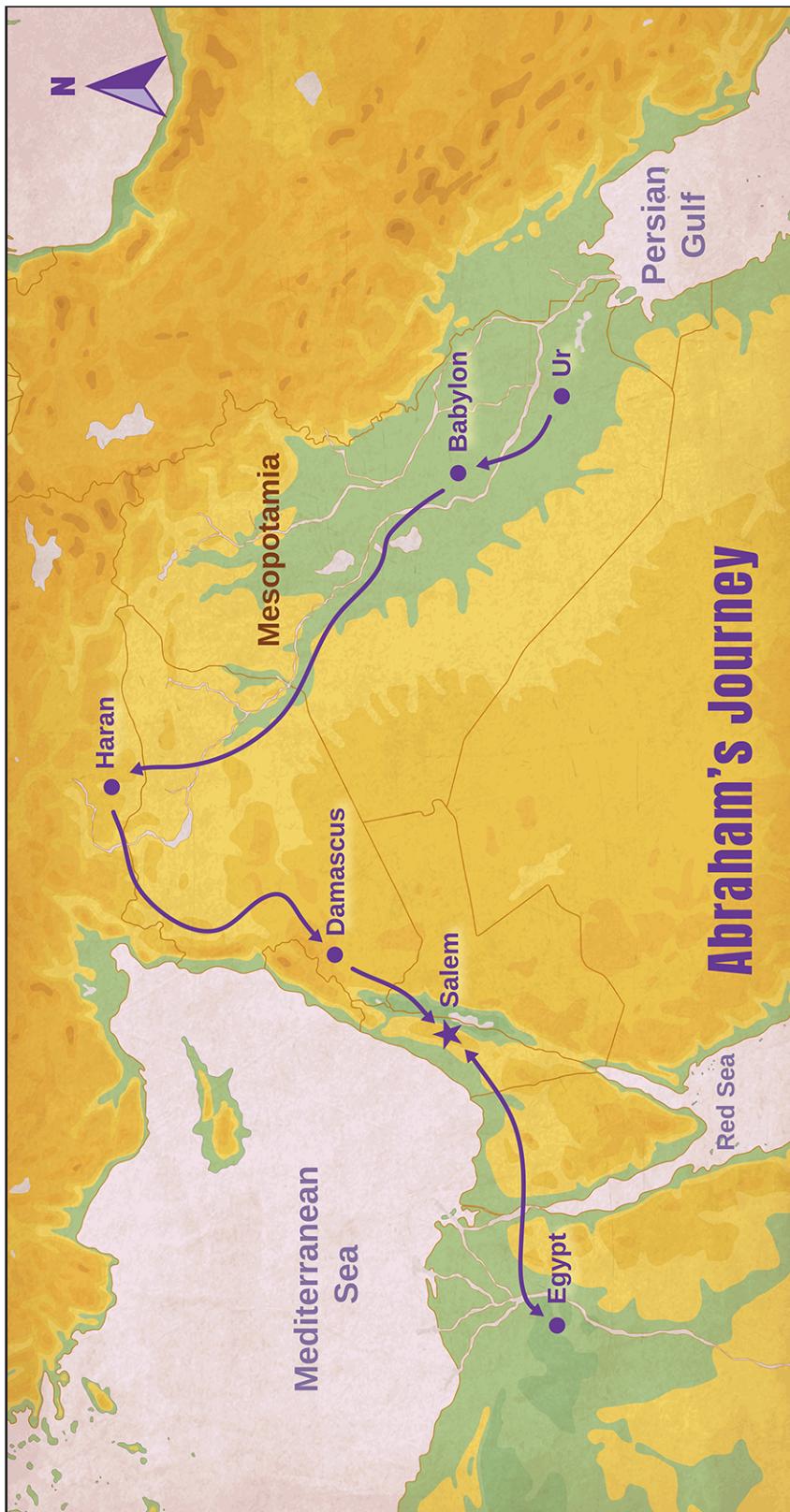
Sheol

Dekəcop 37:35
Dekəcop 42:38
Dekəcop 44:29
Dekəcop 44:31
Kaləm 16:30
Kaləm 16:33
Sariyə 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9

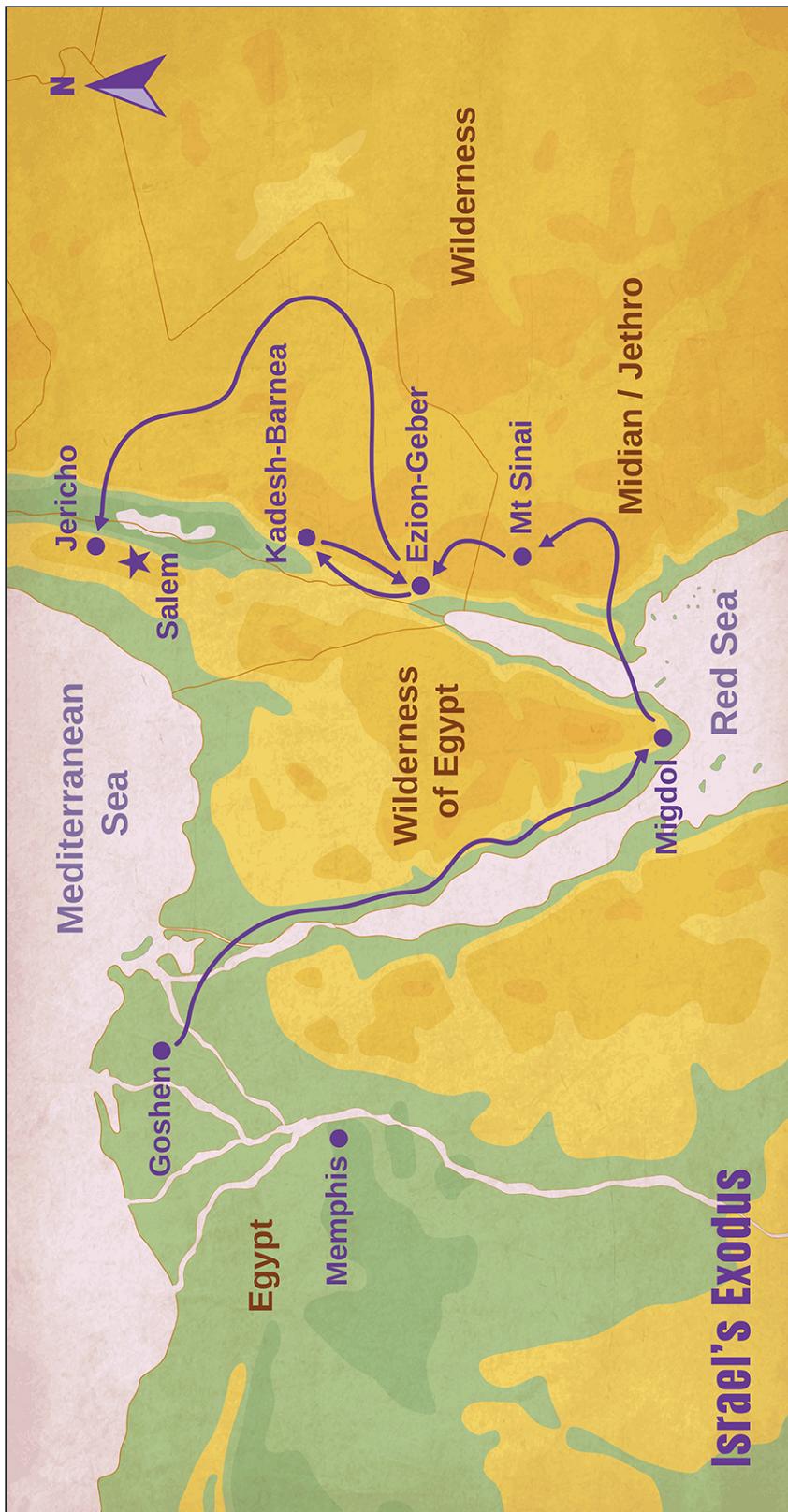
Tartaroō

2 Peter 2:4
Questioned
None yet noted

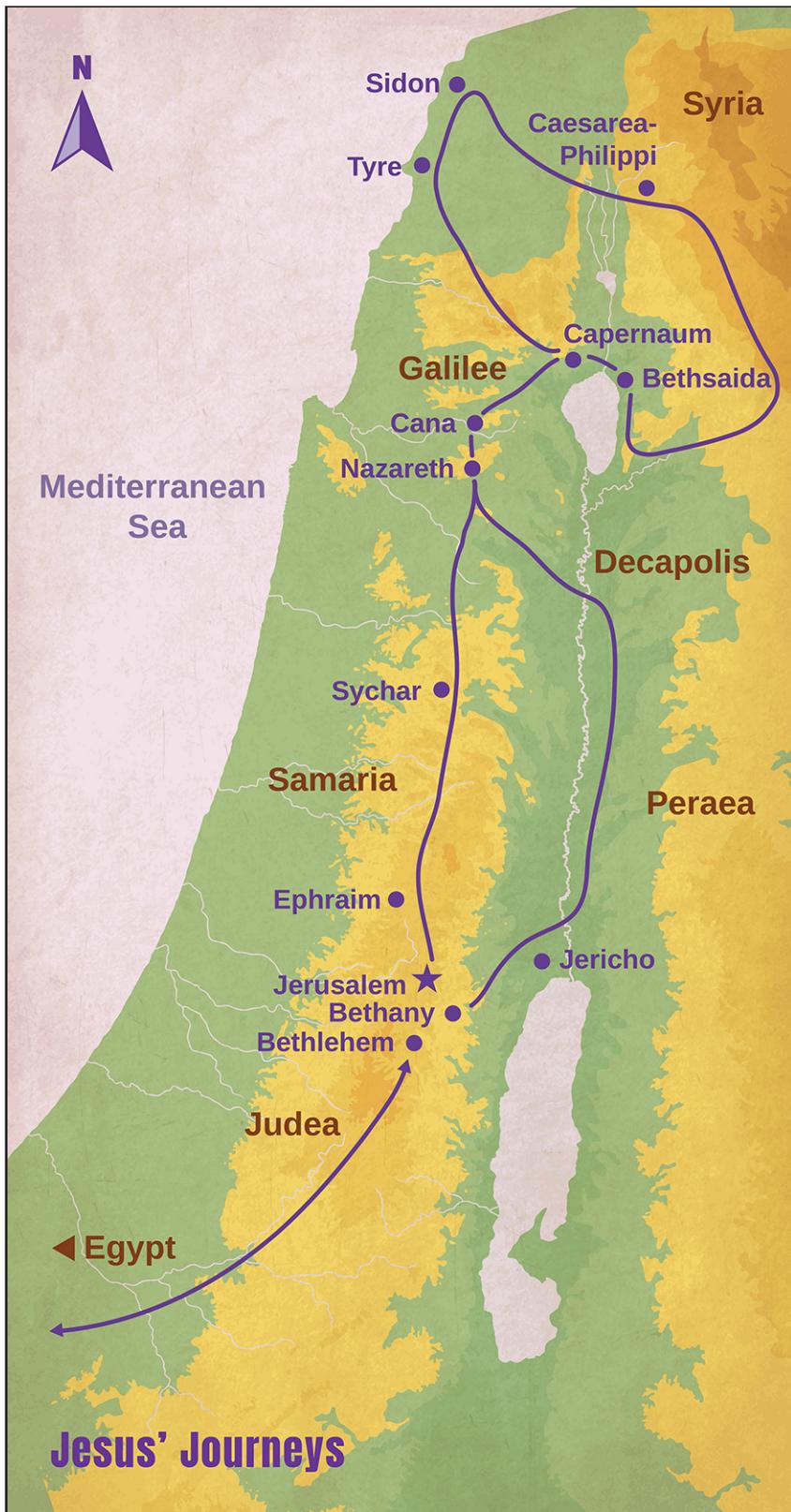

"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"

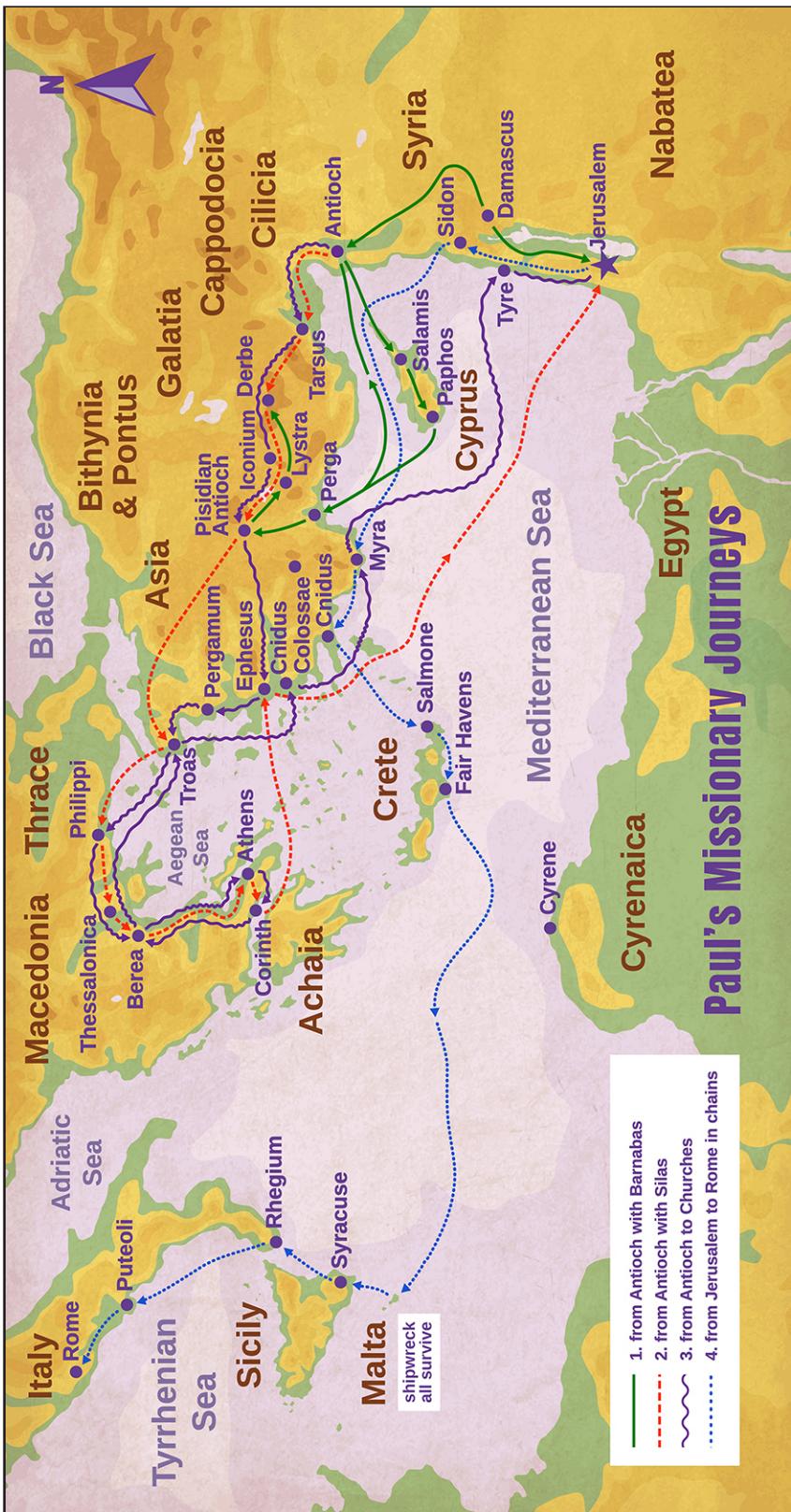
Hebrews 11:8

Nte firawona esak aka Yisrayel yako mo, Kanu kəsohnene fe ya dəpə da atəf yaa aFilisti, ali nte pənayone a dəpə dədəkə dələtarne mo.
Bawo Kanu kanalokune: «K'daka Yisrayel yanayk kəwan-e, yayajne tələr kəwur kəyan Misira, təsəyə ya so kaluksərni d.i.» - Exodus 13:17

Wan ka Warkun ender fe padebace kə, mba ender kadebace qfum pəwənus kənay ka qfum. - Mark 10:45

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

- Adam and Eve created
Tubal-cain forges metal
- Enoch walks with God
- Methuselah dies at age 969
- God floods the Earth
- Tower of Babel thwarted
- Abraham sojourns to Canaan
- Jacob moves to Egypt
- Moses leads Exodus from Egypt
- Gideon judges Israel
- Ruth embraces the God of Israel
- David installed as King
- King Solomon builds the Temple
- Elijah defeats Baal's prophets
- Jonah preaches to Nineveh
- Assyrians conquer Israelites
- King Josiah reforms Judah
- Babylonians capture Judah
- Persians conquer Babylonians
- Cyrus frees Jews, rebuilds Temple
- Nehemiah rebuilds the wall
- Malachi prophesies the Messiah
- Greeks conquer Persians
- Seleucids conquer Greeks
- Hebrew Bible translated to Greek
- Maccabees defeat Seleucids
- Romans subject Judea
- Herod the Great rules Judea**

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- Jim Elliot martyrdom in Ecuador
- John Williams reaches Polynesia
- Zinzendorf leads Moravian mission
- Japanese kill 40,000 Christians
- Jesuits reach Mexico
- Martin Luther leads Reformation
- Gutenberg prints first Bible
- Franciscans reach Sumatra
- Ramon Llull trains missionaries
- Crusades tarnish the church
- The Great Schism
- Adalbert martyrdom in Prussia
- Bulgarian Prince Boris converts
- Boniface reaches Germany
- Alopen reaches China
- Longinus reaches Alodia / Sudan
- Saint Patrick reaches Ireland
- Carthage ratifies Bible Canon
- Ulfilas reaches Goth / Romania
- Nicæa proclaims God is Trinity
- Denis reaches Paris, France
- Tertullian writes Christian literature
- Titus destroys the Jewish Temple
- Paul imprisoned in Rome, Italy
- Thomas reaches Malabar, India
- Peter reaches Gentile Cornelius
- Holy Spirit empowers the Church**

Jesus Christ born 4 B.C.
(The Annals of the World, James Usher)

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

ՀՕԿՄ

Where?		When?		Who?	
Innocence		Fallen		Glory	
Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age
God	Father	God's Perfect Fellowship	God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16	Great White Throne
	Son	Pre-Incarnate, John 8:58	Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43	New Heaven and Earth
	Holy Spirit	Everywhere, Psalm 139:7	Indwelling Believers, John 14:17	All Restored	
Mankind	Living Mankind		Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5	All Mankind in the Holy City	
	Deceased Believing Mankind		Blessed in Paradise, Luke 16:22	No Hades	
	Deceased Unbelieving Mankind		Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13	No Dead	
	Holy Angels	No people	Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14	Rev 20:3	
Angels	Imprisoned Angels	Gen 1:1	Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6	Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels	Fallen Angels Forgiven?
	Fugitive Angels	No Fall	Thalassa, Rev 20:13	Col 1:20 Yes?	
	First Beast Demon	No Unholy Angels	Rebellious Against Christ	Heb 2:16 No?	
	False Prophet Demon	Gen 1:31	Accusing Mankind	Mat 25:41 Rev 20:10	
	Satan		1 Peter 5:8 and Revelation 12:10	Abyss Revelation 20:22	

Destiny

Barka Sitemu at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels.'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Noko, naseye afum a tsfy ya doru fop kayone acepse em daray, nesgbat ya daeromun tewe ta Kas, ta Wan ko t'Amara Jecempi. - Matthew 28:19